

www.libtool.com.cn

OF VIRGINIA LIBRARY

4060585

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

PHILONIS OPERA

PHILONIS ALEXANDRINI

OPERA QVAE SVPERSVNT

www.libtool.com.cn

EDIDERVNT

LEOPOLDVS COHN ET PAVLVS WENDLAND

VOL. III

CONTINENS QVIS RERV DIVINARVM HERES SIT
DE CONGRESSV ERVDITIONIS GRATIA
DE FVGA ET INVENTIONE
DE MUTATIONE NOMINVM
DE SOMNIIS LIBER I
DE SOMNIIS LIBER II

BEROLINI

TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI

MDCCCLXXXVIII

PHILONIS ALEXANDRINI

OPERA QVAE SVPERSVNT

VOL. III

EDIDIT

PAVLVS WENDLAND

BEROLINI

TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI

MDCCCLXXXVIII

Dieser Band ist ein unveränderter Nachdruck

PA
www.libtool.com.cn

4268

.A2

1962

v.3

Copy 1

Archiv-Nr. 361662/III

©

1962 by Walter de Gruyter & Co., vormals G. J. Göschen'sche Verlagshandlung — J. Guttentag,
Verlagsbuchhandlung — Georg Reimer — Karl J. Trübner — Veit & Comp. — Berlin W 30
Printed in Germany

Ohne ausdrückliche Genehmigung des Verlages ist es auch nicht gestattet, dieses Buch oder Teile
daraus auf photomechanischem Wege (Photokopie, Mikrokopie) zu vervielfältigen.

PROLEGOMENA

Ad codices M G F A B H P L, qui iam in prioribus voluminibus usur- De codice O
pati et in Prolegomenis vol. I descripti sunt, unus accedit in hoc volu-
mine primum adhibitus codex O. est autem Laurentianus plut. X
cod. 23, membranaceus, formae quartae minoris, quem saeculo XII
Bandini, saeculo XIV L. Cohn tribuit. continet sex libros Philonis
hoc ordine:

1. Φιλωνος περι τοῦ βίου Μωυσέως (= liber I).
2. λόγος δεύτερος (= *de vita Mosis* liber II).
3. περι ἱερωσύνης λόγος γ' (= *de vita Mosis* liber III).
4. Φιλωνος περι ἀρετῶν ἕτοι ἀνδρείας καὶ εὐσεβείας καὶ φιλανθρωπίας
καὶ μετανοίας (= *de fortitudine*).
5. βίος πολιτικοῦ, ἔπερ ἐστὶ περι 'Ιωσήφ.
6. περι τοῦ τίς ὁ τῶν θείων πραγμάτων κληρονόμος.

incipit hic postremus liber fol. 87^v, folia autem 96—116 (= p. 24, 5
καὶ τὰς χεῖρας usque ad finem libri) tenuioris chartae sunt, scripta
manu saec. XVI et suppleta ex Turnebi editione. quod efficitur vitiis
ex editione principe in codicem translatis vel falso correctis, velut —
pauca enim afferam exempla — p. 26, 1 διανοῆσαι (διανοήσαι Turn.).
27, 3 γινομένους (δινομένους Turn.). 27, 14 θεκεῖ. 29, 14 ὀφελόντων.
30, 20 αὐτῶ. 32, 6 τούτων δὲ. 34, 5 τὸ (pro τὰ). quae omnia vitia praeter
illud θεκεῖ cum animadvertissem in recentiore parte codicis F repeti,
postquam L. Cohn demonstravit hanc recentiorem partem codicis F a
Iacobo Diassorino suppletam esse¹⁾, fieri non poterat, quin suspicio

¹⁾ v. Prolegomena vol. I p. XXV et commentationem eius Saturae Viadrinae
insertam, Vratislaviae 1896 (*Diassorinos und Turnebus*).

oreretur huic etiam codicis O recens supplementum tribuendum esse. atque H. Vitelli a me rogatus, ut utriusque Laurentiani supplementorum manus conferret, quo est studio cum omne genus litterarum tum hanc editionem adiuvandi, statim mihi respondit certissime eandem manum agnosci neque se dubitare, quin Iacobi Diassorini manus sit. paulo post L. Cohn mecum quae olim de codice O a se inspecto notaverat communicavit; unde didici idem iudicium eum tulisse, in commentatione modo commemorata eis quae recte olim cognoverat per oblivionem usum non esse. inde quod Diassorinus p. 31, 25 in O F particulam δὲ, quam habet Turnebus, omisit, non concluderim ad alterum codicem supplendum eum pro libro impresso alterius codicis textum ab ipso prius scriptum adhibuisse. neque enim per negligentiam, sed consulto particulam omisisse potest. hoc verisimile videtur prius codici F supplendo eum operam dedisse. in hoc enim saepius erravit quam in O, errata in margine correxit.

Ex eis quae modo exposui apparet, cur in edendo libro *quīs rerum divinarum heres sit* ut codicem F ita recentiore partem codicis O spreverimus. iam quid valeat antiquior huius libri pars, examinandum est, sepositis prioribus quinque libris in O traditis; in quibus quae ratio intercedat inter O et ceteros codices, in Prolegomenis voluminis IV disserendum erit. hoc tamen suspicari licet, cum ceteri quinque libri in aliis codicibus, qui primum ad quartum volumen adhibebuntur, eodem ordine servati sint, sextus desit, hunc non ex eodem atque ceteros archetypo in codicem O translatum esse. quod eo confirmatur, quod textus quem praebet O in libris *de vita Mosis et de fortitudine* plane ab A B discrepat, in nostro libro ita consentit¹⁾, ut commune librorum O A B archetypum statuendum sit. quamquam paulo artiore vinculo A et B quam O et A B conexi sunt. habet enim O interdum sua propria et bona et vitia. velut veram lectionem cum aliis codicibus et papyro habet p. 2, 5. 2, 11. 3, 10. 8, 5. 11, 20. 13, 11. 15, 11. 17, 15, cum A B errent. saepius O errat, cum A B vel vera vel paulo vero propiora praebant: v. adnotata ad 1, 6. 4, 16. 5, 1. 5, 11. 6, 10. 8, 9. 9, 12. 9, 19.

¹⁾ Ex innumeris pauca afferro vitia gravissima quae sic nisi in O A B non inveniuntur: 9, 13 ἀνεγείρω. 10, 2 οἱ καὶ μακροῦνθέντες. 10, 6 μου. 10, 15 οὐκέτι. 14, 10 ὑποπεπλάσμενος. 14, 14 χάριν οἱ παρέχοντες. 15, 15 πρόφασις. 18, 20 συντρεχόμενοι. saepe eadem verba omiserunt vel eodem modo transposuerunt.

13,19. 14,4.5. potui testem O plane omittere, potui etiam omittere B, ut omisi in aliis libris. sed quia in nonnullis libris textus vel solius A vel solorum codicum A B testimonio nititur, ad recte aestimandam unius cuiusque horum codicum fidem e re esse videbatur, in hoc libro eiusdem fontis complures rivulos consecretari, ut qua quisque testis fide verba archetypi expresserit, cui generi vitiorum potissimum obnoxius sit, diiudicari possit.

De papyro, quae nunc numeratur Cod. Paris. suppl. gr. 1120 De papyro (1—2), et de textu, quem praebet in libro *de sacrificiis Abelis et Caini*, L. Cohn in vol. I p. XLI sqq. egit et demonstravit papyrum artiore quadam necessitudine coniunctam esse cum archetypo codicum U F¹⁾. nunc quid papyrus valeat ad constituendum textum alterius quem continet libri *quis rerum divinarum heres sit*, paucis exponam. papyrus etiam in hoc libro ab eodem archetypo pendere, unde U F fluxerunt, quamquam, cum hic liber in U F traditus non sit, certo demonstrari non potest, tamen veri est simillimum. primum hoc concluditur ex consensu, qui non raro inter papyrus et excerpta Neapolitana, quae ad familiam U F pertinent, intercedit. velut solus N cum papyro recte tradit p. 1,11 αἰ (om. codd.). 21,13 τὸ σῶμα (τὸ om. codd.). 46,21 καταίψει. p. 5,22 falso σου omittit; p. 57,3. 60,14.15 propius ad veram papyri lectionem accedit quam codices. quod multo saepius N cum codicibus errat, idem observatur in libro *de sacrificiis Abelis et Caini*. accedit aliud idque gravius argumentum. ut ceterorum codicum memoria permultum discrepat a papyro, ita textus codicis G papyro simillimus est, ut utriusque memoria eadem ratione conexa sit, qua papyri et codicum U F memoria in libro *de sacrificiis Abelis et Caini*. iam cum G modo ad classem U F modo ad alios codices pertineat, dissentiat autem maxime in libro *quis rerum divinarum heres sit* a ceteris codicibus, probabile est eum hic memoriam classis U F, cuius nullum hic testem habemus, repraesentare, consensum autem papyri et codicis G inde explicari, quod uterque testis huius classis memoriam, alter sincerio- rem, alter paulo deterio- rem tradit. primum igitur memorabilia sunt vitia quaedam huic codici cum papyro communia, velut 50,23

¹⁾ Ex eodem fonte excerpta tradita in R N E derivata sunt; v. vol. II p. II—X, vol. I p. LVII. LVIII.

εκάστων. 53,9 τὸν. 54,17 τὰ πολέμα οὖν. 55,8 διιστήκει. 55,10 ἀνελεῖν (sic etiam H). 55,20 λέγοιτ' et oi. 57,12 γῆς om. 58,8 ὑπολιπέσθαι. 66,10 κρείττω.) qui vitiorum consensus plerisque locis casu factus esse non potest.

Sed multo maior numerus eorum locorum est, quibus papyrus et G in veris lectionibus tradendis consentiant vel quibus G ad genuinas papyri lectiones propius quam ceteri codices accedat.

Pap. G	(O) A B H P
3,4 αἰσίφ	αἰσία vel αἰδεσίμφ
7,2 εἶναι	om.
9,12 ἐχυρότητος ²⁾	ὀχυρότητος (ὀχυρότατος B)
15,14 ἦν ἀναγκαῖον	ἀναγκαῖον ἦν
17,3 μεταφκισάμην	μετφκησάμην
19,1 ἀνατείνει τὰς ὄψεις	τὰς ὄψεις ἀνατείνει
22,5 δίκαιον γὰρ οὐδὲν οὕτως	δίκαιον γὰρ οὕτως οὐδὲν
22,18 περιόδοις ἀστέρων (accedit D)	ἀστέρων περιόδοις
24,9. 10 ἕξαρνοι Pap, ἕξα G	ἕκ
30,14 πάντα ταῦτα	ταῦτα πάντα
32,9 καὶ μὴν ὃν Pap, καὶ μὴ μόνον G	καθ' ὃν δὲ A B P ³⁾ , καὶ οὐ μόνον καθ' ἕνα finxit H ³⁾
33,1 οὖν	om.
37,13 ζυγοῖς	ζυγίοις (sic etiam G ¹⁾)
40,9 et 41,7 δυεῖν	δυοῖν
41,1 ἐξ ἐφ' Pap, ὁ ἐξ ἐφ' G	ἐξ
42,7 καὶ κατὰ	κατὰ
42,14 σπονδῆν	σπουδῆν
43,4 καθιερωνεν i. o. καθιερῶμεν Pap, καθίρωμεν G	καθίρωμεν vel καθάρωμεν

¹⁾ cf. etiam 50,4. 56,1.—12,20 τρεψώμεθα praetuli (τρεψόμεθα Pap G); cf. *de gig.* § 67 ἐπὶ τὰ ἀκόλουθα τοῦ λόγου τρεψώμεθα, *de ebr.* § 206, *de fuga et inv.* § 143. sed utra lectio vera sit, dubitari potest.

²⁾ Sed et Pap. et codd. corrupti videntur. coniectura mea, qua, quamquam ipsa verba non spondeo, membrorum oppositio accuratior fit et ad ἀποτείναι additur loci definitio, quae aegre desideratur, nititur locis *de opif. mundi* § 41 ἡ μὲν εἰς τὸ κάτω βίζας ἀποτείνουσα οἰνοὶ θεμελίους. *de sacrif. Ab. et Caini* § 25 βίζας μὲν οἰνοὶ θεμελίους εἰς τὸ κάτω βαλλομένη κραταιοτάτας. *de congressu erud. gratia* § 56.

44,21 αὐτῆς	αὐτοὺς vel αὐτοῦ
47,21 τῷ	τὸ
50,10 ἐπεὶ Pap, ἐπὶ G	ὅτι
52,15 φωνήν, γόνιμον	γόνιμον φωνήν H P, γόνιμον A B
54,17 επιπωτώμενα i. e. ἐπιποτώ- μενα Pap, ἐπιπώμενα G	ἐπισπώμενα vel ἐπιπετόμενα
55,4 πολεμίους	πολέμους
57,10 ἔστω	ἔσται
58,17.18 εἰ ἔτι ὁ ἐν σώματι νοῦς	εἰ οὖν ὁ ἔτι ἐν σώματι νοῦς vel εἰ ἔτι ὁ νοῦς ὁ ἐν σώματι
70,10 καθαρῷ πυρὶ	πυρὶ καθαρῷ A B, πυρὶ H P

huc accedunt alii quidam loci, quibus Pap evanida est, cum G consensisse potest, velut 47,1.8. non numeravi autem eos locos, quibus Pap G H P vel Pap G P — P enim paulo saepius quam in aliis libris in hoc a codice H discrepat et meliores lectiones praebet — genuinum textum tradunt. nam cum H P, quibuscum saepe facit G, et (O) A B in duas classes discedant, papyrus saepius cum H P quam cum (O) A B concinit.

Quanto vero praestet papyrus omnibus codicibus ut appareat, hic aliquot locos congressi, quibus sola papyrus egregias et genuinas lectiones servavit:

Pap.	codd.
1,5 ἀπολύομαι	ἀπελεύσομαι
1,6 οἶδς Μασὲκ τῆς οἰκογενοῦς	οἶός μου ὁ ἐκ τῆς οἰκέτιδος
2,9 μεταδίδου	μεταδιδούς vel μὴ μεταδιδούς
3,1.2 καὶ τὰ δικαιώματά μου καὶ τὰ νόμιμά μου	καὶ τοὺς νόμους μου καὶ τὰς κρίσεις
3,6 θρασύτατον γὰρ καὶ λαλίστα- τον ¹⁾	κάκιστον γὰρ καὶ θρασύτατον
3,7 ἄχος	ἀκοῆς
4,8 ἐξαγωγῆ ²⁾	ἐξόδω

¹⁾ Hoc confirmatur etiam corruptela ἀκαλλίστατον, quam habet D.

²⁾ Idem habet Pap 57,13 (ἐξόδω codd.); cf. *de migr. Abr.* § 14 μίαν τῆς νομοθεσίας ὅλην ἱερὰν βίβλον Ἐξαγωγὴν ἀνέγραψεν. *de somniis* § 117, ubi M A recte praebent ἐξαγωγῆ, ceteri falso ἐξόδω.

6,20 μάλιστα διτταῖς ἐπὶ τοῦ αἰτίου προσρήσεσιν, τῇ θεὸς καὶ τῇ κύριος	διτταῖς αἰτίαις ἐπὶ τοῦ αἰτίου καὶ προσρήσεσι, τῇ τε τοῦ θεοῦ καὶ τῇ τοῦ κυρίου
9,1 ἀνομβροῦσαι	ἀναβρόουσαι ¹⁾
9,6 δυνατὸν	ἀδύνατον vel ἀδύνατος
9,8 εὐεργησιῶν	ἔργων
10,4 ἀκακία	ἀποικία
10,12 ἔνωσιν	αἴρεσιν vel εὐρεσιν
10,15 ἦν πάντως	om. G H P, οὐκέτι O A B
13,5 φιλίας	φιλήματος
17,13.14 παθοῦσα δ' ὡς ἄφρων καὶ νήπιος παῖς ἔμαθον ²⁾	pro ἔμαθον habent ἔγνων
17,20.21 ἀνάθες τῷ τοῦ νοεῖν . . . αἰτίῳ	ἀνάθου τῷ (τὸ G) νοεῖν . . . αἰτίῳ
18,12.13 (αἰσχυρὰ ἀντί) καλῶν, ἀδ(ικα ἀντί δικαίῳ)ν . . . ἤρηται	ὀρᾶ (hoc om. G H P'), ἀντί δὲ δικαίων ἀδ(ικα (vel ἀδίκημα) . . . ἤρηται om.
20,18.19 τὸ πλῆθος αὐτὸ μόνον	αὐτὸ τὸ πλῆθος μόνον
21,2 αἰθέρος	ἀρετῆς
24,5.6 τῆς μεταίτου καὶ τὰς χεῖρας εἰς τὸ λαβεῖν προτεινούσης γενέσεως	pro μεταίτου habent μετ' αὐτοῦ vel μετ' αὐτὸν
31,16 λεπτομεροῦς	λεπτοτέρου
32,6 ἀφάνταστος	ἄφαντος vel ἄφατος
36,2 πάθη	παλιν
36,10 ἄνεσιν	ἀνάτασιν vel ἀνάστασιν
40,17 οἱ τῶν παλλακῶν νόθοι	οἱ τῶν ἄλλων
47,9 ἀφηνιάσαι	ἀφανίσει
47,20 αἰθρία νεφώσει	αἰθρία νέφεισι
48,23 ἐναργῶς ἐδείχθη	ὄναρ ἐδείχθη vel οὖν παρεδείχθη
50,5 χροεῖας	πιορείας G H P, om. A B
55,19 ἀπονεύουσι	ἀποπνεύουσι
56,5 συγχέουσι i. e. συγχέουσι	συνέχουσι

¹⁾ Aliud huius verbi exemplum non invenitur in Grossmanni lexico Philoneo.

²⁾ Notum est proverbium, cf. *de fuga et inventione* § 138 ἔμαθον μὲν ὁ ἔπαθον.
de somn. II § 107 παθῶν ἀκριβῶς ἔμαθεν.

56,7.8 τὰ τε ἐξ αὐτῶν σχεδὸν πάντα	τὰ ἐπ' αὐτῶν πάντα
58,22 ἐν οἷς	ἐννοίας
63,10 ἐχρήσατο	ἐγχερονίσας ὡς vel ἐγχερονίσας
67,7 κηρῶ, τοῖς	ἀκηράτοις

ex multis exemplis pauca elegi et omisi magnum numerum eorum locorum, quibus sola papyrus verba a codicibus omisa servavit, quae vel ratione vel Philoneo dicendi genere genuina esse efficitur. etiam haec propria est papyri virtus, quod vere Philoneam, id est quaesitiorem et difficiliorem saepe tradit verborum collocationem, quam codices immutaverunt: p. 1,11.12 ἰσχνόφωνος ὁμολογεῖ καὶ βραδύγλωσσος γενέσθαι (ἰσχνόφωνος καὶ βραδύγλωσσος ὁμολογεῖ γενέσθαι codd.). 12,4 προσφυστάτα θεῖς ὀνόματα (θεῖς ὀνόματα προσφυστάτα codd., sed saepe Philo attributum a substantivo verbo seiungit). 13,14. 15. 15,3. 19. 16,12. 19,3. 20,4. 22,3. 23,17. 18. 24,10. 29,9. 71,18. unde cum appareat, quanto maior fuerit papyri fides in genuina verborum serie tradenda, omnino hunc testem in collocandis verbis sequendum esse duxi, praesertim cum interdum fides eius etiam, ubi suspecta mihi erat, comprobaretur. velut 20,14 olim magis placebat ἀτεξουσίῃ γνώμη καὶ αὐτοκράτορι, quod codices praebent, quam quod papyrus tradit ἀτεξουσίῃ καὶ αὐτοκράτορι γνώμη. at etiam 68,22. 23 ἀτεξουσίῃ καὶ αὐτοκράτορι βασιλείᾳ legitur. 20,19 inter papyri lectionem μυρία ἄλλα et codicum ἄλλα μυρία anceps haerebam. at etiam *de opif.* § 59 et alibi μυρία ἄλλα legitur¹⁾.

Habet papyrus propria vitia librarii fere negligentia nata, quae iam in Prolegomenis vol. I p. XLII. XLIII exemplis illustrata sunt. modo librarius singula vocabula omittit, velut 5,13.18. 7,21. 10,15.17. 14,2. 21,20, modo longiora membra, velut 4,4.5. 10,14.16. 41,7.8. 43,7.8, interdum homoeoteleutis deceptus. textus non casu, sed consilio mutati exempla perpauca inveniuntur, velut 10,19 ὑποκρυψάμενος (recte ὑποστειλάμενος, quod saepe sic adhibet Philo, codd.). quid quod etiam in errando suam virtutem habet? haud raro enim ex papyri corruptelis vera lectio recuperari poterat. 9,7 ἐπιζητῶ μαθεῖν (μάζειν Pap, σχεῖν H², om. ceteri; cf. § 18 μαθεῖν ἀξίῳ). 12,17 πολιδς (παλιος Pap, παλαιδς codd.). 33,5 γενητὸν (ηττον Pap, ἴσον codd.). 48,16 ἀφθόνως (αφρονως

¹⁾ fortasse etiam p. 11,14 codicum quidem articuli servandi, at cum Pap τὰ λύτρα καὶ τὰ σώστρα transponendum est.

Pap, ἀφανῶς codd.). cf. etiam 3,8. 5,13. 7,8. 25,13. 33,1. 35,20. 37,9. 39,1. 48,14. 54,11. 66,14.

Quanti sit papyri memoria, etiam testes antiquissimi textus Philonei demonstrant. saepe enim excerpta D papyri lectiones confirmant: 2,13. 3,5. 3,15. 14,2 (de plurali *σάρκες* cf. Mus. Rhen. LII p. 468. 469). 14,3. 4,7. 9. 22,20. 23,1. 24,9. 10,11. 12. 26,4. 5. 19. 69,2. lectionem τῶν ἄλλων 42,16 Ambrosius comprobat. tamen vel excerptis D non raro praestat papyrus. nam ut omittam ea vitia, quae non codici Philonis a Ioanne Damasceno adhibito, sed excerptorum negligentiae vel librariorum incuriae debentur, D non vacat vitiis quibusdam, quae in codicibus nostris omnibus traduntur, cum papyrus genuinae lectionis testis sit, velut 3,3 ἀκοῆς. 5,14 ὠφελιμωτάτων.

Papyri fides etiam in locis S. S. afferendis agnoscitur. sola enim papyrus saepe eam locorum formam tradit, quae vel alibi laudatur a Philone vel congruit cum LXX interpretum codicibus A F et potissimum cum textu Luciano. quos testes accuratius cum Philonis sacro textu concinere et genuini textus auctores locupletissimos esse in Philologi vol. LVII p. 284—287 ostendi¹⁾. et quisquis singulos S. S. locos a Philone adlatos cum ceteris eorundem locorum testimoniis Philoneis, cum codicibus uncialibus qui dicuntur LXX interpretum et cum Luciano contulerit, novis exemplis illas rationes l. c. a me expositas atque etiam in hoc volumine adhibitas comprobari videbit. nova igitur exempla afferre nolo. mihi quidem persuasum est eis qui nunc in Britannia bibliis graecis edendis student, si modo recte suo munere fungi et certa ratione et via procedere volent, priusquam ad constituendum textum accedant, omnia S. S. testimonia e Philone et eis scriptoribus ecclesiasticis, qui ante Origenem fuerunt, accuratissime colligenda²⁾, tum ad hanc normam libros manu scriptos examinandos et in classes distribuendos esse. neque fieri poterit, quin, antequam ipsa editio instituat, Luciani recensio ex codicibus restituatur.

¹⁾ Quod de pentateuchi textu graeco statui, confirmat tabula plumbea psalmi 80 nuper reperta (Sitzungsberichte der K. preuss. Acad. 1896 p. 582 ss.), quippe cuius textus cum ceteris libris uncialibus contra B concinat.

²⁾ Cur nullo modo niti liceat eo libro, quem Ryle edidit *Philo and holy scripture* London 1895, ostendi Berl. philol. Woch. 1895 p. 1281—1285.

Quamvis papyri textus omnibus codicibus praestet, tamen unum et papyri et codicum archetypum statuendum esse communia vitia etiam in hoc libro probant: p. 6,9 διαλύοντα pro διαλυτὰ ὄντα. 9,8 καὶ falso insertum. 17,4 τὰ pro μὴ. 18,12 εἴταν pro εἶτε. 20,1 ὑπολαμβάνειν pro ὑπολαμβάνοντα. 39,13 οὐ τοῦ ὀmissum. 54,19 σώμασιν οὐ pro σώμασι καὶ. 55,6 ἐγκαθίσει pro συγκαθίσει. 54,4 ἐν ὀmissum. 66,2 δυνάμενον pro δυνάμεσι. 70,15 τοῖς τε γὰρ ἀρετῆς ἀγγέλους προσχωροῦντες pro ταῖς τε γὰρ ἀρετῆς ἀγαῖς προσχωροῦντες. certissima exempla elegi. accedunt alii loci, quibus, cum paululum differant corruptelae papyri et codicum, hoc tamen certum vel verisimile est iam commune archetypum vitiis infectum fuisse vel errandi occasionem dedisse, velut p. 3,8. 5,13. 6,12. 7,8. 8,12. 13.16.7.21. 28,4. 29,20. 32,22. 39,1. 48,16.25. 51,22. 54,11. 61,20. digna, quae diligentius examinetur, est § 228: περιέχεται γὰρ (sc. οὐρανός) ὑπ' οὐδενός σώματος, οὔτε ἰσομεγέθους αὐτῷ οὔτε ἀπείρου, ἀλλ' οὐδ' ὑπὸ κενοῦ κατὰ Μωσῆν διὰ τὴν ἐν τῇ ἐκπυρώσει μυθεουμένην τερατολογίαν. hoc verborum ordine recte a me constituto improbare Moses dicitur Stoicorum rationem, qui ideo κενὸν statuendum esse censebant, ut mundus ἐκπυρώσει dissolutus habeat, quo dilatetur (Zeller III 1 p. 153); quam Stoicorum rationem ipse Philo *de aet. mundi* p. 31,18 Cum. tradit. at papyrus verba ἀλλ'—Μωσῆν post σώματος, G H P post γὰρ posuerunt, A B omiserunt. patet ea archetypi margini adscripta fuisse, duos librariorum, cum dubium esset, ubi verba praesertim corrupta (ἐκπυρώσει enim restitui ex πυρώσει vel πυργώσει, quod frustra Mangey interpretari conatus est) ponenda essent, in inserendo varie errasse, tertium omitendo difficultatem fugere maluisse.

Quomodo Scheilius papyri verba expresserit, in vol. I p. XLIV expositum est. atque spes erat iterum collata papyro nonnullis locis genuinae lectionis vestigia a Scheilio praetermissa repertum iri. ipse quidem, cum nonnullis locis haberem quod suspicarer Scheilium errasse, Carolum Kalbfleisch adii, qui cum autumno superioris anni Lutetiae Parisiorum versaretur, accuratissime de lectione eorum locorum certioreme fecit¹⁾. eius igitur testimonio usus his locis Scheilii errores correxi:

¹⁾ Idem libri *de sacrificiis Abelis et Caini* locis nonnullis, quibus facile dubitari poterat num papyri scriptura recte a Scheilio lecta esset, denuo rogatu nostro papyrus inspexit. hac igitur data occasione ex eis quae benignissime Kalbfleisch

p. 1,11 non καί, sed καί αἰ in spatío 4 litterarum supplendum est; τ enim utrumque dimidium modo litterae spatium explet. 8,18 ἔτι (εἰ Scheil). 9,6 δυνάτων (ἀδύνατων Scheil). 18,16 solae litterae μον (non μονον) legi possunt. 19,1.2 Scheil testatur: ἀνατείνει τὰς ὄψεις πρὸς αἰ(θέρα) καί τὰς οὐρα(νίας)..... ὁ θεὸς πεπαίδευται..... αὐτὸν καί τὸ μάννα ἀφορᾶν. contra pono quae in papyro revera exstant cum certissimis meis supplementis:

(ἀνατείν)ειν τὰς ὄ-
 (ψεις πρὸς) αἰ (θέρα) καί τὰς οὐρα-
 (νοῦ περιό)δους, πεπαίδευται
 (δὲ καί εἰς) τὸ μάννα ἀφορᾶν,
 (τὸν θεῖον) λόγον

καί τὰς — (δὲ καί εἰς) omissa sunt in codicibus, ita iam a me suppleta aliis Philonis locis comparatis (§ 88. *de migr. Abr.* § 64), antequam Kalbfleischii diligentia de lectione papyri certior factus sum. verba δὲ καί loci sensu postulantur. quod restat spatium, vetat praepositionem πρὸς, iubet εἰς suppleri; quod confirmatur loco biblico, qui § 80 sequitur. 20,16.17 Scheil dubitandi locum dedit, quod alteros cancellos ponere neglexit et papyro vulgatam lectionem codicum testimonio plane carentem tribuit. accurata computatione litterarum evanidarum in apparatu adnotata, quam Kalbfleischio debeo, apparet lin. 17. 18 οὕτως ἔσται, non cum Scheilio τὸ σπέρμα σου οὕτως ἔσται supplendum esse. 28,13 τὰ (τὸ Scheil). 35,2, cum prior pars litterae o evanida sit, tamen ἴσοις potius quam ἴσαις (Scheil) legendum videtur. 36,7 spatium

mecum communicavit afferre liceat quae ad apparatus illius libri corrigendum vel supplendum valeant. vol. I p. 203,6 πολεμίου Pap. 204,10 συνυ ... nec plura legi possunt (συνφάνται Scheil). 205,3 μετανίσταν ... καθαρ (ο?) ... Pap (καθὰ ἄλων Scheil); videtur papyrus καί καθαρὸν (= U F) exhibuisse. 207,6 τὴν των Pap (= U F D), non θνητων (Scheil). 212,17.18 αἰδῶς — προσοχὴ habet Pap (om. Scheil). 216,9 οντως Pap (ονκας Scheil). 221,10 εἰ καί δη re vera Pap. 221,19 (καί γα)στρος καί ἡδονα γαστερα ἡδονων καί γλωττης Pap. 222,3 τας ἡνιαι etiam Pap.
 224,11 οὐκ ἐμπλήσθη (sed postea μ del., τ add.) Pap. i. e. οὐκ ἐμπλήσθη corr. in οὐν ἐπιλήσθηση. 228,15 γεγονότες μαθηταί ευφρυνει Pap. 230,4 στη ... αἰ ἐκει Pap. i. e. στήσομαι ἐκεῖ (= U), non καί ἐκεῖ (Scheil). 232,8 εισφρωσιν re vera Pap. 243,16 τα οσα ἄνος Pap. 246,12 ἐν ταῖς α. ησασιν πυροί Pap. i. e. ἐν ταῖς ἀλοήσασιν πυροί (= F), fortasse recte (ταῖς ἀλης μιαν Scheil). 250,19 ἐναργεστερον Pap. 256,4 του θῦ re vera Pap, item l. 21 καν. [L. C.]

docet τὸν in papyro deesse, 36,8 (τὸ)ν, non (μέγα)ν (sic Scheil), supplementum esse. 42,17 (καὶ) τῶν probabilius est quam τούτων (Scheil). 57,12 τῆ (om. Scheil). 57,13 ἐξαγω(γῆ), non ἐξατω . . . , cf. ad p. 4,8. 57,21 (κατὰ)πληξιν, non (καὶ κατὰ)πληξιν. 59,4 ἐπέπεσε (τῷ 'Αβρ)αάμ, non ἐπέπεσε(ν ἐπὶ τὸν 'Αβρ)αάμ. etiam quae ad p. 51,1 adnotavi, Kalbfleischio debeo. contra idem ~~has Scheilii lectiones ciniuria~~ a me in dubium vocatas confirmavit: 9,7 μαυειν. 23,17 γὰρ om. 29,17 μοι (non μοι καὶ). 32,22 μὲν τὸ γὰρ. 34,13 διὰ ταῦτ'. 38,19 σοι γὰρ. 44,11 ἀ. 63,5 τῆς om. interdum, velut in columna XIII a b, parvae quaedam lacinae papyri non suo loco insertae esse videntur.

Quae ratio inter excerpta codicis N et papyrum intercedat, supra De codice N p. III expositum est. in hoc autem volumine viginti tria praesto erant excerpta huius codicis, undecim ex libro *quīs rerum divinarum heres sit* p. 1,8—2,4 καίτοι—φιλοσοφοῦντα, p. 5,15—6,17 σοφοί—οἰκεῖον, p. 13,16—14,16 ἐπειδὴ—τοῦ γένους ἡμῶν ἐξ ἑαυτοῦ, p. 16,4. 5 δσώματοι—κληρονόμοι, p. 20,15—21,15 προαγαγῶν—σβέννυσθαι, p. 34,2—35,12 τούτων—εὐόνομα, p. 41,3—6 ὁμοίως—νενομίσται, p. 41,16—42,1 ἐγένετο—εἶδη, p. 46, 14—47,13 θεσάουμακα—θεοῦ, p. 56,18—57,3 περι—χρηται, p. 60,7—61,6 περι—ἀποτελεῖ, quinque ex libro *de congressu eruditionis gratia* p. 82,15—24 ὡσπερ γὰρ—καταστήσασθαι, p. 84,25—85,16 ἀναγκαιὸν γὰρ—κατεσβέσθη, p. 88,13—22 ἐν ἀρχῇ—ἐναντιοί, p. 101,2—102,14 ὅτι αἱ μέσαι—ἐκείνη, p. 107,19—108,6 ἄρα οὖν οὐκ—παραδείσου, septem ex libro *de somniis* I p. 207,4—208,1 ἀνθεῖ—στήλαις, p. 218,10—24 λέγεται—τόπος ἑαυτῶ, p. 242,19—243,11 ἔστι δὲ—θεόν, p. 244,4—245,17 διακινήθεισα—ἄλις, p. 249,11—250,4 θαυμάζω—κατεσκευάσται, p. 253,21—254,10 μὴ παρέλθης—ὑπαρξίν, p. 255,16—256,21 τί οὖν—ἀπαλειφθῆναι. p. 21,6 solus N, si modo Scheil recte papyri lectionem φάσεις testatur, veram lectionem φούσεις servavit.

Excerpta codicis Palatini, quae Maximilianus Treu nobiscum De codice Palatino 129 communicavit (cf. vol. I p. LIX), quae quidem ad huius voluminis libros pertinent, omnia cum apparatu meo contuli, sed non adnotavi nisi ubi aliquid novi et boni servaverunt. recepi igitur ex eis p. 212,17 ὡς, quod codices omittunt. p. 240,9 περίκλυτον recepissem, si alibi apud Philonem legeretur. p. 212,14. 19 Palatinus codicis M lectiones comprobavit. attuli eum etiam ad p. 214,5—9, etsi vix recte lin. 9 εἰληξε

tradit. atque etiam ea spes me fefellit fore ut excerptis libri II *de somniis* interdum adiuvarer. fere enim congruit Pal. cum A, certe numquam meliorem lectionem praebet. quod enim p. 275,25. 26 Ἰλυσπόμενος (εὐλησπόμενος A) tradit, vix numerandum est. liber, ex quo flosculi rhetorici Palatini codicis excerpti sunt, ex eodem archetypo fluxit atque A. quod cum eo probatur, quod lectiones fere cum A vel M congruunt, tum conspectu librorum, quos excerpserit. nullus enim Philonis liber notus est excerptori, qui non inveniatur etiam in A, nonnulli libri quos A habet omisi sunt, ordo librorum paululum immutatus est.

De Darmsta-
diensi codice

Vel minoris pretii sunt excerpta codicis *Darmstadiensis* 2773, variis manibus saec. XIV exeunte vel XV ineunte scripti, de quo nuper accuratissime Ludovicus Voltz et Guilelmus Croenert egerunt¹⁾. qua ex dissertatione cum didicissem, quibus locis Philonei loci afferrentur, ab Erwino Preuschen amico petivi, ut nonnulla meum in usum describeret. quae mecum communicavit, hic propono, ut appareat, pauca quae restant neglegi posse: fol. 26^r ετι τοὺς βατράχους, οἷς Αἴγυπτος ἐπλήγη τὰς δευτέρας πληγὰς ὑπὸ Μωυσέος, καὶ φρόνους ὁ Φίλων καλεῖ. βλαπτικὸν εἶδος τί βατράχων οὗτοι δοκοῦσιν εἶναι (cf. de *vita Mosis* lib. I, vol. II p. 97,17 Mang.). — ib. Φί^λ ἀναπεπταμένοις ὡς τοῦ πάππου μυρίας διαβολὰς ἐπήν-
τλου (ib. II 88,4,5 Mang.). — fol. 30^r (= fol. 162^r) Φί^λων: ἂ Μωυσῆς λαβὼν καὶ τὴν εὐσέβειαν τῶν φερόντων ἄγαμος (leg. ἀγάμενος) ἀνατίθησιν ἐν τῇ καθιερωμένῃ σχηρῇ (ibid. II 131,15—17 M.). — fol. 112^r ἰδέαι, ὅτι εἰδοποιῶσι καὶ περατοῦσι τὰ ἄπειρα καὶ παρορίζουσι τὰ ἀόριστα, τύποι ετι ἕκαστα τυποῦσι καὶ σχηματίζουσιν. οὕτω Φίλων (de *monarchia* lib. I, II 219, 6—9 M.). — fol. 207^r ἡ δὲ μονὴ τῶν τοῦ κόσμου μερῶν ἐστῶσα πάντως ἐστία πρὸς τῶν πάλαι εὐθυβόλως ὠνόμασται (in mg. Φί^λ, de *Cherubim* § 26). — fol. 316^r ετι δὲ τὸ γάμφος (γῆς ἄχθος?) γράφει (γῆ codex) εμ^ρ (i. e. Ὁμηρος) ὁ Φίλων λέγει οὕτως, quod referendum videtur ad librum II de *monarchia*, II 224,13. 14 M. ἄχθος δ', ὡς οἱ ποιηταὶ φασι, γῆς. — fol. 326^r ἐπινοία ἢ ἐπὶ τῇ προλαβούσῃ ἐννοία γνώσις· ὅθεν ἐπινοίας τὰς ἀλληγορίας ὁ Φίλων φησίν. — fol. 335^r Φί^λ: παρευημερῶ ὡς παρευδοκιμῶ. — τὸν ἐπὶ τοῖς θνητοῖς ἕμερον παρευημεροῦντος ἔρωτος οὐρανίου (de

¹⁾ Centralblatt für Bibliothekswesen XIV 1897 p. 537—571.

Abrahamo, II 11,18. 19 Mang.). ἀγωγή τε καὶ δουραποσπάστως, ὄλκον ἔχον δύναμιν (ib. lin. 24. 25). ἢ δι' ἔρωτα παιδείας ὄλκους ἔχοντες δυνάμεις (ib. lin. 3. 4). — fol. 336^v Φ¹: ὁ γὰρ μὴ μέλλων θύειν εὐαγῶς οὐκ ἂν ὑπομεῖναι πατριδα καὶ φίλους καὶ συγγενεῖς ἀπολιπὼν ξενιτεύει (*de monarchia* lib. II, II 223,8—11 Mang.).

Clemens Alexandrinus prae ceteris librum *de congressu eruditionis gratia* exhaustit. eo auctore emendari potuit p. 89,14 γῆς (cf. etiam ad p. 89,20), alibi in variis lectionibus recte aestimandis adiuvabamur; v. adnotata ad p. 89,18 (φολάζεσθε Clem. M). 92,12. 97,13. 104,9. — cum ceteris huius voluminis libris rarius excerpta Philonea comparare licebat (v. ad p. 8,9. 39,1. 144,3. 254,22.) Origenis sententiae ex Philone haustae, quas saepius attulimus, ad emendandum textum vix quicquam conferunt.

De Clemente
Alexandrino

In hoc volumine iam adhibere licuit egregiam Ambrosii editionem, cuius duo adhuc volumina C. Schenkl edidit¹⁾. is et in adnotatione diligenter collegit locos Philoneos et in praefatione de ea ratione, qua compilavit Philonem Ambrosius, disputavit²⁾. In ea re consulto ab editore Vindobonensi discessimus, quod interpretationes nominum hebraicorum Philoni et scriptoribus christianis communes non adnotavimus. quae cum saepius repetantur a Philone, inveniuntur etiam apud alios praeter Ambrosium auctores ecclesiasticos, adhuc plane incertum est, quem quisque posteriorum fontem adierit, Philonem an Origenem an onomasticum quoddam. et si quis videatur Philonem legisse, fere dubium est, quem potissimum eorum locorum, quibus eadem interpretatio invenitur, respexerit. haec igitur tota materies melius ita tractabitur, ut et ex auctoribus ecclesiasticis et ex codicibus — in quibus ipse non pauca onomastica Lagardio ignota inveni, de aliis Krumbacherus amicus me certiore fecit — quidquid traditum est de interpretationibus nominum colligatur et sic opus utilissimum a Lagardio incohatum consummetur. — praeter paucos aliorum librorum locos (cf. adnotata ad

De Ambrosio

¹⁾ *S. Ambrosii opera pars I fasc. I. II. pars II. Corpus scriptorum eccl. lat. Vindobonae* 1896, 1897.

²⁾ cf. pars I fasc. II p. XV. XXI sqq. XXV sqq. pars II p. XVI sqq. cf. etiam *E. Krell, Philo* περὶ τοῦ πάντα σπουδαῖον εἶναι ἐλεύθερον, *Die Echtheitsfrage. Marburg* 1896 p. 4.5.

p. 42,1. 169,2. 170,14. 205,21. 233,5. 247,25. 289,17) ad librum *de fuga et inventione* praecipue Ambrosii librum *de fuga saeculi* adhibuimus, de quo hoc iudicium C. Schenkl fert¹⁾: *argumentum et materiam ex Philonis libro de profugis sumpsit remque ita tractavit, ut quae ex exemplo sibi proposito recepit locis aliquot ad verbum exprimeret, multo saepius suis verbis explicaret.* et similiter hoc Philoneo libro usus est in epistulis 8. 27. 67. excerpta pauca ex aliis Ambrosii libris deprompta comparare licebat. p. 42,17 Ambrosius papyri lectionem ἄλλων confirmat, 130,10 ad supplendam codicum lacunam aliquid utilitatis praebet, 131,5 certe μεγάλου legit — scribit enim *bonum illud summum* —, quod coniectura Mangeii restitutum est. 113,6 probabiliter ex eo καὶ πλούσια additur, quod oppositio membrorum postulare videtur, 138,11 recte ὄλη, 138,13 ἰδοὺ pro ἀλλὰ, 140,2 ἀρετῆς legisse videtur. 42,18. 19 τούτοις ἐπιχεῖ τοῖς κρατῆρσιν ὁ ἱερὸς λόγος τοῦ αἵματος genetivum partitivum comprobare videtur, cum scribit: *in istos crateres verbum illud effundit sanguinis sui partes.* coniectura igitur (τὸ ἥμισυ) τοῦ αἵματος, quam L. Cohn commendat, necessaria non est. 128,7 certe λαβόντας legit, non λαβόντι, quod temere Mangey coniecit. ceterum interdum tam incommode Philonis verba vertit, ut nisi comparato Philoneo exemplari intellegi non possit (v. e. gr. p. 141,1. 2), interdum ne intellexit quidem, velut 138,18 ἐποχὴ περὶ ὧν πάντως οὐκ εἶσι πίστει, ubi quod haec non intellexit, paulo ante pro verbis ἡσυχία *sapientiam* posuit. neque enim, qua saepe utitur libertate vel verborum ambage, necesse est statuere eum ἡ σοφία in suo codice invenisse.

De Ioanne
Lydo

Excerptum Ioannis Lydi ad p. 237,20—238,5 adhibitum, ut fortasse multum valet ad recte aestimandos alios locos, quibus dubium est Philonem an alium fontem adierit (v. vol. I p. LXX), ita nihil ad verba Philonis emendanda confert. ne lectionem quidem μεταβάλλοντος, quae speciosa videri potest, p. 238, 1—3 μηδενὸς ἐν ὁμοίῳ πεφυκότος μένειν τῶν παρ' ἡμῶν, ἀλλὰ παντοίας μεταβαλλόντων τροπὰς recepi, quia ex pronomine οὐδεὶς in opposito membro facile quamlibet formam pronominis πᾶς subaudiri posse exempla multorum scriptorum docent, neque difficilior πάντων quam παντὸς subaudiveris.

De Sacris
Parallelis

Ioannis Damasceni Sacra vel florilegia quae inde pendent sola

(¹ pars II p. XVII.

genuinas lectiones servaverunt p. 143,24 ἔσθ' ὅτε et ἀλλ' (om. codd.). 143,25 ἀσχεῖται. 157,13 θεῖοι et καὶ ἀσώματων (om. codd.). 157,15 ἀγαθὸν (om. codd.). 157,18 ὄμως. 158,4 τίς γάρ. 158,7.8 τῆ προφήτη. 158,10 ἀμοιρῆσαι. 158,10 τῶν (om. codd.). 158,11 δίδωσι et τοιοῦτερ. 158,12 τελειότητος. 158,13 Ἰακώβ. 158,13 μου (om. codd.). 158,14 ἄν (om. codd.). 158,17 ὄνησιν. 158,20 τὸ δῶμα αὐτοῦ κύριον. 158,20. 159,1 ὥφθην—αὐτῶν καὶ (om. codd.). 159,2 κύριον (om. codd.). 159,8 σοι (om. codd.). 159,12 πρεσβύτατον. 159,12 καὶ (om. codd.). 159,13 καὶ ἀκατάληπτος (ἀκατάληπτον scripsi, om. codd.). 163,15 εὐαρέσκει et ἐμοὶ μόνω. 163,19 εὐαρεστήσεις. 164,16 γενόμενον. 164,17 μεθορίου· συνόλωσ τε. 164,18 γάρ. 165,20 ἀνατροπαί. 166,1 ἐντελής. 185,12 εἶπεν ὁ. 185,20 εἰσηγουμένοις ἀπεχθάνονται. 194,14 χαρίσασθαι. 195,13 εὐχάριστος (om. codd.). 195,17 θεϊότατον. 198,10 ἀνατρέποντα. 198,11 ἀτόπων. 237,8 τῆ τοῦ βίου (om. codd.). 242,22 οὕτω (om. codd.). fortasse etiam p. 163,1 195,14 ex D vera lectio recuperari potest. et p. 141,17 πᾶν τὸ ὑπὲρ δυνάμιν ἐπιτάσει σφοδρότης ἀπορρήττεται multo aptius videtur διαρρήγνυται (vel διαρρήττεται¹⁾, quod propius videtur accedere 'ad corruptelam quae exstat in D. excerptis D non raro auctoritatem papyri confirmari iam p. VIII vidimus. Ex florilegio Laurentiano unum fragmentum libri II de *somniis* p. 282,8 laudatur. unde receptum est ὑπεσκαλίσθη (ὑποσκαλισθεὶς A).

Catenarum unum modo fragmentum in Barberino IV 56 traditum De catenis adhibui p. 29,1—12, si modo catenae hoc fragmentum dicendum est. videtur enim ut multa alia excerpta Philonea huius codicis veteri catenae ex codice Philoneo adiectum esse. unde, ni fallor, optime illud explicatur, quod p. 29,8 habet vitium in G H P obvium (cf. etiam 29,11 et titulum). adhibui Barberinum saepius in libro *Neu entdeckte Fragmente*, accuratius de eo in Prolegomenis et voluminis IV et Aristaeae epistulae ad Philocratem editionis quam paro disseretur. de Nicetae Serrani ad Lucam catenae, quam tetigi vol. II p. XV, codicibus Romanis nuper diligentissime egit Iosephus Sichelberger²⁾. catenae in Proverbia, cuius unum codicem Reginensem 77 vol. II p. 77. 78 adhibui, codices plures enumerat Achelis³⁾, in nonnullis codicibus Ὑπόθεσις εἰς τὰς παροιμίας

¹⁾ cf. quae Cohn de forma πῆττειν collegit in Hermae vol. XXXII p. 143.

²⁾ *Römische Quartalschrift* 1898 p. 55—84. cf. Achelis p. 203—207.

³⁾ *Hippolytstudien*, Lipsiae 1897 p. 145 ss.

τοῦ Σολομῶντος. ἐξήγησις διαφορῶν ὑπὸ Πολυχρονίου συναχθεῖσα inscriptam esse docet. hunc auctorem diaconum Polychronium, cuius aliae catenae servatae sunt, esse et opus suum ex anonymi catena in Proverbia, quae Vaticano 1802 traditur, et Procopii in eundem librum catena conflasse censet. — iam restat, ut singulis libris pauca praemittamus.

QVIS RERVVM DIVINARVM HERES SIT. codices O A B G H P, qui in duas classes, deteriore O A B, meliorem G H P discedunt. posterioris maius pretium comprobatur papyro, quacum G H P, inprimis G qui commune archetypum accuratius quam H P expressit, multo saepius consentiunt quam O A B; ceterum cf. quae p. III ss. exposita sunt. titulum περι τοῦ τίς ὁ τῶν θεῶν ἐστὶν κληρονόμος ἦ (καὶ cum codd. leg.)¹⁾ περι τῆς εἰς τὰ ἴσα καὶ ἐναντία τομῆς praebent Pap. Eus., cum falso codd. ἴσα pro εἰς τὰ ἴσα tradant²⁾, O H P καὶ περι—τομῆς omittant (habet H in subscriptione). potest placere, quod codd. habent πραγμάτων pro ἐστὶν. illud enim in ipso libro semper additur; v. § 1 οὐκ δὲ πρόκειται ζητεῖν, τίς ὁ τῶν θεῶν πραγμάτων κληρονόμος ἐστίν. 63. 66. 69. 76. 133. at alibi, velut p. 178,12, τὰ θεῖα omissa voce πράγματα legitur, et accedit quod excerpta D semper τίς (ἐστὶν add. p. 3,4) ὁ τῶν θεῶν κληρονόμος laudant; v. adnotata ad p. 2,10. 3,4. 22,15. 24,9. 24,11. pleniorum titulum excerpta D praebent p. 14,1 τίς ὁ τῶν θεῶν ἐστὶ κληρονόμος καὶ εἰς τὰ ἴσα καὶ ἐναντία τομῆς³⁾. et cur non multum tribuendum sit titulo, qui traditur in Barberino p. 29,1 ἐκ τοῦ τίς ὁ τῶν θεῶν κληρονόμος πραγμάτων, iam p. XV significavi. — inter hunc librum et eum qui praecedit quaedam intercederunt. nam ea verba, quibus initio nostri libri ea quae antea tractaverat complectitur ἐν μὲν τῇ πρὸ ταύτης συντάξει τὰ περι μισθῶν ὡς ἐνῆν ἐπ' ἀκριβείας διεξήλθομεν, neque in argumentum postremae libri *de migratione Abrahami* partis neque in totum hunc librum cadunt. atque cum veri dissimile sit verba ὁ μισθός σου πολὺς ἔσται σφόδρα (Gen.

¹⁾ haec enim est altera libri pars incipiens a § 133. quamquam ne hoc quidem titulo § 237—311 contineri videntur, tamen vel Philo vel is qui hos titulos invenit, eas complecti posse sibi videbatur, quia in fine libri § 312—314 haec divisionum ratio repetitur. — postremam huius libri partem inde a p. 53 in G meum in usum Ziebarth contulit.

²⁾ similis corruptela § 133 in codd. praeter A invenitur et § 175, ubi εἰς addidit Mangey in Pap et codd. omisum. cf. etiam § 207.

³⁾ p. 5,13 DR falso titulo ἐκ τῶν μετονομαζομένων, p. 60,1 DH ἐκ τοῦ περι τῶν μετονομαζομένων, p. 3,4 DR ἐκ τοῦ περι κομποποιίας utitur.

15,1), quae in dissertatione omissa tractata esse ex nostri libri § 2 efficitur, statim post interpretationem Gen. 12,1—6, quae libro *de migratione Abrahami* continetur, explicata esse, non finis huius libri, sed plenus liber intercidisse videtur, quem Massebieau¹⁾ in commentandis Gen. 12,7—15,2 versatum esse conicit. librum *quis rerum divinarum heres sit* excipit liber www.libtool.com.cn

DE CONGRESSV ERVDITIONIS GRATIA. codices MAHGF, quorum MAH²⁾ meliorem, GF deteriolem classem, quae tamen ipsa quoque non raro veri testis est, efficiunt. titulum *περὶ τῆς πρὸς τὰ προπαιδεύματα συνόδου* Eusebius et codices testantur, nisi quod Eusebius *παιδεύματα* scripsit (quod et multi huius libri loci et eius qui sequitur § 2 refutat), HGF falso (cf. § 12. 63 al.) *εἰς* pro *πρὸς* habent. — excepto uno Antonii Melissae loco (v. ad p. 106,2) numquam excerpta D nostrum librum laudant.

DE FUGA ET INVENTIONE. codices GH, qui ita discedunt, ut duarum classium instar sint. saepius G, rarius H veram lectionem praebet. verum titulum *περὶ φυγῆς καὶ εὐρέσεως* habet G, H falso *περὶ φυγάδων* inscribit. quae inscriptio quamquam § 2 *ἐξτῆς τῶν περὶ φυγάδων ἀναγράφωμεν τόπον*. 119 aliquo modo commendari videtur, tamen § 53 *λεαλιχε δ' ἀκριβέστερον περὶ φυγῆς* dicit et alteram partem titulo *περὶ εὐρέσεως* contineri ex § 120. 177 apparet. cum igitur necessario ad *περὶ φυγάδων* addendum esset *περὶ εὐρέσεως*, dubium non est, quin concinnior titulus *περὶ φυγῆς καὶ εὐρέσεως* praeferendus sit. atque Eusebio hunc restituendum esse e nonnullis codicibus, non ipsi corruptelam tribuendam esse verisimile videtur³⁾. etiam Ambrosius, ut libro suo *de fuga saeculi* inscriberet, exemplo Philonis motus esse videtur. atque hunc verum titulum etiam excerpta D exhibent p. 141,16. 143,23. 164,4. — finem libri continentem interpretationem Gen. 16,15. 16 intercidisse suspicatur Massebieau.

DE MUTATIONE NOMINVM. codices AB. *περὶ τῶν μετονομαζομένων καὶ ὧν ἕνεκα μετονομάζονται* codices et Eusebius inscribunt. priorem

¹⁾ *Le classement des oeuvres de Philon* p. 27. 28.

²⁾ interdum H cum GF congruit: 74,7. 76,12. 15. 78,16. 79,12. 86,15. 89,11. 15. 92,3. 95,11. 106,6. 107,22. interdum solus genuinam lectionem servavit: 76,16. 85,17. 104,6. 18. 106,15.

³⁾ v. vol. I p. C. CII et Schwegleri ad Eus. adnotationem.

modo tituli partem περι τῶν μετονομαζομένων exhibent excerpta D p. 157,12. 158,2. 160,24. 163,14. 164,15. 165,14. 166,19. 185,10. 194,13. 198,6; cf. etiam titulos paululum decurtatos 163,4. 185,12. 188,12. 193,1. falso 158,7 D^c laudat ἐκ τοῦ περι τῶν ἐν γενέσει ζητημάτων, 162,27 D^a περι γενέσεως Ἄβελ. — multo difficilium quam in superiore libro, qui ipse quoque duobus codicibus servatus est, in hoc est editoris munus, cum A B ad eandem classem pertineant. — etiam in Palatino 311 (v. Proleg. vol. I p. XIV) hic liber ultimo loco traditus est, cum desit in eiusdem classis codicibus l. c. p. XIV sq. enumeratis. initium libri ipse contuli, exordium meum in usum I. Graeven comparavit. et communia habet cum A B vitia haec: p. 157,18 ὁμοίως (ὁμως D). 158,11 ἐν (ἄν D). 200,31 τὸ om. (add. B^a). 201,2 ὄσφρονται (ὄσφραίνονται scripsi). 201,7 ἐφιέμενα (ἀφειμένα scripsi). accuratius vero cum A consentit, quocum tradit 156,7 ἐτέρας ἀπάρχονται (ἀπάρχονται ἐτέρας B). 157,12 φασιν αὐτὸν (αὐτόν φασιν B). 202,9 καὶ (καὶ ἡ B). 202,21 σεληνιακαῖς ἢ ἡλιακαῖς (ἡλιακαῖς ἢ σεληνιακαῖς B, cf. Addenda). fortuito igitur factum esse potest, ut p. 156,2 σου (σὸς A). 201,1 μάθης (μάθοις A) cum B praebeat. porro cum neque proprii quicquam et boni Palatinus in ea parte, quae mihi innotuit, habeat et scateat suis permultis maculis, dubium non est, quin recte eum spreverimus. ex codice classis A nostrum librum postea codici Palatino additum esse patet nec veri dissimile est eum ex eo codice, qui ipse ex A fluxerit, descriptum esse. nullum fructum ex collatione aliorum librorum redundaturum esse etiam inde didici, quod quae p. 157,11 Mangeio auctore ex Oxon. Coll. Novi 143 et Coislino, p. 159,10 171,4 ex Coislino recepi (cf. etiam adnotationes ad 174,19. 200,20), ita comparata sunt, ut facile coniectura inveniri possent. et in Coislino, quae est eius vilitas descripti ex Vaticano 380, hoc necessario statuendum est, nisi forte Mangey in notis erravit. neque igitur quod Ottobonianum 74 (cf. vol. I p. VIII), recentissimum et ad classem A pertinentem, ne inspiciendum quidem curavi, quisquam vituperabit nisi qui inter eos se numerari volet, qui ita suo ingenio diffidunt, ut plus sperent utilitatis se scriptoribus adlaturos esse expiscantes e vilissimis codicibus bonas quae videntur lectiones vel coniecturas quam sua arte vera invenientes.

Primus hunc librum, qui in editione principe deest, ex A edidit

Hoeschel (cf. vol. I p. LXXII. LXXIII), leviora vitia fere sustulit, in gravioribus corruptelis emendandis Mangeio minus acutum et felicem se praestitit. manum correctricem recentissimam, quae margini A nonnulla adiecit, Hoeschelii esse inde quod eadem coniecturae in Hoeschelii editione inveniuntur recte Cohn conclusit et confirmant adnotata ad p. 164,17. 189,23. quae cum ita sint, in libro *de somniis* II, in quo multo plures notae margini aspersae sunt, eas commemorare nolui, quippe quae in editione Hoeschelii redeant.

DE SOMNIIS LIBER I. codices M A G F H P. quorum memoria in duas partes discedit, quarum unam M A (P²); alteram eamque paulo deteriorem G F H P efficiunt. cum D p. 206,13 breviorum titulum ἐκ τοῦ περὶ ὀνείρων praebeat¹⁾, codices huic libro inscribunt περὶ τοῦ θεοπέμπτους εἶναι τοὺς ὀνείρους, item A sequenti libro. Eusebius testatur Philonem scripsisse περὶ τοῦ κατὰ Μωυσῆα (ab Eus. additum?) θεοπέμπτους εἶναι τοὺς ὀνείρους πρῶτον, δεῦτερον, τρίτον, τέταρτον, πέμπτον. atque ipse Philo initio huius libri (cf. libri II § 1) profitetur se in libro qui praecedebat ea somnia tractasse, quae ab ipso deo mittuntur²⁾. iam in nostro libro disserit de eis quibus mens instinctu divino rapta futura praevidere videatur, in altero, qui servatus est, de eis quae ipse per sese animus videat. quae somnia ad hoc postremum genus pertineant, ipse § 5 dicit et eadem omnia hoc libro explicat³⁾. iam cum horum trium librorum ordinem noverimus, sequitur, ut duos qui restant aut ante hos aut post hos ponamus. atque cum in explicandis locis S. S. versati esse non possint — quae enim narrantur in S. S. somnia omnia argumento trium illorum librorum continentur, alia somniantium exempla desunt —, acutissime Massebieau coniecit et duos reliquos libros in philosophorum de somniis sententiis exponendis versatos et ante ceteros tres ponendos esse. qui ordo cum aptissimus est et natura rerum commendatur, tum inde confirmatur, quod etiam de aeternitate mundi et de ebrietate quaestiones ita Philo tractat, ut proficiscatur a philosophorum sententiis explicandis et diudi-

¹⁾ 237,8 lemma Φλωνος exstat (cf. 207,4). 242,21 lemma deest. 243,3 DL falso laudat ἐκ τῶν ἐν γενέσει ζητημάτων.

²⁾ videntur esse somnia quae Abimelech Gen. 20,3—7 et Laban Gen. 31,24 vidisse narrantur; v. Massebieau, *Le classement des oeuvres de Philon* p. 30.

³⁾ pauca enim de Pharaonis somnio in fine desunt.

candis, tum ad Mosis doctrinam transeat. et horum de somniis librorum iactura ideo potissimum deploranda videtur, quod integram Posidonii doctrinam ex eis disceremus (cf. adnotata ad p. 204,2).

Cum tertius, quem statuit Massebieau *de somniis* liber, a Gen. 20,3 profectus esse videatur, liber *de mutatione nominum* Gen. 17,1—22 explicet, magnam, quae inter hunc librum et libros *de somniis* hiat, lacunam ipsi Philoni tribuendam et Gen. 17,23—20,3 ab eo in interpretanda S. S. omitta esse negat Massebieau, partem lacunae fragmento *de deo* (Gen. 18,2), quod Armeniis codicibus servatum est, expleri censet. idem p. 31—33 post libros *de somniis* alios Philonei commentarii libros deperisse demonstrare conatus est.

DE SOMNIIS LIBER II. hic liber cum uno codice A servatus sit, post Hoeschelium et Mangeium in tollendis mendis et significantis supplendis lacunis¹⁾ non inutile studium posuisse nobis videtur, ita tamen ut non pauca sagacioribus emendanda nos reliquisse, haud raro in tanta penuria codicum desperandum esse nobis persuaserimus. semel D^K p. 299,4 ἐκ τοῦ περὶ τῶν ὀνειρώπων, semel Flor. Laur. p. 282,8. 9 laudat. aliud huius libri vestigium frustra quaesivimus. et antiquitus eum defuisse in corporibus Philoneis, felici autem casu a librario archetypi codicis A ascitum esse, inde probatur, quod ne libri quidem numerus traditur et ipse finis mutilatus est. ne Origenem quidem plus priore nostro libro legisse, haud scio an ex ea ratione, qua hunc librum affert (v. ad p. 234,1), efficiatur. cum aliorum Philonis librorum tum huius locos nonnullos feliciter emendavit Cotelerius in notis, quas Ecclesiae graecae monumentis suis adiecit²⁾, quas emendationes fere iam Mangey in textum suum recepit vel in commentario probavit.

Scribebam Wilmersdorfii

m. Septembri a. h. s. LXXXXVIII.

P. WENDLAND.

¹⁾ Legentes monitos esse velim eis locis, ubi spatium vel numerum litterarum in A omissum non adnotavimus, in codice lacunae vestigium non esse, sed nos lacunam statuisse.

²⁾ In indicibus Cotelerius locos Philoneos, quos data occasione tractavit, enumerat.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

Collationem quam fecit Chr. Fr. Matthaei codicis Petropolitani cum aliis multis libris eiusdem manu scriptis nunc servari in bibliotheca Academiae Petropolitanae ecclesiasticae (orthodoxae) certiolem me fecit N. Glubokowsky, professor Petropolitani (v. vol. I p. XVII). est ms. no. 353 fol. 28 in 4°, cui inscriptum est: „Variae lectiones ex codice Petropolitano ad Philonem“. cf. etiam Clossius in Seebode's Neues Archiv f. Philol. u. Paed. III 2 (1828) p. 31.

- P 1 in apparatu ad titulum scrib.: τομῆς om. OHP, ad lin. 3. 4 scrib.: λογιου τοιουτου Pap
16,16 corr. πατρός·
36,18 corr. ἰθιλουσιν (sic Pap).
48,16 in apparatu scrib.: ἑκαστον Pap codd.
60,6 in apparatu corr. πρόσωπων πρὸς πρόσωπων.
62,4 comma del.
82,13 μικρότατον vid. scrib.
92,13 corr. τρία.
95,8 δὲ (δύο) conicio.
101 in prima linea testimoniorum corr. 2—102,14.
111,1 (τὸν) αὐστηρὸν conii. Diels.
112,11 ἡγεμονικὰς (οὐσίας) nunc conicio (cf. § 165).
119,2—4 haec sunt verba *Hieronymi in Amos* cap. 2,9: fortitudo quoque eius quasi quercus arboris durissimae atque fortissimae. ex cuius vocabulo Philo, vir disertissimus Hebraeorum, Esau appellatum putat ἑρῶνιον, id est quercinum et roboreum; licet et Esau possit ποιήμα, id est factura intellegi, ut ad mala opera referatur.
121,19 comma del.
124,15 corr. λόγῳ.
148,6 corr. τελειοῦσθαι; πάλιν, εἰ δεῖ.
150,3 corr. δ'·.
155,1 corr. ἀμνομένων.
158,9 corr. λέγεσθαι;
159,20 corr. δόγματος.
165,19 post ἀκόλαστον typhetae errore intercidit ἢ μὴ δεῖλόν.

- 166,22 corr. πέντε.
- 167,31—168,3 cf. *Hieronymi quaest. in Gen.* p. 26. 27 Lag., *inprimis*: nec mirandum, quare, cum apud Graecos et nos A littera videatur addita, nos he litteram hebraeam additam dixerimus . . . errant qui putant primum Saram per unum R scriptam fuisse et postea ei alterum R additum . . .
- 181,26 corr. ῥ.
- 188,21—24 cf. *Elias Cret. comm. in Gregor. Naz.* (Migne XXXVI col. 912): κατὰ τὸν Ἑβραῖον Φύωνα οὐκ ἔστιν ἀρτίπους ἢ ἐν θνητῷ τῷ σώματι—καὶ ἐπέσκαζε. ὁ δὲ μηρὸς γενέσεως σύμβολον, ἐπεὶ τὸ παιδοποιῶν μῦθον περὶ τὸν μηρὸν ἔστιν.
- 197,16 e LXX nunc ἀπ' αὐτῆς pro ἀπ' αὐτοῦ conicio, quia de somn. II § 71 ἀπὸ τῆς σεμιδάλεως scribit.
- 200,17 corr. Ἀβραάμ.
- 202,21 in apparatu addendum est ἰλιακαῖς ἢ σεληνιακαῖς B
- 207,2 praeter Aristonem conferendum erat Theophrasti apophthegma apud *Cic. Tusc. III 69* (cf. Laert. Diog. V 40. 41): Theophrastus moriens accusasse naturam dicitur, quod . . . hominibus, quorum maxime interfuisset, tam exiguam vitam dedisset . . . querebatur igitur se tum, cum illa videre coepisset, exstingui.
- 225,20 comma del.
- 272,12 ἄλλην conicio.
- 290,1—8 compilavit Clem. Protr. § 69 ὁ δὲ ἱερὸς ὄντως Μωυσῆς „οὐκ ἔσται“, φησὶν (confirmat locus biblicus additamenta Hoeschellii, sed additur lin. 5 ἄλλ' ἢ ante στάθμιον) . . . στάθμιον καὶ μέτρον καὶ ἀριθμὸν τῶν ἔλων ὑπολαμβάνων τὸν θεόν . . . τὸ δὲ μόνον δίκαιον μέτρον ὁ μόνος ὄντως θεός . . . μετρεῖται (μετρεῖ τε?) πάντα καὶ σταθμᾶται, οἷονεὶ τρυτάνῃ τῇ δικαιοσύνῃ τῆν τῶν ἔλων ἀρρεπῶς περιλαμβάνων καὶ ἀνέγων φύσιν.
- accentuum pauca vitia omisi.

www.libtool.com.cn
INDEX SIGLORUM

- Pap = papyrus
M = Laurentianus X 20
G = Vaticano-Palatinus gr. 248
F = Laurentianus LXXXV 10
A = Monacensis gr. 459
B = Venetus gr. 41
O = Laur. X 23
H = Venetus gr. 40
P = Petropolitanus XX Aa 1
L = Parisinus gr. 433
- N = Neapolitanus II C 32 (excerpta)
D = Sacra Parallela
DC = Coislianus 276
DK = Vaticanus gr. 1553
DP = Parisinus gr. 923
DM = Venetus gr. 138
DR = Rupefucaldinus (Berolinensis Phill. 1450)
DL = Laurentianus VIII 22
DV = Vaticanus gr. 1236
DH = Hierosolymitanus 15
- Turn. = Turnebus
Mang. = Mangey
Hoesch. = Hoeschel
v = lectio vulgata
-

ΦΙΛΩΝΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΙΣ Ο ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ ΕΣΤΙΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΑ ΙΣΑ ΚΑΙ ΕΝΑΝΤΙΑ ΤΟΜΗΣ

I p.473M. (1.) Ἐν μὲν τῇ πρὸ ταύτης συντάξει τὰ περὶ μισθῶν ὡς ἐνῆν 1
 ἐπ' ἀκριβείας διεξήλθομεν· νυνὶ δὲ πρόκειται ζητεῖν, τίς ὁ τῶν θείων 2
 πραγμάτων κληρονόμος ἐστίν. ἐπειδὴ γὰρ θεσπισθέντος ὁ σοφὸς ἤκουσε
 5 λογίου τοιούτου· „ὁ μισθός σου πολὺς ἔσται σφόδρα“, πυνθάνεται
 φάσκων· „δέσποτα, τί μοι δώσεις; ἐγὼ δὲ ἀπολύομαι ἄτεκνος. ὁ δὲ
 υἱός σου Μασέκ τῆς οἰκογενεῦς μου οὗτος Δαμασκὸς Ἐλιέζερ“, καὶ πάλιν
 „ἐπειδὴ ἐμοὶ οὐκ ἔδωκας σπέρμα, ὁ δὲ οἰκογενῆς μου κληρονομήσει με“
 (Gen. 15, 1—3). καίτοι τίς οὐκ ἂν τὸ τοῦ χρησμοδοῦντος ἀζῆωμα 3
 καὶ μέγεθος καταπλαγεῖς ἄφρωνος καὶ ἀχανῆς ἐγένετο, καὶ εἰ μὴ διὰ
 10 θεός, ἀλλὰ τοι τῷ περιχαρεῖ; ἐπιστομίζουσι γὰρ ὡς αἱ σφοδραὶ λῦπαι,
 καὶ αἱ ὑπερβάλλουσαι χαραὶ. διὸ καὶ Μωυσῆς ἰσχνόφρωνος ὁμολογεῖ 4
 καὶ βραδύγλωσσος γενέσθαι, ἀφ' οὗ ἤρξατο ὁ θεὸς αὐτῷ διαλέγεσθαι

φίλωνος Pap: φίλωνος ἰουδαίου AB, τοῦ αὐτοῦ P, om. OGH ἐστίν Pap Eus:
 πραγμάτων codd. καὶ περὶ — τομῆς om. OP καὶ] ἢ Pap Eus
 εἰς τὰ ἴσα Pap Eus: ἴσα codd. 1 συντάζει Pap: βέβλω codd. τα περὶ
 Pap: περὶ codd. 2 νυν Pap ζητεῖν om. Pap 3. 4 θεσπισθέντος (ὁ
 add. ex codd.) σοφὸς ἤκουσε λογίου Pap: θεσπισθέντος λογίου τοιούτου ὁ σοφὸς ἤκουσεν
 codd. ἤκουεν A 4 ἐστὶ Pap: om. codd. 5 δεσποτα τι μοι Pap:
 τί μοι, δεσποτα codd. ἀπολύομαι Pap: ἀπελεύσομαι codd. 6 Μασεκ Pap
 (Mang.): μου ὁ ἐκ codd. οἰκογενεῦς Pap: ἰκέτιδος O, οἰκέτιδος ceteri μου
 om. A κληρονομήσει (κληρονομήσει O) με add. post μου codd., om. Pap 7 δὲ
 om. P ap (probat Cohn) 9 εἰ καὶ OAB 10 αἰ om. OAB 11 αἰ Pap N:
 om. ceteri Μωυσῆς codd. N 11. 12 καὶ βραδύγλωσσος ὁμολογεῖ transpos. codd. N

8—2,4 καίτοι—φιλοσοφούντα N fol. 165r.

(Exod. 4, 10). και ἀψευδής ἐστὶν ἡ τοῦ προφήτου μαρτυρία· τότε γὰρ εἰκὸς τὸ μὲν φωνητήριον ὄργανον ἐπέχεσθαι, τὸν δὲ κατὰ διάνοιαν λόγον ἀρθροῦμενον ἀνοποτάκτω φορᾶ χρηθῆσθαι, νοημάτων οὐ ῥημάτων ἐπάλληλα κάλλη μετ' εὐτρόχου καὶ ὑψηγῆρου δυνάμει· φιλοσοφούντα.

- 5 θαυμάσιοι δὲ ἀρεταὶ ἦ τε εὐτολμία καὶ ἡ ἐν τῷ δέοντι παρρησία πρὸς 5 τοὺς ἀμείνους, ὡς καὶ τὸ κωμικὸν ἀψευδῶς μᾶλλον ἢ κωμικῶς εἰρηθῆσθαι δοκεῖν

ἂν πάνθ' ὁ δοῦλος ἡσυχάζειν μανθάνη,
 πονηρὸς ἔσται· μεταδίδου παρρησίας.

- 6 (2). πότε οὖν ἄγει παρρησίαν οἰκέτης πρὸς δεσπότην; ἀρ' οὐχ ὅταν 10 ἡδικηκότη μὲν ἑαυτῷ μηδὲν | συνειδῆ, πάντα δ' ὑπὲρ τοῦ κεκτημένου p. 474 M.
 7 καὶ λέγοντι καὶ πράττοντι; πότε οὖν ἄξιον καὶ τὸν τοῦ θεοῦ δοῦλον ἐλευθεροστομεῖν πρὸς τὸν ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ παντός ἡγεμόνα καὶ δεσπότην ἢ ὅταν ἀμαρτημάτων καθαρῆ καὶ τὸ φιλοδῆσποτον ἐκ τοῦ συνειδότης κρίνη, πλείονι χαρᾶ χρώμενος ἐπὶ τῷ θεράπων θεοῦ γενέ- 15 σθαι, ἢ εἰ τοῦ παντός ἀνθρώπων γένους ἐβασίλευσε τὸ γῆς ὁμοῦ καὶ
 8 θαλάττης ἀναψάμενος ἀκοντι κράτος; τὰς δὲ φιλοδῆσποτους θεραπείας καὶ λειτουργίας τοῦ Ἀβραάμ διασυνίστησιν ἀκροτελεύτιον λογίου τοῦ χρησθέντος αὐτοῦ τῷ υἱεῖ· „δώσω σοι καὶ τῷ σπέρματί σου πᾶσαν τὴν γῆν ταύτην, καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν τῷ σπέρματί σου πάντα τὰ ἔθνη 20 τῆς γῆς, ἀνθ' ὧν ὑπήκουσεν Ἀβραάμ ὁ πατήρ σου τῆς ἐμῆς φωνῆς,

1 ἐστὶ Pap	3 ἀρθροῦμενον A	4 ἐπάλληλα] ἀλλ' ἐπάλληλα OAB
5 αἱ ἀρεταὶ ABH ¹ P	τῶν Pap: om. codd.	7 δοκεῖ Pap
P, ἡσυχάζων v	μανθάνει P	8 ἡσυχάζη
δοὸς OAB	10 οὐχ] οὐν οὐχ OAB	9 μεταδίδου Pap: μεταδίδους GHP, μὴ μεταδι- δοὺς AB
συνήδει G ² , συνίδη HP	δὲ codd.	11 ἡδικηκότη L
καὶ om. DL	τοῦ θεοῦ codd. D: θεοῦ Pap	12 καὶ πράττοντι om. DL
13. 14 δεσπότην καὶ ἡγεμόνα D	14 post ἀμαρτημάτων add. τε Pap	καθαθαρευη
Pap, καθαρεύει D	ἐκ τοῦ] αὐτοῦ DL	15. 16 κρίνεσθαι θεοῦ (om. πλείονι — γενέσθαι) G
θεοῦ γενέσθαι Pap: γενέσθαι θεοῦ codd. D	16 ἢ εἰ] ἢς ἡ G ¹ P (H ¹), ἢς ὁ G ²	17 θαλάσσης
ORHP	ἐβασίλευσεν Pap DL	τὸ om. OAB
ἀκοντι P: ἀκονεῖται Pap, ἀκονητι OGH, ἀκονητι AB	17 θαλάσσης	φιλοδῆσπο- τας Pap
17. 18 θεραπείας καὶ λειτουργίας Pap: λειτουργίας καὶ θεραπείας codd.		
18 Ἀβραάμ ABHP hic et saepius	λόγον B, λο ⁷ A	20 ἐνευλογηθήσεται το σπέρματι Pap
21 ἐπήκουσεν OAB		

8 Menander frg. 370 (Comicorum Atticorum fragm. ed. Koek III 107). 10—16 DP fol. 265 (titulum non indicat Harris p. 91) DL fol. 121r Φλωκῶνος ἐκ τοῦ τίς ὁ τῶν ἡτῶν κληρονόμος: πότε (τότε DL) ἄγει παρρησίαν—ἐβασίλευσε.

καὶ ἐφύλαξε τὰ προστάγματά μου καὶ τὰ ἐντολάς μου καὶ τὰ δικαιώματά μου καὶ τὰ νόμιά μου“ (Gen. 26, 3—5). μέγιστον δ' ἐγκώμιον οἰκέτου 9
 μηδενὸς ὢν ἂν προστάξῃ ὁ δεσπότης ὀλιγωρεῖν, ἀόκνως δὲ καὶ φιλοπόνως
 ὑπὲρ δύναμιν πάντα σπουδάζειν αἰσιῶ γνώμη κατορθοῦν. (3.) εἰσὶ μὲν οὖν, 10
 5 οἱ ἀκούειν ἀλλ' οὐ λέγειν ἐμπρεπές, ἐφ' ὧν λέγεται „σιώπα καὶ ἄκουε“
 (Deut. 27, 9), πᾶγκαλον παράγγελμα θρασυτάτου γὰρ καὶ λαλίστατον
 ἀμαθία, ἧς πρῶτον μὲν ἐστὶν ἄκος ἡσυχία, δευτέρον δὲ προσοχὴ τῶν
 ἄξιόν τι προφερομένων ἀκοῆς. μηδεὶς μέντοι νομισάτω τοῦτ' αὐτὸ 11
 μόνον ἐμφραίνεσθαι διὰ τοῦ „σιώπα καὶ ἄκουε“, ἀλλὰ καὶ προτρέψασθαι
 10 δυνατώτερον ἕτερον· οὐ γὰρ παραινεῖ μόνον γλωττῆ σιωπᾶν καὶ ὡσὶν
 ἀκούειν, ἀλλὰ καὶ ψυχῇ ταῦτα παθεῖν ἀμφοτέρα. πολλοὶ γὰρ ἐπ' 12
 ἀκρόασιν ἤκοντές τινος οὐκ ἐληλύθασιν ταῖς διανοαῖς, ἀλλ' ἔξω πλανῶνται
 καὶ μυρία περὶ μυρίων ἑαυτοῖς διεξέρχονται, τὰ συγγενικά, τὰ ὀθνεῖα, τὰ
 ἴδια, τὰ δημόσια, ὧν εἰκὸς ἦν ἐν τῷ παρόντι μὴ μεμνησθαι, πάνθ' ὡς
 15 ἔπος εἰπεῖν ἐξῆς συναριθμούμενοι, καὶ διὰ τὸν ἐν ἑαυτοῖς πολὺν θροῦν ἀδυνα-
 τοῦσι τοῦ λέγοντος ἀκροᾶσθαι· λέγει γὰρ ἐκεῖνος ὥσπερ οὐκ ἐν ἀνθρώ-

1 ἐφυλάξεν Pap 1. 2 καὶ τὰ δικαιώματα μου καὶ τὰ νομια μου Pap: καὶ τοὺς νόμους μου (μου om. P) καὶ τὰς κρίσεις codd. 2 δὲ codd. 3 οἰκοδεσπότης D Anton. δὲ om. A 4 αἰσιῶ Pap G Anton.: αἰσιῶ HPD, αἰδεσίμω OAB εἰσιν Pap 5 ἐμπρεπές Pap D: εὐπρεπές codd. ἐφ' ὧν] ἀφ' ὧν D₂R, ἄφρον DR post λέγεται add. παρὰ τοῦ νομοθέτου DRDH 6 πᾶν καλὸν D θρασυτάτου γὰρ καὶ λαλίστατον Pap: θρασυτάτου γὰρ καὶ ἀκαλλέστατον D, κάκιστον γὰρ καὶ θρασυτάτου codd. 7 post ἀμαθία add. ἄριστον δ' ἢ εὐμάθεια OAB, mg. P² ἧς] ἡ D ἐστὶν] ἐστὶ λυσιτελέστατον D ἀκος Pap (coni. Mang.): ἀκοῆς codd. D 8 ἀξίων DR προφερομένων ἀκοῆς scripsi: φερομένων ἀκοῆς Pap, προσφερομένων ἀκοῆς D, προσοχῆς προφερομένων B, ἀκοῆς (προσοχῆς A) προσφερομένων ceteri, ante ἀκοῆς ras. in H τοῦτο codd. D αὐτῷ GHP, om. D 9. 10 ἀλλὰ—ἕτερον] πᾶν καλὸν παράγγελμα DR 9 προτρέψαι AB 10 ἕτερον] ἕκαστον AB γὰρ om. Pap γλωττῆ Pap DH: γλώσση codd. DR γλώσση μόνον AB 11 τῇ ψυχῇ ἀμφοτέρα παθεῖν D μαθεῖν G 12 ἤκοντες DR ἐληλυθασιν Pap 13 αὐτοῖς O, ἐν ἑαυτοῖς DH 13—15 τὰ συγγενικά—συναριθμούμενοι om. D 14 τὰ δημόσια scripsi: τα, tum 6 litt. evanidae Pap; om. codd., τὰ κοινὰ coni. Cohn 14 πανθ' Pap: πάντα GHP, πάντως ἂ OAB 15 εἰπεῖν] εἶναι P(H¹) εἴη Pap ἐν om. B εαυτοῖς Pap DH: ἐαυτῆς B, αὐτοῖς H², αὐτοῖς ceteri DR 16 ἀκροᾶσθαι D ἐκεῖνος οὐκ ὡς ἐν ἀνθρώποις, ἀλλ' ὡς ἐν D

2—4 DR fol. 159^v Anton. Mel. II 23 col. 1065 Φλωνας: μέγιστον ἐγκώμιον—κατορθοῦν.
 4—4,2 DR fol. 44^v Φλωνας τίς ἐστὶν ὁ τῶν θεῶν κληρονόμος DH fol. 132^r Φλωνας: εἰσὶν οἱ ἀκούειν—ἀκοαὶ δὲ οὐκ εἰσὶν (DH lin. 4,1 ἀψύχοις desinit). 4—6 D₂R fol. 137^r Φλωνας ἐξ τοῦ περὶ κοσμοποιίας: εἰσὶν οἱ—πᾶν καλὸν παράγγελμα· ἀμαθία γὰρ συμφύρον ἡσυχία.

- ποις, ἀλλ' ἐν ἀψύχοις ἀνδριαῖσιν, οἷς ὧτα μὲν ἔστιν, ἀκοαὶ δ' οὐκ
 13 ἔνεισιν. ἐὰν οὖν μηδενὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιφοιτῶντων ἢ ἔνδον ταμειου-
 μένων πραγμάτων ὁ νοῦς ἀξιώσῃ προσομιεῖν, ἀλλ' ἡρεμίαν ἀγαθῶν
 καὶ ἡσυχάσας πρὸς τὸν λέγοντα ἑαυτὸν ἀποτείνῃ, σιωπήσας κατὰ τὸ
 Μωυσέως παράγγελμα δυνήσεται μετὰ τῆς πάσης προσοχῆς ἀκροάσασθαι, 5
 14 ἑτέρως δ' οὐκ ἰσχύσει. (4) τοῖς μὲν οὖν ἀμαθέσι συμφέρον
 ἡσυχία, τοῖς δὲ ἐπιστήμης ἐφιεμένοις καὶ ἅμα φιλοδεσπότης ἀναγκαιότα-
 τον ἢ παρρησία κτῆμα. λέγεται γοῦν ἐν Ἐξαγωγῇ· „κύριος πολεμήσει
 ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς σιγήσετε“, καὶ χρησμός εὐθὺς ὑπόκειται τοιοῦδε·
 „καὶ εἶπε | κύριος πρὸς Μωυσῆν· τί βοᾷς πρὸς μέ“ (Exod. 14, 14. 15); p. 475 M.
 ὡς δέον καὶ σιωπᾶν τοὺς μηδὲν ἄξιον ἀκοῆς ἐροῦντας καὶ λέγειν τοὺς 11
 ἔρωτι σοφίας θεῶν πεπιστευότας καὶ μὴ μόνον λέγειν σὺν ἡρεμίᾳ,
 ἀλλὰ καὶ μετὰ κραυγῆς μείζονος ἐκβοᾶν, οὐ στόματι καὶ γλώττῃ, δι'
 ὧν ἀέρα λόγος ἔχει σφαιρούμενον αἰσθητὸν ἀκοῇ γίνεσθαι, ἀλλὰ τῇ
 παμμούσῃ καὶ μεγαλοφωνοτάτῃ ψυχῆς ὀργάνῳ, οὗ θνητὸς μὲν ἀκρατῆς 15
 15 οὐδὲ εἷς, ὁ δὲ ἀγέννητος καὶ ἀφθαρτος μόνος. τὸ γὰρ νοητῆς ἀρμονίας
 εὐάριστος καὶ σύμφωνον μέλος ὁ νοητὸς μουσικὸς μόνος καταλαβεῖν

1 ἀνδριαῖσιν OAB	ἐστὶν Pap, εἰσὶν D	δὲ codd. D	2 ἔνεισιν] εἰσὶν D	post
ἔξωθεν add. τῶν OAB	3 ἡρέμιον G	ἀνάγων OAB, ἀναγαγῶν G	4 ἑαυτὸν	
ἀποτείνῃ ante πρὸς transpos. codd.	5 κατὰ — προσοχῆς om. Pap	5 Μω-		
σέως codd.	ἀκροασθαι Pap	6 εταίρων Pap, ἐτέρων I,	δὲ codd.	
ισχύσει Pap: ἰσχύσει H ² , ἰσχύσει ceteri	7 δὲ Pap G: δ' ceteri	φίλοδεσπό-		
ταῖς G	8 κτῆμα om. H	ουν Pap	ἔξα(ωγῆ) Pap (cf. tabulam	
phototypicam apud Scheilium, qui non recte legit εξαρω): ἐξέσω codd.	9 ὑμῶν Pap			
PHI: ἡμῶν ceteri	σιωπήσασθε Pap	10 εἶπεν Pap	Μωσῆν GIIP	
βοᾶ Pap	12 ἐρωτῶντι conl. Mang.	θεῶν Pap (idem ipse conieceram): θεῶ		
codd.	συνηρεμούντα Pap, συνηρεμούντας conl. Cohn	15 ψυχῆς Pap: φωνῆς		
codd.	16 οὐδέεις I, ¹	ἀγέννητος codd. (Pap?)	μόνον O	

10 Origenis fragm. ex codice affert Mang.: καὶ Μωσῆς ἐβόα σιγῶν, καὶ προσευχομένην
 κατὰ διάνοιαν ὁ θεὸς ἔφη· τί βοᾷς πρὸς μέ, *Orig. Hom. in Exod. V 4 p. 146*: quomodo
 clamat? nulla eius vox clamoris auditur, et tamen dicit ad eum deus: quid clamas
 ad me? velim scire, quomodo sancti sine voce clamant ad deum . . . per silentium
 sanctorum clamor auditur. (*Comment. in Ioann. VI 10 p. 119*: ἐὰν δὲ μὴ (μὴν conicio)
 παντελῶς ἢ ἡ νοητὴ τῶν εὐχομένων φωνὴ μεγάλη καὶ οὐ βραχεία, οὐδὲ ἂν αὐξήσῃαι τὴν
 βοῆν καὶ τὴν κραυγὴν, ἀκούει τῶν οὕτως εὐχομένων ὁ θεὸς ὁ λέγων πρὸς Μωσέα· „τί
 βοᾷς πρὸς μέ“; οὐκ αἰσθητῶς βεβοηκῶτα — οὐ γὰρ ἀναγέγραπται τοῦτο ἐν τῇ Ἐξέδῳ —,
 μεγάλως δὲ τὴν ἀκουομένην μόνῃ θεῶν φωνῆν βεβοηκῶτα διὰ τῆς εὐχῆς. cf. Theodoretum
 in psalm. 5, 2 (p. 635).

ἱκανός, τῶν δὲ ἐν αἰσθήσει φερομένων οὐδὲ εἰς. ἔλου δὴ τοῦ διανοίας
 ὀργάνου κατὰ τὴν διὰ πασῶν ἤ δις διὰ πασῶν συμφωνίαν ἐξηχοῦντος
 ὁ ἀχροατῆς ὡσανεὶ πυνθάνεται πρὸς ἀλήθειαν οὐ πυνθανόμενος —
 πάντα γὰρ γνώριμα θεῷ — „τί βοᾷς πρὸς μέ“; καθ’ ἰκεσίαν κακῶν
 5 ἀποτροπῆς ἢ κατ’ εὐχαριστίαν μετουσίας ἀγαθῶν ἢ κατὰ ἀμφοτέρα;
 (5.) λαλῶς δὲ οὕτως ὁ ἰσχυρόφωνος καὶ βραδύλογος καὶ ἄλογος εἶναι 16
 δοκῶν ἀνευρίσκεται, ὥστε πῆ μὲν οὐ μόνον λέγων ἀλλὰ καὶ βοῶν εἰσά-
 γεται, ἐτέρωθι δὲ ἀπαύστῳ καὶ ἀδιαστάτῳ χρώμενος λόγων ῥύμη.
 „Μωσῆς“ γάρ φησιν „ἐλάλει, καὶ ὁ θεὸς ἀπεκρίνετο αὐτῷ φωνῆ“ 17
 10 (Exod. 19, 19), οὐ κατὰ συντέλειαν ἐλάλησεν, ἀλλὰ κατὰ μηχανομένην
 παράστασιν ἐλάλει, καὶ ὁ θεὸς οὐ κατὰ συντέλειαν ἐδίδασκεν, ἀλλ’ αἰεὶ
 καὶ συνεχῶς ἀπεκρίνετο. ὅπου δὲ ἀπόκρισις, ἐκεῖ πάντως ἐρώτησις. 18
 ἐρωτᾷ δὲ ἕκαστος ὃ μὴ ἐπίσταται, μαθεῖν ἀξίων γνώου; τε τῶν εἰς
 ἐπιστήμην ὠφελιμώτατον ἔργον εἶναι ζητεῖν, ἐρωτᾶν, πυνθάνεσθαι,
 15 μῆδὲν δοκεῖν εἰδέναι μῆδὲ τι οἶεσθαι παγίως κατελιγμένα. σοφοὶ μὲν 19
 οὖν ὑψηγῆτῃ καὶ διδασκαλῳ χρῶνται θεῷ, οἱ δ’ ἀτελέστεροι τῷ σοφῷ.
 διὸ καὶ λέγουσι· „λάλησον σὺ ἡμῖν, καὶ μὴ λαλεῖτω πρὸς ἡμᾶς ὁ θεός,
 μὴ ποτε ἀποθάνωμεν“ (Exod. 20, 19). τοσαύτη δ’ ἄρα χρῆται παρρησίᾳ
 ὁ ἀστεῖος, ὥστε οὐ μόνον λέγειν καὶ βοᾶν, ἀλλ’ ἤδη καὶ καταβοᾶν ἐξ
 30 ἀληθοῦς πίστεως καὶ ἀπὸ γνησίου τοῦ πάθους θαρραῖ. τὸ γὰρ „εἰ 20
 μὲν ἀφεῖς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν, ἄφερ· εἰ δὲ μὴ, ἐξάλειψόν με ἐκ τῆς
 βίβλου σου ἧς ἔγραψας“ (Exod. 32, 32) καὶ τὸ „μὴ ἐγὼ ἐν γαστρὶ

1 ἱκανός] δυνατός O αἰσθῆται Pap φερομένων OAB 2 ἡ Pap: καὶ
 codd. 3 οὐ om. OAB 4 γάρ om. OAB βρα προς με Pap, πρὸς
 μὲ βοᾷς HP 5 κατὰ] κατ’ OHP 6 οὕτως Pap HP: οὕτως GL, οὐδὲν ἦτρον
 AOBP² 7 ἀλλὰ om. GH¹P¹ 9 Μωσῆς codd. ὁ om. OAB ἀπεκρι-
 νετο Pap: ἀπεκρίνατο codd. φωνῆ; Pap: ἐν φωνῆ codd. 11 παράστασιν
 GP¹H¹ ὁ om. O εἰδίδασκεν HP αἰε Pap: αἰε codd.
 12 ἀπεκρίνετο Pap GP: ἀπεκρίνατο ceteri 13 δι] καὶ B ἀξίων om. Pap
 γνώου; Mang. (τε ex Pap addidi); γνησιωστε Pap, γνησίων GHP, γνησίων δὲ περί OAB
 14 ἐπιστήμην Pap HP¹: ἐπιστήμης GP², ἐπιστήμας OAB ὠφελιμώτατον Pap:
 ὠφελιμωτάτων codd. D 15 δοκεῖν] ἀδικεῖν (i) μῆδ’ εἴ τι οἶται OAB παγίως
 Pap H²: πлагίως ceteri 16 θεῷ om. Pap δὲ O(i)HPN 17 λεγουσιν Pap
 18 ποτε om. Pap δὲ N 19 ἀλλὰ καὶ N 21 μὲν post τὸ (lin. 20) transpos.
 codd. N ἀφεῖς Pap (i)P: ἀφῆς ceteri N 22 σου om. Pap N μὴ εγγαστρει Pap

13—15 DR fol. 203^v Φλωνος ἐκ τῶν μετονομαζομένων: τῶν εἰς ἐπιστήμην ὠφελιμωτάτων
 ἔργων ζητεῖν καὶ πυνθάνεσθαι καλλίστον, μῆδὲν δὲ δοκεῖν εἰδέναι μῆδὲ οἶεσθαι κατελιγμένα
 καλλιστότερον. 15—6, 17 σοφοὶ — οἰκτεῖον N fol. 165^r.

- ἔλαβον πάντα τὸν λαὸν τοῦτον, ἣ ἐγὼ ἔτεκον αὐτόν, ὅτι λέγεις μοι·
 λάβε αὐτόν εἰς τὸν κόλπον σου, ὡσεὶ ἄραι τιθηνός τὸν θηλάζοντα;“
 (Num. 11, 12) καὶ τὸ „πόθεν μοι κρέα δοῦναι παντὶ τῷ λαῷ τούτῳ,
 ὅτι κλαίουσιν ἐπ’ ἐμοί; μὴ πρόβατα καὶ βόες σφαγήσονται ἢ πᾶν τὸ
 ὄψος τῆς θαλάσσης συναχθήσεται καὶ ἀρκέσει;“ (Num. 11, 13. 22) ⁵
 καὶ τὸ „κύριε, διὰ τί ἐκάκωσας τὸν λαὸν τοῦτον; καὶ ἵνα τί ἀπέσταλάς; p. 476 M.
 με; καὶ ἀφ’ οὗ πεπόμεμαί πρὸς Φαραῶ λαλήσαι ἐπὶ τῷ σφῷ ὀνόματι,
 ἐκάκωσε τὸν λαόν, καὶ οὐκ ἐρρύσω τὸν λαόν σου“ (Exod. 5, 22. 23),
 ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα ἔδωκεν ἂν τις καὶ πρὸς ἕνα τῶν ἐν μέρει
 21 βασιλέων εἰπεῖν· ὁ δ’ ἀποφαινέσθαι καὶ πρὸς θεὸν ἐθάρρησεν. τοῦτο ¹⁰
 δ’ ἄρα πέρας ἦν οὐ τόλμης ἀπλῶς, ἀλλ’ εὐτολμίας αὐτῷ, διότι οἱ
 σοφοὶ πάντες φίλοι θεοῦ, καὶ μάλιστα κατὰ τὸν ἱερώτατον νομοθέτην.
 παρρησία δὲ φιλίας συγγενές· ἐπεὶ πρὸς τίνα ἂν τις ἢ πρὸς τὸν ἑαυτοῦ
 φίλον παρρησιάσαιο; παγκάλως οὖν ἐν τοῖς χρησιμοῖς φίλος ἄδειται
 Μωυσῆς (Exod. 33, 11), ἔν’ ὅσα ἐπὶ θάρσει παρακεκινδυνευμένα ¹⁵
 διεξέρχεται, φιλιὰ μᾶλλον ἢ ἀθθαδεία προφέρεσθαι δοκῇ. θρασύτης μὲν
 γὰρ ἀθθαδούς, φίλου δὲ θαρραλεότης οἰκείον.
 22 (6). Ἄλλὰ σκόπει πάλιν, ὅτι εὐλαβεία τὸ θαρρεῖν ἀνακέκρται.
 τὸ μὲν γὰρ „τί μοι δώσεις;“ (Gen. 15, 2) θάρσος ἐμφαίνει, τὸ δὲ
 „δέσποτα“ εὐλάβειαν. εἰσθῶς δὲ χρῆσθαι μάλιστα διτταῖς ἐπὶ τοῦ ²⁰
 αἰτίου προσήσσει, τῇ θεὸς καὶ τῇ κύριος, οὐδετέρων νῦν παρεῖληφεν,

1 αὐτόν om. Pap	2 αὐτόν om. HP	ῶσει αραι Pap: καθά αἶρει G, καθά
ἄρη ceteri N	τιθηνη Pap	4 κλαιουσιν Pap: κλαίει codd. N
5 το (τ del.) οψος Pap: τὸ ὄψον codd. N	7 αφ ου εγω πορευομαι Pap	8 τω ονοματι σου Pap
λαλησαι Pap: λαλήσαι (κλήσαι N) πρὸς Φαραῶ codd. N	9 ταυτ’ ἄρα και concilio	10 ο δ’ Pap: τὸ δ’ codd.
8 ἐκάκωσας N	τῷ λαῷ G	ἐρύσω Pap HP
9. 10 των βασιλεων εαμμερει Pap	10 ο δ’ Pap: τὸ δ’ codd.	11 τουτον
αποφαινεται Pap	πρὸς] pro Pap	θαρησαι codd. (λαλησαι O)
αρα Pap	11 ἄρ’ ἦν N	10. 11 περας H: περ ceteri et Pap, om. N
11 ἀπλῶς	12 πάντα N	ἀλλὰ ABH
OABP ² : αὐτὸ GHP ¹ , αὐτῶ N, om. Pap	12 πάντα N	ἀυτῷ om. N
διὰ τί; ὅτι OABGN	13 πρὸς prius] pro Pap	14 ἐν om. N
Pap) ἱερώτατον νομοθέτημα Pap et codd. N	13 πρὸς prius] pro Pap	(θεοῦ)· φίλος concilio
πρὸς alterum om. Pap, fort. recte	14 ἐν om. N	15 Μωυσης Pap G: Μωυσης ceteri N
15 Μωυσης Pap G: Μωυσης ceteri N	15 Μωυσης Pap G: Μωυσης ceteri N	16 προφερεσθαι Pap: προσφερεσθαι codd. N
Pap	16 προφερεσθαι Pap: προσφερεσθαι codd. N	17 φιλους Pap
18 θαρροῦν codd.	20 δεσποτα Pap: ὡ δέσποτα codd.	17 φίλους Pap
Pap, fort. recte	20 δεσποτα Pap: ὡ δέσποτα codd.	18 θαρρει
μαλιστα διτταῖς Pap: διτταῖς αἰτίαις codd.	21 αιτιου Pap (Mang.):	19 χρησασθαι
αἰτίου καὶ codd.	21 αιτιου Pap (Mang.):	20 ευλαβεια Pap
προσησσει Pap	21 αιτιου Pap (Mang.):	21 αιτιου Pap (Mang.):
τῇ τε τοῦ θεοῦ καὶ τῇ τοῦ κυρίου codd.	τῇ τε τοῦ θεοῦ καὶ τῇ τοῦ κυρίου codd.	22 ευλαβεια Pap

11. 12 DR fol. 261v DV p. 693 Φίλωνος: πᾶς σοφός θεοῦ φίλος ἐστίν (τῷ ὄντι add. DV).

ἀλλὰ τὴν δεσπότην, λίαν εὐλαβῶς καὶ σφόδρα κυρίως· καίτοι συνώνυμα
 ταῦτ' εἶναι λέγεται, κύριος καὶ δεσπότης. ἀλλ' εἰ καὶ τὸ ὑποκείμενον 23
 ἐν καὶ ταῦτόν ἐστιν, ἐπινοίαις αἱ κλήσεις διαφέρουσι· κύριος μὲν γὰρ
 5 καὶ ἀκύρου, δεσπότης δὲ παρὰ τὸν δεσμόν, ἀφ' οὗ τὸ δέος οἶμαι — ὥστε
 τὸν δεσπότην κύριον εἶναι καὶ ἐπινοῶσαι. φοβερὰ κύριον, οὐ μόνον τὸ
 κύρος καὶ τὸ κράτος ἀνημμένον ἀπάντων, ἀλλὰ καὶ δέος καὶ φόβον
 ἱκανὸν ἐμποιῆσαι —, τάχα μέντοι καὶ ἐπειδὴ τῶν θλων δεσμός ἐστι
 10 συνεχῶν αὐτὰ ἅλута καὶ σφίγγων διαλυτὰ ὄντα ἐξ ἑαυτῶν. ὁ δὲ δὴ 24
 φάσκων „δέσποτα, τί μοι δώσεις“ δυνάμει ταῦτα διεξέρχεται· οὐκ ἀγνοῶ
 σου τὸ ὑπερβάλλον κράτος, ἐπίσταμαι τὸ φοβερὸν τῆς δυναστείας, δεδιὼς
 καὶ τρέμων ἐντυγχάνω καὶ πάλιν θαρρῶ· σὺ γὰρ ἐθέσπισάς μοι μὴ 25
 φοβεῖσθαι, σὺ μοι γλῶσσαν παιδείας ἔδωκας τοῦ γῶναι ἡνίκα δεῖ
 φθεγῆσθαι, σὺ τὸ στόμα ἀπερραμμένον ἐξέλυσας, σὺ διοίξας ἐπὶ πλεόν
 15 ἤρθρωσας, σὺ τὰ λεκτέα συνεβίβασας εἰπεῖν τὸν χρησμὸν βεβαιούμενος
 ἐκεῖνον· „ἐγὼ ἀνοίξω τὸ στόμα σου, καὶ συμβιβῶ σε ἃ μέλλεις
 p. 477 M. | λαλήσειν“ (Exod. 4, 12). τίς γὰρ ἐγενομῆν, ἵνα σὺ μοι λόγου μεταδῆς, 26
 ἵνα μισθὸν ὁμολογῆς, χάριτος καὶ δωρεᾶς ἀγαθῶν τελειώτερον; οὐ τῆς πατρίδος
 εἰμὶ μετανάστης; οὐ τῆς συγγενείας ἀπελήλαμαι; οὐ τῆς πατρῴας οἰκίας
 20 ἠλλοτρίωμαι; οὐκ ἀποκῆρυκτον καὶ φυγάδα πάντες ἔρτημον καὶ ἄτιμον ὀνομά-
 ζουσιν; ἀλλὰ σὺ μοι, δέσποτα, ἦ πατρίς, σὺ ἦ συγγένεια, σὺ ἦ πατρώα ἐστία, 27
 σὺ ἦ ἐπιτιμία, ἦ παρρησία, ὁ μέγας καὶ αἰδιμὸς καὶ ἀναφαιρέτος πλοῦτος.

1 τὴν] τὴν τοῦ OAB δέσποτα P εὐλαβῶς Pap G, prius II: εὐσεβῶς ceteri
 καιρίως Pap HP 2 ταῦτ' Pap G: ταῦτα ceteri εἶναι Pap G: om. ceteri
 ὁ δεσπότης Mang. per errorem τὸ om. OAB 3 αἱ κλήσεις] κεκλησθαι Pap
 διαφέρουσι H 4 βεβαίου AB 5 το Pap: om. codd. 7 ἀνημμένον
 ἀπάντων Pap GHP: ἀνεμμένον (post ei ras.) ἀπάντων O, ἀπάντων ἀνεμμένον AB (ei in
 ras. A) 8 δεσμός Mang.: δεσμων Pap, δεσπότης codd. 9 διαλυτὰ ὄντα scripsi:
 ἃ διαλύεται G (sed ἃ supra scr. G²), διαλύοντα ceteri et P ap αὐτῶν OAB
 ὁ δὲ] ὦ δὲ H, οὐδε Pap, ὁ δὲ Mang. 12 τυγχάνω vel ἐντυγχάνω (σοι) conī.
 Cohn 12 ἐθέσπισας OAB (Pap)?: θεσπῖσας G¹H¹P, ὁ θεσπῖσας (G²H²) 13 ἐδω-
 κας Pap: δέδωκας codd. ἡνίκα om. A¹B, ἃ A² 14 φθεγξ(ασθαι) Pap: φθέγγεσθαι
 codd. ἀπερραμμένον Pap OB διήνοιξας OAB ἐπιπλεον codd.: επιπλειστον
 Pap 15 ἀρθρώσας G χρησμῶν Pap 16 ἐκεῖνον om. OAB σε om. G
 17 λαλήσειν] ποιῆσαι OAB λόγον ABG¹, λόγων (G²) 18 ἀγαθῶν H τελειώτερον
 Pap: τελειότερον codd. 20 alterum καὶ] τε καὶ OAB 20. 21 νομίζουσιν conī.
 Mang. 21 alterum σὺ om. Pap 21. 22 tertium σὺ ἦ — παρρησία om. Pap
 22 περιουσία conī. Mang. ανα(ρε)τος Pap πλοῦτος] κληρος Pap

8. 9 Platonis Tim. p. 41 A.

28 διὰ τί οὖν οὐχὶ θαρρήσω λέγειν ἃ φρονῶ; διὰ τί δ' οὐ πύσομαι
μαθεῖν τι πλέον ἀζῶν; ἀλλ' ὁ λέγων ἐγὼ θαρρεῖν πάλιν ὁμο-
λογῶ δεδιέναι καὶ καταπεπληχθαι, καὶ οὐκ ἔχει τὴν ἄμικτον ἐν
ἔμοι μάχην φόβος τε καὶ θάρσος, ὡς ἴσως ὑπολήφεται τις, ἀλλὰ
29 τὴν ἀνακεκραμένην συμφωνίαν. ἀπλήστως οὖν εὐωχοῦμαι τοῦ κρά- 5
ματος, ὃ με ἀναπέπεικε μὴτε ἀνευ εὐλαβείας παρησιαΐζεσθαι μῆτε
ἀπαρησιαΐστως εὐλαβεῖσθαι. τὴν γὰρ οὐδένειαν τὴν ἑμαυτοῦ μετρεῖν
ἔμαθον καὶ τὰς ἐν ὑπερβολαῖς ἀκρότητας τῶν σῶν εὐεργεσιῶν περι-
βλέπεσθαι· καὶ ἐπειδὴν „γῆν καὶ τέφραν“ καὶ εἴ τι ἐκβλητότερον ἑμαυτὸν
αἰσθώμαι, τηλικαῦτα ἐντυγχάνειν σοι θαρρῶ, ταπεινὸς γεγονώς, κατα- 10
βεβλημένος εἰς χοῦν, ὅσα εἰς γε τὸ μηδ' ὑφεστάναι δοκεῖν ἀνεστοιχειω-
30 μένος. (7). καὶ τοῦτό μου τὸ πάθος τῆς ψυχῆς ἐστηλογράφησεν ἐν τῷ
ἑμῷ μνημείῳ ὁ ἐπίσκοπος Μωυσῆς. „ἐγγίσας“ γὰρ φησιν „Ἀβραάμ
εἶπε· νῦν ἠρξάμην λαλῆσαι πρὸς τὸν κύριον, ἐγὼ δὲ εἰμι γῆ καὶ σποδός“
(Gen. 18, 27), ἐπειδὴ τότε καιρὸς ἐντυγχάνειν γένεσιν τῷ πεποιηκότι, 15
31 ὅτε τὴν ἑαυτῆς οὐδένειαν ἔγνωκεν. τὸ δὲ „τί μοι δώσεις;“ οὐκ ἀπο-
ροῦντός ἐστι φωνῆ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τῷ πλήθει καὶ μεγέθει ὧν ἀπήλαυκεν
ἀγαθῶν εὐχαριστοῦντος. „τί μοι δώσεις;“ εἴτι γὰρ ἀπολείπεται τι πλέον
προσδοκῆσαι; ἄφθονοι μὲν, ᾧ φιλόδοξε, αἱ σαὶ χάριτες καὶ ἀπερίγραφοι
καὶ ὄρον ἢ τελευτήν οὐκ ἔχουσαι, πηγῶν τρόπον πλείω τῶν ἀπαντλου- 20

1 δ' om. L 3 ἔχει AHP: ἔχιν ceteri et Pap, quo servato potest conici φόβου
τε καὶ θάρσους ἐν om. A 4 μάχην om. Pap φόβον v υπολημφεται
Pap 5 ἀνακεκραμένην ABH εωχομαι Pap 7 ουδενειαν Pap: ου-
δενίαν G, ουθένειαν ceteri 8 ακροτητα των σων αρετων Pap 9 ἐκβλητόν
ἔτερον AB, ἐκβλητόν O 10 σο] συ Pap 11 οια conicio γε μηδ' εἰς
τὸ O εἰς γε Pap: γε εἰς codd. μηδ'] μη Pap υφισταναι Pap
12 ψυχην Pap ἐστηλ(τε)υσεν conicio 12. 13 ἐν τῷ τοῦ γένους ἡγεμόνι ὁ conicio
(v. § 278) 12 ἐν] ἐν αὐτῷ OAB 13 μνήμονι codd. ὁ om. II ἐπίσκοπος]
πάνσοφος con. Cohn Μωυσῆς II', Μωυσῆς Pap: Ἀβραάμ H', Μωυσῆς ceteri
φησι Pap 14 εἶπεν Pap P λαλεῖν II τον Pap: om. codd. 16 ὅτε]
πλην οτε Pap, quo servato scribi potest lin. 15 ἐπειδὴ οδοποτε (nam ἐπει μήποτε νix
dici potuit) ουδενειαν Pap: ουθένειαν codd. ἔγνωκε codd. 16—18 ουκ—
δώσεις om. OAB 17 φωνῆ scripsi: φωνῆ Pap, φώνημα codd. ἀπελαυσεν
Pap 18 εἴτι] εἰ Turn. ἀπολήψισθαι τι προσδοκᾶ (προσδοκῶ O) πλέον OAB
πλέω G 19 μὲν] γὰρ v αωριγραφοι Pap 20 η Pap: καὶ codd.
τρόπω GPII' πλείω scripsi (vel πλέον dei): τελείων codd. (Pap?), πλέον con.
Mang.

19. 20 *Clem. Alex. Paed. III § 39 p. 277 P*: τῶν φρεάτων ἔσα πέφυκεν βρέβειν, ἀπαντλού-
μενα εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀναπηδῶει (leg. ἀναπιδῶει) μέτρον . . .

μένων ανομβροῦσαι. σκοπεῖν δὲ ἄξιον οὐ μόνον τὸν αἰεὶ πλημμυροῦντα 32
 χεიმάρρουν τῶν σῶν εὐεργεσιῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀρδομένας ἡμῶν ἀρούρας·
 εἰ γὰρ περιττὸν ἀναχυθεῖη τὸ βέϋμα, λιμνῶδες καὶ τελματῶδες ἀντὶ
 καρποφόρου γῆς ἔσται τὸ πεδίον. πρὸς εὐφορίαν οὖν μεμετρημένης,
 5 ἀλλ' οὐκ ἀμέτρου δεῖ τῆς ἐπιρροῆς ἐμοί. διὸ πεύσομαι „τί μοι δώσεις“ 33
 p. 178 M. ἀμύθητα δοῦς καὶ σχεδὸν πάντα ἕσα θνητῆ φύσει | δυνατὸν
 ἦν; ὁ γὰρ λοιπὸν ἐπιζητῶ μαθεῖν τε καὶ κτήσασθαι, τοῦτ' ἐστίν, τίς
 ἂν γένοιτο ἄξιος τῶν σῶν εὐεργεσιῶν [καὶ] κληρονόμος. ἢ „ἐγὼ ἀπο- 34
 λυθῆσομαι ἄτεκνος“ (Gen. 15, 2), ὀλιγοχρόνιον καὶ ἐφήμερον καὶ
 10 ὠκύμορον λαβὼν ἀγαθόν, εὐχόμενος τούναντίον, πολυήμερον καὶ μακρο-
 χρόνιον καὶ ἀκήρατον καὶ ἀθάνατον, ὡς δυνηθῆναι καὶ σπέρματα βαλέσθαι
 καὶ ρίζας ἐχυρότητος ἕνεκα ἀποτείνειν καὶ ἄνω πρὸς οὐρανὸν τὸ στέλεχος
 ἀνεγείρον μετεωρίσαι; τὴν γὰρ ἀνθρωπίνην ἀρετὴν βάλειν μὲν ἐπὶ γῆς, 35
 φθάσειν δὲ πρὸς οὐρανὸν ἀναγκαῖον, ἔν' ἐκεῖ τῆς ἀφθαρσίας ἐστιαθεῖσα
 15 τὸν αἰεὶ χρόνον ἀπήμων διαμένῃ. ἄτεκνον γὰρ καὶ στείραν οἶδ' ὅτι 36
 ψυχὴν ὅ τὰ μὴ ὄντα φέρων καὶ τὰ πάντα γεννῶν μεμίσηκας, ἐπεὶ καὶ
 χάριν ἔδωκας ἐξαιρέτων τῷ διορατικῷ γένει τὸ μηδέποτε στειρωθῆναι
 καὶ ἀτοκῆσαι, ᾗ καὶ αὐτὸς προσνεμηθεὶς ἐφίεμαι κληρονόμου δικαίως.
 ἄσβεστον γὰρ αὐτὸ καταθεώμενος αἰσχιστον εἶναι νομίζω τὴν ἑμαυτοῦ
 20 φύσιν τοῦ καλοῦ περιδεῖν καταλυθεῖσαν. ἰκέτης οὖν γίνομαι καὶ 37
 ποτιῶμαι, ἵνα σπερμάτων καὶ ἐμπυρευμάτων ὑποτυφομένων τὸ ἀρετῆς
 ἀνακαίηται καὶ ἀναφλέγηται σωτήριον φέγγος, ὃ λαμπαδευόμενον ἐπαλλή-

1 ανομβροῦσαι Pap: ἀναβρούσαι codd. αἰε Pap: αἰε codd. πλημμυροῦντα
 Pap 2 σῶν om. OAB 4 οὖν scripsi: οὐ Pap GHP, γὰρ OAB 5 οὐ
 κατὰ μέτρον PP ἀμετρον Pap επιρροῆς Pap 6 θνητῆ φύσει
 OAB δυνατον Pap: ἀδύνατον GHP, ἀδύνατος; OAB 7 γάρ] γοῦν Mang.
 λοιπὸν Pap GH²: om. ceteri μαθεῖν scripsi: μαυεῖν Pap, σχεῖν H², om. ceteri
 τε καὶ] τέκνον OAB τούτο Pap ἐστὶ codd. 8 εὐεργησιων (sic) Pap:
 ἔργων codd. καὶ seclusi, aut scrib. καὶ (χαρίτων) ἠ Pap: om.
 codd. 10. 11 πολυχρόνιον GH¹ 11 λαβέσθαι G 12 ἐχυρωτάτας ἀπο-
 τείνειν εἰς τὸ κάτω conicio ἐχυρότης Pap G: ὀχυρότατος; B, ὀχυρότης ceteri
 ἕνεκ' ABHP ἀποτείνει ABHP Pap(?): ποτ' εἶναι G, ἀποκτείνει O
 13 ἀνεγείρον scripsi: ἀνεγείρων Pap (GHP, ἀνεγείρω OAB ἀρετῆν] ψυχὴν con.
 Mang. βάλειν μὲν] βάλειν HP, καὶ ὦν G 15 διαμενη Pap: διαμένει G, διαμένω
 ceteri ἄτεκνον] ἀπαῖδα OAB σπειραν Pap οἶδ' ὅτι HP (ὅτι postea
 del. P)G¹(?): οἶδα ὅτι Pap, ὃ ἰδιώτης G², οἶδα OAB 16 φέρων] σπείρων con.
 Mang. ἐπεὶ καὶ] καὶ ἐπι Pap 17 ἐξαιρετων Pap στηρωθῆναι
 Pap 18 ἀτονῆσαι G² 19 ἐμαυτω Pap, ἐαυτοῦ O, (ἐν) ἑμαυτῷ conicio
 20 καλοῦ] λοῦ in gas. H², κακῶς B, κακῶς O περιδων Pap ἰκέτης H
 21 τῶ] τὰ G

- 38 λοις διαδοχαῖς ἰσοχρόνιον γενήσεται κόσμῳ. ζῆλον καὶ τοῖς ἀσκητικοῖς
 ἔδωκας τέκνων τῶν ψυχῆς σπορᾶς καὶ γενέσεως, καὶ μοιραθέντες ὑφ'
 ἴδονῆς ἐξελάθησαν εἰπόντες· „τὰ παιδιὰ οἷς ἠλέγησεν ὁ θεὸς τὸν
 παῖδά σου“ (Gen. 33, 5), ὧν ἀκακία καὶ τροφὸς καὶ τιθήνη, ὧν ἄβαστοι
 καὶ ἀπαλαὶ καὶ εὐφρεῖς ψυχαί, τῶν ἀρετῆς παγκάλων καὶ θεοειδεστάτων 5
- 39 εὐπαράδεκτοι χαρακτήρων. διδάσκει δὲ μετακείμενο, εἰ „ὁ υἱὸς Μασέκ
 τῆς οἰκογενοῦς μου“ τῶν σῶν χαρίτων ἱκανὸς γενέσθαι κληρονόμος ἐστίν.
 ἐγὼ γὰρ ἄχρι νῦν τὸν μὲν ἐλπίζομενον οὐκ ἔλαβον, ὃν δ' ἔλαβον, οὐκ
 ἐλπίζω.
- 40 (8.) Τίς δὲ ἡ Μασέκ καὶ τίς αὐτῆς ὁ υἱός, οὐ παρέργως ἐπισκε- 10
 πτέον. ἐρμηνεύεται τοῖνυν Μασέκ ἐκ φιλήματος. φιλημα δὲ διαφέρει
 τοῦ φιλεῖν· τὸ μὲν γὰρ ψυχῶν ἔνωσιν ἀρμοζομένων εὐνοία, τὸ δὲ ἐπιπό-
 λαιον καὶ ψιλὴν δεξιῶσιν χρείας τινὸς εἰς ταῦτὸ συναγαγούσης ἔοικεν
- 41 ἐμφαίνειν. ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ ἀνακύπτειν οὐκ ἔστι τὸ κύπτειν οὐδ' ἐν
 τῷ καταπίνειν ἦν πάντως τὸ πίνειν οὐδ' ἐν μαρσίππῳ ὁ ἵππος, οὕτως οὐδ' 15
 ἐν τῷ καταφιλεῖν τὸ φιλεῖν, ἐπεὶ καὶ τῶν ἐχθρῶν μυρίους εἰκοντές
- 42 τινες ταῖς τοῦ βίου χαλεπαῖς ἀνάγκαις δεξιῶνται. τίς οὖν ἐστὶν ἡ ἐκ
 φιλήματος ἀλλὰ μὴ ἐξ ἀψεοδοῦς φιλίας ἡμῖν συσταθεῖσα, φράσω μὴδὲν
 ὑποστειλάμενος· ἡ ζωὴ ἡ σὺν αἰσθήσει, ἡ πᾶσιν ὠχυρωμένη, | ἧς p. 479 M.
 ἀνέραστος οὐδεὶς, ἦν δέσποιναν μὲν οἱ πολλοί, θεράπειαν δὲ οἱ ἀστέιοι 20

1 ἰσόχρονον HP κόσμου OAB 2 τῆς ψυχῆς OGHP, τῆς ψυχικῆς AB
 γενήσεως G, γενέσεως τε Pap, pro te fort. scrib. ὥστε vel te transpon. post σπορᾶς
 καὶ μοιραθέντες GHP: καὶ μοιρανθέντες Pap, οἱ καὶ μακρονθέντες OAB, ὧν μοιραθέντες
 conl. Mang. ὑφ' ἀφ' OAB 3 ἐξεληλασαν Pap οἷς] οὐς OAB, P²
 in mg. 3. 4 τον παιδα Pap: τὸν δούλον prius H, τῶν δούλων ceteri
 4 ακακία Pap: ἀποικία codd. τιθηνός codd. ἄβαστοι G, ἄπλαστοι conl.
 Mang. 6 ὁ om. P Μασέκ] μου OAB, Μασέκ κατὰ G 7 κληρο-
 νόμος γενέσθαι ἱκανός OAB 8 ἔλαβον OABGP: ἔλαχον Pap (?) H 9 ἠλ-
 πιζον conl. Mang. 10 ἡ] ὁ O ὁ υἱὸς αὐτῆς OAB 10. 11 σκεπτεον Pap
 11 Μασεκ Pap: ὁ Μασέκ O, ἡ Μασέκ ceteri δὲ Pap H²: τοῖνυν OAB, om.
 GH¹P 12 ἐνωσιν Pap: ἀφρεσιν OAB, εὐρεσιν GHP ἀρμοζομένης Pap
 εὐνοία H: εὐνοίας Pap, εὐνοίαν GP, εἰς εὐνοίαν OA, εἰς ἔνωίαν B 12. 13 ἐπιπολεον
 καὶ ψιλην Pap: ψιλὴν καὶ ἐπιπόλαιον codd. 13 ἐς HP ταυτὸν codd. συναγα-
 γούσης Pap: συναγούσης codd. 14 οὐκέτι OAB οὐκ ἔστι τὸ κύπτειν om. Pap
 οὐδε Pap 15 ἦν παντως Pap: οὐκέτι OAB, om. GHP οὐδε Pap ὁ om.
 Pap οὐδε Pap 16 τὸ φιλεῖν om. Pap ἦκοντες L 17 τινες om.
 Pap ταῖς] καὶ G οὖν Pap: δὲ AB, δ' ceteri 17. 18 ἡ ἐκ φιλήματος
 bis hab. G 18 συσταθεῖσα Pap: συντεθεῖσα H², συνταθεῖσα ceteri
 19 (ὑπ)οκρυψάμενος Pap ἡ Μάσεκ προσαγορευομένη conl. Mang. πᾶσαν L,
 πᾶσα Turn. ὑκτειωμένη conl. Cohn 20 θεραπειανασε Pap

νομίζουσιν, οὐκ ἀλλόφυλον ἢ ἀργυρώνητον, ἀλλ' οἰκογενῆ καὶ τρόπον
 τινὰ ὁμόφυλον. οὗτοι καὶ πεπαίδευται καταφιλεῖν αὐτήν, οὐ φιλεῖν,
 ἐκεῖνοι δὲ ὑπερφυῶς ἀγαπᾶν καὶ τριπόθητον ἡγείσθαι. Λάβαν δ' ὁ 43
 μισάρετος οὐδὲ καταφιλήσει· δυνήσεται τὰς προσκεκληρωμένας τῷ ἀσχη-
 5 τικῇ δυνάμει, ἀλλ' ὑποκρίσεως καὶ ψευδῶν πλασμάτων ἀνηρητικῶς τὸν
 ἑαυτοῦ βίον, ὡσανεὶ ἰσοχαρακίον, οὐ πρὸς ἀλήθειαν ἀλγῶν, φησὶν·
 „οὐκ ἡξιώθη καταφιλήσαι τὰ παιδιά μου καὶ τὰς θυγατέρας“ (Gen. 31,
 28)· εἰκότως γε καὶ προσηκόντως· εἰρωνεῖαν γὰρ μισεῖν ἀκαταλλάκτως
 ἐπαιδεύθημεν. ἀγάπησον οὖν ἀρετὰς καὶ ἄσπασαι ψυχῇ τῇ σεαυτοῦ 44
 10 καὶ φιλήσον ὄντως, καὶ ἥμιστα βουλήσῃ τὸ φιλεῖν παράκομμα ποιεῖν,
 καταφιλεῖν. „μὴ γὰρ ἐστὶν αὐταῖς ἔτι μερὶς ἡ κληρονομία ἐν τῷ σῶ-
 οἴκῳ; οὐχ ὡς αἱ ἀλλότριαι ἐλογίσθησαν παρὰ σοί; ἢ οὐ πέπρακας αὐτάς,
 καὶ κατέφαγες τὸ ἀργύριον“ (Gen. 31, 14, 15), ἵνα μηδὲ εἰσαυθὶς ἀνα-
 κομίσασθαι δυνήθῃς τὰ σῶστρα καὶ τὰ λύτρα κατεδηδοκῶς; προσποιῶ
 15 νῦν βούλεσθαι καταφιλεῖν ὁ πᾶσι τοῖς κριταῖς ἄσπονδος. ἀλλ' οὐ
 γαμβρὸν καταφιλήσει Μωυσῆς, ἀλλ' ἀπὸ γνησίου τοῦ ψυχῆς πάθους
 φιλήσει· „ἐφιλήσε“ γὰρ φησὶν „αὐτόν, καὶ ἠσπάσαντο ἀλλήλους“ (Exod.
 18, 7). (9.) ζωῆς δὲ τρίτον γένος, τὸ μὲν πρὸς θεόν, τὸ δὲ πρὸς 45
 γένεσιν, τὸ δὲ μεθόριον, μικτὸν ἀμφοῖν. τὸ μὲν οὖν πρὸς θεὸν οὐ
 20 κατέβη πρὸς ἡμᾶς οὐδὲ ἦλθεν εἰς τὰς σώματος ἀνάγκας. τὸ δὲ πρὸς
 γένεσιν οὐδ' ὄλωσ' ἀνέβη οὐδ' ἐζήτησεν ἀναβῆναι, φωλεῦον δὲ ἐν μυχοῖς
 Ἄιδου τῷ ἀβιῶτῳ βίβη χαίρει. τὸ δὲ μικτὸν ἐστὶν, ὃ πολλαῖς μὲν 46
 ὑπὸ τῆς ἀμείνονος ἀγόμενον τάξεωσ' θειάζει καὶ θεοφορεῖται, πολλαῖς
 δ' ὑπὸ τῆς χειρόνος ἀντισπώμενον ἐπιστρέφει. τοῦθ', ὅταν ὥσπερ ἐπὶ
 25 πλάστιγγος ἢ τῆς κρεῖττονος ζωῆς μοῖρα τοῖς ὄλοις βρίσῃ, συνεπισπασθὲν

2 παιδεύονται O, om. AB post παιδεύονται add. καὶ O οὐ φιλεῖν] ὁ
 φιλάς G 3 περιπόθητον Mang. per errorem δε Pap 5 ἀνηρητικῶς
 OAB 6 ου Pap: οὐ γὰρ ceteri 7 καταφιλεῖν H καὶ om. G 10 καὶ
 φιλήσον οὐτως Pap: om. codd. βουλήσει Pap ποθεῖν conl. Mang. 11 σφ
 om. II 12 αὶ Pap: om. codd. 13 καὶ om. H τῷ γὰρ Pap 14 δυνήθη
 OAB δυνήθεις λύτρα καὶ σωστρα Pap πρὸς ποίου B, πρὸς ποίους L, προσποιῆ
 conl. Mang., (ὄμωσ) προσποιῆ conl. Cohn 15 νυν Pap: om. G, οὖν ceteri
 ὃ] ἢ OAB 16 γαμβρὸν Mang.: Ἀδρῶν Pap et codd. Μωυσῆς Mang.:
 Μωυσῆν Pap, Μωσέα codd. τῆς ψυχῆς codd. 17 φιλήσας OAB 19 γενεσιν
 πας μεθόριον Pap 20 τὰς] τὰς τοῦ AB 21 οὐδὲ bis Pap εν Pap: om.
 codd. 22 Ἄιδου OAB (Pap?): ἀδύτοις GHP μὲν Pap HP: μὲν ἀνέβη ceteri
 23 καὶ Pap GHP: τε καὶ OAB 24 δὲ codd. τῆς] τοῦ H ὑποστρέφει
 OAB, ἐπιτρέπει conl. Mang. τουτ' Pap 25 ταῖς ὄλαις conl. Mang. post
 ὄλοις Pap add. περιττα, G ἀρίσση. utrumque dittographia vocis βρίσῃ videtur esse;
 περιττώση pro βρίσῃ conl. Cohn συνεπισπανθὲν H²

- 47 τὸ τῆς ἐναντίας ζωῆς βάρος κρυφώτατον ἄχθος ἀπέφηνε. Μωυσῆς δὲ τὸ τῆς πρὸς θεὸν ζωῆς γένος ἀκονητὶ στεφανώσας εἰς ἐπίκρισιν τὰ λοιπὰ ἄγει δυσὶν ἀπεικάζων γυναιξίν, ὧν τὴν μὲν ἀγαπωμένην, τὴν δὲ μισου-
- 48 μένην καλεῖ προσφυστάτα θεῖς ὀνόματα. τίς γὰρ οὐ τὰς δι' ὀφθαλμῶν, τίς δ' οὐ τὰς δι' ὠτων, τίς δ' οὐ τὰς διὰ γεύσεως ὑσφρήσεώς τε καὶ 5 ἀφῆς ἡδονᾶς καὶ τρώφει ἀποδέχεται; τίς δ' οὐ τὰ ἐναντία μεμίσηκεν, ὀλιγοδείαν, ἐγκράτειαν, αὐστηρὸν καὶ ἐπιστημονικὸν βίον, γέλωτος καὶ παιδιᾶς ἀμέτοχον, συννοίας καὶ φροντῖδων καὶ πόνων μεστόν, φίλον τοῦ θεωρεῖν, ἀμαθίας ἐχθρὸν, χρημάτων μὲν καὶ δόξης καὶ ἡδονῶν κρείττω, ἤττω δὲ σωφροσύνης καὶ εὐκλείας καὶ βλέποντος οὐ τυφλοῦ πλοῦτου; 10
- 49 πρεσβύτερα μὲν οὖν αἰεὶ τὰ γεννήματα τῆς μισουμένης ἀρετῆς. (10.) ὁ δὲ Μωυσῆς, εἰ καὶ νεώτερα χρόνῳ, καὶ ταῦτα φύσει πρεσβείων ἀξιοὶ τὰ διπλᾶ διδούς, τῶν δὲ ἀφαιρῶν τὴν ἡμίσειαν. ἐὰν γὰρ γένωνται, φθάν, ἀνθρώπων δύο γυναικίς, ἡγαπημένη καὶ μισουμένη, καὶ τέκωσιν ἀμφοτέραι, μέλλων τὰ ἑαυτοῦ διανέμειν οὐ δυνήσεται πρεσβείων ἀξιώσαι 15 τὸν υἱὸν τῆς ἡγαπημένης, ἡδονῆς, — νέος γὰρ οὗτος, εἰ καὶ χρόνῳ πολιὸς γένοιτο —, ἀλλὰ τὸν τῆς μισουμένης φρονήσεως πρεσβύτερον ἐκ 50 παιδῶν εὐθύς ὄντα, ὡς διμοιρίαν ἀπονεύει (Deut. 21, 15—17). τὴν δὲ τροπικωτέραν τούτων ἀπόδοσιν ἐν ἑτέροις εἰρηκότες ἐπὶ τὰ ἀκόλουθα τῶν ἐν χερσὶ τρεψώμεθα ἐκεῖνο προῦποδείξαντες, ὅτι τῆς μισουμένης ὁ 20 θεὸς λέγεται τὴν μητρὰν διοίξας γένεσιν ἀστείων ἐπιτηδεουμάτων καὶ καλῶν ἔργων ἀνατεῖλαι, τῆς φιλεῖσθαι νομιζομένης αὐτίκα στερουμένης.

1 post ζωῆς add. αντην Pap, quod fort. ex voce ἐναντίας natum est; ἀντίπαλον conī. Cohn Μωσῆς codd. δὲ om. Pap 2 ἀκονητὶ B(G ἐπίκρισιν] τὴν supra scr. G² 2 3 τα λοιπα αγιν (sic) Pap: ἀγει τὰ λοιπὰ codd. 3 δυσὶν] δ' ἔστιν OAB 4 προσφυστάτα θεῖς ονοματα Pap: θεῖς ὀνόματα προσφυστάτα codd. 5 δε Pap alterum δ' Pap OAB: om. GHP 6 τάναντία G, τὴν ἐναντίαν OAB 7 ὀλιγοδείαν HP ἔτι μονωτικὸν conī. Mang. 9 ἀμαθείας OG, ἀμαθία B εχθρων χρημτω μεν Pap ἡδονῶν GHP (Pap?): ἡδονῆς OAB κρείττων G 10 πλοῦτου] τρόπον G²P² 11 post δει add. τῆς φρονήσεως OAB, mg. P² τῆς μισουμένης ἀρετῆς Pap: om. codd. ὁ] οἱ Pap 12 Μωυσῆς] Pap: Μωσῆς codd. εἰ] εἰ δε Pap, εἰ δὲ conicio νεώ Π', νεώτερος P καὶ ταυτα φυσει Pap: καὶ τὰ φύσει GHP, τὰ φύσει Π², τὰ φύσει τί(μια) OAB, καὶ ταῦτα (ἄτε πρεσβύτερα) φύσει conicio, καὶ et φύσει secl. Cohn πρεσβειῶν (GHP 14 ἀγαπωμένη v 15 πρεσβειῶν HP 16 ουτως Pap 17 πολὺς scripsi: παλιος Pap, παλαιος ceteri γένοιτο Pap: ἐγένετο codd. φρονήσεως πρεσβύτερον Pap: πρεσβύτερον φρονήσεως GHP, πρεσβύτερας φρονήσεως OAB 18 ὡς διμοιριζαν απονευει Pap: ὡς διμοιρίαν ἀπένευε codd. 19 αποδωσις Pap 20 τρεψώμεθα Pap (i προσποδείξαντες] Pap 21 διανοίξας G, ἀνοίγειν OAB 21—13, 1 γένεσιν — αὐτῆς om. OAB

„ιδὼν“ γὰρ φησι „κύριος ὅτι μισεῖται Λεῖα, ἤνοιξε τὴν μήτραν αὐτῆς· 51
 Ῥαχὴλ δὲ ἦν στεῖρα“ (Gen. 29, 31). ἄρ’ οὐχ ὅταν ἡ ψυχὴ κλοφορῆ
 καὶ τίκειν ἄρχηται τὰ ψυχῆ πρέποντα, τηνικαῦτα ὅσα αἰσθητὰ στεριού-
 μενα ἀτοκεῖ, οἷς πρόσσεστιν ἢ ἐκ φιλήματος ἀλλ’ οὐχ ἢ διὰ γνησίου
 5 φιλίας ἀποδοχῆ; (11.) ταύτης οὖν τῆς κατ’ αἰσθησιν ζωῆς, ἦν καλεῖ 52
 Μασέκ, υἱὸς ἕκαστος ἡμῶν ἐστὶ γεμῶν καὶ θαυμαζῶν τὴν τροφὸν καὶ
 τιθήνην τοῦ θνητοῦ γένους, αἰσθησιν, ἦν καὶ ὁ γῆινος νοῦς, ὄνομα
 Ῥαδάμ, ἰδὼν διαπλασθεῖσαν τὸν ἑαυτοῦ θάνατον ζωὴν ἐκείνης ὠνόμασεν.
 „ἐκάλεσε“ γὰρ φησιν Ῥαδάμ τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ζωῆ, ὅτι 53
 10 αὕτη μήτηρ πάντων τῶν ζώντων“ (Gen. 3, 20), τῶν πρὸς ἀλήθειαν
 τὸν ψυχῆς τεθνηκότων δῆπου βίον. οἱ δὲ ζῶντες ὄντως μητέρα μὲν
 ἔχουσι σοφίαν, αἰσθησιν δὲ δούλην πρὸς ὑπηρεσίαν ἐπιστήμης ὑπὸ
 φύσεως δημιουργηθεῖσαν. ὄνομα δὲ τοῦ γεννηθέντος ἐκ ζωῆς, ἦν ἐκ 54
 φιλήματος ἐγνωρίσαμεν, διασυνίστησι Δαμασκός — τὸ δὲ μεταληφθέν
 15 ἐστὶν αἷμα σάκκου —, σφόδρα ὀνοματῶς καὶ εὐθυβόλως σάκκον μὲν τὸ
 σῶμα αἰνιξάμενος, αἷμα δὲ ζωὴν τὴν ἔναιμον. ἐπειδὴ γὰρ ψυχὴ διχῶς 55
 λέγεται, ἥ τε ὄλη καὶ τὸ ἡγεμονικὸν αὐτῆς μέρος, ὃ κυρίως εἰπεῖν
 ψυχὴ ψυχῆς ἐστὶ, καθάπερ ὀφθαλμὸς ὃ τε κύκλος σύμπας καὶ τὸ
 κυριώτατον μέρος τὸ ᾧ βλέπομεν, ἔδοξε τῷ νομοθέτῃ διττὴν καὶ τὴν
 μ. 481 M. οὐσίαν εἶναι ψυχῆς, αἷμα μὲν τῆς ὄλης, τοῦ | δ’ ἡγεμονικωτάτου πνεῦμα

2 Ῥαχὴλ codd. (Ῥαρ?) σπειρα Ῥαρ ἄρ’ OAB, ἀρα Ῥαρ: ἀλλ’ GHP
 2. 3 κλοφορῆ καὶ] ras. 1 litt. G 3. 4 σπειρομενα Ῥαρ 4 οἷς] ἦς H
 ἐκ] ἐμ Ῥαρ καταφιλήματος H² 4. 5 ἀλλ’—φιλίας om. H¹P 4 οὐχ ἡ]
 οὐχί (ἢ διὰ] ἐκ H² 5 φιλίας Ῥαρ: φιλήματος OABGH² ἀποδοχῆς Ῥαρ
 post αἰσθησιν add. διαδοχῆς Ῥαρ 6 υἱός] εἰς G ἐστιν Ῥαρ 7 τιθήνην
 Ῥαρ (ἢ: τιθηνὸν ceteri τοῦ] καὶ του Ῥαρ 8 διαπλασθεῖσαν G¹PH¹
 ἐκείνης OABP: ἐκείνην Ῥαρ GH 8. 9 ὠνομασε ἐκάλεσεν Ῥαρ 9 τὸ et τῆς
 hab. Ῥαρ: om. codd. ζωῆ HP: ζωῆτῆ Ῥαρ, ζωὴν ceteri 10 alt. τῶν] τὸν O,
 sccl. Mang. 11 τὸν O(G)H²: τῆς PH¹, τὸν τῆς AB, om. Ῥαρ ψυχῆς om. Ῥαρ
 τεθνηκετων (sic) δῆπου Ῥαρ: δῆπου τεθνηκότων codd. 14 δαμασκός Ῥαρ: δαμασκόν
 codd. 14. 15 τὸ δ’ ἐστὶ μεταληφθέν om. OAB δε μεταλημφθεν ἐστιν Ῥαρ:
 δ’ ἐστὶ μεταληφθέν GHP 15 συνετῶς Mang. 17 καὶ] τε καὶ G e corr.
 εἶπε PH¹ 18 ψυχῆ om. H¹P ἐστιν Ῥαρ N 19 κυριώτερον
 μέρος ὧ O τὸ om. N βλέπωμεν Ῥαρ διττὴν Ῥαρ: διπλῆν codd. N
 19. 20 εἶναι καὶ τὴν οὐσίαν HP 20 τῆς ψυχῆς HP τῆς Ῥαρ: τὸ τῆς
 codd. N δὲ codd. ἡγεμονικῶ τὸ conl. Mang.

1 sqq. Orig. (Comment. in Gen. p. 41 (ad eundem locum) κατὰ δὲ τὸν πνευματικὸν νόμον
 ψυχῆς ἀνοίγει μήτραν . . . 16—14,16 ἐπειδὴ—τοῦ γένους ἡμῶν ἐξ ἑαυτοῦ N
 fol. 165r.

- 56 θεῶν. φησὶ γοῦν ἀντικρυς· «ψυχὴ πάσης σαρκὸς αἵμᾶ ἐστίν» (Lev. 17, 11). εὐ γε τὸ προσενεῖμαι τῷ σαρκῶν ὄγκῳ τὴν αἵματος ἐπιρροήν, οἰκειὸν οἰκείῳ· τοῦ δὲ νοῦ τὴν οὐσίαν ἐξ οὐδενὸς ἤρτησε γενητοῦ, ἀλλ' ὑπὸ θεοῦ καταπνευσθεῖσαν εἰσήγαγεν· «ἐνεφύσησε» γὰρ φησιν «ὁ ποιητὴς τῶν ὄλων εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ 5 ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν» (Gen 2, 7). ἦ κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ ποιητοῦ λόγος ἔχει τυπωθῆναι. (12.) ὥστε διττὸν εἶδος ἀνθρώπων, τὸ μὲν θεῖον πνεύματι λογισμῶ βιούτων, τὸ δὲ αἵματι καὶ σαρκὸς ἡδονῇ ζώντων. τοῦτο τὸ εἶδος ἐστὶ πλάσμα γῆς, ἐκεῖνο δὲ θείας εἰκόνας 10 ἐμπερὲς ἐκμαγεῖον. χρεῖος δ' ἐστὶν οὐ μετρίως ὁ πεπλασμένος ἡμῶν χοῦς καὶ ἀναθεδευμένος αἵματι βοηθείας τῆς ἐκ θεοῦ· διὸ λέγεται «οὗτος Δαμασκὸς Ἐλιέζερ» — ἐρμηνευθεὶς δὲ ἐστὶν Ἐλιέζερ θεὸς μου βοηθός —, ἐπειδὴ ὁ ἕναιμος ὄγκος ἐξ ἑαυτοῦ διαλυτὸς ὢν καὶ νεκρὸς συνέστηκε καὶ ζωपुरεῖται προνοίᾳ θεοῦ τοῦ τὴν χεῖρα ὑπερέχοντος καὶ ὑπερασπίζοντος, μηδεμίαν ἡμέραν ἰδρυθῆναι παγίως δυνηθέντος ἐξ ἑαυτοῦ 15 59 τοῦ γένους ἡμῶν. οὐχ ὄρας ὅτι καὶ Μωυσεῶς ὁ δευτέρως τῶν υἱῶν ὀμωονομεῖ τούτῳ; «τὸ γὰρ ὄνομα» φησὶ «τοῦ δευτέρου Ἐλιέζερ», καὶ

1 γοῦν] γὰρ G	ψυχῆι Pap	2 εὐ γε om. D, γε om. Pap	προσενέ-
μον D	τῷ τῶν D (τῷ supra scr. DM)	σαρκῶν Pap D: σαρκὸς codd. N	
ὄγκῳ conl. Mang.	τοῦ αἵματος OAB	3 οἰκείαν H ²	οἰκείῳ Pap G ² , add.
mg. H ² , DN: οἰκειὸν G ¹ P, om. OAB	ἐξ] ἐξῆς G	ἤρτησεν Pap	γενητοῦ
HPDM: γεννητοῦ Pap AOBN, γε θνητοῦ G	3. 4 ἀλλ' ὑπὸ Pap D: ἀπὸ codd. N	4 θεοῦ Pap D: θεοῦ δ' ἀνωθεν codd. N	5 ὁ—ὄλων om. O
6 ψυχὴν]	πνοὴν H, σάρκα DP	ζῶσαν] ζωῆς Pap	ἦ H ² : ἦ DM, εἰ Pap GP(H ¹)NDP,
ἦν OAB	καὶ om. D	7 λόγος] θεοῦ λόγος DP	post τυπωθῆναι
add. τὸν ἄνθρωπον D, fort. recte	ὥστε om. D	εἶδος Pap D: εἶναι γένος	
codd. N	ὁ ἄνθρωπος DM	8 τὸ] τῷ Pap, τῷ DM	post πνεύματι add.
καὶ OAB	βιον, tum ras. DM	τὸ] τῷ Pap, τῷ G, τοῦτο DP	
9 ζῶν, tum ras. DM	ἐστὶν πλάσμα Pap D: πλάσμα ἐστὶ codd. N	δὲ om.	
HPN	εἰκόνας om. DM	10 δὲ codd. D	οὐ μετρίως om. D
μετρίως AB	ὑποπεπλασμένος OAB	12 θεος Pap: ὁ θεός codd. N	
13 post βοηθός add. μου B	ὁ GHPN: om. ceteri et Pap	διαλυτὸς Pap	
HPN: εὐδιαλυτὸς ceteri	14 χεῖρα ὑπερέχοντος GH ¹ (P ¹)N: χεῖρα ὑπέχοντος H ² (Pap?)	15 ἰδρυθῆναι OABG ² , δυνηθῆναι N	15. 16 τοῦ γέ-
16 τοῦ om. Pap	16 τοῦ om. Pap	τὸ γένος P	17 φησιν Pap

1—11 DP fol. 376 τίς ὁ θεῖον ἐστὶ κληρονόμος καὶ εἰς τὰ ἴσα καὶ ἐναντία τομῆς DM fol. 282r τοῦ αὐτοῦ τίς ὁ κληρονόμος καὶ εἰς τὰ ἴσα τῆς τομῆς τῆς ἐναντία τομῆς: φησὶν ὁ νομοθέτης ἀντικρυς· ψυχὴ πάσης (sic DP, ψυχὴ ἀντικρυς πάσης DM ceteris om.) — βοηθείας (τούτου aild DP).

τὴν αἰτίαν ἐπιφέρει· ἡ γὰρ θεὸς τοῦ πατρὸς μου βοηθός μου, καὶ ἐξέλιτό με ἐκ χειρὸς Φαραώ (Exod. 18,4). τοῖς δ' ἔτι τῆς ἐναΐμου 60 καὶ αἰσθητῆς ζωῆς ἑταῖροις ἐπιτίθεται ὁ σκεδάσαι τὰς θεοσεβείας δεινὸς τρόπος, ὄνομα Φαραώ, οὗ τὴν παρανομίαν· καὶ ἀνόμητος μεστὴν δυνα- 5 στείαν ἀμήχανον ἐκφυγεῖν ἄνευ τοῦ γεννηθῆναι τὸν Ἐλιέζερ ἐν ψυχῇ καὶ ἐπελπίσαι τὴν παρὰ τοῦ μόνου σωτῆρος θεοῦ βοήθειαν. παγκάλως 61 δὲ τὸν Δαμασκὸν οὐκ ἀπὸ πατρὸς, ἀλλ' ἀπὸ μητρὸς τῆς Μασέκ διασυνέστησεν, ἵνα διδάξῃ ὅτι ἡ ἐναΐμος ψυχῇ, καθ' ἣν ζῆ καὶ τὰ ἄλογα, τοῦ πρὸς γυναικῶν μητρῴου γένους οἰκειὸν ἔστιν, ἄρρενος γενεᾶς ἀμέτοχον. 10 ἀλλ' οὐχ ἡ ἀρετὴ Σάρρα· μόνου γὰρ τοῦ πρὸς ἀνδρῶν μεταποιεῖται, ἐκ 62 πατρὸς τοῦ πάντων θεοῦ μόνου γεννηθεῖσα ἡ ἀμήτωρ ἀρχή· ἡ ἀληθῶς· γὰρ φησιν ἡ ἀδελφὴ μου ἔστιν ἐκ πατρὸς, ἀλλ' οὐκ ἐκ μητρὸς· (Gen. 20, 12).

(13.) Ἡ μὲν οὖν ἦν ἀναγκαῖον προακοῦσαι, διεπτύξαμεν· καὶ γὰρ 63 εἶχεν ἀσάφειαν ἢ πρότασις αἰνιγματώδη. τί δὲ ὁ φιλομαθῆς ζητεῖ, 15 p. 482 M. διερμηνευτέον ἀκριβέστερον· μήποτ' οὖν ἔστι τοιοῦτον, εἰ δύναται | τις ἐφιέμενος τῆς ἐναΐμου ζωῆς καὶ μεταποιούμενος ἔτι τῶν κατ' αἰσθησιν γενέσθαι τῶν ἀσωμάτων καὶ θείων πραγμάτων κληρονόμος. τούτων 64 μόνος ἀξιοῦται ὁ καταπνευσθεὶς ἄνωθεν, οὐρανίου τε καὶ θείας μοίρας 20 ἐπιλαχῶν, ὁ καθαρώτατος νοῦς, ἀλογῶν οὐ μόνον σώματος ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐτέρου ψυχῆς τμήματος, ὅπερ ἄλογον ὑπάρχον αἵματι πέφυρται, θυμοῦς ζέοντα καὶ πεπωρωμένας ἐπιθυμίας ἀναφλέγον. πυνθάνεται 65 γοῦν τὸν τρόπον τοῦτον· ἐπειδὴ ἐμοὶ οὐκ ἔδωκας σπέρμα τὸ νοητὸν ἐκεῖνο, τὸ αὐτοδίδακτον, τὸ θεοειδές, ἀρὰ γε ἡ οἰκογενῆς μου κληρονο- 25 μῆσει με· (Gen. 15, 3), ὁ τῆς ἐναΐμου ζωῆς ἔγγονος; τότε καὶ ἐπισπεύσας 66

1 του πατρος μου Pap: om. codd. 2 εξειλατο Pap: εξελεξατο G, εξειλετο ceteri δὲ codd. 3 ἐτέροις OG¹H¹P σκεδασαι τας θεοσεβειας Pap: τας θεοσεβειας σκεδάσαι GHP, τας (τά O) θεοσημείας σκεδάσαι (σχεδάσαι O) OAB, mg. P τούς θεοσεβεῖς conl. Mang. 4 τὴν] τῆς GPH¹ παρανομίαν OB 5 ἐκφυγεῖν] εὔρειν GPH¹ 6 θεο Pap: om. codd. 7. 8 διέστησεν G, συνέστησεν OAB 8 διδάξει Pap: δείξῃ codd. καιθην Pap τού] τῶν Turn. 9 ἀμετοχον Pap: ἀμέτοχος codd. 10 μεταποιεῖται Pap: μεταποιεῖται codd. 11 μόνῃ AB γεννηθεῖσα G 14 ἦν ἀναγκαῖον Pap G: ἦν L, ἀναγκαῖον ἦν ceteri διακοῦσαι OAB 15 πρόφασις OAB αἰνιγματώδη om. A 16 ἐρμηνευτέον O, διερμηνυτέον conicio μήποτε OAB 19 μόνος αξιοῦται Pap: ἀξιοῦται μόνος codd. 20 ἐπιτυχῶν OAB ἀλλὰ om. L 20. 21 καὶ τοῦ GHP: τοῦ OAB (Pap τοῦ vel καί?) 21 πεφυρται Pap: πεφόραται codd. 22 θυμοῦ ζέοντος OAB, θυμοῦ etiam PH¹ 23 τούτον Pap: om. codd., suppl. Turn. ante τὸν 23. 24 το νοητον εκεινο το αυτοδιδακτον Pap: τὸ αὐτοδίδακτον, τὸ νοητὸν ἐκεῖνο codd. 24 το θε(οι)δες Pap: om. codd. 25 ἐγγονος GPH¹

- ὁ θεὸς ἔφθασε τὸν λαλοῦντα, τῆς ῥήσεως προαποστείλας ὡς ἔπος εἰπεῖν διδασκαλίαν. „εὐθύς“ γάρ φησι „φωνὴ θεοῦ ἐγένετο πρὸς αὐτὸν τῷ λέγειν· οὐ κληρονομήσει σε οὗτος“ (Gen. 15, 4), τῶν εἰς τὴν δι' αἰσθήσεως δεῖξιν ἐρχομένων οὐδὲ εἰς· ἀσώματα γὰρ φύσεις νοητῶν 5
- 67 πραγμάτων εἰσι κληρονόμοι. παρατετρήγεται δὲ ἄκρως τὸ μὴ „εἶπεν“ ἢ „ἐλάλησεν“ φάναι, ἀλλὰ τὸ „φωνὴ θεοῦ ἐγένετο πρὸς αὐτὸν“ ὥσπερ εὐτόνως ἐμβοήσαντος καὶ ἀρρήκτως ἐνηγήσαντος, ἔν' εἰς πᾶσαν τὴν ψυχὴν διαδοθεῖσα ἡ φωνὴ μηδὲν ἔρημον ἑάσῃ καὶ κενὸν ὑψηγῆσεως ὀρθῆς μέρος, ἀλλὰ πάντα διὰ πάντων ὑγιαίνουσας μαθήσεως ἀναπλησθῆ.
- 68 (14.) τίς οὖν γενήσεται κληρονόμος; οὐχ ὁ μένων ἐν τῇ τοῦ σώματος 10 εἰρκτηῖ λογισμὸς καθ' ἐκούσιον γινώμην, ἀλλ' ὁ λυθεὶς τῶν δεσμῶν καὶ ἐλευθερωθεὶς καὶ ἔξω τειχῶν προεληλυθὼς καὶ καταλειποῦς, εἰ οἷόν τε τοῦτο εἰπεῖν, αὐτὸς ἑαυτόν. „ὅς γὰρ ἐξελεύσεται ἐκ σου“ φησίν,
- 69 „οὗτος κληρονομήσει σε (Gen. 15, 4)“. πόθος οὖν εἴ τις εἰσέρχεται σε, ψυχῇ, τῶν θεῶν ἀγαθῶν κληρονομήσαι, μὴ μόνον „ἡγῆν“, τὸ σῶμα, 15 καὶ „συγγενεῖαν“, (τὴν) αἰσθησιν, καὶ „οἶκον πατρός (Gen. 12. 1), τὸν λόγον, καταλίπη, ἀλλὰ καὶ σαυτὴν ἀπόδραθι καὶ ἔκστηθι σεαυτῆς, ὥσπερ οἱ κατεχόμενοι καὶ κορυβαντιῶντες βαχχευθεῖσα καὶ θεοφορηθεῖσα
- 70 κατὰ τινα προφητικὸν ἐπιθειασμόν· ἐνθουσιώσης γὰρ καὶ οὐκέτ' οὔσης ἐν ἑαυτῇ διανοίας, ἀλλ' ἔρωτι οὐρανίῳ σεσοβημένης κάκμεμνηνίας καὶ 20 ὑπὸ τοῦ ὄντως ὄντος ἡγμένης καὶ ἄνω πρὸς αὐτὸ εἰλκυσμένης, προῖ- ούσης ἀληθείας καὶ τὰν ποσὶν ἀναστελλούσης, ἵνα κατὰ λεωφόρου βαίνοι

1 εφθασεν Pap	ἀποστείλας OAB	2 τὴν διδ. OABHP	φησιν
Pap	3 τῷ] τὸ P ¹	4 φύσεις] φύσεις εἰς G	φύσεις εἰς τὰ (τὰ om. O)
νοητὰ πράγματα OAB	5 εἶπεν Pap	6 ἐλάλησεν Pap: ἐλάλησεν ἄκρως codd.,	
ἐλάλησεν αὐτῷ Mang.	θεοῦ om. Pap	7 ἐμβοήσαντος καὶ scripsi: ἐμβοήσαντος	
Pap, καὶ codd.	7—9 ἐμβοήσαντος—μαθήσεως om. L	7 ἀρρήκτως AOB	
8 εἶστι ἐρημον Pap	10 του Pap: om. codd.	12 καταλειποῦς hic habet	
Pap: post ἑαυτόν lin. 13 transpos. codd.		13 φησίν post γὰρ transpos. codd.	
14 σε] σοι OAB	16 τὴν addidi	17 σεαυτὴν B	18 ὥσπερ Pap
O: καθῶσπερ ABGH, καθάπερ P		κατεχόμενοι καὶ κορυβανθιωτές (sic) Pap:	
κορυβαντιῶντες καὶ κατεχόμενοι codd.		19 προφητικὸν L	καὶ ante ἐν-
θουσιώσης add. AB	οὐκέτι codd.	20 οὐρανίῳ] αἰωνίῳ OAB	καὶ
ἐκμεμνηνίας codd.	20. 21 καὶ υπο του οντος οντης (sic) ηγμένης Pap: om. codd.		
21 αὐτὸ scripsi: αὐτω Pap, αὐτὸν GIIP, αὐτὴν OAB		εἰλημένης G	
22 ἀλήθειαν A			

τῆς οδοῦ, κληρὸς οὗτος. πῶς οὖν μετανίστατο τῶν προτέρων ἐκείνων, 71
 λέγε θαρροῦσα ἡμῖν, ᾧ διάνοια, ἢ τοῖς ἀκούειν τὰ νοητὰ δεδιδαγμένοις
 ἐνηχεῖς, δεῖ φάσκουσα ὅτι μετωκισάμην τοῦ σώματος, ἤνικα τῆς σαρκὸς
 ἠλόγουν ᾗδη, καὶ τῆς αἰσθήσεως, ὅποτε τὰ αἰσθητὰ πάντα ὡς μὴ πρὸς
 ρ. 483 M. ἀλήθειαν ὄντα ἐφантаσιώθηγ καταγνοῦσα μὲν αὐτῆς τῶν | κριτηρίων ὡς
 6 νενοθευμένων καὶ δεδεχασμένων καὶ υποπεπληρωμένων δόξης,
 καταγνοῦσα δὲ καὶ τῶν κρινομένων, ὡς δελεάσαι καὶ ἀπατῆσαι καὶ ἐκ
 μέσης τῆς φύσεως ἀρπάσαι τὴν ἀλήθειαν εὐτρεπισμένων· μετανέστην
 καὶ τοῦ λόγου, ἤνικα πολλὴν ἀλογίαν αὐτοῦ κατέγνωσεν καίτοι μετεωρίζοντος
 10 καὶ φουσῶντος ἑαυτόν. ἐτόλμα γὰρ τόλμημα οὐ μικρόν, διὰ σκιῶν μοι σώματα, 72
 διὰ ῥημάτων πράγματα, ἀπερ ἀμήχανον ἦν, δεικνύναι· καίτοι σφαλλόμενος
 περιελάλει καὶ περιέρρει κοινότητι τῶν ὀνομάτων τὰς ἰδιότητας τῶν ὑπο-
 κειμένων ἀδυνατῶν ἐμφάσει τρανῆ παραστῆσαι. παθοῦσα δ' ὡς ἄφρων 73
 καὶ νήπιος παῖς ἔμαθον, ὡς ἄμεινον ἦν ἄρα πάντων μὲν τούτων ὑπέξει-
 15 θεῖν, ἐκάστου δὲ τὰς δυνάμεις ἀναθεῖναι θεῶ τῆ καὶ τὸ σῶμα σωμα-
 τούντι καὶ πηγνύντι καὶ τὴν αἴσθησιν αἰσθάνεσθαι παρασκευάζοντι καὶ
 τῷ λόγῳ τὸ λέγειν ὀρέγοντι. τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον ὅπερ τῶν ἄλλων 74
 ὑπέξελέλυθας, ὑπέξελλθε καὶ μετανάστηθι σεαυτῆς. τί δὲ τοῦτο ἐστίν;
 μὴ ταμieuση τὸ νοεῖν καὶ διανοεῖσθαι καὶ καταλαμβάνειν σεαυτῆ,
 20 φέρουσα δὲ καὶ ταῦτα ἀνάθεσ τῆ τοῦ νοεῖν ἀκριβῶς καὶ καταλαμβάνειν
 ἀνεπαπατήτως αἰτίῳ.

1 κληρὸς οὗτος Pap: κληρονόμος οὗτος (οὔτω P²) GHP, τὸ γενέσθαι τῶν θεῶν κληρονό-
 μων οὔτω OAB, τὸ γενέσθαι τῶν θεῶν add. mg. P² μετανίστασαι Pap
 2 τα νοητὰ δεδιδαγμένοις Pap: δεδιδαγμένοις τὰ νοητὰ codd. 3 ἐνηχοῦσα OAB
 φάσκεις OAB μετωκισάμην Pap G: μετωκισάμην ceteri σαρκικῆς G
 4 ᾗδη Pap: δὴ codd. ποτε τ' αἰσθητὰ Pap μὴ scripsi: τὰ Pap codd.,
 μὴ τὰ Mang. 5 ἐφантаσιώθηγ OGI, καταγνοῦς B αὐτῆς τῶν
 Pap GHP: αὐτῶν OAB 5—7 κριτηρίων — κρινομένων om. OAB
 6 υποπεπληρωμένων Pap: ὑπὸ πυβηληγμένων (i, υποπεπληρωμένων ceteri 8 μέσης]
 μέρους I 8 εὐτρεπισμενον Pap μετανέστη G, post μετανέστην add. ἀρ-
 πάσασα τὴν ἀλήθειαν OAB 10 ἑαυτόν] αὐτοῦ Pap 11 ὅπερ coincidiō
 11. 12 καιτοι σφαλλομενος περι(ελαλει x)αι περιερρι Pap: τοιγαροῦν περιέρρει τοῖς σφαλλο-
 μένοις καὶ περιελάλει GHP, τοιγαροῦν περιήρει τοὺς σφαλλομένους καὶ περιελάλει OAB
 12 κοινότητος OAB, κοινότητα H¹, κοινὸ P 12. 13 τὰς ὑποκειμένας τῶν ἰδιότητων
 OAB 13 τρανῆ Pap 14 ἔμαθον Pap: ἔγνωσεν codd. τούτων
 om. Pap 15 το Pap: om. codd. σῶμα om. AB 17 τῆ om. G
 τὸ] τῷ GH¹(P¹) 18 ἐξελέλυθας G
 σεαυτῆς Pap G: καὶ σεαυτῆς H², ἀφ' ἑαυτῆς OAB, ἀπ' αὐτῆς P(H¹) ἐστὶ τοῦτο
 codd. 20 ἀνάθεσ Pap: ἀνάθου codd. τω του Pap: τὸ G, τῷ ceteri

- 75 (15). Τὴν δὲ ἀνάθεσιν δέξεται τῶν πανιέρων τεμενῶν τὸ ἀγιώτερον·
 δύο γὰρ ἔοικε συστῆναι, τὸ μὲν νοητόν, τὸ δ' αἰσθητόν. αἰσθητῶν μὲν
 οὖν φύσεων ὁ κόσμος οὗτος, ἀοράτων δ' ὡς ἀληθῶς ὁ νοητὸς τὸ
 76 πάνθειον ἐστίν. ὅτι δ' ὁ ὑπεξελθὼν ἐξ ἡμῶν νοητῶν καὶ γλιγόμενος
 ἀπαδὸς εἶναι θεοῦ τοῦ φύσεως ἀοιδίμου πλούτου κληρονόμος ἐστί, 5
 μαρτυρεῖ λέγων· „ἐξήγαγεν δὲ αὐτὸν ἔξω καὶ εἶπεν· ἀνάβλεψον εἰς τὸν
 οὐρανόν“ (Gen. 15, 5), ἐπειδὴ περ οὗτος ὁ τῶν θεῶν θησαυρὸς ἀγαθῶν
 — „ἀνοῖξαι γὰρ σοι“ φησί „κύριος τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ τὸν ἀγαθόν,
 τὸν οὐρανόν“, (Deut. 28, 12), ἐξ οὗ δὴ τὰς τελεωτάτας εὐφροσύνας ὁ
 χορηγὸς ἀδιστάτως οἶε — „ἀνάβλεψον“ δὲ εἰς ἐλεγχον τοῦ τυφλοῦ τῶν 10
 77 ἀγελαίων ἀνθρώπων γένους, ὃ βλέπειν δοκοῦν πεπῆρωται. πῶς γὰρ οὐ
 πεπῆρωται, ὅτε κακὰ μὲν ἀντ' ἀγαθῶν, αἰσχρὰ ἀντὶ καλῶν, ἀδίκᾳ ἀντὶ δικαίων
 καὶ πάθη μὲν ἀντ' εὐπαθειῶν, θνητὰ δὲ ἀντ' ἀθανάτων ἤρῃται καὶ νου-
 θετητὰς μὲν καὶ σωφρονιστάς, ἔτι δὲ ἐλεγχον καὶ παιδείαν ἀποδιδράσκει,
 κόλακας δὲ καὶ τοὺς πρὸς ἥδονην λόγους ἀργίας καὶ ἀμαθίας καὶ θρῦψεως 15
 78 δημιουργοὺς ἀποδέχεται; μόνος οὖν βλέπει ὁ ἀστείος, οὗ χάριν καὶ τοὺς
 προφήτας ὠνόμασαν οἱ παλαιὸι ὀρώντας (I Reg. 9, 9). ὁ δὲ ἔξω
 προεληλυθὼς οὐ μόνον ὀρῶν, ἀλλὰ καὶ θεὸν ὀρῶν προσερρήθη, Ἰσραὴλ
 [ὅς ἐστι θεὸν ὀρῶν]. οἱ δέ, κἄν ποτε | τοὺς ὀφθαλμοὺς διοίξωσι, πρὸς p. 484 M.
 γῆν ἀπονεύσασιν τὰ γῆινα μειτιόντες καὶ τοῖς ἐν Ἄιδῃ συντρεφόμενοι. 20

1 δέξεται Pap: δέχεται codd. αγιωτερον Pap: αγνότερον codd. 2 νοη-
 τῶν et αἰσθητῶν OAB αἰσθησεων μὲν H(P¹) 3 κόσμος—ὁ om. A
 δὲ codd. 3. 4 το πανθειον Pap: τὸ πᾶν θεῖον GP¹H¹, οὗ τὸ πᾶν θεῖον OABP²,
 τὸ πανδοχείον H² 4 δὲ codd. ὁ Pap H²: om. ceteri εξελθων Pap
 ἔξω γη(ν)ων (καὶ ἐμίμενος) νοητῶν con. Cohn νοητων Pap: om. codd.
 5 τοῦ] τῆς OABPH¹ ἐστίν Pap 6 ὁ λέγων H² (Pap?) δε Pap:
 om. codd. 8 γαρ Pap: om. codd. φησιν Pap τον (αγαθον) Pap:
 τῶν ἀγαθῶν codd. 9 τελεωτάτους G 10 δε Pap: om. codd., δη conicio
 11 οὗ om. PH¹ 12 ὅτε scripsi: ὅταν Pap et codd. ἀντὶ codd.
 (αἰσχρα ἀντι) καλων Pap: ὄρᾱ OABP², om. GHP¹ ἀδ(ικα ἀντι δικαίων) Pap: ἀντὶ
 δὲ δικαίων ἀδίκημα PH¹, ἀντὶ δὲ δικαίων ἀδίκᾳ ceteri 13 εὐπαθεῖν G
 ἀντ' ἀντὶ codd. ἤρῃται Pap: om. codd. 14 ἀποδιδράσκει ABPH² (Pap?):
 ἀποδιδράσκη OGH² 15 τοὺς om. OAB λόγους om. H ἀργίας—θρῦψεως
 om. OAB 16 δημιουργους Pap: om. codd., sed καὶ τοὺς πρὸς λόγους G, καὶ τοὺς
 πρὸς ἥδονην λόγους H¹P hic repetunt ἀποδέχεται H² ὁ ἀστείος οὖν
 μόνος βλέπει OAB, μόνος οὖν ὁ ἀστείος βλέπει conicio, quod potest habuisse Pap, in
 qua solae litterae mon legi possunt 19 ὅς—ὀρῶν seclusi ἐστίν codd.: om.
 Pap θεον ὀρων Pap: ὀρῶν θεόν ceteri καὶ (αν) Pap διοίξωσι
 scripsi: Pap?, litterarum numerus convenit, διανοίξωσι AB, αὐτῶν διανοίξωσι O, διοίξωσι
 G, διοίξωσι HP 20 Ἄιδῃ codd. (Pap?): ὕλη Turn., ὕλας con. Mang.
 συντρεφόμενοι OAB

ὁ μὲν γὰρ ἀνατείνει τὰς ὄψεις πρὸς αἰθέρα καὶ τὰς οὐρανοῦ περιόδους, 79
 πεπαιδευταὶ δὲ καὶ εἰς τὸ μάννα ἀφορᾶν, τὸν θεῖον λόγον, τὴν οὐράνιον
 ψυχῆς φιλοθεάμονος ἀφθαρτον τροφήν, οἱ δὲ πρὸς τὰ κρόμμου καὶ τὰ
 5 σκόρδα, τὰ περιδουῶντα τὰς κόρας καὶ κακοῦντα καὶ καταμύειν ποιοῦντα,
 καὶ τὰς ἄλλας πράσων καὶ νεκρῶν ἰχθύων δυσοδομίας, οἰκείας Αἰγύπτου
 80 τριφάς. „ἐμνήσθημεν“ γὰρ φασὶ „τοὺς ἰχθύας, οὓς ἤσθημεν ἐν Αἰγύπτῳ
 δωρεάν, καὶ σικύας, πέπονας, πράσα, κρόμμου, σκόρδα· νυνὶ δὲ ἡ ψυχὴ
 ἡμῶν κατάξηρος, οὐδὲν πλὴν εἰς τὸ μάννα οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν“ (Num. 11,
 5. 6). (16). συντείνει δὲ πρὸς ἡθιοποιαν καὶ τὸ „ἐξήγαγεν αὐτὸν, 81
 10 ἔξω“, ὃ τινες εἰώθασι ὑπ’ ἀμουσίας ἤθους γελᾶν φάσκοντες· εἴσω γὰρ
 τις ἐξάγεται, ἢ ἐμπαλιν εἰσέρχεται ἔξω; ναί, φαίην ἄν, ὦ καταγέλαστοι
 καὶ λίαν εὐχρεῖς· ψυχῆς γὰρ τρόπους ἰχνηλατεῖν οὐκ ἐμάθετε, ἀλλὰ
 σωματίων τὰς ἐν τούτοις μεταβατικὰς κινήσεις μῖνας ἐρευνᾶτε. διὸ καὶ
 παράδοξον ὑμῖν φαίνεται εἴ τις ἐξέρχεται εἴσω ἢ εἰσέρχεται ἔξω· τοῖς
 15 δὲ Μωσέως γνωρίμοις ἡμῖν οὐδὲν τῶν τοιούτων ἀπώδον ἔστιν. ἢ οὐκ 82
 ἂν εἴποιτε, τὸν μὴ τέλειον ἀρχιερέα, ὁπότε ἐν τοῖς ἀδύτοις τὰς πατρῶους
 ἀγιστείας ἐπιτελεῖ, ἔνδον εἶναί τε καὶ ἔξω, ἔνδον μὲν τῷ φανερωῷ σώματι,
 ἔξω δὲ ψυχῇ τῇ περιφοίτῳ καὶ πεπλανημένῃ, καὶ ἐμπαλιν τινα μὲν
 γένους ὄντα τοῦ ἱερωμένου θεοφιλεῖ καὶ φιλόθεον ἔξω τῶν περιρραντηρίων
 20 ἔστωτα ἐσωτάτω διατρίβειν, ἀποδημίαν ἡγούμενον ἕλον τὸν μετὰ σώματος
 βίον, ὁπότε δὲ δύναιτο τῇ ψυχῇ μόνη ζῆν, ἐν πατρίδι καταμένειν

1 ἀνατείνει (ανατεινεν Pap) τὰς ὄψεις Pap G: τὰς ὄψεις ἀνατείνει ceteri και τας
 ουρα(νου) περιόδους, πεπαιδευταὶ (δε και εις) Pap supplevi (v. Prolegomena): om. codd.
 2 το μαννα αφοραν Pap: αφορᾶν τὸ μάννα GP(H¹), αφορῶν τὸ μάννα ceteri τῶν θεῶν
 λόγων O της ουρα(νου) Pap οὐρανίων conl. Mang. 3 φιλοθεάμονος ψυχῆς
 transpos. codd. 4 σκορδα Pap: σκόροδα codd. περιδουῶντα scripsi (Pap?):
 περιδουῶντα OG, περιδουῶντα ABHP κακοῦντα Mang: κυκῶντα codd. (Pap?)
 5 δυσωδίας G 6 φασι Pap: φησι codd. ἐν Αἰγύπτῳ om. AB 7 και
 Pap: τοὺς codd. σικύους HP (Pap?) κρόμμου om. G σκορδα Pap: σκόροδα
 OABH, σκόροδα G, σκόροδα P 8 εἰς Pap OAB: πρὸς GHP οἱ Pap: om.
 codd. ἡμῶν om. Pap 10 εἰώθασι post ἤθους transpos. codd. ὑπὸ
 codd. 11 ἐξαγειν Pap εἰσάγεται conicio φαίην Pap: ἔφην GHP,
 φῆσσι τις O, φῆσι τις AB 13 τὰς] τὰ G τούτοις] τόποις conl. Mang.
 μόνος G εραυναι, falso corr. in εραυνευτε Pap και Pap: om. codd.
 14 ἢ εἰσέρχεται ἔξω in mg. H² et P² 15 Μωσέως codd. των τοιουτων
 Pap: τούτων codd. 16 μῆ Pap: μὲν codd. τοῖς om. G πατρῶους
 GPH¹ (Pap?): πατρώας OAB, πατρίους H² 17 ἐπιτελεῖν B 18 περιφρωται
 Pap 19 φιλοθεον Pap (Mang.): θεοφιλον codd. τῶν ου. Pap
 21 ὁπότεν G δὲ om. OAB δ' ἐδύνατο PH¹ τη Pap: om. codd.
 εν Pap: ὡς ἐν OBGHP, και ὡς ἐν A

- 83 ὑπολαμβάνοντα; καὶ γὰρ φιλῆς μὲν ἔστιν ἔξω πᾶς ἄφρων, κἄν συνημε-
 ρεύων μὴδ' ἀκαρὲς ἀπολείπεται, εἴσω δὲ πᾶς σοφός, κἄν μὴ μόνον χώ-
 ραις ἀλλὰ καὶ μεγάλοις κλίμασι γῆς διηκισμένος τυγχάνῃ· κατὰ δὲ
 Μωυσῆν οὕτως ὁ φίλος ἐγγύς ἐστιν, ὥστε ἀδιαφορεῖ ψυχῆς· λέγει γάρ·
 84 „ὁ φίλος, ὁ ἴσος τῇ ψυχῇ σου“ (Deut. 13, 6). καὶ ὁ ἱερεὺς μέντοι 5
 „ἄνθρωπος οὐκ ἔσται· καὶ αὐτὸν ἔταν εἰσὴ εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ἕως
 ἂν ἐξέλθῃ“ (Lev. 16,17), οὐ σωματικῶς, ἀλλὰ ταῖς κατὰ ψυχὴν κινή-
 σεσιν. ὁ γὰρ νοῦς, ὅτε μὲν καθαρῶς λειτουργεῖ θεῶ, οὐκ ἔστιν ἀνθρώ-
 πινος, ἀλλὰ θεῖος· ὅτε δὲ ἀνθρωπίνῳ τινί, τέτραπται καταβάς ἀπ' οὐ-
 ρανοῦ, μᾶλλον δὲ πεσὼν ἐπὶ γῆν ἐξέρχεται, | κἄν ἔτι μένη τὸ σῶμα ἔν- p. 485 M.
 85 δον αὐτῷ. ὀρθότατα οὖν εἴρηται· „ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω“ τῶν κατὰ τὸ 11
 σῶμα δεσμοτηρίων, τῶν κατὰ τὰς αἰσθήσεις φωλεῶν, τῶν κατὰ τὸν ἀπα-
 τεῶνα λόγον σοφιστεῶν, ἐπὶ πᾶσιν αὐτὸν ἐξ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ δοκεῖν
 αὐτεξουσίῃ καὶ αὐτοκράτορι γνώμῃ νοεῖν τε καὶ καταλαμβάνειν.
 86 (17.) Προαγαγὼν δὲ αὐτὸν ἔξω φησίν· „ἀνάβλεψον εἰς τὸν οὐρα- 15
 νὸν καὶ ἀρίθμησον τοὺς ἀστέρας, ἐὰν δυνηθῆς ἐξαριθμῆσαι αὐτούς.
 οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου“ (Gen. 15, 5). παγκαλῶς εἶπεν „οὕτως
 ἔσται“, ἀλλ' οὐ τσοῦτον, τοῖς ἄστροις ἰσάριθμον. οὐ γὰρ τὸ πλῆθος
 αὐτὸ μόνον, ἀλλὰ καὶ μυρία ἄλλα τῶν εἰς εὐδαιμονίαν ὀλόκληρον καὶ παν-
 87 τελῆ βούλεται παρεμφῆναι. οὕτως οὖν ἔσται, φησίν, ὡς ἔχει τὸ ὅρω· 20

1 ὑπολαμβάνοντα scripsi: ὑπολαμβάνειν Pap GHP, ὑπολαμβάνει OAB φιλῆς AB
 (Poeschel ad Phrynichum, v. Lobeck p. 259): φιλῆς Pap (?) et ceteri 2 ἀπο-
 λήπται GHP δὲ om. GHP 3 διωκισάμενος A, διωκησάμενος B, διω-
 κισμοῖς G τυγχάνῃ Turn.: τυγχάνοι Pap et codd. δὲ om. Pap
 4 Μωσῆν codd. οὕτως ο φίλος Pap: ὁ φίλος οὕτως OABG, ὁ φίλος οὗτος
 HP ἀδιαφορεῖν OAB 6 ἔσται codd.: ἐστιν Pap ἔταν om. O
 ἔως] ως Pap 7 ἐξέλθοι AB σωματικῶς Pap OHP: σωματικαῖς ABG
 8 σταν Pap καθάρος Pap 9 ἀλλὰ] ἀλλ' ἢ GHP ἀπ'] ἐξ OAB
 10. 11 ἔνδον Pap H²: ἐνδεί ceteri 12 τῶν κατὰς Pap 13 post δοκεῖν
 add. δίκην G 14 καὶ αὐτοκράτορι γνώμῃ Pap: γνώμῃ καὶ αὐτοκράτορι codd.
 15 προσαγαγὼν OAB αὐτὸν om. Pap 16. 17 τοὺς—alterum (οὐτως)
 9 litterae evanidae, tum, ut vid., 3 lineae exciderunt, tum 4 litterae evanidae in Pap
 16 αστῆρας Pap ἐξαριθμῆσαι ex LXX Turn.: τοῦ ἀριθμῆσαι codd. N 18 post
 οὕτως ἔσται add. τὸ σπέρμα σου v 18 ἀριθμον Pap 18. 19 το πλῆθος αὐτο
 Pap: αὐτὸ (αὐ A) τὸ πλῆθος codd., αὐτὸ πλῆθος N 19 μυρία ἄλλα Pap: ἄλλα μυρία
 codd. N ὀλόκληρα OAB 20 παρεμφῆναι GHP¹N: παραπεμφῆναι OABP²,
 παρεμφαίνειν Pap (?) v

6 sqq. ἄνθρωπος ad sacerdotem refert et mystica ratione eadem interpretatur Orig.
 Homil. in Lev. IX 11 p. 244. 15—21,15 προαγαγὼν — σβένυσθαι N fol. 165^v.

μενον αἰθέριον, οὕτως οὐράνιον, οὕτως αὐγῆς γέμον ἀσπίου καὶ καθαρᾶς — οὐρανοῦ γὰρ ἀπελήλαται νύξ καὶ αἰθέρος τὸ σκότος —, ἀστεροειδέστατον, εὖ διακεκοσμημένον, τάξει χρώμενον ἀκλινεῖ τῇ κατὰ ταῦτά καὶ ὡσαύτως ἐχούσῃ. βούλεται γὰρ ἀντίμιμον οὐρανοῦ, εἰ δὲ χρῆ καὶ 88
 5 προσυπερβάλλοντα εἰπεῖν, οὐρανὸν ἐπίγειον ἀποφῆναι τὴν τοῦ σοφοῦ ψυχὴν ἐχούσαν (ἐν ἑαυτῇ καθάπερ) (ἐν) αἰθέρι καθαρὰς φύσεις, τεταγμένας κινήσεις, χορείας ἐμμελεῖς, θείας περιόδους, ἀρετῶν ἀστεροειδέστατας καὶ περιλαμπεστάτας αὐγάς. εἰ δ' ἀμήχανον αἰσθητῶν ἀστέρων ἀριθμὸν εὔρειν, πῶς οὐχὶ μᾶλλον νοητῶν; ἐφ' ὅσον γὰρ οἶμαι τὸ κρῖ- 89
 10 νον τοῦ κρινόντος ἄμεινον ἢ χειρόν — νοῦς μὲν γὰρ ἄμεινον αἰσθήσεως, διανοίας δὲ ἀμβλύτερον αἰσθησις —, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ τὰ κρινόμενα διενήνοχεν· ὥστε μυρίῳ πλήθει τὰ νοητὰ τῶν αἰσθητῶν ὑπερβάλλειν. τοῦ γὰρ ψυχῆς ὅμματος βραχυτάτῃ μοῖρα οἱ κατὰ τὸ σῶμα ὀφθαλμοί· τὸ μὲν γὰρ ὅμοιον ἤλιπ, λυχνούχοις δὲ οὗτοι μελετῶσιν ἐξάπτεσθαι τε 15 καὶ σβέννυσθαι.

(18.) Ἄναγκαιῶς οὖν ἐπιλέγεται „ἐπίστευσεν Ἄβρααμ τῷ θεῷ“ 90 (Gen. 15, 6) πρὸς ἔπαινον τοῦ πεπιστευκότος. καίτοι, τάχα ἂν τις εἴποι, τοῦτ' ἄξιον ἐπαινοῦ κρίνετε; τίς δὲ οὐκ ἂν τι λέγοντι καὶ ὑπισχνουμένην θεῷ προσέχοι τὸν νοῦν, κἂν εἰ πάντων ἀδικιώτατος καὶ ἀσε- 20 βέστατος ὢν τυγχάνοι; πρὸς δὲ ἐροῦμεν· ὦ γενναῖε, μὴ ἀνεξετάτως ἢ 91 τὸν σοφὸν ἀφέλη τὰ πρέποντα ἐγκώμια ἢ τοῖς ἀναξίοις τὴν τελειοτάτην ἀρετῶν, πίστιν, μαρτυρήσεως ἢ τὴν ἡμετέραν περὶ τούτων γνῶσιν αἰτίαση. βαθυτέραν γὰρ εἰ βουληθείης ἔρευναν καὶ μὴ σφόδρ' ἐπιπόλαιον ποιή- 92 σασθαι, σαφῶς γνώσῃ, ὅτι μόνῃ θεῷ χωρὶς ἐτέρου προσπαρήψεως 25 οὐ ῥᾶδιον πιστεῦσαι διὰ τὴν πρὸς τὸ θνητὸν ᾧ συνεζεύγμεθα συγγένειαν· ὅπερ ἡμᾶς καὶ χρήμασι καὶ δόξῃ καὶ ἀρχῇ καὶ φίλοις ὑγείᾳ τε καὶ p. 486 M. ῥώμῃ σώματος καὶ ἄλλοις πολλοῖς ἀναπέθει πεπιστευκένας. τὸ δὲ | ἐκ- 93

2 αἰθερος Pap (Mang.): ἀρετῆς codd. N 2. 3 ἀστεροειδέστατον Pap: ἀστροειδέστατον codd. N
 6 ἐν ἑαυτῇ καθάπερ sic supplēvi 13 litteras Pap: om. codd. N
 φύσεις N (Mang.): φάσεις Pap (?) et codd. 7 χρείας A εὐμελεῖς OAB
 θεῖος OB 7. 8 ἀστεροειδέστατας scripsi (Pap?): ἀστροειδέστατας codd. N
 8 καί—ἀμήχανον om. N 9 εὔρειν] ἰδεῖν G 10 κρινόντος Mang.: κρινόμενου Pap et codd. N 12 ὑπερβάλλει OA 13 τὸ σῶμα Pap N: σῶμα GH², σώματος ceteri
 14 μέλλουσιν conicio 17 καίτοι] καὶ A 18 τοῦτο A
 κρῖνεται GH¹ δ' B τι del H² 19 προσέχειν AB 20 ἐν om. Pap
 ὦ γενναῖε μὴ Pap: μῆ, μή, ὦ γενναῖε codd. 21 τελειότητα O, τελειωτάτην GHP
 22 μαρτυρήσεις BGHP γνῶσιν αἰτίαση om. OAB
 23 εραυναν Pap σφόδρα codd. 24 γνῶσει Pap χωρὶς Pap
 προσπαρηψέως Pap, παρηψέως B, παραπλησίως A 27 δ' OAB

- νίφασθαι τούτων ἕκαστον καὶ ἀπιστῆσαι γενέσει τῇ πάντα ἐξ ἑαυτῆς ἀπί-
 στω, μόνῃ δὲ πιστεῦσαι θεῷ τῷ καὶ πρὸς ἀλήθειαν μόνῃ πιστῷ
 μεγάλης καὶ ὀλυμπίου ἔργον διανοίας ἐστί, οὐκέτι πρὸς οὐδενὸς δελεαστο-
- 94 μένης τῶν παρ' ἡμῖν. (19.) εὐ δὲ τὸ φάναι „λογισθῆναι τὴν πίστιν
 εἰς δικαιοσύνην αὐτῶ“ (Gen. 15,6)· δίκαιον γὰρ οὐδὲν οὕτως, ὡς ἀκράτῃ 5
- 95 καὶ ἀμιγῆ τῇ πρὸς θεὸν μόνον πιστεῖ κεχρησθῆναι τὸ δὲ δίκαιον καὶ
 ἀκόλουθον τοῦτο τῇ φύσει παράδοξον ἐνομίσθη διὰ τὴν τῶν πολλῶν
 ἀπιστιᾶν ἡμῶν, οὓς ἐλέγχων ὁ ἱερὸς λόγος φησίν, ὅτι τὸ ἐπὶ μόνῃ τῷ
 ὄντι βεβαίως καὶ ἀκλινῶς ὄρμειν θαυμαστὸν μὲν παρ' ἀνθρώποις, οἷς
 ἀγαθῶν ἀδόλων κτῆσις οὐκ ἔστιν, οὐ θαυμαστὸν δὲ παρ' ἀληθείᾳ βρα- 10
 βουούσῃ, δικαιοσύνης δ' αὐτὸ μόνον ἔργον.
- 96 (20.) „Εἶπε δὲ“ φησί „πρὸς αὐτόν· ἐγὼ ὁ θεὸς ὁ ἐξαγαγὼν σε
 ἐκ χώρας Χαλδαίων, ὥστε δοῦναί σοι τὴν γῆν ταύτην κληρονομησῆαι“
 (Gen. 15, 7). τοῦτ' οὐχ ὑπόσχεσιν μόνον, ἀλλὰ καὶ παλαιᾶ ὑπόσχέ-
- 97 σεως βεβαίωσιν ἐμφαίνει. τὸ μὲν οὖν παλαιὸν δωρηθὲν ἀγαθὸν ἔξοδος ἦν 15
 ἀπὸ τῆς Χαλδαϊκῆς μετεωρολογίας, ἣτις ἀνεπίδασκεν οὐ θεοῦ ἔργον,
 ἀλλὰ θεὸν ὑπολαμβάνειν τὸν κόσμον εἶναι καὶ τό τε εὐ καὶ τὸ χεῖρον
 ἅπασιν τοῖς οὐσί φουραῖς καὶ τεταγμέναις περιόδοις ἀστέρων ἀριθμεῖσθαι
 καὶ ἐνθένδε τὴν ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ γένεσιν ἤρτησθαι — ταῦτα δ' ἡ τῶν
 κατ' οὐρανὸν ὁμαλῆ καὶ τεταγμένη κίνησις τοὺς εὐχερεστερούς ἀνέπεισε 20
 τερατεύεσθαι· καὶ γὰρ τὸ Χαλδαίων ὄνομα μεταληφθὲν ὁμαλότητι παρω-

2 μιστω Pap	3 ὀλυμπίας OAB	ἔργον διανοίας Pap: διανοίας ἔργον
codd.	οὐκέτι πρὸς οὐδενος Pap: πρὸς οὐδενὸς οὐκέτι codd.	4 δὲ] δαι Pap
5 ἀπίτων OAB	οὐδὲν οὕτως Pap G: οὕτως οὐδὲν ceteri	7 ἀκούσθων Pap
τοῦτο om. HP ¹	ἐνομίσθη] ἔδοξε OAB	9 ante οἷς add. οἷς αἱ δούλων G
10 παρα Pap	11 δὲ AB	αὐτῷ G
Pap (?)	13 ἐκ χώρας Pap: ἀπὸ χώρας G, ἐκ γῆς ceteri	12 εἶπεν Pap
τοῦτο OAB	οὐχ om., sed οὐχί ante μόνον habent PH ¹	14 τοῦδ' Pap P,
ἀγαθὸν DR, τῷ Ἀβραάμ DH	17 τὸν κόσμον εἶναι ὑπολαμβάνειν AB, εἶναι τὸν	15 ἀγαθὸν] τῷ Ἀβραάμ
κόσμον ὑπολαμβάνειν O, ὑπολαμβάνειν εἶναι τὸν κόσμον DH (?)	18 (ἐν) ἅπασιν	
Mang. ex Mss. (?)	ἅπασιν Pap	οἷσιν Pap
GDH, περιόδοις ἀστέρων DR: ἀστέρων περιόδοις ceteri	ἀριθμεῖσθαι] ἀρμύττεσθαι coni.	περιόδοις ἀστέρων Pap
Mang.	19 δ' ἡ scripsi: δὴ GHPD, δὲ Pap OAB	20 κατ'] κατα τον Pap
ἡ add. ante ὁμαλῆ AOBH ²	ὁμαλῆ] μαλακῆ OAB	21 Χαλδαίων PDR
τεταγμένη ceteri	ἀνέπεισε Pap D: ἔπεισε codd.	
μεταλημφθεν Pap	ονοματητι Pap, ὁμαλότητι L	

15—23, 13 DR fol. 47r Φίλωνος ἐκ τοῦ τίς ὁ τῶν θεῶν κληρονόμος DH fol. 135
 Φίλωνος: τὸ μὲν παλαι — διαδοχῆς.

νυμει —, τὸ δὲ νέον ἀγαθὸν κληρονομησαί σοφίαν τὴν ἀδεκτον μὲν 98
 αἰσθήσει, νῦν δ' ἐλικρινεστάτη καταλαμβανομένην, δι' ἧς ἀποικιῶν ἡ
 ἀρίστη βεβαιούται μετανισταμένης τῆς ψυχῆς ἀπὸ ἀστρονομίας ἐπὶ φυσι-
 ολογίαν καὶ ἀπὸ ἀβεβαίου εἰκασίας ἐπὶ πάγιον καταληψιν καὶ κυρίως
 5 εἰπεῖν ἀπὸ τοῦ γεγονότος πρὸς τὸ ἀγέννητον, ἀπὸ τοῦ κόσμου πρὸς τὸν
 ποιητὴν καὶ πατέρα αὐτοῦ, τοῦ μὲν γὰρ τὰς γνώμας χαλδαίζοντας 99
 οὐρανοῦ πεπιστευκένας, τὸν δ' ἐνθένδε μεταναστάντα τῷ ἐπόχῳ τοῦ οὐ-
 ρανοῦ καὶ ἡνίοχῳ τοῦ παντὸς κόσμου, θεῶν, φασὶν οἱ χρησιμοί. καλὸς
 γε ὁ κληρὸς, μείζων ἴσως τῆς δυνάμεως τοῦ λαμβάνοντος, ἐπάξιός δὲ
 10 τοῦ μεγέθους τοῦ διδόντος.

(21.) Ἄλλ' οὐκ ἐξαρκεῖ χρηστὰ ἐλπίσαι καὶ θαυμάσια ἤλικα 100
 προσδοκῆσαι τῷ σοφίας ἑραστῇ διὰ τῶν θεσπισθέντων· ἀλλ' εἰ μὴ καὶ
 τρόπον γινώσεται καθ' ὃν ἐφίεται τῆς τοῦ κληροῦ διαδοχῆς, παγχαλε-
 p. 487 M. πον | ἡγείται, ἄτε διψῶν ἐπιστήμης κοῖ ἀπλήστως ἔχων αὐτῆς· διὸ πον-
 15 θάνεται φάσκων· „δέσποτα, κατὰ τί γινώσομαι, ὅτι κληρονομήσω αὐτήν“
 (Gen. 15, 8); ἴσως ἂν τις εἴποι μάχεσθαι τοῦτο τῷ πεπιστευκένας· τὸ 101
 μὲν γὰρ ἀπορεῖν ἐνδοιάζοντος, τὸ δὲ μηκέτι ζητεῖν ἔργον εἶναι πεπιστευ-
 χότος. λεκτέον οὖν, ὅτι καὶ ἀπορεῖ καὶ πεπίστευκεν, οὐ μὴν περὶ τοῦ αὐ-
 τοῦ, πολλοῦ γε καὶ δεῖ. πεπίστευκε μὲν γὰρ ὅτι κληρονομός ἐστὶ σοφίας,
 20 τὸν δὲ τρόπον αὐτὸ μόνον ζητεῖ καθ' ὃν ἂν γένοιτο· τὸ δ' ὅτι γενήσε-
 ται, πάντως κατὰ τὰς θείας ὑποσχέσεις βεβαίως κατελήφεν. τὸν πόθον 102
 οὖν, ᾧ κέχρηται πρὸς τὸ μαθεῖν, ἐπαινέσας ὁ διδάσκαλος ἄρχεται τῆς

1 κληρονομησαί Pap D: κτήσασθαι codd. ἀδεκτον Pap DR: ἀδέκτον codd.
 DH (?) 2 δὲ codd. καταλαμβανομένην G 2. 3 ἡ ἀρίστη ἀποικιῶν
 HP, ἀρίστη ἀποικιῶν L 3 ἀστρολογίας OAB 4 βεβαίου OGHP¹DH, οὐ βε-
 βαίου P² 5 τὸ ἀγέννητον OAB, τα αγενητα Pap ἀπὸ τοῦ om. Pap
 ἀπὸ] ἐπὶ G τοῦ om. D 6 (ποιητῆν) καὶ πατερα αὐτοῦ Pap: ποιητῆν καὶ
 κύριον αὐτοῦ (αὐτῆς DR) D, πατέρα καὶ ποιητῆν αὐτοῦ codd. ταῖς γνώμας conl.
 Mang. 7 δὲ OGHP, om. D 8 φασὶ θεῶ OAB 8—10 καλὸς — δι-
 δόντος om. D 11 ἡνίκα P 12 τῷ] το Pap 13 ἐφίεται GDL 14 διὸ]
 δια Pap 15 δέσποτα Pap: κύριε θεῖ codd. 16 τῷ] τὸ G 17 μὲν
 γὰρ] μὲν Pap 17. 18 ἔργον εἶναι πεπιστευκότος Pap: πεπιστευκότος ἔργον εἶναι
 codd. 18 prius καὶ Pap: om. codd. 19 πολλοῦ] καὶ πολλοῦ v
 πεπίστευκεν μὲν Pap: πεπίστευκε codd. ἐστὶ OAB 21 παντῶ Pap
 κατελήφε codd.

16 sqq. *Orig. Comment. in Gen. (ad eundem locum) p. 35:* οὐκ ἦν κατὰ τὸν πιστεύσαντα
 . . . ἀπιστεῖν, ὡς ἂν τις οὐθεῖη. ἀλλὰ μήποτε πιστεύσας πρότερον νῦν καὶ γῶσιν αἰτεῖ
 τὴν περὶ τῶν πεπιστευμένων. cf. Theodoretī quaest. in Gen. LXV.

- ὀφηγήσεως ἀπὸ στοιχειώδους εἰσαγωγῆς, ἐν ᾗ πρῶτον καὶ ἀναγκαιότατον
 γέγραπται „λάβε μοι“ (Gen. 15,9)· βραχεῖα μὲν ἡ λέξις, πολλὴ δὲ ἡ δύνα-
 103 μίς· ἐμφαίνει γὰρ οὐκ ὀλίγα. πρῶτον μὲν, ἴδιον, φησὶν, οὐδὲν ἔχεις ἀγαθόν,
 ἀλλ' ὅ τι ἂν νομίσης ἔχειν, ἕτερος παρέσχηκεν. ἐξ οὗ συνάγεται ὅτι θεοῦ
 τοῦ διδόντος κτήματα πάντα, ἀλλ' οὐ τῆς μεταίτου καὶ τὰς χεῖρας εἰς τὸ
 104 λαβεῖν προτεινούσης γενέσεως. δευτέρον δέ, κὰν λάβῃς, λάβε μὴ σεαυτῶ,
 δάνειον δὲ ἡ παρακαταθήκην νομίσας τὸ δοθὲν τῷ παρακαταθεμένῳ καὶ
 συμβαλόντι ἀπόδος, πρεσβυτέραν χάριν χάριτι νεωτέρᾳ, προκατάρχουσιν
 105 ἀντεκτεινούση δικαίως καὶ προσηκόντως ἀμειψάμενος. (22.) μυριοὶ γὰρ ἕξα-
 ροὶ παρακαταθηκῶν ἐγένοντο ἱερῶν, τοῖς ἀλλοτρίοις ὡς ἰδίους ὑπ' ἀμέτρου
 10 τῆς πλεονεξίας καταχρησάμενοι. οὐ δέ, ὡ γυναιεῖ, παντὶ σθένει πειρῶ μὴ
 μόνον ἀσινῆ καὶ ἀκιβδῆλευτα φυλάττειν ἀ ἔλαβες, ἀλλὰ καὶ πάσης ἐπι-
 μελείας ἀξιοῦν, ἐν' ὃ παρακαταθέμενος μὴδὲν ἔχη τῆς παρὰ σοῦ φυλα-
 106 κῆς αἰτιάσασθαι. παρακατέθετο δέ σοι αὐτῷ ψυχῆν, λόγον, αἴσθησιν ὃ
 ζῳοπλάστῃς, ἀ συμβολικῶς δάμαλις, κριός, αἷξ ἐν ἱεραῖς γραφαῖς ὠνο-
 μάσθησαν (Gen. 15, 9). ταῦτα δ' οἱ μὲν εὐθύς ὑπὸ φιλαυτίας ἐνοσφι-
 107 σαντο, οἱ δὲ ἐταμείωσαντο πρὸς καιριωτάτην ἀπόδοσιν. τῶν μὲν οὖν
 νοσφιζομένων οὐκ ἔστιν ἀριθμὸν εὐρεῖν· τίς γὰρ ἡμῶν ψυχῆν καὶ αἴσθησιν

1 ἀναγκαιότατα G 2 γέγραπται om. OAB prius ἢ om. GP δὲ ἡ OABH²:
 δὲ Pap GH¹P 3 ἀγαθόν om. OAB 5 πάντα om. OAB μεταίτου Pap:
 μετ' αὐτόν GH², μετ' αὐτοῦ ceteri. hic incipit pars recens ex Turnebi ed. descripta
 in O 7 προκαταθεμένῳ AB 8 συμβαλόντι Pap AB: σύμβολόν τι ceteri
 νεωτέραν GPH¹ 9 ἀντεκτεινούση Pap μυριοὶ Pap D: πολλοὶ codd. 9. 10 ἕξα-
 ροὶ Pap D: ἕξα G, ἕκ ceteri 10 ἱερῶν hic hab. Pap: ante ἐγένοντο codd., om.
 D; post ἱερῶν add. πονηροὶ H² ὑπὸ μέτρου GPH¹ 11 post γυναιεῖ add. καὶ
 τῶν θεῶν ὑπήκοοι D παντὶ σθένει πειρῶ Pap D: πειρῶ παντὶ σθένει codd. 12 πάσης
 Pap D: πλείονος codd. 13 post ἀξιοῦν add. ὡς αὐτεξούσιος καὶ δυνατός D
 ἴνα D ἔχει DM, ἔχει GHP 13. 14 τῆς παραφυλακῆς D 13 παρὰ] περι B
 σοῦ] σοὶ conl. Mang. (Pap?) 14 αἰτιάσθαι Pap (?) DMv σοὶ αὐτῷ] τῇ σῇ προει-
 ρέσει D 15. 16 ὠνομάσθησαν om. AB 16 δε Pap εὐθύς om. AB, in
 ras. P ὑπὸ] ἀπὸ G φιλαυθίας Pap, φιλαυτίαν B 17 ἐταμείωσαντο hic hab.
 Pap: post ἀπόδοσιν transpos. codd. καιριωτέραν conl. Mang. 18. 25, 1 αἴσθησιν
 καὶ λόγον Pap: λόγον καὶ αἴσθησιν codd.

9—11 DF fol. 268, DL fol. 125^v Φίλωνος ἐκ τοῦ τίς ὁ τῶν θεῶν κληρονόμος DR fol.
 230^v Φίλωνος: μυριοὶ—καταχρησάμενοι. 11—15 DM fol. 18^r DL fol. 57^r Φίλωνος
 ἐκ τοῦ τίς ὁ τῶν θεῶν κληρονόμος DR fol. 18^r Φίλωνος: σοὶ λέγεται, ὡ γυναιεῖ—ζῳο-
 πλάστῃς. pergunt p. 25, 19.

καὶ λόγον, πάνθ' ὁμοῦ ταῦτ' οὐ φησιν ἑαυτοῦ κτήματ' εἶναι, τὸ αἰσθάνεσθαι, τὸ λέγειν, τὸ καταλαμβάνειν οἴομενος ἐφ' ἑαυτῶ μόνῃ
 κείσθαι; τῶν δὲ τὴν πίστιν ἱερὰν καὶ ἄσυλον ὄντως διαφυλαττόντων 108
 ὀλίγος ἐστὶν ἀριθμὸς. οὗτοι ταῦτα τὰ τρία ἀναθεθεῖσθαι θεῶ, ψυχῇ,
 5 αἴσθησιν, λόγον· ἔλαβον γὰρ οὐχ ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐκείνῃ πάντα ταῦτα,
 ὥστε εἰκότως ὠμολόγησαν κατ' αὐτὸ εἶναι τὰς ἑκάστων ἐνεργείας, τοῦ
 νοῦ τὰς διανοήσεις, τοῦ λόγου τὰς ἐρμηνείας, τῆς αἰσθήσεως τὰς φαν-
 τασίας. οἱ μὲν οὖν ἑαυτοῖς ταῦτα ἐπιγράφοντες ἄξια τῆς ἑαυτῶν βαρυ- 109
 ρ. 488 M. δαιμονίας | ἐκληρώσαντο, ψυχῇ μὲν ἐπιβουλον, ἀλόγοις πάθει πεφυρ-
 10 μένην καὶ πλήθει κακῶν κατεκλημμένην, τοτὲ μὲν ὑπὸ λαίμαργίας καὶ
 λαγνείας ὥσπερ ἐν χαμαιτυπείῃ περιυβριζομένην, τοτὲ δὲ ὑπὸ πλήθους
 ἀδικημάτων ὥσπερ ἐν δεσμοτηρίῃ καθειργμένην μετὰ κακούργων, οὐκ
 ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπιτηδευμάτων, ἃ πᾶσι τοῖς κριταῖς [ἢ τιμωρηταῖς]
 15 βλαβερὸν μὲν τοῖς ἐντυγχάνουσιν, αἰσχύνῃ δὲ τοῖς κεκτημένοις ἐπιφέ-
 ροντα, αἴσθησιν δὲ ἀκόρεστον, ἐμποροῦμένην μὲν αἰεὶ τῶν αἰσθητῶν,
 ὑπὸ δὲ ἀκράτορος τῆς ἐπιθυμίας μηδέποτε ἐμπλησθῆναι δυναμένην,
 ἀλογοῦσαν τῶν σωφρονιστῶν, ὡς παρορᾶν καὶ παρακούειν καὶ ὄσα ἂν
 ἐπ' ὠφελείᾳ διεξέρχωνται παραπτύειν. οἱ δὲ λαβόντες μὴ ἑαυτοῖς, 110
 20 ἀλλὰ θεῶ τούτων ἕκαστον αὐτῶ ἀνέθεσαν, ἱεροπρεπεῖς καὶ ἄγιον ὄντως
 φυλάξαντες, τῷ κτησαμένῃ, τὴν μὲν διάνοιαν, ἵνα μὴδὲν ἄλλο ἢ περὶ

1 πανθ' ομοῦ ταυτ' ου Pap: πάντα ὁμοῦ ταῦτα (τὰ G) GHP, οὐ πάντα ὁμοῦ ταῦτα AB
 εαυτου κτηματ' Pap: κτήματα αὐτοῦ GHP, κτήματα αὐτῶ AB 2 εαυτοῦ PL,

τ
 εαυ Η 3 τὴν Pap GP: om. ceteri 4 ταῦτα om. Pap
 ἀναθεθεῖσθαι Pap 5 ψυχῇ, αἴσθησιν, λόγον om. AB 5 πάντα ταυτα
 Pap: ταῦτα πάντα codd. 6 ὥστε Pap (Turn.): ὅτε G, ὡ τε HP, ὡ καὶ AB
 κατ' αὐτον Pap: καθ' αὐτὸν GHP, καθ' ἑαυτὸν ABI 7 αἱ ἐρμηνεῖαι Pap
 8 post ἄξια add. ταῦτα ABH², αὐτὰ GP, ταυτὰ Η¹, ταύτης conl. Mang. αὐτῶν
 AB 11. 12 ὥσπερ—ἀδικημάτων add. mg. H² 11 χαμαιτύπη ABGP
 περιυβριζομένη G δέ] δη Pap 12 καθειργμένην Pap: καθειργνυμένη codd.
 13 ἀλλὰ Pap A ἢ τιμωρηταῖς Pap: om. codd., fort. aliud latet (καὶ μάρτυσι?)
 14 γέγονε Pap ABG: γίνεται HP 15 βλάβην conicio 16 αἰεὶ codd. 17 τῆς
 Pap: om. codd. 20 τούτων Pap et H²: ταῦτα ceteri αὐτῶ H²: αὐτῶν
 ceteri et Pap 21 φυλάξαντες Pap HPD: διαφυλάξαντες ABG τῷ κτησαμένῃ
 Pap GHP: τὸ κεκτημένον AB, τὸ κτήμα conl. Mang, τῷ παρακαταθιμένῃ conicio
 μὴδὲν codd: μὴ Pap ἢ Pap D: ἢ τὰ codd.

19—26,7 *ibid.* οἱ μὲν οὖν ταῦτα καλῶς δεξάμενοι καὶ φυλάξαντες τῷ δεδωκότι τὴν μὲν
 διάνοιαν ἐτήρησαν, ἵνα μὴδὲν ἄλλο—διαγγέλλῃ.

- θεοῦ καὶ τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ διανοῆται, τὸν δὲ λόγον, ἔν' ἀγαλίῳφ
 στόματι ἐγκωμίους καὶ ὕμνοις καὶ εὐδαιμονισμοῖς γεραίρητ' τὸν τῶν ὄλων
 πατέρα, τὰς πρὸς ἐρμηνείαν ἀπάσας ἀρετὰς εἰς ἓν τοῦτο μόνον ἔργον
 συγκροτῶν καὶ ἐπιδεικνύμενος, τὴν δὲ αἰσθησιν, ἵνα φαντασιουμένη τὸν
 αἰσθητὸν ἅπαντα κόσμον οὐρανὸν καὶ γῆν καὶ τὰς μεταξὺ φύσεις, ζῆα 5
 τε καὶ φυτὰ, ἐνεργάμενος αὐτῶν καὶ ὄσαι κινήσεις καὶ
 111 σχέσεις, ἀδόλως καὶ καθαρῶς ψυχῇ διαγγέλλη. νῦν γὰρ ὁ θεὸς κατα-
 λαμβάνειν τὸν μὲν νοητὸν κόσμον δι' ἑαυτοῦ, τὸν δὲ ὄρατον δι' αἰσθη-
 σεως ἐφῆκεν. εἰ δὴ δύναιτό τις πᾶσι τοῖς μέρεσι ζῆσαι θεῶν μᾶλλον
 ἢ ἑαυτῷ, διὰ μὲν τῶν αἰσθήσεων εἰς τὰ αἰσθητὰ διακλύσας ἕνεκα τοῦ 10
 τάληθές εὐρεῖν, διὰ δὲ τῆς ψυχῆς τὰ νοητὰ καὶ ὄντα ὄντως φιλοσοφή-
 σας, διὰ δὲ τοῦ κατὰ τὴν φωνὴν ὄργάνου καὶ τὸν κόσμον καὶ τὸν δη-
 112 μιουργὸν ὑμνήσας, εὐδαίμονι καὶ μακαρίῳ βίῳ χρῆσται. (23.) ταῦτα
 ἐκ τοῦ „λάβε μοι“ παρεμφαίνεσθαι νομίζω. βουληθεὶς μέντοι καὶ τῆς
 θείας ἀρετῆς ἀπ' οὐρανοῦ τὴν εἰκόνα ἐπὶ γῆν καταπέμψαι δι' ἔλεον 15
 τοῦ γένους ἡμῶν, ἵνα μὴ ἀτυχῆσῃ τῆς ἀμείνονος μοίρας, συμβολικῶς
 τὴν ἱερὰν σκηνὴν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ κατασκευάζει, σοφίας ἀπεικόνισμα
 113 καὶ μίμημα. τῆς γὰρ ἀκαθαρσίας ἡμῶν ἐν μέσῳ φησὶ τὴν σκηνὴν
 ἰδρῦσθαι τὸ λόγιον, ἔν' ἔχωμεν ᾧ καθαρθησόμεθα ἐκνιψάμενοι καὶ ἀπο-
 λουσάμενοι τὰ καταρρυπαίνοντα ἡμῶν τὸν ἄθλιον καὶ δυσκλείας γέμοντα p. 489 M.
 βίον. τὰ συντείνοντα οὖν πρὸς τὴν κατασκευὴν ἴδωμεν ὃν τρόπον εἰσφέ- 21
 ρειν προσέταξεν. „ἐλάλησε“ φησὶ „κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων· εἰπὸν
 τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ λάβετέ μοι ἀπαρχάς, παρὰ πάντων οἷς ἂν δόξῃ

1 διανοῆται Pap, διανοήσαι v	ἵνα Pap D	2 ἐγκωμίους Pap ABD: ἐγκωμῖω GHP καὶ εὐδαιμονισμοῖς om. D	γεγαίροι v	3. 4 τὰς πρὸς—ἐπι- δεικνύμενος om. D	4 δὲ om. B	φαντασιούμενοι B	4. 5 τὸν αἰσθητὸν ἅπαντα κόσμον Pap DLDR: τὸν αἰσθητὸν κόσμον ἅπαντα DM, πάντα τὸν αἰσθητὸν κόσμον codd.	5 prius καὶ Pap D: τε καὶ codd.	5—7 ζῆα—σχέσεις om. D			
7 τῇ ψυχῇ D	διαγγέλλει Pap DR,	διαγγέλλοι v	9 δὴ Pap: ἄε codd.	11 το ἀληθες Pap	13 βίῳ om. Pap	ταῦτ' B	15 ἀκόνα ut vid. J, ἀκρό- τητα v	τὴν γῆν DC, γῆς DR	καταπέμψαι post οὐρανοῦ transp. DC			
16 τῆς] τέλεον τῆς D	μερίζονος DR	17. 18 καὶ τὰ—σκηνὴν om. AB	ἀπεικόνισματα καὶ μιμήματα D	19 ἰδρῦσθαι Pap D: ἰδρῦσασθαι codd.	τὸ λό- γιον post φησὶ transpos. D	post λόγιον add. διετάξατο ABP ²	ἵνα codd. D	20 τὰ] πρὸς τὸν DR	22 φησιν Pap	εἰπον codd.	23 λάβε G	παρα παντων Pap: om. codd.

14—21 DC fol. 173^v τοῦ αὐτοῦ DR fol. 162^v post locum ad vol. I p. 72, 3 allatum:
 βουληθεὶς οὖν (οὖν om. DC) ὁ θεὸς τῆς θείας—βίον.

τῆ καρδίᾳ, λήψετε τὰς ἀπαρχάς μου“ (Exod. 25, 1.2.). οὐκοῦν κἀν- 114
 ταῦθα παραίνεσις μὴ ἑαυτοῖς ἀλλὰ θεῷ λαβεῖν, τίς τε ὁ διδοῦς ἐστὶν
 ἐξετάζοντας καὶ τὰ δοθέντα μὴ σινομένους, ἀσινῆ δὲ καὶ ἄμωμα τέλειά 115
 τε αὐ καὶ ὁλόκληρα διαφυλάττοντας. τὰς δ' ἀρχὰς δογματικώτατα ἀνέ-
 5 θηκεν αὐτῷ· τῷ γὰρ ὄντι καὶ σωματῶν καὶ πραγμάτων αἱ ἀρχαὶ κατὰ
 θεὸν ἐξετάζονται μόνον. ἐρευνῆσον δέ, εἰ θέλεις γινῶσκειν, ἕκαστα, φυτά, 116
 ζῷα, τέχνας, ἐπιστήμας. ἀρ' οὖν αἱ πρῶται τῶν φυτῶν σπερματικαὶ
 καταβολαὶ γεωργίας ἢ τῆς ἀόρατου φύσεώς εἰσιν ἀόρατα ἔργα; τί δ' αἱ
 10 ἄνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων ζῴων γενέσεις; οὐχ ὥσανεὶ μὲν συναιτίους
 ἔχουσι τοὺς τοκέας, τὴν δ' ἀνωτάτην καὶ πρεσβυτάτην καὶ ὡς ἀληθῶς
 αἰτίαν τὴν φύσιν; τέχναις δὲ καὶ ἐπιστήμαις οὐ πηγὴ καὶ ῥίζα καὶ 116
 θεμελίω καὶ εἴ τι ἄλλο πρεσβυτέρας ὄνομα ἀρχῆς ὑπόκειται ἢ φύσις,
 ἢ πάντ' ἐποικοδομεῖται τὰ καθ' ἑκάστην θεωρήματα; φύσεως δὲ μὴ
 προῦποκειμένης ἀτελεῆ τὰ πάντα. ἐνθὲνδε μοι δοκεῖ τις ὀρμηθεὶς εὐστό-
 15 χως εἰπεῖν

ἀρχὴ δέ τοι ἦμισυ παντός,

ἀρχὴν αἰνιξάμενος τὴν φύσιν, ἣτις ὥσανεὶ ῥίζα καταβέβληται πρὸς
 τὴν ἑκάστου συναύξησιν, ἢ καὶ τὸ ἦμισυ τοῦ παντός ἀπένειμεν.
 (24.) εἰκότως οὖν τὸ λόγιον ἀνέθηκε τὰς ἀρχὰς τῷ ἡγεμόνι 117
 20 θεῷ. καὶ ἐν ἑτέροις „εἶπεν“ φησὶν „κύριος πρὸς Μωυσῆν λέ-
 γων· ἁγίασόν μοι πᾶν πρωτότοκον, πρωτογενές, διανοῶν πᾶσαν
 μήτραν ἐν υἱοῖς Ἰσραὴλ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους· ἐμοί ἐστίν“

1 λήψετε Mang: λήψεσθαι codd., λημψεσθαι Pap 1. 2 καὶ ἐνταῦθα codd.
 2 λαβεῖν Pap: λαμβάνειν codd. ἐστὶν ὁ διδοῦς codd. 3 ἐξετάζοντα G
 ante ἀσινῆ add. ἀλλ' H² δε Pap: τε codd. καὶ om. AB 4 αὐ καὶ]
 αὐτὰ G διαφυλάττοντος Pap, διαφυλάττοντα G, φυλάττοντας P ἀπαρχὰς
 conl. Mang. 6 ἐραυνῆσον Pap post θέλεις add. μόνον AB 7 ἀρ' οὖν Pap:
 ἀρὰ γε οὖν codd. τῶν] τε τῶν G σπερματικαῖ] ἀρχαὶ σπέρματα καὶ AB
 8 ἀόρατα] ἄρα τὰ H¹P, del. H² 9 γενεαὶς Pap μὲν] μὴ PH¹ 10 δ'
 ἀνωταται Pap, δ' ἀνωτάτην AB, διανωτάτην G πρεσβυτατην Pap: πρεσβυτέραν
 codd. 11 οὐ] ἢ P 12 θεμελίω Pap: θεμέλιω codd. ὄνομα
 πρεσβυτέρας AB ἢ φύσις om. AB 13 πάντα Pap καθ' ἑκαστην Pap:
 om. ceteri 14 τα Pap: om. codd. ἐνθὲνδε Pap: ἐντεῦθεν codd.
 ὀρμηθεὶς Pap: om. ceteri 16 τοι] τὸ P τοῦ παντός ABHP
 17. 18 ἀρχὴν—παντός Pap: om. codd. 18 ἀπένειμεν H¹P, ἀπένειμε Pap G: ἀπό-
 νειμε H², om. AB 19 ἀνέθηκεν Pap GP ἀρχας Pap: ἀπαρχὰς codd.
 20 εἶπεν φησιν Pap: εἶπε codd. πρὸς Μωυσῆν codd.: Μω(υση) Pap
 21 πᾶσαν Pap: om. codd.

16 cf. ad vol. I p. 273,10.

- 118 (Exod. 13, 1. 2)· ὥστε ἀνωμολογηθῆσαι καὶ διὰ τούτων, ὅτι τὰ πρῶτα καὶ χρόνῳ καὶ δυνάμει κτήματα θεοῦ, καὶ διαφερόντως τὰ πρωτογενῆ. ἐπειδὴ γὰρ πᾶν γένος ἀφθαρτον, δικαίως τῷ ἀφθάρτῳ προσνεμηθήσεται, καὶ εἴ τις καὶ συνόλως μήτραν διοιγνύει ἀπὸ ἀνθρώπου, τοῦ λογισμοῦ καὶ λόγου, ἕως κτήνους, αἰσθήσεώς τε καὶ σώματος. 5
- 119 ὁ γὰρ διοιγνύς τὴν μήτραν ἑκάστου, τοῦ μὲν νοῦ πρὸς τὰς νοητὰς καταλήψεις, τοῦ δὲ λόγου πρὸς τὰς διὰ φωνῆς ἐνεργείας, τῶν δὲ αἰσθήσεων πρὸς τὰς ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων ἐγγινομένας φαντασίας, τοῦ δὲ σώματος πρὸς τὰς οἰκείους αὐτῷ σχέσεις τε καὶ κινήσεις ἀόρατος καὶ σπερματικὸς καὶ τεχνικὸς θεῖός ἐστι λόγος, ὃς προσηκόντως ἀνακείσεται τῷ πατρί. 10
- 120 καὶ μὴν ὥσπερ αἱ ἀρχαὶ θεοῦ, οὕτως καὶ τὰ τέλη θεοῦ. μάρτυς δὲ Μωυσῆς προστάτων ἀφαιρεῖν καὶ ὁμολογεῖν τὸ τέλος τῷ κυρίῳ
- 121 (Num. 31, 28 ss.). μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὰ ἐν κόσμῳ. πῶς; φυτοῦ μὲν ἀρχὴ σπέρμα, τέλος δ' ὁ καρπός, ἑκάτερον οὐ γεωργίας, ἀλλὰ φύσεως ἔργον. πάλιν ἐπιστήμης ἀρχὴ μὲν ἡ φύσις, | ὡς p. 490 M. ἐδείχθη, πέρας δ' οὐδ' ἔλθεν εἰς ἀνθρώπους. τέλειος γὰρ οὐδεὶς ἐν 16 οὐδενὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἀλλ' ἀψευδῶς αἱ τελειότερες καὶ ἀκρότητες ἐνός εἰσι μόνου. φοροῦμεθ' οὖν λοιπὸν ἡμεῖς ἐν τῷ τέλει καὶ ἀρχῆς μεθορίῳ, μαυθάνοντες, διδάσκοντες, γεωπονοῦντες, ἐργαζόμενοι τῶν
- 122 ἄλλων ἕκαστον ὡς ἂν ἰδρῶντες, ἵνα τι καὶ γένεσις πράττειν δοκῇ. γνωριμώτερον μέντοι τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέλη κατὰ θεὸν ὠμολόγησεν ἐπὶ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως εἰπὼν· „ἐν ἀρχῇ ἐποίησε“ (Gen. 1, 1) καὶ πάλιν „συνετέλεσεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν“ (cf. Gen. 2,1. 2. 4).
- 123 νυνὶ μὲν οὖν „λάβετε μοι“ (Exod. 25, 2) φησὶ διδούς τὰ πρέπονθ' ἑαυτῷ καὶ προτρέπων τὰ δοθέντα μὴ κίβδηλεύειν, ἀλλ' ἀξίως τοῦ δόντος 25

1 ὥστε om. Pap ἀνωμολογηθῆσαι Pap, ἀνωμολογεῖσθαι AB (coni. Mang.)
 2 χρόνῳ] spatium 4—5 litt. G 3 καὶ ἐπειδὴ ἅπαν γένος AB 4 καὶ εἰ τις καὶ Pap: καὶ εἴ τι codd., ὃς οἶός τε καὶ conicio, καὶ εἴ τις ἱκανὸς conii.
 Cohn διοιγνύει Pap GP: ἀνοιγνύει AB, διοιγνύει H 5 λογισμοῦ] νοῦ conii.
 Mang. λόγου Pap: τοῦ λόγου codd. τῆς αἰσθήσεως codd. 6 τὴν Pap: om. codd. 6. 7 καταλημψείας Pap 7 δ' AB 8 ἀπὸ om. AB, υπο Pap 9 οἰκείας AB (ὁ) ἀόρατος conicio 10 θείος Pap: καὶ θεῖος codd. 14 δ' ο Pap, δὲ ὁ GHP: δὲ AB ἑκάτερα G 16 πέρα G δ' οὐδ' ἔλθη H², δ' ἔλθεν Pap, δ' οὐδ' ἂν ἔλθοι v 17 ἀλλὰ ψευδῶς BH¹
 18 ἐνός] ἀνθρώπου B εἰσι Pap φοροῦμεθα Pap λοιπὸν om. AB, post ἀρχῆς transpos. GHP ἀρχῆ G 19 γεπονοῦντες AB 20 ὡς ἂν ἰδρῶντες scripsi: ὡσαν ἰδρῶντες Pap, ὡσανεὶ δρῶντες codd. δοκεῖ G 21 ἀρχας Pap: ἀπαρχὰς codd. 24 φησιν Pap 25 εαυτῷ Pap: αὐτῷ codd. δόντος Pap (Mang.): δέοντος codd.

φυλάττειν, αὐθις δ' ἐν ἑτέροις ὁ μηδενὸς χρεῖτος ὦν καὶ διὰ τοῦτο λαμβάνων μηδὲν ὁμολογήσει λαμβάνειν, ἕνεκα τοῦ πρὸς εὐσέβειαν ἀλειψαι καὶ προθυμίαν ὀσιότητος ἐμποιῆσαι καὶ πρὸς θεραπείαν ἀκονῆσαι τὴν ἑαυτοῦ, ὡς ἀποδεχομένου καὶ δεχομένου τὰς ψυχῆς ἑκουσίους ἀρσεκείας καὶ γνησίους θεραπείας. „ἰδοὺ“ γάρ φησιν „εἴληφα τοὺς 124 Λευίτας ἀντὶ παντὸς πρωτοτόκου διανοίγοντος μήτραν παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ· λύτρα αὐτῶν ἔσονται“ (Num. 3, 12). οὐκοῦν λαμβάνομεν καὶ ἰδομεν, ἀλλὰ κυρίως μὲν λαμβάνομεν, καταχρηστικῶς δὲ διδόναι λεγόμεθα δι' ἃς αἰτίας εἶπον. εὐθυβόλως δὲ λύτρα ὠνόμασε τοὺς Λευίτας· 10 εἰς ἐλευθερίαν γάρ οὐδὲν οὕτως ἐξαιρεῖται τὴν διάνοιαν ὡς τὸ πρόσφυγα καὶ ἰκέτην γενέσθαι θεοῦ. τοῦτο δ' ἡ ἱερωμένη φυλὴ Λευιτῶν ἐπαγγέλλεται.

(25.) Ἀελαληχότες οὖν τὰ πρόποντα περὶ τούτων ἀναδράμωμεν 125 ἐπὶ τὰ ἐξ ἀρχῆς· ὑπερεθέμεθα γάρ πολλά τῶν ὑφειλόντων ἀκριβωθῆναι. „λάβε μοι“ φησὶ „δάμαλιν“ ἄζυγα καὶ ἀκάκωτον, ἀπαλὴν ἔτι καὶ νέαν καὶ σφιργῶσαν, ἡνιόχῃσιν καὶ παιδείαι καὶ ἐπιστασίαν εὐμαρῶς 15 δέξασθαι δυναμένην ψυχῇν· „λάβε μοι κριόν“, λόγον ἀγωνιστὴν καὶ τέλειον, ἱκανὸν μὲν τὰ σφίσματα τῶν ἀντιδοξούντων ἀνατεμεῖν τε καὶ λῦσαι, ἱκανὸν δὲ καὶ ἀσφαλείαν ὁμοῦ καὶ εὐκοσμίαν τῇ χρωμένῃ περι- 20 ποιῆσαι· „λάβε μοι“ καὶ τὴν ἄττουςαν αἰσθησιν ἐπὶ τὸν αἰσθητὸν κόσμον, „αἶγα“, πάντα „τριετίζοντα“, κατ' ἀριθμὸν τέλειον παγέντα, ἀρχὴν 126

1 δὲ ABG, om. PH¹ δι' αὐτοῦ G, διὰ τοῦ AB 2 λαμβάνειν AB
ὁμολογεῖ Barb. 4 τὴν] τὸν GPH¹ καὶ δεχομένου Pap, καὶ δεχομένου om. B,
secl. Mang., καὶ δεξιουμένου conicio ψυχας Pap ἑκουσίους P² Barb.: ἑκουσίους
Pap ABGH¹, ἀκουσίαι H¹P¹, ἀκουσίους H² 5 γνησιου Pap 6 μητρας Pap
παρὰ] περὶ AB 7 post οὐκοῦν add καὶ ABG 8 post λαμβάνομεν add. καὶ GHP
Barb. δὲ om. GHP Barb. 8. 9 λεγομετα Pap 9 δι' ας αιτας ειπον Pap:
δι' ἃς ειπον αιτας GHP, διὰ τὰς αιτας ταύτας AB, om. Barb. 9. 10 ὠνόμασε—
οὐδὲν om. Pap 11 οἰκέτην AB δ' Pap: om. codd. Barb. 11. 12 ἐπαγγε-
γεται Pap 13. 14 ἀναδραμωμεν επι τα εξ αρχης Pap: ἐπὶ τὰ ἐξῆς ἀναδράμωμεν
codd. 15 φησιν Pap ἄζυγα Pap: ἄζυγον codd. 16 νέαν σφιργῶσαν A
σφιργῶσαν Pap επιστασιαν Pap (Mang.): ἐπίστασιν codd. εὐμαρῶς G
17 δυναμένην om. G ψυχῇν om. AB μοι Pap HP: μοι καὶ ABG
18. 19 ἱκανὸν μὲν—ἱκανὸν δὲ om. AB 19 νόμου AB 20 ἄττουςαν scripsi:
διττουςαν Pap, διάγουςαν codd., διάττουςαν Mang. 21 κατα Pap

1—12 Barberinus IV 56 fol. 134^r Φίλωνος ἐκ τοῦ τίς ὁ τῶν θείων κληρονόμος πραγμά-
των: μηδενὸς χρεῖτος—ἐπαγγέλλεται.

μεσότητα τελευτήν ἔχοντα· πρὸς δὲ τούτοις „τρυγὸνα καὶ περιστερὰν“
 (Gen. 15, 9), τὴν τε θεῖαν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν, πτηνὰς μὲν
 ἀμφοτέρας καὶ ἄνω πηδᾶν μεμελετηκυίας, διαφερούσας δ' ἀλλήλων, ἣ
 127 διαφέρει γένους εἶδους ἢ μίμημα ἀρχετύπου. φιλέρημος μὲν γὰρ ἡ
 θεία σοφία, διὰ τὸν μόνον θεόν, | οὐ κτήμά ἐστι, τὴν μόνωσιν ἀγαπῶσα — p. 491 M.
 συμβολικῶς αὕτη τρυγὸν καλεῖται — ἡμερος δὲ καὶ τιθασὸς καὶ ἀγελαῖος 6
 ἢ ἑτέρα, τὰ ἀνθρώπων ἄσθη περιπολοῦσα καὶ διαίτη τῇ μετὰ θνητῶν
 128 ἀσμενίζουσα· περιστερᾶ ταύτην ἀπεικάζουσιν. (26.) ταύτας μοι δοκεῖ
 τὰς ἀρετὰς Μωυσῆς αἰνιζάμενος μαίας Ἑβραίων ὀνομάσαι Σεπφώραν τε
 καὶ Φουάν (Exod. 1, 15)· ἡ μὲν γὰρ ὄρνιθιον, Φουὰ δὲ ἐρυθρὸν 10
 ἐρμηνεύεται. τῆς μὲν οὖν θείας ἐπιστήμης ὄρνιθος τρόπον τὸ αἰεὶ μετε-
 ωροπολεῖν ἴδιον, τῆς δὲ ἀνθρωπίνης αἰδῶ καὶ σωφροσύνην ἐμποιοῖν,
 129 ὧν τὸ ἐρυθριαῖν ἐφ' οἷς ἄξιον. δεῖγμα ἐναργέστατον· „ἔλαβεν δὲ“ φησὶν
 „αὐτῷ πάντα ταῦτα“ (Gen. 15, 10). τοῦτ' ἐπαινός ἐστι τοῦ σπου-
 δαίου, τὴν ἱερὰν ὧν ἔλαβε παρακαταθήκην, ψυχῆς, αἰσθησεως, λόγου, 15
 θείας σοφίας, ἀνθρωπίνης ἐπιστήμης, καθαρῶς καὶ ἀδόλως μὴ ἑαυτῷ,
 130 μόνῳ δὲ τῷ πεπιστευκῷ φυλάξαντος. εἴτ' ἐπιλέγει· „διείλεν αὐτὰ
 μέσα,“ τὸ τίς μὴ προστιθεῖς, ἵνα τὸν ἀδεικτον ἐννοῆς θεὸν τέμνοντα
 τὰς τῶν σωμάτων καὶ τὰς τῶν πραγμάτων ἐξῆς ἀπάσας ἠρμόσθαι καὶ
 ἡνωῆσθαι δοκούσας φύσεις τῷ τομεῖ τῶν συμπάντων ἑαυτοῦ λόγῳ, δς 20
 131 εἰς τὴν ὀξυτάτην ἀκονηθεὶς ἀκμὴν διαιρῶν οὐδέποτε λήγει. τὰ γὰρ
 αἰσθητὰ πάντα ἐπειδὴν μέχρι τῶν ἀτόμων καὶ λεγομένων ἀμερῶν διε-
 ξέλιθη, πάλιν ἀπὸ τούτων τὰ λόγῳ θεωρητὰ εἰς ἀμυθήτους καὶ ἀπερι-

1 καὶ Pap: τε καὶ codd. 3 ἄνω πηδᾶν Pap AB: ἀναπηδᾶν GHP
 δε Pap, om. GPH¹ 4 γένους εἶδος ABG, fort. recte μὲν Pap GH²: om.
 ABH¹P 5 ἐστιν Pap αγαπῶσαν Pap 6 δὲ καὶ GHP: καὶ Pap AB
 τιθασὸς ABG 8 ἐνασμενίζουσα con. Mang. ἀπεικάζουσιν Pap: ἀπεικάζουσι
 ABG, ἀπεικάζουσα HP 9 Μωυσῆς codd. ὀνομάσαι HP, ὠνομασαι Pap: ὠνόμασε
 AB, ὠνόμασεν G 10 ἐρυθρὰ AB 11 ἐρμηνεύεται] ὀνομάζεται AB
 δαί codd. 13 ὧν το Pap: ὥστε codd. δεῖγμα ἄξιον HP post δεῖγμα
 add. δὲ AB, fort. recte ἐλαβεν δε Pap: ἔλαβε δὲ HP, ἔλαβε ABG 14 πάντα
 ταῦτα Pap G: ταῦτα πάντα ceteri 17 φυλάξοντος Pap 18 μεσοτη τις Pap
 μὴ Pap AB: οὐ GH², om. H¹P προστιθεῖς Pap: προσθεῖς codd. ἀδεικτον
 Pap (Mang): ἀδιδεκτον codd. ἐννοῆ G 19 prius των Pap: τε τῶν codd.
 καὶ—πραγμάτων om. B τας των Pap: τῶν codd. 20 τῷ τεκεῖ

τῷ G εαυτου Pap: αὐ H, αὐτοῦ ceteri, αὐτῷ Turn. λόγων B 21 δι-
 καιων Pap γαρ Pap: om. codd. et post πάντα punctum posuerunt
 22 μέχρι codd.: μεν μεχρι Pap, δὲ μέχρι Mang. „ex Ms. Coisl.“, δ' ἄχρι con. Jessen

γράφους μοίρας ἄρχεται διαιρεῖν οὕτως ὁ τομεύς, καὶ „τὰ πέταλα τοῦ
 χρυσοῦ τέμνει τρίγας“ (Exod. 36, 10), ὡς φησι Μωυσῆς, εἰς μῆκος
 ἀπλατῆς ἀσωμάτους γραμμαῖς ἡμερῆς. Ἐκαστον οὖν τῶν τριῶν διεῖλε 132
 μέσον, τὴν μὲν ψυχὴν εἰς λογικὸν καὶ ἄλογον, τὸν δὲ λόγον εἰς ἀληθῆς
 5 τε καὶ ψεῦδος, τὴν δὲ αἴσθησιν εἰς καταληπτικὴν φαντασίαν καὶ ἀκα-
 τάληπτον· ἄπερ εὐθὺς τμήματα ἑναντιπρόσωπα τίθησιν ἀλλήλοις“, λο-
 γικὸν ἄλογον, ἀληθῆς ψεῦδος, καταληπτὸν ἀκαταληπτον, ἀπολιπὼν τὰ
 πτηνὰ ἀδιαίρετα (Gen. 15, 10)· τὰς γὰρ ἀσωμάτους καὶ θείας ἐπι-
 στήμας εἰς μαχημένας ἐναντιότητας ἀδύνατον τέμνεσθαι.
 10 (27.) Πολὸν δὲ καὶ ἀναγκαῖον ὄντα λόγον τὸν περὶ τῆς εἰς ἴσα 133
 τομῆς καὶ περὶ ἐναντιότητων οὔτε παρήσομεν οὔτε μηχανοῦμεν, ἀλλ’
 ὡς ἔστιν ἐπιτέμοντες ἀρκεσθησόμεθα μόνοις τοῖς καιρίοις. καθάπερ
 p. 492 M. | γὰρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν καὶ τὰ μέλη μέσα διεῖλεν ὁ τεχνίτης, οὕτως
 καὶ τὴν τοῦ παντὸς οὐσίαν, ἡνίκα τὸν κόσμον ἐδημιούργει. λαβὼν γὰρ 134
 15 αὐτὴν ἤρξαστο διαιρεῖν ὄψε· δύο τὸ πρῶτον ἐποίησε τμήματα, τό τε βαρὺ
 καὶ κοῦφον, τὸ παχυμερῆς ἀπὸ τοῦ λεπτομεροῦς διακρίνων· εἰθ’ ἐκά-
 τερον πάλιν διαιρεῖ, τὸ μὲν λεπτομερῆς εἰς ἀέρα καὶ πῦρ, τὸ δὲ παχυ-
 μερῆς εἰς ὕδωρ καὶ γῆν, ἃ καὶ στοιχεῖα αἰσθητὰ αἰσθητοῦ κόσμου,
 ὡσανεὶ θεμελίους, προκατεβάλετο. πάλιν δὲ τὸ βαρὺ καὶ κοῦφον καθ’ 135
 20 ἐτέρας ἔτεμεν ἰδέας, τὸ μὲν κοῦφον εἰς ψυχρὸν τε καὶ θερμὸν — ἐπε-
 φήμισε δὲ τὸ μὲν ψυχρὸν ἀέρα, τὸ δὲ θερμὸν φύσει πῦρ —, τὸ δὲ
 βαρὺ εἰς ὑγρὸν τε αὐτὸ καὶ ξηρὸν· ἐκάλεσε δὲ τὸ μὲν ξηρὸν γῆν, τὸ δὲ
 ὑγρὸν ὕδωρ. Ἐκαστον δὲ τούτων ἄλλας τομὰς ἐδέχετο· γῆ μὲν γὰρ 136
 εἰς ἡπείρους καὶ νήσους διηρεῖτο, ὕδωρ δὲ εἰς θαλάσσαν καὶ ποταμοὺς
 25 καὶ ὕσον πότιμον, ἀγρὸν δὲ εἰς τὰς θέρους καὶ χειμῶνος τροπὰς, πῦρ δὲ

2 (εἰς) τρίγας conl. Mang. φησιν Pap, φησιν ὁ AB Μωσῆς codd.
 εἰς Pap: ἐν G, ἐν ceteri 3 γραμμαῖς Pap (Mang.): γράμμασιν codd. 4 τὸν δὲ
 λόγον om. AB 5 καταληπτικὴν Pap 5. 6 ἀκαταληπτον Pap
 7 καταληπτον ἀκαταληπτον Pap 8 πτηνὰ] ἐπτά G 8 τὰς μὲν γὰρ ABG
 8. 9 ἐπιστήμας G 10 πολὺν δὲ καὶ] τὸν δὲ AB δὲ] τε Pap λόγον
 ὄντα Mang. per eittorem εἰς Pap A: om. ceteri 11 καὶ] καὶ τον Pap 12 ἐν-
 εστιν conl. Mang. ἐπιτέμοντες Pap A(H'): ἐπιτεμόντες ceteri μονοῖς Pap:
 μόνον codd. 13 γὰρ om. Pap μέσον AB 14 ἡνίκα Pap: ἔτε codd.
 15 το πρῶτον Pap: τὸ μὲν πρῶτον codd. τό τε] τὸ AB βαρὺ] βραχὺ
 GH¹P 16 λεπτομεροῦς Pap (Mang.): λεπτοτέρου codd. 16. 17 ἐκάτερα P
 17 δὲ om. AB 18 prius καὶ Pap AB: τε καὶ GHP α Pap: om. codd.
 19 ante καθ' AB 18 A προκατεβάλλετο B καὶ τὸ κοῦφον codd. καὶ add.
 ante καθ' AB 20 ἔτεμεν om. H 20. 21 ἐπεφήμισεν Pap 23 γὰρ om. G
 24 διηρεῖτο Pap: διήρητο codd. το δε ὕδωρ Pap θαλάσσας AB

- εἰς τὸ χρειωδὲς — ἀπληστον δ' ἐστὶ καὶ φθαρτικὸν τοῦτο — καὶ κατὰ
 τοῦναντίον εἰς τὸ σωτήριον, ὅπερ εἰς τὴν οὐρανοῦ σύστασιν ἀπεκληροῦτο.
 137 ὡσπερ δὲ τὰ ὀλοσχερῆ, οὕτω καὶ τὰ κατὰ μέρος ἔτεμνε, ὧν τὰ μὲν
 ἄψυχα, τὰ δ' ἔμψυχα ἦν· καὶ τῶν ἀψύχων τὰ μὲν ἐν ταύτῃ μένοντα, 5
 ὧν δεσμός ἐξίς, τὰ δ' οὐ μεταβατικῶς, ἀλλ' αὐξητικῶς κινούμενα, α
 φύσις ἢ ἀπάνταστος ἐξείου· καὶ τούτων τὰ μὲν τῆς ἀγρίας ὕλης οἰστικὰ
 ἀγρίων καρπῶν, οἱ τροφή θηρίοις εἰσίν, τὰ δὲ τῆς ἡμέρου, ὧν γεωργία
 τὴν προσασίαν καὶ ἐπιμέλειαν ἔλαχε· τίχτει δὲ καρποὺς τῷ πάντων
 138 ἡμερωτάτῃ ζῶων πρὸς ἀπόλαυσιν, ἀνθρώπων. καὶ μὴν διὰ τὸν τρόπον τὰ
 ἄψυχα, καὶ τὰ ψυχῆς μεμυραμένα διήρει — τούτων γὰρ ἐν μὲν ἀλό- 10
 γων, ἐν δὲ λογικῶν ἀπέκρινεν εἶδος — καὶ λαβῶν ἑκάτερον πάλιν
 ἔτεμνε τὸ μὲν ἄλογον εἰς ἀτίθασόν τε καὶ χειρόθητες εἶδος, τὸ δὲ λογι-
 139 κὸν εἰς ἀφθαρτόν τε καὶ θνητόν. καὶ τοῦ θνητοῦ δύο μοῖρας εἰργάζετο,
 ὧν τὴν μὲν ἀνδρῶν, τὴν δὲ γυναικῶν ἐπεφήμισε. καὶ κατ' ἄλλον μέν-
 ττοι τρόπον τὸ ζῶον εἰς ἄρρεν ἔτεμνε καὶ θῆλυ· ἐδέχετο δὲ καὶ ἄλλας 15
 ἀναγκαῖας τομαῖς, αἱ διέστελλον πτηνὰ μὲν χερσαίων, χερσαῖα δὲ ἐνούθρων,
 140 ἐνούθρα δὲ ἀμφοῖν τῶν ἄκρων. οὕτως ὁ θεὸς ἀκονησάμενος τὸν τομέα
 τῶν συμπάντων αὐτοῦ λόγον διήρει τὴν τε ἀμορφὸν καὶ ἄποιον τῶν
 ὄλων οὐσίαν καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἀποκριθέντα τέτταρα τοῦ κόσμου στοιχεῖα
 καὶ τὰ διὰ τούτων παγέντα ζῷα τε αὐτὰ καὶ φυτὰ. 20
 141 (28.) 'Ἐπεὶ δ' οὐ μόνον φησὶ „διεῖλεν,“ ἀλλὰ καὶ „μέσα διεῖλεν,“
 ἀναγκαῖον καὶ ὀλίγα περὶ τῶν ἴσων τμημάτων ὑπομῆσαι. τὸ μὲν γὰρ
 142 ἄκρως κατὰ μέσον | διαιρεθὲν ἴσα ἀποτελεῖ τμήματα. ἀνθρώπος μὲν p. 493 M.

1 δε εστιν Pap κατὰ om. AB 3 οὕτω om. Pap τεμνειν Pap,
 ετεμνε P 4 αψυχα τα δ' εμψυχα Pap: εμψυχα (add. ἦν H¹P), τὰ δὲ ἄψυχα codd.
 5 ἐξίς L¹ τὰ] τῶν APH¹ κινουμένων AB 6 φαῖσις A, mg. P² αφαν-
 ταστος Pap (Mang.): αφαντος P(H¹), αφαντος ceteri καὶ τούτων] τούτων δὲ Turn.

οιστικα Pap 7 εἰσίν Pap A: ἐστί ceteri ἦμ P, ἡμέρας H 8 ελαχν P ap
 9 ἀνθρωπων Pap καὶ μὴν on Pap: καὶ μὴ μόνον G; καθ' ὃν δὲ AB, in ras. P²;
 καὶ οὐ μόνον καθ' ἓνα in ras. H² 10 τῆς ψυχῆς H διηρει Pap: διαιρεῖ codd.
 τούτων γὰρ — ἔτεμνε om. AB 11 ἀπεκρινεν Pap: ἀπέφηνεν GHP καὶ λαβῶν
 Pap: λαβῶν δὲ τούτων GPH¹, ἀλλὰ καὶ τούτων H² ἑκατερον Pap: ἕκαστον (iHP
 12 ετεμνεν Pap: διαιρεῖ GHP ἀτίθασον Pap: ἀγριον codd. εἶδος codd.:
 ἦθος Pap 13 εἰργάσατο AB 15 τὸ] τὲ G 18 αὐτοῦ codd.
 λόγων H, ἔργων P διηρει Pap: διαιρεῖ codd. ἀμορφην [Pap ἀποιον
 codd.: απορον Pap 19 τέσσαρα H, δ' P 20 αυ Pap: om. codd. 21 μέσα
 διελειν Pap 22 ἀναγκαῖον καὶ Turn.: ἀναγκαιως αν Pap, ἀναγκαιως καὶ codd.
 περὶ] περ Pap [σων] εἰς τῶν G μεν το γαρ transpos. Pap 22—33,1 ὑπο-
 μῆσαι — τμημάτων om. B

οὐν οὐδεὶς δύναιτ' ἀκριβῶς ἂν ποτε εἰς ἴσα διελεῖν οὐδέν, ἀλλ' ἀνάγκη
 τῶν τμημάτων τὸ ἕτερον ἐνδεῖν ἢ περιττεύειν, καὶ εἰ μὴ μεῖζονι, ἀλλὰ
 τοι βραχεῖ μέρει πάντως, ὃ τάχα τὴν αἴσθησιν ἐκφεύγει τοῖς ἀδρομε-
 ρεστέροις ἐκ φύσεως καὶ ἔθους προσβάλλουσιν ὄγκοις, τοὺς δὲ ἀτόμους
 5 καὶ ἀμερεῖς καταλαβεῖν ἀδυνατοῦσαν. ἰσότητος δὲ οὐδὲν γενητὸν αἴτιον 143
 ἀδεκάστῃ λόγῳ τῆς ἀληθείας εὐρίσκειται. ἔοικεν οὖν ὁ θεὸς μόνος ἀκρι-
 βοδίκαιος εἶναι καὶ μέσα μονός· δυνασθαι διαιρεῖν τὰ τε σώματα καὶ
 πράγματα, ὡς μὴδὲν τῶν τμημάτων μὴδ' ἀκαρεῖ καὶ ἀμερεῖ τιμι πλεόν
 ἢ ἔλαττον γενέσθαι, τῆς δ' ἀνωτάτω καὶ ἄκρας ἰσότητος μεταλαχεῖν ἰσχυ-
 10 σαι. εἰ μὲν οὖν τὸ ἴσον μίαν εἶχεν ἰδέαν, ἱκανῶς ἂν τὰ λεχθέντα εἴρητο, 144
 πλείονων δ' οὐσῶν οὐκ ἀποκνητέον τὰ ἀρμόττοντα προσθεῖναι. λέγεται
 γὰρ ἴσον καθ' ἓνα μὲν τρόπον ἐν ἀριθμοῖς, ὡς δύο δυοὶ καὶ τρία τρισὶ
 καὶ τὰ ἄλλα ταύτῃ, καθ' ἕτερον δὲ ἐν μεγέθεσιν, ὧν μήκη, πλάτη,
 βάρη, διαστάσεις εἰσὶν· παλαιστῆς γὰρ παλαιστῆ καὶ πήχει πῆχυς ἴσα
 15 μεγέθει, δυνάμει δὲ ἔστιν ἄλλα, ὡς τὰ ἐν σταθμοῖς καὶ μέτροις. ἀναγ- 145
 καία δὲ ἔστιν ἰσότητος ἰδέα καὶ ἡ διὰ ἀναλογίας, καθ' ἣν καὶ τὰ ὀλίγα
 τοῖς πολλοῖς καὶ τὰ βραχέα τοῖς μεῖζοσιν ἴσα νενόμισται· ἢ καὶ πόλεις
 ἐπὶ καιρῶν εἰώθασι χρῆσθαι κελεύουσαι τὸ ἴσον ἕκαστον τῶν πολιτῶν
 ἀπὸ τῆς οὐσίας εἰσφέρειν, οὐ δήπου ἐν ἀριθμῷ, ἀλλ' ἀναλογίᾳ τοῦ

1 οὖν Pap G: om. ceteri δύναιτ' BGHP: δυνατ' Pap, δύναιται A ἀκριβῶς
 ἂν scripsi: αγριαν Pap, ἂν BGHP, om. A 2 ἐνδεεῖν GPH¹ ἢ] οὐδὲν ἢ
 H¹P καὶ per errorem om. Mang. 3 τοι] τωι Pap ταχα (την) Pap:
 τὴν μὲν codd. ἐκφεύγειν G τοῖς Pap ABH²: τοῖς δὲ GPH¹
 3. 4 α(δρο)μενεστέροις Pap, ἀνδρο(μενε)στέροις B (litterae inclusae erasae), ἀδρομεστέ-
 ροις A 5 ἰσότητος Pap: ἀνισότητος ABG, ἀνισότης HP δὲ] δὴ conicio
 γενητὸν scripsi: ηττον Pap, ἴσον codd. 5. 6 αἰτιον ἀδεκάστῳ Pap: αἴτιον δ' ἐκάστῳ
 GHP, ἐτι ἀδεκάστῳ AB 6 τῆς om. AB μόνον GH¹ 8 τὰ πράγματα
 AB ἀκαρὶ B, ἀκαρῆ AP καὶ ἐν μέρει AB 9 δε Pap ἄνω κάτω
 GHP¹ μελαχεῖν Pap 9. 10 ἰσχύς. ἀγεῖ μὲν GHP¹, ἰγὺς εἰ μὲν P² 10 τὸ ἴσον]
 τοῦ ἴσου v μίαν εἶχεν ἰδέαν Pap: μίαν ἰδέαν GHP¹, ἦν κατὰ μίαν ἰδέαν ABP²
 εἴρητο Pap (Turn.): εἴρηνται G, εἴρητο ceteri 11 δὲ codd. λέγεται Pap
 AB: λέγει GHP 12 ὅσιν et τρισιν Pap 13 μεγέθεσιν Pap AB: μεγέθει
 GHP ὦν Pap: ὡς codd. μήκει, πλάτει, βάρει ABH², post βάρη add. ἃ ABP²
 14 εἰσὶ ABHP, τρεῖς conicio πηχη (sic) πηχυς Pap: πῆχυς πῆχει codd.
 15 μεγέθει G δυνάμει] ἐν βάρει AB σταθμῷ AB 16 δὲ ἀνισότητος
 AB ἢ δι' ἑλω ἀλογίας G² καιθην Pap τὰ om. v 17 βρα-
 χετα Pap 18 ἐπει Pap 19 ἀναλόγως HP

10 sqq. cf. Aristotelis Politica VIII 6 p. 1301^b28ss.

- περὶ τὸν κληρὸν τιμήματος, ὥστ' ὁ δραχμᾶς ἑκατὸν εἰσενεγκῶν τῷ τὸ
 146 τάλαντον εἰσενεγκόντι δόξαι ἂν ἐπιδεδωκέναι τὸ ἴσον. (29.) τούτων
 προϋποτιπωθέντων ἴδε πῶς μέσα διελὼν ἴσα διεῖλε κατὰ πάσας τὰς
 ἰσότητος ἰδέας ἐν τῇ τοῦ παντὸς οὐρανοῦ γενέσει. ἀριθμῶ μὲν οὖν ἴσα
 τὰ βαρέα τοῖς κούφοις ἔτεμνε, δύο δυοῖ, γῆν καὶ ὕδωρ, τὰ βάρος 5
 ἔχοντα, τοῖς φύσει κούφοις, ἀέρι καὶ πυρὶ, καὶ πάλιν ἐν ἐνί, τὸ μὲν
 ἐηρότατον τῷ ὑγροτάτῳ, γῆν ὕδατι, τὸ δὲ ψυχρότατον τῷ θερμοτάτῳ,
 πυρὶ ἀέρα, τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ σκότος φωτὶ καὶ ἡμέραν νυκτὶ καὶ
 147 χειμῶνι θέρος καὶ ἔαρι μετόπωρον καὶ ὅσα τούτων συγγενῆ· μεγέθει δ'
 ἴσα ἐν οὐρανῷ μὲν τοὺς παραλλήλους κύκλους, τοὺς τε ἰσημερινούς, 10
 ἔαρινὸν καὶ μετοπωρινόν, καὶ τοὺς τροπικούς, θερινόν τε καὶ χειμερινόν.
 ἐπὶ γῆς δὲ ζώνας, δύο μὲν ἴσας ἀλλήλαις, αἱ πρὸς τοῖς πόλοις εἰσὶ
 κατεψυγμέναι καὶ διὰ τοῦτ' ἀοίκητοι, δύο δὲ τὰς μεθόρους τούτων τε
 καὶ τῆς διακεκαυμένης, αἱ δι' εὐκрасίαν φασὶν οἰκεῖσθαι, τὴν μὲν πρὸς
 148 τοῖς νοτίοις, τὴν δὲ πρὸς τοῖς βορείοις κειμένην. μήκει δ' ἴσα ἐστὶ 15
 καὶ τὰ χρόνου διαστήματα, ἡ μεγίστη ἡμέρα τῇ μεγίστῃ νυκτὶ καὶ
 πάλιν ἡ | βραχυτάτῃ τῇ βραχυτάτῃ καὶ ἡ μέση τῇ μέσῃ. τὰ δὲ τῶν p. 494 M.
 ἄλλων ἡμερῶν τε καὶ νυκτῶν ἴσα μεγέθει μάλιστα μηνῶν αἱ ἰσημερία
 149 δοκοῦσιν. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς ἔαρινῆς ἄχρι θερινῶν τροπῶν ἡ μὲν ἡμέρα
 πρόσθεσιν, ἡ δὲ νῦν ἀφαιρέσιν δέχεται, ἕως ἂν ἡ τε μεγίστη ἡμέρα 20
 καὶ βραχυτάτῃ νῦν ἀποτελεσθῶσιν· ἀπὸ δὲ θερινῶν τροπῶν ἀνακαμψ-

1 κληρὸν Mang.:	καρὸν Pap et codd.	τιμήματος AB	ὥστ' Pap: ὡς codd.
τὸ om. AB	2 δοξαι scripsi: δόξη codd. (Pap?)		post τούτων add.
οὕτω N	3 προϋποτιθέντων AB I'	4 ἰσότητος BG, ἰδιότητος N	
4 οὐρανοῦ Pap: om. codd. N	ὄν Pap: om. codd. N	5 βραχέα P' (H')	
δυ(σιν) Pap	6 φαρὶ Pap, φύσει om. AB	πυρὶ πάλιν codd. N	7 post
ὑγροτάτῳ add. φύσει AB	7. 8 γῆν—φωτὶ om. AB	8 ἀέρα πυρὶ codd. N	
ἡμέρα H, ἡμέραν δὲ AB	9 θέρει AB	ἀέρι Pap B I	συγγενῆ Pap: om.
codd. N	10 παραλλήλους Pap	τε] δε Pap	11 αερινὸν Pap
θερινὸν τε καὶ χειμερινὸν Pap: χειμερινόν καὶ θερινόν codd. N			12 δε] καὶ AB
ἴσα G, prius H	πολλοῖς G	εἰσιν Pap, om. AB	13 κατεψυγμέναι AB,
ing. P ²	δια ταυτ' αἰσικηται Pap	τούτω codd.	μεθοπωρίους AB,
πο			
μεθορίους P'	14 διακεκαυμένης AB	φῆσιν H P N	οἰκεῖσθαι P' H I'
15 βορείοις Pap G	μήκει G	δε Pap	ἴση G
codd. N	αερινῆς Pap	20 ὡς Pap	μεγίστῃ Pap
codd. N			21 ἡ βραχυτάτῃ

των ὁ ἥλιος τὴν αὐτὴν ὁδὸν οὔτε θάττον οὔτε βραδύτερον, ἀλλὰ κατὰ
 τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχοντα διαστήματα, τάχῃσιν ἴσοις χρώμενος μέχρι
 τῆς μετοπωρινῆς ἰσημερίας ἔρχεται, καὶ ἴσην ἀποτελέσας ἡμέραν νυκτι
 παραύθειν ἄρχεται τὴν νύκτα μειῶν τὴν ἡμέραν ἄχρι χειμερινῆς τροπῆς·
 5 καὶ ὅταν ἀποτελέσῃ νύκτα μὲν μεγίστην, ἡμέραν δὲ βραχυτάτην, κατὰ 150
 τὰ αὐτὰ πάλιν διαστήματα ἀνακάμπτων ἐπὶ τῇ ἑαρινῇ ἰσημερίᾳ ἀφι-
 κνεῖται. οὕτως τὰ χρόνων διαστήματα ἄνισα εἶναι δοκοῦντα ἰσότητος
 τῆς κατὰ τὸ μέγεθος ἐν οὐχί ταῖς αὐταῖς ἀλλ' ἐν διαφερούσαις τοῦ
 ἔτους ὥραις μεταποιεῖται. (30.) τὸ παραπλήσιον μέντοι καὶ ἐν τοῖς 151
 10 μέρεσι τῶν ζῴων καὶ μάλιστα ἀνθρώπων θεωρεῖται. πούς γὰρ ποδὶ
 καὶ χεῖρ χεῖρὶ καὶ τὰ ἄλλα σχεδὸν ἅπαντα ἴσα μεγέθει, τὰ ἐπὶ δεξιὰ
 τοῖς κατ' εὐώνυμα. τὰ δ' ἴσα δυνάμει ἀμφοτέρωθεν ἐστὶν ἐν τε ξηροῖς
 καὶ ὑγροῖς, ὧν ἡ ἐπίκρισις ἐν μέτροις καὶ πλάστιγι καὶ τοῖς παραπλη-
 σίοις θεωρεῖται. ἀναλογία δὲ σχεδὸν τὰ πάντα ἐστὶν ἴσα, μικρὰ τε αὐ 152
 15 καὶ μεγάλα ὅσα ἐν τῷ παντὶ κόσμῳ. λέγουσι γὰρ οἱ ἀκριβέστατα περὶ
 τῶν τῆς φύσεως ἐξητακότες, ὅτι ἀναλογία μὲν ἴσα τὰ τέτταρα στοιχεῖα
 ἐστὶν, ἀναλογία δὲ καὶ ὁ κόσμος ἅπας κραθεὶς τὸ ἴσον ἐκάστῳ τῶν
 μερῶν ἀπονεμούση συνέστη τε καὶ συσταθεὶς εἰς ἅπαν διαμένει· καὶ τὰ 153
 περὶ ἡμᾶς μέντοι τέτταρα, ξηρόν, ὑγρόν, ψυχρόν τε αὐ καὶ θερμόν, τὴν
 20 δι' ἀναλογίας ἰσότητα κερασασμένην ἀρμόσασθαι, καὶ μηδὲν ἄλλο ἡμᾶς
 ἢ κρᾶσιν εἶναι τῶν τεσσάρων δυνάμεων ἀναλογίας ἰσότητι κραθεῖσων.
 (31.) ἐπιὼν δὲ τις ἕκαστα μῆκος ἢ ἄπειρον τῷ λόγῳ δύναιτ' ἂν περι- 154
 θεῖναι. τὰ (γὰρ) βραχυτάτα ζῶα τοῖς μεγίστοις ἀναλογία σκοπῶν ἴσα

1 ὁ om. P'ap bis οὐδὲ P'ap 1. 2 ἀλλὰ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ scripsi: (καὶ) κατὰ
 τα αὐτὰ P'ap (?), ἀλλὰ τὰ αὐτὰ καὶ codd. N 2 τάχῃσιν ἴσοις P'ap (Mang.): τάχῃσιν
 ἴσοις codd. N 4 παραυθίν P'ap τὴν P'ap P²: om. ceteri N 6 αερηνν
 P'ap 6. 7 ἀνακάμπτων—διαστήματα om. AB ἀφικνεῖσθαι P¹
 7 χρόνον G 8 ἀλλ' ἐν] ἀλλὰ conicio (P'ap?) 9 μεταποιεῖσθαι P¹
 10 μερεσιν P'ap 11 χεῖρ om. P'ap ἅπαντα P'ap: πάντα codd. N
 μεγέθη AB 12 κατὰ τὰ εὐώνυμα P'ap ἀμφοτέρωθεν AB 13 ἀπόκρισις
 AB πλάστιγι P'ap, πλάστιγι AB 14 ἐνεστιν P'ap τε om. P'ap
 15 λεγουσιν P'ap ἀκριβέστατα P'ap: ἀκριβέστεροι G, ἀκριβέστερον ceteri
 15. 16 περὶ αὐτῶν AB 16 μὲν om. P'ap τέσσαρα AB¹¹, δύο P' 17 τὸ
 ἴσον om. AB ἐκάστης B 18 ἀπονεμ(ουση) P'ap? Turn.: ἀπονέμουσι (G¹¹,
 om. AB 19 αὐ om. P'ap 19. 20 τὴν δ' ἀναλογίαν AB 20 κερασασμένην
 P'ap: κερασάμεναι P¹¹, κερασάμενα ceteri ἡμᾶς Cohn: ἡτιεναν P'ap, τὸ σῶμα ἡμῶν
 Mang., om. codd. 21 κρατησιν P'ap δ' P' ἀναλογίας] ἡ
 ἀλογίας G ἰσότητα G 22 ἢ ἄπειρον om. AB τῷ λόγῳ post περιθεῖναι
 transpos. codd. 22. 23 (πε)ρι(ε)ιναι P'ap 23 γὰρ addidi

- ἄν εὐροι, ὡς χελιδόνα ἀετῶ καὶ τρίγλαν κήτει καὶ μύρμηκα ἐλέφαντι.
 καὶ γὰρ σῶμα καὶ ψυχὴ καὶ πάθη, ἀλγηδόνες τε καὶ ἴδιοναί, πρὸς δὲ
 καὶ οἰκειώσεις καὶ ἀλλοτριώσεις καὶ ὅσα ζῶων φύσις χωρεῖ, πάντα
 156 σχεδὸν ἐστὶν ὁμοίотροπα τῷ τῆς ἀναλογίας ἰσούμενα κανόνι. οὕτως
 ἐθάρρησαν ἔνιοι καὶ τῷ παντὶ κόσμῳ τὸ βραχυτάτον ζῶον, ἄνθρωπον, 5
 ἴσον ἀποφῆναι κατιδόντες δι: ἐκότερον ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς καθέστηκε
 λογικῆς, ὥστε καὶ ἐναλλάττοντες βραχὺν μὲν κόσμον τὸν ἄνθρωπον,
 156 μέγαν δὲ ἄνθρωπον ἔφασαν τὸν κόσμον εἶναι. ταῦτα δ' οὐκ ἀπὸ σκο-
 ποῦ διδάσκουσιν, ἀλλ' ἔγνωσαν ὅτι ἡ τοῦ θεοῦ τέχνη, καθ' ἣν | ἐδη- p. 495 M.
 μιούργει τὰ σύμπαντα, οὔτε ἐπίτασιν οὔτε ἄνεσιν δεχομένη, μένουσα 10
 δὲ ἡ αὐτὴ κατὰ τὴν ἐν ὑπερβολαῖς ἀκρότητα τελειῶς ἕκαστον τῶν ὄν-
 των δεδημιούργηκε, πᾶσιν ἀριθμοῖς καὶ πάσαις ταῖς πρὸς τελειότητα
 157 ἰδέαις καταχρησαμένου τοῦ πεποιηκός. (32.) „κατὰ γὰρ τὸν μικρὸν
 καὶ κατὰ τὸν μέγαν,“ ὡς φησι Μωυσῆς, ἔκρινε (Deut. 1, 17) γεν-
 νῶν καὶ σχηματίζων ἕκαστα, μήτε δι' ἀφάνειαν ὕλης ὕφελών τι τοῦ 15
 158 τεχνικοῦ μήτε διὰ λαμπρότητα προσθείς· ἐπεὶ καὶ ὅσοι τῶν τεχνιτῶν
 εἰσι δόκιμοι, ἄς ἂν παραλάβωσιν ὕλας, εἴτε πολυτελεῖς εἶεν εἴτε καὶ
 εὐτελεστάται, δημιουργεῖν ἐθέλουσι ἐπαινετῶς. ἤδη δὲ τινες καὶ προσ-
 φιλοκαλοῦντες τὰ ἐν ταῖς εὐτελεστέραις οὐσίαις τεχνικώτερα τῶν ἐν
 ταῖς πολυτελεῖσιν εἰργάσαντο βουληθέντες προσθήκῃ τοῦ ἐπιστημονικοῦ 20
 159 τὸ κατὰ τὴν ὕλην ἐνδέον ἐπανισῶσαι. τίμιον δ' οὐδὲν τῶν ἐν ὕλαις
 παρὰ θεῶ· διὸ τῆς αὐτῆς μετέδωκε πᾶσι τέχνης ἐξ ἴσου. παρὸ καὶ
 ἐν ἱεραῖς γραφαῖς λέγεται· „εἶδεν ὁ θεὸς τὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν, καὶ
 ἰδοὺ καλὰ λίαν“ (Gen. 1, 31), τὰ δὲ τοῦ αὐτοῦ τυγχάνοντα ἐπαίνου
 160 παρὰ τῶ ἐπαινοῦντι πάντως ἐστὶν ἰσότημα. ἐπήνεσε δὲ ὁ θεὸς οὐ τὴν 25

1 αἰετωί Pap	μυρμηκα Pap	2 ψυχη Pap	παθη Pap: ἄλλιν codd.
τε] τε εἶναι AB	2. 3 δε και Pap: δε codd.	3 οσα Pap: οσα ἡ codd.	χωρεῖ
Pap: χειρὶ GHP ¹ , ἔχει δὴ ABP ²	τὰ πάντα codd.	4 αναλογια Pap	6 κατιδόντες
ἐκότερον ὡς ἐκ AB	τοῦ σώματος Π' P	7 λογικοῦ P	τὸν videtur omisisse Pap
8 ἔφασαν, μέγαν δ' ἄνθρωπον transpos. AB	ταῦτ' AB	δε Pap, om. AB	
10 ἀνεσιν Pap (Turn.): ἀνάστασιν APH, ἀνάστασιν BG	11 δὲ] δὴ Pap	12 πρὸς]	
προ Pap	14 κατὰ om. AB	Μωυσῆς ABG	15 σχηματῶν G
ὑφελόντι A ¹	16 τεχνιτοῦ B	μήτε Pap H ² : καὶ μήτε ceteri	καὶ
om. v	18 ἐπαινετῶς Pap, mg. P:	πολυτελεῶς ceteri	19 εὐτελεστάταις L ²
in mg.	οὐσίαις] ὕλαις conl. Mang.	20 βουληθέντες Pap (Mang.): βουληθέντας	
codd.	21 ἐπανορθῶσαι conicio	22 αὐτῆς] αὐτοῦ v	23 τὰ Pap v:
om. codd.	ὅσα] ᾗ G	ἐποίησε Π' P	24 καλα λειαν Pap: ἀγαθὰ πάντα
AB, ἀγαθὰ σφόδρα GHP	τοῦ om. GHP	25 ἐπήνεσεν Pap	οὐ
om. GHP			

δημιουργηθεῖσαν ὕλην, τὴν ἄψυχον καὶ πλημμελῆ καὶ διαλυτὴν, ἔτι δὲ
 φθαρτὴν ἐξ ἑαυτῆς ἀνώμαλόν τε καὶ ἄνισον, ἀλλὰ τὰ ἑαυτοῦ τεχνικὰ
 ἔργα κατὰ μίαν ἴσιν καὶ ὀμαλὴν δύναμιν καὶ ἐπιστήμην ὁμοίαν καὶ τὴν
 αὐτὴν ἀποτελεσθέντα. παρὸ καὶ τοῖς τῆς ἀναλογίας κανόσιν ἴσα καὶ
 5 ὅμοια πάντα πᾶσιν ἐνομήσθη κατὰ τὸν τῆς τέχνης καὶ ἐπιστήμης λόγον.
 (33.) ἰσότητος δὲ εἰ καὶ τιν ἄλλος ἐπαϊετής γέγονε Μωσῆς, πρῶτον 161
 μὲν ὕμνων ἀεὶ καὶ πανταχοῦ καὶ δικαιοσύνην, ἧς ἴδιον, ὡς καὶ αὐτό
 που δηλοῖ τοῦνομα, τὸ δίχα τέμνειν εἰς μοῖρας τὰ τε σώματα καὶ τὰ
 πράγματα ἴσας, εἶτα ψέγων ἀδικίαν, τὴν ἀνισότητος τῆς ἐχθίστης δη-
 10 μιουργόν. ἀνισότης δὲ τοὺς διδύμους πολέμους ἔτεκε, τὸν τε ξενικὸν 162
 καὶ τὸν ἐμφύλιον, ὡς ἔμπαιιν εἰρήνην ἰσότης. τὰ δ' ἐγκώμια δικαιο-
 σύνης καὶ τοὺς ψόγους ἀδικίας ἐναργέστατα διασυνίστησιν, σταν λέγῃ·
 „οὐ ποιήσετε ἀδικον ἐν κρίσει, ἐν μέτροις, ἐν σταθμοῖς, ἐν ζυγοῖς·
 ζυγὰ δίκαια καὶ στάθμια δίκαια καὶ μέτρα δίκαια καὶ χοῦς δίκαιος ἔσται
 15 ὕμιν“ (Lev. 19,35. 36), καὶ ἐν Ἐπινομιδί „οὐκ ἔσται ἐν μαρσίππῳ σου
 στάθμιον καὶ στάθμιον, μέγα ἢ μικρόν· οὐκ ἔσται ἐν τῇ οἰκίᾳ σου
 μέτρον καὶ μέτρον, μέγα ἢ μικρόν· στάθμιον ἀληθινὸν καὶ δίκαιον
 ἔσται σοι, ἵνα πολυήμερος γένη ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς κύριος ὁ θεὸς σου
 20 ἀδικᾷ“ (Deut. 25,13—16). οὐκοῦν ὁ φιλοδίκαιος θεὸς ἀδικίαν βδελύτ- 163
 τεται καὶ μεμίσηκε, στάσεως καὶ κακῶν ἀρχήν. ποῦ δ' ἰσότητα τὴν
 p. 496 M. δικαιοσύνης τροφὸν ὁ νομοθέτης οὐκ ἀποδέχεται ἀρεζάμενος | ἀπὸ τῆς

1 διαλυτὴν Pap: διαλυτον codd. 4. 5 καὶ ὅμοια om. AB 5 παντάπασιν
 ABHP 6 δὲ Pap AB: te ceteri καὶ εἰ AB Μωσῆς codd.
 7 μὲν Pap HP¹: μὲν αὐτὴν G, μὲν αὐτὸς ABP² αἰ Pap: om. codd.
 δικαιοσύνην, ἧς Pap: δικαιοσύνης codd. post ἴδιον add. ὀνομάζων ABP² καὶ
 ὡς AB 8 που om. Pap 8. 9 καὶ πράγματα GHP¹ 9 ἴσας Pap:
 om. codd. ἐχθίστης scripsi: ἐχθίστου Pap, αἰσχίστης codd. 10 ἀνισότητος G
 10. 11 διδύμους—καὶ om. G 10 ἔτεκεν Pap 11 εἰρηνισότης G, εἰρήνη ἰσό-
 τητα P 12 διατίθησιν AB 13 ποιήσητε Pap GH¹P ἀδικίαν
 Pap ζυγοῖς Pap G²: ζυγοῖς ceteri 14 σταθμὰ GH¹P¹ καὶ μετρα δίκαια
 Pap: om. codd. ἔσται δίκαιος H¹P 15 μαρσίπιῳ GHP, μαρσίπιῳ AB
 16. 17 καὶ σταθμιον μεγα—μικρον· σταθμιον Pap: om. codd. 17 post ἀλη-
 θινὸν add. δὲ AB 18 σοι om., addunt οὐχὶ δὲ (καὶ add. AB) στάθμιον μέγα καὶ
 μικρόν codd. ἵνα—γῆς Pap: ἵνα πληθυνθῶσιν αἱ ἡμέραι σου ἐπὶ τῆς γῆς codd.
 ἧς Pap: ἦν codd. σου om. codd. 19 ἐν κληρωῖ Pap: κληροδοσῶν
 codd. ταῦτα] τὰ Π² alterum πᾶς ποιῶν om. HP 20 ἀδικίαν G, ἀδικον
 conicio 20. 21 βδελύττεται καὶ μεμίσηκεν Pap: μεμίσηκε καὶ βδελύττεται codd.
 21 ἰσότητα] ἰσότητος καὶ AB τὴν Pap: om. codd. 22 τροφήν PH¹
 ἀποδέχεται ὁ νομοθέτης AB οὐκ Pap: om. codd.

τοῦ παντὸς οὐρανοῦ γενέσεως; „διεχώρισε“ γὰρ φησιν „ὁ θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους· καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν καὶ τὸ σκότος νύκτα“ (Gen. 1, 4. 5). ἡμέραν γὰρ καὶ 164 νύκτα καὶ φῶς καὶ σκότος ἰσότης ἔταξε τοῖς οὐσι. διεῖπεν ἰσότης καὶ τὸν ἄνθρωπον εἰς ἄνδρα καὶ γυναῖκα, δύο τμήματα, ἄνισα μὲν ταῖς 5 ῥώμαις, πρὸς 8 δὲ ἔσπευσεν ἢ τρίτου ὁμοίου γένεσιν, ἰσαί- τατα. „ἐποίησε“ γὰρ φησιν „ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ’ εἰκόνα θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν“ οὐκέτ’ αὐτόν, ἀλλ’ „αὐτοῦς“ ἐπιφέρει πληθυντικῶς (Gen. 1, 27), ἐφαρμότων τὰ εἶδη τῶν γένει διαι- 165 ρεθέντα, ὡς εἶπον, ἰσότητι. (34.) ψῆχός γε μὴν καὶ καῦμα καὶ θέρος καὶ 10 ἔαρ ἀνέγραψε (Gen. 8, 22), τὰς ἐτησίους ὥρας πάλιν τῶ αὐτῇ τομεῖ διαιρου- μένας. αἱ γε μὴν πρὸ ἡλίου τρεῖς ἡμέραι ταῖς μεθ’ ἡλίου ἰσάριθμοι γεγόνασιν (Gen. 1, 5ss.), ἐξάδος τμηθείσης ἰσότητι πρὸς αἰῶνος καὶ χρόνου δῆλωσιν· αἰῶνι μὲν γὰρ τὰς πρὸ ἡλίου τρεῖς ἀνατέθεικε, χρόνῳ δὲ τὰς 166 μεθ’ ἡλίου, ὅς ἐστι μίμημα αἰῶνος. τὰς δὲ τοῦ ὄντος πρῶτας δυνάμεις, 15 τὴν τε χαριστικὴν, καθ’ ἣν ἐκοσμοπλάστει, ἢ προσαγορεύεται θεός, καὶ τὴν κολαστικὴν, καθ’ ἣν ἄρχει καὶ ἐπιστατεῖ τοῦ γενομένου, ἢ προσο- νομάζεται κύριος, ὑπ’ αὐτοῦ φησιν ἐστῶτος ἐπάνω μέσου διαστέλλεσθαι· „καλῆσώ γὰρ σοι“ φησὶν „ἄνωθεν τοῦ ἰαστηρίου ἀνὰ μέσον τῶν δυσῶν Χερουβὶμ“ (Exod. 25, 21), ἵν’ ἐπιδείξῃ ὅτι αἱ πρεσβύταται τοῦ ὄντος 20 δυνάμεις ἰσάζουσιν, ἣ τε δωρητικὴ καὶ κολαστήριος, αὐτῇ τομεῖ χρώ- 167 μεναι. (35.) τί δ’; αἱ στήλαι τῶν γενικῶν δέκα νόμων, αἱ ὀνομάζει

1 γενέσεως οὐρανοῦ AB διεχώρισεν γαρ Pap: καὶ διεχώρισε Gill², καὶ διεχώρισε γὰρ ceteri ο θεος Pap: om. codd. 4 τὸ σκότος codd. ἰσότητος Pap εταξεν Pap (έν) τοῖς conicio ουσιν Pap 6 τρίτην τὴν ὡς ὁμοιογένεσιν AB 6. 7 ἰσαίτατα scripsi: ἰσοτατα Pap, ἰσότητα codd., ἰσώτατα v 7 ἐποίησεν Pap B 8 ἄρσεν Pap A: ἄρρεν ceteri οὐκέτι codd. 9 post γένει add. καὶ AB

11 αἰτησίους Pap παλι Pap 13 πρὸ P, πρ II αἰῶνας καὶ χρόνους Pap 14 ἀνατέθεικεν Pap χρόνου Pap 15 ἐστιν Pap δε Pap: δύο codd., δὲ δύο Mang. 16 ἐκοσμοπλαστειν Pap $\frac{7}{8}$ v, item lin. 17 προσαγορευεται Pap: προσηγόρευεται codd. θεός Pap AB: κύριος GHP 18 κύριος Pap AB: θεός GHP μέσον AB διαστέλλεται G 19 σοι γαρ Pap μέσου I. δυῶν codd. 20 χαιρουβειν Pap ἵνα G πρεσβύταται AB 21 ἡ κολαστήριος AB, κολαστήριος G ὀνομαζειν Pap

15 cf. Platonis Tim. p. 37D (vol. II 63, 11).

πλάκας, οὐ δύο εἰσὶν ἰσάριθμοι τοῖς τῆς ψυχῆς μέρεσι, λογικῆ καὶ ἀλόγῃ, ἀ παιδευθῆναι τε καὶ σωφρονισθῆναι χρῆ, τεμνόμεναι πάλιν ὑπὸ τοῦ θεσμοθέτου μόνου; „αἱ γὰρ πλάκες ἔργον θεοῦ ἦσαν, καὶ ἡ γραφὴ γραφὴ θεοῦ κεκολλημένη ἐν ταῖς πλατείᾳ“ (Exod. 32, 16). καὶ μὴν 168
 5 τῶν ἐν αὐταῖς δέκα λόγων, οἱ κυρίως εἰσὶ θεσμοί, διαίρεσις ἰση γέγονεν εἰς πεντάδας, ὧν ἡ μὲν πρώτη τὰ πρὸς θεὸν δίκαια, ἡ δὲ ἑτέρα τὰ πρὸς ἀνθρώπους περιέχει. τῶν μὲν οὖν πρὸς θεὸν δικαίων πρῶτός 169
 ἐστὶ θεσμὸς ὁ ἐναντιούμενος τῇ πολυθέῳ δόξῃ, διδάσκων ὅτι μοναρχεῖται ὁ κόσμος· δεῦτερος δὲ ὁ περὶ τοῦ μὴ θεοπλαστεῖν τὰ μὴ αἷτια 10
 γραφένων καὶ πλαστῶν ἐπιβούλοις τέχναις, αἷς Μωσῆς ἐξήλασε τῆς καθ’ αὐτὸν πολιτείας ἀίδιον φυγῆν ἐπ’ αὐταῖς ψηφισάμενος, ἔν’ ὁ μόνος
 π. 497 M. καὶ | πρὸς ἀλήθειαν τιμᾶται θεός· τρίτος δὲ ὁ περὶ ἰσότητος κυρίου, 170
 (οὐ τοῦ) δ οὐδ’ ἦλθεν εἰς γένεσιν — ἄρρητον γὰρ τὸ ὄν —, ἀλλὰ τοῦ ταῖς δυνάμεσιν ἐπιφημισθέντος, διείρηται γὰρ αὐτὸ μὴ λαμβάνειν ἐπὶ
 15 ματαίῳ· τέταρτος δὲ ὁ περὶ τῆς ἀειπαρθένου καὶ ἀμήτορος ἑβδομάδος, ἵνα τὴν ἀπραξίαν αὐτῆς μελετῶσα γένεσις εἰς μνήμην τοῦ ἀοράτως πάντα δρωῦντος ἔρχεται· πέμπτος δὲ ὁ περὶ γονέων τιμῆς· καὶ γὰρ 171
 οὗτος ἱερὸς ἔχων τὴν ἀναφορὰν οὐκ ἐπ’ ἀνθρώπους, ἀλλ’ ἐπὶ τὸν Ἰσπαρᾶ καὶ γενέσεως τοῖς ὄλοις αἷτιον, παρ’ ὃν μήτηρ τε καὶ πατήρ γεννᾶν
 20 ἔδοξαν, οὐ γεννῶντες, ἀλλ’ ὄργανα γενέσεως ὄντες. μεθόριος δ’ ὁ θεσ- 172
 μὸς οὗτος ἐγράφη τῆς τε πρὸς εὐσέβειαν τεινούσης πεντάδος καὶ τῆς ἀποτροπᾶς τῶν πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀδικημάτων περιεχοῦσης, ἐπειδὴ περ

1 οὐ δύο seripsi: οὐδ’ Pap, δύο codd. 2 παιδευθηγεται καὶ Pap 3 μονου Pap: om. codd. 5 αυταις Pap: ταύταις codd. εἰσιν Pap 6 ἑτερα Pap: δευτέρα codd. 8 εστιν Pap 9 alt. o Pap: om. codd. 10 αἱ Pap: ἄς codd. Μωσῆς codd. εζηλασεν Pap 11 καθ’ αυτον Pap: κατ’ αυτόν codd. αὐτοῖς codd. ποιησάμενος GH¹P, ψήψω s. s. H² ἑνα Pap 12 ο Pap: om. codd. 13 οὐ τοῦ addidi, ἰούχ δ Mang. ε οὐδ’ ἦλθεν Pap AB: δ οὐ διῆλθεν GP², οὐχ δ διῆλθεν H², δ διῆλθεν H¹P¹ το ον Pap: τοῖνομα codd. 14 διειρηται Pap (Mang.): ἀεί. εἰρηγται codd. 15 ο Pap: om. codd. ἀεί παρθένου AB 19 γενήσεως A, γεννήσεως B (Mang.) 20 γεννήσεως Mang. 20. 21 θεσμος Pap: γρησμός codd. 21 εγραφη Pap: ἐτάγη codd. τε om. B τεινουσης Pap: τε ἰσης (ι, ἰσης H¹P, ἰσως AB, ούσης v 22 ἀποτροπῆς (iHP, ἀποτροπήν v τούς om. AB

1. 2 Clem. Alex. Strom. VI § 134 p. 508 P: δισσῶς (δισσαί?), ὡς εἰκεν, γράφονται δισσοῖς πνεύμασιν ἐντολαί (sic Syllburgius pro ἐντολαῖς), τῆς τε ἡγεμονικῆς τῆς τε ὑποκειμένης. 136 p. 809: εἰκότως τοίνυν αἱ δύο πλάκες τοῖς δισσοῖς πνεύμασι τὰς δεδομένας ἐντολάς, τῆς τε πλασθέντι τῆς τε ἡγεμονικῆς, . . . ἀλλαχῆ εἰρηγται μνηύειν.

- οἱ ἄνθρωποι γονεῖς τέλος εἰσὶν ἀθανάτων δυνάμεων, αἱ πάντα γεννῶσαι κατὰ φύσιν ἐπέτρεψαν ὑστάτω καὶ τῷ θνητῷ γένει μιμησαμένην τὴν περὶ τὸ γεννᾶν τέχνην σπεῖρουν· ἀρχὴ μὲν γὰρ γενέσεως ὁ θεός, τὸ
- 173 δ' ἔσχατον καὶ αἰτιότατον, τὸ θνητὸν εἶδος, τέλος. ἡ δ' ἑτέρα πεντάς 5
 ἔστιν ἀπαγόρευσις μοιχείας, ἀνδροφονίας, κλοπῆς, ψευδομαρτυρίας, ἐπι-
 θυμίας. οὗτοι γὰρ οὐκ ἐπιτρέπονται εἰσὶ κανόνες, ἐφ'
- 174 οὓς ἕκαστον ἀναφέρεσθαι τῶν ἐν εἴδει συμβέβηκεν. (36.) ἀλλὰ καὶ 5
 τὰς ἐνδελεγεῖς θυσίας ὁρᾶς εἰς ἴσα διηρημένας, ἧν τε ὑπὲρ ἑαυτῶν οἱ
 ἱερεῖς προσφέρουσι τῆς σεμιδάλεως καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους τῶν δουεῖν
 ἀμνῶν, οὓς ἀναφέρειν διεῖρηται. πρῶτῃ γὰρ τὰ ἡμίση τῶν λεχθέντων 10
 καὶ τὰ ἕτερα δειλινῆς ἐκέλευσεν ἱερουργεῖν ὁ νόμος (Lev. 6, 20. Exod. 29,
 38. 39), ἵνα καὶ ὑπὲρ τῶν μεθ' ἡμέραν καὶ ὑπὲρ τῶν νύκτωρ ἀρδομένων
- 175 ἅπασιν ἀγαθῶν ὁ θεὸς εὐχαριστῆται. ὁρᾶς καὶ τοὺς προτιθεμένους 5
 ἄρτους ἐπὶ τῆς ἱερᾶς τραπέζης, ὡς (εἰς) ἴσα μέρη διανεμηθέντες οἱ
 δώδεκα ἀριθμῶ καθ' ἐξάδα τίθενται (Lev. 24, 6) μνημεῖα τῶν Ἰσραὴθμων 15
 φυλῶν, ὧν τὴν ἡμίσειαν ἡ ἀρετὴ Λεῖα κεκλήρωται ἕξ τεκοῦσα φυλάρ-
 χας, τὴν δ' ἑτέραν ἡμίσειαν οἷ τε 'Ραχὴλ καὶ οἱ τῶν παλλακῶν νόθοι.
- 176 ὁρᾶς καὶ τοὺς ἐπὶ τοῦ ποδῆρους δύο λίθους τῆς σμαράγδου πρὸς τε 5
 τοῖς δεξιotois καὶ πρὸς τοῖς εὐωνύμοις ἰσότητι διηρημένους, οἷς καθ'
 ἐξάδα ἐγγέγλυπται τὰ τῶν δώδεκα φυλαρχῶν ὀνόματα, θεῖα γράμματα 20
 177 ἐστηλιτευμένα, θεῖων φύσεων ὑπομνήματα (Exod. 28, 9—12). τί δ';
 οὐχὶ δύο ὄρη συμβολικῶς δύο γένη λαβῶν καὶ πάλιν ἰσότητι διακρίνας
 ἀναλογουσῆ τὸ μὲν ἀπένευμε τοῖς εὐλογοῦσι, τὸ δ' αὖ τοῖς καταρωμέ-

1 δυνάμεις AB	πάν G	3 ἀρχῆι Pap	γεννήσεως Mang.	4 prius
δὲ codd.	ἀτομώτατον τῷ ἀθλήτῃ εἶδος AB		ἡ om. Pap	5 ἀπαγορευσεις
Pap	ψευδομαρτυρίας om. Pap	6 διαταγμάτων con. Mang.		εἰσιν Pap
7 ἀναφαινεσθαι G	8 οὐσίας H ¹ P ¹	τε] τὸ GHP	εαυτων Pap:	αὐτῶν
AH ² , αὐτῶν ceteri	8. 9 οἱ ἱερεῖς προσφέρουσι Pap:	ἀνάγουσιν οἱ ἱερεῖς codd.		
9 τῆς] διὰ τῆς AB	δουειν Pap G:	δουοῖν ceteri	10 πρῶτας B	τὰ ἡμισυ
HP	11 καὶ τὰ ἕτερα Pap H (τὰ in ras. H):	καὶ θάτερα AB, καθ' ἕτερα GP (sed		
corr. P), tum ἐσπέρας add. ABP ² ,	ἐτέρα H ¹ (del. H ²) P ¹ ,	ἐτέρη G	δειληγης Pap	
post ἐκέλευσεν add. ὄντως codd.	ὁ νόμος] ὄνομα AB	12 μεθ'—ὑπὲρ τῶν om.		
codd.	ἀδρμενων Pap, ἀδομένων AB	13 προτιθεμένους Pap P		
14 εἰς add. Mang.	ἰσαμερῆ H ¹ P	διανεμηθεντας Pap	15 ἀριθμοι	
καὶ (καὶ deleui) καθ' ἐξάδα Pap:	καθ' ἐξάδα ἀριθμῶ codd.		17 δε Pap	
οἷ] ἡ ABG	'Ραχὴλ H	οἱ codd.: om. Pap	των παλλακων νοθοι Pap:	
τῶν ἄλλων codd.	18 δυο Pap:	δώδεκα codd.	19 πρὸς om. codd.	
ἡρημένους G	post οἷς add. τὰ ἴσα codd.	20 φυλάρχων AB	22 alterum	
δυο Pap: om. codd.	23 δ'] δι' G	αὐτοῖς AGHP, οὐ τοῖς L		

p. 498 M. νοις ἕξ ἐφ' ἑκατέρου | στήσας φυλάρχας (Deut. 27, 11—13), ἵνα τοῖς
 χρείοις νομοθεσίας οὖσιν ἐπίδειξῃ, ὅτι καὶ ἰσάριθμοι (ταῖς) εὐλογίαις αἱ
 ἀραὶ καὶ σχεδόν, εἰ θέμις εἰπεῖν, ἰσότητι; ὁμοίως γὰρ οἱ τε ἔπαινοι 178
 τῶν ἀγαθῶν καὶ οἱ φόγοι τῶν μοχθηρῶν ὠφελουσίν, ἐπεὶ καὶ τὸ φυ-
 5 γεῖν τὸ κακὸν τῷ τἀγαθὸν ἐλέσθαι παρὰ τοῖς εὖ φρονουσίαι ὁμοίον καὶ
 ταυτὸν ἐνομισθῆ. (37) κατὰ πλῆθος καὶ ἡ τῶν προσαγομένων τῷ 179
 ἰλασμῷ δεῦν τράγων ἐπίκρισις ὁμοῦ καὶ διανομὴ τεμνομένων ἀδῆλων
 καὶ ἀτεκμάρτων τομεῖ, κλήρω· λόγων γὰρ δεῦν ὁ μὲν τὰ τῆς θείας
 ἀρετῆς πραγματευόμενος ἀνιερῶται καὶ ἀνατίθεται θεῷ, ὁ δὲ τὰ τῆς
 10 ἀνθρωπίνης κακοδαμονίας ἐζηλωτικῶς γενέσει τῇ φυγαδί· καὶ γὰρ ἐν
 ἔλαχεν αὐτῇ κληρῶν, ἀποπομπῶν καλοῦσιν οἱ χρησμοί (Lev. 16, 8),
 ἐπειδὴ μετανίσταται καὶ διψικιστὰ καὶ μακρὰν ἀπελήλαται σοφίας.
 ἐπίσημων γε μὴν καὶ ἀσημων ὡσπερ νομισμάτων, οὕτως καὶ πραγμάτων 180
 ὄντων ἐν τῇ φύσει πολλῶν ὁ ἀόρατος τομεὺς οὐ δοκεῖ σοι διελθεῖν πάντ'
 15 εἰς μοίρας ἴσας καὶ τὰ μὲν ἐπίσημα καὶ δόκιμα τῷ παιδείας ἐραστῇ,
 τῷ δὲ ἀμαθαινόντι τὰ ἀτύπωτα καὶ ἄσημα προσνεῖμαι; „ἐγένετο“ γάρ
 φησι „τὰ μὲν ἄσημα τοῦ Λάβαν, τὰ δὲ ἐπίσημα τοῦ Ἰακώβ“ (Gen.
 30,42). καὶ γὰρ ἡ ψυχὴ, τὸ κήρινον, ὡς εἶπέ τις τῶν ἀρχαίων, ἔκμα- 181
 γεῖον, σκληρὰ μὲν οὖσα καὶ ἀντίτυπος ἀπωθεῖ καὶ ἀποσειέται τοὺς
 20 ἐπιφερομένους χαρακτῆρας καὶ ἀσχημάτιστος ἐξ ἀνάγκης διαμένει, πε-
 θήνιος δ' ὑπάρχουσα καὶ μετρίως ὑπέικουσα βαθεῖς τοὺς τύπους δέχε-
 ται καὶ ἀναμαξαμένη τὰς σφραγίδας ἄκρως διαφυλάττει τὰ ἐνοσημανθέντα

1 εἰς ἐφ' Pap: ὁ ἐξ ἐφ' G, ἐξ ceteri φυλάρχους AB, om. Pap 2 τὰς
 addidi εὐλογίας GBHP αἱ Pap: om. codd. 4 οφελουσιν ἐπι Pap
 4. 5 φεύγειν per errore Mang. 5 το κακον Pap: κακόν codd. N τῷ Pap AHPN:
 τὸ B, καὶ τὸ G τα αγαθον (sic) Pap: αγαθόν codd. N, ἐλέσθαι ἀγαθόν transp. N
 6 ταυτὸ G νενόμισται codd. N 7 δεῦν Pap G: δυοῖν ceteri ἀπόκρι-
 σις L 8 καὶ— κλήρω om. Pap λογῶ Pap δεῦν Pap G: δυοῖν ceteri
 9 τῷ θεῷ B 12 διωκιστὰ Pap: διώκεται codd. ἀπελήλασται Pap
 13 γε] τὸ AB 14 ὁ ABH²: om. Pap GH¹P πάντ' om. codd. 15 μοιρα-
 σίας G καὶ δόκιμα post ἐραστῇ transpos. codd. 16 δ' AB
 17 φησιν Pap B δ' Pap N 18 καὶ γὰρ ἡ Cohn: ὡς γὰρ ἡ Pap,
 ἡ γὰρ codd. N κήρινον Pap (Mang.): κάριον codd. N 19 οὖσαν
 Pap ἀνωθεῖ codd. N, ἀπωθεῖται conicio 20 post ἐπιφερομένους add.
 δὲ G διαμένει ἐξ ἀνάγκης N διαβαίνει AB 21 δὲ ABN 22 ἀκρως
 Pap: ἀκριβῶς codd. N

3—6 ὁμοίως— νενόμισται N fol. 166^r.

16—42,1 ἐγένετο— ἐῖθι N fol. 166^r.

18 Platonis Theaet. p. 191 C.

- 182 ἀνεβάλειπτα εἶδη. (38.) θαυμαστὴ μέντοι καὶ ἡ τοῦ τῶν θουσιῶν
αἵματος ἰση διανομή, ἣν ὁ ἀρχιερεὺς Μωυσῆς φύσει διδασκαλῶ χρησά-
μενος διένειμε. „λαβῶν“ γὰρ φησι „τὸ ἥμισυ τοῦ αἵματος ἐνέχεεν
εἰς κρατῆρας· τὸ δὲ ἥμισυ προσέχεε πρὸς τὸ θουσιαστήριον“ (Exod.
24, 6), ἕπως ἀναδιδάξῃ, ὅτι τὸ σοφίας ἱερὸν γένος διττὸν ἐστὶ, τὸ 5
183 μὲν θεῖον, τὸ δὲ ἀνθρώπινον καὶ τὸ μὲν θεῖον ἀμιγῆς καὶ ἄκρατον,
οὗ ἕνεκα τῷ ἀμιγῆι καὶ ἀκράτῳ καὶ κατὰ τὴν μόνωσιν μονάδι ὄντι
σπένδεται θεῶ, τὸ δὲ ἀνθρώπινον μικτὸν καὶ κεκραμένον, ὃ τοῦ μικ-
τοῦ καὶ συνθέτου καὶ κεκραμένου γένους κατασκευάζονται ἡμῶν, ὁμόνοιαν 10
καὶ κοινωνίαν καὶ τί γὰρ ἄλλο ἢ κρᾶσιν μερῶν τε καὶ ἡθῶν ἐργασόμε-
184 νον. ἀλλὰ γὰρ καὶ τῆς ψυχῆς τὸ μὲν ἀμιγῆς καὶ ἄκρατον μέρος ὃ
ἀκραιφνεστάτος νοῦς ἐστίν, ὃς ἀπ' οὐρανοῦ καταπνευσθεὶς ἄνωθεν ὅταν
ἄνευ καὶ ἀπῆμων διαφυλαχθῆ, τῷ καταπνεύσαντι καὶ ἀπαθῆ παντὸς
κακοῦ διαφυλάξαντι προσηκόντως ὅλος εἰς ἱερὰν σπονδὴν ἀναστοιχειω-
θεὶς ἀνταποδίδεται· | τὸ δ' αὖ μικτὸν γένος τὸ αἰσθησιῶν ἐστίν, ἢ p. 499 M.
185 κρατῆρας οἰκείους ἢ φύσιν ἐδημιούργησε. κρατῆρες δὲ ὀράσεως μὲν 16
ὀφθαλμοί, ἀκοῆς δὲ ὠτα καὶ μικτῆρες ὀσφρήσεως καὶ τῶν ἄλλων αἰ
ἀρμόττουσαι δεξάμεναι. τούτοις ἐπιχεῖ τοῖς κρατῆρσιν ὁ ἱερὸς λόγος τοῦ
αἵματος ἀξιώων τὸ ἄλογον ἡμῶν μέρος ψυχωθῆναι καὶ τρόπον τινὰ λο-

1 τὰ εἶδη N, εἶδη om. B τῶν om. codd. 2 ἀρχιερεὺς] ἱεροφάντης vel ἀρχι-
προφήτης conl. Mang. Μωσῆς (IIP) 3 διένειμε Pap ἐνέχεε (i)
4 εἰς — προσέχεε om. (i) προσέχεεν Pap, προσέχεε P, πρόσχεε H' τὸ om. G
6 δ' Pap 7 alt. καὶ Pap G: om. ceteri μονωσιν Pap: ἕνωσιν codd.
8 σπένδει codd. ἀνθρώπινον om. Pap δ AB: om. Pap (IIP) 9 κεκρα-
μένου H' 10 μερῶν Pap: μελῶν codl. ἐργασόμενος (i, ἐργασόμενος H'
11 γὰρ καὶ Pap: γὰρ (IIP), om. AB ὃ om. codd. 13 ἀπαθεῖ H 14 ὅλος
codd. (ὅλος L.): ὁ λόγος Pap σπονδὴν Pap (i: σπουδὴν ceteri 15 γένος Pap:
μέρος codd. τῶν P 16 κρατῆρες] κρατηρας Pap 17 τῶν Pap ut vid.: τούτων
codd. ἄλλων Pap (cf. Ambros.): om. codd. 18 (τὸ ἥμισυ) τοῦ conl. Cohn

I sqq. Ambros. Epist. 65, 2: illa (pars) quae in crateras mittitur moralis est, haec quae ad altare effunditur mystica, eo quod divino munere et adspiratione quadam humanis infundatur mentibus . . . 15—19 *ibid.* 5: Crateres igitur sensuum receptacula. crateres oculi sunt duo, aures sunt, nares sunt, os quoque et aliae partes convenientes muneri. oculi enim visum recipiunt et ministrant, auditum aures, odorem nares, ora gustatum, et cetera. in istos crateres verbum illud, in quo est principatus sacerdotii vel prophetiae, effundit sanguinis sui partes, ut vivificet atque animet irrationabiles portiones et faciat rationabiles. 8 mentes hominum vivificavit . . .

γικόν γενέσθαι, ταῖς μὲν νουθεσίαις περιόδους ἀκολουθήσαν, ἀγνεῦσαν δὲ τῶν ὀλκῶν ἀπατεῶνα προτεινόντων δύναμιν αἰσθητῶν. ἀρὰ γε οὐχὶ 186 τοῦτον τὸν τρόπον καὶ τὸ διδραχμον διανεμήθη τὸ ἄγιον, ἵνα τὸ μὲν ἡμισυ αὐτοῦ, τὴν δραχμὴν, καθιερωμένον λύτρα τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς κατατιθέντες (Exod. 30, 12, 13), ἦν ὁ μόνος ἀφευδῶς ἐλεύθερος καὶ ἐλευθεροποιὸς θεὸς ὠμῆ, καὶ πικρὰ παθῶν καὶ ἀδικημάτων δεσποτείας ἰκετευθεὶς, ἔστι δ' ὅτε καὶ χωρὶς ἰκεσίας, ἀνά κράτος ἐκλύει, τὸ δ' ἕτερον μέρος τῶ ἀνελευτέρῳ καὶ δουλοπρεπεῖ γένει καταλίπωμεν, οὗ κεκοινώνηκεν ὁ λέγων· „ἠγάπηκα τὸν κύριόν μου,“ τὸν ἡγεμόνα ἐν ἐμοὶ 10 οὖν, „καὶ τὴν γυναῖκά μου,“ τὴν φίλην καὶ οἰκουρὸν παθῶν αἰσθησιν, „καὶ τὰ παιδιά,“ τὰ κακὰ τούτων ἔγγονα, „οὐκ ἄπειμι ἐλεύθερος (Exod. 21, 5). ἀνάγκη γὰρ καὶ τῶ τοιοῦτῳ γένει κληρὸν ἀκληρὸν καὶ 187 ἀποπομπαῖον ἐκ τοῦ διδράχμου δοθῆναι, ἐναντίον τῇ ἀνατεθειμένῃ δραχμῇ τε καὶ μονάδι· μονάς δὲ οὔτε προσθήκη οὔτε ἀφαίρεσιν δέχασθαι πέφυκεν, εἰκὼν οὖσα τοῦ μόνου πλήρους θεοῦ. χαῦνα γὰρ τὰ 188 τε ἄλλα ἐξ ἑαυτῶν, εἰ δέ που καὶ πυκνωθεῖη, λόγῳ σφίγγεται θείῳ. κόλλα γὰρ καὶ δεσμὸς οὗτος πάντα τῆς οὐσίας ἐκπεληρωκῶς· ὁ δ' εἴρας καὶ συνοψήνας ἕκαστα πλήρης αὐτὸς ἑαυτοῦ κυρίως ἐστίν, οὐ δεηθεὶς ἑτέρου τὸ παράπαν. (39.) εἰκότως οὖν ἐρεῖ Μωσῆς· „ὁ πλουτῶν 189 οὐ προσθήσει, καὶ ὁ πενόμενος οὐκ ἐλαττώσει ἀπὸ τοῦ ἡμίσιου τοῦ διδράχμου“ (Exod. 30, 15), ὅπερ ἐστίν, ὡς ἔφην, δραχμῇ τε καὶ μονάδι· ἧ πᾶς ἂν ἀριθμὸς εἴποι τὸ ποιητικὸν ἐκεῖνο ἐν σοὶ μὲν λήξω, σέο δ' ἄρξομαι.

1 νουθεσίας A (coni. Turn.), νοῦ θείας conicio περιόδους Pap, προόδους coni. Maug. δὲ] των δε Pap 2 τῶν] τὸν B, τὸν τῶν P ὀλκῶν (καὶ) Maug. προτεινοντων Pap: προτεινάντων codd. 3 τουτον τον τροπον Pap: τούτω τῷ τρόπῳ codd. καὶ τῷ διδαγμὸν G διενεμήθη H 4 δραχμὴν P¹H¹ καθιερωμεν (sic) Pap: καθήρωμεν G, καθήρωμεν AB, καθάρωμεν HP 5 ἀφευδῶς om. codd. 7 ἐστιν Pap ἐγλυει Pap 7. 8 τὸ δ'—ἀνελευτέρῳ om. Pap 8 καταλείπωμεν v 9 μου τὸν κύριον codd. alt. τὸν] τὸν δὲ G 11 τὰ κακὰ (HP: τα κατα Pap, κακὰ AB ἔγγονα ABG 12 ἀκληρὸν om. G 13 διδράχμου H¹P¹ τὴν ἐναντίον (ἀνατεθει)μενηί Pap, τὸν ἐναντίον τῇ ἀνατ. conicio

14 οὗτ' AB 16 αὐτῶν P, αὐτῶν H¹ πυκνωθειη Pap: πυκνω (πυκνωθεὶς P²) εἶη P¹H¹, πυκνωθὲν εἶη (HP², πυκνωθεὶς εἶη τις AB 17 γὰρ ἐστὶ καὶ codd. τὰ πάντα codd. 17. 18 ὁ διείρας καὶ συνοψήνας AB 18 κύριός AB 19 τὸ] του Pap Μωσῆς (GHP 21 διδράχμου H¹P ἔφη AB 22 πᾶς ἀνάριθμος HP¹ ἂν om. AB 23 λήξω, ἐκ σέο codd.

- 190 λήγει τε γὰρ ἀναλούμενος ὁ κατὰ σύνθεσιν ἀπειράκις ἀπειρος ἀριθμὸς εἰς μονάδα, ἄρχεται τε αὐτὸς πάλιν ἀπὸ μονάδος εἰς ἀπερίγραφον συντιθέμενος πλῆθος. διόπερ οὐδ' ἀριθμὸν, ἀλλὰ στοιχεῖον καὶ ἀρχὴν ἀριθ-
- 191 μοῦ ταύτην ἔφασαν, οἷς ζητεῖν ἐπιμελές. ἔτι τοῖνον τὴν οὐράνιον τροφήν — σοφία δὲ ἐστίν — τῆς ψυχῆς, ἣν καλεῖ μάιννα, διανέμει πᾶσι 5 τοῖς χρησιμομένοις θεῖος λόγος ἐξ ἰσοῦ. πεφροντικῶς | διαφερόντως ἰσότη- p. 500 M. τος. μαρτυρεῖ δὲ Μωυσῆς λέγων· „οὐκ ἐπλεόνασεν ὁ τὸ πολὺ, καὶ ὁ τὸ ἔλαττον οὐκ ἕλαττόνησεν“ (Exod. 16, 18), ἵναικα τῷ τῆς ἀναλογίας ἐχρήσαντο θαυμαστῶ καὶ περιμαχῆτω μέτρῳ· δι' οὗ συνέβη μαθεῖν, ὅτι ἕκαστος „εἰς τοὺς καθήκοντας“ (Exod. 16, 16) παρ' ἑαυτῶ συνέ- 10 λεξεν οὐκ ἀνθρώπους μᾶλλον ἢ λογισμοὺς καὶ τρόπους· ὁ γὰρ ἐπέβαλεν ἕκαστῳ, τοῦτ' ἀπεκληρώθη προνοητικῶς, ὡς μήθ' ὕστερῆσαι μήτ'
- 192 αὐτὸς περιττεῦσαι. (40.) τὸ δὲ παραπλήσιον τῆς κατ' ἀναλογίαν ἰσότητος ἐστίν εὐρεῖν καὶ ἐπὶ τοῦ λεγομένου Πάσχα. Πάσχα δὲ ἐστίν, ὅταν ἡ ψυχὴ τὸ μὲν ἄλογον πάθος ἀπομαθεῖν μελετᾷ, τὴν δ' εὐλογον εὐ- 15
- 193 πάθειαν ἐκουσίως πάσχει· διείρηται γὰρ, „ἐὰν ὀλίγοι ὦσιν οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὥστε μὴ ἱκανοὺς εἶναι εἰς τὸ πρόβατον, τὸν πλησίον γείτονα προσλαβεῖν, κατ' ἀριθμὸν ψυχῶν, ἕν' ἕκαστος τὸ ἀρκοῦν αὐτῷ συναριθμηταί“ (Exod. 12, 4), μοῖραν, ἧς ἐστίν ἐπάξιός τε καὶ χρεῖος, εὐ-
- 194 ρισκόμενος. ἐπειδὴν δὲ καὶ τρόπον χώρας τὴν ἀρετὴν εἰς τοὺς οἰκίητορας αὐτῆς ἐθελήσῃ διανέμειν, τοῖς πλείοσι πλεονάζειν καὶ τοῖς ἐλάττοσιν ἐλαττοῦν τὴν κατάσχεσιν προστάττει (Num. 35, 8), δικαίων μήτε τοὺς μείζους ἐλαττόνων ἀξιοῦν — κενοὶ γὰρ ἐπιστήμης ἔσονται — μήτε τοὺς ἐλάττους μείζονων· χωρῆσαι γὰρ τὸ μέγεθος αὐτῶν οὐ δυνήσονται.

1 συνήθειαν H	2 τε Pap: δὲ codd.	3 οὐδ' Pap: οὐκ codd.	4 αὐτὴν
AB ἐπιμελές (ταῦτα) conicio	5 σοφία δὲ ἐστίν τῆς om. codd.	6 λόγος θεῖος	
AB, θεῖος om. Pap	διαφέροντι G	7 Μωσῆς GHP	δ] ψ ν
δ] ψ ν	7. 8 ὁ τὸ om. Pap	8 ἐλαττον Pap: ὀλίγον codd.	ἕλαττό-
νησεν GABP: ἐλαττωσε Pap, ἐλαττόνησεν H	9 ἐχρησαντω Pap	μέτρῳ om.	
H ¹ P ¹ συνέστηκε PH ¹	10 αὐτῷ Pap	11 ἀνθρώπους] ἀγγεῖα AB	
δ] α Pap	12 ἀπεπληρώθη Pap	μήτε bis codd.	13 κατὰ Pap
15 ἡ ψυχὴ post ἀπομαθεῖν transp. AB	ἀποπαθεῖν Pap	τὴν] τη Pap	16 ἐκουσίως
πάσχα G	πάσχει Pap	οἱ om. AB	18 κατ' ἀριθμὸν προσλαβεῖν AB
(ψυχῶν κατ' ἀριθμὸν) Pap	19 συναριθμεῖται GH ¹	μοῖραν Mang: μοῖρας codd.	
(Pap?) post χρεῖος add. ἐστίν H ¹ P	20 καὶ om. AB	τρόπων G, τρόπων AB	
τὴν ἀρετὴν om. H	21 αὐτῆς Pap G: αὐτοῦς HP, αὐτοῦ AB	πλείοσιν Pap	
22 μήτε] μὴν G	22. 23 μείζους— τοὺς add. H ² , μήτε τοὺς— ἀξιοῦν in mg. P ²		
23 κενοὶ— ἔσονται om. H ¹ , lin. 21 post πλεονάζειν per errorem pos. Mang.	μήτε]		
μήτε μὴν H ²	24 αὐτῶν τὸ μέγεθος codd.		

(41.) τῆς δὲ κατ' ἀριθμὸν ἰσότητος ἐναργέστατον δεῖγμά ἐστι τὰ τε 195
 τῶν δώδεκα ἀρχόντων ἱερὰ δῶρα (Num. 7, 10 sqq.) καὶ ἔτι τὰ ἀπὸ
 τῶν δώρων διανεμόμενα τοῖς ἱερεῦσιν· „ἐκάστω“ γὰρ φησι „τῶν οὐρανῶν
 Ἄραρὸν ἔσται τὸ ἶσον“ (Lev. 6,40). παγκάλῃ δὲ καὶ ἡ περὶ τὴν σύν- 196
 5 θεσιν τῶν ἐκθυμιωμένων ἐστὶν ἰσότης· λέγεται γάρ· „λάβε σεαυτῶν
 ἡδύσματα, στακτὴν, ὄνυχα καὶ χαλβάνην ἡδυσμοῦ καὶ λίβανον διαφανῆ,
 ἶσον ἴσῳ, καὶ ποιήσουσιν αὐτὸ θυμιάμα μυρον, μυρεψοῦ ἔργον συνθέ-
 σεως καθαρᾶς, ἔργον ἅγιον“ (Exod. 30,34.35). ἕκαστον γὰρ τῶν μερῶν
 ἐκάστω φησὶ δεῖν ἶσον συνέρχεσθαι πρὸς τὴν τοῦ ὄλου κρᾶσιν. ἔστι δ' 197
 10 οἶμαι τὰ τέτταρα ταῦτα, ἐξ ὧν τὸ θυμιάμα συντίθεται, σύμβολα τῶν
 στοιχείων, ἐξ ὧν ἀποτελέσθη σύμπας ὁ κόσμος. στακτὴν μὲν γὰρ
 ὕδατι, γῆ δὲ ὄνυχα, χαλβάνην δὲ ἀέρι, τὸν δὲ διαφανῆ λίβανωτὸν πυρὶ
 ἀπεικάζει· στακτὴ μὲν γὰρ παρὰ τὰς σταγόνας ὕδατῶδες, ἐτηρὸν δὲ
 ὄνυξ καὶ γεῶδες, τῇ δὲ χαλβάνῃ τὸ ἡδυσμοῦ πρὸς τὴν ἀέρος ἔμφασιν
 15 προσετέθη — τὸ γὰρ εὐῶδες ἐν ἀέρι —, τῷ δὲ λίβανωτῷ τὸ διαφανὲς πρὸς
 φωτὸς ἔνδειξιν. διὸ καὶ τὰ βάρος ἔχοντα τῶν κούφων διεχώρισε, τὰ 198
 μὲν τῷ συμπλεκτικῷ συνδέσμῳ ἐνώσας, τὰ δὲ διαλελυμένως ἐξενεγκῶν·
 p. 501 M. | ἔφη γάρ· „λάβε σεαυτῶν ἡδύσματα, στακτὴν, ὄνυχα“, ταῦτα ἀσύνδετα,
 τῶν βάρος ἔχόντων, ὕδατός τε καὶ γῆς, σύμβολα, εἶτα ἀφ' ἑτέρας
 20 ἀρχῆς μετὰ συμπλοκῆς „καὶ χαλβάνην ἡδυσμοῦ καὶ λίβανον διαφανῆ“,
 ταῦτα πάλιν καθ' ἑαυτά, τῶν κούφων, ἀέρος καὶ πυρός, [τὰ] σημεῖα.
 τὴν δὲ τούτων ἐμμελῆ σύνθεσιν τε καὶ κρᾶσιν τὸ πρεσβύτατον καὶ τε- 199
 λειότατον ἔργον ἅγιον ὡς ἀληθῶς εἶναι συμβέβηκε, τὸν κόσμον, ὃν διὰ
 συμβόλου τοῦ θυμιάματος οἶεται δεῖν εὐχαριστεῖν τῷ πεποιηκότι, ἵνα
 25 λόγῳ μὲν ἡ μυρεψικῇ τέχνῃ κατασκευασθεῖσα σύνθεσις ἐκθυμιᾶται,
 ἔργῳ δὲ ὁ θεῖα σοφία δημιουργηθεὶς κόσμος ἅπας ἀναφέρηται πρῶτῃ καὶ
 δειλινῆς ὀλοκαυτούμενος. βίος γὰρ ἐμπρεπῆς κόσμῳ τῷ πατρὶ καὶ 200

1 τῆς] τὴν G 2 δώδεκα] ἰα' HP 4 παγκάλως codd. περὶ] παρὰ B
 5 ἐκθυμιωμένων AB, ἐκθύμων μόνων G 6 ἡδυσμου Pap (Turn.): ἀρωμάτων
 codd. 7 ante ἶσον add. ἐξαιρετον ἐξαιρέτω codd. ἴσῳ] ἴσω G
 αὐτὸ GHP: αὐτῶ Pap AB μύρον] μυρεψικόν concilio 8 καθαρὸν concilio
 (Pap?) 9 φη(σιν) Pap φησὶν ἰδεῖν AB 9. 10 εστιν οἶμαι Pap
 10 τέσσαρα codd. ταῦτα om. AB σύμβολον HP 12 λίβανον H² 13 στάκτην
 Pap G περὶ AB, et sic saepius, quod infra non adnotabo 14 τῆ δὲ χαλβα-
 νῆ το Pap: ἡ δὲ χαλβάνη τοῦ codd. 15 προσετεθεσ Pap λιβάνω H²
 16 τὰ] τὸ G διεχώρησεν Pap 17 συμπλεκτικῶς G διαλελυμένων G
 18 εφη γαρ Pap: ἔφησε codd. 19 εἶτε G, εἶτ' AB 20 χαλβάνησιν G
 ἡδύσμον AB 21 τὰ seclusi 24 εὐχαρισταν Pap 25 μυρεψικῆ BHP
 26 δὲ ὁ om. Pap

- ποιητῆ συνεχῶς καὶ ἀδιαστάτως εὐχαριστεῖν, μονονοῦκ ἐκθυμῶντι καὶ ἀναστοχειοῦντι ἑαυτὸν πρὸς ἔνδειξιν τοῦ μηδὲν θησαυρίζεσθαι, ἀλλ' 201 ὄλον ἑαυτὸν ἀνάθημα ἀνατιθέναί τῷ γεγεννηκότι θεῷ. (42.) θαυμάζω καὶ τὸν μετὰ σπουδῆς ἀπνευστι δραμόντα συντόνωσ ἱερὸν λόγον, „ἵνα στῆ μέσος τῶν τεθνηκότων καὶ τῶν ζώντων· εὐθύς“ γάρ φησι Μωυ- 5 σῆς „ἐκόπασεν ἡ θραύσις“ (Num. 16, 47. 48). ἀλλ' οὐκ ἔμελλε κοπάσαι καὶ ἐπικουφίσει τὰ περιθρόπτοντα καὶ καταγνύοντα καὶ συντρίβοντα τὴν ἡμετέραν ψυχὴν, διακρίναντος καὶ διατειχίσαντος τοῦ θεοφιλοῦς τοὺς ὁσίους, οἱ ζῶσιν ἀψευδῶς, ἀπὸ τῶν ἀνοσίων, οἱ τεθνήκασι 202 πρὸς ἀλήθειαν, λογισμῶν; τῷ γὰρ ἐγγὺς εἶναι πολλὰκις νοσοῦντων καὶ 10 οἱ σφόδρα ὑγαίνοντες ἐνδεξάμενοι τὴν ἐκείνων νόσον ἐμέλλησαν τελευτῆσαι. τοῦτο δ' ἀμήχανον ἔτι παθεῖν ἦν διαζευχθέντας ὄρφ μέσφ παγέντι δυνατωτάτφ, θς τὰς ἐφόδους καὶ ἐπιδρομὰς τοῦ χειρόνος μέρους 203 ἀπὸ τοῦ βελτίονος ἀπώσει. τεθαύμακα δὲ ἔτι μᾶλλον, ἐπειδὴν κατακούων τῶν λογίων ἀναδιδάσκωμαι, ὃν τρόπον εἰσῆλθεν ἡ νεφέλη μέση 15 τῆς τε Αἰγυπτιακῆς καὶ τῆς Ἰσραηλιτικῆς στρατιᾶς (Exod. 14, 20)· ὑπὸ γὰρ τοῦ φιλοπαθοῦς καὶ ἀθέου τὸ ἐγκρατὲς καὶ θεοφιλες γένος οὐκέτ' εἶασε διώκεσθαι τὸ σκοπαστήριον καὶ σωτήριον τῶν φίλων, 204 ἀμυντήριον δὲ καὶ κολαστήριον τῶν ἐχθρῶν ὄπλον, ἡ νεφέλη. διανοοίαι μὲν γὰρ ἀρετώσας ἡρέμα σοφίαν ἐπιψευκάζει, τὴν ἀπαθῆ φύσει παντὸς 20 κακοῦ, λυπραῖς δὲ καὶ ἀγόνις ἐπιστήμης ἀθρόας κατανέφει τιμωρίας,

1 τῷ μονονοῦ καὶ θυμῶντι AB	2 μηδὲν (ἑαυτῷ) conicio	3 γεγεννηκοτι P'ap,
γεγονότι AB	θαυμάζων P	5 φησὶ] φησὶν ἐστὴ AB
6 ἐκόπασεν GH'P	6. 7 κοπιᾶσαι GH'P	5. 6 Μωυσῆς (i)HP
6 ἐκόπασεν GH'P	7 ἐπικουφισθῆναι conicio	καὶ κατα-
γνύοντα om. Pap AB	8 διακρίναντος scripsi, διακρινοντος P'ap: om. codd.	καὶ P'ap
P'(H'): μὴ ceteri	10 λογισμῶν Pap (Mang.): λογισμοῦ codd.	11 ἐνδεξάμενοι scripsi,
ἐγδεξάμενοι P'ap: ἐκδεξάμενοι codd.	ἐμελέτησαν AB	12 δε P'ap ἦν ἔτι παθεῖν
codd.	διαζευχθέντα codd.	12. 13 μέσα παγέντα ABP ²
χειρος P'ap	14 ἀπώσει P'ap: ἀναςώσει codd., ἀνώσει conicio	15 post τῶν add.
ἀγίων codd. N	λόγων AB	ἀναδιδάσκωμαι P'ap (i)
codd. N	16 τε om. codd. N	Ἰσραηλιτικῆς (i)
τὲ (i)	το θεοφιλες P'ap	17 γὰρ oim. AB
τῆριον ABN	20 γὰρ om. AB	ἡμερα P'ap
φύσει om. codd. N		επιψευκάζει P'ap, ἐπισκυνάζει N
		21 κατανέφει P'ap Nv: κατανέφει A ² BIII', κατανέφει A' ⁴ (i)

8—10 *Orig. Homil. in Num. IX 5 p. 298*: quidam tamen ex iis, qui ante nos interpretati sunt locum hunc, memini quod mortuos dixerunt eos qui nimitato scelerum in peccatis suis mortui intelleguntur, viventes autem eos qui in operibus vitae permanserunt (*cf. De somn. II p. 689. 690 M.*). 14—47, 13 τεθαύμακα θεῶς N fol. 166 v.

κατακλυσμὸν φθορὰν οἰκτίστην ἐπιφέρουσα. τῷ δὲ ἀρχαγγέλω καὶ 205
 πρεσβυτάτῳ λόγῳ ὄρωρὰν ἔδωκεν ἐξαιρετον ὁ τὰ θλα γενήσας πατήρ,
 ἵνα μεθόριος στάς τὸ γενόμενον διακρίνη τοῦ πεποιηκότος. ὁ δ' αὐτὸς
 ἰκέτης μὲν ἔστι τοῦ θνητοῦ κηραίνοντος αἰεὶ πρὸς τὸ ἄφθαρτον, πρεσ-
 5 βευτῆς δὲ τοῦ ἡγεμόνος πρὸς τὸ ὑπήκοον. ἀγάλλεται δὲ ἐπὶ τῇ ὄρωρᾷ 206
 p. 502 M. καὶ σεμνυόμενος αὐτὴν | ἐκδιηγείται φάσκων· „κατὰ εἰστήκειν ἀνά
 μέσον κυρίου καὶ ὑμῶν“ (Deut. 5, 5), οὔτε ἀγενήτος ὡς ὁ θεὸς ὢν
 οὔτε γενητὸς ὡς ὑμεῖς, ἀλλὰ μέσος τῶν ἄκρων, ἀμφοτέροις ὁμηρεῦων,
 παρὰ μὲν τῷ φευτέσαντι πρὸς πίστιν τοῦ μὴ σύμπαν ἀφηνιάσαι ποτὲ
 10 καὶ ἀποστῆναι τὸ γεγονός ἀκωσίμῳ ἀντὶ κόσμου ἐλόμενον, παρὰ δὲ τῷ
 φύντι πρὸς εὐελπιστίαν τοῦ μήποτε τὸν ἴλεω θεὸν περιδεῖν τὸ ἴδιον
 ἔργον. ἐγὼ γὰρ ἐπικηρυκεύομαι τὰ εἰρηναῖα γενέσει παρὰ τοῦ καθαι-
 ρεῖν πολέμους ἐγνωκίτος εἰρηνοφύλακος αἰεὶ θεοῦ.

(43.) Διδάξας οὖν ἡμᾶς περὶ τῆς εἰς ἴσα τομῆς ὁ ἱερὸς λόγος καὶ 207
 15 πρὸς τὴν τῶν ἐναντιῶν ἐπιστήμην ἄγει φάσκων ὅτι τὰ τμήματα „ἔθη-
 κεν ἀντιπρόσωπα ἀλλήλοις“ (Gen. 15, 10). τῷ γὰρ ὄντι πάνθ' ὅσα
 ἐν κόσμῳ σχεδὸν ἐναντία εἶναι πέφυκεν, ἀρκτέον δὲ ἀπὸ τῶν πρώτων·
 θερμὸν ἐναντίον ψυχρῷ καὶ ἕρρὸν ὑγρῷ καὶ κοῦφον βαρεῖ καὶ σκότος 208
 φωτὶ καὶ νύξ ἡμέρᾳ, καὶ ἐν οὐρανῷ μὲν ἡ ἀπλανὴς τῇ πεπλανημένῃ
 20 φορῶν, κατὰ δὲ τὸν ἀέρα αἰθρία νεφώσει, νηγεμία πνεύμασι, θέρει χει-
 μῶν, ἔαρὶ μετόπωρον — τῷ μὲν γὰρ ἀνθεῖ, τῷ δὲ φθίνει τὰ [δ']
 ἔργεια —, παλιν ὕδατος τὸ γλυκὺ τῷ πικρῷ καὶ γῆς ἡ στεῖρα τῇ γο-
 νίμῳ. καὶ τᾶλλα δὲ ἐναντία προῦπτα, σώματα ἀσώματα, ἔμψυχα 209

1 κατακλυσμὸν (iN (Pap?): κατακλυσμῶν ceteri φορὰν conl. Mang.
 επιφεροῦς Pap, ἐπιφέροντα N 2 ἐξαιρετον ἔδωκεν codd. N 4 ἐστιν B
 αἰεὶ codl. το Pap v: τὸν codd. N 4. 5 πρεσβυτῆς Pap, πρεσβευ-
 τὴν N 6 ἰστήκειν Pap, στήκειν (i 7 ἡμῶν AB ἀγένητος (iP
 (Pap?): ἀγέννητος ABHN 7. 8 ὁ θεός — ὡς om. H¹P 8 γενητὸς (i (Pap?):
 γεννητὸς ABN ἡμεῖς AB 9 ἀφηνιάσαι Pap (Mang.): ἀφανίσει codd. N
 10 γεγονός Pap: γένος codd. N 11 ἐλπιστίαν (iH¹N ἴλεω Pap: ἴλεων GHP,
 ἔλεον AB 12 ἐπικηρυκεύομαι codd. N ante γενέσει add. τῇ AB, δ (iP¹H¹
 12. 13 καθαιρεῖν ABGHPN 13 αἰε codd. 14 εἰς AB: om. Pap (GHP
 τμῆς AB 15 τμήματα ABP² (Pap?): τάγματα (iHP¹ 18 ψυχρῶι Pap
 (Turn.): τῷ ψυχρῷ codl. 20 νεφώσει Pap: νέφει codd. 21 τῷ Pap (i: τὸ
 ceteri τῷ (i (Pap?): τὸ ceteri δ' seclusi (Pap?) et ante πάλιν interpunxi
 22 τῷ γλυκεῖ τὸ πικρὸν AB 23 τὰ ἄλλα codl. πτοῦπτα Pap

- ἄψυχα, λογικά ἄλογα, θνητὰ ἀθάνατα, αἰσθητὰ νοητὰ, καταληπτὰ ἀκα-
 τληπτα, στοιχεῖα ἀποτελέσματα, ἀρχὴ τελευταίη, γένεσις φθορά, ζωὴ
 θάνατος, νόσος ὑγεία, λευκὸν μέλαν, δεξιὰ εὐώνυμα, δικαιοσύνη ἀδικία,
 φρόνησις ἀφροσύνη, ἀνδρεία δειλία, σωφροσύνη ἀκολασία, ἀρετὴ κακία,
 210 καὶ τὰ τῆς ἐτέρας πάντα εἶδη τοῖς ἐτέρας εἶδеси πᾶσι· πάλιν 5
 γραμματικὴ ἀγραμματία, μουσικὴ ἀμουσία, παιδεία ἀπαιδευσία, συνόλωσ
 τέχνη ἀτεχνία, καὶ τὰ ἐν ταῖς τεχναῖς, φωνήεντα στοιχεῖα καὶ ἄφωνα,
 211 ὄξεισ καὶ βαρεῖσ φθόγγοι, εὐθειαι καὶ περιφερεῖσ γραμμαῖ· καὶ ἐν ζῦφοι
 καὶ φυτοῖσ ἄγωνα γόνιμα, πολυτόκα ὀλιγοτόκα, ὑποτόκα ζωοτόκα, μαλα-
 212 κεια ὀστρακοδερμα, ἄγρια ἡμερα, μονωτικὰ ἀγελαῖ· καὶ πάλιν πενία 10
 πλοῦτος, δόξα ἀδοξία, δυσγένεια εὐγένεια, ἔνδεια περιουσία, πόλεμος
 εἰρήνη, νόμος ἀνομία, εὐφυία ἀφυία, ἀπονία πόνος, νεότης γῆρας, ἀδυ-
 ναμία δύναμις, ἀσθένεια ῥώμη. καὶ τί δεῖ τὰ καθ' ἕκαστον ἀναλέ-
 213 γεσθαι ἀπερίγραφα καὶ ἀπέρατ' ὄντα τῷ πλήθει; παγκάλωσ οὖν ὁ τῶν
 τῆς φύσεωσ ἐρμηνεύσ πραγμάτων, τῆσ ἀρχίασ καὶ ἀμελετησίασ ἡμῶν 15
 λαμβάνων οἰκτον ἐκάστωτ' ἀφθόνωσ ἀναδιδάσκει, καθὰ καὶ [νῦν, τὴν
 ἀντιπρόσωπον ἐκάστων θέσιν οὐχ ὀλοκλήρων, ἀλλὰ τμημάτων ὑπαρχόν-
 των· | ἐν γὰρ τὸ ἐξ ἀμφοῖν τῶν ἐναντίων, οὗ τμηθέντοσ γνώριμα τὰ p. 503 M.
 214 ἐναντία. οὐ τοῦτ' ἐστίν, ὃ φασιν Ἑλληγεσ τὸν μέγαν καὶ αἰοιδιμον παρ'
 αὐτοῖσ Ἡράκλειτον κεφάλαιον τῆσ αὐτοῦ προσητάμενον φιλοσοφίασ ἀβ- 20
 χεῖν ὡσ ἐφ' εὐρέσει καινῆ; παλαιὸν γὰρ εὖρεμα Μωσσεωσ ἐστὶ τὸ ἐκ
 τοῦ αὐτοῦ τὰ ἐναντία τμημάτων λόγον ἔχοντα ἀποτελεῖσθαι, καθάπερ
 ἐναργῶσ ἐδείχθη.
- 215 (44.) Ταῦτα μὲν οὖν καὶ ἐν ἐτέροισ ἀκριβῶσομεν. ἄξιον δὲ καὶ ἐκεῖνο
 μὴ παρησυχασθῆναι· τὰ γὰρ λεγόμενα διχοτομήματα τριῶν ζῦφων δίχα 25

1. 2 κα(ταλημπα) ακαταλημπα Pap 3 δεξιαν ευωνυμαν Pap δικαιοτήσ
 AB 4 φρόνησις—κακία om. AB 5 πάντα—ἐτέρας om. L εἶδη πάντα v
 πασιν Pap 9 πολυγονα Pap ὠστοκα ζωοτόκα om. G, ζωοτόκα om. B
 9. 10 μαλακά codd. 12 εὐφυία ἀφυία Pap AG; ἀφυία εὐφυία HP, εὐφυία B
 γερασ Pap 12. 13 δύναμις ἀδυναμία codd. 13 δ' ei Pap 14 ἀπέρατ' Scheil,
 απορατ Pap; ἀπέραστα G, ἀπέραστα ceteri ὁ om. Pap τῶν om. H¹P¹
 15 ἐρμηνευτήσ codd. πραγματων Pap (Mang): γραμμάτων codd. ἡμῶν om.
 AB 16 ἐκάστωτ' scripsi: ἕκαστον codd. ἀφθόνωσ scripsi: αφωνωσ Pap,
 αφανῶσ codd., εμφανῶσ conl. Mang. 18 τῶν] τὸ P γνώρισμα ABG
 19 οὗτόσ ἐστίν ὃν AB 20 αὐτοῦ H²: αὐτοῦ ceteri (Pap?) προσητάμενον P(H¹)
 21 ἐφ' ἐν AB καινῆ GHP εὖρημα conicio (Pap?) Μωσσεωσ Pap; Μωσσεωσ
 ABGP, Μωσσεόσ H 22 τοῦ] τουτου Pap 23 εναργωσ εδειχθη Pap: ὄναρ εδειχθη
 GHP¹, οὖν παρεδείχθη ABP² 24 alt. καὶ om. Pap 25 ησυχασθηναι Pap
 25. 49,1 δίχα διαιεθέντων scripsi: δίχα αιρεθέντων Pap, διαιεθέντων codd.

διαιρεθέντων ἐξ ἐγένετο, ὡς ἔβδομον τὸν τομέα εἶναι λόγον, διατελ-
 λοντα τὰς τριάδας, μέσον αὐτὸν ἰδρυμένον. τὸ παραπλήσιόν μοι δοκεῖ **216**
 σαφέστατα μεμηνῦσθαι καὶ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς λυχνίας· δεδημιούργηται γὰρ
 ἐξ καλαμίσκους ἔχουσα, τρεῖς ἐκατέρωθεν, ἐβδόμη δὲ αὕτη μέση, διαι-
 5 ρούσα καὶ διακρίνουσα τὰς τριάδας. τορευτὴ γὰρ ἐστὶ, τεχνικὸν καὶ
 δόκιμον θεῖον ἔργον, ἐξ ἐνόου χρυσοῦ καθαροῦ (Exod. 25, 30. 38, 13. 14).
 τὸ γὰρ ἐν καὶ μόνον καὶ καθαρὸν ὄντως ἐβδομάδα τὴν ἀμήτορα γεγέν-
 νηκεν ἐξ ἐαυτοῦ μόνου, μὴ προσχρησάμενον ὄλιγόν τι παραπάν. χρυσὸν **217**
 δ' οἱ ἐγκωμιάζοντες πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα λέγουσι τῶν εἰς ἔπαινον, δύο
 10 δὲ τὰ ἀνωτάτω, ἐν μὲν, ὅτι ἴδον οὐ παραδέχεται, ἕτερον δέ, ὅτι εἰς
 ὑμένας λεπτοτάτους ἀρραγῆς διαμένων ἐλαύνεται τε καὶ χεῖται. σύμ-
 βολον οὖν εἰκότως μείζονος φύσεως γέγονε, ἣ ταθεῖσα καὶ κεχυμένη
 καὶ φθάσασα πάντῃ πλήρης ὄλη δι' ὅλων ἐστίν, εὐαρμύστως καὶ τὰ
 ἄλλα συνυφήνασα. περὶ τῆς προειρημένης λυχνίας ὁ τεχνίτης διαλεγό- **218**
 15 μενος πάλιν φησὶν, ὅτι „ἐκ τῶν καλαμίσκων εἰσὶν οἱ βλαστοὶ ἐξέχοντες,
 τρεῖς ἐκατέρωθεν, ἐξισόμενοι ἀλλήλοις· καὶ τὰ λαμπάδια αὐτῶν, ἃ ἐστὶν
 ἐπὶ τῶν ἄκρων, καρυωτὰ ἐξ αὐτῶν· καὶ τὰ ἀνθέμια ἐν αὐτοῖς, ἐν ὧσιν
 ἐπ' αὐτῶν οἱ λύχνοι καὶ τὸ ἀνθέμιον τὸ ἔβδομον ἐπ' ἄκρου τοῦ λαμ-
 παδίου ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἀνωθεν, στερεὸν ὄλον χρυσοῦν· καὶ ἐπὶ τὰ
 20 λύχνους ἐπ' αὐτῆς χρυσοῦς“ (Exod. 38, 15—17). ὥστε διὰ πολλῶν **219**
 ἤδη κατασκευάσθαι, ὅτι ἐξὰς εἰς δύο τριάδας ὑπὸ μέσου τοῦ ἐβδόμου
 λόγου διήρηται, καθάπερ ἔχει νυνί· πᾶσα γὰρ ἡ λυχνία σὺν τοῖς ὄλοσχη-
 ρεστάτοις μέρεσιν αὐτῆς, ἃ ἐξ ἐστὶν, ἐπάγη, λαμπαδίων ἐπτὰ, ἀνθεμίων
 ἐπτὰ, λύχτων ἐπτὰ. διαιροῦνται δὲ οἱ μὲν ἐξ ἁλύχνοι τῷ ἐβδόμῳ, τὰ δὲ **220**

-
- 1 λόγον εἶναι H 2 αὐτὸν Pap B; αὐτὸν A, αὐτῶν GHP ἰδρυμένον Pap:
 ἰδρυσάμενον codd. παραπλήσιον Pap 4 αὐτῆ scripsi: αὐτὴ codd. μέσην
 (IP 4. 5 διακρίνουσα καὶ διαριούσα ABH 5 ἐστὶν Pap 7. 8 γεγεννηκεν
 Pap: γεγέννηκε καὶ AHP, γεγέννηκε καὶ BG 8 ἐαυτοῦ Pap: αὐτοῦ H², αὐτοῦ ceteri
 μονου Pap (Mang.): καὶ μόνου (μόνον H) codd. 9 τῶν τὸν P 10 ἔνα
 GHP¹ 12 οὖν om. Pap γέγονε μείζονος φύσεως codd. ἔλαθεισα conii.
 Mang. 13 παντῆς Pap, παντὶ GH¹P 14 προειρημένης λυχνίας Pap: ἐρημένης
 λυχνίας ABG, λυχνίας τῆς εἰρημένης HP 15 ὅτι om. Pap 16 λαμπάδια Pap
 ABP²: λαμπρά GHP¹ αὐτῶν αὐτοῖς G 17 ἀναθεμια Pap 18 τὸ
 ἔβδομον om. AB ἄκρου Π: ἄκρον GP, ἄκρων AB, ἀνω Pap 19 ἐπὶ τῆς κορυ-
 φῆς ἀνωθεν Pap: om. ceteri ζ' Pap 20 αὐτῆς scripsi (cf. p. 50,6): αὐ-
 τοῖς Pap et codd. 21 ἡδη Pap: ὥθη codd. 22 λόγου] λύχγου conii.
 Mang. ἔχει νυνί] ἐκέλεῖ conii. Mang. πᾶσα] μέση conicio 22. 23 νυνί—
 ἐπάγη evanida in Pap. corruptela inesse videtur. certe genetivi lin. 23. 24 non habent
 unde pendent (v. ad lin. 22) 23 ἀναθεμίων Pap 24 λύχτων ἐπτὰ om. AB

- ἀνθέμια ὁμοίως τῷ μέσῳ καὶ τὰ λαμπάδια τὸν αὐτὸν τρόπον ὑπὸ τοῦ
 ἐβδόμου καὶ μέσου, οἱ δὲ ἕξ καλαμίσχοι καὶ οἱ ἐκπεφυκότες ἴσοι βλα-
 221 στοὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ | στελέχους τῆς ἐβδόμης. (45.) πολὺν δ' ὄντα p. 504 M.
 τὸν περὶ ἐκάστου λόγον ὑπερθετεῖον εἰσαυθις. τοσοῦτο δὲ αὐτὸ μόνον
 ὑπομνηστέον, ὅτι τῆς κατ' οὐρανὸν τῶν ἐπτά πλανήτων χορείας μίμημά 5
 222 ἐστὶν ἡ ἱερά λυχνία καὶ οἱ ἐπ' αὐτῆς ἐπτά λύχνοι. πῶς; ἐρήσεται τις
 ἴσως· ὅτι, φήσομεν, ὅνπερ τρόπον οἱ λύχνοι, οὕτως καὶ τῶν πλανή-
 των ἕκαστος φασφορεῖ· λαμπρότατοι γὰρ ὄντες αὐγοειδεστάτας ἄχρι γῆς
 ἀποστέλλουσιν ἀκτῖνας, διαφερόντως δ' ὁ μέσος τῶν ἐπτά, ἥλιος.
 223 μέσον δ' αὐτὸν οὐ μόνον ἐπεὶ μέσῃν ἐπέχει χώραν, ὡς ἤξιώσαντιες, 10
 καλῶ, ἀλλ' ὅτι καὶ θεραπεύεσθαι καὶ δορυφορεῖσθαι πρὸς ὑπασπιζόντων
 ἐκατέρωθεν ἀζιωματος ἕνεκα καὶ μεγέθους καὶ ὠφελειῶν, ἀς τοῖς ἐπι-
 224 γείοις ἅπασι παρέχει, δίκαιος ἄλλως ἐστὶ. τὴν δὲ τῶν πλανήτων τά-
 ξιν ἀνθρώποι παγίως μὴ κατειληφότες — τί δ' ἄλλο τῶν κατ' οὐρα-
 νὸν ἴσχυσαν κατανοῆσαι βεβαίως; — εἰκοτολογοῦσιν, ἄριστα δ' ἐμοὶ 15
 στοχάζεσθαι δοκοῦσιν οἱ τὴν μέσῃν ἀκονεμεμηχότες ἴλιψ τάξιν, τρεῖς
 μὲν ὑπὲρ αὐτὸν καὶ μετ' αὐτὸν τοὺς ἴσους εἶναι λέγοντες, ὑπὲρ αὐτὸν
 μὲν φαίνοντα, φαέθοντα, πυρόντα, εἶθ' ἥλιον, μετ' αὐτὸν δὲ στίλβοντα,
 225 φασφόρον, τὴν ἀέρος γείτονα σελήην. ἐπίγειον οὖν βουλευθεὶς ἀρχετύ-
 που τῆς κατ' οὐρανὸν σφαιράς ἐπταφεγγοῦς μίμημα παρ' ἡμῖν ὁ τεχ- 20
 νίτης γενέσθαι πάγκαλον ἔργον προσέταξε, τὴν λυχνίαν, δημιουργηθῆναι.
 δέδεικται δὲ καὶ ἡ πρὸς ψυχῆν ἐμφέρεια αὐτῆς· ψυχὴ γὰρ τριμερῆς
 μὲν ἐστὶ, δίχα δὲ ἕκαστον τῶν μερῶν, ὡς ἐδείχθη, τέμνεται, μοιρῶν

1 αναθεμια Pap	μέσῳ] $\overline{\theta\omega}$ vel $\overline{\mu\omega}$ Pap	2. 3 δὲ ἕξ—καὶ οἱ om. G
3 ἐβδόμης (λυχνίας) conl. Mang.	4 τοσοῦτον Pap (i	5 τῆς] τῶν
AB κατα τον Pap	χορείας Pap: πορείας GHP, om. AB	6 ἐστὶν om. (i
ἡ om. Pap	οἱ ἐπτά λύχνοι ἐπ' αὐτῆς codd.	ἐρήσεται Pap v: εἰρήσεται
codd.	7 ὄνπερ Pap: ὄν codd.	οὕτω AB
10 δὲ codd.	ἐπει Pap, ἐπὶ G: ὅτι ceteri	ὡς om. Pap
	13 ἀπασιν Pap	11 θερα- πέυεται καὶ δορυφορεῖται AB
ἀλλως Pap (Mang.): ἀλλ' ὡς codd.	ἐστιν Pap	13. 14 τάξιν om. AB
14. 15 παγίως—λέγουσιν add. H ² P ²	14 κατ' codd.: κατα τον Pap	15 διανοῆ- σαι codd.
	εἰκοτολογοῦσιν scripsi, εἰκοτολεγουσιν Pap: εἰκότως λέγουσιν codd.	
δὲ ἐμοὶ G, δέ μοι ABHP	16 δοκοῦσι στοχάζεσθαι AB	16—18 τρεῖς οἱ μετ' αὐτον καὶ ὑπερ αὐτον φαίνονται Pap (ceteris omissis)
18 φαέθοντα Pap	19 ἀέρα G	οὖν om. H ¹ P ¹
(Mang.): ἀρχέτυπον AB(GH ² P ² , om. H ¹ P ¹)	20 κατ' codd.: κατα τον Pap	
21 ἔργον om. Pap	22 ἡ om. Pap	23 μὲν om. codd.
ἐκάστων Pap G		ἐστὶν H

δὲ γενομένων ἐξ ἑβδομος εἰκότως τομεὺς ἦν ἀπάντων ὁ ἱερός καὶ θεῖος
 λόγος. (46.) ἄξιον δὲ μὴδ' ἐκεῖνο παρησυχασθῆναι· τριῶν ὄντων ἐν 226
 τοῖς ἀγίοις σκευῶν, λυχνίας, τραπέζης, θυμιατηρίου, τὸ μὲν θυμιατήριον
 εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν στοιχείων εὐχαριστίαν ἀνάγεται, ὡς ἐδείχθη πρότε-
 5 ρον, ἐπεὶ καὶ αὐτὸ μοίρας ἔχει τῶν τεττάρων, γῆς μὲν τὰ ξύλα, ὕδατος
 δὲ τὰ ἐπιθυμώμενα — πρότερον γὰρ τηρούμενα εἰς λιβαδάς αὐτῆς ἀνα-
 λύεται —, τὸν δὲ ἀτμὸν ἀέρος, πυρὸς δὲ τὸ ἑξαπτόμενον — καὶ ἡ σύνθεσις δὲ
 λιβανωτοῦ καὶ χαλβάνης ὄνυχός τε καὶ στακτῆς (Exod. 30, 34) τῶν στοι-
 χείων σύμβολον —, ἡ δὲ τράπεζα εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν θνητῶν ἀποτελεσ-
 10 μάτων εὐχαριστίαν — ἄριοι γὰρ καὶ σπονδεῖα ἐπιτίθενται αὐτῇ (Num. 4, 7),
 οἷς ἀνάγκη χρῆσθαι τὰ τῆς τροφῆς δεόμενα —, ἡ δὲ λυχνία εἰς τὴν ὑπὲρ
 p. 505 M. τῶν κατ' οὐρανὸν ἀπάντων, ἵνα μὴδὲν μέρος τοῦ κόσμου | δίκην ἀχα-
 ριστίας ὄφλη, ἀλλ' εἰδῶμεν ὅτι πάντα τὰ μέρη τὰ κατ' αὐτὸν εὐχα-
 ριστεῖ, τὰ στοιχεῖα, τὰ ἀποτελέσματα, οὐ τὰ ἐπὶ γῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ
 15 τὰ ἐν οὐρανῷ. (47.) ἄξιον δὲ σκέψασθαι, διὰ τί τῆς τραπέζης καὶ 227
 τοῦ θυμιατηρίου τὰ μέτρα δηλώσας τῆς λυχνίας οὐδὲν ἀνέγραψε· μὴ-
 ποτε δι' ἐκεῖνο, ὅτι τὰ μὲν στοιχεῖα καὶ τὰ θνητὰ ἀποτελέσματα, ὧν
 ἡ τράπεζα καὶ τὸ θυμιατήριον σύμβολα, μεμέτρηται περατωθέντα ὑπ'
 οὐρανοῦ — αἰεὶ γὰρ τὸ περιέχον τοῦ περιεχομένου μέτρον —, ὁ δ'
 20 οὐρανός, οὗ σύμβολόν ἐστιν ἡ λυχνία, ἀπειρομεγέθης ἐστί. περιέχεται 228
 γὰρ ὑπ' οὐδενός σώματος, οὔτε ἰσομεγέθους αὐτῷ οὔτε ἀπειροῦ, ἀλλ'
 οὐδ' ὑπὸ κενοῦ κατὰ Μωυσῆν διὰ τὴν ἐν τῇ ἐκπυρώσει μωθευομένην
 τερατολογίαν· ἐστὶ δὲ ἕρως αὐτοῦ ὁ θεός, ἡνίοχος καὶ κυβερνήτης αὐ-
 τοῦ. ὥσπερ οὖν ἀπεριληπτον τὸ ὄν, οὕτως καὶ τὸ ὀριζόμενον ὑπ' αὐ- 229

1 γενομένων vel γεινομένων Pap (ὁ) τομεὺς conicio ὁ ABGH²: om. Pap
 H¹ 2 μὴδ' Pap H²: μὴ δὲ ABG, μὴ H¹P 4 εὐχαριστιῶν G
 4. 5 πρότερον ὡς ἐδείχθη H 5 καὶ ἐπεὶ καὶ G τεσσαρῶν codd.
 6 αὐθις om. Pap 9 τῆν Pap AB: τὴν τῶν GHP 10 ἄριοι G σπονδεῖα
 GHP 12 κατ' codic.: κατὰ τον Pap δίκην om. H¹ 13 ὄφλη Pap
 (Mang.): ὀφείλει (i, ὀφείλη ceteri ἀλλὰ G εἰδῶμεν Pap: εἰδομεν P, ἴδωμεν
 ceteri prius τὰ om. AB τὰ κατ' αὐτὸν Mang.: τὰ καθ' αὐτὸν codd., καθ'
 λ
 εαυτα Pap 14 τὰ δὲ στοιχεῖα AB 18 σύμβολον H, σύμβο P μεμέτρηται
 scripsi: μεν ειρηται Pap, μεμέτρηται codd. ὑπ' scripsi: υπερ Pap, ὑπὸ τοῦ
 codd. 20 alt. ἐστίν Pap HP 21 ὑπὸ A, ante ὑπ' add. οὔτε v ἰσον μεγεθους
 Pap 21. 22 ἀλλ'—Μωυσῆν hic posui: post σώματος lin. 21 Pap, post γὰρ lin. 21
 transpos. GHP, om. AB 22 οὐδ' οὐχ HP Μωυσῆν GHP ἐκπυρώσει
 scripsi: πυρώσει Pap ABHP, πυργώσει GHP² 23 ἐστιν Pap post θεός add.
 καὶ codd. 23. 24 αὐτοῦ om. codd. 24 ἀπεριληπτον Pap

τοῦ μέτροις τοῖς εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπίνοιαν ἤκρουσιν οὐ μεμέτρηται, καὶ τάχα ἐπεὶ κυκλωτερῆς ὦν καὶ ἄκρω εἰς σφαῖραν ἀποτετορευμένους μήκους καὶ πλάτους οὐ μετέχει.

- 230 (48.) Εἰπὼν οὖν τὰ πρόποντα περὶ τούτων ἐπιλέγει· „τὰ δὲ ὄρνεα οὐ διεῖλεν“ (Gen. 15, 10), ὄρνεα καλῶν τοὺς πτηνοὺς καὶ πεφυκότας 5 μετεωροπολεῖν δύο λόγους, ἕνα μὲν ἀρχέτυπον (τὸν) ὑπὲρ ἡμᾶς, ἕτερον 231 δὲ μίμημα τὸν καθ' ἡμᾶς ὑπάρχοντα. καλεῖ δὲ Μωυσῆς τὸν μὲν ὑπὲρ ἡμᾶς εἰκόνα θεοῦ, τὸν δὲ καθ' ἡμᾶς τῆς εἰκόνας ἐκμαγεῖον. „ἐποίησε“ γὰρ φησιν „ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον“ οὐχὶ εἰκόνα θεοῦ, ἀλλὰ „κατ' εἰκόνα“ (Gen. 1, 27). ὥστε τὸν καθ' ἕκαστον ἡμῶν νοῦν, ὃς δὴ 10 κυρίως καὶ πρὸς ἀλήθειαν ἀνθρωπός ἐστι, τρίτον εἶναι τύπον ἀπὸ τοῦ πεποιηκότος, τὸν δὲ μέσον παράδειγμα μὲν τούτου, ἀπεικόνισμα δὲ 232 ἐκείνου. φύσει δὲ ἄτμητος ὁ ἡμέτερος γέγονε νοῦς. τὸ μὲν γὰρ ἄλογον ψυχῆς μέρος ἐξαχῆ διελὼν ὁ δημιουργὸς ἐπτά μοίρας εἰργάσατο, ὄρασιν, ἀκοήν, γεῦσιν, ὄσφρησιν, ἀφήν, φωνήν, γόνιμον, τὸ δὲ λογικόν, 15 ὃ δὴ νοῦς ὠνομάσθη, ἄσχιστον εἶασε κατὰ τὴν τοῦ παντός ὁμοιότητα 233 οὐρανοῦ. καὶ γὰρ ἐν τούτῳ λόγος ἔχει τὴν μὲν ἐξωτάτω καὶ ἀπλανῆ σφαῖραν ἄτμητον φυλαχθῆναι, τὴν δ' ἐντὸς ἐξαχῆ τμηθεῖσαν ἐπτά κύκλους τῶν λεγομένων πλανήτων ἀποτελέσαι· ὁ γὰρ, οἶμαι, ἐν ἀνθρώπῳ ψυχῇ, τοῦτο οὐρανὸς ἐν κόσμῳ. τὰς οὖν νοεράς καὶ λογικὰς 20 δύο φύσεις, τὴν τε ἐν ἀνθρώπῳ καὶ τὴν ἐν τῷ παντί, συμβέβηκεν ὀλοκλήρους καὶ ἀδαιρέτους εἶναι. διὸ λέγεται· „τὰ δὲ ὄρνεα οὐ | διεῖλε.“ p. 506 M. 234 περιστερᾶ μὲν (οὖν) ὁ ἡμέτερος νοῦς, ἐπειδὴ τιθασὸν καὶ σύντροφον

1 τοῖς om. G	μετρεῖται codd.	2 τάχα] καταχα Pap, τᾶλλα G	ἐπεὶ] ἐπι
Pap GH	ἀποτετορευμένους codd.	5. 6 μετεωροπολεῖν πεφυκότας codd.	
6 τὸν addidi	7 Μωσῆς GHP	9 ἐποίησεν Pap	οὐχι Pap (hiatus
pausa excusatur): οὐκ codd.	θεοῦ om. codd.	10 ὃς] ὡς Pap	11 καὶ
πρὸς ἀλήθειαν κυρίως AB	ἐστὶν Pap H	13 γέγονεν Pap	14 ἐπτα
Pap (Mang.): ἔξ codd.	εἰργάσατο codd.	15 ἀκοήν, γεῦσιν, ὄσφρησιν G:	
ὄσφρησιν, ἀκοήν, γεῦσιν Pap, γεῦσιν, ἀκοήν, ὄσφρησιν ceteri		φωνήν, γόνι-	
μον Pap G: γόνιμον, φωνήν HP, γόνιμον (om. φωνήν) AB		δὲ] δὴ Pap	
16 ὠνομάσται P	ἄσχιστον GHP	17 μὲν om. AB	ἐξωτάτω Cohn:
ἐξωτάτην codd., ἀνωτάτω Pap (sed. v. De Cherub. § 22)			18 τὸν δε οὐτως
ἐξαχῆ Pap	19. 20 ἀνθρώπῳ] ἀνθρώπου Pap, οὐρανῷ G	20 ψυχῆ Pap	
21 δύο om. AB	τὴν ἐν om. AB	22 δὲ om. Pap	διεῖλεν Pap
23 οὖν addidi	τιθασὸν ABG		

17 sqq. cf. Platonis Tim. 36 C (vol. I p. 175, 2).

ἡμῖν ἔστι τὸ ζῆλον, εικάζεται, τῷ δὲ τούτου παραδείγματι ἡ τρυγῶν·
 ὁ γὰρ θεοῦ λόγος φιλήρημος καὶ μονωτικός, ἐν ὄχλῳ τῷ τῶν γεγονότων
 καὶ φθαρτομένων οὐχὶ φυρόμενος. ἀλλ' ἄνω φοιτῶν εἰθισμένος ἀεὶ
 καὶ ἐνὶ ὀπαδῶς εἶναι μόνῃ μεμελετηκῶς. ἄτμητοι μὲν οὖν αἱ δύο φύ-
 5 σεις, ἧ τε ἐν ἡμῖν τοῦ λογισμοῦ καὶ ἡ ὑπὲρ ἡμᾶς τοῦ θεοῦ λόγου,
 ἄτμητοι δὲ οὐσαί μὲν ἄλλα τῶν τῶν θεοῦ λόγου τὰ ἐν 235
 τῇ φύσει διεῖλε καὶ διένειμε πάντα, ὃ τε ἡμέτερος νοῦς, ἀττ' ἂν πα-
 ραλάβῃ νοητῶς πράγματά τε καὶ σώματα, εἰς ἀπειράκις ἄπειρα διαιρεῖ
 μέρη καὶ τέμνων οὐδέποτε λήγει. τοῦτο δὲ συμβαίνει διὰ τὴν πρὸς 236
 10 τὸν ποιητὴν καὶ πατέρα τῶν ὄλων ἐμφέρειαν. τὸ γὰρ θεῖον ἀμιγές,
 ἄκρατον, ἀμερέστατον ὑπάρχον ἅπαντι τῷ κόσμῳ γέγονεν αἴτιον μίξεως,
 κράσεως, διαιρέσεως, πολυμερείας· ὥστε εἰκότως καὶ τὰ ὁμοιωθέντα,
 νοῦς τε ὁ ἐν ἡμῖν καὶ ὁ ὑπὲρ ἡμᾶς, ἀμερεῖς καὶ ἄτμητοι ὑπάρχοντες
 διαιρεῖν καὶ διακρίνειν ἕκαστα τῶν ὄντων ἐρρωμένως δυνήσονται.
 15 (49.) Λαλήσας οὖν περὶ τῶν ἀτμήτων καὶ ἀδιαίρετων ὄντων φησὶν 237
 ἐξῆς· „κατέβη δὲ ὄρνεα ἐπὶ τὰ σώματα, τὰ διχοτομήματα“ (Gen. 15, 11),
 ὁμωνυμῆ μὲν χρησάμενος, τὴν δὲ πραγματικὴν διαμάχην ἐναργέστατα
 τοῖς ὄρᾶν δυναμένοι διασυνιστάς· παρὰ φύσιν γὰρ ἔστι τὸ καταβαίνειν
 ὄρνεα, τοῦ μετεωροπολεῖν ἕνεκα πτερωθέντα. καθάπερ γὰρ τοῖς χερ- 238
 20 σαίοις οἰκειότατον χωρίον γῆ καὶ μάλιστα τοῖς ἐρπετοῖς, ἃ μὴδ' ὑπὲρ
 αὐτῆς ἴλουσπόμενα ἀνέχεται, φωλεοὺς δὲ καὶ καταδύσεις ζητεῖ τὸν ἄνω
 χῶρον ἀποδιδράσκοντα διὰ τὴν πρὸς τὰ κάτω συγγένειαν, τὸν αὐτὸν
 τρόπον καὶ τοῖς πτηνοῖς ὁ ἀῆρ ἐνδιαίτημα οἰκεῖον, κούφοις διὰ τὴν
 πτέρωσιν ὁ φύσει κοῦφος. ὅταν οὖν τὰ ἀεροπόρα αἰθεροβατεῖν ὀφειλοντα
 25 καταβαίνῃ, πρὸς χέρσον ἀφικνούμενα τῷ κατὰ φύσιν ἀδυνατεῖ χρῆσθαι
 βίῃ. τοῦναντίον δὲ Μωυσῆς καὶ ὅσα τῶν ἐρπετῶν ἄνω δύναται πηδᾶν 239
 οὐ μετρίως ἀποδέχεται· φησὶ γοῦν· „ταῦτα φάγεσθε ἀπὸ τῶν ἐρπετῶν
 τῶν πετεινῶν, ἃ πορεύεται ἐπὶ τεσσάρων, ἃ ἔχει σκέλη ἀνωτέρω τῶν

1 ζῆλον] ζῶσω (i, post ζῆλον add. ὁ δὲ θεὸς ὑπὲρ ἡμᾶς AB)¹² δὲ τῷ transp.
 AB)¹² 2 θεός AB τῷ om. codd. γεγονότων P^{ap}: γινόμενων H¹P,
 γενομένων ceteri 4 μόνῃ om. codd. 5 alt. ἡ om. v 7 διένειμε] διέκρινε
 conl. Mang. ἄττα A, ἄττα B: ἄτε (H¹P, a P^{ap} 8 σώματα] νοήματα AB
 9 τὴν] τὸν P^{ap} (i 11 post ἄκρατον add. καὶ v 12 διερ(ε)σεως P^{ap}: om.
 codd. 16 ὄντων (i διχοτομήματα P^{ap}: διχοτομηθέντα codd.
 17 ὁμωνυμῆ (i 18 διανιστάς AB ἐστιν P^{ap} 20 γῆ] P^{ap}
 τοῖς om. P^{ap} ὑπὲρ] ἐπὶ conl. Mang. 22 ἀποδιδράσκοντα AB τὰ]
 τὸ (i 23 πετεινοῖς codl. 24 περῶσιν AB 26 τὸ ἐναντίον P^{ap}
 Μωσῆς III' δύνανται A 27 φαγεται P^{ap} 28 τέσσαρα ABGP, δ' H

- ποδῶν, ὥστε πηδᾶν ἐν αὐτοῖς ἀπὸ τῆς γῆς“ (Lev. 11, 21). ταῦτα δ' ἐστὶ σύμβολα ψυχῶν, ὅσαι τρόπον ἕρπετῶν προσερριζωμέναί τῃ γῆνιφ σώματι καθαρθεῖσαι μετεωροπολεῖν ἰσχύουσιν, οὐρανὸν ἀντικαταλλάξά-
- 240 μенаί γῆς καὶ φθορᾶς ἀθανασίαν. πάσης οὖν βαρυδαμιονίας ἀναπεπλη- 5
σθαι νομιστέον ἐκεῖνας, αἵτινες ἐν ἀέρι καὶ αἰθέρι τῷ καθαρωτάτῳ τρα-
φεῖσαι μετανέστησαν τὸν θεῖον ἀγαθῶν χορὸν οὐ | δυνηθεῖσαι φέρειν p. 507 M.
ἐπὶ τὸ θνητῶν καὶ κακῶν χωρίον γῆν. ἐπιφοιτῶσι δ' ἔννοιαι μυρίαί
περὶ μυρίων πραγμάτων ὄσων, αἱ μὲν ἐκούσιοι, αἱ δὲ κατ' ἄγνοιαν,
- 241 οὐδὲν διαφέρουσαι πτηνῶν, αἷς τὰ κατιόντα ἐξωμοίωσεν ὄρνεα. τῶν δὲ 10
ἐννοιῶν ἡ μὲν ἄνω φορὰ τὴν ἀμείνω τάξιν ἔλαχε συνοδοιπορούσης
ἀρετῆς τῆς πρὸς τὸν θεῖον καὶ οὐράνιον χορὸν ἀγούσης, τὴν χεῖρω δὲ
ἡ κάτω κακίας ἀφηγουμένης καὶ ἀντισπώσης βία. δηλοῖ δὲ καὶ τὰ
ὀνόματα οὐχ ἥκιστα τὴν τῶν τόπων ἐναντιότητα· ἀρετὴ μὲν γὰρ οὐ
μόνον παρὰ τὴν αἴρεσιν ὠνομάσθη, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὴν ἄρσιν — αἴρε-
ται γὰρ καὶ μετεωρίζεται διὰ τὸ αἰεὶ τῶν ὀλυμπίων ἐρᾶν —, κακία δὲ 15
ἀπὸ τοῦ κάτω κεχωρηκέαι καὶ καταπίπτειν τοὺς χρωμένους αὐτῇ βιά-
- 242 ζεσθαι. τὰ γοῦν πολέμια τῆς ψυχῆς ἐννοήματα ἐπιποτώμενα καὶ ἐπι-
φοιτῶντα κάτσει μὲν αὐτά, καταβάλλει δὲ καὶ τὴν διάνοιαν αἰσχυρῶς
ἐπιπερόμενα σώμασι καὶ πράγμασιν αἰσθητοῖς οὐ νοητοῖς, ἀτελέσιν οὐχ
ὀλοκλήροις, ἐφθαρμένοις οὐχὶ τοῖς ζῶσιν. οὐ γὰρ μόνον σώμασιν, 20
ἀλλὰ καὶ σωματίων δίσχα διαιρεθέντων τμημασιν ἐπιφοιτᾷ· τὰ δ' οὕτως
διαιρεθέντα ἀμήχανον ἁρμονίαν δέξασθαι καὶ ἔνωσιν, τῶν πνευματικῶν
- 243 τόνων, οἱ συμφυέστατος δεσμὸς ἦσαν, διακοπέντων. (50.) εἰσηγήται

1 ἀπὸ] ἐπὶ conicio τῆς om. codd. δὲ A 2 ἐστιν Pap ὅσα H¹P
τρώποις AB προσερριζωμένα H¹P¹ 4 φθοραν Pap πόσης conicio
4. 5 ἀναπεπληρωσθαι codd. 6 τον θεῖων ἀγαθων χορον Pap: τὸν χορὸν τῶν θεῖων
ἀγαθῶν codd. 7 θνητὸν AB κακὸν ABH² ἐπιφωτισιν Pap
δὲ codd. ἔναι L 8 ὅσον AB κατὰ codd. post ἄγνοιαν add. αἶ H²
9 οὐδὲ H¹ διαφέρουσι BGHP 10 ελαγεν Pap 11 τῆς H² (Pap?): καὶ τὴν
ceteri τὸν θεῖον καὶ οὐράνιον χορὸν scripsi: (τ)ων θεῖων ουρανι(ω)ν χορον Pap,
τὸν οὐρανὸν καὶ θεῖον χωρον codd. 11. 12 τὴν χεῖρω δὲ ἡ codd.: χεῖρω δε τὴν
Pap, τὴν δὲ χεῖρω ἡ Scheil 12. 13 καὶ ἀντισπώσης — ἐναντιότητα om. AB
14 prius parā] περὶ H¹P¹ ἀλλὰ — ἄρσιν om. Pap G¹H¹P¹ τὴν ἄρσιν AB: τὴν
ἄρσιν H²P², τὸ αἴρεσθαι v 15 γὰρ om. G αἶ codd. 17 γοῦν πολέμια AB:
πόλεμια οὖν Pap G, πολέμια H¹P, γὰρ πολέμια H² ἐννοήματα om. H ἐπιπω-
τωμενα Pap: ἐπιπώμενα G, ἐπισπώμενα HP, ἐπιπετώμενα AB 17. 18 post ἐπι-
φοιτῶντα add. ἐννοήματα H¹, νοήματα H² 18. 19 σώμασιν αἰσχυρῶς (αἰσχυροῖς P) ἐπι-
περόμενα (ἐπιφυρόμενα A) codd. 19 σώμασι καὶ scripsi: σώμασιν οὐ Pap ABGP (H¹),
οὐ del. H² 19. 20 οὐκ ὀλοκλήρους G 20 τοῖς fort. del. 21 post σωματίων
add. τῶν v δε Pap 22 ἁρμονίαν ἀμήχανον codd.

δὲ γνώμην ἀληθεστάτην διδάσκων, ὅτι δικαιοσύνη μὲν καὶ πᾶσα ἀρετὴ
 ψυχῆς, ἀδικία δὲ καὶ πᾶσα κακία σώματος ἐρῶσι, καὶ ὅτι τὰ τῷ ἐτέρῳ φίλα
 τῷ ἐτέρῳ πάντως ἔχθρὰ ἐστί, καθὰ καὶ νῦν· ἀνιτιτόμενος γὰρ τοὺς ψυχῆς
 πολεμίους ὄρνεα εἰσήγαγε γλιχόμενα ἐμπλέκεσθαι καὶ ἐμφύεσθαι σώμασι
 5 καὶ σαρκῶν ἐμφορεῖσθαι, ὧν τὰς ἐφόδους καὶ ἐπιδρομὰς ἐπισχεῖν βου-
 ληθεὶς ὁ ἀστείος λέγεται αὐτοῖς συγκαθίσει (Gen. 15, 11), οἷα πρόεδρός
 τις ἢ πρόβουλος ὢν. ἐπειδὴ γὰρ καὶ τὰ οἰκεία ὑπὸ ἐμφυλίου στάσεως 244
 διειστήκει καὶ τὰ ἔχθρὰ στίφη διεφέρετο, βουλήν ἀπάντων συναγαγῶν
 ἐσκόπει περὶ τῶν διαφόρων, ἵν', εἰ δύναιτο, πειθοῖ χρώμενος καὶ τὸν
 10 ἔθνικόν πόλεμον καταλύσει καὶ τὴν ἐμφύλιον ταραχὴν ἀνέλοι. τοὺς μὲν
 γὰρ ὡσπερ νέφος ἐπιπράξαντας ἀκαταλλάκτως ἔχοντας λυσιτελεῖς ἦν
 ἀποσκεδάσαι, τοῖς δὲ τὴν παλαιὰν συγγένειαν οἰκειώσασθαι. δυσμενεῖς 245
 μὲν οὖν ἀσπονδοὶ καὶ ἀκατάλλακτοὶ γράφονται ψυχῆς ἀφροσύνη καὶ
 ἀκολασίαι δειλίαι τε καὶ ἀδικίαι καὶ ὅσαι ἄλλαι ἐκ πλεοναζούσης ὀρμῆς
 15 εἰώθασι φύεσθαι ἄλογοι ἐπιθυμίαι, σκιρτῶσαι καὶ ἀπαυχενίζουσαι καὶ
 p. 508 M. τὸν εὐθὺν δρόμον τῆς διανοίας ἐπέχουσαι, πολλαῖς | δὲ καὶ τὸ σύμπαν
 αὐτῆς σχῆμα σπαράττουσαι τε καὶ καταβάλλουσαι. τὰ δὲ τῶν ἐνσπόν- 246
 δων εἶναι δυναμένων προσκρούσματα τοιαῦτά ἐστιν, ὁποίας εἶναι συμ-
 βέβηκε τὰς σοφιστῶν δογματικὰς ἐριδας· ἣ μὲν γὰρ πρὸς ἕν ἀπονεύουσι
 20 τέλος, θεωρίαν τῶν τῆς φύσεως πραγμάτων, λέγοντι· ἄν εἶναι φίλοι, ἣ
 δ' οὐχ ὁμογνωμονοῦσιν ἐν ταῖς κατὰ μέρος ζητήσεσιν, ἐμφυλίῳ στάσει
 χρῆσθαι, ὡσπερ οἱ ἀγέννητον εἶναι λέγοντες τὸ πᾶν τοῖς γένεσιν εἰση-
 γουμένοις αὐτοῦ, καὶ πάλιν οἱ φθαρῆσεσθαι τοῖς φθαρτὸν μὲν εἶναι

1 ἀναδιδάσκων AGP	2 ερωσιν Pap	3 αἰσθρὰ G	εστιν Pap	γὰρ
τοὺς om. AB	τῆς ψυχῆς codd.	4 πολεμίους Pap G (Mang.):	πολεμίους	
codd.	εἰσηγαγεν Pap	ἐμφύεσθαι B	σώμασιν Pap, σώματος (GHP	
6 συγκαθίσει ex LXX Mang.:	ἐγκαθίσει Pap et codd.	7 πρόβουλος B	8 δι-	
στήκει Pap G, corr. in διστηκει Pap	ἀπάντων]	ἀπάντων ἀμείνω A, ἀμείνω s.		
s. P ²	συναγαγῶν L	9 τῶν om. P	ἴνα codd.	10 καταλύση P
ἀνέλοι B: ἀνελείν Pap GH, ἀνέλη AP	11 ἐπιπράξαντας Pap (Turn.): ἐπι (tuus			
ras. 3 litt. P)	πάντας ABP ² , ἐπιπράξαντας G, ἐπει πρᾶξαντας H (sed pr scr. H ²)			
12 τοῖς] ἀστοῖς conl. Mang.	13 ἀσπονδοὶ καὶ in mg. add. P ²	14 δειλίαι—		
ἀδικίαι om. G	ex Pap: ἐπι codd.	15 ἀποχενίζουσαι P'ap	17 σχῆμα]	
ὄχημα conl. Mang.	18 εἶναι om. v, post εἶναι add. δοκούστων B ² P ² , δοκούστων			
AB	δυνάμεων codd.	τοιαῦτ' HP	οἷας codd.	19 τὰς
Pap P: τὰς τῶν ABGH	ἣ AB: οἱ Pap, εἰ (GHP	ἀπονεουσαι P'ap (Mang.):		
ἀποπνεύουσι codd.	20 θεωρίας P	λεγοῖτ' Pap G	εἶναι om. AB	
ἣ AB: οἱ Pap (i, εἰ HP	21 δ'] ε' G	ομογνωμονουσαι Pap		
ζητήσεσι Pap	22 ἀγέννητον AB(GL ¹	23 οἱ om. ABP ²	τοῖς]	
τὸ G				

- φύσει, μηδέποτε δὲ φθαρσόμενον διὰ τὸ κραταιότερῳ δεσμῷ, τῇ τοῦ πεποιηχότος βουλήσει, συνέχεσθαι, καὶ οἱ μὴδὲν εἶναι ὁμολογοῦντες ἀλλὰ πάντα γίνεσθαι τοῖς ὑπολαμβάνουσι τάναντία, καὶ οἱ πάντων χρημάτων ἄνθρωπον μέτρον εἶναι διεξιόντες τοῖς τὰ αἰσθήσεως καὶ τὰ διανοίας κριτήρια συγχέουσι, καὶ συνόλως οἱ πάντα ἀκατάληπτα εἰσηγούμενοι 5
- 247 τοῖς γνωρίζεσθαι πάμπολλα φάσκουσιν καὶ ἥλιος μέντοι καὶ σελήνη καὶ ὁ σύμπας οὐρανός, γῆ τε καὶ ἀήρ καὶ ὕδωρ, τὰ τε ἐξ αὐτῶν σχεδὸν πάντα τοῖς σκεπτικοῖς ἔριδας καὶ φιλονεικίας παρεσχήκασιν, οὐσίας καὶ ποιότητος, μεταβολάς τε αὐτὰ καὶ τροπὰς καὶ γενέσεις, ἔτι δὲ φθորὰς αὐτῶν ἀναζητοῦσιν· μεγέθους τε πέρι καὶ κινήσεως τῶν κατ' οὐρανὸν οὐ πάρεργον ποιούμενοι τὴν ἔρευναν ἑτεροδοξοῦσιν οὐ συμπερόμενοι, μέχρις ἂν ὁ μαιευτικὸς ὁμοῦ καὶ δικαστικὸς ἀνὴρ συκαθίσας θεάσῃται τὰ τῆς ἐκάστου γεννήματα ψυχῆς καὶ τὰ μὲν οὐκ ἄξια τροφῆς ἀπορρίψῃ, τὰ δ' ἐπιτήδεια διασώσῃ καὶ προνοίας τῆς ἀρμοττοσύνης ἀξιώσῃ.
- 248 τὰ δὲ κατὰ τὴν φιλοσοφίαν μεστὰ διαφωνίας γέγονε τὸν πιθανὸν καὶ 15 στοχαστικὸν νοῦν τῆς ἀληθείας ἀποδιδρασκούσης· τὸ γὰρ δυσεὔρετον καὶ δυσθῆρατον αὐτῆς τὰς λογικὰς, ὡς οἴμαι, στάσεις ἐγέννησε.
- 249 (51.) „Περὶ δὲ ἡλίου“ φησὶ „δυσμὰς ἔκστασις ἐπέπεσε τῷ Ἀβραάμ, καὶ ἰδοὺ φόβος σκοτεινὸς μέγας ἐπιπίπτει αὐτῷ“ (Gen.15,12). ἔκστασις ἡ μὲν ἐστὶ λῦττα μανιώδης παράνοιαν ἐμποιοῦσα κατὰ γῆρας 20 ἢ μελαγχολίαν ἢ τινα ὁμοιότροπον ἄλλην αἰτίαν, ἡ δὲ σφοδρὰ κατὰ-

1 διὰ τὸ (τῷ G) codd.: διο καὶ Pap κραταιότερῳ ABH²: κρατειωτερω Pap, κραταιω-
τέρω G, κραταιότερον H¹P, tum ἐμφάνοντος καὶ πάλιν add. P, spatium in II
3 τὰ ἐναντία codd. 5 συνεχουσι Pap: συνεχουσι codd. ακαταλημπτα
Pap (εἰσηγουμε)νοῖς Pap 6 φάσκουσι codd. 7 prius te om. A, γῆ
te om. B 7. 8 ἐξ αὐτων σχεδον παντα Pap: ἐπ' αὐτῶν πάντα codd. 8 φι-
λονικίας Pap παρεσχηκασιν Pap 9 αὐ om. Pap δε Pap: τε ABGH¹P, te
καὶ H² 10 ἀναζητοῦσι GP κατὰ τὸν οὐρανον Pap 11· εραυναν Pap
ἑτεροδοξοῦσι καὶ συμπερόμενοι AB 12 μεχρι Pap ο Pap: om. codd.
ανηρ Pap: om. codd. (cf. ad lin. 12) 13 γένη μετὰ G 13. 14 ἀπορρί-
ψει G 14 δὲ codd. διασώσει AB 15 τὴν om. codd. μεστὰ om.
H¹P¹ μετὰ ἀδιαφωνίας G 16 στοχαστὴν HP ἀποδιδασκούσης G
γάρ om. II 17 αὐτῆς om. A τὰς λογικὰς om. codd. ως Pap: ὡς γε codd.
18 φησὶ om. codd. N δυσμαῖς Pap ἐπέπεσε scripsi: ἐπεστηεν Pap, ἔπεσε
codd. N τωι Pap: ἐπὶ codd. N 20 ἐστιν Pap post μανιώδης add. καὶ
AB παροινίαν N ἐμποιοῦσαν (i) 21 ἄλλην om. AB

- p. 509 M. πληξίς ἐπὶ τοῖς ἐξαπινάϊως καὶ ἀπροσδοκῆτως | συμβαίνειν εἰωθόσιν, ἡ δὲ ἡρεμία διανοίας, εἰ δὴ πέφυκέ ποτε ἡσυχάζειν, ἡ δὲ πασῶν ἀρίστη ἐνθεος κατοκοχή τε καὶ μανία, ἣ τὸ προφητικὸν γένος χρῆται. τῆς μὲν 250 οὖν πρώτης ἐν ταῖς (ἐν) Ἐπινομίδι γραφείσαις ἀραῖς διαμέμνηται —
- 5 παραπληξίαν γάρ φησι καὶ ἀορασίαν καὶ ἕκστασιν διανοίας καταλήψεσθαι τοὺς ἀσεβοῦντας, ὡς μηδὲν διόισιν τυφλῶν ἐν μεσημβρίᾳ καθάπερ ἐν βαθεῖ σκότῳ ψηλαφῶντων (Deut. 28, 28, 29) —, τῆς δὲ δευτέ- 251 ρας πολλαχοῦ — „ἐξέστη“ γάρ φησιν „Ἰσαὰκ ἕκστασιν μεγάλην, καὶ εἶπε· τίς οὖν ὁ θηρεύσας μοι θῆραν καὶ ἐνεγκῶν μοι, καὶ ἔφαγον ἀπὸ
- 10 πάντων πρὸ τοῦ σὲ ἐλθεῖν, καὶ εὐλόγησα αὐτόν; καὶ εὐλογημένος ἔστω“ (Gen. 27, 33), καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰακώβ ἀπιστοῦντος τοῖς λέγουσιν, ὅτι „ὣ Ἰωσήφ καὶ ἄρχει πάσης γῆς Αἰγύπτου“· „ἐξέστη“ γάρ φησι „τῇ διανοίᾳ, οὐ γὰρ ἐπίστευσεν αὐτοῖς“ (Gen. 45, 26), καὶ ἐν Ἐξαγωγῇ κατὰ τὴν ἐκκλησίαν· „τὸ γὰρ ὄρος“ φησί „τὸ Σινὰ ἐκαπνίζετο ὄλον διὰ τὸ καταβε-
- 15 βηκέναι τὸν θεὸν ἐπ’ αὐτὸ ἐν πυρὶ, καὶ ἀνέβαινεν ὁ καπνὸς ὡσεὶ ἀτμὶς καμίνου· καὶ ἐξέστη πᾶς ὁ λαὸς σφόδρα“ (Exod. 19, 18), καὶ ἐν τῷ Λευιτικῷ κατὰ τὴν τῶν ἱερῶν τελείωσιν ἡμέρα τῇ ὀγδόῃ, ὅποτε „ἐξῆλθε πῦρ ἀπ’ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγε τὰ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου, τὰ τε ὀλοκαυτώματα καὶ τὰ στέατα“· λέγεται γὰρ εὐθύς· „καὶ εἶδε
- 20 πᾶς ὁ λαὸς καὶ ἐξέστη, καὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον“ (Lev. 9, 24)· ἡ γὰρ τοιαύτη ἕκστασις πτόησιν καὶ δεινὴν κατάπληξιν ἐμποιεῖ — (ἀλλ’ οὐκ ἄξιον θαυμάσαι καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰησαῦ, ὅτι εἰδὼς κυνηγεῖν 252

1 ἀπροδοκῆτος P ap εἰωθασιν Pap 2 εἰ δὴ scripsi: εἰ δε Pap, ἐπειδὴ codd., εἶπε N πεφυκεν ποτε Pap, πέφυκεν (om. ποτε) HP¹ 3 κατοκοχή τε καὶ

Pap: κατοχή καὶ μανία N, κατοχωτήκη τ G, κατοχωτική τε HP, κατοχωτέρα τε AB
4 ἐν addidi ἐπινομίαι P 5 φησιν Pap 5. 6 καταλημψεσθαι Pap
9 εἶπεν Pap 10 ἔστω Pap G: ἔσται ceteri 12 γῆς om. Pap G φησιν
Pap 13 ἐξαγωγ(ῆ) Pap: ἐξέδω codd. 14 Σινὰ Pap v: Σαῖ codd. ὄλον

Pap: πᾶν αὐτὸ codd. 15 αὐτὸ G (Turn): αὐτοῦ Pap AB, αὐτῶ H, αὐ P
15. 16 καὶ ἀνέβαινεν—σφόδρα om. P 15 ἀτμός AB 16 τῶ Pap H²: om. ABGH¹P 17 ἱερῶν scripsi (Pap?): ἱερῶν codd. 17. 18 ἐξηλθεν Pap
18 καὶ om. Pap κατέφαγεν Pap, κατέφερε G 19 στέμματα L¹ γάρ add. L²
εἶδεν Pap 20 ἔπεσαν codd. 21 ἐκστασις Pap (Mang.): ἐκπληξίς codd.
δεινὴν om. codd. 22—58, 21 ἀλλ’ οὐκ—πρὸς αὐτοῦ secludit Mang. aliunde irrep-
sisse ratus. sed interdum in textu veteres adnotationes, quas nos sub textu ponimus,
addunt. respicit initium § 251 22 τοῦ τῶ H² Ἰησαῦ codd.

2. 3 cf. Platonis Phaedrum p. 244, Ionem p. 536 C.

- αὐτὸν θηρεύεται καὶ περνιζέται τὴν τέχνην ἐπὶ βλάβῃ κτησάμενος, οὐκ ὠφελεία, θηρεύειν δὲ οὐδέποτε ἐσπούδασε, καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰακώβ, ὅτι θηρεύει μὴ μαθῶν, ἀλλὰ φύσει κινούμενος τὸ πάθος, καὶ φέρει τῷ δοκιμαστῇ, ὅς ἐστι δοκιμὸν ἐστὶ διαγνώσεται, διὸ ἀπὸ πάντων φάγεται
- 253 (Gen. 27,33)· πάντα γὰρ τὰ τῆς ἀσκήσεως ἐδώδιμα καθέστηκεν, ἢ 5
ζήτησις, ἢ ἀκρόασις, ἢ ἀνάγνωσις, ἢ ἀκρόασις, ἢ προσοχή, ἢ ἐγκράτεια, ἢ ἐξαδιαφόρησις τῶν ἀδιαφόρων. ἀπὸ πάντων δὲ τὰς ἀπαρχὰς δῆπουθεν ἔφαγεν, ἀλλ' οὐ πάντα· ἔδει γὰρ ὑπολείπεσθαι καὶ τῷ ἀσκητῇ
- 254 τροφὰς οἰκείας ὡς ἀθλα. „πρὸ τοῦ σὲ ἐλθεῖν“ φυσικῶς· ἐὰν γὰρ ἔλθῃ τὸ πάθος εἰς τὴν ψυχὴν, οὐκ ἀπολαύσομεν ἐγκρατείας· ἐλέγχει δὲ καὶ 10
τὸν φαῦλον ὡς βραδὺν καὶ ὀκνηρὸν καὶ μελλήτην πρὸς τὰ παιδείας ἔργα, ἀλλ' οὐ πρὸς τὰ ἀκολασίας. ἐργοδιώκτας οὖν Αἴγυπτος ἔχει πρὸς τὴν τῶν παθῶν ἐπισπεύδοντας ἀπόλαυσιν, Μωυσῆς δ' ἔμπαιον μετὰ σπουδῆς παραγγέλλει τὸ Πάσχα ἐσθίειν, τὴν ἀπὸ τούτων διάβασιν εὐωχεῖσθαι. καὶ ὁ Ἰούδας φησὶν· „εἰ μὴ γὰρ ἐβραδύναμεν, ἢ ᾗθ' ἂν ὑπε- p. 510 M.
στρέψαμεν δις“ (Gen. 43,10), οὐ φησι κατέβημεν εἰς Αἴγυπτον, ἀλλ' 16
- 256 ἐκαίθη ἐπανασώθημεν. εἰκότως καὶ Ἰακώβ θεθαύμακεν, εἰ ἔτι ὁ ἐν σώματι νοῦς, Ἰωσήφ, ζῆ πρὸς ἀρετὴν καὶ ἀρχεῖ (Gen. 45,26) τοῦ σώματος, ἀλλ' οὐκ ἀρχεται πρὸς αὐτοῦ. καὶ τὰλλα ἐπιῶν ἂν τις ὑποδείγματα τάλῃθες ἰχνεύειν δυνηθείη. πρόκειται δ' οὐ 20
περὶ τούτων νῦν ἀκριβολογεῖσθαι, διὸ ἐπὶ τὰ ἐξῆς τρεπτέον),
- 257 τῆς δὲ τρίτης ἐν οἷς τὰ περὶ τὴν τῆς γυναικὸς γένεσιν φιλοσοφεῖ — „ἐπέβαλε γὰρ ὁ θεὸς“ φησὶν „ἕκστασιν ἐπὶ τὸν Ἀδάμ, καὶ ὑπνωσεν“

1 τὴν] τὴν τε AGP 2 τοῦ] τῷ GHP 3 θηρεύειν AB κεινουμενον Pap
τὸ GHP: καὶ τὸ AB, om. Pap καὶ om. AB φέρει τῷ codd.: φερεται Pap
4 ὅς om. Pap 6 ἢ ἀκρόασις, ἢ ἀνάγνωσις codd. προσοχή Pap AGP: προσευχή
BH 7 ἢ om. Pap 8 εφαγον Pap δεῖ codd. ὑπολείπεσθαι Pap G
9 οἰκείους G ὡς om. GHP τοὺς ἐλθεῖν G ἔλθῃ om. et post πάθος add.
εἰσὶν v 10 ἀπολαύσομαι ABP² (coni. Mang.), ἀπολαύσωμεν G 11 μελλήτην AB
12 Αἰγύπτους L¹ 13 Μωυσῆς codd. δε Pap 14 τὴν Pap: καὶ τὴν codd.
14. 15 ποιεῖσθαι conicio 15 ἰου(δα) Pap εβραδύναμεν Pap: ἐμελλήσαμεν
codd. 16 (δὲς), ου φησιν ex LXX supplevi Pap: καὶ codd., qui post Αἴγυπτον
habent διὸ (δὲς GH²) οὖν φησιν 17 ὁ Ἰακώβ codd. 17. 18 εἰ ἔτι ὁ
ἐν σώματι νοῦς Pap G: εἰ οὖν ὁ ἔτι ἐν σώματι νοῦς AB, εἰ ἔτι ὁ νοῦς ὁ ἐν σώματι HP,
εἰ ἔτι ἐν σώματι ὁ νοῦς, ὁ Ἰωσήφ Mang. per errorem 19 ἂν τις ἐπιῶν codd.
20 τάλῃθες H²: τὸ ἀληθές ΔP², ἀληθές Pap GBH¹P¹ 20. 21 δὲ νῦν οὐ περὶ τούτων
codd. 21 ἐξῆς Pap: ἐξ ἀρχῆς codd. 22 ἐν οἷς Pap: ἐννοίας codd.
τὰ om. AB, tum πέρι AB 23 ἐπεβαλον Pap

17. 18 cf. ad. vol. II p. 272,23.

(Gen. 2,21), ἔκστασιν τὴν ἡσυχίαν καὶ ἡρεμίαν τοῦ νοῦ παραλαμβάνων· ὕπνος γὰρ νοῦ ἐγρήγορσις ἐστὶν αἰσθήσεως, καὶ γὰρ ἐγρήγορσις διανοίας αἰσθήσεως ἀπραξία — (52.) τῆς δὲ τετάρτης δ νῦν σκοποῦ· 258
 5 μὲν· «περὶ δὲ ἡλίου δυσμᾶς ἔκστασις ἐπέπεσεν τῇ Ἀβραάμ· ἐνθου-
 10 σῶντος καὶ θεοφορήτου τὸ πάθος. ἀλλ' οὐχὶ τοῦτο μόνον διασυνίστη-
 σιν αὐτὸν προφήτην, ἀλλὰ καὶ ἰσάκ· ἰσάκ γὰρ ἐστὶν ἐπισημασμένον (ἐν) ἱεραῖς
 βίβλοις, ἵνα τις ἐπεχείρησε τὴν ἐκ φύσεως ἀρχουσαν ἀρετὴν, Σάρραν,
 αὐτοῦ διοικίσειν, ὡς οὐκ ἴδιον σοφοῦ καὶ μόνου κτῆμα, ἀλλὰ παντὸς
 τοῦ φρόνησιν ἐπιμορφάζοντος. «ἀπόδος» γὰρ φησι «τὴν γυναῖκα τῇ
 10 ἀνθρώπῳ, ὅτι προφήτης ἐστὶ καὶ προσεύξεται περὶ σοῦ, καὶ ζήσεις»
 (Gen. 20,7). παντὶ δὲ ἀστείφῳ προφητείαν ὁ ἱερός λόγος μαρτυρεῖ· 259
 προφήτης γὰρ ἴδιον μὲν οὐδὲν ἀποφθέγγεται, ἀλλότρια δὲ πάντα ὑπη-
 χουόντος ἐτέρου· φαῦλῳ δ' οὐ θέμις ἐρμηγεῖ γενέσθαι θεοῦ, ὥστε
 κυρίως μοχθηρὸς οὐδεὶς ἐνθουσιᾷ, μόνῳ δὲ σοφῷ ταῦτ' ἐφαρμόττει,
 15 ἐπεὶ καὶ μόνος ὄργανον θεοῦ ἐστὶν ἡχεῖον, κρουόμενον καὶ πληττόμενον
 ἀοράτως ὑπ' αὐτοῦ. πάντα γοῦν ὁπίσους ἀνέγραψε δικαίους κατεχο- 260
 μένους καὶ προφητεύοντας εἰσήγαγεν. ὁ Νῶε δίκαιος· ἀρ' οὐ καὶ εὐθὺς
 προφήτης; ἦ τὰς εὐχὰς καὶ κατάρτας αἰς ἐπὶ ταῖς αὐθις γενεαῖς ἐποιήσατο
 (Gen. 9,25ss.) ἔργων ἀληθείᾳ βεβαιωθείσας οὐ κατεχόμενος ἐθέσπισε; τί 261
 20 δὲ Ἰσαὰκ; τί δὲ Ἰακώβ; καὶ γὰρ οὗτοι διὰ τε ἄλλων πολλῶν καὶ μάλιστα
 διὰ τῶν εἰς τοὺς ἐκγόνους προσρήσεων ὁμολογοῦνται προφητεύσαι. τὸ
 γὰρ «συναχθῆτε, ἵνα ἀπαγγεῖλω τί ἀπαντήσεται ὑμῖν ἐπ' ἐσχάτῳ τῶν

1 ἡρεμίαν καὶ ἡσυχίαν codd. 2 ἐγρήγορσις scripsi: γρήγορσις codd., οὐσια
 Pap γρηγορσις Pap: αἱ γρηγορήσεις G, αἱ γρηγόρσεις τῆς B, αἱ ἐγρη-
 γόρσεις τῆς AHP 4 τῇ scripsi (Pap ut vid.; cf. p. 56,18): ἐπὶ τῷ ABGH,
 ἐπὶ τὸν P 5 ἀλλὰ A ταυτο Pap 5. 6 διασυνίστησιν scripsi:
 ἀλλὰ συνίστησιν ABGH, ἀλλὰ καὶ συνίστησιν P, σ(υνιστησιν) Pap 6 ἐν addidi
 7 ἀρχουσαν Pap: om. codd. 8 αὐτοῦ] τοῦ AB μόνον HP
 9 φησιν Pap 9. 10 τῷ ἀνθρώπῳ τὴν γυναῖκα codd. 11 (παντὶ) δε Pap:
 καὶ παντὶ δὲ ἀνθρώπῳ codd. 11 ὁ ἱερός λόγος προφητεῖαν (προφητείας AB)
 codd. 12 προφήτου G 12. 13 ὑφηχουόντος Pap 13 δε Pap
 ἐρμηγεῖ om. Pap 14 ἐνθουσιᾷ B τοῦτ' conicio (Pap?)
 15 θεοῦ ἐστὶν ἡχεῖον scripsi: (θεοῦ ἐστὶ) ηχ... Pap, θεοῦ ἐστὶν ἡχεῖ ἐν P(H¹?), θεοῦ ἐστὶν
 ἡχοῦν Π², ἡχῆς ἐστὶ θεοῦ AB, ἡχεῖον ἐστὶν θεοῦ G 16 ἀνέγραψε GH²:
 ἀνεγράψαν Pap, ἐγράψε ABPH¹ 17 εἰσήγαγε Νῶε codd. ou Pap
 (Turn.): οὐν codd. 17. 18 προφήτης εὐθὺς codd. 18 δε om. GH¹P¹
 20 πολλῶν ἄλλων AB, ἄλλων om. G 21 ἐκγόνους ABG (Pap?): ἐγγόνους HP
 22 (συναχθῆτε Pap: συλλέγητε codd. απαγγεῖλω) Pap (ἀπαγγέλλω supplet Scheil):
 ἀναγγελλῶ B, ἀναγγεῖλω AGP, ἀναγγέλλω H, ἀναγγεῖλω L ἀπαντήσεται Pap:
 ἀπαντήσῃ GHP, ἀπαντήσῃ AB ἐσχάτων codd.

ἡμερῶν“ (Gen. 49, 1) ἐνθουσιῶντος ἦν· ἡ γὰρ τῶν μελλόντων κατά-
 262 ληψίς ἀνοίκειος ἀνθρώπων. τί δὲ | Μωυσῆς; οὐ προφήτης ᾄδεται παν- p. 511 M.
 ταχοῦ; λέγει γάρ· „ἐὰν γέννηται ὑμῶν προφήτης κυρίου, ἐν ὄραματι
 αὐτῷ γνωσθήσομαι, Μωυσῆ δὲ ἐν εἶδει, καὶ οὐ δι' αἰνιγμάτων“
 (Num. 12, 6. 8), καὶ πάλιν „οὐκ ἀνέστη ἔτι προφήτης ὡς Μωυσῆς, ὃν 5
 263 ἔγνω κύριος αὐτὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον“ (Deut. 34, 10). παγκά-
 λως οὖν τὸν ἐνθουσιῶντα μῆνυει φάσκων „περὶ ἡλίου δυσμὰς ἔκστασις
 ἐπέπεσεν“ (Gen. 15, 12), (53.) ἥλιον διὰ συμβόλου τὸν ἡμέτερον καλῶν
 νοῦν· ὅπερ γὰρ ἐν ἡμῖν λογισμὸς, τοῦτο ἐν κόσμῳ ἥλιος, ἐπειδὴ φωσ-
 φορεῖ ἑκάτερος, ὁ μὲν τῷ παντὶ φέγγος αἰσθητὸν ἐκπέμπων, ὁ δὲ ἡμῖν 10
 264 αὐτοῖς τὰς νοητὰς διὰ τῶν καταλήψεων αὐγάς. ἕως μὲν οὖν ἔτι περι-
 λάμπει καὶ περιπολεῖ ἡμῶν ὁ νοῦς μεσημβρινὸν οἶα φέγγος εἰς πᾶσαν
 τὴν ψυχὴν ἀναχέων, ἐν ἑαυτοῖς ὄντες οὐ κατεχόμεθα· ἐπειδὴ δὲ πρὸς
 δυσμὰς γέννηται, κατὰ τὸ εἶκὸς ἔκστασις καὶ ἡ ἐνθεος ἐπιπίπτει κατο-
 κωχῆ τε καὶ μανία. ὅταν μὲν γὰρ φῶς τὸ θεῖον ἐπιλάμπῃ, δύεται τὸ 15
 265 ἀνθρώπινον, ὅταν δ' ἐκεῖνο δύηται, τοῦτ' ἀνίσχει καὶ ἀνατέλλει. τῷ
 δὲ προφητικῷ γένει φιλεῖ τοῦτο συμβαίνειν· ἐξοικίζεται μὲν γὰρ ἐν
 ἡμῖν ὁ νοῦς κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ πνεύματος ἄφριξιν, κατὰ δὲ τὴν μετα-
 νάστασιν αὐτοῦ πάλιν εἰσοικίζεται· θέμις γὰρ οὐκ ἔστι θνητὸν ἀθανάτην
 συνοικῆσαι. διὰ τοῦτο ἡ δύσις τοῦ λογισμοῦ καὶ τὴ περι αὐτὸν σκότος 20
 266 ἔκστασιν καὶ θεοφόρητον μανίαν ἐγέννησε. τὸ δὲ ἀκόλουθον προσυφαί-

2 Μωσῆς HP 3 λεγε Pap, λέγεται conl. Cohn ὑμῶν Pap GH²: ἡμῶν H¹P, ἡμῖν AB
 κυρίου (κυριαρ?) evanidum in Pap 4 γνωρισθῆσομαι G Μωυσῆ AB: Μωυσῆς
 Pap G, Μωσῆς HP εἶδι Pap 5 Μωυσῆν Pap 6 ἔγνω αὐτὸν κύριος
 (κύριος αὐτὸν transposui) πρόσωπον πρὸς πρόσωπον codd.: εγνω (κύριος) ceteris omissis
 Pap πρὸς] fort. κατὰ ex LXX scrib. 7 τὸν] αὐτὸν B 7—9 μῆνυει—
 νοῦν om. L 10 περι—νοῦν καλεῖ add. mg. P³ 7 μῆνυε Pap 8 ἔπεσεν
 GH διὰ Pap (GHN: δὲ διὰ ABP 8. 9 κ(α)λων νουν Pap: νοῦν καλῶν
 GHN, νοῦν καλεῖ ABP 9. 10 φῶς φορεῖ AB 10 φέγγος] φῶς AB
 ἐκπέμπων om. N 11 καταλήψεων Pap 13 τὴν om. AB ἀναχέων om.
 AB ἑαυτοῖς] αὐτῷ Pap δέ] τε Pap 14 καὶ om. AB
 14. 15 κατοκωχῆ τε scripsi: κατακωχη τε Pap, κατοχῆ τε N, κατοχωτικῆ τε codd.
 15. 16 bis οταν Pap: ὅτε codd. N 16 δὲ Pap N 16 δυηται Pap: δύει
 codd. N ταυτ' Pap 17 μὲν om. N 17. 18 ὁ ἐν ἡμῖν concilio
 18 ὁ om. Pap πνεύματος om. N 19 αὐτα Pap 20 εστιν Pap
 θνητῷ B 20 συνοικίσει G

1. 2 DH fol. 124r Φίλωνος ἐκ τοῦ περι τῶν μετονομαζομένων, D¹ fol. 40v et 159r
 DR fol. 36r Φίλωνος: ἡ τῶν μελλόντων κατάληψίς ἀνοίκειος ἀνθρώπων.
 7—61,6 περι—ἀποτελεῖ N fol. 167r.

νει τῇ γραφῇ φάσκων „ἐρρέθη πρὸς Ἀβραάμ“ (Gen. 15, 13)· ὄντως γὰρ ὁ προφήτης, καὶ ὁπότε λέγειν δοκεῖ, πρὸς ἀλήθειαν ἡσυχάζει, καταχρηῆται δὲ ἕτερος αὐτοῦ τοῖς φωνητηρίοις ὄργανοις, στόματι καὶ γλῶττι, πρὸς μῆνυσιν ὧν ἂν θέλη· τέχνη δὲ ἀοράτω καὶ παμμούσῳ ταῦτα
 5 κρούων εὐχχα καὶ παναρμονία καὶ γέμοντα συμφωνίας τῆς πάσης ἀποτελεῖ.

(54.) Τίνα δ' ἐστὶν ἡ ἐρρέθη προθεσπισθέντα, καλὸν ἀκοῦσαι· 267
 πρῶτον μὲν, ὅτι τῷ φιλαρέτῳ κατοικεῖν οὐ δίδωσιν ὁ θεὸς ὡς ἐν οἰκίᾳ
 γῆ τῷ σώματι, ἀλλὰ παροικεῖν ὡς ἐν ἀλλοδαπῇ μόνον ἐπιτρέπει χώρῃ.
 10 „γινώσκων“ γὰρ φησι „γνώση, ὅτι πάροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν
 γῆ οὐκ ἰδίᾳ“ (Gen. 15, 13). παντὸς δὲ φαύλου συγγενὲς τὸ σώματος
 χωρίον, ἐν ᾧ μελετᾷ κατοικεῖν, οὐ παροικεῖν. Ἐν μὲν δὲ παιδεύματι 268
 τοῦτο· ἕτερον δέ, ὅτι τὰ δουλείαν καὶ κάκωσιν καὶ θεινῆν, ὡς αὐτὸς
 ἔφη, ταπεινώσιν ἐπάγοντα τῇ ψυχῇ τὰ κατὰ γῆν ἐστὶν οἰκίδια· νόθα
 15 γὰρ καὶ ξένα διανοίας τὰ σώματος ὡς ἀληθῶς πάθη, σαρκὸς ἐκπεφυ-
 κότα, ἣ προσεργίζονται. τετρακόσια δὲ ἔτη γίνονται ἡ δουλεία (Gen. 15, 13) 269
 κατὰ τὰς τῶν τετάρων παθῶν δυνάμεις. ἀρχούσης μὲν γὰρ ἡδονῆς
 p. 512 M. μετεωρίζεται καὶ φουσᾷται τὸ φρόνημα, χαύνῃ | κουφότητι ἐξαιρούμενον·
 ὅταν δὲ ἐπιθυμία κρατήσῃ, ἔρως ἐγγίνεται τῶν ἀπόντων καὶ τὴν ψυχὴν
 20 ὡσπερ ἀπ' ἀγρόνης ἐλπίδος ἀτελοῦς ἐκρέμασε· διψῆ μὲν γὰρ αἰεὶ,
 πιεῖν δὲ ἀδυνατεῖ ταντάλειον τιμωρίαν ὑπομένουσα. κατὰ δὲ τὴν τῆς 270
 λύπης δυναστείαν συναίγεται καὶ συστέλλεται φυλλορροούντων καὶ ἀφαιαι-
 νομένων τρόπον δένδρων· τὸ γὰρ εὐθαλὲς αὐτῆς καὶ πῖον ἰσχυαίνεται.
 φρόβου γε μὴν τυραννήσαντος οὐδεὶς ἔτι μένειν ἀξιοῖ, δρασμῶ δὲ καὶ
 25 ψυγῇ χρῆται, μόνως ἂν οὕτως σωθῆσθεσθαι προσδοκῶν· ἐπιθυμία μὲν
 γὰρ ὄλκον ἔχουσα δύναμιν, κἄν φεύγῃ τὸ ποθούμενον, διώκειν ἀναγκά-

1 οὕτως LN 2 λέγει Turn. ἡσυχάζειν L¹ 4 μνηόουσιν H¹P δ' HP
 5 γέμον G τῆς om. N 7 ἐρρήθη Mang. 9 σοματι Pap χύφραν A
 10 γνωσθη γαρ φησιν οτι Pap σου om. G 11 τὸ] τω Pap
 13 ὅτι] τι Pap τα Pap: om. codd. 14 εφη Pap (οικιδ)ια Pap,
 οὐκ ἴδια AP νοθος Pap 16 προσεργίζονται scripsi: προσεργίζονται Pap et
 codd. 17 τεσσάρων Pap 18 ἐξαιρούμενον (GPH¹) 19 ἀπάντων AB
 20 διψῆ scripsi: διψησει Pap, διψᾷ codd. (αιε) Pap? 21 δὲ alt. om. B
 23 τρώω codd. 24 τηρήσαντος AB ἐστὶ G 25 ἀν] μὲν
 AB σωθῆσεται G προδοκων Pap 26 δύναμιν καταφεύγῃ G

8 cf. ad vol. II p. 244,3.

- ζει, φόβος δ' ἔμπαλιν ἀλλοτριότητα ἐμποιῶν διοικίζει καὶ μακρὰν τοῦ
 271 φαινομένου διίστησιν. (55.) αἱ δὲ τῶν λεχθέντων ἡγεμονίαι παθῶν
 βαρεῖαν τοῖς ἀρχομένοις ἐπάγουσι δουλείαν, ἄχρις ἂν ὁ βραβευτῆς καὶ
 δικαστῆς θεὸς διακρίνη τὸ κακούμενον ἀπὸ τοῦ κακοῦντος, καὶ τὸ μὲν
 εἰς ἐλευθερίαν ἐξέλθῃ πανταλῆ, τῷ δὲ τὰτίχειρα ὧν ἐξήμαρτεν ἀποδῶ. 5
 272 λέγεται γὰρ· «τὸ δὲ ἔθνος ᾧ ἂν δουλεύσωσι κρινῶ ἐγὼ· μετὰ δὲ ταῦτα
 ἐξελεύσονται ὡς μετὰ ἀποσκευῆς πολλῆς» (Gen. 15,14). ἀνάγκη γὰρ
 θνητὸν ὄντα τῷ τῶν παθῶν ἔθνει πιεσθῆναι καὶ τὰς οἰκείους τῷ γενο-
 μένῳ κῆρας ἀναδέξασθαι, βούλημα δὲ θεοῦ τὰ σύμφута κακὰ τοῦ γένους
 273 ἡμῶν ἐπικουφίζει· ὥστε καὶ ἡμεῖς ἐν ἀρχῇ τὰ οἰκεία πεισόμεθα 10
 ὤμων γενόμενοι δεσποτῶν δοῦλοι, καὶ ὁ θεὸς τὸ οἰκτεῖον ἐργάσεται
 ἑαυτῷ, ἄφεςιν καὶ ἐλευθερίαν ταῖς ἰκέτισιν αὐτοῦ ψυχαῖς προκηρύξας, οὐ
 μόνον λύσιν δεσμῶν καὶ ἔξοδον ἐκ τῆς περιπεφρουρημένης εἰρκτῆς
 274 παρασχόμενος, ἀλλὰ καὶ ἐφόδια δούς, ἅπερ ἀποσκευῆν ἐκάλεσε. τί δὲ
 τοῦτ' ἐστίν; ἐπειδὴν ἄνωθεν ἀπ' οὐρανοῦ καταβάς ὁ νοῦς ἐνδεθῆ ταῖς 15
 σώματος ἀνάγκαις, εἶτα ὑπὸ μηδεμιᾶς δελεασθεὶς οἷα ἀνδρόγυμος ἢ
 γύνανδρος τὰ ἡδέα ἀσπάσεται κακὰ, μείνας δὲ ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ φύσεως
 ἀνὴρ ὄντως τραχηλίζειν μᾶλλον ἢ τραχηλίζεσθαι δύνηται, τοῖς τῆς ἐγ-
 κυκλίου μουσικῆς ἐντραφεῖς ἅπασιν, ἐξ ὧν θεωρίας λαβῶν ἕμερον ἐγ-
 κράτειαν καὶ καρτερίαν, ἐρρωμένας ἀρετάς, ἐκτῆσατο, μετανιστάμενος 20
 καὶ καθόδον τὴν εἰς τὴν πατρίδα εὐρισκόμενος πάντ' ἐπάγεται τὰ παι-
 δείας, ἅπερ ἀποσκευὴ καλεῖται.
- 275 (56.) Τοσαῦτα καὶ περὶ τούτων εἰπὼν ἐπιλέγει· «σὺ δὲ ἀπελεύσῃ
 πρὸς τοὺς πατέρας σου μετ' εἰρήνης τραφεῖς ἐν γῆρα καλῶ» (Gen.

3 ἀχρεῖαν G	ὁ om. Pap	5 τὰ ἐπίχειρα AB, ταπχειρια Pap	6 φ]
ὧν B	ἐὰν GHP	δουλεύσωσιν Pap	ὁ κρίνων G
7 ἐξελεύ-	8 πιεσθῆναι Pap (Mang.):	πεισθῆναι codd.	οἰκείας codd.
σεται G	8 πιεσθῆναι Pap (Mang.):	πεισθῆναι codd.	οἰκείας codd.
8. 9 τῶν γενομένων Pap:	τὸ γενόμενον (γενόμενον G)	codd., τὸν γενόμενον v	
9 συμφρα κατα Pap	10 καὶ] κἂν H	πεισθῆσόμεθα GHP	11 ἡμῶν
GH	δεσπότου G	ἐργάσεται GL	12 post ταῖς add. οἰκείας H ¹ P
ἰκέτεσιν AB, οἰκέτισιν G		προκηρύξας GH (Pap?):	προκηρύξαι P(H ¹), προκηρύξει
AB	13 περιπεφρουρημένης	scripsi (Pap?): περιφρουρημένης	BH ¹ P, πεφρουρημένης
AG, περιφρουρημένης H ²	14 δούς GH (Pap):	διδούς AB, διαδούς P	15 ἀπὸ
AB	16 post οἷα add. γυνῆ H ¹ P	17 δ' ABG	αὐτοῦ Pap
18 τραχηλίζειν μᾶλλον Pap	(Mang.): τραχηλίζων GHP,	τραχηλιζῶν AB	δύναται
GH ²	19 ἐντραφεῖς Mang.:	ἐνγραφείας Pap, ἐγγραφείας codd.	ἅπασιν Pap et
codd.: παιδεύμασιν conicio,	προπαιδεύμασιν Mang.	20 μετανιστάμενος Pap	21 εἰς
πατρίδα v	ἐπάγεσθαι H ²	τάς G	22 ἅπερ A1H1I,
Pap	24 γῆρα Pap v:	γῆρει codd. (LXX)	ἀποσκευῆ

p. 513 M. 15,15). οὐκοῦν οἱ μὲν | ἀτελεῖς καὶ πολεμούμεθα καὶ δουλεύομεν καὶ
 μόλις ἀπαλλαγῆν τῶν ἐπικρεμασθέντων φοβερῶν εὐρίσκόμεθα, τὸ δὲ
 τέλειον γένος ἀδούλωτον, ἀπολέμητον, εἰρήνην καὶ ἐλευθερίαν βεβαιοτάτη
 ἐντροφόμενον. δογματικῶς δὲ τὸν ἀστείον οὐκ ἀποθνήσκοντα, ἀλλ' 276
 5 ἀπερχόμενον εἰσῆγαγεν, ἔν' ἄσβεστον καὶ ἀθάνατον τὸ τῆς κεκαθαρμένης
 ἀκρως ψυχῆς ἀποφανῆ γένος, ἀποδημία τῇ ἐνθένδε πρὸς οὐρανὸν χρησά-
 μενον, οὐ διαλύσει καὶ φθορᾶ, ἣν ἐπάγειν θάνατος δοκεῖ. μετὰ δὲ τὸ 277
 „ἀπελεύσῃ“ γέγραπται τὸ „πρὸς τοὺς πατέρας σου“. ποῖους πατέρας,
 ἄξιον σκέψασθαι. τοὺς μὲν γὰρ ἐν τῇ Χαλδαίῳ χώρᾳ βεβιωκότας, οἱς
 10 μόνους ἐχρήσατο συγγενέσιν, οὐκ ἂν λέγοι, διὰ τὸ χρησιμῶ τῶν ἀφ'
 αἵματος ἀπάντων διωκίσθαι. „εἶπε“ γὰρ φησι „κύριος τῷ Ἀβραάμ·
 ἀπέλαθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου
 τοῦ πατρὸς σου εἰς τὴν γῆν ἣν σοι δεῖξω· καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος
 μέγα“ (Gen. 12,1.2). τὸν γὰρ ἀλλοτριωθέντα ἐπιπροσόντη θεῖα πῶς 278
 15 ἦν τοῖς αὐτοῖς εὐλογον οἰκειοῦσθαι πάλιν; πῶς δὲ τὸν ἔθνους καὶ γέ-
 νους ἐτέρου μέλλοντα ἡγεμόνα ἔσεσθαι προσκληροῦσθαι τῷ παλαιῷ;
 οὐ γὰρ ἂν ἐχαρίζετο καινὸν τρόπον τινὰ καὶ νέον ἔθνος καὶ γένος αὐτῷ
 ὁ θεός, εἰ μὴ τοῦ ἀρχαίου κατὰ τὸ παντελὲς ἀπεσχοίνιζεν. ἐθνάρχης 279
 γὰρ καὶ γενάρχης ὡς ἀληθῶς ἐστὶν οὗτος, ἀφ' οὗ καθάπερ ἀπὸ ρίζης
 20 τὸ σκεπτικὸν καὶ θεωρητικὸν τῶν τῆς φύσεως πραγμάτων ἀνέβλασταν
 ἔρνος, ὄνομα Ἰσραήλ· ἐπεὶ καὶ „τὰ παλαιὰ ἐκ προσώπου νέων ἐκφέ-
 ρειν“ διεύρηται (Lev. 26,10). ποῦ γὰρ ἀρχαιολογίας ἔτι καὶ παλαιῶν
 καὶ κατημαζευμένων ἐθνῶν ὄφελος, οἱς ἐξαπινάϊως οὐ προσδοχῆσασιν

2 ἀπαλλαγῆναι G εὐρίσκομεν codd. 3 ἐλευθερίαν βεβαιοτάτην G
 5 τὸ τῆς H²: om. ceteri, το Pap 6 ἀποφήνη con. Mang. ἀποδημιαν την
 Pap 6. 7 χρησόμενον codd. 7 επαγει Pap 9 ἐν τῇ χαλδαίων
 χωραὶ Pap: ἐν γῇ χαλδαίων codd. 10 ἐχρησατο Pap: ἐγγρονίσας ὡς ABP², ἐγγρο-
 νίσας GH¹P¹, ἐνεγρόνισε H² συγγενέσιν P, post συγγενέσιν add. ἦν AB
 10. 11 διὰ τὸ — διωκίσθαι om. G 10 διὰ (το) Pap: διότι codd.
 11 ἀπάντων om. codd. διωκίσθαι P¹(H¹), διωκισθαι Pap: διωκίσθη ceteri
 κύριος post Ἀβραάμ transpos. P 12 ἐξελθε codd. συγγενέ[ας] γενέ-
 σεις G 13 prius εις Pap: πρὸς codd. ἦν σοι δεῖξω Pap: ἦν δεῖξω σοι
 (σε i) BGHP, δεῖξω σοι A, ἦν ἂν σοι δεῖξω v 16 μέλλοντα GHP: μέλλον Pap,
 om. AB ἡγεμονα εσεσθαι Pap: εσεσθαι ἡγεμόνα codd. 17 τόπον con.
 Mang. 18 ἀπεσχοίνισεν AB 19 γὰρ om. G γενεάρχης AP,
 γενεάρχης II 20 θεωρητικὸν καὶ σκεπτικὸν transpos. H ἀνεβλάστησεν codd.
 21 ἐπι Pap προσώπων AB 22 διεύρηται G ἀρχαιολογία AB
 ἐστὶ G 23 ἐθνῶν III', ἐθνῶν L ου Pap: οὐδὲ ABGP, οὐδὲν H
 προσδοχῆσαι Pap

- 280 αὐρόα καὶ νέα ὤμβρησεν ἀγαθά; (57.) πατέρας οὖν οὐχ ὧν μετανα-
στατος ἐγένετο ἢ ψυχῇ καλεῖ τοὺς ἐν τοῖς Χαλδαιοῖς κατορωρυγμένους
μνήμασιν, ἀλλ' ὡς μὲν ἔνιοί φασιν, ἤλιον καὶ σελήνην καὶ τοὺς ἄλλους
ἀστέρας — τὴν γὰρ τῶν κατὰ γῆν ἀπάντων γενέσιν διὰ τούτων λόγος
ἔχει συνίστασθαι —, ὡς δὲ τινες νομίζουσι, τὰς ἀρχετύπους ἰδέας, τὰ 5
νοητὰ καὶ ἀόρατα ἐκεῖνα τῶν αἰσθητῶν καὶ ὁρωμένων τούτων παρα-
281 δείγματα, πρὸς ἃ τὴν τοῦ σοφοῦ διάνοιαν μετοικίζεσθαι. τινὲς δὲ πα-
τέρας ὑπετόπασαν εἰρησθαι τὰς τέτταρας ἀρχὰς τε καὶ δυνάμεις, ἐξ
ὧν συνέστηκεν ὁ κόσμος, γῆν ὕδωρ ἀέρα καὶ πῦρ· εἰς γὰρ ταύτας
282 ἕκαστον τῶν γενομένων φασὶν ἀναλύεσθαι δεόντως. καθάπερ γὰρ ὀνό- 10
ματα καὶ ῥήματα καὶ τὰ λόγου μέρη πάντα συνέστηκε μὲν ἐκ τῶν τῆς
γραμματικῆς στοιχείων, ἀναλύεται δὲ πάλιν εἰς ἔσχατα ἐκεῖνα, τὸν αὐ-
τὸν τρόπον ἕκαστος ἡμῶν συκριθεὶς ἐκ τῶν τεττάρων καὶ δανεισάμε-
νος ἀφ' ἐκάστης οὐσίας μικρὰ μύρια, | καθ' ὥρισμένας περιόδους p. 514 M.
καιρῶν ἐκτίνει τὸ δάνειον, εἰ μὲν τι ἕτηρον εἴη, ἀποδοῦς γῆ, 15
283 εἰ δὲ τι ὑγρὸν, ὕδατι, εἰ δὲ ψυχρὸν, ἀέρι, εἰ δ' ἔνθερμον, πυρὶ. τὰ
μὲν σωματικὰ ταῦτα, τὸ δὲ νοερὸν καὶ οὐράνιον τῆς ψυχῆς γένος πρὸς
αἰθέρα τὸν καθαρώτατον ὡς πατέρα ἀφίξεται. πέμπτη γὰρ, ὡς ὁ τῶν
ἀρχαίων λόγος, ἔστω τις οὐσία κυκλοφορητικῆ, τῶν τεττάρων κατὰ τὸ
κρεῖττον διαφέρουσα, ἐξ ἧς οἱ τε ἀστέρες καὶ ὁ σύμπας οὐρανὸς ἔδοξε 20
γεγενῆσθαι, ἧς κατ' ἀκόλουθον θετέον καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν
284 ἀπόσπασμα. (58.) τὸ δὲ „μετ' εἰρήνης τραφεῖς“ οὐκ ἀπὸ σκοποῦ

1 ὤμβρησεν Pap	1. 2 μεταναστάντος HP	2 κατορωρυγμένους codd.
3 ὡς Pap G (Turn.): ὡς τοὺς ceteri τῶν γὰρ codd.	φασιν G	4 τὴν γὰρ τῶν Pap:
HP, ἀπάντων G	5 νομίζουσιν Pap	6 τούτων om. G
δειγμάτων B	8 τέσσαρας ABGH, δ' P	9 ante ἀέρα add. καὶ GHF
10 γενομένων AB	11 συνέστηκεν Pap	12 ἐκείνων Pap
Pap (Mang): συκριθεὶς codd.	13 τεττάρων codd.	14 δανεισάμενος post οὐσίας transpos. AB
15 ἐκτίνει GHP	16 μέντοι BH	17 ἐκατέρου HP, ἐκάστου Turn.
δὲ ἐνθερμον, πυρὶ post ὕδατι transpos. codd.	18 εἴη scripsi: εἰ G (Pap?), ἢ ceteri	19 μὲν]
μὲν οὖν A	σωματα Pap	20 τοιαῦτα AB, ταύτη conl. Mang.
πρὸς πατέρα codd.	18. 19 ὡς τῶν ἀρχαίων ὁ λόγος AB	19 λόγον P
ἔστι conicio	κυκλοφορητικῆ ABG (conl. Mang.)	20 τεττάρων codd.
ABGH ¹ P, κατὰ Pap: κατὰ τὸ II ²		21 κατ'

13 sqq. cf. Platonis Timaeum p. 42 E.
p. 434 sqq.).

19 cf. Aristotelem (Zeller II 2

προσδιώρισται, ἀλλ' ὅτι σχεδὸν τὸ πλείστον ἀνθρώπων γένος ἐπὶ πολέμῳ καὶ τοῖς ἐκ πολέμου κακοῖς πᾶσι τρέφεται. πόλεμος δ' ὁ μὲν ἀπὸ τῶν ἐκτός ἐστιν, ὃν ἀδοξία καὶ πενία καὶ δυσγένεια καὶ τὰ ὁμοίωτροπα ἐπάγουσιν, ὁ δ' ἀπὸ τῶν ἐμφυλίων, κατὰ μὲν τὸ σῶμα ἀσθένειαι, λῶβαι, πηρώσεις παντελεῖς καὶ κηρῶν σωρὸς ἄλλων ἀμυθῆτων, κατὰ δὲ τὴν ψυχὴν πάθη, νοσήματα, ἄρρωστίματα, δι' ἀφροσύνης καὶ ἀδικίας καὶ τῶν ὁμοτυράνων χυλεπαὶ καὶ βαρύταται ἐπαναστάσεις καὶ ἀκαθαίρετοι δυναστεῖαι. «μετ' εἰρήνης οὖν τραφεῖς» γαληνὸν καὶ εὐ- 285
 5 διον κτησάμενο· βίον, εὐδαίμον' ὡς ἀληθῶς καὶ μακάριον. πότε οὖν τοῦτο συμβήσεται; ὅταν εὐδοῖ μὲν τὰ ἐκτός πρὸς εὐπορίαν καὶ εὐδοξίαν, εὐδοῖ δὲ τὰ σώματος πρὸς ὑγίειάν τε καὶ ἰσχύν, εὐδοῖ δὲ τὰ ψυχῆς πρὸς ἀπόλαυσιν ἀρετῶν. χρῆζει γὰρ ἕκαστον οἰκείων δορυ- 286
 10 φόρων· δορυφορεῖται δὲ σῶμα μὲν εὐδοξία καὶ περιουσία καὶ ἀφθονία πλούτου, ψυχὴ δὲ τῷ τοῦ σώματος ὀλοκλήρῳ καὶ κατὰ πάντα ὑγιεινῷ, 15 ὁ δὲ νοῦς ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ἐπιστήμασι θεωρημάτων· ἐπεὶ ὅτι γε εἰρήνης οὐχ ἦν αἱ πόλεις ἄγουσι μέμνηται, σαφές ἐστι τοῖς ἐντυγχάνουσι ταῖς ἱεραῖς γραφαῖς· μεγάλους (γὰρ) καὶ βαρεῖς πολέμους Ἄβραάμ ἀνεδέξατο, οὓς καθ'ἑλληνικῶς φαίνεται. καὶ ἡ τῆς πατριῆς μέντοι γῆς ἀπό- 287
 20 λειψίς μετανισταμένη καὶ πάλιν οἰκῆσαι μὴ δυναμένη, φορομένη δὲ ὧδε κἀκείσε καὶ ἐρήμους καὶ ἀτριβεῖς ὁδοὺς ἀλωμένη τῷ μὴ θεοπροπίοις καὶ τισὶ θεσφάτοις πεπιστευότι βαρὺς ἦν πόλεμος. ἀλλ' ἔδει γὰρ καὶ τρίτον τι τῶν φοβερῶν προσεπιδαφιλεύσασθαι, λιμόν, μεταναστάσεως καὶ πολέμου κακὸν χειρόν. ποῖαν οὖν εἰρήνην ἤγαγεν; τὸ 288

2 ἐκ] ἐκ τοῦ AB ἀπαι AB δὲ Pap GHP 3 ἀπὸ om. Pap
 πενεια καὶ Pap: om. codd. 3. 4 ὁμότροπα HP 4 (ὃν κατασκευάζουσι) κατὰ
 conicio 4. 5 ασθενεια Pap 5 κῆρος H¹P¹ 6 πάθος H
 δι' codd. (Pap?): ἔτι δ' conicio 7 ὁμοτυράνων Pap: ὁμοιοτυράνων codd., ὁμοιο-
 τρόπων conl. Mang. 8 δυνάμεις HP ante γαληνὸν add. ὁ H², verbum (ἀπελεύ-
 σεται?) deesse videtur 9 κτησαμένους Pap εὐδαίμονα codd. 10 τοιουτο
 Pap μὲν Pap (Mang.): μοι codd. 11 δὲ om. codd. σώματ' οὐ πρὸς G
 ὑγίειαν codd. εὐδοεῖ P post alt. δὲ add. καὶ ABG, in ras., ut vid., P²,
 μοι H², με H¹ 13 εὐεξία AB prius καὶ om. Pap 14 ὑγεινωί Pap
 15 ἀπὸ τῶν ἐπιστήμης AB γε] τε Pap 16 ἦν Pap v: ἦς codd. αγου-
 σιν Pap ἐστιν Pap ἐντυγχάνουσιν Pap 17 μεγάλοις Pap γὰρ add.
 Turn. 18 κενρατηκῶς conicio 18. 19 ἀπολήθης G 19 πάλιν Pap AB:
 πόλιν GHP φερομένη codd. 20 τῷ om. G 20. 21 θεοπρεπίοις A, θεοπρε-
 πέλοιοις G 21 τισὶ] τι H¹P¹ ἀλλ' ἔδει Mang. (Scheil), ἀλλ' ἔδει Pap: ἀλλὰ δεῖ
 22 καὶ γὰρ AB τριῶν τῶν L προσεπιδαφιλεύσασθαι Pap: προσ-
 ἐνδαφιλεύσασθαι ABGH, πρὸς ἕν δαφιλεύσασθαι P 22. 23 μετα ἀναστασεως Pap,
 ἐπαναστάσεως AB 23 κακὸν χειρόν Pap: κακῶν χείρονα (χείρωνα P) codd.

γάρ, οἶμαι, μετανίστασθαι καὶ ἀνιδρυτον εἶναι καὶ βασιλέων ἀμάχους
 ἐναντιοῦσθαι δυνάμεσι καὶ λιμῶ πιέζεσθαι πόλεμον οὐχ ἕνα, πολλοὺς δὲ
 289 καὶ πολυτρόπους ἔοικε μῆνυειν. ἀλλ' ἔν γε ταῖς δι' ὑπονοιωῶν ἀποδό-
 σεσιν εἰρήνης ἀκράτους δειγμα ἕκαστον αὐτῶν εἶναι συμβέβηκε· παθῶν
 γάρ | ἔνδεια καὶ λιμὸς καὶ καθάρσεις ἐχθρῶν ἀδικημάτων καὶ μετα- p. 515 M.
 νάστασις ἀπὸ Χαλδαϊκῆς θόξης πρὸς τὴν φιλόθεον, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ 6
 γεγονότος αἰσθητοῦ πρὸς τὸ νοητὸν καὶ πεποιηκὸς αἴτιον, εὐνομίαν καὶ
 290 εὐστάθειαν κατασκευάζουσιν. ὑπισχνεῖται δὲ τῷ τοιαύτην ἄγοντι εἰρή-
 νην καλὸν γῆρας, οὐ δῆπου τὴν πολυχρόνιον ἀλλὰ τὴν μετὰ φρονήσεως
 ζωῆν· τὸ γὰρ εὐήμερον πολυετίας κρείττον, ὅσῳ καὶ βραχυτέρον φῶς 10
 σκότους αἰωνίου. μίαν γὰρ ἡμέραν ὑγιῶς εἰπέ τις προφητικὸς ἀνὴρ
 βούλεσθαι βίωσαι μετ' ἀρετῆς ἢ μυρία ἔτη ἐν σκιᾷ θανάτου (Psalm.
 291 83, 11), θάνατον μέντοι τῶν φαύλων αἰνιττόμενος βίον. τὸ δὲ αὐτὸ
 καὶ νῦν ἔργους μᾶλλον ἢ ῥήμασι διασυνίστησι Μωυσῆς· ὃν γὰρ ἀνα-
 γράφει γῆρα χρῆσόμενον καλῶ, τῶν πρὸ αὐτοῦ σχεδὸν ἀπάντων ὀλι- 15
 γοχρονωτάτων εἰσῆγαγε, φιλοσοφῶν καὶ διδάσκων ἡμᾶς, τίς ὁ πρὸς
 ἀλήθειαν εὐγῆρωσ ἐστίν, ἵνα μὴ πολὺν τῦφον ἐπὶ τοῦ φανεροῦ σώμα-
 τός ποτε ἀποδεξώμεθα γέμοντα αἰσχύνης καὶ πολλῶν ὀνειδῶν, ἀλλ' εὐ-
 βουλίαν καὶ σταθερότητα ψυχῆς ἰδόντες τὸ γέρωσ ἀδελφῶν καὶ παρώνυ-
 292 μον καλὸν γῆρας ἐπιφημίσωμέν τε καὶ μαρτυρήσωμεν. δογματικῶς 20
 οὖν ἄκουε κατὰ τὸν νομοθέτην μόνον τὸν ἀστεῖον εὐγῆρων καὶ μακρο-
 βιώτατον, ὀλιγοχρονωτάτων δὲ τὸν φαῦλον, ἀποθνήσκειν αἰεὶ μανθάνοντα,
 μᾶλλον δὲ τὴν ἀρετῆς ζωῆν ἤδη τετελευτηκότα.

- 1 αἰδρυτον Pap 2 δυνάμεσι scripsi: δυνάμενον Pap GHP, μὴ δυνάμενον AB
 πιεζεῖσθαι HP 3. 4 ἐπιδόσεις G 6 τὴν] τὸν PH¹ φιλόθεον] φεβέον
 Pap 7 τὸ] τὸν Pap G εὐωνυμίαν HP¹ 8 εὐστάθειαν Pap III,
 9 prius τὴν Pap: om. codd. 9. 10 τὴν et ζωῆν Pap: τὸ et ζῆν codd.
 10 κρείττω Pap G ὅσον Pap, ὅσα AB φῶς (ἡμερήσιον) conl. Mang.
 11 ὑγεία ὡς G τις om. HP¹ προφήτης HP 12 μετὰ codd.
 τοῦ θανάτου codd. 13 θάνατον μέντοι Pap: σκιάν codd. μέντοι] τὸν
 conicio τὸν φαῦλον codd., τὸν (melius τὸν τῶν) φαύλων conl. Mang.
 ἀντιτομενος Pap δὲ Pap 14 ἔργους scripsi: ἐν τοῖς Pap, ἔργον codd.,
 ἔργω v ῥήμασι Pap: ῥῆμα codd., ῥήματι v διανίστησι AB Μωσῆς
 GHP 15 χρῆσόμενον codd. τῶν] τὸν A 16 εἰσῆγαγεν Pap
 17 πολυτῦφον (sic) Pap: παλαιὸν τῦφον codd., πολιὸν τῦφον G, fort. recte 18 ἀνα-
 δεξώμεθα codd. 19 ψυχῆ ἐνιδόντες conicio γέρος PH¹, γένος A(P²)
 19. 20 παρωνυμιον Pap (Mang.): πατρώνυμον ABP², πατερώνυμον (GHP¹, tum καὶ
 adl. G) 21. 22 μακροβιώτατον AB 22 ὀλιγοχρονωτάτων om. Pap τὸν
 δε Pap αἰεὶ om. codd. λανθάνοντα conl. Mang. 23 τὴν τῆς ἀρετῆς AB

(59.) Λέγεται δ' ἐξῆς· „τετάρτη δὲ γενεᾷ ἀποστραφῆσονται ὧδε“ 293
 (Gen. 15,16), οὐχ ἵνα αὐτὸ μόνον μηνυθῆ χρόνος, ἐν ᾧ τὴν ἱερὰν
 οἰκῆσουσι γῆν, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ τελείαν ἀποκατάστασιν ψυχῆς παρα-
 στήσασθαι. γίνεται δὲ ὡσανεὶ τετάρτη γενεᾷ· ἐν δὲ τρόπον, ἄξιον συν-
 5 διασκέψασθαι. ἀποκηθὲν τὸ βρέφος ἄχρι τῆς πρώτης ἐπταετίας ἐν 294
 ἡλικίᾳ τῆ παιδικῆ ψυχῆς ἀκραιφνῶς μεμαίεσθαι, λέγει μάλιστα ἐμπε-
 ροῦς κηρῶ, τοῖς ἀγαθῶν καὶ κακῶν χαρακτήρησι μήπω τετυπωμένης·
 καὶ γὰρ ὅσα γράφασθαι δοκεῖ, ὑγρότητι ἐπαλειφόμενα συγγεῖται. πρώτη 295
 μὲν ἦδε ὡσανεὶ γενεὰ ψυχῆς· δευτέρα δέ, ἥτις μετὰ τὴν παιδικὴν ἡλι-
 10 κίαν κακοῖς ἄρχεται συζῆν, ἃ τε ἐξ ἑαυτῆς εἶωθε γεννᾶν ψυχὴ καὶ
 ὅσα παρὰ τῶν ἄλλων ἀσμένη δέχεται. διδάσκαλοι τε γὰρ ἀμαρτημά-
 των μυριοί, τίθει καὶ παιδαγωγοὶ καὶ γονεῖς καὶ οἱ κατὰ πόλεις γε-
 γραμμένοι καὶ ἄγραφοι νόμοι θαυμάζοντες ἃ χρῆ γελᾶσθαι, καὶ ἄνευ
 τῶν διδασκόντων αὐτομαθῆς ἔστιν αὐτῇ πρὸς τὰ ὑπαίτια, ὡς ὑπ' εὐφο-
 15 ρίας αἰεὶ κακῶν βρῖθειν. „ἔγκριται“ γὰρ φησι Μωσοῦς „ἡ διάνοια τοῦ 296
 ἀνθρώπου | ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος“ (Gen. 8,21). ἥδ'
 ἔστιν ἡ ἐπαρατοτάτη γενεὰ μὲν συμβολικῶς, κυρίως δὲ ἡλικία, καθ' ἣν
 τό τε σῶμα ἡβᾷ καὶ ἡ ψυχὴ πεφύσηται, τῶν ἐντυφομένων ἀναρριπιζο-
 μένων παθῶν, ἄλλως τε καὶ ἀστάχως καὶ πεδίᾳ (Exod. 22,6) καὶ ὅσα
 20 ἂν τύχῃ καταπιμπράντων. ταύτην τὴν ἐπίνοσον γενεὰν ἡ ἡλικίαν ὑπό 297
 τινος τρίτης οἶα ὑπὸ ἱατρικῆς φιλοσοφίας νοσηλευθῆναι χρῆ, κατεπα-
 σθεῖσαν λόγοις ὑγιεινοῖς καὶ σωτηρίοις, δι' ὧν κένωσιν μὲν ἐνδεδέεται
 τῆς ἀμέτρου τῶν ἀμαρτημάτων πλησμονῆς, πλήρωσιν δὲ λιμηρᾶς κε-

1 δ'] δε Pap	δε Pap: om. codd.	ἀποστραφῆσον Pap	2 αὐτὸ
μόνον Pap (Mang.):	μόνον αὐτῶ ceteri	ὁ χρόνος H ²	post
ἱερὰν add. οὐκῆσιν H ¹ P ¹	3 ἀλλὰ καὶ ὑπερ τοῦ Pap:	ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ καὶ τὴν codd.	
ψυχῆς Pap: ἀρετῆς codd.	3. 4 παρασθῆσαι P ^{ap}	4 alt. δὲ om. B	
6 παιδικὴ Pap	ψυχῆς Pap: φύσεως codd.	ἀκραιφνῶς B	λείπει Mang.:
λειμῶι Pap, τελείω codd.	μαλλιστα Pap	7 κηρῶ τοῖς Pap (Mang.):	
ἀκηράτοις codd.	τετυπωμένη codd.	8 ἐγγράφασθαι conicio	κοδεῖ
Pap	υγροτητι Pap: δι' ὑγρότητα codd.	ἐπαλειφόμενα con. Mang.	
9 ἥδε] ἠδὲ Pap	δευτέρα τε τις Pap	10 ἑαυτῆς Pap H ² :	αὐτῆς ceteri
11 ἀσμένως (i, ἀσμένως ceteri)	12 τιθῆναι Pap	13 νόμοι καὶ ἄγραφοι transpos.	
codd.	14 διδασκόντων codd.	αὐτῇ scripsi: αὐτῆ codd., αὐτῆ s. s. H ²	
τά om. codd.	ὑπὸ AB	15 βρῖθοντες PH ¹	φησιν codd. Μωσοῦς
scripsi: Μωσῆς Pap, om. codd.	15. 16 ἐπιμελῶς τοῦ ἀνθρώπου AB	16 ἥδε	
codd.	17 ἐπαρατωτάτη AB	18 ἡβᾷ s. s. H ² , ἡ βάσις L	
19 ἄλλως AB: ἄλλως Pap (HP, ἀλώς Mang.		alt. καὶ P ^{ap} (Mang): om. codd.	
ἀστάχως τε καὶ AB(i)	20 τὴν om. Pap	21. 22 κατασπασθεῖσαν AB	
22 ἐνδεξῆται Pap			

- 298 νόσεως τῶν κατορθωμάτων καὶ ἐρημίας δεινῆς. μετὰ τὴν θεραπείαν οὖν ταύτην γενεᾷ τετάρτῃ φύεται ψυχῇ δύναμις τε καὶ ῥώμη κατὰ τὴν τῆς φρονήσεως βεβαιωτάτην ἀνάληψιν καὶ τὸ ἐν ἀπάσαις ἀρεταῖς ἀκλινές τε καὶ πάγιον. τοῦτ' ἐστὶ τὸ λεγόμενον· „τετάρτῃ δὲ γενεᾷ ἀποστραφῆσονται ὧδε.“ κατὰ γὰρ τὸν δειχθέντα τέταρτον ἀριθμὸν ἀποστραφείσα τοῦ διαμαρτανῆν ἡ ψυχὴ κληρονομία ἀποδείκνυται σοφία. 5
- 299 πρῶτος μὲν γὰρ ἀριθμὸς, καθ' ἃν οὔτε ἀγαθῶν οὔτε κακῶν λαβεῖν ἔννοιαν ἔστιν, ἀτυπώτου τῆς ψυχῆς ὑπαρχούσης· δεύτερος δέ, καθ' ἃν φορᾶ τῶν ἀμαρτημάτων χρώμεθα· τρίτος δέ, ἐν ᾧ θεραπευόμεθα, τὰ νοσηρὰ διωθόμενοι καὶ τὴν ἀκμὴν τῶν παθῶν ἀφῆβῶντες· τέταρτος 10 δέ, ἐν ᾧ παντελοῦς ὑγείας καὶ ῥώσεως μεταποιοῦμεθα, ὅποτε ἀποστρεφόμενοι τὰ φαῦλα τοῖς καλοῖς ἐγχειρεῖν δοκοῦμεν, πρότερον δὲ οὐκ ἔξεστι. (60.) τὸ δὲ ἄχρι τίνος, αὐτὸς μνηύσει λέγων· „οὐπω γὰρ ἀναπεπλήρωται αἱ ἀνομίαι τῶν Ἀμορραίων“ (Gen. 15,16). διδῶσι δὲ ἀφορμὴν τοῖς ἀσθενεστέροις τὰ τοιαῦτα, ὡς ὑπολαμβάνειν, ὅτι Μωυσῆς 15 εἰμαρμένῃν καὶ ἀνάγκην ὡς αἰτίας τῶν γινομένων ἀπάντων εἰσάγει.
- 301 χρῆ δὲ μὴ ἀγνοεῖν, ὅτι ἀκολουθίαν μὲν καὶ εἰρμὸν καὶ ἐπιπλοκάς αἰτιῶν ἄτε φιλόσοφος καὶ θεοφράδμων ἀνὴρ οἶδεν, τούτοις δ' οὐκ ἀνάπτει τὰς τῶν γινομένων αἰτίας. ἐφαντασιώθη γὰρ πρεσβύτερον ἄλλο ἐποχοῦμενον τοῖς ὅλοις ἡμιόχου τρόπον ἢ κυβερνήτου· πηδάλιουχεῖ γὰρ 20 τὸ κοινὸν τοῦ κόσμου σκάφος, ᾧ τὰ πάντα ἐμπλεῖ, καὶ τὸ πτηγὸν ἄρμα, τὸν σύμπαντα οὐρανόν, ἡμιοχεῖ χρώμενον αὐτεξουσίᾳ καὶ αὐτοκράτορι βασιλείᾳ. τί οὖν καὶ περὶ τούτων λεκτέον; ἐρμηνεύονται 302 Ἀμορραῖοι λαλοῦντες, τὸ δὲ μέγιστον ἀγαθὸν ἀνθρώπων δωρηθὲν ὑπὸ φύσεως, τὸν λόγον, μυρίοι τῶν λαβόντων διέφθειραν ἀχαρίστως καὶ 25 ἀπίστως τῇ δούσῃ προσενεχθέντες. οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ γόητες, οἱ κόλα-

1 ηρεμίας Pap	δεινῆς] ἡδονῆς H	2 ταύτην om. Pap	γενεᾷ τετάρτῃ Pap
G: τετάρτῃ γενεᾷ ceteri	ρωμηι Pap	2. 3 κατα φρονησιν Pap, fort. scrib.	
κατὰ φρονήσεως	3 ἀντιληψιν AB	τὸ om. G	4 ἐστιν Pap δε Pap:
om. codd.	7 ἀριθμος Pap	οὐτ' AB	7. 8 ἔννοιαν λαβεῖν codd.
8 τῆς om. v	δευτερον Pap	9 τρίτῃ AB	10 τετάρτῃ AB
11 ὑγείας codd.	11. 12 ἀποστρεφόμεθα G	12 τοῖς om. codd.	
κακοῖς A	εγχειρεν Pap	13 ἐξεστιν Pap	μηνώει HP
14 ἀμαρτίαι B			
διδῶσιν Pap	15 Μωσῆς G	16 γινομένων Pap: γινομένων codd.	18 θεοφράδμων G
	ὦν post ἀνὴρ add. codd.	οἷε HP	18. 19 οὐ τούτοις
δ' ἀνάπτει AB	18 δ' om. Pap	οὐκ s. s. H, om. G	18. 19 ἀνάπτει]
post alt. a ras. 3 litt. in HP, ἀναπτει G		19 γενομένων AB	ἄλλον G
21 ἐμπλεκει Pap	24 ἀνθρώπων om. Pap		
26 δόσει AB	26. 69,1 οἱ κόλακες, οἱ γόητες codd.		

ρ. 517 Μ. κες, οί πιθανῶν σοφισμάτων εὔρεται, | φενακίσαι καὶ παρακρούσασθαι
 μόνον εὐ εἰδότες, τοῦ ἀψευθεῖν οὐ πεφροντικότες. ἐπιτηδεύουσι μέντοι
 καὶ ἀσάφειαν, ἀσάφεια δὲ βαθὺ σκότος ἐν λόγῳ, κλέπταις δὲ συνεργῶν
 τὸ σκότος. οὐ χάριν Μωσῆς τὸν ἀρχιερέα δηλώσει καὶ ἀληθεία δια- 303
 5 κεκόσμηκεν (Exod. 28, 26), ἀρίθλον ἀξίων εἶναι καὶ ἀληθῆ τὸν τοῦ
 σπουδαίου λόγον. οἱ δὲ πολλοὶ τὸν ἀθλον καὶ ψευδῆ μεταδιώκουσιν,
 φ̄ συνεπιγράφεται πᾶς ὁ τῶν ἀγγελίων καὶ ἡμελημένων ἀνθρώπων
 ἀπατώμενος ὄχλος. Ἔως μὲν οὖν „οὐκ ἀναπεπλήρωται τὰ ἀμαρτήματα 304
 τῶν Ἀμορραίων“, τούτεστι τῶν σοφιστικῶν λόγων διὰ τὸ ἀνεξέλεγκτον,
 10 ἀλλ' ἔτι ὄγκον ἔχοντα δύναιμι ταῖς πιθανότησιν ἡμᾶς ἐπάγειν,
 [καὶ] ἀποστραφῆναι καὶ καταλιπεῖν αὐτὰ οὐ δυνάμενοι τῷ δελεάζεσθαι
 καταμένομεν. ἐάν δὲ πᾶσαι αἱ ψευδεῖς πιθανότητες διελεγχθῶσιν ὑπὸ 305
 τῶν ἀληθῶν πίστεων καὶ πλήρεις αὐτῶν καὶ ἐπιχειλεῖς αἱ ἀμαρτίαι
 περιφανῶσιν, ἀποδρασόμεθα ἀμεταστρεπτι καὶ μονοῦ τὰ ἀπόγαια
 15 ἀράμενοι τῆς τῶν ψευσμάτων καὶ σοφισμάτων χώρας ἐξαναχτησόμεθα,
 τοῖς ἀληθείας ναυλοχωράτοις ὑποδρόμοις καὶ λιμέσιν ἐνορμίσασθαι ἐπει-
 γόμενοι. τοιοῦτον δὴ τὸ δηλούμενον ὑπὸ τῆς προτάσεως· ἀμήχανον 306
 γὰρ ἀποστραφῆναι καὶ μισῆσαι καὶ καταλιπεῖν τὸ πιθανὸν ψεῦδος, εἰ
 μὴ τὸ περὶ αὐτὸ ἀμάρτημα πλήρες ἀναφανείη καὶ τέλειον· ἀναφα-
 20 νεῖται δὲ ἐκ τοῦ μὴ περιέργως διελεγχθῆναι· κατὰ τὴν τοῦ ἀληθοῦς
 ἀντίταξιν καὶ βεβαίωσιν.

(61.) Λέγει δὲ ἐξῆς· „ἐπεὶ δὲ ἐγένετο ὁ ἥλιος πρὸς δυσμαῖς, 307
 φλόξ ἐγένετο“ (Gen. 15, 17), δηλῶν ὅτι ἀρετὴ πρᾶγμα ἐστὶν ὀψίγονον

1 post εὔρεται add. ἐξ ἀπάτης πλανῆσαι D	2 μόνον Pap D: μάλλον codd.
τοῦ Pap D: τοῦ δὲ codd.	πεφροντικασιν D 3 σκότος] πάθος H
4 Μωσῆς HP	8 ἀναπεπλήρωται HP 9 ἀπεξελεγκτον Pap 10 ὄγκον
Mang.: ἐνόηλον Pap ABGH ² , ἕνα ὄηλον P(H ¹)	ἔχοντες G ἀπαγεται Pap
11 καὶ prius om. GH ² , καὶ (γοητεύει) e. gr. conicio	12 ἐγκαταμένομεν con. Mang.
12 πᾶσαι ἀψευδεῖς HP	13 ἀληθῶς B 14 ἀποδρασόμεθα Pap H ² : ἀποδρασόμεθα
ceteri απογαια Pap: ἀπόγαια ABGP ² , ἐπίγαια HP ¹	15 ἐξαναστησόμεθα P
16 ἰπποδρόμοις AB	17 δὴ om. Pap 18 γὰρ om. codd. 19 πλήρης Pap
19 ἀναφανείη scripsi, ἀναφανεν Pap: ἀναφανῆ ἢ AB, ἀναφανῆναι ἢ GP(H ¹), ἀνα-	
φανῆ H ²	20 περιέργως διελεγχθῆναι GHP: περιεργως διαλεχθῆναι Pap, παρέργως
διαλεχθῆναι AB	τοῦ Pap: om. ABGH, τῆς P 22 ἐγένετο codd.
δυσμαῖς codd.	

1. 2 DP fol. 266^v (lemma om. Harris p. 92): οἱ πιθανῶν — πεφροντικασιν. pergit. lin. 7
 οἷς ὁ τῶν ἀγγελίων καὶ ἡμελημένων ἀνθρώπων ἀπατώμενος ὄχλος συνεπιγράφεται.

- καὶ μὴν, ὡς ἔφασάν τινες, πρὸς αὐταῖς ταῖς τοῦ βίου δυσμαῖς βεβαιού-
 μενον. ἀρετὴν δὲ ἀπεικάζει φλογί· καθάπερ γὰρ ἡ φλόξ καίει μὲν τὴν
 παραβληθεῖσαν ὕλην, φωτίζει δὲ τὸν γείτονα ἀέρα, τὸν αὐτὸν τρόπον
 ἐμπήρησι μὲν τὰ ἀμαρτήματα ἡ ἀρετῆ, φέγγους δὲ τὴν ὅλην ἀναψί-
 308 πλησι δianoίαν. ἀλλὰ γὰρ ἔτι τῶν ἀδιαιρέτων καὶ ἀμερίστων λόγων 5
 ἐπικρατούντων ταῖς πιθανότησιν, οὐδ' Ἀμορραίους ἀνακαλεῖ, περιφανε-
 στάτην καὶ ἄσκιον αὐτῶν ἰδεῖν οὐ δυνάμεθα· κλιβάνου δ' εἰλικρινές
 πῦρ οὐκ ἔχοντος, ἀλλ' ὡς αὐτὸς ἔφη (Gen. 15, 17) καπνιζομένου τρό-
 309 πον διακειμέθα, σπινθῆρσι μὲν τῆς ἐπιστήμης ὑποτυφόμενοι, μήπω δὲ 10
 καθαρῶ πυρὶ δοκιμασθῆναι καὶ κραταιωθῆναι δυνάμενοι. πολλῇ δὲ τῷ
 σπεύραντι τοὺς σπινθῆρας χάρις, ἵνα μὴ νεκρῶν τρόπον σωματῶν ὁ
 νοῦς ὑπὸ παθῶν καταψυχθῆ, ἀλλ' ἔνθερμος ὢν καὶ χλιαίνόμενος ὑπεκ-
 310 καύμασιν ἀρετῆς ζωपुरῆται μέχρι τοῦ τὴν εἰς πῦρ ἱερόν, ὡς ὁ Ναδάβ 15
 καὶ Ἀβιοὺδ (Lev. 10, 2), δέξασθαι μεταβολήν. καπνὸς δὲ γίνεται μὲν
 πρὸ πυρός, | ἀδραχρὴν δὲ βιάζεται τοὺς πλησιάζοντας. ἀμφοτέρω δὲ p. 518 M.
 φιλεῖ συμβαίνειν· ταῖς τε γὰρ ἀρετῆς αὐγαῖς προσχωροῦντες τελειότητα 15
 ἐλπίζομεν, καὶ εἰ μήπω δυνάμεθα τυχεῖν αὐτῆς, οὐκ ἀδακρυτὶ διάγο-
 μεν ἀνιώμενοι. πολὺς γὰρ ὅταν ἡμερὸς ἔντακῃ, πρὸς τὴν τοῦ ποθοῦ-
 μένου θήραν ἐπισπεύδει καὶ ἄχρι τοῦ συλλαβεῖν κατηφεῖν ἀναγκάζει.
 311 κλιβάνῳ δὲ νῦν ἐξωμοίωσε τὴν ψυχὴν τοῦ φιλομαθοῦς καὶ ἐλπίδα τελειώ- 20
 σεως ἔχοντος, ἐπειδὴ τροφῆς πετρομένης συκραταιοῦν ἑκάτερον ἀγγεῖόν
 ἐστίν, ὁ μὲν τῆς διὰ σιτίων φθαρτῶν, ἡ δὲ τῆς δι' ἀφθάρτων ἀρετῶν. αἱ δὲ
 λαμπάδες τοῦ πυρός αἱ δαδουχούμεναι τοῦ δαδούχου θεοῦ κρίσις εἰσίν,
 αἱ λαμπραὶ καὶ διαυγεῖς, αἷς ἔθος μέσον τῶν διχοτομημάτων, λέγω δὲ
 312 τῶν ἐναντιοτήτων, ἐξ ὧν ἅπας ὁ κόσμος συνέστηκε, διαίγειν. λέγεται 25
 γάρ· «λαμπάδες πυρός, αἱ διήλθον μέσον τῶν διχοτομημάτων» (Gen.

1 αυτοῖς Pap 3 παρευρεθεῖσαν ABP² 4 ἐμπήρησι Pap φέγγους Pap
 4. 5 ἀναψίπλησι PH¹, fort. recte 5 ἔτι om. AB, ἐπὶ G 6 ταῖς om. HP
 ἐπιθανότησι Pap 7 αὐτῶν codd.: αὐτῶν Pap εἰλικρινές codd. 9 τῆς Pap
 AB(ι: τοῖς PP ἐπιτυφόμενοι HP 9. 10 μήπω — δυνάμενοι om. AB 10 καθαρῶ
 πυρὶ Pap G: πυρὶ καθαρῶ AB, πυρὶ HP 11 σπεύραντι] ζωपुरοῦντι conl. Mang.
 χάρις B 12 ὑπὸ παθῶν om. codd. καταψυχθῆ Pap: καταψυγῆ codd. ἀλειανό-
 13 εἰς] εἰ A ναδάμ AB, ναβάδ (ι 13 δέ] δὴ B 15 φιλεῖν
 AP ταῖς τε γὰρ ἀρετῆς αὐγαῖς προσχωροῦντες scripsi: τοῖς τε (τε om. H², Pap?) γάρ
 ἀρετῆς ἀγγελοῖς προσγορεύοντες (προγορεύοντες HP, Pap?) Pap et codd., ταῖς . . . αὐγαῖς ἐγγο-
 16 καὶ Pap: κἂν codd. δυνάμεθα A 19 (βάκρυα) μέχρι
 τοῦ καταλαβεῖν καταγεῖν ἀναγκάζει male Jessen καταλαβεῖν codd. 21 (συ)κρα-
 23 κρίσις codd. 24 μέσον Pap: μέσαις codd. post
 τῶν add. διαυγεῖς G 25 ἐνδιείγειν conl. Mang. 26 post γάρ add. ὅτι ABP²

15, 17), ἵνα γινῶς, ὅτι αἱ θεῖαι δυνάμεις διὰ μέσων καὶ πραγμάτων καὶ σωμάτων ἴουσαι φθεῖρουσι μὲν οὐδὲν — μένει γὰρ ἀπαθῆ τὰ διχοτομήματα —, διαιροῦσι δὲ καὶ διαστελλουσι σφόδρα καλῶς τὰς ἐκάστων φύσεις.

- 5 (62.) Τῆς οὖν τῶν εἰρημένων ἐπιστήμης κληρονόμος δεόντως 313 ἀποδεικνύται ὁ σοφός· „ἐν γὰρ τῇ ἡμέρᾳ“ φησὶν „ἐκείνη διέθετο κύριος τῷ Ἀβραάμ διαθήκην λέγων· τῷ σπέρματί σου δώσω τὴν γῆν ταύτην“ (Gen. 15, 18). ποῖαν γῆν δηλοῖ, εἰ μὴ τὴν προειρημένην, ἐφ’ 314 ἣν ποιεῖται τὴν ἀναφοράν; ἥς ἐστὶν ὁ καρπὸς καταληφίς ἀσφαλῆς καὶ 10 βεβαία τῆς τοῦ θεοῦ σοφίας, καθ’ ἣν τὰ σύμπαντα τοῖς τομεῦσιν ἑαυτοῦ διαφυλάττει ἀπαθῆ τὰ ἀγαθὰ κακοῦ κατὰ τὰ ἐπὶ τοῖς τὴν γένεσιν ἀφθάρτοις. εἰτ’ ἐπιλέγει· „ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Αἰγύπτου ἕως τοῦ ποτα- 315 μοῦ τοῦ μεγάλου [ποταμοῦ] Εὐφράτου“ (Gen. 15, 18), δηλῶν ὅτι οἱ τέλειοι τὰς μὲν ἀρχὰς ἔχουσιν ἀπὸ σώματος καὶ αἰσθήσεως καὶ τῶν 15 ὀργανικῶν μερῶν, ὧν ἄνευ ζῆν οὐκ ἔνεστι — χρῆσιμα γὰρ πρὸς τὴν ἐν τῷ μετὰ σώματος βίῳ παιδεῖαν —, τὰ δὲ τέλη ἐπὶ τὴν τοῦ θεοῦ σοφίαν, τὸν μέγαν ὡς ἀληθῶς ποταμόν, χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης καὶ τῶν 20 ἄλλων πλημμυροῦντα ἀγαθῶν. οὐ γὰρ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου 316 ἕως τοῦ Αἰγύπτου ποταμοῦ τὴν χώραν περιέγραψεν — οὐ γὰρ ἂν ἀρετὴν εἰς τὰ σωματικά πάθη κατεβίβασεν —, ἀλλ’ ἔμπαλιν „ἀπὸ τοῦ Αἰγύπτου ἕως τοῦ μεγάλου Εὐφράτου.“ ἀπὸ γὰρ τῶν θνητῶν αἱ βελτιώσεις γίνονται πρὸς τὰ ἀφθάρτα.

1 ἵνα γινῶς—πραγμάτων om. AB 2 μένει Pap 3 διαστελλουσι] διακρίνουσι AB ἐκάστων] ἐν ἐκάστω AB 6 διέθετο Pap: συνέθετο codd. 7 (διαθή)κην Pap sup-plevi: συνθήκην codd. 8 γῆν] ἠ Pap εἰ ABG (Pap): ὅτι HP 9 καταληφίς Pap 10 βεβαία Pap: βεβαιοτάτη codd. 10. 11 τιμῶσιν αὐτὸν Markland 11 διαφυλάττει AB, διακρίνει φυλάττων conicio 11—14 κακοῦ—αἰσθήσεως om. Pap κατὰ τὰ] καθά coni. Mang., sed etiam quae sequuntur corrupta sunt 12. 13 τοῦ ποταμοῦ om. AB 13 ποταμοῦ seclusi 14 τοῦ σώματος AB 15 ἐνεστι Pap: ἔστι ABGP, ἔστιν H 16 μετὰ om. AB παιδεῖαν] διαγωγὴν conicio 18 ἀγαθῶν πλημμυροῦντα codd. 19 τοῦ] τῆς H¹P 19 Αἰγυπτίου GH² ante τὴν add. ὅς GHP περιγράφει H οὐ] οὕτως coni. Mang. 21 Αἰγυπτίου GHP² 21. 22 βελτιώσεις Pap: οἰκειώσεις codd. 22 subscriptio in Pap: ΠΙΛΩΝΟC ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΙC Ο ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ ΕCΤΙΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟC Η ΠΕΡΙ ΤΗC ΕΙC ΤΑ ΙCΑ ΚΑΙ ΕΝΑΝΤΙΑ ΤΟΜΗC, in H περί τοῦ τίς ὁ τῶν θείων πραγμάτων κληρονόμος καὶ περί τῆς ἴσα καὶ ἐναντία τομῆς.

- 1 (1.) „Σάρα δὲ ἡ γυνὴ Ἀβραάμ οὐκ ἔτικτεν αὐτῆ. ἦν δὲ αὐτῆ *Ip.519M.*
 παιδίσκη Αἴγυπτία, ἣ ὄνομα Ἴγαρ. εἶπε δὲ Σάρα πρὸς Ἀβραάμ·
 ἰδοῦ, συνέκλεισέ με κύριος τοῦ μὴ τίκτειν, εἰσελθε πρὸς τὴν παιδίσκην
 2 μου, ἵνα τεκνοποιήσῃς ἐξ αὐτῆς“ (*Gen. 16,1.2.*) τὸ Σάρας ὄνομα
 μεταληφθέν ἐστίν „ἀρχή μου“· φρόνησις δὲ ἡ ἐν ἔμοι καὶ σωφροσύνη 5
 ἡ ἐν ἔμοι καὶ ἡ ἐπὶ μέρους δικαιοσύνη καὶ ἐκάστη τῶν ἄλλων ἀρετῶν,
 ἦν περὶ ἐμὲ μόνον εἶναι συμβέβηκεν, ἀρχὴ ἐστίν ἐμοῦ μόνου· ἐπιστατεῖ
 γάρ μου καὶ ἡγεμονεῖται πειθαρχεῖν ἐγνωκότος, βασιλῆς ἐκ φύσεως ὑπάρ-
 3 χουσα. ταύτην Μωυσῆς, τὸ παραδοξότατον, καὶ στείραν ἀποφαίνει καὶ
 πολυγωνωτάτην, εἴ γε τὸ πολυανθρωπότατον τῶν ἔθνῶν ἐξ αὐτῆς 10
 ὁμολογεῖ γενέσθαι. τῆ γὰρ ὄντι ἡ ἀρετὴ πρὸς μὲν τὰ φαῦλα
 πάντα ἐστείρωται, τῶν δὲ ἀγαθῶν εὐτοκίᾳ χρῆται τοιαύτη, ὡς
 4 μὴδὲ μαιευτικῆς τέχνης — φθάνει γὰρ ἀποτίκτουσα — δεῖσθαι. τὰ

φιλωνος περὶ τῆς πρὸς τὰ προπαιδεύματα συνόδου MA: φιλωνος περὶ τῆς εἰς τὰ προπαι-
 δεύματα συνόδου G, τοῦ αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς κτλ. F, περὶ τῆς εἰς τὰ προπαιδεύματα συνό-
 δου H 1. 2 bis Σάρρα codd. καὶ αὐτὴ δούλη ἦν Αἴγυπτία καὶ ὄνομα αὐτῆ Ἴγαρ
 GF 3 με] μοι G 4 ante κύριος add. v μὴ τίκτειν MAH: τεκεῖν GF
 δὴ ante πρὸς add. GF 4 ἵνα τεκνοποιήσῃς MAH: εἰ πως οἰκοδομηθήσομαι GF
 Σάρρας MAH, Σάρρα GF 5 ληφθέν G 6 μέρος G καὶ ἡ ἐκά-
 στων ἄλλων GF 7 μόνου om. F 8 μου om. GF 9 ταύτης A
 Μωσῆς G 10 πολυάνθρωπον GF 13 μαιευτικῆς G δεῖσθαι post τέχνης
 transpos. Fv, pro δεῖσθαι habet οἷς (hoc add. G²) δεῖ χρῆσθαι G

6 *Clem. Alex. Strom. I § 31 p. 334 P.*: ἐμηνεῖται δὲ ὁ Φίλων . . . τὴν Σάρραν (leg. Σάραν) δὲ „ἀρχὴν μου“.

μὲν οὖν ζῆα καὶ φυτὰ διαλείποντα τὸν πλείω χρόνον ἀπαξ ἢ δις τὸ
 πλείστον τοὺς οἰκίους δι' ἑναυτοῦ φέρει καρπούς, καθ' ὃν ἔταξεν ἀριθ-
 μὸν ἑκάστοις ἢ φύσις ἑναρμοζόμενον ταῖς ἐτησίαις ἑραῖς· ἀρετὴ δὲ οὐ
 διαλείπουσα ἀνελλιπῶς δὲ καὶ ἀδιαστάτως κατὰ τοὺς ἀμειβεῖς χρόνους
 p. 520 M. αἰεὶ γεννᾷ, βρέφῃ μὲν οὐδαμῶς, λόγους δὲ ἀστείου καὶ βουλάς | ἀνεπι-
 6 λήπτους καὶ ἐπαινετὰς πράξεις. (2.) ἀλλ' οὕτως πλοῦτος, φ' μὴ δυνατόν 5
 ἔστι χρῆσθαι, τοὺς κεκτημένους ὠφελεῖ οὔτε ἡ φρονήσεως εὐτοκία, ἐὰν
 μὴ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς τὰ ὠφέλιμα τίχτη. τοὺς μὲν γὰρ εἰσάπαν ἀξίους
 ἔκρινε τῆς συμβιώσεως αὐτῆς, οἱ δ' οὐπω (τὴν) ἡλικίαν ἔδοξαν ἔχειν,
 10 ὡς ἐπαινετῆς καὶ σώφρονος οἰκουρίας ἀνέχεσθαι· οἷς τὰ προτέλεια τῶν
 γάμων ἐφῆκε ποιεῖσθαι, ἐλπῖδα καὶ τοῦ θύσειν τοὺς γάμους παρασχούσα.
 Σάρα οὖν, ἡ ἀρχουσα μου τῆς ψυχῆς ἀρετῆ, ἔτικτε μὲν, ἐμοὶ δ' οὐκ 6
 ἔτικτε· οὐ γὰρ ἡδυνάμην πω νέος ὢν τὰ γεννήματα αὐτῆς παραδέχεσθαι,
 τὸ φρονεῖν, τὸ δικαιοπραγεῖν, τὸ εὐσεβεῖν, διὰ τὸ πλῆθος τῶν νόθων
 15 παιδῶν, οὓς ἀπεκύησάν μοι αἱ κεναὶ δόξαι. τροφαὶ γὰρ αἱ τούτων καὶ
 συνεχεῖς ἐπιμέλειαι καὶ φροντίδες ἀληκτοὶ τῶν γνησίων καὶ ὡς ἀληθῶς
 ἀστῶν ὀλιγωρεῖν ἠνάγκασαν. καλὸν οὖν εὐχεσθαι τὴν ἀρετὴν μὴ μόνον 7
 τίχτειν, ἢ καὶ δίχα εὐχῆς εὐτοκεῖ, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς τίχτειν, ἵνα τῶν
 σπερμάτων καὶ γεννημάτων αὐτῆς μεταλαγχάνοντες εὐδαιμονώμεν. εἴθε
 20 γὰρ θεῶν μόνῃ τίχτειν, τὰς ἀπαρχὰς ὢν ἔτυχεν ἀγαθῶν εὐχαρίστως
 ἀποδιδούσα τῇ τὴν αἰπαρθενοῦ μήτραν, ὡς φησι Μωυσῆς, ἀνοῖξαντι
 (Gen. 29, 31). καὶ γὰρ τὴν λυχνίαν, τὸ ἀρχέτυπον τοῦ μιμήματος 8
 παράδειγμα, ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους φησὶ φαίνειν, δηλονότι τοῦ πρὸς
 θεόν· ἐβδόμη γὰρ οὕσα καὶ μέση τῶν ἕξ καλαμίσκων δίχα διεηρη-
 25 μένων εἰς τριάδας, ἑκατέρωθεν δορυφορούντων, ἄνω τὰς αὐγὰς
 ἀποστέλλει πρὸς τὸ ὄν, λαμπρότερον ἡγουμένη τὸ φέγγος ἢ ὡς δύνασθαι

2. 3 ἀριθμὸν] χρόνον conicio 3 ἑκάστοις om. GF 4 δὲ] τὸ A
 7 ἢ] εἰ ἢ M ἐάν] ἀν GF 8 γὰρ (τελείως) conl. Mang. 9 αὐτῆς om. F
 τὴν addidi 10 οἷς] ἢς AL² 11 ἀφῆκε A θῆσειν H², θύσειν FL 12 Σάρα
 codd. ἀρετὴν G ἔτικτεν GF μὲν om G 12. 13 ἐμοὶ δ' οὐκ ἔτικτεν
 MA, bis habet G: οὐκ ἔτικτε δ' ἐμοὶ H, om. F 13 ἑδυνάμην G πω om. A,
 πως F ταύτης F 14 εὐτοκεῖν GF ult. τὸ om. F 15 παιδῶν H
 οὐς] ἀς F 16 ἀληκτοὶ Mang.: ἀλεκτοὶ codd. 17 ἀστείων G εὐχεσθαι
 GFH²: δέχεσθαι MA(H¹) 18 ἢ] ἢ AGF εὐτοκεῖν GF, ἀτοκεῖ Turm.
 19 γεννημάτων M μεταλαχόντες GF 20 μόνον F 21 αἰεὶ παρ-
 θένον F Μωσῆς GF 22 τὸ om. G 23 δῆλον ἐστὶ G
 24 οὕσα om. F καυλίσκων L¹ 24. 25 διεηρημένων H 25 τριάδας GF
 (Mang.): τριάδος M, τριάδα AH 26 ὄν Mang.: ἐν MAH, om. GF ἑλλαμ-
 πρότερον GF, λαμπρότατον Turm. φέγγος MAH: τέλος GF

- 9 θνητὴν αὐτῷ προσβάλλειν ὄψιν (Exod. 25,37.31). (3.) διὰ τοῦτο οὐ φησι μὴ τίθειν τὴν Σάρραν, ἀλλ' αὐτῷ τινι μὴ τίθειν. οὐ γὰρ ἔσμεν ἱκανοὶ δέξασθαι πω γονὰς ἀρετῆς, εἰ μὴ πρότερον ἐντόχοιμεν αὐτῆς τῇ θεραπευαίνῃ· θεραπευαίνεις δὲ σοφίας ἢ διὰ τῶν προπαιδευμάτων ἐγκύκλιος
- 10 μουσικῆ. ὡσπερ γὰρ ἐν μὲν οἰκίαις αὔλειοι πρόκεινται κλισιάθων, ἐν δὲ πόλεσι τὰ προάστεια, ἡ δὲ ὦν εἴσω βαδίζειν ἔνεστιν, οὕτως καὶ ἀρετῆς πρόκειται τὰ ἐγκύκλια· ταῦτα γὰρ ὁδὸς ἐστὶν ἐπ' ἐκείνην φέρουσα.
- 11 Χρὴ δ' εἰδέναι, ὅτι τῶν μεγάλων ὑποθέσεων μεγάλα καὶ τὰ προοίμια εἶναι συμβέβηκε. μεγίστη δὲ ὑπόθεσις ἀρετῆ· καὶ γὰρ περὶ μεγίστην ὕλην καταγίνεται, τὸν σύμπαντα ἀνθρώπων βίον. εἰκότως οὖν οὐ βραχεῖσι χρῆσται προοιμίαις, ἀλλὰ γραμματικῆ, γεωμετρίας, ἀστρονομίας, ῥητορικῆ, μουσικῆ, τῆ | ἄλλη λογικῆ θεωρίας πάσῃ, ὧν ἐστὶ σύμβολον ἢ
- 12 Σάρρας θεραπευαίνης Ἄγαρ, ὡς ἐπιδείξομεν. „εἶπε“ γὰρ φησι „Σάρα πρὸς Ἄβραάμ· ἰδοὺ συνέκλεισέ με κύριος τοῦ μὴ τίθειν· εἰσελθε πρὸς τὴν παιδίσκην μου, ἵνα τεκνοποιήσῃς ἐξ αὐτῆς“ (Gen. 16,1). τὰς σωματικῶν πρὸς σώματα μίξεις καὶ ὁμιλίας ἡδονῆν ἐχούσας τὸ τέλος ὑπεξαιρέτων τοῦ παρόντος λόγου· νοῦ γὰρ πρὸς ἀρετὴν ἐστὶ σύνοδος ἐξ αὐτῆς ἐπιμεμένου παιδοποιεῖσθαι, εἰ δὲ μὴ δύναιτο εὐθύς, ἀλλὰ τοι τὴν θεραπευαίνῃα αὐ-
- 13 τῆς, τὴν μέσῃν παιδείαν, ἐγγυᾶσθαι διδασκομένου. (4.) ἄξιον δὲ τῆς αἰδοῦς καταπλαγῆναι σοφίαν, ἥτις τὸ βραδὺ πρὸς γένεσιν ἢ τελείως ἄγονον οὐκ ἤξεισεν ἡμῖν ὀνειδίσαι, καίτοι τοῦ χρησιμοῦ τάλπηθες εἰπόντος, ὅτι „οὐκ ἔτικτεν“, οὐ διὰ φθόνον, ἀλλὰ διὰ τὴν ἡμῶν αὐτῶν ἀνεπιτηδείότητα· „συνέκλεισε“ γὰρ φησι „μὲ κύριος τοῦ μὴ τίθειν“, καὶ οὐκέτι προστίθησιν „ὑμῖν“, ἵνα μὴ προφέρειν ἀτυχίαν καὶ ὀνειδίζειν ἑτέροις δοκῆ. 25

1 αὐτῶν A ὄψιν GF: τὴν ὄψιν MAH τοῦτ' F² οὐ H²: οὖν MAH¹, om. GF
 2 Σάρραν codd. ἀλλ' om. GF post alt. τίθειν add. τὴν Σάρραν H
 3 αὐτῆς ἐντόχ. transpos. GF ἐντόχοιμεν G (sed oi in ras.): ἐντόχοιμεν A, ἐντόχοιμεν MHF 4 ἢ A διὰ secl. Mang. 5 post μουσικῆ add. καὶ ἡ λογικῆ σοφισμάτων γεῦσις (νεῦσις G) GF, καὶ λογικῆ add. I.², εὐρεσις pro γεῦσις conii. Mang. (cf. § 29) vel καὶ ἄλλη λογικῆ θεωρία (cf. § 11) αὔλειοι H: αὐλίοι ceteri
 6 οὕτω GF 7 πρόκεινται HGF 7 post ὁδὸς add. τίς GF 8 ἀγούσα F
 13 θεραπεία F πᾶσιν ὧν ἐστὶ A 14 Σάρρας et Σάρρα codd. 15 μ[ε] μοι G 16 [να] εἰ πως GF τεκνοποιήσεις GF 17 πρὸς σωματικῶν G
 17 ὑπεξέρετε G 19 δὲ καὶ μὴ G εὐθύς] ἐξ αὐτῆς conii. Mang.
 τοι] τί A 20 δὲ om. GF 24 γὰρ φησι κύριος τοῦ μὴ τίθειν ἐμὲ GFv φησι om. MAH 25 ὑμῖν M(H¹): ἡμῖν ceteri προσφέρεται GF ἀτυχίαν καὶ ὀνειδίζειν MA: ἀδίκιαν καὶ ὀνειδίζειν GF, καὶ ὀνειδίζειν ἀτυχίαν H

„εἴσελθε“ οὖν φησι „πρὸς τὴν παιδείαν μου,“ τὴν τῶν μέσων καὶ 14
 ἐγκυκλίων ἐπιστημῶν μέσσην παιδείαν, „ἵνα τεκνοποιήσῃ πρότερον ἐξ
 αὐτῆς.“ αὐθις γὰρ δυνήσῃ καὶ τῶν πρὸς τὴν δέσποιναν ὁμιλιῶν (ἐπι)
 γενέσει παιδῶν γνησίων ἀπόνασθαι. γραμματικὴ μὲν γὰρ ἱστορίαν τὴν 15
 5 παρὰ ποιηταῖς καὶ συγγραφεύσιν ἀναδιδάσασα νόσην καὶ πολυμαθίαν
 ἐργάζεται καὶ καταφρονητικῶς ἔχει ἀναδιδάξει τῶν δσα αἱ κεναὶ δόξαι
 τυφοπλαστοῦσι, διὰ τὰς κακοπραγίας, αἷς τοὺς ἀδομένους παρ’ αὐτοῖς
 ἥρωας τε καὶ ἡμιθέους λόγος ἔχει χρῆσασθαι. μουσικὴ δὲ τὸ μὲν ἄρ- 16
 ρυθμὸν [ἐν] ῥυθμοῖς, τὸ δ’ ἀνάρμοστον ἄρμονίαν, τὸ δ’ ἀπυφθόν καὶ
 10 ἐκμελὲς μέλει κατεπάδουσα τὸ ἀσύμφωνον εἰς συμφωνίαν ἄξει. γεω-
 μετρία δ’ ἰσότητος καὶ ἀναλογίας ἐμβαλλομένη τὰ σπέρματα εἰς ψυχὴν
 φιλομαθῆ γλαφυρότητι συνεχοῦς θεωρίαν δικαιοσύνης ζῆλον ἐμποιήσει.
 ῥητορικὴ δὲ καὶ τὸν νοῦν πρὸς θεωρίαν ἀκονησαμένη καὶ πρὸς ἐρμη- 17
 νεῖαν γυμνάσασα τὸν λόγον καὶ συγκροτήσασα λογικὸν ὄντως ἀποδείξει
 15 τὸν ἄνθρωπον ἐπιμεληθεῖσα τοῦ ἰδίου καὶ ἐξαιρέτου, δ μηδενὶ τῶν ἄλλων
 ζῴων ἢ φύσις δεδώρηται. διαλεκτικὴ δὲ ἡ ῥητορικῆς ἀδελφὴ καὶ δι- 18
 δομος, ὡς εἰπόντινες, τοὺς ἀληθεῖς τῶν ψευδῶν λόγους διακρίνουσα καὶ
 τὰς τῶν σοφισμάτων πιθανότητας ἐλέγχουσα μεγάλην νόσον ψυχῆς, ἀπά-
 την, ἀκέσεται. τούτοις οὖν καὶ τοῖς παραπλησίσις ἐνομιλῆσαι καὶ ἐμ-
 20 προμελετῆσαι λυσιτελεῖς· ἴσως γάρ, ἴσως, δ πολλοῖς συνέβη, διὰ τῶν
 ὑψηλῶν ταῖς βασιλείσιν ἀρεταῖς γνωρισθησόμεθα. οὐχ ὄρας, ἔτι καὶ τὸ 19
 p. 522 M. σῶμα ἡμῶν οὐ πρότερον πεπηγυῖαι | καὶ πολυτελέσει χρῆται τροφαῖς,
 πρὶν ἢ ταῖς ἀποικίλοις καὶ γαλακτώδεσιν ἐν ἡλικίᾳ τῇ βρεφώδει; τὸν

1 γοῦν GF	φησί om. A	2 μέσσην fort. secl.	τεκνοποιήσῃς L, fort.
recte (cf. § 1)	3 ἐπι addidi	4 γραμματικὴν A	ἱστορίας τὰς v
5 prius καὶ] τε καὶ GF	ἀναδείξασα G, ἀναπτύξασα	conicio	νόσην] σύν- σιν G πολυμαθίαν G
6 καὶ] καὶ ἔτι GF	ai om. GF	7 τυφο- πλαστοῦσι AF: τυφλοπλαστοῦσι ceteri	8 τε om. GF
9 ἐν seclusi	ante	ἀρμονίαν add. ἐν H	τὸν H
10 ἐκμελὲς G ¹ F ¹ L ²	μέλη G, μέλος AF ²	Turn., βέλους L ² (F ¹ ?), μέλει conicio	ἤξει H ²
11 ἰσότης M	ἐμβαλλο- μένη A: ἀμβαλλομένη M, συμβαλλομένη G, in ras. F, αὐτὰ βαλλομένη H	12 θεω- ρίας Turn.	13 ἀκονησαμένη A
15 δ] ὦ G	19. 20 ἐνπρομελετῆσαι G	22 πολυτελέσει] τελείαις conii. Mang., πολυειδέσει conicio	

1—4 *Clem. Alex. Strom. I § 30 p. 333 P.*: ἡξίου δὲ εἰκότως τὸν ἴδην καιρὸν ἔχοντα
 προκοπῆς τῇ κοσμικῇ παιδείᾳ . . . συνενασθῆναι πρότερον, ὕστερον δὲ καὶ αὐτῇ προσελ-
 θόντα κατὰ τὴν θέαν πρόνοιαν γεννησάμενον τὸν Ἰσαάκ. 17 Stoici (Zeller III 1
 p. 64, de Arnim, Lebeu und Werke des Dio von Prusa p. 77).

- 9 θνητῶν αὐτῶν προσβάλλειν ὄψιν (Exod. 25,37.31). (3.) διὰ τοῦτο οὐ φησι μὴ τίκτειν τὴν Σάρραν, ἀλλ' αὐτῶν τινι μὴ τίκτειν. οὐ γὰρ ἔσμεν ἱκανοὶ δέξασθαι πῶς γονὰς ἀρετῆς, εἰ μὴ πρότερον ἐντόχοιμεν αὐτῆς τῆς θεραπευτικῆς· θεραπευτικῆς δὲ σοφίας ἢ διὰ τῶν προπαιδευμάτων ἐγκύκλιος
- 10 μουσικῆς. ὥσπερ γὰρ ἐν μὲν οἰκίαις αὐλοῖοι πρόκεινται κλισιάδων, ἐν 5 δὲ πόλεσι τὰ προάστεια, δι' ὧν εἴσω βαδίζουσιν ἔνεστιν, οὕτως καὶ ἀρετῆς πρόκεινται τὰ ἐγκύκλια· ταῦτα γὰρ ὁδὸς ἐστὶν ἐπ' ἐκείνην φέρουσα.
- 11 Χρὴ δ' εἰδέναι, ὅτι τῶν μεγάλων ὑποθέσεων μεγάλα καὶ τὰ προοίμια εἶναι συμβέβηκε. μεγίστη δὲ ὑπόθεσις ἀρετῆς· καὶ γὰρ περὶ μεγίστην 10 ὕλην καταγίνεται, τὸν σύμπαντα ἀνθρώπων βίον. εἰκότως οὖν οὐ βραχέσει χρῆσται προοίμοις, ἀλλὰ γραμματικῆς, γεωμετρίας, ἀστρονομίας, ῥητορικῆς, μουσικῆς, τῆς ἄλλης λογικῆς θεωρίας πάσης, ὧν ἐστὶ σύμβολον ἢ p. 521 M.
- 12 Σάρρας θεραπευτικῆς ἄγαρ, ὡς ἐπιδειξόμεν. „εἶπε“ γὰρ φησι „Σάρα πρὸς Ἀβραάμ· ἰδοὺ συνέκλεισέ με κύριος τοῦ μὴ τίκτειν· εἰσελθε πρὸς τὴν 15 παιδίσκην μου, ἵνα τεκνοποιήσῃς ἐξ αὐτῆς“ (Gen. 16,1). τὰς σωματίων πρὸς σώματα μίξεις καὶ ὁμιλίας ἡδονὴν ἐχούσας τὸ τέλος ὑπεξαιρετέον τοῦ παρόντος λόγου· νοῦ γὰρ πρὸς ἀρετὴν ἐστὶ σύνδοσις ἐξ αὐτῆς ἐπιεμένου παιδοποιεῖσθαι, εἰ δὲ μὴ δύναται εὐθύς, ἀλλὰ τοι τὴν θεραπευτικὴν αὐ-
- 13 τῆς, τὴν μέσην παιδείαν, ἐγγυᾶσθαι διδασκομένου. (4.) ἄξιον δὲ τῆς 20 αἰδοῦς καταπλαγῆναι σοφίαν, ἥτις τὸ βραδύ πρὸς γένεσιν ἢ τελείως ἄγρον οὐκ ἤξειωσεν ἡμῖν ὀνειδίσαι, καίτοι τοῦ χρησμοῦ τάληθες εἰπόντος, ὅτι „οὐκ ἔτικτεν,“ οὐ διὰ φθόνου, ἀλλὰ διὰ τῶν ἡμῶν αὐτῶν ἀνεπιτηδειότητά· „συνέκλεισε“ γὰρ φησι „μὲ κύριος τοῦ μὴ τίκτειν,“ καὶ οὐκέτι προστίθησιν „ὕμῖν“, ἵνα μὴ προφέρειν ἀτυχίαν καὶ ὀνειδίζειν ἑτέροις δοκῆ. 25

1 αὐτῶν A	ὄψιν GF: τὴν ὄψιν MAH	τοῦτ' F ²	οὐ H ² : οὐν MAH ¹ , om. GF
2 Σάρραν codd.	ἀλλ' om. GF	post alt. τίκτειν add. τὴν Σάρραν H	
3 αὐτῆς ἐντόχ. transpos. GF	ἐντόχοιμεν G (sed oi in ras.): ἐντόχοιμεν A, ἐντόχωιμεν MHF	4 ἢ A	διὰ secl. Mang. 5 post μουσικῆ add. καὶ ἡ λογικῆ σοφισμάτων γεύσεις (νεύσεις G) GF, καὶ λογικῆ add. L ² , εὐρεσις pro γεύσεις conī. Mang. (cf. § 29) vel καὶ ἄλλη λογικῆ θεωρία (cf. § 11) αὐλοῖοι H: αὐλοῖοι ceteri
6 οὕτω GF	7 πρόκεινται HGF	7 post ὁδός add. τίς GF	8 ἄγουσα F
13 θεραπεία F	πᾶσιν ὧν ἐστὶ A	14 Σάρρας et Σάρρα codd.	15 μ[ε]
μοι G	16 [ἴνα] εἰ πως GF	τεκνοποιήσεις GF	17 πρὸς σωματίων G
17 ὑπεξέρετε G	19 δὲ καὶ μὴ G	εὐθύς] ἐξ αὐτῆς conī. Mang.	
τοι] τί A	20 δὲ om. GF	24 γὰρ φησι κύριος τοῦ μὴ τίκτειν ἐμέ GFv	φησι om. MAH 25 ὑμῖν M(H ¹): ἡμῖν ceteri προσφέρηται GF
ἀτυχίαν H	ἀτυχίαν καὶ ὀνειδίζειν MA: ἀδικίαν καὶ ὀνειδίζειν GF, καὶ ὀνειδίζειν		

„εἴσελθε“ οὖν φησι „πρὸς τὴν παιδείαυ μου,“ τὴν τῶν μέσων καὶ 14
 ἐγκυκλίων ἐπιστημῶν μέσῃν παιδείαν, „ἵνα τεκνοποιήσῃ πρότερον ἐξ
 αὐτῆς“· αὐτῆς γὰρ δυνήσῃ καὶ τῶν πρὸς τὴν δέσποιναν ὁμιλιῶν (ἐπι)
 γενέσει παιδῶν γησιῶν ἀπόνασθαι. γραμματικὴ μὲν γὰρ ἱστορίαν τὴν 15
 5 παρὰ ποιηταῖς καὶ συγγραφεῦσιν ἀναδιδάξασα νόησιν καὶ πολυμαθεῖαν
 ἐργάσεται καὶ καταφρονετικῶς ἔχει ἀναδιδάξει τῶν ἑσα αἱ κεναὶ δόξαι
 τυφοπλαστοῦσι, διὰ τὰς κακοπραγίας, αἷς τοὺς ἀδομένους παρ’ αὐτοῖς
 ἥρωας τε καὶ ἡμιθέους λόγους ἔχει χρῆσασθαι. μουσικὴ δὲ τὸ μὲν ἄρ- 16
 ρυθμον [ἐν] ῥυθμοῖς, τὸ δ’ ἀνάρμοστον ἁρμονίᾳ, τὸ δ’ ἀπυρρὸν καὶ
 10 ἐκμελὲς μέλει κατεπαῖδουσα τὸ ἀσύμφωνον εἰς συμφωνίαν ἄξει. γεω-
 μετρία δ’ ἰσότητος καὶ ἀναλογίας ἐμβαλλομένη τὰ σπέρματα εἰς ψυχὴν
 φιλομαθῆ γλαφυρότητι συνεχῶς θεωρίας δικαιοσύνης ζῆλον ἐμποιήσει.
 ῥητορικὴ δὲ καὶ τὸν νοῦν πρὸς θεωρίαν ἀκονησαμένη καὶ πρὸς ἐρμη- 17
 νεῖαν γυμνάσασα τὸν λόγον καὶ συγκροτήσασα λογικὸν ὄντως ἀποδείξει
 15 τὸν ἄνθρωπον ἐπιμεληθεῖσα τοῦ ἰδίου καὶ ἐξαιρέτου, δὲ μηδενὶ τῶν ἄλλων
 ζῶων ἢ φύσις δεδωρηται. διαλεκτικὴ δὲ ἡ ῥητορικῆς ἀδελφὴ καὶ δι- 18
 δομος, ὡς εἰπόντινες, τοὺς ἀληθεῖς τῶν ψευδῶν λόγους διακρίνουσα καὶ
 τὰς τῶν σοφισμάτων πιθανότητας ἐλέγχουσα μεγάλην νόσον ψυχῆς, ἀπά-
 την, ἀκέσεται. τούτοις οὖν καὶ τοῖς παραπλησίους ἐνομιλῆσαι καὶ ἐμ-
 20 προμελετῆσαι λυσιτελεῖ· ἴσως γάρ, ἴσως, δὲ πολλοῖς συνέβη, διὰ τῶν
 ὑπηκόων ταῖς βασιλείαις ἀρεταῖς γνωρισθησόμεθα. οὐχ ὄραξ, ὅτι καὶ τὸ 19
 p. 522 M. σῶμα ἡμῶν οὐ πρότερον πεπηγυῖαις | καὶ πολυτελεῖσι χρῆται τροφαῖς,
 πρὶν ἢ ταῖς ἀποικίλοις καὶ γαλακτώδεσιν ἐν ἡλικίᾳ τῇ βρεφώδει; τὸν

1 γοῦν GF	φησί om. A	2 μέσῃν fort. secl.	τεκνοποιήσῃς L, fort.
recte (cf. § 1)	3 ἐπι addidi	4 γραμματικὴν A	ἱστορίας τὰς v
5 prius καὶ] τε καὶ GF	ἀναδείξασα G, ἀναπτύξασα	conicio	νόησιν] σύννε-
σιν G	πολυμαθίαν G	6 καὶ] καὶ ἐτι GF	αι om. GF
7 7 τυφο-	πλαστοῦσι AF: τυφοπλαστοῦσι ceteri	8 τε om. GF	9 ἐν seclusi ante
ἁρμονίᾳ add. ἐν H	τὸν H	10 ἐκμελὲς G ¹ F ¹ L ²	μέλη G, μέλος AF ²
Turn., βέλος L ² (F ¹ ?), μέλει conicio	ῥητεῖ HL ²	11 ἰσότης M	ἐμβαλλο-
μένη A: ἀμβалоμένη M, συμβαλλομένη G, in ras. F, αὐτὰ βαλλομένη II	12 θεω-	13 ἀκονησαμένη A	15 δ] ὦ G
19. 20 ἐνπρομελετῆσαι G	22 πολυτελεῖσι] τελείαις conii. Mang., πολυειδέσι conicio		

1—4 *Clem. Alex. Strom. I § 30 p. 333 P.*: ἤξει δὲ εἰκότως τὸν ἦδη καιρὸν ἔχοντα
 προκοπῆς τῇ κοσμικῇ παιδείᾳ . . . συνενασθῆναι πρότερον, ὕστερον δὲ καὶ αὐτῇ προσελ-
 θόντα κατὰ τὴν θεῖαν πρόνοιαν γεννήσαι τὸν Ἰσαάκ. 17 Stoici (Zeller III 1
 p. 64, de Arniw, Leben und Werke des Dio von Prusa p. 77).

αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ τῇ ψυχῇ παιδικὰς μὲν νόμισον εὐτρεπίσθαι τροφὰς τὰ ἐγκύκλια καὶ τὰ καθ' ἕκαστον αὐτῶν θεωρήματα, τελειότερας δὲ καὶ πρεπούσας ἀνδράσιν ὡς ἀληθῶς τὰς ἀρετάς.

- 20 (5.) Οἱ δὲ πρῶτοι τῆς μέσης παιδείας χαρακτηῖρες διὰ δυεῖν παρ-
 ἴστανται συμβόλων, τοῦ τε γένους καὶ τοῦ ὀνόματος. γένος μὲν ἐστὶν 5
 Αἴγυπτία, καλεῖται δὲ Ἰαγὰρ· τοῦτο δὲ ἐρμηνευθὲν ἐστὶ παροίκης·
 ἀνάγκη γὰρ τὸν ἐγγορευόμενον ταῖς ἐγκυκλίαις θεωρίαις καὶ πολυμαθεῖας
 ἐταῖρον ὄντα τῷ γεώδει καὶ Ἀιγυπτίῳ προσκεκληρῶσθαι σώματι, χρή-
 ζοντα καὶ ὀφθαλμῶν, ὡς ἰδεῖν καὶ ἀναγνῶναι, καὶ ὥτων, ὡς προσσχεῖν
 10 τε καὶ ἀκοῦσαι, καὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων, ὡς ἕκαστον τῶν αἰσθητῶν
 21 ἀναπτύξαι. δίχρα γὰρ τοῦ κρινόμενου τὸ κρινόμενον οὐ πέφυκε καταλαμ-
 βάνεσθαι· κρίνει δὲ τὸ αἰσθητὴν αἰσθησις, ὥστ' ἀκριβωθῆναι τι τῶν
 κατὰ τὸν αἰσθητὸν κόσμον, ἐν οἷς ἡ πλείων μοῖρα τοῦ φιλοσοφεῖν, οὐκ
 ἐνῆν ἄνευ αἰσθήσεως. αἰσθησις δέ, τὸ σωματοειδέστερον ψυχῆς μέρος,
 τῷ τῆς ὄλης ψυχῆς ἀγγεῖψι προσεργίζωται, τὸ δὲ τῆς ψυχῆς ἀγγεῖον 15
 22 Αἴγυπτος διὰ συμβόλου προσονομάζεται. χαρακτήρ μὲν εἰς ὃ ἀπὸ τοῦ
 γένους οὗτος, ὃν ἡ θεραπευτικὴ ἀρετὴς ἔλαχεν· ὃ δὲ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος
 ποῖός ἐστιν, ἐπισκεψάμεθα. τὴν μέσῃν παιδεῖαν παροίκου λόγον ἔχειν
 συμβέβηκεν· ἐπιστήμη μὲν γὰρ καὶ σοφία καὶ ἀρετὴ πᾶσα αὐθιγενῆς
 καὶ αὐτόχθων καὶ πολίτις ὡς ἀληθῶς ἐστὶ μόνη τοῦ παντός, αἱ δὲ 20
 ἄλλαι παιδεῖαι δευτέρων καὶ τρίτων καὶ ὑστάτων ἄθλων τυγχάνουσαι
 μεθόριοι ξένων καὶ ἀσπῶν εἰσιν· οὐδετέρου τε γὰρ γένους ἀκράτου καὶ
 23 πάλιν ἀμφοῖν κατὰ τινα κοινωνίαν ἐφάπτονται. παροίκος γὰρ τῷ μὲν
 ἐνδιατριβεῖν ἀστοῖς, τῷ δὲ μὴ κατοικεῖν ἀλλοδαποῖς ἴσονται· καθάπερ,

1 νόησον L ²	ὑπρεπίσθαι MAH	τροφὰς εὐτρεπίσθαι (εὐτρεπεῖσθαι F) GF
2 ἐκάστην GF	τελειώτερας F	4 δυοῖν H 4. 5 συνίστανται GF
5 μὲν] γὰρ GF, μὲν γὰρ conicio	6 δ' GF	7 πολυμαθείας G (Mang.): πολυ- μαθείαις MAF, πολυμαθείαις H 8 ἕτερον G 8. 9 χρῆζονται A 9 προσσχεῖν MA, προσέχειν FL ² 12 δὲ HGF: γὰρ MA τῶν] τὸν G
13 πλείω F	14 ἐνῆν H ² GF: ἐν ἴν MA (H ¹ ?)	τῆς ψυχῆς L ² 15 τῆς om. G ἀγγεῖον HGF: αἴτιον MA 16 Αἴγυπτος H: αἰσθησις ceteri
ὁ om. G	17 θεραπευσις G	18 post ποῖος add. ἡ τις GFL ² , ποῖός τις conicio
19 πᾶς GF	ἰθαγενῆς A	20 πολίτης AGH ¹ δ' GF 21 καὶ τρίτων om. Turn. 23 παροίκος HI. ¹ 24 αὐτοῖς H μὴ] μόνω G ἀλλο- δαπεῖς A, ἀλλοδαπῆς G ¹ ἴσονται HI. ¹

6 *Clem. Alex. Strom. I 31 p. 334 P.*: ἐρμηνεύει δὲ ὁ Φίλων τὴν μὲν Ἰαγὰρ παροίκης-
 σιν. 8 *ibid.* § 30 Αἴγυπτος δὲ ὁ κόσμος ἀλληγορεῖται.

οἶμαι, καὶ οἱ θεοὶ παῖδες, ἧ μὲν κληρονομοῦσι τὰ τῶν θεμένων, τοῖς
 γνησίοις, ἧ δ' οὐ γεγέννηται πρὸς αὐτῶν, τοῖς ὀθνείοις. ὃν δὲ λόγον
 ἔχει δέσποινα μὲν πρὸς θεραπαινίδα, γυνὴ δὲ ἀστὴ πρὸς παλλακὴν, τοῦ-
 5 τοῦ ἔξει τὸν λόγον ἀρετὴ Σάρρα πρὸς παιδεῖαν Ἄγαρ· ὥσι' εἰκότως
 τοῦ θεωρίαν καὶ ἐπιστήμην ἐζηλωκότος, Ἀβραάμ ὄνομα, γένοιτο ἂν ἡ
 μὲν ἀρετῇ, Σάρρα, γυνή, παλλακὴ δὲ Ἄγαρ, ἡ ἐγκύκλιος μουσικὴ πᾶσα.
 ὦτινι μὲν οὖν φρόνησις ἐκ διδασκαλίας περιγίνεται, τὴν Ἄγαρ οὐκ ἂν 24
 ἀποδοκιμάζοι· πάνυ γὰρ ἀναγκαῖα ἡ τῶν προπαιδευμάτων κτῆσις. (6.) εἰ
 δέ τις τοὺς ὑπὲρ ἀρετῆς ἀθλοὺς ἐγνωκῶς διαπονεῖν μελέταις χρῆται
 10 συνεχέσις ἀνευδότης ἔχων πρὸς ἄσκησιν, δύο μὲν ἀστάς, παλλακὰς δὲ
 p. 523 M. τὰς ἴσας, τῶν ἀστῶν | θεραπαινίδας, ἄζεται. φύσιν δὲ καὶ ἰδέαν ἔλαχεν 25
 αὐτῶν ἐκάστη διάφορον. αὐτίκα τῶν ἀστῶν ἡ μὲν ἔστιν ὑψινοτάτη
 καὶ εὐσταθεστάτη καὶ εἰρηνικωτάτη κίνησις, ἣν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος
 ὠνόμασε Λεῖαν. ἡ δὲ ἔοικεν ἀκόνῃ, καλεῖται δὲ Ῥαχὴλ, πρὸς ἣν ὁ
 15 φιλαθλοὺς καὶ φιλογυμναστὴς νοὺς παραθηγόμενος δέχεται· ἐρμηνεύεται
 δὲ ὕρασις βεβηλώσεως, οὐκ ἐπειδὴ βεβήλωσ ὄρᾶ, ἀλλὰ τοῦναντίον, ὅτι
 τὰ ὄρατὰ καὶ αἰσθητὰ παρὰ τὴν ἀκῆρατον φύσιν τῶν ἀοράτων καὶ νοη-
 τῶν οὐκ εὐαγῆ βέβηλα δὲ εἶναι νομίζει. τῆς γὰρ ψυχῆς ἡμῶν διμεροῦς 26
 ὑπαρχούσης καὶ τὸ μὲν λογικὸν τὸ δὲ ἄλογον ἐχούσης, ἀρετὴν ἐκατέρω
 20 ὑπάρχειν συμβέβηκε, Λεῖαν μὲν τῷ λογικῷ, τῷ δὲ ἀλόγῳ Ῥαχὴλ.
 γυμνάζει γὰρ ἡμᾶς ἡ μὲν διὰ τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν τοῦ ἀλόγου με- 27
 ρῶν πάντων καταφρονητικῶς ἔχειν ὧν ἀλογεῖν ἄξιον, δόξης καὶ πλού-
 του καὶ ἡδονῆς, ἀ περιβλεπτα καὶ περιμάχητα ὁ πολὺς καὶ ἀγελαῖος

1 ἧ] οἱ A, εἰ G	2 ἧ] οἱ A, εἰ G	γεγέννηται MGH ¹	3 θεραπαινίδα
GF: θεραπαινίδας MAH	4 ὥς F	5 ὄνομα γένοιτο in ras., post ὄνομα ras.	
3 litt. H ²	ὄνομα post ἂν transpos. A	γένειοι' ἂν MA: γένοιτο HF,	
ἐγένοντο G	6 ἡ δὲ παλλακὴ GF	7 διδασκάλων H	8 ἡ om. AH
(habet L)	ἡ κτῆσις H ² L ²	10 αὐτὰς A	11 ἄζεται FL ² : ἔζεται ceteri
14 ὠνόμασαν H	δ' GF	ἧν] ἧς conl. Mang.	15 φιλογυμναστῆς F
ἄξυναι G	17 τὰ αἰσθητὰ A	17. 18 νοητῶν in ras. H ²	18 γὰρ om. G
διαμεροῦς A (F ¹)	19 δ' HGF	ἐκατέρω MA (H ¹): ἐκατέρου H ² , ἐκάτερον GF	
(probat Cohn)	20 ὑπάρχειν MAH: ἔχειν GF (probat Cohn)	τῷ λογικῷ, τῷ δ'	
ἀλόγου v	Ῥαχὴλ G	21 ἀλόγων codd. (probat Cohn), τοῦ λογικοῦ τοῦ δὲ ἀλό- γου v	
21 ἀλόγου A: λόγου MHF	21 ἀσκήσεων conl. Mang.	21. 22 καὶ—μερῶν om. G	
	23 ἀπερίβλητα G	ἀπεριμάχητα G	23. 78, 1 ὁ
			πλείστος ἀνθρώπων GF

13. 14. 78, 15—17 cf. Epicurea p. 279. 280.

ἀνθρώπων ὄχλος κρίνει δεδεκασμέναις μὲν ἀκοαῖς, δεδεκασμένῃ δὲ καὶ
 28 τῷ ἄλλῃ τῶν αἰσθητέων δικαστηρίῳ· ἡ δὲ ἀναδιδάσκει τὴν ἀνώμαλον καὶ
 τραχεῖαν ὁδὸν ἄβατον φιλαρέτοις ψυχαῖς ἐκτρέπεσθαι, λείως δὲ διὰ τῆς
 29 λεωφόρου βαίνειν ἄνευ πταισμάτων καὶ τῶν ἐν ποσὶν ὀλισθῶν. ἀναγ-
 κίως οὖν τῆς μὲν προτέρας ἔσται θεραπείαις ἡ διὰ τῶν φωνητηρίων 5
 ὀργάνων ἐρμηνευτικῆ δύναμις καὶ ἡ λογικῆ σοφισματικῆ εὐρεσις εὐστόχῃ
 πιθανότητι καταγοιτεύουσα, τῆς δὲ ἀναγκαῖαι τροφαί, πόσις τε καὶ βρῶ-
 30 σις. ὀνόματα δὲ ἡμῖν τῶν δυεῖν θεραπειῶν ἀνέγραψε, Ζέλφαν τε καὶ
 Βάλλαν (Gen. 30, 3. 9). ἡ μὲν οὖν Ζέλφα μεταληφθεῖσα πορευόμενον
 καλεῖται στόμα, τῆς ἐρμηνευτικῆς καὶ διεξοδικῆς σύμβολον δυνάμεως, ἡ 10
 δὲ Βάλλα κατάποσις, τὸ πρῶτον καὶ ἀναγκαῖοτάτον θνητῶν ζώων ἔρρισμα·
 καταπόσει γὰρ τὰ σώματα ἡμῶν ἐνορμεῖ, καὶ τὰ τοῦ ζῆν πείσματα ἐκ
 31 ταύτης ὡς ἀπὸ κρηπίδος ἐξήπται. πάσαις οὖν ταῖς εἰρημέναις δυνάμε-
 σιν ὁ ἀσκητὴς ἐνομιλεῖ, ταῖς μὲν ὡς ἐλευθέραις καὶ ἀσταῖς, ταῖς δὲ
 ὡς δοῦλαις καὶ παλλακίσιν. ἐφίεται μὲν γὰρ τῆς Λείας κινήσεως — 15
 λεία δὲ κίνησις ἐν μὲν σώματι γινομένη ὑγίαν, ἐν δὲ ψυχῇ καλοκἀγα-
 θίαν καὶ δικαιοσύνην ἂν ἐργάσαιο —, 'Ραχὴλ δὲ ἀγαπᾷ πρὸς τὰ πάθη
 παλαιῶν καὶ πρὸς ἐγκράτειαν ἀλειψόμενος καὶ τοῖς αἰσθητοῖς πᾶσιν ἀν-
 32 τιτατόμενος. διττοὶ μὲν γὰρ ὠφελείας τρόποι, ἡ κατὰ ἀπόλαυσιν ἀγα-
 θῶν ὡς ἐν εἰρήνῃ ἢ κατὰ ἀντίταξιν καὶ ὑφαίρεσιν κακῶν ὡς ἐν | πο- p. 524 M.
 λέμῳ. Λεία μὲν οὖν ἔστι, καθ' ἣν συμβαίνει τὰ προσβύτερα καὶ ἡγε- 21
 μουνούonta ἀγαθὰ καρποῦσθαι, 'Ραχὴλ δέ, καθ' ἣν τὰ ὡς ἂν ἐκ πολέμου
 33 λάφυρα. τοιαύτη μὲν ἡ πρὸς τὰς ἀστάς συμβίωσις. χρῆζει δὲ ὁ
 ἀσκητὴς Βάλλας μὲν, καταπόσεως, ἀλλὰ ὡς δοῦλη καὶ παλλακίως —
 ἄνευ γὰρ τροφῆς καὶ ζωῆς οὐδ' ἂν τὸ εὖ ζῆν περιγένοιτο, ἐπειδὴ τὰ 25
 μέσα τῶν ἀμεινόνων αἰεὶ θεμέλιοι —, χρῆζει δὲ καὶ Ζέλφας, διεξοδικῆς

1 δεδασμέναις et δεδασμέναις A prius δεδεκασμένος H¹ ut vid. μὲν ἀκοαῖς bis
 habet F καὶ s. s. H² 2 ἄλλων τῶν ΜΑΠ: τῶν ἄλλων GF αἰσθητηρίων
 Turn. αἰσθητηρίων ὄχλος ἡ GF δ' GF 3 ἐκτρέπεσθαι II, ἐκτραπέσθαι v
 λείως A 4 πταισματος GF 6 εὐστόχων (i' F, εὐστόχως G² 7 πιθανότητι
 om. (i' F τῆς] ταῖς G post δὲ add. ai G, δ' ἑτέρας conicio 7. S βρῶ-
 σίς τε καὶ πόσις II 8 δ' GF δυοῖν II 10 τῆς] τὸ F 12 ἐν
 ὄρμῃ A, ἐνορμῇ G 13 κρηπίδας A 15 τῆς om. GF λῆας G
 16 λῆα G, Λεία v μὲν] μέσω G γινομένη M: γινομένην A, γενομένη H(GF
 17 ἂν ἐργάσαιο ΜΑΠ (sed ἐρ e corr. H²): ἀπειργάσατο GF 'Ραχὴλ G
 18 alt. καὶ om. H 18. 19 ἀντιτασσόμενος F 19 μὲν om. GF 20 prius ὡς
 om. H prius ἐν om. GF 21 λῆα G 21. 22 εἰρηνεύοντα conl. Mang.
 22 'Ραχὴλ G τὰς G 24 ἀλλ' (i' F 25 γάρ] γάρ καὶ GF ζωῆς]
 πόσεως conl. Mang. 26 δελφᾶς G

ἐρμηνείας, ἵνα τὸ λογικὸν αὐτῆ διχόθεν συνερανίζεται πρὸς τελείωσιν, ἕκ
 τε τῆς κατὰ διάνοιαν πηγῆς καὶ ἕκ τῆς περὶ τὸ φωνητήριον ὄργανον
 ἀπορροῆς. (7.) ἀλλ' οὗτοι μὲν καὶ πλειόνων γυναικῶν καὶ παλλακίδων, 34
 οὐκ ἀστῶν μόνον, ἄνδρες ἐγένοντο, ὡς αἱ ἱεραὶ μνηῦοισι γραφαί· τῷ
 5 δὲ Ἰσαάκ οὕτε πλείους γυναικες οὕτε συνόλωι παλλακῆ, μόνῃ δ' ἡ κου-
 ρίδιος ἄχρι παντὸς συνοικεῖ. διὰ τί; ὅτι καὶ ἡ διδακτικὴ ἀρετὴ, ἣν 35
 Ἄβραάμ μέτεισι, πλειόνων δεῖται, γνησίων μὲν τῶν κατὰ φρόνησιν, νό-
 θων δὲ τῶν κατὰ τὰ ἐγκύκλια προπαιδεύματα θεωρημάτων, καὶ ἡ δι'
 ἀσκήσεως τελειουμένη, περὶ ἣν Ἰακώβ ἐσπουδακέναι φαίνεται· διὰ πλειό-
 10 νων γὰρ καὶ διαφερόντων αἱ ἀσκήσεις δογμάτων, ἤτοι μενόμενων ἐπομένων,
 προαπαντώντων ὑστερίζοντων, πόνους τοτὲ μὲν ἐλάττωσι τοτὲ δὲ μεί-
 ζους ἔχόντων. τὸ δὲ αὐτομαθὲς γένος, οὗ κεκοινώνηκεν Ἰσαάκ, ἡ εὐ- 36
 παθειὼν ἀρίστη χαρὰ, φύσεως ἀπλῆς καὶ ἀμιγροῦς καὶ ἀκράτους μεμοίρα-
 ται, μῆτε ἀσκήσεως μῆτε διδασκαλίας δεόμενον, ἐν οἷς παλλακίδων ἐπι-
 15 στημῶν, οὐκ ἀστῶν μόνον, ἐστὶ χρεῖα. θεοῦ γὰρ τὸ αὐτομαθὲς καὶ αὐ-
 τοδιδάχτων ἄνωθεν ἀπ' οὐρανοῦ καλὸν ὑμβρῆσαντος ἀμήχανον ἦν ἔτι
 δουλείας καὶ παλλακαῖς συμβιωῖναι τέχναις, νόθων δογμάτων οἷα παίδων
 ὄρεχθέντα. δεσποίνης γὰρ καὶ βασιλίδος ἀρετῆς ὁ τοῦτου λαχὼν τοῦ 37
 γέροντος ἀνὴρ ἀναγράφεται· καλεῖται δὲ παρὰ μὲν Ἑλλῆσιν ὑπομονή, παρὰ
 20 δὲ Ἑβραίοις Ῥεβέκκα. ζητεῖ γὰρ ὁ ἄπυον καὶ ἀταλαίπωρον εὐράμε-
 νος σοφίαν δι' εὐμοιρίαν φύσεως καὶ εὐτοκίαν ψυχῆς οὐδὲν τῶν εἰς βελ-

1 αὐτὸ ν	2 περὶ om. A	4 αἱ om. AH ¹	5 πλείω GF	δὲ
MA	5. 6 δὲ οἰκουμένης A	6 μέχρι GF	καὶ om. GF	διδακτὴ conl.
Potter ad. Clem.	8 προπαιδεύματα F: προπαιδευμάτων MAH, προπαιδευμένων G			
θεωρημάτων G ¹ F: θεωρήματα ceteri	9 τελουμένη H	11 πρὸ πάντων τῶν		
GF, πρὸ πάντων H ¹	prius totē] ποτὲ GF	12 δ' GF	οὐ A, post	
ὡς gas. in H	κεκοινώνηκεν MA: ἐκοινώνηκεν HGF	ἡ om. A	14. 15 οὐ	
παλλακίδων ἐπιστημῶν, ἀστῶν δὲ (i ²)	15 μόνων H	16 καλὸν H ² : τὸ		
καλὸν ceteri, ἔλλειον ἀγαθὸν conicio	17 παλλακαῖσι GF	18 ὄρεχθέντων A		
19 γέροντος A	ἐπιμονή (iF)	20 τοῖς ante Ἑβραίοις add. H	ταλαίπω-	
ρον H ¹	21 εὐτοκίαν] εὐγονίαν GF	(ἔτι) τῶν conicio		

5 sqq. Clem. Alex. l. c. § 31 p. 334 P.: διδακτικὴν εἶναι τὴν σοφίαν, ἣν μετήλθεν Ἄβραάμ
 . . . Ἰσαάκ δὲ τὸ αὐτομαθὲς ἐνδείκνυται . . . οὗτος μᾶς γυναικὸς ἀνὴρ τῆς Ῥεβέκκας,
 ἣν ὑπομονὴν μεταφράσουσιν. πλείοσι δὲ συνέρχεσθαι ὁ Ἰακώβ λέγεται ὡς ἂν ἀσκητῆς ἐρ-
 μηνεύμενος, διὰ πλειόνων δὲ καὶ διαφερόντων αἱ ἀσκήσεις δογμάτων . . . εἴη δ' ἂν τι
 καὶ ἄλλο δηλούμενον διὰ τῶν τριῶν προπατέρων, κυρίαν εἶναι τὴν σφραγίδα τῆς γνώσεως
 ἕκ φύσεως καὶ μαθήσεως καὶ ἀσκήσεως συνεστῶσαν.

- 38 τίωσιν. ἔχει γὰρ ἐν ἐτοίμῳ τέλεια τὰ τοῦ θεοῦ δῶρα χάρισι ταῖς
πρεσβυτέραις ἐπιπνευσθέντα, βούλεται δὲ καὶ εὐχεταὶ ταῦτα ἐπιμειναι.
παρὸ μοι δοκεῖ καὶ ὁ εὐεργέτης, ἵνα διαιωνίζωσιν αἱ χάριτες αὐτοῦ τῆ
λαβόντι, γυναῖκα τὴν ἐπιμονὴν ἐγγυῆσαι.
- 39 (8.) Ἀναμνήσις γε μὴν μνήμησ τὰ δευτερεῖα φέρεται καὶ ὁ ἀναμι- 5
μνησκόμενος τοῦ μεμνημένου· ὁ μὲν | γὰρ ἔοικε τῷ συνεχῶς ὑγαινοῦντι, p. 525 M.
40 ὁ δὲ τῷ ἐκ νόσου ἀναλαμβάνοντι· λήθη γὰρ νόσος μνήμησ. ἀνάγκη δὲ
τὸν ὑπομνήσει χρώμενον ἐκλαθέσθαι πρότερον ὢν ἐμνήμητο. τὴν μὲν
οὖν μνήμην Ἐφραῖμ, ἐρμηνευόμενον καρποφορίαν, ὁ ἱερός ὀνομάζει λό-
γος, τὴν δὲ ἀναμνήσιν ἐκ λήθησ Μανασσῆν προσαγορεύουσιν Ἐβραῖοι. 10
41 ὄντως γὰρ ἡ μὲν τοῦ μεμνημένου ψυχὴ καρποφορεῖ ἃ ἔμαθεν οὐδὲν
ἀποβάλλουσα αὐτῶν, ἡ δὲ τοῦ ἀναμνήσει χρωμένου ἐξω λήθησ γίνεται,
ἢ πρὶν ὑπομνησθῆναι κατέσχητο. μνημονικῶ μὲν οὖν ἀνδρὶ ἀστὴ συμ-
βιωτὶ γυνή, μνήμη, ἐπιλανθανομένη δὲ παλλακίς, ἀναμνήσις, Σύρα τὸ
42 γένος, ἀλαζών καὶ ὑπέραυχος· Συρία γὰρ ἐρμηνεύεται μετέωρα. τῆσ δὲ 15
παλλακίδος ταύτης, ἀναμνήσεως, υἱός ἐστι Μαχεῖρ, ὡς Ἐβραῖοι καλοῦ-
σιν, ὡς δὲ Ἕλληνες, πατρός· νομίζουσι γὰρ οἱ ἀναμνησκόμενοι τὸν
πατέρα νοῦν αἴτιον εἶναι τοῦ ὑπομνησθῆναι, καὶ οὐ λογίζονται, ὅτι ὁ
αὐτός οὗτος ἐχώρησέ ποτε καὶ λήθην, οὐκ ἂν δεξάμενος αὐτὴν, εἰ παρ’
43 αὐτὸν ἦν τὸ μεμνησθαι. λέγεται γάρ· „ἐγένοντο υἱοὶ Μανασσῆ, οὓς 20
ἔτεκεν αὐτῷ ἡ παλλακὴ ἡ Σύρα, τὸν Μαχεῖρ· Μαχεῖρ δὲ ἐγέννησε τὸν
Γαλααδ“ (Gen. 46,20). καὶ Ναχώρ μέντοι, ὁ ἀδελφός Ἀβραάμ, ἔχει
δύο γυναῖκας, ἀστὴν τε καὶ παλλακὴν· ὄνομα δὲ τῆσ μὲν ἀστῆσ Μερχά,
44 Ῥουμὰ δὲ τῆσ παλλακίδος (Gen. 22,23.24). ἀλλ’ οὐχ ἱστορικὴ γενεα-
λογία ταῦτ’ ἐστὶν ἀναγραφεῖσα παρὰ τῷ σοφῷ νομοθέτῃ — μηδεὶς τοῦτ’ 25
εὖ φρονῶν ὑπονοήσειεν —, ἀλλὰ πραγμάτων ψυχὴν ὠφελῆσαι δυναμέ-

1 post γὰρ add. τῶν GF τὰ om. GF 2 πρεσβυτέρας] παρθένους conī. Mang.
βλέπεται G 3 δι’ αἰωνίζωσιν H²: δι’ αἰῶνος ζῶσιν MA(H¹), συνδιαιωνίζωσιν GF
4 ὑπομονὴν conīcio ἐγγυῆσαι MAH: ἐγγύησιν G, ἐγγύησεν F 5 post μὴν
add. τῆ (τῆσ?) G, καὶ F 6 γὰρ om. HL¹ 8 ἀναμνήσει conī. Mang.
ὢν A 9 ὁ ἱερός ὀνομάζει GF: ὀνομάζει ὁ ἱερός MAH 10 δ’ GF
Μανασσῆ GF 11 οὕτως H καρποφορίαν ἔμαθεν GF 13 ἡ A
ἀναμνησθῆναι conī. Mang. κατέχειται A, κατέσχη G 14 γυναῖκα G ἐπιλαθο-
μένω F (θ in ras. F²), ἐπιλανθανομένη L² παλλακίς MA(H¹): πολλὰκίς GF, παλλακί
H² 15 ἀλαζών GF ὑπέραυχον F μετέωρα scripti: μετεωρία codd.
16 ἐστὶν υἱός H 17 (ἐγγήγοισι) πατρός Cohn (cf. Onomastica ed. Lag. 195,68)
18 οὐ om. H¹ ὁ om. GF 19 ἀναδεξάμενος L² εἰ] ἡ εἰ A, αἰ L
20 αὐτῷ A μνησθῆναι L¹ 21 παλλακίς F alt. ἡ om. H 22 Ναχώρ
GF καίτοι Turn. 24 σαρουμὰ G² 25 ταῦτα GF

ων διὰ συμβόλων ἀνάπτυξις. τὰ δ' ὀνόματα μεταβαλόντες εἰς τὴν ἡμετέραν διαλεκτὸν εἰσόμεθα τὴν ὑπόσχεσιν ἀληθῆ. Φέρ' οὖν ἕκαστον αὐτῶν ἐρευνήσωμεν. (9.) Ναχωρ ἐρμηνεύεται φωτὸς ἀνάπαυσις, Μελχὰ 45 δὲ βασίλισσα, 'Ρουμὰ δὲ ὀρώσα τι. τὸ μὲν οὖν φῶς ἔχειν κατὰ διά- νοιαν ἀγαθόν, τὸ δὲ ἀναπαυόμενον καὶ ἡρεμοῦν καὶ ἀκίνητον οὐ τέλειον ἀγαθόν· ἡσυχία μὲν γὰρ τὰ κακὰ χρῆσθαι λυσιτελέσ, τὰ δὲ ἀγαθὰ κινήσει συμφέρον. τίς γὰρ ὄνησις εὐφώνου ἡσυχάζοντος ἢ μὴ αὐλοῦν- 46 τος αὐλοῦτοῦ ἢ κιθαριστοῦ μὴ κιθαρίζοντος ἢ συνόλως τεχνίτου τὰ κατὰ τὴν τέχνην μὴ ἐνεργοῦντος; ἢ γὰρ ἄνευ πράξεως θεωρία ψιλλὴ πρὸς οὐδὲν ὄφελος τοῖς ἐπιστήμοισιν· οὐ γὰρ ὁ παγκρατιάζειν ἢ πυκτεύειν ἢ παλαίειν εἰδὼς ἐξαγκωνισθεὶς ἀπόναιτ' ἂν ἀθλήσεως ἢ ὁ τὴν τοῦ τρέ- χειν ἐπιστήμην ἐκμαθῶν, εἰ ποδαγρικῶ χρῆσαιτο πάθει ἢ τινα ἄλλην περὶ τὰς βάσεις κῆρα ἀναδέξαιτο. φῶς δὲ ψυχῆς ἡλιοειδέστατον ἐπι- 47 στήμη· καθάπερ γὰρ τὰ ὄμματα αὐγαῖς, καὶ ἡ διάνοια σοφία περιλάμ- πεται καὶ | ὀδυροκέρτερα ἐμβλέπειν ἐγγρισμένη καινοῖς αἰεὶ θεωρήμασιν p. 526 M. 16 ἐθίζεται. φωτὸς οὖν ἀνάπαυσις ἐρμηνεύεται Ναχωρ εἰκότως· ἢ μὲν 48 γὰρ 'Αβραάμ ἐστὶ τοῦ σοφοῦ συγγενῆς, φωτὸς τοῦ κατὰ σοφίαν μετέ- σχηκεν· ἢ δ' οὐ συναποδεδήμηκεν αὐτῶ τὴν ἀπὸ τοῦ γενομένου πρὸς τὸ ἀγέννητον καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ κόσμου πρὸς τὸν κοσμοπλαστὴν ἀποδη- 20 μίαν, χωλὴν καὶ ἀτελῆ τὴν ἐπιστήμην ἐκτήσατο, ἀναπαυομένην καὶ μέ- νουσαν, μᾶλλον δ' ἀνδριάντος ἀψύχου τρόπον πεπηγῆσαν. τῆς γὰρ 49 Χαλδαϊκῆς οὐ μετανίσταται χώρας, τουτέστι τῆς περὶ ἀστρονομίαν θεω- ρίας οὐ διαζεῖγνυται, τὸ γενόμενον πρὸ τοῦ πεποιηκότος καὶ κόσμον πρὸ θεοῦ τετιμηκώς, μᾶλλον δὲ τὸν κόσμον αὐτὸν θεὸν αὐτοκράτορα νομίζων, 25 οὐκ αὐτοκράτορος ἔργον θεοῦ. (10.) Μελχὰν δὲ ἄγεται γυναῖκα, οὐκ 50

1 συμβούλων H¹ δὲ GF μεταβαλόντες MG: μεταβαλλόντες (sic) H, μετα-
λαβόντες AF 2 φέρε F post οὖν add. τὴν GF 3 ἐρευνήσωμεν GF,
mg. H¹: ὑπομνήσωμεν MA, ἀναμνήσωμεν H¹ Ναωρ GF μελχι G
4 βασίλις σαρουμὰ GF, βασιλις, 'Ρουμὰ conicio 7 ἀφώνου A 7. 8 ἢ αὐλοῦτο
μὴ αὐλοῦντος post κιθαρίζοντος transpos. GF 9 πράξεων G 10 οὐ] ὁ G
ὁ om. G 11 ἐξαγκωνισθεὶς om. GF ἀπόναιτο GF 12 εἰ G: om.
ceteri 13 κῆρα Turn. (vel κῆρ' scrib.): κῆραν MAGH, κείραν F 14 τὰ om.
GF 14. 15 περιλαμβάνεται H, περιλαμβάνεται L¹ 15 ἐμβλέπει MAH¹
ἐγγρεομένη (i καὶ νέσις MAH¹ 16 ἢ A 18 ἢ A δὲ G
γενωμένου A 19 ἀγέννητον AHF πρὸς] εἰς MA (H¹) κόσμον πλαστὴν
MA (H¹) 20. 21 μένουσαν] ἡρεμοῦσαν bene conī. Mang. 21 δ' om. GFL
πεπηγῆσαν τρόπον (i 23 ante prius post add. καὶ, sed rursus del. H prius
πρὸ] παρὸ A 24. 25 τετιμηκώς—θεοῦ in mg. supplevit L 24 αὐτῶ FL
24. 25 παντοκράτορα et παντοκράτορος conī. Mang.

ἀνθρώπων ἢ πόλεων ἀφηγουμένην, (ἦν) τύχη, βασιλίδα, ἀλλ' ὁμῶνυμον αὐτὸ μόνον ἐκείνη. καθάπερ γὰρ τὸν οὐρανόν, ἅτε κράτιστον ὄντα τῶν γεγονότων, βασιλέα τῶν αἰσθητῶν εἶποι τις ἂν οὐκ ἀπὸ σκοποῦ, οὕτως καὶ τὴν περὶ αὐτὸν ἐπιστήμην, ἣν μετίασιν οἱ ἀστρονομῶντες καὶ

51 Χαλδαῖοι διαφερόντως, βασιλίδα τῶν ἐπιστημῶν. γυνὴ μὲν οὖν ἦδε 5
ἀστὴ, παλλακὴ δὲ ἡ ἔν τι τῶν ὄντων ὁρῶσα, κἂν εἰ πάντων εὐτελέστατον ὑπάρχοι. τῷ μὲν οὖν ἀρίστῳ γενεὶ τὸ ἀρίστον ὄραν, τὸ ὄντως ὄν, συμβέβηκεν — Ἰσραὴλ γὰρ ὄραν θεὸν ἐρμηνεύεται —, τῷ δὲ δευτερείων ἐφιεμένη τὸ δεύτερον, τὸν αἰσθητὸν οὐρανὸν καὶ τὴν ἐν αὐτῷ τῶν ἀστέρων ἐναρμόνιον τάξιν καὶ πάμμουσον ὡς ἀληθῶς χορείαν. 10

52 τρίτοιο δὲ εἰσιν οἱ σκεπτικοί, τῶν μὲν ἐν τῇ φύσει κράτιστων, αἰσθητῶν τε καὶ νοητῶν, οὐκ ἐφαπτόμενοι, περὶ μικρὰ μέντοι σοφίσματα τριβόμενοι καὶ γλισχρολογούμενοι. τούτοις ἡ ὁρῶσα τι κἂν τὸ σμικρότατον παλλακίς Ῥουμά συνικεῖ μὴ δυναμένοις πρὸς τὴν τῶν ἀμεινῶν ἐλθεῖν

53 ἔρουναν, ἐξ ὧν τὸν ἐαυτῶν βίον ὀνήσουσιν. ὥσπερ γὰρ ἐν ἰατροῖς ἡ 15
λεγομένη λογιατρεία πολὺ τῆς τῶν καμνόντων ὠφελείας ἀποστατεῖ — φαρμακοὶ γὰρ καὶ χειρουργαὶ καὶ διαίται, ἀλλ' οὐ λόγιοι, αἱ νόσοι θεραπεύονται —, οὕτω καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ λογοπῶλαι καὶ λογοθηραὶ τινες αὐτὸ μόνον εἰσὶ τὸν ἀρρωστημάτων γέμοντα βίον θεραπεύειν οὔτε ἐθέλοντες οὔτε ἐπιτηδεύοντες, ἐκ πρώτης δὲ ἡλικίας ἄχρι γήρωος ἐσχάτου 20
γνωσιμαχοῦντές τε καὶ συλλαβομαχοῦντες οὐκ ἐρυθριῶσιν, | ὥσπερ τῆς ρ. 527 M. εὐδαιμονίας ἐπ' ὀνομάτων καὶ ῥημάτων [καὶ] ἀπεράντων καὶ ἀνηγούτων περιεργία κειμένης, ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ τῷ ἤθους, τὴν τοῦ ἀνθρωπεύου (βίου) πηγὴν, ἀμεινον καταστήσασθαι, τὰς μὲν κακίας ὑπερορίας φυγαδεύσαντα

1 ἡ om. A	ἀφηγουμένων A	ἦν add. Cohn	τύχην Π ²	2 αὐτῷ
MA	ἐκείνην A	ἅτε ἅτε δὴ G, sed δ in ras.	3 οὕτως (i: οὕτω ceteri)	
4 αὐτὴν A, αὐτοῦ con. Mang.		7 ὑπάρχη G	τὸ κράτιστον (iF)	S γὰρ
om. A	11 δ' GF	τῶν μὲν scripsi: μὲν τῶν MAΠ ¹ (iF, τῶν Π ²		12 οὐκ
ἐφαπτόμενοι]	σκεπτόμενοι (iF	σοφίσματα AF	13 κἂν Mang.: καὶ codd.	
13. 14 παλλακὴ GF	14 δυνάμει M	τῶν om. GF	15 ἰατροῖς MIIG: ἰατρι-	
κῆ AFN	16 λογιατρεία GF: λογοιατρεία MAIN	19 τόν] τῶν G	οὐτ' (iFN	
20 οὐτ' F	21 συλλαβομαχοῦντες (iN: συμβολομαχοῦντες F, συμμαχοῦντες Turn.	22 alterum καὶ seclusi, τῆ con. Mang.	ἀπεράντων A	
22. 23 περιεργία GII	23 τοῦ s. s. Π ²	ἀνθρώπου FL ² N	βίου add. Mang.	
24 πηγὴν] ψυχὴν G ²	ὑπερορίας FL ²			

15—24 ὥσπερ γὰρ — καταστήσασθαι N fol. 167r.

23 Stob. Eccl. II 38,

15 W. οἱ δὲ κατὰ Ζήνωννα τὸν Στωικὸν τροπικῶς· ἡθὺς ἐστὶ πηγὴ βίου . . .

αὐτοῦ, τὰς δὲ ἀρετὰς εἰσοικίσαντα. (11.) παλλακὰς μέντοι [ἤ] δόξας 54
καὶ δόγματα προσίενται καὶ οἱ φαῦλοι. φησὶ γοῦν ὅτι Θαμνά, ἡ παλ-
λακὴ Ἐλιφὰς τοῦ υἱοῦ Ἡσαῦ, ἔτεκε τῷ Ἐλιφὰς τὸν Ἀμαλήκ (Gen.
36, 12). ὡ τῆς τοῦ ἀπογόνου λαμπρᾶς δυσγενείας· ὅφει δὲ αὐτοῦ
5 τὴν δυσγένειαν, ἐὰν ἀποστὰς τοῦ περὶ ἀνθρώπων ταῦτα εἰρῆσθαι νομί-
ζειν τὴν ψυχὴν ὡσπερ ἐξ ἀνάτομῆς ἐπιστέπη. τὴν μὲν τοίνυν ἄλογον 55
καὶ ἄμετρον ὁρμὴν τοῦ πάθους Ἀμαλήκ προσαγορεύει· μεταληφθεὶς γὰρ
ἔστι λαὸς ἐκλείχων· καθάπερ γὰρ ἡ τοῦ πυρὸς δύναμις τὴν παραβλή-
θεισαν ὕλην ἀναλίσκει, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ πάθος ἀναζέον τὰ ἐν
10 ποσὶ πάντα ἐπιλιχμᾶται καὶ διασφείρει. τούτου τοῦ πάθους πατήρ 56
Ἐλιφὰς ἀναγράφεται θεόντως· ἐρμηνεύεται γὰρ· θεὸς με διέσπειρεν.
ἀλλ' οὐχ ὅταν ἀνασκευάσῃ ἢ διασπεύρῃ καὶ σκορακίσῃ τὴν ψυχὴν ἀφ'
ἑαυτοῦ ὁ θεός, τὸ ἄλογον εὐθύς γεννᾶται πάθος· τὴν μὲν γὰρ ὀρατικὴν
αὐτοῦ φιλόθεον ὄντως διάνοιαν, κληματιδα εὐγενῆ, καταφυτεύει ρίζας
15 ἀποστείνων πρὸς ἀιδιότητα καὶ εὐφορίαν καρπῶν διδούς πρὸς κτῆσιν καὶ
ἀπόλαυσιν ἀρετῶν. διὸ καὶ Μωσῆς εὐχεται φάσκων· „εἰσαγαγὼν κατα- 57
φύτευσον αὐτούς“ (Exod. 15, 17), ἵνα μὴ ἐφήμερα ἀλλ' ἀθάνατα καὶ
μακραίωνα γένηται τὰ θεῖα βλαστήματα. τὴν δὲ ἀδικον καὶ ἄθεον ψυ-
χὴν φυγαδεύων ἀφ' ἑαυτοῦ πορρωτάτω διέσπειρεν εἰς τὸν ἡδονῶν καὶ
20 ἐπιθυμιῶν καὶ ἀδικημάτων χώρον. ὁ δὲ χώρος οὗτος προσφυέστατα
ἀσεβῶν καλεῖται, οὐχ ὁ μυθεύμενος ἐν Ἄιδου· καὶ γὰρ ὁ πρὸς ἀλή-
θειαν Ἄιδης ὁ τοῦ μοχθηροῦ βίος ἐστίν, ὁ ἀλάστωρ καὶ παλαμναῖος
καὶ πάσαις ἀραῖς ἔνοχος. (12.) ἐστὶ δὲ καὶ ἐτέρωθι τὸ γράμμα τοῦτο 58
ἐστηλιτευμένον· „ἡνίκα διεμέριζεν ὁ ὕψιστος ἔθνη, ὡς διέσπειρεν υἱοὺς
25 Ἀδάμ“ (Deut. 32, 8), τοὺς γῆτινους ἅπαντας τρόπους οὐράνιον οὐδὲν
ἀγαθὸν ἐσπουδαχότας ἰδεῖν ἤλασεν, αἰκίους καὶ ἀπόλιδας καὶ σποράδας
ὄντως ἐργασάμενος. οὐδενὶ γὰρ τῶν φαύλων οὐκ οἶκος, οὐ πόλις, οὐκ

1 εἰσοικίσαντα MA, εἰσοικίσαντι H	ἢ seclusi, ἤτοι Π ²	2 prius καὶ] ἢ GF
προίενται (GF καὶ om. (GF	post γοῦν add. Μωσῆς GF	3 ἐλλειψὰς H
ἐλειψὰς H	4 τοῦ om. (i	ὅφει] θεάσῃ (iF
1, 1 v	6. 7 ἄμετρον καὶ ἄλογον F	8 ἐκλείχων] ἀναλίσκων (iFL ²
ante καθάπερ add. (iF	γὰρ om. G	9 ἀναζέσαν GF
ἐπιλιχμᾶται G, ἐπιλιχμᾶται A	φθείρει (iF, διασπεύρει conii. Mang.	10 ποσὶν G
(iF	με] μου (i	12 σκορακίσῃ conii. Mang.
γὰρ om. GF	14 post αὐτοῦ add. καὶ Π ²	κληματι (iFL ²
(iF	16 Μωσῆς GF	18 μακραίωνα] πίονα GFL ²
23 ἀρεταῖς AF	γράμμα] δόγμα conii. Mang., πρᾶγμα conicio	24 ὡς om.
GF	25 γῆτινους G	26 εἰθένα (iF

- ἄλλο τῶν εἰς κοινωνίαν οὐδὲν διασφίζεται, ἀλλ' ἀνὴρ οὗτος ὧν σπείρεται, πάντῃ φορούμενος καὶ μετανιστάμενος ἀεὶ καὶ μηδαμόθι στηριχθῆναι
- 59 δυνάμενος. γίνεται οὖν τῷ φαύλῳ ἐξ ἀστῆς μὲν κακία, τὸ δὲ πάθος ἐκ παλλακίης. λογισμοῦ γὰρ ἡ μὲν διη ψυχὴ καθάπερ ἀστὴ σύμβριος | — ψυχὴ p. 528 M. δὲ ἐπιληπτος τίεται κακίας —, ἡ δὲ τοῦ σώματος φύσις παλλακίη, δι' 5
- ἧς ἡ γένεσις τοῦ πάθους θεωρεῖται: ἡδονῶν γὰρ καὶ ἐπιθυμιῶν χώρα
- 60 τὸ σῶμα. καλεῖται δὲ θαμνά, ἧς μεταληφθὲν ἔστι τοῦνομα ἔκλειψις σάλουμένη· ἐκλείπει γὰρ καὶ ἀδυνατεῖ ἡ ψυχὴ τῷ πάθει, σάλον καὶ κλύδωνα πολλὸν ἀπὸ σώματος ἐνδεξαμένη διὰ τὸν καταρραγέντα βαρὺν
- 61 χειμῶνα ἐξ ἀμετρίας ὀρυγῆς. κεφαλὴ δὲ ὡς ζῶφι πάντων τῶν λεχ- 10 θέντων μερῶν ὁ γενάρχης ἔστιν Ἡσαῦ, δεξ. τοτὲ μὲν ποίημα, τοτὲ δὲ ὄρυς ἐρμηνεύεται, ὄρυς μὲν, παρόσον ἀκαμπῆς καὶ ἀνένδοτος ἀπειθῆς τε καὶ σκληραύχην φύσει, συμβούλῳ χρώμενος ἀνοία, δρύνως ὄντως, ποίημα δέ, παρόσον πλάσμα καὶ μῦθος ἔστιν ὁ μετὰ ἀφροσύνης βίος, τραγηδίας καὶ κενῶ κόμπου καὶ πάλιν γέλωτος καὶ κωμικῆς χλευῆς 15 ἀνάπλευς, ὄγχις ἔχων οὐδέν, κατεψευσμένος, ἐκτετοξευκὸς ἀλήθειαν, τὴν ἄποιον καὶ ἀνειθεῖον καὶ ἄπλαστον φύσιν ἐν οὐδενὶ λόγῳ τιθέμενος, ἧς
- 62 ὁ ἀσκητῆς ἐρᾷ. μαρτυρεῖ δὲ Μωυσῆς φάσκων, ὅτι „ἦν Ἰακώβ ἄπλαστος, οἰκῶν οἰκίαν“ (Gen. 25,27), ὥστε ὁ ἐναντίος τούτῳ ἄοικος ἂν εἶη, πλάσματος καὶ ποιήματος καὶ μυθικῶν λήρων ἐταῖρος, μᾶλλον δὲ 20 σκητῆ καὶ μῦθος αὐτός.
- 63 (13.) Ἡ μὲν δὴ λογισμοῦ φιλοθεάμενος πρὸς ἀστάς καὶ παλλακί- δας δυνάμεις σύνοδος, ὡς οἶόν τε ἦν, εἴρηται· τὸν δ' εἰρμὸν τοῦ λόγου συνυφαντέον τάχολουθα διερευνῶντας. „ὑπήκουσε“ φησὶν „Ἀβραάμ τῆς φωνῆς Σάρρας“ (Gen. 16,2)· ἀναγκαῖον γὰρ τοῖς παραγγέλμασιν ἀρετῆς 25

1 ἀλλὰ G	ἀνὴρ οὗτος GF	διασπείρεται conl. Mang.	2 φερόμενος GFL ²
μηδαμοῦ H	3 γούν GF	ἀστὴ G	ἡ κακία GFL ² 5 δ' ἐπιληπτος
GF	6 γέννησις H	χώρος v	10 ἀμέτρου H ² τῶν om. GF
10. 11 δεχθέντων GF	11 γενάρχης H	prius ποτὲ G	12 δι' om. F μὲν
GF: μὲν γὰρ MAH	12. 13 καὶ — ἀπειθῆς om. (i	12 ἀνένδοτος MAHl ⁴ : ἀμελιτικός	FL ² 13 ἀπειθῆς] ἀκαμπῆς F
om. in lacuna A, καινοῦ F	ἀγνοία GF	14 μετ' F, μάταιος G	15 κενῶ
18 Μωσῆς GF	19 ὡσθ' GF	post τούτῳ add. ὁ GF, ὁ (Ἡσαῦ) conicio	
ἀνοίκος F	23 δυνάμει GF	ἦν om. H	24 τὰ ἀκόλουθα GF
ἐπήκουε A	24. 25 Σάρρας τῆς φωνῆς H,	sed s. s. β', α'	

τὸν μανθάνοντα πειθαρχεῖν. οὐ πάντες δὲ πειθαρχοῦσιν, ἀλλ' ὅσοις 64
 σφοδρὸς ἔρωσ ἐντέτηκεν ἐπιστήμης· ἐπει καθ' ἑκάστην σχεδὸν ἡμέραν
 τὰ τε ἀκροατήρια καὶ τὰ θέατρα πληροῦται, διεξέρχονται δὲ ἀνευστί
 συνείροντες τοὺς περὶ ἀρετῆς λόγους οἱ φιλοσοφούντες. ἀλλὰ τί τῶν λε- 65
 5 γομένων ὄφελος; ἀντί γὰρ τοῦ προσέχειν ἑτέρωσε τὸν νοῦν ἀποστειλαν-
 τες οἱ μὲν πλοῦ καὶ ἐμπορίας, οἱ δὲ προσόδων καὶ γεωργίας, οἱ δὲ τι-
 μῶν καὶ πολιτείας, οἱ δὲ τῶν ἀφ' ἑκάστης τέχνης καὶ ἐπιτηδεύσεως
 κερδῶν, ἄλλοι δὲ τιμωρίας ἐχθρῶν, οἱ δὲ τῶν ἐν ταῖς ἐρωτικαῖς ἐπι-
 θυμίαις ἀπολαύσεων καὶ συνόλων ἑτέρων ἔτεροι διαμέμνηται, ὡς ἔνεκα 66
 10 τῶν ἐπιδεικνυμένων κεκωφῆσθαι, τοῖς μὲν σώμασι παρῆναι μόνον, ταῖς
 δὲ διανοίαις ἀπηλλάχθαι, εἰδῶλων καὶ ἀνδριάντων διαφέρειν μηδέν.
 εἰ δὲ τινες καὶ προσέχουσι, τοσοῦτον χρόνον καθέζονται μόνον ἀκούοντες, 66
 ἀπαλλαγέντες δ' οὐδενὸς τῶν εἰρημένων διαμέμνηται, καὶ ἴκον τερφ-
 θῆναι δι' ἀκοῆς μᾶλλον ἢ ὠφεληθῆναι· ὥστε οὐδὲν αὐτῶν ἴσχυσεν ἢ
 15 ψυχῇ συλλαβεῖν καὶ κουφορῆσαι, ἀλλ' ἅμα τὸ κινεῖν τὴν ἴδονην αἴτιον
 p. 529 M. | ἠύχασε καὶ ἡ προσοχὴ κατεσβέσθη. τρίτοι δὲ εἰσιν οἱς ἔναυλα μὲν τὰ 67
 λεχθέντα ὑπηγεῖ, σοφισταὶ δὲ ἀντί φιλοσόφων ἀνευρίσκονται. τούτων ὁ
 μὲν λόγος ἐπαινετός, ὁ δὲ βίος ψεκτός ἐστι· δυνατοὶ μὲν γὰρ εἰπεῖν,
 ἀδύνατοι δὲ εἰσι πράττειν τὰ βέλτιστα. μόλις οὖν ἔστιν εὔρειν προσε- 68
 20 κτικὸν καὶ μνημονικόν, τὸ πράττειν τοῦ λέγειν προτιμῶντα, ἃ δὴ μαρτυ-
 ρεῖται τῷ φιλομαθεῖ διὰ τοῦ „ὕπῃκουσε τῆς φωνῆς Σάρρας.“ οὐ γὰρ
 ἀκούων ἀλλ' ὑπακούων εἰσάγεται· τὸ δὲ ἐστὶ τοῦ συναίνειν καὶ πειθαρχ-
 25 ρεῖν εὐθυβολώτατον ὄνομα. οὐκ ἀπὸ σκοποῦ δὲ πρόσκειται τὸ „τῆς
 φωνῆς“, ἀλλὰ μὴ τῆς φωνούσης Σάρρας ὑπακούουσα. ἴδον γὰρ τοῦ
 25 μανθάνοντος φωνῆς καὶ λόγων ἀκροᾶσθαι, διδάσκειται γὰρ τούτοις μύ-
 νοις· ὁ δὲ ἀσκήσει τὸ καλὸν ἀλλὰ μὴ διδασκαλίᾳ κτώμενος οὐ τοῖς

- 1 δὲ om. N 2 ἐπιστήμης ἐντέτηκεν transpos. GFN 3 καὶ τὰ GFN: τὰ
 τε MAH πληροῦνται A²FN δὲ om. GFN 5 ante ὄφελος add. ἐστὶν GF
 ἐτέρωθεi GFN 6 πλοίων FN εὐπορίας N 6. 7 τιμῆς N 7 τῶν] ὧν
 G, τοὺς F 10 κεκωφῆσθαι conl. Mang. καὶ ante τοῖς add. Turn.
 11 ἀνδριάντων F διαφέροντας Turn. 12 εἰ—προσέχουσι om. N 13 καί]
 ἐπει conl. Mang. ἴκων A 16 τρίτον G δ' εἰσὶν GF 17 ὑπηγεῖ
 H: ὑπηγεῖ MAG, ἴχρει F σοφεῖς δ' G, σοφοὶ δ' F ἂν εὐρίσκωνται A
 20 καὶ om. H(GF) μνημονευτικόν A τοῦ] τούτου GF 22 ἀκούων, ἀλλ'
 ὑπακούων GF: ὑπακούων, ἀλλ' (ἀλλὰ A) εἰσακούων MAH, εἰσακούων, ἀλλ' ὑπακούων
 conl. Mang. δ' ἐστὶ GF 23 πρόκειται GF τὸ] τῷ A
 24 μὴ] μὴ τῷ A ἀφωούσης] φωνῆς G 25. 26 μόνους τούτοις GF
 26 δὲ om. GF ἀσκητῆς G ἀλλ' ὁ μὴ G χρώμενος GF

- λεγομένοις ἀλλὰ τοῖς λέγουσι προσέχει, μιμούμενος τὸν ἐκείνων βίον ἐν
 70 ταῖς κατὰ μέρος ἀνεπιλήπτοις πράξεσι. λέγεται γὰρ ἐπὶ τοῦ Ἰακώβ,
 ἤνικα εἰς τὸν συγγενικὸν γάμον πέμπεται· „εἰσήκουσεν Ἰακώβ τοῦ πα-
 τρός καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν Μεσοποταμίαν“
 (Gen. 28,7), οὐ τῆς φωνῆς οὐδὲ τῶν λόγων — τοῦ γὰρ βίου μιμητὴν 5
 ἔδει τὸν ἀσκητὴν, οὐκ ἀχρηστὴν λόγων εἶναι· τοῦτο μὲν γὰρ ἴδιον τοῦ
 διδασκομένου, ἐκεῖνο δὲ τοῦ διαθλούντος —, ἵνα κἀνταῦθα διαφορὰν
 ἀσκητοῦ καὶ μανθάνοντος καταλάβωμεν, τοῦ μὲν κοσμουμένου κατὰ τὸν
 λέγοντα, τοῦ δὲ κατὰ τὸν ἐκείνου λόγον.
- 71 (14.) „Λαβούσα“ οὖν φησι „Σάρρα ἡ γυνὴ Ἀβραάμ Ἄγαρ τὴν 10
 Αἰγυπτίαν, τὴν ἑαυτῆς παιδίσκην, μετὰ δέκα ἔτη τοῦ οἰκῆσαι Ἀβραάμ
 ἐν γῆ Χαναάν, ἔδωκε τῷ Ἀβραάμ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς αὐτῇ γυναῖκα“
 (Gen. 16,3). βιάσκανον μὲν καὶ πικρὸν καὶ κακότηδες φύσει κακία,
 ἤμερον δὲ καὶ κοινωνικὸν καὶ εὐμενὲς ἀρετῇ, πάντα τρόπον τοὺς εὐφωῶς
 72 ἔχοντας ὠφελεῖν ἢ δι' αὐτῆς ἢ δι' ἐτέρων ἐθέλουσα. νυνὶ γοῦν μήπω 15
 δυναμένοις ἡμῖν ἐκ φρονήσεως παιδοποιεῖσθαι τὴν ἑαυτῆς ἐγγυᾶ ἑθα-
 παινίδα, τὴν ἐγκύκλιον, ὡς ἔφην, παιδεῖαν, καὶ μονοῦ προξενεῖν καὶ
 νομοστολεῖν ὑπομένει· αὐτὴ γὰρ λέγεται λαβούσα διδόναι τῷ ἀνδρὶ
 73 αὐτῆς γυναῖκα ταύτην. ἄξιον δὲ διαπορῆσαι, διὰ τί νυνὶ πάλιν γυναῖκα 20
 τοῦ Ἀβραάμ εἶπε τὴν Σάρραν, πολλάκις ἤδη πρότερον μεμηνηυῶς· οὐ
 γὰρ μακρολογίας τὸ φαυλότατον εἶδος, ταυτολογίαν, ἐπιτετήδευκε. τί οὖν
 λεκτέον; ἐπειδὴ μέλλει τὴν θεραπαινίδα φρονήσεως, τὴν ἐγκύκλιον παι-
 δεῖαν, ἐγγυᾶσθαι, φησὶν ὅτι οὐκ ἐφέλαθετο τῶν πρὸς τὴν δέσποιναν
 αὐτῆς ὁμολογιῶν, ἀλλ' οἶδε μὲν ἐκείνην ἑαυτοῦ νόμῳ καὶ γνώμῃ γυναῖκα,
 74 ταύτην δὲ ἀνάγκῃ καὶ βίᾳ καιροῦ. τοῦτο δὲ παντὶ συμβαίνει φιλομαθεῖ· 25
 μάρτυς δ' ὁ πεπονθὼς γένοιτ' ἂν ἀφευδέστατος. | ἐγὼ γοῦν ἤνικα πρῶ- p. 530 M.
 τον κέντροις φιλοσοφίας πρὸς τὸν πόθον αὐτῆς ἀνηρεθίσθην, ὠμίλησα
 κομιδοῦ νέος ὢν μιᾶ τῶν θεραπαινίδων αὐτῆς, γραμματικῆ, καὶ ὅσα
 ἐγέννησα ἐκ ταύτης, τὸ γράφειν, τὸ ἀναγινώσκειν, τὴν ἱστορίαν τῶν

1 προσέχειν A	2 λέγει F	3 εἰς] ἐπὶ (iF	εἰσήκουσεν] ὑπήκουσεν
GF	3. 4 τοῦ πατρός καὶ τῆς μητρὸς M:	τῆς μητρὸς καὶ τοῦ πατρός ceteri	
7 [να om. III. ¹	10 φησὶν οὖν GF	11 i' M	12 ἔδωκεν Ἀβραάμ GF
ἀνδρὶ αὐτῆς (GF: αὐτῆς ἀνδρὶ MAM	αὐτῇ] αὐτὴν F		εἰς ante γυναῖκα add.
MAH	13 κακία φύσει (i	15 ὠφελεῖσθαι F	prius ἢ om. HGF
αὐτῆς; G ¹ H ²	νῦν GF	18 ὑπομένειν A	18. 19 γυναῖκα ante τῷ
transpos. GF	19 νῦν (GF	20 παλλακίης A	21 ταῦτο λόγιον A
23 παρεγγυᾶσθαι F	25 φιλομαρτυρεῖ F ¹	26. 27 ἤνικα πρῶτον post αὐτῆς	
transpos. (iF	27 ἀνηρεθίσθηναι G	28 τῶν] τῆν H ²	

παρὰ ποιηταῖς, ἀνέθηκα τῇ δεσποίνῃ, καὶ πάλιν ἑτέρᾳ συνελθῶν, γεω- 75
 μετρία, καὶ τοῦ κάλλους ἀγάμενος — εἶχε γὰρ συμμετρίαν καὶ ἀναλο-
 γίαν ἐν τοῖς μέρεσι πᾶσι — τῶν ἐγγόνων οὐδὲν ἐνοσφισάμην, ἀλλὰ τῇ 76
 ἀστῇ φέρων ἐδωρησάμην. ἐσπούδασα καὶ τρίτῃ συνελθεῖν — ἦν δὲ 76
 5 εὐρυθμος, εὐάρμοστος, ἐμμελής, μουσικὴ δὲ ἐκαλεῖτο — καὶ ἐγέννησα
 ἐξ αὐτῆς διατονικὰ χρώματα καὶ ἐναρμόνια συνθεμένα, διελευγμένα
 μέλη, τῆς διὰ τεττάρων, τῆς διὰ πέντε, τῆς διὰ πασῶν συμφωνίας ἐχό-
 μενα, καὶ πάλιν οὐδὲν αὐτῶν ἀπεκρυψάμην, ἵνα πλουσία μοι γένηται
 ἢ ἀστῇ γυνῇ, μυρίων οἰκετῶν ὑπηρετουμένη πλήθει. τινὲς γὰρ τοῖς 77
 10 φίλτροις τῶν θεραπειῶν δολεασθέντες ὠλιγόρησαν τῆς δεσποίνης, φι-
 λосоφίας, καὶ κατεγήρασαν οἱ μὲν ἐν ποιήμασιν, οἱ δὲ ἐν γραμματεῖς, οἱ
 δὲ ἐν χρωμάτων κράσσειν, οἱ δὲ ἐν ἄλλοις μυρίοις, οὐ δυνήθέντες ἐπὶ
 τὴν ἀστὴν ἀναδραμεῖν. ἔχει γὰρ ἑκάστη τέχνη γλαφυρότητας, ὀλκούς 78
 τινὰς δυνάμεις, ὅφ' ὧν ἔνιοι ψυχαγωγούμενοι καταμένουσιν, ἐκλελησμέ-
 15 νοι τῶν πρὸς φιλοσοφίαν ὁμολογιῶν. ὁ δὲ ἐμμένων ταῖς συνθηκαῖς
 πορίζει πάντα πανταχόθεν πρὸς τὴν ἀρέσκειαν αὐτῆς. εἰκότως οὖν τῆς
 πίστεως αὐτὸν ἀγάμενος ὁ ἱερὸς λόγος φησίν, ὅτι καὶ νῦν ἦν αὐτῷ
 γυνῇ Σάρρα, ὅτε τὴν θεραπειίδα πρὸς τὴν ἐκεῖνης ἀρέσκειαν ἡγάγετο.
 καὶ μὴν ὥσπερ τὰ ἐγκύκλια συμβάλλεται πρὸς φιλοσοφίας ἀνάληψιν, 79

2 εἶχε MAH: εἶναι GF 3 οὐδὲν M: οὐδενός ceteri ἐφεισάμην GF τῇ]
 τῷ AG¹ 4 αὐτῇ F τρίτην A 5 post εὐρυθμος add. καὶ F 6 χρω-
 ματικά ἐναρμόνια G 6. 7 χρώματα—τεττάρων, τῆς διὰ om. F 9 αὐτῇ G
 ὑπηρετουμένων G 11 γραμματεῖς codd.: γραμματικῇ ex Clem. Mang. 12 κρά-
 σεα II 13 γλαφυρό^{τε} II, ac add. H², γλαφυροτάτας Turn., γλαφυρότητι conicio
 13. 14 ὀλκούς τινὰς MAH¹: ἀκουστικὰς GFL² 14 καταμελοῦσι GF 14. 15 ἐκ-
 λελησμένοι om. GF 15 πρὸς] κατὰ GF ὁμιλιῶν A δ' GF
 16 πάντα om. G 16. 17 τῆς πίστεως αὐτὸν MA: τῆς πίστεως αὐτῶν GF, τῆς περὶ
 (αὐτὴν add. H²) πίστεως II 17 ἦν om. GF 18 ὅτι II ἦγετο GF
 19 μὴν] ἢ μὲν G

9—13 *Stob. Flor. ed. Hense I p. 246, 1. Clem. Alex. Strom. I § 29 p. 332. 333 P.*: ἦδη γὰρ τινες τοῖς φίλτροις τῶν θεραπειῶν δολεασθέντες ὠλιγόρησαν τῆς δεσποίνης φιλοσοφίας καὶ κατεγήρασαν οἱ μὲν αὐτῶν ἐν μουσικῇ, οἱ δὲ ἐν γεωμετρίᾳ, ἄλλοι δὲ ἐν γραμματικῇ, οἱ πλείστοι δὲ ἐν ῥητορικῇ. 19—88, 7 *ibid.* § 30: ἀλλ' ὡς τὰ ἐγκύκλια μαθήματα συμβάλλεται πρὸς φιλοσοφίαν τὴν δέσποινα αὐτῶν, οὕτως καὶ φιλοσοφία αὐτῇ πρὸς σοφίας κτήσιν συνεργεῖ. Ἔστι γὰρ ἢ μὲν φιλοσοφία ἐπιτηδευσις (adil. σοφίας), ἢ σοφία δὲ ἐπιστήμη θείων καὶ ἀνθρωπίνων καὶ τῶν τούτων αἰτίων. κυρία τοίνυν ἡ σοφία τῆς φιλοσοφίας ὡς ἐκεῖνη τῆς προπαιδείας. εἰ γὰρ ἐγκράτειαν φιλοσοφία ἐπαγγέλλεται γλώσσης τε καὶ γαστρὸς καὶ τῶν ὑπὸ γαστέρα καὶ ἔστιν δι' αὐτὴν αἰρετὴ, ἀσμιαντέρα φανεῖται καὶ κυριώτερα, εἰ θεοῦ τιμῆς τε καὶ γνώσεως ἕνεκα ἐπιτιθεύοιτο. cf. *Origenis epist. ad Gregorium p. 30* (= *Philocalia cap. 13, 1 p. 64 Robinson*).

οὕτω καὶ φιλοσοφία πρὸς σοφίας κτῆσιν. ἔστι γὰρ φιλοσοφία ἐπιτηδεύ-
 οντις σοφίας, σοφία δὲ ἐπιστήμη θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων καὶ τῶν τούτων
 αἰτίων. γένοιτ' ἂν οὖν ὥσπερ ἡ ἐγκύκλιος μουσικῆ φιλοσοφίας, οὕτω
 80 καὶ φιλοσοφία δοῦλη σοφίας. φιλοσοφία δὲ ἐγκράτειαν μὲν γαστροῦ,
 ἐγκράτειαν δὲ τῶν μετὰ γαστέρα, ἐγκράτειαν δὲ καὶ γλώττης ἀναδιδάσκει. 5
 ταῦτα λέγεται μὲν εἶναι δι' αὐτὰ αἰρετά, σεμνότερα δὲ φαίνοιτ' (ἂν),
 εἰ θεοῦ τιμῆς καὶ ἀρεσκείας ἕνεκα ἐπιτηθεύοιτο. μεμνησθαι οὖν δεῖ τῆς
 κυρίας, ὅποτε μέλλοιμεν αὐτῆς (τάς) θεραπευίνδαις μνάσθαι· καὶ λεγώ-
 μεθα μὲν ἄνδρες εἶναι τούτων, ὑπαρχέτω δ' ἡμῖν ἐκεῖνη πρὸς ἀλήθειαν
 γυνή, μὴ λεγέσθω. 10

81 (15.) | Δίδωσι δ' οὐκ εὐθύς εἰς τὴν Χαναναίων γῆν ἀφικομένῃ, p. 531 M.
 ἀλλὰ μετὰ δεκαετίαν τῆς ἐκεῖ διατριβῆς. τί δὲ τοῦτ' ἐστίν, οὐκ ἀμε-
 λῶς ἐπισκεπτέον· ἐν ἀρχῇ μὲν τῆς γενέσεως ἡμῶν ἡ ψυχῆ συντρόφοις
 τοῖς πάθεσι μόνους χρῆται, λύπαις, ἀλγηδόσι, πτόαις, ἐπιθυμίαις, ἡδο-
 ναῖς, ἀ διὰ τῶν αἰσθησεων ἐπ' αὐτὴν ἔρχεται, μήπω τοῦ λογισμοῦ 15
 βλεπέει δυναμένου τά τε ἀγαθὰ καὶ κακὰ καὶ ἧ διαφέρει ταῦτα ἀλλή-
 λων ἀκριβοῦν, ἀλλ' ἔτι νυστάζοντος καὶ ὡς ἐν ὕπνῳ βαθεῖ καταμμε-
 82 κότος. χρόνου δὲ προϊόντος ὅταν ἐκβαίνοντες τῆς παιδικῆς ἡλικίας με-
 ρακιουῶσθαι μέλωμεν, τὸ δίδωμον στέλεχος εὐθύς ἐκ μιᾶς, ἀρετῆ καὶ
 κακίας, φύεται ῥίζως· καὶ ποιούμεθα μὲν τὴν κατάληψιν ἀμφοῖν, αἰρού- 20
 μεθα δὲ πάντως τὴν ἑτέραν, οἱ μὲν εὐφρυνεῖς ἀρετῆν, κακίαν δ' οἱ
 83 ἐναντίου. τούτων προὔποτουπωθέντων εἰδέναι χρῆ, ὅτι παθῶν μὲν
 Αἴγυπτος σύμβολόν ἐστι, κακιῶν δὲ ἡ Χαναναίων γῆ· ὥστ' εἰκότως

1 γάρ] δὲ GF ²	2 τῶν om. GF	3 αἰτίων v	φιλοσοφία MA	4 ἐγκρά- τεια A
5 prius ἐγκράτεια AF	post prius δὲ add. καὶ GF	γλώσσης GF		
6 δι' αὐτὰ (αὐτὰ A) MAH: τὰ αὐτὰ GF		φαίνοιτ' (ἂν)	scripsi: φαίνοιτο codd.	
(φαίνεται Clem.)	7 ἕνεκα καὶ ἀρεσκείας transp. GF	μεμνημέθα GFL ²		
οὖν] μὲν οὖν L ²	δεῖ om. GF	8 μέλοιμεν G	τάς addidi	8. 9 λεγώ- μεθα GF
9 δὲ GF	11 δίδωσιν εὐθύς GF	14 πτόαις MG ¹ F ¹ N: πτοαῖς H(G ² F ²), om. A	15 post αἰσθησεων add. ἡμῶν A	μήπου G
16 τε om. G				
ἡ MA: ἡ A, εἰ GFN	17 ἀκριβοῦντος GFN, ἀκριβοῦντες L ²	ὥσπερ G		
18 παιδίσκης G	19 στέλεχος M	ἀρετῆ M, ἀρετῆς G	20 κακίας G	
ἀμφοῖν ex αὐτοῖν corr. L	21 δὲ GFN	23 σύμβολον Αἴγυπτός transpos. GF	ὥστ'] ὥσπερ GF	

1—3 cf. Doxographi p. 273, 12, Cic. De fin. II 37 Tusc. IV 57 V 7.

13. 14. 89, 2. 3 cf. Epicurea fragm. 398 p. 274 (Philonis Opera I p. 56, 7 sqq.).

13—22 N fol. 167v: ἐν ἀρχῇ—ἐναντίου.

22. 23 Clem. Alex. Strom. II § 47

p. 453 P.: παθῶν καὶ κακιῶν σύμβολον Αἴγυπτος καὶ ἡ Χαναναίως γῆ.

ἀναστήσας ἀπ' Αἰγύπτου τὸν λεὼν εἰς τὴν Χαναναίων εἰσάγει χώραν.
 ἄνθρωπος γάρ, ὡς ἔφην, ἅμα μὲν τῇ γενέσει τὸ Αἰγύπτιον πάθος 84
 ἔλαχεν οἰκεῖν ἡδοναῖς καὶ ἀλληλόσι προσηρριζωμένους, αὐτὸς δ' ἀποικίαν
 στέλλεται τὴν πρὸς κακίαν, ἤδη τοῦ λογισμοῦ πρὸς τὸ δέωπεστερον
 5 ἐπιδεδωκότος καὶ καταλαμβάνοντος μὲν ἀμφοτέρα, ἀγαθὸν τε αὐτὸ καὶ
 κακόν, τὸ δὲ χεῖρον αἰρουμένον διὰ τὸ πολλὸν μετέχειν τοῦ θνητοῦ, φ'
 τὸ κακὸν οἰκεῖον, ἐπεὶ καὶ τούναντίον τῷ θεῷ, τὸ ἀγαθόν. (16.) ἀλλ' 85
 αἱ μὲν φύσει πατρίδες αὐταὶ, παιδικῆς μὲν ἡλικίας τὸ πάθος, Αἴγυπτος,
 ἡβώσεως δὲ κακία, ἡ Χανανίτις. ὁ δὲ ἱερὸς λόγος, καίτοι σαφῶς ἐπιστά-
 10 μενος τὰς τοῦ θνητοῦ γένους πατρίδας ἡμῶν, ὑποτίθεται τὰ πρακτέα
 καὶ συνοίσοντα παραγγέλλων μισεῖν τὰ ἔθνη καὶ τὰ νόμιμα καὶ τὰ ἐπιτη-
 δεύματα αὐτῶν ἐν οἷς φησι· „καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων· 86
 λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς
 ὑμῶν· κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα γῆς Αἰγύπτου, ἐν ᾗ κατοικήσατε ἐπ'
 15 αὐτῆς, οὐ ποιήσατε· καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα γῆς Χανανίαν, εἰς ἣν
 ἐγὼ εἰσάγω ὑμᾶς ἐκεῖ, οὐ ποιήσατε· καὶ τοῖς νομίμοις αὐτῶν οὐ πορεύ-
 σασθε· τὰ κρίματά μου ποιήσατε, καὶ τὰ προστάγματά μου φυλάξεσθε,
 πορεύεσθε ἐν αὐτοῖς· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. καὶ φυλάξεσθε πάντα
 τὰ προστάγματά μου καὶ τὰ κρίματά μου, καὶ ποιήσατε αὐτά. ὁ ποιη-
 20 σας αὐτὰ ζήσεται ἐν αὐτοῖς· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν“ (Lev. 18, 1—5).
 οὐκ οὖν ἡ πρὸς ἀλήθειαν ζωὴ περιπατοῦντός ἐστιν ἐν ταῖς τοῦ θεοῦ 87

1 λαὸν H ἄγει v 2 τὴν Αἴγυπτον Mang. 3 ἀλασει GF δὲ GF
 6 τοῦ θνητοῦ GFL²: τούτου MAIL¹ 7 τὸ θεῖον (i 8 φύσεως H παιδίσκη
 GF 9 κακία F(?)H²L¹: κακίας MAGH¹L² χανανίτης FH δ' GF
 σάφος F 10 ἡμῖν H 11 ἔθνη MA: ἔθνη GFH 12 Μωυσῆν A: Μωσῆν ceteri
 λέγων MAIL, τῷ λέγειν GF 13 ἐρεῖ GF 14 ἡμῶν G γῆς ex LXX et Clem.
 scripsi: τῆς MAIL, αὐτῆς L, om. GF κατοικήσατε MAGL²: ἐκατοικήσατε HL¹, κατο-
 κήσατε F, κατοικήσατε v (Clem.) 14. 15 ἐπ' αὐτῆς MAIL: ἐν αὐτῇ GF (Clem.)
 15. 16 καὶ κατὰ τὰ—ποιήσατε om. H, in mg. add. L, lin. 17 post ποιήσατε falso in-
 serit v 15 γῆς HGF: τῆς MA 16. 17 καὶ τοῖς νομίμοις—μου ποιήσατε om.
 GF 17. 18 φυλάξασθε καὶ πορεύεσθε (i 18 ἐγώ) ἐτι ἐγώ GF ὁ οἰμ. F
 18—20 καὶ φυλάξεσθε—ὑμῶν om. F 18 φυλάξεσθε M: φυλάξασθε AHG
 19 καὶ τὰ κρίματά μου om. Clem. αὐτά om. A 20 post αὐτά ex LXX et
 Clem. vid. add. ἄνθρωπος post ὑμῶν add. καὶ φυλάξασθε πάντα τὰ προστάγματά
 μου καὶ τὰ κρίματά μου (iH 21 περιπατοῦντός scripsi: περι παντός codd., περι-
 πατος Markland ἐστι καὶ ἐν (i τοῦ om. H

12—20 locum biblicum ex Philone sumpsit *Clem. Alex. ibid.* § 46, qui praeter discrepantias supra adnotatas cum nostro textu consentit.

- κρίσει καὶ προστάξεισιν, ὥστε θάνατος ἂν εἴη τὰ τῶν ἀθέων ἐπιτη- p. 532 M.
 δεύματα. τινὰ δὲ ἀθεώρητα πάθους καὶ κακῶν ἔστιν, ἐξ ὧν τὰ ἀσε-
 88 βῶν καὶ ἀνοσιουργῶν πλήθη φύεται. μετὰ δεκαετίαν οὖν τῆς πρὸς
 Χαναανίους μετοικίας ἀξόμεθα τὴν Ἄγαρ, ἐπειδὴ περ εὐθὺς μὲν γενόμε-
 νοι λογικοὶ τῆς φύσει βλαβερᾶς ἀμαθίας καὶ ἀπαιδευσίας μεταποιούμεθα, 5
 χρόνῳ δ' ὕστερον καὶ ἐν ἀριθμῷ τελείῳ, δεκάδι, νομίμου παιδείας τῆς
 ὠφελεῖν δυναμένης εἰς ἐπιθυμίαν ἐρχόμεθα.
- 89 (17.) Τὸν δὲ περὶ δεκάδος λόγον ἐπιμελῶς μὲν ἠκρίβωσαν μουσι-
 κῶν παῖδες, ὕμνησε δὲ οὐ μετρίως ὁ ἱερώτατος Μωυσῆς, ἀναθεὶς αὐτῇ
 τὰ κάλλιστα, τὰς ἀρχάς, τὰς ἀπαρχάς, τὰ τῶν ἱερέων ἐνδελειχῆ δῶρα, 10
 τὴν τοῦ Πάσχα διατήρησιν, τὸν ἱλασμόν, τὴν διὰ πεντηκονταετίας ἀφροσίν
 τε καὶ εἰς τὰς ἀρχαίας λήξεις ἐπάνοδον, τὴν κατασκευὴν τῆς ἀδιάλτου
- 90 σκηνῆς, ἄλλα μυρία, ὧν μακρὸν ἂν εἴη μεμνήσθαι. τὰ δὲ καίρια οὐ
 παρετέον. αὐτίκα τὸν Νῶε ἡμῖν — πρῶτος δ' οὗτος δίκαιος ἐν ταῖς 15
 ἱεραῖς ἀνερρήθη γραφαῖς — ἀπὸ τοῦ διαπλασθέντος ἐκ γῆς εἰσάγει 15
 δέκατον, οὐκ ἑνιαυτῶν πλήθος παραστήσαι βουλόμενος, ἀλλὰ διδάξει
 σαφῶς, ὅτι ὥσπερ δεκάς ἀριθμῶν τῶν ἀπὸ μονάδος ἐστὶ πέρασ τελειό-
 τατον, οὕτω τὸ δίκαιον ἐν ψυχῇ τέλειον καὶ πέρασ ὄντως τῶν κατὰ τὸν
- 91 βίον πράξεων. τὴν μὲν γὰρ πολλαπλασιασζομένην ἐφ' ἑαυτὴν τριάδα
 πρὸς ἐνάτου γένεσιν ἀριθμοῦ πολεμικωτάτην ἐξεῖπον οἱ χρησιμοί, τὴν δὲ 20
 ἐπιβεβηκυῖαν μονάδα πρὸς ἐκπλήρωσιν δεκάδος ὡς φίλην ἀπεδέξαντο.
- 92 σημεῖον δέ· τὰς ἐννέα τῶν βασιλέων ἀρχάς, ἡνίκα ἡ ἐμφύλιος ἀνερρι-
 πισθῆ στάσις, τῶν τεττάρων παθῶν πρὸς τὰς πέντε αἰσθήσεις κωνισα-
 μένων καὶ πόρθησιν καὶ κατασκευῆν κινδυνευούσης τρόπον πόλεως τῆς
 ὅλης ἀναδέχεσθαι ψυχῆς, ἐκστρατεύσας ὁ σοφὸς Ἀβραάμ κατέλυσε δέ- 25
 93 κατος ἐπιφανείας (Gen. 14). οὗτος ἀντὶ χειμῶνος γαλήνην καὶ ὕγειαν
 ἀντὶ νόσου καὶ ζωῆν, εἰ δεῖ τάληθές εἰπεῖν, ἀντὶ θανάτου παρεσκευάσε,

2 ἄτινα δὴ conl. Markland	τινὲς δὲ εὐπαράδεκτοι conicio	2 ἔστιν MAH:
εἰσιν (GF, fort. recte, cf. ad lin. 2	3 πλήθη] εἰσι πλήθη καὶ F, πλήθη καὶ L ²	
4 ἀξόμεθα F: ἀξώμεθα H ² , ἀρξώμεθα MA (H ¹), ἀξιώμεθα G	5 τῆς] τῆ (GF	
6 νομίμου Mang.: νομίμω MAH, νομίμως (GF	9 δ' H	ὅ] καὶ ὁ F Μωσῆς
GFH αὐτῇ H ² : αὐτῶ ceteri	10 ἀρχάς M: εὐχάς ceteri; de locis	
biblicis, quos respicit, v. infra	12 τε om. (GF	διάλτου F
13 μνη- σθῆναι (GF	οὐ om. H ¹	14 παρετέον scripsi: παρατέον A, παρατέον M (GF L ² , παρτέον HL ¹
16 ἐπιστήσαι H	18 τέλειον (ἀγαθόν) conicio	18 τόν]
τῶν (i	20 ἐνάτου AFH	δ' (GF
23. 24 ἔχονισαμένων Mang.	24 alterum καὶ] εἰς (i	25 ὅλης (GFH ² : αὐλῆς
MA (H ¹), ἀλοσύης conicio	ἀναδέχεσθαι (GF	27 παρασκευάσαι (GF

τοῦ νικηφόρου θεοῦ τροπαιοφόρον αὐτὸν ἀναδείξαντος, ᾧ καὶ τὰς δεκά-
 τας χαριστήρια τῆς νίκης ἀνατίθησι (Gen. 14, 20). καὶ παντὸς μέντοι 94
 τοῦ ἐλθόντος ὑπὸ τὴν βράβδον, λέγω δὲ τὴν παιδείαν, ἡμέρου καὶ τι-
 θασσοῦ θρέμματος τὸ δέκατον ἀποκρίνεται, νόμου προστάζει γινόμενον
 5 «ἅγιον» (Lev. 27, 32), ἵν' ἐκ πολλῶν διδασκώμεθα τὴν δεκάδος πρὸς
 θεὸν οἰκειότητα καὶ τὴν τοῦ ἐνέα ἀριθμοῦ πρὸς τὸ θνητὸν ἡμῶν γένος.
 p. 533 M. (18.) ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἀπὸ ζῶων | μόνον ἀπάρχεσθαι δεκάτας, ἀλλὰ καὶ 95
 ἀπὸ τῶν ὅσα ἐκ γῆς βλαστάνει διείρηται. «πᾶσα» γὰρ φησι «δεκάτη
 τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ σπέρματος καὶ τοῦ καρποῦ τοῦ ξυλίνου ἐστὶν ἅγιον τῷ
 10 κυρίῳ· καὶ πᾶσα δεκάτη βοῶν καὶ προβάτων, καὶ πᾶν δ' ἂν διέλθῃ ἐν
 τῷ ἀριθμῷ ὑπὸ τὴν βράβδον, τὸ δέκατον ἔσται ἅγιον τῷ κυρίῳ»
 (Lev. 27, 30. 32). ὁρᾷς ὅτι καὶ ἀπὸ τοῦ περὶ ἡμᾶς ὄγκου σωματικοῦ, 96
 ὅς γεώδης καὶ ξύλινος ὄντως ἐστίν, οἶεται δεῖν ἀπάρχεσθαι; ἡ γὰρ ζωὴ
 καὶ διαμονὴ καὶ αὔξεις καὶ ὑγίεια αὐτῷ θεῷ γίνεται χάριτι. ὁρᾷς δ'
 15 ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ζῶων ἀλόγων — ταῦτα δ' εἰσὶν αἰ-
 σθησεις — πάλιν ἀπάρχεσθαι διείρηται; τὸ γὰρ ὁρᾶν καὶ ἀκούειν καὶ
 ὀσφραίνεσθαι καὶ γεύεσθαι, ἔτι δὲ ἄπτεσθαι ὄσφρασι θεῷ, ὑπὲρ ὧν εὐ-
 χαριστήριον. ἀλλὰ γὰρ οὐ μόνον ἐπὶ τοῖς ξυλίνοις καὶ γηίοις σώματος 97
 ὄγκοις οὐδ' ἐπ' ἀλόγοις ζῷοις, ταῖς αἰσθησεσι, τὸν εὐεργέτην ἐπαινεῖν
 20 διδασκώμεθα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῷ νῷ, ὅς κυρίως εἰπεῖν ἀνθρωπός ἐστιν ἐν
 ἀνθρώπῳ, κρείττων ἐν χεῖρονι καὶ ἀθάνατος ἐν θνητῷ. διὰ τοῦτο 98
 οἶμαι τὰ πρωτότοκα καθιέρωσε πάντα, τὴν δεκάτην, λέγω Λευιτικὴν
 φυλὴν, ἀντικαταλαξάμενος πρὸς διατήρησιν καὶ φυλακὴν ὁσιότητος καὶ
 εὐσεβείας καὶ λειτουργιῶν, αἱ πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ τιμὴν ἀναφέρονται.
 25 τὸ γὰρ πρῶτον καὶ ἄριστον ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ὁ λογισμὸς ἐστὶ, καὶ ἄξιον

1. 2 δεκάδας GF 2 μέντοι HGF: μὲν MA 3. 4 τιθασσοῦ v 4 θρέμ-
 ματος MAH: πράγματος GF, mg. H 6 τοῦ om. GF ἐνέα MA(H¹): ἐνάτου
 (GF)² 8 ἐκ γῆς MAH: γῆς G, γῆ F διήρηται AG 9 ἅγιον ἐστὶ GF
 10 ἂν] ἐάν GF 11 ἐστὶν GF 12 περὶ om. GF σωματικὸν G
 13 ὅς] ὡς A(H¹) 14 primum καὶ MAF: καὶ ἡ G(?)H ὑγίεια H: ὑγεία ce-
 teri θεῷ om. A δ' om. v 15. 16 δ' ἐστὶν αἰσθησις GF
 (αἰ) αἰσθησεις conicio 16 διήρηται AG 16. 17 ἀκούειν ὀσφραίνεσθαι τε καὶ
 GF 17 δὲ GF: τε MAH 17. 18 εὐχαριστέον F 18. 19 σώματος
 ὄγκοις scripsi: σωματικοῖς codd.; σωματικοῖς (ὄγκοις) coni. Mang. 20 εἰπεῖν
 GF: om. MAH ἐν om. F 21 κρείττω F καὶ om. H
 22 δεκάτην] ἀπαρχὴν coni. Mang. λόγῳ GF, ante λέγω add., sed rursus del.
 δὲ H λέγω (δὲ) bene coni. Mang. 24 αἶ] δ GF 25 post ἡμῖν add.
 εἶναι λέγεται, sed rursus del. H ὁ s. s. H², om. A ἐστὶν G, om. H¹
 post καὶ ras. in H

τὰς συνέσεως καὶ ἀγχινοίας καταλήψεώς τε καὶ φρονήσεως καὶ τῶν
 ἄλλων δυνάμεων, ὅσαι περὶ αὐτὸν εἰσιν, ἀπαρχὰς ἀνατιθέναι θεῷ τῷ
 99 τὴν εὐφορίαν τοῦ διανοεῖσθαι παρασχόντι. ἐνθὲνδε ὁ μὲν ἀσκητικὸς
 ὀρηκτικὸς εὐχόμενος εἶπε· „πάντων ὧν ἂν μοι διψῶ, δεκάτην ἀποδεκα-
 τῶσω σοί“ (Gen. 28, 22), ὁ δὲ χρησμὸς ὁ μετὰ τὰς ἐπινοίας εὐχὰς 5
 ἀναγραφείς, ἃς ὁ τὴν αὐτομαθῆ καὶ αὐτοδιδάκτον λαχὼν ἱερουσύνην
 ποιεῖται Μελχισεδέκ, „ἔδωκε γὰρ αὐτῷ“ φησὶν „δεκάτην ἀπὸ πάντων“
 (Gen. 14, 20), ἀπὸ τῶν κατ’ αἰθῆρα τὸ καλῶς αἰσθάνεσθαι, ἀπὸ τῶν κατὰ
 100 λόγον τὸ εὖ λέγειν, ἀπὸ τῶν κατὰ νοῦν τὸ εὖ διανοεῖσθαι. παγκάλως
 οὖν καὶ ἀναγκάως ἅμα ἐν εἴδει παραδειγμάτος, ἥνικα τῆς οὐρανίου 10
 καὶ θείας τροφῆς τὸ μνημεῖον ἐν στάμνῳ χρυσῷ καθιερούτο, φησὶν
 ὡς ἄρα „τὸ γόμορ τὸ δέκατον τῶν τριῶν μέτρων ἦν“ (Exod. 16, 36).
 ἐν ἡμῖν γὰρ αὐτοῖς τρία μέτρα εἶναι δοκεῖ, αἰσθητικῶν, λόγων, νοῦς·
 αἰσθητικῶν μὲν αἰσθητικῶν, ὀνομάτων δὲ καὶ ῥημάτων καὶ τῶν λεγο-
 101 μένων ὁ λόγος, νοητῶν δὲ νοῦς. ἀφ’ ἐκάστου δὲ τῶν τριῶν μέτρων 15
 τούτων ἀπαρχτέον ὡςπερ τινὰ ἱερὰν δεκάτην, ἵνα καὶ τὸ λέγειν καὶ τὸ
 αἰσθάνεσθαι καὶ τὸ καταλαμβάνειν ἀνυπαίτιως καὶ ὑγιεινῶς κατὰ θεὸν
 ἐξετάζηται· τὸ γὰρ ἀληθινὸν καὶ | δίκαιον μέτρον τοῦτ’ ἐστί, τὰ δὲ p. 534 M.
 102 καθ’ ἡμᾶς ψευδῆ τε καὶ ἄδικα. (19.) εἰκότως οὖν καὶ ἐπὶ τῶν
 θουσιῶν τὸ μὲν δέκατον τοῦ μέτρου τῆς σεμιδάλεως τοῖς ἱερεῖοις ἐπὶ τὸν 20

1 τὰς corr. ex τῆς II

2 αὐτῶν AGF

3 ἀσκητικὸς MA: ἀσκητῆς HGF

4 εἶπε] εἶπε καὶ GF

7 γὰρ vid. secl.

φησὶν αὐτῷ GF

8 ἀπὸ τῶν om.

MH¹, ἀπὸ om. A Turn.

9 alterum εὖ om. M

10 παραδειγμάτος F²

11 μνημόσυον e Clem. Mang.

12 τὸ δέκατον GF (Clem.): δέκατον MAH

14. 15 τῶν τοῦ λόγου μερῶν conicio

15 ὁ secluderem, nisi Clem. haberet

15 μέτρων om. GF

16 ὡςπερ τινὰ ἱερὰν Gn: ὡςπερ τινὰ MAHL¹, ὡστ’ ἂν ἱερὰν

FL²

17 ὑγιῶς GF

18 τοῦτό ἐστι A

δέ] γὰρ GF

10—15 *Clem. Alex. Strom. II § 50 p. 455 P.*: ἥνικα γούν τῆς οὐρανίου καὶ θείας τροφῆς
 τὸ μνημόσυον ἐν στάμνῳ χρυσῷ καθιερούσθαι προσετέτατο, „τὸ γόμορ“ φησὶ „τὸ δέκατον
 τῶν τριῶν μέτρων ἦν“. ἐν ἡμῖν γὰρ αὐτοῖς τρία μέτρα, τρία κριτήρια μνημεῖται, αἰσθητικῶν
 μὲν αἰσθητικῶν, λεγομένων δὲ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων ὁ λόγος, νοητῶν δὲ νοῦς.

19—93, 14 *ibid.* § 51 *chrē* δὲ ὡς ἔπος εἰπεῖν τῶν ἄλλων πάντων ὑπεραναβαίνοντας ἐπὶ τὸν
 νοῦν Ἰστασθαι, ὡςπερ ἀμέλει κέν τῷ κόσμῳ τὰς ἐννέα μοῖρας ὑπερπερῆσθαι, πρῶτην μὲν
 τὴν διὰ τῶν τεσσάρων στοιχείων ἐν μιᾷ χώρᾳ τιθεμένων διὰ τὴν ἴσῃν τροπὴν, ἔπειτα δὲ
 τὰς ἐπὶ τὰς πλανωμένας τὴν τε ἀπλανῆ ἐνάτην ἐπὶ τὸν τέλειον ἀριθμὸν τὸν ὑπεράνω
 τῶν ἐννέα (ἐννέα *Polter* e *Philone pro* θεῶν, *Mang.* αἰσθητικῶν), τὴν δὲ (δὲ *vid. del.*, δὴ
Lowth) δεκάτην μοῖραν, ἐπὶ τὴν γνώσιν ἀφικνεῖσθαι τοῦ θεοῦ, συνελόντι φάναι μετὰ τὴν
 κτίσιν τὸν ποιητὴν ἐπιποθοῦντας. διὰ τοῦτο αἱ δεκάται τοῦ τε οἴφου τῶν τε ἱερέων τῷ
 θεῷ προσεκομίζοντο.

βωμὸν συνανενεχθήσεται (Exod. 29, 40), ὁ δὲ ἕνατος ἀριθμὸς, τὸ λεύ-
 ψανον τοῦ δεκάτου, παρ' ἡμῖν αὐτοῖς παραμενεῖ. τοῦτοις συνάδει καὶ 103
 ἡ τῶν ἱερέων ἐνδελεχῆς θυσία· τὸ γὰρ δέκατον τοῦ οἴφι σεμιδάλευσ
 ἀεὶ διείρηται προσφέρειν αὐτοῖς (Lev. 6, 20). ἔμαθον γὰρ τὸν ἕνατον
 5 ὑπερβαίνοντες αἰσθητὸν δοκῆσαι θεὸν τὸν δέκατον καὶ μόνον ὄντα ἀψευ-
 δῶς προσκυνοεῖν. ἐννέα γὰρ ὁ κόσμος ἔλαχε μοίρας, ἐν οὐρανῷ μὲν 104
 ὀκτώ, τὴν τε ἀπλανῆ καὶ ἑπτὰ τὰς πεπλανημένας ἐν τάξεσι φερομένας
 ταῖς αὐταῖς, ἐνάτην δὲ γῆν σὺν ὕδατι καὶ ἀέρι· τούτων γὰρ μία συγγέ-
 νεια τροπᾶς καὶ μεταβολᾶς παντοίας δεχομένων. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ 105
 10 τὰς ἐννέα ταύτας μοίρας καὶ τὸν παγέντα κόσμον ἐξ αὐτῶν ἐτίμησαν,
 ὁ δὲ τέλειος τὸν ὑπεράνω τῶν ἐννέα, δημιουργὸν αὐτῶν, δέκατον θεὸν·
 ἕλον γὰρ ὑπερκύψας τὸ ἔργον ἐπόθει τὸν τεχνίτην, καὶ ἰκέτης καὶ θε-
 ραπευτῆς ἐσπούδαζεν αὐτοῦ γενέσθαι· διὰ τοῦτο δεκάτην ἐνδελεχῆ τῷ
 δεκάτῳ καὶ μόνῳ καὶ αἰωνίῳ ὁ ἱερεὺς ἀνατίθηται. τοῦτ' ἐστὶ κυριώς 106
 15 εἰπεῖν τὸ ψυχικὸν Πάσχα, ἢ (ἀπὸ) παντὸς πάθους καὶ παντὸς αἰσθη-
 τοῦ διάβασις πρὸς τὸ δέκατον, ὃ δὴ νοητὸν ἐστὶ καὶ θεῖον· λέγεται
 γὰρ· „δεκάτῃ τοῦ μηνὸς τούτου λαβέτωσαν ἕκαστος πρόβατον κατ'
 οἰκίαν“ (Exod. 12, 3), ἵνα ἀπὸ τῆς δεκάτης τῷ δεκάτῳ καθιερωθῆ τὰ
 θύματα διατηρηθέντα ἐν τῇ ψυχῇ κατὰ δύο μοίρας ἐκ τριῶν πεφωτι-
 20 σμένῃ, μέχρις ἂν ὅλη δι' ἔλων γενομένη φέγγος οὐράνιον, οἷα πλησι-
 φαῆς σελήνη κατὰ δευτέρας ἑβδομάδος παραύξησιν, μὴ μόνον φωλάτ-
 τειν ἀλλὰ καὶ ἱερούργειν ἤδη δύνηται τὰς ἀσινεῖς καὶ ἀμώμους προκο-
 πᾶς. τοῦτ' ἐστὶν ἱλασμὸς — καὶ γὰρ οὗτος δεκάτῃ τοῦ μηνὸς βεβαί- 107

1 συνανενεχθήσεται A, συνανενεχθήσεται H ἕνατος AHF 2 παραμενεῖ
 MAHL¹: καταμένει GFL² τούτω GF 3 ἡ om. A [δέκατον]
 on ex corr. H² alt. τὸ om. F τοῦ om. AHL¹ οἴφι FL²: οἴφι G,
 ὄφι HL¹, ὄφι MA 4 ἀεὶ om. GF διήρηται AG ἕνατος AHF
 5 δοκῆσαι — δέκατον om. G 7 ἑπτὰ om. Turn., post τὰς add. Mang.
 8 ἐνάτην AFH γῆν σὺν scripsi: τὴν σὺν FL², τὴν ἐν ceteri 9 ἐπιδωγο-
 μένων GF 11 τὸν] τῶν A δημιουργῶν A θεὸν δέκατον H
 12 οἰκέτης A 15 ἡ F ἀπὸ add. Mang., om. etiam. Clem. πάθος F
 17 ante δεκάτῃ add. τῇ in mg. H² τούτου GF: τοῦ δεκάτου MAH², δεκάτου H¹
 18 ἴν' GF 19 τῇ om. GF 19. 20 πεφωτισμένη] η e corr. H²
 21 δευτέραν III.¹ 22 δύνηται e corr. H 23 τοῦτ' ἐστὶν ἱλασμὸς (vel ταῦτο
 καὶ περὶ ἱλασμοῦ) Mang.: τουτέστιν ἱλασμοῦ codd. 23. 94,1 βεβαιούνται A

15. 16 *ibid.*: καὶ ἡ τοῦ Πάσχα ἑορτὴ ἀπὸ δεκάτης ἔρχετο παντὸς πάθους καὶ παντὸς αἰσθητοῦ διάβασις οὐσα.

- οὗται (Lev. 23,27), τὸν δέκατον ἰκετευούσης θεὸν ψυχῆς καὶ τὴν ταπεινότητα καὶ οὐδένειαν τοῦ γενητοῦ περινοίαν λογιζομένου πεποθηίας καὶ τὰς ἐν ἅπασιν τοῖς καλοῖς ὑπερβολὰς καὶ ἀκρότητας τοῦ ἀγενήτου δεδιδαγμένης. Ὡς οὖν καὶ ἄνευ ἰκετείας Ὡς εὐθὺς γίνεται τοῖς ἑαυτοῦς κακοῦσι καὶ συστέλλουσι καὶ μὴ καυχῆσαι καὶ οἰήσει φουσωμένοις — 5
- 108 τοῦτ' ἐστὶν ἄφρασις (Lev. 25,9sq.), τοῦτ' ἐλευθερία παντελῆς ψυχῆς ὃν ἐπλανήθη τε πλάνῃ ἀποσειομένης καὶ πρὸς τὴν ἀπλανῆ φύσιν μεθορμιζομένης καὶ ἐπὶ τοὺς κλήρους ἐπανιούσης, οὗς ἔλαχεν, ἦνίκα λαμπρὸν | ἔπει καὶ τοὺς περὶ τῶν καλῶν πόνους ἤθλει. τότε γὰρ αὐτὴν p. 535 M. τῶν ἄθλων ἀγάμενος ὁ ἱερός λόγος ἐτίμησε, γέρας ἐξαιρέτων δούς, 10
- 109 κληρον ἀθάνατον, τὴν ἐν ἀφθάρτῳ γένει τάξιν. τοῦτο καὶ Ἀβραάμ ὁ σοφὸς ἰκετεύει, μελλούσης ἐμπίπρασθαι λόγῳ μὲν τῆς Σοδομίτιδος γῆς, ἔργῳ δὲ τῆς ἐστειρωμένης τὰ καλὰ καὶ τυφλῆς τὸν λογισμὸν ψυχῆς, ἴν', ἐὰν εὑρεθῆ τὸ δικαιοσύνης μνημεῖον, ἡ δεκάς, ἐν αὐτῇ, τύχη τινὸς ἀμνηστίας (Gen. 18,32). ἄρχεται μὲν οὖν τῆς ἰκεσίας ἀπὸ τοῦ 15 τῆς ἀφρασεως ἀριθμοῦ, πεντηκοντάδος, λήγει δὲ εἰς δεκάδα, τὴν τελευταίαν ἀπολύτρωσιν. (20.) ἀφ' οὗ μοι δοκεῖ καὶ Μωσῆς μετὰ τὴν χιλιάρχων καὶ ἑκατοντάρχων καὶ πεντηκοντάρχων αἵρεσιν ἐπὶ πᾶσι δεκαδάρχους χειροτονεῖν (Exod. 18,25), ἴν', εἰ μὴ δύναται διὰ τῶν πρεσβυτέρων τάξεων βελτιῦσθαι ὁ νοῦς, ἀλλὰ τοι διὰ τῶν ὑστάτων 20
- III καθαιρίζεται. πάγκαλον δὲ δόγμα καὶ ὁ τοῦ φιλομαθοῦς παῖς ἔμαθεν, ἦνίκα τὴν θαυμαστὴν ἐκείνην ἐπρέσβευε πρεσβεῖαν, αὐτομαθεῖ σοφῶν προξενῶν οἰκισιτάτην ἀρετὴν, ἐπιμονήν. „δέκα γὰρ καμήλους λαμβάνει,“ τὴν δεκάδος, λέγω δὲ παιδείας ὕρθης, ἀνάμνησιν, ἀπὸ πολλῶν

I ψυχῆς θεὸν H 2 οὐδένειαν HF, οὐδενίαν (i: οὐθένειαν MA, οὐδεμίαν (i² τοῦ γενητοῦ περὶ πάντα λογιζομῆ μεμαθηκίας conicio γενητοῦ MH: γενητοῦ A, γενικοῦ GF, νοητοῦ L περινοίας A, περινοία conl. Mang. περινοία καὶ λογιζομῆ πεποθηίας conl. Cohn 3 τὰς] τοῖς H ἄλλοις GF, τοῦ] τὸ τοῦ AH (hic τὸ rursus del.) ἀγενήτου codd. 3. 4 δεδιγμένης F, δεδειγμένης L,² 4 καὶ] ἔ καὶ (i ἰκεσίας (iF γίνεταί M 5 στέλλουσι G καὶ οἰήσει om. (iF 7 ὃν (i τε om. F 9 τοὺς et πόνους Mang.: τοῖς et πόνους codd. ἤθλει Mang.: ἦνθι MAHF, ἦνθη (i 10 ἐτίμησεν H 11 κληρον] καὶ λόγον H φθαρτῶ (iF (διὰ) τοῦτο Mang. 14 ἴνα (i σημεῖον conl. Mang. 15 ἀμνηστίας F 17 Μωσῆς codd. 18 χιλιάρχων καὶ ἑκατονταρχῶν καὶ πεντηκονταρχῶν (iF 19 δεκάρχους GH² 20 πρεσβυτέρων AH τοῖ] τι F 21 δὲ δόγμα Mang. ex codice Oxon. Collegii Novi 143: δῶγμα MAGFH, δεῖγμα L καὶ om. (i 24 δὲ om. A

- ἀπείρων μὲν οὖν τοῦ κυρίου μνημῶν. „λαμβάνει δὲ καὶ τῶν ἀγαθῶν 112
ἐκείνου“ (Gen. 24, 10) δῆλον ὡς οὐκ ἄργυρον οὐδὲ χρυσὸν ἢ τινα
ἄλλα τῶν ἐν ὕλαις φθαρταῖς — τὴν γὰρ ἀγαθοῦ πρόσρρησιν οὐδέποτε
τούτοις ἐπεφῆμισε Μωυσῆς —, ἀλλὰ τὰ γνήσια, ἃ δὴ ψυχῆς ἐστι
5 μόνον, ἐφοδιάζεται καὶ ἐμπορεύεται, διδασκαλίαν, προκοπὴν, σπουδὴν,
πόθον, ζῆλον, ἐνθουσιασμούς, προφητείας, τοῦ κατορθοῦν ἔρωτα· οἷς 113
ἐμμελετῶν καὶ ἐνασκούμενος, ὅταν ὡσπερ ἐκ πελαγους ἐνορμίζεσθαι
λιμένι μέλλῃ, λήψεται δύο μὲν ἐνώτια, ἀνὰ δραχμὴν ὀλίγην, ψέλια δὲ
δέκα χρυσῶν ἐπὶ τὰς χεῖρας τῆς προξενουμένης; (Gen. 24, 22). ὦ
10 θεοπρεποῦς κόσμου, δραχμὴν μίαν εἶναι τὸ ἄκουσμα καὶ μονάδα ἀρραγῆ
καὶ ὠκλὸν φύσει — ἀκοὴν γὰρ οὐδενὶ σχολάζειν ἐμπρεπές, ὅτι μὴ
λόγῳ ἐνί, ὅς ἂν τὰς τοῦ ἐνὸς ἀρετὰς καὶ μόνου θεοῦ καλῶς διεξέρχῃ-
ται —, δέκα δὲ χρυσῶν τὰ ἐγχειρήματα· πράξεις γὰρ αἱ κατὰ σοφίαν
τελείοις ἀριθμοῖς βεβαιοῦνται, καὶ ἔστιν ἐκάστη τιμιωτέρα χρυσοῦ.
15 (21.) τοιαύτη τίς ἐστι καὶ ἡ ἀριστίνδην ἐπικριθεῖσα τῶν ἀρχόντων 114
εἰσφορά, ἣν ἐποίησαντο, ἡνίκα ἡ ψυχὴ κατασκευασθεῖσα ὑπὸ φιλοσο-
φίας ἱεροπρεπῶς τὰ ἐγκαίρια ἤγεν αὐτῆς εὐχαριστοῦσα τῷ διδασκαλίῳ
καὶ ὑψηλῆτι θεῶ. „θυίσκην γὰρ δέκα χρυσῶν πλήρη θυμιάματος
ἀνατίθεισιν“ (Num. 7, 14), ἵνα τὰς ὑπὸ φρονήσεως καὶ πάσης ἀρετῆς
20 ἀναδιδομένας αὔρας ὁ μόνος ἐπικρίνη σοφός. ἐπειδὴν δὲ δόξωσιν εἶναι 115
προσηνεῖς, τὸ ἐφύμνιον | ἄσεται Μωυσῆς λέγων· „ὡσφρανθῆ κύριος
ἰσμὴν εὐωδίας“ (Gen. 8, 21), τὸ ὡσφρανθῆναι τιθεὶς ἐπὶ τοῦ συνανέ-
σαι· οὐ γὰρ ἀνθρωπόμορφος οὐδὲ μυκτήρων ἢ τινων ἄλλων ὄργανικῶν
μερῶν χρεῖτος· προϊὼν δὲ καὶ τὸ θεῖον ἐνδιαίτημα, τὴν σκηνήν, 116
25 „δέκα αὐλαίας“ (Exod. 26, 1) ἐρεῖ· τὸ γὰρ τῆς ὅλης πῆγμα σοφίας
ἀριθμὸν τέλειον εἴληχε, δεκάδα· σοφία δὲ αὐτὴ καὶ βασιλείον ἐστι τοῦ
πανηγυεμόνος καὶ μόνου βασιλέως αὐτοκράτορος. ὁ μὲν δὴ νοητὸς οἶκος 117

1 ἀπείρων μὲν οὖν MA(II): ἀποπειρωμένου (τῶν add. (i) GFH², καὶ ἀπείρων ἔσαν
conicio τοῦ] τῶν τοῦ (i) λαμβάνειν F (ἀπὸ) τῶν ex I.XX conicio
2 ἀργύριον MA, quo servato fort. leg. χρυσόν οὐδέ] καὶ GF 2. 3 ἢ τινα
ἀλλὰ (sic) (iF: τινα ἀλλὰ MAH, τιν' ἢ ἄλλο v 3 ἐν om. F) πρόρρησιν A
4 Μωσῆς AFH G ἐνθουσιασμοῦ GF 8 μὲν δύο H ψέλια MH: ψέλλια AGF
10 μίαν Markland: μὲν codl., μὲν μίαν conicio 11 φῶσι A: φῶσιν ceteri ἀκοὴν
MA: ἀκοῆ F, ἀκοῆ GH 12. 13 διεξέρχεται (i 13 χρυσῶν III.¹ 16 κατα-
σκηθεῖσα Mang. 16. 17 σοφίας (iF 17 ἐαυτῆς GF, αὐτῆς H² διδασκα-
λίῳ F 19 ἀπὸ conicio 21 Μωσῆς (iF 22 τοῦ MAF: τῷ H, om. G
22. 23 συνήνεσεν F, συνήνεσεν, lacuna 5 litt., αἱ (i 24 προϊῶν A(II') 25 αὐλαίας
MA (ἔχειν) ἐρεῖ Mang.

- οὗτος, αἰσθητὸς δ' ὁ κόσμος ἐστίν, ἐπεὶ καὶ τὰς αὐλαίας ἐκ τοιούτων
 συνύφηγεν, ἃ τῶν τεττάρων στοιχείων σύμβολά ἐστιν· ἐκ γὰρ βύσσου
 καὶ ὑάκινθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου δημιουργοῦνται (ibid.), τεττά-
 ρων, ὡς ἔφην, ἀριθμῶν. σύμβολον δὲ γῆς μὲν ἢ βύσσος — φύεται
 γὰρ ἐκ ταύτης —, ἀέρος δὲ ὁ ὑάκινθος — μέλας γὰρ οὗτος φύσει —, 5
 ὕδατος δὲ ἢ πορφύρα — τὸ γὰρ τῆς βαφῆς αἴτιον ἐκ θαλάττης, ἢ
 ὁμωνυμοῦσα κόγχη —, πυρός δὲ τὸ κοκκίνον· ἐμφερέστατον γὰρ φλογί.
 118 καλὴν γε μὴν Αἴγυπτον ἀφηγιάσασαν, ἥνικα τὸν ἀντίθεον ἀπεσε-
 μνυσε νοῦν τὰ παράστημα τῆς βασιλείας ἀναδοῦσα αὐτῷ, τὸν θρόνον, τὸ
 σκῆπτρον, τὸ διάδημα, δέκα πληγαῖς καὶ τιμωρίαις ὁ τῶν ὄλων ἐπίτρο- 10
 119 πος καὶ κηδεμῶν νουθετεῖ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ Ἀβραὰμ ὑπισχεν-
 ται τῷ σοφῷ οὔτε πλειόνων οὔτε ἐλαττόνων, ἀλλὰ αὐτὸ μόνον δέκα
 ἔθνων ἀπώλειαν καὶ παντελῆ φθορὰν ἐργάσεσθαι καὶ τὴν τῶν ἀναιρε-
 θέντων χώραν δώσειν τοῖς ἐγγόνοις αὐτοῦ (Gen. 15, 18—20), παντα-
 χροῦ δεκάδι καὶ πρὸς ἔπαινον καὶ πρὸς ψόγον καὶ πρὸς τιμὴν καὶ πρὸς 15
 120 κόλασιν καταχρῆσθαι δικαίων. καίτοι τί τούτων μεμνήμεθα; τὴν γὰρ
 ἱεράν καὶ θεῖαν νομοθεσίαν δέκα τοῖς σύμπασι λόγοις Μωυσῆς ἀναγέγρα-
 φεν· οὗτοι δὲ εἰσι θεσμοί, τῶν κατὰ μέρος ἀπέιρων νόμων γενικὰ κε-
 φάλαια, ρίζαι καὶ ἀρχαὶ (καὶ) πηγαὶ ἀέναοι διαταγμάτων προσταξίς καὶ
 ἀπαγορεύσεις περιεχόντων ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν χρωμένων. 20
- 121 (22.) Εἰκότως οὖν μετὰ δεκαετίαν τῆς εἰς Χαναναίων γῆν ἀφίξειος
 ἢ πρὸς τὴν Ἄγαρ κοινωνία γίνεται· οὐ γὰρ εὐθύς λογικὸν γενόμενοι
 πλαδῶσης ἔτι τῆς διανοίας ὀρεχθῆναι παιδείας τῆς ἐγκυκλίου δυνάμεθα,
 ἀλλ' ἐπειδὴν σύνεσιν καὶ ἀγχίνουσαν κραταιωσάμενοι μηκέτι κούφη καὶ

1 δὲ GF	ἐπεὶ δὲ ν	αὐλαίας MA	ἐκ] ἐκ τῶν GF	2 τεττάρων MA:
τεσσάρων HGF	σύμβολα στοιχείων GF	3 κόκκου GF	3. 4 τεσσάρων ν	
4 ἀριθμῶ Mang.	5 δὲ ὁ MA: δὲ H, ἢ GF	φύσει γὰρ μέλας οὗτος GF		
6 δ' GF	θαλάσσης GF	7 κόγχη MA (A ex corr.): κόχλη GF, κογχύλη H,		
prius A	8 Αἰγύπτου F	post Αἴγυπτον add. μὲν MAH	ἀφηγιάσας, tum ras. G	
ἀντίθεον Mang.:	ἀντιθετον codd.	11 καὶ Ἀβραὰμ τρόπον transpos. GF		
12 ἀλλ' H	αὐτῷ prius G	13 ἐργάσεσθαι scripsi: ἐργάσασθαι codd.	14 δώσειν]	
δοῦναι A	15 δεκάδι] δὲ GF	16 καταχρῆσασθαι GF(H'?)	γὰρ om.	
GH	17 νομοθεσίαν Mang.:	ἐκκλησίαν codd.	Μωσῆς GF	18 γενικὰ MAH:
γενικὰ ἀρετὰ καὶ G,	γενικὰ καὶ ἀρετὰ καὶ F	19 καὶ add. Mang. et confirmare		
videtur lectio modo commemorata in GF		ἀέναοι MG: ἀένναοι AHF		
καὶ] δὲ καὶ per errorem Mang.	20 χρῆσμένων conicio	21 Χαναναίων G:		
τὴν Χαναναίων F, χαλδαίων MAH	γῆν Fv: γῆς ceteri, quo servato ἐκ Χαλδαίων	conci. Mang.	22 γίνεται κοινωνία GF	γενόμενοι corr. e γινόμενοι H
24 κρατερωσάμενοι GF	κωφῇ MAH			

ἐπιπολαίῃ, ἀλλὰ βεβαίᾳ καὶ παγίᾳ γνώμῃ περὶ ἀπάντων χρώμεθα.
 p. 537 M. διὸ τάχολουθον προσουφίνεται | τὸ „εἰσῆλθε πρὸς Ἄγαρ“ (Gen. 16, 4) 122
 ἦν γὰρ ἀρμόττον τῷ μανθάνοντι πρὸς ἐπιστήμην διδάσκαλον φοιτᾶν,
 ἵνα ἀναδιδαχθῆ τὰ προσήκοντα ἀνθρώπου φύσει παιδεύματα. νυνὶ μὲν
 5 ὁ γνώριμος εἰς διδασκάλου βαδίζων εἰσάγεται· προεκτρέχει δὲ πολλὰ
 κίς ἐξοικίσασα φθόνον ἀφ’ ἑαυτῆς καὶ τοὺς ἔχοντας εὐφροῦς ἐπισπᾶται.
 τὴν γοῦν ἀρετὴν, Ἀσίαν, ἔστιν ἰδεῖν προαπαντῶσαν καὶ λέγουσαν τῷ 123
 ἀσκητῇ· „πρὸς μὲ εἰσελεύσῃ σήμερον“ (Gen. 30, 16), ἤνικα ἐκεῖνος
 ἀγρόθεν ἐπανήκει. ποῦ γὰρ ὤφειλεν (εἰς)ελθεῖν ὁ τῶν ἐπιστήμης σερ-
 10 μάτων καὶ φυτῶν ἐπιμελητῆς, ὅτι μὴ πρὸς τὴν γεωργηθεῖσαν ἀρετὴν;
 (23.) ἔστι δ’ ὅτε καὶ ἀποπειρωμένη τῶν φοιτητῶν, ὡς ἔχουσι προθυ- 124
 μίας καὶ σπουδῆς, οὐχ ὑπαντᾷ μὲν, ἐγκαλυψαμένη δὲ τὸ πρόσωπον
 ὡσπερ θάμαρ ἐπὶ τριόδου καθέζεται, πόρνης δόξαν παρασχούσα τοῖς
 ὁδοῦ βαδίζουσιν (Gen. 38, 14. 15), ἵνα οἱ περιέρχους ἔχοντες ἀνακαλύ-
 15 ψαντες ἀναφήνωσι καὶ καταθεάσωνται τὸ ἄψαυστον καὶ ἀμίαντον καὶ
 παρθένιον ὄντως αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης ἐκπρεπέστατον κάλλος. τίς 125
 οὖν ὁ ἐξεταστικός καὶ φιλομαθῆς καὶ μηδὲν ἄσχεπτον καὶ ἀδιερεύνητον
 τῶν ἐγκαλυμμένων πραγμάτων παραλιπεῖν ἀξίων ἐστίν, ὅτι μὴ ὁ
 ἀρχιστράτηγος καὶ βασιλεὺς καὶ ταῖς πρὸς θεὸν ὁμολογίαις ἐμμένων τε
 20 καὶ χαίρων, ὄνομα Ἰούδας; „ἐξέκλινε“ γὰρ φησι „πρὸς αὐτὴν τὴν ὁδὸν
 καὶ εἶπεν· ἑασόν με εἰσελθεῖν πρὸς σέ“ (ibid. 16) — ἀλλ’ οὐκ ἔμελλε

1 ἐπιπολαίῃ A ἀλλὰ βεβαία καὶ παγία MAI: βεβαία (βεβαίω (ι) δὲ καὶ παγίω
 GF ante περί add. τῇ M, τῇ ἀπάντων A 2 τάχολουθον MH: τὸ ἀκό-
 λουθον Λ (iF) εἰσῆλθε Fv: εἰσελθε ceteri πρὸς τὴν Ἄγαρ (iF) 3 ἐπιστήμην
 MA: ἐπιστήμης; (iF, ἐπιστήμονα II 4 ἀνθρώπου om. F 5 διδασκάλου MAH¹:
 διδασκαλίαν (iF) II² βαδίζειν A προσάγεται MA (II¹) προεκτρέχειν I.²
 δὲ om. FI.² 6 ἐξοικίσασα φθόνον ἀφ’ F ἐπίσταται (i) 7 λίαν (i)
 προαπαντῶσαν (iF) 8 ἀσκητῇ (iF: ἀθλητῇ, MAH) 9 ἐπανήκει G: ἐπανήει A, ἐπανήκει
 MHF ποῦ (iF) εἰσελθεῖν Mang.: ἐλθεῖν codd. 10 ἐπιμεληθεῖς (iF)
 11 πῶς (iF) ἔχουσα I.¹ 12 ἢ θάμαρ (iF) παρέχουσα (iF) (see cf. etiam
 Clem.) 14 ἴν’ (iF) 15 καταθεάσονται (om. τὸ) (iF) 16 παρθένιον
 MA εὐπρεπέστατον A 18 ἀπολιπεῖν (iF, καταλιπεῖν A (cf. Clem.))
 ὁ om. (iF) 19 post ἀρχιστράτηγος add. καὶ στρατηγός MA ταῖς om.
 (iF) θεὸν om. F 20 πρὸς αὐτὴν φησι MA 21 ἀλλ’ ἄρ’ Mang.

11 ss. Clem. Alex. Strom. I § 31 p. 334 P.: ἔγοις δ’ ἂν καὶ ἄλλην εἰκόνα τῶν εἰρημένων
 τὴν θάμαρ ἐπὶ τριόδου καθοσεύσαν καὶ πόρνης δόξαν παρασχούσαν, ἦν ὁ φιλομαθῆς Ἰού-
 δας — δυνατὸς δὲ ἐρμηνεύεται — ὁ μηδὲν ἄσχεπτον καὶ ἀδιερεύνητον καταλιπεῖν ἐπεσκέ-
 ψατο καὶ πρὸς αὐτὴν ἐξέκλιεν σφύζων τὴν πρὸς τὸν θεὸν ὁμολογίαν.

- παραβιάζεσθαι — καὶ σκοπεῖν, τίς τε ἡ ἐγκαλυμμένη δύναμις ἐστὶ
 126 καὶ ἐπὶ τί παρεσκευάσται. μετὰ τοῖνον τὸ εἰσελθεῖν γέγραπται „καὶ
 συνέλαβεν“ (ibid. 18) καὶ τὸ „τίς“ ῥητῶς οὐ μεμνῆνται· συλλαμβάνει
 γὰρ καὶ συναρπάζει ἡ μὲν τέγγη τὸν μανθάνοντα ἐρωτικῶς ἔχειν ἀνα-
 πεθουσα ἑαυτῆς, ὁ δὲ μανθάνων τὴν διδασκαλίαν, ὅποτε φιλομαθῆς 5
 127 εἶη. πολλὰκις δὲ τίς τῶν μέσας ἐπιστήμας ὑψηλοῦμένων γνωρίμου
 τυχῶν εὐφυοῦς ηὔχρησεν ἐπὶ τῇ διδασκαλίᾳ μόνος ὑπολαβὼν τῷ φοιτητῇ
 γεγονέναι τῆς εὐμαθίας αἷτιος, καὶ μετεωρίσας καὶ φουστῆσας ἑαυτὸν
 ὑψαυχενεῖ καὶ τὰς ὑφρῦς εὖ μᾶλα ἀνασπάσας τετύφωται καὶ παρὰ τῶν
 βουλομένων συνδιατριβεῖν πάμπολλα αἰτεῖ· οὐδ' ἂν αἰσθηταὶ πένητας 10
 μὲν, διψῶντας δὲ παιδείας, ἀποστρέφεται, ὥσπερ θησαυρόν τινα σφίρας
 128 μόνος ἀνευρηκώς. τοῦτ' ἐστὶ τὸ „ἐν γαστρὶ ἔχειν“, οἰδεῖν καὶ τετυ-
 φῶσθαι καὶ ὄγκον πλείονα τοῦ μετρίου περιβεβληθῆσαι, δι' ὧν καὶ τὴν
 κυρίαν τῶν μέσων ἐπιστημῶν, ἀρετῆν, ἔδοξάν τινες ἀτιμάζειν, ἐπίτιμον
 129 οὖσαν ἐξ ἑαυτῆς. ὅσαι μὲν οὖν ψυχαὶ μετὰ φρονήσεως κυοφοροῦσι 15
 πραγμάτων τίκτουσιν ὅμοιως. τὰ συγκεχυμένα διακρίνουσαι καὶ | διαστέλ- p. 538 M.
 λουσαι, καθάπερ ἡ Ῥεβέκκα — λαβοῦσα γὰρ ἐν γαστρὶ τῶν διττῶν
 διανοίας ἐθνῶν ἐπιστήμην, ἀρετῆς τε καὶ κακίας, εὐτοκίᾳ χρωμένη τὴν
 ἑκατέρου φύσιν διαστέλλει τε καὶ διακρίνει (Gen. 25, 23) — ὅσαι δὲ ἄνευ
 φρονήσεως, ἢ ἀμβλίσκουσιν ἢ δύσεριν καὶ σφιστιῆν βάλλοντα καὶ τοξεύ- 20
 130 οντα (Gen. 21, 20) τῇ βαλλόμενον καὶ τοξευόμενον ἀποκίουσι. καὶ μῆ-
 ποτε εἰκότως· αἱ μὲν γὰρ λαμβάνειν, αἱ δὲ ἔχειν ἐν γαστρὶ οἴονται,
 παμμεγέθους (οὐσῆς) διαφορᾶς. αἱ μὲν γὰρ ἔχειν νομίζουσαι τὴν αἵρε-
 σιν καὶ γένεσιν ἑαυταῖς ἐπιγράφουσαι σεμνομυθοῦσιν, αἱ δὲ λαμβάνειν
 ἀξιοῦσαι τὸ μὲν μῆδὲν οἰκεῖον ἐξ ἑαυτῶν ἔχειν συνομολογοῦσι, τὰ δὲ 25
 σπέρματα καὶ τὰς γονὰς ἔξωθεν ἀρδομένας καταλαμβάνουσαι καὶ

1 τίς] τῆς G ἡ] ἧς GF 3 συνέλαβεν H καίτοι τίς Mang. οὐκ ἐμνήσθη
 GF 6 δὲ τίς τῶν (τὰς fort. add.) μέσας ἐπιστήμας scripsi: δὲ τίνα τῶν μέσων ἐπι-
 στημῶν codd. ὑψηλοῦμένων scripsi: ὑψηλοῦμένου MAGF; ὑψηλομένη H, ut vid.;
 ὑψηλοῦμενος v 7 εὐφυῶς F τὴν διδασκαλίαν GF τῶν φοιτητῶν H
 8 μετεωρίσας καὶ AF, μετεωρίσασθαι G 9 ἀνασπάσας A τετύφωται F
 12 τουτέστι AHF 13 διὸ καὶ conicio, δι' ἧν (sc. ὄγκον) καὶ coni. Cohn
 15 αὐτῆς GF μεστὰ coni. Mang. κυοφοροῦσιν, (ἄνευ) conicio (ἰδιότητος)
 τίκτουσιν ὁμοίως coni. Cohn ὁμοίως vel οὕτως coni. Mang., ἀπόνως conicio 17 διτ-
 τῶν] δι F 18 διανοίας „codices nonnulli“ (Mang.): διανοίας codd., ἐπινοίας coni.
 Mang. 19 διακρίνει τε καὶ διαστέλλει GF δ' GF 21. 22 μῆτ' GF
 23 παμμεγέθους διαφορᾶς] οὐς et ac in ras. H¹ οὐσης add. Mang. 23. 24 εὐρε-
 σιν GF, σποράν coni. Mang. 25 ἀξιοῦσαι GF αὐτῶν G συνομολογήσουσι GF
 26 καταλαμβάνουσαι scripsi: καταλαμβάνουσι codd. καὶ s. s. H

- θαυμάζουσαι τὸν διδόντα κακὸν μέγιστον, φιλαυτίαν, ἀγαθῶ τελείῃ, θεο-
σεβείᾳ, διωθοῦνται. (24.) τοῦτον τὸν τρόπον καὶ τὰ νομοθετικῆς τῆς 131
παρὰ ἀνθρώποις κατεβλήθη σπέρματα· „ἦν γάρ τις“ φησὶν „ἐκ τῆς φυλῆς
Λευί, ὃς ἔλαβε τῶν θυγατέρων τῶν Λευί, καὶ ἔσχεν αὐτήν. καὶ ἐν γαστρὶ
5 ἔλαβε καὶ ἔτεκεν ἄρρεν· ἰδόντες δὲ αὐτὸ ἀστειῖν ὃν ἐσκέπασαν αὐτὸ μῆνας
τριεῖς“ (Exod. 2, 1. 2) „οὗτός ἐστι Μωσῆς, ὁ καθαρώτατος νοῦς, ὁ 132
ἀστειὸς ὄντως, ὁ νομοθετικὴν ὁμοῦ καὶ προφητείαν ἐνθουσιώσῃ καὶ θεο-
φορήτῃ σοφίᾳ λαβῶν, ὃς γένος ὦν τῆς Λευιτικῆς φυλῆς καὶ τὰ πρὸς
πατρὸς καὶ τὰ πρὸς μητρὸς ἀμφιθαλῆς τῆς ἀληθείας ἔχεται. μέγιστον 133
10 δὲ ἐπάγγελμα τοῦ γενάρχου τῆς φυλῆς ἐστὶ ταύτης· θαρρεῖ γὰρ λέγειν,
ὅτι αὐτός μοι μόνος ἐστὶ θεὸς τιμητέος (Exod. 20, 3), ἄλλο δ' οὐδὲν
τῶν μετ' αὐτόν, οὐ γῆ, οὐ θάλασσα, οὐ ποταμοί, οὐκ ἀέρος φύσις, οὐ
πνευμάτων οὐκ ὠρῶν μεταβολαί, οὐ ζῴων οὐ φυτῶν ἰδέαι, οὐκ ἥλιος,
οὐ σελήνη, οὐκ ἀστέρων πλῆθος ἐν τάξεσιν ἐναρμονίαις περιπολούντων,
15 οὐκ ὁ σύμπας οὐρανὸς τε καὶ κόσμος. μεγάλῃς καὶ ὑπερφουοῦς ψυχῆς 134
τὸ αὐχγίμα, γένεσιν ὑπερκύπτειν καὶ τοὺς ἄλλους αὐτῆς ὑπερβάλλειν καὶ
μόνου τοῦ ἀγενήτου περιέχεσθαι κατὰ τὰς ἱεράς ὑψηγήσεις, ἐν αἷς διεί-
ρηται „ἔχεσθαι αὐτοῦ“ (Deut. 30, 20). τοιγάρτοι τοῖς ἐχομένοις καὶ
ἀδιαστάτως θεραπεύουσιν ἀντιδίδωσι κληῖρον αὐτόν. ἐγγυᾶται δέ μου
20 τὴν ὑπόσχεσιν λόγιον, ἐν ᾧ λέγεται· „κύριος αὐτὸς κληῖρος αὐτοῦ“

1 θαυμάζουσαι (sic etiam v) τὸν διδόντα scripsi: θαυμάζουσαι τὸν διδόντα MA, τὸν διδόντα
θαυμάζουσαι GFL², τὸν διδόντα H 1. 2 θεοσεβείαν MA 2 διορθοῦνται conl.
Mang. 3 παρ' GF τις] τι F, om. A post φυλῆς add. τῆς MH¹
4 post Λευί add. Ἀβραάμ GF, Ἀμράμ Mang. δς] καὶ GF τῶν θυγατέρων τῶν
Λευί MAH: γυναῖκα Ἰσραήλ GF ἔσχεν GF: ἔσχηκεν MAH αὐτῆ GF
5 ἔλαβε] ἔτεκε H αὐτὸ om. GFL² 6 Μωσῆς GF 7 προφητικὴν (GFL²
ἐνθουσιώσῃ A, ἐνθουσιώσῃς G, ὁμοῦ ἐνθουσιώσῃ FL² 8 σοφία MAH: μαρία GF
δς GFH²: om. MA(H¹) γένος om. GF ὦν] ἐν A 9 ἀμφιθαλῆς H²,
ἀπαμφιασθεῖς GFL² 10 ἐπάγγελμα M, ἐπαύχημα conl. Mang. γενάρχου AF:
γεννάχου GH², γενεάρχου MH¹ λέγων G 11 ἐστὶν ὁ θεὸς H τιμῆ,
ὅσα δ' ἄλλα οὐδὲν GF ἀλλ' οὐδὲν A 12 τῶν μετ' αὐτόν om. HL¹
μεθ' ἑαυτὸν GFL² primum οὐ] οὐχὶ GFL² alterum οὐ AHL¹: οὐχὶ
MGFL² θάλαττα GF tertium οὐ AGF: οὐχὶ MH φύσις F
13 οὐκ ὠρῶν Markland: οὐκ ἀέρων MAH, οὐ καιρῶν GF 14 ἐναρμονίαις MA
16 ὑποκύπτειν H¹ ὑπερβαίνειν GFL² 17 μονοῦ τοῦ G ἀγενήτου
AGF 17. 18 διήρηται G, δ' εἴρηται A 19 ἀντιδίδωσι FL², ἀντιδίδωσι G
αὐτόν H²: αὐτὸν ceteri ἐγγυεῖται F 20 αὐτὸς om. H αὐτοῦ MAH: αὐτῶ
GF, αὐτῶν conicio, quod de plant. § 63 non debui in dubium vocare; habet enim
etiam Lucianus

- 135 (Deut. 10, 9). οὕτως ἐν γαστρὶ λαμβάνουσαι μᾶλλον ἢ ἔχουσαι αἱ ψυχαὶ τίκτειν πεφύκασι. καθάπερ δ' οἱ σώματος ὀφθαλμοὶ πολλαίαι μὲν ἀμυδρῶς πολλαίαι δὲ τηλαυγῶς ὄρωσι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα τοτὲ μὲν ὑποσυγκεχυμένας καὶ ἀδήλους τοτὲ δὲ καθα-
- 136 ρὰς καὶ τρανὰς δέχεται τὰς ἀπὸ τῶν πραγμάτων | ἰδιότητας. ἡ μὲν p. 539 M. οὖν ἀσαφῆς καὶ ἀδηλομένη προσβολὴ ἔχει τῷ μήπω κατὰ γαστροὺς 6 ἐμβρόχῳ διατυπωθέντι, ἡ δὲ ἐναργῆς καὶ τρανὴ μάλιστα τῷ διαπεπλασμένῳ καὶ καθ' ἕκαστον τῶν ἐντὸς τε καὶ ἐκτὸς μερῶν τετεχνιτευμένῳ
- 137 καὶ τὴν ἀριόττουσαν ἰδέαν ἀπειληφότι. νόμος δὲ ἐπὶ τούτοις ἐγράφη πάνυ καλῶς καὶ συμφερόντως θεθεὶς οὗτος· „ἐὰν μαχομένων ἀνδρῶν 10 δύο πατάξῃ τις γυναῖκα ἐν γαστρὶ ἔχουσαν καὶ ἐξέλιθῃ τὸ παιδίον αὐτῆς μὴ ἐξεικονισμένον, ἐπιζήμιον ζημιωθήσεται· καθ' ὅτι ἐν ἐπιβάλλῃ ὁ ἀνὴρ τῆς γυναικός, δώσει μετὰ ἀξιώματος· ἐὰν δὲ ἐξεικονισμένον ᾖ, δώσει ψυχὴν ἀντὶ ψυχῆς“ (Exod. 21, 22. 23). οὐ γὰρ ᾖν ὁμοιον, τέλειόν τε καὶ ἀτελεὲς διανοίας ἔργον διαφθεῖραι, οὐδὲ εἰκαζόμενον καὶ 15
- 138 καταλαμβανόμενον, οὐδὲ ἐλλιζόμενον καὶ ᾗδῃ ὑπάρχον. διὰ τοῦτο ὅπου μὲν ἐπιτίμιον ἀθλον ἐπ' ἀδήλῳ πράγματι, ὅπου δὲ ὠρισμένον ἐπὶ τελείῳ νομοθετεῖται, τελείῳ δὲ οὐχὶ τῷ πρὸς ἀρετὴν, ἀλλὰ τῷ κατὰ τινα τέχνην τῶν ἀνεπιλήπτων γινομένων· κυοφορεῖ γὰρ αὐτὸ οὐχ ἡ λαβούσα, ἀλλ' ἡ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, οἷσιν πρὸ ἀτυφίας ἐπαγγελομένη. 20 καὶ γὰρ ἀμήχανον ἀμβλίσκειν τὴν ἐν γαστρὶ λαβοῦσαν, ἐπεὶ τὸ φυτόν ὑπὸ τοῦ σπείραντος ἐμπρεπὲς τελεσφορεῖσθαι· τὴν δὲ ἔχουσαν οὐκ ἀνοίκειον, ἀτε νόσῳ χωρὶς ἰατροῦ κατεσχημένην.
- 139 (25.) Μὴ νόμισῃς δὲ τὴν Ἄγαρ λέγεσθαι ἐαυτὴν ὄραν ἐν γαστρὶ ἔχουσαν διὰ τοῦ „ἰδοῦσα ὅτι ἐν γαστρὶ ἔχει“ (Gen. 16, 4), ἀλλὰ τὴν 25 κυρίαν αὐτῆς Σάρραν. καὶ γὰρ ὕστερον αὕτη περὶ ἐαυτῆς φησιν·

1 ἐν] αἱ ἐν MGF λαμβάνουσαι et ἔχουσαι scripsi: priore loco ἔχουσαι, altero λαμβάνουσαι habent codd., ἔχουσαι om. F αἱ om. GF 2 πεφύκασιν H
 πολλαίαι M 3 πολλαίαι M 4 ποτὲ G ποτὲ G 5 τρανεὶς GF
 ἀναδέχεται H 6. 7 μήπω post ἐμβρόχῳ vid. transp. 7 δ' GF 8 καὶ καθ'—
 τετεχνιτευμένῳ om. G τεχνιτευμένῳ H 9 ἰδέαν om. F 9. 10 δὲ ἐπὶ—οὗτος
 om. G 9 τούτων conicio 10. 11 δύο ἀνδρῶν GF 12 καθότι MF ἐπι-
 βάλλῃ F 13 καὶ ante δώσει add. GF 14. 15 τέλειόν om. GF 15 διαφθεῖρειν
 GF οὐδ' GF 16 οὐδ' GF 17 δ' GF 18 δ' GF prius τῷ GF: om. MAH
 19 ἀνεπιλήπτων G, ἀνεπιλήπτῳ (secl. τῶν) conicio γινομένων MAH' αὐτὸ
 Mang.: αὐτὸν codd. 20 πρὸς GF 21 τὴν ἐν] ἐν τῇ F ἐπὶ GF'
 22 τελεσφορεῖται A 22 δ' GF 23 κατισχημένην A 24 δὲ om.
 MA 25 τοῦ] τὸ AG ἰδοῦσα] εἶδεν ex LXX conicio 26 αὕτη Cohn:
 αὐτὴ MH, σαυτὴ GF, αὐτὴν A περὶ ἐαυτῆς H: περὶ αὐτῆς MA, om. GF

„ἰδοῦσα ὅτι ἐν γαστρὶ ἔχει, ἠτιμάσθη ἐνώπιον αὐτῆς“ (ibid. 5). διὰ 140
 τί; ὅτι αἱ μέσαι τέχναι, καὶ εἰ τὰ καθ' αὐτάς, ὧν εἰσιν ἐγκύμονες,
 ὀρῶσιν, ἀλλὰ τοι πάντως ἀμυδρῶς ὀρῶσιν, ἀλλ' ἐπιστήμαι τηλαυγῶς
 καὶ σφόδρα ἐναργῶς καταλαμβάνουσιν· ἐπιστήμη γὰρ πλέον ἐστὶ τέχνης,
 5 τὸ βέβαιον καὶ ἀμετάπτωτον ὑπὸ λόγου προσειληφύτα. τέχνης μὲν γὰρ 141
 ἕρως οὗτος· σύστημα ἐκ καταλήψεων συγγεγυμνασμένων πρὸς τι τέλος
 εὐχρηστον, τοῦ εὐχρήστου διὰ τὰς κακοτεχνίας ὀγίως προστιθεμένου·
 ἐπιστήμης δέ· κατάληψις ἀσφαλῆς καὶ βέβαιος, ἀμετάπτωτος ὑπὸ λόγου.
 μουσικὴν μὲν οὐκ καὶ γραμματικὴν καὶ τὰς συγγενεῖς καλοῦμεν τέχνας 142
 10 — καὶ γὰρ οἱ ἀποτελούμενοι δι' αὐτῶν τεχνίται λέγονται μουσικοὶ τε
 καὶ γραμματικοὶ —, φιλοσοφίαν δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἐπιστήμας καὶ
 p. 540 M. τοὺς ἔχοντας αὐτάς ἐπιστήμονας· | φρόνιμοι γὰρ εἰσι καὶ σώφρονες καὶ
 φιλόσοφοι, ὧν οὐδὲ εἰς ἐν τοῖς τῆς διαπεπονημένης ἐπιστήμης σφάλλεται
 δόγμασι, καθάπερ οἱ προειρημένοι ἐν τοῖς τῶν μέσων τεχνῶν θεωρη-
 15 μασι. ὣσπερ γὰρ ὀφθαλμοὶ μὲν ὀρῶσιν, ὁ δὲ νοῦς δι' ὀφθαλμῶν 143
 τηλαυγέστερον, καὶ ἀκούει μὲν ὠτα, ὁ δὲ νοῦς δι' ὠτων ἄμεινον, καὶ
 ὀσφραίνονται μὲν οἱ μυκτῆρες, ἡ δὲ ψυχὴ διὰ ῥινῶν ἐναργέστερον, καὶ
 αἱ ἄλλαι αἰσθήσεις τῶν καθ' αὐτάς ἀντιλαμβάνονται, καθαρῶτερον δὲ
 καὶ εἰλικρινέστερον ἢ διάνοια — κυρίως γὰρ εἰπεῖν ἦδ' ἐστὶν ὀφθαλ-
 20 μὸς μὲν ὀφθαλμῶν, ἀκοὴ δὲ ἀκοῆς καὶ ἐκάστης τῶν αἰσθήσεων αἰσθη-
 σις εἰλικρινεστέρα, χρωμένη μὲν ἐκείναις ὡς ἐν δικαστηρίῳ ὑπὸ γῆρατι,

1 ἠτιμάσθη ex LXX scripsi: ἠτιμάσθη MHF, ἠτοιμάσθη AGL 2 καὶ εἰ τὰ καθ'
 αὐτάς MAH: καὶ εἰ καθ' αὐτάς FN, καὶ εἰ καθ' αὐτάς ἐπιστήμαι G, καὶ αἰ (vel oi)
 κατ' αὐτάς Mang. 3 ἀλλ' αἰ δ' (iF 4 ἐναργῆ G ἐστὶν H
 6 ἐκ καταλήψεων MGF²: ἐγκαταλήψεων AHN(F¹) συγγεγυμνασμένων scripsi (cf.
 Sextum): ἐγγεγυμνασμένων MHG²N, ἐγγεγυμνασμένων AG¹F 8 ἐπιστήμη MAH¹
 βεβαία GFN ἀμετάπτωτον A 10 γὰρ om. L ἀποκαλοῦμενοι G
 12 γὰρ] τε γὰρ GFN 13. 14 τῆς—δόγμασι om. G 13 τῆς om. FN
 διαπεπονημένοις N 15 γὰρ] γὰρ ol G μὲν om. N 16 ἀκούειν F 17 ὀσφραίνονται
 GFN: ὀσφῶνται MAH 18 αἰ in mg. H², om. F κατ' αὐτάς GF
 20 ἐκάστης H²: ἐκάστης δὲ GFN, ἐκάστη MAH¹ 21 χρωμέν G¹, χρωμένη G²
 (om. μὲν)

2—102,15 N fol. 167^v ὅτι αἱ μέσαι—ἐκείνη. 5 ss. Stobaeus Ecl. II 73,19 W. ss.
 εἶναι δὲ τὴν ἐπιστήμην καταλήψιν ἀσφαλῆ καὶ ἀμετάπτωτον ὑπὸ λόγου· ἐτέρως δὲ ἐπι-
 στήμην σύστημα ἐκ καταλήψεων . . . Sextus Emp. Adv. mathem. II 10 p. 676,24 B. (et
 alibi) πᾶσα τοῖνον τέχνη σύστημα ἐστὶν ἐκ καταλήψεων συγγεγυμνασμένων καὶ ἐπὶ τέλος
 εὐχρηστον τῷ βίῳ λαμβανόντων τὴν ἀναφορὰν (cf. Zeller, philos. gr. III 1 p. 76 et
 Clem. Alex. ed. Dind. IV p. 234). Zenonis hanc definitionem esse Olympiodorus
 testatur; v. Dionysii Thracis arteum ed. Uhlig p. XCIX.

- δικάζουσα δ' αὐτὴ τὰς φύσεις τῶν ὑποκειμένων, ὡς τοῖς μὲν συναινεῖν, τὰ δὲ ἀποστρέφεται —, οὕτως αἱ μὲν λεγόμεναι μέσαι τέχναι ταῖς κατὰ τὸ σῶμα δυνάμεσιν ἑοικυῖαι τοῖς θεωρήμασιν ἐντυγχάνουσι κατὰ τινὰς ἀπλᾶς ἐπιβολάς, ἀκριβέστερον δὲ ἐπιστῆμαι καὶ οὖν ἐξετάσει περιττῇ.
- 144 ὁ γὰρ νοῦς πρὸς αἰσθησιν, τοῦτ' ἐπιστήμη πρὸς τέχνην ἐστὶ· καθάπερ 5
γὰρ αἰσθησίς τις αἰσθήσεων, ὡς ἐλέχθη πρότερον, ἐστὶν ἡ ψυχὴ * * *
ἐκείνων μὲν οὖν ἐκάστη μικρὰ ἄττα τῶν ἐν τῇ φύσει παρεσπάσατο, περὶ ἃ πονεῖται καὶ πραγματεύεται, γραμμὰς μὲν γεωμετρία, φθόγγους δὲ μουσικῆ, φιλοσοφία δὲ πᾶσαν τὴν τῶν ὄντων φύσιν· ὕλη γὰρ ἐστὶν αὐτῆς ὁδε ὁ κόσμος καὶ πᾶσα ἡ τῶν ὄντων ὁρατὴ τε καὶ ἀήρατος οὐ- 10
- 145 σία. τί οὖν θαυμαστόν, εἰ ἡ τὰ ὅλα καθορῶσα θεᾶται καὶ τὰ μέρη, καὶ ἄμεινον ἐκείνων, ἅτε ὀφθαλμοῖς μείζουσι καὶ ὀυδερκεστέροις ἐνοματωθεῖσα; εἰκότως οὖν ἡ κυρία φιλοσοφία τὴν μέσῃν παιδείαν, τὴν θεραπεινίδα αὐτῆς, ἐγκύμονα θεάσεται μᾶλλον ἢ ἑαυτὴν ἐκείνη.
- 146 (26.) καίτοι γ' οὐδὲ τοῦτό τις ἀγνοεῖ, ὅτι πάσαις ταῖς κατὰ μέρος 15
τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ σπέρματα, ἐξ ὧν ἀναβλαστεῖν ἔδοξε τὰ θεωρήματα, φιλοσοφία δεδωρηται. ἰσόπλευρα γὰρ καὶ σκαληνὰ κύκλους τε καὶ πολυγώνια καὶ τὰ ἄλλα σχήματα γεωμετρία προσεξεῦρε, σημείου δὲ καὶ γραμμῆς καὶ ἐπιφανείας καὶ στερεοῦ φύσιν, ἃ δὴ ρίξει καὶ
- 147 θεμέλιοι τῶν λεχθέντων εἰσίν, οὐκέτι γεωμετρία. πόθεν γὰρ αὐτῇ λέ- 20
γειν ὀριζομένη, ὅτι σημεῖον μὲν ἐστὶν οὐ μέρος οὐδέν, γραμμὴ δὲ μῆκος ἀπλατές, ἐπιφάνεια δὲ ὁ μῆκος καὶ πλάτος μόνον ἔχει, στερεὸν δὲ ὁ τὰς τρεῖς ἔχει διαστάσεις, μῆκος, πλάτος, βάθος; ταῦτα γὰρ ἀνά-
- 148 κειται φιλοσοφία καὶ ἡ περὶ ὄρων πραγματεία πᾶσα τῷ φιλοσόφῳ. τό γε μὴν γράφειν καὶ ἀναγινώσκειν γραμματικῆς τῆς ἀτελεστέρας ἐπάγ- 25

2 τὰ GFH ² N: τοὺς MA(H ¹)	δ' GFN	3 τοῖς om. AH ¹	4 δὲ] δὲ αἱ
GFN 6 αἰσθήσεως A	οὕτως τέχνη τις τεχνῶν ἐπιστήμη suppleo		7 ἄττα
AN: ἄττα MH, τὰ GF	παρεπεσπάσατο F	9 πᾶσα A	10 ὁ om. MA
τῶν om. H	ante τε ras. H	11 ἡ om. AGFN	θεάσεται GFN
12. 13 ὀματωθεῖσα GFN	13 οὖν om. H	μεγίστην G	14 ἐκείνην
AHF 15 γε GF	τοῦτῷ] τότε M	16 (τέχναις) τὰς conicio	17 γὰρ
om. GF	18 πολυγώνια MH ² : πολύγωνα H ¹ GF, πολύγωνα A		γεωμετρίαν
H ¹ L ¹	προεξεῦρε conl. Mang.	19 ἐπιφανείας καὶ γραμμῆς H	
στερεῶς (corr. ex στερεοῦ) φύσεως A		20. 21 αὐτὴ λέγει ὀριζομένη Turn.	
21 ὀριζομένη ἢ (GF	post οὐδέν add. ἐστὶ G	22 post ἀπλατές add. ἐστὶν	
GF	23 γὰρ] δὲ GF	25 καὶ] ἢ GF	

25. 103,2 cf. Dionysii Thracis artem § 1 p. 5 Uhlig.

- γέλμα, ἣν παρατρέποντές τινες γραμματιστικὴν καλοῦσι, τῆς δὲ τελειο-
 p. 541 M. τέρας ἀνάπτυξις τῶν παρὰ ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεῶσιν. | ἐπειδὴν οὖν
 περὶ τῶν τοῦ λόγου διεξέρχωνται μερῶν, τότε οὐ τὰ φιλοσοφίας εὐρή-
 ματα παρασπῶνται τε καὶ παρεργολαβοῦσι; ταύτης γὰρ ἴδιον ἐξετάζειν, 149
 5 τί σύνδεσμος, τί ὄνομα, τί ῥῆμα, τί κοινὸν ὄνομα, τί ἴδιον, τί ἐλλειπές
 ἐν λόγῳ, τί πλήρες, τί ἀποφαντὸν, τί ἐρώτημα, τί πύσμα, τί περιεκτι-
 κόν, τί εὐκτικόν, τί ἀρατικόν· τὰς γὰρ περὶ αὐτοτελῶν καὶ ἀξιωματῶν
 καὶ κατηγορημάτων πραγματείας ἧδ' ἐστὶν ἡ συνθεῖσα. ἡμίφωνον δὲ 150
 ἢ φωνῆν ἢ παντελῶς ἄφωνον στοιχεῖον ἰδεῖν, καὶ πῶς ἕκαστον τούτων
 10 εἴωθε λέγεσθαι, καὶ πᾶσα ἡ περὶ φωνῆς καὶ στοιχείων καὶ τῶν τοῦ
 λόγου μερῶν ἰδέα οὐ φιλοσοφία πεπόνθηται καὶ κατήνυσται; βραχείας δ'
 ὡσπερ ἀπὸ χειμάρρου σπᾶσαντες λιβάδας καὶ βραχυτέρας ταῖς ἑαυτῶν
 ψυχαῖς ἐναποθλίψαντες τὸ κλαπὲν οἱ φῶρες οὐκ ἐρυθριῶσι προφέροντες
 ὡς ἴδιον.
 15 (27.) Οὐ χάριν φρουατόμενοι τῆς κυρίας, ἧ τὸ κύρος ὄντως καὶ ἡ 151
 τῶν θεωρουμένων ἀνάκειται βεβαίωσις, ἀλογοῦσι. συναισθημένη δὲ αὕτη
 τῆς ὀλιγωρίας τούτων ἐλέγξει καὶ μετὰ παρρησίας φήσει· ἀδικοῦμαι
 καὶ παρασπονδοῦμαι τό γε ἐφ' ὑμῖν ὁμολογίας παραβαίνουσιν. ἀφ' οὗ 152
 γὰρ ἐνεκολλίσασθε τὰ προπαιδευόμενα, τῆς ἐμῆς θεραπεινίδος τὰ ἐγγονα,
 20 τὴν μὲν ὡς γαμετὴν ἐξετιμήσατε, ἐμὲ δὲ οὕτως ἀπεστράφητε, ὡς

1 γραμματιστικὴν Fv: γραμματικὴν ceteri 2 τε om. F 3 περὶ om. GF
 τότε om. AGF 3. 4 εὐρήματα F: εὐρέματα ceteri 4 τε om. H 5 ὄνομα,
 τί ἴδιον, τί κοινόν, τί ἐλλειπές GF (ceteris omissis) ἐλλειπές MH¹ 6 ἀπο-
 φαντός G πύσμα GF, πύσμα A 6. 7 τί περιεκτικόν om. GF, τί
 προστακτικόν conicio, nam περιεκτικόν (v. Uhligii Indicem) huc non pertinet.
 7 εὐκτικόν, τί ἀρατικόν scripsi: εὐκτικόν M, ἀρατικόν A, εὐ τί κακόν ἀρα GF, εὐ, κακόν
 δὲ τί H τὰς γὰρ] καὶ γὰρ τὰς H 8 δὲ om. A 8. 9 δὲ—ἄφωνον
 add. in mg. M, δὲ add. H² 9 στοιχεῖον om. F 11 διαπεπόνθηται co-
 nicio κατανασταί G (ἡ s. s.), τῆς in spatio om. A δὲ MA
 12 ταῖς GFH²: om. MAH¹ 13 ἐναποκρούσαντες conii. Mang.
 φωστήρες A προσφέροντες AG¹ 15 ἧ] ἡ A 16 αὕτη GFL²:
 om. ceteri, αὕτη v 17 τούτων (GF: om. ceteri) φησιν AF, evanidium
 in G 19 ἐκολλίσασθε G

5 ss. cf. Laert. Diog. VII 60 et Dionysium, etiam de agric. § 141. 15 sqq. Orig.
 Comment. in Gen. p. 36 (ad Gen. 16,5): ἐπίτηδες οὐκ ἐσαφηνίσθη τὸ ὑπὸ τίνος, ἵνα ἡμεῖς
 ζητήσαντες εὐρωμεν, ὅτι πέφυκεν ἀτιμάζεσθαι ἀρετῇ, ἡνίκα τὰ προπαιδευόμενα γεννήσῃ, οὐ
 πάντως ὑπὸ τοῦ Ἀβραάμ, ἀλλ' ἔτι ὑπὸ τῆς παιδίσκης ἢ τῶν χαϊρόντων πρὸ τῆς γενέσεως
 τῶν κριτόνων τοῖς γενήμασιν αὐτῆς.

- μηδὲ πρόποτε ἐς ταῦτόν ἐλθόντες. ἀλλ' ἴσως ἐγὼ μὲν ταῦτα περὶ ὕμῶν
 ὑπελιθφα, ἐκ τῆς φανεραῆς πρὸς τὴν οἰκέτιν ὁμιλίας τὴν ἀθλον πρὸς
 ἐμὲ αὐτὴν ἀλλοτρίωσιν τεκμαιρομένη· εἰ δ' ὑμεῖς ἐναντίως ἢ ὡς
 ὑπελιθφα διακείσθε, γνῶναι μὲν ἀμήχανον ἐτέρῳ, βῆδιον δὲ μόνῳ θεῷ.
 153 διόπερ οἰκειῶς ἐρεῖ· „κρίναι ὁ θεὸς ἀνά μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ“ (Gen. 5
 16,5), οὐ προκατεγνωκυῖα ὡς ἡθιχηκότος, ἀλλ' ἐνδοιαζούσα ὡς τάχ'
 ἂν ἴσως καὶ κατορθούοντος· ὅπερ ἀψευδῶς οὐκ εἰς μακρὰν ἀναφαίνεται
 δι' ὧν ἀπολογούμενος καὶ τὸν ἐνδοιασμὸν αὐτῆς ἐξιώμενός φησιν·
 „Ἰδοὺ ἡ παιδίσκη ἐν ταῖς χερσὶ σου, χρῶ αὐτῇ, ὡς ἂν σοι ἀρεστὸν ἦ“
 154 (Gen. 16,6). καὶ γὰρ ὁ παιδίσκην εἰπὼν ἀμφοτέρω ὁμολογεῖ, τό τε 10
 δούλην καὶ τὸ νηπίαν εἶναι — τὸ γὰρ τῆς παιδίσκης ὄνομα ἐκατέρω
 τούτων ἐφαρμόζει —, συνομολογεῖ δὲ πάντως εὐθύς καὶ τάναντία, τῇ
 μὲν νηπίᾳ τὴν τελείαν, τῇ δὲ δούλῃ τὴν κυρίαν, μονοουὶ βοῶν ἀντι-
 κρυσ, ὅτι τὴν μὲν ἐγκύκλιον παιδεῖαν καὶ ὡς νεωτέραν καὶ ὡς θεραπαι-
 νίδα ἀσπάζομαι, τὴν δὲ ἐπιστήμην καὶ φρόνησιν ὡς τελείαν καὶ δέσποιν- 15
 155 ναν ἐκτετίμηκα. τὸ δὲ „ἐν ταῖς χερσὶ σου“ ὁλοῖ μὲν τὸ ὑποχειρίως
 ἐστί σοι. σημαίνει δὲ καὶ τοιοῦτον ἕτερον· τὰ μὲν τῆς δούλης εἰς
 χεῖρας | ἀφικνεῖται σώματος — σωματικῶν γὰρ ὀργάνων καὶ δυνάμεων p. 542 M.
 τὰ ἐγκύκλια χρεῖα —, τὰ δὲ τῆς κυρίας εἰς ψυχὴν ἔρχεται· λογισμοῖς
 156 γὰρ τὰ κατὰ τε φρόνησιν καὶ ἐπιστήμην ἀνατίθεται. ὡσθ' ὅση δύνα- 20
 τώτερον καὶ δραστηκώτερον καὶ τοῖς ὅλοις κρεῖττον διάνοια χεῖρός ἐστι,

1 μηδέποτε A εἰς GF αὐτόν G ἴσως (οὐκ ὀρθῶς) e. gr. conicio
 μὲν om. GF περὶ] ὑπὲρ F 2 οἰκέτιν] παιδίσκην om. GF 2. 3 ἀθη-
 λον — αὐτὴν om. G 3 εἰ δ' MAH: τάχα δὲ (GF, τάχα καὶ L² ὕμιν ἐναν-
 τίον L¹ 4 γνῶμην ἀμήχανον μὲν ἐτέρῳ συνιδεῖν, βῆδιον GF 6 προκατεγνωκυῖα
 H: προκατεγνωκυῖας MA, κατεγνωκυῖα GF ἀλλ'] ἀλλ' ἀντ' (i, ἀλλ' ἀτ' F τάχα
 GF 7 ἀψευδῶς οὐκ om. G μακρὸν H ἀναφαίνεται (i 9 ἢ GF (Clem.):
 om. MAH 10 ὁμολογεῖ ἀμφοτέρω (GF 11 νηπίαν Turn.: νήπιον codd. ἐκατέ-
 ρων A 12 ἐναντίαν vel τάναντία (τῇ ἐπιστήμῃ) conicio 13 νηπίᾳ τὴν τελείαν GF:
 τελεία τὴν νηπίαν MAH μονοουὶ GF 15 δ' (GF alt. καὶ] τε καὶ G
 17 σημείον δὲ πέφυκε καὶ ἐτέρου τοιοῦτου H 18 χρεῖας conl. Mang. σώματος
 H: σώματα MA, om. GF 19 ἔρχονται H 19. 20 λογισμῶ τε γὰρ GFL²
 20 τε om. GF ὡς (i, om. F 21 post δραστηκώτερον add. ἀδυνατώτερον M
 κρεῖττω F διάνοια χεῖρός Mang.: διάνοια χεῖρός GFH², διανοίας χρεῖός MAH¹

9. 14—16 *Clem. Alex. Strom. I 32 p. 335 P.*: „Ἰδοὺ ἡ παιδίσκη ἐν ταῖς χερσὶ σου, χρῶ αὐτῇ
 ὡς ἂν σοι ἀρεστὸν ἦ“ φησὶ ὁλοῦν, ὅτι ἀσπάζομαι μὲν τὴν κοσμικὴν παιδεῖαν καὶ ὡς νεω-
 τέραν καὶ ὡς σὴν θεραπαινίδα, τὴν δὲ ἐπιστήμην τὴν σὴν ὡς τελείαν δέσποιναν τιμῶ καὶ
 σέβῳ.

τοσούτη τῆς ἐγκυκλίου μουσικῆς ἐπιστήμῃν καὶ φρόνησιν θαυμασιωτέραν εἶναι νενόμικα καὶ διαφερόντως ἐκτετίμηκα. λαβοῦσα οὖν, ὧ καὶ ὑπάρχουσα καὶ πρὸς ἐμοῦ νομιζομένη κυρία, τὴν ἐμὴν ἅπασαν παιδείαν ὡς θεραπαινίδι χρῶ, „ὡς εὐάρεστόν σοι.“ τὸ δὲ σοὶ εὐάρεστον οὐκ 157
5 ἀγνοῶ ὅτι πάντως ἐστὶν ἀγαθόν, εἰ καὶ μὴ προσηγῆς, καὶ ὠφέλιμον, εἰ καὶ μακρὰν τοῦ ἡδέως ἀρέσθησιν ἀγαθὸν δὲ καὶ ὠφέλιμον τοῖς ἐλέγχου δεομένοις νοουθεσία, ἢ ἐτέρῳ ὀνόματι κάκωσιν ὁ ἱερὸς μὴνυεὶ λόγος.

- (28.) Διόπερ ἐπιφέρει· „καὶ ἐκάκωσεν αὐτὴν“ (Gen. 16, 6), 158
10 ἴσον τῷ ἐνουθέτησε καὶ ἐσωφρόνισε. λυσιτελεῖ γὰρ σφόδρα τοῖς ἐν ἀδείᾳ καὶ ἐκεχειρίᾳ, καθάπερ ἴπποις ἀφηνιασταῖς, δέξυ κέντρον, ἐπεὶ μάλιστα μάλιστα καὶ ἀγωγῇ δαμασθῆναι καὶ τιθασσευθῆναι δύνανται. ἢ τὰ 159
προκείμενα ἄθλα οὐκ ὄρας τοῖς ἀνεπιπλήκτοις; λιπῶσιν, εὐρόνονται, πιαίνονται, λαμπρὸν πνέουσιν· εἶτα αἴρονται τὰ ἀσεβείας, οἱ πανάθλιοι
15 καὶ βαρυνδαίμονες, οἰκτρὰ βραβεῖα, (ἐπ') ἀθεότῃ κηρυττόμενοι καὶ στεφανούμενοι. διὰ γὰρ τὴν λειῶς ῥέουσιν εὐτυχίαν ὑπέλαβον ἑαυτοὺς εἶναι τοὺς ὑπαργύρους καὶ ὑπογρύσους θεοῦ, νομίσματος κεκιβδηλευμένου τὸν τρόπον, τοῦ ἀληθινοῦ καὶ ὄντως ὄντος ἐκλαθόμενοι. μαρτυρεῖ
20 δὲ καὶ Μωυσῆς ἐν οἷς φησιν· „ἐλιπάνθη, ἐπαχύνθη, ἐπλατύνθη καὶ ἐγκατέλιπε θεὸν τὸν ποιήσαντα αὐτόν“ (Deut. 32, 15)· ὥστε εἰ ἢ ἐπὶ πλεονᾶντες τὸ μέγιστον κακόν, ἀσεβείαν, ὠδίνει, τὸνναντίον ἢ μετὰ νόμου κάκωσιν ἀγαθὸν τέλειον ἀποτίκτει, τὴν ἀοίδιμον νοουθεσίαν. ἐνθένδε ὀρμηθεὶς καὶ τῆς πρώτης ἐορτῆς τὸ σύμβολον „ἄρτον κακῶ- 161
σεως“ εἶπε (Deut. 16, 3), τὰ ἄζυμα. καίτοι τίς οὐκ οἶδεν, ὅτι ἐορταί

1. 2 θαυμασιώτερον GF 2 ἐκτετίμηκα GF ὦ] ὡς FL² 3 νομιζομένην κυρίαν A
ἅπασι II¹, corr. in mg. II² 4 θεραπαινίδα A, fort. recte 6 τοῖς] τῆς F
7 νοουθεσίας FL² 8] δὲ 8 A κακώσεως conicio vel ὀνομάζει pro μὴνυεὶ
(καλέσας) ὁ coni. Cohn ὁ ἱερὸς μὴνυεὶ (GF: μὴνυεὶ ὁ ἱερὸς MAH 10 ἴσων A
11 ἀδείω F ἐκεχειρία M 12 τιθασσευθῆναι GF ἢ GFH²: om. MA(H)¹, ἢ
Turn., ἢ (ἢ in appendice) Mang. 13 τοῖς ἀνεπιπλήκτοις „quidam viri docti“ (Mang.):
τοῖς ἀνεπιπλήκτως GF, τοῖς ἀνεπιπλήκτους MAH εὐρόνονται om. A, παχύνονται coni.
Mang. (v. lin. 19) 14 αἴροῦνται G² 15 ἐπ' addidi 15. 16 καὶ στεφανούμενοι om.
GF 17. 18 κεκιβδηλευμένοι (GF, fort. recte, nisi potius deest aliquid, velut ἑαυτοὺς
παραχαράττοντες (μιμησάμενοι add. Cohn) 18 ὄντως ὄντως GF 19 καὶ om. GF
Μωυσῆς HGF 21 ἄφρασις G, sed post φ ras. ante ἢ add. δὲ G² 23 ἐν-
θένθεν H, ἐντεῦθεν GF 24 καὶ τοῖς F

9 *ibid* „καὶ ἐκάκωσεν αὐτὴν Σάρρα“ ἴσον τῷ ἐσωφρόνισε καὶ ἐνουθέτησεν.

- καὶ θαλαίαι περιποιούσιν ἰλαρὰς εὐφροσύνας καὶ εὐθυμίας, οὐ κακώσεις;
 162 ἀλλὰ δῆλον, ὡς ὀνόματι κατακέχρηται πόνου, τοῦ σωφρονιστοῦ. τὰ γὰρ
 πλείστα καὶ μέγιστα τῶν ἀγαθῶν ἀσκητικαῖς ἀθλήσεσι καὶ ἥβῳσι πόνους
 εἴωθε περιγίνεσθαι· ψυχῆς δὲ ἑορτὴ ζῆλος ὁ τῶν ἀρίστων καὶ τελεσφο-
 ρούμενος πόνος. οὐ χάριν διείρηται καὶ „ἐπὶ πικρῶν τὰ ἄζυμα 5
 ἐσθίειν“ (Exod. 12,8) οὐχ ὡς προσεψήματος, ἀλλ’ ἐπειδὴ τὸ μὴ οἰδεῖν
 καὶ ἀναγεῖν ταῖς ἐπιθυμίαις, ἐστάλθαι δὲ καὶ συντῆχθαι πρὸς ἀηδίας οἱ
 πολλοὶ τίθενται, πικρὸν ἡγούμενοι τὸ | ἀπομαθεῖν τὸ πάθος, ὅπερ ἐστὶν p. 543 M.
- 163 εὐφροσύνη καὶ ἑορτὴ διανοία φιλάθλῳ. (29.) ταύτης ἕνεκά μοι δοκεῖ
 τῆς αἰτίας ἐν χωρίῳ, ὃ κέκληται πικρία, τὰ νόμιμα ἀναδιδαχθῆναι· 10
 ἡδὺ μὲν γὰρ τὸ ἀδικεῖν, ἐπίπονον δὲ τὸ δικαιοπραγεῖν· τοῦτο δὲ ἐστὶν
 ὁ ἀψευδέστατος νόμος. ἐξελθόντες, γὰρ φησιν, ἐκ τῶν Αἰγυπτιακῶν
 παθῶν „ἤλθον εἰς Μερρά, καὶ οὐκ ἠδύοντο πιεῖν ὕδωρ ἐκ Μερρῶν·
 πικρὸν γὰρ ἦν. διὰ τοῦτο ἐπωνομάσθη τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου
 πικρία. καὶ διεγόγγυζεν ὁ λαὸς κατὰ Μωυσῆ λέγοντες· τί πτόμεθα; 15
 ἐβόησε δὲ Μωυσῆς πρὸς κύριον, καὶ ἔδειξεν αὐτῷ κύριος ξύλον, καὶ
 ἐνέβαλεν αὐτὸ εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ ἐγλυκάνθη τὸ ὕδωρ. ἐκεῖ ἔθετο αὐτῷ
 δικαιώματα καὶ κρίσεις, κάκει αὐτὸν ἐπέραζεν“ (Exod. 15,23—25).
- 164 ἡ γὰρ ἀθλὸς ἀπόπειρα καὶ δοκιμασία τῆς ψυχῆς ἐστὶν ἐν τῷ πονεῖν
 καὶ πικραίνεσθαι· ὅπη γὰρ ταλαντεύσει, χαλεπὸν διαγνῶναι. οἱ μὲν 20
 γὰρ προχαμόντες ἀνέπεσον, βαρὺν ἀντίπαλον ἡγησάμενοι τὸν πόνον, καὶ
 τὰς χεῖρας ὑπ’ ἀσθενείας ὥσπερ ἀπειρηχότες ἀθλήται καθῆκαν, παλιν-
- 165 ὁρομεῖν εἰς Αἴγυπτον ἐπὶ τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ πάθους ἐγνωκότες. οἱ δὲ

1 θάλειαι G, θάλιαί τε F ποιοῦσιν F εὐθυμίας καὶ εὐφροσύνας GF 4 δ' H
 ὀργῆ MA 4. 5 τελεσφορούμενος MAF: τελεσφορουμένου G, τελεσφορουμένου H
 5 πτόθος conl. Mang. διήρηται AG 6 ὡς] οὕτως A προσεψήματος
 HGF: προσεψέματος MA, προσοψήματος v ἐπὶ τὸ G, ἐπὶ τῷ F 7 ἀναζῆν A,
 ἀνάγειν GF, ἀναζητεῖν H 9 ἑορτὴ καὶ εὐφροσύνη H δοκῶ GF 10 ἐν
 χωρίῳ δ κέκληται GFH²: ἐγχωρίως κεκλήσθαι MAH¹ πικρά G τὰ νόμιμα
 om. A ἀναδειχθῆναι GF 11 ἐπίπονον] πικρὸν conl. Mang. 12 ἀψευδῆς MA
 13 Μερρά scripsi (sic H¹ ut vid.): Μερὰν F, Μερράν ceteri πιεῖν] τοῦ πιεῖν
 G²F ἐκ] ἀπὸ GF Μερρῶν MA: Μερράν G, Μερὰν F, Μερράς H 14 ἐκεῖ-
 νου om. GF 15 ἐγόγγυζεν G Μωυσῆ A: Μωσῆ ceteri πτόμεθα prius H:
 πτώμεθα ceteri 16 Μωσῆς AGF 17 καὶ ἐγλυκάνθη τὸ ὕδωρ om. A
 18 κρίσεις G: κρίσιν ceteri ἐπέραζεν αὐτὸν GF 20 ταλαντεύση FH¹
 21 προχαμόντες GF ἀνέπεσαν F 22 ὑπ’] ἐπ’ A post ἀπειρηχότες add.
 ἀθλοῖς GF ἐκάθισαν GF 23 ἐπεὶ A ἐπὶ — πάθους om. (iF)

τὰ φοβερά καὶ δεινὰ τῆς ἐρήμης πάνυ τλητικῶς καὶ ἐρρωμένως ἀνα-
 δεχόμενοι τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου διήθλησαν ἀδιάφθορον καὶ ἀήττητον
 φυλάξαντες καὶ τῶν τῆς φύσεως ἀναγκαίων κατεξαναστάντες, ὡς πείναν,
 δίψος [ρίγος], κρύος, θάλαπος, ὅσα τοὺς ἄλλους εἴθε δουλοῦσθαι, κατὰ
 5 πολλὴν ἰσχύος περιουσίαν ὑπάγεσθαι. αἴτιον δὲ ἐγένετο οὐ φιλοῦς ὁ 166
 πόνος, ἀλλὰ οὖν τῷ γλυκανθῆναι λέγει γὰρ ἐγλυκάνθη τὸ ὕδωρ,“
 γλυκὺς δὲ καὶ ἡδὺς πόνος ἐτέρῳ ὀνόματι φιλοπονία καλεῖται. τὸ γὰρ
 ἐν πόνῳ γλυκὺ ἔρωσ ἐστὶ καὶ πόθος καὶ ζῆλος καὶ φιλία τοῦ καλοῦ.
 μηδεὶς οὖν τὴν τοιαύτην κάκωσιν ἀποστρεφέσθω, μηδ’ ἄρτον κακώ- 167
 10 σεως“ νομισάτω ποτὲ λέγεσθαι τὴν ἐορτῆς καὶ εὐφροσύνης τράπεζαν
 ἐπὶ βλάβῃ μᾶλλον ἢ ὠφελείᾳ· τρέφεται γὰρ τοῖς παιδείας δόγμασιν ἡ
 νοηθευομένη ψυχῇ. (30.) τὸ ἄζυμον πέμμα τοῦτο οὕτως ἐστὶν ἱερὸν, 168
 ὥστε χρῆσιμοις προστέτακται δώδεκα ἄρτους ἀζύμους ταῖς φυλαῖς
 Ἰσαριθμούς προτιθέναι ἐπὶ τῆς ἐν τοῖς ἀδύτοις χρυσοῖς τραπέζης
 15 (Exod. 25, 29), καὶ καλοῦνται προθέσεως. καὶ νόμῳ δὲ ἀπειρήγαι 169
 πᾶσαν ζύμην καὶ πᾶν μέλι προσφέρειν τῷ βωμῷ (Lev. 2, 11)· χαλεπὸν
 γὰρ ἦ τὰς γλυκότητας τῶν κατὰ τὸ σῶμα ἡδονῶν ἢ τὰς τῆς ψυχῆς
 ἀραιὰς καὶ χαίνους ἐπάρσεις καθιεροῦν ὡς ἅγια, τὰ φύσει βέβηλα καὶ
 ἀνέρα ἐξ αὐτῶν. ἄρ’ οὖν οὐκ εἰκότως ἐπισεμνονόμενος ὁ προφήτης 170
 20 λόγος, ὄνομα Μωσῆς, ἐρεῖ· „μνησθήσῃ πᾶσαν τὴν ὁδὸν ἣν ἤγαγέ σε
 κύριος ὁ θεὸς ἐν ἐρήμῳ, ὅπως ἂν κακώσῃ σε καὶ ἐκπειράσῃ σε καὶ
 p. 544 M. διαγνώσῃ τὰ ἐν καρδίᾳ σου, εἰ φυλάξεις ἐντολὰς αὐτοῦ ἢ | οὐ· καὶ
 ἐκάκωσέ σε καὶ ἐλιμαγχρόνησέ σε καὶ ἐψώμισέ σε τὸ μάννα, ὃ οὐκ
 ἤδεισαν οἱ πατέρες σου, ἵνα ἀναγγεῖλῃ σοι, ὅτι οὐκ ἐπ’ ἄρτων μόνων
 25 ζῆσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ’ ἐν παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος

1 τῆς ἐρήμης MH¹F²: τοῖς ἐρήμοις A, τῆς ἐρημίας GF¹H² 1. 2 ἀναποδεχο-
 μνοι F 4 δίψαν conicio 5 ρίγος secl. Mang., post ρίγος add. ὕπνον GF
 δηλοῦσθαι A 5 φιλοῦς H²: φιλοὺν ceteri, quo servato fort. scrib. τὸ ποιεῖν
 7 ὁ ante γλυκὺς add. H² 8 γλυκὺς G 11 ἐπιλάβῃ G ἡ ὠφελεία
 om. G 12 νοητημένη G 13 προτίετακται G 14 προτεθῆναι A
 15. 16 καὶ καλοῦνται — μέλι προσ in mg. H² 16 post μέλι add. μὴ A βωμῷ]
 θεῶ G 17 τὸ om. MA 19 αὐτῶν H²: αὐτῶν ceteri ὁ προφήτης om. M, ὁ
 προφητικὸς „Ms. Par. Reg.“ (Mang.) 20 Μωσῆς codd. N 21 ἐκπειράσῃ A
 alterum σε GFN: om. MAH 22 ἐγκάρδια HGFN εἰ] καὶ N 22. 23 ἢ οὐ·
 καὶ ex LXX (cf. leg. alleg. III § 174) scripsi: ἢ οὐκ codd. 23 alterum σε om. M
 τό] καὶ τὸ G 25 ὁ GFN: om. MAH ἄνθρωπος] ἀνῆρ N

- 171 θεοῦ“ (Deut. 8,2.3); τίς οὖν οὕτως ἀνόσιός ἐστιν, ὡς ὑπολαβεῖν
κακωτῆν τὸν θεὸν καὶ λιμόν, οἰκτιστον ἄλθρον, ἐπάγοντα τοῖς ἀνευ
τροφῆς ζῆν μὴ δυναμένους; ἀγαθὸς γὰρ καὶ ἀγαθῶν αἷτιος, εὐεργέτης,
σωτήρ, τροφεύς, πλουτοφόρος, μεγαλόδωρος, κακίαν ὄρων ἱερῶν ἀπελη-
λακῶς· οὕτω γὰρ τὰ γῆς ἄχθη, τὸν τε Ἀδάμ καὶ Κάιν, ἐφυγάδευσεν 5
- 172 ἐκ τοῦ παραδείσου, μὴ παραγώμεθα οὖν ταῖς φωναῖς, ἀλλὰ τὰ δι’
ὑπνοῦντων σημαίνοντα σκοπῶμεν καὶ λέγωμεν, ὅτι τὸ μὲν „ἐκάκωσε“
ἴσον ἐστὶ τῷ ἐπαίδευσε καὶ ἐνουθέτησε καὶ ἐσωφρόνισε, τὸ δὲ „λιμῶ
παρέβαλεν“ οὐ σιτίων καὶ ποτῶν εἰργάσατο ἔνδειαν, ἀλλ’ ἡδονῶν καὶ
ἐπιθυμιῶν φόβων τε καὶ λύπης καὶ ἀδικημάτων καὶ συνόλων ἀπάντων 10
- 173 ὅσα ἢ κακίων ἐστὶν ἢ παθῶν ἔργα. μαρτυρεῖ δὲ τὸ ἐπιλεγόμενον
ἐξῆς· „ἐψώμιέ σε τὸ μάννα.“ ἀρὰ γε τὸν τὴν ἄπονον καὶ ἀταλαί-
πωρον τροφήν δίχα σπουδῆς τῶν ἀνθρώπων οὐκ ἐκ γῆς, ὡς ἔθος,
ἀναδοθεῖσαν, ἀπ’ οὐρανοῦ δέ, τεράστιον ἔργον, ἐπ’ εὐεργεσίᾳ τῶν
χρησομένων παρασχόμενον ἄξιον λέγειν λιμοῦ καὶ κακώσεως ἢ τοῦναν- 15
- 174 τὸν εὐθηνίας καὶ εὐετηρίας ἀδείας τε καὶ εὐνομίας αἷτιον; ἀλλ’ οἱ
πολλοὶ καὶ ἀγελαῖοι νομίζουσι τοὺς λόγους θεοῖς τρεφομένους ἀθλίως
καὶ ταλαιπώρως ζῆν — ἄγευστοι γὰρ εἰσι τοῦ παντρώπου γεύματος
σοφίας —, οἱ δ’ (ἐν) ταῖς εὐπαθείαις καὶ εὐφροσύναις λελήθασι δια-
175 γοντες. (31.) οὕτω τοίνυν ἡ ποιά κάκωσις ὠφέλιμον ἐστὶν, ὥστε καὶ 20
τὸ ταπεινότερον αὐτῆς, ἢ δουλεία, μέγα ἀγαθὸν νενόμισται. καὶ ταύτην
ἠϋξάτο τις ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀναγραφαῖς πατήρ υἱῶ, τῷ ἄφρονι Ἡσαῦ ὁ
176 ἄριστος Ἰσαάκ. εἶπε γὰρ που· „ἐπὶ μαχαίρᾳ σου ζήσεις, καὶ τῷ
ἀδελφῷ σου δουλεύσεις“ (Gen. 27,40), λυσιτελέστατον κρίνων τῷ πό-
λεμον ἀντ’ εἰρήνης αἰρουμένῃ καὶ ὥσπερ ἐν μάχαις ὀπλοφοροῦντι διὰ 25
τὴν ἐν τῇ ψυχῇ στάσιν καὶ ταραχῆν ὑπηκόφω γενέσθαι καὶ δουλεῦσαι

1 post θεοῦ add. ζήσεται GFN ὥστε GFN, δε A 2 κακωτῆν in ras. H²
καὶ vid. secl. 3 ἀγαθός] ἀγαθῶν F 4 πλουτοφόρος GFL²N: om. MAHL¹
5 οὗτος con. Cohn Κάιν] Εβαν con. Mang. 6 παραδεί(σου) παιδός
σου A παρατώμεθα GF τῆς φωνῆς A 7 λέγομεν AH¹
ἐκάκωσεν F 8 ἐστὶ om. H τῷ] τὸ G ἐξεπαίδευσε Turn.
τὸ] τῷ H¹ 10 φόβου v ἀπάντων τῶν H¹, ἀπάντων τῶν H² 11 κα-
κῶν H¹ ἢ παθῶν ἐστὶν transpos. GF 12 τὸν τὴν] τὸν H², τὴν
H¹ v 15 χρησομένων (ὄμβρῃ,θεῖσαν) παρασχόμενον] von e corr. H², παρεχόμενον con.
Mang. 16 εὐθηνίας F¹, εὐθηνείας H ἰδίας A τε om. AG
καὶ] τὰς A αἷτιον] ἄρτον con. Mang. 17 τοῖς] τοῖς G λόγους
θεοῖς A, θεοῖς λόγους H 19 δ’ ἐν v: δε codd., δ’ (ἐν μέσαις) conicio
εὐπλοῖαις GFL² 20 οὕτω] οὐ M, οὐ A 22 τῷ υἱῷ F Ἡσαῦ
M: Ἡσαῦ ceteri

καὶ ἐπιτάμασιν, ἄττ' ἂν ὁ σωφροσύνης ἐραστῆς ἐπικελεύσῃ, πᾶσι πει-
 θαρκεῖν. ἐνθὲνδὲ μοι δοκεῖ τις τῶν φοιτητῶν Μωσῆως, ὄνομα εἰρη- 177
 νικός, δε πατρίφ γλώττη Σαλομῶν καλεῖται, φάναι· „παιδείας θεοῦ,
 οἰέ, μὴ ὀλιγῶρει, καὶ μὴ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· ὃν γάρ
 5 ἀγαπᾷ κύριος ἐλέγχει, μαστιγοῖ δὲ πάντα οἶδν ὃν παραδέχεται“ (Προν.
 3, 11. 12). οὕτως ἄρα ἡ ἐπιπλήξις καὶ νοουθεσία καλὸν νενόμισται,
 p. 545 M. | ὥστε δι' αὐτῆς ἢ πρὸς θεὸν ὁμολογία συγγένεια γίνεται. τί γὰρ οὐ-
 κειότερον οὐκ πατρὸς ἢ υἱοῦ πατρὶ; ἀλλ' ἵνα μὴ λόγον ἐκ λόγου 178
 συνείροντες μακρὸν δοκῶμεν, ἐναργεστάτην δὶχα τῶν εἰρημένων πίστιν
 10 παρεξόμεθα τοῦ τὴν ποιᾶν κάκωσιν ἀρετῆς ἔργον εἶναι· νόμος γὰρ ἐστὶ
 τοιοῦτος· „πᾶσαν χήραν καὶ ὄρφανὸν οὐ κακώσετε· ἐάν δὲ κακίᾳ κακώ-
 σῃται αὐτούς“ (Exod. 22, 22). τί λέγει; ἄρ' ὑπό τινος ἔστιν ἄλλου κακοῦ-
 σθαι; εἰ γὰρ κακίας ἔργα μόνης αἰ κακώσεις, περιττὸν τὸ ὁμολογούμενον
 γράφειν, εἰ καὶ δὶχα προσθήκης ἀνομολογηθήσεται. φῆσει δὲ πάντως· 179
 15 οἶδα καὶ ὑπὸ ἀρετῆς ἐλεγχόμενον καὶ ὑπὸ φρονήσεως παιδευόμενον.
 διόπερ οὐ πᾶσαν κάκωσιν ἐν αἰτίᾳ τίθεμαι, ἀλλὰ τὴν μὲν δικαιοσύνης
 καὶ νομοθετικῆς ἔργον οὖσαν — ἐπιπλήξει γὰρ σωφρονίζει — μάλιστα
 θαυμάζω, τὴν δὲ ἀφροσύνης καὶ κακίας, βλαβεράν ὑπάρχουσαν, ἀπο-
 στρέφομαι καὶ κακίῳ θεόντως. ὅταν οὖν τὴν Ἄγαρ κακουμένην ὑπὸ 180
 20 Σάρρας ἀκούσης, μῆδὲν τῶν ἐν ταῖς γυναικαίαις ζηλοτυπίαῖς εἰσθότων
 γίνεσθαι ὑπονόησῃ· οὐ γὰρ περὶ γυναικῶν ἐστὶν ὁ λόγος, ἀλλὰ δια-
 νοιῶν, τῆς μὲν γυμναζομένης ἐν τοῖς προπαιδεύμασι, τῆς δὲ τοῦς
 ἀρετῆς ἄθλους διαθλούσης.

1 ἄτ' MGF

2 Μωσῆως codd.

3 γλώσση HGF

4 ὀλιγῶρη G, ὀλιγῶρει A

6 ὄντως H²ἀρα] ἐστὶν FL²

καλῶς GF

7 διὰ τῆς πρὸς G

ὁμολογεῖται συγγένεια γίνεσθαι conicio

ὁμολογίας G, ὁμολογία καὶ Mang.

γένηται A

9 πιστεῖ A

10 πα-

ρεξόμεθα v

τοῦ] τῷ F

11 κακώσεται A

11. 12 κακώση-

ται A

12 ἄρα F

ἄλλου (ἢ κακίας) conicio 14 ἀνομολογηθήσεται

H, ἂν ὁμολογήσῃτε GF

φησὶ GF, φύσει A

15 οἶδα καὶ

om. G

post οἶδα add. τινὰ F

16 τίθημι per errorem Mang.

17 γὰρ σωφρονίζει] γλωσσοφρονίζει A

20 τῆς Σάρρας GF

ἀκούσης om. A

21 γενέσθαι M

ὑπονόησεις v

22. 23 τοῖς ἀρετῆς ἄθλοις A

23 φι-

λωνος περὶ τῆς εἰς τὰ προπαιδεύματα συνόδου subscribit G

3—6 *Clem. Alex. Strom. I § 32 p. 335 P.*: εὐ γοῦν εἰρηται· tum sequitur locus Proverb.
 e Philone sumptus (lin. 4 μηδὲ pro καὶ μή).

Φ Ι Λ Ω Ν Ο Σ

ΠΕΡΙ ΦΥΓΗΣ ΚΑΙ ΕΥΡΕΣΕΩΣ

- 1 (1.) | „Καὶ ἐκάκωσεν αὐτὴν Σάρα, καὶ ἀπέδρα ἀπὸ προσώπου I p.546 M. αὐτῆς. εὗρε δὲ αὐτὴν ἄγγελος κυρίου ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐπὶ τῆς πηγῆς ἐν τῇ ὁδοῦ Σούρ. καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου· παιδίσκη Σάρας, πόθεν ἔρχη, καὶ ποῦ πορεύη; καὶ εἶπεν· ἀπὸ προσώπου Σάρας τῆς κυρίας μου ἐγὼ ἀποδιδράσκω. εἶπε δὲ αὐτῇ 5 ὁ ἄγγελος κυρίου· ἀποστράφηθι πρὸς τὴν κυρίαν σου καὶ ταπεινώθητι ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῆς. καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου· (Ἰδοῦ) σὺ ἐν γαστρὶ ἔχεις, καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰσμαήλ, ὅτι ἐπήκουσε κύριος τῇ ταπεινώσει σου. οὗτος ἔσται ἀγροίκος ἀνθρώπου· αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπὶ πάντα καὶ αἱ χεῖρες πάντων ἐπ’ αὐτόν (Gen. 16, 10 2 6—12, om. 10).“ εἰρηκότες ἐν τῷ προτέρῳ τὰ πρόποντα περὶ τῶν προπαιδευμάτων καὶ περὶ κακώσεως, ἐξῆς τὸν περὶ φυγάδων ἀναγράφωμεν τόπον. μέμνηται γὰρ πολλαχοῦ τῶν ἀποδιδρασκόντων, καθάπερ καὶ νῦν φάσκω ἐπὶ τῆς Ἄγαρ, ὅτι κακωθεῖσα „ἀπέδρα ἀπὸ προσώπου 3 τῆς κυρίας“. αἰτίας οὖν ἔγωγε τρεῖς εἶναι νομίζω φυγῆς, μῖσος, φόβον, 15 αἰδῶ. μίσει μὲν οὖν καὶ γυναῖκες ἀνδρας καὶ ἀνδρες γυναῖκας ἀπολείπουσιν, φόβῳ δὲ τοὺς γονεῖς παῖδες καὶ δεσπότας οἰκέται, αἰδοῖ δὲ τοὺς ἐταίρους, ὅποτε μὴ καθ’ ἡδονὴν τι πράξειαν αὐτοῖς, οἱ φίλοι· ἡδὴ δὲ

Φίλωνος εὐρέσεως G, περὶ φυγάδων H 1 Σάρα H: Σάρρα G
 τοῦ προσώπου v 3 ἐν] τῆς ἐν v ἰδῶ om. G 4 (Ἄγαρ) παιδίσκη ex
 LXX et quaest. in Gen. III § 28 conicio Σάρας H: Σάρρας G 5 Σάρας H:
 Σάρρας G 7 ἰδοῦ ex § 204 et LXX addidi 8 τέξεις v 8. 9 ἐτι—σου
 om. H 11 προτέρῳ (βιβλ(φ) conicio 12. 13 ἀναγράφωμεν conicio
 13 ὁ ἱερὸς λόγος addi vult Mang. 18 οἱ φίλοι αὐτοῖς H, sed β', α' s. s.

καὶ πατέρας οἶδα διὰ τὸ ἀβροδίατον αὐστηρὸν καὶ φιλόσοφον βίον
 παίδων ἐκτραπομένους καὶ δι' αἰδῶ τὸν ἀγρὸν πρὸ τῆς πόλεως οἰκεῖν
 ἐλομένους. τῶν τριῶν τούτων αἰτίων ἔστιν εὑρεῖν ἐν ταῖς ἱεραῖς γραφαῖς
 4 ὑπομνήματα. ὁ γοῦν ἀσκητῆς Ἰακώβ μίσει μὲν τὸν πενθερὸν Λάβαν,
 p. 547 M. φόβῳ δὲ τὸν ἀδελφὸν Ἡσαῦ | ἀποδιδράσκει, ὡς αὐτίκα παραστήσομεν.
 6 ἢ δ' Ἄγαρ ἀπαλλάττεται δι' αἰδῶ· σημείον δὲ τὸ ὑπαντᾶν αὐτῇ
 ἄγγελον, θεῖον λόγον, ἃ χρῆ παραινέσοντα καὶ ὑφηγησόμενον ἐπανόδου
 τῆς εἰς τὸν δεσποίνης οἶκον, δεσ καὶ θαρσύνων φησίν· „ἐπήκουσε κύριος
 τῆ ταπεινώσει σου“ (Gen. 16, 11), ἦν οὔτε διὰ φόβον ἔσχατος οὔτε διὰ
 10 μίσος — τὸ μὲν γὰρ ἀγεννοῦς, τὸ δὲ φιλαπεχθήμωνος πάθος ψυχῆς —
 ἀλλ' ἕνεκα τοῦ σωφροσύνης ἀπεικονίσματος, αἰδῶς. εἰκὸς γὰρ ἦν, εἰ
 6 διὰ φόβον ἀπεδίδρασκε, τῇ τὸν φόβον ἐπανατειναμένη παρηγορησαί
 προσηλασθῆναι· τῆνικαῦτα γὰρ ἀσφαλὲς ἦν ἐπανερχεσθαι τῇ φυγούσῃ
 πρότερον δ' οὐ. ἀλλὰ τῇ μὲν οὐδεὶς προεντυγχάνει ἅτε ἐξευμενισθεῖσθαι
 15 δι' ἑαυτῆς, τὴν δὲ ὁ δι' εὐνοίαν φίλος ὁμοῦ καὶ σύμβουλος ἔλεγχος
 διδάσκει μὴ αἰδέσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ εὐτολμία χρῆσθαι· ἤμισυ γὰρ
 ἀρετῆς εἶναι τὴν δίχα τοῦ θαρρεῖν αἰδῶ.

(2.) Τοὺς μὲν οὖν ἀκριβεστέρους χαρακτῆρας ὁ ἐξῆς μῆνυσει 7
 λόγος. ἐπανιτέον δ' ἐπὶ τὰ προταθέντα κεφάλαια καὶ ἀρκτέον ἀπὸ τῶν
 20 μίσους χάριν ἀποδιδρασκόντων. „ἔκρυψε“ γὰρ φησιν „Ἰακώβ Λάβαν
 τὸν Σύρον, τοῦ μὴ ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ ὅτι ἀποδιδράσκει, καὶ ἀπέδρα
 αὐτὸς καὶ τὰ αὐτοῦ πάντα“ (Gen. 31, 20. 21). τίς οὖν αἰτία τοῦ 8
 μίσους; ποθεῖς γὰρ ἴσως δὴ τοῦτο μαθεῖν. εἰσὶ τινες οἱ τὴν ἀποιοῦν
 καὶ ἀνείδεον καὶ ἀσχημάτιστον οὐσίαν θεοπλαστούντες, τὸ κινεῖν αἴτιον
 25 οὔτε εἰδότες οὔτε παρὰ τῶν εἰδόντων μαθεῖν σπουδάζαντες, ἀγνοοῖα δὲ
 καὶ ἀμαθία κεχρημένοι τοῦ καλλίστου μαθήματος, οὐ πρώτου καὶ μόνου
 τὴν ἐπιστήμην ἐκπονεῖν ἦν ἀναγκαῖον. ὁ Λάβαν τοῦ γένους ἐστὶ τούτου· 9

5 Ἡσαῦ GH παραστήσομεν scripsi: παραστήσομαι codd. 7 θεῖον
 λόγον ex θεῶν λόγων corr. H ἃ χρῆ] ἄχρι G 8 δεσποτῆν H
 11. 12 ἦν εἰ—φόβον add. in mg. H² 12 ἐπανατειναμένην Turn. 13 προῦπα-
 θεῖν conl. Mang. 15 ὁ δι' εὐνοίαν] διάνοίαν G φίλος ὁμοῦ G: ὁμοῦ
 φίλος H 16 μόνον] μὲν conl. Mang. εὐτολμίας G 19 δὲ H
 προταθέντα Mang.: προτεθέντα codd. 21 τοῦ] τὸ G 23 τοῦτο Turn.: τι τοῦ
 codd., τι (περὶ τοῦ)του conicio, τι(να) τοῦ(του) conl. Cohn 24 οὐσίαν] ὄλην
 conl. Mang. κινεῖν] τῶν γινόμενων conl. Mang. 25 ἰδόντες G
 ἰδόντων G

27 sqq. cf. Orig. Contra Celsum IV 43 p. 536.

- τὴν γὰρ ἄσημον αὐτῷ ποίμνην οἱ χρησμοὶ προσένευσαν (Gen. 30,42). ἄσημος δὲ ἐν μὲν τοῖς ὄλοις ἢ ἄποιος ὕλη, ἐν ἀνθρώποις δὲ ἡ ἀμαθὴς
- 10 ψυχὴ καὶ ἀπαιδαγωγότης. ἕτεροι δ' εἰσὶ τῆς ἀμείνουσ μοίρας, οἱ νοῦν ἔφασαν ἐλθόντα πάντα διακοσμήσαι, τὴν ἐξ ὀχλοκρατίας ἐν τοῖς οὖσιν ἀταξίαν εἰς ἀρχῆς νομίμου, βασιλείας, τάξιν ἀγαγόντα. τοῦ θιάσου 5
- τούτου χορευτῆς Ἰακώβ ἐστίν, ὃς ἐπιστατεῖ τῆς ἐπίσημου ποικίλης ἀγέλης· ἐπίσημον δὲ πάλιν καὶ ποικίλον ἐν μὲν τοῖς ὄλοις τὸ εἶδος, ἐν
- 11 δὲ ἀνθρώποις ἡ εὐπαιδευτος καὶ φιλομαθῆς διάνοια. πολλοῦ δὲ τοῦ φύσει κοινωνικοῦ σπάσας ὁ ἐπίσημος καὶ μοναρχίας ἀληθοῦς ἐταῖρος ἔρχεται πρὸς τὸν ἄσημον, ὕλικὰς μὲν, ὡς εἶπον ἤδη, θεοπλαστοῦντα 10
- ἡγεμονίας, ἔξω δὲ τούτων δραστήριον μηδεμίαν νομίζοντα, διδάξων ὅτι οὐκ ὀρθογωμονεῖ. γέγονέ τε γὰρ ὁ κόσμος καὶ πάντως ὑπ' αἰτίου τινὸς
- 12 γέγονεν· ὁ δὲ τοῦ ποιούντος λόγος αὐτός ἐστιν ἡ σφραγίς, ἣ τῶν ὄντων ἕκαστον μεμόρφωται· παρὸ καὶ τέλειον | τοῖς γινόμενοις ἐξ ἀρχῆς παρα- p. 548 M.
- 13 κολουθεῖ τὸ εἶδος, ἅτε ἐκμαγεῖον καὶ εἰκῶν τελείου λόγου. τὸ γὰρ γε- 15
- νόμμενον ζῶον ἀτελὲς μὲν ἐστὶ τῷ ποσῷ — μάρτυρες δὲ αἱ καθ' ἡλικίαν ἐκάστην παραυξήσεις —, τέλειον δὲ τῷ ποιῷ· μένει γὰρ ἡ αὐτὴ ποιότης ἅτε ἀπὸ μένοντος ἐκμαγεῖσα καὶ μηδαμῇ τρεπομένου θείου λόγου.
- 14 (3.) ὄρων δ' ὅτι πρὸς μάθησιν καὶ νόμιμον ἐπιστασίαν κεκώφωται, δρασμὸν εἰκότως βουλεύεται· δεῖτε γάρ, μὴ πρὸς τῷ μηδὲν ἰσχύσαι 20
- ὄνησαι ἔτι καὶ ζημωθῆ. βλαβεραὶ γὰρ αἱ μετὰ ἀνοήτων συνουσίαι, καὶ ἄκουσα πολλαχίς ἡ ψυχὴ τῆς ἐκείνων φρενοβλαβείας ἀπομάττεται τὰ εἰδῶλα· καὶ ὄντως ἐστὶν ἐχθρὸν φύσει παιδεία ἀπαιδευσίᾳ καὶ φιλοπο-
- 15 νία ἀμελετησίᾳ. παρὸ καὶ φωνῆν αἱ ἀσκητικαὶ δυνάμεις ἀφεῖσαι κεκρά-

1 οἱ Mang.: οὐ codd. 3 ἀπαιδευτος conicio 4 ὀχλοκρατίας scripsi: ὀχλοκρασίας codd.
 6 (καὶ) ποικίλης conicio 7 ὄλοις] ὕλικοῖς coni. Mang. 8 δὲ Mang. per errorem
 11 ἡγεμονίας] οὐσίας conicio μηδαμῇ coni. Cohn 12 ὀρθογωμει v γέγονέ
 τε G: γεγένηται H 14 παρ' ὄν Mang. 18 ἐκμαγεῖσα H 19 νόμιμον Mang.:
 μόνιμον codd. 20 τῷ] τὸ Turn. 22 τῆς (GH: ταῖς L' Turn. φρενοβλαβείας
 G, φρενοβλαβείας Turn. 23 post καὶ ras. H 24 ἀφείσαι conicio

3 Anaxagoras: v. Laert. Diog. II 6; Zeller, Philos. gr. I p. 992². 21—23 DP fol. 331 DR fol. 261r DV p. 692 Antonius Melissa II 36 col. 1095 Georgides p. 17,11 Boiss. (Laur. VII 15 fol. 37v) Φίλωνος: βλαβεραὶ τῶν ἀνοήτων αἱ συνουσίαι—εἰδῶλα (αἱ τῶν ἀνοήτων DP DV). 21—24 Ambros. epist. 27,8: noxiae sunt enim conversationes cum insipientibus et inficiunt sobriam mentem ac decolorant . . . frequenter enim accidit, ut quis contra propositum suum . . . fuce insipientiae coloretur, meritoque contrariae sibi sunt et repugnantes disciplina atque insolentia.

24—113,13 *ibid.* 7: Lia et Rachel, una laboriosa, altera adspiratio fortis, refugientes non

γασι τὰς αἰτίας τοῦ μίσους παραδιηγούμεναι· „μὴ ἔστιν ἡμῖν ἔτι μερίς ἢ κληρονομία ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς ἡμῶν; οὐχ ὡς ἀλλότριαι λελογίσμεθα αὐτῷ; πέπρακε γὰρ ἡμᾶς καὶ κατέφαγε καταβρῶσει τὸ ἀργύριον ἡμῶν. πᾶς ὁ πλοῦτος καὶ ἡ δόξα, ἣν ἀφαιλετο ὁ θεὸς τοῦ πατρὸς ἡμῶν, ἡμῖν ἔσται καὶ τοῖς τέκνοις ἡμῶν“ (Gen. 31, 14—16). ἐλεύθεροι γὰρ καὶ τοῖς ὀνόμασι καὶ τοῖς ἐνθυμημασιν οὐδένα τῶν ἀφρόνων νομίζουσι πλούσιον ἢ ἔνδοξον εἶναι, πάντας δ', ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀδόξους καὶ πένητας, καὶ βασιλέων πολυχρῶσων τύχας ὑπερβάλλουσιν. οὐ γὰρ φασὶ τὸν πλοῦτον τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ τὸν ἀφαιρεθέντα πλοῦτον, οὐδὲ τὴν ἐκείνου δόξαν, ἀλλὰ τὴν ἀφαιρεθεῖσαν αὐτοῦ δόξαν σχήσει. ἐστέρηται 17 δ' ὁ φαῦλος τοῦ ἀληθινοῦ πλούτου καὶ τῆς ἀψευδοῦς εὐδοξίας· τὰ γὰρ ἀγαθὰ ταῦτα φρόνησις καὶ σωφροσύνη καὶ αἱ συγγενεῖς περιποιοῦσι διαθέσεις, ὧν αἱ φιλάρετοι ψυχὰι κληρονομοῦσιν. οὐκοῦν οὐ τὰ προσόντα 18 τῷ μοχθηρῷ, τὰ δ' ὧν ἐκεῖνος ἐστέρηται περιουσία καὶ εὐκλεία τοῖς 15 ἀστείοις ἔστί· ἐστέρηται δὲ ἀρετῶν, αἱ δὲ κτήματα τῶνδε γεγόνασιν,

2 ἢ scripsi (sic LXX et quis rer. div. her. § 44): καὶ codd. ἀλλότριαι scripsi: ἀλλότριαι codd.; genuina scriptura αἱ ἀλλότριαι esse videtur: cf. ad lin. 2 2. 3 λελόγηθε corr. ex λελόγησθαι H, λελόγηστε L 4 πάντα τὸν πλοῦτον καὶ τὴν δόξαν ex LXX et § 16 conicio 6 ἐλεύθεροι v γὰρ (καὶ πλούσιοι) ex Ambros. conicio 8 ὀνόμασι] γένεσι conī. Mang. 9 ἀφαιρεθέντα (αὐτοῦ) conicio 13 ὧν] αὐτῶν vel κληρονομοὶ εἶσιν conī. Mang. 15 δ' ἢ G τῶνδε G: αὐτῶν H

generis necessitudinem, sed morum discrepantiam, cum viri exerciti Iacob sermone edoctae essent, quod vellet discedere, ut Laban et filiorum eius invidiam declinaret atque ignaviam, responderunt: numquid est nobis portio aut hereditas in domo patris nostri? nonne sicut alienae aestimamur ei? vendidit enim nos et devoravit pretium nostrum. ecce primum quia ignavus et invidus laboriosam et disciplinae tenacem alienat a se... 5 nunc audiamus, quomodo quae habet virtus, non habeat ignavia. aiunt enim: omnes divitiae et gloria, quam tulit deus patri nostro, nobis erit et filiis nostris. merito deo arbitro dicunt esse sublata, quia ipse est auctor bonorum, cuius gratia ignavi exuuntur; quia decore hereditatis divinae capere improbi atque infirmi non queunt, succedit autem intentus et spiritum in se fortis habens. 6—8 *ibid.* 7: denique quasi divites et liberae non eum divitem, sed egentem arbitrabantur. omnis enim bonarum et liberalium consors disciplinarum neminem insipientium divitem putat, sed inopem atque egenum, abiectum quoque, etsi regalibus divitiis affluat et superbus auro suam iactet potentiam (cf. etiam 9). *epist.* 38,8: alter despiciens animo βασιλέων τὰς πολυχρῶσους τύχας imperialesque gazas... cf. *Nauck tragic. graec. fr.* 2. p. 900 (*adespota* 322).

- ἵνα καὶ τὸ ἐτέρωθι λεχθὲν συνάδῃ· „τὰ βδελύγματα Αἰγύπτου θύσομεν κυρίῳ τῷ θεῷ“ (Exod. 8,26)· τέλεια γὰρ καὶ ἄμωμα ἱερεῖα αἱ ἀρεταὶ καὶ αἱ κατὰ ἀρετὰς πράξεις, ἃς τὸ φιλοπαθὲς Αἰγύπτιον βδελύττεται
- 19 σῶμα. καθάπερ γὰρ ἐνταῦθα φυσικῶς τὰ βέβηλα παρ' Αἰγυπτίους ἱερὰ παρὰ τοῖς ὀξὺ καθαρῶσι λέγεται καὶ πάντα θύεται, τὸν αὐτὸν τρόπον 5 καὶ ὧν ἐστέρηται καὶ ἀφήρηται πᾶς ἄφρων, τούτων κληρονόμος ἔσται ὁ καλοκἀγαθίας ἑταῖρος· ταῦτα | δὲ ἐστὶ δόξα ἀληθῆς ἐπιστήμης ἀδια- p. 549 M. φοροῦσα καὶ πλοῦτος οὐχ ὁ τυφλός, ἀλλ' ὁ τῶν ὄντων ὀξυδερεκέστατος, ὃς οὐδὲν παραδέχεται νόμισμα κίβδηλον, ἀλλ' οὐδ' ἄψυχον τὸ παράπαν,
- 20 εἰ καὶ δόκιμον εἶη. προσηκόντως οὖν ἀποδράσεται τὸν τῶν θεῶν ἀγαθῶν 10 ἀμέτοχον, ὃς καὶ ἐν οἷς ἕτερον αἰτιᾶται διαβαλλων ἑαυτὸν ἐλήθην, ἐπειδὴν φη· „εἰ ἀνήγγειλάς μοι, ἐξάπεστεῖλα ἄν σε“ (Gen. 31, 27). αὐτὸ γὰρ τοῦτο φυγῆς ἦν ἄξιον, εἰ μυριῶν δεσποτῶν δοῦλος ὧν, ἐπι-
- 21 μορφάζων ἀρχὴν καὶ ἡγεμονίαν, ἐλευθερίαν ἄλλοις ἐκθύρττες. ἐγὼ δέ, φησί, τῆς ἐπ' ἀρετῆν ἀγούσης ὁδοῦ συνεργὸν ἄνθρωπον οὐκ ἔλαβον, 15

1 οὖν αἰδοῖ G (fort. συνάδοι scrib.) θύσομεν G: θύσωμεν H 4 βέβηλα G: εἰδωλα H, βδελύγματα conl. Mang. 6 καὶ ὧν G (Mang.): κακῶν ὧν H (ὧν add. H?) ἀφήρητο G 7 ἐστίν H 8 ἀλλ' ὁ H²: ἀλλὰ GH¹ 9 ἄψυχον] ἄσημον conl. Mang., sed v. § 10 10 τὸν] ὁ H s. lin. τῶν] τὸν H² 11 ἀμέτοχον in ἀμέτοχος corr. H ἑταῖρον H¹ 12 ἐπειδὴ ex ἐπειδὴν corr. H ἐφη GH

2. 3 *Ambros. de fuga saeculi 8,51*: bonum enim sapientiae sacrificium, bona est hostia fides et omnis virtus. 2—7 *Ambros. epist. 27,2. 3*: oderant ergo Aegyptii

immaculata (*vulg.* immolata) sacrificia, id est perfecta studia virtutum et plena disciplinae. quod ergo vitiosi oderunt, hoc apud bonos sincerum ac pium est. opus virtutis detestatur luxuriosus, belluo refugit. Aegyptium itaque corpus quod illecebras diligit, aversatur animae virtutes, abominatur imperium, refugit virtutum disciplinas et omnia opera, quae huiusmodi sunt. quae ergo Aegyptius refugit . . . , haec tu amplectere . . . illa autem declina, quae illi sequuntur atque eligunt, quoniam duo sibi ista congruere non possunt, prudentia et insipientia. itaque sicut iis quae in quodam censu imprudentiae atque intemperantiae sunt abdicat se prudentia, abdicat continentia, ita eorum exsors omnis insipiens est atque incontinens, quae in bonis atque in hereditate sapientis viri sunt et continentis. 8—10 *ibid. 6*: neque enim caecus thesaurus hereditas est. 7 pecunia adultera. 10 bona moneta.

12—115,2 *Ambros. epist. 27,11*: si annuntiasses, inquit, mihi, emissem te. in quo prodidit, quid iustus fugerit: ne eum prosequeretur, ne deduceret, ne tali comitatu stipatus procederet. primum quod multorum dominorum mancipio se subicere non debuit, ut ab eo tamquam servulus dimitteretur. deinde quia vir exercitio intensus et quaerens veram viam ad virtutem persequi non hominem deductorem, sed oracula quaesivit caelestia; quae me, inquit, hinc praeceperunt abire et nunc comitantur viantem.

ἀλλ' ὑπήκουσα χρησμῶν θεῶν κελυόντων ἐνθένδε ἀπαίρειν, οἱ καὶ
 μέχρι νῦν με ποδηγετοῦσι. πῶς δ' ἂν με ἐξαπέστειλας; ἤ, ὡς σεμνολο- 22
 γούμενος διεξήεις, μετ' εὐφροσύνης τῆς ἐμοὶ λυπηρᾶς καὶ μουσικῶν
 ἀμούσων καὶ τυμπάνων καὶ κτύπων ἀνάρθρων καὶ ἀλύγων πληγᾶς ἐμφο-
 5 ρούντων ψυχῇ δι' ὧτων καὶ μετὰ κιθάρας (ibid.), ἀλύρων καὶ ἀναρμύ-
 στων οὐκ ὀργάνων ~~μαλὸν ἢ τῶν κατὰ τὸν βίον πράξεων~~; ἀλλὰ γὰρ
 ταῦτ' ἐστὶν ὧν ἕνεκα φυγὴν ἐβούλευσα, σὺ δ', ὡς ἔοικεν, ἀντισπᾶσματά
 μου τῆς φυγῆς ἐπενόεις, ἵνα παλινδρομήσω διὰ τὸ ἀπατηλὸν καὶ εὐπα-
 10 ράγωγον φύσει τῶν αἰσθήσεων, αἷς μόλις ἴσχυσα ἐπιβῆναι.

(4.) Μῖσος μὲν δὴ τοῦ λεχθέντος δρασμοῦ γέγονεν αἷτιον, φόβος 23
 δὲ τοῦ λεχθησομένου. „εἶπε“ γὰρ φησι „Ρεβέκκα πρὸς Ἰακώβ· ἰδοῦ,
 Ἡσαῦ ὁ ἀδελφός σου ἀπειλεῖ (σοι) ἀποκτείνει σε. νῦν οὖν, τέκνον,
 ἄκουσόν μου τῆς φωνῆς καὶ ἀναστὰς ἀπόδραθι πρὸς Λάβαν τὸν ἀδελ-
 15 ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ ἐπιλάθῃται
 ἃ πεποίηκας αὐτῷ· καὶ ἀποστείλασα μεταπέμψομαί σε ἐκεῖθεν“ (Gen.
 27,42—45). αἷτιον γὰρ δεδιέναι, μὴ τὸ χειρὸν τῆς ψυχῆς μέρος ἐξ 24
 ἐνέδρας λοχῆσαν ἢ καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ κοινασάμενον ἀνατρέψῃ καὶ κατα-
 βάλῃ τὸ κρεῖττον. συμβουλή δ' ἀρίστη τῆς ὀρθογνώμονος ἐπιμονῆς,
 20 Ἐβέκκας ἦδε· ἐπειδὴν ἴδης, φησί, τὸν φαῦλον πολὺν βέοντα κατὰ 25
 ἀρετῆς καὶ ὧν ἀλογεῖν προσῆκε πολὺν λόγον ἔχοντα, πλοῦτου, δόξης,
 ἡδονῆς, καὶ τὰδικεῖν ἐπαυνοῦντα ὡς αἷτιον ἐκάστου τῶν εἰρημένων —
 πολυαργύρους γὰρ καὶ πολυχρύσους καὶ ἐνδόξους τοὺς ἀδικούντας μάλιστα
 γίνεσθαι —, μὴ τὴν ἐναντίαν ὁδὸν τραπόμενος εὐθὺς ἀχρηματίαν καὶ
 26 ἀτυφίαν ἀυστηρόν τε καὶ μονωτικὸν βίον ἐπιτηδεύσης· ἀνερεθίσεις γὰρ

4 alterum καὶ om. G 11 Ἐβέκα H 12 Ἡσαῦ GH hic et infra semper
 σοι ex LXX et § 39 addidi 14 post μου add. καὶ G τοῦ om. H 15 τὸν
 θυμὸν καὶ G: om. H σου (ἀπὸ σοῦ) conicio; cf. LXX et vol. II p. 309, 24
 18 λογεῖσαν G κτησάμενον per errorem Mang. 18. 19 καταβάλλη G
 19 ἐπιγνώμονος G 20 Ἐβέκας H ἦδε scripsi: ἡ δ' codd. πολὺν scripsi:
 πολὺ codd. 22 καὶ τὸ ἀδικεῖν G² H: κατ' ἀδικεῖν G¹ 23 τοῦς] ἐστὶν
 Turn. 25 ἐπιτηδεύσεις H ἀναερεθίσεις G¹, ἀναερεῖσθαι G² ut vid., ἀνε-
 ρεθεῖς Cohn

2—7 *ibid.* 12: sed quomodo me dimisisses? an cum laetitia tua, quae plena est maestitudo-
 tudinis, cum tympanis scilicet atque organis immoderata modulantibus et sonis tibia-
 rum suavis insuavia resultantibus, sonis dissonis, crepibus discrepantibus, vocibus
 mutis, cymbalis animam ferientibus? . . haec sunt quae ego fugi.

- τὸν ἀντίπαλον καὶ βαρύτερον ἐχθρὸν ἀλείφεις κατὰ σεαυτοῦ. τί ἂν οὖν
 26 ἐργασάμενος ἐκφύγῃς τὰ παλαιάματ' αὐτοῦ, σκόπει. συνετέχθητι τοῖς
 αὐτοῖς, οὐκ ἐπιτηδεύμασι λέγω, τοῖς δὲ τῶν εἰρημίων ποιητικαῖς, τιμαῖς,
 ἀρχαῖς, ἀργύρῳ, χρυσῷ, | κτήμασι, χρώμασι, σχήμασι διαφόροις, κάλλεσι, p. 550 M.
 καὶ δταν ἐντύχῃς, οἷα δημιουργὸς ἀγαθὸς εἶδος ἄριστον ταῖς ὑλικάις 5
- 27 οὐσίαις ἐγγάραξον καὶ ἐπαινετὸν ἀποτελέσον ἔργον. ἢ οὐκ οἶδας, ὅτι
 ναῦν ἰδιώτης μὲν παραλαβὼν σφίσεσθαι δυναμένην ἀνατρέπει, κυβερνητι-
 κὸς δὲ ἀνὴρ καὶ τὴν ἀπολλυμένην πολλαίκις ἔσωσε, καὶ τῶν καμνόντων
 οἱ μὲν ἀπειρίᾳ τῶν θεραπευόντων χρῆσάμενοι σφαλερῶς τὰ σώματα
 ἔσχον, οἱ δὲ ἐμπειρίᾳ καὶ τὰς σφαλερὰς νόσους ἀπέφυγον; καὶ τί δεῖ 10
 μηκύνειν; ἀεὶ γὰρ τὰ μετὰ τέχνης ἐλεγχὸς ἐστὶ τῶν σὺν ἀτεχνίᾳ γινο-
 μένων, καὶ ὁ τοῦτων ἀληθῆς ἐπαινος ἀψευδῆς ἐκείνων ἐστὶ κατηγορία.
- 28 (5.) ἔὰν οὖν θέλῃς διελέξαι τὸν πολυχρήματον φαῦλον, μὴ ἀποστρα-
 φῆς τὴν ἐν χρήμασι περιουσίαν. ὁ μὲν γὰρ ἢ ἀνελεύθερος καὶ δουλο-
 πρεπῆς ὀβλοστάτης καὶ τοκογλόφος, βαρυδαίμων ἀνὴρ, ἀναφανεῖται ἢ 15
 ἔμπαλιν ἄσματος πεφορημένος, λαφύττει καὶ σπαθᾶν ἐτοιμότητος, ἐται-
 ρῶν καὶ πορνοτρόφων καὶ μαστροπῶν καὶ παντὸς ἀκολάστου θιάσου
- 29 χορηγὸς φιλοτιμότητος. σὺ δὲ ἔρανον παρέξεις πένησι φίλων, χαριεῖ
 δωρεὰς τῇ πατρίδι, συνεχδώσεις θυγατέρας ἀπόροις γονεῦσιν αὐταρκεστά-
 τιν προῖκα ἐπιδοῦς, μονονοῦκ εἰς μέσον προθεῖς τὰ ἴδια καλέσεις ἐπὶ 20
- 30 μετουσίαν ἅπαντας τοὺς ἀξίους χάριτος. τὸν αὐτὸν μέντοι τρόπον καὶ
 δοξομανοῦντα καὶ ἐπικομπάζοντα βουληθεὶς ὀνειδίσαι μοχθηρὸν, δυνηθεὶς
 ἐντιμος εἶναι μὴ ἀποστραφῆς τὸν παρὰ τοῖς πολλοῖς ἔπαινον· οὕτως
 γὰρ τὸν μακρὰ βαίνοντα καὶ φρυαττόμενον ἄθλιον ὑποσκελιεῖς. ὁ μὲν
 γε τῷ ἐπιφανεῖ καταχρήσεται πρὸς ὕβριν καὶ ἀτιμίαν ἀμεινόνων ἐτέρων, 25
 αὐξῶν τοὺς χεῖρους ἐπ' αὐτοῖς· σὺ δὲ ἔμπαλιν τοῖς ἀξίοις ἅπασι μετα-
 δώσεις τῆς εὐκλείας, ἀσφάλειαν μὲν περιποιῶν τοῖς ἀγαθοῖς, βελτιῶν δὲ

2 ἐκφύγοις conicio	παλαιάματα H	συνετέχθητι H ²	4 σχήμασι om. G
5 ἐντύχῃς] ἐν in ras. H ²	6 ἢ G	8 ἔσωσεν H	11 ἐστὶν H
11. 12 γενομένων H	13 ἐθέλῃς conicio	θέλοις ἐλέγξει G	14 ἦ]
εἰ G ¹	16 δσωτικαῖς ἐμφορούμενος coni. Mang.	φυλάττειν I,	
17 πορνοτρόφων eodd. v	18 χαριεῖ scripsi: χάριτος G, χάριτας H, χάριτας καὶ v		
19. 20 αὐταρκεστάτων I.	20 ἐπιδοῦς v	προσθεῖς Turn.	23 post μὴ
habet οὖν H ¹	ἀποστραφεῖς GH ¹	24 μακρὰν G	25 ἐταίρων H
26 αὐξῶν G	αὐτούς conicio		

τοὺς χείρους νοουθεσίᾳ. κἄν ἐπ' ἄκρατον μέντοι καὶ πολυτελεῖς τραπέ- 31
 ζας ἴης, θαρρῶν ἴθι· τὸν γὰρ ἀκράτορα αἰσχυνοῖς διὰ τῆς σεαυτοῦ δεξιό-
 τητος. ὁ μὲν γὰρ πεσὼν ἐπὶ γαστέρα καὶ πρὸ τοῦ στόματος τὰς ἀπλή-
 5 στάσεται καὶ πάντ' ἐπιλιχμώμενος οὐκ ἐρυθριάσει· καὶ διακρῆς ἐδω-
 δῆς ἐπειδὴν γένηται, καὶ εἰ ποῦται λέγουσι, πίνων γέλωτα καὶ
 χλεύην παρέξει τοῖς ὥρῳσι. σὺ δ' ἄνευ μὲν ἀνάγκης χρήσῃ τοῖς με- 32
 τριοῖς, ἐὰν δέ που βιασθῆς εἰς πλειόνων ἀπόλαυσιν ἔλθειν, λογισμὸν
 τῆς ἀνάγκης ἐπιστήσας ἡγεμόνα τὴν ἡδονὴν εἰς ἀηδίαν οὐδέποτε ἐκτρέ-
 10 ψεις, ἀλλ', εἰ χρῆ τὸν τρόπον εἰπεῖν τοῦτον, νηφάλια μεθυσθήσῃ.
 (6.) μέμψαιτ' ἂν οὖν δεόντως ἢ ἀλήθεια τοῖς ἀνεξετάστως ἀπολείπουσι 33
 p. 551 M. τὰς ἐν τῷ | πολιτικῷ βίῳ πραγματείας καὶ πορισμοῦ· καὶ δόξης καὶ
 ἡδονῆς καταπεφρονηκῆναι λέγουσιν. ἀλαζονεύονται γάρ, οὐ καταφρονοῦσι,
 15 τὸ ρυπᾶν καὶ σκυθρωπάζειν αὐστηρῶς τε καὶ ἀύχμηρῶς ἀποζῆν δελέατα
 προτιθέντες, ὡς δὴ κοσμιότητος καὶ σωφροσύνης καὶ καρτερίας ἔρασταί.
 τοὺς δ' ἀκριβεστέρους ἀπατᾶν οὐ δύνανται διακύπτοντας εἶσω καὶ μὴ 34
 τοῖς ἐν ἐμφανεῖ παραγομένους. ταῦτα γὰρ προκαλύμματα ὄντα ἐτέρων
 ἀναστειλαντες, τὰ ἐναποκείμενα ἔνδον, ὅποια ἅττα τὴν φύσιν ἐστίν, ἐθεά-
 σαντο καί, εἰ μὲν εἶη καλὰ, ἐθαύμασαν, εἰ δὲ αἰσγρά, ἐχλεύασαν καὶ
 20 τῆς ὑποκρίσεως ἐμίσησαν. λέγωμεν οὖν τοῖς τοιοῦτοις· τὸν ἀμικτον 35
 καὶ ἀκινώνητον μονότροπὸν τε καὶ μονωτικὸν βίον ζηλοῦτε; τί γὰρ τῶν
 ἐν κοινωσίᾳ καλῶν προπεδεΐξασθε; ἀργυρισμὸν ἀποστρέψασθε; γενόμενοι
 γὰρ χρηματισταὶ δικαιοπραγεῖν ἤθελήσατε; τῶν γαστρῶς καὶ μετὰ γαστέρα
 ἡδονῶν ἐπιμορφάζοντες ἀλογεῖν, ἡνίκα τὰς εἰς ταῦτα ἀφθόνοους ὕλας
 25 εἶχετε, ἐμετριάσατε; δόξης καταφρονεῖτε; γενόμενοι γὰρ ἐν τιμαῖς ἀτυ-
 φίαν ἡσχίσατε; πολιτεῖαν ἐγελάσατε ὑμεῖς, ἴσως ὡς χρήσιμόν ἐστι τὸ
 πρᾶγμα οὐ κατανόησαντες. πρότερον οὖν ἐγγυμνάσασθε καὶ προεμελε- 36

2 ἴης] κληθῆς conicio αἰσχυνοῖς G σεαυτοῦ Mang.: εαυτοῦ codd.
 4 ἐμφορηθήσεται G 4. 5 καὶ τὰ — ἐπισπάσεται om. G 5 ἐπιλιχμώμενος H
 6 ἐάνδονος οἱ G λέγωσι G πίνων Turn.: πίνων codd. 7 χρῆσει (i
 10 μεθυσθήσει G¹ 11 μέμψαι H μέμψαιτ' ἂν δὲ ὄντως G (δεόντως (i?) ante
 ἂν add. δὲ H οὖν H: om. G 12 πορισμοῦ „Mss.“ (Mang., qui ἀργυρισμοῦ conie-
 cit) 17 τοῖς ἐν ἐμφανεῖ GH²: τοῖς ἐμφανεῖ H¹, τῷ ἐμφανεῖ v, τοῖς ἐμφανέσι conicio
 18 ὅποι? H ἅττα v 20 λέγομεν H (Mang.) οὖν H: μὲν οὖν G
 22 ἐν H: ἐκ (i προπεδεΐξασθε H¹ 27 ἐγγυμνάσασθε H²: ἐγγυμνάσασθε G,
 ἐγγυμνάσασθε H¹v 27. 118,1 προεμελετήσατε H²: προεμελετήσατε GH¹v

- τήσατε τοῖς τοῦ βίου πράγμασιν ἰδίους τε καὶ κοινοῖς καὶ γενόμενοι πολιτικοί τε καὶ οικονομικοί δι' ἀδελφῶν ἀρετῶν, οικονομικῆς τε καὶ πολιτικῆς, κατὰ πολλὴν περιουσίαν τὴν εἰς ἕτερον καὶ ἀμείνω βίον ἀποικίαν στείλασθε· τὸν γὰρ πρακτικὸν τοῦ θεωρητικοῦ βίου, προάγωνά τινα ἀγῶνος τελειοτέρου, καλὸν πρότερον διαθλῆσαι. οὕτως τὴν ὄκνου καὶ ἀργίας 5
- 37 κατηγορίαν ἀποδράσεσθε. οὕτως καὶ τοῖς Λευίταις τὰ μὲν ἔργα ἐπιτελεῖν ἄχρι πεντηκονταετίας διειρήται (Num. 4, 30 ss.), ἀπαλλαγῆσι δὲ τῆς πρακτικῆς ὑπηρεσίας σκοπεῖν ἕκαστα καὶ θεωρεῖν, τῆς ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ κατορθώσεως γέρας λαβόντας ἕτερον βίον, ὃς ἐπιστήμη καὶ θεωρία 38 μόνῃ χαίρει. καὶ ἄλλως ἀναγκαῖον, τοὺς τῶν θείων ἀξιουῶντας μεταποιεῖσθαι δικαίων τὰ ἀνθρώπεια πρότερον ἐκπληρῶσαι· πολλὴ γὰρ εὐθήθεια τῶν μειζόνων ὑπολαμβάνειν ἐφίξεσθαι ἀδυνατοῦντας τῶν ἐλαττόνων περιγίνεσθαι. γνωρίσθητε οὖν πρότερον τῇ κατ' ἀνθρώπους ἀρετῇ, ἵνα καὶ τῇ πρὸς θεὸν συσταθῆτε. τοιαῦτα ὑφηγεῖται τῷ ἀσκητικῷ ἢ ὑπομονῇ, 39 τὰς δὲ λέξεις ἀκριβωτέον. (7.) „ἰδοὺ“ φησὶν „Ἡσαῦ ὁ ἀδελφός σου ἀπειλεῖ σοι“ — ἀλλ' οὐχ ὁ δρούνος καὶ ὑπ' ἀμαθίας ἀπειθῆς τρόπος, ὄνομα Ἡσαῦ, ἐγκότως ἔχει καὶ τὰ τῆς θνητῆς ζωῆς προτεινῶν ἐπ' ἀλέθρη δελέατα, χρήματα, δόξαν, ἡδονάς, τὰ συγγενῇ τούτοις, κατὰ σοῦ φονᾶ; — σὺ δέ, ὦ τέκνον, ἀπόδραθι τὸν ἐν τῷ παρόντι ἀγῶνα· οὐπὼ γὰρ εἰς τὸ παντελὲς | ἐπιδέδωκέ σοι τὰ τῆς ῥώμης, ἀλλ' ἔτι οἷα παιδὸς οἶ p. 552 M.
- 40 ψυχικοὶ τόνοι μαλθακώτεροι. διὸ καὶ τέκνον αὐτὸν προσεῖπε, τὸ δ' 21 ἔστιν εὐνοίας καὶ ἡλικίας ὄνομα ἐν ταυτῷ· τὸν γὰρ ἀσκητικὸν τρόπον καὶ νέον παρὰ τὸν τέλειον καὶ φιλίας ἄξιον εἶναι τίθεμεν. ὁ δὲ τοιοῦτος ἰκανὸς μὲν ἔστι τὰ προτιθέμενα παισὶν ἀθλα ἄρασθαι, τὰ δὲ ἀνδράσιν οὐδέπω δυνατός· ἀνδρῶν δὲ ἄριστον ἀθλον ἢ θεοῦ μόνου θεραπεία. 25
- 41 τοιγαροῦν ἐπειδὴν μήπω τελείως καθαρθέντες, δόξαντες δὲ αὐτὸ μόνον ἐκνίψασθαι τὰ καταρρυπαίνοντα ἡμῶν τὸν βίον, ἐπ' αὐτὰς τῆς θεραπείας ἀφικόμεθα, θᾶπτον ἢ προσελθεῖν ἀπεπηδήσαμεν, τὴν αὐστηρὰν δίαίταν αὐτῆς καὶ τὴν αὔπνον θρησκείαν καὶ τὸν συνεχῆ καὶ ἀκάματον πόνον

4 στείλασθε GH¹: ἐστείλασθε H² βίον H 5 τὴν G: ἐστὶ τὴν H²,
 ἐστὶν H¹ 6 ἀποδράσεσθε (G: ἀποδράσασθαι H 7 τῆς] τ' G

11 ἢ εὐθήθεια H 12 ἐφίξεσθαι G 13 γνωρίσθητι L

14 συσταθῆς Turn. τοιαῦθ' G² 16 ἀλλ' οὐχ G¹H: ἀλλὰ καὶ G²

17 Ἡσαῦς G ἐγκότως (sic) G: εἰκότον H, εἰκότως Richter 18 φονᾶ
 GH²: φοριᾶ L¹ 22 ὄνομα G (Mang.): om. H 23 εἶναι secl. Cohn

24 παισὶν Turn.: φησὶν codd. 25 μόνον H ut vid. 26 αὐτὸ Mang.:
 τοῦτο codd. 28 ἀφικόμεθα G 29 θρησκείαν Mang.: ἀρέσκειαν
 codd.

οὐκ ἐνεγκόντες. ἀποφεύγετε οὖν ἐν τῇ παρόντι καὶ τὸ κάκιστον καὶ 42
 τὸ ἄριστον, κάκιστον μὲν τὸ μυθικὸν πλάσμα, τὸ ἄμετρον καὶ ἐκμελές
 ποίημα, τὸ ὑπ' ἀμαθίας σκληρὸν καὶ δρύϊνον ὄντως νόημα καὶ πείσμα,
 ὧν Ἡσαῦ ἐπώνυμος, ἄριστον δὲ τὸ ἀνάθημα· τὸ γὰρ θεραπευτικὸν
 5 γένος ἀνάθημά ἐστι θεοῦ, ἱερώμενον τὴν μεγάλην ἀρχιερωσύνην αὐτῇ
 μόνῃ. τὸ μὲν γὰρ συνδιατρέβει κακῶν βλαβερώτατον, τὸ δὲ ἀγαθῶν 43
 τελείῃ σφαλερώτατον. ὁ γοῦν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ ἀποδιδράσκει καὶ
 τῶν γονέων διοικίζεται· ἀσκητικὸς γὰρ ὧν καὶ ἔτι διαθλῶν φεύγει μὲν
 κακίαν, ἀρετῇ δὲ τελείῃ καὶ αὐτομαθεῖ συζῆν ἀδυνατεῖ. (8.) διόπερ 44
 10 ἀποδημήσει πρὸς Λάβαν, οὐ τὸν Σύρον, ἀλλὰ τὸν ἀδελφὸν τῆς μητρὸς,
 τὸ δ' ἐστὶν εἰς τὰς τοῦ βίου λαμπρότητας ἀφίεται· λευκὸς γὰρ ἐρμη-
 νεύεται Λάβαν. ἀφικόμενος δὲ οὐχ ὑψυχενήσει, φουσώμενος ταῖς τυχη-
 ραῖς εὐπραγίαις· μεταληφθεὶς γὰρ ὁ Σύρος ἐστὶ μετέωρος. νοὺν δὲ τοῦ
 Σύρου Λάβαν οὐχὶ μέμνηται, τοῦ δὲ Ῥεβέκκας ἀδελφοῦ. αἱ γὰρ κατὰ 45
 15 τὸν βίον ὕλαι φαύλῃ μὲν παραδοθεῖσαι μετέωρον ἐξαιρούσι τὸν κενὸν
 φρονήσεως νοῦν, ὅστις ὠνόμασται Σύρος, ἐραστῇ δὲ παιδείας ἐπιμένοντι
 τοῖς καλοκίθαθις σταθερῶς καὶ παγίως δόγμασιν * * * οὗτός ἐστιν ὁ
 Ῥεβέκκας ἀδελφός, τῆς ἐπιμονῆς· οἰκεῖ δὲ τὴν Χαρράν, ἣ μεταληφθεῖσά
 εἰσι τρωῶλαι, σύμβολον τῶν αἰσθήσεων· ὁ γὰρ ἔτι χροεῶων ἐν τῇ θνητῇ

2 ante κάκιστον add. καὶ Turn.	3 πείσμα suspectum	4 Ἡσαῦς G
6 κακῶν G τῷ τῷ G	8 ἀσκητικὸς γὰρ ὧν om. G	9 αὐτομαθεῖ Mang.:
αὐτομαθεῖα H, αὐτομαθία G	συνζῆν G	13 μεταληθεὶς G, β s. s. G ²
14 οὐχὶ μέμνηται Λάβαν H	Ῥεβέκκας H ¹	15 φαύλῳ G ¹ H ² : φαύλοισ G ² , φαῦ- λος H ¹ (?)
16 ἐπιμένοντι G ² H ¹ : ἐπιμένοντα H ² (G ¹ ?)	17 σταθεροῖς καὶ παγίοις conicio lacunam significavit Mang., qui protρέπουσι e. gr. supplet., sed plura desunt	18 ὕπομονῆς „nonnulli co- dices“ (Mang.)
18 Ῥεβέκκας H ¹ , tum υἱὸς add. H	19 ἐστὶ conii. Mang.	σύμβολα H τῶν (ὁπῶν τῶν) conii.
Mang.	18—120,1 αἰσθήσεων—τῶν add. in mg. H ²	19 ἔτι ἐγχορεῶων τῇ conicio

2—4 cf. Hieronym. Comment. in Amos cap. 2, 9 p. 246. 9—12 *Ambros. de fuga saeculi* 5, 26: sed forte dicas: cur igitur Iacob ad Laban missus est, si Laban reprehensibilis? si nomen consideremus, candidus dicitur latine. ergo ad splendidiore Iacob iubetur egredi. sed quia carnalis erat, melius intellegimus splendidiore vitae huius. *epist.* 27, 10: splendida magis saeculi elegit quam vera et utilia vitae suae. 18—120, 5 *de fuga saeculi* 4, 20. 21: suavit Rebecca: fuge, inquit, in Mesopotamiam . . . accipere admonetur uxorem a filiabus Laban, qui habitabat in Charris, quod significat cavernas, in quibus species est sensuum, qui sunt tamquam in cavernis corporis . . . qui enim delectatur hoc mundo et tripudiat in voluptatibus corporis obnoxius est sensuum passionibus atque in his habitat et deversatur. unde et dicit Rebecca habitandum paucos dies cum illo, non multo tempore . . . persuadet autem habitare, ut discat studiosus disciplinae virtutes sensuum et velut situs quosdam

- 46 βίω χρεῖος τῶν αἰσθήσεων ὀργάνων ἐστίν. „οἴκησον οὖν“ φησὶν „ὃ τέκνον, μετ' αὐτοῦ“ μὴ τὸν ἅπαντα αἰῶνα, ἀλλ' „ἡμέρας τινάς“ (Gen. 27,44), τοῦτο δ' ἐστὶ τὴν τῶν αἰσθήσεων | χώραν κατάμαθε, γινῶθι p. 553 M. σαυτὸν καὶ τὰ σαυτοῦ μέρη, τί τε ἕκαστον καὶ πρὸς τί γέγονε καὶ πῶς ἐνεργεῖν πέφυκε καὶ τίς ὁ τὰ θαύματα κινῶν καὶ νευροσπαστῶν ἀόρατος 5
- 47 ἀοράτως εἶτε ὁ ἐν σοὶ οὖς εἶτε ὁ τῶν συμπάντων. ἐπειδὴν δὲ σαυτὸν ἐξετάσης, καὶ τὰ ἴδια τοῦ Λάβαν ἀκριβῶσον, τὰς τῆς κενῆς δόξης λαμπρὰς νομιζομένας εὐπραγίας, ὑφ' ὧν μηδεμιᾶς ὀλίγῃ, πάσας δ' οἷα ἀγαθῆς δημιουργοῦ τεχνικῶς ταῖς οἰκείαις ἐφάρμοσον χρεῖαις. ἐὰν γὰρ ἐπιδειξῇ γενόμενος ἐν τῷ πολιτικῷ καὶ πεφυρμένῳ τούτῳ βίῳ σταθερὸν καὶ 10 εὐπαιδευτὸν ἦθος, μεταπέμφομαί σε ἐκεῖθεν (Gen. 27,45), ἵνα τύχης οὐπερ καὶ οἱ σοὶ γονεῖς ἄθλου. τὸ δ' ἀθλὸν ἐστὶν ἡ ἀκλινηὶς καὶ ἀνέν-
- 48 ὄτος τοῦ μόνου θεραπείᾳ σοφοῦ. (9.) τὰ δ' ὅμοια καὶ ὁ πατὴρ ὑφηρεῖται, μικρὰ προσθεῖς· λέγει γάρ· „ἀναστάς ἀπόδραθι εἰς τὴν Μεσοποταμίαν εἰς τὸν οἶκον Βαθουήλ, τοῦ πατρὸς τῆς μητρὸς σου, καὶ λάβε 15 ἐκεῖθεν σαυτῷ γυναῖκα ἐκ τῶν θυγατέρων Λάβαν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς
- 49 σου“ (Gen. 28,2). πάλιν καὶ οὗτος οὐ Σύρον εἶπε τὸν Λάβαν, ἀλλὰ Ἰβρέκκας ἀδελφόν, μέλλοντα κατ' ἐπιγαμίαν τῷ ἀσκητῇ κῆθος συνάπτειν. „ἀπόδραθι οὖν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν,“ τουτέστιν εἰς μέσον τὸν χειμάρρου ποταμὸν τοῦ βίου, καὶ μὴ ἐπικλυσθεὶς ἐγκαταποθῆς, στριγχεθεὶς δὲ 20

1 αἰσθήσεως conicio	4 γέγονεν H	5 νευροσπαστῶν Π ¹	6 ἀοράτων L
δε ss. H ²	7 ἀκριβῶς ὄντως τὰς G	8 δόξας H ¹	
9 ἐφαρμόσων G	10 τούτῳ om. Turn.	11 ἀσάλευτον conicio	
12. 13 ἀνένδοτος Mang.: ἀνευδόλαστος G, ἀνευδύαστος H	15 Βαθουήλ codd. τοῦ om. G	16 σαυτῷ ἐκεῖθεν conicio; v. LXX et de post. Caini § 76	18 Ἰβρέκας H ¹
	20 ἐπικλυσθεὶς H ¹ : ἐπικλυσθῆς GH ²	ἐγκαταποθῆς (sic) G:	

carnis atque regiones, ut se cognoscat et noverit vehementiam carnis, quid et qua causa creatum sit, quemadmodum unusquisque sensus operetur. 14—121,5. 120,9—13 *ibid.* 4,20. 21: et Isaac dicit: surgens vade in Mesopotamiam in domum Bathuel. in hymnis vel oraculis a plerisque, ut ante nos scriptum est, Bathuel sapientia dicitur, interpretatione autem latina filia dei significatur. in domum ergo sapientiae mittitur Iacob . . . 21 statimque revocatur, ne diutius titubet in lubrico et diviua quadam inundatione corporis huius et saeculi mersentur animi interiora vestigia. cum autem vel expertus fuerit vel steterit in instabili et incerto atque umido solo, revocatur a matre patientia vel perseverantia, quae dicit: mittam ad te et accersam te inde, ut et illic in lubrico tutum portum invenias sapientiae, quae te non sinat tamquam in naufragio fluctuare, et reversus perseverare circa dei noveris cultum . . .

βαιοτάτην ἄνωθεν καὶ ἐκατέρωθεν καὶ πανταχόθεν ἐπικουμαρίζουσαν
 φορὰν τῶν πραγμάτων σθεναρῶς ἀπώθει. τὸν γὰρ σοφίας οἶκον εὐδιον 50
 καὶ γαληνὸν λιμένα εὐρήσεις, ὅς ἐνορμιζόμενον σε ῥαδίως ὑποδέξεται·
 σοφίας δὲ ὄνομα Βαθουήλ ἐν χρησιμοῖς ᾄδεται, τοῦτο δὲ μεταληφθὲν
 5 θυγάτηρ θεοῦ προσαγορεύεται, καὶ γησιὰ γε θυγάτηρ καὶ ἀειπάρθενος,
 ἀφασύτου καὶ ἀμιάντου φύσεως ἐπιλαχούσα διὰ τὴν ἑαυτῆς κοσμιό-
 τητα καὶ διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ γεννήσαντος. πατέρα δὲ τῆς 'Ρεβέκκας 51
 Βαθουήλ εἶπε. καὶ πῶς ἦ γε θυγάτηρ τοῦ θεοῦ, σοφία, λέγοιτ'
 ἂν ἐνδίκως εἶναι πατήρ; ἢ διότι ὄνομα μὲν θῆλυ σοφίας ἐστίν,
 10 ἄρρεν δὲ ἡ φύσις; καὶ γὰρ αἱ ἀρεταὶ πᾶσαι προσρήσεις μὲν ἔχουσι
 γυναικῶν, δυνάμεις δὲ καὶ πράξεις ἀνδρῶν τελειοτάτων· ἐπειδὴ τὸ μετὰ
 τὸν θεόν, καὶ εἰ τῶν ἄλλων ἀπάντων πρεσβύτατον εἶη, δευτέραν ἔχον
 χώραν θῆλυ ὡς ἂν παρὰ ἄρρεν τὸ τὰ ὅλα ποιῶν ἐλέχθη κατὰ τὴν πρὸς
 τᾶλλα ὁμοιότητα· αἰεὶ γὰρ προνομίαν τοῦ ἄρρενος ἔχοντος ἐνδεὶ καὶ
 15 ὑστερίζει τὸ θῆλυ. λέγωμεν οὖν μηδὲν τῆς ἐν τοῖς ὀνόμασι διαφορᾶς 52
 φροντίσαντες τὴν θυγατέρα τοῦ θεοῦ σοφίαν ἄρρενά τε καὶ πατέρα εἶναι,
 σπεύροντα καὶ γενῶντα ἐν ψυχᾷς μάθησιν, παιδείαν, ἐπιστήμην, φρόνησιν,
 καλὰς καὶ ἐπαινετάς πράξεις. ἐνθένδε ὁ ἀσκητῆς 'Ιακῶβ μνάται γάμον
 p. 554 M. ἑαυτῆ· πόθεν γὰρ | ἄλλοθεν ἢ ἐκ τοῦ σοφίας οἴκου κοινωνὸν εὐρήσει,
 20 γνῶμην ἀνεπιληπτον, ἣ πάντα συνδιατρίφει τὸν αἰῶνα;
 (10.) Λελάληκε δ' ἀκριβέστερον περὶ φυγῆς, ἤνικα τὸν ἐπὶ τοῖς ἀν- 53
 ὄρφονοις ἐτίθει νόμον, ἐν ᾧ πάντ' ἐπεξῆλθε τὰ εἶδη, τὸ ἐκουσίου φόνου,
 τὸ ἀκουσίου, τὸ ἐπιθέσεως, τὸ βουλεύσεως. λέγε τὸν νόμον· „ἐὰν πα-
 τάξῃ τις τινα καὶ ἀποθάνῃ, θανάτῳ θανατούσῃ· ὁ δὲ οὐχ ἐκῶν, ἀλλ'
 25 ὁ θεὸς παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, δώσω σοι τόπον, οὐ φεύ-

1 βαιοτάτην Mang.: ββαιοτάτην codd. ἐκατέρωθεν] κάτωθεν coni. Mang.
 2 ἀνώθει coni. Cohn 3 ἐνορμιζόμενος G 4 Βαθουήλ codd. 7 'Ρεβέκκας H
 8 Βαθουήλ H² εἶπεν H ἦ γε H²: εἰ γε H¹ (probat Cohn), ἢ Gv 10 ἄρρηγ G
 δ' H 11 ἐπειδὴ H²: ἐπει δὲ GH¹ 12 τὸν om. H εἰ] ἢ G ἔχον
 Turn.: ἔχεις G¹, ἔχειν G² ut vid., ἔχει H 13 θηλυῶσαν G 14 τὰ ὅλα G
 15 λέγωμεν scripsi: λέγω, ras. I litterae, μὲν G, λέγομεν H τῆς add.
 mg. H² 16 τὴν om. G 20 lacunam eis supplendam, quae sequuntur
 apud Ambros., statuit Mang., sed ea partim ex § 143. 144 partim ex libro de somniis
 I hausit Ambros. 21 λελάληκε δὲ Mang.: λελάληκεν codd. 22 ἐπιεξῆλθεν
 H, ἐξῆλθε G 23 tertium τὸ] τε καὶ conicio, cf. § 77 24 ὅ] εἰ Turn.
 25 τὰς G: om. H

18—20 *ibid.* 4, 22: Iacob copulam sibi adquisivit de sapientia consorte propositi opi-
 mam dote prudentiae, cum qua vitae tempora sine ulla offensione transcurreret.

- ξεται ὁ φονεύσας. ἐὰν δέ τις ἐπιθῆται τῷ πλησίον ἀποκτεῖναι αὐτὸν δόλῳ καὶ καταφύγῃ, ἀπὸ τοῦ θουσιαστηρίου λήψῃ αὐτὸν θανατῶσαι“
- 54 (Exod. 21,12—14). σαφῶς εἰδώς, ὅτι περιττὸν ὄνομα οὐδὲν τίθησιν, ὑπὸ τῆς τοῦ πραγματολογεῖν ἀμυθῆτου φορᾶς ἠπόρουσαν κατ' ἑμαυτόν, διὰ τί τὸν ἐκουσίως κτείναντα οὐκ εἶπε θανατοῦσθαι μόνον, ἀλλὰ θανάτω 5
- 55 θανατοῦσθαι· τίς γὰρ ἄλλῳ ὁ ἀποθνήσκων ἢ θανάτῳ τελευτᾷ; φοιτήσας οὖν παρὰ γυναῖκα σοφῆν, ἣ σκέψις ὄνομα, τοῦ ζητεῖν ἀπὸ ἀπλάγῃν· ἐδίδαξε γὰρ με, ὅτι καὶ ζῶντες ἔνοι τεθνήκασιν καὶ τεθνηκότες ζῶσι. τοὺς μὲν γε φαύλους ἄχρι γήρωσ ὑστάτου παρατείνοντας νεκροὺς ἔλεγεν εἶναι τὸν μετ' ἀρετῆς βίον ἀφῆρημένους, τοὺς δὲ ἀστείους, καὶ τῆς πρὸς 10 σῶμα κοινωνίας διαζευχθῶσι, ζῆν εἰσαεῖ, ἀθανάτου μοίρας ἐπιλαχόντας.
- 56 (11.) ἐπιστοῦτο μέντοι καὶ χρησμοῖς τὸν ἑαυτῆς λόγον, ἐνὶ μὲν τοιῷδε· „οἱ προσκείμενοι κυρίῳ τῷ θεῷ, ζῆτε πάντες ἐν τῇ σήμερον“ (Deut. 4,4) — τοὺς γὰρ πρόσφυγας καὶ ἰκέτας τοῦ θεοῦ μόνους ζῶντας οἶδε, νεκροὺς δὲ τοὺς ἄλλους· ἐκεῖνοις δ', ὡς ἔοικε, καὶ ἀφθαρσίαν μαρτυρεῖ 15
- 57 διὰ τοῦ προσθεῖναι „ζῆτε ἐν τῇ σήμερον“. σήμερον δ' ἐστὶν ὁ ἀπέρατος καὶ ἀδιεξίτητος αἰὼν· μηνῶν γὰρ καὶ ἐνιαυτῶν καὶ συνόλων χρόνων περίοδοι δόγματα ἀνθρώπων εἰσὶν ἀριθμὸν ἐκτετιμηκότων· τὸ δ' ἀψευδὲς ὄνομα αἰῶνος ἢ σήμερον. ἥλιος γὰρ οὐκ ἀλλαττόμενος ὁ αὐτός ἐστιν αἰεὶ, ποτὲ μὲν ὑπὲρ γῆς ποτὲ δὲ ὑπὸ γῆν ἰών, παρ' ὃν ἡμέρα καὶ νύξ, 20
- 58 τὰ αἰῶνος μέτρα, διεκρίθησαν —, ἑτέρῳ δ' ἐπιστοῦτο τοιῷδε χρησμῷ· „ἰδοὺ δέδωκα πρὸ προσώπου σου τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν“ (Deut. 30,15.) — οὐκοῦν, ὦ πάνσοφε, τὸ μὲν ἀγαθὸν καὶ ἡ ἀρετὴ ἐστὶν ἡ ζωὴ, τὸ δὲ κακὸν καὶ ἡ κακία ὁ θάνατος —· καὶ ἐν ἑτέροις· „αὕτη ἡ ζωὴ σου καὶ ἡ μακρότης τῶν ἡμερῶν, ἀγαπᾶν 25 κύριον τὸν θεόν σου.“ (Deut. 30,20). ὄρος ἀθανάτου βίου κάλλιστος
- 59 οὗτος, ἔρωτι καὶ φιλίᾳ θεοῦ ἀσάρκῳ καὶ ἀσωμάτῳ κατεσχησθαι. οὕτως

1 ἐπιθῆτε τὸ (τὸν G ²) πλησίον G	4 φορᾶς G, φορᾶς G ² ut vid.	6 ὁ
om. H	7 ἀπὸ ἀπλάγῃν Turn.: ἀπὸ ἀπλάγειν codd.	11 εἰσαεῖ ἀθανάτου H,
sed ei á in ras. H ² : εἰς ἀποθνήσκου G ¹ , ὡς ἀθανάτου G ²		12 ἐπιστοῦτο G ² H ² :
ἐπιστοῦτο G ¹ , εἶτα ἐπιστοῦτο H ¹	ἐνὶ μέντοι ὡδε G	13 ante κυρίῳ add. τῷ
H ¹ , del. H ²	14 οἶδε G: εἶδεν H	16 σήμερον om. L
conl. Mang.	18 δόγματα conl. Mang.	20 τότε G
τότε G	ὑπὸ G: ὑπὲρ H	21 ἐπὶ τούτῳ G ²
secl. Cohn	κατασχησθαι H ¹ ut vid.	27 ἀσάρκῳ καὶ ἀσωμάτῳ

8 cf. Heracliti fragm. 67 Byw.

16. 17 cf. vol. I ad p. 118,31.

23. 24 Origenes in

Psalm. 88 p. 776: κακία δὲ καὶ ἀγνωσία θάνατος ψυχῆς λογικῆς, ζωὴ δὲ ἀρετῆ καὶ γνῶσις.

- p. 555 M. | οί μὲν ἱερεῖς Ναδάβ και Ἄβιούδ, ἵνα ζήσωσιν, ἀποθνήσκουσιν θνητῆς ζωῆς ἀφθαρτον ἀντικαταλλαττόμενοι βίον και ἀπὸ τοῦ γενομένου πρὸς τὸ ἀγέννητον μετακιστάμενοι· ἐφ' ὧν τὰ σύμβολα τῆς ἀφθαρσίας ἄδεται, ὅτι ἐτελεύτησαν ἐνώπιον κυρίου (Lev. 10,2), τουτέστιν ἔζησαν· νεκρὸν γὰρ οὐ θέμις εἰς ὄψιν ἔλθειν τοῦ θεοῦ. και πάλιν τοῦτο ἐστιν δ εἶπε κύριος· «ἐν τοῖς ἐγγίζουσί μοι ἁγιασθήσονται» (Lev. 10,3), «νεκροὶ δ'», ὡς και ἐν ὕμνοις λέγεται, «οὐκ αἰνέσουσι κύριον» (Psalm 113,25)· ζώντων γὰρ τὸ ἔργον. Κάιν δ' ὁ ἐναγῆς και ἀδελφοκτόνος οὐδαμοῦ τῆς νομο- 60 θεσίας ἀποθνήσκων εὐρίσκειται, ἀλλὰ και λόγιόν ἐστιν ἐπ' αὐτῷ χρῆσθὲν τοιοῦτον· «ἔθετο κύριος ὁ θεὸς τῷ Κάιν σημεῖον, τοῦ μὴ ἀνελεῖν αὐτὸν πάντα τὸν εὐρίσκοντα» (Gen. 4,15). διὰ τί; ὅτι, οἶμαι, ἡ ἀσέβεια κακὸν 61 ἐστιν ἀτελεύτητον, ἐξαπτόμενον και μηδέποτε σβεσθῆναι δυνάμενον, ὡς τὸ ποιητικὸν ἀρμόττειν ἐπὶ κακίας εἰπεῖν·
- ἡ δέ τοι οὐ θνητῆ, ἀλλ' ἀθάνατον κακὸν ἐστιν,
- 15 ἀθάνατον δ' ἐν τῷ παρ' ἡμῖν βίῳ, ἐπεὶ πρὸς γε τὴν ἐν θεῷ ζῶν ἄψυχον και νεκρὸν και «κοπρίων», ὡς ἔφη τις, «ἐκβλητότερον.» (12.) ἀλλ' 62 ἔδει γε πάντως χώρας ἀπονεμηθῆναι διαφερούσας πράγμασι διαφέρουσιν, οὐρανὸν μὲν ἀγαθῷ, τὰ δὲ περὶ γαῖαν κακῷ. τὸ μὲν οὖν ἀγαθὸν ἀνώφοιτόν ἐστι, καὶ εἴ ποτε ἔλθοι πρὸς ἡμᾶς — φιλόδωρος γὰρ ὁ πατήρ αὐτοῦ —,
- 20 σπουδάζει παλινδρομῆσαι δικαίως· τὸ δὲ κακὸν ἐνταυτοῖ καταμένει, πορρωτάτω θεοῦ χροῦ διφκισμένον, περιπολοῦν τὸν θνητὸν βίον και μὴ δυνάμενον ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀποθανεῖν. τοῦτο τις και τῶν ἐπὶ 63 σοφία θαυμασθέντων ἀνὴρ δόκιμος ἐφώνησε μεγαλειότερον ἐν Θεαιτήτῳ φάσκων· «ἀλλ' οὐτ' ἀπολέσθαι τὰ κακὰ δυνατόν — ὑπεναντίον γὰρ τι
- 25 τῷ ἀγαθῷ αἰεὶ εἶναι ἀνάγκη — οὕτε ἐν θεοῖς αὐτὰ ἰδρῦσθαι, τὴν δὲ θνητὴν φύσιν και τόνδε τὸν τόπον περιπολεῖν· διὸ και πειρᾶσθαι χρῆ

1 Ναδάμ Η, Δάβ L	Ἄβιού G	2 ἀντικαταλλόμενοι Η	τάγέννητον Η,
τὰ γενητὰ G	3 ὧν Mang.: ὦ codd.	ὅτι scripsi: ὅτε G ² , τότε G ¹ H	
8 ἐναγῆς G: ἀναίδης Η	9 αὐτοῦ conl. Mang.	10 σημεῖον τῷ Κάιν conicio;	
v. LXX et vol. I p. 297,22	12 μηδέποτε scripsi: μηδέπω codd.	19 Ἐθθ v	
20 post σπουδάζει add. δε, sed rursus del. Η	21 περιπολῶν L ¹ , περι πολλῶν Turn.	22 23 τῶν — ἐφώνησε s. s. Η ²	
24. 25 γὰρ τι τῷ ἀγαθῷ e Platone scripsi: γὰρ τῷ θεῷ codd.	25 θεοῖς: Platonis textus	αὐτὰ G (Plato): ταῦτα Η	26 περιπολεῖ Platonis textus

14 Od. μ 118. 16 Heracliti fragm. 85 Byw. p. 247 A 24 Platonis Theaet. p. 176 AB.

20. 21 cf. Platonis Phaedr.

- ἐνθένθε ἐκεῖσε φεύγειν ὅτι τάχιστα. φυγή δὲ ὁμοίως θεῶν κατὰ τὸ δυνατόν· ὁμοίως δὲ δίκαιον καὶ ὄσιον μετὰ φρονήσεως γενέσθαι.“
- 64 εἰκότως οὖν ὁ Κάϊν οὐκ ἀποθάνεται, τὸ κακίας σύμβολον, ἦν αἰεὶ δεῖ ζῆν ἐν τῷ θνητῷ γένει παρ' ἀνθρώποις· ὥστ' οὐκ ἀπὸ σκοποῦ τὸ „θανάτῳ θανατοῦσθαι“ ἔλεξαται τὸν ἀνδροφόνον διὰ τὰς δεδηλωμένας αἰτίας. 5
- 65 (13.) τὸ δὲ „οὐκ ἐκάν, ἀλλ' ὁ θεὸς παρέδωκεν“ ἐπὶ τῶν τὸν ἀκούσιον φόνον δρώντων πάνυ καλῶς εἴρηται. δοκεῖ γὰρ αὐτῷ τὰ μὲν ἐκούσια γνώμης τῆς ἡμετέρας ἔργα εἶναι, τὰ δὲ ἀκούσια θεοῦ· λέγω δὲ οὐ τὰ
- 66 ἀμαρτήματα, ἀλλὰ τοῦναντίον ὅσα ἀμαρτημάτων ἐστὶ κόλασις. | ἀπρεπὲς p. 556 M. γὰρ θεῶν τὸ κολάζειν ἅτε πρώτῳ καὶ ἀρίστῳ νομοθέτῃ, κολάζει δὲ (δι') 10 ὑπηρετούντων ἐτέρων, οὐ δι' ἑαυτοῦ. τὰς μὲν γὰρ χάριτας καὶ δωρεὰς καὶ εὐεργεσίας αὐτὸν ἀρμόττει προτείνειν ἅτε ἀγαθὸν καὶ φιλόδωρον ὄντα φύσει, τὰς δὲ τιμωρίας οὐκ ἄνευ μὲν ἐπικελεύσεως τῆς ἑαυτοῦ βασιλέως ἅτε ὑπάρχοντος, δι' ἄλλων δέ, οἱ πρὸς τιοαύτας χρεῖας εὐτρεπεῖς
- 67 εἰσι. μαρτυρεῖ δέ μου τῷ λόγῳ ὁ ἀσκητῆς ἐν οἷς φησιν· „ὁ θεὸς ὁ 15 τρέφων με ἐκ νεότητος, ὁ ἄγγελος ὁ βυθύμενός με ἐκ πάντων τῶν κακῶν“ (Gen. 48, 15. 16). τὰ μὲν γὰρ πρεσβύτερα ἀγαθὰ, οἷς ἡ ψυχὴ τρέφεται, ἀνέβηκε θεῶν, τὰ δὲ νεώτερα, ὅσα ἐκ φυγῆς ἀμαρτημάτων
- 68 περιγίνεται, θεράποντι θεοῦ. διὰ τοῦτ', οἶμαι, καὶ ἦνίκα τὰ τῆς κοσμοποιίας ἐφιλοσόφει, πάντα τᾶλλα εἰπὼν ὑπὸ θεοῦ γενέσθαι μόνον τὸν 20 ἄνθρωπον ὡς ἂν μετὰ συνεργῶν ἐτέρων ἐδήλωσε διαπλασθέντα. „εἶπε“ γὰρ φησιν „ὁ θεός· ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν“ (Gen. 69 1, 26), πληθούς διὰ τοῦ „ποιήσωμεν“ ἐμφανινομένου. διαλέγεται μὲν οὖν ὁ τῶν ὄλων πατὴρ ταῖς ἑαυτοῦ δυνάμεσιν, αἷς τὸ θνητὸν ἡμῶν τῆς 25 ψυχῆς μέρος ἔδωκε διαπλάττειν μιμουμέναις τὴν αὐτοῦ τέχνην, ἦνίκα τὸ λογικὸν ἐν ἡμῖν ἐμόρφου, δικαίων ὑπὸ μὲν ἡγεμόνος τὸ ἡγεμονεῶν
- 70 ἐν ψυχῇ, τὸ δ' ὑπήκοον πρὸς ὑπερκόων δημιουργεῖσθαι. κατεχρήσατο (δὲ) καὶ ταῖς μεθ' ἑαυτοῦ δυνάμεσιν οὐ διὰ τὸ λεχθὲν μόνον, ἀλλ' ὅτι ἔμελλεν ἡ ἀνθρώπου ψυχὴ μόνη κακῶν καὶ ἀγαθῶν ἐννοίας λαμβάνειν καὶ χρῆσθαι ταῖς ἐτέραις, εἰ μὴ δυνατόν ἀμφοτέραις. ἀναγκαῖον οὖν 30 ἡγήσατο τὴν κακῶν γένεσιν ἐτέροις ἀπονεῖμαι δημιουργοῖς, τὴν δὲ τῶν
- 71 ἀγαθῶν ἑαυτῷ μόνην. (14.) διὸ καὶ λεχθέντος πρότερον „ποιήσωμεν

1 τὸ om. H 2 ὁμοίως — γενέσθαι om. H 4 τὸ] τῷ G 9 εὐπρεπὲς H 10 κολάζει Turn.: κολάζειν codd. δι' add. Cohn 12 ἀρμόττειν H
 14 εὐπρεπεῖς v 15 ἐν οἷς om. G 16 prius ὅ] καὶ ὁ G² 16 τῶν om. G
 23 μὲν om. I. 28 δὲ add. Turn. αὐτοῦ H, ἑαυτὸν conl. Mang. 29 ἐννοίας] ἐν e corr. H² 30 ἑταίραις G εἰ GH²: ἢ H¹ ut vid.
 32 δι' ὁ H²: δι' οὐ GH¹ ποιήσωμεν H

ἄνθρωπον“ ὡς ἂν ἐπὶ πλήθους, ἐπιφέρεται τὸ ὡς ἂν ἐφ' ἑνός· „ἐποίη-
 σεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον“ (Gen. 1,27). τοῦ μὲν γὰρ πρὸς ἀλήθειαν
 ἀνθρώπου, ὃς δὴ νοῦς ἐστι καθαρώτατος, εἰς ὁ μόνος θεὸς δημιουργός,
 τοῦ δὲ λεγομένου καὶ κεκραμένου μετ' αἰσθήσεως τὸ πλῆθος. οὐ χάριν ὁ 72
 5 μὲν κατ' ἔξοχὴν ἄνθρωπος σὺν τῷ ἄρθρῳ μεμνήταται — λέγεται γάρ·
 „ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον“ τὴν ἀειδῶ καὶ ἄκρατον ἐκείνον λογι-
 σμόν —, ὁ δὲ ἄνευ τῆς τοῦδε προσθήκης· τὸ γάρ· „ποιήσωμεν ἄνθρω-
 πον“ ἐμφαίνει τὸν ἐξ ἀλόγου καὶ λογικῆς συνυφανθέντα φύσεως. ἐπόμε- 73
 νος τούτοις τό τε εὐλογεῖν τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τὸ καταρᾶσθαι τοῖς
 10 ὑπαιτίοις ἀνέθηκεν οὐχὶ τοῖς αὐτοῖς, καίτοι γε ἀμφοτέρων ἐχόντων
 ἔπαινον, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ μὲν εὐλογεῖν τοὺς ἀξίους ἡγεμονίαν ἔχει τὴν
 ἐν ἐγκωμίοις, τὸ δ' ἄρα τὸς φαύλους τιθεσθαι δευτέραν τάξιν, τῶν ἐπὶ
 p. 557 M. ταῦτα χειροτονηθέντων — | εἰσὶ δὲ οἱ τοῦ γένους ἀρχηγῆται δώδεκα
 ἀριθμῷ, φυλάρχας αὐτοὺς ὀνομάζειν ἔθος — ἔξ μὲν τοὺς ἀμείνους
 15 ἔταξεν ἐπὶ τῆς εὐλογίας, Συμεὼν, Λευί, Ἰούδας, Ἰσαάκ, Ἰωσήφ καὶ
 Βενιαμίν, τοὺς δ' ἑτέροισ ἐπὶ τῆς καταράς, τὸν τε πρῶτον καὶ τὸν
 ὕστατον τῶν Λείας, Ρουβὴν καὶ Ζαβουλών, καὶ τοὺς ἐκ τῶν θεραπανί-
 δων νόθους τέτταρας (Deut. 27, 12, 13). τῆς γὰρ βασιλείου καὶ ἱερῶ- 74
 μένης φυλῆς οἱ ἡγεμόνες ἐν τῇ προτέρᾳ τάξει χορεύουσιν, Ἰούδας τε καὶ
 20 Λευί. εἰκότως οὖν καὶ τοὺς αἴτια θανάτου δρώντας ἑτέρων χερσὶν ἐκ-
 διδῶσιν ἐπὶ τιμωρίᾳ, βουλόμενος ἡμᾶς ἀναδιδάσκειν, ὅτι ἡ κακοῦ φύσις
 μακρὰν ἀπελήλαται χοροῦ θεοῦ, ὅποτε καὶ τὸ μιμητῆζον ἀγαθὸν κακῷ,
 ἢ τιμωρία, δι' ἑτέρων βεβαιούται. τὸ δὲ „δώσω σοι τόπον, οὐ φεύξε- 75
 ται ὁ φρονεύσας“ (Exod. 21,13) ἀκουσίως, πᾶνυ καλῶς εἰρησθαί μοι δοκεῖ·
 25 τόπον γὰρ καλεῖ νῦν οὐ χώραν ἐκπεπληρωμένην ὑπὸ σώματος, ἀλλὰ
 δι' ὑπονοιωῶν αὐτῶν τὸν θεόν, ἐπειδὴ περιέχων οὐ περιέχεται καὶ ὅτι
 καταφυγὴ τῶν ὄλων ἐστί. θέμις οὖν τῷ δόξαντι τροπῇ χρῆσασθαι ἀκου- 76
 σίῳ φάναι κατὰ θεὸν συμβῆναι τὴν τροπὴν, ὅπερ οὐ θέμις τῷ ἔκου-
 σίως ἀμαρτύνει. „δώσειν“ δὲ φησὶν οὐ τῷ κτείναντι, ἀλλ' ᾧ διαλέγεται,

1 ἐπιφέρεται G	4 κεκραμένου H	(τοῦ) μετ' conicio	5 ἄρθρῳ ἀν-
θρώπου G ¹	7 ὁ δὲ] ὡδε δὲ ἄνθρωπον conl. Mang.	δε G: δ' ἄνθρωπον H, δ'	
ἄνθρωπος v	10 ὑπεναντίοις Turn.	ἀνέθηκεν G: ἔθηκεν H	14 ἀρι-
θμόν v	15 Λευί GH	Ἰσαάκ codd.	17 τῶν G: τῆς H
'Ρουβὴν G: 'Ρουβὴμ H	20 Λευίς GH	21 τιμωρία G: τιμωρίαν H	22 πλη-
σιάζον conicio	κακῷ] w ex corr. H ²	23 ἢ τιμωρίᾳ Turn.	
27 ἐστὶν H	28 ὅπερ Mang.: ὡσπερ codd.	29 ἀμαρτύνει G	

21. 22 cf. ad p. 123, 20.

25 cf. Doxographi p. 317, 12. Zeller III 1 p. 181.

ὡσθ' ἕτερον μὲν εἶναι τὸν οἰκήτορα, ἕτερον δὲ τὸν φεύγοντα. τῷ μὲν γὰρ ἑαυτοῦ λόγῳ ὁ θεὸς πατρὶδα οἰκεῖν τὴν ἐπιστήμην ἑαυτοῦ, ὡς ἂν αὐτόχθονι, δεδώρηται, τῷ δ' ἐν ἀκουσίῳ γενομένῳ σφαλμασι καταφυ-
 77 γῆν, ὡς ὀθνεῖα ξένην, οὐχ ὡς πατρὶδα ἀστυῶ. (15.) ταῦτα καὶ περὶ τῶν ἀκουσίῳ φιλοσοφῆσας περὶ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ βουλευσεως ἐξῆς νομοθετεῖ φάσκων· ἂν δέ τις ἐπιθῆται τῷ πλησίον ἀποκτεῖναι αὐτὸν δόλῳ καὶ καταφύγῃ (Exod. 21, 14) ἐπὶ τὸν θεόν, τὸν προειρημένον συμβολικῶς τόπον, παρ' ὃν ζῆν συμβέβηκε τοῖς πᾶσι· καὶ γὰρ ἐτέ-
 78 ρωθί φησιν· „ὅς ἂν φύγῃ ἐκεῖ, καὶ ζήσεται“ (Deut. 19, 5). ἀλλ' οὐ ζῶν μὲν ἐστὶν αἰώνιος ἢ πρὸς τὸ ὄν καταφυγή, θάνατος δ' ὁ ἀπὸ τού-
 10 του δρασμός; εἰ δέ τις ἐπιτίθεται, πάντως ἐκ προνοίας ἀδικεῖ, καὶ τὸ σὺν δόλῳ πραττόμενον ἐκουσίως ἔνοχον, ὡς τὸ ἀδολῶς ἔμπαλιν οὐδ'
 79 ὑπάτειον. οὐδὲν οὖν τῶν ὑπόουλος καὶ δουλερῶς καὶ ἐκ προνοίας πρατ-
 15 τόμενων ἀδικημάτων ἄξιον λέγειν γίνεσθαι κατὰ θεόν, ἀλλὰ καθ' ἡμᾶς αὐτοῦς. ἐν ἧμῖν γὰρ αὐτοῖς, ὡς ἔφη, οἱ τῶν κακῶν εἰσι θησαυροί,
 80 παρὰ θεῶν δὲ οἱ μόνων ἀγαθῶν. ἕς ἂν οὖν καταφύγῃ, τὸ δ' ἐστὶν ἐς ἂν τῶν ἀμαρτημάτων μὴ ἑαυτὸν ἀλλὰ θεὸν αἰτιάται, κολαζέσθω, τῆς μόνους ἰκέταις πρὸς σωτηρίαν καὶ ἀσφαλῆσαν καταφυγῆς, τοῦ βωμοῦ, στερούμενος, καὶ μήποτ' εἰκότως· ἀμώμων γὰρ ἱερέων, λέγω δὲ ψυχῶν ἀσινῶν καὶ κεκαθαρμένων, τὸ | θυσιαστήριον ἀνάπλεων εἶσι· δυσίατος p. 558 M.
 25 ἐδὲ ἡ παντελῶς ἀνάτης μῶμων, τὸ φάσκειν καὶ κακῶν αἴτιον εἶναι τὸ
 81 θεῖον. φιλαυτοὶ δὲ ἡ μάλλον ἢ φιλόθεοι σπουδάζαντες οἱ τοιοῦτοι τρόποι πάντες εἶναι βαινέτωσαν ἕξω περιρραντηρίων, ἵν' ὡς μισροὶ καὶ ἀκά-
 30 θαρτοὶ μηδ' ἐξ ἀπόπτου τὴν ἱερὰν φλόγα τῆς ἀνακαυομένης ἀσβέστου ψυχῆς καὶ θεῶν καθαρῶς ὀλοκλήρωσιν καὶ παντελεῖ δυνάμει θεά-
 82 σωνται. παγκάλως τις τῶν πάλαι σοφῶν εἰς ταῦτ' οὗτο συνδραμῶν ἐθάρρησεν εἰπεῖν, ὅτι „θεὸς οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἄδικος, ἀλλ' ὡς οἶον

7 καὶ καταφύγῃ Mang.: καὶ καταφύγη ποιεῖ (ποι; conl. Cohn) GH, καταφύγη ποιεῖ I, καταφύγην ποιεῖ Turn. 9 ἀλλ' οὐ] ἀλλὰ G² 11 δὴ scrib. et lin. 8—10 καὶ γὰρ—δρασμός parenthesis ponenda τὸ] τῷ G¹ 12 ἐκουσίως G² (Mang.): ἐκου-
 15 σίοις G¹H 15 κακῶν Mang.: κακίων codd. 16 οἱ scripsi: ras. 2 litt. in G, οὐ H οὖν s. s. H² 17 τὸν θεόν v 18 μόνος H²
 πρὸς G: εἰς H δεδομένης vid. add. 19 στερούμενος conl. Cohn
 μήτ' G¹ 21 καὶ secl. Mang. 22 τοιοῦτον τρόπον H¹v, τοιοῦτότεροι Mang.
 23 βαινέτωσαν G: μενέτωσαν H 25 καθαρῶς conl. Mang.

τε δικαιοτάτος, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῷ ὁμοίωτερον οὐδὲν ἢ δε ἄν ἡμῶν αὐ
 γένηται δε δικαιοτάτος. περὶ τοῦτον καὶ ἡ ὡς ἀληθῶς δεινότης ἀνδρὸς
 καὶ οὐδενία τε καὶ ἀνανδρία. ἡ μὲν γὰρ τούτου γῶσις σοφία καὶ ἀρετὴ
 ἀληθινή, ἡ δὲ ἄγνοια ἀμαθία τε καὶ κακία ἐναργής. αἱ δὲ ἄλλα δεινό-
 5 τες δοκοῦσαι καὶ σοφαί ἐν μὲν πολιτικῆς δυναστείας γιγνόμεναι φορ-
 τικαί, ἐν δὲ τέχναις βίβαστοι“ (16) προστάξας οὐκ ἀπάγεσθαι τὸν 83
 ἀνίερον καὶ κακῆγορον τῶν θεῶν ἀπὸ τῶν ἱερωτάτων καὶ ἐκδιδοσθαι
 ἐπὶ τιμωρίᾳ φησὶν ἐξῆς· „δε τύπτει πατέρα ἢ μητέρα, τελευτάτω“ καὶ
 ὁμοίως „ὁ κακῆγορῶν πατέρα καὶ μητέρα τελευτάτω“ (Exod. 21, 15. 16).
 10 μονοῦ γὰρ βοῶ καὶ κέκραγεν, δε τῶν εἰς τὸ θεῖον βλασφημούντων 84
 οὐδενὶ συγγνώμης μεταδοτέον. εἰ γὰρ οἱ τοὺς θνητοὺς κακῆγορήσαντες
 γονεῖς ἀπάγονται τὴν ἐπὶ θανάτῳ, τίνας ἀξίους χρῆ νομίζειν τιμωρίας
 τοὺς τὸν τῶν ὄλων πατέρα καὶ ποιητὴν βλασφημεῖν ὑπομένοντας; τίς
 15 δ' ἄν γένοιτο αἰσχίων κακῆγορία ἢ τὸ φάσκειν μὴ παρ' ἡμᾶς, ἀλλὰ
 παρὰ θεῶν γένεσιν εἶναι τῶν κακῶν; ἐλαύνετε οὖν, ἐλαύνετε, ὦ μύσται καὶ 85
 ἱεροφάνται θεῶν ὀργίον, τὰς μιγάδας καὶ σύγκλυδας καὶ πεφυρμένας,
 δυσκαθάρτους καὶ δυσεκπλῆτους ψυχάς, αἱ ἄκλειστα μὲν ὦτα, ἄθυρον δὲ
 γλῶτταν, ὄργανα τῆς ἑαυτῶν βρυδαϊμονίας εὐτρεπῆ, περιφέρουσιν, ἵνα
 καὶ πάντων καὶ ὧν μὴ θέμις ἀκούωσι καὶ πάντα καὶ ἴσα μὴ χρεῶν
 20 ἐκλαλῶσιν. ὅσοι δὲ διαφορὰν ἔκουσιν καὶ ἀκουσίῳ ἐπαιδεύθησαν καὶ 86
 εὐφημον στόμα ἀντὶ κακῆγοροῦ γλῶττης ἔλαχον, κατορθοῦντες μὲν ἐπαι-
 νετοί, σφαλλόμενοι δὲ μὴ κατὰ γνώμην οὐ πάνυ ψεκτοί· διὸ καὶ πόλεις
 p. 559 M. αὐτοῖς εἰς καταφυγὴν ἀπεκρίθησαν (Num. 35). (17.) | αἶτιον δὲ τῶν 87
 περὶ τὸν τόπον αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα μάλιστα ἀκριβῶσαι. ἔστι δ' ἀριθμῶ

1 καὶ om. H ἡ δε ἄν in mg H² ἡμῶν om. Turn. αὐ Plato: εὐ
 codd., οὐ Turn. 2 δε δικαιοτάτος om. H περὶ] παρὰ conī. Mang.
 τοῦτον] ῥώμη δὲ s. s. H², ῥώμη τε v 3 οὐδενία te scripsi; οὐδὲν ἴται G(H¹?),
 οὐδενία τε ex corr. H² ἀρετὴ s. s. H² 4 ἄγνοια G: ἀνοια H, ἀνθρωπεία
 Mang. ex codice Oxon. Coll. Novi 143 5 δοκοῦσαι] te δοκοῦσαι Plato
 5. 6 φροντισταὶ H, ante quod add. καὶ, sed rursus del. 8 μητέρα ἢ πατέρα H
 8. 9 καὶ ὁμοίως—τελευτάτω om. H 9 καὶ] ἢ conicio 10 μόνον γὰρ
 οὐ G, μονοῦνκ ἀρα conicio ἐκβοῶ conī. Mang. 11 κακῆγορήσαντες H
 12 ἀξίω H 13 τὸν om. v 14 παρ' G (Mang.): περὶ H 15 παρὰ G (Mang.):
 περὶ H 17 δυσεκπλῆτους v ἄκλειστα H 19 primum καὶ fort. secl.
 ἀκούωσιν G 19. 20 καὶ πάντων (sic G, πάντα scripsi)—ἐκλαλῶσιν G: om. H
 21 κακῆγοροῦ H 24 ἀκριβῶσαι] ἀκριβ H² in ras., ante β ras. in H δὲ H

23—128,7 *Ambros. de fuga saeculi 2,5*: sed consideremus altius. quattuor sunt quae
 admonent, profundius esse spectanda lectionis arcana istius. unum, qua ratione ex his

τέτταρα· ἐν μὲν, διὰ τί οὐκ ἐξ ὧν αἱ ἄλλαι φυλαὶ πόλεων ἔλαχον, ἀλλ' ἐξ ὧν ἡ Λευιτικὴ μὴνη, φυγάσι πόλεις ἀπεκρίθησαν· δευτέρον δέ, διὰ τί ἐξ ἀριθμῶν καὶ οὔτε πλείους οὔτε ἐλάττους· τρίτον, τί δήποτε τρεῖς μὲν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, αἱ δ' ἕτεραι ἐν τῇ Χανααναίων γῆ· τέταρτον, διὰ τί προθεσμία τοῖς φυγάσιν ὄρισται τοῦ κατελεθεῖν ὁ τοῦ ἀρχιερέως θιά- 5
 88 νατος. λεκτέον οὖν περὶ ἐκάστου τὰ ἀρμόττοντα, ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ πρώτου λαβόντας. εἰς τὰς ἀπονεμηθείσας Λευίταις μόνοις πόλεις φεύγειν διείρηται πᾶνυ προσηκόντως· καὶ γὰρ οἱ Λευῖται τρήπον τινὰ φυγάδες εἰσίν, ἕνεκα ἀρεσκείας θεοῦ γονεῖς καὶ τέκνα καὶ ἀδελφοὺς καὶ πᾶσαν τὴν θνητὴν
 89 συγγένειαν ἀπολελοιπότες. ὁ γοῦν ἀρχηγέτης τοῦ θιάσου τούτου λέγων 10 εἰσάγεται τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ· «οὐχ ἑώρακα ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς οὐ γινώσκω, καὶ τοὺς υἱοὺς ἀπογινώσκω» (Deut. 33,9) ὑπὲρ τοῦ δόγμα μεθολκῆς θεραπεύειν τὸ ὄν. ἡ δ' ἀψευδῆς φυγὴ στέρησις τῶν οἰκειοτάτων καὶ φιλάτων ἐστίν. φυγάδας οὖν φυγάσι παρακατατίθεται
 90 πρὸς τὴν ὧν εἰργάσαντο ἀμνηστίαν, δι' ὁμοιότητα ἔργων. ἀρ' οὖν διὰ 15

4 αἱ δ' ἕτεραι Turn.: τὰς δ' ἑτέρας codd., quod seruari potest verbo addito

7 λαβόντι conl. Mang. διείρηται H²: διαίρεται G (H¹?) 8 οἱ om. H

14 εἰκαιοτάτων G ἐστὶ G ἐστὶ καὶ φυγάδας φυγάσι v 15 ἀμνηστίαν codd.

civitatibus, quae Levitis in portionem sorte obvenerunt, sex civitates ad refugium datae sunt homicidii crimine laborantibus, cur non etiam aliarum tribuum civitates ad hoc munus deputatae. secundum, qua ratione sex numero; non enim otiose numerus hic praescriptus videtur, neque plurium neque pauciorum civitatum. tertium, cur tres ultra Iordanen civitates et tres in regione Chananaea dispositae sint, quae refugio peccantibus forent. quartum, cur enumeratio et definitio temporis comprehensa, intra quod habitat homicida in civitate refugii, quoad moriatur sacerdos magnus et post mortem sacerdotis magni revertatur homicida in civitatem habitationis suae. de singulis ergo oportet dicere atque eo ordine quo proposuimus quaesita absolvere.

7—10. 12. 13 *ibid.* 2,6: competenter itaque Levitarum civitates datas ad refugium primo explicandum est. congrue autem provisum liquet, quia Levitae fugitantes sunt mundi huius, (qui *add. Schenk*) ut placeant deo, relinquunt (relinquunt *conicio*) patriam parentes filios omnem cognationem, ut adhaereant uni deo. — 2,7: fugitans igitur est suorum sacri altaris eius minister. 10—12 cf. *ibid.* 2,7 p. 167, 23—168,4

Sch., ubi pro loco Deut. locos N.T. laudat Ambrosius. 12—15 *ibid.* 2,7: ergo cui deus portio est (Deut. 18,2) nihil debet curare nisi deum, ne alterius impediatur necessitatis munere... haec enim vera est sacerdotis fuga, abdicatio domesticorum et quaedam alienatio carissimorum, ut suis se abneget, qui servire deo gestic. recte ergo fugaces fugacibus commendavit aeternae legis sanctio, ut qui hunc mundum obliti sunt eos recipiant qui peccata sua condemnantes atque opera oblivionem vitae superioris expetant.

τοῦτο μόνον ἢ καὶ δι' ἐκεῖνο, (ὅτι) ἡ τῶν νεωκόρων Λευιτικῆ φυλὴ τοὺς
 θεοπλαστήσαντας τὸν χρυσοῦν μόσχον, τὸν Αἰγυπτιακὸν τύφον, ἰβήδον
 ἐξ ἐπιδρομῆς κατέκτειναν, ὀργῇ δικαίᾳ σὺν ἐνθουσιασμῷ καὶ τινι κατο-
 κωχῆ θεοφορήτῃ χρησάμενοι; „καὶ κτείνει Ξαστος ἀδελφὸν καὶ πλη-
 5 σίον καὶ τὸν ἔγγιστα“ (Exod. 32,27), ἀδελφὸν μὲν ψυχῆς τὸ σῶμα, τὸ
 δὲ λογικὸν πλησίον τὸ ἄλογον, τὸν δὲ ἔγγιστα νοῦ τὸν προφορικὸν λόγον.
 οὕτως γὰρ ἂν μόνως θεραπευτικὸν γένοιτο τοῦ τῶν ὄντων ἀρίστου τὸ 91
 ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἄριστον, πρῶτον μὲν εἰ ἀναλυθεῖ ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν,
 διασχυθέντος καὶ διακοπέντος αὐτῷ τοῦ ἀδελφοῦ σώματος καὶ τῶν
 10 ἀνηνύτων ἐπιθυμιῶν· εἶτα τῆς ψυχῆς ἀποβαλούσης, ὡς ἔφην, τὸ πλη-
 σίον τοῦ λογικοῦ, τὸ ἄλογον — καὶ γὰρ αὐτὸ χειμάρρου τρόπον πε-
 ταχῆ σχιζόμενον διὰ πασῶν τῶν αἰσθήσεων οἷα δεξαμενῶν τὴν τῶν
 παθῶν ἀνεγείρει φοράν — εἰθ' ἐξῆς τοῦ λογισμοῦ διοικίσαντος καὶ 92
 διαζεύξαντος τὸν ἔγγυτάτω δοκοῦντα εἶναι, τὸν προφορικὸν λόγον, ἢ ὁ
 15 κατὰ διάνοιαν ἀπολειφθῆ μόνος, ἔρημος σώματος, ἔρημος αἰσθήσεως,
 ἔρημος γεγωνοῦ λόγου προφορᾶς· ἀπολειφθεὶς γάρ, τῇ κατὰ τὴν μόνω-
 σιν διαίτῃ χρώμενος, τὸ μόνον (ὄν) καθαρῶς καὶ ἀμεθέλκτως ἀσπά-
 p. 560 M. σεται. | πρὸς γε μὴν τοῖς εἰρημένοις κἀκεῖνο ὑπομνηστέον, ὅτι ἡ Λευι- 93
 τικῆ φυλὴ νεωκόρων καὶ ἱερέων ἐστίν, οἷς ἡ τῶν ἀγίων ἀνάκειται λει-
 20 τουργία· λειτουργοῦσι δὲ καὶ οἱ τὸν ἀκούσιον φόνον δρῶντες, εἴ γε
 κατὰ Μωυσῆν „ὁ θεὸς παραδίδωσιν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν“ (Exod.
 21, 13) τοὺς θανάτου ἄξια εἰργασμένους πρὸς ἀναίρεσιν. ἀλλ' οἱ μὲν
 ἐτάχθησαν ἐπὶ τῷ τοὺς ἀγαθοὺς σεμνύνειν, οἱ δ' ἐπὶ τῷ τοὺς ὑπαιτίους

1 ὅτι addidi	2 ante μόσχον ras. in H	3 κατέκτεινον H, κατέκτεινεν
conicio et lin. 11 χρησαμένη	3. 4 κατοκωχῆ G: κατακωχῆ H	4 θεο- φορήτῃ — κτείνει om. G
5 τὸ G: τοῦ H	7 ἂν G: om. H	8 ἀκολου- θεῖη G
6 G: om. H	9 διακοπέντος] διοικισθέντος conl. Mang.	
αὐτοῦ conicio	10 ἀποβαλούσης Turn.: ἀποβαλλούσης GH	11 χειμάρ- ρου G
13 διοικίσαντος Turn.: διοικήσαντος GH	15 ἀπολειφθῆ Turn.:	
ἀποληφθῆ GH	16 γεγωνοῦ λόγου scripsi: γεγωνοῦ (G ¹ (?), γεγωνῶς G ² , γε (τε Mang.) λόγου H	21 Μωσῆν codd.
17 ὄν add. Mang.	23 τῷ	
G: τὸ H	τῷ G: τὸ H	

1—18 *ibid.* 2,7. 8 p. 168,7. 8. 19. 20: et ideo exul est mundi: fugitans corporis, fugi-
 tans passionum abdicat se omnibus, ut solus remaneat . . . percussus igitur Levitico
 gladio moriatur sensus carnis in nobis, ut vivat anima nostra. 18—22 *ibid.*
 2,8 p. 168,12—15: est etiam illa causa, quia Levitae ministri sunt dei. et ideo ipso-
 rum civitates fugientium homicidis per legem deputantur, quia ipsis ius est divina
 mandata exsequi circa eos qui crimen mortale admiserint.

- 94 κολάζειν. (18.) αὐται μὲν εἰσιν αἱ αἰτίαι, ὧν ἕνεκα οἱ τὸν ἀκούσιον φόνον δράσαντες εἰς μόνας τὰς τῶν νεωκόρων φεύγουσι πόλεις. τίνες δὲ εἰσι καὶ διὰ τί ἀριθμῶ ἕξ, ἐπομένως λεχτέον. μήποτ' οὖν ἡ μὲν πρεσβυτάτη καὶ ἐχυριωτάτη καὶ ἀρίστη μητρόπολις, οὐκ αὐτὸ μόνον πόλις, ὁ θεῖός ἐστι λόγος, ἐφ' ὃν πρῶτον καταφεύγειν ὠφελιμώτατον. 5
- 95 αἱ δ' ἄλλαι πέντε, ὧς ἂν ἀποικίαι, δυνάμεις εἰσὶ τοῦ λέγοντος, ὧν ἄρχη ἡ ποιητικὴ, καθ' ἣν ὁ ποιῶν λογῶν τὸν κόσμον ἐδημιούργησε· δευτέρα δ' ἡ βασιλική, καθ' ἣν ὁ πεποιηκὼς ἄρχη τοῦ γενομένου· τρίτη δ' ἡ ἴλεως, δι' ἧς ὁ τεχνίτης οἰκτεῖρει καὶ ἐλεεῖ τὸ ἴδιον ἔργον· τετάρτη δ' ἡ * * * νομοθετικῆς μοῖρα, δι' ἧς ἂ μὴ χρῆ γίνεται ἀπαγορεύει. 10
- 96 πάγκραλοι δὲ καὶ εὐερέσταται πόλεις, ἀξίον σφίζεσθαι ψυχῶν τὸν αἰῶνα ἄρισταί γε καταφυγαί· χρηστὴ δὲ καὶ φιλόανθρωπος ἡ διατάξις, ἀλειψαὶ καὶ ῥῶσαι πρὸς εὐελπιστίαν (ἰκανή. ἧς) τίς ἂν ἐδυνήθη μᾶλλον τοσαύτην τῶν δυναμένων εὐεργετῶν ἀναδειξάμενον ἀφθονίαν διὰ τὰς διαφορὰς τῶν ἐν τροπαῖς
- 97 ἀκουσίως γενομένων, οἷς οὔτε ἰσχυρὸς οὔτε [ἡ] ἀσθένεια ἡ αὐτή; προ- 15
τρέπει δὲ τὸν μὲν ὠκυδρομεῖν ἰκανὸν συντείνειν ἀπνευστί πρὸς τὸν ἀνωτάτω

4 ὄχυρωτάτη H 5 πόλις s. s. H² ἐστὶν H 6 ὄντος conl. Mang., λεχθέντος
vir doctus apud Mang., ἡγεμόνος conicio 7 ἡ G²: om. G¹H, μὲν ἡ conicio
8 δ' ἡ H: δὴ G¹, δὲ ἡ G² 9 δ' ἡ H: δὴ G 10 νομοθετικὴ H
lacunam ex Ambrosio supplendam (e. gr. νομοθετικὴ, δι' ἧς προστάττει ἂ δει, πέμπτη δ'
ἡ. cf. § 98. 100. 104) hic statuo, Mang. post ἀπαγορεύει 13 ῥῶσαι] συγκροτῆσαι
conl. Mang. ἰκανή add. Mang., ἧς Diels 14 ἀναδειξάμενον G²H²: ἀνέδειξε
G¹H¹ διαφθορὰς G 15 <ἡ> ἰσχυρὸς conl. Cohn ἡ seclusi 16 δὴ]
δὲ οὖν ex codice Oxon. Coll. Novi 143 Mang.

2—15 *ibid.* 2,9: .sex autem civitatum refugia sunt ita, ut prima civitas sit cognitio verbi et ad imaginem eius forma vivendi . . . haec igitur civitas velut metropolis, cui adiacent aliae quinque civitates Levitarum. secunda est civitas consideratio divinae operationis, qua creatus est mundus. tertia civitas est contemplatio potestatis regiae et maiestatis aeternae. quarta civitas propitiationis divinae contuitus. quinta civitas legis divinae contemplatio, quae praecipit quid faciendum sit. sexta quoque civitas portio legis, quae praescribit quid non faciendum sit. quanta abundantia divinae misericordiae, quanta divitiae pietatis eius, ut singulorum studia fragilitatesque humanae condicionis considerans, quibus et inviti ac reluctantes ad culpam ducimur et non voluntaria delicta victi inlecebris frequenter committimus, diversa nobis refugia proponeret. *cf. etiam 2,12 p. 172,4.5 cum lin. 14. 15.*

15—131,6 *ibid.* 2,10: primum igitur remedium, ut . . . sine ulla conperendinatione . . . ad ipsam rerum arcem omnium properet, ubi verbum est dei . . . ubi est fons sapientiae, unde pro morte vitae aeternae hauriat potum inmortalem. secundum est remedium, ut qui non potest cognitionem boni illius praelibare et tardior vel ingenio est vel fidei comprehensione . . . saltem opera domini consideret atque ex his quae facta sunt tanti

λόγον θεῖον, δις σοφίας ἐστὶ πηγὴ, ἵνα ἀρυσάμενος τοῦ νάματος ἀντὶ
θανάτου ζωὴν αἰδίων ἀθλῶν εὐρηται· τὸν δὲ μὴ οὕτως ταχὺν ἐπὶ τὴν
ποιητικὴν καταφεύγειν δύναμιν, ἣν Μωυσῆς ὀνομάζει θεόν, ἐπειδὴ δι'
αὐτῆς ἐτέθη καὶ διεκοσμήθη τὰ σύμπαντα — τῷ γὰρ ὅτι γέγονε τὸ
5 πᾶν καταλαβόντι μεγάλου κτῆσις ἀγαθοῦ περιγίνεται, ἢ τοῦ πεποιηκότες
ἐπιστήμη, ἢ δ' εὐθύς ἀναπέθει τὸ γενόμενον (ὄραν. cod.) φυτεύσαντος —
τὸν δὲ μὴ οὕτως ἔτιμον ἐπὶ τὴν βασιλικὴν — φόβῳ γὰρ ἄρχοντος τὸ 98
ὑπήκοον, εἰ καὶ μὴ εὐνοία πατρὸς τὸ ἔχγονον, ἀνάγκη σωφρονισοῦση
νουθετεῖται — τῷ δὲ μὴ φθάνοντι πρὸς τοὺς λεχθέντας ὄρους ὡς
10 μακρὰν διεστώτας ἀφικνεῖσθαι καμπτήρες εἴσω πεπήγασιν ἕτεροι δυνά-
μεων ἀναγκαίων, τῆς ἰλεω, τῆς προσταττοῦσης α δει, τῆς ἀπαγορευοῦσης
p. 561 M. α μὴ δεῖ. δ τε γὰρ προλαβών, | ὡς οὐκ ἀπαραίτητον ἀλλ' εὐμένες δι' 99
ἡμερότητα φύσεώς ἐστὶ τὸ θεῖον, κἄν ἀμάρτη πρότερον, αὐτὶς μετενόη-
σεν ἀμνηστίας ἐλπιδί, δ τε ἔννοιαν λαβών, ὅτι νομοθέτης ὁ θεὸς ἐστίν,
15 πειθαρχῶν οἷς ἂν προστατῆται πᾶσιν εὐδαιμονήσει· ὁ δ' ὕστατος ὕστατῆν
εὐρήσεται καταφυγὴν, ἀποτροπὴν κακῶν, εἰ καὶ μὴ μετουσίαν προηγου-
μένων ἀγαθῶν. (19.) ἀδ' εἰσὶν (αἰ) ξέ πόλεις, ἀς καλεῖ φυγαδευτήρια 100

1 ἀρυσάμενος H ²	3 Μωσῆς codd.	4 ἐκοσμήθη H	δντι G ¹ ut vid.
γέγονεν H	5 μεγάλου Mang.: μεγάλη codd.	7 οὕτως G (Turn.): οὕτε H	8 ἀνάγκης σωφρονισοῦσης conicio
φθονοῦντι H	12 δ τε] δ e corr. H ²	14 ἀμνηστίας GH ¹	9 φθάνοντι G (Turn.): εὐδαιμονήση G
17 αἰ addidi	φυγαδευτήρων H ¹	15 προστατῆται H	

contempletur operis auctorem, quoniam ex his bonis, quae sunt in constitutione istius creaturae . . . , bonum illud summum atque aeternum comprehenditur . . . nonne his quamvis tardum ingenium diligere auctorem suum provocatur? . . . ergo operatoria virtus dei, etsi non videtur, tamen ex suis operibus aestimatur. . . .

G—9 *ibid.*: tertius ordo est regalis potestatis contemplatio, ut subiciamur regi, si non deferimus tamquam parenti. metu enim praesidentis plerumque fit oboediens potestati qui est salutis ingratus, ut necessitatem sobrietatis agnoscat qui noluit ac nequivit gratiam pietatis agnoscere. corrigit enim necessitas quem pietas provocare debuerat. *cf. etiam 2, 11.*

9—17 *ibid.* 2, 12: qui descenderint ergo ex illis superioribus virtutibus ad haec inferiora . . . , habent propiora hominis refugia quae petant ut . . . sperent dominum sibi reconciliari posse, si veniam petant, sperent posse corrigi, si praecepta sequantur caelestium testamentorum, quibus aut informamur ad innocentiam aut revocamur a culpa. haec igitur intra Iordanen civitates sequentes sunt, ut propitiemur nobis deum, sequamur quae iubet, vitemus quae prohibet. sit ergo propitiandae divinitatis ambitio, sequendae praeceptionis oboeditio, interdictae praevaricationis cautio, quibus propitiatoriam dei misericordiam et nomotheticen eius providentiam vel institutorum obsequio vel interdictorum declinatione veneremur.

- (Num. 35, 12), ὧν αἱ μὲν πέντε ἀπεικονίσθησαν καὶ ἔστιν αὐτῶν ἐν τοῖς ἁγίοις τὰ μιμήματα, προστάξεως μὲν καὶ ἀπαγορεύσεως οἱ ἐν τῇ κιβωτῇ νόμοι, τῆς δ' ἴλεω δυνάμεως τὸ ἐπίθημα τῆς κιβωτοῦ — καλεῖ δὲ αὐτὸ ἱλαστήριον —, ποιητικῆς δὲ καὶ βασιλικῆς τὰ ὑπίπτερα
- 101 καὶ ἐφιδρυμένα Χερουβίμ· ὁ δ' ὑπεράνω τούτων λόγος θεοῦ εἰς ὄρατὴν οὐκ ἔλθεν ἰδεῖν, ἀλλ' ἔπαισθη ἐμφορῆς ὧν, ἀλλ' αὐτὸς εἰκὼν ὑπάρχων θεοῦ, τῶν νοητῶν ἅπας ἀπάντων ὁ πρεσβύτατος, ὁ ἔγγυτάτω, μηδενὸς ὄντος μεθορίου διαστήματος, τοῦ μόνου, ὃ ἔστιν ἀψευδῶς, ἐφιδρυμένος. λέγεται γάρ· „λαλήσω σοι ἄνωθεν τοῦ ἱλαστήριου, ἀνὰ μέσον τῶν θυεῖν Χερουβίμ“ (Exod. 25, 21), ὥσθ' ἡνίοχον μὲν εἶναι τῶν δυνάμεων τὸν λόγον, ἔποχον δὲ τὸν λαλοῦντα, ἐπιχειλού-
- 102 μενον τῷ ἡνίοχῳ τὰ πρὸς ὀρθὴν τοῦ παντὸς ἡνίοχῃσιν. ὁ μὲν οὖν ἄνευ τροπῆς, ἐκουσίου μὲν ἄπαγε, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀκουσίου γεγωνῶς, αὐτὸν τὸν θεὸν κληρὸν ἔχων (Deut. 10, 9), ἐν αὐτῷ μόνῳ κατοικήσει· οἱ δ' οὐκ ἐκ προνοίας ἀλλ' ἀβουλήτοις χρῆσάμενοι σφάλμασι καταφυ-
- 103 γὰς ἔξρουσι τὰς εἰρημένους ἀφθόλους καὶ πλουσίας οὕτως. τῶν δὲ πρὸς καταφυγὴν πόλεων τρεῖς μὲν εἰσι πέραν, αἱ μακρὰν ἡμῶν τοῦ γένους ἀφραστᾶσι. τίνες αὐταί; ὁ τοῦ ἡγεμόνος λόγος καὶ ἡ ποιητικὴ καὶ βασιλικὴ δύναμις αὐτοῦ· τούτων γάρ ὃ τε οὐρανὸς καὶ σύμπας ὁ κόσμος
- 104 ἐπικοινωνεῖ. αἱ δὲ προσεχεῖς ἡμῖν καὶ ἐφαπτόμεναι τοῦ τῶν ἀνθρώπων ἔπιχθρῶ γένους, ἧ μόνῳ συμβέβηκε διαμαρτάνειν, αἱ ἐντός εἰσι τρεῖς, ἡ ἴλεως, ἡ προστακτικὴ τῶν ποιητέων, ἡ ἀπαγορευτικὴ τῶν μὴ ποιη-
- 105 τέων· αὐταὶ γάρ ἤδη ἡμῶν ἐφάπτονται. τίς γάρ ἀπαγορεύσεως χρεία τοῖς μὴ μέλλουσιν ἀδικήσειν, τίς δὲ προστάξεως τοῖς μὴ πεφυκόσι σφάλλεσθαι, τίς δὲ τῆς ἴλεως τοῖς μὴδ' ἔλωσ ἀμαρτησομένοις; ἀλλὰ τὸ γε ἡμέτερον γένος χρεῖον γέγονε τούτων διὰ τὸ πεφυκέναι καὶ ἐπικλινώσ
- 106 ἔχειν πρὸς τε τὰ ἐκούσια καὶ ἀκούσια ἀμαρτήματα. (20.) τέταρτον καὶ λοιπὸν ἦν τῶν προταθέντων ἡ προθεσμία τῆς τῶν πεφευγῶτων καθ-

3 ἐπίθημα G(H¹): ἐπίθημα H² 5 ἐφιδρυμένα L 7 εἰκῶν om. G
 8 τοῦ μόνου Turn.: τῷ μόνον G, τὸ μόνον H 9 ἐφιδρυμένος scripsi: ἀφιδρυμένος
 codd. 10 θυεῖν H χερουβείμ G 15 ἀλλὰ βουλή τοῖς G
 χρῆσάμενοι H²: χρῆσαμένοις GH¹ 16 post εἰρημένους vid. add. πόλις
 οὕτως] οὕσας conicio οὕτω δὲ τῶν v 18 ἀφραστᾶσιν H prius καὶ H²:
 om. GH¹ 20 ἐπικοινωνεῖ scripsi: ἐπικοινωναὶ H, ἐπικοινωνία G, ἐστὶ. κοινω-
 ναὶ v αἱ δὲ προσεχεῖς Cohn (cf. modo adnotata): δὲ προσεχεῖς codd., δὲ καὶ
 προσεχεῖς v 23 ἢ conl. Mang. 25 τῆς] τοῖς G 28 προτεθέντων L

27—133,13 *ibid.* 2, 13: quantum superest quod de morte summi sacerdotis ait: quia usque ad illud tempus erit in civitate refugii homicida ille, donec

ὄδου, τοῦ ἀρχιερέως ὁ θάνατος, πολλὴν ἐν τῷ ῥήτῳ μοι παρέχουσα
 δυσκολίαν. ἄνισος γὰρ ἡ τιμωρία κατὰ τῶν τὰ αὐτὰ δραζάντων νομο-
 p. 562 M. θετεῖται, εἴ γε οἱ μὲν | πλείω χρόνον ἀποδράσονται, οἱ δὲ ἐλάττω·
 μακροβιώτατοι γὰρ (οἱ μὲν), οἱ δὲ ὀλιγοχροنيώτατοι τῶν ἀρχιερέων
 5 εἰσί· καὶ οἱ μὲν νέοι, οἱ δὲ πρεσβῦται καθίστανται· καὶ τῶν ἐλαχίστων 107
 ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ οἱ μὲν ἐν ἄρχῃ τῆς ἱερωσύνης ἐφυγαδευθήσαν, οἱ
 δ' ἤδη μέλλοντος τελευτᾶν τοῦ ἱερωμένου, ὡς τοὺς μὲν αἰῶνα μακρὴν
 τινα τῆς πατρίδος ἐστερηῆσθαι, τοὺς δ' αὐτὸ μόνον ἡμέραν, εἰ τύχοι,
 μεθ' ἣν τὸν αὐχένα ἐπαίροντες καὶ φρουαττόμενοι καὶ γελῶντες τοὺς
 10 ἄγχιστα γένους τῶν ἀνηρημένων ἀφίζονται. τὸ ἄπορον οὖν καὶ δυσ- 108
 πολόγητον ἀποδρασόμεθα τῆς δι' ὑπονοειῶν φυσικῆς ἀποδόσεως ἐπιέ-
 μενοι. λέγομεν γὰρ τὸν ἀρχιερέα οὐκ ἄνθρωπον ἀλλὰ λόγον θεῖον εἶναι
 πάντων οὐχ ἔκουσίων μόνον ἀλλὰ καὶ ἀκουσίῳ ἀδικημάτων ἀμέτοχον.
 οὔτε γὰρ ἐπὶ πατρί, τῷ νῷ, οὔτε ἐπὶ μητρί, τῇ αἰσθήσει, φησὶν αὐτὸν 109
 15 Μωυσῆς (Lev. 21, 11) δύνασθαι μιαινεσθαι, διότι, οἶμαι, γονέων ἀφθάρ-
 των καὶ καθαρωτάτων ἔλαχεν, πατὴρ μὲν θεοῦ, δεὸς καὶ τῶν συμπάν-
 των ἐστὶ πατήρ, μητὴρ δὲ σοφίας, δι' ἧς τὰ ὅλα ἦλθεν εἰς γένεσιν·
 καὶ διότι τὴν κεφαλὴν κέχρισται ἐλαίῳ, λέγω δὲ τὸ ἡγεμονικὸν φωτὶ 110
 αὐγοσιδεῖ περιλάμπεται, ὡς ἀτιόχρως „ἐνδύσασθαι τὰ ἱμάτια“ νομισθῆ-
 20 ναι — ἐνδύεται δ' ὁ μὲν πρεσβύτατος τοῦ ὄντος λόγος ὡς ἐσθῆτα τὸν
 κόσμον (γῆν γὰρ καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα καὶ πῦρ καὶ τὰ ἐκ τούτων ἐπαμπ-
 ἰσχεταί), ἣ δ' ἐπὶ μέρους ψυχὴ τὸ σῶμα, ἣ δὲ τοῦ σοφοῦ διάνοια
 τὰς ἀρετάς — καὶ ὅτι τὴν κεφαλὴν „οὐδέποτε ἀπομυτρώσει“, τὸ βα- 111
 σίλειον οὐκ ἀποθήσεται διάδημα, τὸ σύμβολον τῆς οὐκ αὐτοκράτορος
 25 μὲν, ὑπάρχου δὲ καὶ θαυμαστῆς ἡγεμονίας, „οὐδ' αὖ τὰ ἱμάτια διαρ-
 ρήξει“ (Lev. 21, 10)· ὁ τε γὰρ τοῦ ὄντος λόγος δεσμὸς ὢν τῶν 112

1 παρέχουσαν H¹ 4 οἱ μὲν addidi, οἱ μὲν γὰρ μακροβιώτατοι conl. Mang.
 4 οἱ δὲ ὀλιγοχροنيώτατοι s. s. H² 10 ἔγχιστα v ἀνηρημένων G²: ἀνημέρων
 G¹H 11. 12 ἐφαπτόμενοι conl. Mang. 13 μόνων H 15 Μωσῆς
 codd. 16 ἔλαχε G 18 κέχριται G 23 ἀπομυτρώσει G

moriatur sacerdos magnus, in quo secundum litteram haeret interpretatip. pri-
 mum ipsa fuga sorte magis quam aequitate alicuius examinis definita, dein in causis
 paribus inpar eventus; poterat enim fieri, ut post homicidae illius refugium sequenti
 die obiret magnus sacerdos. quae autem sub incerto sententia? ergo quia haeret lit-
 tera, quae ramus spiritalia. quis est iste magnus sacerdos nisi dei filius, verbum dei
 . . . qui exors omnium est voluntariorum et accidantium delictorum . . . ?
 26—134,2 *ibid.*: vinculo enim verbi constricta omnia sunt et eius continentur potentia

ἀπάντων, ὡς εἶρηται, καὶ συνέχει τὰ μέρη πάντα καὶ σφίγγει κωλύων αὐτὰ διαλύεσθαι καὶ διαρτᾶσθαι· ἢ τ' ἐπὶ μέρους ψυχῆ, καθόσον δυνάμειως μεμοίραται, τῶν τοῦ σώματος οὐδὲν ἀποσχίζεσθαι καὶ ἀποτέμεσθαι μερῶν παρὰ φύσιν ἐξ, τὸ δ' ἐπ' αὐτῇ πάντα ὀλόκληρα ὄντα ἁρμονίαν καὶ ἔνωσιν ἀδιάλυτον ἄγει τὴν πρὸς ἄλλα· ὁ τε κεκαθαρμένος τοῦ

- 5 σοφοῦ νοῦς ἀρρήκτους καὶ ἀπήμονας διαφυλάττει τὰς ἀρετὰς, τὴν φυσικὴν αὐτῶν συγγενεῖάν τε καὶ κοινωνίαν ἁρμοσάμενος εὐνοίᾳ παγιωτέρᾳ.
- 113 (12.) οὗτος „ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν τετελευτηκυῖαν“, ἢ φησι Μωσῆς, „οὐκ εἰσελεύσεται“ (Lev. 21, 11)· θάνατος δὲ ψυχῆς ὁ μετὰ κακίας | ἐστὶ βίος, ὥστε οὐδὲ τινος ἄγους, ὧν προσβάλλειν ἀφροσύνη φιλεῖ, ποτὲ p. 563 M.
- 114 προσάφεται. τούτῳ καὶ παρθένος ἐκ τοῦ ἱεροῦ γένους ἀρμόζεται, κα- 11
θαρὰ καὶ ἀμίαντος καὶ ἀδιάφθορος εἰς αἰὲ γνῶμη· χήρας γὰρ καὶ ἐκβε-
βλημένης καὶ βεβήλου καὶ πόρνης ἀνὴρ οὐδέποτε γίνεται (ibid. 13.14),
πόλεμον ἄσπονδον καὶ ἀκήρυκτον πρὸς αὐτὰς αἰὲ συγκροτῶν. ἐχθρὸν
γὰρ αὐτῷ τὸ χηρεῖν ἀρετῆς καὶ ἐκβεβληθῆσθαι καὶ πεφυγαδεῦσθαι πρὸς 15
αὐτῆς καὶ πᾶν ὁ τι ἂν ἦ βέβηλον πείσμα καὶ ἀνίερρον· τὸ δὲ πολυμι-
γὲς καὶ πολυάνδρον καὶ πολύθεον, ἄθεον μὲν οὖν κακόν, πόρνην, οὐδὲ
προσιδεῖν ἀξιοῖ, τὴν ἕνα ἄνδρα καὶ πατέρα τὸν ἡγεμόνα θεὸν ἐπιγε-
115 γραμμένην ἡγαπηκῶς. ὑπερβολὴ τις περὶ τὸν τρόπον τοῦτον τελειότητος
ἐνοραται. τὸν μὲν γε τὴν μεγάλην εὐξάμενον εὐχὴν οἷδὲ που καὶ ἀκου- 20
σίως σφαλλόμενον, εἰ καὶ μὴ ἐκουσίῳ γνῶμη· λέγει γάρ· „ἐὰν δέ τις
ἀποθάνῃ ἐπ' αὐτῷ ἐξάπινα, παραχρῆμα μιανθήσεται“ (Num. 6, 9).
τὰ γὰρ ἀβούλητα ἐξῶθεν αἰφνίδιον κατασκήπτοντα παραχρῆμα τὴν ψυ-
χὴν οὐ πρὸς αἰῶνα μῆκιστον μαιίνει, ἅτε ὄντα ἀκούσια. τούτων δ' ὁ 25

1 ἀπάντων ἀρρηκτος καὶ conī. Mang. ὡς om. GH¹ εἶργεται G² κωλύων
G: κωλύει H, καὶ κωλύει H² 2 ἢ τ' G²: ἢ τε H², εἴτε G¹ (H¹) καθ' ὅσον
codd. 7 παγιωτέρᾳ G, παγιωτάτῃ conī. Mang. 8 οὗτος H²: οὗτως G(H¹)
τετελευτηκυῖαν H²: τετελευτηκῶσαν G(H¹) Μωσῆς codd. 10 προσβάλλει
G¹ ut vid. 11 ἱερατικοῦ conī. Mang. 14 αὐτοὺς G 17 (καὶ)
ἄθεον ὁμοῦ κακόν conīcio ἄθεον secl. Mang., ἄθεον μὲν οὖν secl. Cohn
18 τὴν e corr. H² 19 τελειότατος G 20 οὐδέπου conī. Mang. 21 μὴ
καὶ v 24 τὰ G: τῶν H ἀβούλητα scripsi: ἀβουλήτων H², ἀβουλούντων
G(H¹), fort. τῶν γὰρ ἀβουλήτων τινὰ scrib. 25 ἅτε H: ἂν τε G post
ἀκούσια add. τόχοι G²

. . . et ideo omnia manent, quia dissolvi illa non sinit quae ipse constrinxit . . .
omnia enim quoad vult suo imperio cohercet et regit et naturali concordia ligat.
cf. ad p. 7, 8.

- ἀρχιερεὺς καθάπερ καὶ τῶν ἔκουσίων ὑπεράνω στας ἀλογοῖ. ταῦτα δ' 116
οὐκ ἀπὸ σκοποῦ μοι λέλεκται, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ διδάξαι, ὅτι φυσικωτάτη
προθεσμία καθόδου φυγάδων ὁ τοῦ ἀρχιερέως ἐστὶ θάνατος (Num.
35,25). Ἔως μὲν γὰρ ὁ ἱερώτατος οὗτος λόγος ζῆ καὶ περιέσιν ἐν 117
5 ψυχῇ, ἀμήχανον τροπὴν ἀκούσιον εἰς αὐτὴν καταλθεῖν· ἀμέτοχος γὰρ
καὶ ἀπαράδεκτος παντὸς εἶναι πέφυκεν ἁμαρτήματος· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ,
οὐκ αὐτὸς διαφθαρεῖς, ἀλλ' ἐκ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς διαζευχθεὶς, καθ-
οδος εὐθὺς δίδεται τοῖς ἔκουσίοις σφάλασιν· εἰ γὰρ μένοντος καὶ
ὑγαίνοντος ἐν ἡμῖν ἐξφκίζετο, μετανισταμένου πάντως εἰσοικισθήσεται.
10 γέρας γὰρ ἐξείρετον ὁ ἀμίαντος ἀρχιερεὺς, ἔλεγχος, ἐκ φύσεως κεκάρ- 118
πεται τὸ μηδέποτ' εἰς αὐτὸν παραδέξασθαι τόπον γνώμης ὀλισθόν.
διόπερ ἄξιον εὐχεσθαι ζῆν ἐν ψυχῇ τὸν ἀρχιερέα ὁμοῦ καὶ βασιλέα,
δικαστὴν ἔλεγχον, ὃς ὄλον ἡμῶν τὸ διανοίας ἀποκεκληρωμένος δικα-
στήριον ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀγομένων εἰς κρίσιν δυσωπεῖται.
15 (22.) Λελαληκότες οὖν τὰ ἀρμόττοντα περὶ φυγάδων τὴν κατὰ 119
τὸν εἶρμὸν ἀκολουθίαν συνυφανοῦμεν. λέγεται γὰρ ἐξῆς· „εὗρεν αὐτὴν
ἄγγελος κυρίου“ (Gen. 16,7), κάθοδον ψηφισάμενος ὑπ' αἰδοῦς κινδυ-
p. 564 M. νευσούσῃ ψυχῇ πλανᾶσθαι καὶ μονοῦν | προπομπὸς γινόμενος τῆς εἰς
τὴν ἀπλανῆ γνώμῃ ἐπανόδου. χρήσιμον δὲ καὶ τὰ περὶ εὐρέσεως καὶ 120
20 ζητήσεως φιλοσοφηθέντα τῷ νομοθέτῃ μὴ ἴσυχασθῆναι. τοὺς μὲν γὰρ
εἰσάγει μηδὲν μῆτε ζητοῦντας μῆτε εὐρίσκοντας, τοὺς δὲ ἐν ἑκατέρῳ
κατορθοῦντας, ἐνίοις δὲ θάτερον περιπεποιημένους, ὧν οἱ μὲν ζητοῦντες
οὐχ εὐρίσκουσιν, οἱ δ' εὐρίσκουσιν οὐ ζητήσαντες. οἱ μὲν οὖν μῆτε 121
εὐρέσεως μῆτε ζητήσεως ἐφιέμενοι τὸν λογισμὸν ἀπαιδευσίᾳ καὶ ἀμελε-
25 τησίᾳ χαλεπῶς ἤκίσαντο καὶ δυνάμενοι δεῦ καθορᾶν ἐπηρώθησαν.

7 ἄλλὰ τῆς conicio 8 ἔκουσίοις Maurini Ambrosii editores (Mang.): ἀκούσιος codd.
10 post φύσεως add. καὶ GH¹ 11 μηδέποτε G αὐτὸν H²: αὐτὸν GH¹ τόπον
corruptum, τὸ παρᾶπαν Mang., τὸν πονηρὸν Cohn 12. 13 ἄρχοντα ὁμοῦ καὶ βασιλέα
δικαστὴν τε καὶ ἔλεγχον conicio; v. quod det. pot. ins. § 23 12 βασιλέα secl. Turn.
13 ὃς H²: ὡς GH¹ 14 ἀπαγομένων Mang. per errorem, ut vid. 16 ἐξῆς
Mang.: ἐξ ἀρχῆς codd. 17 κάθοδον G²: καθ' ὁδὸν G¹H 18 οὐ (i: ἐκ H
19 τὰ om. L 23 οἱ δ' H: οὐδ' G οὐ H(G¹): οἱ G² 25 ἐπήρω-
σαν G²

4—8 *ibid.*: vivit igitur dei verbum et maxime in animis vivit piorum nec umquam moritur plenitudo divinitatis. numquam enim moritur sempiterna divinitas et aeterna dei virtus. sane moritur nobis, si a nostra anima separaretur, non quo morte corrumpatur, sed quo dissolvatur atque exuatur mens nostra ab eius coniunctione; mors enim

- οὕτως φησὶ „τὴν γυναῖκα Λὼτ στραφεῖσαν εἰς τοῦπίσω γενέσθαι στήλην“
 122 (Gen. 19, 26), οὐ μυθοπλαστῶν, ἀλλὰ πράγματος ἰδιότητα μὲνῶν. δε
 γὰρ ἂν ὀλιγωρήσας τοῦ διδάσκοντος ὑπὸ ῥαθυμίας ἐμφύτου τε ὁμοῦ καὶ
 συνήθους τὰ μὲν πρόσω καταλίπη, δι' ὧν ὄρα καὶ ἀκούειν καὶ ταῖς
 ἄλλαις δυνάμεσιν ἔστι χρῆσθαι πρὸς τὴν τῶν φύσεως πραγμάτων ἐπί- 5
 κρισιν, ἐκτραχηλίσας δ' αὐτὸν εἰς τοῦπίσω περιαγάγη, τὰ τυφλά τῶν
 ἐν τῷ βίῳ πραγμάτων μᾶλλον ἢ τῶν τοῦ σώματος μερῶν ἐζηλωκάς,
 123 ἀψύχου καὶ κωφῆς λίθου τρόπον στηλιτεύεται. οὐ γὰρ ἔσχον, ἧ φησι
 Μωυσῆς, οἱ τοιοῦτοι τρόποι „καρδίαν συνιέναι καὶ ὀφθαλμοὺς βλέπειν
 καὶ ὠτα ἀκούειν“ (Deut. 29, 4), ἀλλὰ τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ ἀνόητον 10
 καὶ πάντη πηρὸν βίον ἀβίωτον ἑαυτοῖς ἐξεργάσαντο, οὐδενὶ τῶν θεόν-
 124 των ἐφιστάντες. (23.) ἡγεμῶν δ' ἐστὶ τοῦ χοροῦ τούτου ὁ τῆς σω-
 ματικῆς χώρας βασιλεύς· „ἐπιστραφεῖς“ γὰρ φησι „Φαραὼ εἰσῆλθεν
 εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐπέστησε τὸν νοῦν οὐδ' ἐπὶ τούτῳ“ (Exod.
 7, 23), ἴσον τῷ ἐπ' οὐδενὶ τὸ παράπαν, ἀλλ' εἶασεν αὐτὸν οἷα φωτὸν 15
 125 ἀγνώριγον ἀφαιναίνεσθαι καὶ στειρούμενον ἀγόνια χρῆσθαι. οἱ μὲν
 γε βουλευόμενοι καὶ σκοπούμενοι καὶ πάντ' ἐπιμελῶς ἐξετάζοντες ἀκο-
 νῶσι καὶ παραθήγουσιν αὐτόν· ὁ δὲ γυμναζόμενος τοὺς οἰκείους φέρει
 καρπούς, ἀγχινοῖάν τε καὶ σύνοσιν, δι' ὧν τὸ ἀφενάριστον περιγίνεται·
 ὁ δ' ἀπερίσκεπτος· ἀμβλύνει καὶ περιθραύει τὰς φρονήσεως ἀκμάς. 20
 126 Τὸν μὲν οὖν ἄλογον καὶ ἄψυχον ὡς ἀληθῶς τῶν τοιούτων θιάσον ἐάτεον,
 τὸν δὲ τῶν σκέψει καὶ εὐρέσει χρωμένων ἐπικριτέον. αὐτίκα τοίνυν ὁ
 πολιτικὸς μὲν ἥκιστα δὲ δοξομανῆς τρόπος, ἐφιέμενος τῆς ἀμείνονος
 γενεᾶς, ἦν ἀρεταὶ κεκλήρωνται, ζητῶν τε καὶ ἀνευρίσκων αὐτὴν εἰσάγεται.
 127 „εὐρε“ γὰρ φησιν „ἄνθρωπος τὸν Ἰωσήφ πλανώμενον ἐν τῷ πεδίῳ, 25

6 αὐτόν codd. περιαγάγη H²: περιαγάγει GH¹ 9 Μωυσῆς H τοιοῦτότρο-
 ποι conicio (cf. p. 126, 22), τρόποι om. (i (Mang.) 11 πάντη H² (Mang.): πάντα
 G(H¹) πηρὸν secl. Mang. ἐφιστάντες (νοῦν) con. Mang. 12 δὲ ἐστὶ H
 13 ἐπιγραφεῖς Turn. 14 τούτῳ H²: τοῦτο GH¹ 16 ἀγόνια H²: ἀγωνία
 GH¹ 19 ἀφαιναίνεσθον G²(H¹) 22 τὸν Turn.: τῶν codd. 25 πλανώ-
 μενον om. H τῷ om. Turn.

vera est verbi et animae separatio. denique statim incipit anima peccatis patere voluntariis.

1 sqq. cf. *Orig. Contra Cels. IV 45 p. 538*: τὰ μὲν οὖν τῆς κατὰ τὸν τόπον τροπολογίας οὐκ ἀναγκαῖον νῦν λέγειν . . . τίς τε ἡ γυνὴ αὐτοῦ γενομένη στήλη ἄλός διὰ τὸ ἐστράφθαι εἰς τοῦπίσω . . . *Homil. in Gen. V 2 p. 74.*

24—137, 12 *Ambros. l. c. 8, 47*: fratres suos requirebat et ad eum festinabat locum, in quo pascebant oves, et cum cognovisset quia in Dothaim sunt, perrexit eo. signifi-

καὶ ἠρώτησεν αὐτόν· τί ζητεῖς; ὁ δὲ εἶπεν· τοὺς ἀδελφούς μου ἐγὼ
 ζητῶ, ἀνάγγελόν μοι, ποῦ βόσκουσιν. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος·
 ἀπήρκασι ἐντεῦθεν· ἤκουσα γὰρ αὐτῶν λεγόντων· πορευθῶμεν εἰς
 p. 565 M. Δωθαῖν. καὶ ἐπορεύθη Ἰωσήφ κατόπιν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ | εὑρεν
 5 αὐτοὺς ἐν Δωθαῖν (Gen. 37, 15—17). ἐρμηνεύεται Δωθαῖν ἔκλειψις 128
 ἱκανή, σύμβολον ψυχῆς οὐ μέσης ἀλλὰ τελείως ἀποδεδρακυίας τὰς
 κενὰς δόξας, αἱ γυναικῶν μᾶλλον ἢ ἀνδρῶν ἐπιτηδεύμασι εἰκόσασι.
 διὸ πᾶνυ καλῶς ἢ ἀρετῇ Σάρρα „τὰ γυναικεῖα ἐκλείπει“ (Gen. 18, 11),
 περὶ ἧ πονούμεθα οἱ τὸν ἄνδρην καὶ θῆλυν ὄντως βίον μεταδιώκοντες.
 10 ὁ δὲ σοφὸς καὶ „ἐκλείπων προστίθεται“ (Gen. 25, 17) κατὰ Μωυσῆν,
 φυσικώτατα· τὴν γὰρ τῆς κενῆς δόξης ἀφαίρεσιν πρόσθεσιν ἀληθείας εἶναι
 συμβέβηκεν. εἰ δὲ τις εἶ· ἐν θνητῷ καὶ πολυμυγεῖ καὶ πολυμόρφῳ βίῳ 129
 διατρίβων καὶ κεχρημένος ἀφθόνοις ταῖς πρὸς περιουσίαν ὕλαις σκέπτεται
 καὶ ζητεῖ περὶ τῆς ἀμείνονος καὶ πρὸς τὸ καλὸν μόνον ἀφορώσης γενεᾶς,
 15 αἴτιος ἀποδοχῆς· ἐστίν, ἂν μὴ πάλιν τὰ ὄνειράτα καὶ φαντάσματα τῶν
 νομιζομένων καὶ φαινομένων ἀγαθῶν ὑπαναπλεύσαντα παρευμερήσῃ.
 μένων γὰρ ἐν ἀκίβδηλεύτῳ τῇ ψυχικῇ σκέψει, κατ' ἔχνος τῶν ζητου- 130
 μένων βαινῶν καὶ ἐπακολουθῶν οὐκ ἀνήσει πρότερον ἢ τοῖς ποθου-
 μένοις ἐντυχεῖν. ἀλλ' οὐδὲν αὐτῶν παρὰ μοχθηροῦς ἀνευρήσει· διὰ τί; 131
 20 „ἀπήρκασι γὰρ ἐντεῦθεν“, τὰς μὲν ἡμετέρας σπουδὰς ἐκλιπόντες,
 μετοικισάμενοι δ' εἰς τὸν ἔρμηον κακῶν εὐσεβῶν χώρων. λέγει δὲ
 ταῦτα ὁ ἀληθινὸς ἄνθρωπος, ὁ ἐπὶ ψυχῆς ἔλεγχος, ὃς ἀπορούσαν καὶ
 σκεπτομένην καὶ ζητούσαν αὐτὴν ἰδὼν εὐλαβεῖται, μὴ πλανηθεῖσα δια-

1 δ' G	ἐγὼ fort. serl.	4 et 5 ter Δωθαίμ conicio	8 ἡ]
τῆ G ²	τῇ ἀρετῇ Σάρρα conl. Mang.	9 θηλύοντα G ²	10 Μωσῆν
GH	11 πρὸς θέσιν G	12 δὴ G: δ' εἰ H, δέ Mang.	πολυτρόπῳ
conl. Mang.	15 post ἂν spatium in G	16 ἐπαναπλεύσαντα conl.	
Mang.	19 οὐδὲν' (οὐδὲν Mang.) αὐτῶν Thrn.: οὐδενὶ τῶν codd.		
παρὰ om. G	μοχθηρῶν G ²	20 ἡμετέρων v	21 μετοικι-
σάμενοι B: μετοικησάμενοι G(?)v	22 ὁ ἐπὶ] ὅς ἐστι conl. Cohn		
ἐπὶ secl. Mang.			

catur autem illo verbo Dothaim defectus idoneus, id est vanarum opinionum defectus non mediocris, sed perfectus et plenus, in quo profectus est animae. sapiens enim quando minuit addit; deficient enim saeculares opinioniones, quae muliebribus infirmis comparantur. unde pulchre, quo ostenderetur Sarra ad profectum venisse, ut generaret risum et laetitiam, defecerunt inquit Sarrae fieri muliebricia. bona ergo defectio cupiditatum, defectio vanitatis, quia veritatis adiectio est.

- 132 μάρτη τῆς ἁρθῆς ὁδοῦ. (24). πάνυ τεθαύμακα κάκείνους, τὸν μὲν φιλοπευστοῦντα περὶ τοῦ μέσου τῶν ἄκρων καὶ λέγοντα· „ἰδοὺ τὸ πῦρ καὶ τὰ ξύλα, ποῦ τὸ πρόβατον τὸ εἰς ὀλοκάρπωσιν“, τὸν δ' ἀποκρινόμενον· „ὁ θεὸς ὄψεται ἑαυτῷ πρόβατον εἰς ὀλοκάρπωσιν, τέκνον“ καὶ ὕστερον τὸ ἀντιδοθὲν εὐρίσκοντα· „ἰδοὺ γὰρ κριὸς εἰς κατεχόμενος τῶν 5
- 133 κεράτων ἐν φωτῷ Σαβέχ“ (Gen. 22, 7, 8, 13). ἴδωμεν οὖν, τί ὁ μὲν ζητῶν ἀπορεῖ, ὁ δ' ἀποκρινόμενος ἀποφαίνεται, καὶ τρίτον τί τὸ εὐρίσκόμενον ἦν. ὁ μὲν οὖν πυθάνεται τοιοῦτόν ἐστιν· ἰδοὺ τὸ δρῶν αἴτιον, τὸ πῦρ· ἰδοὺ καὶ τὸ πάσχον, ἡ ὕλη, τὰ ξύλα· ποῦ τὸ τρίτον, τὸ ἀπο-
- 134 τέλεσμα; οἷον ἰδοὺ ὁ νοῦς, ἔνθερμον καὶ πεπορωμένον πνεῦμα· ἰδοὺ 10 καὶ τὰ νοητά, ὡσανεὶ ὕλαι· ποῦ τὸ τρίτον, τὸ νοεῖν; πάλιν ἰδοὺ ἡ δρασις, ἰδοὺ τὸ χρῶμα, ποῦ τὸ ὄραν; καὶ συνόλως ἰδοὺ ἡ αἰσθησις, τὸ κριτήριον, ἀλλὰ καὶ τὰ αἰσθητά, αἱ ὕλαι· τὸ οὖν αἰσθάνεσθαι ποῦ;
- 135 ταῦτα πυθθαιόμενα δεόντως ἀποκρίνεται· „ὁ θεὸς ὄψεται ἑαυτῷ“· θεοῦ γὰρ ἔργον ἴδιον τὸ τρίτον. ἐπιπροσῆνη γὰρ αὐτοῦ ὁ μὲν νοῦς καταλαμ- 15 βάνει, ἡ δ' δρασις ὄρα καὶ πᾶσα αἰσθησις αἰσθάνεται. „κριὸς δ' 136 εὐρίσκειται κατεχόμενος“, τούτέστι λόγος ἡσυχάζων καὶ ἐπέχων. ἄριστον γὰρ ἱερεῖον ἡσυχία καὶ ἐποχῇ περὶ ὧν πάντως οὐκ εἰσι πίστεις. p. 566 M. ῥητὸν γὰρ μόνον τοῦτο „ὁ θεὸς ὄψεται“, ὃ γινώριμα τὰ πάντα, δε λαμπροτάτῳ φωτί, ἑαυτῷ, τὰ ὅλα ἀγάζει· τὰ δ' ἄλλα οὐ ῥητά γενέσει, 20

4 εἰς H:	εἰς τὴν G	5 γὰρ s. s. H ²	5. 6 τῶν κεράτων
om. G	11 ὕλη concio (cf. Ambros.)	13 ἀλλά] ἰδοὺ concio	
ἡ ὕλη concio	14 δεόντως G ¹ (H ¹): δὲ οὕτως G ² H ²	ἀποκρί-	
νεται H ² : ἀποκρίναιτο G(H ¹)	18 ὧν εἰς ουκ οἶσι πίστεις (sic) H, ὧν οὐκ εἰσι		
πίστεις L	παντὶ G ²	19 ῥητέον coni. Mang.	20 οὐ ῥητέα vel οὐχ ὄρατά coni. Mang.

1—10 *Ambros. epist. 8,2*: denique in arte requiruntur praecipue, ut sit αἴτιον, ὕλη, ἀποτέλεσμα. cum igitur legamus sanctum Isaac patri dicere: ecce ignis et ligna, ubi hostia? quid horum deest? nam qui quaerit, dubitat; qui respondet quaerenti, pronuntiat et dubitationem absolvit. ecce ignis, id est αἴτιον, et ligna, id est ὕλη, quae latine materia dicitur: tertium quid superest nisi ἀπότλεσμα? quod filius quaesivit, pater rettulit dicenti: ubi hostia? deus inquit providebit sibi sacrificium, filii.

10—16 *ibid. 4*: ecce ergo mens calida et fervens ut ignis quae operatur, ecce et intellegibilia, id est materia, ubi est tertium, intellegere? ecce color, ubi est videre? ecce sensibilia, ubi est sentire? materia enim non ab omnibus videtur, ideoque deus dat munus intellegendi et sentiendi et videndi. cf. § 10.

16—18 *ibid. 3*: ostendit deus arietem pendentem cornibus. aries autem est verbum plenum tranquillitatis et moderationis atque patientiae. quo ostenditur bonum

ἤς πολὺ κατακέχυται τὸ σκότος· ἡρεμία δ' ἀσφαλὲς ἐν σκότῳ.
 (25). Ζητήσαντες καὶ τί τὸ τρέφον ἐστὶ τὴν ψυχὴν — „οὐ γάρ“ ἢ 137
 φησι Μωυσῆς „ἤδεισαν τί τὴν“ (Exod. 16, 15) — εὖρον μαθόντες ῥῆμα
 θεοῦ καὶ λόγον θεῖον, ἀφ' οὗ πᾶσαι παιδεῖαι καὶ σοφίαι βρέουσιν ἀέννασι.
 5 ἤδ' ἐστὶν ἡ οὐράνιος τροφή, μὴνύεται δ' ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀναγραφαῖς ἐκ
 προσώπου τοῦ αἰτίου λέγοντος· ἡ ἰδοὺ ἐγὼ βω ὑμῖν ἄρτους ἐκ τοῦ οὐρα-
 νοῦ“ (ibid. 4)· τῷ γὰρ ὄντι τὴν αἰθέριον σοφίαν ὁ θεὸς ταῖς εὐφροσῖς 138
 καὶ φιλοθεάμοσιν ἄνωθεν ἐπιψεκάζει διανοαίσις· αἱ δὲ ἰδοῦσαι καὶ γευσά-
 μεναι καὶ σφόδρ' ἠσθεῖσαι ἔμαθον μὲν δ' ἔπαθον, τὸ δὲ διαθὲν ἀγνο-
 10 οῦσι. διὸ πονθάνονται· „τί ἐστὶ τοῦτο“ (ibid. 15), ὁ μέλιτος γλυκύ-
 τερον, χιόνος δὲ λευκότερον εἶναι πέφυκε; διδαχθῆσονται δὲ ὑπὸ τοῦ 139
 θεοπρόπου, ὅτι „οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος, ὃν ἔδωκε κύριος αὐτοῖς φαγεῖν“
 (ibid. 15). τίς οὖν ὁ ἄρτος, εἰπέ. „τοῦτο“ φησί „τὸ ῥῆμα δ' συντάξε
 κύριος“ (ibid. 16). ἡ θεία σύνταξις αὕτη τὴν ὀρατικὴν ψυχὴν φωτίζει

1 ἤς Turn.: ἡ G²H, ἡ G¹ 3 Μωσῆς codd. ἤδεισαν H 9 καὶ
 σφόδρ' G: σφόδρα H δοθὲν Markland 9. 10 ἀγνοοῦσιν H 10 μέλιτος (μὲν)
 conicio 11 χιόνος GH¹ 14 αὕτη G

sacrificium esse sapientiam et prudenter emerendi ac propitiandi rationem cognoscere.

2—140,2 *ibid.* 6: quæramus subicientis (subicientes *Maurini*) materiam, quid sit quod nutriat animam; tamquam in tenebris requiramus eam. neque enim vel patres sciebant, quid esset manna, inveniunt inquit (autem *pro* inquit *conicio*) manna discentes (*sic Maurini pro* dicentes) ipsum esse sermonem et verbum dei, unde omnes disciplinae fonte iugi ac perpetuo fluunt atque derivant. 7 hæc est esca caelestis, significatur autem ex persona dicentis: ecce ego pluam vobis panes de caelo. actiō ergo eo quod operatur deus, qui irrigat mentes rore sapientiae, ὕλη (ὕλη?), quia videntes animae et gustantes delectantur et requirunt, unde sit illud splendidius luce, dulcius melle. respondetur eis scripturae serie: hic est panis, quem dedit vobis manducare dominus et hoc est verbum dei quod disposuit deus vel ordinavit, quo pascitur anima prudentium et delectatur, quod est candidum et suave, veritatis splendore illuminans et virtutum suavitate demulcens audientium animas. *epist.* 64,2: sed est spiritale manna. hoc est pluvia spiritualis sapientiae, quae ingeniosis et quærentibus de caelo infunditur et irrorat mentes piorum et obdulcat fauces eorum. qui igitur intellexerit infusionem divinae sapientiae, delectatur nec alium cibum requirit nec in solo pane vivit, sed in omni verbo dei. qui curiosior fuerit quaerit quid sit istud quod melle dulcius sit. respondet illi minister dei: hic est panis quem dedit tibi deus manducare. quid sit iste panis audi: sermo inquit quem ordinavit deus. hæc ergo ordinatio dei, hæc alimonia alit animam sapientis et illuminat atque obdulcat, resplendens veritatis corusco et mulcens tamquam favo quodam ita diversarum virtutum suavitate et sermone sapientiae.

- τε ὁμοῦ καὶ γλυκαίνει, φέγγος μὲν τὸ ἀληθείας ἀπαστράπτουσα, πειθοῖ δέ, ἀρετῇ γλυκεία, τοὺς διψῶντας καὶ πεινῶντας καλοκἀγαθίας ἐφθδύουσα.
- 140 ζητήσας καὶ ὁ προφήτης αὐτός, τί τὸ τοῦ κατορθοῦν αἷτιον, ἀνεῦρεν ὅτι ἡ θεοῦ μόνου σύνοδος. ἐπειδὴ γὰρ ἠπόρει, τίς εἰμι καὶ τίς ἂν τὸ ὀρατικὸν γένος ἀπὸ τοῦ βασιλεύειν δοκούντος ἀντιθέου τρόπου ῥύσασμαι, 5
- 141 διδάσκειται χρησιμῶ, ὅτι „ἔσομαι μετὰ σοῦ“ (Exod. 3, 11. 12). Ζητήσεις δ' αἱ τῶν κατὰ μέρος ἔχουσι μὲν γλαφυράν θεωρίαν καὶ φιλόσοφον — πῶς γὰρ οὐ; —, ἡ δὲ τοῦ τῶν ὄντων ἀρίστου καὶ ἀσυγκρίτου καὶ πάντων αἰτίου θεοῦ ζήτησις εὐφραίνει μὲν εὐθύς ἰόντας ἐπὶ τὴν σκέψιν, ἀτελής δ' οὐ γίνεται, προὔπαντῶντος διὰ τὴν ἴλεω φύσιν αὐτοῦ ταῖς 10 παρθένους χάρισι καὶ ἐπιδεικνυμένου ἑαυτὸν τοῖς γλιχομένοις ἰδεῖν, οὐχ οἷός ἐστιν — ἀμῆχανον γὰρ, ἐπεὶ καὶ Μωυσῆς „ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον· εὐλαβεῖτο γὰρ κατεμβλέψαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ“ (Exod. 3, 6) —, ἀλλ' ὡς ἐνεχώρει γεννητὴν φύσιν τῇ ἀπερινοήτῳ δυνάμει προσβαλεῖν.
- 142 ἀναγέγραπται καὶ τοῦτο ἐν τοῖς προτρεπτικοῖς· „ἐπιστραφῆσεθε“ γὰρ 15 φησι „πρὸς κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν, καὶ εὐρήσετε αὐτόν, ὅταν | ἐκζητή- p. 567 M. σητε αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς ὑμῶν“ (Deut. 4, 29. 30).
- 143 (26.) Ἀποχρώντως λελαληχότες καὶ περὶ τούτων ἐπὶ τὸ τρίτον ἐξῆς τρεψώμεθα κεφάλαιον, ἐν ᾧ τὸ μὲν ζητεῖν ἦν, τὸ δ' εὐρίσκειν 20 οὐχ εἴπετο. Λάβαν γοῦν ἀναζητήσας ὅλον τοῦ ἀσκητοῦ τὸν ψυχικὸν

2 ἀρετῆς conicio (cf. Ambros.)	ἀφθδύουσα G	3 τὸ τοῦ Mang.: τοῦτο
H ¹ , τοῦ GH ²	11 τοῖς om. H	12 Μωσῆς codd.
14 γεννη- τὴν v	τῇ H ² : τὴν G(H ¹)	ἀπερινοήτῳ scripsi: περὶ νοητῶ GH ¹ , περὶ νοη- τῶ H ²
17 ὑμῶν G: ἡμῶν H	19 ἀποχρώντος G	16 ὑμῶν G: ἡμῶν H
et σεψώμεθα v	21 ἀσκητοῦ G: ἀσκητικοῦ H	

3—6 *epist.* 8, 8: in se enim didicerat propheta, quid esset consummandae rei aītiον. nam cum mitteretur ad populum dei liberandum ad regem Aegypti, ait: quis sum ego, ut vadam et educam populum a regis potestate? respondit dominus: ego ero tecum.

6—8 *ibid.* 9: interrogationes ergo illae in medio et responsiones habent sapientiae semina et θεωρίαν. gratum tamen ἀποτέλεσμα est, quia ait: ego ero tecum.

21—141, 7 *Ambros. de fuga saeculi* 4, 22. 23: itaque Laban perscrutatus est domum eius spiritalem et non invenit effigies; plena enim erat non figurarum, sed negotiorum . . . denique ea improbitatis caecitate suffusi mentem Sodomitae ostium nequaquam sancti Lot invenire potuerunt. cf. *eīam* 5, 27. *epist.* 8, 11: Laban denique, qui per dominum non quaesivit, quia quaerebat idola, non invenit.

οἶκον „οὐχ εὗρεν“ ἣ φησι Μωυσῆς „τὰ εἰδωλα“ (Gen. 31, 33): πλήρης γὰρ πραγμάτων, οὐχ ὄνειράτων καὶ κενῶν φαντασμάτων ἦν. οὐδ' οἱ 144 τυφλοὶ διάνοιαν Σοδομίται σπουδάζαντες ἐκθύμως αἰσχύναι τοὺς ἱερούς καὶ ἀμιάντους λόγους εὗρον τὴν εἰς τοῦτ' ἄγουσαν ὁδόν, ἀλλ', ὡς φησι 5 τὸ λόγιον, „παρελύθησαν ζητοῦντες τὴν θύραν“ (Gen. 19, 11), καίτοι γε ἐν κύκλῳ πᾶσαν τὴν οἰκίαν περιθέοντες καὶ πάντα κινήσαντες λίθον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐκφύλου καὶ ἀσεβοῦς ἐπιθυμίας. ἤδη τινὲς καὶ 145 ἀντὶ πολωρῶν βασιλεῖς ἐθελήσαντες γενέσθαι καὶ τὸ κάλλιστον ἐν βίῳ, τάξει, καταλοῦσαι οὐ μόνον τῆς ἀδίκως ἐλπισθείσης εὐπραγίας ἐσφαλῆσαν, ἀλλὰ καὶ ἦν ἐν χερσίν εἶχον ἐκβαλεῖν ἠναγκάσθησαν. ἱερωσύνης γὰρ 10 τοὺς Κορῆ θιασώτας ὀρεχθέντας * * * ὁ νόμος διαμαρτεῖν φησὶ ἀμφοῖν (Num. 16). ὡσπερ γὰρ οὐ τὰ αὐτὰ παῖδες καὶ ἄνδρες μανθά- 146 νουσιν, ἀλλ' ἐκατέρῃ τῶν ἡλικιῶν εἰσιν ἀρμόττους διδασκαλίαι, οὕτως πεφύκασι εἶναι τινες αἰεὶ παιδικαὶ ψυχαὶ καὶ ἐν σώμασι γεγνηράκοι 15 καὶ ἔμπαλιν τελειόταται ἐν ἄρτι ἀκμάζουσι καὶ ἡβῶσιν. ὄφλοισιν ἂν οὖν εὐήθειαν, ὅσοι μειζόνων ἢ κατὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν ἐρῶσιν, ἐπειδὴ πᾶν τὸ ὑπὲρ δύναμιν ἐπιτάσσει σφοδρότητος ἀπορρήγνεται. καὶ Φαραὼ 147 „ζητῶν ἀνελεῖν Μωυσῆν“ (Exod. 2, 15), τὸ προφητικὸν γένος, οὐδέποτε εὐρήσει, καίτοι χαλεπὸν ἀκηκῶς κατ' αὐτοῦ λόγον ὡς ἐπιχειρηκό- 20 τος καθελείν τὴν σώματος ἅπασαν ἡγεμονίαν δυοὶ προσβολαῖς· ὦν τὴν 148 μὲν προτέραν ἐποιήσατο πρὸς τὸν Αἰγύπτιον τρόπον, δεῖ ἐπετεῖχιζεν ἡδονὴν ψυχῆ — „πατάξας γὰρ αὐτὸν“ οὐσίᾳ σποράδι „κατέχωσεν, ἀμμω“ (Exod. 2, 12), τοῦ αὐτοῦ νομίσας ἀμφοτέρα εἶναι τὰ δόγματα, καὶ ἡδονὴν ὡς πρῶτον καὶ μέγιστον ἀγαθὸν καὶ ἀτόμου ὡς τῶν ὅλων 25 ἀρχάς —, τὴν δ' ἑτέραν (ibid. 13) πρὸς τὸν κατακερματίζοντα τὴν φύσιν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τὸ μὲν ψυχῆ, τὸ δὲ σώματι, τὸ δὲ τοῖς ἐκτός

1 Μωσῆς codd. 5 παρελύθεισαν L 9 τῆς] τοῖς H¹ ut vid.
 ἀπεσφάλῆσαν conl. Mang. 11 θιασώτας G lacunam statuo et μὴ
 ἀρκομένους τῇ νευκέρων τάξει suppleo, Mang. post ἱερωσύνης add. καὶ ἀρχῆς
 15 ἡβῶσιν ex corr. H² 16 post ὅσοι add. κατὰ H¹ 17 ἀπορῆγνεται (sic) G:
 ἀπορρήσεται H (sed alterum ρ s. s. H², σσε ex corr.), D v. infra (διαρρήγνεται conicio),
 ἀπορρῆσεται conl. Mang. 18 Μωσῆν codd. 19. 20 ἐπιχειρηκός H
 22 post σποράδι ras. in H κατέχωσεν H¹ 24 ἀτόμους H² (post a ras.): συντό-
 μους G εἰσηγόμενου vid. add.

16—18 DK fol. 244^v τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ περὶ φυγῆς καὶ εὐρέσεως: πᾶν τὸ ὑπὲρ δύναμιν
 ἐπιτάσσει σφοδρότητος λαπ^τ . . ρυεῖται (etiam supra ei evanidae litterae exstant).

ἀπονέμοντα. ὁλόκληρον γὰρ αὐτὸ βούλεται εἶναι, τῷ ἀρίστῳ τῶν ἐν
 ἡμῖν, διανοία μόνῃ, προσκεκληρωμένον καὶ μηδενὶ τῶν ἀψύχων ἐφαρ-
 149 μόττον. (27.) οὐδὲ τὴν ἀνίκητον ἀρετὴν καὶ πικραίνομένην ἐπὶ ταῖς
 καταγελάστοις τῶν ἀνθρώπων σπουδαῖς, ὄνομα Θάμαρ, ὃ διαπεμφθεὶς
 ἐπὶ τὴν ζήτησιν αὐτῆς ἀνευρίσκει, | φυσικώτατα· λέγεται γάρ· „ἀπέστειλε p. 568 M.
 δὲ Ἰούδας τὸν ἔριφον ἐν χειρὶ τοῦ παίμενος τοῦ Ὀδολλαμίτου κομισα- 6
 σθαι τὸν ἀρραβῶνα παρὰ τῆς γυναικὸς· καὶ οὐχ εὔρεν αὐτήν. ἐπιγρώτησε
 δὲ τοὺς ἀνδρας τοὺς ἐκ τοῦ τόπου· ποῦ ἐστιν ἡ πόρνη ἢ γενομένη ἐν
 Αἰνὰν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ; καὶ εἶπον· οὐχ ἦν ἐνταῦθα πόρνη. καὶ ἀπεστράφη
 πρὸς Ἰούδαν καὶ εἶπεν· οὐχ εὔρον, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐκ τοῦ τόπου 10
 λέγουσι μὴ εἶναι ὧδε πόρνην. εἶπε δὲ Ἰούδας· ἐχέτω αὐτά, ἀλλὰ μὴ
 ποτε καταγελασθῶμεν· ἐγὼ μὲν ἀπέσταλκα τὸν ἔριφον τοῦτον, σὺ δὲ
 οὐχ εὔρηκας“ (Gen. 38,20—23). ὦ θαυμαστῆς δοκιμασίας, ὦ ἱεροπρε-
 150 ποῦς πείρας. ἀρραβῶνά τις ἔδωκεν ὠνητικῶς ἔχουσα διάνοια τοῦ
 καλλίστου κτήματος, θεοσεβείας, διὰ τριῶν ἐνεχυρῶν ἢ συμβόλων, 15
 δακτυλίου, ὀρμίσκου, ῥάβδου (ibid. 18), βεβαιότητα καὶ πίστιν, εἰρμὸν
 καὶ ἀκολουθίαν λόγου πρὸς βίον καὶ βίου πρὸς λόγον, ὄρθην καὶ ἀκλινη-
 151 παιδείαν, ἣ λυσιτελεῖς ἐπεπειθεσθαι. τὸν ἀρραβῶνα τοῦτον εἰ καλῶς
 ἔδωκε, βασανίζει. τίς οὖν ἡ βάσανος; καθεῖναι τι δέλεαρ ὀλκῆ
 κεχρημένον δυνάμει, δόξαν ἢ πλοῦτον ἢ ὑγίαν σώματος ἢ τι τῶν 20
 ὀμοιοτρόπων, καὶ γινῶναι πρὸς πότερα καθάπερ ἐπὶ πλάστιγγος ταλαν-
 τεύσει· ῥοπή γὰρ εἰ γένοιτο πρὸς τι τούτων, ὃ ἀρραβῶν οὐ βέβαιος.
 ἀπέστειλεν οὖν τὸν ἔριφον κομισασθαι τὸν ἀρραβῶνα παρὰ τῆς γυναικὸς,
 οὐ τοῦτο προηρημένος πάντως ἀπολαβεῖν, ἀλλ' εἴ ποτε ἀναξία τοῦ
 152 κατέχειν ἐκεῖνῃ γένοιτο. γενήσεται δὲ πότε; ἡνίκα ἂν τὰ διαφέροντα 25
 ἀδιαφόρων ἀντικαταλλάξῃται, τῶν γνησίων ἀγαθῶν τὰ νόθα προτιμήσασα·
 γνησία μὲν οὖν ἀγαθὰ πίστις, εἰρμὸς καὶ ἀκολουθία λόγων πρὸς ἔργα,
 παιδείας κανὼν ὀρθῆς, ὡς ἔμπαλιν κακὰ ἀπιστία, τὸ ἀνακόλουθον, ἀπαι-
 153 δευσία, τὰ δὲ νόθα, ἕσα τῆς ἀλόγου φροῦς ἀπῆώρηται. ζητῶν οὖν

1 αὐτῶ H¹ βούλετ' H τῶν Mang.: τῶ (G, τὸ H 4 σπου-
 δαῖς G: σκηναῖς H 5. 6 ἀπέστειλεν Ἰούδας L 6 alt. τοῦ codd.: αὐτοῦ v,
 αὐτοῦ τοῦ ex LXX conicio Ὀδολλαμίτου H 8 γε μὴν G¹ 15 (δηλοῦσα)
 διὰ conicio, lin. 16 post ῥάβδου add. μηνύουσα Mang., δοῦσα Cohn 24 προηρη-
 μένος G(H¹ Mang.): προηρημένου H² τοῦτον conicio ἀλλ' (ἀποπεφύμενος)
 con. Cohn μαθεῖν vid. add. 26 ἀδιαφόρων G(Mang.): διαφόρων H
 27 ἔργα (καὶ ἔργων πρὸς λόγους) con. Mang. 28 ἀνακόλουθον H²: ἀκόλουθον
 GH¹ 29 τὰ] ἀγαθὰ conicio

„οὐκ ἀνεύρεν αὐτήν“· δυσεύρετον γὰρ ἢ καὶ παντελῶς ἀνεύρετον ἐν πεφυρμένῳ βίβῳ τὸ καλόν. κἂν διαπύθῃται, εἰ ἔστι περὶ πάντα τὸν τόπον τοῦ καλοῦ πεπορευμένη ψυχῇ, ῥητῶς ἀκούσεται, ὅτι οὔτε ἔστιν οὔτε ἦν πρότερον· ἀκόλαστος γὰρ ἢ μαχλὰς ἢ τριοδίτις σοβάς ἢ τὸ 5 τῆς ὄρας ἄνθος ἐπευωνίζουσα ἢ καθαρσίους καὶ λουτροῖς τὰ ἐκτός φαιδρυνόμενη, τὰ δὲ ἐντός ῥυπῶσα, ἢ καθάπερ τὰ πινάκια χρώμασι τὴν ὄψιν ὑπογραφόμενη χῆτει φυσικῆς εὐμορφίας ἢ τὸ λεγόμενον πολύανδρον κακὸν ὡς ἀγαθὸν μεταδιώκουσα ἢ πολυγαμίας ἐρῶσα ἢ πρὸς μυρία σπειρομένη ἢ ὑπὸ μυρίων σωμάτων ὁμοῦ καὶ πραγμάτων 10 ἐμπαιζομένη καὶ περιυβριζομένη κείθι οὐκ ἔστι. ταῦτα ὁ διαπεμφά- 154
 p. 569 M. γέγηθεν οὐ μετρίως | καὶ φησι· μὴ γὰρ οὐ δι' εὐχῆς ἐστί μοι τὴν διάνοιαν ἀστειάν τε καὶ ἀστήν ὡς ἀληθῶς εἶναι, κοσμιότητι καὶ σωφρο- 15 σύνη καὶ ταῖς ἄλλαις διαπρέπουσαν ἀρεταῖς, ἐνὶ προσέχουσιν ἀνδρὶ καὶ 15 τὴν ἐνὸς οἰκουρίαν ἀγαπῶσαν καὶ μοναρχίᾳ χαίρουσαν. εἰ δὴ τοιαύτη τίς ἐστιν, ἐχέτω τὰ δεδομένα, καὶ τὴν παιδείαν καὶ τὸν εἰρμὸν λόγου πρὸς βίον καὶ βίου πρὸς λόγον καὶ τὸ ἀναγκαιότατον, βεβαιότητα καὶ πίστιν. ἀλλὰ μὴ ποτε γελασθῶμεν ἀνάξια κεχαρίσθαι δόξαντες, καίτοι 155 γ' ὑπολαβόντες ἐπιτηδεύματα τῇ ψυχῇ δεδωρησθαι. ἀλλὰ γὰρ ἐγὼ 20 μὲν, ὅπερ εἰκὸς ἦν ἐργάσασθαι τὸν βουλόμενον τρόπου βίαν καὶ δοκιμασίαν λαβεῖν, πεποίηκα, θέλωρ καθεις καὶ διαπεμφάμενος, ὁ δὲ ἐπεδείξατο τὴν ἑαυτοῦ φύσιν οὐκ εὐάλωτον. δῆλον δὲ ἐμοὶ τὸ διὰ 156 τί οὐκ εὐάλωτος· μυρίου γὰρ εἶδον τῶν ἄγαν φαύλων τὰ αὐτὰ δρῶντας ἔσθ' ὅτε τοῖς λίαν ἀγαθοῖς, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ διανοίας τῆς αὐτῆς, ἐπειδὴ 25 τοῖς μὲν ἀλήθεια, τοῖς δὲ ὑπόκρισις ἀσχεῖται· χαλεπὴ δ' ἡ διάγνωσις ἀμφοῖν· πολλάκις γὰρ ὑπὸ τοῦ δοκεῖν παρευγημέθη τὸ εἶναι.

1 post γὰρ add. αὐτήν H¹ ἦ] εἰ G 4 τριοδίτης H tertium ἦ] ἡ
 copicio 7 χῆτη H² 8 πολύανδρον scripsi: πολυάνδρειον G, πολυάνδριον H
 9 μυρίας G, ἢ πρὸς μυρία σπειρομένη del. Mang. 10 ἔστιν H
 19 ἐπιτηδεύματα (H. 20 τρόπου (vel τρόπων) Mang. (G?): τρόπον H (τρόπου G
 ut vid.) 22 δῆλον (vel οὐκ ἀδῆλον) scripsi: ἀδῆλον codd. 23 ἄγαν om.
 D fol. 265 24 ἔσθ' ὅτε D: om. codd. ἀλλ' D fol. 135: om. codd., D
 fol. 265 25 ἀσχεῖται D (Markland): κείται GHI², γίνετα I.¹ δὲ D

1. 2 Antonius Mel. II 77 col. 1193 Flor. Paris. No. 17 Georgides p. 26, 23 Boiss. Φίλωνος: δυσεύρετον—καλόν. 23—26 DK fol. 135^r Φίλωνος ἐκ τοῦ περὶ φυγῆς καὶ εὐρέσεως, fol. 265^v Φίλωνος ἐκ τοῦ περὶ φυγῆς: μυρίου ἐστὶν ἰδεῖν τῶν—εἶναι.

- 157 (28.) καὶ τὸν χίμαρον τὸν περὶ τῆς ἀμαρτίας ὁ φιλάρετος ζητεῖ μέν, οὐχ εὐρίσκει δέ· ἤδη γὰρ, ὡς δηλοῖ τὸ λόγιον, ἐνεπέπρηστο (Lev. 10, 16). τί δ' αἰνίττεται, σκεπτέον· τὸ μὲν μῆδεν ἀμαρτεῖν ἴδιον θεοῦ, τὸ δὲ μετανοεῖν σοφοῦ· παγῶδες δὲ καὶ δυσεὔρετον τοῦτ' οὗ γε.
- 158 φησὶν οὖν ὁ χρησμὸς, ὅτι »ζητῶν ἐξεζήτησε Μωσῆς“ ἐν τῷ θνητῷ 5 βίῳ τὸν περὶ ἀμαρτημάτων μετανοίας λόγον. ἐσπούδαζε γὰρ ἀνευρεῖν ἀπαμψιχομένην τὴν ἀδικεῖν ψυχὴν καὶ ἀνευ ἀσχύνης γυμνήν προϊούσαν ἀμαρτημάτων. ἀλλ' ὅμως οὐχ εὔρε, τῆς φλογός, λέγω δὲ τῆς δευκινητοτάτης ὁρμῆς ἀλόγου, καταδραμούσης καὶ ἕλην ψυχὴν ἐπιμενηθείσης.
- 159 νικᾶται γὰρ τὰ μὲν ἐλάττω πρὸς τῶν πλειονῶν, τὰ δὲ βραδύτερα πρὸς 10 τῶν ἀκυδρομωτέρων, τὰ δὲ μέλλοντα πρὸς τῶν παρόντων· ἐσταλμένον δὲ καὶ βραδὺ καὶ μέλλον ἢ μετάνοια, πολὺ δὲ καὶ ταχὺ καὶ συνεχές ἐν τῷ θνητῷ βίῳ τὸ ἀδικεῖν. εἰκότως οὖν ἐν τροπῇ τις γενόμενός

1 χίμαρον G 2 ἤδη et ἐνεπέπρηστο] ἔδε et ἐνεπεπόριστο ex LXX conl.
 Mang. 5 Μωσῆς GH 6 περὶ ἀμαρτημάτων λόγον conl. Mang., sed
 v. Clem. 7 τὴν τῷ H¹ ἀδικεῖν G: ἀμαρτεῖν H 9 ἕλην G: τὴν
 ἕλην H, ἕλην τὴν conicio 10 βραδύτερα I 12 δὴ G

1—6 *Ambros. epist. 67, 3*: immolatus erat hircus pro peccato et oblati in holocaustum. quaesivit eum postea Moyses, et combustus fuerat . . . quid ista significant, consideremus. 4 nihil peccare solius est dei, emendare sapientis est et corrigere erratum et paenitentiam gerere peccati. id tamen est difficile in hac vita hominum. quid enim tam rarum, quam ut invenias virum, qui se ipsum coarguat et factum condemnet suum? 1. 2 cf. *ibid. 6* quaerit eam (inquit *add.*?) lex et non invenit. ambusta est enim . . .

3—6 *Clem. Alex. Paed. III § 93 p. 307 P.*: . . . τὴν ἐπομένην ταῖς ἀμαρτίαις μετάνοιαν ἀγαπῶν. μόνος γὰρ ἀναμάρτητος αὐτὸς ὁ λόγος· τὸ μὲν γὰρ ἐξαμαρτάνειν πᾶσιν ἐμφυτον καὶ κοινόν, ἀναδραμεῖν δὲ τὴν ἀμαρτίαν οὐ τοῦ τυχόντος ἀνδρός, ἀλλ' ἀξιολόγου. 6—13 *Ambros. l. c. 5* studebat autem

Moyses peccati vacuum reperire animam, ut exuvias erroris deponeret et nuda culpae sine ullo sui pudore discederet. sed non invenit, quia cito impetus irrationabilis praeventit et flamma quaedam celerrimi motus animam depascitur atque exurit eius innocentiam; praeponderant enim futuris praesentia et violenta moderatis et plura paucioribus (*sic Ihm pro* potioribus) et iucunda seriis et asperis mollia et tristibus laeta et illecebrosa rigidioribus et praepropera tardioribus. velox enim est iniquitas, quae ad nocendum occasiones suggerit . . . lenta autem virtus omnis et diuturna cunctatrix ante iudicat et adorienda inspicit . . . pigra igitur et verecunda est paenitentia.

13—145,8 *ibid. 6*: respondit Aaron providum debere esse iudicium sacerdotale nec facile male sanae conscientiae committendum id muneris . . . 7 quomodo autem poterat ubi ignis alienus erat, peccatum exuri, et hoc sub conspectu dei, cui et occulta sunt cognita? numquid potest placere domino, si quis, cum adhuc versetur in iniquitatibus . . . dicat se agere paenitentiam? simile est ac si quis aeger

φησι μὴ δύνασθαι „τοῦ περὶ ἀμαρτίας ἐμφαγεῖν“· μὴ γὰρ ἐπιτρέπειν τὸ συνειδὸς αὐτῷ μετανοίᾳ τραφῆναι· διὸ λέγεται· „ἤκουσε Μωυσῆς, καὶ ἤρεσεν αὐτῷ“ (Lev. 10, 19, 20). τὰ γὰρ πρὸς γένεσιν τῶν πρὸς θεὸν μακρὰν ἀπέλευται· τῇ μὲν γὰρ τὰ φανερά μόνον, τῷ δὲ καὶ τὰ ἀφανῆ γινώριμα. παραπαίει δ', ὅς ἂν τοῦ ἀληθοῦς καταψευδόμενος ἐτ' ἀδικῶν μετανοηκέναι φάσκει· ἴσασιν ὡς εἰ καὶ ὁ νοσῶν τὸν ὑγιαίνοντα καθυποκρίνοιτο· μᾶλλον γάρ, ὡς ἔοικε, νοσήσει μηδὲν τῶν εἰς ὑγίαιαν προσφόρων ἐπιτηδεύειν ἀξιῶν. (29.) ἐζήτει ποτὲ προαχθεῖς ὑπὸ τοῦ φιλομαθοῦς καὶ τὰς αἰτίας, αἷς τὰναγκαῖότατα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων ἐπιτελεῖται· θεώμενος γὰρ ὅσα ἐν γενέσει φθειρόμενα καὶ γεννώμενα, ἀπολλύμενά τε αὐ καὶ διαμένοντα, τέθηπε καὶ καταπέπληκται καὶ ἐχβοᾷ φάσκων· „τί, ὅτι ὁ βᾶτος καίεται καὶ οὐ κατακαίεται“ (Exod. 3, 2, 3)· τὸν γὰρ ἄβατον οὐ πολυπραγμονεῖ χῶρον, θεῶν ἐνδιαίτημα φύσεων, ἀλλ' ἤδη μέλλων ἀνήνυτον καὶ ἀτελῆ πόνον διαθλεῖν ἐπικουφίζεται ἐλέφ καὶ προμηθεῖα τοῦ πάντων σωτήρος θεοῦ, ὅς ἔχρησεν ἐκ τῶν ἀδύτων· „μὴ ἐγγίσῃς ὧδε“ (ibid. 5), ἴσον τῷ μὴ πρόσθει τοιαύτῃ διασκέψει· περιεργίας γὰρ καὶ φιλοπραγμοσύνης μεζίζονος ἢ κατὰ ἀνθρωπίνην δύναμιν τὸ ἔργον· ἀλλὰ τὰ μὲν γεγονότα θαύμαζε, τὰς δὲ αἰτίας, δι' αἷς ἡ γέγονεν ἢ φθίρεται, μὴ πολυπραγμόνει· „ὅ γὰρ τόπος ἐν ᾧ σὺ ἔστηκας“ φησί „ἡ γὰρ ἅγια ἐστὶ“ (ibid. 5). ποῖος τόπος; ἡ δὴλον ὅτι ὁ αἰτιολογικός, ἐν μόνον ταῖς θεαῖς ἀνῆψε φύσεις, ἀνθρώπων οὐδένα νομίσας ἰκανὸν εἶναι αἰτιολογίας ἐραψασθαι; ὁ δ' ἄρα διὰ πόθον ἐπιστήμης ὑπερχύψας ἅπαντα τὸν κόσμον ζητεῖ περὶ τοῦ κοσμοποιοῦ, τίς ἐστιν ὁ δυσόρατος οὗτος καὶ δυστόπαστος, σῶμα ἡ ἀσώματος ἢ ὑπεράνω τι τούτων ἢ φύσις ἀπλῆ, ὅλα μόνος, ἢ σύγκριμα ἢ τί τῶν ὄντων. καὶ τοῦθ' ὁρῶν ὡς ἔστι δυσθῆρατον καὶ δυσπερινόητον,

2 συνειδὸς H	Μωυσῆς GH	4 μόνον H ¹	5 ἀληθοῦς G ² H ² : ἀληθῶς G ¹ H ¹ , tum καὶ add., sed rursus del. H	6 φάσκει scripsi: φάσκει codd. ὁ G: om. H	7 τῶν] τὸν G ¹	εἰς s. s. G ²	8 ποτὲ oim. G, ποτὲ ὁ προφήτης conicio	12 τί G: om. H	οὐ secl. Mang.	13 χῶρον H ¹ : χορὸν G, χῶρον ὡς H ² , χῶρον, ὅς Mang.	15 διελεθεῖν L ¹	πάντα G
17 περιεργίας H	19 τὰς G: στάς, τὰς H	20 φησι γὰρ ἅγια G: φησὶν ἅγιος H	21 δηλονότι G	δν H: δ, tum ras. G	22 ἀνθρώπων G: ἀνθρώπων H	οὐδὲν ἀνομίας G ¹	24 δυσθῆρατος con. Mang.	25 ἀσώματος conicio	ἡ φύσις G ¹ H: καὶ φύσις G ²	26 ἢ τι v		

se sanum simulet. magis aegrotabit, quia nihil ei prodesse potest simulatio sanitatis, cum verbo adumbretur, non ullo fulciatur virtutis subsidio.

- εὔχεται παρ' αὐτοῦ μαθεῖν τοῦ θεοῦ, τίς ἐστὶν ὁ θεός· οὐ γὰρ ἤλπισε
 165 δυνήσεσθαι γινῶναι παρ' ἐτέρου τινὸς τῶν μετ' αὐτόν. ἀλλ' ὁμοίως
 ἴσχυσε μηδὲν περὶ τῆς τοῦ ὄντος ἐρευνηῶν οὐσίας· „τὰ γὰρ ὅπισω μου“
 φησὶν „ὄψει, τὸ δὲ πρόσωπον οὐ μὴ ἴδῃς.“ (Exod. 33, 23). αὐταρκες
 γὰρ ἐστὶ σοφῶς τὰ ἀκόλουθα καὶ ἐπόμενα καὶ ὅσα μετὰ τὸν θεὸν 5
 γινῶναι, τὴν δ' ἡγεμονικὴν οὐσίαν ὁ βουλόμενος καταθεάσασθαι τῷ
 περιαιγεῖ τῶν ἀκτίων πρὶν ἰδεῖν πηρὸς ἐσται.
- 166 (30.) Τόσαῦτα καὶ περὶ τοῦ τρίτου διειλεγμένοι κεφαλαίου
 μέτιμεν ἐπὶ τὸ τέταρτον καὶ τελευταῖον | τῶν προταθέντων, καθ' ὃ μὴ p. 571 M.
 γενομένης ζητήσεως φιλεῖ προαπαντῶν εὐρεσις. ἐν τούτῳ τάττεται πᾶς 10
 αὐτομαθῆς καὶ αὐτοδιδάκτος σοφός· οὐ γὰρ σκέψεις καὶ μελέταις καὶ
 πόνοις ἐβελτιώθη, γενόμενος δ' εὐθὺς εὐτρεπισμένην εὐρε σοφίαν ἄνωθεν
 ὑμβρηθεῖσαν ἀπ' οὐρανοῦ, ἧς ἀκράτους σπάσας· εἰσιτάθη καὶ διετέλεσε
 167 μεθύων τὴν μετ' ὀρθότητος λόγου νήφουσαν μέθην. οὗτός ἐστιν ὁ
 Ἰσαὰκ ὠνόμασαν οἱ χρῆσιμοί, ὃν οὐχ ἐτέρῳ μὲν χρόνῳ συνέλαβεν, 15
 ἐτέρῳ δὲ ἔτεκεν ἢ ψυχῇ· „συλλαβοῦσα“ γὰρ φησὶν „ἔτεκεν“ (Gen. 21, 2)
 ὡς ἂν ἀχρόνως. οὐ γὰρ ἀνθρωπος ἦν ὁ γεννώμενος, ἀλλὰ νόημα
 καθαρῶτατον, φύσει μᾶλλον ἢ ἐπιτηδεύσει καλόν· οὐ χάριν καὶ ἢ
 τίχτουςα αὐτὸ λέγεται „τὰ γυναικεῖα ἐκλιπεῖν“ (Gen. 18, 11), τὰ συνήθη
 168 καὶ εὐλόγα καὶ ἀνθρώπινα. καινὸν γὰρ καὶ κρεῖττον λόγου καὶ θεῖον 20
 ὄντως τὸ αὐτομαθῆς γένος, οὐκ ἀνθρωπίναις ἐπινοαίαις, ἀλλ' ἐνθέῳ
 ματιᾷ συνιστάμενον. ἢ ἀγνοεῖς ἔτι οὐ δέονται πρὸς τὸν τόκον ματιῶν

3 ἴσχυσε Mang.: ἤκουσε codd.	ὄντως G, ὄντως ὄντος conicio	ἐρευνηῶν
codd. (Mang.): ἐρευνηῶν Turn.	4 οὐ GH ² : om. H ¹	5 ἐπόμενα καὶ GD:
om. H	G δ'] δέ γε D	τῷ om. D
		9 προτεθέντων L
10 προαπαντῶν] ἂν ο corr. H ²	11 σκέψει G	13 ἧς in ras. G et H ²
ἀκράτους H (sed tou H ² in ras.): ἀκράτους G		διετέλεσε G (Mang.): διετε-
λέσθη H	16 δ' H	17 γενόμενος H ¹
λέγεται τὰ in mg. H ²	19 αὐτῷ G	ἐκλιπεῖν H
		20 κενὸν L
21. 22 ἐνθεομανία H		

4—7 DC fol. 44 r: ἐκ τοῦ περὶ φυγῆς καὶ εὐρέσεως: αὐταρκες ἐστίν—ἐσται.

10 sqq. *Ambros. de fuga saeculi* 8, 47: paritura laetitiam et sobriam illam iocunditatis ebrietatem, paritura ante expectatum ingenii celeritate partus, feta sapientiae.

22—147, 3 *ibid.*: denique et de aliis Hebraeis mulieribus habes quia Hebraeae prius pariunt quam veniant obstetrices, eo quod animae iustorum non expectent artes et disciplinas propter inventionem genera nec requirant adiumenta generandi, sed sponte partus suos fundant expectationemque praeveniant.

Ἑβραῖαι, „τίκτους“ δ', ὡς φησι Μωυσῆς, „πρὶν εἰσελθεῖν τὰς μαίας“ (Exod. 1, 19), λέγω δὲ μεθόδους, τέχνας, ἐπιστήμας, φύσει μόνη χρώμεναι συνεργῆ; παγκάλως δὲ καὶ προσφρεσστάτους ὄρους ἀποδίδωσι τοῦ αὐτομαθοῦς, ἓνα μὲν τοιοῦτον, τὸ ταχὺ εὐρισκόμενον, ἕτερον δὲ 5 „ὃ παρέδωκεν ὁ θεός“. τὸ μὲν οὖν διδασκόμενον μακροῦ χρόνου δεῖται, 169 τὸ δὲ φύσει ταχύ τε καὶ πρότερον τινὰ ἄχρονον ἔστι· κακείνῳ μὲν ἄνθρωπον, τοῦτο δὲ θεὸν ὑφηγητήν ἔχει. τὸν μὲν δὴ πρότερον ὄρον κατέταξεν ἐν πύσει· „τί τοῦτο δὲ ταχὺ εὔρες, ὃ τέκνον“, τὸν δὲ ἕτερον ἐν ἀποκρίσει φάσκων· „ὃ παρέδωκε κύριος ὁ θεός“ (Gen. 27, 20). 10 (31.) ἔστι δὲ καὶ τρίτος ὄρος τοῦ αὐτομαθοῦς, τὸ ἀναβαῖνον αὐτόματον. 170 λέγεται γὰρ ἐν τοῖς προτρεπτικοῖς· „οὐ σπερεῖτε, οὐδὲ μὴ ἀμήσητε τὰ αὐτόματα ἀναβαίοντα αὐτῆς“ (Lev. 25, 11)· τέχνης γὰρ οὐδεμιᾶς χρῆτα τὰ φύσει, τοῦ θεοῦ σπείροντος αὐτὰ καὶ τῇ γεωργικῇ τέχνῃ τελεσφοροῦντος ὡς ἂν αὐτόματα τὰ οὐκ αὐτόματα, πλὴν παρόσον ἐπι- 15 νοίας ἀνθρωπίνης οὐκ ἐδεήθη τὸ παράπαν. οὐ προτρέπει δὲ μᾶλλον ἢ 171 γνώμην ἀποφαίνεται· παραινῶν μὲν γὰρ εἶπεν ἄν· μὴ σπείρητε, μὴ ἀμήσητε, ἀποφανόμενος δέ· „οὐ σπερεῖτε, οὐδὲ μὴ ἀμήσητε τὰ αὐτόματα“. οἷς γὰρ ἀπαυτοματιζοῦσιν ἐκ φύσεως ἐπιτυγχάνομεν, τούτων

3 χρώμεναι H ²	χρωμάνας G(H ¹)	παγκάλως H	4 ἕτερος Turn.	7 του-
τί G ²	8 πύσει post π ras. in G	11 ἀμήσητε conl. Mang.	13 χρῆτα v	
τὰ G(H ¹): τῆ H ²	16 γνῶμη G	σπείρητε] οὐδ' οὐ s. s. H ²	17 ἀμή-	
σετε H	18 ἀπαυτοματιζόμενοις conicio			

3—9 *ibid.* 8, 48: nec minus impiger ad inveniendum quam ad exsequendum Iacob, cui cum mater dixisset ut inferret patri escas, definitionum genera suppetisse ceruimus. nam et cito inuenit et inventorum suorum auctorem testificatus est deum . . . prima ergo definitio in inuentione. quod inuenitur quaeritur et quod quaeritur temporis est et quod temporis est utique diligentiae est. quod autem praeuenit usum temporis deus infundit, deus dat, quod deus dat naturae, non diligentiae, est. ingenium igitur divini est muneris, quod autem divini muneris hoc naturae. ingenium ergo naturae est, inuentio diligentiae: illud sine tempore, hoc indiget tempore. ideoque illud tempore praesto est, hoc in spatio temporis investigatur . . . 3—15 *epist.* 8, 12 (*cf.* § 11): pulcre autem quos dicunt ὄρους servavit . . . secundus ὄρος: quid est quod tam cito inuenisti? hic in interrogatione est, tertius ὄρος in responsione: quod tradidit dominus deus tuus in manus meas . . . 13 est et ille ὄρος de spontaneis: si non seminaveritis, non metetis, hoc etsi cultura provocet semina, tamen natura spontaneo quodam, ut surgant, in eis operatur ingenio.

7—9 *de fuga saeculi* 8, 49: unde miratus pater ait: quid est hoc, quod tam cito inuenisti, filii? respondit Iacob: quod tradidit dominus deus tuus in manus meas. prima definitio in interrogatione est, secunda in responso.

- οὔτε τὰς ἀρχὰς οὔτε τὰ τέλη παρ' ἑαυτοῦς | ὡς ἂν αἰτίους εὐρίσκομεν· p. 572 M.
- 172 ἀρχὴ μὲν οὖν ὁ σπόρος, τελευτὴ δὲ ὁ ἄμητος. ἄμεινον δ' ἐκεῖνο ἐκδέξασθαι· πᾶσα ἀρχὴ καὶ πᾶν τέλος αὐτόματόν ἐστιν, ἴσον τῷ φύσει, οὐχ ἡμέτερον ἔργον· οἷον ἀρχὴ τίς τοῦ μανθάνειν; ἢ δῆλον ὅτι ἡ ἐν τῷ διδασκομένῳ φύσει εὐπαράδεκτος οὕσα πρὸς τὰ κατὰ μέρος θεωρήματα; τίς δὲ τοῦ τελειοῦσαι καλῶν· εἰ δὲ μὴδὲν ὑποστευλάμενον εἰπεῖν, ἢ φύσις. προκοπὰς μὲν γὰρ ἐμποιῆσαι καὶ ὁ διδάσκων ἱκανός, τὴν δ'
- 173 ἐπ' ἄχρον τελειότητα ὁ θεὸς μόνος, ἢ ἀρίστη φύσις. ὁ τούτοις ἐντρεφόμενος τοῖς δόγμασι τὴν αἰδίων εἰρήνην ἄγει, πόνων ἀφαιμένοσ ἀτρώτων. ἀδιαφορεῖ δ' ἐβδομάδος εἰρήνην κατὰ τὸν νομοθέτην· ἐν γὰρ 10
- 174 αὐτῇ τὸ δοκεῖν ἐνεργεῖν ἀποτιθεμένη γένεσις ἀναπαύεται. προσηκόντως οὖν λέγεται· «καὶ ἔσται τὰ σάββατα τῆς γῆς ὑμῖν βρώματα» (Lev. 25, 6), δι' ὑπονοιῶν· τρόφιμον γὰρ καὶ ἀπολαυστὸν μόνον ἡ ἐν θεῷ ἀνάπαυσις, τὸ μέγιστον ἀγαθὸν περιποιούσα, τὴν ἀπόλεμον εἰρήνην. ἡ μὲν γὰρ κατὰ πόλεις ἀνακέκτραται ἐμφυλίῳ πολέμῳ, ἡ δὲ ψυχῆς ἀμιγῆς 15
- 175 διαφορᾶς ἀπάσης ἐστίν. ἐναργέστατα δὲ μοι δοκεῖ τὴν ἄνευ ζητήσεως εὑρεσιν παριστάνειν διὰ τούτων· «ὅταν εἰσαγάγῃ σε κύριος ὁ θεὸς σου εἰς τὴν γῆν ἣν ὤμοσε τοῖς πατράσι σου δοῦναί σοι πόλεις μεγάλας καὶ καλὰς, αἷς οὐκ ὑπεροδόμησας, οἰκίας πλήρεις πάντων ἀγαθῶν, αἷς οὐκ ἐνέπλησας, λάκκους λελατομημένους, οὐδ' οὐκ ἐξελατομησας, ἀμπελῶνας 20
- 176 καὶ ἑλαιῶνας, οὐδ' οὐ κατεφύτευσας» (Deut. 6, 10. 11). ὁρᾶς τὴν ἀφθονίαν τῶν κεχυμένων μεγάλων καὶ ἐτοιμῶν πρὸς κτῆσιν καὶ ἀπολαυσιν ἀγαθῶν; εἰκάζονται δὲ πόλεις μὲν αἰ γενικαὶ ἀρεταί, διότι ἐπὶ πλείστον εὐδύνονται, οἰκίας δ' αἰ ἐν εἶδει — στέλλονται γὰρ εἰς

1 ἑαυτοῦς G: ἑαυτοῖς H ἂν αἰτίους scripsi: ἀνατίους codd., ἀνατίους Turn., ἀνατίους conl. Mang. 2 ἐκείνως conicio 3 παντελοῦς G² 4 ἀρχὴ τις v ἢ] ἡ Turn., om. Mang. 5 δῆλονότι G ἢ om. Turn. 5. 6 θεωρητὰ conl. Mang.
 7 γὰρ G: οὖν H δ' G: δὲ H², om. H¹ 16 ἐναργέστατα G(H¹): ἐναργεστάτην H² 18 σοι om. Turn. 21 οὐ κατεφύτευσας (G: οὐκ ἐφύτευσας H
 22 μεγάλων om. (G, fort. recte 24 πλείστον] H¹ ut vid. δὲ H
 αἰ om. H¹

2—8 *epist.* 8,14: incrementa per naturam, quae divini habet gratiam muneris, con-
 summationem et perfectionem deus dat . . .

8—14 *Ambros. de fuga saeculi* 8,45: illo fugiendum est, ubi pax, ubi requies ab operibus, ubi epulemur sabbatum magnum, sicut dixit Moyses: et erunt sabbata terrae vobis aescae. epulatorium enim et plenum iocunditatis et tranquillitatis est requiescere in deo et eius delectationem videre.

βραχύτερον αὐται κύκλον —, λάκκοις δὲ αἱ εὐφραεῖς ψυχαί, αἱ εὐπαρά-
 δεκτοὶ σοφίας ὡς ἐκείνοι ὕδατος, ἀμπελῶσι δὲ καὶ ἔλαιῶσι αἱ προκοπαὶ
 καὶ ἀξήσεις καὶ καρπῶν γενέσεις· καρπὸς δ' ἐπιστήμης ὁ θεωρητικὸς
 βίος, ἄκρατον εὐφροσύνην περιποιῶν ὡς ἀπ' οἴνου καὶ νοητὸν φέγγος
 5 ὡς ἀπὸ φλογός, ἧς ἔλαιον τροφή.

- (32.) Ταῦτα καὶ περὶ ἐυρέσεως εἰπόντες, μέμμεν ἐξῆς ἐπὶ τὰ 177
 ἀκόλουθα τῆς ἐφόδου. „εὗρεν“ οὖν φησιν „αὐτὴν ἄγγελος κυρίου ἐπὶ
 τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος“ (Gen. 16, 7). λέγεται δὲ πολλαχῶς πηγῆ, ἕνα
 μὲν τρόπον ὁ ἡμέτερος νοῦς, ἕτερον δὲ ἡ λογικὴ ἕξις καὶ παιδεία,
 10 τρίτον δ' ἡ φαύλη διάθεσις, τέταρτον ἡ σπουδαία καὶ ἐναντία ταύτης,
 p. 573 M. πέμπτον αὐτὸς ὁ τῶν ὄλων | ποιητῆς καὶ πατήρ. τὰς δὲ τούτων 178
 πίστεις οἱ ἀναγραφέντες δηλοῦσι χρῆσιμοι· τίνες οὖν εἰσιν, ἐπισκεπτέον.
 ἄδεταί τις ἐν ἀρχῇ τῆς νομοθεσίας μετὰ τὴν κοσμοποιίαν εὐθὺς τοιόσδε·
 „πηγὴ δὲ ἀνέβαινεν ἐκ τῆς γῆς καὶ ἐπότιζε πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς“
 15 (Gen. 2, 6). οἱ μὲν οὖν ἀλληγορίας καὶ φύσεως τῆς κρύπτεσθαι 179
 φιλοῦσης ἀμύητοι τὴν εἰρημένην εἰκάζουσι πηγὴν τῇ Αἰγύπτῳ ποταμῷ,
 δε κατὰ πᾶν ἔτος ἀναχεόμενος λιμνάζει τὴν πεδιάδα, μονοθεῖα ἀντί-
 μιμον οὐρανοῦ δύναιμι ἐπιδείκνυσθαι δοκῶν. ὁ γὰρ χειμῶνος ταῖς 180
 ἄλλαις χώραις οὐρανός, τοῦτ' Αἰγύπτῳ θέρους ἀκμάζοντος ὁ Νεῖλός
 20 ἔστιν· ὁ μὲν γὰρ ἄνωθεν ἐπὶ γῆν τὸν ὕετὸν ἀποστέλλει, ὁ δὲ κάτωθεν
 ἄνω, τὸ παραδοξότατον, ὕων ἄρδει τὰς ἀρούρας. ὅθεν ὀρηθεῖς καὶ
 Μωυσῆς ἄθεον ἀνέγραψε τὸν Αἰγύπτῳ τρόπον γῆν οὐρανοῦ προ-
 κρίνοντα καὶ τῶν ὀλυμπίων τὰ χερσαῖα καὶ ψυχῆς τὸ σῶμα. ἀλλὰ 181
 μὴν περὶ τούτων καὶ αὐθὶς ποτε ἐνέσται λέγειν, ὅταν ἐπιτρέψωσι οἱ
 25 καιροί· νυνὶ δὲ — στοχαστέον γὰρ τοῦ μὴ μακρηγορεῖν — ἐπαντιέον
 ἐπὶ τὴν δι' ὑπονοιῶν ἀπόδοσιν καὶ λεκτέον τὸ „πηγὴν ἀναβαίνειν καὶ
 ποτίζειν πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς“ τοιοῦτον εἶναι· τὸ ἡγεμονικὸν ἡμῶν 182
 εἰκοὸς πηγῇ δυνάμεις πολλαὶ οἷα διὰ γῆς φλεβῶν ἀνομβροῦν, τὰς δυνά-
 μεις ταύτας ἄχρι τῶν αἰσθήσεων [ὀργάνων], ὀφθαλμῶν, ὠτων, ῥινῶν,
 30 τῶν ἄλλων, ἀποστέλλει· αἱ δ' εἰσὶ παντὸς ζῴου περὶ κεφαλὴν καὶ
 πρόσωπον. ποτίζεται οὖν ὥσπερ ἀπὸ πηγῆς τοῦ κατὰ ψυχὴν ἡγεμονι-

1 alterum ai om. H¹ 3 alt. καὶ in ras. H² 4 ἀπὸ νοῦ G 5 ἧς H²:
 εἰς G(H¹) 10 ταύτη conl. Mang. 13 ἄδεταί in ras. H² 24 μὴν
 περὶ scripsi: μὲν περὶ GH¹, περὶ ἧ H², περὶ μὲν v καὶ G: om. H
 28 ἀνομβροῦν H²: ἀνομβρεῖ (i)(H¹) 29 ἄχρι—ὀργάνων lin. 28 post φλεβῶν
 transpos. H αἰσθήσεων Turn.: αἰσθήσεως codd. (sed v. lin. 30 ai)
 ὀργάνων secl. Cohn 31 ποτίζεται G²: ποτίζεται G¹H

- κοῦ τὸ σῶματος ἡγεμονικὸν πρόσωπον, τὸ μὲν ὁρατικὸν πνεῦμα τείνοντος εἰς ὄμματα, τὸ δὲ ἀκουστικὸν εἰς οὖς, εἰς δὲ मुखτήρας τὸ ὁσφρήσεως, τὸ δὲ αὐτὸ γεύσεως εἰς στόμα καὶ τὸ ἀφῆς εἰς σύμπασαν τὴν ἐπιφάνειαν.
- 183 (33.) εἰσι δὲ καὶ τῆς παιδείας πολυτρόποι πηγαί, αἱς ὄρθοι καὶ τροφιμώτατοι λόγοι, καθάπαρ στελέχη φοινίκων, παρενέβλαστον. „ἤλιθον“ 5 γάρ φησιν „εἰς Αἰλίμ· καὶ ἐν Αἰλίμ ἦσαν δώδεκα πηγαὶ ὕδατων καὶ ἐβδομήκοντα στελέχη φοινίκων· παρενέβαλον δὲ ἐκεῖ παρὰ τὰ ὕδατα“ (Exod. 15, 27). Αἰλίμ πυλῶνες ἐρμηνεύονται, εἰσόδου τῆς πρὸς ἀρετὴν σύμβολον· ὥσπερ γὰρ οἰκίας ἀρχαὶ πυλῶνες, καὶ ἀρετῆς τὰ ἐγκύκλια
- 184 προπαιδεύματα. τέλειος δ' ἀριθμὸς ὁ δώδεκα, μάρτυς δ' ὁ ζῳδιακὸς 10 ἐν οὐρανῷ κύκλος, τοσοῦτοις κατῆστερισμένοις φωσφῆροις ἀστροῖς· μάρτυς καὶ ἡ ἡλίου περίοδος· μῆσι γὰρ δώδεκα τὸν ἑαυτοῦ περατοῦ κύκλον, ἰσαριθμούς τε τοῖς ἐνιαυτοῦ μῆσι τὰς ἡμέρας καὶ νυκτὸς ὥρας ἄγουσιν
- 185 ἄνθρωποι. Μωυσῆς δ' οὐκ ἐν ὀλίγοις ὑμνεῖ τὸν ἀριθμὸν, δώδεκα 15 φυλάς τοῦ ἔθνους ἀναγράφων, ἄρτους δώδεκα τῆς προθέσεως νομοθετῶν, λίθους, ἐν οἷς αἱ γλυφαί, δώδεκα τῇ ἱερᾷ ἐσθῆτι τοῦ ποδήρους ἐνδύ-
- 186 ματος ἐπὶ τῷ λογίῳ συνυφαίνειν | κελύων (Exod. 28, 17sq.). ὑμνεῖ p. 574 M. 20 μέντοι καὶ τὴν δεκάδι πολυπλασιαζομένην ἐβδομάδα, νυνὶ μὲν ἐβδομήκοντα φοινίκας παρὰ ταῖς πηγαῖς εἶναι λέγων, ἐν ἑτέροις δὲ πρεσβυτέρους μόνους ἐβδομήκοντα, οἷς τὸ θεῖον ἐπενεμήθη καὶ προφητικὸν 20 πνεῦμα (Num. 11, 16), καὶ πάλιν ἱερεῖα μόσχων ἐβδομήκοντα ἐν διαιρέσει καὶ τάξει ἐναρμονίως ἐορτῇ τῶν σκηνῶν προσαγομένων· βουθυτοῦνται γὰρ οὐκ ἄθροοι, ἀλλ' ἐν ἡμέραις ἑπτά, τῆς ἀρχῆς ἀπὸ τρισκαίδεκα ταύρων γενομένης (Num. 29, 13sq.). οὕτως γὰρ κατὰ τὴν 25 ἐνὸς ὑφαίρεσιν αἰεὶ μέχρι τῆς ἐβδόμης ἐμελλεν ὁ τῶν ἐβδομήκοντα συν-
- 187 τελεῖς ἀριθμὸς ἐκπληροῦσθαι. παραγενόμενοι δὲ εἰς τοὺς θυρῶνας ἀρετῆς, τὰ προπαιδεύματα, καὶ θεασάμενοι πηγὰς καὶ παρ' αὐταῖς ἔρνη φοινίκων στρατοπεδεύειν οὐ παρὰ τοῖς φυτοῖς ἀλλὰ παρὰ ταῖς ὕδασι λέγονται. διὰ τί; ὅτι φοίνικι μὲν καὶ ταινίαις οἱ παντελοῦς ἀρετῆς ἐπιφερόμενοι τὰ ἄθλα κοσμοῦνται, οἱ δὲ ἔτι (ἐγ)χορευόντες τοῖς προπαι- 30

3 ἄπασαν H 5 παρενέβλαστον (i: παρενέβλαστον H 6 Αἰλίμ G: Αἰλίμ H, sed ai ex corr. H² Ἐλίμ G (Ἐλείμ H¹): Αἰλίμ H² ἦσαν (i²: om. G¹H²)

8 Ἐλίμ G (Ἐλείμ H¹): Αἰλίμ H² 9 οἰκίας G²: οἰκίαι G¹ ut vid., οἰκιῶν H

13 καὶ codd.: καὶ τὰς v 14 Μωσῆς: codd. 18 μὲν in ras. H²: δὲ G(H¹?)

21 μόσχων G: μόσχους H 21. 22 διαιρέσει H 22 προσαγομένων] post o spatium 4 litt. in H 23 ἀλλὰ G 27. 28 ἔρνη — alt. τοῖς om. G

30 περιφερόμενοι con. Mang., ἀποφερόμενοι Cohn, φερόμενοι conicio 30—151,6 κοσμοῦνται—ἀμφότεροι in mg. H² ἐγχορευόντες Mang.: χορευόντες codd.

δεύμασιν ἄτε μαθήσεως διψῶντες παρὰ ταῖς δυναμέναις ἄρδειν καὶ
 ποτίζειν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐπιστήμασι ἰδρύνονται. (34.) τοιαῦται μὲν 188
 εἰσιν αἱ παιδείαι τῆς μέσης πηγαί, τὴν δ' ἀφροσύνης ἐπισκεψώμεθα,
 περὶ ἧς λελάληκεν ὁ νομοθέτης ὧδε· »δὲ ἂν κοιμηθῆ μετὰ γυναικὸς
 5 ἀποκαθημένης, τὴν πηγὴν αὐτῆς ἀπεκάλυψε, καὶ αὕτη ἀπεκάλυψε τὴν
 ῥύσιν τοῦ αἵματος αὐτῆς· ἐξολοθρευθήτωσαν ἀμφότεροι“ (Lev. 20,18)·
 γυναικὰ τὴν αἰσθησιν καλεῖ, νοῦν ἄνδρα αὐτῆς ὑποτιθέμενος. ἀποκά- 189
 θηται δὲ αἰσθησις, ὅπερ ἐστὶν ἀπωτάτω καθέζεται, ὅταν νοῦν ἀπολι-
 ποῦσα, τὸν γνήσιον ἄνδρα, ἐφιδρῦνται τοῖς δελεάζουσι καὶ φθείρουσι
 10 αἰσθητοῖς καὶ ἐρωτικῶς ἐκάστοις ἐμπλέκηται· τότ' οὖν εἰ πρὸς ὕπνον
 τράποιτο ὁ νοῦς, ἐγγηγορέναι δέον, »τὴν πηγὴν“ τῆς αἰσθήσεως »ἀπε-
 κάλυψεν“ αὐτὸν — αὐτὸς γὰρ ἦν, ὥσπερ ἔφη, ἡ αἰσθήσεως πηγὴ —,
 τοῦτο δὲ ἐστὶν ἄστεγον καὶ ἀτείχιστον καὶ εὐεπιβούλευτον κατεσκευάσεν
 ἑαυτόν. οὐ μὴν ἀλλὰ κακείνη »ἀπεκάλυψε τὴν ῥύσιν τοῦ αἵματος 190
 15 αὐτῆς“· ῥέουσα γὰρ πᾶσα αἰσθησις πρὸς τὸ ἐκτὸς αἰσθητῶν ἐπικαλύπ-
 τεταί μὲν καὶ στέλλεται διακρατουμένη λογισμῶ, καταλείπεται δὲ ἔρημος
 χρεύσασα ἡγεμόνος ὄρθου· κακὸν δὲ βαρύτατον ὡς πόλει τὸ ἀτεί-
 χιστον, καὶ ψυχῇ τὸ ἀφύλακτον. πότε οὖν ἀφύλακτος γίνεται; ἢ ὅταν 191
 ἄστεγος μὲν ὄρασις κεχυμένη πρὸς τὰ ὀρατά, ἄστεγος δὲ ἀκοή φωναῖς
 20 ἀπάσαις ἐπαντλουμένη, ἄστεγοι δὲ ὄσμαι καὶ αἱ συγγενεῖς δυνάμεις
 καταλειφθῶσι, πρὸς ὃ τι ἂν οἱ κατατρέχοντες βούλωνται διαθεῖναι
 παθεῖν ἐτοιμώταται, ἄστεγος δὲ καὶ ὁ προφορικὸς λόγος, δὲ μυρία τῶν
 p. 575 M. ἀπορρήτων, ἄτε μηδενὸς τὴν | φορὰν ἀνωθούτος, ἀκαίρως ἐξελάλησε;
 ῥυεῖς γοῦν ἀκωλύτως μεγάλας βίων ὑποθέσεις ὄρθας οἷα ἐν γαλήνῃ
 25 πλεούσας περιέτρεψεν. οὗτος ἐστὶν ὁ μέγας κατακλισμὸς, ἐν ᾧ »ἀνεψύχ- 192
 θησαν μὲν οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ,“ λέγω δὲ τοῦ νοῦ, »ἀπεκα-
 λύφθησαν δὲ αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου“ (Gen. 7,11), τουτέστι τῆς αἰσθή-
 σεως. μόνως γὰρ οὕτως ἡ ψυχὴ κατακλύζεται, ἀνωθεν μὲν ὥσπερ ἀπ'
 οὐρανοῦ τοῦ νοῦ καταρραγέντων ἀδικημάτων, κάτωθεν δὲ ὥσπερ ἀπὸ

6 αὐτῆς v 8 δὲ] δὲ ἡ v νοῦν Mang.: οὖν codd. 11 τῆ πηγῆ H¹, ut
 vid. 12 αὐτόν H²: αὐτόν GH¹, fort. secl. ὅπερ G ἔφη H¹ ἡ G:
 τῆ H¹, τῆς H² 15 αὐτῆς v ῥέουσα conl. Mang. 15. 16 ἀποκαλύπτεται
 H, ἐπέχεται conl. Mang. 16 καταλίπεται G 17 δὲ] γὰρ Turn. 18 καὶ
 om. H ἡ v 20 ἐναντλουμένη H 21 καταλειφθῶσι scripsi: καταλείψουσι G,
 καταλείψουσι H¹, καταλείψουσαι H² I., καταλείψουσαι Turn., καταλειφθεῖσαι Markland
 21 βούλωνται Mang.: βούλονται codd. 22 παθεῖν Markland: ἀπαθεῖν G, ἀ παθεῖν H
 23 ἀνωθούτος conl. Mang. 26 καταράκται G 29. 152,1 καταρραγέντων et
 ἀνομβρησάντων alterum in alterius locum transpon. Mang.

- 193 γῆς τῆς αἰσθήσεως ἀνομβρησάντων παθῶν. οὐ χάριν ἀπαγορεύει
Μωυσῆς „ἀσχημοσύνην πατρὸς καὶ μητρὸς ἀποκαλύπτειν“ (Lev. 18, 7),
εἰδὼς σαφῶς, ἤλικόν ἐστὶ κακὸν τὰ ἀμαρτήματα τοῦ νοῦ καὶ τῆς
αἰσθήσεως μὴ ἐπέχειν καὶ ἐπικρύπτειν, ἀλλ' ὡσπερ κατορθώματα προ-
194 φέρειν εἰς μέσον. (35.) αἶδ' εἰσὶν αἱ τῶν ἀμαρτημάτων πηγαί, τὴν 5
δὲ φρονήσεως ἐρευνητέον εἰς ταύτην ἡ ὑπομονὴ καίτοι, Ἐβεβέκκα,
καὶ τὸ ψυχῆς ὄλον πληρώσασα ἀγγεῖον ἀναβαίνει, τὴν κάθοδον ἀνοδὸν
εἰπόντως τοῦ νομοθέτου φυσικώτατα· πρὸς γὰρ ὕψος ἐξαίρεται τὸ ἀρετῆς,
195 ἧτις ἂν ἀπ' ἀλαζονείας τῆς ὑπεραύχου διανοῆται κατέρχεσθαι. λέγει
γάρ· „καταβᾶσα δὲ ἐπὶ τὴν πηγὴν ἐπλησε τὴν ὑδρίαν, καὶ ἀνέβη“ (Gen. 10
24, 16). ἦδ' ἐστὶν ἡ θεία σοφία, ἐξ ἧς αἶ τε κατὰ μέρος ἐπιστῆμαι
ποτιζονται καὶ ὅσαι ψυχαὶ φιλοθεάμονες ἔρωτι τοῦ ἀρίστου κατέσχηται.
196 ταύτη ὁ ἱερὸς λόγος τῇ πηγῇ προσφυστάτα ὀνόματα τίθεται, „χρῖσιν“
αὐτὴν καὶ „ἅγια“ προσαγορεύων. „ἀναστρέψαντες“ γὰρ φησὶν „ἦλθον
ἐπὶ τὴν πηγὴν τῆς κρίσεως, αὕτη ἐστὶ Κἀδης“ (Gen. 14, 7)· καλεῖται 15
δὲ Κἀδης ἅγια. μονοноῦ βροῦ καὶ κέκραγεν, ὅτι ἡ τοῦ θεοῦ σοφία
ἅγια τέ ἐστιν οὐδὲν ἐπιφερομένη γῆινον καὶ κρίσις τῶν ὄλων, ἣ πᾶσαι
197 αἱ ἐναντιότητες διαζεύγνυνται. . (36.) λεκτέον δ' ἦδη περὶ τῆς ἀνω-
τάτω καὶ ἀρίστης πηγῆς, ἣν ὁ πατήρ τῶν ὄλων διὰ προφητικῶν ἐθέ-
σπισε στομάτων. εἶπε γὰρ που· „ἐμὲ ἐγκατέλιπον πηγὴν ζωῆς, καὶ 20
ᾤρουξαν ἑαυτοῖς λάκκους συντετριμμένους, οἱ οὐ δυνήσονται συσχεῖν
198 ὕδωρ“ (Ier. 2, 13). οὐκοῦν ὁ θεὸς ἐστὶν ἡ πρεσβυτάτη (πηγὴ), καὶ
μήποτ' εἰκότως· τὸν γὰρ σύμπαντα τοῦτον κόσμον ᾤμβρησε. καταπέ-
πληγμαι δ' ἀκούων, ὅτι ζωῆς ἐστὶν ἦδε ἡ πηγὴ· μόνος γὰρ ὁ θεὸς
ψυχῆς καὶ ζωῆς καὶ διαφερόντως λογικῆς ψυχῆς καὶ τῆς μετὰ φρονή- 25
σεως ζωῆς αἵτιος. ἡ μὲν γὰρ ὕλη νεκρὸν, ὁ δὲ θεὸς πλεόν τι ἢ ζωῆ,
199 πηγὴ τοῦ ζῆν, ὡς αὐτὸς εἶπεν, ἀένναος. οἱ δ' ἀσεβεῖς ἀποδράντες,
ἄγευστοι τοῦ τῆς ἀθανασίας ποτοῦ διατελέσαντες, ᾤρουξαν, οἱ φρενοβλα-

1 ἀνομβρησάντων G¹: ἀνομβρησαν τῶν G², ἀνομβρησάντων τῶν H 2 Μωσῆς
codd. 7 τὸ codd.: τὸ τῆς v 9 ἧτις G: εἰ τις H διανοεῖται H
13 δ] δ' ὁ conicio 15 Κἀδης H 16 Κἀδης H ἅγιος H, ἅγια (ὡστε)
conicio μόνον οὐ GH ἐκβοᾶ H τοῦ θεοῦ GH: τοῦ L, om. v
18 αἱ om. H post ἦδη add. καὶ H 20 σωματῶν L 21 ἑαυτοῦς H¹
22 πηγῆ addidi 23. 24 (οὐ) καταπέπληγμαι con. Mang. 25 λογικῶς H¹ ut
vid. 26 νεκρῶν H¹

p. 576 M. βεῖς, ἑαυτοῖς ἀλλ' οὐ θεῶ τὸ πρῶτον, τὰς ἰδίας πράξεις τῶν | οὐρα-
 νίων καὶ ὀλυμπίων προκρίναντες καὶ τὰ ἐκ φροντίδος τῶν αὐτομάτων
 καὶ ἐτοιμῶν. ἔπειτα ὀρύττουσιν οὐχ ὡς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ, οἱ σοφοί, 200
 φρέατα (Gen. 21,30. 26,18), βαθείας ἐπιστήμας ποτίμους λόγους ἀνα-
 5 διδούσας, ἀλλὰ λάκκους, ἴδιον οὐδὲν ἐξ ἑαυτῶν ἔχοντας τρόφιμον καλόν,
 τῆς δ' ἔξωθεν χρηζόμενοι ἐπιρροῆς, ἢ γένοιτ' ἂν ἐκ διδασκαλίας ἐπαν-
 τλούντων δεῖ τῶν ὑφηγητῶν ἀκοαῖς τῶν μανθανόντων ἀθρόα τὰ ἐπι-
 στήμης δόγματα καὶ θεωρήματα, καὶ φρενὶ κατασχεῖν καὶ μνήμη τὰ
 παραδοθέντα ταμειεύεσθαι. νυνὶ δ' εἰδὶν „οἱ λάκκοι συντετριμμένοι“, 201
 10 τούτεστι πᾶσαι τῆς ἀναγώγου ψυχῆς αἱ δεξαμεναὶ θετρασμέναι καὶ
 διαρρέουσαι, μὴ δυνάμεναι συσχεῖν καὶ φυλάξαι τὴν τῶν οἴων τε ὠφέ-
 λειν ἐπιρροήν.

(37.) Ἄ μὲν οὖν περὶ πηγῶν καιρὸς ἦν εἰπεῖν λέλεκται. πάνυ 202
 δ' ἐξητασμένως τὴν Ἄγαρ εἰσάγουσιν οἱ χρῆσμοὶ εὐρισκομένην μὲν ἐπὶ
 15 τῆς πηγῆς (Gen. 16,7), οὐκ ἀρυτομένην δ' ἀπ' αὐτῆς. οὕτω γὰρ
 ἔστιν ἰκανὴ ψυχὴ προκόπτουσα τῷ σοφίας ἀκράτῳ ποτῷ χρῆσθαι, πη-
 σίον δ' οὐ κεκώλυται ποιῆσθαι τὰς διατριβάς. ἔστι δὲ καὶ λεωφόρος 203
 πᾶσα ἢ κατὰ παιδείαν ὁδὸς ἐχυρωτάτη καὶ εὐερχεστάτη. διὸ φησιν
 „ἐν τῇ ὁδῷ Σούρ“ αὐτὴν εὐρεθῆναι (ibid.), τείχος δὲ ἡ εὐθυσομὸς
 20 ἐρμηνεύεται Σούρ. ἐνλαλῶν οὖν ὁ ἔλεγχος τῇ ψυχῇ φησιν αὐτῇ·
 „πόθεν ἔρχη, καὶ ποῦ πορεύη“ (ibid. 8). τοῦτο δ' οὐκ ἐνδοιάζων
 καὶ οὐ πυνθανόμενος μᾶλλον ἢ δυσωπῶν καὶ ὀνειδίζων προφέρεται·
 θέμις γὰρ οὐδὲν ἀγνοεῖν τῶν καθ' ἡμᾶς ἀγγέλων. σημεῖον δέ· καὶ τὰ 204
 κατὰ γαστρούς, ἅπερ ἄδηλα γενέσει, σαφῶς οἶδεν ἐν οἷς φησιν· „ἰδοὺ σὺ
 25 ἐν γαστρὶ ἔχεις, καὶ τέξῃ παιδίον, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰσμαήλ“

1 ἴδιους H ¹ , fort. recte	3 οἱ σοφοί om. L	4 ἐπιστήμης conicio
4. 5 ἀναδιδόντα conicio	5 ἑαυτῶν G: αὐτῶν H ¹ , αὐτῶν H ²	8 alt. καὶ] ὡς Cohn, nisi potius deest part. (κελεύοντων Mang., παρανοούντων conicio) φρενὶ G ²
in ras.: φέρεται H, φρεσὶ conicio	9 δέ εἰσιν H	10 ἐναγώγου H
αἱ om. v	11 συσχεῖν G(Mang.): τυχεῖν H	12 ἐπιρροεῖν H ¹
13 ἦν om. Turn.	14 ante τὴν ras. 2 litt. G	ἄγουσιν H
15 ἀρυτομένην G: ἀρρυομένην H, ἀρυομένην v	16 ψυχῇ GH: πηγῇ L	18 ἡ
om. v	19 εὐθυσομὸς suspectum	20 ἐνλαλῶν GHL ² : καὶ λαλῶν L ¹ , ἐκλαλῶν v, ἐντυχῶν con. Mang., συλλαλῶν con. Cohn, ἐνομιλῶν vel ἐνδιατριβῶν conicio
23 ἀγγέλων G, ἐλέγχω con. Mang.	24 κατὰ om. L	25 τέξεις H

3—5 *Origenes contra Cels. IV 44* p. 537: οἱ δὲ καιροὶ λάκκοι μὲν οὐ κατασκευάζουσι, φρέατα δὲ ὀρύσσουσι, τὴν ἐνυπάρχουσαν γῆν (leg. πηγὴν) καὶ ἀρχὴν τῶν ποτίμων ἀγαθῶν ἐξευρεῖν ζητοῦντες.

- (ibid. 11). τὸ γὰρ γνῶναι, ὅτι τὸ κυροφούμενον ἄρρεν ἐστίν, οὐκ ἀνθρωπίνης δυνάμεως, ἀλλ' οὐδὲ τὸ τὴν προαίρεσιν ἢ χρῆσται τοῦ βίου ὁ μήπω γεγεννημένος, ὅτι ἀγροΐκος, ἀλλ' οὐ πολιτικὴ καὶ ἡμερος.
- 205 τὸ „πόθεν οὖν ἔρχη“ πρὸς ἐπιπληξίν λέγεται τῆς ἀποδιδρασκούσης ψυχῆς τὴν ἀμείνω καὶ κυρίαν γνώμην, ἣς θεραπευτικὴ οὐ λεγομένη μᾶλλον ἢ ἔργους ὑπάρχουσα μέγα κλέος ἐμελλεν [ἐξ]ίσσασθαι. „ποῖ δὲ καὶ 5
- 206 πορεύη“; τὰ ἀδῆλα μετατρέχεις, τὰ ὁμολογούμενα ἀπορρίψασα. καλὸν οὖν αὐτὴν ἐπαινεῖσαι χαίρουσαν ἐπὶ νοουθεσίᾳ· δείγματα δὲ τοῦ χαίρειν ἐξενήνοχε τό τε μὴ κατηγορῆσαι τῆς δεσποίνης καὶ τὸ τὴν αἰτίαν ἀναθεῖναι ἑαυτῇ τοῦ δρασμοῦ καὶ τὸ μὴ ἀποκρίνασθαι πρὸς τὸ δεύτερον 10 πύσμα τὸ „ποῦ πορεύη;“ ἀδῆλον γάρ, περὶ δὲ τῶν ἀδῆλων ἐπέχειν | ἀσφα- p. 577 M.
- 207 λές τε καὶ ἀναγκαῖον. (38.) ἀποδεξάμενος οὖν τῆς πειθαρχίας αὐτὴν ὁ ἐλεγχὸς „ἀποστάφῃθι πρὸς τὴν κυρίαν σου“ φησί· λυσιτελὲς γὰρ τῇ μανθανούσῃ ἢ τῆς διδασκούσης ἐπιστάσια καὶ τῇ ἀτελεῖ ἢ παρὰ φρονήσει δουλεία. ἔταν δ' ὑποστρέψης, „ταπεινώθητι ὑπὸ τὰς χεῖρας 15 αὐτῆς“ (ibid. 9) καλὴν ταπεινώσιν φρονήματος ἀλόγου καθαιρέσιν
- 208 περιέχουσαν. οὕτως γὰρ πραυτόχοις ὠδίσις ἄρρενα γενεὰν ἀποκηύσεις, ὄνομα Ἰσμαῆλ (ibid. 11), ἀκοαῖς θείας σωφρονισθεῖσα· ἐρμηνεύεται γὰρ Ἰσμαῆλ ἀκοῆ θεοῦ. ἀκοῆ δ' ὁράσεως τὰ δευτερεῖα φέρεται, ὄρασιν δὲ ὁ γνήσιος υἱὸς καὶ πρωτόγονος Ἰσραὴλ κεκληῖρωται· μεταληφθεὶς 20 γὰρ ἐστὶν ὄρων θεόν. ἀκούειν μὲν γὰρ καὶ ψευδῶν ὡς ἀληθῶν ἔνεστιν, ὅτι ἀπατηλὸν ἀκοῆ, ἀψευδὲς δ' ὄρασις, ἢ τὰ ὄντα ὄντως κατανοεῖται.
- 209 τὸν δὲ γεννηθέντα τρόπον χαρακτηρίζει διὰ τε τοῦ λέγειν ἀγροΐκον ἔσεσθαι, ὡς ἂν ἀγροϊκόσσοφον, μήπω τῆς τιθασοῦ καὶ πολιτικῆς ὄντως μόρας ἤξιωμένον — αὕτη δὲ ἐστὶν ἀρετῆ, δι' ἣς πέφυκεν ἡμεροῦσθαι 25 τὸ ἦθος —, καὶ διὰ τοῦ φάσκειν· „αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπὶ πάντας καὶ αἱ χεῖρες πάντων ἐπ' αὐτόν“ (ibid. 12)· σοφιστοῦ γὰρ βούλημα τοῦτο
- 210 τὸ λίαν σκεπτικὸν ἐπιμορφάζοντος καὶ λόγοις χαίροντος ἐριστικοῦς. οὗτος καὶ πάντας βαλλεὶ τοὺς ἀπὸ τῶν μαθημάτων, ἰδίᾳ τε ἐκάστῳ καὶ κοινῇ

2 τὸ e corr. G², τὸ ex τὰ corr. H² 3 γεγεννημένος H² ἀγροΐκος . . .
 πολιτικὴ καὶ ἡμερος scripsi: ἀγροϊκὸν . . . πολιτικὴν καὶ ἡμερον codd. 4 ἐπι-
 πληξίν Turn.: ἐπιπλήξεως codd. 6 ἐξ seclusi post ποῖ ras. in G, ποῦ
 conicio 8 νοουθεσίᾳ Turn.: νοουθεσίαν codd. τοῦ om. G¹ 11 ποῖ G¹
 12 πειθαρχίας H 17 πρωτοτόχοις Mang. 18 σωφρονισθεῖσαν Mang.
 21 ἐστὶν om. G, sed post θεὸν s. s. ἐρμηνεύεται G² ἀληθῶς (G² Turn.)
 21. 22 ἔνεστι τί ἀπατηλὸν G 22 δ' G²; om. G¹H πάντως I. 23 τοῦ] τὸ
 Turn. ἀγροϊκὸν H 24 τιθασοῦ scripsi: θιάσσοῦ G, θείας H 25 δ' ἐστὶν H
 26 τοῦ (i(H²)): τοῦ τὸ H¹, τὸ Turn. 28 οὕτως H

πᾶσιν ἐναντιούμενος, καὶ βάλλεται πρὸς ἀπάντων, εἰκότως ἀμυνομένων
 ὡς ὑπὲρ οἰκείων ἐχγόνων ὧν ἔτεκεν αὐτῶν ἢ ψυχῇ δογμάτων. ἀλλὰ 211
 καὶ τρίτον προσυπογράφει χαρακτῆρα φάσκων· »κατὰ πρόσωπον πάντων
 τῶν ἀδελφῶν κατοικήσει« (ibid.), μονονοῦκ ἀντικρυς ἐπιδεικνύμενος
 5 τὴν ἀντιπρόσωπον διαμάχην καὶ ἀντίστασιν αἰώνιον. ἢ κυσοφοῦσα
 οὖν τὸν σοφιστὴν λόγον ψυχῇ φησὶ τῷ λαλοῦντι πρὸς αὐτὴν ἐλέγχω·
 »σὺ θεὸς ὁ ἐπιδῶν με« (ibid. 13), ἴσον τῷ σὺ ποιητῆς εἰ τῶν ἐμῶν
 βουλημάτων καὶ ἐχγόνων, καὶ μήποτ' εἰκότως· ἐλευθέρων μὲν γὰρ καὶ 212
 ἀστῶν ὡς ἀληθῶς ψυχῶν ὁ ἐλεύθερος καὶ ἐλευθεροποιὸς δημιουργός,
 10 δούλων δὲ δούλοι· ἄγγελοι δ' οἰκέται θεοῦ, νομιζόμενοι πρὸς τῶν ἔτ'
 ἐν πόνοις καὶ δουλείαις ὑπαρχόντων θεοῦ. »διὰ τοῦτο« φησὶν »ἐκάλεσε
 τὸ φρέαρ φρέαρ οὗ ἐνώπιον εἶδον« (ibid. 14). ἀλλ' οὐκ ἔμελλες, ὦ 213
 ψυχῇ προκόπτουσα καὶ τῇ τῶν ἐγκυκλίων ἐπιστήμῃ προπαιδευμάτων
 ἐμβαθύνουσα, καθάπερ διὰ κατόπτρου τῆς παιδείας τὸν αἴτιον τῆς
 15 ἐπιστήμης ἰδεῖν; οἰκειότατος δὲ καὶ ὁ τοῦ τοιοῦτου φρέατος τόπος »ἐν
 μέσῳ Κάδης καὶ Βαράδ« (ibid. 14)· ἐρμηνεύεται δὲ Βαράδ μὲν ἐν
 κακοῖς, Κάδης δὲ ἀγία· μεθόριος γὰρ ἀγίων καὶ βεβήλων ὁ ἐν προκο-
 παῖς, ἀποδιδράσκων μὲν τὰ φαῦλα, μήπω δ' ἰκανὸς ὧν τελείους συμ-
 βιοῦν ἀγαθοῖς.

2 ὡς om. H 4 οὐκ s. s. (G², tum ras. 2 litt. 5 τὴν in ras. H αἰώνιον]
 ἐναντίων conl. vel τῶν δογμάτων add. Mang. 8 ἐχγόνων] ἔργων conl. Mang.
 10 ἔτ' om. H 13 τῇ H²: om. GH¹ 15 τοῦ om. H 16 Κάδης H
 17 κακοῖς GH: κοινοῖς Turn. Κάδης H 19 φιλωνος περι φυγῆς καὶ εὐ-
 ρέσεως subscribit G

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΤΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΩΝ
ΚΑΙ ΩΝ ΕΝΕΚΑ ΜΕΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ

- 1 (1.) „Ἐγένετο Ἀβραάμ ἐτῶν ἐνενήκοντα ἐννέα, καὶ ὤφθη κύριος I p. 578 M.
τῷ Ἀβραάμ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐγώ εἰμι ὁ θεός σου“ (Gen. 17,1). ὁ
ἐννέα πρὸς τοὺς ἐνενήκοντα ἀριθμὸς ἑκατοντάδος γείτων ἐστίν, ἣ τὸ αὐτο-
μαθὲς ἐπέλαμψε γένος, Ἰσαάκ, εὐπαθειῶν ἀρίστη, χαρά· τῷ γὰρ ἑκα-
2 τονταετῆ γίνεται. ἐστὶ δὲ καὶ Λευιτικῆς φυλῆς ἱερεῦσιν ἀπαρχὴ διδο- 5
μένη· δεκάτας γὰρ λαβόντες, ἀπὸ τούτων ὡς ἂν ἀπ’ οἰκείων καρπῶν
ἐτέρας ἀπάρχονται ἑκατοστὸν λόγον περιεχοῦσας (Num. 18,26). προ-
κοπῆς μὲν γὰρ δεκάς, ἑκατοντάς δὲ τελειότητος σύμβολον. σπεύδει δὲ
ὁ μέσος αἰεὶ πρὸς ἀκρότητα, φύσεως εὐμοιρία χρώμενος· ἔφησιν ὀφθῆναι
3 τὸν τῶν ἔλων κύριον. ἀλλὰ μὴ νομίσης τοὺς σώματος ὀφθαλμοὺς 10
γίνεσθαι τὴν προσβολὴν — οἱ μὲν γὰρ τὰ αἰσθητὰ μόνον ὀρῶσι, τὰ δ’
αἰσθητὰ σύγκριτα, φθορᾶς ἀνάμεσα, τὸ δὲ θεῖον ἀσύγκριτον, ἀφθαρτον
—, ἀλλὰ τὸ δεχόμενον τὴν θεῖαν φαντασίαν τὸ τῆς ψυχῆς ἐστὶν ὄμμα.
4 καὶ γὰρ ἄλλως ἔσα μὲν οἱ σώματος ὀφθαλμοὶ | θεωροῦσι, συνεργῶ φωτὶ p. 579 M.
χρώμενοι καταλαμβάνουσιν, ὁ διαφέρει τοῦ θ’ ὀρωμένου καὶ τοῦ ὀρώτος· 15
ἔσα δὲ ἡ ψυχὴ, αὐτὴ δι’ ἑαυτῆς ἄνευ τινὸς ἄλλου συμπράξεως· αὐτὰ

περὶ — μετονομάζονται A, τοῦ αὐτοῦ Φιλωνος Ἰουδαίου περὶ . . . μετονομάζονται B

1 Ἀβραάμ per totum librum AB ἐνενήκοντα codd., item lin. 3

2 ὁ θεός σου B: θεός σός A et sic § 18. 27. 29. 31, sed ὁ θεός σου LXX et Philo
vol. II p. 54,9 et vol. II p. 186,29 Mang. 5 καὶ (ὑπό) conl. Mang.

7 ἀπάρχονται ἐτέρας B ἑκατοστὸν Mang.: ἑκατὸν codd. 7. 8 ante προκοπῆς
ras. 3 litt. in B, καὶ ex Coisl. 43 add. Mang. 13 prius τὸ B: τὸν A 14 μὲν
οἱ scripsi: μόνον codd.

γάρ ἑαυτοῖς ἐστὶ φέγγος τὰ νοούμενα. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰς ἐπι- 5
 στῆμας διδασκόμεθα· ὁ γὰρ νοῦς τὸ ἀκλειστον καὶ ἀκοίμητον προσβαλὼν
 ὄμμα τοῖς δόγμασι καὶ τοῖς θεωρήμασιν εἶδεν αὐτὰ οὐ νόθη φωτὶ, γησίψ
 δὲ ὅπερ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐξέλαμψεν. ἔταν οὖν ἀκούσης ὀφθέντα θεὸν ἀν- 6
 5 θρώπων, τοῦτο γίνεσθαι νόει χωρὶς φωτὸς αἰσθητοῦ· νοήσει γὰρ τὸ νοη-
 τὸν εἰκὸς μόνον καταλαμβάνεσθαι. πηλὴ δὲ τῆς καθαρωτάτης αὐτῆς
 θεὸς ἐστιν· ὥσθ' ἔταν ἐπιφαίνηται ψυχῇ, τὰς ἀσκήους καὶ περιφανε-
 στάτας ἀκτῖνας ἀνίσχει. (2.) μὴ μέντοι νομίσῃς τὸ ὄν, ἧ ἐστὶ πρὸς 7
 ἀλήθειαν ὄν, ὑπ' ἀνθρώπου τινὸς καταλαμβάνεσθαι. ὕργανον γὰρ οὐδὲν
 10 ἐν ἑαυτοῖς ἔχομεν, ᾧ δυνησόμεθα ἐκεῖνο φαντασιωθῆναι, οὔτ' αἰσθησιν
 — αἰσθητὸν γὰρ οὐκ ἔστιν — οὔτε νοῦν. Μωυσῆς οὖν ὁ τῆς αἰδοῦς
 φύσεως θεατῆς [καὶ θεόπτῆς] — εἰς γὰρ τὸν γνόφον φασὶν αὐτὸν οἱ
 θεοὶ χρησμοὶ εἰσελθεῖν (Exod. 20, 21), τὴν ἀόρατον καὶ ἀσώματον οὐσίαν
 αἰνιττόμενοι — πάντα διὰ πάντων ἐρευνησας ἐζήτει τὸν τριπόθητον καὶ
 15 μόνον ἀγαθὸν τηλαυγῶς ἰδεῖν. ἐπεὶ δ' οὐδὲν εὔρισκεν, ἀλλ' οὐδὲ ἐμ- 8
 φερῆ τινα ἰδέαν τῷ ἐπιζομένῃ, τὴν ἀπὸ τῶν ἄλλων διδασκαλίαν ἀπο-
 γνοὺς ἐπ' αὐτὸ καταφεύγει τὸ ζητούμενον καὶ δεῖται λέγων· „ἐμφάνισόν
 μοι σεαυτὸν, γνωστῶς ἴδω σε“ (Exod. 33, 13)· καὶ ὅμως ἀμοιρεῖ τῆς
 προθέσεως, αὐταρκεστάτης δωρεᾶς τῷ θνητῶν ἀρίστῳ γένει νομισθεῖσης
 20 τῆς (τῶν) μετὰ τὸ ὄν σωμάτων τε ὁμοῦ καὶ πραγμάτων ἐπιστήμη·
 λέγεται γάρ· „ὄψαι τὰ ὀπίσω μου, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ὀφθήσεταιί 9
 σοι“ (ibid. 23), ὡς τῶν ὄσα μετὰ τὸ ὄν σωμάτων τε ὁμοῦ καὶ πραγμά-

1 φέγγος] post *φ ras.* in B

8 νοήσης τὸ ἔν, ὅπερ πρὸς Hoeschel

9 ὄρ-

γανον Mang.: ὄρᾶν codd.

10 φαντασιωθῆναι Cohn: φαντασιασθηναί codd.

11 γάρ ex Coisl. 43 et codice Oxon. Coll. Novi 143 Mang.: οὖν AB

ἔστιν] ἦν

Hoesch. οὖν scripsi: ἰσχύον codd.

Μωσῆς codd.

12 καὶ θεόπτῆς

secl. Cohn, καὶ θεοπρόπος coniciebam

αὐτόν φασιν B

13 θεοὶ D: om.

codd. καὶ ἀσώματων D: om. codd.

15 ἀγαθὸν D: om. codd.

16 τῶν ἐπιζομένων Hoesch.

18 γνωστῶς] εἰ s. s. B, Iva add. Richter

ὅμως D: ὁμοίως codd.

19 θνητῶν Mang.: θνητῶ codd.

20 τῶν

addidi

12—19. 158,2 DC fol. 44r ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων DR fol. 55r τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν μετονομαζομένων DH fol. 65r τοῦ αὐτοῦ: τὸν Μωυσῆν φασι οἱ θεοὶ χρησμοὶ εἰς τὸν γνόφον εἰσελθεῖν, τὴν διὰ πάντων ἐρευνησάντα (διερευνησάντα DR) τὸ μόνον ἀγαθὸν ἰδεῖν μὴ ἰσχύσαι· ἐπειδήπερ οὐδὲν εὔρισκεν (ἠῦρισκεν DR) οὐδὲ ἐμπερῆ τινα ἰδέαν (ἰδεῖν DC DH) ἐν τῷ ἐπιζομένῃ προθέσεως τῷ μὴ πεφυκέναι ὁράσθαι τὸ ἔν (θεόν DR). postrema τῷ—ἔν olim in textu lin. 6 addebam, nunc ex p. 158,2 fluxisse verisimilius puto.

- των εἰς καταλήψιν ἐρχομένων, εἰ καὶ μὴ πάντα ἤδη καταλαμβάνεται,
 10 μόνου δ' ἐκείνου μὴ πεφυκότος ὁρᾶσθαι. καὶ τί θαυμαστόν, εἰ τὸ ὄν
 ἀνθρώποις ἀκατάληπτον, ὅποτε καὶ ὁ ἐν ἐκάστῃ νοῦς ἄγνωστος ἡμῖν;
 τίς γὰρ ψυχῆς οὐσίαν εἶδεν; ἥς ἢ ἀθλητότης μυρίας ἔριδας σοφισταῖς
 ἐγέννησεν ἐναντίας εἰσηγουμένοις γνώμας ἢ καὶ ὄλοις γένεσιν ἀντιστα- 5
 11 τούσας. ἦν οὖν ἀκόλουθον τῷ μὴ τὸ ὄνομα κύριον ἐπισημασθῆναι δόνα-
 σθαι τῷ ὄντι πρὸς ἀλήθειαν. οὐχ ὁρᾶς ὅτι φιλοπευστοῦντι τῷ | προ- p. 580 M.
 φήτῃ, τί τοῖς περὶ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ζητοῦσιν ἀποκριτέον, φησὶν ὅτι
 „ἐγὼ εἰμι ὁ ὢν“ (Exod. 3, 14), ἴσον τῷ εἶναι πέφυκα, οὐ λέγεσθαι.
 12 τοῦ δὲ μὴ παντάπασιν ἀμοιρῆσαι τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος προσρήσεως 10
 τοῦ ἀρίστου, διδῶσι καταχρῆσθαι ὡς ἂν ὁ ὢν ὀνόματι τοιοῦτε· „κύριος ὁ
 θεός“ τῶν τριῶν φύσεων, διδασκαλίας, τελειότητος, ἀσκήσεως, ὡν σύμ-
 βολα Ἀβραάμ, Ἰσαάκ, Ἰακώβ ἀναγράφεται. „τοῦτο γὰρ μου“ φησὶν
 „ὄνομα αἰώνιον“ ὡς ἂν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς αἰῶνι ἐξεταζόμενον, οὐκ ἐν τῷ
 πρὸ αἰῶνος, „καὶ μνημόσυνον“, οὐ τὸ πέρα μνήμης καὶ νοήσεως ἰστάμενον, 15
 13 καὶ πάλιν „γενεαῖς“ (ibid. 15), οὐ φύσεσιν ἀγενήτοις. καταχρήσεως γὰρ
 ὀνόματος θεοῦ δεῖ τοῖς εἰς τὴν θνητὴν γένεσιν ἐλθοῦσιν, ἔν', εἰ καὶ μὴ
 πράγματι, ὀνόματι γοῦν προσερχόμενοι ἀρίστερ κατ' αὐτὸ κοσμοῦνται.
 δελοῖ δὲ καὶ λόγιον ἐκ προσώπου θεσπισθῆν τοῦ τῶν ὄλων ἡγεμόνος
 περὶ τοῦ μηδενὶ δεδωλῶσθαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ κύριον. „ᾤφθην“ φησί 20

- 3 ἀκατονόμαστον D 4 τίς γὰρ D: ἐστὶ. τίς codd. 5 ἢ fort. del.
 7 πρὸς ἀλήθειαν ante alt. τῷ add. codd., om. D 8 τί om. DRD₂^C τοῦ D: om.
 codd. ὅτι om. D 9 ἴσον τῷ] εἰς ὢν τὸ DR 10 ἀμοιρῆσαι D (Mang.):
 ἀφαιρῆσαι codd. τῶν D: om. codd. 11 ἀρρήτου conl. Mang. διδῶσι D
 (Hoesch.): διδῶμι codd. καταχρήσασθαι D καταχρῆσθαι ὁ ἀκατονόμαστος
 ὢν conicio ἂν D (Hoesch.): ἐν codd. ὁ ὢν D: om. codd. τοι-
 οὔτω D: τῷ κυρίῳ codd. 12 τελειότητος D: ὀσιότητος codd. 13 Ἰακώβ D:
 καὶ Ἰακώβ codd. μου D: om. codd. 14 ἂν D: om. codd. 15 πέρα D:
 πέραν codd. 16 καὶ πάλιν—ἀγενήτοις om. D κατὰ χρῆσιν D
 17 θνητὴν D (Mang.): ὠνητὴν codd. 17. 18 ἐλθοῦσιν εἰμι καὶ πράγματι D
 18 προσερχόμενοι D, προσχωόμενοι conl. Mang., προσεχόμενοι conl. Cohn 20 τὸ
 scripsi: τὸ ὄν DR, ἀνθρώπων DC (fort. scrib. ἀνθρώπων τὸ), om. codd. ὄνομα D:
 ὀνόματι codd., ὄνομά τι Hoesch. κύριον D (Hoesch.): κυρίῳ codd.
 20. 159,1 ᾤφθην—αὐτῶν καὶ D: om. codd.

- 2—4 DC fol. 224^r τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων DR fol. 222^v: τί θα-
 μαστόν . . . εἶδεν. 7—9 pergitt DC DR l. c.: οὐχ ὁρᾶς—λέγεσθαι.
 7—18 DC fol. 224^r τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ περὶ τῶν ἐν γενέσει ζητημάτων: φιλοπευστοῦντι
 τῷ προφήτῃ τοῖς περὶ—κοσμοῦνται (sic). 20—129,2 pergitt DC DR post locum
 ad lin. 7—9 allatum: περὶ δὲ τοῦ μηδενὶ—αὐτοῖς.

„πρὸς Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ καὶ Ἰακώβ θεὸς ὧν αὐτῶν, καὶ τὸ ὄνομά
 μου κύριον οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς“ (Exod. 6,3). τοῦ γὰρ ὑπερβατοῦ
 μετατεθέντος ἐξῆς ἂν τοιοῦτος εἶη λόγος. „ὄνομά μου τὸ κύριον οὐκ
 ἐδήλωσα αὐτοῖς“, ἀλλὰ τὸ ἐν καταχρήσει διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας. οὕτως 14
 5 μέντοι τὸ ἐν ἄρρητον ἐστίν, ὥστ' οὐδὲ αἱ ὑπηρετούμεναι δυνάμεις κύριον
 ὄνομα ἡμῖν λέγουσι· μετὰ τοῦν τῆ παλιν ἦν ὑπὲρ κτήσεως ἀρετῆς ὁ
 ἀσκητῆς ἐπάλασε, φησὶ τῷ ἀοράτῳ ἐπιστάτῃ. „ἀνάγγειλόν μοι τὸ ὄνομά
 σου“, ὁ δὲ εἶπεν. „ἴνα τί τοῦτο ἐρωτᾷς τὸ ὄνομά μου;“ (Gen. 32,29),
 καὶ οὐ μὴν οὖν τὸ ἴδιον καὶ κύριον. ἀπόχρη γὰρ σοι, φησίν, ὠφελείσθαι
 10 κατὰ τὰς ἐμάς εὐφημίας, τὰ δὲ γενητῶν σύμβολα, ὀνόματα, μὴ ζῆται
 παρὰ φύσεσιν ἀφθάρτοις. (3.) μὴτ' οὖν διαπορεῖ, εἰ τὸ τῶν ὄντων 15
 πρεσβύτατον ἄρρητον, ὅποτε καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ κυρίῳ ὀνόματι οὐ ῥητός
 p. 581 M. ἦμῖν· καὶ μὴν εἰ ἄρρητον, καὶ | ἀπερινόητον καὶ ἀκατάληπτον· ὥστε
 τὸ „ᾧφθη κύριος τῷ Ἀβραάμ“ (Gen. 17,1) λέγεσθαι ὑπονοητέον οὐχ
 15 ὡς ἐπιλάμποντος καὶ ἐπιφαινομένου τοῦ παντός αἰτίου — τίς γὰρ ἀν-
 θρώπειος νοῦς τὸ μέγεθος τῆς φαντασίας ἱκανός ἐστι χωρῆσαι; —, ἀλλ'
 ὡς μιᾶς τῶν περὶ αὐτὸ δυνάμεων, τῆς βασιλικῆς, προφαινομένης· ἡ γὰρ
 κύριος πρόσρρησις ἀρχῆς καὶ βασιλείας ἐστί. νοῦς δὲ ἡμῶν ἡνίκα ἐχαλ- 16
 οῦσε μετεωρολεσχῶν, τῷ κόσμῳ τὰς δραστηρίους ἦν περιέπων δυνάμεις
 20 ὡς αἰτίας· γενόμενος δὲ μετανάστῃς ἀπὸ τοῦ Χαλδαϊκοῦ δόγματῳς ἔγνω
 ἡνιοχοῦμενον καὶ κυβερνώμενον αὐτὸν ὑπὸ ἡγεμόνος, οὗ τῆς ἀρχῆς φαν-
 τασίαν ἔλαβε. διὸ λέγεται „ᾧφθη“ οὐ τὸ ὄν, ἀλλὰ κύριος· οἷον ἐφάνη 17

2 κύριον D: om. codd., κύριος ex LXX Hoesch. 5 τὸ ὄν A: ras. 3 litt. B
 ἐστί A οὐδ' B ὑπηρετούσαι conicio 5.6 (τὸ) κύριον ὄνομα (αὐτῶν)
 conicio 7 ἄρρητῳ conio. Mang. ἐπιστάτῃ παλαιστῆ conicio (v. § 44)
 8 τοῦτο codd.: om. D 9 καὶ οὐ— κύριον om. D σοι D: om. codd.
 ὠφελείσθαι φησὶ DR 10 κατὰ Coisl. (v. Mang.): καὶ AB, om. D εὐφημίας DR:
 εὐφημίας DC, ὑφηγησείας codd., mg. DC γενητῶν B²: γεννητῶν AB¹
 11 μὴτ' conicio, μὴ τοῦν conio. Cohn 12 πρεσβύτατον D (Mang.): πρεσβύτερον
 codd. καὶ D: om. codd. οὐ ῥητός ἄρρητος DR 13 καὶ μένει ἄρρητος
 (ἄρρητος om. DR) καὶ ἀπερινόητος D καὶ ἀκατάληπτον scripsi: καὶ ἀκατάληπτος
 D, om. codd. 15 πάντων conicio 16 (ταύτης) τῆς conicio
 17 αὐτὸ B (Mang.): αὐτὸν A 19 τὰ κόσμου τὰς Mang., τὰς ἐν τῷ κόσμῳ δραστη-
 ρίους περιέπειν conicio περιέπων Mang.: περιπεπύων codd.

6—10 pergīt D^C DR l. c.: οὕτως καὶ Ἰακώβ μετὰ τὴν πάλιν μαθεῖν ἐθέλων ἤκουσεν (ἤκουεν DC)
 ἴνα τί—εὐφημίας. 11—13 DC fol. 44v, DR DH post locum ad p. 157,12 allatum: τί
 διαπορεῖς, εἰ—ἀκατάληπτος. Mang. falso fragmentum, quod in D sequitur ex libro de
 praem. et poen. 6 (II 414,25—32 M.) depromptum, nostro libro inserendum esse conicit.

- ὁ βασιλεύς, ἐξ ἀρχῆς μὲν ὦν, οὐπω δὲ τῇ ψυχῇ γνωριζόμενος, ἦ καὶ ὄψιμαθῆς μὲν, οὐ μὴν εἰσάπαν ἀμαθῆς διετέλεσεν, ἀλλ' ἐφαντασιώθη
- 18 τὴν ἐν τοῖς οὐσιν ἀρχὴν καὶ ἡγεμονίαν. φανείς δ' ὁ ἄρχων ἔτι μᾶλλον εὐεργετῆ τὸν ἀκροατὴν καὶ θεατὴν φάσκων· „ἐγὼ εἰμι θεὸς σός“ (Gen. 17, 1). τίνος γάρ, εἶπομι' (ἄν), οὐ θεὸς ὑπάρχεις τῶνδε ὅσα εἰς γένεσιν ἤλθεν; ἀλλὰ διδάξτε με ἵνα γινώσκῃ αὐτοῦ λόγος, ὅτι οὐ περὶ τοῦ κόσμου νῦν λέγει, οὐ δημιουργὸς πάντως ἐστὶ καὶ θεός, ἀλλὰ περὶ ἀνθρωπίνων
- 19 ψυχῶν, ὡς οὐ τῆς αὐτῆς ἐπιμελείας ἤξιώκε. δικαιοὶ γὰρ τῶν μὲν φαύλων λέγεσθαι κύριος καὶ δεσπότης, τῶν δ' ἐν προκοπαῖς καὶ βελτιώσεσι θεός, τῶν δ' ἀρίστων καὶ τελειωτάτων ἀμφοτέρων, κύριος ὁμοῦ καὶ θεός. 10 αὐτίκα γέ τοι ἔσχατον ἔρον ἀσεβείας ἰδρυσάμενος τὸν Φαραῶ [κύριον καὶ] θεὸν τούτου οὐδέποτε προσεῖπεν ἑαυτόν, ἀλλὰ τὸν σοφὸν Μωυσῆν — λέγει γάρ· „ἰδοὺ δίδωμι σε θεὸν Φαραῶ“ (Exod. 7, 1) —, κύριον δὲ
- 20 ὠνόμασε πολλαχοῦ τῶν ὑπ' αὐτοῦ χρησθέντων· ἄδειται δὲ τὰ τοιαῦτα· „τάδε λέγει κύριος“ (Exod. 7, 17), καὶ ἐν ἀρχῇ· „ἐλάλησε κύριος πρὸς 15 Μωυσῆν λέγων· ἐγὼ κύριος, κἀλήσον Φαραῶ βασιλεῖ Αἰγύπτου, ὅσα ἐγὼ 21 λαλῶ πρὸς σέ“ (Exod. 6, 29), καὶ Μωυσῆς πρὸς αὐτόν· „ὅταν ἐξέλθω τὴν πόλιν, ἐκπετάσω τὰς χεῖρας πρὸς κύριον, καὶ αἱ φωναὶ παύσονται, καὶ ἡ χάλαρα καὶ ὁ ὑετός οὐκ ἔσται· ἴνα γινῶς, ὅτι κυρίου ἡ γῆ,“ οἶονεὶ πᾶσα ἡ σωματικὴ καὶ γεώδης σύστασις, „καὶ σύ“, ὁ ἀγαλματο- 20 φοροῦμενος νοῦς, „καὶ οἱ θεράποντές σου,“ οἱ κατὰ μέρος δορυφοροῦντες λογισμοί. „ἐπίσταμαι γάρ, ὅτι οὐδέπω πεφόβησθε τὸν κύριον“ (Exod. 9, 29. 30), ἴσον τῷ οὐ τὸν λεγόμενον ἄλλως, ἀλλὰ τὸν ὄντως ὄντα 22 δεσπότην. κύριος γὰρ γεννητὸς πρὸς | ἀλήθειαν οὐδαίς, κἄν ἀπὸ περάτων p. 582 M. ἐπὶ πέρατα εὐρύνας τὴν ἡγεμονίαν ἀνάψηται· μόνος δ' ὁ ἀγέννητος ἀψευ- 25 δῶς ἡγεμῶν, οὐ τὴν ἀρχὴν ὁ δεδιὼς καὶ καταπεπληγμένως ἄθλον ὠφε-

1. 2 (εἰ) καὶ ὄψιμαθῆς ἦν, οὐ conicio ἐφαντασιώθη Cohn: ἐφαντασιώσθη codd.
 4 τὸν] τὴν A ἀκροατὴν καὶ om. A 5 ἄν addidi τῶν (del. δὲ)
 conicio 7 post ob add. ὁ A, ras. in B 11 ἰδρυσάμενος] δ ex corr. B
 11. 12 κύριον καὶ secl. Mang. 14 χρυσθέντων A δὲ] γε conicio
 15 ἐν ἀρχῇ, sc. orationis dei] („κύριος ἔκτισέν με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ, πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελίωσέν με) ἐν ἀρχῇ (Prov. 8, 22) conī. Mang. 16 βασιλεῖ
 Φαραῶ B 17 Μωσῆς codd. 18 τὰς χεῖρας om. B 19 ὁ om. B
 κύριον A 24 γεννητὸς codd. D (Ant. Mel.) 25 ἐπὶ codd.: εἰς D (Ant.)
 εὐρύνας om. DR (Ant.)

24—26 DP fol. 130 (ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων) DR fol. 159r τοῦ αὐτοῦ DV p. 434 Φλωнос Anton. Mel. II 21 col. 1063: κύριος γεννητὸς—ἡγεμῶν.

λιμώτατον αἴρεται νοουθεσίας, τὸν δὲ ὀλίγων ἐκδέχεται πάντως οἰκτρὸς
 ὄλεθρος. οὐλοῦν κύριος ἀφρόνων ἐπιδέδειχται τὸν ἄρχοντος ἐπανατεινά- 23
 μενος οἰκτεῖον φόβον, θεὸς δὲ βελτιουμένων γράφεται, καθὼς καὶ νῦν·
 „ἐγὼ εἶμι θεὸς σός“ (Gen. 17,1), „ἐγὼ (ὁ) θεὸς σου, αὐξάνου καὶ πλη-
 5 θύσου“ (Gen. 35,11), τελείων δὲ ἀμφοτέρων, κύριος ὄμοῦ καὶ θεός, ὡς
 ἐν δέκα λόγοις· „ἐγὼ, κύριος ὁ θεός σου“ (Exod. 20,2) καὶ ἐτέρωθι·
 „κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν“ (Deut. 4,1). δικαιοῖ γὰρ τὸν μὲν 24
 φαῦλον ὡς ὑπὸ κυρίου δεσπόζεσθαι, ἵν' εὐλαβούμενος καὶ στένων ἐπι-
 κρημάμενος ἔχη τὸν δεσποτικὸν φόβον, τὸν δὲ προκόπτοντα ὡς ὑπὸ θεοῦ
 10 εὐεργετεῖσθαι, ὅπως ταῖς εὐποιαῖς τελειότητος ἐφίχεται, τὸν δὲ τέλειον
 καὶ ἡγεμονεύεσθαι ὡς ὑπὸ κυρίου καὶ εὐεργετεῖσθαι ὡς ὑπὸ θεοῦ· δια-
 μένει γὰρ οὗτος εἰσάπαν ἄτρεπτος, ἐκεῖνος δὲ πάντως ἐστὶν ἄνθρωπος
 θεοῦ. δηλοῦται δὲ τοῦτο μάλιστα' ὡς ἐπὶ Μωυσέως· „αὐτῆ“ γὰρ φησιν 25
 „ἡ εὐλογία ἦν εὐλόγησε Μωυσῆς, ἄνθρωπος θεοῦ“ (Deut. 33,1). ὦ
 15 παγκάλῃς καὶ ἱεροπροεποῦς ἀντιδόσεως ἀξιωθεῖς, θείας προνοίας ἀντιδοῦναι
 ἑαυτὴν. ἀλλὰ μὴ νομίσης τὸν αὐτὸν τρόπον ἀνθρωπῶν τε γίνεσθαι καὶ 26
 ἀνθρωπῶν θεοῦ· ἀνθρωπῶν μὲν γὰρ, θεοῦ ὡς κτήμα· ἀνθρωπῶν δὲ θεοῦ,
 ὡς αὐχμημα καὶ ὠφέλημα. εἰ δὴ βούλει διανοίας κληρον τὸν θεὸν ἔχειν,
 αὐτὸς πρότερον γενοῦ κληρὸς ἀξίωχρεως αὐτοῦ· γενήσῃ δέ, ἂν τοὺς
 20 χειροποιήτους καὶ ἐκουσίους ἅπαντας νόμους ἐκφύγησ. (4.) ἀλλὰ γὰρ 27
 οὐδ' ἐκεῖνο προσῆκεν ἀγνοεῖν, ὅτι τὸ „ἐγὼ εἶμι θεὸς σός“ (Gen. 17,1)
 λέγεται καταχρηστικῶς, οὐ κυρίως. τὸ γὰρ ὄν, ἧ ὄν ἐστίν, οὐχὶ τῶν
 πρὸς τι· αὐτὸ γὰρ ἑαυτοῦ πλήρες καὶ αὐτὸ ἑαυτῷ ἰκανόν, καὶ πρὸ τῆς
 τοῦ κόσμου γενέσεως καὶ μετὰ τὴν γένεσιν τοῦ παντὸς ἐν ὁμοίῳ.
 25 ἄτρεπτον γὰρ καὶ ἀμετάβλητον, χρῆζον ἐτέρου τὸ παράπαν οὐδενός, 28
 ὥστε αὐτοῦ μὲν εἶναι τὰ πάντα, μηδενός δὲ κυρίως αὐτό. τῶν δὲ δυνά-
 μεων, ὡς ἔτεινεν εἰς γένεσιν ἐπ' εὐεργεσίᾳ τοῦ συσταθέντος, ἐνίας συμ-
 βέβηκε λέγεσθαι ὡσανεὶ πρὸς τι, τὴν βασιλικήν, τὴν εὐεργετικήν· βασι-
 λεὺς γὰρ τινος καὶ εὐεργέτης τινὸς ἐτέρου πάντως βασιλευσμένου καὶ
 p. 583 M. εὐεργετουμένου. τούτων συγγενῆς ἐστὶ καὶ | ἡ ποιητικὴ δύναμις, ἡ κα- 29
 31 λουμένη θεός· διὰ γὰρ ταύτης τῆς δυνάμεως ἔθηκε τὰ πάντα ὁ γεννήσας

1 αἴρεται scripsi: αἰρεται codd. νοουθεσίαν conl. Mang. 2 ἀφρόνων A: ἀμφοτέρων B
 3 καθὰ conl. Cohn 4 σός (καὶ ἐτέρωθι) conicio ὁ addidi 5 καὶ θεός ὄμοῦ
 transpos. B 6 δεκαλόγοις codd. ἐγὼ—σου om. B 7 ὑμῶν Hoesch.: ἡμῶν
 codd. 13 ὡς fort. del. Μωυσέως conld. 15 ἱσορροποῦς B 15. 16 ἀντιδόσεως,
 ἀξιωθῆναι θείας προνοίας αὐτόν conicio 18 ἢ A: δὲ B 18. 19 διάνοια et αὐτὴ
 conicio 24 (μὲνον) ἐν conicio 28 πρὸς τι ὡσανεὶ transpos. Mang.

- καὶ τεχνιτεύσας πατήρ, ὥστε τὸ „ἐγὼ εἰμι θεὸς σός“ ἴσον ἐστὶ τῷ ἐγώ
 30 εἰμι ποιητῆς καὶ δημιουργός. μεγίστη δὲ δωρεὰ τὸ αὐτοῦ λαχεῖν ἀρχι-
 τέκτονος, οὐ καὶ σύμπας ὁ κόσμος ἔλαχε. φαύλου μὲν γὰρ ψυχὴν οὐ
 διέπλασεν — ἐχθρὸν γὰρ θεῷ κακία —, τὴν δὲ μέσσην οὐ δι' ἑαυτοῦ
 μόνου κατὰ τὸν ἱερώτατον Μωυσῆν, ἐπειδὴ κηροῦ τρόπον ἔμελλεν αὕτη 5
 31 δέξασθαι καλοῦ τε καὶ αἰσχροῦ διαφθρᾶν, διότι περὶ λέγεται· „ποίησωμεν
 ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν“ (Gen. 1,26), ἴν', εἰ μὲν δέξεται φαῦλον
 τύπον, ἐτέρων φαίνεται δημιουργήματα, εἰ δὲ καλόν, τοῦ τῶν καλῶν καὶ
 ἀγαθῶν μόνων τεχνίτου. πάντως οὖν σπουδαῖος ἐκεῖνός ἐστιν, φ' φησιν·
 „ἐγὼ εἰμι θεὸς σός“, ποιητοῦ μόνου λαχῶν ἄνευ συμπράξεως ἐτέρων. 10
 32 ἅμα μέντοι καὶ τὸ πολλαχοῦ κατασκευαζόμενον αὐτῷ δόγμα συναίγει
 διδάσκων, ὅτι μόνων ἀγαθῶν καὶ σοφῶν δημιουργός ἐστιν. οὗτος δὲ
 πᾶς ὁ θιάσος τὴν (τῶν) ἐκτὸς ἄφθονον κτῆσιν ἑαυτὸν ἐκὼν ἀφῆρηται,
 33 ἀλλὰ καὶ τῶν σαρκὶ φύλων ὠλιγώρηκεν. εὐδέκται μὲν γὰρ καὶ σφριγῶντες
 ἀθλῆται τὸ δοῦλον ἐπιτετειχικότες ψυχῇ τὸ σώμα; ὠχροὶ δὲ καὶ διερρουη-
 15 κότες καὶ κατεσκευασμένοι τρόπον τινὰ οἱ ἀπὸ παιδείας, ταῖς ψυχικαῖς
 δυνάμεσι καὶ τοῖς σωματικῶς τόνους προσκεκληρωκότες καί, εἰ δεῖ τάλη-
 θὲς εἰπεῖν, εἰς ἕν εἶδος τὸ τῆς ψυχῆς ἀναλυθέντες καὶ ἀσώματοι διανοίαι
 34 γεγονότες. φθείρεται οὖν εἰκότως τὸ γεῶδες καὶ καταλύεται, ὅταν ὄλος
 δι' ὄλων ὁ νοῦς εὐαρεστεῖν προσέλθῃ θεῷ· σπάνιον δὲ καὶ τὸ γένος 20
 καὶ μόλις εὐρίσκόμενον, πλὴν οὐκ ἀδύνατον γενέσθαι. δηλοῖ δὲ τὸ
 χρῆσθὲν ἐπὶ τοῦ Ἐνώχ λόγιον τόδε· „εὐηρέστησε δὲ Ἐνώχ τῷ θεῷ,
 35 καὶ οὐχ εὐρίσκατο“ (Gen. 5, 24). ποῦ γὰρ (ἄν) σκεψάμενός τις εὕροι
 τάγαθον τοῦτο; ποῖα πελάγη διαβαλῶν; (πρὸς) τίνας νήσους, τίνας ἡπει-
 36 ρους ἔλθῶν; παρὰ βαρβάρους ἢ παρ' Ἑλλήσιν; ἢ οὐχὶ καὶ μέχρι νῦν 25
 τῶν φιλοσοφία τετελεσμένων εἰσὶ τινες, οἱ λέγουσιν ἀνύπαρκτον εἶναι
 σοφίαν, ἐπειδὴ καὶ τὸν σοφόν; μηδένα γὰρ ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρώπων γενέ-

2 δημιουργός (σός) conicio	(τοῦ) αὐτοῦ conicio	3 φαύλην con. Mang.
5 μόνον Hoesch.	αὕτη scripsi: αὕτη codd.	7 δέξεται B, ex corr. A: δέξηται
prius A, δέξαιτο conicio	9 μόνον Hoesch.	ἐστιν ἐκεῖνος B
vel (τούτου) μόνου conicio	11 ἀτῶ B	10 μόνου (θεοῦ)
conicio	οὗτος] τούτων conicio	12 μόνων (τῶν)
codd.	15 ἀθλῆται (οἱ) conicio	alterum τὸ vid. secl.
διανοία codd.	19 καταλύεται Mang.: κατακλύζεται codd.	18 διάνοια Mang.:
23 ἄν addidi	23. 24 εὕροι (corr. ex εὕρη) τάγαθόν A: εὕροιτ' ἀγαθόν B, εὕρη τὸ ἀγα- θόν v	20 καὶ vid. del.
24 διαβαλῶν A	πρὸς add. Mang., sed fort. lin. 25 ἐπελθῶν leg.	

26 Stoici: Zeller III 1 p. 253. 254.

27—263,2 DC fol. 46v (post locum ad

vol. I p. 247, 12 allatum) DR fol. 24r τοῦ αὐτοῦ περὶ γενέσεως Ἄβελ et fol. 67v (post

σεως ἄχρι τοῦ παρόντος βίου κατὰ τὸ παντελὲς ἀνυπαίτιον νομισθῆναι·
 καὶ γὰρ ἀδύνατον εἶναι θνητῷ σώματι ἐνδεδεμένον εἰσάπαν εὐδαιμονῆσαι.
 p. 584 M. ταῦτα δ' εἰ μὲν ὀρθῶς | λέγεται, σκεψόμεθα ἐν καιρῷ· νυνὶ δ' ἀκολου- 37
 θήσαντες τῷ λογίῳ φήσομεν, ὅτι ἔστι μὲν ὑπαρκτὸν πρᾶγμα σοφία,
 5 ἔστι δὲ καὶ ὁ ἔραστής αὐτῆς, σοφός, ὑπάρχων δὲ ὁμοῦ ἡμᾶς τοὺς φαύ-
 λους διαλέληθεν· ἀγαθὸν γὰρ οὐκ ἐθέλει κακῷ συνέρχεσθαι. διὰ τοῦτο 38
 λέγεται· „οὐχ εὐρίσκετο“ ὁ εὐαρεστήσας τρόπος τῷ θεῷ, ὡς ἂν δῆπου
 ὑπαρκτὸς μὲν ᾖν, ἀποκρυπτόμενος δὲ καὶ τὴν εἰς ταῦτο σύνοδον ἡμῶν
 ἀποδιδράσκων, ἐπειδὴ καὶ μετατεθῆναι λέγεται, τὸ δ' ἐστὶ μεταναστῆναι
 10 καὶ μετροικίαν στείλασθαι τὴν ἀπὸ θνητοῦ βίου πρὸς τὸν ἀθάνατον.

(5.) Οὗτοι μὲν δὴ τὴν ἔνθεον μανίαν μανέντες ἐξηγηρώθησαν, ἕτεροι 39
 δ' εἰσὶν οἱ τῆς τιθασοῦ καὶ ἡμέρου σοφίας ἐταῖροι. τούτοις καὶ εὐσέ-
 βεια διαφερόντως ἀσκεῖται καὶ τὰ ἀνθρώπεια οὐχ ὑπερορᾶται. μάρτυρες
 δ' οἱ χρησμοί, ἐν οἷς λέγεται τῷ Ἀβραάμ ἐκ προσώπου τοῦ θεοῦ·
 15 „εὐαρέσσει ἐνώπιον ἐμοῦ“ (Gen. 17, 1), τοῦτο δ' ἐστὶ μὴ ἐμοὶ μόνω,
 ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐμοῖς ἔργοις παρ' ἐμοὶ κριτῆ, ὡς ἐφόρω καὶ ἐπισκόπῳ.
 τιμῶν γὰρ γονεῖς ἢ πένητας ἑλεῶν ἢ φίλους εὐεργετῶν ἢ πατρίδος ὑπερ- 40
 ασπίζων ἢ τῶν κοινῶν πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους δικαίων ἐπιμελούμενος
 εὐαρεστήσεις μὲν πάντως τοῖς χρωμένοις, θεοῦ δ' ἐνώπιον εὐαρεστήσεις·
 20 ἀκοιμήτῳ γὰρ ὀφθαλμῷ βλέπει πάντα καὶ τὰ σπουδαῖα χάριτι ἐξαιρέτῳ
 πρὸς ἑαυτὸν καλεῖ καὶ ἀποδέχεται. τοιγάρτοι καὶ ὁ ἀσκητῆς εὐχόμενος 41
 ταῦτὸν ἀποδηλώσει φάσκων· „ὁ θεός, ὃ εὐηρέστησαν οἱ πατέρες μου“
 καὶ προστίθῃσιν „ἐνώπιον αὐτοῦ“ (Gen. 48, 15), χάριν τοῦ γυνῶναι
 τὴν πραγματικὴν διαφορὰν τοῦ „θεῷ“ εὐαρεστεῖν πρὸς τὸ „ἐνώπιον
 25 αὐτοῦ“· τὸ μὲν γὰρ ἀμφότερα περιέχει, τὸ δὲ θάτερον μόνον. οὕτω 42

1 εὐρεθῆναι conicio (cf. D)	2 συνδεδεμένον DR fol. 24	4 σοφόν D
5 δὲ om. B	6 οὐκ ἐθέλει D: οὐ θέλει codd., οὐ φιλεῖ conl. Mang.	12 τι- θασοῦ codd.
	15 εὐαρέσσει D: εὐαρεστήσει AB, in εὐαρεστήσει corr. B, εὐαρεστή- σεις v	16 μόνον Mang. ex Cantabrigiensi Coll. S. Trin. B. 9. 6
	17 ἐλεῶν om. D	18 πάντας D
19 εὐαρεστήσεις D: εὐαρεστεῖς codd.	20 δὲ D	21 εὐαρεστήσεις D: εὐαρεστεῖς codd.
	25 περιέχει Mang.: παρέχει codd.	

locum ad vol. I l. c. allatum): ἀδύνατον ἀπ' ἀρχῆς . . . ἀνυπαίτιον εὐρεῖν θνητῷ σώματι
 ἐνδεδεμένον.

4—6 DR fol. 77r τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν μετονομαζομένων: ἔστι
 μὲν — συνέρχεσθαι. 14—20 DP fol. 305v (post verba κοινωνικόν καὶ οὐ μονω-
 τικόν ζῶν ὁ ἄνθρωπος ad nostrum librum relata; v. Harris p. 105. 92. eadem praece-
 dunt in DR) DR fol. 253v τοῦ αὐτοῦ: τῷ Ἀβραάμ εἰρήται ἐκ προσώπου—πάντα. pergunt
 p. 164,2. 17—19 cf. ad p. 116,18.

καὶ Μωυσῆς ἐν τοῖς προτρεπτικοῖς παραινέει λέγων· „τὸ εὐάρεστον ποιή-
 σεις ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ σου“ (Deut. 12, 28), οἷον τοιαῦτα πράττει,
 ἃ γενήσεται ἐπάξια τοῦ φανῆναι θεῷ καὶ ἄπερ ἰδὼν ἀποδέξεται· ταῦτα
 43 δὲ καὶ εἰς τοὺς ὁμοίους εἴωθε χωρεῖν. ἐνταῦθεν ὀρηθηθεὶς τὴν τε
 σκηνην δυσὶ περιβόλων ὀρίους συνόφαινε, μέσον ἀμφοῖν κάλυμμα θεῖς, 5
 ὅπως διακρίνηται τῶν εἰσῶ τῶν ἔξω (Exod. 26, 33), καὶ τὴν νομοφυλα-
 κίδα ἱερὰν κιβωτὸν ἐνδοθεν καὶ ἔξωθεν ἐχρῶσασε (Exod. 25, 10), καὶ
 τῷ μεγάλῳ ἱερεῖ διττὰς ἀνέδωκε στολάς, τὴν μὲν λινῆν ἐνδον, τὴν δὲ
 44 ποικίλην ἔξω μετὰ τοῦ ποδήρου (Exod. 28, 4. Lev. 6, 10). ταῦτα γὰρ
 καὶ τὰ τοιαῦτα σύμβολα ψυχῆς ἐστὶ καὶ τοῖς εἰσῶ πρὸς θεὸν ἀγνευούσης 10
 καὶ [ἐν] τοῖς ἔξω πρὸς τὸν αἰσθητὸν κόσμον καὶ βίον καθαρευούσης.
 εὐστόχως οὖν ἐκεῖνο πρὸς τὸν παλαιστὴν νικηφόρον ἐλέχθη μέλλοντα
 τοῖς νικητηρίοις ἀναδειῖσθαι στεφάνοις. τὸ γὰρ ἐπ’ αὐτῷ | κήρυγμα p. 585 M.
 τοιοῦτόν ἐστι· „Ἰσχυσας μετὰ θεοῦ καὶ μετὰ ἀνθρώπων δυνατός“ (Gen.
 45 32, 28). τὸ γὰρ καθ’ ἑκάτεραν τάξιν εὐδοκιμῆσαι, καὶ τὴν πρὸς τὸ 15
 ἀγέννητον καὶ τὴν πρὸς τὸ γενόμενον, οὐ μικρὰς ἐστὶ διανοίας, ἀλλ’, εἰ
 δεῖ τάληθές εἰπεῖν, κόσμου καὶ θεοῦ μεθόριου· συνόλως τε προσήκει
 τὸν ἀστεῖον ὁπαδὸν εἶναι θεοῦ· μέλει γὰρ τῷ πάντων ἡγεμόνι καὶ πατρὶ
 46 τοῦ γενομένου. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὅτι καὶ πρὸ τῆς τοῦ κόσμου γενέ-

1 Μωσῆς codd. 3 ἃ φανῆναι θεῷ γενήσεται ἐπάξια DR 4 καὶ τοῖς χρωμένοις
 εἴωθεν ἀρέσκειν conicio (cf. § 40), τοῖς εἰσῶ καὶ ἔξω ὁμοίως εἴωθε καθαρεῖν cōpi. Mang.,
 καὶ ἐκτὸς ὁμοίως εἴωθε χωρεῖν coni. Cohn 10 τοῖς ex τῆς corr. B 11 ἐν
 seclusi 12 κάκεινο conicio 13 αὐτὸ B, αὐτοῦ Cohn 14 ἡσκησας B
 δυνατός A²: δυνατῶς A¹, δυνατός εἰ B, sed o et ei ex corr. 15 τὸ καθ’ ἑκάτερον
 φησὶν DH τάζιν] ἀξίαν D (om. DH) καὶ τὴν πρὸς] τὴν τε πρὸς D¹M¹D¹L¹L¹H¹
 15. 16 τὸ ἀγέννητον καὶ om. DP 16 ἀγέννητον D₂^RD₁L¹H¹ γενόμενον
 DP₂^R: γενόμενον codd., e corr. D₂^R, γεγεννημένον D₁^RD₁L¹, γεγεννημένον D¹M¹D₂L¹H¹
 16. 17 εἰ—εἰπεῖν om D₁^R 17 θεοῦ om. D₁^RD₁L¹ μεθόριον συνόλως τε
 D₂^R, μεθόριον συνόλως τε DP: μεθόριον οὖσαν (μεθόριον οὖσης man. recentissima in A,
 coni. Poesch.) ὅλως τε AB, μεθόριον καὶ καθόλου D¹M¹D₁L¹L¹H¹ 18 ὁπαδὸν]
 σπουδαῖον D₁^RDL¹DH, καὶ σπουδαῖον D¹M¹ εἶναι] ἐστὶν D¹P μέλλει A¹D¹M¹D₁R₁L¹L¹H¹
 γὰρ D: δὲ codd. πατρὶ] περὶ D¹M¹D₁R₁L¹ 19 γενομένου D₁^RD₁L¹, γεγεννη-
 μένου D¹M

2. 3 pergunt DP¹DR τοιαῦτα οὖν πράττει—ἀποδέξεται. pergunt lin. 15. 15—165,3
 D¹M¹ fol. 22r D¹L¹ fol. 28r et 59r D¹H¹ fol. 113r DR fol. 24r Φίλωνος ἐκ τοῦ (τῶν D¹M¹D₂L¹)
 περὶ (τῶν add. D¹H¹) μετονομαζομένων: τὸ καθ’ ἑτέραν ἀξίαν—τῷ δεσπότῃ εἰς καλοκαγαθίαν
 (ἐν καλοκαγαθίᾳ D₂L¹). 15—19 pergunt D¹P¹DR post locum ad lin. 2 allatum:
 τὸ γὰρ καθ’ ἑτέραν ἀξίαν εὐδοκιμῆσαι—γενομένου. 18. 19 cf. librum meum
 „Philos Schrift über die Vorsehung“ p. 43.

σεως ἰκανὸς ἦν αὐτὸς ἑαυτῷ ὁ θεὸς καὶ μετὰ τὴν τοῦ κόσμου γένεσιν ὁ αὐτὸς ἔμενεν, οὐ μεταβαλὼν; διὰ τί οὖν ἐποίει τὰ μὴ ὄντα; ἢ ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόδωρος ἦν; εἰτ' οὐχ ἐψόμεθα οἱ δοῦλοι τῷ δεσπότῃ, θαυμάζοντες μὲν τὸν αἴτιον ὑπερφυῶς, τῆς δὲ καθ' αὐτοὺς φύσεως μὴ ὑπερορῶντες;

(6.) Εἰπὼν δὲ «εὐαρεστέι ἐνώπιον ἐμοῦ» προσεπιλέγει· «καὶ γίνου 47 ἄμεμπτος» (Gen. 17, 1), ἀκολουθία καὶ εἰρμῶ χρώμενος. μᾶλλον μὲν οὖν ἐγγεῖρει τοῖς καλοῖς, ἵνα εὐαρεστῆς· εἰ δὲ μὴ, τῶν γε ἀμαρτημάτων ἀπέχου, ἵνα μὴ τυγχάνῃς μέμψεως. ὁ μὲν γὰρ κατορθῶν ἐπαινετός, ὁ 10 δὲ μὴ ἀδικῶν οὐ ψεκτός. καὶ τὸ μὲν πρεσβυτικὸν ἀθλον κατορθοῦσι 48 πρόκειται, τὸ εὐάρεστον, τὸ δεύτερον δὲ μὴ ἀμαρτάνουσι, τὸ ἄμεμπτον. τάχα δὲ καὶ γενέσει τῇ θνητῇ τὸ μὴ διαμαρτάνειν ἴσον καὶ τὸ αὐτὸ γράφεται τῷ κατορθοῦντι. «τίς γάρ,» ὡς ὁ Ἰωβ φησι, «καθαρὸς ἀπὸ βύπου, κἂν μία ἡμέρα ἐστὶν ἡ ζωή» (Iob 14, 4); ἄπειρα μὲν ἐστὶ τὰ 49 15 καταρρυπαίνοντα τὴν ψυχὴν, ἅπερ ἐκνίψασθαι καὶ ἀπολοῦσασθαι παντελῶς οὐκ ἔνεστιν. ἀπολείπονται γὰρ ἐξ ἀνάγκης παντὶ θνητῷ συγγενεῖς κῆρες, ἃς λωφῆσαι μὲν εἰκός, ἀναιρεθῆναι δ' εἰσάπαν ἀδύνατον. δίκαιον 50 οὖν ἢ φρόνιμον ἢ σώφρονα ἢ συνόλως ἀγαθὸν τέλειον ἐν πεφυρμένῳ βίῳ ζητεῖ τις; στέργει, κἂν μὴ ἀδικον ἢ μὴ ἄφρονα ἢ μὴ ἀκόλαστον ἢ 20 μὴ παντελῶς ψαῦλον εὖρης. ἀγαπητὸν γὰρ αἰ τῶν κακιῶν ἀνατροπαί,

1 ὁ θεὸς καὶ D: καὶ φίλος codd. τὸ D^RDLDH: om. codd. DM 2 ἔμενεν codd.: ἔμεινε D, ἔμεινεν v οὐ μεταβαλὼν om. D οὖν D: γοῦν codd. ἢ ὅτι D: ὅτι codd.
3 οὐχ ἐψόμεθα D: οὐκ ἐφεψόμεθα codd. 10 πρεσβύτατον conicio, πρώτον Mang.
12 διαμαρτάνον con. Mang. 13 κατορθοῦν conicio 14 κἂν (εἰ) con. Cohn ἐστὶν) γένηται conicio (cf. LXX Alex.) μὲν (γάρ) conicio 15 τὴν ψυχὴν codd.
DK Barb.: ἡμῶν τὴν ζωὴν DC)R 15, 16 παντελῶς AD: καθαρῶς B, καὶ παντελῶς mg. B 17 μὲν πως εἰκός DC)R 19 ζητεῖ τις) ζητεῖς conicio, ζητεῖ τις con. Cohn 20 εὖρης scripsi: εὐρήσεις codd. ἀνατροπαί D: ἀποτροπαί codd.

2. 3 Platonis Tim. p. 29 DE. 14—17 DC fol. 47r ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων, DR fol. 67v 68r ἐκ τοῦ περὶ τῶν κατονομαζομένων: ἄπειρα τὰ καταρρυπαίνοντα . . . ἅπερ οὐκ ἔνεστιν ἀπολοῦσασθαι παντελῶς· πάντως γὰρ λείπονται κηλίδες τινὲς τῆς θνητῆς, ἃς ὑπολωφῆσαι μὲν πως εἰκός ἐστίν, ἀναιρεθῆναι δὲ εἰσάπαξ ἀμύχανον. — DK fol. 93r et 116r ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων: πολλὰ καὶ ἄπειρα τὰ τοῦ κόσμου κακὰ καταρρυπαίνοντα, tum plane concinit cum codd., nisi quod fol. 93 κῆραι· λωφῆσαι μὲν γὰρ εἰκός et εἰς ἀπαξ scribit, fol. 116 κῆραι ἃς λωφῆσαι μὲν εἰκός. desinit ut DC)R. — Baltharinus I 158: τὰ καταρρυπαίνοντα τὴν ψυχὴν ἐκνίψασθαι καὶ ἀπολοῦσασθαι παντελῶς οὐκ ἔστιν. ἀπολείπονται γὰρ ἐξ ἀνάγκης παντὶ θνητῷ συγγενῇ σκηνώματα. λωφῆσαι μὲν γὰρ αὐτὰ εἰκός, ἀναιρεθῆναι δὲ εἰς ἀπαξ ἀδύνατον. 20. 166, 1 pergitt DC)R
l. c. ἀγαπητὸν γὰρ (οὖν DC) αἰ τῶν κακιῶν ἀνατροπαί, ἐπεὶ ἡ (ἢ om. D) ἀρετῆς ἐντέλης

- των δ' ἀρετῶν ἢ ἐντελής κτῆσις ἀδύνατος ἀνθρώπων τῷ καθ' ἡμᾶς.
- 51 εὐλόγως οὖν ἔφη· „γίνου ἄμεμπτος“ (Gen. 17, 1), μέγα πλεονέκτημα πρὸς εὐδαιμόνια | βίον ὑπολαβῶν εἶναι τὸ ἀναμάρτητον καὶ ἀνυπαίτιον. p. 586 M. τῷ δὲ ἤρρημένῳ ζῆν τὸν τρόπον τοῦτον καὶ κληρον κατὰ διαθήκας ἀπο-
- 52 λείψειν ὁμολογεῖ τὸν ἀρμόζοντα δοῦναι μὲν θεῶ, λαβεῖν δὲ σοφῶ. φησὶ 5 γάρ· „θῆσθε τὴν διαθήκην μου ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ ἀνὰ μέσον σοῦ“ (Gen. 17, 2). διαθήκαι δὲ ἐπ' ὠφελείᾳ γράφονται τῶν δωρεᾶς ἀξίων, ὥστε σύμβολον εἶναι διαθήκην χάριτος, ἣν μέσσην ἔθθηκεν ὁ θεὸς ἑαυτοῦ
- 53 τε ὀρέγοντος καὶ ἀνθρώπου λαμβάνοντος. ὑπερβολὴ δὲ εὐεργεσίας τοῦτο ἔστι, μὴ εἶναι θεοῦ καὶ ψυχῆς μέσον, ὅτι μὴ τὴν παρθένον χάριτα. 10 τὸν δὲ περὶ διαθηκῶν σύμπαντα λόγον ἐν δυσὶν ἀναγέγραφα συντάξῃσι καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ παλινοθεῖν ἐκὼν ὑπερβαίω καὶ ἅμα μὴ βουλόμενος ἀπαρτᾶν τὸ συμφυὲς τῆς πραγματείας.
- 54 (7.) Λέγεται δ' ἐξῆς· „ἔπεσεν Ἀβραάμ ἐπὶ πρόσωπον“ (ibid. 3). 15 ἄρ' οὐκ ἔμελλεν ὑποσχέσῃσι θεαῖσι γυνῶναι τε ἑαυτὸν καὶ τὴν τοῦ θνητοῦ γένους οὐδένεϊαν καὶ πεσεῖν παρὰ τὸν ἐστῶτα εἰς ἔνδειξιν τῆς ὑπολήψεως, ἣν περὶ ἑαυτοῦ τε ἔσχε καὶ θεοῦ, ὅτι ὁ μὲν κατὰ τὰ αὐτὰ ἐστῶς κινεῖ τὴν σύμπασαν στάσιν, οὐ διὰ τῶν σκελῶν — οὐ γὰρ ἀνθρωπό-
- 55 μορφος —, ἀλλὰ τὴν ἄτρεπτον καὶ ἀμετάβλητον ἐμφαίνουσας, ὁ δ' οὐδέποτε ἐν ταῦτῃ βεβαίως ἰδρυμένος ἄλλοτε ἀλλοίᾳ δέχεται μεταβολὰς 20 καὶ ὑποσκειλίζομενος, ὁ δυστυχῆς, — ὄλισθος γὰρ σύμπα· ὁ βίος ἐστὶν
- 56 αὐτῷ — μέγα πτώμα πίπτειν; ἀλλ' ὁ μὲν ἄκων ἀμαθῆς, ὁ δ' ἐκὼν εὐάγωγος· οὐ χάριν καὶ ἐπὶ πρόσωπον πεσεῖν λέγεται, ἐπὶ τὰς αἰσθήσεις, ἐπὶ τὸν λόγον, ἐπὶ τὸν νοῦν, μονοῦ βῶν καὶ κεκραγῶς, ὅτι πέπτωκε

1 ἐντελής D: παντελής codd.	4 δ' B	τὸν δὲ ἤρρημένον et ἀπολήψεσθαι conicio
7 ἀξίῳ] ἀξί in ras. B	11 τὸν] τῶν A	ἀναγεγραφῶς conicio
συντάξῃσι Mang.: πράξῃσι codd.	12 pr. καὶ] ὄν conii. Mang.	15 ὑψηγῆσαι conii. Mang.
16 οὐδένεϊαν scripsi: οὐθῆνεϊαν codd.	18 τὴν πᾶσαν σύστασιν conii. Mang.	19 ἀνθρωπόμορφος (ὁ θεός) conicio
20 ἀλλοτε ἀλλοίᾳ δέχεται μεταβολὰς conicio	21 ὁ δυστυχῆς codd.: δυστυχῆς ἐστὶν D	22 ἀσταθῆς conii. Mang.
21 ὁ δυστυχῆς codd.: δυστυχῆς ἐστὶν D ἐστὶν om. B, ante ὁ pos. D		

κτῆσις ἀδύνατος ἀνθρώπων τῷ (τὸ D^c) καθ' ἡμᾶς.

7. 8 D^R fol. 136^v DH

fol. 199^r τοῦ αὐτοῦ: διαθήκαι ἐπ'—χάριτος.

19—22 D^R fol. 125^r Φιλωνος: ἐκ

τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων: ὁ μὴδέποτε—αὐτῷ. sequuntur verba κάλλιστα γούν εἰρηται τι· βέβαιος ἴσθι καὶ βεβαίως χρῶ φίλοις.

μὲν αἰσθησὶς ἐξ αὐτῆς ἀδυνατοῦσα αἰσθάνεσθαι, εἰ μὴ προμηθεῖα τοῦ
 σωτῆρος ἀνεγερθεῖη πρὸς τὴν τῶν ὑποκειμένων σωμάτων ἀντίληψιν,
 πέπτωκε δὲ καὶ ὁ λόγος ἐρμηνεύσαι τι τῶν ὄντων ἀδυνατῶν, εἰ μὴ διαν-
 οῖξας τὸ στόμα καὶ τὴν γλῶτταν ἀρθρώσας ὁ τὸ φωνητήριον ὄργανον
 5 κατεσκευασκῶς καὶ ἀρμολογούμενος πλήξειε τοὺς φθόγγους μουσικῶς, πέπτωκε
 δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς νουῦν τὰς κατάληψεις ἀπορημένον, εἰ μὴ πάλιν αὐτὸν
 ἐγείρας ὁ ζυροπλάστης ἰδρῦσαιτο καὶ ἐνομματούσας ὕδουερκέσι κόραις ἀγάγοι
 πρὸς τὴν τῶν ἀσωμάτων θεῶν πραγμάτων.

- p. 587 M. (8.) | Ἀγάμενος οὖν τὸν αὐτὸν ἀποδιδράσκοντα τρόπον καὶ ἐκούσιον 57
 10 πτώμα πίπτοντα διὰ τὴν ὁμολογίαν ἦν ὠμολόγησε περὶ τοῦ ὄντος, ὅτι
 πρὸς ἀλήθειαν ἐστὼς ἐν ἦν ἄρα, τῶν μετ' αὐτὸ τροπᾶς καὶ μεταβολᾶς
 παντοίας ἐνδεχομένων, ἐνηχεῖ τε καὶ λόγου μεταδιδῶσα φάσκων· „κἀγὼ,
 ἰδοὺ ἡ διαθήκη μου μετὰ σοῦ“ (Gen. 17,4). τοῦτο δὲ τοιοῦτον ὑπο- 58
 βάλλει νοῦν· εἶδη μὲν διαθήκης ἐστὶ πάμπολλα χάριτας καὶ δωρεὰς
 15 τοῖς ἀξίοις ἀπονέμοντα, τὸ δ' ἀνώτατον γένος διαθηκῶν αὐτὸς ἐγὼ εἶμι.
 δεῖξας γὰρ ἑαυτὸν, ὡς ἐνῆν δειχθῆναι τὸν ἀδεικτον, διὰ τοῦ φάναι
 „κἀγὼ“ ἐπιλέγει· „ἰδοὺ ἡ διαθήκη μου“· ἡ πασῶν χαρίτων ἀρχὴ τε
 καὶ πηγὴ αὐτὸς εἶμι ἐγὼ. τοῖς μὲν γὰρ δι' ἑτέρων τὰς ἐδουερξείας 59
 εἶθε προτείνειν ὁ θεός, γῆς, ὕδατος, ἀέρος, ἡλίου, σελήνης, οὐρανοῦ,
 30 δυνάμεων ἄλλων ἀσωμάτων, τοῖς δὲ δι' ἑαυτοῦ μόνου, κληρὸν ἀποφῆνας
 τῶν λαμβανόντων ἑαυτὸν, οὐς εὐθέως καὶ προσρήσεως ἑτέρας ἡξίωσε.
 λέγεται γὰρ ὅτι „οὐ κληθήσεται τὸ ὄνομά σου Ἀβράμ, ἀλλ' ἔσται τὸ 60
 ὄνομά σου Ἀβραάμ“ (Gen. 17,5). εἵνοι μὲν οὖν τῶν φιλαπεχθημόνων
 καὶ μώμου· αἰεὶ τοῖς ἀμώμοις προσάπτειν ἐθελόντων οὐ σώμασι μᾶλλον
 25 ἢ πράγμασι καὶ πόλεμον ἀκήρυκτον πολεμούντων τοῖς ἱεροῖς πάνθ' ὅσα
 μὴ τὸ εὐπρεπὲς ἐν λόγῳ διασφίζειν δοκεῖ σύμβολα φύσεως τῆς αἰεὶ
 κρύπτεσθαι φιλοῦσης ὑπάρχοντα μετὰ ἀκριβοῦς ἐρεῦνης φαυλίσαντες
 ἐπὶ διαβολῇ προφέρουσι, διαφερόντως δὲ τὰς τῶν ὀνομάτων μεταθέσεις.
 καὶ πρῶτην ἡκουσα χλευάζοντος καὶ κατακερτομούντος ἀνδρὸς ἀθέου καὶ 61
 30 ἀσεβοῦς, ὃς ἐτόλμα λέγειν· μεγάλαί δὴ καὶ ὑπερβάλλουσαι δωρεαί, αἶ
 ψησι Μωσῆς τὸν ἡγεμόνα τῶν ἔλων ὀρέγειν· στοιχείου (γὰρ) προσθήκη,

1 αὐτῆς codd. 3 δεόντων conl. Mang. 4 γλῶσσαν A 5 πλήξειε
 scripsi: πλήξει codd., πλήξει conl. Mang. 7 ἀνάγοι conl. Mang. 9 αὐτὸν
 scripsi: αὐτὸν codd. τρόπον (τινὰ) conl. Mang. 12 παντοίας Mang.: παν-
 τῶν codd. 15 ἀνωτάτω conicio 16. 17 ὡς ἐνῆν—μου om. B
 20 ἐμφανὲς conl. Mang. 27 μετὰ] ἔλα conicio, (ὄ) μετὰ vel μετ' (ὄ) conl.
 Cohn; haec enim cum φαυλίσαντες coniungenda videntur 30 δὴ Mang.: δὲ codd.
 31 Μωσῆς A γὰρ addidi

- τοῦ ἐνὸς ἄλφα, [στοιχείῳ περιττεύει] καὶ πάλιν ἑτέρῳ προσθέσει τοῦ
 ῥῶ θαυμαστὴν ἡλικίην ἔδοξεν εὐεργεσίαν παρεσχῆσθαι * * * τὴν Ἀβράμ
 γυναῖκα Σάραν Σάρραν ὠνόμασε δις τὸ ῥῶ παραλαβὼν· καὶ ὅσα ὁμοί-
 62 τροπα συνεῖρων ἀπνευστί καὶ ἐπισαρκάζων ἅμα διεξήξει. τῆς μὲν οὖν
 φρενοβλαβείας οὐκ εἰς μακρὰν ἔδωκε τὴν ἀρμόζουσαν δίκην· ἀπὸ γὰρ 5
 μικρᾶς καὶ τῆς ~~ταχυῆς~~ ~~πρόφασει~~ ἐπ' ἀγνοίᾳ ἤξεν, ἔν' ὁ μιᾶρος
 καὶ δυσκᾶθατος μηδὲ καθαρῶ θανάτῳ τελευτήσῃ. (9.) δικαίως δ' ἂν
 ἡμεῖς ὑπὲρ τοῦ μὴ καὶ ἕτερον τοῖς αὐτοῖς ἀλῶναι τὰς ὑπονοίας ἐκκό-
 ψαιμεν, φυσιολογοῦντες καὶ ἀποδεικνύοντες τὰ λεγόμενα ταῦτα πάσης
 63 ἐπάξια σπουδῆς. οὐ (γὰρ) γράμματα ἄφωνα ἢ φωνήεντα ἢ συνόλω 10
 ῥήματα καὶ ὀνόματα χαρίζεται ὁ θεός, | ὁπότε καὶ γεννήσας φυτὰ τε p. 588 M.
 αὐ καὶ ζῷα ἐκάλεσεν ὡς πρὸς ἡγεμόνα τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐκ πάντων
 δι' ἐπιστήμην ἐχώρισεν, ἔν' ἐκάστοις τὰ οἰκεῖα ὀνόματα θῆται. „πᾶν“
 γὰρ φησιν „ὃ ἂν ἐκάλεσεν ὁ Ἀδάμ, τοῦτο ὄνομα τοῦ κληθέντος ἦν“
 64 (Gen. 2, 19). εἰθ' ὅπου οὐδὲ τὰς ὀλοκλήρους θέσεις τῶν ὀνομάτων ὁ 15
 θεὸς ἡξίωσεν ἐπιφημιζειν, ἐπιτρέψας ἀνδρὶ σοφῶ, τῷ γένους ἀνθρώ-
 πων ἀρχηγέτῃ, τὸ ἔργον, ὑπονοεῖν ἄξιον, ὅτι μέρη τῶν ὀνομάτων ἢ
 συλλαβὰς ἢ γράμματα, οὐ φωνήεντα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄφωνα, αὐτὸς
 προσετίθει καὶ μεθῆρμιζε, καὶ ταῦτ' ἐπὶ προφάσει δωρεᾶς καὶ ὑπερβαλ-
 65 λούσης εὐεργεσίας; οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα χαρακτηρες 20
 δυνάμεων εἰσι, βραχεῖς μεγάλων, αἰσθητοὶ νοητῶν, φανεροὶ ἀδήλων· αἱ
 δὲ δυνάμεις ἐν δόγμασιν ἀρίστοις, ἐν ἀψευδέσει καὶ καθαραῖς ὑπολήψεσιν,
 ἐν ψυχῆς βελτιώσεσιν ἐξετάζονται. τὸν δὲ ἐλεγχον λαμβάνειν εὐμαρῆς

1 στοιχείῳ περιττεύει seclusi, στοιχείου περιττοῦ Markland	ἑτέρου conicio
προσθέσει scripsi: προσθεῖς codd., προσθήκη Markland	τοῦ scripsi: τὸ codd.
2 (τόν μὲν γὰρ Ἀβράμ Ἀβραάμ προσθεῖς ἕτερον ἄλφα καὶ) τὴν conicio	post τὴν
add. δὲ Mang. Ἀβραμ B	3 τὸ Hoesch.: τὴν codd.
4 5 οὖν φρενοβλα- βείας scripsi: φρενοβλαβείας οὖν codd.	8 καὶ om. B
(κακὰς) ὑπονοίας conī. Mang.	9 ταῦτα B: ταῦτα τὰ A
τὰ) conī. Mang.	10 γὰρ addidi
11 φωνάεντα A	11 γεννήσας] alterum v
erasit B	12 ἐν scripsi: ὅς codd.
12 13 ὅς καὶ πάντων δι' ἐπιστήμης ἐχώρησε	13 πάντων Mang.: πάντα codd.
conī. Mang.	14 ὃ] αὐτὸ conicio
15 ὁπότε conī. Cohu	16 17 ἀρχηγέτη ἀνθρώπων B
23 ψυχῆς βελτιώσεσιν Mang.: ψυχᾶς βελτίοσιν codd.	18 φωνάεντα AB

20 sqq. *Orig. Comment. in Gen. p. 36 (ad Gen. 17, 5)*: τὰς ἐρμηνείας τῶν ὀνομάτων ζῆτει· δυνάμει γὰρ ὠνομάσθησαν ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος. ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦτο χρῆ εἶδναι, ὅτι τὰ ὀνόματα ἕξιν ἐστὶ καὶ καταστάσεων καὶ δυνάμεων δηλωτικά· ἐξ ὧν ἐστὶν ἰδεῖν τὴν ἐπιτηδεύτητα τοῦ ὀνομαζομένου. *Homil. in Num. XXV 3 p. 366* (cf. etiam Philonis quaest. in Gen. III § 43).

τὴν ἀρχὴν ποιησαμένοις ἀπὸ τοῦ νοῦι μετονομασθέντος. Ἄβραμ γὰρ 66
 ἐρμηνεύεται μετέωρος πατήρ, Ἄβραάμ δὲ πατήρ ἐκλεκτός ἤχους. ἡ δὲ
 διαφέρει ταῦτ' ἀλλήλων, εἰσόμεθα σαφέστερον, ἐπειδὴν τὸ δηλούμενον
 ὑφ' ἑκατέρου πρότερον ἀναγνώμεν. μετέωρον τοίνυν ἀλλυγοροῦντές φαμεν 67
 5 τὸν ἀπὸ γῆς ἑαυτὸν εἰς ὕψος αἴροντα καὶ ἐπισκοποῦντα τὰ μετάρσια,
 μετεωροπόλον τε καὶ μετεωρολογικόν, ἐρευνῶντα τί ἴληυ μέγεθος, τίνες
 αὐτοῦ φοραί, πῶς τὰς ἐτήσιους ὥρας διανέμει πρὸς αὐτὸν καὶ ἐξαναχωρῶν
 πάλιν ἰσοταχεῖσι ταῖς ἀνακυκλήσεσι, καὶ σελήνης περὶ φωτισμῶν, σχη-
 ματισμῶν, μειώσεως, αὐξήσεως, καὶ τῶν ἄλλων ἀστέρων κινήσεως,
 10 ἀπλανοῦς τε καὶ πεπλανημένης. ἡ γὰρ τούτων ἐξέτασις οὐκ ἀφουοῦς 68
 καὶ ἀγόνου ψυχῆς ἐστίν, ἀλλ' ἐν τοῖς μάλιστα εὐφροῦς καὶ δυναμένης
 ὀλόκληρα καὶ τέλεια γεννᾶν ἔργονα. διὸ καὶ τὸν μετεωρολογικὸν „πατέρα“
 εἶπεν, ὅτι οὐκ ἄγνος σοφίας. (10.) τὰ μὲν οὖν τοῦ Ἄβραμ σύμβολα 69
 οὕτως ἀκριβοῦνται, τὰ δὲ τοῦ Ἄβραάμ, ὡς ὑποδείξομεν· ἦν δὲ τρία,
 15 πατήρ καὶ ἐκλεκτός καὶ ἤχους. φαμέν δὴ τὴν μὲν ἤχῳ τὸν προφορικὸν
 εἶναι λόγον — τοῦ γὰρ ζήου ἤχσιον ὄργανόν ἐστι τὸ φωνητήριον —,
 τούτου δὲ πατέρα τὸν νοῦν — ἀπὸ γὰρ διανοίας ὡσπερ ἀπὸ πηγῆς
 p. 589 M. φέρεται τὸ τοῦ λόγου νᾶμα —, | ἐκλεκτὸν δὲ τὸν τοῦ σοφοῦ· ἔτι γὰρ
 ἀριστον, ἐν τούτῳ. κατὰ μὲν οὖν τοὺς προτέρους χαρακτήρας ὁ φιλο- 70
 20 μαθῆς καὶ μετεωρολόσχης ἐσκιαγραφεῖτο, κατὰ δὲ τοὺς ἀρτίως ὑποτυ-
 πωθέντας ὁ φιλόσοφος, μᾶλλον δ' ὁ σοφὸς ἐδῆλοῦτο. μηκέτ' οὖν ὀνο-
 μάτων ἀλλαγὴν ὑπολάβης χαρίζεσθαι τὸ θεῖον, ἀλλὰ διὰ συμβόλων ἡθῶν
 ἐπανόρθωσιν. τὸν γὰρ πραγματευόμενον τὰ περὶ φύσεως οὐρανοῦ πρό- 71
 25 ἀρετῆς σοφὸν καὶ ἀπέδειξε καὶ ὠνόμασεν, ἐπιφημίσας τὸν μεταχαραχ-
 θέντα τρόπον, ὡς μὲν Ἑβραῖοι εἶποιν ἄν, Ἄβραάμ, ὡς δ' ἄν Ἕλληνας,
 πατέρα ἐκλεκτὸν ἤχους. τίνος γὰρ, φησίν, ἕνεκα χροεῖας καὶ περιόδου; 72
 ἀστέρων ἐρευνᾶς καὶ τοσοῦτον ἀπὸ γῆς ἄνω πρὸς αἰθέρα πεπηδῆκας;
 ἀρ' ἴνα αὐτὸ μόνον τὰ ἐκεῖ περιεργάσῃ; καὶ τίς ἐκ τῆς τοσαύτης περι-
 30 εργίας γένοιτ' ἄν ὠφέλεια; τίς καθάρσεις ἡδονῆς; τίς ἐπιθυμίας ἀνα-
 τροπή; τίς λύπης ἢ φόβου κατάλυσις; ποῖα παθῶν, ἃ κλονεῖ καὶ συγγεῖ
 τὴν ψυχὴν, ἐκτομή; καθάπερ γὰρ ἐδενόρων οὐδὲν ὄφελος, εἰ μὴ καρπῶν 73

1 Ἄβραμ B 4 ὑφ' scripsi: ἀφ' eodd. ἀναγνώμεν] ἀνοήγωμεν con. Mang., ἀκριβώ-
 σωμεν (cf. lin. 14) vel ἐρευνήσωμεν e gr. conicio, γνώμεν con. Cohn 8 περί eodd.
 13 Ἄβραμ B 16 ἤχου con. Mang. 20 ἐσκιαγραφεῖτο A 29 τῷ B τοιαύτης conicio

- οἰστικά γένοιτο, τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον οὐδὲ φυσιολογίας, εἰ μὴ μέλλοι
 74 κτῆσιν ἀρετῆς ἐνεγκεῖν· ὁ γὰρ καρπὸς αὐτῆς οὕτως ἐστι. διὸ καὶ τῶν
 παλαι τινὲς ἀγρῶ τὸν κατὰ φιλοσοφίαν ἀπεικάσαντες λόγον φυτοῖς μὲν
 ἐξωμοίωσαν τὸ φυσικὸν μέρος, αἵμασιαις δὲ καὶ περιβόλοις τὸ λογικόν,
 καρπῶ δὲ τὸ ἡθικόν, ὑπολαβόντες καὶ τὰ ἐν κύκλῳ τεύχη φυλακῆς ἕνεκα 5
 τοῦ καρποῦ κατασκευάσθαι πρὸς τῶν ἐχόντων καὶ τὰ φυτὰ δεδημιουργ
 75 γῆσθαι γενέσεως καρποῦ χάριν. οὕτως οὖν ἔφασαν καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ
 δεῖν τὴν τε φυσικὴν καὶ λογικὴν πραγματεῖαν ἐπὶ τὴν ἡθικὴν ἀναφέ-
 ρεσθαι, ἢ βελτιοῦται τὸ ἦθος κτήσεως ὁμοῦ καὶ χρήσεως ἀρετῆς ἐπιέ-
 76 μενον. τοιαῦτα ἐδιδάχθημεν περὶ τοῦ λόγῳ μὲν μετονομασθέντος, ἔργῳ 10
 δὲ μεταβαλόντος ἀπὸ φυσιολογίας πρὸς τὴν ἡθικὴν φιλοσοφίαν καὶ μετα-
 ναστάντος ἀπὸ τῆς περὶ τὸν κόσμον θεωρίας πρὸς τὴν τοῦ πεποιηκότος
 ἐπιστήμην, ἐξ ἧς εὐσέβειαν, κτημάτων τὸ κάλλιστον, ἐκτίσασα. (11.)
 77 τὰ δὲ περὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σάρας νῦν ἐροῦμεν· καὶ γὰρ αὕτη μετο-
 νομάζεται εἰς Σάρραν κατὰ τὴν τοῦ ἐνὸς στοιχείου πρόσθεσιν τοῦ ῥῶ. 15
 τὰ μὲν οὖν ὀνόματα ταῦτα, τὰ δὲ τυγχάνοντα μητυέον· ἐρμηνεύεται
 78 Σάρα μὲν | ἀρχὴ μου, Σάρρα δὲ ἄρχουσα. τὸ μὲν οὖν πρότερον εἰδικῆς p. 590 M.
 σύμβολον ἀρετῆς ἐστι, τὸ δ' ὕστερον γενικῆς. ὅσῳ δὲ γένος εἶδους δια-
 φέρει κατὰ τὸ ἔλαττον, τοσούτῳ τὸ δεύτερον ὄνομα τοῦ προτέρου· τὸ
 μὲν γὰρ εἶδος καὶ βραχὺ καὶ φθαρτόν, τὸ δὲ γένος πολὺ τε αὐ καὶ 20
 79 ἀφθαρτόν. βούλεται δὲ ὁ θεὸς ἀντὶ μικρῶν καὶ φθαρτῶν μεγάλα καὶ
 ἀθάνατα χαρίζεσθαι, καὶ ἐμπρεπὲς αὐτῷ τὸ ἔργον. ἡ μὲν (γὰρ) ἐν τῷ
 σπουδαίῳ φρόνησις αὐτοῦ μόνου ἐστὶν ἀρχή, καὶ οὐκ ἂν ἀμάρτοι ὁ ἔχων,
 εἰ λέγοι· ἀρχὴ μου ἐστὶν ἡ ἐν ἐμοὶ φρόνησις· ἡ δὲ ταύτην τυπώσασα,
 ἡ γενικὴ φρόνησις, οὐκέτι τοῦ δεϊνός ἐστὶν ἀρχή, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο ἀρχή. 25
 80 τοιγαροῦν ἐκεῖνη μὲν ἡ ἐν εἶδει τῷ ἔχοντι συμφθαρῆσεται, ἡ δὲ σφρα-
 γίδος τρόπον αὐτὴν τυπώσασα παντὸς ἀπηλλαγμένη θνητοῦ διατελεῖσαι
 πρὸς αἰῶνα ἀφθαρτος. οὕτω καὶ τῶν τεχνῶν αἰ μὲν ἐν εἶδει συναπὸλ-
 λυνται τοῖς κτησαμένοις, γεωμέτραις, γραμματικοῖς, μουσικοῖς· αἰ δὲ
 γενικαὶ μένουσιν ἀνώλεθροι. προσωπογράφει δὲ ἀναδιδάσκων ἐν ταύτῃ, 30

1 δὴ Mang.: δι codd. οὐδὲ scripsi: οὐδὲν codd. 5 ὑπολαβόντες Mang.:
 ἀπολαβόντες codd. 14 ἐρευνῶμεν conicio αὕτη Cohn: αὐτὴ codd.
 18 γένους εἶδος con. Mang. (sed sic scrib. etiam lin. 19 τὸ πρότερον ὄνομα τοῦ δευ-
 τέρου) 19 κατὰ τὸ ἔλαττον secl. Cohn τοῦ προτέρου ὄνομα B
 22 γὰρ addidi, οὖν add. Mang. 24 λέγοι scripsi: λέγει codd.

ἔτι καὶ πᾶσα ἀρετὴ βασιλῆς ἔστι καὶ ἄρχουσα καὶ ἡγεμονεύουσα τῶν κατὰ τὸν βίον πραγμάτων.

(12.) Ἀλλὰ καὶ τὸν Ἰακῶβ μετονομάζεσθαι συμβέβηκεν εἰς τὸν 81

Ἰσραήλ, οὐκ ἀπὸ σκοποῦ. διὰ τί; ἔτι ὁ μὲν Ἰακῶβ περυστῆς, ὁ δὲ

5 Ἰσραήλ ὄρων τὸν θεὸν καλεῖται. περυστοῦ μὲν οὖν ἔργον ἀσκοῦντος ἀρετὴν τὰς βάσεις τοῦ πλάτους, αἷς ἐπιθροῦται, καὶ εἰ

ἰδρυμένον ἐν αὐταῖς κινεῖν καὶ σαλεύειν καὶ ἀνατρέπειν — ταῦτα δὲ οὐ δίχα ἀγωνίας ἀκονεῖ φιλεῖ γίνεσθαι, ἀλλ' ἐπειδὴν τις τοὺς φρονήσεως

ἄθλους διαθλῶν γυμνάζεται τε τὰ τῆς ψυχῆς γυμνάσματα καὶ πρὸς

10 τοὺς ἀντιπάλους καὶ τραχηλίζοντας αὐτὴν λογισμοὺς παλαίη —, τοῦ δὲ τὸν θεὸν ὄρωντος τὸ μὴ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος ἀστεφάνωτον ἐξελεῖν,

ἀλλὰ τὰ ἐπὶ τῇ νίκῃ βραβεῖα ἄρασθαι. τίς δ' ἂν εὐανθέστερος καὶ ἐπι- 82

τηδεϊότερος πλέκοιτο νικηφόρῳ ψυχῇ στέφανος ἢ δι' οὐ τὸν ὄντα δυνή-
σεται θεωρεῖν ὀδυρεκῶς; καλὸν γε ἀσκητικῆ ψυχῆ πρόκειται τὸ ἄθλον,

15 ἐνοματωθῆναι πρὸς τὴν τοῦ μόνου θεᾶς ἀξίου τηλαυγῆ κατανόησιν. (13.) ἄξιον δὲ ἀπορῆσαι, διὰ τί ὁ μὲν Ἀβραάμ, ἀφ' οὗ μετονομάσθη, 83

τῆς αὐτῆς προσρήσεως ἀξιοῦται μᾶλλον καλούμενος ὀνόματι τῆ προτέρῃ, ὁ δὲ Ἰακῶβ προσρηθεὶς Ἰσραήλ οὐδὲν ἤττον αὐτὸς πάλιν Ἰακῶβ ἐπὶ

p. 591 M. πλέον ὀνομάζεται. | λεκτέον οὖν ἔτι καὶ ταῦτα χαρακτηρῆς εἰσιν, οἷς ἡ

20 διδακτικῆ τῆς ἀσκητικῆς ἀρετῆς διαφέρει. ὁ μὲν γὰρ διδασκαλίᾳ βελτιω- 84

θεὶς, εὐμοίρου λαγῶν φύσεως, ἢ περιποιεῖ τὸ ἀλγιστον αὐτῷ διὰ συνεργοῦ μνήμης, μονῆ χρῆται, ὧν ἔμαθεν ἀπρὶς ἐπειλημμένος καὶ βεβαίως περι-

εχόμενος· ὁ δ' ἀσκητῆς ἐπειδὴν γυμνάσθαι συντόμως, διαπνεῖ πάλιν

καὶ ὑπανίσταται, συλλεγόμενος καὶ ἀνακτώμενος τὴν ἐκ τοῦ πονεῖν τεθρυμ- 25

μένην δύναμιν, καθάπερ καὶ οἱ τὰ σώματα ἀλειφόμενοι· καὶ γὰρ οὗτοι περὶ τὴν ἀσκησιν καμόντες, ὡς μὴ κατὰ τὸ παντελὲς αὐτοῖς ἀπορραγεῖεν

αἱ δυνάμεις διὰ τὸ σφοδρὸν καὶ σύντονον τῆς ἀθλήσεως, ἔλαιον ἐπιχέ-
ουσιν. εἰθ' ὁ μὲν διδαχθεὶς ἀθανάτην χρώμενος ὑποβολεῖ τὴν ὠφέλειαν 85

ἔναυλον καὶ ἀθάνατον ἴσχει, μὴ τρεπόμενος· ὁ δ' ἀσκητῆς καὶ τὸ ἐκού-
σιον ἔχων αὐτὸ μόνον καὶ τοῦτο γυμνάζων καὶ συγκροτῶν, ἵνα τὸ οἰκτεῖον

4 ἔτι ex Coisl. 43 Mang.: om. AB 6 (τὸ) τὰς conicio alterum καὶ
om. B ὄχυρῶς (om. καὶ) vel ὄχυρὸν καὶ (βεβαίως) conicio 8 ἀκονεῖ

Mang.: ἀπονητὶ codd. 12 καὶ A: ἡ B 17 ταύτης τῆς conicio
τῆς αὐτῆς (ἀεί) con. Cohn 19 πλείον codd. 20 διδακτικῆ B: διδακτῆ A
ἀσκητῆς con. Mang. 22 μονῆ scripsi: μόνη codd. ἐνελημμένος conicio
24 ὑπανίσταται B, ὑπανίσταται con. Mang. 24. 25 τεθρυμμένην scripsi: τεθρυμ-
μένην codd., τεθρυμμένην Mang. 28 ὑποβολεῖ in ὑποβολῇ corr. B 29 alt.
καὶ vid. secl.

- πάθος τῷ γεννητῷ καταβάλλη, καὶ τελειωθῆ, καμῶν πρὸς τὸ ἀρχαῖον
 86 ἐπάνεισι γένος. τλητικώτερος μὲν γὰρ οὗτος, εὐτυχέστερος δ' ἐκείνος·
 ὁ μὲν γὰρ χρῆται διδασκαλίῳ ἐτέρῳ, ὁ δ' ἐξ ἑαυτοῦ ζητεῖ τε καὶ σκέ-
 πτεται καὶ πολυπραγμονεῖ, μετὰ σπουδῆς ἐρευνῶν τὰ φύσεις, ἀδιαστάτῃ
 87 χρώμενος καὶ συνεχεῖ πόμφ. διὰ τοῦτο τὸν μὲν Ἀβραάμ, ἐπειδὴ μένειν 5
 ἔμελλεν ἐν ὁμοίῳ μετωνομάσασιν ἑἄρτερος θεός, ἔν' ὑπὸ τοῦ ἐστῶτος
 καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχοντος τὸ μέλλον στήσεσθαι παγίως
 ἰδρυθῆ, τὸν δὲ Ἰακώβ ἄγγελος ὑπηρετῆς τοῦ θεοῦ, λόγος, ἔν' ὁμολο-
 γηθῆ μὴδὲν εἶναι τῶν μετὰ τὸ ὄν ἀκλινοῦς καὶ ἀρρεποῦς αἰτίων βεβαιό-
 τητος, ἀλλ' ἀρμονίας τῆς ὡς ἐν ὄργάνῳ μουσικῇ περιεχούσης ἐπιτάσεις 10
 καὶ ἀνέσεις φθόγγων πρὸς τὴν τοῦ μέλους ἔντεχνον κράσιν.
- 88 (14.) Ἄλλὰ τριῶν ὄντων τοῦ γένους ἀρχηγῶν, οἱ μὲν ἄκροι
 μετωνομάσθησαν, Ἀβραάμ τε καὶ Ἰακώβ, ὁ δὲ μέσος Ἰσαὰκ τῆς αὐτῆς
 ἔλαχεν εἰς αἰεὶ προσρήσεως. διὰ τί; ὅτι ἡ μὲν διδασκτικὴ ἀρετὴ καὶ ἀσκη-
 τικὴ δέχονται τὰ πρὸς βελτίωσιν — ἐφίεται γὰρ δὴ ὁ μὲν διδασκόμενος 15
 ἐπιστήμης ὧν ἀγνοεῖ, ὁ δὲ ἀσκήσει χρωμενος στεφάνων καὶ τῶν προ-
 κειμένων ἄθλων φιλοπόμφ καὶ φιλοθεάμονι ψυχῇ —, τὸ δ' αὐτοδιδασκτον
 καὶ αὐτομαθὲς γένος, ἅτε φύσει μᾶλλον ἢ ἐπιτηδεύσει συνιστάμενον, ἐξ
 ἀρχῆς ἴσον καὶ τέλειον καὶ ἄρτιον ἠνέχθη, | μὴδενὸς ἐνδόντος τῶν εἰς p. 592 M.
- 89 πλήρωσιν ἀριθμοῦ. ἀλλ' οὐχ ὁ τῶν τοῦ σώματος ἐπιτηδεῶν προστατῆς 20
 Ἰωσήφ· ἀλλάττει γὰρ τοῦνομα, Ψονθομφανήχ ὑπὸ τοῦ τῆς χώρας βασι-
 λέως ἐπικληθεῖς (Gen. 41, 45). ὄν δὲ λόγον ἔχει καὶ ταῦτα, μηνυτέον.
 Ἰωσήφ ἐρμηνεύεται πρόσθεμα· προσθήκη δ' ἐστὶ τῶν φύσει τὰ θέσει,
 χρυσός, ἄργυρος, κτήματα, πρόσθοδοι, οἰκετῶν θεραπείαι, κειμηλίων καὶ
 ἐπίπλων καὶ τῆς ἄλλης περιουσίας ἄφθονοι ὕλαι, τῶν ἡδονῆς ποιητικῶν 25
- 90 ἀμήχανοι τὸ πλῆθος παρασκευαί. ὧν τὸν ποριστὴν καὶ ἐπιμελητὴν
 Ἰωσήφ ὀνόματι εὐθυβόλιῳ καλεῖσθαι συμβέβηκε πρόσθεμα, ἐπεὶ τῶν
 ἔξωθεν ἐπεισοδιαζομένων καὶ προστιθεμένων τοῖς κατὰ φύσιν προστασίαν
 ἀνῆπται. μαρτυροῦσι δ' οἱ χρῆσμοι δηλοῦντες ὅτι τὰς τροφὰς τῆς σω-
 ματικῆς χώρας ἀπάσης, Αἰγύπτου, θησαυρισάμενος ἐσιτάρχει (Gen. 41, 30
 91 48). (15.) τοιοῦτος μὲν τις ὁ Ἰωσήφ ἐκ τῶν γνωρισμάτων γνω-
 ρίζεται· ὁ δὲ Ψονθομφανήχ ποιός ἐστι, θεασώμεθα. ἐρμηνεύεται οὖν

1 γεννητῷ codd. καταβάλλη scripsi: μεταβάλλη codd. 2 γὰρ ἄρ' conl. Mang.
 5 χρώμενα Hoesch. 12 (τῶν) τοῦ conicio 14 εἰσαεὶ codd. διδασκτικὴ
 scripsi (cf. § 83): διδασκτικὴ codd. 14. 15 ἀσκητὴ Mang., (ἡ) ἀσκητικὴ conicio
 19 ὅσων conl. Mang. ἐνδόν conl. Mang. 20 οὐχ (οὕτως) conicio 24 θε-
 ραπεῖα B, fort. recte

ἐν ἀποκρίσει στόμα κρῖνον. οἶται γὰρ πᾶς ἄφρων τὸν πολυχρημάτων
 καὶ περιρρέμενον ταῖς ἐκτὸς οὐσίαις εὐθύς εἶναι καὶ εὐλόγιστον, ἱκανὸν
 μὲν πρὸς ἃ ἂν πύθῃται τις ἀποκρίνασθαι, ἱκανὸν δὲ καὶ δι' ἑαυτοῦ
 γνώμας εἰσηγήσασθαι συμφερούσας, καὶ συνόλωσ τὸ φρόνιμον ἐν τῷ
 5 τυχερῷ τίθεται, ὅσον ἔμπαλιν τὸ τυχερὸν ἐν τῷ φρονίμῳ· ἄξιον γὰρ
 τὸ ἄστατον ὑπὸ τοῦ ἐστατοῦ ἡγησάσθαι καὶ μὴ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ 92
 τὸν ὁμογάστριον ὁ μὲν πατὴρ Βενιαμίν, ἡ δὲ μήτηρ υἱὸν ὕδωνης προσ-
 αγορεύει (Gen. 35, 18), φυσικώτατα· μεταληφθεὶς γὰρ ὁ Βενιαμίν ἐστὶν
 υἱὸς ἡμερῶν, ἡμέρα δὲ τῷ ἀφ' ἡλίου αἰσθητῷ φωτὶ καταλάμπεται,
 10 τούτῳ δὲ τὴν κενὴν δόξαν ἐξομοιοῦμεν. ἔχει γὰρ τινα λαμπρότητα 93
 αἰσθητῆν ἐν τοῖς παρὰ τῶν πολλῶν καὶ ἀγελαίων ἐπαίνοις, ἐν τοῖς γρα-
 φομένοις ψηφίσμασιν, ἐν ταῖς ἀνοριάντων καὶ εἰκόνων ἀναθέσεσιν, ἐν
 πορφύραις καὶ στεφάνοις χρυσοῖς, ἐν ἄρμασι καὶ τεθρίπποις καὶ παρα-
 πομπαῖς ὄχλων. ὁ τούτων οὖν ζηλωτῆς εἰκότως υἱὸς ἡμερῶν, αἰσθητοῦ
 p. 593 M. φέγγους καὶ τῆς περὶ τὴν | κενὴν δόξαν λαμπρότητος, ὠνομάσθη. τοῦτο 94
 16 ὁ πρεσβύτερος λόγος καὶ πατὴρ ὄντως εὐθυβόλον καὶ κύριον ὄνομα αὐτῷ
 τίθεται, ἡ δὲ παθοῦσα ψυχὴ τὸ ᾧ πέπονθεν ἀρμόττον· ὕδωνης γὰρ υἱὸν
 καλεῖ. διὰ τί; ὅτι οἱ ἐν ταῖς κεναῖς φερόμενοι δόξαις ὑπολαμβάνονται
 μὲν εὐδαιμονεῖν, πρὸς ἀλήθειαν δὲ κακοδαιμονοῦσι. τὰ γὰρ ἀντιπρόεοντα 95
 20 πολλά, βασκανία, φθόνος, συνεχεῖς ἔριδες, φιλονεικία ἀκατάλλακτοι μέχρι
 θανάτου, δυσμένειαι παισὶ παῖδων κατὰ διαδοχὰς παραδιδόμεναι, κληρὸς
 οὐ κτητός. ἀναγκαιῶς οὖν ὁ θεοφράδμων ἐν αὐταῖς ὠδίσει ἀποθνή- 96
 σκουσαν, ἡ τίχτει κενοδοξίαν, παρέστησεν· „ἀπέθανε“ γὰρ φησι „Ῥαχὴλ
 δυστοκῆσασα“ (Gen. 35, 16. 19), ἐπειδὴ τῷ ὄντι ψυχῆς ἐστὶ θάνατος
 25 δόξης αἰσθητῆς καὶ κενῆς σπορά τε καὶ γέννησις.
 (16.) Τί δ'; οἱ τοῦ Ἰωσήφ παῖδες, Ἐφραΐμ τε καὶ Μανασσῆς, οὗ 97
 πάνυ φυσικῶς ἐξωμοιοῦντο οὐσαὶ τοῖς πρεσβυτάτοις υἱοῖς τοῦ Ἰακώβ,
 Ῥουβὴν τε καὶ Συμεὼν; λέγει γὰρ· „οἱ δύο υἱοὶ σου, οἱ γενόμενοι ἐν
 Αἴγυπτῳ πρὸ τοῦ με ἐλθεῖν εἰς Αἴγυπτον, ἐμοὶ εἰσιν· Ἐφραΐμ καὶ
 30 Μανασσῆς ὡς Ῥουβὴν καὶ Συμεὼν ἔσονται μοι“ (Gen. 48, 5). τίνα

1 ἐν ἀποκρίσει στόμα ἀποκρινόμενον conī. Mang. 2 οὐσίαις] ὕλαις conī. Mang.
 4 φρόνημα B 8 μεταληφθῆς A 11 παρὰ B²: περὶ A (B¹) 17 τῷ
 5 conī. Mang. 9] 8 B 18 φερόμενοι conī. Mang., fort. recte; v. Quis
 rer. div. her. § 234 20] βασκανία conicio μέγρις A 22 οὐκ
 εὐτόκος conī. Markland, ἀκληρὸς conicio 23] B²: ἦν AB¹ 25 δόξης αὐ
 θνητῆς τε καὶ conī. Mang. 26 Ἰωσήφ in ras. B Ἐφραΐμ B οὐ
 om. B 27 ἐξομοιοῦντο A 28 Ῥουβὴν scripsi: Ῥουβὴμ codd., item
 lin. 30. 174,1 29 με B²: μὴ AB¹ 30 Μανασσῆ A

- 98 οὖν τρόπον οἱ δύο τοῖς δυσὶν ἐφαρμόζονται, θεασώμεθα. Ῥουβὴν μὲν
σύμβολον εὐφροῖα ἐστίν — ἐρμηνεύεται γὰρ ὄρων υἷος, ἐπειδὴ πᾶς ὁ
εὐθιξία καὶ εὐφροῖα χρώμενος ὀρατικός —, Ἐφραΐμ δέ, ὡς πολλάκις
εἶπομεν ἐν ἑτέροις, μνήμη — μεταληφθεὶς γὰρ ἐστὶ καρποφορία, καρπὸς
δὲ ψυχῆς ἄριστος ἢ μνήμη — συγγενὲς δὲ οὐδὲν ἕτερον οὕτως [τῷ] 5
- 99 ἑτέρῳ, ὡς εὐφροῖα τὸ μεμνησθαι, πάλιν ὁ Συμεὼν ὄνομα μαθήσεως
καὶ διδασκαλίας ἐστίν — εἰσακοή γὰρ ἐρμηνεύεται —, μανθάνοντος δ'
ἴδιον ἀκούειν τε καὶ προσέχειν τοῖς λεγομένοις, ὁ δὲ Μανασσῆς ἀνα-
100 μνήσεως σύμβολον· καλεῖται γὰρ ἐκ λήθης. τῷ δ' ἐκ λήθης ἕξω
προϊόντι συμβαίνει κατὰ τὸ ἀναγκαῖον ἀναμνησθεσθαι· μαθήσεως δὲ 10
ἀνάμνησις οἰκτεῖον. πολλάκις γὰρ τοῦ μανθάνοντος ἀπορρεῖ τὰ θεωρή-
ματα μὴ δυναμένου δι' ἀσθένειαν κρατεῖν καὶ πάλιν ἐξ ἀρχῆς ὑπανα-
πλεῖ. τὸ μὲν οὖν τῆς ἀπορροῆς πάθος ὀνομάζεται λήθη, τὸ δὲ τῆς
101 παλιρροίας ἀνάμνησις. ἀρ' οὐ προσφυῶς εὐφροῖα μὲν [ἦ] μνήμη, μα-
θήσει δὲ ἀνάμνησις ἐφαρμόζεται; καὶ μὴν ὃν λόγον ἔχει Συμεὼν πρὸς 15
Ῥουβὴν, τὸ δ' ἐστὶ μάθησις πρὸς φύσιν, τοῦτον ἔχει λόγον Μανασσῆς
102 πρὸς Ἐφραΐμ, τὸ δ' ἐστὶ πρὸς μνήμην ἀνάμνησις. ὡς γὰρ τὸ εὐφροῦς
ἄμεινον τοῦ μανθάνοντος — τὸ μὲν γὰρ ἔοικεν ὀράσει, τὸ δὲ ἀκοῆ-
ἀκοῆ δὲ ὀράσεως | τὰ δευτέρα φέρεται —, οὕτω τὸ μνημονικὸν τοῦ p. 594 M.
ἀναμνησθησόμενον πανταχοῦ κρεῖττον, ὅτι τὸ μὲν λήθη κέκραται, τὸ δὲ 20
ἀμυγῆς καὶ ἄκρατον ἐξ ἀρχῆς ἄχρι τέλους διαμένει.
- 103 (17.) Καὶ μὴν τὸν γε τοῦ ἀρχιπροφήτου πενθερὸν τοτὲ μὲν Ἰοθὴρ
τοτὲ δὲ Ῥαγουὴλ οἱ χρῆσμοὶ καλοῦσιν· Ἰοθὴρ μὲν, ὅταν τύφος εὐήμερῆ·
μεταληφθεὶς γὰρ ἐστὶ περισσός, περιττὸν δὲ ἀψευδεῖ βίβη τύφος, γέλωτα
μὲν τὰ ἴσα καὶ ἀναγκαῖα τῷ βίβη τιθέμενος, τὰ δὲ πλεονεξίας ἄνισα 25
104 σεμνόνων. οὗτος καὶ ἀνθρώπεια θεῶν καὶ ἔθνη νόμων καὶ βέβηλα ἱερῶν
καὶ θνητὰ ἀθανάτων καὶ συνόλως τὸ δοκεῖν τοῦ εἶναι προτιμᾶ. καὶ
ἐπιτολήσας αὐτοκέλευστος εἰς τὴν τῷ συμβούλου παρέρχεται τάξιν,
ὑψηγόμενος τῷ σοφῷ [μὴ] ἀναδιδάσκειν ἂ μόνον μανθάνειν ἄξιον, „τὰ
προστάγματα τοῦ θεοῦ καὶ τὸν νόμον“ (Exod. 18, 20), ἀλλὰ (μὴ) τὰ 30
πρὸς ἀλλήλους ἀνθρώπων συμβόλαια, τῆς ἀκωνανήτου σχεδὸν αἴτια
κοινωνίας. καὶ ὁ μέγας πάντα πειθαρχεῖ, νομίσας ἀριμύττον εἶναι μικροῖς

5 τῷ seclusi, τῷ post ὡς vid. add.

9 σύμβολον ἐστὶ· οὕτω γὰρ καλεῖται Mang.

δ' s. s. B 12. 13 ὑπαναπολεῖ conl. Hoesch., ἑπαναπολεῖ conl. Mang. 14 ἢ se-
clusi 16 Ῥουβίμ codd. τότε A (τόν) λόγον conicio 19 δευτερεία
Cantabr. Coll. S. Trin. (Mang.), fort. recte 24 ἀπλανεῖ conl. Mang. 25 (καὶ)
ἄνισα conl. Mang. 29 μὴ secl. Mang. 30 μὴ add. Mang. (v. LXX)

- μὲν τὰ μικρά, μεγάλοις δὲ τὰ μεγάλα δίκαια τίθεσθαι (ibid. 22.24).
 μεταβαλῶν δὲ πολλάκις ὁ δοκασίτοφος οὗτος καὶ μεταβάς ἀπὸ τῶν 105
 θρεμμάτων, ἃ δὴ τυφλὸς ἔλαχεν ἡνοχοεῖν, ἀναζητήσας τὴν θεῖαν ἀγέλην
 μέρος οὐ μεμπτὸν αὐτῆς γίνεται, θαυμάσας τῆς φύσεως τὸν ἀγελάρχην
 5 καὶ τῆς ἐπιστασίας ἀγάμενος, ἣ χρῆται πρὸς τὴν τῶν ἑαυτοῦ θρεμ-
 μάτων ἐπιμέλειαν· ἐρμηνεύεται γὰρ Ἰερουήλ (Exod. 2, 18) ποιμασία
 θεοῦ. (18.) τὸ μὲν κεφάλαιον εἴρηται, τὰς δὲ πίστει ὑφηγησεται. 106
 πρῶτον μὲν θεραπευτὴν αὐτὸν κρίσεως καὶ δίκης εἰσηγεῖται· ἣ γὰρ
 προσηγορία τῆς Μαδιάμ μεταληφθεῖσα ἐκ κρίσεως ὀνομάζεται. διττὸν
 10 δὲ τοῦτο. δηλοῖ γὰρ τὸ μὲν ἔκκρισιν καὶ ἀπόκρισιν, ἣ καὶ τοῖς ἀγω-
 νισταῖς κατὰ τοὺς ἱεροὺς ἀγῶνας λεγομένους εἴθε συμβαίνειν· μυρίοι
 γὰρ ἀνεπιτήδευτοι φανέντες ἤδη πρὸς τῶν ἀθλοθετῶν ἐξεκρίθησαν.
 οὗτοι [τε] τελεταῖς ἀνιέρους ταῖς Βεελφεγῶρ τελεσθέντες (Num. 25, 3) 107
 p. 595 M. καὶ τὰ τοῦ σώματος στόμια πάντα εὐρύναντες πρὸς τὴν | τῶν ἔξωθεν
 15 ἐπιχειρομένων ρευμάτων ὑποδοχὴν — ἐρμηνεύεται γὰρ Βεελφεγῶρ ἀνω-
 τέρῳ στόμα δέρματος — κατέκλυσαν τὸν ἡγεμόνα νοῦν καὶ ἀφείσαν
 εἰς βυθὸν ἔσχατον, ὡς μὴδ' ἀνανήξασθαι μὴδὲ μικρὸν ὄσον δυνηθῆναι
 ἀνασχεῖν· καὶ τοῦτο ἔπαθεν, ἕως ὁ εἰρηνικὸς καὶ ἱερεὺς τοῦ θεοῦ 108
 (ibid. 12. 13) τρανός, Φινεές, ὑπέρμαχος αὐτοκέλευστος ἦλθε, φύσει
 20 μισοπόνηρος ὢν καὶ ζήλη τῶν καλῶν κατεσχημένος· ἧ σειρομάστιγν
 λαβόντι, τὸ δ' ἐστὶν ἡκονημένον καὶ ὀξύν λόγον, μαστεύειν καὶ ἀναζη-
 τεῖν ἕκαστα ἱκανόν, ἐξεγένετο μὴ φενακισθῆναι, ῥώμη δὲ καρτερᾶ χρη-
 σαμένῳ κατακεντήσαι διὰ τῆς μήτρας τὸ πάθος (ibid. 7.8), ἵνα μὴδὲν
 25 ἔτι κακὸν θεήλατον τίκῃ. πρὸς τούτους καὶ ὁ μέγιστος ἐνίσταται 109
 τῷ ὀρατικῷ γένει πόλεμος, ἐν ᾧ τῶν διαγωνισαμένων „διεφώνησεν
 οὐδεὶς“ (Num. 31, 49), ἀλλ' ἄτρωτος καὶ σῆος ἐπανῆλθε, τοῖς νικητη-
 ρίοις ἀναδοῦμενος στεφάνοις. (19.) Ἐν μὲν δὴ τοῦτο ἐκ τῆς Μαδιάμ 110
 ἔδηλοῦτο· ἕτερον δὲ τὸ κριτικὸν καὶ δικαστικὸν εἶδος, δ καὶ κατ' ἐπι-
 γαμίαν οἰκιοῦται γένει τῷ προφητικῷ. „τῷ ἱερεῖ“^α, φησὶν οὖν, τῆς
 30 κρίσεως καὶ τῆς δίκης „εἰσὶν ἑπτὰ θυγατέρες“ (Exod. 2, 16), συμβολι-
 κῶς αἱ τοῦ ἀλόγου δυνάμεις, γονή τε καὶ φωνή καὶ πέντε αἰσθησεις,

3 θρεμμάτων Mang.: σχημάτων codd. 7 ὑφηγησεται (αὐτὸς Μωσοῦς) conicio 9 ἐκ-
 κρίσεως B 13 te seclusi τελεταῖς ἀνιέρους τὰς conicio 14 στόμια scripsi:
 στόματα codd. ἄνωθεν con. Mang. 16 ἀφείσαν (vel ἡφάνισαν?) scripsi: ἐπήεσαν
 codd., ἐπέεσαν con. Mang., ἔπεψαν con. Cohn 18 ἀνακῦψαι con. Mang.
 19 τρανός] θεραπευτῆς con. Mang., τρανός (λόγος) conicio, sed fort. maior lacuna sta-
 tuenda 20 κατεσχημένος Hoesch: κατισχημένος codd. 26 σώος (πᾶς) con.
 Mang. 28 κριτικὸν Mang.: κρεῖττον codd. 30 ἦσαν ex LXX con. Mang.

- 111 ποιμαίνουσαι τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς. διὰ γὰρ τῶν ἑπτὰ δυνάμεων τούτων αἱ προβάσεις καὶ παραυξήσεις τοῦ πατρὸς νοῦ ταῖς ἔγγιμομέναις καταλήψαι συνίστανται. παραγεγόμεναι δ' ἐπὶ τὰ οἰκεῖα ἑκάστη, χρώματα μὲν καὶ σχήματα ὄρασις, φωνὰς δὲ ἀκοή, ἀτμούς δὲ ὄσφρησις, χυλοὺς δὲ γεύσις καὶ αἱ ἄλλαι πρὸς τὰ ἀρμόττοντα ἑαυταῖς, „ἀντλοῦσαι“ 5
 τρόπον τινὰ τὰ ἐκτὸς αἰσθητῶν ὡς ἂν πληρώσωσι τὰς τῆς ψυχῆς δεξαμενάς, ἐξ ὧν ποτίζουσι τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς“ (ibid.), τὴν καθαρωτάτην λέγω τοῦ λογισμοῦ ποίμνην, ἀσφάλειαν καὶ κόσμον περιφέρουσαν ἐν ταύτῃ. παραγεγόμενοι δ' οἱ φθόνου καὶ βασκανίας ἑταῖροι, 10
 πονηρὰς ἀγέλης ἡγεμόνες, ἐλαύνουσιν αὐτὰς τῆς κατὰ φύσιν χρήσεως (ibid. 17). αἱ μὲν γὰρ τὰ ἐκτὸς ἄγουσιν εἴσω πρὸς οἷα δικαστὴν καὶ 113
 βασιλέα τὸν νοῦν, ἐν ἄρχοντι χρώμεναι τῇ βελτίστῃ κατορθώσιν· οἱ δ' ἀντικαθηνται διώκοντες καὶ τάναντία παραγγέλλοντες, ἔσω τὸν νοῦν ἐπισπᾶσθαι καὶ ἀγώγιμα παραδιδόναι τὰ φαινόμενα, μέχρις „ἀναστάς“ 16
 | ὁ τέως ἡρμεῖν τρόπος δοκῶν φιλάρετος καὶ ἐ-:θειάσας, ὄνομα Μωσῆς, p. 596 M.
 ὑπερασπίσει καὶ „ρύσεται αὐτὰς“ τῶν κατεχόντων, ποτίμοις λόγοις 16
 114 θρέψας τὴν τοῦ πατρὸς ποίμνην (ibid.). ἐκφυγοῦσαι δὲ τὴν ἐπίθεσιν τῶν διανοίας μὲν ἐχθρῶν, τὰ δὲ περιὰπτα ὡσπερ ἐν τραγωδίᾳ μόνον ἐζηλωκώτων οὐκέτι πρὸς Ἰοθόρ, ἀλλὰ πρὸς Ἰαγουήλ ἀφικνουῦνται (ibid. 17. 18). καταλελοίπασι μὲν γὰρ τὴν πρὸς τῖφρον συγγένειαν, ἠκείωνται 20
 δὲ ἀγωγῇ νομίμῃ, μοῖρα τῆς ἱερᾶς ἀγέλης ἐξιώσασαι γενέσθαι, ἧς ὁ θεὸς ἀφηγείται λόγος, ὡς δηλοῖ τὸ ὄνομα· ποιμασία γὰρ ἐστὶ θεοῦ.
 115 (20.) ποίμνης δ' ἐπιμελουμένου τῆς ἰδίας, ἐξ ἐτοίμου ἀγαθὰ πάρεστιν ἀθρόα τοῖς πειθαρχοῦσι καὶ μὴ ἀφηνιάζουσι τῶν θρεμμάτων. ἄδεται 25
 δὲ καὶ ἐν ὕμνοις ἄσμα τοιοῦτον· „κύριος ποιμαίνει με, καὶ οὐδὲν με 25
 116 ὕστερόσει“ (Psalm. 22, 1). πεύσεται οὖν εἰκότως ὁ ποιμὴν (καὶ) βασιλεὶ χρώμενος τῇ θείῃ λόγῃ νοῦς τῶν ἑπτὰ θυγατέρων αὐτοῦ· διὰ τί συντείνασαι μετὰ πολλοῦ τάχους τήμερον ἀφίχθε (Exod. 2, 18); πρότερον γὰρ ὅτ' ἐνετυχάνετε τοῖς αἰσθητοῖς, μακρὸν χρόνον ἔξω διατριβουσαι μὲν ἐπανήγετε δελεαζόμεναι πρὸς αὐτῶν· νοὶ δ' οὐκ οἶδ' 30
 117 ὅ τι παθοῦσαι συντόμως παρὰ τὸ εἰωθὸς ἐπανήκατε. φήσουσιν οὖν, ὅτι

7 ποτίζουσι Mang.: πίνουσι codd.

9 αὐτῷ per errorem Mang.

11 καὶ

om. B

13 ἔξω Mang.: ἐξόν codd., ἐξ ὧν conl. et post ἀγώγιμα add. αἰσθησί Mark-

land 14 ἀγώγιμον παραδιδόναι τοῖς φαινόμενοις (πρὸς τὰ φαινόμενα Cohn) conicio ποιμαίνόμενα Mang. 15 Μωσῆς codd. 16 ὑπερασπίει conicio αὐτὰς scripsi:

αὐτὰ codd. κατατρεχόντων conl. Mang. 21 ἀξιώσασαι conl. Mang.

23 (τούτου) τῆς conicio 26 πεύσεται Mang.: πειστῆον codd. καὶ addidi

31 συντόμως Mang.: συντόμως codd.

οὐκ αὐταὶ γεγόνασαι αἴτιαι τοῦ τὸν διάυλον ἐπὶ τὰ αἰσθητὰ καὶ ἀπὸ
 τῶν αἰσθητῶν ἀπνευστί καὶ μετὰ πολλῆς ῥύμης δραμεῖν, ἀλλ' ὁ βυσά-
 μενος αὐτὰς ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν τῆς ἀγρίας ἀγέλης ποιμένων. Αἰγύπ-
 τιον δὲ καλοῦσι Μωσοῦν (ibid. 19), τὸν οὐ μόνον Ἑβραῖον, ἀλλὰ καὶ
 5 τοῦ καθαρωτάτου γένους ὄντα Ἑβραίων, ὃ ἱερᾶται μόνον, οὐ δυνάμεναι
 τὴν ἑαυτῶν φύσιν ὑπερβῆναι. μεθόριοι γὰρ αἱ αἰσθησεις οὐσαι [τῶν] 118
 νοητῶν τε καὶ αἰσθητῶν ἀγαπητῶν ἕαν ἑκατέρων ἐφιῶνται, ἀλλὰ μὴ
 ὑπὸ μόνων τῶν αἰσθητῶν ἄγωνται· τὸ δ' οἶσθαι ὅτι μόνους ποτὲ τοῖς
 κατὰ διάνοιαν ἐπανέξουσιν εὐθήθεια πολλῇ. οὐ χάριν ἀμφοτέρα τιθέασι,
 10 διὰ μὲν τοῦ „ἄνθρωπος“ τὰ μόνῃ λόγῳ θεωρητὰ μνῆσθαι, διὰ δὲ
 τοῦ „Αἰγύπτιος“ παριστᾶσαι τὰ αἰσθητὰ. ταῦτ' ἀκούσας καὶ πάλιν 119
 πύσεται· „ποῦ ἐστίν“ ὁ ἄνθρωπος (ibid. 20); ἐν τίνι μέρει τῶν καθ'
 ὑμᾶς οἰκεῖ τὸ λογικὸν εἶδος; „ἴνα τί αὐτὸν“ ῥαδίως οὕτω „καταλελοί-
 πατε“ (ibid.), ἀλλ' οὐχ ἅπασι ἐντυχοῦσαι περιέσχετε κτῆμα κάλλιστον
 15 καὶ λουσιτελέστατον ἑαυταῖς; ἀλλ' εἰ μὴ πρότερον, νῦν „αὐτὸν καλέσατε, 120
 ὅπως ἂν φάγη“ (ibid.) καὶ τραφῇ ταῖς ὑμετέραις βελτιώσεσι καὶ πρὸς
 p. 597 M. αὐτὸν οἰκειώσεσι. τάχα γὰρ καὶ οἰκῆσει | παρ' ἡμῖν καὶ τὸ πτηνὸν
 καὶ [τὸ] θεοφόρητον καὶ προφητικὸν γένος, ὄνομα Σεπφώραν, ἀξεται
 (ibid. 21).

20 (21.) Ταῦτα καὶ περὶ τούτων. ἀλλὰ καὶ τὸν Ὁσηὲ μετονομάζει 121
 Μωσοῦς εἰς τὸν Ἰησοῦν (Num. 13, 17), τὸν ποιὸν εἰς ἕξιν μεταχα-
 ράττων. Ὁσηὲ μὲν γὰρ ἐμνησθῆται ποιὸς οὗτος, Ἰησοῦς δὲ σωτηρία
 κυρίου, ἕξως ὄνομα τῆς ἀρίστης. ἕξεις γὰρ τῶν κατ' αὐτὰς ποιῶν 122
 ἀμείνους, ὡς μουσικῆ μουσικῶν καὶ ἱατρικῆ ἱατροῦ καὶ παντὸς τεχνίτου
 25 τέχνη ποιᾶ, καὶ αἰδιότητι καὶ δυνάμει καὶ τῇ περὶ τὰ θεωρήματα ἀπται-
 στω ἀκρότητι. ἡ μὲν γὰρ ἕξις αἰδιον, ἐνεργούον, τέλειον, ὃ δὲ ποιὸς
 θνητόν, πάσχον, ἀτελές· κρεῖττον δὲ θνητοῦ μὲν τὸ ἄφθαρτον, πάσχον-
 τος δὲ τὸ δρῶν αἴτιον, τὸ δὲ τέλειον ἀτελοῦς. οὕτω μετεχαράχθη καὶ 123
 τὸ τοῦ λεχθέντος νόμισμα πρὸς ἰδέαν βελτίονα. ὃ δὲ Χάλεβ καὶ
 30 αὐτὸς ὄλος ἀλλάττεται· „ἐγένετο“ γὰρ φησι „πνεῦμα ἕτερον ἐν αὐτῷ“
 (Num. 14, 24), ὡσανεὶ τοῦ ἡγεμονικοῦ μεταβαλόντος πρὸς ἄκραν τελειό-
 τητα. καὶ γὰρ ἐρμηνευθεὶς ἐστὶ Χάλεβ πᾶσα καρδία· τοῦτο δὲ σύμ- 124

1 νοητὰ con. Mang. 3 ἄνθρωπος (Αἰγύπτιος) con. Mang. 4 Μωσοῦν codd.
 6 τῶν seclusi 7 ἐφιῶνται codd. 10 μόνῃ om. A 11 post καὶ fort. add.
 part. 13 οἰκεῖ scripsi: οἰκεῖον codd., οἰκεῖ οὖν Mang. 14 περιέσχετε] περι-
 χόμενα ἐκτίσασθε conicio 16 δεξιώσεσι con. Mang. 18 τὸ seclusi
 21 Μωσοῦς codd. 25 ποιᾶ] πᾶσα bene con. Mang. 27 πάσχων B³

βολον τοῦ μὴ ἐκ μέρους ἐπαμφοτερίζουσαν καὶ ἀντιρρέπουσαν, ἀλλ' ἔλγη δι' ὄλου τὴν ψυχὴν μεταβεβλήσθαι πρὸς τὸ δόκιμον, κἂν εἴ τι μὴ πάνυ ἐπαινετὸν εἴη, λόγοις τοῖς περὶ μετανοίας ἐξοικίσασαν· οὕτω γὰρ ἐκνιψαμένη τὰ καταρρυπαίνοντα καὶ τοῖς φρονήσεως λουτροῖς χρησαμένη καὶ καθαρσίους ἔμελλε φαιδρύνεσθαι.

- 125 (22.) Τὸν δὲ ἀρχιπροφήτην συμβέβηκεν εἶναι πολυώνυμον. ὁπότε μὲν γὰρ τοὺς χρησιμωδομένους χρησμούς ἐρμηνεύων ὑφηγείται, προσαγορεύεται Μωυσῆς· ὁπότε δ' εὐχόμενος εὐλογεῖ τὸν λεῶν, ἀνθρώπος θεοῦ (Deut. 33,1)· ἦνικα δὲ Αἴγυπτος τὰς ὑπὲρ τῶν ἀσεβηθέντων δίκας ἐκτίνει, τοῦ βασιλεύοντος τῆς χώρας Φαραὼ θεός (Exod. 7, 1). 10
- 126 διὰ τί δέ; ὅτι τὸ μὲν νόμους μεταγράφειν ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἐντευχομένων ψηλαφῶντός ἐστι καὶ διὰ χειρὸς ἔχοντος αἰεὶ τὰ θεῖα καὶ ἀνακεκλημένου (Exod. 24,1) ὑπὸ τοῦ θεσπιωδοῦ νομοθέτου καὶ εὐλογητός παρ' αὐτοῦ μεγάλην δωρεάν, ἐρμηνεῖαν καὶ προφητεῖαν νόμων ἱερῶν· μεταληφθεὶς γὰρ Μωυσῆς καλεῖται λῆμμα, δύνатаι δὲ καὶ ψηλάφημα 15
- 127 διὰ τὰς εἰρηγμένας αἰτίας. τὸ δὲ γε εὐχεσθαι καὶ εὐλογεῖν οὐκ ἔστι τοῦ τυχόντος, ἀλλ' ἀνθρώπου τὴν πρὸς γένεσιν μὴ ἐωρακότος συγγένειαν, προσκεκληρωκότος δὲ ἑαυτὸν τῷ πάντων ἡγεμόνι καὶ πατρί·
- 128 ἀγαπητὸν γὰρ, εἴ τῃ ἐξεγένετο εὐλογιστίᾳ χρῆσθαι, τὸ δὲ γε καὶ ἐτέροις περιποιεῖν τὸ ἀγαθόν, τοῦτο μείζονος καὶ τελειότερας ψυχῆς καὶ ὡς 20 ἀληθῶς θειασζούσης | ἦν ἐπάγγελμα, ἧς ὁ τυχὼν εἰκότως θεὸς κεκλήσεται. θεὸς δὲ ὁ αὐτὸς οὗτος ἄτε σοφὸς ὢν καὶ διὰ τοῦτ' ἄρχων παντὸς ἄφρονος, κἂν εἰ τοῖς βασιλείοις σκήπτροις ἐκεῖνος ἐφιδύροιο μεγα-
- 129 λαυχῶν καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ἦκιστα. βούλεται γὰρ ὁ τῶν ὄλων ἡγεμῶν, κἂν ἀφόρητα ἀδικούντες τινες μέλλωσι κολάζεσθαι, παραιτητὰς ἔχειν τοὺς 25 ἐντευχομένους ὑπὲρ αὐτῶν, οἱ τὴν τοῦ πατρὸς ἴλεω δύνάμειν ἀπομιμούμενοι μετριώτερον καὶ φιλανθρωπότερον χρήσονται ταῖς τιμωραῖς· θεοῦ δὲ τὸ εὐεργετεῖν ἴδιον.
- 130 (23.) Ἀποχρώντως οὖν περὶ τῆς τῶν ὀνομάτων ἀλλαγῆς τε καὶ μεταθέσεως εἰρηγότες ἐπὶ τὰ ἐξῆς τῆς ἐφόδου τρεψόμεθα κεφάλαια. 30

3 εἴη scripsi: ἡ codd. ἐξοικίζουσαν B; οὕτω] ὄντως Hoesch. 5 καθαρσίους Mang.: καθαρσίω codd. 6 δ' B; 7 θεσπισσομένους conicio 8 Μωσῆς codd. 11 δῆ conicio ἀναγράφειν conicio 13 θεσπιωδοῦ] θεοῦ con. Mang., ὑπὸ τοῦ θεσπιωδοῦ secl. Cohn 15 Μωσῆς A 17 μὴ ἡρωκότος con. Mang., μὲν ὑπερωρακότος vel μὲν ἀποδεδρακότος conicio 19 εὐλογία Mang. 20 τελειωτέρας B 21 θεός] ἀνθρώπος θεοῦ vid. leg. 23 σκήπτροις] θρόνοις conicio 23. 24 ἐφιδύροιο μεγαλαυχῶν. καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ἦκιστα (εὐχεται) con. Mang. 25 μέλλωσι B

- εἶπετο δ' εὐθὺς ἡ γένεσις Ἰσαάκ· καλέσας γὰρ τὴν μητέρα αὐτοῦ
 Σάρραν ἀντὶ Σάρας φησὶ τῷ Ἀβραάμ· „δώσω σοι (ἐξ αὐτῆς) τέκνον“
 (Gen. 17, 16). ἐν μέρει δ' ἕκαστον ἀκριβωτέον. ὁ τοῖνον κυρίως 131
 διδοὺς ὅτιοῦν ἰδιόν τι πάντως ἑαυτοῦ δίδωσιν· εἰ δὲ τοῦτ' ἀψευδές
 5 ἐστὶ, γένοιτ' ἂν Ἰσαάκ οὐχ ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ὁ συνώνυμος τῆς ἀρίστης
 τῶν εὐπαθειῶν, χαρᾶς, γέλωτος, ὁ ἐνοιάθετος υἱὸς θεοῦ τοῦ διδόντος
 αὐτὸν μείλιγμα καὶ εὐθυμίαν εἰρηνικωτάταις ψυχαῖς. ἄτοπον μὲν γὰρ 132
 ἕτερον ἄνδρα εἶναι, ἐξ ἑτέρου δὲ νόθα καὶ μοιχίδια παιδοποιεῖσθαι· καὶ
 μὴν τὸν γε θεὸν ἄνδρα τῆς φιλαρέτου διανοίας Μωυσῆς ἀναγράφει δι'
 10 ὧν φησιν· „ἰδὼν κύριος, ὅτι μισεῖται Λεῖα, ἤνοιξε τὴν μήτραν αὐτῆς“
 (Gen. 29, 31). ἔλεον γὰρ καὶ οἶκτον λαβῶν τῆς ὑπὸ τοῦ θνητοῦ γένους 133
 μισουμένης ἀρετῆς καὶ ψυχῆς τῆς φιλαρέτου στερεοί μὲν * * * τὴν
 φιλόκαλον φύσιν, ἀνοίγνυσι δὲ τῆς εὐπαιδείας πηγὴν εὐτοκίαν αὐτῇ χαρι-
 ζόμενος. ἡ δὲ Θάμαρ ἐγκύμων τε γενομένη θεῶν σπερμάτων καὶ τὸν 134
 15 μὲν σπεύραντα οὐκ ἰδοῦσα — λέγεται γὰρ τότε „ἐγκαλώψασθαι τὸ πρό-
 σωπον“ (Gen. 38, 15), ὡς Μωυσῆς, ἦνίκα ἀπεστράφη εὐλαβούμενος
 τὸν θεὸν ἰδεῖν (Exod. 3, 6) —, τὰ δὲ σύμβολα καὶ τὰ μαρτύρια δια-
 θρήσασα καὶ παρ' αὐτῇ δικάσασα, ὅτι θνητὸς ταῦτ' οὐ δίδωσιν, ἀνέ-
 κραγεν· „οὗτινος ταῦτ' ἐστίν, ἐξ ἐκείνου ἐν γαστρὶ ἔχω“ (Gen. 38, 25).
 20 τίνος ὁ δακτύλιος, ἡ πίστις, ἡ τῶν ἔλων σφραγίς, ἡ ἀρχέτυπος ἰδέα, 135
 ἢ τὰ πάντ' ἀνεῖδεα ὄντα καὶ ἄποια σημειωθέντα ἐτυπώθη; τίνος δὲ
 καὶ (ὁ) ὀρμίσκος, ἡ [ὁ κόσμος] εἰμαρμένη, ἀκολουθία καὶ ἀναλογία τῶν
 συμπάντων εἰρμὸν ἔχουσα ἀδιαλυτον; τίνος δὲ καὶ ἡ ῥάβδος (ibid.), τὸ
 ἐρρησιζόμενον, τὸ ἀκράδαντον, τὸ ἄτρεπτον, ἡ νουθεσία, ὁ σωφρονισμὸς,
 25 ἡ παιδεία; τὸ σκῆπτρον, ἡ βασιλεία, τίνος; ἀρ' οὐχὶ μόνου θεοῦ; τοιγα- 136
 p. 599 M. ροῦν ὁ ἐξομολογητικὸς | τρόπος, Ἰούδας, ἡσθεὶς αὐτῆς τῷ κατεχομένῳ
 καὶ θεοφορητῷ παρρησιάζεται λέγων· „δεδικαίωται, ἵς ἕνεκα αἰτίας ἐγὼ
 οὐδὲν θνητῷ αὐτῆν ἔδωκα“ (ibid. 26), ἀσεβὲς ἡγούμενος μιαινέιν βεβή-

2 ἐξ αὐτῆς addidi, v. § 141

3 κυρίως om. B

5 Ἰσαάκ post ἄνθρωπος

transpon. B

6 υἱὸς] λόγος coni. Mang.

7. 8 γὰρ ἕτερον μὲν conicio

9 Μωσῆς codd.

12 lacunam statuit Cohn

13 φιλόκοσμον Mang.

παιδείας

Mang.

14 καὶ om. B

16 Μωσῆς codd.

18 εἰκάσασα coni. Mang.

ταῦτα B

21 πάντα B

22 ὁ addidi

ἡ scripsi: ἡ codd.

ὁ κόσμος seclusi; videtur vocum ὁ ὀρμίσκος explicatio, ἡ κόσμου εἰμαρμένη vel ὁ
 κόσμος, ἡ εἰμαρμένη coni. Mang.

- 137 λοις τὰ θεῖα. (24.) μηνύει δὲ καὶ ἡ τὴν τρόπον μητρὸς ἀποκουήσασα φρόνησις τὸ αὐτομαθὲς γένος, ὅτι θεὸς αὐτὸ ἔσπειρε· τεχθέντος γὰρ ἐπισεμνύεται φάσκουσα· „γέλωτά μοι ἐποίησεν ὁ κύριος“ (Gen. 21, 6), ἴσον τῇ τὸν Ἰσαὰκ διέπλασεν, ἐδημιούργησεν, ἐγέννησεν, ἐπειδὴ γέλωτι
- 138 ὁ αὐτὸς ἦν. ἀλλ' οὐ παντὸς ἐστὶν ἀκοῦσαι τὸ ἄκουσμα τοῦτο, πολλοῦ 5 τοῦ δευσιδαιμονίας φρονήτος παρ' ἡμῶν κακοῦ καὶ τὰς ἀνάνδρους καὶ ἀγενεῖς ψυχὰς ἐπικλύσαντος. διδ' προστιθῆσιν· „ὅς γὰρ ἂν ἀκούσῃ, συγχαρεῖται μοι“ (ibid.), ὡς ὀλίγων ὄντων, οἷς τὰ ὧτα ἀναπέπταται καὶ ἀνωρθίασται πρὸς τὴν τῶν ἱερῶν τούτων λόγων ὑποδοχὴν, οἱ διδάσκουσιν, ὡς ἄρα μόνου θεοῦ σπεῖρειν καὶ γενῶν τὰ καλὰ ἔργον ἴδιον· 10 πρὸς οὓς οἱ ἄλλοι πάντες κεκώφηται. στόματι δ' οἰδὰ ποτε προφητικῇ θεσπισθέντα διάπυρον τοιόνδε χρησμόν· „ἐξ ἐμοῦ ὁ καρπὸς σου εὐρῆται. τίς σοφὸς καὶ συνήσει ταῦτα; συνετὸς καὶ γνώσεται αὐτά“ (Hos. 14, 9. 10); τὸν δ' ὑπηχοῦντα καὶ χρούοντα ἀόρατον ἀοράτως τὸ φωνῆς ὄργανον ἐνενοῦον καὶ ἐθαύμαζον ἅμα καταπληττόμενος καὶ τὸ 15 εἰρημένον. εἰ γὰρ τι ἀγαθὸν ἐν τοῖς οὐρασι * * * μᾶλλον δὲ καὶ ὁ σύμπας οὐρανὸς τε καὶ κόσμος, εἰ δεῖ τάληθες εἰπεῖν, θεοῦ καρπὸς ἐστίν, ὑφ' οἷα δένδρου συνεχόμενος τῆς αἰδίου καὶ ἀειθαλοῦς φύσεως. συνετῶν δ' ἐστὶ καὶ σοφῶν ἀνδρῶν τὰ τοιαῦτα γινώσκειν καὶ ὁμολογεῖν, 20 οὐκ ἀσήμων.
- 141 (25.) Τί μὲν οὖν ἐστὶ τὸ „δώσω σοι“ λέλεκται, τὸ δ' „ἐξ αὐτῆς“ (Gen. 17, 16) μηνυτέον. οἱ μὲν οὖν τὸ ἔξω γινόμενον αὐτῆς ἐδέξαντο νομίζοντες ἄριστον κεκρίσθαι παρὰ ὀρθῆς λόγῳ τὸ μηδὲν ἀποφαίνειν τὴν ψυχὴν ἴδιον αὐτῆς καλόν, ἀλλὰ προσγιγόμενον ἔξωθεν κατὰ τὴν 25 μεγαλόνοιον τοῦ χάριτος ὑμβροῦντος θεοῦ· οἱ δὲ τὸ παραυτίκα τάχος· ἴσον γὰρ εἶναι τὸ ἐξ αὐτῆς τῇ παραχρῆμα, εὐθύς, ἀνυπερθέτως, ἄνευ μελλήσεως. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον αἱ θεῖαι φιλοῦσι συμβαίνειν δωρεαὶ φθάνουσαι καὶ τὰ χρόνων διαστήματα. τρίτοι δὲ εἰσιν οἱ τὴν ἀρετὴν μητέρα τοῦ γενητοῦ εἶναι λέγοντες ἀγαθοῦ, λαμβάνουσαν τὰς γονὰς
- 143 παρὰ μηδενὸς θνητοῦ. πρὸς δὲ τοὺς ζητοῦντας, εἰ στεῖρα τίχτει — 30 Σάρραν γὰρ εἰσάγοντες πάλαι στεῖραν οἱ χρησμοὶ νῦν ὅτι γενήσεται μήτηρ ὁμολογοῦσι —, λεκτέον ἐκεῖνο, ὅτι γυνὴ μὲν στεῖρα τίχτει οὐ

1 καὶ om. B 2 φρόνησις om. B 6 τοῦ] τῆς con. Cohn 7 ἀγενεῖς A
 8 συγχαρεῖται A: οὐ χαρεῖται B 12 διάπυρον] διάφορον con. Mang. 13 εὐρῆ-
 σεται Hoesch. 16 post οὐρα lacunam statuo 20 ἀσυνέτων vel ἀνεπιστημόνων con.
 Mang. 23 ἄριστα v 24 αὐτῆς codd. 25 μεγάλην εὐνοίαν con. Mang.
 27 μελήσεως B 29 γεννητοῦ codd. 31 εἰσαγαγόντες concilio

p. 600 M. πέφυκεν, ὥσπερ | οὐδὲ τυφλὸς βλέπειν οὐδὲ κωφὸς ἀκούειν, ψυχὴ δ' ἡ
 πρὸς τὰ φαῦλα ἐστερωμένη καὶ παθῶν ἀμετρίας καὶ κακιῶν ἄγονος
 μόνῃ σχεδὸν εὐτοκίᾳ χρῆται, τὰ ἀξίεραστα τίκτουσα, τὸν ἀριθμὸν ἐπτά
 κατὰ τὸ ἀδόμητον ἄσμα ὑπὸ τῆς χάριτος, Ἄννης, ἧ φησιν· »στεῖρα
 5 ἔτεκεν ἐπτά, ἧ δὲ πολλὴ ἐν τέκνοις ἠσθένησε« (I Reg. 2, 5). καλεῖ 144
 δὲ πολλὴν μὲν τὴν ἐκ μιᾶς καὶ συγλυθῆναι λογισμῶν συμπεφορη-
 μένην διάνοιαν, ἧ διὰ τὸ πλῆθος τῶν περὶ αὐτὴν ὄχλων καὶ θορόβων
 ἀνήκεστα κακὰ τίκει, στεῖραν δὲ τὴν μὴ παραδεχομένην θνητὸν ὡς
 γόνιμον σπόρον, ἀλλὰ τὰς τῶν φαύλων ὀμιλίας καὶ συνουσίας ἀνα-
 10 λίσκουσάν τε καὶ διαφθεύουσας, περιεχομένην δὲ τῆς ἐβδόμης καὶ τοῦ
 κατ' αὐτὴν εἰρηνικωτάτου· τούτου γὰρ ἐγκύμων τε εἶναι βούλεται καὶ
 μήτηρ λέγεσθαι.

(26.) Τοιοῦτον ἦν καὶ τὸ »ἐξ αὐτῆς«· τὸ δὲ τρίτον, ὃ δὴ »τέκνον« 145
 ἐλέγετο, νῦν διασκεψόμεθα. πρῶτον μὲν τοίνυν ἄξιον θαυμάσαι τὸ μὴ
 15 πολλὰ τέκνα φάναι δώσειν, ἐν δὲ χαριεῖσθαι μόνον. διὰ τί δέ; ὅτι τὸ
 καλὸν οὐκ ἐν πλῆθει μᾶλλον ἢ δυνάμει πέφυκεν ἐξετάζεσθαι. μουσικὰ 146
 μὲν γάρ, εἰ τύχοι, καὶ γραμματικὰ καὶ γεωμετρικὰ καὶ δίκαια καὶ φρό-
 νημα καὶ ἀνδρεία καὶ σώφρονα πάμπολλά ἐστίν· αὐτὸ δὲ τοῦτο (τὸ)
 μουσικὸν καὶ γραμματικὸν καὶ γεωμετρικόν, ἔτι δὲ δίκαιον καὶ σώφρον
 20 φρόνιμόν τε καὶ ἀνδρεῖον ἐν αὐτῷ μόνον τὸ ἀνωτάτω, μηδὲν ἰδέας
 ἀρχετύπου διαφέρον, ἀφ' οὗ τὰ πολλὰ καὶ ἀμύθητα ἐκεῖνα διεπλάσθη.
 ταῦτα μὲν περὶ τοῦ ἐν φάναι δώσειν· νυνὶ δὲ τέκνον εἶρηκεν οὐκ ἀμελῶς 147
 οὐδ' ἀπερισκέπτως, ἀλλ' ἔνεκα τοῦ παραστῆσαι, ὅτι οὐκ ὀθνεῖον οὐδ'
 ὑποβολιμαῖον οὐδ' αὖ θετὸν ἢ νόθον, ἀλλὰ γνήσιον καὶ ἀστεῖον [ὅτι
 25 οὐκ ὀθνεῖον] ὄντως ἀστῆς ψυχῆς ἔγγονον. παρὰ γὰρ τὸν τόκον τὸ
 τέκνον εἶρηται πρὸς ἔμφασιν οἰκειότητος, ἧ φυσικῶς ἀρμόζεται τέκνα
 γονεῦσιν.

(27.) »Ἐβλόγησω« δὲ φησιν »αὐτὴν, καὶ ἔσται εἰς ἔθνη« (Gen. 148
 17, 16), δηλῶν ὅτι οὐ μόνον ἡ γενικὴ ἀρετὴ ὡς ἂν εἰς ἔθνη τὰ προσ-
 30 εχέστατα εἶδη τέμνεται καὶ τὰ ὑπὸ τοῖς εἶδεσιν, ἀλλὰ καὶ ὅτι συμ-
 p. 601 M. βέβηκεν ὡς ζῶων οὕτω καὶ πραγμάτων | εἶναι τρόπον τινὰ ἔθνη, οἷς
 μέγα ὄφελος ἀρετὴν προσεῖναι. τὰ γὰρ ἔργα καὶ χῆρα φρονήσεως 149

5 ἠσθένησεν B 6. 7 συμπεφορημένην B 9. 10 ἀποδιεβλάσκουσάν τε conicio
 10 διαφεύγουσαν conl. Mang. 11 εἰρηνικοῦ τρόπου vel ἡμεμισιαστάτου conl.
 Mang. 15 δὴ conicio 18 τὸ add. Hoesch. 24 ἀστὸν conl. Mang.
 24. 25 ὅτι οὐκ ὀθνεῖον seclusi, irrepserunt ex lin. 23 29 δηλῶν ὅτι Mang.: δηλον-
 ὅτι codd. 29. 30 προσεχέστατα Mang.: πρὸς ἔργα τὰ codd.

- πάντα ἐπιζήμια, καθάπερ οἷς οὐκ ἐπιλάμπει ἥλιος ἐξ ἀνάγκης ζυφερά. ἀρετῇ μὲν γὰρ γεωπόνος ἄμεινον φυτῶν ἐπιμελεῖται, ἀρετῇ δὲ καὶ ἡνίοχος ἄρμα ἐν ἵπποδρομίαις ἀπταιστον ἐλάυνει, ἀρετῇ δὲ καὶ κυβερνήτης [οἰακονόμος] οἰακονομεῖ κατὰ πλοῦν τὸ σκάφος. ἀρετῇ καὶ οἰκίας καὶ πόλιν καὶ χώραν βέλτιον οἰκεῖσθαι παρεσκευάσεν, οἰκονομικούς, 5
- 150 πολιτικούς, κοινωνικούς, ἀνδρας δημοπρατοῦσας ἀρετῇ καὶ νόμους ἀρίστους εἰσηγήσατο καὶ τὰ εἰρήνης κατεβαλετο πανταχοῦ σπέρματα· ἐπεὶ καὶ ὑπὸ τῆς ἐναντίας ἕξεως πέφυκε γίνεσθαι τάναντία, πόλεμος, ἀνομία, κακοπολιτεῖαι, συγχύσεις, δύσπλοιαί, περιτροπαί, ἢ ἐν ταῖς ἐπιστήμαις ἀργαλεωτάτη νόσος, πανουργία, ἀφ' ἧς ἀντὶ τεχνῶν κακοτεχνία προσ- 10 ἐρρήθησαν. ἀναγκαιῶς οὖν εἰς ἔθνη χωρήσει ἡ ἀρετῇ, ζῶν ὁμοῦ καὶ πραγμάτων μεγάλα καὶ ἀθρόα συστήματα, ἐπὶ τῇ τῶν δεχομένων ὠφελείᾳ.
- 151 (28.) Λέγεται δὲ ἐξῆς, ὅτι „καὶ βασιλεῖς ἐθνῶν ἐξ αὐτῆς ἔσονται“ (ibid.). οὗς γὰρ κυφορεῖ καὶ ἀπιτίκτει, πάντες εἰσὶν ἡγεμόνες, οὐ 15 κλήρω, πράγματι ἀβεβαίω, καὶ χειροτονία ἐμμίσθων τὰ πολλὰ ἀνθρώπων πρὸς ὀλίγον χρόνον αἰρεθέντες, ἀλλ' ὑπὸ φύσεως εἰς αἰεὶ κατασταθέντες
- 152 αὐτῆς. οὗτος δ' οὐκ ἐμὸς μῦθος, ἀλλὰ χρησμῶν τῶν ἱερωτάτων ἐστίν, ἐν οἷς εἰσαγόμνται τινες λέγοντες τῇ 'Αβραάμ· „βασιλεὺς παρὰ Θεοῦ εἰ σὺ ἐν ἡμῖν“ (Gen. 23,6), οὐ τὰς ὕλας ἐξετάσαντες, — τίνες γὰρ ἦσαν 20 ἀνδρὶ μετανάστη καὶ μηδὲ πόλιν οἰκοῦντι, πολλὴν δὲ καὶ ἐρήμην καὶ ἄβυστον ἀλωμένῃ γῆν; — ἀλλὰ τὴν ἐν τῇ διανοίᾳ βασιλικὴν ἔξιν κατανοήσαντες, ὥστ' ἀνομολογήσαι κατὰ Μωυσῆν μόνον τὸν σοφὸν βασιλέα.
- 153 καὶ γὰρ ὄντως ὁ μὲν φρόνιμος ἡγεμὼν ἀφρόνων ἐστὶν εἰδῶς ἂ χρὴ ποιεῖν τε καὶ ἂ μὴ, ὁ δὲ σώφρων ἀκολάστον τὰ περὶ τὰς αἰρέσεις καὶ 25 φυγὰς ἡκριβωκῶς οὐκ ἀμελῶς, δειλῶν δὲ ὁ ἀνδρεῖος ἂ δεῖ ὑπομένειν καὶ ἂ μὴ σαφῶς ἐκμαθῶν, ἀδίκων δὲ ὁ δίκαιος ἰσότητος ἐν τοῖς ἀπονεμητέοις ἀρρεποῦς στοχαζόμενος, ὁ δ' ὄσιος ἀνοσίων [ἐν] ἀρίσταις ὑπολήψεσι ταῖς περὶ Θεοῦ κατεσχημένους.
- 154 (29.) Ταύταις εἰκόσ ἦν ταῖς ὑποσχέσεις τὴν νοῦν ἐκφυσηθέντα 30 μετέωρον ἀρθῆναι. ὁ δὲ πρὸς | ἔλεγχον ἡμῶν, οἷ καὶ ἐπὶ τούτῃ p. 602 M.

4 οἰακονόμος seclusi, vid. add. adverbium (ζεβαίως?) οἰκονομεῖ A οἰκίαν
 conicio 5 χώρας B 7 κατεβαλετο B 10 ὑφ' conicio 10. 11 προσερ-
 ρήθησαν v, προσερρήθησαν con. Mang., προσερέθησαν conicio 11 χωρήσει| διεχωρήθη
 con. Mang. 18 (6) μῦθος conicio 23 ἀνομολογήσθαι con. Mang. Μωυσῆν
 codd. 28 ἐν seclusi ἐναρέτοις con. Mang. 29) κατεσχημένος Mang.:
 κατεσχημένος codd. 30 ταῖς A

μικροτάτοις εἰώθαμεν ὑψαυχενεῖν, πίπτει καὶ εὐθύς γελᾷ (Gen. 17, 17)
 τὸν ψυχῆς γέλωτα, σκυθρωπάζων μὲν τῷ προσώπῳ, μειδιῶν δὲ
 τῇ διανοίᾳ, πολλῆς καὶ ἀκράτου χαρᾶς εἰσινικισαμένης. ἀμφοτέρω 155
 δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον συμβαίνει τῷ μεζῶνα ἐλπιδὸς ἀγαθὰ κληρο-
 5 νομοῦντι σοφῷ, γελᾶν τε καὶ πίπτειν· τὸ μὲν εἰς πίστιν τοῦ μὴ μεγα-
 λαυχεῖν διὰ καταγνώσιν τῆς θνητῆς οὐδέναις, τὰ δ' εἰς εὐσεβείας
 βεβαίωσιν διὰ τὸ μόνον χαρίτων καὶ ἀγαθῶν νομίζειν τὸν θεὸν αἴτιον.
 πιπτέτω μὲν δὴ καὶ σκυθρωπάζέτω γένεσις, φυσικῶς — ἀνδριότης τε 156
 γὰρ καὶ ἐπιλοπος ἐξ ἑαυτῆς ἐστίν —, ἀνιστάσθω δὲ ὑπὸ θεοῦ καὶ
 10 γελᾷτω· τὸ γὰρ ἔρεισμα αὐτῆς καὶ ἡ χαρὰ μόνος οὗτός ἐστιν. εἰκότως 157
 δ' ἂν ἀπορήσειέ τις, πῶς ἐνδέχεται γελᾶν τινα, μήπω γέλωτος εἰς τὴν
 καθ' ἡμᾶς γένεσιν ἐλθόντος· ὁ γὰρ Ἰσαάκ ἐστὶ γέλως, ὃς κατὰ τὴν
 παροῦσαν σκέψιν οὕτω γεγένηται. ὥσπερ γὰρ οὔτε βλέπειν χωρὶς
 ὀφθαλμῶν οὔτ' ἀκούειν χωρὶς ὠτων οὔτε δίχα μυκτήρων ὑσφραίνεσθαι
 15 οὐδ' αὖ ταῖς ἄλλαις αἰσθήσεσιν ἄνευ τῶν κατ' αὐτὰς ὀργάνων χρῆσθαι
 οὔτε καταλαμβάνειν δίχα λογισμοῦ, οὕτως οὐδὲ γελᾶν εἰκὸς ἦν, εἰ μὴ
 γέλως ἐδεδημιούργητο. τί οὖν χρῆ λέγειν; πολλὰ ἡ φύσις τῶν μελ- 158
 λόντων γίνεσθαι διὰ τινων συμβόλων προμηγύει. ἡ τὸν νεοττὸν οὐχ
 ὄραξ, ἥς, πρὶν ἀέρι ἐπινήχεσθαι, περὸςσεσθαι καὶ τοὺς ταρσοὺς δια-
 20 σείειν φιλεῖ, τὴν ἐλπίδα τοῦ πέτεσθαι δυνήσεσθαι προεναγγελιζόμενος;
 ἀμὸν δ' ἡ χίμαρον ἡ βροῦν ἔτι νεογνὸν οὐκ εἶδες, μήπω τῶν κερᾶτων 159
 ἐκπεφυκότων, ὅποτε διερεθίζει τις, ἀντιβεβηγότα καὶ τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις
 ὀρμώντα πρὸς ἄμυναν, ἐξ ὧν ἡ φύσις τὰ ἀμυντήρια ὄπλα ἀναδιδῶσιν;
 ἐν γε μὴν ταῖς θηριομαχίαις οὐκ εὐθύς οἱ ταῦροι τοὺς ἀντιτεταγμένους 160
 25 ἀναπεύρουσιν, ἀλλ' εὖ μάλα διαβάντες καὶ μετρίως τὸν αὐχένα γαλά-
 σαντες καὶ θάτερον ἐκκλίναντες καὶ ταυρωπῶν ὄντως ἀποβλεψάμενοι
 τγνικαῦτα ἐπίσταν, ἔργου ἐξόμενοι. τὸ δὲ γινόμενον ὄρουσιν ἐκαῖεσαν,
 οἷς ὀνοματοποιεῖν ἔθις, ὀρμῆν τινα πρὸ ὀρμῆς ὑπάρχουσαν. (30.)
 ὁμοιον δὴ τι καὶ ἡ ψυχὴ τὰ πολλὰ πάσχει· ἐπιζόμενον γὰρ τὰγαθῶ 161

5 πίπτει τε καὶ γελᾶν conicio	7 τὸ scripsi: τοῦ codd.	μόνον Mang.:
μόνων codd.	9 ἐπιλοπος Mang.: ἐπλοτος codd.	12 ἡμᾶς Mang.: ἡμέραν
codd.	13 γεγένηται codd.	15 οὗ: conicio
21 χίμαρον B	22 διερεθίζοι conicio	16 οὕτω A
ἔρουσιν codd.	28 πρὸς Hoesch.	27 ἔργον Hoesch.
τοῦ ἀγαθῶ B	29 δὴ τι scripsi: δῆτα codd.	ὄρουσιν Mang.:

27. 2^a ὄρουσις] v. Stobaei Ecl. II 87, 7 ? Wachsmuth.

- προγήθει, ὡς τρόπον τινα χαίρειν πρὸ χαρᾶς καὶ εὐφραίνεσθαι πρὸ
 εὐφροσύνης. εἰκάσαι δ' ἂν τις αὐτὸ καὶ τῷ περὶ τὰ φυτὰ συμβαί-
 νοντι· καὶ γὰρ ταῦτα, ὅποτε μέλλοι καρποφορεῖν, προβλαστάει καὶ προ-
 162 ανθεῖ | καὶ χλοηφορεῖ. τὴν ἡμερίδα ἀμπελον ἴδε, ὡς ὑπὸ φύσεως p. 603 M.
 τεθουαματούργηται, κληματίαιν, ἐλιεῖ, μοσχεύμασι, πετάλοις, οἰνάροις, α 5
 φωνῆν (μονον)οὐκ ἀφίεντα | μὴνύει τὴν ἐπι τῶν μέλλοντι καρπῷ τοῦ
 δένδρου χαράν. καὶ ἡμέρα μέντοι προγελαῖ πρὸς βαθὺν ὄρθρον μέλ-
 λοντος ἀνίσχειν ἡλίου· αὐγὴ γὰρ αὐγῆς ἄγγελος καὶ φῶς φωτὸς ἀμυ-
 163 δρότερον τηλαυγεστέρου προεξέρχεται. ἤκοντι μὲν οὖν ἤδη τῷ ἀγαθῷ
 συνομαρτεῖ χαρά, προσδοκιωμένη δὲ ἐλπίς· ἀφικομένη μὲν (γὰρ) χαί- 10
 ρομεν, μέλλοντος δὲ ἐλπίζομεν, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἐναντίων ἔχειν
 συμβέβηκεν· ἡ μὲν γὰρ παρουσία τοῦ κακοῦ λύπην, ἡ δὲ προσδοκία
 φόβον ἐγέννησεν. φόβος δὲ ἄρα ἦν οὐδὲν ἢ λύπη πρὸ λύπης, ὥσπερ
 ἐλπίς χαρὰ πρὸ χαρᾶς· ὁ γὰρ, οἶμαι, πρὸς λύπην φόβος, τοῦτο πρὸς
 164 χαρὰν ἐλπίς. σημεῖα δὲ τοῦ λεγομένου καὶ αἰσθησεις ἐναργῆ περι- 15
 φέρουσι· γεύσεως γὰρ ὕσφρησις προκαθημένη τὰ πρὸς ἐδωδὴν καὶ πόσιν
 σχεδὸν ἅπαντα προδικάζει· ἀφ' οὗ καὶ προγευστήριδα αὐτὴν ἐκάλεσαν
 εἰς τὴν ἐνάργειαν ἀπιθόντες εὐθυβόλως ἔνιοι. πέφυκε δὲ καὶ ἡ ἐλπίς
 ὡσαυτεῖ τοῦ μέλλοντος ἀγαθοῦ προγεύεσθαι καὶ διασυνιστάειν αὐτὸ
 165 ψυχῇ τῇ βεβαίως κτησομένῃ. κὰν ταῖς ὁδοιπορίαις μέντοι πεινήσας 20
 τις καὶ διψήσας, πηγὰς ἐξαίφνης ἰδὼν ἢ δένδρα παντοῖα ἡμέροις βρι-
 θοντα καρποῖς, μήπω φαγῶν ἢ πίων, ἀλλὰ μῆδ' ἀρυσάμενος ἢ ὄρεψά-
 μενος ἐλπίδι τῆς ἀπολαύσεως προπληροῦται. εἰτ' οἰόμεθα ταῖς μὲν τοῦ
 σώματος τροφαῖς καὶ πρὸ τῆς χρήσεως ἐστιᾶσθαι δύνασθαι, τὰς δὲ τῆς
 διανοίας οὐχ ἱκανὰς εἶναι καὶ ὅποτε μέλλοιεν ἐστιᾶν προεφραίνειν; 25
 166 (31.) Ἐγέλασεν οὖν εἰκότως μήπω δοκοῦντος ἐν τῷ θνητῷ γένει σπα-
 ρῆναι τοῦ γέλωτος· καὶ οὐ μόνον αὐτός, ἀλλὰ καὶ ἡ γυνὴ γελᾷ. λέγεται
 γὰρ αὐθις· „ἐγέλασε δὲ Σάρρα ἐν ἑαυτῇ λέγουσα· οὕτω μὲν μοι γέγονεν
 ἕως τοῦ νῦν“ (Gen. 18, 12) ἄνευ μελέτης ἀπαυτοματιζὼν ἀγαθόν· ὁ δ'
 ὑπεσχόμενος „κύριός μου καὶ πρεσβύτερος“ (ibid.) πάσης γενέσεώς 30

1 προγήθει Hoesch., προγηθει Mang.

3 ταῦτα scripsi: αὐτὰ codd.

5 ἔλυξ B

6 μονον addidi

8 αὐγῆς Mang.: αὐτῆς codd.

10 γὰρ

addidi

11 μέλλοντος scripsi: μέλλοντι codd., μέλλον coni. Cohn

ἐπελπίζομεν coni. Mang.

18 ἐνάργειαν scripsi: ἐνέργειαν codd.

εἰς τὴν ἐνέργειαν

ἀπιθόντες post ἔνιοι transpos. B

22 ἀρυσάμενος Mang.: ἰδρυσάμενος codd., ὑδρευσα-

μενος ed. Paris. in mg.

23 τοῦ om. B(?) v

24 ἐστιᾶσθαι ed. Paris. in mg.:

αἰτιᾶσθαι AB

ἐστιν, ἢ πιστεύειν ἀναγκαῖον. ἅμα μέντοι καὶ ἀναδιδάσκει, ὅτι ἡ τ' 167
 ἀρετὴ χαρτῶν ἐστὶ φύσει καὶ ὁ ἔχων αὐτὴν αἰεὶ γένηθε, καὶ τούναντίον
 ὅτι ἡ τε κακία λυπηρὸν καὶ ὁ ἔχων ὀδυνηρότατος. ἔτι νῦν θαυμάζομεν
 τῶν φιλοσόφων τοὺς λέγοντας τὴν ἀρετὴν εὐπάθειαν εἶναι; ἰδοὺ γὰρ 168
 5 Μωσῆς χορηγὸς ἀνεύρηται τοῦ σοφοῦ τούτου δόγματος, χαίροντα καὶ
 γελῶντα παραγαγὼν τὸν ἀστεῖον ἀλλοχόουσι οὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ
 καὶ τοὺς εἰς ταῦτον ἀφικνουμένους αὐτῷ. „ἰδὼν γὰρ σε“ φησὶ „χαρῆ-
 p. 604 M. σεται ἐν αὐτῷ“ (Exod. 4, 14), | ὡς τῆς τοῦ σπουδαίου προσόψεως αὐτὸ
 μόνον ἱκανῆς οὕσης ἀναπληρῶσαι τὴν διάνοιαν εὐφροσύνης, ἀποφορτίσα-
 10 μένην τὸ ἀπεχθέστατον ψυχῆς κακῶν, λύπην. φαύλῃ δ' οὐδενὶ χαίρειν 169
 ἐφεῖται, καθάπερ καὶ ἐν προφητικαῖς ἄδεται ῥήσσει: „χαίρειν οὐκ ἐστὶ
 τοῖς ἀσεβέσιν, εἶπεν ὁ θεός.“ (Is. 48, 22). λόγος γὰρ ὄντως καὶ
 χρῆσμός ἐστι θεῖος, σκυθρωπὸν καὶ ἐπίλυπον καὶ μεστὸν βαρυσταμονίας
 εἶναι τὸν παντὸς μοχθηροῦ βίον, κἂν προσποιῆται τῷ προσώπῳ μειδιᾶν.
 15 οὐ γὰρ τοὺς Αἰγυπτίους χαίρειν ἂν εἶποιμι πρὸς ἀλήθειαν, ἴνῃκα τοὺς 170
 ἀδελφοὺς Ἰωσήφ ἤκουτας ἤκουσαν, ἀλλ' ἐπιμορφάζειν καθυποκρινομένους
 τὸ δοκεῖν. οὐδενὶ γὰρ ἐπιστάς ἔλεγχος ἀφρόνων δι' ἡδονῆς ἐστίν,
 ὥσπερ οὐδ' ἱατρὸς ἀκρατεῖ νοσοῦντι. πόνος μὲν γὰρ τοῖς συμφέρουσι,
 ῥαστώνῃ δὲ τοῖς βλαβεροῖς ἔπεται· πόνου δὲ ῥαστώνῃ προκρίναντες
 20 εἰκότως τοῖς τὰ συμφέροντα εἰσηγουμένοις ἀπεχθάνονται. ἐπειδὴν οὖν 171
 ἀκούσῃς ὅτι „ἐχάρη Φαραὼ καὶ ἡ θεραπεία αὐτοῦ“ (Gen. 45, 16) διὰ
 τὴν τῶν ἀδελφῶν Ἰωσήφ ἄφιεν, μὴ νόμιζε πρὸς ἀλήθειαν ἤδεσθαι, εἰ
 μὴ κατ' ἐκεῖνο ἴσως, ὅτι προσδοκῶσιν αὐτὸν μεταβαλεῖν ἀπὸ τῶν

2 αἰεὶ B 4 εὐπάθειαν scripsi: ἀπάθειαν codd. 5 Μωσῆς codd. 9. 10 ἀπο-
 φορτισαμένης v 11 ἐφεται D (Ant. Mel.) καὶ om. D (Ant. Mel.) 12 εἶπεν
 ὁ D (Ant. Mel.): εἶπε codd. λόγος| νόμος con. Mang. 16 ἐπιμορφάζειν Mang.:
 ὑπομορφάζειν codd. 19 προκρίναντες Ant. Mel., προκρίναντος D 20 εἰκότως om.
 D Ant. Mel. τοῖς D εἰσηγουμένοις ἀπεχθάνονται Ant. Mel.: ἡγουμένοις
 ἀπεχθάνονται D, ἀπεχθάνονται εἰσηγουμένοις codd.

1 sqq. cf. Cic. Tusc. V 43. 4 Zeller III 1 p. 268 adnot. 2. 10—12 DR
 fol. 237v περὶ τῶν μετονομαζομένων Anton Mel. II 32 col. 1084 Φίλωνος: τῶν φαύ-
 λων οὐδενὶ—θεός. Anton. Mel. pergit usque ad lin. 14 βίον. 17 DR fol. 257r
 Φίλωνος Anton. Mel. II 60 col. 1153: οὐδενὶ τῶν φαύλων ἐπιστάς ἔλεγχος δι' ἡδονῆς
 ἐστίν. 18—20 DR fol. 213r Φίλωνος ἐκ τῶν περὶ μετονομαζομένων Anton.
 Mel. II 51 col. 1128 Φίλωνος: πόνος μὲν τοῖς—ἀπεχθάνονται. — 19 DR fol. 142r DH
 fol. 256v Φίλωνος: ῥαστώνῃ τοῖς βλαβεροῖς ἔπεται. in DH sequitur ἡ ἐξ ἔθους καὶ
 σχολῆς ἀργία πρᾶγμα ἐπιβουλον, in DR et apud Anton. Mel. post locum ad lin. 18
 laudatum locus ad vol. I p. 238, 1—3 adlatus, tum ἡ ἐξ ἔθους . . . sequitur.

- ψυχῆς ἀγαθῶν, οἷς συνετρέφῃ, πρὸς τὰς τοῦ σώματος ἀνηγνύτους ἐπι-
 θυμίας, τὸ ἀρχαῖον καὶ προγονικὸν ἀρετῆς συγγενεῶς νόμισμα παρακό-
 172 φαντα. (32.) τοιαῦτα δ' ἐλπίσας ὁ φιλήδονος νοῦς αὐταρκες οὐχ ὑπο-
 λαμβάνει τοὺς νεωτέρους καὶ ἄρτι πρὸς τὰ σωφροσύνης γυμνάσια φοι-
 τῶντας ἐπιθυμιῶν δελέασιν ἀγκιστρεύσασθαι, ἀλλὰ δεινὸν ἐνόμισεν εἶναι, 5
 εἰ μὴ καὶ τὸν πρεσβύτερον ὑπάσεται λόγον, καὶ τὰ λυτῶντα πάθη
 173 παρήβηκε. λέγει γὰρ αὐτὸς τὰς ζημίας ὡς ὠφελείας προτείνων· „παρα-
 λαβόντες τὸν πατέρα καὶ τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν ἤκατε πρὸς μέ“ (ibid. 18)
 ἐπ' Αἰγύπτου καὶ τοῦ φοβεροῦ τούτου βασιλέως, ὃς καὶ τὰ πατρῷα
 ἡμῶν καὶ τὰ ὄντως ὑπάρχοντα ἀγαθὰ ἔξω προεληλυθότα τοῦ σώματος 10
 — φύσει γὰρ ἐστὶν ἐλεύθερα — ἀντισπᾶ βιαζόμενος δεσμομητρίφ πάνυ
 πικρῇ παραδοῦναι, καταστήσας εἰρκοφύλακα, ὧς φησι τὸ λόγιον, Πεν-
 τεφερῆ τὸν σπάδοντα καὶ ἀρχιμάγειρον (Gen. 39, 1) σπᾶνει κεχρημένον
 τῶν καλῶν καὶ τὰ γεννητικὰ τῆς ψυχῆς ἐκτετηγμένον, ἔτι δὲ σπειρεῖν 15
 καὶ φυτεύειν τι τῶν κατὰ παιδείαν ἀδυνατοῦντα, μαγεῖρου τρόπον κτεί-
 νοντα τὰ ζῶντα καὶ κατὰ μέρη καὶ κατὰ μέλη κόπτοντα καὶ διαιροῦντα
 καὶ ἐν ἀψύχοις καὶ νεκροῖς καλινδοῦμενον οὐ σώμασι μᾶλλον ἢ πράγ-
 μασι καὶ ταῖς περιέργοις παραρτύσσειν ἀνεγείροντα καὶ ἀνερεθίζοντα τὰς
 174 τῶν ἀνηγνύτων παθῶν ὄρμας, ἃς εἰκὸς ἦν τιθασεύοντα πραῦναι. ὁ δὲ καὶ
 „θῶσω“ φησὶν „ὑμῖν πάντων τῶν ἀγαθῶν Αἰγύπτου, καὶ | φάγεσθε τὸν p. 605 M.
 μυελὸν (τῆς) γῆς“ (Gen. 45, 18). ἀλλ' ἐρουόμεν αὐτῷ· σώματος ἀγαθὸν 21
 οὐ προσιέμεθα οἷ τὰ ψυχῆς ἰδόντες· ἰκανὸς γὰρ ὁ τριπόθητος· ἐκείνων
 ἕμερος ἐντακαῖς πάντων ὅσα τῇ σαρκὶ φιλα λήθην ἐργάσασθαι.
 175 (33.) Τοιαύτη μὲν τις ἡ ψευδώνυμος χαρὰ τῶν ἀφρόνων, ἡ δὲ
 ἀληθὴς πρότερον εἴρηται, μόνοις ἀστείοις ἐφαρμοζουσα. „πесών οὖν 25
 ἐγέλασεν“ (Gen. 17, 17), οὐκ ἀπὸ θεοῦ πεσῶν, ἀλλ' ἀφ' ἐαυτοῦ· ἔστη
 176 μὲν γὰρ περὶ τὸν ἄτρεπτον, ἔπεσε δὲ ἀπὸ τῆς ἰδίας οὐχέως. διὸ καὶ
 τοῦ μὲν δοκχιτισέφρου καταβληθέντος φρονήματος, ἀνεγερθέντος δὲ τοῦ
 φιλοθέου καὶ περὶ τὸν ἀκλινη μόνον ἰδρυθέντος, γελάσας εὐθύς· „εἶπε
 τῇ διανόῃ· εἰ τῷ ἑκατονταετῇ γενήσεται, καὶ ἡ Σάρρα ἐνεγήκοντα 30
 177 ἐτῶν οὐσα τέξεται“ (ibid.); μὴ (μέν)τοι νομίσης, ὦ γενναῖε.

1 συνετρέφῃ B (in ras. τ): συνεστρέφῃ A. συνενεστρέφῃ conl. Mang.

7 παρή- 7 παρή-

βησσε v 8 ἤκατε Hoesch.: ἤκατε codd. 9 ἐπ' (ἀγαθὰ) conicio, certe corruptela

latet 10 ἡμῶν om. Hoesch. προεληλυθότος Hoesch. 16 alt. κατὰ fort.

secl. 17 καλινδοῦμενον Mang. 19 τιθασεύοντα Mang.: τιθασεύοντας codd.

20. 21 τὸν μυελὸν ex LXX Mang.: τῶν μυελῶν codd. 21 τῆς ex LXX addidi

29 ἰδρυθέντος scripsi: ἰδρυθέντος codd. ἐνεγήκοντα codd. 31 μὲν addidi

τὸ „εἰπεῖν“ οὐχὶ τῷ στόματι, ἀλλὰ „τῇ διανοίᾳ“ προσκεῖσθαι παρέργως, ἀλλὰ καὶ πᾶν ἐξητασμένως. διὰ τί; ὅτι ἔθηκε διὰ τοῦ φάσκειν „εἰ τῷ ἑκατονταετείᾳ γενήσεται“ περὶ τῆς Ἰσαὰκ ἐνδοιάσαι γενέσεως, ἐφ’ ἣ πρῶτον ἐλέγετο πιστεῦσαι, ὡς ἐδῆλου τὸ χρησθῆν πρό μικροῦ τότε·
 5 „οὐ κληρονομήσει σε οὗτος, ἀλλ’ ὅς ἐξελεύσεται ἐκ σοῦ“· εἰτ’ εὐθύς εἶπεν· „ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην“ (Gen. 15,4.6). ἐπειδὴ τοίνυν ἀκόλουθον οὐκ ἦν ἐνδοιάσαι τῷ
 178 πεπιστευότῳ, πεποίηκε τὸν ἐνδοιασμὸν οὐ πολυχρόνιον, μηχανώμενον μέχρι γλώττης καὶ στόματος, ἀλλ’ αὐτοῦ περὶ τὴν δευκίνητον διάνοιαν ἰστάμενον.
 10 „τῇ γὰρ διανοίᾳ“ φησὶν „εἶπεν,“ ἦν τῶν εἰς ποδώκειαν ἐπαινουμένων οὐδὲν ἂν ἰσχύσαι παραδραμεῖν, ἐπεὶ καὶ τὰς πτηνάς φύσεις ἀπάσας ἔφθακεν. ἀφ’ οὗ μοι δοκεῖ καὶ τῶν παρ’ Ἑλλήσι ποιητῶν ὁ
 179 δοκιμώτατος „ὡς εἰ πτερόν ἦε νόημα“ φάναι, δηλῶν τὸ τῆς δεύτητος τάχος, κατ’ ἐπίτασιν ὕστερον τοῦ πτεροῦ τὸ νόημα θεῖς. ἐπὶ πολλὰ
 15 γὰρ ἢ διάνοια ἐν ταῦτῳ πράγματα ὁμοῦ καὶ σώματα στείγει μετὰ ἀλέκτου φορᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ γῆς καὶ θαλάττης αὐτίκα πέρατα φθάνει συναίρουσα καὶ τέμνουσα τὰ ἀπειρομεγέθη διαστήματα· κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τσοῦτον ἀπὸ γῆς ἀναπηδᾷ, ὡς δι’ ἀέρος εἰς αἰθέρα ἀνέρχεσθαι καὶ μόλις περὶ τὴν ἐσχάτην τῶν ἀπλανῶν ἀψίδα ἴστασθαι. τὸ
 180 γὰρ ἔνθερμον καὶ διαπυρον ἤρμεῖν αὐτὴν οὐκ ἔχ’ διὸ πολλὰ ὑπερβαλλούσα καὶ τοῦ παντὸς αἰσθητοῦ τούτου ἕρου ἔξω φέρεται πρὸς τὸν ἐκ τῶν ἰδεῶν παγέντα συγγενικῶς. γέγονεν οὖν περὶ τὸν ἀστειὸν ἢ τροπὴ βραχεῖα,
 p. 606 M. ἄτομος, ἀμερῆς, οὐκ αἰσθητῆ, | νοητῆ δὲ μόνον, τρόπον τινα ἄχρονος.
 (34.) ἀλλ’ ἴσως ἂν τις εἰπῶι· τί οὖν γε, ὅτι πεπιστευκῶς ἔχνης ἢ σκιαν
 181 ἢ αὐραν ἀπιστίας δέχεται τὸ παράπαν; οὗτος δὲ οὐδὲν ἕτερόν μοι βούλεσθαι δοκεῖ ἢ τὸν γενόμενον ἀποφαίνειν ἀγέννητον καὶ τὸν θνητὸν ἀθάνατον καὶ τὸν φθαρτὸν ἀφθαρτον καὶ τὸν ἀνθρωπον, εἰ θέμις εἰπεῖν,

1 τὸ] τῷ conicio	εἶπεν Mang.	3 ἐνδοιάσαι B: ἐνδοιάζειν A	ἦ] ἦς
conicio	ἢ αὐτὸ (μόνον) conicio	15 πράγματι et σώματι Hoesch.	
17 συναίρουσα coní. Mang.	συντέμνουσα conicio	ἀπειρομεγέθη διαστήματα Mang.:	20. 21 ὑπερβαίνουσα coní. Mang.
	21 τούτου (κόσμου τούτου) ἕρους conicio		22 συγγενικῶν coní. Mang.
	23 ἀμερῆς B, ἀκαρῆς Mang.	24 τί; οὐ γέλιον ὅτι conicio, τί οὖν; ὁ ποτε πεπιστευκῶς coní. Mang.	25 αὐραν Mang.:
			αὐραν codd.
	26 ἀγέννητον codd.		

- 182 θεόν. τὴν γὰρ πίστιν, ἧς ἔλαχεν ἄνθρωπος, οὕτω βέβαιόν φησι δεῖν
εἶναι, ὡς μηδὲν διαφέρειν τῆς περὶ τὸ ὄν, τῆς ἀρτίου καὶ περὶ πάντα
πλήρους. λέγει γὰρ Μωυσῆς ἐν ψῆδῃ τῇ μείζον· «θεὸς πιστός, καὶ
183 οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ» (Deut. 32,8). πολλῇ δὲ ἀγνοια νομίζουσιν, καὶ
τὰς θεοῦ ἀρετὰς τὰς ἀρρεπεῖς καὶ παγιωτάτας χωρῆσαι ψυχῇν ἀνθρώπου 5
δύνασθαι· ἀγαπήτων γὰρ εἰκόνας αὐτῶν εἰτήσασθαι δυνηθῆναι, πολλοῖς
καὶ μεγάλοις ἀριθμοῖς τῶν ἀρχετύπων ἐλαττουμένας· καὶ μήποτ' εἰκότως·
184 ἀκράτους μὲν γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι τὰς θεοῦ ἀρετὰς, ἐπειδὴ καὶ ὁ θεὸς
οὐ σύγκριμα, φύσις ὦν ἀπλῆ, κεκραμένας δὲ τὰς τῶν ἀνθρώπων, ἐπειδὴ
καὶ ἡμεῖς γεγόναμεν κράματα, θείου καὶ θνητοῦ συγκερασθέντων καὶ 10
κατὰ τοὺς τῆς τελείας μουσικῆς λόγους ἀρμοσθέντων· τὸ δ' ἐκ κλειό-
185 ων συνεστῶς φυσικὰς πρὸς ἕκαστον τῶν μερῶν ἀνθολκὰς ἔχει. εὐδαί-
μων δ' ὅτε ἐξεγένετο τὸν πλειῶν τοῦ βίου χρόνον πρὸς τὴν ἀμείνω καὶ
θειοτέραν μοῖραν ταλαντεύειν· ἅπαντα γὰρ τὸν αἰῶνα ἀμήχανον, ἐπεὶ
καὶ τὸ ἀντίπαλον θνητὸν ἄχθος ἔστιν ὅτε ἀντέρρεψε καὶ ἐφεδρεῦσαν 15
ἐκαιροφυλάκῃσε τὰς ἀκαιρίας τοῦ λογισμοῦ, ὡς ἀντιβιάσασθαι. (35.)
186 «πεπίστευκεν οὖν Ἀβραὰμ τῷ θεῷ» (Gen. 15,6), ἀλλ' ὡς ἄνθρωπος
πεπίστευκεν, ἵνα τὸ ἴδιον τοῦ θνητοῦ γνῆς καὶ μάθῃς οὐκ ἄλλως αὐτῷ
γενέσθαι, εἰ μὴ ἐκ φύσεως, τὴν τροπήν. ἀλλ' εἰ βραχεῖα καὶ ἀκαρῆς
γένεον, αἴτιον εὐχαριστεῖν· πολλοὶ γὰρ ἔτεροι τῇ ῥύμῃ καὶ φορᾷ κατα- 20
187 κλισθέντες καὶ τῇ βίᾳ εἰσάπαν ἠφανίσθησαν. οὐκ ἔστι γὰρ, ὡ γενναῖε,
κατὰ τὸν ἱερωτάτων Μωυσῆν ἀρτίπους ἢ ἐν θνητῷ σώματι ἀρετῆ,
ἀλλὰ παραπλήσιόν τι πάσχουσα νάρκη, μικρὸν ὅσον ὑποχωλαίνουσα.
«ἐνάρκησε» γὰρ φησι «τὸ πλάτος τοῦ μηροῦ, ὃ καὶ ἐπέσκαζεν» (Gen.
188 32,25. 31). ἴσως δ' ἂν τῶν εὐθαρσεστέρων εἴποι τις παρελθῶν, ὅτι 25
οὐδὲ ἀπιστοῦντός ἐστιν ἢ προφορὰ, ἀλλ' εὐχομένον, ἵν', εἰ μέλλοι τῶν
εὐπαθειῶν ἢ ἀρίστη γενᾶσθαι, χαρὰ, μὴ ἐτέροις ἀριθμοῖς μᾶλλον ἢ
τοῖς ἐνενήχοντα καὶ ἑκατὸν τεχθῆ (Gen. 17, 17), ἵνα τὸ | τέλειον ἀγαθὸν p. 607 M.
189 τελείους ἀριθμοῖς εἰς γένεσιν ἔλθῃ. τέλειοι δ' οἱ λεχθέντες ἀριθμοί,
καὶ μάλιστα κατὰ τὰς ἱερωτάτας ἀναγραφάς. ἴδωμεν δ' αὐτῶν ἑκάτερον· 30

1 φησι Mang.	3 Μωσῆς codd.	4 ἄνοια Mang.	5 ἀρεπεῖς A
6 αὐτόν Hoesch.	19 ἀκαρῆς ed. Par. in mg.: ἀχαρῆς codd., ἀχρονος Mang.		
21 καὶ τῇ βίᾳ] τῆς βίαις conicio	22 Μωσῆν codd.	26 οὐδε] οὐκ conicio	
28 ἐνενήχοντα καὶ ἑκατὸν scripsi: ἐνενηχονταῖτας οὕσι codd., ἑκατονταῖταις Mang.	30 ἑκάτερον scripsi: ἑκάτερα codd.		

Σὴμ εὐθέως μὲν, ὁ υἱὸς τοῦ δικαίου Νῶε, πρόγονος δὲ τοῦ ὀρα-
 τικοῦ γένους, „ἐκατὸν ἔτων εἶναι λέγεται, ἤνικα ἐγέννησε τὸν Ἀρφαζάτ“
 (Gen. 11, 10), ὃς ἐρμηνεύεται συνετάραξε ταιλιπωρίαν· καλὸν γε ἔγγονον
 ψυχῆς κλονεῖν καὶ συγχεῖν καὶ διαφθεῖρειν τὴν ταιλιπωρον καὶ γέμουσαν
 5 κακῶν ἀδικιάν. ἀλλὰ καὶ „Ἀβραὰμ ἄρουραν φυτεύει“ (Gen. 21, 33) 190
 χρώμενος ἑκατοστῶ λόγῳ πρὸς ἀναμείρησιν τοῦ χωρίου, καὶ Ἰσαὰκ
 „ἐκατοστεύουσαν εὕρισκε κριθῆν“ (Gen. 26, 12). καὶ τὴν αὐλὴν τῆς
 ἱεραῆς σκηνῆς Μωυσῆς κατασκευάζει πήχεσιν ἑκατόν (Exod. 27, 9), τὸ
 πρὸς ἀνατολάς καὶ δύσεις ἐκμετρούμενος διάστημα. ἔστι δὲ καὶ ἀπαρχῆς 191
 10 ἀπαρχῆ ὁ ἑκατοστός λόγος, ὃν Λευῖται τοῖς ἱερομένοις ἀπαρχονται
 (Num. 18, 28)· λαβοῦσι γάρ αὐτοῖς τὰς δεκάτας παρὰ τοῦ ἔθνους διεί-
 ρηται καθάπερ ἀπὸ κτημάτων οἰκειῶν τοῖς ἱερεῦσι διδόναι ὡς δεκάτην
 λόγων ἱεράν. πολλὰ δ' ἂν τις καὶ ἄλλα σκοπῶν εὔροι πρὸς ἔπαινον 192
 τοῦ λεχθέντος ἀριθμοῦ τοῖς νόμοις ἐμπερόμενα, πρὸς δὲ τὸ παρὸν διε-
 15 αρκεῖ τὰ εἰρημένα. ἀλλ' ἐὰν τῶν ἑκατόν ἀφέλης δεκάτην ἱεράν ἀπαρχὴν
 τῷ τῆς ψυχῆς φέροντι καὶ αὔξοντι καὶ πληροῦντι καρποῦς θεῶ, ἕτερον
 ἀριθμὸν (τέλειον) τὸν ἐνενήχοντα ἀπολείψεις. πῶς γὰρ οὐ τέλειος, μεθό-
 ριος ὢν πρώτης καὶ δεκάτης, καθ' ὃν διακρίνεται τὰ ἅγια τῶν ἁγίων
 τρόπον καταπετάσματος τοῦ μέσου (Exod. 26, 33), ᾧ τὰ ὁμογενῆ δια-
 20 στέλλεται κατὰ τὰς ἐν τοῖς εἶδεσι τομάς. (36.) ὁ μὲν οὖν ἀστεῖος 193
 ἐλάλει τῇ διανοίᾳ τὰ ἀστεῖα ὄντως, ὁ δὲ φαῦλος ἐρμηνεύει ἔστιν ὅτε
 παγκάλως τὰ καλὰ, πράττει δὲ αἰσχροῦς τὰ αἰσχίστα, καθάπερ καὶ
 Συχέμ ὁ ἔγγονος ἀνοίας. Ἐμῶρ γάρ ἐστι πατρός, ὃς μεταληφθεὶς ὄνος
 καλεῖται, αὐτὸς δὲ ἐρμηνευθεὶς ἔστιν ὦμος, πόνου σύμβολον. ἄθλιος
 25 δὲ καὶ ταιλιπωρίας μεστός πόνος, ὃν ἀνοία γεννᾷ, ὥσπερ ὠφέλιμος,
 ᾧ συγγενῆς ἀγχινοία. φασὶ γοῦν οἱ χρησιμοὶ εἶναι „ἐλάλησε κατὰ τὴν 194
 διάνοιαν τῆς παρθένου“ ταπεινώσας αὐτὴν πρότερον ὁ Συχέμ (Gen.
 34, 2. 3). ἀρ' οὐκ ἐξητασμένως ἐλέχθη τὸ „ἐλάλησε κατὰ τὴν διάνοιαν
 τῆς παρθένου“, μονονοῦκ εἰς δῆλωσιν τοῦ τάναντία οἷς εἶπεν εἰργασ-
 μ. 608 M. μένου; Δεῖνα γάρ ἐστιν ἡ ἀδέκαστος κρίσις, ἡ | πάρεδρος θεοῦ δίκη,

4 fort. οἷον τε add. 6 χρώμενος Markland: χώματος codd. 8 Μωυσῆς codd.
 11 παρὰ ex περί corr. B² 12. 13 ὡς δεκάτην λόγων ἱεράν] ἑτέρας δεκάτας (ἐκατοστόν)
 λόγον περιεχούσας (v. § 2) vel δεκάτην ὡς ἀπαρχὴν ἱεράν conicio, δεκάτην ἑκατοστῶ
 λόγῳ ἱεράν conii. Mang. 16 τῆς] τοὺς conicio τὴν ψυχὴν B² 17 τέλειον
 add. Mang. ἐνενήχοντα codd. διαλείψεις per errorem Mang. 18 (δευτέρας)
 δεκάτης conicio 19 post μέσου multa, quibus de nonagenarii numeri vi ageretur,
 excidisse conii. Mang. 21 (μὲν) ἔστιν conicio 23 ὄνος man. recentissima in mg. A
 (Hoesch.): ὦμος AB 28 οὐκ Mang.: οὖν codd. ἐλαλήθη B 29 μόνον οὐκ codd.

- 195 ἡ ἀειπάρθενος· ἐρμηνεύεται γὰρ ἐκάτερον Δείνα, κρίσις ἢ δίκη. ταύτην οἱ ἐπιχειροῦντες ἄφρονες διαφθείρειν διὰ τῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν βουλευμάτων καὶ ἐπιτηδεμάτων εὐπρεπεῖα λόγου διαδιδράσκουσι τὸν ἔλεγχον. χρῆ γοῦν αὐτοὺς ἢ ἀκόλουθα τοῖς λεγομένοις πράττειν ἢ ἀδικοῦντας ἰσχυράειν· ἤμισυ γάρ, φασί, κακοῦ ἰσυχία· καθὰ καὶ Μωσῆς 5 ἐπιτιμῶν τῷ πρᾶσι. *www.libtopi.com*
- 196 θάρτον θεὸν φησιν· „ἤμαρτες, ἰσυχασον“ (Gen. 4, 7). τὸ γὰρ ἐτραγωθεῖν καὶ ἐπικωμᾶζειν τὰ κακὰ διπλοῦν ἀμάρτημα. σχεδὸν δ' οἱ πολλοὶ πεπόνθασι τοῦτο· λέγουσι μὲν γὰρ αἰεὶ τῇ παρθένῳ ἀρετῇ τὰ φίλα καὶ δίκαια, καιρὸν δ' οὐδένα παρισίαν, ἐν ᾧ δυνηθέντες αὐτὴν οὐχ 10 ὕβριουσι καὶ κακώσουσι. ποῖα γὰρ πόλις οὐκ ἔστι μεστὴ τῶν τὴν
- 197 ἀειπάρθενον ὑμνοῦντων ἀρετῆν; οἱ τὰ ὠτα τῶν παρατυγχανόντων ἀποκναίουσι διεξιόντες τὰ τοιαῦτα· ἢ φρόνησις ἀναγκαῖον, ἢ ἀφροσύνη βλαβερὸν· αἰρετὸν ἢ σωφροσύνη, ἐχθρὸν ἢ ἀκολασία· ὑπομονῆς αἴτιον ἢ ἀνδρεία, φυγῆς ἢ δειλία· συμφέρον ἢ δικαιοσύνη, ἀτύμφορον ἢ ἀδικία· 15 τὸ ὄσιον καλόν, τὸ ἀνόσιον αἰσχρόν· τὸ θεοσεβὲς ἐπαινετόν, τὸ ἀσεβὲς ψεκτόν· [τὸ] οἰκειότατον ἀνθρώπου φύσει τὸ εὖ καὶ βουλευέσθαι καὶ
- 198 πράττειν καὶ λέγειν, ἀλλοτριώτατον τὸ κακῶς τούτων ἕκαστον. ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα αἰεὶ συνείροντες τὰ δικαστήρια καὶ βουλευτήρια καὶ τὰ θέατρα καὶ πάντα σπύλλοι καὶ θιάσον ἀνθρώπων ἀπατώσιν, ὥσπερ οἱ 20 προσωπεῖα καλὰ αἰσχύσταις ὕψει περιτιθέντες προνοῖα τοῦ μὴ ὑπὸ τῶν
- 199 ὀρώντων ἐλέγχεσθαι. ἀλλ' οὐδὲν ὄφελος· ἀφίξονται γὰρ τινες εὖ μαλα ἐρρωμένοι καὶ τῷ περὶ ἀρετῆν ζήλῳ κατεσχημένοι καὶ τὰ περικαλύμματα καὶ περιάπτα ταῦτα, ὅσα λόγῳ κακοτεχνοῦντες συνόφηναν, ἀπαμφιάσαντες καὶ θυμῶν αὐτῶν ἐφ' αὐτῆς τὴν ψυχὴν ἀγιάσαντες εἰσονται 25 καὶ τὰ ἐν μυχοῖς ἀποκείμενα τῆς φύσεως ἀπόρρητα· εἴτε' ἔξω προαγαγόντες τὰ αἰσχρὰ καὶ τὰ ἄνευθι πάντα αὐτῆς ἐν ἡλίῳ καθαρῷ πᾶσιν

3 καὶ ἐπιτηδεμάτων om. B εὐπελεῖα conl. Mang. 4 ἐχρῆν οὖν conicio
 5 Μωσῆς codd. 9 τῇ ἀειπαρθένῳ conl. Mang. 10 δίκαια Mang.: δίκη codd.
 παρισίαν Hoesch.: παρισίαν codd. 15 ἀνδρεία codd. 16. 17 τὸ ἀσεβὲς ψεκτόν
 om. B 17 τὸ secl. Mang. βουλευέσθαι Mang.: βούλεσθαι codd. 19 tert.
 τὰ secl. vel (τὰ) βουλευτήρια scrib. 20 ἀνθρώπων Mang.: ἄνθρωποι codd.
 23 κατεσχημένοι Mang.: κατισχημένοι codd. 24 κακοτεχνοῦντες scripsi: κατα-
 τεχνοῦντες codd. συνόφηναν scripsi: συνόφαναν codd. 27 τὰ αἰσχρὰ scripsi:
 τὴν αἰσχύνην codd.

7. 8 D^B fol. 46^v τοῦ αὐτοῦ DH fol. 134^r: τὸ ἐτραγωθεῖν καὶ ἐπικωμᾶζειν (ἐπικωμᾶζειν D^B) τὰ κακὰ διπλοῦν ἀμάρτημα.

- ἐπιδειξονται, ὅσα τις οὔσα, ὡς αἰσχρὰ καὶ καταγέλαστος οἷαν ἐκ τῶν
 περιάπτων, ὡς νόθην ἐπεμόρφαζεν εὐμορφίαν. οἱ δὲ πρὸς ἄμυναν 200
 εὐτρεπεῖς τῶν οὕτως βεβήλων καὶ ἀκαθάρτων τρόπων δύο μὲν εἶναι
 ἀριθμῷ, Συμῶν καὶ Λευί, γνώμη δὲ εἷς. διὸ καὶ ἐν ταῖς εὐλογίαις ὁ μὲν
 5 πατὴρ αὐτοὺς ἐν τάξει ἐνὸς κατηγορεῖται (Gen. 49,5), διὰ τὸ σύμφωνον τῆς
 ὁμοιοῦσας καὶ τῆς πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος ὁμοίης· ὁ δὲ Μωυσῆς
 p. 609 M. οὐδὲ θυᾶδος ἔτι μέμνηται, ἀλλ' ὄλον τὸν | Συμῶν εἰς τὸν Λευί ἐνεχά-
 ραξε (Deut. 33,8) δύο οὐσίας κερασάμενος, ἀφ' ὧν ἔνα εἰργάσατο
 οἶον ἰδέξ μιᾶ τυπωθέντα, τὸ ἀκούειν τιφ' πράττειν ἐνώσας.
- 10 (37.) Ἐπειδὴ τοίνυν ἔγνω τὴν ἐπαγγελίαν λαλοῦσαν τὰ αἰδοῦς καὶ 201
 εὐλαβείας μεστὰ κατὰ τὴν αὐτοῦ διάνοιαν ὁ σπουδαῖος, ἔπαθεν ἀμφο-
 τερα, καὶ τὴν πρὸς τὸν θεὸν πίστιν καὶ τὴν πρὸς τὸ γενητὸν ἀπιστίαν.
 εἰκότως οὖν φησι θεόμενος· „Ἰσμαὴλ οὗτος ζήτω ἐνώπιόν σου“ (Gen.
 17,18), οὐκ ἀπὸ σκοποῦ τῶν ἐμφορομένων ἕκαστον τῶν ὑνομάτων τιθεῖς,
 15 τὸ „οὗτος“, τὸ „ζήτω“, τὸ „ἐνώπιόν σου“. ταῖς γὰρ ἐν τοῖς πράγμασιν
 ὁμωνυμίαις ἠπατήθησαν οὐκ ὀλίγοι. τί δ' ἐστὶν ἡ λέγω, σκεπτέον· 202
 ἐρμηνευθεῖς Ἰσμαὴλ ἐστὶν ἀκοὴ θεοῦ, τῶν δὲ θεῶν δογμάτων οἱ μὲν
 ἀκούουσιν ἐπ' ὠφελείᾳ, οἱ δ' ἐπὶ βλάβῃ αὐτῶν τε καὶ ἐτέρων. ἡ τὸν
 οἰωνοσκοπὸν Βαλαάμ οὐχ ὀρθῶς; οὗτος εἰσάγεται „ἀκούων λόγια θεοῦ
 20 ἐπιστάμενός τε ἐπιστήμην παρὰ ὑψίστου“ (Num. 24,16). ἀλλὰ τί ἐκ 203
 τῆς τοιαύτης ἀχρᾶσεως, τί δ' ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπιστήμης ὄνατο,
 γνώμη μὲν ἐπιχειρήσας τὸ ψυχῆς ἀριστον ὄμμα λυμῆνασθαι, ἡ δὲ μόνον
 τὸν θεὸν ὄραν πεπαίδευται, μὴ δυνηθεῖς δὲ διὰ τὸ σωτήρος κράτος
 ἀήτητον; τοιγαροῦν ὁ μὲν κατακεντούμενος ὑπὸ φρενοβλαβείας τῆς
 25 ἑαυτοῦ καὶ τραύματα πολλὰ δεξάμενος ἐν μέσοις τραυματίαις ἀπώλετο
 (Num. 31,8), διότι σοφιστεία μαντικῆ τὴν βεοφόρητον προφητείαν παρε-
 χάραξε. θεόντως οὖν εὐχεται ὁ ἀστεῖος, ἵν' οὗτος μόνος Ἰσμαὴλ ὑγιαίνῃ, 204
 διὰ τοῦς μὴ γνησίως ἀκούοντας τῶν ἱερῶν ὑφηγήσεων· οἷς ἀπέειπε
 Μωυσῆς ἄντικρος εἰς ἐκκλησίαν φοιτᾶν τοῦ πανηγυμένου. τεθλασμένοι 205
 30 γὰρ τὰ γεννητικὰ τῆς διανοίας ἢ καὶ τελειῶς ἀποκοπέντες οἱ τὸν ἴδιον
 νοῦν καὶ τὴν αἴσθησιν ἀποσεμνύοντες ὡς μόνα τῶν κατ' ἀνθρώπου
 αἷτια πραγμάτων ἢ οἱ πολυθεῖας ἔρασταὶ καὶ τὸν πολύθεον ἐκτετιμη-

1 ὡς om. B	2 (καὶ) ὡς conl. Mang.	3 εὐπρεπεῖς B	ὄντως B
6 Μωσῆς codd.	10 ἐπαγγελίαν Mang.: ἀπαγγελίαν codd.	11 αὐτοῦ codd.	
12 γεννητὸν v	14 ἐμφορομένων conl. Mang.	alt. τῶν vid. secl.	22 γνώ-
μην B	23 τὸ (τοῦ) conicio	26. 27 παρεχάραξε Mang.: προσεχάραξε A,	
προῦχάραξε B	27 μόνος in mg. B	32 πράγματα B	ἢ) καὶ conicio

κότες θιάσον, οἱ ἐκ πόρνης γεγονότες, τὸν ἕνα ἄνδρα καὶ πατέρα φιλα-
 206 ρέτου ψυχῆς θεὸν οὐκ εἰδότες, ἀρ' οὐκ εἰκότως ἐλαύνονται τε καὶ φυγα-
 θεύονται (Deut. 23, 1. 2); παραπλήσιόν μοι δοκοῦσι ποιεῖν καὶ οἱ κατη-
 γοροῦντες τοῦ υἱοῦ γονεῖς ἐπ' οἰνοφλυγίᾳ· λέγουσι γάρ· „ὁ υἱὸς ἡμῶν
 οὗτος ἀπειθεῖ“ (Deut. 21, 20), διὰ τῆς προσθήκης τῆς „οὗτος“ μη- 5
 νόοντες, ὅτι εἰσὶν ἕτεροι παῖδες καρτερικοὶ καὶ σώφρονες, τοῖς ἐπιτάγ-
 μασι τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ παιδείας πειθαρχοῦντες· οὗτοι γὰρ ψυχῆς
 ἀψεudέστατοι γονεῖς, ὅφ' ὧν κατηγορηθῆναι μὲν | αἰσχιστον, ἐπαινεθῆναι p. 610 M
 207 δ' εὐκλεέστατον. τὸ (δὲ) „οὗτός ἐστιν Ἄαρὼν καὶ Μωυσῆς, οἷς εἶπεν
 ὁ θεὸς ἐξαγαγεῖν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐξ Ἄιγύπτου“ (Exod. 6, 26) καὶ 10
 τὸ „οὗτοί εἰσιν οἱ διαλεγόμενοι Φαραὼ βασιλεῖ“ (ibid. 27), ταῦτα μὴ
 νομίζωμεν εἰρησθαι παρέργως ἢ τὰς δεῖξεις μὴ πλέον τι τῶν ὀνομάτων
 208 παρεμφαίνειν. ἐπειδὴ γὰρ Μωυσῆς μὲν ἐστὶ νοῦς ὁ καθαρώτατος,
 Ἄαρων δὲ λόγος αὐτοῦ, πεπαίδευται δὲ καὶ ὁ νοῦς θεοπροπῶς ἐφά-
 πτεσθαι καὶ ὁ λόγος ὁσίως ἐρμηνεύειν τὰ ὅσια, μιμηλάζοντες δὴ οἱ 15
 σοφισταὶ καὶ παρακλόπτοντες τὸ δόκιμον νόμισμα τοῦτο φασὶ καὶ νοεῖν
 ὀρθῶς περὶ τοῦ ἀρίστου καὶ λέγειν ἐπαινετῶς (Exod. 7, 11). ὅπως
 οὖν μὴ ἀπατάμεθα παραθέσει τῶν χειβδηλευμένων πρὸς τὰ δόκιμα
 209 δι' ὁμοιότητος τοῦ χαρακτήρος, βάσανον ἔδωκεν, ἧ διακριθῆσεται. τίς
 οὖν ἦ βάσανος; τὸ ἐξαγαγεῖν ἐκ τῆς σωματικῆς χώρας τὸν ὀρατικόν 20
 καὶ φιλοθεάμονα νοῦν καὶ φιλόσοφον. ὁ μὲν γὰρ τοῦτο δυναθεὶς Μω-
 σῆς ἐστὶν οὗτος, ὁ δὲ ἀδυνατήσας, ὁ λεγόμενος μόνον, μυριάς δὲ σεμ-
 νότητας ὀνομάτων ἐπαμπισχόμενος, γελᾶται. ζῆν δὲ εὐχεται τῷ Ἰσμαήλ,
 οὗ τῆς μετὰ σώματος ζωῆς ἐπιστρεφόμενος, ἀλλ' ἵνα τὸ θεῖον ἀχουσμα
 210 ἐπὶ ψυχῇ διαιωνίζον ἐγειρή τε αὐτὸν καὶ ζωपुरῇ. (38.) καὶ ὁ μὲν 25
 ἀφράσιν λόγων καὶ μάθῃσιν δογημάτων ἱερῶν εὐχεται ζῆν, ὡς ἐλέχθη,
 ὁ δ' ἀσκητῆς Ἰακώβ εὐφύϊαν· λέγει γάρ· „ζήτω Ῥουβὴν καὶ μὴ ἀπο-
 θανέτω“ (Deut. 33, 6)· ἀρὰ γε ἀθανασίαν καὶ ἀφθαρσίαν εὐχόμενος,
 ἀνθρώπων πρᾶγμα ἀδόνατον; οὐ δῆπου. τί οὖν ἐσθ' ὃ βούλεται παρα-
 211 στήσαι, λεκτέον. πάντα τὰ ἀχούσματα καὶ μαθήματα ἐποικοδομεῖται 30

4 τοῦ υἱοῦ Mang.: τούτου codd.

9 δὲ add. Mang.

Μωσῆς codd.

12 λέξεις Mang.

13 Μωσῆς codd.

15 μιμηλάζοντες Mang.:

μιμηλάζοντες codd., χειβδηλέοντες conicio
 αὐτοὺς ex codice Oxon. Coll. Nov. 143 Mang.

δη Mang.: δ' codd.

16 τοῦτο]

τὴν βάσανον B

21. 22 Μωσῆς codd.

23 ἐπαμπισχόμενος scripsi: ἐπαμφισκό-

μενος codd.

27 Ἰακώβ]

Iacobum pro Mose inducit

Ρουβὴν scripsi: Ῥουβίμ codd.

30 μαθήματα]

θεάματα con. Mang.

- καθάπερ θεμελίῳ προκαταβεβλημένῳ φύσει παιδείας δεκτικῇ, φύσεως δὲ μὴ προϋπαρχούσης ἀνωφελῆ πάντα. ὄρυός γάρ ἡ λίθου κωφῆς οὐδὲν ἂν δόξαιεν οἱ ἀφυεῖς διαφέρειν· ἔγκολλον γάρ ἂν οὐδὲν αὐτοῖς ἀρμόζοιτο, πάντα δ' ὡς ἀπὸ στερεοῦ τινος ἀποπάλλεται καὶ ἀποπηδᾷ.
- 5 τὰς δὲ τῶν εὐφυῶν ψυχὰς ἔστιν ἰδεῖν κηροῦ τρόπον λευσιασμένου μήτε 212 ἄγαν στερεοῦ μήτε ἄγαν ἀπαλαῦ κεκερασμένου μετρίου, παραδεχομένας τὰ ἀκούσματα καὶ θεάματα ῥαδίως πάντα καὶ ἐναποματτομένας ἄκρωσ αὐτὰς τὰ εἶδη, μνήμησις ἐναργεῖς τινὰς εἰκόνας. ἦν γοῦν ἀναγκαῖον 213
- p. 611 M. εὐξασθαι τῇ | λογικῇ γένει τὸ εὐφυὲς ἄνοσον καὶ ἀθάνατον παρεῖναι.
- 10 τοῦ μὲν γὰρ κατ' ἀρετὴν βίου, ὅς ἐστιν ἀψευδестаτή ζωῆ, μετέχουσιν ὀλίγοι, οὐχὶ τῶν ἀγέλαιων φημί — τούτων γὰρ οὐδεὶς τῆς ἀληθοῦς ζωῆς κεκοινώνηκεν —, ἀλλ' εἴ τισιν ἐξεγένετο τὰς τῶν ἀνθρώπων φυγεῖν σπουδὰς καὶ θεῶν μόνῃ ζῆσαι. παρὸ καὶ λίαν θεαύμακεν ὁ ἀσκητικὸς 214 καὶ ἀνδρείος, εἴ τινες ἐν μέσῳ τοῦ βίου ποταμῷ φοροῦμενος ὑπ' οὐδε-
- 15 μιᾶς ῥύμης κατασύρεται, δύναίτο δὲ καὶ πλουτέψ πολλῶν ῥέοντι ἀντισχεῖν καὶ ἡδονῆς ἀμέτρον φορὰν (ἀν)ῶσαι καὶ λαίλαπι κενῆς δόξης μὴ ἀναρ- πασθῆναι. λέγει γοῦν οὐχ ὁ Ἰακώβ τῷ Ἰωσήφ μᾶλλον ἢ ὁ ἱερὸς λόγος 215 παντὶ τῇ τὸ μὲν σῶμα εὐεκτοῦντι, ἐν ἀφθόνοις δὲ ταῖς εἰς περιουσίαν ὕλαις ἐξεταζομένῃ καὶ πρὸς μηδεμιᾶς ἀλισκομένῃ· „ἔτι γὰρ σὺ ζῆς“
- 20 (Gen. 46, 30); θαυμαστὸν ἐκφωνήσας λόγον καὶ τὸν ἡμέτερον βίον ὑπερδεδραμηχότα, οἱ μικρᾶς πρὸς εὐτυχίαν αὔρας λαβόμενοι, πάντα κάλων ἀνασεύσαντες, λαμπρὰ φυσῶμεν καὶ πνεύσαντες μέγα καὶ σύντονον πλησίτιστι πρὸς τὰς ἀπολαύσεις τῶν παθῶν φερόμεθα καὶ οὐ πρότερον στέλλομεν τὰς ἀνειμένας καὶ κεχλασμένας ἀκρατῶς ἐπιθυμίας, ἔως

4 στερεοῦ D (Cohn)

5. 6 μήτε bis scripsit Mang.: μετὰ codd.

8 αὐτῶν vel αὐταῖς conicio

ἐνεργεῖς Hoesch.

10 ἔστιν D: ἔστιν

ἢ codd.

11 οὐδὲ εἰς D

13 σπουδὰς codd.: βλάβας D, συνουσίας

conicio

14 (τῇ) τοῦ conicio

ποταμοφοροῦμενος B

ὑπ' scripsi: ἀπ' codd.

15 δύναται con. Cohn

16 ἀνώσαι scripsi: οἶσαι

codd., στήσαι vel. ἀνωθῆσαι (sic) con. Mang.

21 ὑπερδεδραμηχότα Mang.: ἀπο-

δεδραμηχότα codd.

1—4 DR fol. 204^r Φίλωνος ἐκ τῶν περὶ μετονομαζομένων: φυσικῶς μὴ προϋπαρχούσης τῇ μινθάνοντι εὐφυΐας ἀνωφελῆ πάντα . . . καλὸν γὰρ μάθημα οὐδὲν αὐτοῖς ἀρμόζεται ἀπεστραμμένως διακειμένους καὶ τὰ ὡτα μούσει, πάντα δὲ ὡς ἀπὸ στερεοῦ τινος ἀντιπένουτος πρὸς τὸ πνεῦμα. 5 cf. Platonis Theaet. p. 191 C ss., supra ad p. 41, 18.

10—13 DP fol. 255^v τοῦ κατ' ἀρετὴν—ζῆσαι. 19 cf. vol. II ad p. 272, 23.

- 216 ἄν ἐξοκειλαντες ὄλω τῷ ψυχῆς ναυαγήσωμεν σκάφει. (39.) παγκάλως οὖν τοῦτον τὸν Ἰσμαῆλ εὐχεται ζῆν. προστιθησιν οὖν „ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ζῆτω“ (Gen. 17, 18), τέλος τῆς εὐδαιμονίας τιθέμενος ἐπισκόπου
- 217 καὶ ἐφόρου τοῦ τῶν ὄντων ἀρίστου τὴν διάνοιαν ἀξιοθῆναι. εἰ γὰρ παιδαγωγῷ μὲν παρόντος οὐκ ἂν ἀμάρτοι ὁ ἀγόμενος, ὑφηγητῆς δὲ 5 ἐγγὺς ὧν ὠφέλει τῶν μανθάνοντα, πρεσβυτέρου δὲ παρατυγχάνοντος αἰδοῖ καὶ σωφροσύνη κοσμεῖται νέος, πατὴρ δὲ τῆ μητῆρ υἴον μέλλοντα ἀδικεῖν ἐκώλυσαν ἐφ' ἡσυχίας αὐτὸ μόνον ὀφθέντες, ἤλικιας τισὶν ὑπερβολαῖς ἀγαθῶν χρήσεσθαι νομίζομεν τὸν ὑπολαμβάνοντ' αἰεὶ ὑπὸ θεοῦ θεωρεῖσθαι; τὸ γὰρ τοῦ παρόντος καὶ περιβλέπεται ἀξίωμα δεδιώς καὶ 10 τρέμων ἀνά κράτος τὸ ἀδικεῖν ἀποδράσεται. τὸν δὲ Ἰσμαῆλ ὅταν εὐχῆται ζῆν, οὐκ ἀπέγνωκε τὴν γένεσιν Ἰσαάκ, ὡς καὶ πρότερον εἶπον, ἀλλὰ πεπίστευκε μὲν τῷ θεῷ * * * οὐδὲ γὰρ ἂ δούναι θεῷ, ταῦτα καὶ ἀνθρώπων λαβεῖν δυνατόν, ἐπειδὴ τῷ μὲν πλεῖστα καὶ μέγιστα χαρίσασθαι
- 219 βράδιον, ἥμῖν δ' οὐκ εὐμαρὲς τὰς προτεινομένας δέξασθαι δωρεάς. ἀγαπῆτον γάρ, εἰ τῶν ἐκ πόνου καὶ μελέτης συντρόφων καὶ συνηθεστέρων ἀγαθῶν ἐπιλάχοιμεν, | τῶν δ' ἄνευ τέχνης ἢ συνόλης ἀνθρωπίνης ἐπι- p. 612 M. νοίας ἀπαιτοματιζόντων καὶ ἐξ ἑτοίμου γινομένων οὐδ' ἔλπις ἐφοικέσθαι· ταῦτα γὰρ ἄτε θεῖα ὄντα θειοτέραις καὶ ἀκηράτοις φύσεσιν ἀπῆλλαγα-
- 220 μέναις θνητοῦ σώματος εὐρίσκειν ἀναγκαῖον. ἐδίδαξε δὲ Μωσοῦς κατὰ 20 δύναμιν τῶν χειρῶν τὰς εὐχαρίστους ὁμολογίας ποιεῖσθαι (Num. 6, 21),

1 ἐξοκειλαντες B	2 (κατὰ) τοῦτον conl. Cohn	εὐχεται scripsi: εὐχόμεθα
codd., εὐχόμεθα conl. Cohn	προστίθησι γοῦν bene conl. Cohn	3 ζῆτω Mang.:
ζῆ codd., fort. del.	5 εισαγόμενος conl. Mang., παιδαγωγούμενος conicio	
8 αὐτὸ Mang.: αὐτῶ codd.	9 χρήσεσθαι Mang.: χρήσασθαι codd.	10 αἰεὶ
περιβλεπόμενος conicio, καὶ προσβλέποντος conl. Mang.		12 ἀπέγνωκε Mang.:
ἀπέγνωσε codd.	13 lacunam statuo (cf. § 178)	2] ὅσα DH fol. 338
DC fol. 259 DR fol. 277	14 λαμβάνειν DC fol. 259 DR fol. 277	θεόν
		πλεῖστα] καὶ
πλεῖστα DC fol. 138 DH fol. 204 et 338	καὶ μέγιστα om. DH fol. 338, καὶ μεσῶτα	
μαγέθους DR fol. 277	χαρίσασθαι DC fol. 259 DR DH fol. 256: χαρίζεσθαι codd. DC	
fol. 138 DH fol. 204 et 338	15 προκειμένας B	16 μελέταις conl. Mang.
20 ἐδίδαξε Mang.: εἰεῖξε codd.	Μωσοῦς codd.	21 χαρῆτων conl. Mang.

1—4 cf. *Orig. Comment. in Gen. p. 36 (ad eundem locum)*: ἐξαιρετὸν τι ἡξίου περὶ τοῦ Ἰσμαῆλ ὁ Ἄβραμ, οὐκ ἀρχούμενος τῷ „ζῆτω“· διὸ προσέθηεν „ἐναντίον σου“. τὸ γὰρ ζῆν ἐναντίον κυρίου μακαρίων ἐστὶ καὶ τῶν ἁγίων μόνων (cf. Philonis quaest. in Gen. III § 57). 13—15 DC fol. 138: Φλωνας ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων, fol. 259ᵛ τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων, DR fol. 142ᵛ et 277ᵛ τοῦ αὐτοῦ DH fol. 204ᵛ 256ᵛ 338ᵛ Φλωνας: οὐχ ἂ δούναι—δωρεάς.

τὸν ἀγγίνου ἀνάθημα ἀνατιθέντα τὸ συνετὸν καὶ τὸ φρόνιμον, τὸν
 λόγιον τὰς ἐν λόγῳ πάσας ἀρετὰς ἀνεροῦντα διὰ τε ᾧδης καὶ τῶν κατα-
 λογάδῃν τῷ ὄντι ἐγκωμίων, καὶ κατ' εἶδος τὸν φυσικὸν φυσιολογίαν,
 τὸν ἠθικὸν πᾶσαν τὴν ἠθικὴν φιλοσοφίαν, τὸν τεχνικὸν καὶ ἐπιστήμονα
 5 τὰ θεωρήματα τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν. οὕτως εὐπλοῖαν μὲν ναύτης 221
 καὶ κυβερνήτης, εὐφροσύνην δὲ καρπῶν γεωπόνου, εὐστολίαν δὲ ζῶων ἀγε-
 λάρχης, ὑγείαν δὲ καμνόντων ἱατρὸς, ὁ δ' αὖ στρατείας ἡγεμῶν τοῦ
 πολέμου κράτος καὶ ὁ πολιτικὸς ἢ βασιλικὸς τὴν νόμιμον προστασίαν
 καὶ ἡγεμονίαν ἀναθήσει, καὶ συνελόντα φράσαι πάντων ὅσα ἡ ψυχῆς
 10 ἢ σώματος ἢ τῶν ἐκτὸς ἀγαθὰ ἐστὶν ὁ μὴ φιλαυτος αἴτιον ἀποφανεῖ
 τὸν ἀψευδῶς μόνον αἴτιον θεόν. μηδεὶς οὖν τῶν ἀφανεστέρων καὶ 222
 ταπεινοτέρων εἶναι δοκούντων ἐλπίδος ἀπογνώσει τῆς ἀμείνου ἀποκνη-
 σάτω ἰκέτης εὐχάριστος γενέσθαι θεοῦ, ἀλλ' εἰ καὶ μὴδὲν ἔτι προσδοκᾷ
 τῶν μειζόνων, ὑπὲρ τούτων ὧν ἔλαχεν ἤδη κατὰ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν
 15 εὐχαριστεῖται. μυρίων δ' ἔλαχε, γενέσεως, ζωῆς, τροφῆς, ψυχῆς, 223
 αἰσθησεως, φαντασίας, ὀρμῆς, λογισμοῦ. λογισμὸς δὲ βραχὺ μὲν ὄνομα,
 τελειότατον δὲ καὶ θειότατον ἔργον, τῆς τοῦ παντὸς ψυχῆς ἀπόσπασμα
 ἦ, ὅπερ ὀσιώτερον εἰπεῖν τοῖς κατὰ Μωυσῆν φιλοσοφοῦσιν, εἰκόνης
 θείας ἐκμαγεῖον ἐμπερές. (40.) ἐπαινεῖν ἄξιον καὶ τῶν κατασκόπων 224
 20 τοὺς ἐπιχειρήσαντας μὲν αὐτόπρεμον τὸ ἀρετῆς ὄλον ἀνασπάσαι καὶ
 βαστάσαι στέλεχος, ἐπεὶ δ' οὐκ ἠδυνήθησαν, κληματίδα γοῦν καὶ ἕνα
 βότρυον λαβόντας, δεῖγμα καὶ μέρος τῆς συμπάσης, ὃ φέρειν αὐτὸ μόνον
 ἴσχυον (Num. 13,24). εὐκτὸν μὲν ἀθρόφω τῷ πληθεῖ τῶν ἀρετῶν 225
 ἐγχορεύειν· εἰ δὲ τοῦτο μειζὸν ἢ κατὰ ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀγαπῶμεν,
 p. 613 M. εἰ τι ἐξεγένετο μιᾷ τινι τῶν κατὰ μέρος | ἐντυχεῖν, σωφροσύνη ἢ ἀνδρεία

3 τὸν in mg. Hoesch.: τὸ codd.	φυσιολογίαν in mg. ed. Par.: φυσιολογίας		
codd.	7 (τὸ) τοῦ conicio	9 συνελόντι conicio	10 ἀποφανεῖ
Mang.: ἀποφαίνει codd.	12 ἀπογνώση D	13 εὐχάριστος D: om. codd.	
θεῶ D	14 post ἤδη add. ἀγαθῶν D, fort. recte	15 εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ.	
μυρίων D	post ἔλαχεν add. ἀγαθῶν D	16 φαντασίας ὀρμῆς om. D	ὀρμῆς,
νοῦ. νοῦς δὲ coni. Mang.	16 βραχύτατον Dv	ὄνομα μὲν D	17 δὲ om. B
θειότατον D: βραχύτατον codd., (ὄ) βραχύτατον coni. (Grossmann, περιμάχτην coni.			
Mang.	18 Μωσῆν codd.	19 (δ') ἄξιον conicio	22 αὐτὸ μόνον Mang.:
μόνον αὐτὸ A, μόνον αὐτῷ B	23 μὲν (γάρ) conicio	25 ἀνδρεία codd.	

11—13 DH post locum ad lin. 19 allatum: μηδεὶς οὖν — γενέσθαι θεῷ.

14—17 DH fol. 338r Φιλωνος: ὑπὲρ ὧν οὖν ἕκαστος ἔλαχεν ἤδη ἀγαθῶν, κατὰ — ἔργον.

18. 19 pergīt DH: ἐκεῖνος θείας ἐμπερείας ἐκμαγεῖον.

ἡ δικαιοσύνη ἢ φιλάνθρωπιᾶ. φερέτω γὰρ ἔν τι ἀγαθὸν ἢ ψυχὴ καὶ
 226 τικτέτω, μὴ πάντων ἀφορος καὶ στείρα γινέσθω. σὺ δὲ τοιαῦτα ἐπι-
 τάγματα ἐπιτάξεις υἱεὶ τῷ σεαυτοῦ; εἰ μὴ τοῖς οἰκέταις ἡμέρωσ χρῆ,
 μηδὲ τοῖς ὁμοτίμοις κοινωνικῶσ· εἰ μὴ κοσμίωσ γυναικί, μηδὲ γονεῦσι
 τιμητικῶσ· εἰ μητρὸσ δλιγωρεῖσ καὶ πατρὸσ, ἀσέβει καὶ εἰσ τὸ θεῖον. 5
 εἰ χαίρεισ ἡδονῆ, μὴ δὲ φιλαργυρίασ ἀποστῆσ. ἐφίεσαι πολυχρηματίας;
 227 καὶ κενოდόξει. τί γάρ; οὐ μετριάξειν ἐν ἐνόιοσ ἀξιοῖσ, εἰ μὴ ἐν πᾶσι
 δύνασαι; οὐκ ἂν οὖν εἴποι ὁ υἱὸσ· τί λέγεισ, ὦ πάτερ; ἢ τέλειον ἀγαθὸν
 ἢ τέλειον κακὸν βούλει σοι τὸν υἱὸν γενέσθαι καὶ οὐκ ἀγαπήσεισ, εἰ
 228 πρὸ τῶν ἄκρων τὰ μέσα ἔλοιτο; οὐ διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀβραάμ ἐπὶ τῆσ
 Σοδομιτῶν ἀπωλείασ ἀρξάμενοσ ἀπὸ πεντηκοντάδοσ εἰσ δεκάδα τελευτᾶ
 (Gen. 18, 24. 32), ποτιώμενοσ καὶ ἰκετεῦων, ἴν', εἰ μὴ εὐρίσκειτο
 ἐν γενέσει ἢ παντελῆσ εἰσ ἐλευθερίαν ἄφρεισ (Lev. 25, 10), ἧσ σύμ-
 βολον ὁ πεντηκροτὸσ λόγοσ ἱερόσ, ἢ μέση παιδεία παραληφθῆ δεκάδι
 παραριθμουμένη πρὸσ τὴν τῆσ καταδικάζεσθαι ψυχῆσ μελλούσησ ἀπό- 15
 229 λυσι; τῶν ἀναγώγων οἱ πεπαιδευμένοι καὶ τῶν ἀλύρων καὶ ἀμούσων
 οἱ (ἐγ)κεχορευκότεσ τῆ ἐγκυκλίω μουσικῆ πλείουσ ἀφορμάσ ἔχουσι πρὸσ
 τὸ αὔξεσθαι, σχεδὸν ἐκ παίδων τοῖσ περὶ καρτερίασ καὶ ἐγκρατείασ καὶ
 ἀρετῆσ πάσησ λόγοισ ἐπαντληθέντεσ. διὸ εἰ καὶ μὴ παντελῶσ ἐξερρύ-
 ψαντο καὶ ἀπελούσαντο τὸ ἀδικεῖν φαιδρυνόμενοι δέ, ἀλλὰ μετρίωσ γοῦν 20
 230 καὶ μέσωσ ἐρρύψαντο. τὸ παραπλήσιον ὁ Ἡσαῦ λέγειν ἔοικε τῷ πατρί·
 „μὴ εὐλογία σοι μία ἐστί, πάτερ; εὐλόγησον καμέ, πάτερ“ (Gen. 27,
 38). ἀλλαι γὰρ ἄλλοισ ἀποκεκρίσθωσαν, τελείουσ μὲν τέλειαι, μέσαι
 δὲ ἀτελέσιν, ὡσ ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν σωμάτων· ὑγαινότων γὰρ καὶ νο-
 σούντων ἕτερα μὲν γυμνάσματα, ἕτεραι δὲ τροφαί, καὶ ὅσα ἄλλα περὶ 25
 δίαταν, οὐ τὰ αὐτά, ἀλλὰ τοῖσ μὲν τὰ πρόσφορα, ἴνα μὴδ' ὄλωσ νοσῆ-
 231 σωσι, τοῖσ δὲ τὰ οἰκεῖα, ὅπωσ πρὸσ τὸ ὑγεινότερον μεταβάλωσι. πολ-
 λῶν οὖν ἀγαθῶν ὑπαρχόντων ἐν τῆ φύσει τὸ δοκοῦν ἐφαρμόττειν μοι
 τοῦτο χάρισαι, καὶ μικρότατον ἤ, στοχασάμενοσ ἐκεῖνοῦ μόνου, εἰ δυνή-

1 ἐν Mang.: ἐνόσ codd. 3 εἰ om. B 5 τιμητικὸσ B 6 μηδὲ scripsi:
 μὴ codd. 8 δύναται conicio 8. 9 τελείωσ bis coni. Mang. 9 σου coni.
 Cohn 10 ἔλοιτο scripsi: ἔληται codd. τῆσ A: τοῖσ B 11 δεκάδα Mang.:
 πεντάδα codd. 12 ἴνα μὴ B 13 τῆ γενέσει v ἧσ A: ἢ B
 15 ψυχῆσ A: τῆσ B 17 ἐγκεχορευκότεσ Mang.: κεχορευκότεσ codd. 18 αὔξεσθαι
 scripsi (αὔξασθαι Mang.): εὔξεσθαι codd. καρτερίασ Mang.: ἀρετῆσ codd.
 18. 19 καὶ ἀρετῆσ πάσησ om. B 19 ἐπασκηθέντεσ coni. Mang. (ἴμισι ἐναςκη-
 θέντεσ) 20 δὲ codd.: δὴ Mang., τελείωσ conicio 21 Ἡσαῦ A 22 εὐλογία
 σοι] a et oi in ras. B² μία σοι ex LXX conicio ἐστί scripsi: ἔσται codd.

- σμαι τὸ δοθὲν φέρειν εὐμαρῶς, ἀλλὰ καὶ μὴ πρὸς τοῦτο ἀπειπῶν ὁ
 δυστυχῆς ὀκλάσῃ. τί δ' οἴομεθα ἐμφαίνεσθαι διὰ τοῦ „μὴ χεὶρ κυρίου 232
 οὐκ ἐξαρκέσει“ (Num. 11, 23); ἀρ' οὐχὶ τὸ πάντῃ τὰς τοῦ ὄντος
 φθάνειν δυνάμεις ἐπ' εὐεργεσίᾳ μὴ μόνον τῶν ἐνδόξων ἀλλὰ καὶ τῶν
 3. 614 M. ἀφανστεύρων εἶναι | δοκούντων; οἷς τὰ ἀρμόττοντα χαρίζεται πρὸς τὰ
 6 τῆς ἐκάστου ψυχῆς ~~ἀταθρήματα καὶ μέτρα σταθμώμενος~~ καὶ διαμετρῶν
 ἰσότητι παρ' ἑαυτῷ τὸ ἀνάλογον ἐκάστοις. (41.) καταπλήττει με οὐχ 233
 ἤμισθα καὶ ὁ τεθεὶς νόμος ἐπὶ τοῖς ἐκδουμένοις τὰ ἀμαρτήματα καὶ
 μεταγινώσκειν δοκοῦσι. κελεύει γὰρ τὸ μὲν πρῶτον ἱερεῖον προσάγειν
 10 θῆλυ πρόβατον ἄμωμον. „ἐάν δὲ“ φησί „μὴ ἰσχύῃ ἡ χεὶρ αὐτοῦ τὸ
 ἱκανὸν εἰς πρόβατον, οἷσι περὶ τῆς ἀμαρτίας ἧς ἤμαρτε δύο τρυγῶνας
 ἢ δύο νεοσσούς περιστερῶν, ἕνα περὶ ἀμαρτίας καὶ ἕνα εἰς ὀλοκαύτωμα.
 ἐάν δὲ μὴ εὐρίσκη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ζευγὸς τρυγῶνων ἢ δύο νεοσσούς περι- 234
 στερῶν, οἷσι τὸ δῶρον τὸ δέκατον οἶφι σεμίδαλιν. οὐκ ἐπιχεεῖ ἐπ'
 15 αὐτὸ ἔλαιον οὐδ' ἐπιθήσει ἐπ' αὐτὸ λίβανον, ὅτι περὶ ἀμαρτίας ἐστί.
 καὶ οἷσι αὐτὸ πρὸς τὸν ἱερέα, καὶ δραξάμενος ὁ ἱερεὺς ἀπ' αὐτοῦ
 πλήρη τὴν δράκκα τὸ μνημόσυνον ἐπιθήσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον“
 (Lev. 5, 7. 11. 12). οὐκ οὖν τρισὶ μετανοίας τρόποις ἰλάσκεται τοῖς 235
 εἰρηγμένοις, κτήνεσιν ἢ πτηνοῖς ἢ λευκοπύροις, πρὸς τὴν τοῦ καθαιρο-
 20 μένου καὶ μετανοούντος δῆπου δύναμιν· οὔτε γὰρ μικρὰ μεγάλων οὔτε
 μεγάλα μικρῶν δεῖται καθαρῶν, τῶν δὲ πρὸς τὸ ἀνάλογον ἴσων καὶ
 ὁμοίων. τί δῆποι' οὖν διὰ τριῶν ἢ καθαρῶν, ἄξιον ἐρευνῆσαι. σχεδὸν 236
 τοίνυν καὶ τὰ ἀμαρτήματα καὶ τὰ κατορθώματα συμβέβηκεν ἐν τρισὶν
 ἐξετάζεσθαι, διανοίᾳ, λόγοις, πράξεσιν. οὐ χάριν κὰν τοῖς προτρεπτικοῖς
 25 Μωυσῆς διδάσκων, ὅτι ἡ ἀγαθοῦ κτῆσις οὐτ' ἀδύνατός ἐστιν οὔτε δυσθῆ-
 ρατος, φησὶν· οὐκ εἰς οὐρανὸν ἀναπτῆναι δεῖ οὐδ' ἄχρι περάτων γῆς 237
 καὶ θαλάττης ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν σύλληψιν αὐτοῦ· ἀλλ' ἐστὶν ἐγγύς, καὶ
 σφόδρα ἐγγύς. εἶτα μόνον οὐκ ὀφθαλμοφανῶς δεῖκνυσι· „πάν ἔργον“
 φησί „τῷ στόματί σου καὶ τῇ καρδίᾳ καὶ ταῖς χερσὶ“ (Deut. 30,
 30 12—14), συμβολικῶς ἐν λόγοις, ἐν βουλαῖς, ἐν ἔργοις· ἐκ γὰρ εὐβου-
 λίας καὶ εὐλογίας καὶ εὐπραγίας τὴν ἀνθρωπίνην εὐδαιμονίαν συνίστασθαι,

1 μὴ καὶ conl. Mang.

6 σταθμώμενος B

7 ἰσώτατα conl. Mang.

12 εἰς] εἰς τὸ Hoesch.

14 (τοῦ) οἶφι conicio

σεμίδαλεως e Vaticano

cddice versionis LXX falso Mang.

ἐπιχεεῖ ex LXX Mang.: ἐπιχέσει codd.

15 λιβανωτόν Mang.

17 (αὐτῆς) ἐπιθήσει conicio; v. § 249

24 διανοίας conicio

25 Μωσῆς codd.

ἀγαθοῦ Mang.: ἀγαθῆ codd., τἀγαθοῦ conicio

28 δεῖκνυσι.

ἐν γὰρ τῷ στόματί σου, φησί, καὶ conicio

ἔργον] ῥήμα ex LXX conl. Mang.

31 εὐδαιμονίαν ἀνθρωπίνην v

- 238 ὡσπερ καὶ τὴν κακοδαιμονίαν ἐκ τῶν ἐναντίων. ἐν γὰρ τοῖς αὐτοῖς τό
 τε κατορθοῦν καὶ ἀμαρτάνειν χωρίοις ἐστί, καρδίᾳ, στόματι, χειρὶ· καὶ
 γὰρ βουλευόμεναι τινες εὐγνωμονέστατα καὶ λέγουσιν ἄριστα καὶ πράττουσι
 | τὰ πρακτέα. τριῶν δὲ ὄντων κουφότατόν ἐστι τὸ βουλευέσθαι α μὴ p. 615 M.
 239 δεῖ. συμβαίνει δὲ τὸ κουφότατον δυσασπόμενον εἶναι· χαλεπὸν γὰρ
 ψυχῆς τροπὴν εἰς ἡρεμίαν ἀγαγεῖν, καὶ θάττον ἂν τις χειμάρρου φορὰν
 ἐπίσχοι ἢ ψυχῆς τροπὴν βέουσαν ἀκατασχέτως· ἀμύθητα γὰρ ἐνθύμια
 ἄλλα ἐπ' ἄλλοις τριχυμίας τρόπον ἐπιτρέχει, φοροῦντα καὶ κυκῶντα
 240 καὶ πᾶσαν αὐτὴν βιαίως ἀνατρέποντα. τὸ μὲν οὖν ἄριστον τῆς καθάρ-
 σεως καὶ τελειώτατον τοῦτ' ἐστί, μὴδ' ἐνθυμεῖσθαι τι τῶν ἀτόπων,
 ἀλλ' εἰρήνη καὶ εὐνομία, ὧν ἡγεμών ἐστι δικαιοσύνη, πολιτεύσασθαι·
 τὸ δὲ δεύτερον, λόγους μὴ διαμαρτάνειν ψευδόμενον ἢ ψευδοροκοῦντα ἢ
 ἀπατῶντα ἢ σοφίζόμενον ἢ συκοφαντοῦντα ἢ συνόλωσ στόμα καὶ γλῶτταν
 ἐπ' ὀλέθρου τινῶν ἀνέντα, οἷς χαλινὸν ἦν ἄμεινον περιθεῖναι καὶ δεσμὸν 15
 241 ἄρρηκτον. (42.) διὰ τί δὲ τὸ λέγειν τοῦ νοεῖν τὰ μὴ προσήκοντα βαρύτε-
 ρον ἀμάρτημα, ῥῆον ἰδεῖν. ἐνθυμεῖται μὲν τις οὐ παρ' ἑαυτὸν ἔστιν
 ὄτε, ἀλλ' ἀβουλῶν· ὧν γὰρ οὐ θέλει λαμβάνειν ἐννοίας ἀναγκάζεται,
 242 τῶν δ' ἀκουσίων οὐδὲν ὑπαίτιον. λέγει δὲ τις ἐκῶν, ὥστε, εἰ μὴ εὐφρημον
 προίεται φωνήν, ἀδικεῖ κακοδαιμονῶν, ὁ μὴδ' ἐκ τύχης ἐθέλων τι τῶν 20
 ἐπεικεστέρων φθέγγασθαι· ἢ λυσitteλὲς τὴν ἀσφαλεστάτην ἡσυχίαν δεξι-
 οῦσθαι· κάπειτα μὴ ἡσυχάζων τις δύναται δῆπου βουληθεὶς σιωπᾶν.
 243 τὸ δὲ καὶ τοῦ λέγειν βαρύτερον ἀμάρτημα ἢ ἀδικος πρᾶξις ἐστί·

2 καρδίᾳ om. B	6 δυσασπόμενον con. Mang.	7 εἰς om. D Barocc.
8 τροπὴν ψυχῆς D Barocc.	9 ἀλλ' ἐπ' ἀλλήλοισ Barocc.	τριχυμίας
Barocc.	τὸν τρόπον Barocc.	ἐπιχει Barocc.
Barocc.	10 ἀνατρέποντα DM Barocc.:	φοροῦντα καὶ om. D
μὲν γὰρ ἀρκτὸν Barocc., ἄρρηκτον DM	11 τελειώτατον D Barocc.	τοῦτό D
Barocc.	μηδ' scripsi: μηδὲν codd., μὴ D Barocc., μηδὲ v	τι om. D
Barocc.	τῶν om. DM	ἀτόπων D Barocc.:
12 ἐμπολιτεύσασθαι conicio	15 ἀνέντα Mang.:	ἀνόπωτάτων codd.
18 ἀλλὰ B	20 κακοδαίμων con. Mang.	17 ῥῥδιον
ἀρχῆς con. Mang.	21 τὴν] ἦν con. Mang.	ἐκ τύχης] ἐξ
conicio	22 κάπειτα] ἐπεὶ τοι	

6—11 DP fol. 358v DM fol. 269r τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν περὶ τῶν μετονομαζομένων Mel. Barocc. fol. 168r Φάωνος: χαλεπὸν (τῆς add. Barocc.) ψυχῆς—ἀτόπων.

23—199,2 pergīt DP DM Mel. Barocc. l. c. βαρὺ δὲ τὸ διὰ λόγου τὰ πονηρὰ προφέρειν, ὁ ἐστὶν ἀδικος πρᾶξις. λόγος—βλαβερώτερον.

„λόγος γὰρ ἔργου“ φασί „σικιά,“ σικιάς δὲ βλαπτούσης πῶς οὐ τὸ ἔργον
 βλαβερώτερον; διὰ τοῦτο καὶ Μωυσῆς τὴν μὲν γνῶμην ἐγκλημάτων καὶ
 ἐπιτιμίων ἀπῆλλαξεν, ἀκουσίους τὰ πολλὰ μεταβολαῖς χρωμένῃν καὶ τροπαῖς
 καὶ πάσχουσαν μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἐπεισοφειώντων νοημάτων ἐξῴθεν ἢ
 5 δρῶσαν· τὰ δ' ὅσα ἂν ἐξέλθῃ διὰ τοῦ στόματος, ταῦτ' εἰς ἀπόλογον
 καὶ εὐθύναι ἄγει, ~~ὡς ἂν δὴ τοῦ λέγει ἐφ' ἡμῖν ὑπάρχοντος.~~ ἀλλ' αἱ 244
 μὲν λόγων εὐθυναὶ μετριώτεραι, αἱ δ' ὑπαιτίων ἔργων ἀργαλεώτεραι.
 μεγάλας γὰρ τάττει τιμωρίας ἐπὶ τοῖς μεγάλα ἀδικούσι καὶ ἔργῳ ἐπε-
 ξιῦσιν ἃ γνῶμη μὲν ἀγνώμονι ἐβουλεύσαντο, προπετεῖα δὲ γλώττης
 p. 616 M. ἐξελάτταν. (43.) τὰ δὲ καθάρσια | τῶν τριῶν, διανοίας, λόγου, πρά- 245
 11 ξως, εἶρηκεν [οὖν] πρόβατον καὶ ζεῦγος τρυγόνων ἢ περιστερῶν καὶ
 σεμιδάλεως ἱερῶν μέτρου δέκατον, ἀξίων προβάτῳ μὲν διάνοιαν καθαί-
 ρεσθαι, λόγον δὲ τοῖς πτηνῶν, σεμιδάλει δὲ πρᾶξιν. διὰ τί; ὅτι, κα- 246
 θάρπερ ἐν ἡμῖν ἄριστον ὁ νοῦς, καὶ ἐν ζῴων ἀλόγων γένει τὸ πρόβατον
 15 ἄτε ἡμερώτατον ὑπάρχον καὶ καρπὸν ἐτήσιον ἀνατέλλον ἐξ ἑαυτοῦ πρὸς
 ἀφέλειαν ὁμοῦ καὶ κόσμον ἀνθρώπων· ἐσθῆς γὰρ τὰς ἀπὸ κρυμοῦ καὶ
 θάλπου ἀνείργει βλάβας καὶ τὰ ἀπόρρητα τῆς φύσεως ἐπισκιάζουσα
 πρὸς εὐκοσμίαις τοῖς χρωμένοις ἐστί. σύμβολον οὖν ἔστω τῆς τοῦ 247
 ἀρίστου καθάρσεως, διανοίας, τὸ ζῴων ἄριστον, τὸ πρόβατον, λόγου δὲ
 20 τὰ πτηνά· κοῦφόν τε γὰρ ὁ λόγος καὶ πτηνὸν φύσει, βέλους θάπτον
 φερόμενος καὶ πάντῃ διέττων. τὸ γὰρ ἀπαξ λεχθὲν ἀναδραμεῖν μὲν
 οὐκ ἔστιν, ἔξω δὲ φερόμενον, τάχει πολλῶν τρέχον, πλήττει τὰ ὠτα
 καὶ διὰ πάσης ἀκοῆς ἐρχόμενον εὐθὺς ἤχεῖ. δίδυμος δὲ ὁ λόγος, ὁ 248
 μὲν ἀληθής, ὁ δὲ ψευδής· οὐ μοι δοκεῖ χάριν ζεῦγει τρυγόνων ἢ περι-
 25 στερῶν ἐξομοιωθῆναι. τῶν δὲ πτηνῶν τὸ μὲν περὶ ἁμαρτίας φησὶ
 δεῖν εἶναι, τὸ δὲ ὀλοκαύτωμα θύειν, ἐπειδὴ τὸν μὲν ἀληθῆ λόγον ὄλον
 δι' ὄλου συμβέβηκεν εἶναι ἱερὸν (τε καὶ) τέλειον, τὸν δὲ ψευδῆ διημαρ-
 τῆσθαί τε καὶ ἐπανορθώσεως δεῖσθαι. πράξεως δέ, ὡς ἔφη, σύμβολον 249

2 Μωσῆς codd.	3 ἀκουσίους scripsi: ἀκουσίαις codd.	7 ὑπαιτίων Mang.:
ὑπαιτίαι codd.	11 οὖν seclusi, fort. θῆλυ leg., νῦν conl. Cohn	
12 τριῶν μέτρων conl. Mang.	15 ἀνατέλλον A	16 ἀσφάλειαν conl. Mang.
17 ἀποσκιάζουσα Hoesch.	18 εὐκοσμίαις B: εὐκοσμίαν A	19 ζῴων B(?)ν
	21 φερόμενος et διέττων scripsi: φερόμενον et διέττων codd.	
24 ζεῦγει ex ζεύγη corr. B	25 τὸ Hoesch.: τὰ codd.	26 εἶναι fort.
secl.	27 ὄλων conl. Cohn	τε καὶ addidi, καὶ add. Mang.

1 Democriti fr. 105 Natorp, qui omisit testimonia Philonea.

ἡ σεμίδαλις· καὶ γὰρ ταύτην συμβέβηκεν οὐκ ἄνευ τέχνης καὶ ἐπινοίας
 καθαιρεσθαι, ἀλλὰ χερσὶ σιτοπόνων, ἐπιτήδευμα τὸ πρᾶγμα πεποιηχότων,
 διακρίνεται. διὸ καὶ φησι· «δραξάμενος ὁ ἱερεὺς πλήρη τὴν δρακὰ τὸ
 250 μνημόσυνον αὐτῆς ἀνοίσει» (Lev. 5, 12), διὰ τῆς δρακὸς τὸ ἐγγεῖρημα
 εἶπεν· «ἐὰν δὲ μὴ ἰσχύῃ ἡ χεὶρ τοῦ ἱκανοῦ εἰς πρόβατον» (ibid. 5, 7),
 ἐπὶ δὲ τῶν πτηνῶν· «ἐὰν δὲ μὴ εὐρίσκη» (ibid. 5, 11). διὰ τί; ὅτι
 μεγάλης μὲν ἰσχύος καὶ ὑπερβαλλούσης δυνάμεώς ἐστι καταλῦσαι τὰς
 251 τῆς διανοίας τροπὰς, οὐ μεγάλης δὲ ῥώμης τὰ λόγων ἐπισχεῖν ἄμαρ-
 τήματα. πάντων γὰρ ἀλεξίκακον τῶν διὰ φωνῆς ἄμαρτανομένων, ὡς 10
 καὶ πρότερον εἶπον, ἴσυχία, ἢ παντὶ τῷ ῥάδιον χρῆσθαι· πολλοὶ δὲ
 διὰ τὸ λαλῶν καὶ ἀμετροπέδῃ οὐχ εὐρίσκουσι πέρας ἐπιθεῖναι τῷ λόγῳ.
 252 (44.) ταύταις καὶ ταῖς παραπλησίαις τομαῖς καὶ διαστολαῖς τῶν πραγ-
 μάτων ἐντραφεῖς καὶ ἑνασκηθεῖς ὁ ἀστείος ἀρ' οὐκ εἰκότως εὐχεσθαι
 ἂν δόξαι τὸν Ἰσμαῆλ ζῆν, εἰ μὴ δύναται κυφορῆσαι πω | τὸν Ἰσαάκ; p. 617 M.
 253 τί οὖν ὁ χρηστὸς θεός; Ἐν αἰτησαμένῳ δύο δίδωσι καὶ τὸ ἕλαττον 16
 εὐξαμένῳ χαρίζεται τὸ μείζον. «εἶπε» γὰρ φησι «τῷ Ἀβραάμ; ναί,
 ἰδοὺ Σάρρα ἡ γυνὴ σου τέξεται σοι υἱόν» (Gen. 17, 19)· εὐθυβόλος γε
 ἢ συμβολικῆ ἀπόκρισις ἢ ναί. τί γὰρ ἐμπρεπέστερον ἢ τὰγαθὰ ἐπι-
 254 νεύειν θεῷ καὶ ταχέως ὁμολογεῖν; ἀλλ' οἷς ἐπινεύει τὸ θεῖον, ἅπας 20
 ἄφρων ἀνανέουκε. τὴν γοῦν Λεῖαν μισουμένην εἰσάγουσιν οἱ χρησιμοί·
 διὸ καὶ τοιαύτης ἔτυχε προσήρσεως· ἐρμηνευθεῖσα γὰρ ἐστὶν ἀνανευο-
 μένη καὶ κοπιῶσα διὰ τὸ πάντας ἡμᾶς ἀρετὴν ἀποστρέφουσαι καὶ κο-
 255 πῶδῃ νομίζειν ἐπιτάγματα οὐχ ἡδέα πολλάκις ἐπιτάττουσαν. ἀλλὰ
 τοσαύτης ἀποδοχῆς ἡξίεται παρὰ τοῦ πανηγεμόνος, ὥστε τὴν μήτραν 25
 ὑπ' αὐτοῦ διοιχεῖσαν (Gen. 29, 31) σπορὰν θείας γονῆς παραδέξασθαι
 πρὸς τὴν τῶν καλῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ πράξεων γένεσιν. μάθε οὖν,
 ὦ ψυχῆ, ὅτι καὶ «Σάρρα», ἡ ἀρετὴ, «τέξεται σοι υἱόν», οὐ μόνον Ἄγαρ,
 ἢ μέση παιδεία· ἐκείνης μὲν γὰρ τὸ ἔγγονον διδακτόν, ταύτης δὲ πάντως
 256 αὐτομαθὲς ἐστὶ. μὴ θαυμάσης (δ'), εἰ πάντα φέρων σπουδαῖα ὁ θεός· 30
 ἦνεγκε καὶ τοῦτο τὸ γένος, σπάνιον μὲν ἐπὶ γῆς, πάμπλου δ' ἐν οὐρανῷ.

3 διακρίνεσθαι conicio τὴν B: τὸν A 4 αὐτῆς ex LXX Mang.: αὐτῶν
 codd. 8 ὑπερβαλλούσης B 9 οὐ om. B 18 σοι B: om. A
 19 prius ἢ] καὶ conl. Mang. τὰ ἀγαθὰ B 20 θεῷ scripsi: θεοῦ AB, θεόν
 Cantabrig. Coll. S. Trin. B. 9. 6, τε conl. Mang. 24 ἐπιτάττουσαν] v add. B⁷
 25 τοῦ πανηγεμόνος Mang.: τῶν ἡγεμόνων codd., τοῦ πάντων ἡγεμόνος conl. Cohn
 26 θείας Cohn: θελου codd. 30 δ' addidit (τά) σπουδαῖα conicio
 31 τὸ B² (Mang.): om. AB¹

μάθοις δ' ἄν ἀπὸ τῶν ἄλλων, ἐξ ὧν συνέστηκεν ἄνθρωπος. ἀρά γε οἱ ὀφθαλμοὶ διδασκόμενοι ὁρῶσι; τί δ'; οἱ μυκτῆρες ὄσφραίνονται μαθησίαι; ἀπτονται δ' αἱ χεῖρες ἢ οἱ πόδες προϊάσκει κατ' ἐπιτάγματα ἢ παραινήσεις ὑφηγητῶν; αἱ δ' ὀρμαὶ καὶ φαντασίαι — πρῶται δ' εἰσὶν 257
 5 αὐταὶ κινήσεις καὶ σχέσεις ψυχῆς — διδασκαλίᾳ συνέστησαν; παρὰ δὲ σοφιστῆν φοιτήσας ὁ νόμος ἡμῶν νοεῖ καὶ καταλαμβάνει ἔμαθε; πάντα ταῦτ' ἀφειμένα διδασκαλίας ἀπαυτοματιζούση φύσει χρῆται πρὸς τὰς οἰκειάς ἐνεργείας. τί οὖν ἔτι θαυμάζεις, εἰ καὶ ἀρετὴν ἄπονον καὶ 258
 10 ἀταλαίπωρον ὁ θεὸς ὀμβρήσει μηδεμιᾶς δεομένην ἐπιστάσιαις, ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς ὀλόκληρον καὶ παντελεῆ; εἰ (δὲ) καὶ μαρτυρίαν βούλει λαβεῖν, Μωυσέως ἀξιοπιστοτέρην εὐρήσεις; ὅς φησι τοῖς μὲν ἄλλοις ἀνθρώποις ἀπὸ γῆς εἶναι τὰς τροφάς, μόνῃ δὲ ἀπ' οὐρανοῦ τῷ ὀρατικῷ. ταῖς 259
 μὲν οὖν ἀπὸ γῆς καὶ ἄνθρωποι γεωπόνου συνεργούσι, τὰς δ' ἀπ' οὐρανοῦ νίφει χωρὶς συμπράξεως ἐτέρων ὁ μόνος αὐτοεργὸς θεός. καὶ μὴν
 15 λέγεται· „ἰδοὺ ὧ ὑμῖν ἄρτους ἀπ' οὐρανοῦ“ (Exod. 16,4). τίνα οὖν
 p. 618 M. ἀπ' (οὐρανοῦ) τροφὴν ἐνδίκως ἕσθαι λέγει, ὅτι μὴ τὴν οὐράνιον | σοφίαν; ἦν ἄνωθεν ἐπιπέμπει ταῖς ἡμέρας ἀρετῆς ἐχούσαις ψυχαῖς ὁ 260
 φρονήσεως εὐθηρίαν καὶ εὐετηρίαν ἔχων καὶ τὰ ὅλα ἄρδων καὶ μάλιστα ἐν ἱερῇ ἐβδόμῃ, ἣν σάββατον καλεῖ (Exod. 16,23 ss.). τότε γὰρ τὴν
 20 τῶν αὐτομάτων ἀγαθῶν φορὰν ἕσθαι φησιν, οὐκ ἐξ ὅλης τέχνης ἀνατελλόντων, ἀλλ' αὐτογενεῖ καὶ αὐτοτελεῖ φύσει βλαστανόντων καὶ τοὺς οἰκειοῦς φερόντων καρπούς.

(45.) Τέξεται οὖν σοὶ ἡ ἀρετὴ υἱὸν γενναῖον ἄρρενα (Gen. 17,19), 261
 παντὸς ἀπηλλαγμένον θύλακος πάθους, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τὸ
 25 πάθος, ὅπερ ἂν ἐπ' αὐτῷ πάθους, πείσῃ δὲ πάντως χαράν· ὥστε καὶ τὸ σύμβολον αὐτῆς ὄνομα θήσεις, γέλωτα. καθάπερ λύπη καὶ φόβος ἰδίας 262
 ἀναφθίγγει ἐχουσιν, ἃς ἂν τὸ βιασάμενον καὶ κρατῆσαν ὀνοματοποιήσῃ πάθος, οὕτως εὐβουλίαι καὶ εὐφροσύναι φυσικαῖς ἐκφωνήσεσιν ἀναγκάζουσι χρῆσθαι, ὧν οὐκ ἂν εὕροι τις κυριωτέρας καὶ εὐυβολωτέρας
 30 κλήσεις, καὶν τυγχάνῃ περὶ τὰς κλήσεις σοφός. διὸ φησιν· „εὐλόγηκα 263

1 μάθης B 2 ὄσφραίνονται scripsi: ὄσφρονται codd. 5 σχέσεις Mang.:
 πείσεις codd. 6 σοφιστῆν Mang.: σοφιστῆ codd. 7 ταῦτα B
 ἀφειμένα scripsi: ἐφειμένα codd., ἀφειμένα Mang. 10 (δὲ) add. Mang.
 11 Μωσέως codd. 14 νίφει codd. 16 ἀπ' οὐρανοῦ τροφὴν Markland (nisi
 quod οὖν del.): ἀποτροφὴν codd. 17 ἐπινίφει con. Mang. 18 ἔχων) χέων
 Mang. 20 αὐτομάτων Mang.: αὐτομαθῶν codd. ἄλλης] ὑλικῆς con. Mang.,
 ἀνθρωπίνης conicio 21 αὐθιγενεῖ conicio 26 καθάπερ (γάρ) con. Cohn
 27 ὀνοματοποιήσῃ scripsi: ὄνομα ποιήσῃ codd. 30 τυγχάνοι A

- αὐτόν, ἀξήσω αὐτόν, πληθυνῶ, δώδεκα ἔθνη γεννήσει“ (ibid. 20), τὸν κύκλον καὶ τὸν χρόνον ἅπαντα τῶν σοφιστικῶν προπαιδευμάτων. „τὴν δὲ διαθήκη μου στήσω πρὸς Ἰσαάκ“ (ibid. 21), ἐν’ ἑκατέρᾳ ἀρετῆς τὸ ἀνθρώπων μεταποιῆται γένος, διδακτῆς τε καὶ αὐτομαθοῦς, τὸ μὲν ἀσθενέστερον διδασκομένης, ἐτοιμῆς δὲ τὸ ἐρρωμένον. 5
- 264 (46.) „Εἰς δὲ τὸν χρόνον ἐξέταί σοι“, φησίν, ἡ σοφία χαράν (ibid.). ποῖον, ὧ θαυμασιώτατε, δεικνύεις καιρὸν; ἢ τὸν ὑπὸ γενέσεως ἀδεικτον μόνον; ὁ γὰρ ἀληθὴς αὐτὸς (ἄν) εἶη καιρὸς, ἀνατολῆ τῶν ὄλων, ἡ εὐπραξία καὶ εὐκαιρία γῆς, οὐρανοῦ, τῶν μεταξὺ 10
- 265 φύσεων, ζῴων ὁμοῦ καὶ φυτῶν ἀπάντων. ὅθεν καὶ Μωυσῆς ἐθάρρῃσεν εἰπεῖν τοῖς ἀποδεδρακόσι καὶ μὴ θέλουσι τὸν ὑπὲρ ἀρετῆς ἄρσθαι πόλεμον πρὸς τοὺς ἀντιτεταγμένους· „ἀφέστηκεν ὁ καιρὸς ἀπ’ αὐτῶν, ὁ δὲ κύριος ἐν ἡμῖν“ (Num. 14,9). μόνον γὰρ οὐκ ἀντικρως ὁμολογεῖ τὸν θεὸν καιρὸν, δὲ παντὸς μὲν ἀσεβοῦς μακρὰν ἀφέστηκεν, ἀρετώσας 15
- 266 δ’ ἐμπεριπατεῖ ψυχαῖς. „περιπατήσω“ γὰρ φησιν „ἐν ὑμῖν, καὶ ἔσομαι ὑμῶν θεός“ (Lev. 26,12). οἱ δὲ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους καιροὺς εἶναι λέγοντες οὐ κυρίως καταχρῶνται τοῖς ὀνόμασι, ἅτε μὴ πάνυ | τὰς φύσεις p. 619 M. τῶν πραγμάτων ἠκριβωκότες, ἀλλὰ πολλοῦ τοῦ εἰκῆ μετέχοντες.
- 267 (47.) Ἐπιτείνων δὲ τὸ κάλλος τοῦ γεννωμένου φησὶν αὐτὸ „ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ ἑτέρῳ“ (Gen. 17,21) γεννηθῆσθαι, ἐνιαυτὸν ἕτερον 20 οὐ (τὸ) τοῦ χρόνου μηνῶν διάστημα, ὃ ταῖς σεληνιακαῖς ἢ ἡλιακαῖς ἀναμετρεῖται περιόδοις, ἀλλὰ τὸ ἔκτοπον καὶ ξένον καὶ καινὸν ὄντως, ἕτερον τῶν ὁρωμένων καὶ αἰσθητῶν, ἐν ἀσωμάτοις καὶ νοητοῖς ἐξεταζόμενον, ὅπερ τὸ χρόνου παράδειγμα καὶ ἀρχέτυπον εἰληγεν, αἰῶνα. αἰὼν δὲ ἀναγράφεται τοῦ νοητοῦ βίως κόσμου, ὡς αἰσθητοῦ χρόνος. 25
- 268 ἐν τῷ ἐνιαυτῷ καὶ „τὴν ἑκατοστεύουσαν εὐρίσκει κριθὴν“ (Gen. 26,12) ὁ τὰς θεοῦ χάριτας ἐπὶ γενέσει πλειόνων σπεύρας ἀγαθῶν, ἐν’ ὧς
- 269 πλείστοι τῶν ἐπαξίων τυχεῖν μεταλάβωσιν. ἀλλὰ γὰρ τῷ σπεύραντι καὶ θερίζειν ἔθος· ὁ δ’ ἔσπειρε μὲν ἐπιδεικνύμενος τὴν ἐχθρὰν φθόνου καὶ κακίας ἀρετῆν, εὐρεῖν δέ, ἀλλ’ οὐ θερίσαι λέγεται· ὁ γὰρ στάχυν 30

1 (καὶ) πληθυνῶ coni. Mang. 5 αὐτομαθοῦς δὲ τὸ ἐρρωμέντερον coni. Mang.
 τῷ ἐρρωμένῳ B 8 ἄν addidi 9 καὶ ἡ B 10 Μωσῆς
 codd. 11 ἀποδεδειχάσκει coni. Mang. 18 πολλοῦ om. B
 εἰκάου coni. Mang. 19 αὐτὸν coni. Cohn 21 τὸ addidi 27 δὲ coni.
 Mang. 25 ὡς καὶ Mang.

ἀδρότερον τῶν εὐεργεσιῶν καὶ πλήρη πεποιτηκῶς ἕτερος ἦν, ὃς εὐτρεπισάμενος καὶ ἐτοιμασάμενος ἐλπίδας μείζους καὶ πλείους ὄψεαι προὔθηκε τοῖς ζητοῦσιν εἰς εὐρεσιν.

(48.) Τὸ δὲ „συνετέλεσε λαλῶν πρὸς αὐτὸν“ (Gen. 17,22) ἴσον 270

- 5 ἐστὶ τῆν τὸν ἀχροατὴν αὐτὸν ἐτελείωσε κενὸν ὄντα σοφίας πρότερον καὶ ἀθανάτων λόγων ἐπλήρωσεν. ἐπεὶ δὲ τέλειος ὁ μαθητὴς ἐγένετο, „ἀνέβη κύριος ἀπὸ Ἀβραάμ“ (ibid.) δηλῶν, οὐχ ὅτι διεζεύχθη — φύσει γὰρ θεοῦ ὁπαδὸς ὁ σοφός —, ἀλλὰ τὸ ἐκούσιον τοῦ μαθητοῦ βουλόμενος παραστῆσαι, ἵν', ὅπερ ἔμαθε, μηκέτι ἐφεστῶτος τοῦ διδάσκοντος χωρὶς
10 ἀνάγκης αὐτὸς ἐπιδεικνύμενος, ἐθελουργῶ καὶ αὐτοκελεύστω προθυμῶς χρώμενος, ἐνεργῆ δι' ἑαυτοῦ. διδωσι γὰρ ὁ διδάσκαλος τῆν μαθόντι τόπον πρὸς τὴν ἄνευ ὑποβολῆς ἐκούσιον μελέτην, ἀλήστου μνήμης ἐγχαράττων βεβαιότατον εἶδος.

1 εὐεργεσιῶν] συνήθων conicio
conicio

Ἥ ὅπερ Mang.: ὡπερ codd.

ὃς scripsi: ὁ codd.

7 (φησι) κύριος

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΕΟΠΕΜΠΤΟΥΣ ΕΙΝΑΙ
ΤΟΥΣ ΟΝΕΙΡΟΥΣ

- 1 (1.) Ἡ μὲν πρὸ ταύτης γραφῆ περιεῖχε τῶν θεοπέμπτων ὄνειρων I p. 620 M.
τοὺς κατὰ τὸ πρῶτον εἶδος ταττομένους, ἐφ' οὗ τὸ θεῖον ἐλέγομεν κατὰ
τὴν ἰδίαν ἐπιβολὴν τὰς ἐν τοῖς ὕπνοις ἐπιπέμπειν φαντασίας. ἐν ταύτῃ
2 δ', ὡς ἂν οἶόν τε ἤ, δηλώσομεν τοὺς ἐφαρμόττοντας τῷ δευτέρῳ. δεύ-
τερον δ' εἶδος, ἐν ᾧ ὁ ἡμέτερος νοὺς τῷ τῶν ὄλων συχινούμενος ἐξ 5
ἑαυτοῦ κατέχεσθαι τε καὶ θεοφορεῖσθαι δοκεῖ, ὡς ἱκανὸς εἶναι προλαμ-
βάνειν καὶ προγινώσκειν τι τῶν μελλόντων. ὅναρ δ' ἐστὶ πρῶτον οἰκεῖον
3 εἶδει τῷ σημαينوμένῳ τὸ φανὲν ἐπὶ τῆς οὐρανοῦ κλίμακος τόδε· „καὶ
ἐνουπιάσθη· καὶ ἰδοὺ κλίμαξ ἐστηριγμένη ἐν τῇ γῆ, ἧς ἡ κεφαλὴ ἀφι-
κνεῖτο εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον 10
ἐπ' αὐτῆς· ὁ δὲ κύριος ἐπεστήρικτο ἐπ' αὐτῆς· καὶ εἶπεν· ἐγὼ εἰμι ὁ

Φίλωνος MAG: om. FHP τοὺς ὄνειρους εἶναι transpos. F 1 μὲν MA:
μὲν οὖν GFHP τῶν θεοπέμπτων ὄνειρων hic habet MA: post ταττομένους
transpos. (τῶν om. P) GFHP 3 ὑποβολὴν F, ἐπιβολὴν P²
4 δὲ GFP ἂν om. L, δηλώσωμεν A ἐφαρμόττοντας MA:
ἐφαρμόζοντας ceteri 5 (ἦν), ἐν conl. Cohn 6 ἑαυτοῦ H: αὐτοῦ ceteri
δοκεῖ MAP: ἐδόκει GFH 7 δὲ ἐστὶ GFHP 8 εἶδει H: εἶδη G, ἦδη A,
εἴ τι MFP οὐρανὸν κλίμακος G (Mang.): οὐρανοκλίμακος ceteri τὸ δὲ
MAFP 9 post ἐνουπιάσθη add. Ἰακώβ GFHP 10 οἱ om. A 11 αὐτῇ G
post prius αὐτῆς verba καὶ ἰδοὺ κλίμαξ ἐστηριγμένη ἐν τῇ γῆ ex lin. 9 repet. HP
ὁ δὲ κύριος ἐπεστήρικτο MA: καὶ (ὁ add. HP) κύριος ἐστήλωται GFHP αὐτῇ G
ὁ MA, s. s. H: om. GFP εἰμι] κύριος conicio (v. § 159. 166. 175)

1 ss. cf. Origenem in vol. I p. LXXXXVII.
De div. I 64.

2 ss. cf. Posidonium apud Cic.

- θεός Ἀβραάμ τοῦ πατρός σου καὶ ὁ θεός Ἰσαάκ· μὴ φοβοῦ· ἡ γῆ, ἐφ'
 ἧς σὺ καθεόδεις, σοὶ δώσω αὐτήν καὶ τῷ σπέρματί σου, καὶ ἔσται τὸ
 σπέρμα σου ὡς ἡ ἄμμος τῆς γῆς, καὶ πλατυνθήσεται ἐπὶ θαλάσσαν
 καὶ λίβρα καὶ βορρᾶν καὶ ἀνατολάς· καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι
 5 αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ (ἐν) τῷ σπέρματί σου. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μετὰ σοῦ,
 διαφυλάσσω σε ἐν τῷ ὄρει παρὰ τὴν πορευθῆσαι καὶ ἀποστρέψω σε
 εἰς τὴν γῆν ταύτην, ὅτι οὐ μὴ σε ἐγκαταλείπω, ἕως τοῦ ποιῆσαι με πάντα
 p. 621 M. ὅσα ἐλάλησα σοι“ (Gen. 28, 12—15). | προκατασκευὴ δ' ἐστὶ τῆς φαν- 4
 τασίας ἀναγκαία, ἣν ἀκριβώσαντες εὐμαρῶς ἴσως δυνησόμεθα καὶ τὰ
 10 δηλούμενα ὑπὸ τῆς φαντασίας καταλαβεῖν. τίς οὖν ἡ προκατασκευὴ;
 „καὶ ἐξῆλθε“ φησὶν „Ἰακώβ ἀπὸ τοῦ φρέατος τοῦ ὄρκου καὶ ἐπορεύθη
 εἰς Χαρρᾶν, καὶ ἀπήντησε τόπῳ· ἔδου γὰρ ὁ ἥλιος· καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν
 λίθων τοῦ τόπου καὶ ἔθηκε πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκοιμήθη ἐν τῷ
 τόπῳ ἐκεῖνον“ (ibid. 10. 11)· κάπειτ' εὐθύς ἐστὶ τὸ ὄναρ. οὐκοῦν ἄξιον 5
 15 ἐν ἀρχῇ ταυτὶ τρία διαπορῆσαι· ἐν μὲν τί τὸ τοῦ ὄρκου φρέαρ καὶ διὰ
 τί οὕτως ὠνομάσθη, δεύτερον δὲ τίς ἡ Χαρρᾶν καὶ διὰ τί ἀπὸ τοῦ
 λεχθέντος φρέατος ἐξεληθὼν εἰς Χαρρᾶν ἔρχεται εὐθύς, τρίτον τίς ὁ τόπος
 καὶ διὰ τί, ὅταν γένηται κατ' αὐτόν, ὁ μὲν ἥλιος δύεται, αὐτὸς δὲ κοιμᾶται.
 20 (2.) Σκοπῶμεν οὖν αὐτίκα τὸ πρῶτον. ἐμοὶ τοίνυν δοκεῖ σύμ- 6
 βολον εἶναι τὸ φρέαρ ἐπιστήμης· οὐ γάρ ἐστιν ἐπιπόλαιος αὐτῆς ἡ φύσις,

1 Ἀβραάμ fere scribunt HP	τοῦ MAG, s. s. H; om. FP	ὁ MAH ² :
om. GFPH ¹	ἡ γῆ MA: τὴν γῆν ceteri	2 ἧς] ῥ AF
MA: om. ceteri	3 ἡ ἄμμος MA: χοῦς ceteri (ὁ s. s. H ²)	αὐτὴν
3—5 καὶ—σου om. A	3 πλατυνθήσεται Mang. (cf. § 176): πληθυνθήσεται	
HP, πληθυνθήσονται MGF	4 λίβρα καὶ ante ἀνατολάς transp. M	
λίβαν F	ἐυλογηθήσονται G	5 φυλαί M: συγγέναι ceteri
ἐν addidi	post σου rep. καὶ ἔσται—γῆς ex lin. 2. 3 M	μετὰ σοῦ
om. MA	6 διαφυλάσσω MA	σε s. s. H
ἐπιστρέψω ceteri	7 ἐγκαταλείπω GL	8 ὅσα MA: 2 ceteri
MAP	9 ἴσως om. G	10 καταλαβεῖν MA: καταλαμβάνειν ceteri
11 prius τοῦ om. FPH ¹	alterum τοῦ s. s. H ² P ² , om. F	12 ἀπήντησεν
ἐν τόπῳ GFHP	ἔδου γὰρ MA (cf. § 72): καὶ ἠύλισθη ἐκεῖ, ὅτι εἰσῆλθεν ceteri	
13 κεφαλῆν H	αὐτοῦ v	14 κάπειτα G
ἐστὶ] ἐπὶ G, ἔπειτα conicio	15 ταυτὶ τρία MA: τρία ταῦτα ceteri	τὸ MA,
s. s. G ² H ² : om. G ¹ FPH ¹	post ὄρκου add. τὸ P ²	17 λεχθέντος MA: προλε-
χθέντος ceteri	hic habet MA: post ἔρχεται transpos. GFHP	
εὐθύς (GFHP: om. MA	18 κατ' αὐτοῦ F	δύηται GP
καὶ τὸ A	τοίνυν om. MA	20 τὸ]

21 sqq. cf. Orig. Contra Cels. IV 44 p. 537 (Siegfried, Philo von Alex. p. 356). Ambros. de Isaac 4,21.

ἀλλὰ πάνυ βαθεῖα· οὐδ' ἐν φανερωῖ πρόκειται, ἀλλ' ἐν ἀφανεί που κρύπτεσθαι φιλεῖ· οὐδὲ ῥαδίως, ἀλλὰ μετὰ πολλῶν πόνων καὶ μόλις ἀνευρίσκειται. καὶ ταῦτ' οὐ μόνον ἐπὶ τῶν μεγάλα καὶ ἀμύθητα ὄσα 7 θεωρήματα ἔχουσῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν εὐτελεστάτων θεωρεῖται. ἦν γοῦν ἂν ἐθέλης ἐλοῦ τῶν τεχνῶν, μὴ μοι τὴν ἀρίστην, ἀλλὰ τὴν πασῶν 8 ἀφανεστάτην, ἦν ἐλευθερὸς μὲν ἦσας οὐδὲς ἐν τῆλει τραφεὶς ἐκὼν ἐπιτηδεύσειεν ἄν, ἐν ἀγρῷ δὲ μόλις ἄκων οἰκέτης δυσκόλῃ καὶ δυστρόπῃ 9 παλαίων δεσπότῃ βιαζομένῃ πολλὰ δρᾶν τῶν ἀβουλήτων. εὐρεθῆσεται γὰρ οὐχ ἀπλοῦν, ἀλλὰ ποικίλον τὸ πρᾶγμα, οὐ θήρα ληπτόν, δυσεύρετον, δυσπεριγένητον, ἐχθρόν μὲν ὄκνη καὶ ἀμελείᾳ καὶ ῥαθυμίᾳ, σπουδῆς 10 δὲ καὶ φιλοτιμίας ἰδρώτων τε καὶ φροντίδων μεστόν. οὐ χάριν οὐδ' ὕδωρ ἐν τῷ φρέατι τούτῳ φασὶν οἱ δρύττοντες εὐρεῖν (Gen. 26,32), ἐπειδὴ τὰ τέλη τῶν ἐπιστημῶν οὐ δυσεύρετα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνεύρετα 11 παντελῶς εἶναι συμβέβηκε. γραμματικώτερος δὲ διὰ τοῦτο καὶ γεωμετρικώτερος ἕτερος ἐτέρου γίνεται τῷ τὰς ἐπιτάσεις καὶ παραυξήσεις ἀμήχανον εἶναι ὄροις περιγραφῆναι· πλείω γὰρ αἰεὶ τῶν εἰς μάθησιν ἠκόντων τὰ ἀπολείπομενα ἐκδέχεται καὶ ἐφεδρεύει, ὡς καὶ τὸν ἄπτεσθαι περάτων ἐπιστήμης ὑπολαμβανόμενον ἡμιτελῆ παρ' ἐτέρῳ κριτῆ νομίζεσθαι, παρὰ 12 δὲ ἀληθείᾳ δικαζούσῃ καὶ ἄρτι ἄρχεσθαι δοκεῖν. ἠβραχῦς μὲν γὰρ ὁ βίος,“ ἔφη τις, ἠὲ δὲ τέχνη μακρά,“ ἦς ἀριστα καταλαμβάνει τὸ μέγεθος 20

1 ἀφανεί] d s. s. G² 3 post ἀνευρίσκειται verba καὶ ἐπὶ — θεωρεῖται ex lin. 4 add. H, sed rursus del. 3. 4 καὶ ταῦτα — ἐχουσῶν rep. in mg. H²
3 ταῦτ' οὐ M: τούτου A, ταῦτα οὐ ceteri 4 μεγάλων A 3. 4 ὄσα θεωρήματα om. G 5 πασῶν MA: ἀπασῶν ceteri 7 ἂν om. MA
δυσκόλῃ καὶ δυστρόπῃ MA: δυστρόπῃ καὶ δυσκόλῃ ceteri 8 δουλεύων conl.

Mang. 9 ποικίλλω G οὐ om. GF, add. mg. P² 10 θηρατοῦ GF, τῆ ῥαστώνῃ conicio 11 ληπτόν MAH²P²: μεμπτόν GFH¹P¹ 12 δυσόρατον MA 10 ἀμελείᾳ καὶ ῥαθυμίᾳ MA: ῥαθυμίᾳ καὶ ἀμελείᾳ ceteri 11 τε] δὲ A οὐ χάριν om. Turn. 12 τοῦτο A 13 δυσεύρητα D ἀνεύρητα D 14 συμβέβηθεν HP δὲ om. MA 14. 15 δὲ — γεωμετρικώτερος om. D 15 τῷ] τῶν AP ἐπιδόσεις coniciebam 16 εἶναι ὄροις M: ὄροις εἶναι ceteri αἰεὶ MAP²: αἰεὶ ceteri 17 τὰ s. s. H²P² ἐκδέχεται MAP²: ἐκδέχεσθαι ceteri ἐφεδρεύει MAP²: ἐφεδρεύειν ceteri 18 ὑπολαμβανόμενον MA: ὑπολαμβάνοντα ceteri νομίζεσθαι MA: ὑπολαμβάνεσθαι ceteri 19 ἄρτι om. A ἄρχεσθαι] νομίζεσθαι G γὰρ om. G 20 ὡς post βίος add. GFHP ἦς MA: ἦ FHP, ἔς G (man. 2 ut vid.)

13—16 DK fol. 262r ἐκ τοῦ περὶ τῶν ὀνείρων· τὰ τέλη — περιγραφῆναι.

20 Hip-

procrates, Aphorismi I 1.

- p. 622 M. ὁ ἀψευδῶς ἐμβαθύνων αὐτῇ καὶ ὡσπερ φρέαρ | αὐτὴν ὀρύττων. διὸ
καὶ τελευτῶντά τινα πολιὸν ἤδη καὶ ὑπέργηρων λόγος ἔχει θαυραίνειν, οὐ
δι' ἀνανδρίαν φόβῳ θανάτου, ἀλλὰ διὰ παιδείας ἴμερον ὡς νῦν πρῶτον
εἰς αὐτὴν εἰσιόντα, ὅτε πανύστατ' ἔξεισιν. ἀνθεὶ γὰρ ἡ ψυχὴ πρὸς ἐπι- 11
5 στήμην, ὅποτε αἱ τοῦ σώματος ἀκμαὶ χρόνου μῆκει μαραίνονται. πρὶν
οὖν ἡβῆσαι καὶ ἐνεάσαι τῶν πραγμάτων ἀκριβεστέραν καταλήψει,
χαλεπὸν ὑποσκελισθῆναι. τὸ δὲ πάθος τοῦτο κοινὸν ἀπάντων ἐστὶ τῶν
φιλομαθῶν, οἷς νέα ἐπὶ παλαιοῖς ἀνίσχει καὶ ἀναλάμπει θεωρήματα,
πολλὰ μὲν καὶ τῆς ψυχῆς, ὅποτε μὴ στεῖρα καὶ ἄγονος εἶη, τικτούσης,
10 πολλὰ δὲ καὶ τῆς φύσεως ἀτεχμάρτως ἐκ ταυτομάτου προφαινούσης τοῖς
διάνοιαν ὀυδορκοῦσι. τὸ μὲν οὖν ἐπιστήμης φρέαρ ὄρον καὶ τελευτὴν
οὐκ ἔχον τοιοῦτον ἀπεδείχθη. διὰ τί δὲ ὄρκος ὠνομάσθη (Gen. 26,33), 12
λεκτέον· τὰ ἐνοιαζόμενα τῶν πραγμάτων ὄρκῳ διακρίνεται καὶ τὰ ἀβέ-
βαια βεβαιοῦται καὶ τὰ ἄπιστα λαμβάνει πίστιν· ἐξ ὧν ἐκεῖνο συναίεται,
15 ὅτι περὶ οὐδενὸς ἂν τις οὕτως βεβαιώσαιοτο, ὡς περὶ τοῦ τὸ σοφίας γένος
ἀπερίγραφον καὶ ἀτελευτήτον εἶναι. καλὸν μὲν οὖν καὶ ἀνωμότωρ διε- 13
ξίοντι περὶ τούτων συνεπιγράφεσθαι· ὁ δὲ μὴ λίαν εἰς συναίεσιν εὐχερῆς
ἐνωμότωρ γενομένην συναίνειτω. μηδεὶς δὲ ὁμνῶναι τὸν τοιοῦτον ὄρκον

1 ὁ MAP ² : om. ceteri	ὀρύττων αὐτὴν HP	διὸ MA: δν ceteri
2 τινα MA: om. ceteri	3 δι' δ' F ¹	ἀνανδρεῖαν P
post νῦν add. ἔχων AP ²	4 εἰς αὐτὴν MAP ² : ἐπ' αὐτὰ G ² , ἐπ' αὐτῇ H(P ¹),	διὰ om. A
ὑπ' αὐτῇ F(G ¹ ?)	εἰσιόντα MAP (eis in ras. P ²): ἱερεὶ ὄντα G ¹ , ἀνιερίον ὄντα G ² ,	
ἔρει ὄντα F; ἐρ, ras. 1 litt., ὄντα H (supra p scr. εἰν H ²)	πάνυ κατέξεισιν A	
πρὸς] κατ' A	5 αἰ] καὶ MA	7 ante χαλεπὸν add.
οὐ A	κοινῶν G	9 πολλοὺς N
		11 διάνοιαν MAG: τὴν διάνοιαν FHPN
12 ὄρκος scripsi (cf. § 14. 24. 40): ὄρκου codd.	14 βεβαιοῦνται AHP	
15 οὕτω A	16 καλὸν MAP ² : μᾶλλον ceteri N	ἀνωμότω A, ἀνω-
τάτω G, ἀνωμοτάτω F	17 λίαν MAP ² : θεῖν G, δὲ FN, δ' HP ¹	συναί-
νεσιν Mang.: σύνεσιν codd. N	18 ἐνωμότω AF, ἐνωμότω G	γενομένην N
συναίνειτω MP ² : συναίνειτω A, συναίνει ceteri N		

2 cf. Aristo apud Stob. IV 202 Mein.: πολλοὶ σοφοὶ γηρατοὶ φιλοζωοῦσι . . . ὁπότε ἀρετῆς
ἐπιβολοὶ γενομένοι ἐφένται αὐτὴν ἐκθρέψαι. 4. 5 DP fol. 105 Eὐαγγερίου DV p. 404
Floril. Par. (inter sententias Euagrii No. 8) Max. Ecl. cap. 41 Eὐαγγερίου (praecedat in
DV Euagrii sententia, sed Φλωωνος in margine adnotatum est): ἀνθεὶ πρὸς ἐπιστήμην
ψυχῆ, ὅποτε αἱ (αἱ om. D) τοῦ σώματος ἀκμαὶ χρόνου (χρόνου om. D) μῆκει μαραίνον-
ται. cf. Elter, Gnomica I p. 1L 4—208,1 N fol. 150r: ἀνθεὶ—στήλαις.
sequuntur: λέγει δὲ καὶ ὁ Πλάτων ὅτι ἡ τῆς διανοίας ὄψις ἀρχεται δεῦθ' βλέπειν, ὅταν ἡ
τῶν ὁμμάτων τῆς ἀκμῆς λήγειν ἐπιχειρῇ.

- ἀναδυέσθω σαφῶς εἰδῶς, ὅτι ἐν εὐόρκων γραφήσεται στήλαις. (3.)
- 14 ἄλις μὲν δὴ τούτων. ἐπόμενον δ' ἄν εἴη σκέψασθαι, διὰ τί τεττάρων ἠρυττομένων φρεατίων ὑπὸ τῶν ἀμφὶ τὸν Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ (Gen. 21, 15 25, 26, 19—23) τὸ τέταρτον καὶ τελευταῖον „ὄρκος“ προσερρήθη. μήποτε ὁὖν δι' ὑπονοιῶν ἐκεῖνο βούλεται παραστήσαι, ὅτι κἀν τῷ παντὶ τεττάρων ὄντων, ἐξ ὧν συνέστηκεν ὁ δὲ ἡ κόσμος, καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἰσαριθμῶν, ἐξ ὧν διαπλασθέντες εἰς ἀνθρωπόμορφον εἶδος ἐτυπώθημεν, τὰ μὲν [οὖν] τρία πέφυκεν ἀμνητέπη καταλαμβάνεσθαι, τὸ δὲ τέταρτον ἀκατάληπτον 5
- 16 πᾶσι τοῖς κριταῖς ἐστίν. ἐν μὲν οὖν τῷ κόσμῳ γῆν καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα καὶ οὐρανὸν τέτταρα τὰ πάντα εἶναι συμβέβηκεν· ὧν τὰ μὲν ἄλλα κἀν 10
- 17 δυσσευρέτου, ἀλλ' οὐκ εἰσάπαν ἀνευρέτου μοίρας ἤξιώται. καὶ γὰρ γῆν, ὅτι ἐστὶ σῶμα βαρὺ καὶ ἀδιάλυτον καὶ στερέμνιον καὶ τεμνόμενον εἰς ὄρη καὶ πεδιάδας χώρας καὶ ποταμοῖς καὶ θαλάττῃ διαιρούμενον, ὡς τὰ μὲν νησιάζειν, τὰ δὲ ἠπειροῦσθαι, καὶ ὅτι τὸ μὲν αὐτῆς λεπτόγεων, τὸ δὲ βαθύγειον, καὶ τὸ μὲν τραχὺ καὶ στρυφνὸν καὶ λιθῶδες καὶ εἰσάπαν 15 ἄγονον, τὸ δὲ λεῖον καὶ μαλακὸν καὶ γονιμώτατον, | καὶ μυρία πρὸς p. 623 M.
- 18 τούτοις ἕτερα καταλαμβάνομεν· καὶ πάλιν ὕδωρ ὅτι πολλά τε τῶν εἰρημίων ἔχει κοινὰ πρὸς γῆν καὶ ἐξαιρέτα ἕτερα· τὸ μὲν γὰρ αὐτοῦ γλυκὺ, τὸ δ' ἄλμυρόν, τὸ δ' ἄλλαις διακκριμένον ἰδέαις· καὶ τὸ μὲν πότιμον, τὸ δ' οὐ πότιμον — καὶ ἐκάτερον οὐ πᾶσιν, ἀλλ' οἷς θάτερον, οὐ τὸ 20 ἕτερον, καὶ οἷς μὴ θάτερον, πάντως τὸ ἕτερον —, καὶ τὸ μὲν φύσει
- 19 ψυχρὸν, τὸ δὲ φύσει θερμὸν — εἰσὶ γὰρ μυρία πολλαχῶθι πηγαὶ ζέον ὕδωρ ἐκδιδοῦσαι, οὐ κατὰ γῆν μόνον ἀλλὰ καὶ κατὰ θάλατταν· ἤδη γοῦν ἐφάνησαν φλέβες ἀνομβροῦσαι ζέον ὕδωρ ἐν μέσσις πελάγεσιν, ὡς ἡ

1 ἐν εὐόρκων MA: ὁ εὐορκῶν ceteri, εὐορκῶν N 2 τεσσάρων (GFHP
3 τῶν) τὸν A 4 ὄρκου MA προσερρήθη MA: προσηγορεύθη ceteri
4. 5 μήποτε δι' FHP 5 κἀν τῷ αὐτῷ Turn. τεσσάρων MA 6 συνέστηκεν
FH post αὐτοῖς ras. 3 litt. G 7 μὲν οὖν GFHP (οὖν seclusi): om. MA
8 πέφυκε GFHP ἀμνητέπη MAP?: om. ceteri 10 τὰ πάντα εἶναι MA: ταῦτα εἶναι G, εἶναι ταῦτα FHP 10. 11 κἀν δυσσευρέτου MA: εἰ καὶ δυσεῦρετα ceteri 12 στερέμνιον GFHP: κάτω νεῦον τὲ MA 14 λεπτόγεων MAF: λεπτόγεον G, λεπτόγειον HP 14—16 τὸ δὲ βαθύγειον—ἀγονον om. P
15 βαθύγεων A βραχὺ I, στρυφνὸν FH?: στρυφνὸν ceteri 17 τε MA: om. ceteri 19 δ' ἄλλαις MA, in ras. P?: δὲ ὕλῳδες ἐστὶ (i, δὲ βλακῶδες F, δὲ βλυχῶδες ἐστὶ H (sed υχ, es, ε, τ scr. P?)) διακκριμένον GFHP: διακεραμένον A, διακεραμμένον M 20 ἐκάτερον] θάτερον MA 20. 21 οὐ τὸ ἕτερον HP: οὐ οὐ τὸ ἕτερον F, οὐθέτερον MA, om. G 22 πολλαχῶθι A: πολλαχῶθεν ceteri 23 μόνον om. Turn. post alt. κατὰ add. τὴν HI, sed H rursus del.
θάλασσαν GFHP 24 ζέον ὕδωρ MAP?: om. ceteri

τοσαύτη τῶν ἐν κύκλῳ πελαγῶν ἀνάχουσι ἐξ αἰῶνος ἐπικλύζουσα οὐκ
 ἴσχυσε σβέσαι, ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ ποσὸν ἀνεῖναι — καὶ πάλιν ὅτι ὁ ἀήρ 20
 ἔχει φύσιν εἰκουςαν ἀντιπεριστάμενος τοῖς σώμασιν, ὄργανον ὦν ζωῆς,
 ἀναπνοῆς, ὀράσεως, ἀκοῆς, τῶν ἄλλων αἰσθήσεων, πυκνότητος καὶ μανό-
 5 τητας κινήσεις τε καὶ ἡρεμίας ἐνδεχόμενος, τροπὰς καὶ μεταβολὰς παντοίας
 τρεπόμενός τε καὶ μεταβάλλον, χεῖμῶνας καὶ θέρη γενῶν καὶ τὰς μετο-
 πωρινὰς καὶ ἐαρινὰς ἡρας, ἐξ ὧν ὁ ἐνιαυτοῦ κύκλος πέφυκε περατοῦσθαι.
 (4.) τούτων μὲν δὴ πάντων αἰσθανόμεθα, ὁ δ' οὐρανὸς ἀκατάληπτον 21
 ἔχει τὴν φύσιν, οὐδὲν ἑαυτοῦ σαφὲς γινώρισμα πρὸς ἡμᾶς ἀποστεύειας.
 10 τί γὰρ ἂν εἰπόμεν; ὅτι πεπηγώς ἐστι κρύσταλλος, ὡς ἠξίωσάν τινες;
 ἢ ὅτι πῦρ τὸ καθαρώτατον; ἢ ὅτι πέμπτον κυκλοφορικὸν σῶμα, μηδενὸς
 τῶν τετάρων στοιχείων μετέχον; τί δ'; ἢ ἀπλανῆς καὶ ἐξωτάτω σφαῖρα
 πρὸς τὸ ἄνω βᾶθος ἔχει ἢ αὐτὸ μόνον ἐστὶν ἐπιφάνεια βᾶθους ἐρήμη,
 τοῖς ἐπιπέδοις σχήμασιν ἰοικυῖα; τί δ'; οἱ ἀστέρες πότερον γῆς εἰσὶν 22
 15 ὄγκοι πυρὸς πλήρεις — ἄγκυα γὰρ καὶ νάπας καὶ μύδρους διαπύρους
 εἶπον αὐτοῦς εἶναι τινες, αὐτοὶ δεσμοτηρίου καὶ μύλωνος, ἐν οἷς τὰ
 τοιαῦτά ἐστιν ἐπὶ τιμωρία τῶν ἀσεβῶν, ὄντες ἐπάθειοι — ἢ συνεχῆς καί,
 ὡς εἶπέ τις, πυκνὴ ἀρμονία, πλήματα ἀδιάλυτα αἰθέρος; ἔμφυχοι δὲ
 καὶ νοεροὶ ἢ νοῦ καὶ ψυχῆς ἀμέτοχοι; προαιρετικὰς δὲ ἢ κατηναγκασ-
 20 μένας αὐτὸ μόνον κινήσεις ἔχοντες; τί δέ; σελήνη πότερον γνήσιον ἢ 23
 νόθον ἐπιφέρεται φέγγος ἡλιακαῖς ἐπιλαμπόμενον ἀκτίσιν ἢ καθ' αὐτὸ
 p. 624 M. μὲν ἰδίᾳ τούτων οὐδέτερον, | τὸ δ' ἐξ ἀμφοῖν ὡς ἂν ἐξ οἰκείου καὶ
 ἀλλοτριῶν πυρὸς κρᾶμα; πάντα γὰρ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τοῦ ἀρίστου
 τε καὶ τετάρτου τῶν ἐν κόσμῳ σώματος ὄντα, οὐρανοῦ, ἀθῆλα καὶ
 25 ἀκατάληπτα, στοχασμοῖς καὶ εἰκασίαις, οὐ παγίῳ λόγῳ τῆς ἀληθείας,

2 ὁ ἀήρ MA: ἀήρ ὀλκόν ceteri (ὀλκόν del. P²)

3 εἴκουςαν MP²: ἤκουςαν A,

εἴκων GHP¹L¹, εἴκων ἐστὶ τε FL², εἴκων τε καὶ Turn.

ἀντιπεριστάμενός H²

4. 5 πυκνότης καὶ μανότης H²

5 καὶ ἀντι κινήσεις add. G alt. καὶ MA:

τε καὶ ceteri

6 προτρεπόμενος A, ἐπόμενος G

χεῖμῶνα HP

8 δὴ] δὲ MA

10 εἶπομεν H

post ἐστὶ gas. 3 litt. H

κρύσταλλος H

11 ἢ — καθαρώτατον om. G

κυκλοφορητικὸν conicio

12 τεσσάρων MAP

μετέχων A, μέτοχον HP

13 ἢ] δ Turn.

15 ὄροι F

ἄγκυα A

μύδρους

MAP²: ὄρυμους ceteri

17 τοιαῦτ' HP

18 ἀρμονία

πυκνὴ F

20 σε-

λήνης A

21 ἐκλαμπόμενον A

22 μὲν MA: μόνον ceteri ἰδὴν F

post ἰδίᾳ add. ἢ GH²

23 ταῦτα καὶ om. MA

23. 24 ἀρίστου τε καὶ τετάρτου

MA: τετάρτου καὶ ἀρίστου ceteri

25 ἰκασίας F

λογίῳ HP

10 ss. de fontibus cf. Sitzungsberichte der K. preuss. Akad. 1897 p. 1074 sqq.

Philologia opera vol. III.

14

- 24 ἐφορμουῶντα· ὥστε κἀν ἠμόσαι τινα θαρρήσαντα, ὅτι θνητὸς οὐδεὶς πώποτε
 ἰσχύσει τούτων ἐναργῶς καταλαβεῖν οὐδέν. ὄρκος διὰ τοῦτ' ὀνομάσθη
 τὸ τέταρτον καὶ ξηρὸν φρέαρ, ἢ τοῦ τετάρτου τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ζήτησις
 25 ἀτελεῦτης καὶ πάντῃ δυσεύρετος, οὐρανοῦ. (5.) ἴδωμεν δέ, ὅν τρόπον
 καὶ τὸ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς τέταρτον διαφερόντως καὶ κατ' ἐξαιρέτον λόγον 5
 ἀκατάληπτον εἶνα πνεύμεν, οὐκοῦν τέταρτον τὰ ἀνωτάτω τῶν περὶ ἡμᾶς
 ἐστὶ, σῶμα, αἴσθησις, λόγος, νοῦς· τούτων μὲν δὴ τὰ τρία οὐ κατὰ πάσας
 ἄδηλα τὰς ἰδέας ἐστίν, ἀλλ' ἔχει τινα δεῖγματα ἐν ἑαυτοῖς τοῦ καταλαμ-
 26 βάνεσθαι. τί δ' ἐσθ' ὃ φημι; ὅτι τὸ σῶμα καὶ τριχῆ διαστατὸν καὶ
 ἐξαχῆ κινήτον, ἴσμεν, διαστάσεις μὲν τρεῖς ἔχον, μῆκος, βάθος, πλάτος, 10
 κινήσεις δὲ τὰς διπλασίας ἕξ, τὴν ἄνω, τὴν κάτω, τὴν ἐπὶ δεξιᾷ, τὴν
 ἐπὶ εὐώνυμα, τὴν πρόσω, τὴν εἰς τὸ κατόπιν· ἀλλὰ καὶ ὅτι ψυχῆς ἐστὶν
 ἀγγεῖον, οὐκ ἀγνοοῦμεν· ἀλλὰ καὶ ὅτι ἡβᾶ, φθίνει, γηράσκει, τελευτᾶ,
 27 διαλύεται, σαφῶς ἴσμεν. καὶ πρὸς αἴσθησιν μέντοι γε οὐ παντάπασιν
 ἀμβλεῖς καὶ πηροὶ γεγόναμεν, ἀλλ' ἔχομεν εἰπεῖν, ὅτι καὶ πενταχῆ σχί- 15
 ζεται καὶ ὄργανα ἐκάστης ἐστὶν ὑπὸ φύσεως δημιουργηθέντα οἰκεία, ὄρα-
 σεως μὲν ὀφθαλμοί, ἀκοῆς δὲ ὠτα, ῥίνες δὲ ὀσφρήσεως καὶ τῶν ἄλλων
 τὰ οἷς ἐναρμόζονται, καὶ ὅτι ἀγγελοὶ διανοίας εἰσὶ διαγγέλλουσαι χρώματα,
 σχήματα, φωνάς, ἀτμῶν καὶ χυλῶν ιδιότητας, συνόλους σώματα καὶ ὅσαι
 ποιότητες ἐν τούτοις, καὶ ὅτι δορυφόροι ψυχῆς εἰσιν, ὅσα ἂν ἴδωσιν ἢ 20
 ἀκούσῃσι δηλοῦσαι κἀν εἴ τι βλαβερὸν ἔωθεν ἐπὶ προορώμεναί τε καὶ
 φολαττόμεναι, ὡς μὴ λάθρα παραιοῦεν αἴτιον ζημίας ἀνηκέστου τῆ
 28 δεσποίνῃ γένηται. καὶ φωνῆ δ' οὐκ εἰσάπαν ἀποδιδράσκει τὴν ἡμετέραν
 κρίσιν, ἀλλ' ἴσμεν ὅτι ἡ μὲν ὀξεῖα, ἡ δὲ βαρεῖα, καὶ ἡ μὲν ἐμμελής
 καὶ ἐναρμόνιος, ἡ δὲ ἀφωδὸς καὶ λίαν ἀνάρμοστος, καὶ πάλιν ἡ μὲν 25

1 ἀφορμουῶντα G, ἐφαρμόττοντα MA 2 post ὄρκος add. γοῦν H² ὄρκου
 conl. Mang. τοῦτο MA 3 ante ἢ add. ὅτι H² 4 ἀκατάληπτος conl.
 Mang. δυσεύρετος Mang.: δυσόρατος codd. δ' GFHP 6 ἀνώτατα L
 7 ἐστὶν H 8 τὰς ἰδέαις GFH¹P δάγματα HP¹ αὐτοῖς A 9 δ' ἐστὶν
 GFHP (ἢ add. M) ὅτι τὸ σῶμα καὶ MA: τὸ σῶμα ὅτι μὲν ceteri, fort. recte
 διαστατοῦν MA 10 ἴσμεν GFHP: om. MA πλάτος βάθος GFP
 11 διακινήσεις M τὰς] τρεῖς conl. Mang. 12 εἰς τὸ om. GFHP ἐστὶν
 om. A 13 post ἡβᾶ add. καὶ GFHP 14 ἴσμεν P οὐ παντά-
 πασιν MAP²: om. ceteri 15 πονηροὶ F ἀλλ' ἔχομεν om. MA 16 εἰσὶν P
 18 ἐναρμόζοντα FL², ἐναρμόζονται G εἰσὶν A διαγγέλλουσαι GFH², διαγγέ-
 λουσαι H¹ 19 prius καὶ om. MA 20 ἂν] δ' ἂν A ἴδωσιν ἢ
 MAGF: ἴδωσι καὶ HP¹ 21 ἐπὶ A 23 δὲ GFHP 24 prius μὲν MA: μὲν
 ἐστὶν GFHP

μείζων, ἣ δὲ ἐλάττων· διαφέρουσι καὶ ἄλλοις μυρίοις, γένεσι, χρώμασι, διαστήμασι, συνημμέναις τάσεσι καὶ διεξυγμέναις, ταῖς διὰ τεττάρων, ταῖς διὰ πέντε, ταῖς διὰ πασῶν συμφωνίαις. καὶ μὲν δὴ καὶ τῆς ἐνάφρου φωνῆς, ἣν μόνος ἐκ πάντων ζῶων ἔλαχεν ἄνθρωπος, ἔστιν ἡ γνωρίζουσα· οἷον ὅτι ἀπὸ διανοίας ἀναπέμπεται, ὅτι ἐν τῷ στόματι ἀρθροῦται, ὅτι ἡ γλῶσσα πλήττουσα τῆς φωνῆς τάσει τὸ ἑναρθρον ἐνσφραγί-

p. 625 M. ζεται καὶ λόγον, ἀλλ' οὐ φιλῆν | αὐτὸ μόνον φωνῆν ἀργῆν καὶ ἀδιατύπων ἦχον ἀπεργάζεται, ὅτι κήρυκος ἡ ἐρμηνεύς ἔχει τάξιν πρὸς τὸν ὑποβάλλοντα νοῦν. (6.) ἀρ' οὖν καὶ τὸ τέταρτον τῶν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς, 30

10 ὁ ἡγεμῶν νοῦς, καταληπτός ἐστιν; οὐ δῆπου. τί γὰρ αὐτὸν οἴομεθα κατὰ τὴν οὐσίαν εἶναι; πνεῦμα ἢ αἷμα ἢ σῶμα συνόλως — ἀλλ' οὐ σῶμα, ἀσώματον δὲ λεκτέον — ἡ πέρας ἢ εἶδος ἢ ἀριθμὸν ἢ ἐνδελέχειαν ἢ ἀρμονίαν ἢ τί τῶν ὄντων; γεννώμενον δ' εὐθὺς; ἢ ἔξωθεν 31 εἰσκρίνεται ἢ ὑπὸ τοῦ περιέχοντος ἀέρος ἢ ἔνθερος ἐν ἡμῖν φύσει οἷα

15 σίδηρος ἐν χαλκῷ πεπυρωμένος ὕδατι ψυχρῷ πρὸς τὸ κραταιότατον στομοῦται; διότι καὶ παρὰ τὴν φύσιν ὀνομάσθαι ψυχῇ δοκεῖ. τί δέ; τελευτώντων σβέννυται καὶ συμφθεῖρται τοῖς σώμασιν ἢ πλεῖστον ἐπιβιοῖ χρόνον ἢ κατὰ τὸ παντελὲς ἀφθαρτόν ἐστι; ποῦ δ' ἐμπεφώλευκεν 32 ὁ νοῦς αὐτῷ; ἀρα οἶκον κεκλήρωται; οἱ μὲν γὰρ τὴν ἀκρόπολιν ἐν ἡμῖν

30 ἀνιέρωσαν αὐτῷ κεφαλῆν, περὶ ἣν καὶ αἱ αἰσθήσεις λοχῶσιν, εἰκὸς εἶναι νομίσαντες ἐγγὺς οἷα μεγάλου βασιλέως ἐφεδρεῦσιν τοὺς δορυφόρους· οἱ δ' ὑπὸ καρδίᾳ αὐτὸν ἀγαματοφορεῖσθαι διανοηθέντες γνωσιμαχοῦσιν.

1 διαφέρουσι F (probat Cohn): διαφέρουσαι MAGH²P², διαφέρουσα H¹(P¹? conii. Mang.), διαφέρουσι δὲ conicio 2 στάσει G¹FHP¹ ταῖς MAG²: τὰς G¹, ταῖς τε H²P², τὰ τε FH¹P¹ 3 πέντε] ε M συμφωνίας A 4 ζῶων MAP²: om. ceteri 5 ἄνθρωπος ελαβεν (ελαχεν H) GFHP 5 οἷον om. MA ἐν om. GFHP 6 γλῶττα A 7 ἡ add. H²P² (τὸν ἀέρα) τῆ conii. Mang. 7 τῆς] σ add. H²P² φωνῆς] σ add. H² τάσει om. A 7 prius καὶ om. F 8 ἀρχῆν L¹ 9 ὑπερβάλλοντα L 10 οὐδεὶς που G 12 δὲ MA: τε s. s. G²P², om. G¹FHP¹ 12. 13 ἐνδελέγειαν G, ἐντελέγειαν Mang. 13 γενόμενον A, γεννωμένων conii. Mang. δ' MA: om. ceteri 14 ἡ] ἢ AGFH¹P 15 ἐν MA: ἐκ GFHP κραταιότατον MA: κραταιότερον ceteri 16 ὀνομάσθαι A 17 δοκεῖ ψυχῇ transpos. GFHP 17 φθειρεται HP 18 ἢ] ἢ καὶ FP 18. 19 ἐμπεφώλευκε νοῦς GFHP 19 αὐτῶν H², αὐτὸς conii. Mang. ἀρα] τίνα ἀρα conicio (τὴν) ἐν conicio 20 ἀνιέρωσαν A (corr. Hoesch.) 20 περιεῖναι αἰσθήσεις εἰς χάλωσιν A (corr. Hoesch.) αὐτὸν GFH¹P

11 ss. de fontibus v. Sitzungsberichte p. 1076 sqq.

14*

- 33 δει δὴ τὸ τέταρτον ἀκατάληπτον, οὐρανὸς μὲν ἐν κόσμῳ παρὰ τὴν
 ἀέρος καὶ γῆς καὶ ὕδατος φύσιν, νοῦς δὲ ἐν ἀνθρώπῳ παρὰ σῶμα καὶ
 αἴσθησιν καὶ τὸν ἐρμηνεῖα λόγον. μήποτε μέντοι καὶ τὸ τέταρτον ἔτος
 „ἄγιον καὶ αἰνετὸν“ ταύτης ἕνεκα τῆς αἰτίας ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀναγραφαῖς
 34 δηλοῦται (Lev. 19, 24). τὸ γὰρ ἐν τοῖς γεγονόσιν ἄγιον οὐρανὸς μὲν 5
 ἔστιν ἐν κόσμῳ, καθ' ὃν αἱ ἀφθαρτοὶ καὶ μακαρίωνες φύσεις περιπο-
 λουσιν, ἐν ἀνθρώπῳ δὲ νοῦς, ἀπόσπασμα θεῖον ὢν, καὶ μάλιστα κατὰ
 Μωυσέα λέγοντα· „ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ
 35 ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν“ (Gen. 2, 7). καὶ ἐκάτερον δὲ
 αἰνετὸν οὐκ ἀπὸ σκοποῦ μοι δοκεῖ προσειρηθῆαι· τὰ γὰρ δυνάμενα τοὺς 10
 ἐπαίνους καὶ ὕμνους καὶ εὐδαιμονισμοὺς ἐκτραγωδεῖν τοῦ γεννήσαντος
 πατρὸς ταῦτ' ἔστιν, οὐρανὸς τε καὶ νοῦς. ἄνθρωπος μὲν γὰρ ἑξαιρέτου
 παρὰ τὰ ἄλλα ζῶα γέρως ἔλαχε, θεραπεύειν τὸ ὄν, ὁ δὲ οὐρανὸς αἰεὶ
 μελωδεῖ, κατὰ τὰς κινήσεις τῶν ἐν ἑαυτῷ τὴν πάμμουσον ἀρμονίαν ἀπο-
 36 τελῶν· ἥς εἰ συνέβαινε τὴν ἡχὴν εἰς τὰς ἡμετέρας φθάνειν ἀκοάς, 15
 ἔρωτες ἂν ἀκάθεκτοι καὶ λελυττηχότες ἡμεροὶ καὶ ἀπαυστοι καὶ μαρινώδεις
 | ἐγίνοντο οἱστροὶ, ὡς καὶ τῶν ἀναγκαίων ἀπέχεσθαι τρεφομένους μηκέθ' p. 626 M.
 ὡς θνητοὶ σιτίοις καὶ ποτοῖς διὰ φάρυγγος, ἀλλ' ὡς οἱ μέλλοντες ἀπα-
 θανατίζεσθαι δι' ὧτων μουσικῆς τελείας ἐνθέοις ψδαῖς· ὢν ἀκροατὴν
 Μωυσῆν ἀσώματον γενόμενον λόγος ἔχει τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τὰς 20
 ἴσας νύκτας μῆτε ἄρτου μῆτε ὕδατος ψαῦσαι τὸ παράπαν (Exod. 24, 18).
 37 (7.) ὁ τοίνυν οὐρανὸς, τὸ μουσικῆς ἀρχέτυπον ὄργανον, ἄκρως ἡρμόσθαι
 δοκεῖ δι' οὐδὲν ἕτερον ἢ ἵνα οἱ ἐπὶ τιμῇ τοῦ τῶν ὄλων πατρὸς ἀδόμενοι

1 δει δὴ A: αὐ εἰ δὴ M, εἰ δὴ ceteri, ἡδη v	2 δ' GFHP	4 ἕνεκα
GFHP	5 οὐρανὸν A	6 αἱ om. HP ¹
8 Μωυσία MA: Μωυσῆν ceteri		
9 ὁ om. A	10 καὶ αὐτὸ οὐκ add. F	προσειρηθῆαι δοκεῖ GFHP
		προσηρ-
	13 γέρας F	14 τῶν MPal.: τὴν A, τῶν ὄντων ceteri
ἑαυτῷ MA Pal.: αὐτῶ ceteri	15 φθάνει F ¹	16 ἂν] ὢν A
conl. Mang.	17 ἐγίνοντο M: ἐγίνοντο ceteri	ὡς Pal.: om. codd.
post ἀναγκαίων add. ἡνάγκασαν H ²	στρεφομένους F	17. 18 μηκέθ' ὡς θνητοὶ
MA: μὴ καθὼς οἶοιτο ἢ (οἶον ἢ P, οἶοιτο οἱ L) GFP, μὴ καθὼς οἱ, tum ras. 3 litt. H		
18 τοῖς σιτίοις GFHP	καὶ] ἢ FL ³	τοῖς ποτοῖς, GFL ³
		ποτοῖς P
ὡς om. GFHP ¹	19 δι' ὧτων MPal.: διὰ τῶν ceteri, διὰ τῆς Turn.	ἐνθέων
ὠδῶν G ² H ² L ¹ , ἐνθέαις ὠδαῖς FL ² , P ¹ ut vid.	ὢν] ἥς A	20 Μωυσῆν MA
ἀσώματου P	21 alt. μῆθ' MA	23 δι'] δ' A
		οἱ MG ³ FHP (Hoesch. in
mg. A): ἢ AG ¹ (?), om v	ἐπιστήμη GFHP	

13 sqq. Pythagorei: Zeller I 1 p. 432.
 νός — ψδαῖς.

13—19 Pal. fol. 27^v ὁ δὲ οὐρα-

ὕμνοι μουσικῶς ἐπιψάλλωνται. καὶ τὴν ἀρετὴν μέντοι Λεῖαν ἀκούομεν
 ἐπὶ τῆς τοῦ τετάρτου γενέσεως υἱοῦ μηκέτι τίκτειν δυναμένην, ἀλλ' ἐπέ-
 χουσαν ἢ ἐπεχομένην τὰς γονάς· εὕρισκε γάρ, οἶμαι, πᾶσαν τὴν γένεσιν
 ἐξ αὐτῆς ἐθράν τε καὶ στεῖραν, ἡνίκα Ἰούδα, τὴν ἐξομολόγησιν, τὸν
 5 τέλειον καρπὸν, ἤνθησε. διαφέρει δ' οὐδὲν τὸ λέγειν „ἵστασθαι τίκτου- 38
 σαν“ (Gen. 29, 35) τοῦ μὴ εὕρισκεν ἐν τῷ τετάρτῳ φρέατι τοὺς παῖδας
 Ἰσαὰκ ὕδωρ (Gen. 26, 32), ἐπειδὴ περ ἐξ ἑκατέρου τῶν συμβόλων ἐμφαί-
 νεται τὸ πάντα διψῆν θεοῦ, παρ' ὅν αἱ γενέσεις καὶ τροφαὶ τοῖς γεγο- 39
 νόσιν ἄρδονται. μικροπολίται μὲν οὖν τινες ἴσως ὑπολήφονται περὶ φρεά-
 10 των διορυχῆς τὸν τοσοῦτον εἶναι λόγον τῷ νομοθέτῃ, οἱ δὲ δὴ μείζονι
 ἐγγραφέντες πατρίδι, τῷδε τῷ κόσμῳ, τελειοτέρων φρονημάτων ὄντες,
 εἴσονται σαφῶς, ὅτι περὶ τετάρτων ἐστίν, οὐ φρεάτων, ἀλλὰ τῶν τοῦ
 παντὸς μερῶν ἢ ζήτησις τοῖς ὀρατικοῖς καὶ φιλοθεάμοσι, γῆς, ὕδατος,
 ἀέρος, οὐρανοῦ. ὡν ἕκαστον ἐπινοοῖαι εἰς ἄκρον πεποιθμέναις διεξελ- 40
 15 θόντες ἐν μὲν τοῖς τρισὶν εὐρόν τινα καταληπτὰ — διὸ καὶ τρία ὀνό-
 ματα ἐπεφήμισαν τοῖς εὐρεθεῖσιν, ἀδικίαν, ἔχθραν, εὐρυχωρίαν (Gen.
 26, 20. 21. 22) —, ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ τὸ παράπαν οὐδὲν, οὐρανῷ, κα-
 θὼς περ ὀλίγῳ πρότερον ἐδηλώσαμεν· τὸ γὰρ τέταρτον φρέαρ ἄνδρον
 καὶ ἐθρὸν εὕρισκεται καὶ ὄρκος διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν προσαγορεύεται.
 20 (8.) Τὰ δὲ ἐπόμενα ζητήσωμεν ἐρευνῶντες, τίς ἢ Χαρρὰν καὶ 41
 διὰ τί ὁ ἀπὸ τοῦ φρέατος ἐξελθὼν εἰς αὐτὴν ἔρχεται (Gen. 28, 10).
 ἔστι τοίνυν, ὡς ἔμοιγε φαίνεται, Χαρρὰν μητρόπολις τις αἰσθήσεων.
 ἐρμηνεύεται γὰρ τοτὲ μὲν ὀρυκτῆ, τοτὲ δὲ τρώγλαι, δι' ἀμφοτέρων τῶν
 ὀνομάτων ἐνὸς δηλουμένου πράγματος. τὸ γὰρ σῶμα ἡμῶν εἰς τὰ τῶν 42
 25 αἰσθήσεων ὄργανα τρόπον τινὰ ἐξορώρυκται, καὶ γέγονεν ἕκαστον τῶν

1 λῖαν A (corr. Hoesch.) G ἀκούομεν A 2 τοῦ om. Mang.
 3 ἢ ἐπεχομένην om. F, secl. Mang. εὕρισκε HP: ἠύρισκε MAF, ἢ εὕρισκε G
 4 αὐτῆς H² 5 τὸ MAF²: τῷ H¹P, τοῦ in ras. G λέγειν MA: τὴν
 λῖαν HP, τὴν λῖαν GF 6 τοῦ MAF: τὸ οὐ G, τῷ II, τὸ P 7 περ]
 παρ' A 7. 8 ἐφαίνετο P 8 παρ' ὅν GFH²: παρ' οὐ MAP², παρ' ὅ H¹P¹,
 tum καὶ add HP αἱ τροφαὶ HP 9 μικρολόγοι GFHP (Hoesch. in mg. A)
 10 δὲ δὴ M: δὲ A, δ' ἐν τῇ ceteri, δὲ τῇ conicio 11: γραφέντες HP ὄντες]
 ἐπιλαχόντες conicio, γέμοντες coni. Cobn 12 περὶ τετάρτων ἐστὶν οὐ φρεάτων
 MA: οὐ περὶ φρεάτων τετάρτων ἐστὶν ceteri 14 ἕκαστος G¹, ἕκαστον, s. s. ὁ G²
 πεπονημέναις coni. Mang., τετελειωμέναις conciebam 15 post μὲν add. οὖν GFHP,
 sed GH rursus del. 16 ἐπεφήμισαν M: ἐπευφήμισαν A, ἐφήμισαν F, εὐφήμισαν
 GHP ἔχθραν εὐρυχωρίαν om. G 19 alt. καὶ — προσαγορεύεται om. G
 προσηγόρευται P 20 δ' GFHP ζητήσωμεν H 23 ποτὲ bis G
 τῶν om. GFHP 24 τὰ γὰρ σώματα GFHP 25 ἐξώρυκται A, ἐξωρώρυκται G

ὀργάνων ἐκάστης ὁπὴ τις αἰσθήσεως, ἐν ἧ πέφυκε φωλεῦν. | ὅταν p. 627 M.
 οὖν τις ἀπὸ τοῦ φρέατος, ὃ καλεῖται ὄρκος, ὡσπερ ἀπὸ λιμένος ἐξαναχθῆ,
 παραγίνεται εὐθὺς εἰς Χαρρὰν ἀναγκαιῶς· τὸν γὰρ ἀποδημίαν στελλό-
 μενον ἀπὸ τοῦ ἀρίστου καὶ ἀπειρομεγέθους ἐπιστήμης χωρίου κατ'
 43 ἀναγκαῖον αἰσθήσεις ἄνευ ξεναγῶν ὑποδέχονται. κινεῖται γὰρ ἡμῶν ἢ 5
 ψυχὴ πολλάκις μὲν ἐπ' αὐτῆς, ὅλον τὸν σωματικὸν ὄγκον ἐκδύσα καὶ
 τὸν τῶν αἰσθήσεων ὄγκον ἀποδράσα, πολλάκις δὲ καὶ ταῦτα ἐπαμπισχο-
 μένη. τὴν μὲν οὖν γυμνὴν κίνησιν αὐτῆς τὰ νοήσει μόνῃ καταληπτὰ
 44 ἔλαχε, τὴν δὲ μετὰ σώματος τὰ αἰσθητά. εἴ τις οὖν ὁμιλεῖν εἰσάπαν
 ἀδυνατεῖ διανοίᾳ μόνῃ, δευτέραν καταφυγὴν αἰσθησιν εὐρίσκειται, καὶ 10
 ὅστις ἂν σφαλῆ τῶν νοητῶν, αὐτίκα πρὸς τὰ αἰσθητά κατασύρεται·
 δεύτερος γὰρ δεῖ πλοῦς ὁ πρὸς αἰσθησιν τοῖς μὴ δυναθεῖσι πρὸς τὸν
 45 ἡγεμόνα νοῦν εὐπλοῆσαι. καλὸν δὲ κἀν τούτῳ γενομένους μὴ καταγ-
 ράσαι καὶ δικαιῶσαι, ἀλλ' ὡς ἐν ξένη διατριβόντας παροίκων τρόπον
 δεῖ μετανάστασιν ζητεῖν καὶ ἐπάνοδον εἰς τὴν πατρίαν γῆν. Λάβαν 15
 μὲν γὰρ οὐκ εἶδος, οὐ γένος, οὐκ ἰδέαν, οὐκ ἐνόημα, οὐκ ἄλλο τῶν
 νοήσει μόνῃ καταλαμβανομένων οὐδὲν ἀπλῶς εἰδῶς, ἡρτημένος δὲ τῶν
 ἐμφανῶν, ἅπερ εἰς ὕψει καὶ ἀκοᾷ καὶ τὰς συγγενεῖς δυνάμεις ἔρχεται,
 πατρίδος ἡξίεται Χαρρὰν, ἣν ὡς ξένην ὁ φιλάρετος Ἰακῶβ πρὸς ὀλίγον
 46 οἰκεῖ χρόνον, τῆς οἴκαδε ἐπανόδου διαμεμνημένος. φησὶ γοῦν ἡ μήτηρ, 20
 ἢ ὑπομονή, Ἐβεβέκα πρὸς αὐτόν· „ἀναστάς ἀπόδραθι πρὸς Λάβαν τὸν
 ἀδελφόν μου εἰς Χαρρὰν, καὶ οἴκησον μετ' αὐτοῦ ἡμέρας τινάς“ (Gen.
 27, 43. 44). ἄρα οὖν κατανοεῖς, ὅτι οὐχ ὑπομένει ὁ ἀσκητὴς ἐν τῇ
 χώρᾳ τῶν αἰσθήσεων καταβιῶναι, ἀλλ' ἡμέρας ὀλίγας καὶ βραχῶν τινα

1 τις τῆς G² ὅταν] ὅπως Turn. 3 παραγίνεται MAN: ras. 3 litt., γίνεται
 εἰτ' G, παραγίνεται τ' FHP Χαρρὰν GN ἀποδημίας H¹P, ἀποδημία N
 4 ἀρίστου conl. Mang. κατὰ M 4. 5 κατὰ τὰ ἀναγκαῖον GFN 5 ξε-
 ναγωγῶν M ἡμῶν om. H¹P 6 ἀφ' conl. Cohn οἴκων conl. Mang.
 7 τὸν τῶν αἰσθήσεων M: τὸν τῆς αἰσθήσεως APal., τὸν αἰσθήσεων GFHPN, τῶν αἰσθήσεων L
 ἀποδράσασα GFHPN 7. 8 ἐπ' ἀμπισχόμενα G¹ 8 αὐτῆς κατανοήσει G
 μόνον HP καταληπτῆν in ras. G² 9 ἐλάχε Pal. 10 ἀδυνατεῖ om. A
 (suppl. Hoesch.) τῇ διανοίᾳ A δευτέραν om. H 12 ὁ MA: om. ceteri N
 13 γινόμενος N, γινόμενος F 16 οὐ γένος] ἢ γένος P 17 μόνον A
 ἡρτημένως F 19 καὶ ante πατρίδος add. GFHP 20 φησὶν οὖν HP(F¹)
 21 ἀναστάς om. MA 22 καὶ ποιήσον ἐκεῖ ἡμέρας MA 23 οὖν MA:
 ὃη ceteri

1—15 N fol. 150^v: ὅταν—γῆν.

5—9 Pal. fol. 27^v κινεῖται μὲν ἡ ψυχὴ—

αἰσθητά.

- χρόνον διὰ τὰς τοῦ συνδέτου σώματος ἀνάγκας, ὁ δὲ μακρὸς αἰὼν αὐτῷ
καὶ βίος ἐν τῇ νοητῇ πόλει ταμειεύεται; (9.) παρὸ μοι δοκεῖ καὶ ὁ 47
πάππος αὐτοῦ τῆς ἐπιστήμης, Ἄβρααμ ὄνομα, μὴ πολλὸν χρόνον ὑπο-
μεῖναι τῇ Χαρρὰν ἐνδιατρίψαι. λέγεται γὰρ ὅτι „Ἄβρααμ ἦν ἐτῶν ἐβδὸ-
5 μήκοντα πέντε, ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ Χαρρὰν“ (Gen. 12, 4), καίτοι τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ Θάρρα, ὃς ἐρμηνεύεται κατασκοπὴ ὄσμη, μέχρι τελευτῆς ἐν αὐτῇ
p. 628 M. βιώσαντος. ῥητῶς γοῦν ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀναγραφαῖς | δηλοῦται, ὅτι „ἀπέ- 48
θανε Θάρρα ἐν Χαρρὰν“ (Gen. 11, 32). κατασκοπος γὰρ ἦν ἀρετῆς,
οὐ πολίτης, καὶ ὄσμαϊς ἀλλ' οὐ τροφῶν ἀπολαύσειν ἐχρῆτο, μῆτ' ἰκανὸς
10 ὦν ἐμπίπλασθαι φρονήσεως, ἀλλὰ μῆδ' ἐγεύσασθαι, τοῦτο δ' αὐτὸ μόνον
ὀσφραίνεσθαι. καθάπερ γὰρ τοὺς θηρατικὸς τῶν σκυλάκων λόγος ἔχει 49
καὶ τὰ πορρωτάτω τῶν θηρίων πτώματα ῥινηλατοῦντας ἀνευρίσκειν ἡκον-
νημένους ὑπὸ φύσεως διαφερόντως τὴν περὶ τὰς ὄσμάς αἴσθησιν, τὸν
αὐτὸν τρόπον τὴν ἀπὸ δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς ἀναδιδομένην
15 ἡδεῖαν αὖραν ὁ παιδείας ἐραστῆς ἰχνηλατεῖ καὶ ποθεῖ μὲν ἐκείναις ἐντυ-
χεῖν, ἐξ ὧν ἀναδίδονται τὸ θαυμασιώτατον γάνωμα τοῦτο, μὴ δυνάμενος
δ' ἐν κύκλῳ κενὴν περιάγει τὴν κεφαλὴν, ὀσφραίνόμενος αὐτὸ μόνον
καλοκάγαθίας καὶ σιτίων ἱερωτάτης κνίσσης, οὐ γὰρ ἀρνεῖται λίχνος ἐπι-
στήμης καὶ φρονήσεως εἶναι. μακάριτοι μὲν οὖν οἷς ἐξεγένετο τῶν σο- 50
20 φίας φίλων ἀπόνασθαι καὶ τῶν θεωρημάτων καὶ δογμάτων αὐτῆς
ἐστιαθῆναι καὶ ἐνευφρανθεῖσιν ἔτι διψῆν, ἄπληστον καὶ ἀκόρεστον ἐπι-
φερομένοις ἱμερον ἐπιστήμης. δεύτερα δ' οἷσονται, οἷς ἀπολαῦσαι μὲν 51
οὐκ ἐξεγένετο τῆς ἱερᾶς τραπέζης, κνισσοῦν δὲ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς·
αὔραις γὰρ ἀρετῆς οὕτοι ζωपुरηθήσονται, καθάπερ τῶν καμνόντων οἱ

1 συνδέτου GFHP	post ἀνάγκας e. gr. παροικεῖ addiderim, βίωνα subaudit
Cohn 4 τὴν MA	4. 5 οἱ MAHP 6 κατασκοπῆς G ὄσμη;
(sic) G, ὄσμη F	post μέχρι add. τῆς, ut vid., P ² 7 γοῦν MA: οὖν ceteri,
μὲν οὖν v	ἀναγραφαῖς MA: γραφαῖς GHP, γραφῆς F δουλοῦται A
8 Χαρρὰ GFHP ¹	ἦν ἀρετῆς] ἀρετῆς ἦν A 9 ὄσμαϊς (sic) G, ὄσμαϊς F
ἀπολαύσειν HP	10 ἐμπίπλασθαι M γεύσασθαι A 11 θηρευτικὸς G ²
12 πορρωτάτα F	13 φύσεως MA: τῆς φύσεως ceteri ὄσμάς G,
ὄσμάς F	14 τὴν ἀπὸ δικαιοσύνης om. G ¹ , τὴν s. s. G ² τῆς ἀρετῆς τῆς ἄλλης
HP	15 ἄβραν M ὁ om. G ¹ FHP ¹ 16 ἐξ ὧν ἀναδίδονται post τοῦτο
transp. G	16. 17 μὴ δυνάμενος δ' ἐν κύκλῳ MA: μῆδ' ἐν κύκλῳ δυνάμενος ceteri
17 καινῶν A	αὐτῷ AG 18 καὶ fort. secl. vel ἀρετῶν pro σιτίων scrib.
κνίσσης HP	19 ἐξεγένοντο G 21 ἐνευφρανθεῖσιν Cohn: εὐφρανθεῖσαι G,
ἀνευφρανθεῖσιν ceteri	ἔτι om. GFHP ¹ 21. 22 ἐπιφερόμενος G, περιφερομένοις
coni. Mang.	22 δευτερεῖα coni. Mang. 23 ἐγένετο H κνισσοῦν MHP
ταῖς et ψυχαῖς G	24 ζωपुरηθήσονται F

παρειμένοι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τροφῇ χρῆσθαι τὰς εἰς ἀνάληψιν προσ-
 φέρονται ὁσμάς, ἃς ἰατρῶν παῖδες λιποθυμίας ἄκη σωτήρια προεுτρεπί-
 52 ζονται. (10.) καταλιπὼν μέντοι τὴν Χαλδαίαν γῆν εἰς Χαρρὰν λέγεται
 μετανίστασθαι Θάρρα, τὸν τε υἷὸν Ἀβραάμ καὶ τοὺς ὁμογνίους τῆς οἰκίας
 ἐπαγόμενος, οὐχ ἔν' ὡς παρὰ συγγραφέως ἱστορικῷ μάθωμεν, ὅτι μετα- 5
 νάσται τινὲς ἐγένοντο, τὴν δὲ πατρίδα καὶ καταλιπόντες, τὴν δὲ ἐξένην
 ὡς πατρίδα οἰκῆσαντες, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ μᾶθημα βιωφελέστατον καὶ
 53 ἀρμόττον ἀνθρώπων μὴ ἀμεληθῆναι. τί δὲ τοῦτο ἐστι; Χαλδαῖοι μὲν
 ἀστρονομοῦσιν, οἱ δὲ τῆς Χαρρὰν πολιταὶ περὶ τὸν τῶν αἰσθήσεων τόπον
 πραγματεύονται. φησὶν οὖν ὁ ἱερὸς λόγος τῇ κατασκόπῃ τῶν τῆς φύσεως 10
 πραγμάτων· τί περὶ ἡλίου ζητεῖς, εἰ ποδιαῖός ἐστιν, εἰ τῆς γῆς μεζῶν
 ἀπάσης, εἰ πολλαπλάσιος αὐτῆς; τί δὲ περὶ φωτισμῶν σελήνης, εἰ νόθον
 ἔχει φέγγος, εἰ γνησίῳ μόνῳ χρῆται; τί δὲ περὶ τῆς τῶν ἄλλων ἀστέρων
 54 φύσεως ἢ περιφορᾶς ἢ συμπαθείας πρὸς τε ἀλλήλους καὶ τάπεινα; τί
 δὲ βαίνων ἐπὶ γῆς ὑπὲρ νεφέλας πηδᾶς; τί δ' ἀπτεσθαι τῶν ἐν αἰθέρι 15
 φῆς δύνασθαι προσερισζωμένους χέρσῳ; τί δὲ περὶ τῶν ἀτεχμάρτων
 τεχμαίρεσθαι τολμᾶς; τί δὲ πολυπραγμονεῖς ἂ μὴ σε δεῖ, τὰ μετέωρα;
 τί δὲ τὴν ἐν τοῖς μαθήμασιν εὐρεσιλογίαν ἄχρῃς οὐρανοῦ ταίνεις; τί δ'
 ἀστρονομεῖς μετεωρολεσχῶν; | μὴ τὰ ὑπὲρ σὲ καὶ ἄνω, ὧ οὗτος, ἀλλὰ 16
 τὰ ἐγγὺς σαυτοῦ κατανόησον, μᾶλλον δὲ σαυτὸν ἀκολακεύτως ἐρευνήσον. 20
 55 πῶς οὖν ἐρευνήσεις; ἴθι νοερώς εἰς Χαρρὰν τὴν ὀρυκτῆν, τὰς τρώγλας
 καὶ ὁπὰς τοῦ σώματος, καὶ ἐπίσκεψαι ὀφθαλμούς, ὦτα, ῥίνας, τὰ ἄλλα

1 διὰ GFHP¹: καὶ διὰ MAP² τροφαῖς GFHP τὰς] ταῖς GFHP 1. 2 προσφέ-
 ροντες GHP, προσφέροντ' F 2 ὁσμάς GF ἃς om. GFHP λιποθυμίας ἀκαστή-
 ρια (ἄκη σωτήρια scripsi) MA: ἄκη λιποθυμίας (sic G, hoc recepi, λυποθυμίας F, λει-
 ποθυμίας HP) σωτήρια GFHP 2. 3 προεουτρεπίζονται GFHP 3 Χαλδαίαν MA:
 Χαλδαίων ceteri 4 τε MA: δὲ ceteri ὁμογνίους scripsi: ὁμογνώμονας codd.
 οἰκίας HP 5 ἱστορικῷ secl. Cohn 7 post καὶ add. νοερόν GFHP 8 ante
 ἀνθρώπων ras. in H μόνῳ post ἀνθρώπων add. GFHP, ἐπιστήμονι conl.
 Mang. τοῦτ' HP 9 τρόπον F 10 φησὶ MA οὖν GFHP²: γούν MA,
 οὐκ L¹, om. H¹ 13 εἰ] ἢ H² ἄστρον A 14 prius ἦ] εἰ F εἰσφο-
 ρᾶς G, φορᾶς FHP τάπεινα M: τὰ ἐπίγεια ceteri 14. 15 ἐπίγεια—βαίνων
 om. G 18 εὐρησιλογίαν G, εὐρησιλογίαν H¹P 19 ὑπὲρ σὲ καὶ ἄνω MA:
 ὑπερωκεῖνια ceteri 20 σαυτοῦ MA: ἐαυτοῦ GFHP², αὐτοῦ H¹P 21 εὐρή-
 σεῖς F(?)H, tum ἐάν ἐπιτύχῃς add. GFHP, ἐρευνήσας ἂν ἐπιτύχῃς (immo ἐπιτύχοις) conl.
 Mang. ἴθ' A νοερώς om. MA 22. 217,1 καὶ τὰ ἄλλα ὅσα conicio

11—14 de fontibus v. Sitzungsberichte l. c. p. 1075. 1076.

19 cf. Usener,

Epicurea p. 229, l. Norden in supplem. annal. philolog. XVIII p. 270.

ὅσα καὶ αἰσθήσεως ὄργανα, καὶ φιλοσόφησον ἀναγκαιοτάτην καὶ πρεπω-
 δεστάτην φιλοσοφίαν ἀνθρώπων, ζητῶν, τί ὄρασις, τί ἀκοή, τί γεῦσις, τί
 ὄσφρησις, τί ἀφή, τί καὶ συνόλως αἰσθήσις· κάπειτα τί τὸ ὄραῖν καὶ πῶς
 ὄραῖς, τί τὸ ἀκούειν καὶ πῶς ἀκούεις, τί τὸ ὀσφραίνεσθαι ἢ γεῦεσθαι ἢ
 5 ἀπτεσθαι καὶ πῶς ἕκαστον αὐτῶν εἴθετε γίνεσθαι. πρὶν δὲ τὸν ἴδιον 56
 οἶκον καλῶς ἐπεσκέφθαι, τὸν τοῦ παντὸς ἐξετάζειν οὐχ ὑπερβολὴ μα-
 νίας· καὶ οὕτω σοι μείζον ἐπίταγμα ἐπιτάττω, τὴν σαυτοῦ ψυχὴν ἰδεῖν
 καὶ τὸν νοῦν, ἐφ' ᾧ μέγα φρονεῖς· καταλαβεῖν γὰρ αὐτὸν οὐποτε δυνήση.
 ἀνάβαινε νῦν εἰς οὐρανὸν καὶ καταλαζονεοῦ περι τῶν ἐκεῖ, μήπω δευ- 57
 10 νημένους γινῶναι κατὰ τὸ ποιητικὸν γράμμα
 ὅτι τοι ἐν μεγάροισι κακὸν τ' ἀγαθὸν τε τέτυκται,
 καταγαγὼν δ' ἀπ' οὐρανοῦ τὸν κατάσκοπον καὶ ἀντισπάσας ἀπὸ τῆς ἐκεῖ
 ζητήσεως γινῶθι σαυτὸν, εἶτα καὶ τοῦτ' ἐπιμελῶς ἐκπόνησον, ἵνα τῆς
 ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας ἐπιλάχῃς. τὸν τρόπον τοῦτον Θάρρα μὲν 58
 15 Ἑβραῖοι, Σωκράτην δὲ Ἕλληνας ὀνομάζουσι· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἐγγηράσαι
 φασὶν τῇ περὶ τοῦ γινῶθι σαυτὸν ἀκριβεστάτῃ σκέψει, μηδὲν ἕξω τῶν
 καθ' ἑαυτὸν φιλοσοφοῦντα. ἀλλ' ὁ μὲν ἄνθρωπος ἦν, Θάρρα δ' αὐτὸς
 ὁ λόγος ὁ περὶ τοῦ γινῶθαι τινα ἑαυτὸν προκειμένος οἷα δένδρον εὐερ-
 νέστατον, ἵν' ἔχοιεν εὐμαρῶς οἱ φιλάρετοι τὸν περὶ ἡθοποιῶν δρεπόμενοι
 20 καρπὸν σωτηρίου καὶ ἡδίστης ἐμπίπλασθαι τροφῆς. τοιοῦτοι μὲν ἤμῃν 59
 οἱ φρονήσεως κατάσκοποι, τῶν δὲ ἀθλητῶν καὶ ἀγωνιστῶν αὐτῆς αἱ
 φύσεις τελειότεραι· δικαιοῦσι γὰρ οὗτοι τὸν περὶ τῶν αἰσθήσεων σύμ-
 παντα λόγον ἀκριβῶς καταμαθόντες ἐπὶ τι μείζον ἔτερον χωρεῖν θεώ-

1 ὅσα καὶ MA: καὶ GH, καὶ ὅσα P, om. F αἰσθήσεως MAG: τῶν αἰσθήσεων Fv,
 αἰσθήσεων HP φιλοσόφησον] φιλοσοφωτάτην φιλοσοφίαν ἢ μάλλον εἰπεῖν BP
 2 ἀνθρώπων ζητῶν MA: ἀληθεῖ, tum ras., ζητῶν G; ἀληθεία ἀνθρώπων ζητῶν F, ἀληθεία
 8
 (ἀλήθειαν L) ἀναζητῶν HL, ἀλη ἀνω ζητῶν (ἀνω ζητῶν rursus del.) P
 3 primum τί om. GFHP τὸ om. L 4 ὄραῖς — πῶς om. A
 5 γίνεσθαι GFHP 6 συνεπεσκέφθαι G 9. 10 δυνάμενος GFHP 11 ὅτι
 MAFF τε om. AP τέτυκται F 12 καταγαγὼν δ' MA: κατάγε
 τῶν (τῶν rursus del. P) ceteri, κατάγων δ' per errorem Mang. ἀντι πάσας A
 13 εἶτα om. GFHP, fort recte 14 εὐδαιμονίας MAP²: ἐπιμελείας ceteri
 τὸν (om. τρόπον) τοῦ Θάρρα F Θάρραν H² 16 σκέψει MAFF, mg. H:
 γινῶσι GHL, mg. P² τῶν τὸν A 17 ἑαυτὸν GFHP: αὐτὸν MA
 18. 19 εὐθαλέστατον A 19 περὶ] πρὸς MA 20 ἐμπίπλασθαι M
 22 τελειότεραι MA: τελειότερα GFHP 23 χωρεῖν MA: ἐλθεῖν ceteri

10 Hom. Od. δ 392.

- 60 ρημα, καταλιπόντες τὰς αἰσθήσεως ὁπάς, αἱ Χαρρὰν ὀνομάζονται. τούτων ἐστὶν ὁ ἐπιδόσεις καὶ βελτιώσεις πρὸς ἐπιστήμης ἄφρας ἀνάληψιν ἐσχληκῶς Ἀβραάμ· ὅτε γὰρ μάλιστα ἐγνώ, τότε μάλιστα ἀπέγνω ἑαυτὸν, ἵνα τοῦ πρὸς ἀλήθειαν ὄντος εἰς ἀκριβῆ γινῶσιν ἔλθῃ. καὶ πέφυκεν οὕτως ἔχειν· ὁ λίαν καταλαβὼν ἑαυτὸν λίαν ἀπέγνωκε τὴν ἐν πᾶσι τοῦ 5
| γεννητοῦ σαφῶς προλαβὼν οὐδένεταν, ὁ δὲ ἀπονοῦς ἑαυτὸν γινώσκει p. 630 M τὸν ὄντα.
- 61 (11.) Τίς μὲν οὖν ἐστὶν ἡ Χαρρὰν καὶ διὰ τί ὁ ἀπολείπων τὸ τοῦ ἔρκου φρέαρ εἰς αὐτὴν ἔρχεται, δεδήλωται. σκεπτέον δὲ τὸ τρίτον καὶ ἀκόλουθον, τίς ὁ τόπος, ᾧ ὑπαντᾷ· λέγεται γάρ, ὅτι „ἀπῆντησε 10
62 τόπῳ“ (Gen. 28, 11). τριχῶς δὲ ἐπινοεῖται τόπος, ἅπαξ μὲν χώρα ὑπὸ σώματος πεπληρωμένη, κατὰ δεῦτερον δὲ τρόπον ὁ θεῖος λόγος, ὃν ἐκπεπλήρωκεν ὅλον δι' ὅλων ἀσωμάτοις δυνάμεσιν αὐτὸς ὁ θεός. „εἶδον“ γὰρ φησὶ „τὸν τόπον οὗ εἰστήκει ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ“ (Exod. 24, 10), ἐν ᾧ μόνῳ καὶ ἱερουργεῖν ἐφῆκεν ἀλλαχόθι κωλύσας· διεῖρηται 15 γὰρ ἀναβαίνειν εἰς τὸν τόπον, ὃν ἂν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεός, κἀκεῖ θύειν τὰ ὀλοκαυτώματα καὶ τὰ σωτήρια καὶ τὰς ἄλλας ἀμώμους θυσίας ἀνά-
63 γειν (Deut. 12, 5ss.). κατὰ δὲ τρίτον σημαινόμενον αὐτὸς ὁ θεὸς καλεῖται τόπος τῷ περιέχειν μὲν τὰ ὅλα, περιέχεσθαι δὲ πρὸς μηδενὸς ἀπῶς, καὶ τῷ καταφυγῆν τῶν συμπάντων αὐτὸν εἶναι, καὶ ἐπειδήπερ αὐτὸς ἐστὶ 20
64 χώρα ἑαυτοῦ, κευχωρτικῶς ἑαυτὸν καὶ ἐμπερόμενος μόνῳ ἑαυτῷ. ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ εἶμι τόπος, ἀλλ' ἐν τόπῳ, καὶ ἕκαστον τῶν ὄντων ὁμοίως· τὸ γὰρ περιεχόμενον διαφέρει τοῦ περιέχοντος, τὸ δὲ θεῖον ὑπ' οὐδενὸς περιεχόμενον ἀναγκαιῶς ἐστὶν αὐτὸ τόπος ἑαυτοῦ. μαρτυρεῖ δὲ μοι

1 αἰσθήσεις ὡς ὁπάς H	ὀνομάζοντο GFHP	3 ἑαυτοῦ (ὃν s. s.) A
4 τοῦ et ὄντος GFHP: τῶν et ὄντων MA (sed v. lin. 7)		5 post ὁ add. γὰρ GFHP
	ἐν] ἐπὶ MA	6 γεννητοῦ AGF
γινώσκει G	8 διότι F	ἀπολείπων GFHP
GHP ¹	ὑπῆντησεν GH, tum ἐν add. G, ἐν τῷ FHPN	10 καὶ om. F
GFHP	13 ἐκπεπλήρωκεν] ἀφῆκεν conl. Mang.	14 φησιν F
15 μόνον GFHPN	ἀφῆκεν AFL ² N	ἄλλοθι MA
διήργεται A, εἴρηται ceteri N	17 alterum τὰ om. GFHPN	διεῖρηται M: ἄλλα A
20 καταφυγεῖν A (corr. Hoesch.)		εἶναι αὐτόν transpos. FHPN, εἶναι καὶ αὐτόν G
	21 ἑαυτοῦ MAFP ² N: αὐτοῦ GH ¹ P ¹ , αὐτοῦ H ²	21 μόνως αὐτῷ N, ἑαυτῷ μόνῳ conicio
	22 οὖν οὐκ M: οὐνοῦτ' (i. e. οὐρανοῦ τ', ut vid.) A, οὐκ ceteri N	24 ἀναγκαῖος AP
	ἐστὶ A	αὐτὸ om. A
		ἑαυτῷ N

10—24 N fol. 150^v: λέγεται—τόπος ἑαυτοῦ.
p. 690 P.

18. 19 cf. Clem. Alex. Strom. V 74

λόγιον τὸ χρησθὲν ἐπὶ Ἀβραάμ τότε· ἤλθεν εἰς τὸν τόπον ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ θεός· καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδε τὸν τόπον μακρόθεν“ (Gen. 22, 3. 4). ὁ ἐλθὼν εἰς τὸν τόπον, εἶπέ μοι, μακρόθεν αὐτὸν εἶδεν; 65 ἀλλὰ μήποτε θυεῖν πραγμάτων ἐστὶν ὁμωνυμία διαφερόντων, ὧν τὸ μὲν 5 ἕτερον θεῖός ἐστι λόγος, τὸ δὲ ἕτερον ὁ πρὸ τοῦ λόγου θεός. ὁ δὲ ἤ 66 ξαναγηθείς ὑπὸ σοφίας εἰς τὸν πρότερον ἀφικνεῖται τόπον, εὐράμενος τῆς ἀρεσκείας κεφαλὴν καὶ τέλος τὸν θεῖον λόγον, ἐν ᾧ γενόμενος οὐ φθάνει πρὸς τὸν κατὰ τὸ εἶναι θεὸν ἐλθεῖν, ἀλλ’ αὐτὸν ὄρα μακρόθεν· μᾶλλον δὲ οὐδὲ πόρρωθεν αὐτὸν ἐκείνου θεωρεῖν ἱκανός ἐστιν, ἀλλὰ τὸ 10 μακρὰν τὸν θεὸν εἶναι πάσης γενέσεως αὐτὸ μόνον ὄρα καὶ τὸ πορρωτάτω τὴν καταλήψιν αὐτοῦ πάσης ἀνθρωπίνης διανοίας διωκίσθαι. μήποτε μέντοι γε οὐδὲ τόπον νῦν ἀλληγορῶν ἐπὶ τοῦ αἰτίου παρείληφεν, 67 ἀλλ’ ἐστὶ τὸ δηλούμενον τοιούτων· ἤλθεν εἰς τὸν τόπον, καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδεν“ αὐτὸν τὸν τόπον, εἰς ὃν ἦλθε, μακρὰν ὄντα τοῦ 15 ἀκατονομάστου καὶ ἀρρήτου καὶ κατὰ πάσας ἰδέας ἀκαταλήπτου θεοῦ.

p. 631 M. (12.) | τούτων προδιωρισμένων, ὅταν εἰς Χαρράν, τὴν αἰσθησιν, ἔλθῃ 68 ὁ ἀσχητῆς, ἡ ὕπαντᾶ τόπων“ (Gen. 28, 11), οὔτε τῷ ἐκπεληρωμένῳ ὑπὸ σώματος θνητοῦ — μετέχουσι γὰρ αὐτοῦ πάντες οἱ γηγενεῖς ἐκπεληρωκότες χώραν καὶ τόπον τινὰ κατὰ τὰναγκαῖον ἐπέχοντες — 20 οὔτε τῷ τρίτῳ καὶ ἀρίστῳ, οὐ μολὶς ἔνοιαν λαβεῖν ἦν ἂν ἐπὶ τοῦ φρέατος ποιούμενον τὰς διατριβὰς, ὃ προσηγροῦετο ὄρκος, ᾧ τὸ αὐτομαθὲς γένος, Ἰσαάκ, ἐνδιδιτᾶται μηδέποτε τῆς πρὸς θεὸν πίστεως καὶ ἀφανοῦς ὑπολήψεως ἀφιστάμενον, ἀλλὰ τῷ μέσῳ λόγῳ θεῖῳ, τὰ 25 ἄριστα ὑψηλοῦσιν καὶ ὅσα πρόσφορα τοῖς καιροῖς ἀναδιδάσκοντι. οὐ 69 γὰρ ἀξίων ὁ θεὸς εἰς αἰσθησιν ἐρχεσθαι τοὺς ἑαυτοῦ λόγους ἐπικουρίας ἕνεκα τῶν φιλαρέτων ἀποστέλλει· οἱ δ’ ἰατροῦσιν καὶ ἐκνοσηλεύουσιν τὰ ψυχῆς ἀρρωστήματα, παραινέσεις ἱερὰς ὥσπερ νόμους ἀκινήτους τιθέντες

1 λόγιον MAFB, in ras. H², L¹: λογιον G(H¹)L² post ἐπὶ add. τοῦ GFHP
 2 post ὀφθαλμοῖς add. αὐτοῦ GFHP 3 τὸν om. F 4 θυεῖν AGF: θυοῖν
 MHP 5 θεῖός MAP²: οἶός ceteri πρὸ] περὶ Turn. δὲ] δὲ
 GFHP 6 τῆς σοφίας HP (τῆς om. etiam L) εὐράμενος FH¹L²
 9 οὐδὲ] οὐ A τὸ] τῷ F 10 τὸ] τῷ F 11 ἀνθρωπίνης
 om. A διωκίσθαι MF: διώκισται H¹P, διακείσθαι GH², κείσθαι A
 14 εἶδε MA αὐτὸν τὸν om. MA εἰσῆλθε G 15 πάσης MAG
 17 ante ὕπαντᾶ add. οὐχ GFHP 19 κατ’ ἀναγκαῖον A 20 ἂν om.
 GFHP¹ 21 προσηγροῦετα M, προσηγροῦετος F 23 ὑφιστάμενον P¹
 24 οὐ H² 25 ἀξίων (Mang.): ἀπαξίων codd. θεός (αὐτὸς) conicio 26 ἕνεκεν
 MA ἀποστέλλει GFHP δὲ GFHP

- καὶ ἐπὶ τὰ τούτων γυμνάσια καλοῦντες καὶ τρόπον ἀλειπτῶν ἰσχὺν καὶ
 70 δύνανμιν καὶ ῥώμην ἀνανταγώνιστον ἐμφύοντες. δεόντως οὖν εἰς αἰσθησὶν
 ἐλθῶν οὐκέτι θεῶν, λόγῳ δ' ὑπαντᾷ θεοῦ, καθὰ καὶ ὁ πάππος αὐτοῦ
 τῆς σοφίας Ἀβραάμ. λέγεται γάρ· „ἀπῆλθε κύριος, ὡς ἐπαύσατο λαλῶν
 τῷ Ἀβραάμ, καὶ Ἀβραάμ ἀπέστρεψεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ“ (Gen. 18,33). 5
 δι' οὗ συνάγεται τὸ λόγιον τοιοῦτον ἐντυγχάνει ἱεροῖς, ὧν ὁ πρὸ τῶν
 δλων θεὸς ἀπῆλλακται, μηκέτι τὰς ἀφ' αὐτοῦ τείνων φαντασίας, ἀλλὰ
 71 τὰς ἀπὸ τῶν μεθ' αὐτὸν δυνάμειων. ὑπερφυστάτα δ' ἔχει τὸ μὴ φάναι
 ἐλθεῖν εἰς τὸν τόπον, ἀλλ' ἀπαντῆσαι τόπῳ· ἐκούσιον μὲν γάρ τὸ
 ἔρχεσθαι, τὸ δ' ἀπαντᾶν πολλακίς ἀκούσιον, ἔν' ἐξαπιναιῶς ὁ θεὸς λόγος 10
 ἐπιφαινόμενος ἀπροσδόκητον χαρὰν ἐλπίδος μείζονα ἐρήμη ψυχῇ συνο-
 δοιοπορεῖν μέλλων προτείνῃ. καὶ γὰρ Μωυσῆς „ἐξάγει τὸν λαὸν εἰς τὴν
 συνάντησιν τοῦ θεοῦ“ (Exod. 19,17), σαφῶς εἰδὼς ἐρχόμενον αὐτὸν
 ἀοράτως πρὸς τὰς ποθοῦσας ψυχὰς ἐντυχεῖν αὐτῷ.
 72 (13.) Τὴν δ' αἰτίαν ἐπιφέρει, δι' ἣν τόπῳ ὑπήντησεν· „ἔδου“ γάρ 15
 φησὶν „ὁ ἥλιος“ (Gen. 28,11), οὐχ ὁ φαινόμενος οὗτος, ἀλλὰ τὸ τοῦ
 ἀοράτου καὶ μεγίστου θεοῦ περιφεγγέστατον καὶ περιαιυγέστατον φῶς.
 τοῦθ' ὅταν μὲν ἐπιλάμψῃ διανοία, τὰ δευτέρα λόγων δύεται φέγγη, πολὺ
 δὲ μᾶλλον οἱ αἰσθητοὶ τόποι πάντες ἐπισκιάζονται· ὅταν δ' ἑτέρωσε
 73 χωρήσῃ, πάντ' εὐθύς ἀνίσχει καὶ ἀνατέλλει. μὴ θαυμάσῃς δέ, εἰ ὁ 20
 ἥλιος κατὰ τοὺς τῆς ἀλληγορίας κανόνας ἐξομοιοῦται τῷ πατρὶ καὶ ἡγε-
 μόνι τῶν συμπάντων· θεῶν γὰρ ὅμοιον πρὸς ἀλήθειαν μὲν οὐδέν, ἀ δὲ
 δόξῃ νενομίσται, δύο μόνα ἐστίν, ἀοράτον τε καὶ ὀρατόν, ψυχῇ μὲν
 74 ἀοράτον, ὀρατόν δὲ ἥλιος. τὴν | μὲν οὖν ψυχῆς ἐμφέρειαν δεδῆλωκεν p. 632 M.
 ἐν ἑτέροις εἰπῶν· „ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα θεοῦ 25
 ἐποίησεν αὐτόν“ (Gen. 1,27), καὶ ἐν τῇ κατὰ ἀνδροφόνων θεθέντι νόμφ
 πάλιν· „ὁ ἐχέων αἷμα ἀνθρώπου ἀντὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἐχουθήσεται,

1 prius καὶ om. Turn. ἀλειπτων G 2 καὶ τρόπον ἀνανταγώνιστον GHP
 ῥώ (om. μην) F ἐκφύοντες MAH 3 δ' MAH²P²: om. GFHP¹P¹
 4 ἀπῆλθεν ὁ κύριος GFHP 6 ἱεροῖς L¹ πρὸ] πατρῷ conl. Cohn
 7 ἀπ' αὐτοῦ MA 8 μεθ' αὐτῶν G, μεθ' αὐτὴν Turn. δὲ GFHP
 9 τὸν om. G ἀλλὰ GFHP ὑπαντῆσαι v 10 ὑπαντᾶν GFHP 11 ἀπο-
 φαινόμενος HP¹ 11. 12 μέλλων συνοδοιοπορεῖν F 12 τὴν om. GFHP 15 δὲ
 GFHP 18 τοῦτο GFHP ἐπιλάμψει L τὰ δευτέρα om. G
 τῶν λόγων P πολλοὶ AGF (corr. Hoesch. in mg. A) 19 ἑτέρως FHP
 20 εἰ om. A (add. Hoesch.) 21 τῆς om. GFHP ἐξομοιοῦνται A 24 ὁ
 ἥλιος F 26 ἐποίησεν αὐτόν om. MA θεθέντι MF: ταθέντι A, τιθέντι GP²,
 τίθεται H (sed prius i in ras.) P¹

5 δτι ἐν εἰκόνι θεοῦ ἐποίησα τὸν ἄνθρωπον“ (Gen. 9,6), τὴν δὲ ἡλίου
 διὰ συμβόλων μεμήνηκε. ῥάδιον δὲ καὶ ἄλλως ἐξ ἐπιλογισμοῦ τοῦτο 75
 κατιδεῖν, ἐπειδὴ πρῶτον μὲν ὁ θεὸς φῶς ἐστὶ — „κύριος γὰρ φωτισμός
 μου καὶ σωτήρ μου“ ἐν ὕμνοις ᾄδεται (Psalm. 26, 1) — καὶ οὐ μόνον
 10 φῶς, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἐτέρου φωτὸς ἀρχέτυπον, μᾶλλον δὲ παντὸς ἀρχε-
 τύπου πρεσβύτερον καὶ ἀνώτερον, λόγον ἔχον παραδείγματος. τὸ μὲν
 γὰρ παράδειγμα ὁ πληρέστατος ἦν αὐτοῦ λόγος, φῶς — „εἶπε“ γὰρ φησιν
 „ὁ θεός· γενέσθω φῶς“ (Gen. 1,3) —, αὐτὸς δὲ οὐδενὶ τῶν γενομένων
 ὁμοιος. ἔπειθ' ὡς ἥλιος ἡμέραν καὶ νύκτα διακρίνει, οὕτως φησὶ 76
 10 Μωυσῆς τὸν θεὸν φῶς καὶ σκότος διατειχίσει· „διεχώρισε γὰρ ὁ θεὸς
 ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους“ (Gen. 1,4)· ἄλλως
 τε ὡς ἥλιος ἀνατείλας τὰ κεκρυμμένα τῶν σωμάτων ἐπιδείκνυται, οὕτως
 καὶ ὁ θεὸς τὰ πάντα γεννήσας οὐ μόνον εἰς τοῦμφανές ἤγαγεν, ἀλλὰ
 καὶ ἂ πρότερον οὐκ ἦν, ἐποίησεν, οὐ δημιουργὸς μόνον ἀλλὰ καὶ κτίστης
 15 αὐτὸς ὢν. (14.) λέγεται δὲ πολλαχῶς κατὰ τὸν ἱερὸν λόγον ἐν ὑπο-
 νοίαις ἥλιος, ἅπαξ μὲν ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, ὃν οἰκοδομοῦσιν ὡς πόλιν
 καὶ κατασκευάζουσιν οἱ γένεσιν πρὸ τοῦ ἀγενήτου θεραπεύειν ἀναγκαζό-
 μενοι, ἐφ' ὧν εἴρηται δτι „ψυχοδόμησαν πόλεις ὀχυράς τῷ Φαραῷ, τὴν
 τε Πειθῶ“, τὸν λόγον ψ' τὸ πειθεῖν ἀνάκειται, „καὶ Ῥαμεσσή“, τὴν
 20 αἰθῆσιν, ὑφ' ἧς ὡσπερ ὑπὸ σέων ἡ ψυχὴ διεσθίεται — ἐρμηνεύεται
 γὰρ σεισμὸς σητός —, „καὶ τὴν Ὡν“, τὸν νοῦν, ἦν Ἡλίου πόλιν ὠνό-
 μασεν (Exod. 1,11), ἐπειδὴ καθάπερ ἥλιος τοῦ παντὸς ἡμῶν ὄγκου
 τὴν ἡγεμονίαν ἀνῆπτει καὶ τὰς αὐτοῦ δυνάμεις ὡσπερ ἀκτῖνας εἰς ἔλον
 τείνει. τὸν δὲ ἱερέα καὶ θεραπευτὴν τοῦ νοῦ πενθερὸν ἐπιγράφεται πᾶς 78
 25 ὁ τὴν τοῦ σώματος πολιτείαν ἀναψάμενος, ὄνομα Ἰωσήφ. „ἔδωκε“ γὰρ
 φησιν „αὐτῷ τὴν Ἀσενὲθ θυγατέρα Πετεφρῆ ἱερέως Ἡλίου πόλεως“

1 ἐποίησε H'P τὸν δὲ ἥλιον L 2 μεμήνηκεν M, μεμύνηκε G 3 φωτισμός
 MA: φῶς GFHP 4 ἐν om. GFHP 5 παντὸς om. GFHP 5. 6 πρεσβύτερον
 ἀρχέτυπου GFHP 7 πληρέστατος] περιφεγγέστατος vel περιαιγέστατος conl. Mang.
 (cf. § 72) 7. 8 εἶπε — φῶς MA: om. ceteri 10 Μωυσῆς A: Μωσῆς ceteri
 12 ὁ ἥλιος FHP ἀνατείλας om. GFHP οὕτω HP 15 δὲ om.
 GFHP τὸν ἱερὸν λόγον GFHP: Μωσῆν MA 16 ὁ ἥλιος GFHP
 17 γένησιν F ἀγενήτου codd. 18 ἐφ'] ἀφ' G' 19 Πει-
 θῶν G τὸν λόγον om. MA Ῥαμεσσή M: Ῥαμεσή A, Ῥαμεσσήν GF, Ῥαμε-
 σήν HP 20 σεῶν M: σαῶν A, σητῶν ceteri δ' ἐσθίεται A
 21 τὴν ὦν GHP (alt. v. eras. in P) L': κτηνῶν ceteri ἡλιούπολιν codd.
 21. 22 ὠνόμασαν HP 23 τὴν om. A αὐτοῦ (sic) MA: ἀφ' αὐτοῦ
 ceteri 25 ἀναγραψάμενος H 26 αὐτῷ φησιν MA Πετεφρῆ AF
 ἡλιούπολεως MA

- 79 (Gen. 41, 45). | δεύτερον δὲ ἥλιον καλεῖ συμβολικῶς τὴν αἴσθησιν, ἐπειδὴ p. 633 M. τὰ αἰσθητὰ πάντα δεῖκνυται διανοίᾳ. περὶ ἧς λελάληκεν ὧδε· „ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος αὐτῷ, ἥνικα παρῆλθε τὸ εἶδος τοῦ θεοῦ“ (Gen. 32, 31)· τῷ γὰρ ὄντι ταῖς ἱερωτάταις ἰδέαις καὶ ὡς ἂν εἰκόσιν ἀσωμάτοις ὅταν μηκέτι δυνώμεθα συνδιατρίβειν, ἀλλ' ἐτέρωσε τρεπόμενοι μεταχωρήσωμεν, ἀλλ' 5 φωτὶ τῷ κατὰ αἴσθησιν χριώμεθα σκότους πρὸς τὸν ὑγιῆ λόγον οὐδὲν
- 80 ἀπλῶς διαφέροντι· ὅπερ ἀνατεῖλαν ὄρασιν μὲν καὶ ἀκοήν, ἔτι δὲ γεῦσιν καὶ ὄσφρησιν καὶ ἀφῆν ὡσπερ κοιμωμένας ἀνήγειρε, φρόνησιν δὲ καὶ δικαιοσύνην ἐπιστήμην τε καὶ σοφίαν ἐργηγορίας εἰς ὕπνον ἔτρεψεν.
- 81 οὐ χάριν ἀγνεύειν οὐδένα πρὸ ἐσπέρας φησὶν ὁ ἱερός λόγος (Lev. 10 11, 24 al.) δύνασθαι, τῆς διανοίας ὑπὸ τῶν κατ' αἴσθησιν κινήσεων ἔτι παρευμερουμένης. ἄφυκτον δὲ καὶ τοῖς ἱερεῦσι νόμον ἐν ταῦτῳ καὶ γνώμην ἀποφαινόμενος τίθησιν, ἐπειδὴν λέγει· „Οὐκ ἔδεται ἀπὸ τῶν ἁγίων, ἐὰν μὴ λούσῃται τὸ σῶμα ὕδατι καὶ δύῃ ὁ ἥλιος καὶ γένηται
- 82 καθαρός“ (Lev. 22, 6. 7). δηλοῖ γὰρ σαφέστατα διὰ τούτων, ὅτι εὐαγῆς 15 εἰσάπαν οὐδεὶς ἔστιν, ὡς ταῖς ἁγίαις καὶ ἱεροπρεπέσι χρῆσθαι τελεταῖς, ψ̄ τὰς αἰσθητὰς τοῦ θνητοῦ βίου λαμπρότητας ἔτι τετιμῆσθαι συμβέβηκεν. εἰ δὲ τις αὐτὰς οὐκ ἀποδέχεται, κατὰ τὸ ἀκόλουθον τῷ φρονήσεως ἐπιλάμπεται φέγγει, δι' οὗ δυνήσεται τὰς τῶν κενῶν δοξῶν ἐκνίπτεσθαι
- 83 καὶ ἀπολούεσθαι κηλίδας. ἢ τὸν ἥλιον αὐτὸν οὐχ ὄρας, ὅτι τάναντία 20 καὶ ἀνατέλλων καὶ δυόμενος ἐργάζεται; ἐπειδὴν γὰρ ἀνίσχη, τὰ μὲν κατὰ γῆν ἅπαντα περιλάμπεται, τὰ δὲ κατ' οὐρανὸν ἀποκρύπτεται· δύντος δ' ἔμπαιβιν οἱ μὲν ἀστέρες προφαίνονται, τὰ δὲ περιγίαι σισκιά-
- 84 ζεται. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐν ἡμῖν, ὅταν μὲν τὸ τῶν αἰσθησεῶν φέγγος ὡς ἥλιος ἀνατεῖλῃ, τὰς ὀλυμπίους καὶ οὐρανίους ὡς ἀληθῶς 25 ἐπιστήμας κρύπτεσθαι συμβέβηκεν· ὅταν δὲ πρὸς δυσμὰς γένηται, τὰς

1 καλεῖ ἥλιον GFHP	2 δεῖκνυσι GFHP, fort. recte (an ἐπιδείκνυται? cf. § 91)		
διάνοια GF	3 ὁ ὅμ. GFHP	4 εἰκόνα H ¹ P, εἰκότι H ²	5 συντρέβειν F
μετατρεπόμενοι GFH	8 ἀφῆν καὶ ὄσφρησιν GFHP	δε scripsi: te codd.	9 διανοίας ante εἰς add. H
πρὸς GFHP	φησὶν ὁ ἱερός λόγος GFHP: φησὶ Μωσῆς MA	11 τῆς om. GFHP	12 ἐπ' αὐτῷ A
16 ἅπαν MGFH ¹	οὐδὲ εἰς GFHP	ὡς] δε A	14 λούσῃτε et ὕδασι A
G, μκίσθαι FHP	17 ὦ, tua ras. G (coni. Mang.): ὦν ceteri	18. 19 ἐπιλάμπει A	20 καὶ ἀπολούεσθαι om. Turn.
MAG ² : τὰς ἐσθητάς ceteri, ταῖς αἰσθηταῖς et λαμπρότησι coni. Mang.	λαμπρότητας	ἔτι scripsi: λαμπρότητος G ² , λαμπρότητι ceteri	21 γὰρ MA: μὲν γὰρ ceteri
19 φέγγει MA: φωτὶ ceteri	20 καὶ ἀπολούεσθαι om. Turn.	ἡ v	22 ἐναντία HP
23 δύναντος GFHP	26 ἀποκρύπτεσθαι GFP, ἐπικρύπτεσθαι H	δυσμαῖς GH	

ἀστεροειδεστάτας καὶ θειοτάτας ἀναφαίνεσθαι ἀρετῶν αὐγάς, ὅτε καὶ
καθαρὸς ὁ νοῦς ὑπὸ μηδενὸς κρυπτόμενος αἰσθητοῦ γίνεται. (15.) κατὰ 85
δὲ τὸ τρίτον σημαίνόμενον ἥλιον καλεῖ τὸν θεῖον λόγον, τὸ τοῦ κατ'
οὐρανὸν περιπολοῦντος, ὡς πρότερον ἐλέχθη, παραδείγμα, ἐφ' οὗ λέγεται·
5 „ὁ ἥλιος ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ Λωὶ εἰσῆλθεν εἰς Σηγῶρ, καὶ κύριος
ἔβρεξεν ἐπὶ Σόδομα καὶ Γόμορρα θεῖον καὶ τυφλόν“ (Gen. 19, 23. 24). ὁ 86
γὰρ τοῦ θεοῦ λόγος, ὅταν ἐπὶ τὸ γεῶδες ἡμῶν σύστημα ἀφίκηται, τοῖς
μὲν ἀρετῆς συγγενέσι καὶ πρὸς αὐτὴν ἀποκλίνουσιν ἀρήγει καὶ βοηθεῖ,
ὡς καταφυγὴν καὶ σωτηρίαν αὐτοῖς πορίζει παντελῆ, τοῖς δὲ ἀντιπάλοις
10 ὄλεθρον καὶ φθορὰν ἀνάτον ἐπιπέμπει. λέγεται δὲ κατὰ τέταρτον 87
σημαίνόμενον ἥλιος μὲν αὐτὸς ὁ τῶν ὄλων ἡγεμῶν, ὡς εἶπον ἤδη, δι'
οὗ τὰ ἀνάτα τῶν ἀμαρτημάτων ἀνακαλύπτεται συσχιάζεσθαι δοκοῦντα·
p. 634 M. | πάντα γὰρ ὡς δυνατά, οὕτως καὶ γνώριμα θεῶν. παρὸ καὶ τοὺς κατα- 88
λυθέντας τῶν τόνων τῶν ψυχικῶν, ἀκολάστως καὶ λαγνίστερον ὁμιλοῦν-
15 τας ταῖς νοῦ θυγατράσιν, αἰσθήσεσιν, ὡς χαμαιτύποις καὶ πόρναις,
ἐνδειχθησομένους πρὸς ἥλιον ἄγει. φησὶ γὰρ· „καὶ κατέλυσεν ὁ λαὸς 89
ἐν Σαττίν“ — ἄκθανται δ' ἐρμηνεύεται, παθῶν κεντούντων καὶ τιτρω-
σόντων ψυχῆν σύμβολον —, „καὶ ἐβεβηλώθη“ φησὶν „ἐκπορνεῦσαι εἰς
τάς θυγατέρας Μωάβ“ — αἱ δὲ εἰσιν αἱ αἰσθήσεις, κεκλημέναι νοῦ
20 θυγατέρες· Μωάβ γὰρ ἐκ πατρὸς ἐρμηνεύεται —, καὶ προστίθησι· „λάβε
πάντας τοὺς ἀρχηγούς τοῦ λαοῦ καὶ παραδειγματίσων τῷ κυρίῳ ἀπέναντι
τοῦ ἡλίου, καὶ ἀποστραφήσεται ὀργὴ κυρίου ἀπὸ Ἰσραὴλ“ (Num. 25,
1. 4). οὗ γὰρ μόνον τὰ κεκρυμμένα τῶν ἀδικημάτων ἐμφανῆ γενέσθαι 90
βουλόμενος ταῖς ἡλιακαῖς περιέλαμψεν ἀκτίσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ συμβόλων
25 ἥλιον τὸν πατέρα τῶν ὄλων ἐκάλεσεν, ἧ πάντα προὔπτα καὶ ὅσα ἐν
μυχοῖς τῆς διανοίας ἀοράτως ἐπιτελεῖται· γενομένων δ' ἐμφανῶν ἴλεω

1 καὶ θειοτάτας om. GFHP 2 αἰσθητὸς Turn. γίνεται in ras. P, γέ-
νηται AF 3 δὲ τὸ GP: τὸ MA, δὲ FH alt. τὸ H²: τὸν ceteri 5 ἐξῆλ-
θεν ὁ ἥλιος MA (sed v. quaest. in Gen. IV § 51) τῆς γῆς P Σηγῶρ AP²:
Σιγῶρ MH (i vid. corr.) (P¹), Σοῦρ GF 7 ἀφίκηται σύστημα ἡμῶν F
8 αὐτὴν MA: ἀρετῆν ceteri 10 κατὰ MA; καὶ κατὰ ceteri 11 post ὄλων
add. θεός καὶ GFHP 12 συσχιάζεσθαι δοκοῦντα ἀνακαλύπτεται GFHP
13 οὕτω G καὶ per errorem om. Mang. 13. 14 καταλυθέντων conicio
τόνων τῶν ψυχικῶν MAP²: ὄνων ψυχικῶς ceteri 14 καὶ ante ἀκολάστως add.
GFHP λαγνέστερον A 15 τοῦ νοῦ GFHP χαμαιτύποις v
post πόρναις add. τοῦ νοῦ G, ras. 4 litt. in H 17 Σαττίοις F, Σαττίν Mang.
(LXX) δὲ GFHP ἐρμηνεύονται GFHP, post παθῶν transpos. HP
19 δ' GFHP alterum at om. GFHP νοῦ MAP²: om. ceteri
23 μόνῃ H 26 ἀοράτοις GFP δὲ HP ἴλεω HP

- 91 φησιν ἔσσεσθαι τὸν μόνον ἴλεω. διὰ τί; ὅτι, ἐὰν ὑπολαβοῦσα διάνοια
 λήσσεσθαι τὸ θεῖον ἀδικοῦσα, ὡς μὴ πάντα καθορᾶν δυνάμενον, κρύφα
 καὶ ἐν μυχοῖς διαμαρτάνη καὶ μετὰ ταῦτα εἴτ' ἐξ αὐτῆς εἴτε καὶ ὑψη-
 γησαμένου τινὸς ἐνοήσῃ, ὅτι ἀμήχανον ἄδηλον εἶναι τι τῷ θεῷ, καὶ
 ἑαυτὴν καὶ τὰς ἑαυτῆς πράξεις ἀπάσας ἀναπτύξῃ καὶ εἰς μέσον προεγε- 5
 κοῦσα καθάπερ εἰς ἡλιακὸν φῶς ἐπιδείξῃται τῷ τῶν ὄλων ἐπισκόπῳ
 φήσασα μετανοεῖν ἐφ' οἷς πρότερον ἀγνώμονι γνῶμη χρωμένη κακῶς
 ἐδόξαζε — μὴδὲν γὰρ ἄδηλον, γνῶριμα δὲ καὶ ὄηλα πάντα, οὐ τὰ πρα-
 χθέντα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐλπιδόμενα κατὰ πολλὴν περιουσίαν ὑπάρχειν
 αὐτῷ —, κεκάθαρται καὶ ὠφέλῃται καὶ τὸν ἐφεστῶτα κολαστὴν ἐλεῖχον 10
 ἡμέρωσκεν ὀργῇ δικαίᾳ χρώμενον, εἰ τὸ μετανοεῖν ἀδελφὸν νεώτερον ὄν
 92 τοῦ μὴδ' ὄλων ἀμαρτεῖν ἀποδέχεται. (16.) φαίνεται μέντοι καὶ ἐτέρωθι
 κατὰ σύμβολον ἐπὶ τοῦ αἰτίου τὸν ἥλιον παραλαμβάνων, ὡς ἐν τῷ γρα-
 φέντι νόμῳ περὶ τῶν ἐπ' ἐνεχύροις δανειζόντων· λέγε τὸν νόμον· „ἐὰν
 ἐνεχύρασμα ἐνεχυράσῃς τὸ ἱμάτιον τοῦ πλησίον, πρὸ δυσμῶν ἡλίου ἀπο- 15
 δώσεις αὐτῷ· ἔστι γὰρ τοῦτο περιβόλαιον αὐτῷ μόνον, τοῦτο τὸ ἱμάτιον
 ἀσχημοσύνης αὐτοῦ. ἐν τίνι κοιμηθήσεται; ἐὰν οὖν καταβολήσῃ πρὸς
 93 μέ, εἰσακούσομαι αὐτοῦ· ἐλεήμων γὰρ εἰμι“ (Exod. 22, 26. 27). ἄρ'
 οὐκ ἄξιον τοὺς οἰομένους τὴν τῶσαυτην σπουδὴν εἶναι τῷ νομοθέτῃ περὶ
 ἀμπεχόνης, εἰ καὶ μὴ ὄνειδίζειν, ἀλλὰ τοῖ γε ὑπομμνήσκειν φάσκοντας· 20
 τί λέγετε, ὦ γενναῖοι; ὁ τῶν ὄλων κτίστης καὶ ἡγεμὼν ἐλεήμονα ἑαυτὸν
 ἐφ' οὕτως εὐτελοῦς πράγματος, ἱματίου μὴ ἀποδοθέντος χρεώστη
 94 | πρὸς δανειστοῦ, καλεῖ; τὸ μέγεθος καθάπαξ τῆς ἀρετῆς τοῦ πάντα p. 635 M.

- 1 γενέσθαι A pōst ἴλεω (ἴλεων HP) add. τῷ λαῷ GFHP 3 ἐν — alt. καὶ
 om. G ταῦτ' GF εἴτ' MA: εἴτε καὶ ceteri αὐτῆς_H²: αὐτῆς ceteri
 4 ἐνοήσῃ A τῷ om. FHP 5 ἀναπτύξῃ AG 5. 6 προεγεκοῦσα
 GFHP: ἐνεγκοῦσα MA 6 φῶς MA: φέγγος ceteri ἐπιδείξῃ τὰ P, ἀποδείξαι
 ταῦτα G 8 πάντα καὶ ὄηλα GFHP 10 κεκάθαρται om. A (add. Hoesch.)
 ἀπολέλουται con. Mang. 11 δικαίῳ GHP χρώμενος A εἴ] δε H,
 om. A ὄν om. A 12 ἀμαρτεῖν] ἀμαρτάνειν ὄν A ἀπωθεῖται vel (μὴ)
 ἀποδέχεται (sc. διάνοια) conicio, aut lin. 11 (μὴ) δικαίᾳ leg. 14 post νόμου add. ἐνο-
 ρῶ GFH², ἐν ὧ P(H¹) ἐπ' om. GFHP λέγεται F, λέγειν H²
 16 αὐτῷ MA: αὐτὸ GFHP αὐτὸ H¹L τοῦτο τὸ ex LXX scripsi (cf. ad
 § 101. 109): τὸ A; ras., tum τὸ P, τοῦτο ceteri 17 τῆς ἀσχημοσύνης A
 ante ἐν add. καὶ AP² οὖν MAP²: om. ceteri 20 ἀμπεχόνῃ F, fort.
 recte 21 ὁ MA: ὅτι FH¹P¹, ὅτι ὁ GH²P² 22 μὴ om. H¹P¹
 χρέος τὸ G¹, χρέους τοῦ G² 23 δανειστῆν GFH¹P¹ καλεῖ] παρέχει
 coniciebam ante τὸ add. τῶν mg. G καθάπαξ GFHP: om. MA
 τὰ πάντα H²

μεγάλου θεοῦ μὴ συνεωρακότεων τοιαῦτ' ἐστὶν ὑπολαμβάνειν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην μικρολογίαν τῇ ἀγενήτῳ καὶ ἀφθάρτῳ καὶ πλήρει μακαριότητος καὶ εὐδαιμονίας φύσει παρὰ θεμὶν καὶ δίκην προσνέμετων. τί 95 γὰρ ἄτοπον ποιοῦσιν οἱ τὰ ῥύσια κατέχοντες δανεισταὶ παρ' αὐτοῖς, ἄχρις ἂν τὰ ῥῖα ἀναπράξωνται; πένητες οἱ χρεώσται, φήσει τις ἴσως, καὶ ἄξιον ἔλεειν αὐτούς. εἰτ' οὐκ ἄμεινον ἦν γράφαι νόμον, δι' οὗ τούτους ἐρανοῦσι μᾶλλον ἢ χρεώστας ἀποφανοῦσιν ἢ ἐπ' ἐνεχύροις τοῦ δανείζειν κωλύουσιν; ὁ δὲ ἐφείς οὐκ ἂν εἰκότως ἐπὶ τοῖς ἄ 96 ἔλαβον πρὸ καιροῦ μὴ προιεμένοις δυσχεραῖνοι ὡς ἀσεβοῦσι. πενίας δ' εἰς αὐτὰ τις ἐλθὼν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τὰ πέρατα καὶ ῥάκιον ἐν ἀμπεχόμενος δανειστάς καινοὺς ἐπάγεται τὸν ἀπὸ τῶν ὀρώντων παρὲς ἔλεον, ὃς τοῖς κεχρημένοις ταῖς τοιαύταις κακοπραγίαις κατ' οἰκίαν καὶ παρ' ἱεροῖς καὶ ἐν ἀγορᾷ καὶ πανταχοῦ προκέχυται; νυνὶ δὲ καὶ ὁ μόνον 97 εἶχε προκάλυμμα αἰδοῦς, ὃ τὰ τῆς φύσεως ἀπόρρητα συνεσκέλαζε, τοῦτο φέρων προὔτεινε· ῥύσιον ὑπὲρ τίνος, εἰπέ μοι; ἢ ὑπὲρ ἐτέρας ἀμείνωνος ἐσθῆτος; τροφῆς μὲν γὰρ ἀναγκαίας ἄπορος οὐδεὶς, ἄχρις ἂν πηγαὶ μὲν ἀναβλύζωσι, ποταμοὶ δὲ χεῖμαρροι πλημμυρῶσι, γῆ δὲ τοὺς ἐτησίους ἀναδιδῶ καρπούς. οὕτω δὲ ἡ βαθύπλουτός τις ἢ λίαν ὠμὸς ὁ δανειστής, 98 ὡς ἡ τετραδραχμον, τάχα δὲ καὶ ἔλαττον ἐθέλειν τῶν συμβαλεῖν ἢ οὕτω 20 πενιχρῶ δανείζειν ἀλλὰ μὴ χαρίζεσθαι, ἢ ὁ μόνον ἦν ἱμάτιον ἐκεῖνω λαμβάνειν ἐνεχύρον, ὅπερ ἐτέρῳ ὀνόματι λωποδοτεῖν εἰκότως ἂν λέγοιτο;

1 μὴ add. H² post συνεωρακότεων add. μὴδὲ συνορώντων GFHP ἐστὶ τοιαῦθ' GFHP 2 μικρολογίαν A: σμικρολογίαν ceteri ἀγενήτῳ AGF 3 προσνέμετων GFHP: προσνέμειν MA 4 αὐτοῖς H²: αὐτοῖς ceteri 5 ῥῖα τί διαπράξονται G cum ras. post δι φησὶ τις GF 6 ἔλεειν corr. in εἰλεῖν P post οὐκ add. εὐλογον καὶ GFHP 7 τούτοις v ἀποφανοῦσιν (sic) MA ἢ om. MA 8 τοῦ] τὸ conicio κωλύουσιν MAGFP: κωλύσαι H, κωλύει Μωυσῆς conicio ἀφείλ A 9 προίεμενος G¹H¹P 10. 11 ἐναμπεχόμενος L²v, ἀμπεχόμενος (om. ἐν) HP¹ 11 ἐπάγεται con. Mang. Ἐλαιον A 12 ὅς F(?)H: οἷς ceteri ante κατ' add. & GF, ras. in HP 13 ἱεραῖς A πανταχῇ P ὁμοιον A 14 τούτω A 15 ἦ v 17 ἀναβλύζωσι GFHP: ἀναβλύσαι MA ποταμοὶ δὲ MAP² (χεῖμαρροι addidi): ποταμῶν χεῖμαρροι δὲ GFHP¹, post δὲ add. ποταμῶν H (del. H²) P¹, ποταμοὶ δὲ αὐθιγενεῖς τε καὶ χεῖμαρροι con. Mang. πλημμυρῶσι G 18 ἀναδιδῶ scripsi: ἀναδιδωσι codd. οὕτως GFHP φιλόπλουτός conicio prius ἦ] ἢ M post ὠμὸς add. καὶ A, ἢ λίαν σκαῖός GFHP 19 ὡς ἦ] ὡσεὶ H², ὥστε v τετραδὶ δραχμῶν G (μὴ) ἐθέλειν male Mang. οὕτως GF 20 πενιχρῶς GFHP ὁμοιον A ἱμάτιον ἐκεῖνω GFHP: ἐκεῖνω ἱμάτιον MA 21 ὁ περαιτέρῳ A λωποδοτεῖν (;

- καὶ γὰρ λωποδύταις ἔθος ἀπαμπίσχοισι τὰς μὲν ἐσθλῆτας ἀφαιρεῖσθαι,
 99 γυμνοὺς δὲ τοὺς ἔχοντας ἀποφαίνειν. διὰ τί δὲ νυκτὸς μὲν καὶ τοῦ μὴ
 ἀνεῖμονά τινα κοιμηθῆναι προδύνησεν, ἡμέρας δὲ καὶ τοῦ μὴ ἐργηγοῦντα
 γυμνὸν ἀσχημονεῖν οὐκέθ' ὁμοίως ἐφρόντισεν; ἢ οὐ νυκτὶ μὲν καὶ
 σκότῳ κρύπτεται πάντα, ὡς ἤτιον ἢ μῆδ' ὄλωσ' αἰδεῖσθαι, ἡμέρα δὲ 5
 100 καὶ φωτὶ ἀνακαλύπτεται, ὡς τότε μᾶλλον ἐρυθριᾶν ἀναγκάζεσθαι; διὰ τί
 δ' οὐ διδόναι τὸ ἱμάτιον, ἀλλ' ἀποδιδόναι προσέταξεν; ἀπόδοσις γὰρ
 ἐπ' ἄλλοιτροῖς γίνεται, τὰ δ' ἐνέχυρα τῶν δεδανεικῶτων μᾶλλον ἢ τῶν
 δεδανεισμένων ἐστίν. ἐκεῖνο δὲ οὐκ ἐννοεῖς, ὅτι λαβόντι τῷ χρεώστῃ
 πρόσκοιτον τὸ ἱμάτιον οὐ προσέταξε μεθ' ἡμέραν περιελεῖν ἀναστάντι 10
 101 καὶ κομίσαι τῷ δανειστῇ; καὶ μὴν τῷ γε τῆς ἐρμηνείας ἰδιότροπῳ καὶ
 ὁ βραδύτατος ἔτερον τι τοῦ ῥητοῦ κατανοεῖν ἂν | παραχθεῖη· μᾶλλον p. 636 M.
 γὰρ ἀφορισμῶ ἢ παραινέσει ἔοικε τὸ διάταγμα. παραινῶν μὲν γὰρ
 εἶπεν ἂν τις· τὸ ἐνεχυρασθῆν ἱμάτιον, ἐάν τοῦτ' ἢ μόνον τῷ χρεώστῃ,
 ἐπὶ ἐσπέρας ἀπόδος, ἢ ἔχῃ νύκτωρ ἀμπέχεσθαι, ἀφοριζόμενος δὲ 15
 οὕτως, ὡς νῦν ἔχει· „ἔστι γὰρ τοῦτο περιβόλαιον αὐτῷ μόνον, τοῦτο τὸ
 ἱμάτιον ἀσχημοσύνης αὐτοῦ· ἐν τίνι κοιμηθήσεται“ (Exod. 22, 27);
 102 (17.) ταῦτα μὲν δὴ καὶ τὰ τοιαῦτα πρὸς τοὺς τῆς ῥητῆς πραγματείας
 σοφιστὰς καὶ λίαν τὰς ὀφρῶς ἀνεσπακότας εἰρήσθω, λέγωμεν δὲ ἡμεῖς
 ἐπόμενοι τοῖς ἀλληγορίας νόμοις τὰ πρόποντα περὶ τούτων. φαμὲν 20
 τοῖσιν λόγῳ σύμβολον ἱμάτιον εἶναι. τὰς τε γὰρ ἀπὸ κρυμῶ καὶ θαλ-
 πους εἰωθίας τῷ σώματι κατασκήπτειν βλάβας ἐσθλῆς ἀπωθεῖται καὶ
 ἐπισκιάζει τὰ τῆς φύσεως ἀπόρρητα καὶ ἔστιν ἀρμότιον σώματι κόσμος
 103 ἢ ἀμπεχόνη. κατὰ τὸ παραπλήσιον μέντοι καὶ ἀνθρώπῳ λόγος

1. 2 καὶ γὰρ — τοὺς om. F	ἀπαμπίσχοισι G	2 ἔχοντας FH(P')	alt. δὲ]
δὴ L	μὴ om. F	3 ἡμέρα A	4 ἢ οὐ] ἢ οὖν H'P, οἶον I.
6 ποτὲ A	διότι F	7 δὲ GFHP	8 δὲ GFHP
9 ἐστίν AGF:			
εἰσὶν MBP	τῷ λαβόντι transp. HP	10. 11 περιελεῖν ἀναστάντι καὶ (καὶ om. A)	
MA: πάλιν ceteri, πάλιν ἀναστάντι conicio		11 ἴδιω τρόπῳ Λ	12 βρα-
δύτητος L', βραδύτερος L ²	προσαχθεῖη HP	13 εἰκότως G, εἰοικεν ante	
ἢ transpos. H	14 ἐνεχυρασθῆν Λ	τοῦτ' ἢ M: τοῦτι A, τοῦτο ἢ ceteri	
15 πρὸς ABP	ἐσπέραν A	ἀπόδος, tum ras. 2 litt. F; ἀπόδοσιν I ²	
ἔχει GFHP	16 post ἔχει	vid. add. ἀποδώσει; αὐτῷ	post prius
τοῦτο add. τὸ GFHP	τὸ A: om. ceteri	17 αὐτῷ GFHP	
19 εἰρήσθαι prius P, εἰρήσσω F	λέγωμεν M: λέγομεν ceteri	δὲ A: δὴ	
M, γὰρ ceteri	20 τοῖς] τοῖς τῆς Λ	21 τὸ ἱμάτιον P	post ἀπὸ ras. 2—3
litt. G	κρύους GFHP	22 εἰωθίας F	κατασκήπτει A
23 ἐπι-	σκιάζεται A	ἀρμότιον A	κόσμου F
24 ἢ om. GFHP			ἀμπεγο-
μένη A	ἀνθρωπίνῳ G		

δῶρημα κάλλιστον ἐδόθη παρὰ θεοῦ, πρῶτον μὲν κατὰ τῶν νεωτερι-
 ζόντων εἰς αὐτὸν ὄπλον ἀμυντήριον — ὡς γὰρ τῶν ἄλλων ἕκαστον
 ζῶων ἢ φύσις οἰκείους ἔρκεσιν ὠχύρωσε, δι' ὧν τοὺς ἐπιχειροῦντας
 ἀδικεῖν ἀποκρούσεται, καὶ ἀνθρώπων μέγιστον ἔρμα καὶ φρουρὰν ἀκα-
 5 θαίρετον λόγον δέδωκεν, οὗ κραταιῶς οἷα πανοπλίας ἐνειλημμένος
 οἰκεῖον καὶ προσφύεσκατον ἔξει ὑπερφύρον· τοῦτο δὲ προαγωνιστῆ χρώ-
 μενος δυνήσεται τὰς ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐπιφερομένας ἀπωθεῖσθαι
 ζημίας —, δεύτερον δὲ καὶ αἰσχύνης καὶ ὑνειδῶν ἀναγκαιοτάτον περι- 104
 βλημα — δεῖνός γὰρ συγκρούσαι καὶ συσκιᾶσαι τὰς ἀμαρτίας τῶν
 10 ἀνθρώπων λόγος —, τρίτον δὲ πρὸς ὄλου τοῦ βίου κόσμον· ὁ γὰρ
 βελτιῶν ἕκαστον καὶ πάντα ἄγων ἐπὶ τὸ κρεῖττον οὗτός ἐστιν. ἀλλὰ 105
 γὰρ εἰσι λῶβαί τινες καὶ κῆρες ἀνθρώπων, οἳ καὶ τὸν λόγον ἐνεχυρά-
 ζουσι ἀφαιρούμενοι τοὺς ἔχοντας καί, συναυξῆσαι δέον, ὄλον ὑποτέμ-
 νονται, καθάπερ οἱ τὰ τῶν πολεμίων δηροῦντες χωρία καὶ τὸν τε σῆτον
 15 καὶ τὸν ἄλλον καρπὸν φθειρεῖν ἐπιχειροῦντες, ὃς ἀφειδὸς μεγάλη τοῖς
 χρησαμένοις ἂν ὄνησις ἦν. πόλεμος οὖν ἐστὶν ἐνίοις ἄσπονδος· καὶ 106
 ἀκήρυκτος πρὸς τὴν λογικὴν φύσιν, οἷτινες τὰς βλάστας αὐτῆς ἀποκεί-
 ρουσι ἐν χρωῖ καὶ τὰς πρώτας ἐπιφύσεις ἐκθλιβουσι, ἄγονον καὶ
 στειραν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, καλῶν ἐπιτηδευμάτων ἀπεργαζόμενοι. ὄρμῳ- 107
 20 σαν γὰρ ἔστιν ὅτε πρὸς παιδείαν ἀκατασχέτη ῥύμη καὶ πληχθεῖσαν
 ἔρωτι τῶν φιλοσοφίας θεωρημάτων ὑπὸ βασκανίας καὶ φθόνου δείσαντες,
 μὴ μεγάλα πνεύσασα καὶ ἐπὶ μήχιστον ἀρθεῖσα τὰς γλισχρολογίας
 αὐτῶν καὶ πιθανὰς κατὰ τῆς ἀληθείας εὐρέσεις ἐπικλύση χειμάρρου
 τρόπον, ἐτέρωσε ταῖς ἑαυτῶν κακοτεχνίαις τὴν φορὰν ἔτρεψαν, εἰς
 p. 637 M. βαναύσους καὶ | ἀνελευθέρους τέχνας μετοχτευσάμενοι· πολλαίαι δὲ καὶ

- 2 αὐτὸν om., ὄπλον bis habet F 3 οἰκείαις H² ἔρκεσιν MA: ἄλκεσιν
 (iFH¹P, ἀλκαῖς H² 3. 4 τοὺς χειρῶν ἄρχοντας ἀδίκων Oxon. Coll. Novi 143
 4 ἀποκρούεσθαι (iF 5 ἔδωκεν GFHP πανοπλία F ἀνειλημμένος
 (iFH 6 post οἰκεῖον add. μὲν GFHP 7 ἀπὸ] ἐπὶ F φερομένας H
 8 αἰσχῶν conl. Mang. 10 ὁ λόγος GFHP ὄλου FP (conl. Mang.): ὄλον
 ceteri 11 κρεῖττων F 12 κῆρες HP: κῆραι ceteri οἳ καὶ] αἳ
 MA 12. 13 ἐνεχυρίζουσι AF 13 ἀφαιρούμενοι A 15 δς] δ F
 16 χρησαμένοις conicio ἐνίοις ἐστὶν GFHP 18 χρώμα GFHP
 τὰς om. A 19. 20 ὄρμώσης et πληχθείσης conl. Cohn 20 post παιδείαν
 add. τὴν ἱερὰν GFHP 21 τῶν] τῆς H¹P, om. Mang. post φιλοσοφίας
 add. ἀληθοῦς (iFHP ὑπὸ] ἢ τὰς A βασκάνου H 22 μεγάλη
 (iFHP γλισχρολογίας MAP² (conl. Mang.): αἰσχρολογίας ceteri 23 πιθανά:]
 ras. 2 litt., δεῖνός G εὐρέσεις ante κατὰ transpos. (iFHP ἐπικλύσαι A
 24 ante ταῖς add. δὲ PH¹ αὐτῶν MA

- ἀμβλώσαντες και ἐπιφράξαντες ἀργὸν τὸ μεγαλοφυὲς κατέλιπον, ὥσπερ
 βαθύγειον και εὐδαίμονα γῆν ὄρφανῶν παίδων ἐπίτροποι κακοὶ χέρσον,
 και οὐκ ἤδέσθησαν οἱ πάντων ἀνηλεέστατοι τὸ μόνον ἱμάτιον ἀνθρώ-
 που περισουλῶντες, λόγον· „ἔστι“ γὰρ φησι „τοῦτο περιβόλαιον αὐτῶ
 108 μόνον“ (Exod. 22, 27). τί πλὴν ὁ λόγος; ὥσπερ γὰρ ἴππου τὸ χρε- 5
 μετίζειν ἴδιον και τὸ ὀλακτεῖν κυνὸς και βοῦς τὸ μυκᾶσθαι και τὸ
 ὠρύεσθαι λέοντος, οὕτω και ἀνθρώπου τὸ λέγειν και αὐτὸς ὁ λόγος.
 τοῦτον γὰρ ἔρυμα, περιβλήμα, πανοπλίαν, τεῖχος τὸ ζῶον τὸ θεοφιλέστα-
 109 τον, ὁ ἀνθρώπος, ἐκ πάντων ἴδιον κεκάρπωται. (18.) διὸ και ἐπι- 10
 φέρει· „τοῦτο τὸ ἱμάτιον αὐτὸ μόνον ἀσχημοσύνης αὐτοῦ“ (Exod. 22,
 27). τίς ἄλλος γὰρ οὕτως τὰ ὀνειδῆ και τὰ αἴσχη τοῦ βίου συσκιάζει
 και συγκρύπτει, ὡς λόγος; ἀμαθία μὲν γὰρ ἀλόγου φύσεως συγγενὲς
 110 αἴσχος, παιδεία δὲ ἀδελφὸν λόγου, κόσμος οἰκεῖος. „ἐν τίνι οὖν κοι-
 μηθῆσεται“, τουτέστιν ἡρεμήσει και διαναπαύσεται ἀνθρώπος, πλὴν
 ἐν λόγῳ; λόγος γὰρ τὸ βαρυποτόματον ἡμῶν γένος ἐπικουφίζει. ὥσπερ 15
 οὖν τοὺς λύπαις ἢ φόβοις ἢ τισιν ἄλλοις κακοῖς πιεσθέντας εὐμένεια
 και συνήθεια και δεξιότης φίλων πολλάκις ἐθεράπευσεν, οὕτως οὐ
 πολλάκις ἀλλ’ αἰετὸ βαρύτατον ἄχθος, ὅπερ ἐπιτιθέασιν ἡμῖν αἱ τε
 τοῦ συνδέτου σώματος ἀνάγκαι και αἱ τῶν ἐξωθεν κατασκηπτόντων
 111 ἀπρόορατοι συντυχίαι, μόνος ὁ ἀλεξίκακος λόγος ἀπικυθίζεται. φίλος γὰρ 20
 και γνώριμος και συνήθης και ἐταῖρος ἡμῖν ἐστίν, ἐνδεδεμένος, μάλλον
 δὲ ἡρμωμένος και ἡνωμένος κόλλητινι φύσεως ἀλύτῳ και ἀοράτῳ. διὰ
 τοῦτο και προλέγει τὰ συνοίσοντα και συμβάντος τινὸς ἀβουλήτου πάρεστιν
 αὐτοκέλευστος βοηθήσων, οὐ τὴν ἐτέραν φέρων μόνον ὠφέλειαν, ἣν ὁ
 112 μὴ ὄρων σύμβουλος ἢ ὁ συναγωνιστὴς ἤσυχος, ἀλλ’ ἀμφοτέρως. οὐ γὰρ 25
 ἡμίεργον ἐπιτετήδευε δύναμιν, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς μέρεσιν ὀλόκληρον· ἔς

3 ἀνηλεέστατοι P	3. 4 ἀνθρώπου ἱμάτιον transpos. GFHP	4 περιαιών-
τες A	5 ὁ om. GFHP	ὥσπερ MA: ὡς ceteri
8 τοῦτο L	πανοπλία F	7 οὕτως GFHP
ζῶον	10 τὸ MA: om. ceteri	prius τὸ om. GFHP, quo omissio fort. leg.
11 ἄλλος Mang.: καλῶς codd., γὰρ ἄλλος conicio, nisi potius καλῶς secl.		
12 ἀμαθία G	14 ὁ ἀνθρώπος G	15 βαρυπονώτατον GFHP
conicio	17 συνήθεια Mang.: συνέγεια codd.	16 γούν
18 ἀλλὰ εἰς τὸ MA	αἰετὸ v	φίλου G ¹
21 ἐνδεδωμένος G	22 κάλλει G	20 ἀλεξίκακος A
om. F	ἀβουλήτω A	23 και
μόνον φέρων transpos. GFHP	24 βοηθήσει A	ἐτέρων MA
25 ἢ] ἦν A	ὁ A (Mang.): ὁ μὴ ceteri	
ἀλλὰ F, ἀλλὰ και G	26 μέλεσιν G	

γε, καὶ σφαλῆ πείρας ἐν οἷς διανοεῖται ἢ ἔργῳ ἐπεξέρχεται, [ἦ] ἐπὶ τὸ τρίτον ἀφικνεῖται βοήθημα, παρηγορίαν. φάρμακον γὰρ ὡς τραυμαμάτων, καὶ ψυχῆς παθῶν ὁ λόγος ἐστὶ σωτήριον, ὃν „πρὸ δυσμῶν ἡλίου“ φησὶ δεῖν ὁ νομοθέτης ἀποδοῦναι (Exod. 22, 26), τουτέστι 5 πρὶν τὰς τοῦ μεγίστου καὶ ἐπιφανεστάτου θεοῦ καταδύουσι περιλαμπεστάτας αὐγάς, αἷς δι' ἔλεον τοῦ γένους ἡμῶν εἰς νοῦν τὸν ἀνθρώπινον οὐρανόθεν ἀποστέλλει. παραμένοντος γὰρ ἐν ψυχῇ τοῦ θεοειδεστάτου 113 καὶ ἀσωμάτου φωτὸς ἀποδώσομεν τὸν ἐνεχυρασθέντα λόγον, ὡς ἱμάτιον, ἔν' ἐγγένηται τῷ λαβόντι τὸ ἴδιον ἀνθρώπου κτῆμα τὴν τε αἰσχύνην 10 τοῦ βίου περιστεῖλαι καὶ τῆς θείας ἀπόνασθαι δωρεᾶς καὶ μετ' ἡρεμίας p. 638 M. ἀναπαύσασθαι παρουσίᾳ τοιοῦτου συμβούλου | καὶ προασπιστοῦ τάξιν ἣν ἐτάχθη μηδέποτε λείψοντας. ἕως οὖν ἔτι σοι τὸ ἱερὸν φέγγος ὁ 114 θεὸς ἀκτινοβολεῖ, σπούδασον ἐν ἡμέρᾳ τὸ ρύσιον ἀποδοῦναι τῷ κυρίῳ· δύντος γὰρ, ὡς πᾶσα Αἴγυπτος (Exod. 10, 21), ψηλαφητὸν ἕξεις σκότος 15 τὸν αἰῶνα καὶ πληχθεὶς ἀορασίᾳ καὶ ἀγνοίᾳ, ὧν ἐδόκεις ἐπικρατεῖν πάντων ἀφαιρεθήσῃ, πρὸς τοῦ βλέποντος Ἰσραὴλ, ὃν ἐρρυσιάζεις ἀδούλωτον ὄντα φύσει, δουλούμενος ἀνάγκῃ. (19). τοῦτον δὲ τὸν δόλιχον 115 ἀπεμηχύναμεν οὐκ ἄλλου του χάριν ἢ τοῦ διδάξαι, ὅτι ἡ ἀσκητικὴ διάνοια κινήσειεν ἀνωμαλίας πρὸς τε εὐφορίαν καὶ τούναντίον χρωμένη 20 καὶ τρόπον τινα ἀνιοῦσα καὶ κατιοῦσα συνεχῶς, ὅταν μὲν εὐφορῇ καὶ πρὸς τὸ ὕψος αἴρῃται, ταῖς ἀρχετύποις καὶ ἀσωμάτοις ἀκτίσι τῆς λογικῆς πηγῆς τοῦ τελεσφόρου θεοῦ περιλάμπεται, ὅταν δὲ καταβαίνει καὶ ἀφορῇ, ταῖς ἐκείνων εἰκόσιν, ἀθανάτοις λόγοις, οὓς καλεῖν ἔθος ἀγγέλους. διὸ καὶ νῦν φησιν· „ἀπήντησε τόφω· ἔδω γὰρ ὁ ἥλιος“ 116 25 (Gen. 28, 11). ὅταν γὰρ τὴν ψυχὴν ἀπολίπωσιν αἱ τοῦ θεοῦ αὐγαί, δι' ὧν σαφέσταται αἱ τῶν πραγμάτων γίνονται καταλήψεις, ἀνατέλλει

1 καὶ] καὶ G	σφαλεῖ G	ἔργων G	ἢ secl. Mang.	2 τὸ
om. AP	γάρ om. P	3 πρὸς F(H ¹)	4 δεῖν ὁ νομοθέτης GFHP:	
Μωυσῆς (Μωσῆς A) δεῖν MA		5 post μεγίστου add. ἡλίου MA	6 ἡμῶν	
om. L	ἀνθρώπων G	7 οὐρανὸν GFP, νοῦν H, sed rursus del.		
8 καὶ ἀσωμάτου om. (GFHP)		ἐνεχυρασθέντα A	9 ἴνα GFHP	
11 παρουσίᾳ om. A	τοῦ τοιοῦτου AF	συμβόλου GP	12 λείψαντος	
AP, λήψαντος G	14 δύναντος P ² , δυνατός A (corr. Hoesch.)		πᾶσαν P	
ἀψηλαφητὸν A	ἕξεις AH ² : ἕξει ceteri	15. 16 πάντων ἀποκρατεῖν GFHP		
16 ἀφαιρήσει MA	ἐρρυσιάζεις G: ἐρρυσιάζεις ceteri	18 τῶν] δὴ GFH ² , δεῖν P(H ¹)		
	20 καὶ κατιοῦσα om. L	21 τὸ om. GFHP	22 πηγῆς]	
αὐγῆς conp. Mang.	23 ἀφορᾶ MAP ²	εἰκότι H ² , κινήσειεν Turb.		
24 ἀπήντησε v	26 αἱ τῶν—καταλήψεις om. A			

- τὸ δεύτερον καὶ ἀσθενέστερον λόγων, οὐκέτι πραγμάτων, φέγγος, καθάπερ καὶ ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ· σελήνη γὰρ τὰ δευτερεῖα ἡλίου φερομένη καταδύοντος ἐκείνου φῶς ἀμυδρότερον ἐπὶ τὴν γῆν ἀποστέλλει.
- 117 καὶ τὸ ὑπαντᾶν μέντοι τόπῳ ἢ λόγῳ τοῖς μὴ δυναμένοις τὸν πρὸ τόπου καὶ λόγου θεὸν ἰδεῖν αὐταρκεστάτῃ δωρεά, διότι τὴν ψυχὴν ἀφώτιστον εισάπαν οὐκ ἔσχον, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἀκρατον ἐκεῖνο φέγγος ἀπ' αὐτῶν ἔδου, τὸ κεκραμένον ἐκαρπώσαντο. „τοῖς γὰρ υἱοῖς Ἰσραὴλ φῶς ἦν ἐν πᾶσιν οἷς κατεγίνοντο“, φησὶν ἐν Ἐξαγωγῇ (10, 23), ὡς νύκτα καὶ σκότος αἰεὶ πεφυγαδεῦσθαι, μεθ' ὧν οἱ τὰ ψυχῆς ὄμματα πρὸ τῶν σώματος πεπηρωμένοι ζῶσιν, ἀρετῆς ἀγὰς οὐκ εἰδότες.
- 118 ἔνιοι δὲ ἥλιον μὲν ὑποτοπήσαντες εἰρῆσθαι νυνὶ συμβολικῶς αἰσθησίν τε καὶ νοῦν, τὰ νενομισμένα καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι κριτήρια, τόπον δὲ τὸν θεῖον λόγον, οὕτως ἐξεδέξαντο· ἀπήντησεν ὁ ἀσκητῆς λόγῳ
- 119 θειῶν δύντος τοῦ θνητοῦ καὶ ἀνθρωπίνου φέγγους. ἄχρι μὲν γὰρ ὁ νοῦς τὰ νοητὰ καὶ τὰ αἰσθητὰ αἰσθησις οἶται παγίως καταλαμβάνειν καὶ ἄνω περιπολεῖν, μακρὰν ὁ θεῖος λόγος ἀφίστηκεν· ἐπειδὴ δ' ἐκάτερον ἀσθένειαν ὁμολογήσῃ τὴν ἑαυτοῦ καὶ τρόπον τινὰ καταδύσει χρησάμενον ἀποκρυφθῆ, προῦπαντᾶ δεξιούμενος εὐθύς ὁ ἔφεδρος ἀσκητικῆς ψυχῆς ὀρθὸς λόγος ἑαυτὴν | μὲν ἀπογινωσκούσης, τὸν δὲ ἐπιφοιτῶντα ἔξωθεν ἀφανῶς ἀναμενούσης.
- 120 (20.) Φησὶ τοίνυν ἐξῆς ὅτι „ἔλαβεν ἀπὸ τῶν λίθων τοῦ τόπου καὶ ἔθηκε πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκοιμήθη ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ” (Gen. 28, 11). θαυμάσαι ἂν τις οὐ μόνον τὴν ἐν ὑπονοίαις πραγματεῖαν καὶ φυσιολογίαν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν ῥητὴν πρὸς πόνου καὶ
- 121 καρτερίας μελέτην ὑφήγησιν. οὐ γὰρ ἀξιοῖ τὸν ἀρετῆς ἐπιμελούμενον ἀβροδιαίτῳ βίῳ χρῆσθαι καὶ τρυφᾶν ζηλοῦντα τὰς τῶν λεγομένων μὲν εὐδαιμόνων πρὸς ἀλήθειαν δὲ κακοδαιμονίας γεμόντων σπουδὰς τε καὶ

1 λόγος ut vid. G ²	2 τῷδε τῷ MAG ² : τῷ δεκάτῳ F(G ¹), τῷ δὲ (tum τῷ add. H ²)		
κάτω H ¹ P, sed δὲ rursus del. P	3 ἐπὶ γῆς GFHP	4 τῷ τὸν P	
τὸν om. A	8 ἦν ante φῶς hab. A, om. G	ἐξόσω GFHP	
9 τὰ] τὰ τῆς F	10 πεπωρωμένοι A	11 δὲ] μὲν F	13 τὸ F
14 δύναντος GFHP	ἄχρις F	14. 15 ὁ νοῦς MA: οὐρανοῦ ceteri, οὐ ὁ νοῦς Mang.	καὶ τὰ om. L
καὶ Mang: ἢ GFHP	αἰσθήσει MA	17 ἐκάτερος A	καταδύσει
HP	18 χρησάμενος AG	ἀποκρυφῆ GFHP	προσυπαντᾶ L
ὁ om. FHP	φαιδρὸς G	19 ἀσκητῆς ὁ ὀρθὸς GFHP	ἑαυτῆς A
24 post ῥητὴν add. ἢ GF, ἢ P(H ¹)	πόνους A(G ¹ ?), πόνον Turn.	25 τὸν]	
τῆς F	26 βίῳ om. A (add. Hoesch.)		

φιλοτιμίας, οἷς πᾶς ὁ βίος ὕπνος καὶ ἐνούπιόν ἐστι κατὰ τὸν ἱερώτατον νομοθέτην. οὗτοι μεθ' ἡμέραν, ἔταν τὰ ἐν δικαστηρίοις καὶ βουλευ- 122 τηρίοις καὶ θεάτροις καὶ πανταχοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀδικήματα διεξέλιθωσιν, οἴκαδε ἀφικνοῦνται τὸν ἐαυτῶν οἶκον, οἱ δυστυχεῖς, καταστρέ- 5 φοντες, οὐ τὸν τῶν οἰκοδομημάτων, ἀλλὰ τὸν συμφυᾶ τῆς ψυχῆς οἶκον, τὸ σῶμα, τροφὰς ἀμέτρος καὶ ἐπαλλήλους εἰσφέροντες καὶ πολλὸν ἄκρατον ἄρδοντες, ἕως (ἄν) βύθιος μὲν ὁ λογισμὸς οἴχηται, τὰ δ' ὑπὸ γαστέρα πλησμονῆς ἔχονα πάθη διαναστάνα, λύττη χρώμενα ἀκαθέκτω, προσπεσόντα καὶ ἐμπλακέντα τοῖς ἐπιτυχοῦσι, τὸν πολλὸν οἴστρον 10 ἀπερυγόντα λωφῆση. νύκτωρ δέ, ὅποτε καιρὸς εἴη πρὸς κοῖτον τραπέσθαι, πολυτελεῖς κλίνας καὶ εὐανθεστάτας στρωμνάς εὐτρεπισάμενοι μαλακῶς σφόδρα κατακλίνονται, τὴν γυναικῶν ἐκμιμούμενοι τρυφῆν, αἷς ἢ φύσει ἐπέτρεψεν ἀνειμένη χρῆσθαι διαίτη, παρὸ καὶ τὸ σῶμα τοῦ μαλθακωτέρου κόμματος ὁ τεχνίτης καὶ ποιητῆς αὐταῖς εἰργάζεταιτο. 15 τοιοῦτος οὐδεὶς γινώριμος τοῦ ἱεροῦ λόγου, ἀλλ' οἱ πρὸς ἀλήθειαν ἄνδρες, σωφροσύνης καὶ κοσμιότητος καὶ αἰδοῦς ἑρασταί, ἐγκράτειαν, ὀλιγοδείαν, καρτερίαν ὥσπερ κρηπίδας τινὰς ὄλου τοῦ βίου καταβεβλη- μένοι, ψυχῆς ἀσφαλεῖς ὑποδρόμους, οἷς ἀκινδύνως καὶ βεβαίως ἐνορμειῖται, χρημάτων καὶ ἡδονῆς καὶ δόξης κρεῖττους, σιτίων καὶ ποτῶν καὶ αὐτὸ 20 μόνον τῶν ἀναγκαίων, ἐφ' ὅσον μὴ νεωτερίζειν ἄρχεται λιμός, ὑπερόπται, πείναν δέχεσθαι καὶ δῖψαν θάλπος τε καὶ κρύος καὶ ὅσα ἄλλα δυσκαρτέρητα ὑπὲρ ἀρετῆς κτήσεως ἐτοιμότατοι, ζηλωταὶ τῶν εὐποριστοτάτων, ὡς μὴδ' ἐπ' εὐτελεῖ χλαίνῃ ποτὲ δυσωπηθῆναι, τούναντίον δὲ τὰς πολυτελεῖς ὄνειδος καὶ μεγάλην τοῦ βίου ζημίαν νομίσαι. τούτοις πολυ- 125

2 νομοθέτην GFHP: Μωουσην MA 2. 3 καὶ βουλευτηρίοις om. G 3 πρὸς] καὶ πρὸς GFH² 3. 4 πρὸς—ἐαυτῶν om. HP, add. in mg. H²P², H² etiam priora inde a lin. 2 an ἔταν. 4 τὸν] τῶν P ἐαυτῶν A 4. 5 κατα- στρέφοντες H: ἐπιστρέφοντες ceteri 6 τροφὰς GFL² εἰσφέροντες GFHP 7 ἕως] ἕως οὐ HP ἄν addidi οἴχηται P 8 διαστάνα L ὀρώμενα A 8. 9 post ἀκαθέκτω add. καὶ GFHP 9 ἐμπροσθέντα F συμπλακέντα H 10 ἀπερυγόντα scripsi: ἀπερῶντα GFHP, ἀπερῶντα MAP², ἀπερῶντα vel ἐπαπερυγόντα conl. Mang. δέ om. GFHP 10 κοῖτον A 12 ἐκμιμούμενη A 15 οὐδὲ εἰς GFHP τοῦ ἱεροῦ λό- γου GFHP: ἐστὶ Μωουσίως (Μωουσίος A) MA 17 ὀλιγοδείαν MH² 18 ἰποδρόμους A (corr. Hoesch.) οἷς] οὐς F 18 ἐνορμειῖται G 19 postremum καὶ om. GHP, πλὴν conicio 20 λιμῶν MAP² 20. 21 ὑπερόπται καὶ δῖψαν L (δῖψης Turn.) 21 δέχεσθαι om. GFHP δῖψος MA θάλπος τε καὶ κρύους Turn. κρυόν A, fort. recte (cf. § 102) 22 ἐτοιμότατοι om. H²P 22. 23 εὐποριστάτων (iFP 24 μεγάλην] ζάλην A (corr. Hoesch.)

- τελής μὲν ἐστὶ κλίνη μαλακὸν ἔδαφος, στρωμνὴ δὲ θάμνοι, πόαι, βοτάναι, φύλλων πολλὴ χύσις, τὰ δὲ πρὸς κεφαλῆς λίθοι τινὲς ἢ βραχεῖς γεώλοφοι τοῦ ἰσοπέδου | μικρὸν ἀνέχοντες. τὸν βίον τοῦτον p. 640 M. οἱ μὲν τρυφῶντες σκληροδαίτον καλοῦσιν, οἱ δὲ πρὸς καλοκαγαθίαν ζῶντες ἥδιστον ὀνομάζουσιν· ἀνδράσι γὰρ οὐ λεγομένοις ἀλλ' οὔσιν ὄντως 5
- 126 ἐφαρμόζει. οὐχ ὄρας, ἔτι καὶ νῦν βασιλικαῖς ὕλαις καὶ παρασκευαῖς περιουσιάζοντα τὸν ἀθλητὴν τῶν καλῶν ἐπιτηδευμάτων εἰσάγει χαμυνοῦντα καὶ λίθῳ προσκεφαλαίῳ χρώμενον καὶ μικρὸν ὑστερον ἐν ταῖς εὐχαῖς ἄρτον καὶ ἱμάτιον, τὸν φύσεως πλοῦτον, αἰτούμενον (Gen. 28, 20), ἐπειδὴ τὸν ἐν ταῖς κεναῖς δόξαις ἐγλεόαζεν δεῖ καὶ τοὺς θαυμαστικῶς 10 ἔχοντας αὐτοῦ κατεκερτόμει; οὗτός ἐστι παράδειγμα ἀρχέτυπον ἀσκητικῆς ψυχῆς, ἐκτεθλυσμένη καὶ ἀνδρογύνῃ παντὶ πολέμιος. (21.) ὁ μὲν οὖν (τοῦ) φιλοπόνου καὶ φιλαρέτου πρόχειρος ἔπαινος εἴρηται, τὸ δὲ κατὰ σύμβολον μνηυόμενον ἐρευνητέον. εἰδέναι δὲ νῦν προσήκει, ἔτι ὁ θεὸς τόπος καὶ ἡ ἱερὰ χώρα πλήρης ἀσωμάτων ἐστὶ λόγων· 15
- 128 ψυχαὶ δ' εἰσὶν ἀθάνατοι οἱ λόγοι οὗτοι. τούτων δὴ τῶν λόγων ἓνα λαβὼν, ἀριστίνδην ἐπιλεγόμενος τὸν ἀνωτάτω καὶ ὡσαυεὶ σώματος ἡνωμένου κεφαλὴν πλησίον ἰδρύεται διανοίας τῆς ἑαυτοῦ (Gen. 28, 11)· καὶ γὰρ αὕτη τρόπον τινὰ τῆς ψυχῆς ἐστὶ κεφαλὴ. ποιεῖ δὲ τοῦτο πρόφασιν μὲν ὡς κοιμησόμενος, τὸ δ' ἀληθὲς ὡς ἀναπαυσόμενος ἐπὶ 20 λόγῳ θεῖῳ καὶ σύμπαντα ἑαυτοῦ τὸν βίον κουφότατον ἄχθος ἐπαναθήσων ἐκείνῳ. ὁ δὲ ἄσμενος ἐπακούει καὶ δέχεται τὸν ἀθλητὴν ὡς φοιτητὴν ἐσόμενον τὸ πρῶτον, εἰθ' ὅταν αὐτοῦ τὴν ἐπιτηδειότητα τῆς φύσεως ἀποδέξῃται, χειροδοτεῖ τρόπον ἀλείπτου καὶ πρὸς τὰ γυμνάσια καλεῖ, καὶ διεριδόμενος παλαίειν ἀναγκάζει, μέχρις ἂν ἀνανταγώνιστον 25

1 ἑμαλὸν conl. Mang.	στρωμνοὶ F	δὲ om. MA	2 βοτάναι post
χύσις transpos. HP	πολλῶν HP	κεφαλῆς A (conl. Mang.): κεφα ^λ , κεφαλῆν ceteri (cf. § 4)	3 μικρὸν] λοιμικὴ (corr. Hoesch.)
5 νομίζουσιν conl. Mang.	ἀλλὰ GFHP	οὕτως A, οὕτως M	4 τρυφῶντα F
ζῶντι FHP, ἐφαρμόζων Turn.	αὐλαῖς MA	10 ἐγλεόαζεν H: ἐγλεόασαν A, ἐγλεόασεν ceteri	6 ἐφαρμόζουσι
καὶ ἀνδρογύνῳ MAP ² : om. ceteri	πόλεμος A	12 ἐκτεθλυσμένος A (corr. Hoesch.), ἐκτεθλυμένῳ HP	13 τοῦ addidi
τὸ scripsi: τὸν codd.	14 κατὰ] τὸ A	ἐρμηνευτέον G	εἰ γε καὶ
νῦν A	15 λόγων om. GFHP	16 δὲ GFHP	17 ἐπιλεγόμενον AF
17. 18 σώματι ἡνωμένον A	18 κεφαλὴν Turn.: κεφαλῆς codd.	πλουσίου A (corr. Hoesch.)	20 κοιμηθησόμενος
GFHP	22 ὑπακούει GFHP	23 εἶτα GFHP	24 χειροδοτεῖ conl. Wyttenbach ad Plut. Mor. p. 585, συγχροτεῖ Mang., fort. recte
ἀνταγώνιστον AG ¹		25 ἂν om. G ¹ FHP	

αὐτῷ ῥώμην ἐγκατασκευάσῃ, τὰ ὧτα θεαίαις ἐπιπνοαίαις μεταβαλὼν εἰς ὄμματα καὶ καλέσας αὐτὸν μεταχαραχθέντα καινὸν τύπον Ἰσραήλ, ὁρῶντα. τότε καὶ τὸν νικητήριον ἐπιτίθησιν αὐτῷ στέφανον. ὁ δὲ 130 στέφανος ἔκτοπον ἔχει καὶ ξένον καὶ ἴσως οὐκ εὐφημον ὄνομα· καλεῖται 5 γὰρ ὑπὸ τοῦ ἀγωνοθέτου νάρκα. λέγεται γὰρ ὅτι „ἐνάρκησε τὸ πλάτος“ (Gen. 32, 25), βραβείων καὶ κηρογμάτων καὶ τῶν ἐν τιμαῖς ἀπάντων θαυμασιωτάτων ἀριστεῖον· εἰ γὰρ ἡ δυνάμειος ἀκαθαιρέτου ψυχῆ 131 μεταλαβοῦσα καὶ τελειωθεῖσα ἐν ἄθλοις ἀρετῶν καὶ ἐπὶ τὸν ὄρον αὐτὸν ἀφικομένη τοῦ καλοῦ μὴ πρὸς ὕψος ὑπὸ μεγαλαυχίας ἀρθεῖη μὴδ' 10 ἀκροβατοῦσα ἐπικομπάζοι, ὡς ἀρτίοις ποσὶ μακρὰ βαινέιν δυναμένη, p. 641 M. ναρκήσει δὲ καὶ | σταλεῖη τὸ εὐρυθὲν οἴησει πλάτος, εἰθ' ἔκουσίως ὑποσκελίσασα ἑαυτὴν χωλεύοι, τῶν ἀσωμάτων ὅπως ὑστερίζοι φύσεων, ἡττάσθαι δοκοῦσα νικηφορήσει. τὸ γὰρ πρεσβείων ἐξί- 132 στασθαι γνώμη μᾶλλον (<ῆ) ἀνάγκη τοῖς ἀμείνοσιν λυσιτελέστατον 15 νενόμισται, ἐπεὶ καὶ τὰ δευτερεῖα τῶν ἐν τῷδε τῷ ἀγῶνι τιθεμένων ἄθλων τὰ πρῶτα τῶν ἐν ἐτέροις ἀξιώματος μεγέθει πλεῖστον ὅσον ὑπερβάλλει.

(22.) Τὸ μὲν δὴ προοίμιον τῆς θεοπέμπτου φαντασίας ὡδ' ἔχει, 133 τρέπεσθαι δ' ἐπ' αὐτὴν καιρὸς ἤδη καὶ τῶν ἐμφερομένων ἀκριβοῦν

1 κατασκευάσῃ A, ἐγκατασκευάσει HP	ἐπιπνοαίαις Mang.: ἐπινοαίαις codd.
μεταβάλλων GFHP	2 αὐτὸν MAP ² : τὸν ceteri κοινὸν GFHP
3 τὸν ὁρῶντα FHP	τὸν] τὸ P
4 ἔκτοπον A (corr. Hoesch.)	6 βρα- χιόνων A (corr. Hoesch.)
7 θαυμασιωτάτων HP	ἀριστεῖων H, ἀρετῶν
8 μεταλαχοῦσα GFHP	ἐλ] ἢ H
9 ἀφικομένη MA (coni. Mang.): ἐφι- κομένη FHP, ἐφελκομένη G	ἢ om. H
10 ἀκροίς coni. Mang.	8 μεταλαχοῦσα GFHP
11 ναρκήσει scripsi: ναρκήσει MA, e corr. G, νάρκησε F, ναρκήσοι HP	9 ἀφικομένη MA (coni. Mang.): ἐφι- κομένη FHP, ἐφελκομένη G
12 ὑποσκελίσασθαι G	10 ἀκροίς coni. Mang.
13 νικήσει HP, νικήσῃ Turn., νικηφορήσοι Mang.	11 ναρκήσει scripsi: ναρκήσει MA, e corr. G, νάρκησε F, ναρκήσοι HP
14 ἢ add. Mang.	12 ὑποσκελίσασθαι G
15 νενόμισται: scripsi: οἷς (spatium in A, οἷς add. man. rec.) εὐτελέστατον codd., οἷς (ὡς coni. Mang.) ἐντελέστατον v	13 εὐρυθὲν GFHP, εὐρυθὲν A
16 τῶν] τοῦ in ras. A	14 ἢ add. Mang.
17 ἀξιώματων FL ²	15 νενόμισται: scripsi: οἷς (spatium in A, οἷς add. man. rec.) εὐτελέστατον codd., οἷς (ὡς coni. Mang.) ἐντελέστατον v
18 ἔχοι GFHP, sed ἔχει prius P	16 τῶν] τοῦ in ras. A
19 αὐτὸν F	17 ἀξιώματων FL ²
	18 ἔχοι GFHP, sed ἔχει prius P

5 sqq. *Ambros. de fuga saeculi* 4,22: unde et iactantiam carnis eius recidit, quod significat femoris stupor salva sacri interpretatione mysterii.

- Ἐκαστον. „ένυπνιασθη“ φησί „καὶ ἰδοὺ κλίμαξ ἐστηριγμένη ἐν τῇ γῆ, ἧς ἡ κεφαλὴ ἀφικνεῖτο εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον ἐπ’ αὐτῆς· ὁ δὲ κύριος ἐπεστήριχτο ἐπ’ αὐτῆς“
- 134 (Gen. 28, 12. 13). κλίμαξ τοίνυν ἐν μὲν τῷ κόσμῳ συμβολικῶς λέγεται ὁ ἀήρ, οὗ βάσις μὲν ἐστὶ γῆ, κορυφὴ δ’ οὐρανός· ἀπὸ γὰρ τῆς 5 σεληνιακῆς σφαίρας, ἧς ἐσχάτην μὲν τῶν κατ’ οὐρανὸν κύκλων, πρῶτην δὲ τῶν πρὸς ἡμᾶς ἀναγράφουσιν οἱ φροντισταὶ τῶν μετεώρων,
- 135 ἄχρι γῆς ἐσχάτης ὁ ἀήρ πάντα ταθεὶς ἐφθακεν. οὗτος δ’ ἐστὶ ψυχῶν ἀσωμάτων οἶκος, ἐπειδὴ πάντα τῷ ποιητῇ τὰ τοῦ κόσμου μέρη καλὸν ἔδοξεν εἶναι ζῶων ἀναπληρῶσαι. διὰ τοῦτο γῆ μὲν τὰ 10 χερσαῖα ἐγκατεσκεύαζε, θαλάτταις δὲ καὶ ποταμοῖς τὰ ἔνυδρα, οὐρανῷ δὲ τοὺς ἀστέρας — καὶ γὰρ ἕκαστος τούτων οὐ μόνον ζῶων, ἀλλὰ καὶ νοῦς ἔλος δι’ ἔλων ὁ καθαρῶτατος εἶναι λέγεται — ὥστε καὶ ἐν τῷ λοιπῷ τμήματι τοῦ παντός, ἀέρι, ζῶα γέγονεν. εἰ δὲ μὴ αἰσθῆσαι
- 136 καταληπτὰ, τί τοῦτο; καὶ ψυχῇ γὰρ ἀόρατον. καὶ μὴν εἰκός γε ἀέρα 15 γῆς μᾶλλον καὶ ὕδατος ζωοτροφεῖν, διότι καὶ τὰ ἐν ἐκείνοις οὗτος ἐψύχασεν· ἐποίει γὰρ αὐτὸν ὁ τεχνίτης ἀκινήτων μὲν σωμάτων ἕξιν, κινουμένων δὲ ἀφαντάστως φύσιν, ἧδη δὲ ὄρμη καὶ φαντασίᾳ χρῆσθαι
- 137 δυναμένων ψυχῆν. οὐκ ἄτοπον οὖν, δι’ οὗ τὰ ἄλλα ἐψυχώθη, ψυχῶν ἀμοιρεῖν; διὸ μηδεὶς τὴν ἀρίστην φύσιν ζῶων τοῦ ἀρίστου τῶν περι- 20 γειῶν, ἀέρος, ἀφαιρεῖσθω· οὐ γὰρ μόνος ἐκ πάντων ἔρημος οὗτος, ἀλλ’ οἷα πόλις εὐάνθρωπαι πολίταις ἀφθάρτους καὶ ἀθανάτους ψυχὰς ἔχων
- 138 ἰσαριθμούς ἀστροῖς. τούτων τῶν ψυχῶν αἱ μὲν κατὰσιν ἐνδεθησόμεναι

1 καὶ ante ἐνυπνιασθη add. H ἡνυπνιασθη GP φησί MA: φησὶν οὖν ceteri ἐν τῇ γῆ scripsi (cf. § 3. 144): εἰς τὴν γῆν GFHP, om. MA 3 ὁ δὲ — αὐτῆς (αὐτῆ M) MA: om. ceteri 4 τῷ MA: τῷ λεγομένῳ ceteri 4. 5 λέγεται συμβολικῶς GFP, λέγεται om. H 5 ὁ om. GFHP, sed G μὲν scripsit, tum rursus del. κορυφῆ] κεφαλῆ H δὲ GFHP ὁ οὐρανός M 7 τῶν Turn.: τοῖς codd. (τῆς G) 8 γῆς GFHP: τῆς MA ὁ om. F 9 ἐστὶ GFHP 10 ἀναπληρῶσαι GFHP 11 ἐγκατεσκεύασε GFP, ἐγκατεσκεύασται H θαλάττη GFHP ποταμοὶ F 12 ἕκαστον HP ζῶων G 13 ἔλος] ἔλων P ὁ vid. secl. 14 ἀέρος F γεγενῆσθαι (ἀναγκαῖον) conicio 16 διὰ τί; ἔτι GFHP ἐν om. H!P! οὕτως F 17 μὲν om. P 18 ἀφαντάστως — δὲ om. G φύσεων A ἧδη] ἔτι conij. Mang. χρῆσθαι F 19 καὶ post οὗ add. GFHP, fort. recte (cf. lin. 16) 20. 21 περιγεῶν] στοιχείων conij. Cohn 21 ἀφαιρεῖσθαι A μόνον H 22 εὐάνθρωποι GFH: εὐάνθρωπος A, εὐάνδρος M! ἔχων ψυχὰς GFHP 23—235,7 ἰσαριθμούς — αἰῶνα om. MA

1 sqq. cf. Origenem Contra Celsum VI 21 (Proleg. vol. I p. LXXXXVII).

σώμασι θνητοῖς, ὅσαι προσγειότατοι καὶ φιλοσώματαί, αἱ δ' ἀνέρχονται, διακριθεῖσαι πάλιν κατὰ τοὺς ὑπὸ φύσεως ὀρισθέντας ἀριθμούς καὶ
 p. 642 M. χρόνους. τούτων αἱ μὲν τὰ σύντροφα καὶ συνήθη τοῦ | θνητοῦ βίου 139
 ποθοῦσαι παλινδρομοῦσαι αὖθις, αἱ δὲ πολλὴν φλυαρίαν αὐτοῦ κατα-
 5 γνοῦσαι δεσμωτήριον μὲν καὶ τύμβον ἐκάλεσαν τὸ σῶμα, φυγοῦσαι δ'
 ὥσπερ ἐξ εἰρκτῆς ἢ μνήματος ἀνω κούφοι πτεροῖς πρὸς αἰθέρα ἐξαρ-
 θεῖσαι μετεωροπολοῦσι τὸν αἰῶνα. ἄλλαι δ' εἰσι καθαρώταται καὶ 140
 ἄρισται, μειζόνων φρονημάτων καὶ θειοτέρων ἐπιλαχούσαι, μηδενὸς μὲν
 τῶν περιγείων ποτὲ δρεχθεῖσαι τὸ παράπαν, ὑπαρχοὶ δὲ τοῦ πανηγε-
 10 μόνος, ὥσπερ μεγάλου βασιλέως ἀκοαὶ καὶ ὄψεις, ἐφορῶσαι πάντα καὶ
 ἀκούουσαι. ταύτας δαίμονας μὲν οἱ ἄλλοι φιλόσοφοι, ὁ δὲ ἱερὸς λόγος 141
 ἀγγέλου εἶθε καλεῖν προσφυστέρῳ χρώμενος ὀνόματι· καὶ γὰρ τὰς
 τοῦ πατρὸς ἐπικελούσεις τοῖς ἐγγόνις καὶ τὰς τῶν ἐγγόνων χρεῖας τῇ
 πατρὶ διαγγέλλουσι. παρὸ καὶ ἀνερχομένους αὐτοὺς καὶ κατιόντας 142
 15 εἰσῆγαγεν, οὐκ ἐπειδὴ τῶν μνησόντων ὁ πάντῃ ἐφθακῶς θεὸς δεῖται,
 ἀλλ' ὅτι τοῖς ἐπικήροις ἡμῖν συνέφερε μεσίταις καὶ διαιτηταῖς λόγοις
 χρῆσθαι διὰ τὸ τεθηπέναι καὶ πεφρικέναι τὸν παμπρύτανιν καὶ τὸ
 μέγιστον ἀρχῆς αὐτοῦ κράτος. οὐ λαβόντες ἔνοιαν ἐδεήθημέν ποτὲ 143
 τινος τῶν μεσιτῶν λέγοντες· „λάλησον σὺ ἡμῖν, καὶ μὴ λαλείτω πρὸς
 20 ἡμᾶς ὁ θεός, μὴ ποτὲ ἀποθάνωμεν“ (Exod. 20, 19). οὐ γὰρ ὅτι κολά-
 σεις, ἀλλ' οὐδ' ὑπερβαλλούσας καὶ ἀκράτους εὐεργεσίας χωρῆσαι δυνά-
 μεθα, ἅς ἂν αὐτὸς προτείνη δι' ἑαυτοῦ μὴ χρώμενος ὑπηρέταις ἄλλοις.
 παγκάλως δὲ ἐστηριγμένον ἐν τῇ γῆ διὰ συμβόλου κλίμακος φαντασι- 144
 οὔται τὸν ἀέρα· τὰς γὰρ ἀναδιδομένας ἐκ γῆς ἀναθυμιάσεις λεπτυνομέ-

2 διακριθεῖσαι om. F ἀριθμοῦς] ὀρισμούς FL³ 3 θνητοῦ om. PL
 9 ἐπιγείων A 10 post ὥσπερ add. γὰρ G ἀκοαί] ὀφθαλμοὶ H²
 ὄψεις MA: ὡτα ceteri ἀφορῶσαι GFHP 11 ὁ δὲ ἱερὸς λόγος
 GFHP: Μωυσῆς (Μωσῆς A) δ' MA 12 ὀρώμενος A 13 ἐπι-
 κλήσεις G ἐγγόνις GFHP ἐγγόνων GFHP 14 αὐτοὺς post κατιόντας
 transpos. GHP 15 πάντῃ scripsi: πάντα codd., ἐπὶ πάντα conl. Cohn.
 post ἐφθακῶς add. εἰδέναι GFHP δεῖται θεός GFHP 16 παραιτηταῖς conl.
 Mang. 17 πεφρικέναι H 18 ἀρχῆς om. A αὐτοκρα-
 τοῦς οὐ λαβόντες G 19 μέσων GFHP σὺ om. GFHP
 20 ποτε om. GFHP θεοῦ γὰρ (οὐχ) ὅτι conicio 21 οὐδὲ GFHP 22 ἀς]
 ὡς F 23 δ' GFHP ἐστηριγμένους GFHP συμβόλων A
 post κλίμακος add. ὁ (καὶ pro ὁ Fv) δονούμενος GFHP, quod dittographia vocis ἀναδι-
 δομένας videtur, οὐ δονούμενον conl. Mang.

10 cf. Xen. Cyrop. VIII 2,10 τοὺς βασιλέως καλουμένους ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ βασιλέως ὡτα.

νας ἐξαεροῦσθαι συμβέβηκεν, ὥστε βάσιν μὲν καὶ ῥίζαν ἀέρος εἶναι
 145 γῆν, κεφαλὴν δὲ οὐρανόν. λέγεται γοῦν, ὅτι σελήνην πύλημα μὲν
 ἄκρατον αἰθέρος οὐκ ἔστιν, ὡς ἕκαστος τῶν ἄλλων ἀστέρων, κρᾶμα
 δὲ ἔκ τε αἰθερώδους οὐσίας καὶ ἀερώδους· καὶ τό γε ἐμφαινόμενον
 αὐτῇ μέλαν, δ καλοῦσιν τινες πρόσωπον, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὸν ἀνα- 5
 μεμιγμένον ἀέρα, ὅς κατά φῶσιν μέλας ὢν ἄχρι οὐρανοῦ τείνεται.
 146 (23.) ἡ μὲν οὖν ἐν κόσμῳ λεγομένη συμβολικῶς κλιμαξ τοιαύτη
 ἐστί, τὴν δ' ἐν ἀνθρώποις σκοποῦντες εὐρήσομεν τὴν ψυχὴν, ἧς βάσις
 μὲν τὸ ὤσανεὶ γεῶδές ἐστιν, αἰσθησις, κεφαλὴ δ' ὡς ἂν τὸ οὐράνιον,
 147 ὁ καθαρῶτατος νοῦς. ἄνω δὲ καὶ κάτω διὰ πάσης | αὐτῆς οἱ τοῦ p. 643 M.
 θεοῦ λόγοι χωροῦσιν ἀδιαστάτως, ὅποτε μὲν ἀνέρχονται, συνανασπῶντες 11
 αὐτὴν καὶ τοῦ θνητοῦ διαζευγνόντες καὶ τὴν θεάν ὧν ἄξιον ὄραν μόνων
 ἐπιδεικνύμενοι, ὅποτε δὲ κατέρχονται, οὐ καταβάλλοντες — οὔτε γὰρ
 θεὸς οὔτε λόγος θεοῦ ζημίας αἴτιος —, ἀλλὰ συγκαταβαίνοντες διὰ
 φιλανθρωπίαν καὶ ἔλθον τοῦ γένους ἡμῶν, ἐπικουρίας ἕνεκα καὶ συμμα- 15
 χίας, ἵνα καὶ τὴν ἔτι ὡσπερ ἐν ποταμῷ, τῷ σώματι, φορουμένην
 148 ψυχὴν σωτήριον πνέοντες ἀναζώσωσι. ταῖς μὲν δὴ τῶν ἄκρως κεκαθα-
 ρμένων διανοαίαις ἀσφορητὶ μόνος ἀοράτως ὁ τῶν ἔλων ἡγεμῶν ἐμπερι-
 πατεῖ — καὶ γὰρ ἐστὶ χρησθὲν τῷ σοφῷ θεοπρόπιον, ἐν ᾧ λέγεται·
 „περιπατήσω ἐν ὑμῖν, καὶ ἔσομαι ὑμῶν θεός“ (Lev. 26, 12) —, ταῖς 20
 δὲ τῶν ἔτι ἀπολουομένων, μήπω δὲ κατὰ τὸ παντελὲς ἐκνιψαμένων τὴν
 ῥυπῶσαν καὶ κεκλιδομένην (ἐν) σώμασι βαρέσι ζωὴν ἄγγελοι, λόγοι
 149 θεοῖ, φαιδρύνοντες αὐτάς τοῖς καλοκάγαθας δόγμασιν. ὅσα δὲ ἐξοικί-

1 μὲν om. GFH	1. 2 γῆν εἶναι HP	2 τὴν κεφαλὴν MA
δ' GFHP	3 ἀέρος A	4 καὶ ἀερώδους οὐσίας GFHP τὸ] τοι A
ἐμπερόμενον Turn.	6 ἄχρι F	7 συμβολικῶς λεγομένη GFHP
8 ἐστί MA: τις ἦν GFHP	δε GF	τὴν om. A, fort. recte ἧς MA: ἡ
G, ἡ FHP	9 post prius τὸ add. σωματωιδές GFHP	δε τὸ ὡς ἂν conicio
12 μόνον MGF	14 ὁ θεός FHP	post λόγος add. ὁ GFP
17 σωτήριον MA: τὰ σωτήρια ceteri, σωτήριαν conicio	πνέοντες scripsi: πνεύον- τες MA, ἀναπνέοντες ceteri, ἐμπνέοντες conicio	ἀναζώσωσιν GFH, ἀναζώσωσι P
(sed w s. s. P?), ἀναζώσωσι Turn., ἀναζωπυρῶσιν conicio	17. 18 ἐκκεκαθα- ρμένων GFHP	18 post μόνος add. καὶ A(?)v
post ἔλων add. θεός καὶ GFHP	19 θεοπρόπιον GF	21 ἀπολουομένων F
θεῖσαν HP	κηλιδομένην A (o ex w corr.)	ἐν addidi
σώμασι βαρέσι om. A	23 δόγμασιν scripsi: ὄμμασιν codd., ῥύμμασιν Mang.	σώματι G

ζεται κακῶν οἰκητόρων στίφη, ἵνα εἰς ὁ ἀγαθὸς εἰσοικίσηται, δῆλόν
 ἐστι. σπούδαζε οὖν, ᾧ ψυχῇ, θεοῦ οἶκος γενέσθαι, ἱερὸν ἄγιον, ἐνδι-
 αίτημα κάλλιστον· ἴσως γάρ, ἴσως δὲ ὁ κόσμος ἅπας, καὶ σὺ οἰκοδεσπό-
 5 τήν σχήσεις ἐπιμελούμενον τῆς ἰδίας οἰκίας, ὡς εὐερχεσάτη καὶ ἀπή-
 μων εἰσαεὶ διαφυλάττειτο. ἴσως δὲ καὶ τὸν ἑαυτοῦ βίον ὁ ἀσκητῆς 150
 φαντασιόυται κλίμακι ἐοικότα· φύσει γάρ ἀνώμαλον πρᾶγμα ἀσκησις,
 τοτὲ μὲν προϊούσα εἰς ὕψος, τοτὲ δ' ὑποστρέφουσα πρὸς τοῦναντίον,
 καὶ τοτὲ μὲν καθάπερ ναῦς εὐπλοία τῇ τοῦ βίου, τοτὲ δὲ δυσπλοία
 10 χρωμένη. ἑτερῆμερος γάρ, ὡς ἐφη τις, τῶν ἀσκητῶν ὁ βίος, ἄλλοτε
 μὲν ζῶν καὶ ἐργηγορῶς, ἄλλοτε δὲ τεθνεῶς ἢ κοιμώμενος. καὶ τάχα 151
 οὐκ ἀπὸ σκοποῦ τοῦτο λέγεται· σοφοὶ μὲν γάρ τὸν δόλομπτον καὶ
 οὐράνιον χῶρον ἔλαχον οἰκεῖν, ἄνω φοιτᾶν ἀεὶ μεμαθητότες, κακοὶ δὲ
 τοὺς ἐν Ἄιδου μυχοῦς, ἐξ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἀποθνήσκειν ἐπιτετηδευκότες
 καὶ εἰς γῆρας ἐκ σπαργάνων φθορᾶς ἐθάδες ὄντες. οἱ δ' ἀσκηταὶ — 152
 15 μεθόριοι γάρ τῶν ἄκρων εἰσὶν — ἄνω καὶ κάτω πολλαίως ὡς ἐπὶ κλί-
 μακος βαδίζουσιν, ἢ ὑπὸ τῆς κρείττονος μοίρας ἀνελκόμενοι ἢ ὑπὸ τῆς
 χειρόνος ἀντισπώμενοι, μέχρις ἂν ὁ τῆς ἀμύλλης καὶ διαμάχης ταύτης
 βραβευτῆς θεὸς ἀναδῶ τὰ βραβεῖα τάξει τῇ βελτίονι, τὴν ἐναντίαν
 εἰσάπαν καθελῶν. (24.) ἐμφαίνεται δ' ἔτι καὶ τοιοῦτον εἰδῶλον, 153
 20 ὅπερ οὐκ ἄξιον ἡσυχασθῆναι. τὰ ἀνθρώπων πράγματα κλίμακι πέφυ-
 p. 644 M. κεν ἐξομοιούσθαι διὰ τὴν ἀνώμαλον | αὐτῶν φορᾶν. ἡ μία γάρ, ὡς 154

1 κακῶν scripsi: κατὰ τῶν MA, κακὰ κάκ τῶν FHP, κακὰ ἐκ τῶν G, κακὰ κακῶν
 coni. Mang. εἰς (τὰ add. G?) ἀγαθὰ GFHP 2 σπούδασον HP
 post ἄγιον add. ἵνα AP² 2—5 διαίτημα (ἐνδιαίτημα scripsi, v. ad lin. 2)— διαφυ-
 λάττειτο traduntur p. 238,5 post γίνονται, huc transtuli Mangeii coniecturam secutus.
 cf. ad p. 238, 5 7 bis ποτὲ D Anton. εἰς ὕψος ἰούσα D Anton.
 8 GFHP 8 ποτὲ D Anton. εὐπλοία] ἐκ πλοίου A τῇ τοῦ βίου D
 Anton.: om. codd. ποτὲ D Anton. 9 γάρ om. Anton. 10 τεθνηκῶς
 A Anton. 11 τοῦτο] καὶ τοῦτο G λέγεται GFHP Anton.: λέλεκται MA
 11. 12 γάρ τὸν ἀνθρώπινον χῶρον Anton. 13 ἔδη Anton. ἀποθνήσκειν
 om. G 14 φθορᾶς add. H² 15 γάρ om. Anton. 17 ἀντιπροτούμενοι FL²
 18 ἀποδῶ e corr. G 19 καθέλων GFHP, ἀνέλκων prius L δέ τι
 GFHP ἐμφαίνει et (τὸ) εἰδῶλον coni. Cohn τῷ εἰδῶλι conicio
 20 τῶν ἀνθρώπων Io. Lyd. 21. 238,1 ἐν μᾶζ γάρ . . . ἡμέρα Io. Lyd.

6—19 DR fol. 212^v Anton. Mel. II 43 col. 1116 ἀνώμαλον φύσει ἢ ἀσκησις—καθελῶν.
 DR iam lin. 9 χρωμένη desinit. 9. 10 cf. Hom. Od. λ 303. 304.
 20—238, 5 Io. Lydus De mens. IV, 7 p. 55 B.: τὰ—γίνονται (Elter, Hist. gnomol.
 p. 119). 237,21. 238,1 Eur. fr. 420N.

ἔφη τις, ἡμέρα τὸν μὲν καθεῖλεν ὑψόθεν, τὸν δὲ ἤρεν ἄνω, μηδενὸς ἐν ὁμοίῳ πεφυκὸς μένειν τῶν παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ παντοίας μεταβαλλόντων τροπᾶς. ἢ οὐκ ἄρχοντες μὲν ἐξ ἰδιωτῶν, ἰδιωτῶν δ' ἐξ ἀρχόντων, πένητες δ' ἐκ πλουσίων καὶ ἐκ πενήτων πολυχρήματοι καὶ ἔνδοξοι μὲν ἐξ ἡμελημένων, ἐπιφανέστατοι δὲ ἐξ ἀδόξων δεῖ γίνονται καὶ ἰσχυροὶ μὲν ἐξ ἀσθενῶν, ἐκ δὲ ἀδυνάτων δυνατοὶ καὶ συνετοὶ μὲν ἐξ ἀφραϊνόντων, εὐλογιστότατοι δὲ ἐκ παραπαιόντων· καὶ ὁδὸς τις ἧδ' ἐστὶν ἄνω καὶ κάτω τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων, ἀστάτοις καὶ ἀνιδρότοις χρωμένη συντυχίαις, ὧν τὸ ἀνώμαλον οὐκ ἀδήλοισ ἀλλὰ σαφῆσι τεκμηρίοις ὁ ἀψευδέστατος ἐλέγχει χρόνος.

157 (25). Ἐμῆγε δὲ τὸ ὄναρ ἐστηριγμένον ἐπὶ τῆς κλίμακος τὸν ἀρχάγγελον, κύριον· ὑπεράνω γὰρ ὡς ἄρματος ἡνίοχον ἢ ὡς νεῶς κυβερνήτην ὑποληπτέον ἵστασθαι τὸ ὄν ἐπὶ σωματίων, ἐπὶ ψυχῶν, ἐπὶ πραγμάτων, ἐπὶ λόγων, ἐπὶ ἀγγέλων, ἐπὶ γῆς, ἐπ' ἀέρος, ἐπ' οὐρανοῦ, ἐπ' αἰσθητῶν δυνάμεων, ἐπ' ἀοράτων φύσεων, ὥσαπερ θεατὰ καὶ ἀθέατα· τὸν γὰρ κόσμον ἅπαντα ἐξάψας ἑαυτοῦ καὶ ἀναρτήσας τὴν τοσαύτην ἡνιοχεῖ φύσιν. μηδεὶς δ' ἀκούων, ὅτι ἐπεστήρικτο, νομισάτω τι συνεργεῖν θεῷ πρὸς τὸ παγίως στήναι, ἀλλ' ἐκεῖνο λογισάσθω, ὅτι τὸ δηλούμενον ἴσον ἐστὶ τῷ στήριγμα καὶ ἔρεισμα καὶ ἰσχυρότης καὶ βεβαιότης ἀπάντων ἐστὶν ὁ ἀσφαλῆς θεός, ἐσφραγιζόμενος οἷς ἂν ἐθέλη τὸ ἀσάλευτον· ἐπερείδοντας γὰρ καὶ συστηρίζοντας αὐτοῦ μένει

159 τὰ συσταθέντα ἀνώλεθρα κραταιῶς. ὁ τοίνυν ἐπιβεβηκὼς τῇ οὐρανοῦ κλίμακι λέγει τῷ φαντασιουμένῳ τὸ ὄναρ· «ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς Ἀβραάμ

2. 3 παντοίας et τροπαῖς Io. Lyd. μεταβαλλόντων codd.: μεταβάλλοντος Io. Lyd. 3 ἢ v δὲ GFHP 4 δὲ GFHP alterum ἐκ om. A 5 δεῖ om. H¹ P Io. Lyd. 5—7 καὶ ἰσχυροὶ—παραπαιόντων hic transluli, traduntur p. 237,2 post ἄγιον ἰσχυρά, αἰσθηνούσης (ἀσθηνεστάτης v), ἀδυνάτου δυνατῆ, συνετῆ, ἀφραϊνούσης, εὐλογιστοτάτη, παραπαιούσης H²; ἰσχυρά, δυνατῆ, συνετῆ, εὐλογιστότατος F² 7 ἧδ' MAF: ἢ GH², om. H¹ P 8 prius καὶ om. A ἀνθρωπίνων AGH 8. 9 ἀιδρότοις GFHP 9 χρωμένοις P, χρωμένων conicio ἂν om. GFH¹ P ἀλλήλοισ GF¹ P 10 φιλοψευδέστατος GFHP 11 ὄν ἀνεστηριγμένον M 12 κυρίου A ὡς om. GFHP¹ νεὸς A 14 θρεμμάτων GFHP ἐπ' οὐρανοῦ om. G 15 αἰσθητῶν MA (Turn.): αἰσθητικῶν GFHP ἀκηράτων con. Mang. φύσεων, (ἐπὶ πάντων) conicio ὥσαπερ ἀθέατα καὶ θεατὰ GFHP 17 ἡνιοχεῖσθαι A 18 συνεργεῖν τι (τι om. P, H¹?) τῷ θεῷ GFP (H¹, τὸν θεὸν H²) ἐκεῖνω A ὅτι om. MA 19 τῷ τὸ G, prius A καὶ ἔρεισμα om. GFHP ἰσχυρότης GFHP 20 ὁ ἀσφαλῆς ἐστὶ θεός (GF, ὁ ἀσφαλῆς θεός ἐστὶν HP 21 ὑπερείδοντας con. Mang. στηρίζοντας F, fort. recte μένει GFHP 22. 23 τὴν οὐράνιον κλίμακα G 23 ὁ om. MA

τοῦ πατρὸς σου καὶ ὁ θεὸς Ἰσαάκ· μὴ φοβοῦ“ (Gen. 28, 13). ὁ χρησμός οὗτος τὸ τέρμα τῆς ἀσκητικῆς ψυχῆς καὶ βεβαιότατον ἔρεισμα ἦν, δις αὐτὴν ἀνεδίδασκεν, ὅτι ὁ τῶν ὄλων κύριος καὶ θεὸς ἀμφοτέρωτα ταῦτα τοῦ γένους ἐστὶν αὐτῷ, πατέρων καὶ πάππων ἐπιγραφεῖς καὶ ἐπικληθεῖς ἑκάτερον, ἵνα τὸν αὐτὸν ὁ τε κόσμος ἅπας καὶ ὁ φιλάρετος ἔχη κληρὸν· ἐπεὶ καὶ λέλειπται· κύριος αὐτὸς κληρὸς αὐτῷ“ (Deut. 10, 9).

(26.) Μὴ νομίσης δὲ παρέργως τοῦ μὲν Ἀβραάμ νυνὶ λέγεσθαι 160
 p. 645 M. κύριον καὶ θεόν, τοῦ δὲ Ἰσαάκ θεὸν αὐτὸ μόνον. ὁ μὲν γὰρ | αὐτῆ-
 10 κόου καὶ αὐτοδιδάχτου καὶ αὐτομαθοῦς φύσει περιγινόμενης σύμβολον
 ἐπιστήμης ἐστίν, ὁ δὲ Ἀβραάμ διδασκομένης· καὶ τῷ μὲν αὐτόχθονι
 καὶ αὐθιγενεῖ συμβέβηκεν εἶναι, τῷ δὲ μετανάστῃ καὶ ἐπηλύτῳ. τὴν 161
 γὰρ χαλδαίζουσαν ἀλλογενῆ καὶ ἀλλόφυλον γλῶτταν τῶν περὶ ἀστρονο-
 μίαν μετεωρολεσχῶν ἀπολιπὼν ἐπὶ τὴν ἀρμόττουσαν λογικῷ ζήφ
 15 παρεγένετο, τὴν τοῦ πάντων αἰτίου θεραπείαν. οὗτος μὲν δὴ ὁ τρόπος 162
 δυεῖν δυνάμεων τῶν ἐπιμελησομένων ἐστὶ χρεῖος, ἡγεμονίας καὶ εὐερ-
 γεσίας, ἵνα τῷ μὲν κράτει τοῦ ἡγεμόνος ὑπακούη τῶν νομοθετουμένων,
 τῷ δὲ χαριστικῷ μεγάλα ὠφελεῖται, ὁ δ' ἕτερος τῆς κατὰ τὸ χαρί-
 20 ζεσθαι μόνης· οὐ γὰρ ὑπὸ νομοθετοῦσης ἀρχῆς ἐβελτιώθη, φύσει περι-
 ποποιημένος τὸ καλόν, ἀλλὰ διὰ τὰς ὑμβρηθείσας ἀνωθεν δωρεὰς ἀγα-
 θὸς καὶ τέλειος ἐξ ἀρχῆς ἐγένετο. χαριστικῆς μὲν οὖν δυνάμεως θεός, 163
 βασιλικῆς δὲ κύριος ὄνομα. τί οὖν ἂν τις εἴποι πρῶτον ἀγαθὸν
 ἢ τὸ τυχεῖν ἀκράτου καὶ ἀμιγοῦς εὐεργεσίας, τί δὲ νεώτερον ἢ τὸ
 25 κερραμένης ἔχ τε ἡγεμονίας καὶ δωρεᾶς; ὁ μοι δοκεῖ συνιδῶν ὁ ἀσκη-
 τὴς εὐξασθαι θαυμασιωτάτην εὐχὴν, ἵνα αὐτῷ γένηται κύριος εἰς θεόν
 (Gen. 28, 21)· ἐβούλετο γὰρ μηκέτι ὡς ἀρχοντα εὐλαβεῖσθαι, ἀλλ' ὡς
 εὐεργετὴν ἀγαπητικῶς τιμᾶν. ἀρ' οὐχὶ τούτοις καὶ τοῖς παραπλησίσι 164

1 prius ὁ om. MA 2 τὸ] καὶ H² τέρμα MA: ὄραμα ceteri, ἔρουμα conicio
 βεβαιότητος H 3 ἀπεδίδασκεν GP¹, ἐπεδίδασκεν H ἔτι ὁ] ὁ γὰρ P(H¹)
 4 αὐτῶν A, αὐτοῦ conl. Mang. post αὐτῷ add. ἀνθρώπων GFHP
 πατρῶων v 6 αὐτὸς] αὐτῷ MA 8 παρέργως δὲ νομίσης GFHP
 9 καὶ θεόν om. G 10 περιγενομένης A(?)HP, γινομένης conl. Cohn 11 τῷ MA:
 αὐτῷ GFHP 12 ἰθαγενεῖ A, αὐτογενεῖ GFHP ἐπλύτω AGF¹P
 13 ἀλλόφυλλον FHP 15 παρεγένετο A: παρήγετο ceteri τὴν fort. secl.
 16 δυοῖν PP καὶ MA: τε καὶ ceteri 17 ὑπακούει G 18 μεγά-
 λως H ὠφελεῖται FHP² 19 νομοθετοῦσης conl. Mang. 20. 21 ἀγαθὰς G
 21 ὁ θεός GFHP 22 ὀνόματι οὖν G¹FP 23 prius τὸ] τῷ P 24 κερραμένον
 GFHP δωρεᾶς] εὐεργεσίας conl. Mang. 25 κύριος γένηται transp. HP

- εἰκὸς ἦν καὶ τοὺς τυφλοὺς διάνοιαν ὀξυδορκήσειν, πρὸς τῶν ἱερωτάτων ἐνομιματουμένους λογίων, ὡς φυσιογνωμονεῖν καὶ μὴ μόνον τοῖς ῥητοῖς ἐφορμεῖν; ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς καμύσαντες τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα μὴ σπουδάζωμεν ἢ μὴ δυνάμεθα ἀναβλέπειν, αὐτός, ὃ ἱεροφάντα, ὑπῆρχε καὶ ἐπιστάται καὶ ἐγγρίων μὴ ποτε ἀπαίτητος, ἕως ἐπὶ τὸ κεχυμένον ἱερῶν λόγων φέγγος ἡμᾶς μυσταγωγῶν ἐπιδείξει κατὰ τάκλειστα καὶ
- 165 ἀτελέστοις ἀόρατα κάλλη. σοὶ μὲν δὴ ταῦτα ποιεῖν ἐμπρεπέσ· ψυχαὶ δ' ὅσαι θεῶν ἐρώτων ἐγεύσασθε, καθάπερ ἐκ βαθέος ὕπνου διαναστάσαι καὶ τὴν ἀγλὺν ἀποσκεδάσασαι πρὸς τὴν περιβλεπτον θέαν ἐπείχθητε μεθέμενοι τὸν βραδὺν καὶ μελλτήην ὄκνον, ἔν' ὅσα θεάματα καὶ ἀκούσματα τῆς ὑμετέρας ἕνεκα ὠφελείας ὁ ἀγωνοθέτης εὐτρέπισε κατανοήσητε.
- 166 (27.) Μυρία μὲν οὖν ἐστὶν αἰδιμα τῶν πρὸς ἐπίδειξιν, ἐν δ' οὖν καὶ τὸ λεχθὲν πρὸ μικροῦ· τὸν μὲν γὰρ γένει πάππον τοῦ ἀσκητοῦ πατέρα εἶπε τὸ λόγιον, τῷ δ' ὡς | ἀληθῶς πατρὶ τὸ τοῦ γεννή- p. 646 M. σαντος οὐκ ἐπεφήμισεν ὄνομα. λέγει γάρ· „ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς Ἀβραὰμ 16 τοῦ πατρὸς σου“ — καίτοι πάππος οὗτος ἦν — καὶ πάλιν „ὁ θεὸς 167 Ἰσαάκ“ (Gen. 28, 13), εἰτ' οὐ προστίθησι „τοῦ πατρὸς σου“. οὐκ οὖν ἄξιον τὴν τούτων αἰτίαν ἐρευνῆσαι; πάνυ γε. τίς οὖν ἐστὶ, μὴ παρέργως σκοπήσωμεν. τὴν ἀρετὴν ἢ φύσει ἢ ἀσκήσει ἢ μαθήσει περι- 20 γίνεσθαι φησι, διὸ καὶ τρεῖς τοὺς γενάρχας τοῦ ἔθνους σοφοὺς

- 1 διάνοιαν GFH¹P: τὴν διάνοιαν H², διανοία MA ὀξυδορκῆσαι HP, ὀξυδερχῆσαι GF
 2 φυσιογνωμονεῖν FHP: φύσει εὐγνωμονεῖν MA, φησὶν ἀγνωμονεῖν G
 3 ἐφορμᾶν G καὶ G καὶ ἡμεῖς om. F τῆς om. M
 3. 4 σπουδάζωμεν A 4 δυνάμεθα AG ὃ ἱεροφάντα MA: ὁ ἱεροφάντης ceteri ὑπῆρχε scripsi: ὑπήρχε M, ὑφηχεῖ A, ὑπηχεῖ ceteri 5 ἐπιστάται M: ἐπὶ στάσει A, ἐφίσταται ceteri ἐγγρίων AGFH²: ἐγγρίων MH¹P ἀπαίτη A 6 ἱερῶν MA (G¹, con. Mang.): ἱερὸν ceteri ἐπιδείξει GH, ἐπιδείξει FP τὰ per errorem om. Mang. κάλλιστα GFHP, tum spat. 2 litt. G
 8. 9 διαναστάς A 9 καὶ MA Pal.: om. ceteri ἀποσκεδάσασαι MAFP Pal.: ἀποσκεδάσασθε GH, tum καὶ add. G², ras. in H περιβλεπτον MA, περιχλυτον Pal., περιμάχτητον conicio 10 μεθέμενοι A μελλτήην M, μελητήην GF
 11 ἡμετέρας A Turn. εὐτρέπισε Cohn: ἡὑτρέπισε MAH, εὐτρέπισται GF, ἡὑτρέπισται P 16 ἐφήμισεν GFP¹, εὐφήμισεν H 17 σου om. GFHP
 18 οὐκοῦν MAP 19 τί G 20 σκοπῶμεν A, fort. recte μαθήσει ἢ ἀσκήσει transp. GF 20. 21 παραγίνεσθαι Turn. 21 φησὶ MAG (con. Mang.): φασὶ FHP

πάντας ἀνέγραφεν, ἀπὸ μὲν τῆς αὐτῆς οὐχ ὀρηθθέντας ἰδέας, πρὸς δὲ τὸ
 αὐτὸ τέλος ἐπειχθέντας. ὁ μὲν γὰρ πρεσβύτατος αὐτῶν Ἀβραάμ 168
 ἡγεμόνι ὁδοῦ τῆς πρὸς τὸ καλὸν ἀγούσης ἐχρήσατο διδασκαλίᾳ, ὡς ἐν
 ἑτέροις, ὡς ἂν οἶόν τε ἦ, δεῖξομεν, ὁ δὲ μέσος Ἰσαὰκ αὐτηκόφ και αὐτο-
 5 μαθεῖ τῇ φύσει, ὁ δὲ τρίτος Ἰακώβ ἀσκητικαῖς μελέταις, καθ' ἃς οἱ
 ἔναθλοι και ἐναγώνιοι πόνοι τριῶν οὖν τρόπων ὑπαρχόντων, ἐξ ὧν 169
 σοφία περιγίνεται, τοὺς ἄκρους μάλιστα συμβέβηκεν ἠνωσθαι· τὸ γὰρ
 ἀσκήσει ἔγγονον τοῦ μαθήσει, τὸ δὲ φύσει συγγενὲς μὲν — ὑποβέβλη-
 10 ται γὰρ ὡς ῥίζα πᾶσιν —, ἀνανταγωνίστου δὲ και ἐτοιμοῦ γέρως
 ἔλαχεν. ὥστε εἰκότως Ἀβραάμ ὁ βελτιωθεὶς διδασκαλίᾳ πατῆρ Ἰακώβ 170
 λέγεται, τοῦ μελέτη συγκροτηθέντος, οὐκ ἄνθρωπος ἀνθρώπου μᾶλλον
 ἢ δύναμις ἀκουστικῆ πρὸς μάθησιν ἐτοιμοτάτῃ δυνάμει ἀσκητικῆς
 και ἐπιτηδείου πρὸς ἄθλησιν. ἐὰν μέντοι ὁ ἀσκητῆς οὗτος εὐτόνως 171
 δράμῃ πρὸς τὸ τέλος και τηλαυγῶς ἴδῃ α πρότερον ἀμυδρῶς ὠνειρο-
 15 πόλει, μετατυπωθεὶς τῷ κρείττονι χαρακτῆρι και προσαγορευθεὶς Ἰσραήλ,
 ὁ θεὸν ὁρῶν, ἀντὶ τοῦ περνίζοντος Ἰακώβ πατέρα οὐκέτι τὸν μαθόντα
 Ἀβραάμ, ἀλλὰ τὸν φύσει γεννηθέντα ἀστεῖον Ἰσαὰκ ἐπιγράφεται.
 ταῦτα δὲ οὐκ ἐμός ἐστι μῦθος, ἀλλὰ χρῆσιμος ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀναγεγραμ- 172
 μένος στήλαις. „ἀπάρας“ γὰρ φησιν „Ἰσραήλ αὐτὸς και πάντα τὰ
 20 αὐτοῦ ἦλθεν ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὄρκου, και ἔθυσε θυσίαν τῷ θεῷ τοῦ
 πατρὸς αὐτοῦ Ἰσαὰκ“ (Gen. 46, 1). ἄρ' ἤδη κατανοεῖς, ὅτι οὐ περὶ
 φθαρτῶν ἀνθρώπων, ἀλλ', ὡς ἐλέχθη,· περὶ φύσεως πραγμάτων ἐστὶν
 ὁ παρῶν λόγος; ἰδοὺ γὰρ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον τοτὲ μὲν Ἰακώβ ὀνομά-
 ζεται πατρὸς Ἀβραάμ, τοτὲ δὲ Ἰσραήλ πατρὸς Ἰσαὰκ καλεῖται διὰ
 25 τὴν ἠκριβωμένην αἰτίαν.

(28.) Εἰπὼν τοίνυν „ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς Ἀβραάμ τοῦ πατρὸς 173
 σου και ὁ θεὸς Ἰσαὰκ“ ἐπιφέρει· „μὴ φοβοῦ“ (Gen. 28,13), κατὰ τὸ
 ἀκόλουθον· πῶς γὰρ ἔτι φοβηθησόμεθα, τὸ φόβου και παντὸς πάθους

1 πάντας MA: πολλὰς ceteri ἀνέγραφεν M: ἀνέγραψεν GFHP, ἀναγέγραφεν A, fort.
 recte 4 ἂν om. M ἦ om. A, ἦν Turn. δεῖξομεν GFHP, ἐδείξαμεν Turn.
 μεσατάτος (GFHP 6 και] και οἱ A 7 παραγίνεται Turn. 8 ἔχονον
 GFHP 9 ἀνταγωνίστου G 10 βελτιωθεὶς εἰς διδασκαλίαν GFHP
 12 ante πρὸς add. ἦ και A 13 αἰσθησιν GFHP οὕτως M συντόνως
 bene conī. Mang. 14 τὸ om. F διαυγῶς GFHP 14. 15 ἀερ, tum ras.,
 σπῆλι P 18 δὲ om. GFGP ἱεραῖς om. MA 18. 19 ἀναγεγραμμένας A
 στήλαις ἀναγεγραμμένος transp. M 19 αὐτὸς om. HP 21 ἀρα δὴ GFHP
 23 ὅτε GFHP 24 πρὸς F 24 πρὸς F 24 ὅτε FHP Ἰσαὰκ om. F 27 ὁ
 om. MA 27. 28 τάχολοθον (GFHP 28 ὅτι A φοβησόμεθα F τὸ om. A

- λυτήριον σὲ τὸν ὑπερασπιστὴν ὄπλον ἔχοντες; δεῖ καὶ | τοὺς ἀρχετύπους p. 647 M.
 τῆς παιδείας ἡμῶν τύπους ἀδύλουμένους ἐμόρφωσας, ἔν' ἐμφανεῖς ὧσιν,
 Ἄβραάμ μὲν διδάξας, Ἰσαὰκ δὲ γεννήσας· τοῦ μὲν γὰρ ὕφηγητής, τοῦ
 δὲ πατὴρ ὑπέμεινας ὀνομασθῆναι, τῷ μὲν τὴν γνωρίμου τάξιν, τῷ δὲ
 174 τὴν υἱοῦ παρασχών. διὰ τοῦτο καὶ τὴν γῆν, λέγω δὲ τὴν παμφορω-
 τάτην καὶ εὐκαρποτάτην ἀρετῆν, ἐξ ἧς καθεύδεται ὁ ἀσκητῆς ἀναπαυό-
 5 μενος τῷ τὸν μὲν αἰσθήσεως κοιμᾶσθαι βίον, τὸν δὲ ψυχῆς ἐργηγορέ-
 ναι, δώσειν ὁμολογεῖς (Gen. 28, 13), ἀποδεξάμενος αὐτοῦ τὴν εἰρηγι-
 κὴν ἀνάπαυσιν, ἣν οὐκ ἄνευ πολέμου καὶ τῶν ἐν πολέμῳ ταλαιπωριῶν
 εἴλετο, οὐχ ὄπλα βασιάζων καὶ ἀνθρώπους ἀναιρῶν, ἄπαγε, ἀλλὰ τὸ
 175 ἀντίπαλον ἀρετῆς παθῶν καὶ κακιῶν στίφος καθαιρῶν. τὸ δὲ σοφίας
 γένος ἄμμφ γῆς (ibid. 14) ἐξομιοῦται διὰ τε πληθὺν ἀπερίγραφον,
 καὶ διότι τὰς μὲν τῆς θαλάττης ἐπιδρομάς ἢ ὑποταίνιος ἄμμος ἀνα-
 κρούεται, τὰς δὲ τῶν ἀμαρτημάτων καὶ ἀδικημάτων ὁ παιδείας λόγος.
 οὗτος δὲ κατὰ τὰς θείας ὑποσχέσεις ἄχρι τῶν περάτων τοῦ παντὸς 15
 εὐρύνεται καὶ τὸν ἔχοντα ἀποφαίνει τῶν τοῦ κόσμου κληρονομῶν μερῶν,
 φθάνοντα πάντῃ, πρὸς τὰ ἐφῶ, πρὸς τὰ ἐσπέρια, τὰ κατὰ μεσημβρίαν,
 τὰ προσάρκτια· λέγεται γάρ, ὅτι „πλατυνθῆσεται ἐπὶ θάλασσαν καὶ
 176 λίβαν καὶ βορρᾶν καὶ ἀνατολάς“ (ibid. 14). ἔστι δ' ὁ ἀστειὸς οὐκ
 ἴδιον μόνον ἀλλὰ καὶ κοινὸν ἀγαθὸν ἄπασιν, ἐξ ἐτοίμου τὴν ἀφ' ἑαυ- 20
 τοῦ προτείνων ὠφέλειαν. ὡς γὰρ ἥλιος ἀπάντων ἐστὶ φῶς τῶν ὕψεις
 ἐχόντων, οὕτω καὶ ὁ σοφὸς τῶν ἕσσι λογικῆς κεκοινωνήχασι φύσεως·
 (29.) „ἐνευλογηθήσονται γὰρ ἐν σοὶ“ φησί „πᾶσαι αἱ φυλαί“ (ibid. 14).
 177 ὁ δὲ χρησμὸς οὗτος ἐφαρμόττει καὶ αὐτῷ τινι πρὸς ἑαυτὸν καὶ

2 ἐφήρμοςσας (GFHP ¹)	ἐμφανεῖς MA: ἐπιφανεῖς ceteri	4 ὑπομείνας GFHP
γνωρίμον P	5 primum τὴν] τοῦ P	6 καὶ εὐκαρποτάτην om. (GFHP
8 δοῦναι A	ὁμολόγησεν (GFHP, ὁμολόγησας conl. Mang.	10 ἄπαγε om.
MA	11 καθαιρῶν FP	τὸ] τῷ A
ὑπότιος A, ὑποταίνιος ceteri	13 τῆς om. A	15 τὰς om. M
	13. 14 ἀνακρούει GFHP	
16 ἔχοντα] ἔστατον P	17 πᾶν καὶ πρὸς P	19 λίβαν A
καὶ om. A	20. 21 ἀφ' ἑαυτοῦ D: ἀφ' αὐτοῦ GFHP, ἀπ' αὐτοῦ MAFN	22 οὐ-
τω D Anton.: om. codd. N	ὁ om. HP ¹	23 ἐν οἴμ. GFHP, ἐν σοὶ
om. N		

19—243, 11 N fol. 150v: ἔστι δὲ — θεόν.

19—21 D¹. D² post locum ad p. 243, 3 allatum: ὁ γὰρ ἀστειὸς κοινὸν ἀγαθὸν ἐστὶν ἄπασιν (ἄπασιν om. D¹), ἐξ ὠφέλειαν. 21. 22 D¹. fol. 141v Anton. Melissa 150 col. 933: ὡςπερ γὰρ ὁ ἥλιος — φύσεως.

ἑτέρῳ πρὸς ἕτερον. ἐάν τε γὰρ ὁ ἐν ἑμοὶ νοῦς ἀρετῇ τελείᾳ καθαρῇ, καὶ αἱ τοῦ περὶ ἡμᾶς γεώδους φυλαὶ συγκαθαίρονται, αἱ ἔλαχον αἱ αἰσθησεῖς καὶ ἡ μεγίστη δεξαμενὴ, τὸ σῶμα· ἐάν τε τις κατ' οἰκίαν ἢ πόλιν ἢ χώραν ἢ ἔθνος γένηται φρονήσεως ἐραστής, ἀνάγκη τὴν οἰκίαν
 5 ἐκείνην καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν καὶ τὸ ἔθνος ἀμείνῃσι βίῳ χρῆσθαι. καθάπερ γὰρ τῶν ἐκθυμώμενων τῶν ἀρωμάτων εὐωδίας τοῦ; 178 πλησιάζοντας ἀναπύμπλησι, τὸν αὐτὸν τρόπον ὅσοι γείτονες καὶ ὄμοιοι σφοῦ, τῆς ἀπ' αὐτοῦ σπῶντες αὔρας ἐπὶ μήκιστον χρομένης βελτιοῦνται τὰ ἤθη.

- 10 (30.) Μεγίστη δὲ ἐστὶν εὐεργεσία ψυχῇ πονούσῃ καὶ διαθλούσῃ 179 συνδοσιφόρον ἔχειν τὸν ἐφθακίτα πάντῃ θεῖον· „ἡλοῦ“ γὰρ φησὶν „ἐγὼ μετὰ σοῦ“ (ibid. 15). τίνας οὖν ἂν εἴη χρεῖται γενόμεθα πλοῦτου, σὲ τὸν ἀληθεῖα πλοῦτον ἔχοντες μόνον „διαφυλάσσοντα ἐν ὁδῷ“ (ibid.) τῇ πρὸς ἀρετὴν ἀγούσῃ κατὰ πάσας αὐτῆς τὰς τομὰς; οὐ γὰρ ἐν μέρους
 p. 648 M. ἐστὶ τοῦ λογικοῦ | βίου τὸ πρὸς δικαιοσύνην καὶ τὴν ἄλλην τεινόν
 16 ἀρετὴν, ἀλλὰ μυρία ὅσα, ἐξ ὧν ἔστιν ὀρυμώμενος φρονήσεως ἐφικνεῖσθαι. (31.) παγκάλως δὲ εἴρηται καὶ τὸ „ἀποστρέψαι σε εἰς τὴν 180 γῆν ταύτην“ (ibid.). καλὸν μὲν γὰρ ἦν, τὸν λογισμὸν ἐφ' ἑαυτοῦ μείναντα μὴ ἀποδημῆσαι πρὸς αἰσθησιν· δεύτερος δὲ πλοῦς, ἐφ' ἑαυ-
 20 τὸν ὑποστρέψαι πάλιν. ἴσως δὲ καὶ τὸ περὶ ἀφθαρσίας ψυχῆς ὕπαι- 181 νίττεται δόγμα διὰ τούτου· ἀπολιποῦσα μὲν γὰρ τὸν οὐράνιον τόπον, ὡς καὶ μικροῦ πρότερον ἐλέχθη, καθάπερ εἰς ζένην χώραν ἦλθε τὸ σῶμα. φησὶ δ' οὐ μέχρι τοῦ παντὸς καθειρημένην αὐτὴν ὁ γεννήσας περιόψεσθαι πατήρ, ἀλλ' οἰκτον λαβῶν λύσειν τὰ δεσμὰ καὶ ἐλευθέραν

1 ἑτέρῳ πρὸς ἕτερον om. H, add. I. in mg.	2 alt. αἱ om. GFHPN	3. 4 οἰκίαν ἢ κώμην ἢ πόλιν ἢ ἔθνος D	4 τὴν] καὶ τὴν HP	5 ἐκείνην post πόλιν transpos. D	primum καὶ] ἢ D	καὶ τὴν χώραν om. GFHPND
καὶ τὸ ἔθνος om. D	6 γρήσασθαι D	7 ἀναπύμπλησι P ¹	8 σοφοὶ A	9 σπῶντες] ὄντες A	10 ὁ' ἐστὶν GFHPN	11 πάντα H
ἀθλούσῃ A	12 ἀν om. A	13 γενόμεθα Turc. γενόμεθα codd.	14 μέτρον G	15 πρὸς] πρὸς τὴν F	12. 13 ἔχοντες σὲ τὸν πλοῦτον A: πλοῦτον ceteri	16. 17 ἐξικνεῖσθαι GFHP
18 ἦν om. F	19 ἀφ' A	20 αὐτοῦ M	21 τούτων GHP, τούτου F	22 μικρὸν GF ¹	23 καθειρημένην A	24 λύσειν A

3—6 DL fol. 38r DR fol. 33v τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐν γενέσει ζητουμένων: ἐάν τις—γρήσασθαι.

- ἄχρι τῆς μητροπόλεως ἀσφαλῶς παραπέμψειν καὶ μὴ πρότερον ἀνή-
σειν ἢ τὰς διὰ λόγων ὑποσχέσεις ἀληθείας ἔργοις βεβαιωθῆναι· θεοῦ
182 γὰρ ἴδιον λέγειν πάντως τὰ γενησόμενα. καίτοι τί τοῦτο φάμεν;
ἔργων γὰρ ἀδιαφοροῦσιν αὐτοῦ οἱ λόγοι. διακινηθεῖσα οὖν καὶ διανα-
σταῖσα πρὸς τὰς περὶ τοῦ ὄντος ζητήσεις ἢ ἀσχητικῆ ψυχῆ τὸ μὲν 5
πρῶτον ὑπετόπησεν εἶναι τὸ ὄν ἐν τόπῳ, μικρὸν δὲ ἐπισχοῦσα τῷ
δυστοπᾶσθαι τῆς σχέσεως περιδεῆς γίνεται καὶ μετανοεῖν ἄρχεται.
183 „ἐξηγέρθη“ γὰρ φησιν „Ἰακώβ καὶ εἶπεν, ὅτι ἔστι κύριος ἐν τῷ τόπῳ
τούτῳ, ἐγὼ δὲ οὐκ ἤδειν“ (ibid. 16). καὶ ἄμεινον ἦν, εἴποιμ' ἂν,
ἀγνοεῖν ἢ ἐν τινι θεὸν ὑπολαμβάνειν εἶναι, τὸν περιέχοντα αὐτὸν ἐν 10
κόκλῳ τὰ πάντα.
- 184 (32.) Δικαίως οὖν ἐφοβήθη καὶ εἶπε θαυμαστικῶς· „ὡς φοβερός
ὁ τόπος οὗτος“ (ibid. 17). ὄντως γὰρ τῶν ἐν φυσιολογία-τόπος ἀργα-
λεώτατος, ἐν ᾧ ζητεῖται, ποῦ καὶ εἰ συνόλως ἐν τινι τὸ ὄν, τῶν μὲν
λεγόντων, ὅτι πᾶν τὸ ὑφ' ἑστώσας χώραν τινὰ κατέλιπε, καὶ ἄλλων ἄλλην 15
ἀπνομεμόντων, ἢ ἐντὸς τοῦ κόσμου ἢ ἐκτὸς αὐτοῦ μετακόσμιόν τινα,
τῶν δὲ φασκόντων, ὅτι οὐδενὶ τῶν ἐν γενέσει τὸ ἀγέννητον ὁμοιον, ἀλλὰ
τοῖς ὅλοις ὑπερβάλλον, ὡς καὶ τὴν ἠκυδροματάτην διάνοιαν ὑστερί-
- 185 ζουσαν μακρῷ τῆς καταλήψεως ὁμολογεῖν ἤτισταθαί. διόπερ εὐθὺς
ἀνέκραγεν· „οὐκ ἔστι τοῦτο“ (ibid.), ὃ ἐδόξασα, „ὅτι ἔστι κύριος ἐν τῷ 20
τόπῳ“ (ibid. 16)· περιέχει γὰρ, ἀλλ' οὐ περιέχεται κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον.
τοῦτο δὲ τὸ δεικνύμενον καὶ ὄρατόν, ὃ αἰσθητὸς οὐτοσί κόσμος, οὐδὲν
ἄρα ἄλλο ἐστὶν ἢ οἶκος θεοῦ (ibid.), μίαις τῶν τοῦ ὄντος δυνάμεων,
186 καθ' ἣν ἀγαθὸς ἦν. τὸν δὲ κόσμον οἶκον ὠνόμασε καὶ πύλῃν τοῦ
πρὸς ἀλήθειαν οὐρανοῦ (ibid. 17) προσεῖπε. τί δὲ τοῦτ' ἐστὶ; τὸν ἐκ 25

2 διὰ om. Turn. ὑπομνήσεις HP 3 τὰ om. GH¹ τοι om. MA
4 ἀδιαφοροῦσιν MA: διαφέρουσιν GFHP, ante quod οὐ add. H² διακινηθεῖσαν A
4. 5 διανασταῖσαν A 5 μὲν om. F 6 ὑπετόπησεν τὸν θεὸν ἐν N 8 γὰρ
om. MA ἔστι M τῷ om. F 10 τὸν θεὸν GFHPN
ὑπολαβεῖν GFHPN 13 οὕτως N, οὕτως conl. Mang. 15 ὑφ' ἑστώσας H²
16 μετὰ κόσμον P(H¹) 17 ἀγέννητον AGFN ἀλλά] ἀλλὰ καὶ GFHPN
20 ἐδόξασας A ἔστι om. A τῷ codd. N, in ras. H, om. Turn. 21 ἀληθι-
νὸν HP 22 δὲ om. GFHPN, δι' A 23 ἄρα] ἔτι H¹ ὄντος] ὄντως
θεοῦ I.¹v 25 προεῖπε H¹P¹ δ' ἐστὶ τοῦτο FN τὸν ἐκ om. N
τὸν] τῶν A

4 — 245, 17 N fol. 151r διακινηθεῖσα -- ἄλις.
242, 3.

16 cf. Epiclea p. 240, 33.

τῶν ἰδεῶν συσταθέντα, ἐν τῇ χειροτονηθέντι κατὰ τὰς θείας χορηγίας, p. 649 M. κόσμον νοητὸν | οὐκ ἔνεστιν ἄλλως καταλαβεῖν ἔτι μὴ κατὰ τὴν τοῦ αἰσθητοῦ καὶ ὀρωμένου τούτου μεταβάσιν. οὐδὲ γὰρ ἄλλο τῶν ὄντων 187 οὐδὲν ἀσώματον ἐνοῆσαι δυνατόν ἔτι μὴ τὴν ἀρχὴν λαβόντας ἀπὸ σωμάτων· ἡμερῶντων μὲν γὰρ ἐνοήθη τόπος, χρόνος δὲ κινουμένων, 5 σημεῖα δὲ καὶ γραμμαὶ καὶ ἐπιφανεῖαι καὶ συνολὰς πέρατα ἀπὸ τῆς ἐξωτάτω περικειμένης οἷον ἀμπεχόνης. κατὰ τὸ ἀνάλογον οὖν καὶ ὁ 188 νοητὸς ἀπὸ τοῦ αἰσθητοῦ κόσμος ἐνοήθη, πύλη τις ὡν ἐκείνου. ὡς γὰρ οἱ βουλόμενοι τὰς πόλεις θεάσασθαι διὰ πυλῶν εἰσίσαισι, οὕτως 10 ὅσοι τὸν αἰετὴν κόσμον καταλαβεῖν ἐθέλουσιν, ὑπὸ τῆς τοῦ ὄρατοῦ φαντασίας ξαναγόνται. [ὁ δὲ νοητῆς ὑποστάσεως κόσμος ἄνευ ἥστιν οὖν σχημάτων ὄψεως, μόνης δὲ διὰ τῆς ἀρχετύπου ἰδέας τῆς ἐν τῇ διαχαραχθέντι πρὸς τὸ θεαθὲν αὐτῷ εἶδος ἄνευ σχιᾶς μετακλήθησεται, πάντων αὐτῷ τειχῶν καὶ πάσης πύλης ἀπαρθέντων εἰς τὸ μὴ ἀπό 15 τινος ἀθρῆσαι, ἀλλ' αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἀλέκτω τι καὶ δυσερμηνεύτω θεᾷ διδεῖν κάλλος ἀναλλοίωτον.]

(33). Περὶ μὲν δὴ τούτων ἄλις. ἐφαρμόζει δὲ τῷ αὐτῷ εἶδει 189 καὶ ἕτερος ὄνειρος, ὁ περὶ τῆς ποικίλης ἀγέλης, ἐν περιαναστάς ὁ φαντασιωθεὶς διηγείται φάσκων· „εἰπέ μοι ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ καθ' ὕπνον· 20 Ἰακώβ. ἐγὼ δὲ εἶπα· τί ἐστι; καὶ εἶπεν· ἀνάβλεψον τοῖς ὀφθαλμοῖς σου καὶ ἴδε τοὺς τράγους καὶ τοὺς κριοὺς ἀναβαίνοντας ἐπὶ τὰ πρόβατα καὶ τὰς αἴγας διαλεύκουσ καὶ ποικίλους καὶ σποδοειδεῖς βαντούς. ἑώρακα γὰρ ὅσα σοι Λάβαν ποιεῖ. ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς ὁ ὄφθεις σοι ἐν τόπῳ θεοῦ, οὗ ἤλειψάς μοι στήλην καὶ ἠῶξω μοι εὐχῆν. νῦν οὖν

1 ἐν τῇ (αἰσθητῇ) χαραχθέντα κατὰ τὰς θείας χάριτας conicio, nisi potius interpolata sunt (v. ad lin. 11); χειροτεχνηθέντι κατὰ τὰς θείας χειρουργίας conii. Markland, διαχαραχθέντι κατὰ τὰς θείας σφραγίδας Mang. 2 ἔστιν N κατὰ τὴν MA(PH): τὴν GFN, ἐκ τῆς H², κατὰ τὴν (ἀπὸ) conicio 3 μετανάβασιν G, μετανάβασεως H² οὐδὲ] οὐδὲν A 4 οὐδὲν om. GFHP ἀσωμάτων G 7 ἐξωτάτης A ἀμπεχομένης H 8 πύλης ὄντος ἐκείνου conii. Mang., (ὅς) πύλη τις ἦν ἐκείνου conicio 9 βουλόμενοι om. G 9. 10 οὕτως ὅσοι MA, in ras. P²; καὶ καθὼς G, καὶ ὡσπερ FN, οὕτως καὶ οἱ in ras. H² 10 ἀηδῆ M, ἀεὶ δὴ A τοῦ om. FL ἀράτου MA 11—16 emendatione abstineo, quia haec caelestis urbis imago a christiano interpolata videtur 11. 12 ἦ τινοςοῦν F, εἰς τινοςοῦν P (εἰς P², ut vid.) οὐτίνοςοῦν σχήματος G 12 διὰ om. G 13 εἶδος αὐτῶν N 14 ἀρθέντων GFHPN 14. 15 ἀπ' εἰκόνας conii. Mang. 16 διὰ τὴν M, δ' ἰδεῖν A: ἰδεῖν ceteri N 17 δὴ MA: οὖν P, om. GFHN 18 ὄνπερ ἀναστάς v 20 εἶπεν] εἰπέ μοι GFHP τοὺς ὄφθαλμοῦς G 21 σου om. GF 23 σοι om. Turn. alterum ὁ om. P 24 τὴν (sic) A εῶξω FP¹

ἐστιν;“ (Exod. 3,4) — Ἀβραάμ δὲ ἐπὶ τῆς τοῦ ἀγαπητοῦ καὶ μόνου
 παιδὸς ὀλοκαυτώσεως, ἤνικα τε ἱερουργεῖν ἤρχετο καὶ ὁπότε δοὺς ἀπό-
 πειραν εὐσεβεΐας ἐξ ἀνθρώπων ἀφανίσαι τὸ αὐτομαθὲς γένος, ἐπέκλησιν
 Ἰσαάκ, ἐκωλύθη ἀρχομένου μὲν γὰρ φησιν, ὅτι „ὁ θεὸς ἐπέπραξε 195
 5 τὸν Ἀβραάμ καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἀβραάμ, Ἀβραάμ. ὁ δὲ εἶπεν·
 ἰδοὺ ἐγώ. καὶ εἶπε πρὸς τὸν υἱὸν σου τὸν ἀγαπητόν, ὃν ἠγάπησας,
 τὸν Ἰσαάκ, καὶ ἀνένεγκε“, ἧδὴ δὲ τὸ ἱερεῖον ἐπὶ τὸν βωμὸν
 ἀνενηνοχότος, τότε „ἐκάλεσεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 λέγων· Ἀβραάμ, Ἀβραάμ. ὁ δὲ εἶπεν· ἰδοὺ ἐγώ. καὶ εἶπε· μὴ ἐπι-
 10 βάλης τὴν χειρὰ σου ἐπὶ τὸ παιδάριον, μηδὲ ποιήσῃς αὐτῷ μηδὲν“
 (Gen. 22,1. 2. 9—12). εἰς δὲ δὴ τοῦ φιλικοῦ θιάσου καὶ ὁ ἀσκητῆς 196
 ὧν εἰκότως προνομίαις τῆς αὐτῆς ἀξιοθεῖς ἀνακαλεῖται· „εἶπε γάρ μοι“
 φησὶν „ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ καθ’ ὕπνον· Ἰακώβ. ἐγὼ δὲ εἶπα· τί
 ἐστίν“ (Gen. 31, 11); ἀνακληθεῖς δὲ προσοχῇ χρῆται, τὰ φανέντα 197
 15 σημεῖα πειρώμενος ἀκριβοῦν, ἔστι δὲ τὰ σημεῖα τῶν λόγων οἷα θρεμμα-
 των ὀχεῖαί τε καὶ γενέσεις· „ἀναβλέψας“ γὰρ φησι „τοὺς ὀφθαλμοῖς
 εἶδε τοὺς τράγους καὶ τοὺς κριοὺς ἀναβαίνοντας ἐπὶ τὰ πρόβατα καὶ
 τὰς αἰγας“ (Gen. 31, 12). αἰπολίου μὲν δὴ τράγος, ποιμνῆς δὲ κρὶς 198
 ἡγεμὼν ἐστὶ· τὰ δὲ ζῷα ταῦτα δεῦν λόγων σύμβολα τελείων, ὧν ὁ
 20 μὲν ἕτερος καθαίρει καὶ κενῶ ψυχὴν ἀμαρτημάτων, ὁ δὲ ἕτερος τρέφει
 καὶ πλήρη κατορθωμάτων ἐργάζεται. τοιοῦτοι μὲν οἱ ἡγεμόνες ἐν
 ἡμῖν ἀγελάρχαι λόγοι· αἱ δὲ ἀγέλαι προβάτοις καὶ αἰεὶ φερωνύμως δια-
 τεθεῖσαι ἄττουσι καὶ προβαίνουσι μετὰ σπουδῆς πρὸς δικαιοσύνην.
 p. 651 M. ἀναβλέψας | οὖν τὸ τέως μεμυκὸς ὄμμα τῆς διανοίας εἶδε τοὺς ἀνα- 199
 25 λογοῦντας τράγους καὶ κριοὺς τελείους λόγους ἡκονημένους πρὸς τε

1 τῆς om. P 4 ἀρχόμενος MA μὲν γὰρ φησιν (GFHP: φησὶ γὰρ MA
 5 alt. Ἀβραάμ om. F 7 ἀνένεγκε A 8 ἀνενηνοχότως AF τότε] ὅτι
 conicio 11 φιλικοῦ (H²: φιλικοῦ ceteri 12 ὧν MA: ἐν ceteri
 προνομίαις τῆς MA: προνομιστῆς P (sed v corr.), προνομιστῆς (H¹, προνοίας τῆς F
 ἀξιοθεῖς om. G 14 ἀνακληθεῖς A 15 τῶν om. (GFHP 16 γὰρ φησι
 GHIP: γὰρ MAF τοὺς ὀφθαλμοὺς G 17 ἴδε conicio 19 δεῦν A: δεῦν M,
 dual ceteri 21 οἱ om. F 22 φερωνύμως H (man. rec. A): φερωνυμοῦσαι ceteri
 22. 23 διατεθεῖσαι H(P¹, Hoersch. in A): διαθέσαι MAP², διατεθεῖς (GF, φερωνύμως ἔχουσαι
 διαθέσει conicio 23 ἄττουσι καὶ προβαίνουσι H²: ἄττουσαι καὶ προβαίνουσαι ceteri,
 quod servat Cohn scribens φερωνυμοὶ εἰσι διαθέσει 24 τότε ὡς H¹ μεμυκὸς
 F, μεμυκὸς HP τῆς] τὸ H

25 sqq. cf. Ambros. de fuga saeculi 4,22: variarum ovium sibi instituit gre-

αἱ ἰδιότητες ἀναμυθεῖσαι καὶ ἀνακραθεῖσαι μουσικὴν συμφωνίαν ἐργά-
 σονται. τὴν γὰρ ποικιλικὴν τέχνην ἐνόμισαν μὲν τινες οὕτως ἡμε- 203
 λημένον καὶ ἀφανὲς εἶναι πρᾶγμα, ὥστε ὑφάνται αὐτὴν ἀνέθεσαν.
 ἐγὼ δ' οὐ μόνον αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ τοῦνομα τέθηπα, καὶ μάλιστα' ἔταν
 5 εἰς τὰ γῆς τμήματα καὶ τὰς ἐν οὐρανῷ σφαίρας καὶ ζῳῶν καὶ φυτῶν
 διαφορὰς καὶ τὸ παμποικίλον φάσμα, τοῦτον τὸν κόσμον, ἀπίδω. τὸν 204
 γὰρ τοῦ πλέγματος παντὸς τούτου δημιουργὸν εὐρετὴν τῆς ποικιλικῆς
 ἐπινοεῖν εὐθὺς ἐπιστήμης ἀναγκάζομαι, καὶ σέβομαι μὲν τὸν εὐρόντα,
 τιμῶ δὲ τὴν εὐρεθεῖσαν, τὸ δ' ἔργον καταπέπληγμαί, καίτοι μὴδὲ
 10 πολλοστὸν μέρος αὐτοῦ δυνῆθεις ἰδεῖν, ἀπὸ δὲ τοῦ φανέντος μοι μέρους,
 εἰ δὴ καὶ πέφτηεν, ἀκριβῶς τὸ ὅλον εἰκάζω ἀναλογίας ἐλπίδι. θαυ- 205
 p. 652 M. μάζω μέντοι καὶ | τὸν σοφίας ἑραστήν, ὅτι τὴν αὐτὴν τέχνην ἐπιτετή-
 δευκε, πολλὰ καὶ διαφέροντα ἐκ διαφερόντων εἰς ταῦτο συναγεῖν καὶ
 συνυφαίνειν ἀξίω. λαβῶν γὰρ ἀπὸ μὲν τῆς παιδικῆς γραμματικῆς δύο
 15 τὰ πρῶτα, τό τε γράφειν καὶ τὸ ἀναγινώσκειν, ἀπὸ δὲ τῆς τελειοτέρας
 τὴν τε παρὰ ποιηταῖς ἐμπειρίαν καὶ τὴν ἀρχαίας ἱστορίας ἀνάληψιν,
 παρὰ δὲ ἀριθμητικῆς καὶ γεωμετρίας τὸ ἀνεξαπάτητον ἐν οἷς ἀναλογίας
 καὶ λογισμῶν ἔστι χρεία, παρὰ δὲ μουσικῆς ῥυθμοὺς καὶ μέτρα τά τε
 ἐναρμόνια καὶ χρωματικά καὶ διατονικά, συνημμένα τε αὐ καὶ διεξευ-
 20 γμένα μέλη, παρὰ δὲ ῥητορικῆς εὐρεσίαν, φράσιν, τάξιν, οἰκονομίαν,
 μνήμην, ὑπόκρισιν, παρὰ δὲ φιλοσοφίας ὅσα τε ἐν ταύταις παραλέλειπται
 καὶ ἄλλα ἐξ ὧν ἅπας ὁ ἀνθρώπων βίος συνέστηκεν, ἐν ἔργον εὐαν-
 θέστατον ἡμῶσάτο, εὐμάθειαν πολυμαθεῖα μίξας. καὶ τὸν τούτου τοῦ 206
 πλέγματος δημιουργὸν ὁ ἱερὸς λόγος Βεσελεὴλ ἐκάλεισεν (Exod. 31, 2ss.),

1 καὶ ἀνακραθεῖσαι om. MA ἀνακραθεῖσαι man. 2 in Vat. 379 (conl. Mang.):
 ἀνακρίθεισαι GFHP 2 ποικιλικὴν Mang.: ποικίλην codd. 3 ὑφάντες L,
 ὑφάντες Turn. 4 δὲ GFHP τοῦνομα] τὸν εὐρόντα conl. Mang.
 μάλιστα GF 5 (τὰς) ζῳῶν conicio 7 πλέγματος om. A
 παντὸς om. GFHP post δημιουργὸν add. καὶ H² 10 δὲ τοῦ] τοῦ καὶ
 Turn. 11 ἤδη GFHP¹ εἰκάζω H² ἀναλογία καὶ λογισμοὶ conl.
 Mang., ἀναλογίας κανόνι conicio 13 ἐκ διαφερόντων om. A συνάγειν Mang.:
 συνάγων codd. N 16 παρὰ MA: παρὰ τοῖς FHPN, τοῖς παρὰ G alt. τὴν]
 τῆς FN 18 τῆς μουσικῆς HP τὰ] καὶ N τε om. GFHPN
 21 μνήμην H¹P¹ 22 ἐν] εὐ FP¹N 23 πολυμαθεῖαν GFHP¹N
 πολυμαθεῖα] πολυμαθεῖαν G συμμίξας Oxon. Coll. Novi 143 24 πρᾶγματος
 GFHP¹N βελσεσαεὴλ G, βελσελεὴλ F

11—250,4 N fol. 151^v: θαυμάζω — κατισκεύασται.

- δς ἐρμηνευθεῖς ἐστίν ἐν σκιᾷ θεοῦ. τὰ γὰρ μιμήματα οὗτος, τὰ δὲ
 παραδείγματα ἀρχιτεκτονεῖ Μωυσῆς· διὰ τοῦθ' ὁ μὲν οἶα σκιάς ὑπε-
 γράφετο, ὁ δ' οὐ σκιάς, αὐτὰς δὲ τὰς ἀρχετύπους ἐδημιούργει φύσεις.
 207 εἰ δὴ καὶ τὰ ἅγια ποικιλικτῆ τέχνη κατεσκευάσται καὶ ὁ σοφὸς ποικιλ- 5
 τῆς μόνος ἐν τοῖς ἱεροφαντηθεῖσι χρησμοῖς ἀνείρηται (36.) καὶ τὸ
 τοῦ θεοῦ καλὸν ταίμα, **ὅδε ὁ κόσμος ἐπιστήμη** πανσόφου τετελεσιούρ-
 γηται, πῶς οὐκ ἄξιον ὡς ἐργαλεῖον τῆς ἐπιστήμης ἀποδέχεσθαι ποικιλι-
 208 κήν; ἥς ἀφίδρυμα ἱερώτατον πᾶς ὁ σοφίας οἶκος ἀγαλματοφορήσει καὶ
 κατ' οὐρανὸν καὶ ἐπὶ γῆς, ἀφ' ἧς ποικίλων λόγων ἰδέας ὁ ἀσκητῆς
 ἐκπονεῖ· μετὰ γὰρ τοὺς διαλεύκους εὐθύς τοὺς ποικίλους εἶδε, παιδείας 10
 209 κόμῃματι χαραχθέντας. τρίτοι δ' εἰσὶν οἱ σποδοειδεῖς βρανοῖ. καίτοι
 τίς οὐκ ἂν εὐ φρονῶν εἴποι τῷ γένει καὶ τούτους εἶναι ποικίλους;
 ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἔστιν αὐτῷ περὶ θρεμμάτων διαφορᾶς ἢ τοσαύτη σπουδῆ,
 210 περὶ μέντοι τῆς πρὸς καλοκάγαθίαν ἀγούσης ὁδοῦ. βρώλεται γὰρ τὸν
 ἐπὶ ταύτην ἰόντα σποδῶ καὶ ὕδατι περιρραίνεσθαι, διότι γῆν καὶ ὕδωρ 15
 λόγος ἔχει φυραθέντα καὶ μορφωθέντα πρὸς τοῦ ἀνθρωποπλάστου εἰς
 τὸ ἡμέτερον ἀποκριθῆναι σῶμα, οὐ χειρόκμητον, ἀλλὰ φύσεως ἔργον
 211 ἀοράτου. σοφίας οὖν ἐστὶν ἀρχὴ μὴ ἐπιλανθάνεσθαι ἑαυτοῦ, τὰ δ' ἐξ
 ὧν συνεκρίθη πρὸ ὀφθαλμῶν αἰεὶ λαμβάνειν· οὕτως γὰρ μεγαλαυχίαν,
 τὸ κακῶν | θεομισέστατον, ἐκνύψαιτ' ἄν. τίς γὰρ εἰς νοῦν βαλλόμενος, p. 653 M.
 ὅτι τέφρα καὶ ὕδωρ εἰσὶν αὐτῷ τῆς γενέσεως αἱ ἀρχαί, φουσηθεῖς ὑπ' 21
 212 οἴγσεως μετέωρος ἀρθήσεται; διὰ τοῦτο καὶ τοὺς μέλλοντας ἱερούργειν
 περιρραίνεσθαι τοῖς λεχθεῖσιν ἐδικαίωσεν, οὐδένα θυσῶν ἄξιον νομίσας,

1 θεοῦ] ποιῶν θεός MA, ποιῶν θεοῦ conicio 2 ἀρχιτέκτονι GFN, ἀρχιτέκτονος
 HP, ἀρχιτέκτων Turn. post Μωυσῆς add. ὄνομα GFHPN τοῦτ' P,
 τοῦτο GFHN 4 εἰ δὴ A: καὶ ἦδη MG, καὶ εἶδη FHPN 4 κατεσκευάσεν
 (HP², κατεσκευάσεν v καὶ ὁ σοφὸς MA: ὁ δὲ σοφίας χώρος (χώρας Turn.) ὁ σοφός
 (ὁ σοφός om. H) GFHP 4. 5 ποικιλιστῆς A 5 μόνος A: μόνος ceteri
 ἐν τοῖς] ἑαυτοῦς A ἀνείρηται AGH¹P τὸ om. GFHP¹ 6 ὁ om. A
 7 πῶς MA: καὶ πῶς ceteri ἐργαλεῖον Cohn: μεγαλεῖον codd. 8 ἥς Turn.: οὐ
 codd., fort. lacuna statuenda est οἶκος MA(GF: λόγος (βς add. H²) HP
 καὶ] τὰ con. Mang. 10 διαλέκτους A (corr. Hoesch.) 12 οὐκ om.
 FHP¹ 13 ταύτη con. Cohn 14 ἀγούσης om. GFHP 15 ταύτη

scripsi: ταῦτα MA, ταύτη (GFH, ταῦ P ἰόντα M: ὄντα A, ὄντα ceteri
 περιρραίνεσθαι GF, item lin. 23 16 τοὺς ἀνθρωποπλάστου (ἀνθρωποπλέκτους F)
 (GFHP¹) μορφωθέντα] φυραθέντα A (corr. Hoesch.) 19 συνεκράθη H
 20 κακῶν M: κακὸν ceteri τί Turn. βαλλόμενος A, fort. recte
 21 εἰσὶν αὐτῷ τῆς MA: ἐστὶ G, ἐστὶ τῆς FHP αἱ om. GFHP¹ 21. 22 ὑπὸ
 οἴγσεως A 23. 251,1 θυσῶν— ἀνθρωποπίνην in mg. HP²

δε μὴ πρότερον ἑαυτὸν ἔγνωκε καὶ τὴν ἀνθρωπίνην οὐδένεϊαν κατεί-
 ληφεν, ἐξ ὧν συνεκρίθη στοιχείων τὸ μηδεὸς ἀξίος εἶναι τεκμηράμενος.
 (37.) τὰ τρία ταῦτα σημεῖα, τὸ διάλευκον, τὸ ποικίλον, τὸ σποδοει- 213
 δὲς βράντον, περὶ μὲν τὸν ἀσκητὴν ἄτε μήπω τέλειον ἀτελεῖ, περὶ δὲ
 5 τὸν τέλειον φαίνεται καὶ αὐτὰ τέλεια. ὃν δὲ τρόπον, θεασάμεθα· τὸν 214
 μέγαν ἀρχιερέα, ὅπως μέλλοι τὰς νόμῳ προστεταγμένας ἐπιτελεῖν
 λειτουργίας, ὁ ἱερός ἐδικαίωσε λόγος ὕδατι καὶ τέφρα περιρραίνεσθαι τὸ
 πρῶτον (Exod. 29, 4) εἰς ὑπόμνησιν ἑαυτοῦ — καὶ γὰρ ὁ σοφὸς
 Ἄβραάμ, ὅτε ἐντευξόμενος ἤειπεν τῷ θεῷ, γῆν καὶ σποδὸν εἶπεν ἑαυτὸν
 10 (Gen. 18, 27) —, ἔπειτ' ἐνδύεσθαι τὸν ποδῆρη χιτῶνα καὶ τὸ ποικί-
 λον ὃ κέκληκεν ἐπ' αὐτῇ περιστήθιον (Exod. 29, 5), τῶν κατ' οὐρα-
 νὸν φωσφόρων ἄστρων ἀπεικόνισμα καὶ μίμημα. οὗο γὰρ, ὡς ἔοικεν, 215
 ἱερὰ θεοῦ, ἐν μὲν ὅδε ὁ κόσμος, ἐν ᾧ καὶ ἀρχιερεὺς ὁ πρωτόγονος
 αὐτοῦ θεῖος λόγος, ἕτερον δὲ λογικῆ ψυχῆ, ἧς ἱερεὺς ὁ πρὸς ἀλήθειαν
 15 ἄνθρωπος, οὗ μίμημα αἰσθητὸν ὁ τὰς πατρίους εὐχὰς καὶ θυσίας ἐπι-
 τελῶν ἐστιν, ᾧ τὸν εἰρημένον ἐπιτέτραπται χιτῶνα ἐνδύεσθαι, τοῦ παν-
 τὸς ἀντίμιμον ὄντα οὐρανοῦ, ἵνα συνιερουργῇ καὶ ὁ κόσμος ἀνθρώπων
 καὶ τῷ παντὶ ἄνθρωπος. οὗο μὲν οὖν ἦδη, τὸν τε βράντον καὶ τὸν 216
 ποικίλον τύπον, ἔχων ἐπιδεδείκται· τὸν δὲ τρίτον καὶ τελειότατον, ὃς
 20 ὀνομάζεται διάλευκος, αὐτίκα σημανοῦμεν. ὅταν εἰς τὰ ἐσωτάτω τῶν
 ἁγίων ὁ αὐτὸς οὗτος ἀρχιερεὺς εἰσῆ, τὴν μὲν ποικίλην ἐσθῆτα ἀπαμπί-
 σχεται, λινῆν δὲ ἐτέραν, βύσσου τῆς καθαρωτάτης πεποιημένην, ἀνα-
 λαμβάνει (Lev. 16, 4). ἡ δ' ἐστὶ σύμβολον εὐτονίας, ἀφθαρσίας, 217
 αὐτοειδεστάτου φέγγους· ἀρραγῆς τε γὰρ ἡ ὁθόνη καὶ ἐξ οὐδεὸς τῶν

1 ἑαυτὸν (GFHP: αὐτὸν A, αὐτὸν M	οὐδένεϊαν P θ, s. s. A	2 συνε-
κράθη II ²	ἀξίον GFH	3 τὰ τρία ταῦτα MA: ταῦτα GFHP, ταῦτα τὰ II ²
4 βράντον] ἑαυτὸν F	ante ἀτελεῖ add. ἐωρηκότα GFHP (ἔωλα καὶ conl. Mang.)	
4. 5 ἀτελεῖ—τέλειον om. A	6 μέγαν] μὲν γὰρ (GFHP	9 ἦει M, s. s. H:
εἴη ceteri	τῷ om. HP	θεῷ om. HP ¹
Turn.	11 ὃ κληθῆ εἶχεν ἐπ' conl. Mang., ὃ πέπυχται ἐπ' conicio	ἑαυτοῦ A
12 ἀστέρων A	13 πρωτόγονος] καὶ μόνος s. s. F ²	15 καὶ MAG: τε καὶ
FHP	16 ἱερωμένον F	ἐπιτέτραπται I.
ἵνα] ἵνα καὶ A	18 ὁ ἄνθρωπος G	εἶδη (G ² PH)
18 alterum τὸν om. GFHP	19 τύπον P ²	τελειότατον A
λευκὸν P	ἐπιότατα FHP	21 ὁ ἀρχιερεὺς F
M: ὃς ἀμπίσχεται A, ἀπαμπίσχεται GFHP (π s. s. P ²)	22 βύσσον A	
23 ἀφθαρσίας om. GFHP, tum καὶ add. Mang.	24 αὐτοειδεστάτου prius GF	
ἀρραγῆς τε scripsi: καθαρὰ τε MAI ² , ἀρραγεστέρα GF ¹ , ἀρραγέστατον II	οὐθε-	
νός MA ²		

- ἀποθνησκόντων γίνεται καὶ ἔτι λαμπρότατον καὶ φωτειοειδέστατον ἔχει
 218 μὴ ἀμελῶς καθαρθεῖσα χρωμα. διὰ δὲ τούτων ἐκεῖνο αἰνίττεται, ὅτι
 τῶν ἀδόλως καὶ καθαρῶς θεραπευόντων τὸ ὄν οὐδεὶς ἔστιν ὃς μὴ πρῶ-
 τον μὲν ἰσχυρογνωμοσύνη κέχρηται καταφρονήσας τῶν ἀνθρωπιῶν
 πραγμάτων, ἀ δολοῦντα κηραίνει καὶ ἀσθένειαν ἐργάζεται, | ἔπειτα p. 654 M.
 ἀφθαρσίας ἐφίεται γλασας ὅσα οἱ θνητοὶ τυφοπλαστοῦσι, τελευταῖον 6
 δὲ ἀληθείας ἀσκήψ φέγγει καὶ περιουεῖ καταλάμπεται, μηδὲν ἔτι
 τῶν τῆς ψευδοῦς δόξης, ἀ σκότῃ φίλα εἶναι συμβέβηκε, προσιέμενος.
 219 (38.) ὁ μὲν δὴ μέγας ἀρχιερεὺς τρισὶ ταῖς εἰρημέναις τυπωθεῖς
 σφραγῖσι, τῇ διαλεύκῃ, τῇ ποικιλῇ, τῇ σποδοειδεῖ βραντῇ, τοιοῦτος ἡμῖν 10
 ἀναγεγράφθω· τὸν δὲ τῆς ἀνθρωπίνης πολιτείας ἐφιέμενον, Ἰωσήφ
 ὄνομα, τῶν μὲν ἄκρων ἰδεῖν ἔστι μὴ μεταποιούμενον χαρακτῆρων, μόνου
 220 δὲ τοῦ μέσου καὶ ποικίλου. λέγεται γὰρ ὅτι χιτῶνα ποικίλον ἔσχεν
 (Gen. 37, 3), οὔτε καθαρσίσις περιρραναίμενος ἱεροῖς, ἀφ' ὧν ἑαυτὸν
 ἂν ἔγνω τέφρας καὶ ὕδατος συμφόρημα, οὔτε τῆς πανλεύκου καὶ φωτο- 15
 ειδεστάτης ἐσθῆτος, ἀρετῆς, ψαῦσαι δυνηθεῖς, ἀλλὰ τὸ τῆς πολιτείας
 ἐπαμπισχόμενος ὕφασμα παμποίκιλον, ὃ βραχύτατον μέρος ἀληθείας
 ἐγκαταμέμικται, πολλαὶ δὲ καὶ μεγάλαι μοῖραι ψευδῶν εὐλόγων πιθα-
 νῶν εἰκότων, ἐξ ὧν οἱ Αἰγύπτου πάντες ἀνέβλαστον σοφισταί, οἰωνο-
 μάνταις, ἐγγαστρίμυθοι, τερατοσκόποι, δεινοὶ παλεῦσαι καὶ κατεπᾶσαι 20
 221 καὶ γοητεῦσαι, ὧν τὰς ἐπιβούλους τέχνας μέγα ἔργον διεκδῶναι. διὸ καὶ
 τὸν χιτῶνα τοῦτον εἰσάγει Μωυσῆς φυσικῶς αἵματι πεφυρμένον (Gen. 38,
 31), ἐπειδὴ πᾶς ὁ τοῦ πολιτευομένου βίος πέφυρται, πολεμῶν τε καὶ πολε-
 μούμενος καὶ ὑπὸ τῶν προσπιπτουσῶν ἀβουλήτων συντυχῶν βαλλό-
 222 μενος καὶ τοξευόμενος. ἐρεύνησον οὖν τὸν λίαν δημοτικόν, ὃ τὰ 25
 πόλεως πράγματα ἐφορμεῖ, μὴ καταπλαγείς τοὺς θαυμαστικῶς ἔχοντας
 αὐτοῦ, καὶ πολλὰς μὲν ἐμφωλευούσας νόσους εὐρήσεις, πολλὰς δ' ἐξημ-
 μένον κῆρας καὶ βιαίως ἐκάστην τὴν ψυχὴν ἀδχενίζουσαν καὶ ἀφανῶς

3 τῶν τὸν F 4 ἀνθρωπίνων GFHP 6 θνητοὶ MAP²: τυφολοι ceteri
 τυφοπλαστοῦσι F: τυφοπλαστοῦσι ceteri 9 ante τρισὶ add. τῆς ὁμολογίας GFHP,
 interpolatum ex Epist. ad Hebraeos 3, 1 10 ποικίλω HP, G ut vid.
 13 εἶχεν GFHP 14 περιρραναίμενος MAGF ἀφ'] ἐφ' Α 15 ἂν
 ἔγνω Α: ἀνέγνω ceteri οὔτε] οὐ F 17 ἀληθείας μέρος (μέθος F) GFHP
 18 ἀλόγων Α 19 οἱ ΜΑ: οἱ ἀπ' ceteri σοφίας (ι 19. 20 οἷς
 ὀνόματ' εἰσίν Α 20 παλαιῶσι GHP, παλάσαι F κατασπᾶσαι GFHP
 22 Μωσῆς codd. περιφυρμένον (ι 23 πᾶς om. (ι 25 δημοσκοπικόν Α,
 δημοτικόν (ι 26 καταπλαγῆς GFHP 27. 28 ἐξ ὑμένων Α, ἐξημμένως conicio
 28 ἐκάστην ΜΑ: ἐφ' ἐκότερα GHP, ἐκότερα F

αὐτῇ προσπαλαίουσαν καὶ ζητοῦσαν ἀνατρέψαι καὶ καταβαλεῖν, ἣ τοῦ
 πλήθους τῇ προστασίᾳ δυσχεράναντος ἢ κατὰ ἀντιπεθεσιν δυνατωτέρου
 ἀνδρός. ἔστι δὲ καὶ ὁ φθόνος βαρὺς καὶ δυσαπότριπτος ἐχθρός, ἐπι- 223
 φούμενος αἰεὶ ταῖς λεγομέναις εὐπραγίαις, ἐν οὐ ῥάδιον ἐκφυγεῖν.
 5 (39.) τί οὖν ὡς ἐσθῆτα πολυτελεῖ τὴν ἐπληθισμένην πολιτείαν ἀνα- 224
 ψάμενοι γαυριῶμεν, ~~καὶ εὐτρέπει τῆς φανεραῖς ὕψεως~~ ἀπατώμενοι, τὸ
 δ' ἀφανὲς καὶ κεκρυμμένον ἐπίβουλον καὶ σφαλερὸν αἴσχος αὐτῆς οὐ
 κατανοοῦντες; ἀποδυσάμενοι δὴ τὸν ἀνθηρὸν τοῦτον χιτῶνα τὸν ἱερὸν 225
 ἐνδύμεθα ἀρετῶν ποιικιλίμασιν ἐνυφασμένον· οὕτως γὰρ καὶ τὰς ἐνέδρας
 10 ἀποδρασόμεθα, ἅς ἀτεχνία καὶ ἀνεπιστημοσύνη καὶ ἀπαιδευσία καθ'
 ἡμῶν τιθέασιν, ὧν ὁ Λάβαν ἐστὶ θιασώτης. ἐπειδὴ γὰρ ἐκάθηρεν 226
 p. 655 M. ἡμᾶς ὁ ἱερὸς λόγος τοῖς εἰς ἀγιστείαν | εὐτρέπισθεῖσι περιρραντηρίοις
 καὶ τοῖς ἀπορρητοῖς φιλοσοφίας ἀληθοῦς κατεποίκιλε λόγοις ἀγαθῶν εἰς
 τὸ δοκίμιον καὶ διασήμους καὶ ἐπιφανεῖς καὶ λαμπροὺς ἐποίησεν, αἰτιᾶται
 15 τὸ ἐπίβουλον ἦθος, πρὸς τὴν τῶν λεχθέντων ἀνηρεθισμένον λώβην.
 φησὶ γάρ· „ἐώρακα ὅσα σοι Λάβαν ποιεῖ“ (Gen. 31, 12), τάναντία 227
 δῆπουθεν οἷς ἐδωρησάμεν ἐγώ, τὸ δυσκάρπτον καὶ τὸ ἀδόκιμον,
 τὸ πάντῃ σκοταῖον. ἀλλὰ γὰρ οὐ χρὴ καταπηχέσθαι τὸν ἐλπίδι
 θείας συμμαχίας ἐφορμῶντα, ᾧ καὶ λέγεται· „ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς ὁ
 20 ὀφθεῖς σοι ἐν τόπῳ θεοῦ“ (Gen. 31, 13). πάγκαλόν γε αὔχημα 228
 ψυχῆ, τὸ ἀξιοῦν θεὸν ἐπιφανέσθαι καὶ ἐνομιλεῖν αὐτῇ. μὴ παρέλθῃς
 δὲ τὸ εἰρημένον, ἀλλὰ ἀκριβῶς ἐξέτασον, εἰ τῷ ὄντι δύο εἰσὶ θεοί·
 λέγεται γὰρ ὅτι „ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς ὁ ὀφθεῖς σοι“, οὐκ ἐν τόπῳ ἐμῷ,
 ἀλλ' „ἐν τόπῳ θεοῦ,“ ὡς ἂν ἐτέρου. τί οὖν χρὴ λέγειν; ὁ μὲν ἀλη- 229
 25 θεῖα θεὸς εἷς ἐστίν, οἱ δ' ἐν καταχρῆσει λεγόμενοι πλείους. διὸ καὶ
 ὁ ἱερὸς λόγος ἐν τῷ παρόντι τὸν μὲν ἀληθεῖα διὰ τοῦ ἄρθρου μεμῆ-

1 αὐτὴν GFHP	ἀναστρέψαι P	2 κατὰ ἀντιπεθεσιν A	3 δυσαπό-
τρέπτος conl. Mang.	5. 6 ἐσθῆτος πολυτελοῦς τῆς ἐπληθισμένης πολιτείας ἀψάμε-		
νοι v	ἀψάμενοι GFHP	7 prius καὶ om. GFPL	10 ἀποδρασόμεν MA
11 τῆθσιν GFHP	12 ἀγιστίαν A, ἀγιστίαν HP	13 ἀπορρητοῖς et ἀληθοῦς	
om. MAP ²	14 δόκιμον H, δοκιμῆος conicio	15 ῥηθέντων HP	ἀνηρεθι-
σμένων G, ἀνηρεθισμένην P	16 ὅσα MA: & GFHP	17 alt. τὸ om. FHP	
19 ὁ om. HP	21 θεῶ A	22 ἀλλ' GFHPN	τῷ ὄντι om. GFHPN
23 ὅτι om. GFHPN	τῷ ἐμῷ GFHPN	25 γενόμενοι HP	26 ὁ ἱερὸς
λόγος GFHPN: Μωσοῦς MA	διὰ τοῦ ἄρθρου om. A		

21—254, 10 N fol. 151v: μὴ παρέλθῃς—ὕπαρξιν.
 in Hept. lib. I ad Gen. 31, 13.

24 ss. cf. Augustini Locutionum

- νουκην εἰπών· «ἐγὼ εἰμι ὁ θεός», τὸν δ' ἐν καταχρήσει χωρὶς ἄρθρου
 φάσκων· «ὁ ὀφθαλμοὶ σοι ἐν τόπῳ», οὐ τοῦ θεοῦ, ἀλλ' αὐτὸ μόνον
 230 «θεοῦ». καλεῖ δὲ θεὸν τὸν πρεσβύτατον αὐτοῦ νομὴ λόγον, οὐ δεισι-
 δαιμονῶν περὶ τὴν θέσιν τῶν ὀνομάτων, ἀλλ' ἐν τέλος προτεθειμένος,
 πραγματοποιήσασθαι. καὶ γὰρ ἐν ἐτέροις σχεψάμενος, εἴ ἔστι τι τοῦ ὄντος 5
 ὄνομα, σαφῶς ἔγνω ὅτι κούριον μὲν οὐδέν (Exod. 6, 3), ὁ δ' ἂν εἴπη
 τις, καταχρώμενος ἔρει· λέγεσθαι γὰρ οὐ πέφυκεν, ἀλλὰ μόνον εἶναι
 231 τὸ ὄν. (40). μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ θεσπισθῆν λόγῳ τῷ πυνθανομένῳ,
 εἴ ἔστιν ὄνομα αὐτῷ, ὅτι «ἐγὼ εἰμι ὁ ὢν» (Exod. 3, 14), ἔν' ὢν δυνα-
 τὸν ἀνθρώπῳ καταλαβεῖν μὴ ὄντων περὶ θεόν, ἐπιγνῶ τὴν ὑπαρξίν. 10
 232 ταῖς μὲν οὖν ἀσωμάτως καὶ θεραπευτρίσιν αὐτοῦ ψυχαῖς εἰκὸς αὐτὸν
 οἶός ἐστιν ἐπιφαίνεσθαι διαλεγόμενον ὡς φίλον φίλαις, ταῖς δὲ ἔτι ἐν
 σώματι ἀγγέλοις εἰκαζόμενον, οὐ μεταβάλλοντα τὴν ἑαυτοῦ φύσιν —
 ἄτρεπτος γάρ —, ἀλλὰ δόξαν ἐντιθέντα ταῖς φαντασιουμέναις ἐτερό-
 μορφον, ὡς τὴν εἰκόνα οὐ μίμημα, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἀρχέτυπον ἐκεῖνο εἶδος 15
 233 ὑπολαμβάνειν εἶναι. παλαιὸς μὲν οὖν ἄδεται λόγος, ὅτι τὸ θεῖον ἀνθρώ-
 πους εἰκαζόμενον ἄλλοτε ἄλλοις περινοσθεῖ τὰς πόλεις ἐν κύκλῳ, τὰς
 τε ἀδικίας καὶ παρανομίας ἐξετάζον· καὶ τάχα μὲν οὐκ ἀληθῶς, πάν-
 234 τως δὲ λυσιστελῶς καὶ συμφορόντως ἄδεται. ὁ δὲ λόγος σεμνότερον
 καὶ ἀγιώτερον ταῖς περὶ τοῦ ὄντος ἐνομοῖαις ἀεὶ χρώμενος, ἅμα δὲ καὶ 20
 τὸν τῶν ἀφρόνων βίον | παιδεύσαι γλιχόμενος ἀνθρώπῳ μὲν εἶκασεν, p. 656 M.
 235 οὐ μέντοι τῶν ἐπὶ μέρος οὐδενί· πρόσωπον διὰ τοῦτο καὶ χεῖρας καὶ
 βᾶσεις καὶ στόμα καὶ φωνὴν ὀργὰς τε καὶ θυμοῦς, ἔτι δὲ ἀμυντήρια

1 post θεός add. σου A	δ' ἐν] δὲ GFHPN	3 τὸν θεόν Turn.
λόγον om. F	4 τέλος om. F	προτεθειμένος Fl.N
λογήσει HP	6 ἔγνων H ² L	7 ἀλλὰ] ἀλλ' ἢ H ²
9 ὢν MA ¹ HP ² (P ²): ὡς A ² , ὃν FH ¹ P ¹ N, om. G, ὁ vel ὁ μόνον conicio	9. 10 δυνα- τόν MA: ἀδύνατον ceteri N	10 μὴ] τῶν vel μόνον τῶν coniclo
ὄντως F	10. 11 ἐπιγνῶ—ψυχαῖς N	γνώ· εἰκὸς add. mg. H ²
11 θεραπευτρίσιν P	12 prius οἶον A	δ' HP
14 τοῖς φαντασιουμένοις F ²	15 οὐ] μὴ GHP	εἶδος ἐκεῖνο GFHP
18 εὐδικίας F	19 ὁ δὲ λόγος GFHP: Μωυσῆς δὲ MA, ὁ δὲ ἱερός λόγος bene conit. Mang.	17 ἄλλοτε περινοσθεῖ conit. Mang.
	21 τὸν τῶν A: τὸν M(?)HP, τῶν GF	

16 Hom. Od. ρ, 485—487.

22 ss. Clem. Alex. Strom. V § 69 p. 687 P: διὸ

καὶ χεῖρας καὶ πόδας καὶ στόμα καὶ ὀφθαλμοῦς καὶ εἰσόδους καὶ ἐξόδους καὶ ὀργὰς καὶ ἀπει-
λάς μὴ, πάθη θεοῦ τις ὑπολάβῃ, παρὰ Ἑβραίοις λέγεσθαι . . . cf. vol. II ad p. 1, 5.

ὄπλα καὶ εἰσόδους μέντοι καὶ ἐξόδους καὶ τὰς ἄνω καὶ κάτω καὶ παν-
 ταχῆ κινήσεις περιέθηκεν, οὐ πρὸς ἀλήθειαν τὸ κεφάλαιον τοῦτο τῶν
 λόγων ἀναφέρων, ἀλλὰ πρὸς τὸ λυσιτελεῖς τῶν μανθανόντων. εἰσὶ γάρ 236
 τινες ἀμβλεῖς πάνυ τὰς φύσεις, ὡς μὴ δύνασθαι θεὸν ἄνευ σώματος
 5 ἐπινοῆσαι τὸ παράπαν· οὐδ' ἀμήχανον ἐτέρως ἢ τρῶπον τοῦτον νοουθετεῖν
 λέγοντας, ὅτι ὡς ~~ἀνθρώπου~~ ~~ὁ θεὸς ἀπεικάζεται~~ καὶ ἐξαναχωρεῖ καὶ
 κάτεσαι καὶ ἀνέρχεται καὶ φωνῆ χρῆται καὶ τοῖς ἀμαρτανομένοις δυσχεραίνει
 καὶ ἀπαραιτήτως πρὸς τὰς ὁργὰς ἔχει καὶ βέλη μέντοι καὶ ξίφη καὶ
 τὰ ἄλλα ὅσα πρὸς τιμωρίας ὄργανα ἐπιτήδεια κατὰ τῶν ἀδίκων προε-
 10 τρέπεται. ἀγαπητὸν γάρ, ἐὰν τῷ διὰ τούτων ἐπικρεμασθέντι φόβῳ 237
 σωφρονισθῆναι δυναθῶσι. καὶ σχεδὸν δύο εἰσὶν αὗται μόναι αἱ τῆς
 νομοθεσίας πάσης ὁδοί, μία μὲν ἡ πρὸς τὸ ἀληθὲς ἀπονούουσα, δι' ἧς
 κατασκευάζεται „οὐχ ὡς ἄνθρωπος ὁ θεός“ (Num. 23, 19), ἑτέρα δὲ
 ἡ πρὸς τὰς τῶν νωθεστέρων δόξας, ἐφ' ᾧν λέγεται· „παιδεύσει σε
 15 κύριος ὁ θεός, ὡς εἶτις παιδεύσειεν ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ“ (Deut. 8, 5).
 (41). τί οὖν ἔτι θαυμάζομεν, εἰ ἀγγέλους, ὅποτε καὶ ἀνθρώπους ἕνεκα 238
 τῆς τῶν θεομένων ἐπικουρίας ἀπεικάζεται; ὡσθ' ὅταν φῆ· „ἐγὼ εἰμι
 ὁ θεός ὁ ὀφθαλμοὶ ἐν τόπῳ θεοῦ“ (Gen. 31, 13), τότε νόησον, ὅτι
 τὸν ἀγγέλου τόπον ἐπέσχευ ὅσα τῷ δοκεῖν, οὐ μεταβάλλων, πρὸς τὴν
 20 τοῦ μήπω δυναμένου τὸν ἀληθῆ θεὸν ἰδεῖν ὠφέλειαν. καθάπερ γάρ 239
 τὴν ἀνθρώπινον αὐτῆν ὡς ἦλιν οἱ μὴ δυνάμενοι τὸν ἦλιν αὐτὸν ἰδεῖν
 ὀρώσι καὶ τὰς περὶ σελήνην ἄλλως ὡς αὐτὴν ἐκείνην, οὕτως καὶ τὴν

1 ὄπλα MA: ἔργα ceteri	1. 2 πανταχοῦ HP	2. 3 τοῦ λόγου conī.
Mang.	3. 4 εἰσὶ γάρ τινες MA: ἦδει γάρ τινες ceteri	5 ἡ τῷ τρόπῳ
τούτω GFHP	8 τὰς om. GFHP	9 τὰ om. GFHP
10 προσηγορεύεται HP	10 ἂν MA	11 μόναι αἱ MA: μόναι GFHP, om. P
12 ἀπάσης GFHP	ἐπιτεύουσα Mang. ex Oxon. Coll. Nov. 143	14 τῶν om.
GFHP	ἐφ' MAP ² : ἐφ' ceteri, ἐφ' ἧς conī. Mang., ἐφ' ἧς conicio	15 παιδεύσαι
GF, παιδεύσει HP	16 ἔτι om. N	θαυμάζομεν ἔτι transp. H
17 ὡστε GFHPN	ὅτε ἂν HP	φησὶν P ²
18 τότε νόησον MA:	19 οὐ secl. Mang.	μετα-
βαλῶν GFHPN	20 μηδέπω A	22 ἄλλως ὡς Mang.: ἄλλως ὡς M, ἀλλ'
ὡς A (ω in ras.), ἀλλοιώσεις G, ἀλλοιώσεις ὡς H ² , ἄλλως (λ in ras. F ²) ἄλλοι ὡς F, ἀλ-		
λοῖως H ¹ P, καὶ ἀλλοῖως N		

11 sqq. cf. vol. II ad p. 68, 14 et Orig. Homil. in Ierem. XVIII 6 p. 247 (E. Klostermann, Archiv für die Ausgabe der älteren christlichen Schriftsteller I 3 p. 94. 95).

16-256, 21 N fol. 152r: τί οὖν — ἀπαλειφθῆναι.

- 240 τοῦ θεοῦ εἰκόνα, τὸν ἄγγελον αὐτοῦ λόγον, ὡς αὐτὸν κατανοοῦσιν. οὐχ ὄρας τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν Ἄγαρ, ὅτι τῷ ἀγγέλῳ φησί· «οὐ ὁ θεὸς ὁ ἐπιδῶν με» (Gen. 16, 13); οὐ γὰρ ἦν ἱκανὴ τὸ πρεσβύτατον ἰδεῖν αἴτιον, γένος οὐσα τῶν ἀπ' Αἰγύπτου. νυνὶ δὲ ὁ νοῦς ἄρχεται βελτιούμενος τὸν ἡγεμόνα πασῶν τῶν τοιούτων δυνάμεων φαντασιοῦσθαι. 5
- 241 διὸ καὶ αὐτὸς φησὶν ἡγῶν ἔμμε ὁ θεός· οὐ τὴν εἰκόνα ὡς ἐμὲ πρότερον ἐθεάσω καὶ στήλην ἐπίγραμμα ἐγκολάψας ἱερώτατον ἀνέθηκας (Gen. 31, 13)· τὸ δὲ ἐπίγραμμα ἐμήνυεν, ὅτι μόνος ἔστηκα ἐγὼ (Exod. 17, 6) καὶ τὴν τῶν πάντων φύσιν ἰδρυσάμην, τὴν ἀταξίαν καὶ ἀκοσμίαν εἰς κόσμον καὶ τάξιν ἀγαγὼν καὶ τὸ πᾶν ἐπερείσας, ἵνα στηριχθῇ 10
- 242 βεβαίως τῷ κραταιῷ καὶ ὑπάρχῃ μου | λόγῳ. (42). στήλη γὰρ τριῶν p. 657 M. πραγμάτων σύμβολον, στάσεως ἀναθέσεως ἐπιγράμματος. ἡ μὲν οὖν στάσις καὶ τὸ ἐπίγραμμα δεδῆλωται, ἡ δὲ ἀνάθεσις ἀναγκαία μνη-
- 243 θῆναι· πᾶς ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ κόσμος ἀνάθημα θεοῦ τοῦ πεποιηκότος τὸ ἀνάθημα· καὶ ὅσαι μέντοι κοσμοπολίτιδες ψυχαὶ καὶ θεοφιλεῖς, ἐαυτὰς ἀνιερῶσιν ὑπὸ μηδενὸς ἀντισπώμεναι θνητοῦ, καθαγιαζέουσαι δὲ 15
- 244 καὶ καλλιερῶσαι τὸν ἑαυτῶν ἄφθαρτον βίον οὐδέποτε κάμνουσι. μάταιος δ' ὅστις μὴ θεῷ στήλην ἀνατίθῃσιν, ἀλλ' ἑαυτῷ, τὰ γενέσεως ἰστάς τῆς πάντῃ σαλευομένης καὶ ἐπιγραμμμάτων καὶ ἐπαίων ἀξίων, ἀ φύγου καὶ κατηγορίας μεστὰ ὄντα καλὸν ἦν ἢ μὴ γραφῆναι τὸ παράπαν ἢ 20
- 245 γραφέντα εὐθὺς ἀπαλειφθῆναι. διὸ καὶ φησὶν ἄντικρυς ὁ ἱερός λόγος· «οὐ στήσεις σεαυτῷ στήλην» (Deut. 16, 22)· ἔστηκε γὰρ τῶν ἀνθρωπίνων
- 246 πρὸς ἀλήθειαν οὐδέν, κἂν διαρραγῶσι τινες ψευδόμενοι. ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἴονται μόνον παγίως ἐρρηγεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ τιμῶν ἄξιοι καὶ ἐπιγραμμμάτων εἶναι, τοῦ μόνου τιμῆς ἀξίου καὶ ἐστῶτος ὄντως ἐπιλελησμένοι. 25

1 τοῦ om. M	αὐτὸν] αὐτοῦ F' H' P' N	2 φησὶν H	4 ἀπ'] ἐπ' F
4. 5 βελτιοῦσθαι GFHPN	5 τοιούτων om. GFHPN		φαντασιοῦσθαι
GFHPN	6 ὁ] κύριος ὁ GHP	οὐ om. A	6. 7 πρότερον ὡς ἐμὲ GFHPN
9 τὴν om. N	τῶν om. GFHP	10 τάξιν καὶ κόσμον GFHPN	
10 ὑπερείσας Mang., sed cf. § 158		13 ἀναγκαῖον MA, quo servato fort.	
leg. τὴν δὲ ἀνάθεσιν	14 πᾶς ὁ MA: πᾶσιν. ὁ γὰρ ceteri N		alterum
ὁ om. v	ἀνάθημα GF' N	15 ἀνάθημα GF' H' P' N, τὸ ἀνάθημα secl. Mang.	
16 ἀναιρῶσιν AG	καθαγιαζέουσαι Mang.	17 καλλιερῶσαι M: καθιερῶσαι A (fort. recte), καλλιερῶσαι GFHPN	αὐτῶν M, αὐτὸν A, αὐτῶν conicio
18 δὲ GFHP	ἰστάς MGH ² : εἰς τὰς FH' P' N, τὰς A	19 ἃ] τὰ G	
21 ἀπαλειφῆναι A	φησὶν ἄντικρυς ὁ ἱερός λόγος GFHP: Μωυσῆς φησὶν ἄντικρυς MA	22 στήσης A	ἀνθρωπίνων scripsi: ἀνθρώπων codd., ἀνθρωπίων conij. Mang.
25 μόνον v	23 κἂν] καὶ A	23. 24 οὐκ οἴονται γὰρ (om. ἀλλά) A	
	τῆς τιμῆς F	ἔντος M	ἐπιλελησμένος P

ἀποκλίναντας γὰρ αὐτοὺς καὶ ἐκτραπομένους τὴν ἐπ' ἀρετὴν ἄγουσαν ὁδὸν
 ἔτι μᾶλλον ἐξέτρεψεν αἰσθησις, ἢ σύμφυτος αὐτῶν γυνή, καὶ ἠνάγκασεν
 ἐξοκείλαι. τοιγάρτοι περικαταχθεῖσα ὡς ναῦς ἡ δλη ψυχὴ τρόπον 247
 στήλης ἀνετέθη. τὴν γὰρ Λὼτ γυναῖκα ἐπιστραφεῖσαν εἰς τοῦπίσω
 5 φασὶν οἱ χρῆσμοι γενέσθαι στήλην ἁλός (Gen. 19, 26), εἰκότως γε καὶ
 προσηκόντως· εἰ γὰρ ~~ἡ γυνὴ τὰ πρόσω~~ τὰ θέας καὶ ἀκοῆς ἄξια, διορᾷ 248
 — ταῦτα δ' εἰσὶν ἀρεταὶ καὶ τὰ κατὰ ἀρετὰς ἔργα —, περιβλέπεται
 δὲ τὰ ὀπίσω καὶ τὰ νώτια, κωφὴν δόξαν καὶ τυφλὸν πλοῦτον καὶ ἀναί-
 σθητον εὐσαρκίαν καὶ νοῦ κενὴν εὐμορφίαν καὶ ὄσα συγγενῆ τοῦτοιοις
 10 μεταδιώκων, ἄψυχος ἀνακείσεται στήλη περὶ ἑαυτὴν καταρρουεῖσα· οἱ
 γὰρ ἅλες οὐ βέβαιον.

(43.) Παγκάλως οὖν ὁ ἀσκητῆς μελέτη συνεχεῖ μαθῶν, ὅτι 249
 γένεσις κινήτων ἐξ ἑαυτῆς, τὸ δὲ ἀγέννητον ἄτρεπτόν τε καὶ ἀκίνητον,
 ἀνίστησι τῷ θεῷ στήλην καὶ ἀναστήσας ἀλείψει· λέγεται γὰρ „ἤλει-
 15 ψάς μοι στήλην“ (Gen. 31, 13). ἀλλὰ μὴ νομίσης ἐλαίφ λιθὸν ἀλεί- 250
 ψεσθαι, ἀλλὰ τὸ περὶ τοῦ μόνου ἐστάναι τὸν θεὸν ἐν ψυχῇ δόγμα
 γυμνάζεσθαι καὶ συνασκεῖσθαι πρὸς ἀλειπτικῆς ἐπιστήμης, οὐχ ἢ τὰ
 σώματα πιαίνεται, ἀλλ' ὑφ' ἧς διάνοια ἰσχύον κτᾶται καὶ ῥώμην ἀναντ-
 αγωνίστον. φιλαθλος γὰρ καὶ φιλογυμναστής ὁ πρὸς τὴν τῶν καλῶν 251
 p. 658 M. ἐπιτηδευμάτων ὠρμημένος | θήραν· ὥστ' εἰκότως τὴν ἀδελφὴν λατρικῆς

1 ἀποκλίνοντας (sed ἀποκλίναντας etiam F) et ἐκτρεπομένους GFHP τῆς ἐπ' ἀρε-
 τὴν ἀγούσης ὁδοῦ conl. Mang. 2 ἐξέτρεψεν FHIP αὐτῶν Turn.: αὐτῶ
 codd. post ἠνάγκασεν add. αὐτὸν F 3 ἐξοκείλαι A: ἐξοκείλαι ceteri
 3. 4 τοιγάρτοι — ἀνετέθη om. G 3 περικαταχθεῖσα HP, παρακαταχθεῖσα F, περι-
 καταχθεῖσα conicio 4 post γυναῖκα add. καὶ Turn. τὰ ὀπίσω F
 5 ἁλῶν GFHP γε MA: δὲ ceteri 6 πρόσω τὰ M(GF: πρόσω: A, πρόσω
 HP 7 δὲ εἰσιν (GFHP τὰ om. F κατὰ ἀρετὰς M: ἀρετῆς A, κατὰ
 τὰς ἀρετὰς ceteri 8 νώτια HP, νώτια A 9 καὶ νοῦ κενῆ] κινουμένην MA
 τούτοιοι P, τούτου H 10 στήλη om. F αὐτὴν MA, αὐτὴν conicio
 καταρρουεῖσα (iFHP 11 βέβαια F 12 συνεχῆ GP 13 αὐτῆς MA,
 αὐτῆς conicio δὲ om. Turn. ἀγέννητον GFHP ἄτρεπτόν om.
 FHP 16 τὸ M: om. ceteri μόνου P 16. 17 δόγμα γυμνάζεσθαι Mang.:
 δόγμα παραγυμνάζεσθαι MA, παρὰ δόξαν (παράδοξα FP) γυμνάζεσθαι ceteri. παρὰ videtur
 dittographia vocis περὶ (lin. 16) 17 συνασκεῖσθαι MA: προσασκεῖσθαι ceteri, tum
 συμβαίνει add. A οὐχ ἢ] οὐχί A 17. 18 οὐχ ἢ — ἀλλ' om. F
 ἢ πιαίνεται σώματα (iHP 18 ἢ διάνοια FHP 18. 19 ἀνταγωνίστον G
 19 φιλογύμναστος (iFHP 20 ὥστε GFHP

4 cf. ad p. 136,1.

- τέχνης ἀλειπτικὴν ἐκπονήσας, πάντας τοὺς περὶ ἀρετῆς καὶ εὐσεβείας ἀλείψας καὶ συγκροτήσας λόγους, ἀνάθημα κάλλιστον καὶ ἐχρωμάτατον
- 252 ἀναθήσει θεῶν. διὸ καὶ μετὰ τὴν τῆς στήλης ἀνάθεσιν φησιν, ὅτι „ἠϋζω μοι εὐχρῆν“ (ibid.). εὐχρῆ δέ ἐστι κυρίως εἰπεῖν ἀνάθεσις, ὁπότε μὴ μόνον τὰ ἑαυτοῦ κτήματα, ἀλλὰ καὶ τὸν κεκτημένον ἑαυτὸν ἀποδιδούς 5
- 253 διδόναι λέγεται θεῶν δῶρον ἢ ἄλλοις“ γὰρ φησιν, ἔστιν ὁ τρέφων κόμην τρίχα κεφαλῆς“ (Num. 6, 5) εὐξάμενος· εἰ δὲ ἅγιος, ἀνάθημα πάντως,
- 254 μῆθενδός ἔτ' ἀνιέρου καὶ βεβήλου προσαπτόμενος. ἐγγυᾶται δέ μου τὸν λόγον ἢ προφῆτις καὶ προφητοτόκος Ἄννα, ἧς μεταληφθὲν τοῦνομα καλεῖται χάρις. τὸν γὰρ υἶδν διδόναι φησὶ τῷ ἀτίφ δῶρον Σαμουὴλ 10 (I Reg. 1, 28), οὐκ ἄνθρωπον μᾶλλον, ἀλλὰ τρόπον ἐνθουσιῶντα καὶ κατεχόμενον ἐκ μανίας θεοφορήτου. Σαμουὴλ δὲ ἐρμηνεύεται τετα-
- 255 γμένος θεῶν. τί οὖν ἔτι, ψυχῆ, ματαιάζεις καὶ κενὰ πονεῖς, ἀλλ' οὐ φοιτᾷς πρὸς τὸν ἀσκητήν, τὰ κατὰ τοῦ πάθους καὶ τῆς κενῆς δόξης ἀναλαβεῖν ὄπλα καὶ παλαισμάτα μαθησομένη; τάχα γὰρ μαθοῦσα ἀγελαρ- 15 χήσεις, οὐκ ἀσῆμου καὶ ἀλόγου καὶ ἀναγώγου, δοκίμου δὲ καὶ λογικῆς
- 256 καὶ παικίλης ἀγέλης· ἧς εἰ γένοιτο ἡγεμών, τὸ μὲν οἰκτρὸν ἀνθρώπων γένος ὄλοφυρῆ, τὸ δὲ θεῖον οὐ παύσῃ προστροπομένη, τὸν δὲ θεὸν οὐκ ἐπιλείψεις εὐδαιμονίζουσα, ἀλλὰ καὶ ὕμνους ἱεροπρεπεῖς στήλαις ἐγχαρά- 20 ξεις, ἵνα μὴ μόνον λέγῃς εὐτρόχως, ἀλλὰ καὶ ᾄδῃς μουσικῶς τὰς τοῦ ὄντος ἀρετάς. οὕτως γὰρ δυνήσῃ καὶ εἰς τὸν πατρῶον οἶκον ἐπανελθεῖν, τὴν ἐπὶ τῆς ξένης μακρὰν καὶ ἀνήνυτον ζάλην ἐκφυγοῦσα.

2 ἐχρωμάτατον MHP: ὄχρωμάτατον AF, ἰσχωράτατον G 3 ἀναθήσει MA: ἀνατίθεισι ceteri, τίθεισι v τῷ θεῷ G 3. 4 εὐξομαι εὐχρῆν Turn. 3 εὐζω GFP(H¹) 5 αὐτοῦ GFHP, tum τις addunt τὸν om. F 5. 6 ἀποδιδόναι διδοῦς P 6 δῶρον θεῶν HP ἔστιν GFHP: ἐστὶ Μωσοῦς MA 7 ὁ εὐξάμενος GFHP ὁ ἅγιος F ἀνάθημα GFHP 8 ἔτι FHP, ἐστὶν G ἀναροῦ HP μοι HP 9 ἢ om. MA 11 οὐκ] οὐκ ἂν H(P¹) μᾶλλον, ἀλλὰ A: μᾶλα ἀλλὰ M, μᾶλλον ἀλλ' ἢ ceteri, μᾶλλον ἢ per errorem Mang. 12 δ' GII, γὰρ conicio 13 κενοπονεῖς (GFHP 15 ἀναλαβοῦσα v θησο- μένη L 17 παικίλης MA: ποικίλης καὶ καλῆς GF, καλῆς HP ἀγέλης om. G) εἰ om. GFHP γένη ὁ ἡγεμών A 18 ὄλοφυρῆ γένος GFHP προστροπομένη scripsi: προτροπομένη codd., προτροπομένη L² (Vat. 379) 19 στήλας GFHP 20 εὐστόχως A 22 ζάλην MA: ἀλητεῖαν GH², ἀλήθειαν FH¹P φιλωνος περὶ τοῦ θεοπέμπτου τοὺς ὄνειρους εἶναι subscribit G

Φ Ι Λ Ω Ν Ο Σ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΕΟΠΕΜΠΤΟΥΣ ΕΙΝΑΙ

ΤΟΥΣ ΟΝΕΙΡΟΥΣ

- 1 p.659 M. (1.) Τὸ τρίτον εἶδος τῶν θεοπέμπτων ὄνειρων ἀναγράφοντες 1
 εἰκότως ἂν ἐπίμαχον Μωυσῆν καλοῖμεν, ἴν', ὡς ἔμαθεν οὐκ εἰδώς,
 ἀγνοοῦντας καὶ ἡμᾶς ἀναδιδάξῃ περὶ τῶν σημείων, ἕκαστον αὐγάζων.
 συνίσταται δὲ τὸ τρίτον εἶδος, ὅποταν ἐν τοῖς ὕπνοις ἐξ ἑαυτῆς ἢ ψυχῆ
 5 κινουμένη καὶ ἀναδοῦσα ἑαυτὴν κορυβαντίᾳ καὶ ἐνθουσιῶσα δυνάμει
 προγνωστικῆ τὰ μέλλοντα θεσπίζῃ. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἦν ἄρχοντος 2
 τῆς κινήσεως θεοῦ καὶ ὑπηχοῦντος ἀοράτως τὰ ἡμῖν μὲν ἄδηλα, γινώ-
 ριμα δὲ ἑαυτῶ· τὸ δὲ δεύτερον τῆς ἡμετέρας διανοίας τῆ τῶν ὄλων
 συγχινουμένης ψυχῆ καὶ θεοφορήτου μανίας ἀναπιμπλαμένης, ἣ θέμις
 10 πολλὰ τῶν ἀποβησομένων προαγορεύειν. διὸ ὁ ἱεροφάντης τὰς μὲν 3
 κατὰ τὸ πρῶτον σημαινόμενον φαντασίας τρανῶς πάνυ καὶ ἀριδιήλως
 ἐμήνυσεν, αἷτε τοῦ θεοῦ χρησμοῖς σαφέσειν εἰκότα διὰ τῶν ὄνειρων
 ὑποβάλλοντος, τὰς δὲ κατὰ τὸ δεύτερον οὔτε σφόδρα τηλαυγῶς οὔτε
 σκοτίως ἄγαν· ὧν ὑπόδειγμα ἢ ἐπὶ τῆς οὐρανοῦ κλίμακος φανεῖσα ὄψις.
 15 αὕτη γὰρ αἰνιγματώδης μὲν ἦν, τὸ δὲ αἶνιγμα οὐ λίαν τοῖς ὀξὺ καθορᾶν
 δυναμένοι ἀπεκρῦπτετο. αἱ δὲ κατὰ τὸ τρίτον εἶδος φαντασίαι μᾶλλον 4

Φίλωνος—ὄνειρους A 2 ἀνεπίμαχον A, ἂν σύμμαχον conicio vel ἂν ἐπὶ (τὸ ἔργον)
 σύμμαχον καλοῖμεν Mang.: καλεῖ μὲν A, καλοῦμεν v 3 σημαινόμενων
 coní. Mang. 5 ἀναδοῦσα Richter, ἀναπολοῦσα conicio, ἀνακλονοῦσα coní. Cohn
 6 θεσπίζῃ scripsi: θεσπίζει A 9 ἣ Mang.: εἰ A 11 σημαινόμενον Mang.:
 σημαινόμενος A, εἶδος γινομένης conicio 14 σκοτί ὡς A, σκοταίως conicio
 ὧν scripsi: ὧν A, οὐ v ἐπὶ Mang.: ὑπὸ A οὐρανοῦ κλίμακος scripsi:
 οὐρανοκλίμακος A 15 αὕτη scripsi: αὐτὴ A

- τῶν προτέρων ἀδηλούμεναι διὰ τὸ βαθὺ καὶ κατακορῆς ἔχειν τὸ αἰνίγμα ἐδεήθησαν καὶ τῆς ὄνειροκριτικῆς ἐπιστήμης. πάντες γοῦν οἱ κατ' αὐτὸ ἀναγραφέντες ὄνειροι τῆ νομοθέτῃ διακρίνονται πρὸς σοφῶν τὴν λεχθεῖσαν
- 5 | τέχνην ἀνδρῶν. τίνος οὖν εἰσιν οἱ ὄνειροι; ἢ παντὶ τῷ ὄντι, ὅτι οἱ p. 660 M.
τοῦ Ἰωσήφ, οἱ τοῦ βασιλέως Αἰγύπτου Φαραῶ καὶ οὐς ὁ τε ἀρχιστο- 5
6 ποιὸς καὶ ἀρχινοχὸς εἶδον αὐτοί; πρέποι δ' ἂν ἀπὸ τῶν πρώτων
ἀεὶ τῆς διδασκαλίας ἀπάρχεσθαι· πρῶτοι δ' εἰσιν οὐς ἐθεάσατο Ἰωσήφ,
ἀπὸ δυεῖν τῶν τοῦ κόσμου μερῶν, οὐρανοῦ τε καὶ γῆς, διττὰς φαντα-
σίας λαβῶν· ἀπὸ μὲν γῆς τὸ περὶ τὸν ἀμητὸν ὄναρ — τοιοῦτον δ'
ἐστίν· »ἤμην ἡμᾶς δεσμεύειν δράγματα ἐν μέσῳ τῷ πεδίῳ, ἀνέστη 10
δὲ τὸ ἐμὸν δράγμα“ (Gen. 37, 7), — τὸ δὲ περὶ τὸν ζῳδιακὸν κύκλον
* * * »ὡσπερ ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ ἔνδεκα ἀστέρες προσεκύνουν
7 με“ (ibid. 9). διάκρισις δὲ τοῦ μὲν προτέρου μετὰ σφοδρᾶς ἐπανατά-
σεως τοιαύτη· »μὴ βασιλεύων βασιλεύσεις ἐφ' ἡμῖν; ἢ κυριεύων κυριεύ-
σεις ἡμῶν“ (ibid. 8); τοῦ δὲ ὑστεροῦ ὀργὴ πάλιν δικαία· »ἀρὰ γε 15
ἐλευσόμεθα ἐγὼ καὶ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοί σου προσκυνήσαι σοὶ ἐπὶ
τὴν γῆν“ (ibid. 10);
- 8 (2.) Ταῦτα μὲν δὴ θεμελίωσιν τρόπον προκαταβεβλήσθω, τὰ δὲ ἄλλα τοῖς
σοφῆς ἀρχιτέκτονος, ἀλληγορίας, ἐπόμενοι παραγγέλμασιν ἐποικοδομῶμεν,
ἐκάτερον δὴ τῶν ὄνειράτων ἀκριβοῦντες. ἂ δὲ χρῆσθαι πρὸ ἀμφοτέρων 20
ἀκοῦσαι, λεκτέον· τὴν τάχα τοῦ φύσιν οἱ μὲν ἔτειναν ἐπὶ πολλά, οἱ δὲ τῷ
ἀρίστῳ προσεκλήρωσαν μόνῳ· καὶ οἱ μὲν ἐκέρασαν, οἱ δὲ καὶ ἄκρατον
9 εἶασαν. οἱ μὲν οὖν μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν εἰπόντες, ἀμιγῆ διαφυλάξαν-
τες αὐτήν, ἀπένειμαν τῷ κρατίστῳ τῶν ἐν ἡμῖν, λογισμῶ, οἱ δὲ μίξαν-
τες τρισὶν ἐφήρμοσαν, ψυχῇ, σώματι, τοῖς ἐκτός. εἰσὶ δὲ οὗτοι μὲν 25
τῆς μαλακωτέρας καὶ τροφερᾶς διαίτης, τὸν πλείω χρόνον ἐν γυναικωνί-
τιδι καὶ τοῖς γυναικωνίτιδος ἐκτεθλυμμένοις ἔθεσιν ἀπ' αὐτῶν σπαργά-
νων ἀνατραφέντες· οἱ δ' ἕτεροι σκληροδίατοι, πρὸς μὲν ἀνδρῶν κουρο-
τροφῆθέντες, ἄνδρες δὲ καὶ αὐτοὶ τὰ φρονήματα, τὸ συμφέρον πρὸ τοῦ
ἡδῆς ἀσπαζόμενοι καὶ τροφαῖς ἀθλητικαῖς πρὸς ἰσχὺν καὶ ῥώμην, οὐ 30

1 ἀδηλούμεναι Mang.: δηλούμεναι A

3 ἀναγραφέντες Hoesch.: ἀναγράφοντες A

4 τίνες conicio 5 ὁ τε] οὔτε A 6 αὐτοῦ bene coni. Cohn 8 δυοῖν v 10 ἡμᾶς
(cf. § 17, 30. 33): ἡμᾶς A 11 τὸν] τὸ A ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ· λέγει γάρ·
post κύκλον suppleo, ἀπὸ δὲ οὐρανοῦ τὸ περὶ . . . coni. Mang. 14. 15 βασιλεύσης et
κυριεύσης A 18 τοῖς A: τῆς v 20 δὴ Mang.: διὰ A 22 (ἀμιγῆ)
καὶ ἄκρατον conicio 24 τῶν Mang.: τῷ A 27 ἐκτεθλυμμένοις scripsi:
ἐκτεθλυμμένοις A, ἐκτεθλυμμένοις v ἔθεσιν secundum Cotelierium Mang.: ἔθε-
σιν A 28 ἐντραφέντες coni. Mang.

πρὸς ἡδονήν, χρώμενοι. δεῖν δὴ θιάσων ἡγεμόνας εἰσάγει Μωυσῆς, 10
 τοῦ μὲν γενναίου τὸν αὐτομαθῆ καὶ αὐτοδιδάκτον Ἰσαάκ — ἀναγράφει
 γὰρ αὐτὸν (ἀπο)γαλακτιζόμενον (Gen. 21, 8), ἀπαλαῖς καὶ γαλακτώδεσι
 νηπίαις τε καὶ παιδικαῖς τροφαῖς οὐ δικαιουῖντα χρῆσθαι τὸ παράπαν,
 5 ἀλλ' εὐτόνοις καὶ τελείαις, ἅτε ἐκ βρέφους εὐ πρὸς ἀλλήν πεφυκῶτα
 καὶ ἐπακμάζοντα καὶ ἀνθρώπωντα αἰεὶ, τοῦ θεοῦ εὐνοίας καὶ εὐενδότου
 τὸν Ἰωσήφ. οὗτος γὰρ οὐκ ἀλογεῖ μὲν τῶν κατὰ ψυχὴν ἀρετῶν, προμη- 11
 p. 661 M. θεῖται δὲ καὶ τῆς τοῦ σώματος εὐσταθείας, | ἐφίεται (δὲ) καὶ τῆς τῶν
 ἐκτὸς εὐπορίας· ἀνθέλκεται δὲ εἰκότως πολλὰ τέλη τοῦ βίου προτεθει-
 10 μένος, καὶ ἀντισπώμενος ὑφ' ἐκάστου σείεται καὶ κλονεῖται μὴ δυνά-
 μενος στηριχθῆναι. καὶ γὰρ οὐδ' ὥσπερ αἱ ἔνσπονδοὶ πόλεις εἰρήνην 12
 ἄγουσι * * * καὶ ἀντεπιτίθενται, ὡς ἐν μέρει κρατεῖν τε καὶ ἡττᾶσθαι·
 πολλὴ γὰρ ἔστιν ὅτε βρεῖσα πρὸς πλοῦτον καὶ δόξαν ὀρμὴ τὰς περὶ
 σῶμα καὶ ψυχὴν φροντίδας ἐξενίκησεν, εἶτα ἀντιβιασθεῖσα πάλιν ὑπὸ
 15 ἀμφοῖν ὑπὸ τῆς ἐτέρας ἐνικήθη. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἀθροαὶ καὶ αἱ 13
 σώματος ἡδοναὶ καταρραγεῖσαι πάντα ἐξῆς τὰ νοητὰ ἐπέκλυσάν τε καὶ
 ἡράνισαν· εἰτ' οὐκ εἰς μακρὰν ἀντιπνεύσασα σοφία λαβρῆ καὶ σφοδρῆ
 πνεύματι τὸ τε βροῦμα τῶν ἡδονῶν ἐχάλασε καὶ συνόλως τὰς διὰ τῶν
 20 αἰσθήσεων ἀπάσας σπουδὰς τε καὶ φιλοτιμίας ἐπράχυνε. τοιοῦτος μὲν 14
 20 δὴ κύκλος εἰλείται περὶ τὴν πολύτροπον ψυχὴν αἰδίου πολέμου· καθαι-
 ρεθέντος γὰρ ἐνὸς ἐχθροῦ φύεται πάντως δυνατώτερος ἕτερος, ὕδρας τῆς
 πολυκεφαλίου τὸν τρόπον· καὶ γὰρ ἐπ' ἐκείνης φασὶν ἀντι τῆς ἐκμη-
 θεύσεως κεφαλῆς ἀναβλαστάνειν ἄλλην, αἰνιτόμενοι τὸ πολύμορφον καὶ
 πολύγονον τῆς ἀθανάτου κακίας δυσάλωτον γένος. μηδὲν οὖν ἐν ἀπο- 15
 25 κρίνας ποτὲ πρὸς * * * τῷ Ἰωσήφ, ἀλλ' ἴσθι ὅτι πολυμιγοῦς καὶ
 κεκραμένης δόξης ἐστὶν εἰκὼν. ἐμφαίνεται γὰρ καὶ τὸ λογικὸν ἐγγρα-

1 δεῖν v δὴ (τούτων τῶν) conicio 3 ἀπογαλακτιζόμενον Mang. (τούτ' ἔστιν vid. add.): γαλακτιζόμενον A 8 εὐπαθείας coní. Mang. δὲ add. Cohn 10 σείεται Mang.: ἔται A 11 οὐδὲ (ταῦθ') coní. Mang.
 12 αἱ ἐπιθυμῆται, ἀλλὰ πολεμοῦσιν ἀλλήλαις suppleo 13 πρὸς scripsi: περὶ A
 15 ἀμφοῖν (ῆ) vel τῆς δυνατωτέρας conicio 16 καταρραγεῖσαι coní. Mang.
 18 ἐκάλυσε coní. Mang. 24 ἐν ἀποκρίνας scripsi: ἐναποκρίνας A, fort. τῶν ἀγαθῶν add. 25 lacuna 10—11 litt. iam in A exstat, προσκλήρου μόνον (vel τούτῃ) conicio, προσκλήρωθεις Mang. 26 κεκραμένης Mang.: κεκρυσμένης A γὰρ (δι' αὐτοῦ) conicio

- τείας εἶδος, ὃ τῆς ἄρρενος γενεᾶς ἐστὶ, κατὰ τὸν πατέρα Ἰακώβ τυπω-
 16 θέν· ἐμφαίνεται καὶ τὸ ἄλογον αἰσθησεως, μητρῶν γένει τῷ κατὰ
 Ῥαχὴλ ἐξεικονισθέν· ἐμφαίνεται καὶ τὸ τῆς σωματικῆς ἡδονῆς σπέρμα,
 ὃ ἀρχινοχοῶν καὶ ἀρχιστοιχοῶν καὶ ἀρχιμαγείρων συνδιατιθήσεις ἐν-
 εσφράγισαν· ἐμφαίνεται καὶ τὸ τῆς κενῆς δόξης, ἐφ' ἣν ὡς ἐφ' ἄρμα 5
 διὰ τὸ κοῦφον ἀναβαίνει (Gen. 41, 43), φουσώμενος καὶ μετέωρον αἰωρῶν
 ἑαυτὸν ἐπὶ καθαιρέσει ἰσότητος.
- 17 (3.) Ὁ μὲν δὴ τοῦ Ἰωσήφ χαρακτήρ διὰ τῶν εἰρημένων ὑπο-
 τυποῦται· τῶν δ' ὄνειράτων ἑκάτερον μὲν ἀκριβωτέον, πρότερον δὲ τὸ
 περὶ τῶν δραγμάτων ἐρευνητέον. „ῥῆμην“ φησὶν „ἡμᾶς δεσμεύειν 10
 δράγματα“ (Gen. 37, 7). τὸ μὲν „ῥῆμην“ εὐθέως ἀδηλοῦντος καὶ
 ἐνδοιάζοντος καὶ ἀμυδρῶς ὑπολαμβάνοντος, οὐ παγίως καὶ τηλαυγῶς
 18 ὄρωντος, ἀνάφθεγμα ἐστὶ. τοῖς γὰρ ἐκ βαθέος ὕπνου διανισταμένοις
 καὶ ἔτι ὄνειρώττουσιν ἀρμόττον λέγειν „ῥῆμην“, οὐχὶ τοῖς ἐγρηγοροῦσι
 19 παντελῶς καὶ τρανῶς ἐμβλέπουσιν. ἀλλ' οὐχ ὁ ἀσκητῆς Ἰακώβ „ῥῆμην“ 15
 ἐρεῖ, ἀλλ' „ἰδοὺ κλιμαξ ἐστηρικμένη, ἧς ἡ κεφαλὴ | ἀφικνεῖτο εἰς τὸν
 οὐρανόν“ (Gen. 28, 12), καὶ πάλιν „ἠνίκα ἐνεκίσσων τὰ πρόβατα, εἶδον
 τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτὰ ἐν τῷ ὕπνῳ, καὶ ἰδοὺ οἱ τράγοι καὶ οἱ κριοὶ ἀνέ-
 βαινον ἐπὶ τὰ πρόβατα καὶ τὰς αἴγας, διαλευκοὶ καὶ ποικίλοι καὶ σπο-
 20 δοσειδεῖς ῥαντοῖ“ (Gen. 31, 10. 11). τῶν γὰρ τὸ καλὸν δι' ἑαυτὸ αἵρε-
 τὸν νομιζόντων καὶ τὰς ἐν τοῖς ὕπνοις φαντασίας εἰλικρινεστέρας καὶ
 καθαρωτέρας ἐξ ἀνάγκης εἶναι συμβέβηκεν, ὥσπερ καὶ τὰς μεθ' ἡμέραν
 δοκιμωτέρας πράξεις.
- 21 (4.) Ἄγαμαι δ', ὅταν ἀκούω τοῦ διηγουμένου τὸ ὄναρ, ὅτι ὑπέ-
 λαβε δράγματα καταδεῖν, οὐ θερίζει. ἐκείνο μὲν ἰδιωτῶν καὶ ὑπηρε- 25
 τῶν ἔργον, τοῦτο δ' ἡγεμόνων καὶ γεωργίας ἐμπειροτάτων τὸ ἐπιτή-
 22 δευμα. τὸ γὰρ δύνασθαι διακρίνειν σκυβάλων ἀναγκαῖα καὶ τρόφιμα μὴ
 τροφίμων καὶ νόθων γνήσια καὶ ἀνωφελοῦς ῥίζης καρπὸν ὠφελιμώ-
 τaton, μὴ ἐν οἷς ἡ γῆ βλαστάνει μᾶλλον ἢ διάνοια φύει, τελειοτάτης
 23 ἀρετῆς ἐστίν. ὁ γοῦν ἱερός λόγος τοὺς ὄρωντας εἰσάγει θερίζοντας καί, 30

1 γενεᾶς A 2 ἄλογον Mang.: λογικόν A 4. 5 συνδιατιθήσεις ἐνεσφράγι-
 σαν A ἐνέσπειραν conic. Mang. 5 κενῆς δόξης ἐφην A
 6 αἰωρῶν Cohn: ἐωρῶν A, ἐωρακῶς Poesch., ἤωρηκῶς conic. Mang. 7 (τῆς)
 ἰσότητος conicio 10 ἡμᾶς in ἡμᾶς corr. A 11 ἀδηλοῦντος conicio
 13 ὄραν conicio ἀνάφθεγμα suspectum. 14 ἐγρηγοροῦσι Mang.: ἐγρηγόρουσι A
 17 ἐνεκίσσων A 20 αὐτὸ conicio 25 καταδεῖν v: κατιδεῖν A μὲν (γὰρ)
 conicio 26 (τὸ) ἔργον conicio 29 ἡ Mang.: ἡ A, ἡ ἡ conic. Hoesch.

τὸ παραδοξότατον, οὐ κριθὰς ἢ πυρούς, ἀλλὰ τὸν θερισμὸν αὐτὸν ἐκθερίζοντας· λέγεται οὖν· „ὅταν θερίζετε τὸν θερισμὸν ὑμῶν, οὐ συντελέσετε τὸ λοιπὸν τοῦ θερισμοῦ“ (Lev. 19, 9). βούλεται γὰρ τὸν ἀστέιον οὐ 24 μόνον κριτὴν εἶναι τῶν διαφερόντων, (διακρίνοντα) καὶ διαστέλλοντα ἐξ 5 ὧν γίνεται τινα καὶ τὰ γεννώμενα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ δύνασθαι διακρίνειν δοκεῖν ἀναρεῖν, ἀμύνην τὸν ἀμύνην καὶ τὴν δόξαν ἐπιβουλήν ἀποτέμνοντα διὰ τὸ καὶ πεποιθῆναι καὶ Μωυσεὶ λέγοντι πιστεύειν, ὅτι „μόνου τοῦ θεοῦ ἡ κρίσις ἐστὶ“ (Deut. 1, 17), παρ' ὧν αἱ συγκρίσεις καὶ αἱ διακρίσεις τῶν ἀπάντων· ὅφ' οὐ καλὸν ὁμολογεῖν ἤτῳσθαι καὶ τῆς 10 ἀοιδίμου νίκης εὐκλεέστερον. ὁμοίον ἐστὶ τῷ τὸν θερισμὸν θερίζειν τὸ 25 δις περιτέμνειν, ὅπερ ὡς ὅτε ἐκαιούργησεν ἐξευρῶν περιτομῆς περιτομῆν (Gen. 17, 13), τὴν „ἀγνεῖαν ἀφαγνίζεσθαι“ (Num. 6, 2), τὴν καθαρῶν τῆς ψυχῆς αὐτὴν καθαίρεσθαι, παραχωροῦντας τῷ θεῷ τὸ φαιδρῶν καὶ μηδέποτε νομίσαντας ἱκανοὺς εἶναι ἑαυτοὺς ἄνευ θεῆς ἐπιφρο- 15 σύνης τὸν κηλίδων ἀνάμεστον ἐκνίψασθαι καὶ ἀπολοῦσασθαι βίον. ταύτης 26 ἐστὶ τῆς συγγενείας καὶ τὸ διπλοῦν σπῆλαιον (Gen. 23, 9), αἱ διπλαῖ καὶ περιμάχητοι γινώμαι, ἧ τε περὶ τοῦ γεγονότος καὶ ἧ περὶ τοῦ πεποιτη- 20 κότητος, αἷς ἐντρέφεται ὁ ἀστέιος, θεωρῶν μὲν τὰ ἐν κόσμῳ, φιλοπευστῶν δὲ καὶ περὶ τοῦ γεννήσαντος πατρὸς. ἀφ' ὧν οἶμαι καὶ τὴν ἐν 27 μουσικῇ δις διὰ πασῶν εὐρεθῆναι συμφωνίαν· ἔδει γὰρ καὶ τὸ ἔργον καὶ τὸν δημιουργὸν τελειοτάταις μελωδίαις εὐδαιμονίζεσθαι δυσίν, οὐχὶ 28 ταῖς αὐταῖς. ἐπειδὴ γὰρ τὰ ὑμνούμενα | διέφερον, ἀναγκαῖον καὶ τὰς μελω- 29 δίας καὶ συμφωνίας διακεκρίσθαι, τὴν μὲν συνημμένην ἀπονέμοντας τῷ συνημμένῳ καὶ ἐκ διαφερόντων ἀρμοσθέντι κόσμῳ, τὴν δὲ διεζευγμένην τῷ πάσης 25 γενέσεως διεζευγμένῳ κατὰ τὴν οὐσίαν θεῷ. γινώμην δὲ ἀποφαίνεται ἄλλιν 29 ὁ ἱεροφάντης φιλάρετον λέγων· „οὐ συντελέσετε τὸ λοιπὸν τοῦ θερισμοῦ“ (Lev. 19, 9), μεμνημένος τῆς ἐξ ἀρχῆς ὑποθέσεως, καθ' ἣν ὠμολόγει „τὸ τέλος εἶναι κυρίου“ (Num. 31, 28ss.), παρ' ὧν τὸ κύρος καὶ ἡ τούτων

1 πυρούς A	2 γοῦν conicio	θερίζεται A	4 διακρίνοντα addidi
6 δοκοῦν conī. Mang.	ἐπιβολὴν conī. Mang.	βουλήν conicio	7 prius
καὶ] ἑαυτῷ μὴ conicio	Μωυσεὶ A	10 τῷ Hoesch.: τὸ A	11 ὡσαύτως
conicio	ἐκαιούργησαν v	ἐξευρῶν scripsi: ἐξεῦρον A	
12 (καὶ τὸ) τὴν conicio	ἀφαγνίζεσθαι Mang.: ἀφανίζεσθαι A	14 αὐτοὺς	
conicio	15 τὸν scripsi: τῶν A	ἐκνίψασθαι καὶ ἀπολοῦσασθαι scripsi:	
ἐκνίψαι καὶ ἀπολοῦσαι A	17 γινώμαι scripsi: μνήμαι A, ἔνομοι Mang.		
22 ἑαυταῖς A	(ῆν) καὶ conicio	23 ἀπονέμοντα Mang., (καὶ) τὴν . . .	
ἀπονέμεσθαι vel ἀπονέμοντος (τοῦ λόγου) conicio		26 συντελέσετε ex LXX	
scripsi: συντελέσαι A, quocum μὴ coniungi debbat		28 κυρίῳ conicio	
παρ' ὧν τὸ Mang.: παρόντος A	τούτων] πάντων conicio		

- 30 βεβαίως ἐστίν. ἀλλὰ γὰρ ὁ τοῦ θερίζειν ἀμύητος αὐχεῖ λέγων·
 „ψῆμην α μὴ ἐθέρισα καταδεῖν σὺν ἐτέροις δράγματα“ (Gen. 37, 7),
 καὶ οὐκ ἐλογίσαστο παρ' ἑαυτῶ, ὅτι δούλων καὶ ἀνεπισημόνων ἦδε
 ἐστὶν ὑπηρεσία, καθὰ καὶ μικρῶ πρότερον εἶπον.
- 31 Δράγματα δ' ἀλληγοροῦντές φαμεν εἶναι πράγματα, ὧν ἕκαστος ὡς 5
 οἰκείας τροφῆς ἐπιδράττεται. ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ καὶ βιάσασθαι τὸν αἰῶνα
 32 ἐλπίζει. (5.) μυρίαὶ μὲν οὖν τῶν δραγμάτων, λέγω δὴ τῶν ὡσανεὶ
 τρεφόντων πραγμάτων, διαφοραί, μυρίαὶ δὲ καὶ τῶν ἐπιδραττομένων καὶ
 αἰρουμένων τὰ δράγματα, ὡς ἀπάσας οὐτ' εἰπεῖν οὐτ' ἐπινοῆσαι δυνα-
 τόν· τινὰς δ' οὐκ ἄτοπον δεῖγματός ἔνεκα ἐρμηνεύσαι, ὧν καὶ τὸ ὄναρ 10
 33 διηγούμενος ἐπεμνήσθη. φησὶ γὰρ τοῖς ἀδελφοῖς· „ψῆμην ἡμᾶς δεσμεύειν
 δράγματα“ (I. c.). ἀδελφοὶ δ' εἰσὶν ἡμοπάτριοι μὲν δέκα, ἡμογάστριοι
 δὲ εἰς· ἕκαστος δὲ αὐτῶν τοῦνομα σύμβολον ἀναγκαιοτάτου πράγματός
 ἐστὶ, 'Ρουβὴν μὲν εὐφυίας — υἱὸς γὰρ ὄρων καλεῖται, ἣ μὲν υἱός, οὐ
 τέλειος, ἣ δὲ ὀρατικὸς καὶ ὀξὺ καθαρῶν, εὐφυῆς —, μαθήσεως δὲ 15
 34 Συμεῶν — εἰσακοῆ γὰρ ἐρμηνεύεται —, ἐνεργειῶν δὲ καὶ πράξεων
 σπουδαίων καὶ λειτουργιῶν ἀγίων Λευί, τῶν δὲ εἰς θεὸν ψῆδων τε καὶ
 ὕμνων 'Ιούδας, 'Ισάχαρ δὲ μισθῶν, οἱ ἐπ' ἔργοις καλοῖς ἀποδίδονται
 — τάχα δ' αὐτὰ τὰ ἔργα ὁ τέλειος μισθὸς ἦν —, Ζαβουλὼν δὲ φωτός,
 ἐπειδὴ ῥύσις νυκτερίας ὀνομάζεται — ῥεούσης δὲ κατ' ἀπολιπούσης νυκτός 20
 35 ἐξ ἀνάγκης φῶς ἀνίσχει —, διακρίσεως δὲ καὶ τομῆς πραγμάτων Δάν,
 ἐπιθέσεως δὲ καὶ ἀντεπιθέσεως πειρατικῆς Γάδ, 'Ἀσὴρ δὲ τοῦ φυσικοῦ
 πλοῦτου — μακαρισμὸς γὰρ ἐρμηνεύεται, ἐπειδὴ μακάριον κτῆμα
 36 νενόμισται πλοῦτος —, εἰρήνης δὲ Νεφθαλεὶμ — διανοίγεται
 (γὰρ) καὶ εὐρύνεται πάντα εἰρήνη, ὡς συγκλείεται | πολέμῳ· τὸ δὲ p. 664 M.
 ὄνομα μεταληφθὲν πλατυσμὸς ἦ διανεφγμένον ἐστὶ —, Βενιαμὴν 26
 δὲ τοῦ νέου καὶ γέροντος χρόνου· λέγεται γὰρ ἐρμηνευθεὶς υἱὸς
 ἡμερῶν εἶναι, ἡμέραις δὲ καὶ νυξὶν ὁ νέος ὁμοῦ καὶ γέροντος αἰῶν

1 λέγων Mang.: λέγειν A 2 μὴ A: μὲν conl. Mang., secl. Richter, sed v.
 § 21 κατάδειν A 4 (ἣ) ὑπηρεσία conicio (v. § 21) 7 δὲ conicio
 9 ὡς] ας conl. Mang. 10 καὶ (ὁ) conicio 14 'Ρουβὴν scripsi: 'Ρου-
 βεῖμ A 14. 15 bis ἣ pro ἣ A 18 'Ισάχαρ A ἀποδίδονται
 scripsi: ἐπιδίδονται A 20 ῥύσις Mang.: φῶσις A 21 τομῆς Mang.: τρο-
 πῆς A 22 φυσικοῦ Mang.: φυσικοῦ A 25 γὰρ add. Hoesch.
 28 ἡμερῶν Hoesch.: ἡμῶν A αἰῶν Mang.: αἰῶνς A

27 cf. Hieronymi quaest. in Gen. p. 55, 17 Lag.: errant qui putant Benjamin filium
 dierum interpretari . . .

ἀναμετρεῖται. ἐπιδράττεται γοῦν ἕκαστος τῶν οἰκείων καὶ ἐπιδραζά- 37
 μενος τὰ μέρη πάντα συνδεῖ· ὁ μὲν εὐφυῆς εὐθιξίας, ἐπιμονῆς,
 μνήμης, ἐν οἷς ἡ εὐφυΐα· ὁ δὲ εὐμαθὴς ἀκροάσεως, ἡσυχίας,
 προσοχῆς· ὁ δὲ ἐγχειρητῆς [τῆς] θαρραλεότητος, παρακεκινδυνευ-
 5 μένης εὐτολμίας· ὁ δὲ εὐχάριστος ἐπαίνων, ἐγκωμίων, ὕμνων, 38
 εὐδαιμονισμῶν κατὰ τὸ λέγειν καὶ τὸ ἄδειν. ὁ δὲ μισθῶν ἐφιέ-
 μενος ἀόκνου συνεχείας τλητικωτάτης καρτερίας καὶ ἐπιμελείας σὺν
 ἀνανταγωνίστῃ ταχυτῆτι· ὁ δὲ φῶς ἀντὶ σκοτόους μεταδιώκων ἐγρηγόρ- 39
 σεως, ἔξυωπίας· ὁ δὲ τομῆς καὶ διακρίσεως πραγμάτων ζηλωτῆς λόγων
 10 ἠκονημένων, τοῦ μὴ ὑφ' ὁμοίων ὡς τῶν αὐτῶν ἀπατάσθαι, τοῦ μὴ
 πρὸς χάριν, τοῦ ἀδεκιάστου· ὁ δὲ πειρατικώτερον ἐνεδρεῶν τοὺς ἀντι- 40
 λοχῶντας ἀπάτης, φανατισμοῦ, γοητείας, σοφισμάτων, προσποιήσεως,
 ὑποκρίσεως, ἅπερ ἐξ ἑαυτῶν ψεκτὰ ὄντα κατ' ἐχθρῶν γινόμενα ἐπαινεῖ-
 ται· ὁ δὲ πλουτεῖν τὸν φύσεως πλοῦτον ἐπιτηδεῶν ἐγχερατείας, ὀλιγο-
 15 δείας· ὁ δὲ εἰρήνης ἐρῶν εὐνομίας, εὐδικίας, ἀτυφίας, ἰσότητος. (6.) ἐκ 41
 τούτων τὰ τῶν ὁμοπατρίων ἀδελφῶν δράγματα καταδεῖται, τὰ δὲ τοῦ
 ὁμογαστρίου ἐξ ἡμερῶν καὶ χρόνου, τῶν οὐδενὸς αἰτίων ὡς ἀπάντων
 αἰτίων. αὐτὸς δὲ ὁ ἐνυπνιαστῆς καὶ ὄνειροπόλος — ἦν γὰρ ἀμφοτέρα 42
 — τῆς κενῆς δόξης ὡς μεγίστου καὶ λαμπροτάτου καὶ βιωφελεστάτου κτή-
 20 ματος ἐπιδράττεται. διὸ πρῶτον μὲν ἀπ' ὄνειράτων, ἃ νυκτὶ φίλα, τῷ βασι-
 λεῖ τῆς σωματικῆς χώρας γνωρίζεται, οὐκ σπὸ πραγμάτων τηλαυγῶν ἐναρ-
 γείας, ἃ πρὸς ἐπίδειξιν ἡμέρας δεῖται. εἰτ' ἐπίτροπος ἢ κηδεμὼν Αἰγύπτου 43
 πάσης ἀνακηρύττεται, ταῖς τιμαῖς τοῦ βασιλέως οἰσόμενος δευτερεῖα,
 ἅπερ ἦττης καὶ ἀτιμίας ἀφανέστερα καὶ καταγελαστότερα παρὰ φρονή-
 25 σει γράφεται δικαζούση. εἶτα „κλοιὸν χρυσοῦν“ (Gen. 41, 41. 42), ἀγχόνην 44
 ἐπιφανῆ, κύκλον καὶ τροχὸν ἀνάγκης ἀτελευτήτου, περιτίθεται — οὐκ
 ἀκολουθίαν καὶ τὸ ἐξῆς ἐν βίῃ καὶ τὸν εἰρμὸν τῶν τῆς φύσεως πρα-
 665 M. γμάτων, ὡς ἡ Θάμαρ· οὐ | γὰρ κλοιός, ἀλλὰ ὀρμίσκος αὐτῆς ὁ κόσμος
 (Gen. 38, 18) — καὶ δακτύλιον μέντοι βασιλικόν (Gen. 41, 42), δῶρον

1 οὖν conicio

4 τῆς secl. Mang., idem καὶ post θαρραλεότητος add. vel θαρρα-

λεωτάτης conī.

5. 6 ὕμνον, εὐδαιμονισμόν A

6 (τῶν) κατὰ conicio

7 συνεχείας (ἀτακίσεως) coniciebam, nunc satis habeo comma post συνεχείας delevisse

8 ἀνανταγωνίστῃ scripsi: εὐκαταφρονίστῃ A, εὐκαταφόρῃ conī. Mang., ἀκαταφρονήτῃ

coniciebam

11. 12 ἀντιλοχῶντας scripsi: ἀντιλοχοῦντας A

15 εὐδικίας

Mang.: εὐδοκίας A

16 alterum τὰ Mang.: τοῦ A

17. 18 αἰτίων, ὧν δ'

οὐκ ἄνευ πάντα conicio

21. 22 ἐναργείας Mang.: ἐνεργείας A

22 ἐπί-

σκοπος v

7] καὶ conicio

23 τῆς τιμῆς conī. Mang.

26 περι-

τιθεῖναι A

- (ἄδωρον), πίστιν ἄπιστον, ἐναντιούμενον τῷ δοθέντι πάλιν τῇ Θάμαρ
 45 ὑπὸ τοῦ βασιλέως τοῦ ὄρωντος, Ἰσραήλ, Ἰουδα. διδῶσι γὰρ οὗτος τῇ
 ψυχῇ σφραγίδα (Gen. 38, 18), πάγκαλον δῶρον, διδάσκων ὅτι (ὁ θεὸς)
 ἀσχημάτιστον οὖσαν τὴν τῶν πάντων οὐσίαν ἐσχημάτισε καὶ ἀτύπων
 ἐτύπωσε καὶ ἄποιον ἐμόρφωσε καὶ τελειώσας τὸν ἔλον ἐσφράγισε κόσμον 5
 46 εἰκόνι καὶ ἰδέα, τῷ ἑαυτοῦ λόγῳ ἀλλ' ἐκεῖνος γε καὶ ἐπὶ τὸ δευτε-
 ρεῖον ἄνεισιν ἄρμα (Gen. 41, 43) [ἦ] ὑποτυφούμενος ὑπ' αἰώρας φρενῶν
 καὶ κενοῦ φουσίματος καὶ σιταρχεῖ (ibid. 48), τῷ σώματι θησαυροφυλα-
 κῶν καὶ πανταχόθεν αὐτῷ πορίζων τὰς τροφάς· ἐπιτειχισμὸς δὲ κατὰ
 47 τῆς ψυχῆς βαρὺς οὗτός ἐστι. τῇ δὲ προαιρέσει καὶ ζηλώσει τοῦ βίου 10
 μαρτυρεῖ καὶ τοῦνομα οὐχ ἥμισυ· πρόσθεσις γὰρ Ἰωσήφ ἐρμηνεύεται.
 κενὴ δὲ δόξα προστίθησιν αἰ γνησίῳ μὲν τὸ νόθον, οἰκείῳ δὲ τὸ ἀλλό-
 τριον, ἀληθεῖ δὲ τὸ ψεῦδος, αὐτάρκει δὲ τὸ πλεονάζον, ζωῇ δὲ θρύψιν,
 βίῳ δὲ τῷφον.
 48 (7). Τί δ' ἐστὶν ὁ βούλομαι δηλοῦν, σκόπει. σιτίσις καὶ ποτοῖς 15
 τρεφόμεθα, κἄν ἡ εὐτελεστάτη μᾶζα καὶ ὕδωρ ναματιαῖον. τί οὖν ἡ
 κενὴ δόξα προσεπέθηκεν ἀμύτων καὶ μελιπηκτων πευμάτων γένη μυρία
 καὶ οἴνων ἀμυθῆτων πολυέργους καὶ παμποικίλους κράσεις πρὸς ἀπό-
 49 λαυσιν ἡδονῆς μᾶλλον ἢ πρὸς μετουσίαν τροφῆς παρηρτυμένας; πάλιν
 ἡδύσματα πρὸς ἐδωδὴν ἀναγκαῖα γήτεια καὶ λάχανα καὶ πολλὰ τῶν 20
 ἀροδορύων καὶ ἔτι τυρὸς καὶ εἴ τι ἄλλο ὁμοιότροπον· εἰ δὲ θέλεις, ἐπὶ
 σαρχοβόρων ἀνθρώπων ἰχθυὺς ἔτι καὶ κρέας πρὸς τούτοις γράφομεν.
 50 ἄρ' οὖν οὐκ αὐτάρκης ἦν ἀπανθρακίσαντας καὶ αὐτοσχεδίως ὀπτήσαντας
 πυρὶ τρόπον ἡρωικῶν ὄντως ἀνδρῶν προσφέρεσθαι; ἀλλ' οὐκ ἐπὶ ταῦτα
 ὁ γαστρίμαργος μόνον ὀρμᾶ, σύμμαχον δὲ τὴν κενὴν δόξαν λαβῶν καὶ 25

1 ἄδωρον add. Mang. τῇ (vel τῆ αὐτῆ) scripsi: αὐτῆς A, αὐ τῆ Mang.
 2 οὗτος] ὁ θεὸς Mang. 3 ὁ θεὸς addidi 6 γε scripsi: τε A
 7 ἡ seclusi cum Mang. vel ὁ conicio 11 καὶ] δὲ (in notis δῆ) Mang.
 13 ἀληθεῖ Mang.: ἀληθεῖ codd. ψευδὲς conicio, nisi praeferas ἀληθεία 16 ἦ]
 ἡ A τί scripsi: εἴ τι A, ἔτι vel εἰς τί coni. Mang. 17 ἀμυθῶν A
 post μελιπηκτων fort. καὶ ἄλλων add. (de ebr. § 217) 20 ἐπωδὴν A γή-
 τεια Mang.: γοητεία A 21 ἔτι scripsi: εἰ A, om. Mang. 22 ἀνθρώπων
 Hoesch.: ἀνθρώπος A κρέας] ὄρνεας coni. Mang. γράφομεν conicio
 24 ταῦτα Hoesch.: τούτων A

1 cf. Soph. Aiaceum 665: ἄδωρα δῶρα. 15—269,1 cf. dissertationem meam
 „Philo und die kynisch-stoische Diatribe“ p. 18. 24 ss. 16 μᾶζα καὶ ὕδωρ]
 cf. Epicurea fr. 602.

τὸ ἐν αὐτῷ λίχνον πάθος ἐγείρας ὀψαρτύτας καὶ τραπεζοποιούς εὐδοκί-
 μους τὴν τέχνην ἀναζητεῖ καὶ περιβλέπεται. οἱ δὲ τὰ κατὰ τῆς ταλαί- 51
 νης γαστρὸς ἐκ πολλῶν χρόνων ἀνευρημένα δελεία ἀνακινήσαντες καὶ
 χυλῶν ἰδιότητος σκευάσαντές τε καὶ διαθέντες ἐν κόσμῳ προσσαίνουσι
 5 καὶ τιθασέουσι γλῶτταν· εἴτ' εὐθὺς ἀγκιστρῶνται τῶν αἰσθήσεων τὴν
 ἐπιβάθραν, γεῦσιν, δι' ἧς ἀντ' ἐλευθέρου δουλοῦ ὁ δαιμονοθήρας οὐκ εἰς
 μακρὰν ἀνεφάνη. τίς γε μὴν οὐκ οἶδεν, ὅτι ἀμπεχόνῃ πρὸς τὰς ἀπὸ 52
 p. 666 M. κρμουῦ | καὶ θάλπους ἐγγινομένας βλάβας τῷ σώματι κατασκευάσθη τὸ
 πρῶτον; ἀλεξάνεμος μὲν, ὡς οἱ ποιηταὶ πού φασι, χειμῶν * * *. τίς 53
 10 οὖν τὰς πολυτελεῖς ἀλουργίδας, τίς τὰ διαφανῆ καὶ λεπτὰ θέριστρα, τίς
 τὰς ἀραχνοῦφεις ἀμπεχόνας, τίς τὰ ἐπληθισμένα ἢ βαφαῖς ἢ πλοκαῖς διὰ τῶν
 βάπτειν ἢ ὑφαίνειν ποικίλα ἐπισταμένων καὶ τὴν ἐν ζυγγραφίᾳ μίμησιν παρ-
 ευημερούτων δαιδαλεύεται; τίς; οὐχ ἡ κενὴ δόξα; (8.) ἀλλὰ μὴν καὶ οἰκίας 54
 διὰ τὰς αὐτὰς ἐδέγησεν ἡμῖν αἰτίας, καὶ ὅπως μὴ πρὸς θηρίων ἢ θηριωδε-
 15 στάτων τὰς φύσεις ἀνθρώπων ἐπιτρεχόντων βλαπτώμεθα. τί οὖν τὰ μὲν
 ἐδάφη καὶ τοὺς τοίχους πολυτελεῖσι λίθοις διακοσμοῦμεν; τί δὲ Ἀσίαν καὶ
 Λιβύην καὶ πᾶσαν Εὐρώπην καὶ τὰς νήσους ἐπερχόμεθα, κίονας ἀριστί-
 νην ἐπιλεγεμένους καὶ ἐπιστυλίδας ἐρευνῶντες; τί δὲ περὶ Δωρίου καὶ 55
 Ἰωνικὰς καὶ Κορινθιακὰς γλυφὰς καὶ ὅσα οἱ ἐντροφῶντες (τοῖς καθεστῶσι
 20 νόμοις προσεξέουρον σπουδάζομέν τε καὶ φιλοτιμούμεθα, κιονόκρανα κοσ-
 μοῦντες; τί δὲ χρυσορόφους ἀνδρῶνας καὶ γυναικωνίτιδας κατασκευά-
 ζομεν; ἀρ' οὐ διὰ τὴν κενὴν δόξαν; καὶ μὴν πρὸς γε ὕπνον μαλακῶν 56
 μὲν ἔδαφος αὐταρκες ἦν — ἐπεὶ καὶ μέχρι νῦν τοὺς Γυμνοσοφιστὰς παρ'
 Ἰνδοῖς χαμευεῖν ἐκ παλαιῶν ἐθῶν κατέχει λόγος —, εἰ δὲ μὴ, σπιβάς
 25 γοῦν ἐκ λίθων λογάδων ἢ ἔυλων εὐτελῶν πεποιημένη κλίνη. ἀλλὰ γὰρ 57
 ἔλεφαντόποδες τὰ ἐνήλατα καὶ κλιντήρες ὀστράκοις πολυτελεῖσι καὶ ποικί-
 λαις χελώναις ἐνδεδεμέναις μετὰ πολλῶν πόνων καὶ δαπανημάτων ἐν

3 ἀνακινίσαντες conī. Mang.	4 προσσίνουσι A	5 γλῶτταν (πρῶτον) conī. Mang.
6 ἐπὶ βάθραν A	9 ἀλλ' ἐξάνεμος A	lacuna unius fere
versus in A, τῷ δὲ θέρει ἀναψύχουσα e. gr. supplet Hoesch.	11 ἀραχνοῦφεις Mang.:	
ἀραχνοφεις A	ποικίλαις conī. Mang.	12 βάπτειν Mang.:
13 οἰκίας A	14. 15 θηριωδεστέρων conī. Mang.	19 ὅσα Hoesch.:
τοῖς καθεστῶσι scripsi	(καθεστῶσι iam Mang.): ζῶσι A	21 χρυσορόφους A
22 γε scripsi: τε A	26 καὶ (κεκοσμημένοι) conicio	κλιντήρες Hoesch.:
ἡλιντήρας A	27 ἐνδεδεμένοι conī. Mang.	

πολλῶ χρόνῳ κατασκευάζονται, τινὲς δὲ ὀλοάργυροι καὶ ὀλόχρυσοι καὶ
 λιθοκόλλητοι στρωματαί, ἀνθηροποικίλοις καὶ χρυσοπάστοις ὡς πρὸς ἐπί-
 δεξιὴν καὶ πομπήν, οὐ τὴν καθ' ἡμέραν χρῆσιν, διακεκοσμημένοι, ὧν
 58 δημιουργὸς ἡ κενὴ δόξα. τί δὲ τοῦ ἀπὸ τῆς ἐλαίας ἐκθλιβομένου καρ-
 ποῦ πλέον ἔδει ζητεῖν πρὸς ἀλείμματα; καὶ γὰρ λεαίνει καὶ κάματον
 σώματος λύει καὶ εὐσάρκιαν ἐμποιεῖ, καὶ εἰ τὰ κεχλασμένον εἶη, σφίγγει
 59 πυκνότητι καὶ οὐδενὸς ἦττον ἐτέρου βώμην καὶ εὐτονίαν ἐντίθησιν. ἀλλὰ
 γὰρ ἐπετειχίσθη τοῖς ὠφελούσι τὰ ἡδέα τῆς κενῆς δόξης ἀλείμματα, εἰς
 α καὶ μυρεψοὶ πονοῦσι καὶ χῶραι μεγάλαι συντελοῦσι, Συρία, Βαβυλών,
 60 Ἰνδοί, Σκύθαι, παρ' οἷς αἱ τῶν ἀρωμάτων γενέσεις εἰσὶ. (9.) πρὸς γε 10
 μὴν τὸ πίνειν τίνος ἔδει μᾶλλον ἢ τοῦ φύσεως ἐκπώματος ἀκρότησι
 τέχνης εἰργασμένου; τὸ δὲ ἔκπωμα αἱ ἡμέτεραι χεῖρες | εἰσιν, ἅς εἰς p. 667 M.
 ταῦτο τις συναγαγὼν καὶ κοιλιάνας, εὖ μάλα τῷ στόματι προσθεῖς, ἐπι-
 χέοντος ἐτέρου τὸ ποτὸν οὐ μόνον ἄχος τῆς διψῆς, ἀλλὰ καὶ ἀλεκτον
 61 ἡδονὴν κτᾶται. εἰ δὲ ἔδει πάντως ἐτέρου, τὸ γεωργικὸν κισσύβιον οὐχ 15
 ἱκανὸν ἦν, ἀλλὰ ἄλλων ἐπιφανῶν τέχνας ἀναζητεῖν ἔδει; τί δὲ ἀργυρῶν
 καὶ χρυσῶν κυλίκων ἄφθονον πλῆθος κατασκευάζεσθαι, εἰ μὴ διὰ τὸν
 φρουαττόμενον μέγαλα τῦφον καὶ τὴν ἐπ' αἰώρας φοροουμένην κενὴν δόξαν;
 62 ὅταν καὶ στεφανοῦσθαί τινες ἀξιώσι μὴ δάφνης, μηδὲ κιττοῦ, μὴ Ἴων ἢ
 κρινῶν ἢ ρόδου ἢ θαλλοῦ συνόλωσ ἢ τίνος ἄνθους εὐώδει στεφάνῳ παρελθόν- 20
 τας τὰ θεοῦ δῶρα, α διὰ τῶν ἐτησίων ὠρῶν ἀναδιδῶσι, χρυσοῦς (δ')
 ὑπὲρ κεφαλῆς, βαρύτατον ἄχθος, αἰωρῶσιν ἐν ἀγορᾷ μέση καὶ πληθούσῃ
 χωρὶς αἰδοῦς, ἄλλο τι νομιστέον ἢ ὅτι κενῆς δόξης εἰσὶ δοῦλοι, φάσκον-
 63 τες οὐκ ἐλεύθεροι μόνον ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἄλλων ἡγεμόνες εἶναι; ἐπι-

1 τινὲς] ἔτι conicio 2 λιθοκόλλητοι A ἀνθεσι ποικίλοις conicio
 ἀνθηροποικίλοις καὶ χρυσοπάστοις (add. idem ἔργois ex Cant. S. Trin.) Mang.: ἀνθηροποικί-
 λους καὶ χρυσοπάστους A, ἀνθηροποικίλοι καὶ χρυσοπάστοι Hoesch. 3 ὧν
 Hoesch.: ὡς A 4. 5 λιπαροῦ coni. Mang. 8 ἐπετειχίσθη Mang.: ἀπετει-
 χίσθη A 11 ἀκρότητι Mang., fort. recte 13. 14 <μῆ> ἐπιχέοντος Mang.
 14 τῆς scripsi: τε A 15 κισσύβιον A 17 ἄφθονον Mang.: ἀφθό-
 νων A κατασκευάζεται coni. Mang. 18 φοροουμένη Hoesch.: φορου-
 μένης A 19 καὶ ὅταν vel ὅταν δὲ καὶ conicio. levioribus autem infra
 mutationibus opus est, si hic scribas ὅπου γε καὶ. sic servatur ἀξιώσι, lin. 22 αἰωρῶσιν
 leg., lin. 23 οὐς τί στεφανοῦσθαί scripsi: στεφανοῦσι A, στεφανοῦνται
 Hoesch. ἀξιώσι scripsi: ἀξιοῦσι A 20 εἰ τίνος A, ἢ τίνος <ἄλλου>
 conicio post στεφάνῳ add. ἀναδιδῶσι Hoesch. 21 χρυσοῦ Hoesch.
 δ' Hoesch.: om. A 22 αἰωρῶσιν scripsi: ἐωρῶσιν A, αἰωρῶσιν
 Hoesch. πληθούσῃ Mang.: πληθούς A 23 ἄλλο τι scripsi: ἄτε A,
 (v. ad lin. 19)

λείπει με ἢ ἡμέρα τὰς διαφθοράς τοῦ ἀνθρωπείου βίου διεξιόντα. καίτοι τί δεῖ μακρηγορεῖν; τίς γάρ αὐτῶν ἀνήκοός ἐστι, τίς δὲ οὐ θατῆς; τίς μὲν οὖν οὐ τρίβων καὶ ἐθάς; ὥστε παγκάλως προσθήκη τὸν ἀτυφίας μὲν ἐχθρόν, τύφου δ' ἑταῖρον ὠνόμασεν ὁ ἱερός λόγος. καθάπερ γὰρ 64
 5 τοῖς δένδροισιν ἐπιφύονται βλάσται περισσαί, μεγάλαι τῶν γνησίων λῶβαι, ἅς καθάουσι καὶ ἀπατέμνουναι πρόνοια τῶν ἀναγκῶν οἱ γεωργοῦντες, οὕτω τῷ ἀληθεῖ καὶ ἀτύφῳ βίῳ παρανέβλασταν ὁ κατεφευσμένος καὶ τετυφωμένος, οὐ μέχρι ταύτης τῆς ἡμέρας οὐδεὶς εὐρηταί γεωργός δις τὴν βλαβερὰν ἐπίφυσιν αὐταῖς ῥίζαις ἀπέκοψε. τοιγαροῦν εἰδότες οἱ 65
 10 φρονήσεως ἀσκηταὶ τὸ κατάπλαστον τοῦτ' αἰσθήσει πρῶτον, (εἶτα) διανοία μεταδιώκοντα ἄντικρυς ἐκβοῶσι· „θηρίον πονηρὸν ἤρπασε καὶ κατέφαγεν Ἰωσήφ“ (Gen. 37, 33). ἀλλ' οὐ θηρίον ἐξηγριωμένον ὦν ὁ 66
 15 πολυπλοκάτατος τῶν πεφυρμένων ἀνθρώπων τυφοπλαστηθεὶς βίος, οὐ πλεονεξία καὶ πανουργία σοφαὶ δημιουργοί, τοὺς προσιόντας ἅπαντας εὐωχεῖται; τοιγάρτοι καὶ ἔτι ζῶσιν αὐτοῖς ὡς νεκροῖς προτεθήσεται πένθος, ἀξίαν ὀλοφύρσεως καὶ θρήνων καρπούμενοις ζωῆν· ἐπεὶ καὶ Ἰακώβ τὸν Ἰωσήφ ἔτι ζῶντα πενθεῖ. ἀλλ' οὐ Μωσῆς ἐάσει τοὺς 67
 20 περὶ Ναδάβ ἱεροῦς λόγους πενθεῖσθαι (Lev. 10, 6)· οὐ γὰρ ὑπ' ἀγρίου πονηροῦ θηρὸς ἀρπασθέντες, ἀλλ' ὑπὸ ῥιπῆς ἀσβέστου καὶ ἀθανάτου φέγγους ἀνεληφθησαν, ὅτι τὴν ἔνθερμον καὶ διάπυρον καὶ σαρκῶν ἀνα-
 25 p. 668 M. λωτικὴν καὶ ὀξυκίνητον πρὸς τὴν | εὐσέβειαν σπουδῆν, ἣ γενέσεως μὲν ἐστὶν ἀλλοτρία, θεοῦ δὲ οἰκεία, τὸν μελλήτην ὄκνον ἐκποδῶν ἀνελόντες, εὐαγῶς καθιέρωσαν, οὐ δι' ἀναβαθμῶν ἐπὶ τὸν βωμὸν ἐλθόντες — ἀπείρηται γὰρ νόμῳ —, ἀλλὰ δεξιῷ πνεύματι ἐπουρίσαντες καὶ ἄχρι
 25 τῶν οὐρανοῦ περιόδων παραπεμφθέντες, θυσίας ὀλοκαύτου καὶ ὀλοκάρπου

1 διαφθοράς scripsi: διαφορὰς A	3 ἐθάς Hoesch.: ἔθος A	4 ἑταῖρον Hoesch.: ἕτερον A
6 καθάουσι conī. Cohn. sed v. de agric. § 10		
7 παρανέβλασταν scripsi: παρανέβλαψεν A	9 ἐπὶ φύσιν A	10 (τὸν ἀδελφόν) τὸ conicio
κατάπλαστον scripsi: κατάπλεστον A, ἄπλεστον (om. τοῦτο) conī. Mang.	εἶτα add. Mang., praestat fort. αὐτόν, εἶτα καὶ	11 μεταδιώκοντα scripsi: μεταδιώκοντες A, μεταδιώκοντας conī. Mang.
12 ὦν Hoesch.: ὄν A	13 τυφοπλαστηθεὶς scripsi: τύφῳ βλαστηθεὶς A	οὐ Mang.: οὐ A
15 προτεθήσεται scripsi: προστεθήσεται A	16 ἀξίαν Hoesch.: ἀξιον A	
καρπούμενοις Hoesch.: καρπούμενοι A	17 Μωσῆς A	18 Ναδάβ Mang.:
Ἰακώβ A	ἀγρίου (καὶ) conicio	20 τὴν Mang.: τε A
21 σπουδῆν Mang.: σπουδῆς A	ἢ Hoesch.: ἦ A	22 μελλήτην scripsi: μὲν δὴ A
23 ἀναβαθμῶν A	24 ἐπουρίσαντες Hoesch.: ἀπουρίσαντες A, ἐπουρίσθέντες Mang., fort. recte	

- 68 τρόπον εἰς αἰθερίου ἀγάς ἀναλυθέντες. (10.) ἀποκοπτέον οὖν, ᾧ ψυχῇ πειθαρχοῦσα τῷ διδάσκοντι, τὴν σεαυτῆς χεῖρα καὶ δύναμιν, ἐπειδὴν ἄρξεται τῶν γεννητικῶν ἢ γενέσεως ἢ ἀνθρωπιῶν σπουδασμάτων
- 69 ἐπιλαμβάνεσθαι. πολλαίς γὰρ ὕφ' * * * προσαφαιμένην τῶν διδύμων χεῖρα ἀποκόπτειν (Deut. 25, 11. 12), πρῶτον μὲν ὅτι ἐδεξιόσωτο ἦν ἔχθαιρειν ἐχρῶν ἡδονῆν, δεύτερον δὲ ὅτι παρ' ἡμᾶς τὸ σπεῖρειν ἐνόμισεν, εἶθ' ὅτι τῷ γενομένῳ τὴν τοῦ ποιούντος ἀνέθηκε δύναμιν. οὐχ ὄρᾳς, ὅτι ὁ γῆινοσ ὄγκοσ, Ἄδὰμ, ἐταν ἄψηται τοῦ διδύμου ἔβλου (Gen. 2, 9), θνήσκει, δυάδα τιμήσας πρὸ μονάδοσ καὶ τὸ γενόμενον πρὸ τοῦ πεποιηκότοσ ἐκθαυμάσας; ἀλλὰ σύ γε τοῦ μὲν καπνοῦ καὶ κύματοσ 10 ἔκτοσ βραῖνε καὶ τὰσ καταγελαστόσ τοῦ θνητοῦ βίου σπουδάσ ὡσ τὴν φοβερὰν ἐκείνην χάρυβδιν ἀποδιδρασκε καὶ μηδὲ ἄκρω, τὸ τοῦ λόγου
- 71 δὴ τοῦτο, δακτύλω ψαύσῃσ. ἐπειδὴν δὲ ταῖσ ἱεραῖσ ἐπαποδύσῃ λειτουργίασ, ὄλην τὴν χεῖρα καὶ δύναμιν εὐρύνασα εὐ μάλα τῶν παιδείασ καὶ σοφίασ θεωρημάτων ἐπίδρασαι. καὶ γὰρ πρόσταξις ἐστί τοιαύτη· „ἐὰν ψυχῇ προσφέρῃ δῶρον ἢ θυσίαν, σεμίδαλισ ἐσται τὸ δῶρον,“ εἰτ' ἐπιφέρει· „καὶ δραξάμενοσ πλήρη τὴν δράκα ἀπὸ τῆσ σεμιδάλεωσ σὺν τῷ ἐλαίῳ καὶ παντὶ τῷ λιβάνῳ ἐπιθήσει τὸ μνημόσυνον ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον“ (Lev. 2, 1. 2). ἄρ' οὐ παγκάλωσ ψυχῆν εἶπεν ἀσώματοσ τὴν μέλλουσαν ἱερουργεῖν, ἀλλ' οὐ τὸν διδύμοσ ἐκ θνητοῦ καὶ ἀθανάτοσ 20 συνεστῶτα ὄγκον; τὸ γὰρ εὐχόμενον, τὸ εὐχάριστοσ, τὸ θυσίασ ἀμώμοσ
- 73 ἀληθῶσ ἀνάγον ἐν μόνον ἦν ἄρα, ἢ ψυχῇ. τίσ οὖν ἢ ψυχῆσ ἀσώματοσ θυσία; τίσ ἢ σεμίδαλισ, ἐκκεκαθαρμένησ ταῖσ παιδείασ ὑποθήκασ γνώμησ σύμβολον, τροφὴν ἄνοσον καὶ ζῶην ἀνυπαίτιον ποιεῖν ἱκανῆσ;
- 74 ἀφ' ἧσ δραξάμενον τὸν ἱερέα ὄλη τῇ δρακί, τὸ δ' ἐστί πάσαισ ταῖσ 25

I ἀναλυθέντασ A 2 σεαυτῆσ Hoesch.: γε αὐτῆσ A 3 ἢ γενέσεωσ corruptum vid. 4 lacuna 20—25 litt. A; cf. De spec. leg. III cap. 31. 32 (II 328. 329 M.), ὕφηγεται suppl. Mang., sed plura desunt. προσαφαιμένην Hoesch.: προσαφαιμένωσ A

7 γενομένωσ A (o in ras.): γενομένωσ v ἀνέθηκε Mang.: ἐνέθηκε A

12 τὸ secundum Cotelerium Mang.: τῷ A 13 δὴ scripsi: ποδὶ A (an dῆπου?)

τοῦτο A: τῷ v 16 ἢ fort. secl. (om. LXX) 18 πάντα τὸν λιβάνον e LXX conl. Mang. ἐπιθήσει ex LXX Mang.: ἐπιτίθησι A, sed v. p. 197, 17 (αὐτῆσ) ἐπὶ conicio (cf. ad p. 197, 17) 20 ἱερουργεῖν Mang.: ἱερουργίαν A

21 εὐχαριστοῦν Mang. ἀμώμοσ Hoesch.: ἀμώμοσ A 23 ἢ Mang.: ἢ A

ἐκκεκαθαρμένησ Mang.: ἐκκεκαθαρμένη A παιδείασ Hoesch.: παιδείαισ A

25 δραξάμενον scripsi: δραξάμενοσ A τὸν ἱερέα A: ὁ ἱερεὺσ v

- 81 ἑαυτῷ τε καὶ ἄλλοις ἄνισον, καὶ μήποτ' εἰκότως· ἄτε γὰρ θεωρὸς ὦν οὐ μόνον τοῦ ἀνθρωπέου βίου ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν κόσμῳ συμπάντων ὁ ἀστείος οἶδεν ὅσον εἴθε πνεῖν ἀνάγκη, τύχη, καιρός, βία, δυναστεία, καὶ ὅσας ὑποθέσεις καὶ ἡλικίας εὐπραγίας ἀπνευστί δραμούσας ἄχρισ
- 82 οὐρανοῦ κατέσεισαν καὶ κατέρραξαν. ὥστε ἀναγκαιῶς εὐλάβειαν ἐπασπι- 5
 δῆσεται, τοῦ μηδὲν ἐξ ἐπιδρόμῃς δεξιῶν παθεῖν συγγενὲς φυλακτήριον· δ
- 83 γὰρ, οἶμαι, πρὸς πόλιν τεῖχος, τοῦτ' εὐλάβεια πρὸς ἕκαστον. ἄρ' οὖν οὐ παραπαίουσι καὶ μεμήνασιν ὅσοι παρρησίαν ἄκαιρον σπουδάζουσιν ἐπιδείκνυσθαι, βασιλεῦσι καὶ τυράννοις ἔστιν ὅτε λέγειν τε καὶ ποιεῖν 10
 ἐναντία τολμῶντες, οὐκ αἰσθανόμενοι, ὅτι (οὐ) τοὺς ἀύχενας μόνον ὡσπερ τὰ θρέμματα ὑπεζεύχθησαν, ἀλλ' ὅλα τὰ σώματα καὶ τὰς
 | ψυχὰς γύναϊά τε καὶ τέχνα καὶ γονεῖς καὶ τὴν ἄλλων ἐταίρων (καὶ) p. 670 M.
 συγγενῶν πολυάνθρωπον οἰκειότητα καὶ κοινωνίαν ἐκδέδονται, καὶ ἔξεστι
 τῷ ἡνίοχῳ καὶ ἐπόχῳ μετὰ πάσης εὐμαρείας κεντεῖν, ἐλαύνειν, ἐπέχειν,
- 84 ἀναγκαιτίζειν, ἄττ' ἂν ἐθέλησῃ μικρὰ καὶ μειζω διατιθέναι; τοιγαροῦν 15
 σιζόμενοι καὶ μαστιγούμενοι καὶ ἀκρωτηριαζόμενοι καὶ ὅσα πρὸ τοῦ
 θανάτου γαλεπὰ πάντα ὡμῶς καὶ ἀνηλεῶς ἀθρόα ὑπομένοντες, ἀπαχθέν-
- 85 τες ἐπὶ πᾶσι θνήσκουσι. (13.) ταῦτ' ἐστὶ τῆς ἀκαίρου παρρησίας τὰ 20
 ἐπίχειρα, οὐ παρρησίας παρὰ γε εὐ φρονοῦσι κριταῖς, ἀλλ' εὐηθείας καὶ
 φρενοβλαβείας καὶ μελαγχολίας ἀνιάτου γέμοντα. τί λέγεις; χειμῶνά 30
 τις ὄρῳν ἀκμάζοντα καὶ βαρὺ πνεῦμα ἐναντίον καὶ λαίλαπα καταγιγίζου-
 σαν καὶ κυματούμενον πέλαγος, ἐνορμίζεσθαι δέον, ἐξορμίζεται καὶ ἐξανά-
- 86 γεται; τίς ἢ κυβερνήτης ἢ ναύκληρος οὕτω ποτὲ ἐμεθύσθη καὶ παρή-
 νησεν, (ὡς) ὅσων εἶπον κατασκηψάντων ἐθελῆσαι πλεῖν, ἵνα ὑπέραντλος 25
 ἄνωθεν ἐπιχυθείσης τῆς θαλάσσης ἢ ναῦς γενομένη πλωτῆρσιν αὐτοῖς
 ἐγκαταποθῆ; τῷ γὰρ βουλομένῳ πλεῖν ἀκινδύνως εὐδίων πνεῦμα οὐρίον

3 ποιεῖν conī. Mang. 4 ἡλιακὰς A εὐπραγίαι et δραμούσας cōnī.
 Mang. 5. 6 ἐπασπιδῆσεται A: ἐπασπισθήσεσθαι conī. Hoesch., ἐπασπιδύσεται
 Mang., ἐπισπάζεται (sc. σύμμαχον, sic saepius Philo) conicio, ἐπασκηθήσεται conī.
 Cohn 8 ἄκαιρον Mang. (cf. § 85): ἄπειρον A 10 οὐκ] οὐδὲ conī. Mang.
 αἰσθανόμενοι scripsi: αἰσθάνονται A, quod servari non potest, nisi γὰρ addas
 οὐ add. Hoesch. 12 ἐταίρων καὶ Mang.: ἐτέρων A 13 ἐκδίδονται
 (ἐκδέδονται?) conī. Mang. 14 ἐπόχῳ Mang.: ἐπ' ὡμῳ A 18 ἐστὶ Mang.:
 ἐπὶ A 19 (μᾶλλον), ἀλλ' conicio 20 (ἦ) τί conicio 21 τίς A, sed v.
 p. 273,1 ἐναντιούμενον conicio 23 (εἶ) τίς Mang. 24 ὡς scripsi: ἴνα A,
 quod transposui post πλεῖν. et aliquid vocis ἴνα restare videtur in corrupteta πλύ-
 νειν ἐθελῆσαι scripsi (cf. Mang.): ἐθελήσῃ A, ἐθελούσῃ v ὅσον A
 πλεῖν Hoesch.: πλύνειν A, tum καὶ add. Hoesch. ἴνα] v. modo adnotata
 25 (ἄμα) πλωτῆρσιν conī. Hoesch. 26 συγκατεπόθη conī. Mang.

τε καὶ λείτον ἀναμένειν ἐξῆν. τί δέ; ἄρκτον τις (ἧ σὺν ἄριον ἦ) 87
 λέοντα μετὰ συρμοῦ θεασάμενος ἐπιόντα, πρᾶναι καὶ τιθασεῦ-
 σαι δέον, ἐξαγριαίνει καὶ ἀνερεθίζει, ὅπως θοίαν καὶ εὐωχίαν ὠμο-
 βόροις ἀνηλεεστάτοις εὐτρεπίσῃ ἑαυτόν; εἰ μὴ καὶ φαλαγγίους καὶ ἀσπίσι 88
 5 ταῖς Αἴγυπτιαῖς καὶ τοῖς ἄλλοις ὄσα τὸν φθοροποιὸν ἰὸν (ἐπιφέρεται)
 οὐδενὶ λυσιτελεῖ ἀνθίστασθαι, θάνατον ἀπαραίτητον τοῖς ἀπαξ ἐγχεῖσιν
 ἐπάγουσιν· ἀγαπητὸν γὰρ κατεπάδοντας καὶ χειροῆθη ποιούοντας μὴδὲν
 ἀπ' αὐτῶν δεῖνὸν παθεῖν. εἰτ' οὐκ εἰσιν ἄνθρωποι τινες συῶν, φα- 89
 λαγγίων, ἀσπίδων ἀγριώτεροι καὶ ἐπιβουλότεροι; ὧν τὸ ἐπιβουλον καὶ
 10 δυσμενὲς ἀμήχανον ἐτέρως ἢ τιθασείαις καὶ μειλίγμασι χρωμένους
 διεκδῶναι. τοιγάρτοι ὁ σοφὸς Ἀβραάμ τοὺς υἱοὺς τοῦ Χετ — ἐρμη-
 νεύονται δὲ ἐξιστάντες — προσκυνήσει (Gen. 23, 7), τῶν καιρῶν
 τοῦτο δρᾶν ἀναπειθόντων. οὐ γὰρ τιμῶν γε τοὺς ἐκ φύσεως καὶ γένους 90
 καὶ ἐθῶν ἐχθροὺς λογιζομένου, οἳ τὸ τῆς ψυχῆς νόμισμα, παιδείαν, ἐξιστάν-
 15 τες καὶ κατακερματίζοντες οἰκτρῶς ἀναλίσκουσιν, ἐπὶ τὸ προσκυνεῖν ἤλθεν,
 ἀλλὰ τὸ παρὸν κράτος αὐτῶν καὶ τὴν δυσάλωτον ἰσχὺν δεδιώς καὶ
 φυλαττόμενος ἐρεθίζειν, μέγα καὶ ἐχυρὸν κτῆμα καὶ ἀγώνισμα ἀρετῆς,
 p. 671 M. σοφῶν ψυχῶν ἄριστον ἐνδιαίτημα, τὸ διπλοῦν σπῆλαιον, | δ μαχόμενον
 μὲν καὶ πολεμοῦντα οὐκ ἐνῆν, ὑπερχόμενον δὲ καὶ θεραπευόμενα τῷ
 20 λόγῳ, κομίζεται. τί δέ; οὐχὶ καὶ ἡμεῖς, ὅταν ἐν ἀγορᾷ διατρίβωμεν, 91
 εἰώθαμεν ἐξίστασθαι μὲν τοῖς ἄρχουσι, ἐξίστασθαι δὲ καὶ τοῖς ὑποζυ-
 γίοις; ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας γνώμης καὶ οὐχὶ τῆς αὐτῆς· τοῖς μὲν γὰρ
 ἄρχουσι ἐν τιμῇ, τοῖς δὲ ὑποζυγίοις διὰ φόβον τοῦ μὴδὲν ἀπ' αὐτῶν
 εἰς ἡμᾶς νεωτερισθῆναι. καὶ διδόντων μὲν τῶν καιρῶν ἐπιτιθεμένους 92
 25 τῶν ἐχθρῶν βίαν καλὸν καταλύσαι, μὴ ἐπιτρεπόντων δὲ ἀσφα-
 λὲς ἡσυχάσαι, βυλομένοις δὲ τιν' ὠφέλειαν εὐρίσκεισθαι παρ' αὐτῶν
 ἀρμόττον τιθασεῦσαι.

1 ἄρκτον Mang.: ἄρκον A τίς A 1. 2 lacuna 8—9 litt. in A: supplavit Cohn,
 solum ἦ iam add. Hoesch. 4 ἀνηλεεστάτοις Mang.: ἀνηλεεστάτην A 5 ὄσα
 Hoesch.: ὄσαι A ἐπιφέρεται ὁδοῦσιν (hoc subst. carere possumus) supplet Mang.,
 ἔχει suppl. Hoesch. 7 ἐπάγουσιν A (coni. Mang.): ἀπάγουσιν v 13 τοῦτο
 Mang.: τοῦ A οὐ Mang.: ὁ A 14. 15 ἐξιστάντες suspectum 17 ἐρε-
 θίζειν Cotelarius: ἐρυθριάζειν A 18 post σπῆλαιον add. κομίζεται Mang.
 19 οὐ κενὴν A ὑπερχόμενον Mang.: ὑπερμαχόμενον A 20 κομεί-
 ται scripsi: κομείσθαι A 24 (οὕτως) καὶ conicio 26 τιν' scripsi:
 τὴν A

17 cf. Thuc. I 22 (vol. II p. 148,4).

- 93 (14). Διὸ καὶ νῦν ἀξιὸν ἐπαινεῖν τοὺς μὴ ὑποχωροῦντας τῷ τῆς
κενῆς προστάτῃ δόξῃς, ἀλλὰ ἀνθισταμένους καὶ λέγοντας· «μη βασιλεύον
βασιλεύσεις ἐφ' ἡμῶν» (Gen. 37,8); οὕτω γὰρ ἰσχυρότα ὄρωσιν αὐτόν,
οὐχ ὡς φλόγα ἡμέμενον τε καὶ λάμποντα ἐν ἀφθόνην ὕλῃ νεμόμενον,
ἀλλ' ἔθ' ὡς σπινθήρρα ἐντυφόμενον, ὄνειρώττοντα δόξαν, οὐκ ἐναργῶς 5
- 94 ἤδη μετιόντα. ~~χρηστὰ γὰρ ἐπιτάσσας ὑποβάλλουσιν~~ ἑαυτοῖς, ὡσεὶ καὶ μὴ
ἀλῶναι δυνησόμενοι. παρὸ λέγουσι· «μη ἐφ' ἡμῶν βασιλεύσεις»; ἴσον
τῷ ζώντων, ὄντων, ἰσχυόντων, ἐμπνεόντων ἡμῶν οἷτι δυναστεύσεις;
ἀσθενήσαντων μὲν γὰρ ἴσως ἐπικρατήσεις, ἐρρωμένων δὲ ἐν ὑπῆχόου
- 95 μοίρα τετάξῃ. καὶ πέφυκεν οὕτως ἔχειν· ἐπειδὰν μὲν γὰρ ἐν διανοίᾳ 10
(ὁ) ὀρθὸς ἰσχύη λόγος, ἡ κενὴ καταλύεται δόξα, ῥώννυται δὲ ἀσθενή-
σαντος. Ἔως οὖν ἔτι σφᾶν ἔχει τὴν ἑαυτῆς δύναμιν ἡ ψυχὴ καὶ μηδὲν
αὐτῆς μέρος ἡρωτηρίασται, θαρρείτω βάλλειν καὶ τοξεύειν τὸν ἐναντιού-
μενον τύφον καὶ ἐλευθεροστομεῖτω φάσκουσα· οὔτε βασιλεύσεις οὔτε
- 96 κυριεύσεις (ibid.) οὔτε ἡμῶν οὔτε ἐφ' ἡμῶν ἐτέρων· ἀλλὰ σου τὰς 15
ἐπανατάσεις καὶ τὰς ἀπειλάς ἐφόδῃ μιᾷ καταδραμούμεθα σὺν τοῖς δορυ-
φόροις καὶ ὑπασπισταῖς, φρονήσεως ἐγγόνιος· ἐφ' ᾧ λέγεται ὅτι «προσέ-
θεντο μισεῖν αὐτὸν ἕνεκα τῶν ἐνουπνίων αὐτοῦ καὶ ἕνεκα τῶν ῥημάτων
- 97 αὐτοῦ» (ibid.). ἀλλ' οὐ ῥήματα μὲν καὶ ἐνούπνια πάνθ' ὅσα ὁ τύφος 20
ἂν εἰδωλοποιῇ, πράγματα δὲ καὶ σαφεῖς ἐνάργεια τὰ ὅσα ἐπ' ὀρθὸν βίον
καὶ λόγον ἀναφέρεται; καὶ τὰ μὲν μίσους ἄτε κατεψευσμένα, τὰ δὲ φιλίας
- 98 ἄτε ἀληθείας τῆς ἐπεράστου γέμοντα ἐπάξια. μηδεὶς οὖν ἔτι κατηγορεῖν
ἐπιτολμάτω τῶν τοσοῦτων τὰς ἀρετὰς ἀνδρῶν ὡς μισανθρώπου καὶ μισα-
δέλφου δεῖγμα ἦθους ἐκφερόντων, ἀλλὰ μαθῶν, ὅτι οὐκ ἄνθρωπος ὁ νῦν
ἐπικρινόμενός ἐστιν, ἀλλὰ τῶν ἐν ἐκάστου τῇ ψυχῇ τρόπων ὁ δοξομανῆς 25
καὶ φιλότυφος, ἀποδεχέσθω τοὺς ἀσπονδον ἔχθραν καὶ μῖσος ἀκατά-
λαχτον πρὸς αὐτὸν αἰρομένους καὶ μηδέποτε τὸν συτηθέντα πρὸς ἐκεῖ- p. 672 M.
- 99 νων στερεῶτάτω, γνοὺς ἀκριβῶς, ἔτι οἱ τοιοῦτοι δικασταὶ γνώμης οὐκ ἂν
ποτε ἐσφάλῃσαν ὑγιούς, ἀλλὰ μαθόντες καὶ παιδευθέντες ἐξ ἀρχῆς τὸν

3 βασιλεύσης A ἰσχυρότα Mang.: ἐσχυρότα A 4 οὐδ' conicio τε scripsi:
ται A, om. v 5 ἔθ' ὡς Hoesch.: ἔθος A 6 ἄρ' conicio 7 βασιλεύσης A
8 τῷ Mang.: τῶν A ὄντων vid. del. aut ὄντων, ζώντων transp. 11 ὁ add.
Cohn 12 οὖν Mang.: οὐ A 16 ἐπανατάσεις Mang.: ἐπανατάσεις A
20 ἐνάργεται Mang.: ἐνέργεια A 22 ἀδεκάστου conicio 23 ἐπιτολμάτω τῶν
Hoesch.: ἐπὶ τολμοτάτων A τοιούτων conic. Mang. 24 ἐκφαινόντων
conicio 25 τῶν A: ὁ ὢν conic. Mang. τρόπων scripsi: τρόπος A
27 αὐτόν Hoesch.: αὐτοὺς A, τοῦτον conicio αἰρομένους scripsi: ἐρωμένους A, αἰ-
ρομένους Hoesch. 28 τοιοῦτοι Mang.: τοσοῦτοι A

ὄντως βασιλέα, τὸν κύριον, προσκυνεῖν τε καὶ τιμᾶν ἀγανακτοῦσιν, εἴ τις
 τὴν θεοῦ τιμὴν νοσφίζεσθαι καὶ τοὺς ἰκέτας αὐτοῦ μετακαλεῖ πρὸς τὴν
 ἰδίαν θεραπείαν. (15.) διὸ θαρροῦντες ἐροῦσιν· „μὴ βασιλεύων βασι- 100
 λεύσεις ἐφ' ἡμῖν“; ἢ ἀγνοεῖς, ὅτι οὐκ ἐσμεν αὐτόνομοι, ἀλλ' ὑπὸ ἀθα-
 5 νάτου βασιλέως, τοῦ μόνου θεοῦ, βασιλευόμεθα; τί δέ; „κυριεύων κυ-
 ριεύσεις ἡμῶν“ (Gen. 37,8); μὴ γὰρ οὐκ ἀσπασόμεθα καὶ ἔχομεν τε
 καὶ ἔξομεν εἰς τὸν αἰεὶ χρόνον τὸν αὐτὸν κύριον; ἢ δουλεύοντες οὕτω
 γεγήθαμεν, ὡς οὐδεὶς ἕτερος ἐπ' ἐλευθερίᾳ· καὶ γὰρ ἐστὶ τὸ δουλεύειν
 θεῷ πάντων ἀριστον, ὅσα ἐν γενέσει τετίμηται. εὐξαιμένη ἂν οὖν καὶ 101
 10 αὐτὸς δυνήθηται τοῖς γνωσθεῖσιν ὑπὸ τούτων ἐμμεῖναι βεβαίως· ὅπτηρες
 γὰρ καὶ κατὰ σκοποὶ καὶ ἔφοροι πραγμάτων, οὐ σωματίων, εἰσὶν ἀκριβο-
 δίκαιοι, πάντα νήφοντες τὸν αἰῶνα, ὡς ὑπὸ μηδενὸς ἔτι τῶν εἰλωθῶτων
 δελεάζειν ἀπατάσθαι. μεθύω δὲ ἄχρι νῦν ἐγὼ καὶ ἀσαφεῖα πολλῆ 102
 κέχρημαι καὶ βάρτρων καὶ τῶν ποδηγετησόντων ὥσπερ οἱ τυφλοὶ δέομαι·
 15 σκληριπτομένη γὰρ ἐγγίνοιτ' ἂν ἴσως μῆτε προσπταίειν μῆτε ὀλισθαίνειν.
 εἰ δέ τινες ἀνεξετάστους καὶ ἀπερισκέπτους εἰδότες ἑαυτοὺς οὐ σπουδά- 103
 ζουσι τοῖς ἐξητακῶσιν ἂ χρῆ πάντα ἀκριβῶς καὶ περισσευμένους ἀκο-
 λουθεῖν, ἀγνοοῦντες τὴν ὁδὸν ἐπισταμένους, ἴστωσαν ὅτι δυσαναπορεύτοις
 βραβύροις περιπαρέντες οὐδ' ἐπειγόμενοι προελθεῖν ἔτι δυνήσονται.
 20 ἐγὼ δὲ ἐκείνοις, ὅταν μικρὸν ἀνεθῶ τῆς μέθης, οὕτως εἰμι ἔνσπονδος, 104
 ὡς τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον εἶναι νομίζειν. καὶ νῦν οὐδὲν ἤττον
 τὸν ἐνυπνιαστήν, ὅτι γε καὶ ἐκεῖνοι, προβαλοῦμαι καὶ στυγῆσω· καὶ
 οὐδεὶς εὖ φρονῶν ἐπὶ τούτῳ μέμψαιτ' ἂν με τῷ τὰς πλειόνων γνώμας
 τε καὶ ψήφους αἰεὶ νικᾶν. ἐπειδὴν δὲ πρὸς ἀμείνω βίον μεταβαλῆ καὶ 105
 25 μηκέτ' ἐνυπνιάζεται μὴδὲ ταῖς κεναῖς τῶν κενοδοξῶν φαντασίαις ἰλυ-
 σπώμενος κακοπαθῆ μὴδὲ νύκτα καὶ σκότος καὶ πραγμάτων ἀδῆλων
 καὶ ἀτεκμάρτων συντυχίας ὄνειροπολῆ, περιαναστάς δὲ ἐκ τοῦ βαθέος 106
 ὕπνου διατελῆ μὲν ἐργηγορώς, ἐνάργειαν δὲ πρὸ ἀσαφείας καὶ πρὸ ψευ-
 δούς ὑπολήψεως ἀλήθειαν καὶ πρὸ νυκτὸς ἡμέραν καὶ φῶς πρὸ σκότους

2 ἰκέτας Mang.: οἰκέτας A 3. 4 βασιλεύσης A 9 post τετίμηται lacunam
 statuit Mang. 11 [εἰς] ἦσαν conl. Mang. 11. 12 ἀκριβοδίκαιοι scripsi:
 ἀκριβεῖς, δίκαιοι A 13 ἀσαφία A 15 σκληριπτομένη Hoesch.: σκ, lac. 5 litt.,
 μένω A 16. 17 σπουδάζουσι Hoesch.: σπου, lac. 7 litt. A 18 (οἱ) ἀγνο-
 οῦντες (τοῖς) conicio 19 ἐπειγόμενοι scripsi: ἐπιγινόμενοι A, ἐπινηχόμενοι conl.
 Mang. 20 ἔνσπονδος Mang.: ἔσπονδος A, ἔκσπονδος Hoesch. 23 με τῷ
 scripsi: μετὰ A, κατὰ conl. Mang., μοι τὸ vel με τοῦ Hoesch. πλειόνων scripsi:
 πλείω A, πλείους v, τῶν vid. add. 25. 26 ἰλυσπώμενος scripsi (εἰλυσπώμενος
 v): εἰλησπώμενος A 28. 29 ψεύδους A

- ἀποδέχεται καὶ τὴν μὲν γυναῖκα τοῦ Αἴγυπτίου, σώματος ἕδονην, εἰς αὐτὴν εἰσελθεῖν καὶ τῆς ὁμιλίας αὐτῆς ἀπολαῦσαι παρακαλοῦσαν ἀποστρέφεται (Gen. 39,7) διὰ πόθον ἐγκρατείας | καὶ ζῆλον εὐσεβείας p. 673 M.
- 107 ἄλεκτον, ὧν δὲ ἔδοξεν ἀλλοτριωθῆναι συγγενικῶν καὶ πατρῶων ἀγαθῶν μεταποιῆται πάλιν τὸ ἐπιβάλλον ἀρετῆς ἑαυτῷ μέρος δικαίων ἀνακτᾶσθαι καὶ ταῖς κατὰ μικρὸν ἐπανειῶν βελτιώσεσιν ὡς ἐπὶ κορυφῆς τοῦ ἑαυτοῦ βίου καὶ τέλους ἰδρυθεὶς ἀναφθέρχεται, δ παθῶν ἀκριβῶς ἔμαθεν, ὅτι „τοῦ θεοῦ“ (Gen. 50, 19) ἐστίν, ἀλλ’ οὐδενὸς ἔτι τῶν εἰς 5
- 108 γένεσιν ἰκόντων αἰσθητοῦ τὸ παράπαν, οἱ μὲν ἀδελφοὶ καταλλακτικῶς ποιήσονται συμβάσεις, τὸ μῖσος εἰς φιλίαν καὶ τὸ κακόνου εἰς εὖνοιαν 10 μεταβαλόντες, ἐγὼ δ’ ὁ τούτων ὁπαδὸς — πείθεσθαι γὰρ ὡς δεσπόταις
- 109 οἰκέτης ἔμαθον — ἐπανειῶν οὐκ ἐπιλείψω τῆς μετανοίας ἐκείνου· εἴ γε καὶ Μωσῆς ὁ ἱεροφάντης ἀξίεραστον καὶ ἀξιωματικόν οὖσαν αὐτοῦ τὴν μετάνοιαν ἐκ φθορᾶς ἀνασφύζει διὰ συμβόλου τῶν ὁστέων, ἀ κατορωρόχθαι μέχρι τοῦ παντός οὐκ ἔβητο δεῖν ἔαν (ἐν) Αἰγύπτῳ (Exod. 15, 19), παγγάλεπον ἡγούμενος, εἴ τι ἦνθησεν ἢ ψυχὴ καλόν, τοῦτ’ ἔβασαι μαρνανθῆναι καὶ κατακλυσθὲν ἀφανισθῆναι πλημμύρας, ἀς ὁ τῶν παθῶν Αἰγύπτου ποταμός, τὸ σῶμα, διὰ πασῶν τῶν αἰσθησεων ῥέων ἐνδελεγῶς ἐκδίδωσιν.
- 110 (16.) Ἡ μὲν οὖν ἐπὶ τῶν δραγμάτων φανείσα ὄψις ἀπὸ γῆς καὶ διά- 20 χρισίς εἶρηται· τὴν δὲ ἑτέραν καιρὸς ἤδη σκοπεῖν, καὶ ὡς ὄνειροκριτικῆ
- 111 τέχνῃ διαστέλλεται. „εἶδον“ οὖν φησὶν „ἐνώπιον ἕτερον καὶ διηγήσατο τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ καὶ εἶπεν· ὥσπερ (ὁ) ἦλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ ἔνδεκα ἀστέρες προσεκύουσι με· καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ πατήρ καὶ εἶπε· τί τὸ ἐνώπιον ὁ ἐνωπιόσθης; ἀρά γε ἐλθόντες ἐλευσόμεθα ἐγὼ καὶ ἡ 25 μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοὶ σου προσκυνῆσαι σοὶ ἐπὶ τὴν γῆν; ἐζήλωσαν δὲ αὐτὸν οἱ ἀδελφοί, ὁ δὲ πατήρ διετήρησε τὸ ῥῆμα“ (Gen. 37,9—11).
- 112 φασὶ τοῖνον οἱ μετεωρολογικοί, τὸν ζῳδιακὸν κύκλον μέγιστον ὄντα τῶν κατ’ οὐρανὸν δυοκαίδεκα ζῳδίοις, ἀφ’ ὧν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔσχε, κατηστερίσθαι, ἦλιον δὲ καὶ σελήνην αἰεὶ περὶ αὐτὸν εἰλουμένους ἕκαστον 30

2 αὐτὴν Mang.: αὐτὸν A 5 μεταποιῆται Hoesch.: μεταποιῆσαι A ἀρετῆς
om. Hoesch. 10 κακόνου Mang.: κακόν A 12 ἐπανειῶν οὐκ ἐπιλείψω A
13 Μωσῆς A 15 ἐν A, ἐν add. Hoesch. 16 πᾶν γάλεπον A 20 ἐπὶ
scripsi: ἀπὸ A δραγμάτων Mang.: πραγμάτων A γῆς (ληφθεῖσα) conicio
(cf. § 6) 21 καὶ secl. Cohn ὄνειροκριτικῆ A 22 διαστέλλεσθαι
coni. Mang. 23 ὁ add. Mang. 25 (τούτου) δ conicio, cf. § 135 29 ζῳδίοις
scripsi: ζωδίων A, ζωδίων σημείους coni. Mang. 30 κατηστερίσθαι A

διεξέρχασθαι τῶν ζῴδιων, οὐκ ἰσοταχεῖς, ἀλλ' ἐν ἀριθμοῖς καὶ χρόνοις ἀνίσους, τὸν μὲν ἐν ἡμέραις τριάκοντα, τὴν δὲ δωδεκατημορίῳ τούτων μάλιστα, ὅπερ ἡμερῶν δυεῖν καὶ ἡμίσεος ἐστίν. ἔδοξεν οὖν ὁ τὴν θεό- 113
 πεμπτον φαντασίαν ἰδὼν ὑπ' ἀστέρων ἔνδεκα προσκυνεῖσθαι, δωδέκατον
 5 συντάττων ἑαυτὸν εἰς τὴν τοῦ ζῴδιακού συμπλήρωσιν κύκλου. μέμνη- 114
 μαι δὲ καὶ πρότερόν τινας ἀκούσαι ἀνδρῶς δοκᾶ ἀμελλῶς οὐδὲ ῥαθύμως
 τῷ μαθήματι προσενεχθέντος, ὅτι οὐκ ἄνθρωποι μόνοι δοξομανοῦσιν,
 ἀλλὰ καὶ οἱ ἀστέρες καὶ περὶ πρωτείων ἀμιλλώμενοι δικαιοῦσιν οἱ
 p. 674 M. μείζους | αἰεὶ πρὸς τῶν ἐλαττόνων δορυφορεῖσθαι. ταῦτα μὲν οὖν, ὅπως 115
 10 ἂν ἀληθείας ἢ εἰκαιολογίας ἔχῃ, παρετέον τοῖς μετεωροθῆραις σκοπεῖν.
 λέγομεν δὲ ἡμεῖς, [ὡς] ὅτι ὁ σπουδῆς ἀκρίτου καὶ φιλονεικίας ἀλόγου
 καὶ κενῆς δόξης ἑραστής, αἰεὶ φυσώμενος ὑπ' ἀνοίας, οὐ μόνον ἀνθρώ-
 πους ὑπερχύπτειν ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν ὄντων φύσιν ἀξιοῖ. καὶ νομίζει 116
 μὲν ἑαυτοῦ χάριν τὰ πάντα γεγενῆσθαι, ἀναγκαῖον δ' εἶναι θασμὸν
 15 ἕκαστον ὡς βασιλεῖ φέρειν αὐτῷ, γῆν, ὕδωρ, ἀέρα, οὐρανόν· καὶ τσαούτη
 τῆς εὐθηθείας ὑπερβολῇ χρῆται, ὥστε οὐκ ἰσχύει λογίσασθαι, ὃ καὶ
 παῖς ἄφρων ἐννοηθεῖη, ὅτι τεχνίτης οὐδεὶς ἕνεκα μέρους ποτὲ ὄλον,
 ἀλλ' ἕνεκα τοῦ ὅλου μέρος δημιουργεῖ· μέρος δὲ τοῦ παντὸς ἀνθρώπος,
 ὥστε γεγωνῶς εἰς τὸ συμπλήρωμα τοῦ κόσμου δικαίως ἂν αὐτὸς ἐκείνῳ
 20 συντελοῖη. (17.) φλυαρίας δὲ ἄρα τσαούτης γέμουσί τινες, ὥστε ἀγα- 117
 νακτοῦσιν, εἰ μὴ ὁ κόσμος τοῖς βουλήμασιν αὐτῶν ἔποιτο. διὰ τοῦτο
 Ξέρξης μὲν ὁ Περσῶν βασιλεὺς, βουλούμενος τοὺς ἐχθροὺς καταπλῆξαι,
 μαγαλοουργίας ἐπίδειξιν ἔποιεῖτο, καινουργῶν τὴν φύσιν· γῆν μὲν γὰρ 118
 μετεστοιχείου καὶ θαλάτταν, ἀντιδιδούς πελάγει μὲν ἤπειρον, ἠπείρω
 25 δὲ πέλαγος, τὸν μὲν Ἑλλησπόντον ζευγνὸς γεφύραις, ὄρος δὲ τὸν Ἄθω
 ῥήγνους εἰς βαθεῖς κόλπους, οἱ πληροῦμενοι θαλάττης ὁ νέος καὶ χειρό-
 κμητος εὐθύς πόντος ἦσαν, τὸ παλαιὸν τῆς φύσεως ἐξάλλοιωθείς· τὰ 119

1 ἰσοταχεῖς (vel ἰσοταχῶς) Hoesch.: ἰσοταχοῦς A ἐναριθμοῖς A 2 δ' ἐν
 concilio δωδεκάτην μορίῳ A 5. 6 μέμνημαι Hoesch.: μέμνηται A
 10 ἢ corr. ex ἡ A εἰκαιολογίας concilio 11 ὡς seclusi 14 εἶναι] οἷον conl.
 Mang. 15 αὐτῷ A 16 χρῆσθαι, sed τ s. s. A ἰσχύει A:
 ἰσχύειν Hoesch. 17 οὐδὲ εἰς A μέρους Hoesch.: μέρος A 19 ὥστε]
 δε δὲ Hoesch. γεγωνῶς scripsi: γέγονεν A 20 συντελοῖη scripsi: συντελώνη
 A, συντελών ἢ v, συντελών εἴη conl. Cohn 21 αὐτῶν concilio 25 ζευγνὸς
 γεφύραις Hoesch.: ζευγνύσθαι φουραῖς A 26 οἱ A 26. 27 χειρόκμητος scripsi:
 γερότμητος A 27 τὸ παλαιὸν scripsi: τῷ παλαιῷ A, τοῦ παλαιοῦ conl. Mang.

- δὲ περίγεια, ὡς ἐδόκει, θαυματουργήσας ἀνέβαινε ταῖς τετολημμέναις ἐπινοίαις συνανάγων ἀσέβειαν ἑαυτῷ καὶ εἰς οὐρανὸν ὁ δύστηνος, ὡς τὰ ἀκίνητα κινήσων καὶ τὸν θεῖον στρατὸν καθαιρήσων, καί, τὸ λεγόμενον, ἀφ' ἱερᾶς ἤρχετο· τὸν γὰρ ἄριστον τῶν ἐκεῖ, τὸν ἡγεμόνα ἡμέρας ἧλιον, ἐτόξευεν, ὥσπερ οὐκ αὐτὸς ἀφανεῖ βέλει φρενοβλαβείας τιρωσκόμενος οὐ μόνον διὰ τὸ ἀδυνάτων ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἀνοσιωτάτων ἔργων ἔρᾶν, ὧν καὶ θάτερον μεγάλη τῷ ἐγχειροῦντι δύσκλεια ἦν.
- 121 Γερμανῶν δὲ πολυανθρωποτάτην μοῖραν — ἀμπωτίζει δὲ παρ' αὐτοῖς ἢ θάλαττα — λόγος ἔχει κατὰ τὰς ἐκεῖ παλιρροίας ἐπιδρομὰς ὠθουμένων μετὰ σπουδῆς, ἐπανατεινομένων γυμνὰ τὰ ἕϊφη, θέοντας ὡς 10
- 122 στίφος πολεμίων τὸ κυματούμενον πέλαγος ὑπαντιάζειν· (οὐς) ἄξιον μισεῖν μὲν, ὅτι ἐναντία ὄπλα δι' ἀθεοῦτητα κατὰ τῶν ἀδουλώτων τῆς φύσεως αἰρεῖσθαι τολμῶσι μερῶν, χλευάζειν δέ, ὅτι ἀδυνάτοις ἐγχειροῦσιν ὡς δυνατοῖς, νομίζοντες ὡς ζῶν καὶ ὕδωρ κεντεῖσθαι, τιρώσκεισθαι, κτείνεσθαι δύνασθαι, καὶ πάλιν ἀλγεῖν, δεδιέναι, φόβῳ τῶν 15 ἐπιόντων ἀποδιδράσκειν καὶ ὅσα ψυχῆς πάθη κατὰ τε ἡδονὰς καὶ ἀλγηδόνας ἀναδέχεσθαι. (18.) χθὲς | δ' οὐ πρόψην ἄνδρα τινὰ οἶδα τῶν p. 675 M. ἡγεμονικῶν, ὅς, ἐπειδὴ τὴν προστασίαν καὶ ἐπιμέλειαν εἶχεν Αἴγυπτου, τὰ πάτρια κινεῖν ἡμῶν διανοήθη καὶ διαφερόντως τὸν ἀγιώτατον καὶ φρικωδέστατον περὶ τῆς ἐβδόμης ὑπάρχοντα νόμον καταλύειν καὶ ὑπηρετεῖν 20 ἡνάγκασεν αὐτῷ καὶ τὰ ἄλλα ποιεῖν παρὰ τὸ καθεστὼς ἔθος, νομίζων ἀρχὴν ἔσσεσθαι καὶ τῆς περὶ τὰ ἄλλα ἐκδικαιτήσεως καὶ τῆς τῶν ὄλων
- 124 παραβάσεως, εἰ τὸ ἐπὶ τῇ ἐβδόμῃ πάτριον ἀνελεῖν δυνηθεῖη. καὶ μὴθ' οὐς ἐβιάζετο ὁρῶν εἰκοντας τοῖς ἐπιτάγμασι μῆτε τὴν ἄλλην πληθὺν ἡρεμοῦσαν, ἀλλὰ βαρέως καὶ τραχέως φέρουσαν τὸ πρᾶγμα καὶ ὡς ἐπ' 25 ἀνδραποδισμῷ καὶ πορθήσει καὶ κατασκαφῇ πατρίδος πενθοῦντάς τε
- 125 καὶ κατηφοῦντας, ἧξίου λόγῳ διδάσκειν παρανομεῖν, φάσκων· εἰ πολεμίων ἔφοδος αἰφνίδιον γένοιτο ἢ κατακλυσμοῦ φορὰ τοῦ ποταμοῦ ταῖς πλημ-

1 ἐπίγεια conicio	4 τόν] τὸ conicio	5 οὐκ] εἰ vel καὶ coni. Mang.
8 δὲ Λ: γε Hoesch. (in mg. A, in ed. γάρ)	ἀμποτίζειν Λ	9 ἐπιδρομαῖς coni. Mang.
11 οὐς add. Mang.	14 δυνατοῖς Mang.: δυνατόν Λ	18 ἐπειδὴ huc transposui: ante τὰ habet Λ
19 ἀγιώτατον scripsi: ἀγιωδέστατα A, ἀγιωδέστατον Mang.	19. 20 φρικωδέστατον Mang.: φρικωδέστατα Λ	21 αὐτῷ] ἐν αὐτῇ Markland
26. 27 πενθοῦντες et κατηφοῦντες Λ		

S ss. Arist. Eth. Nicom. III 1 p. 1229 b 27: εἰ μὴδὲν φοβῶτο, μῆτε σεισμόν μῆτε τὰ κύματα, καθάπερ φασὶ τοὺς Κελτοὺς. Strabo VII 2,1: οὐκ εὐ δ' οὐδὲ ὁ φήσας ὄπλα αἰρεῖσθαι πρὸς τὰς πλημμυρίδας τοὺς Κίμβρους . . .

μύραις παρρηξάντος τὸ χῶμα ἢ ῥιπὴ πυρὸς ἢ κεραυνία φλὲς ἢ λιμὸς
 ἢ λοιμὸς ἢ σεισμός ἢ ὅσα ἄλλα κακὰ χειροποιήτα καὶ θεήλατα, μεθ'
 ἡσυχίας πάσης οἴκοι διατρίψετε; ἢ μετὰ τοῦ συνήθους σχήματος προ- 126
 ελεύσεσθε, τὴν μὲν δεξιὰν εἴσω χεῖρα συναγαγόντες, τὴν δὲ ἐτέραν
 5 ὑπὸ τῆς ἀμπεχόνης παρὰ ταῖς λαγόσι πῆξαντες, ἵνα μηδ' ἄκοντές τι
 τῶν εἰς τὸ σωθῆναι παράσχησθε, καὶ καθεδεῖσθε ἐν τοῖς συναγωγίσι 127
 ὤμων, τὸν εἰωθότα θάσσον ἀγείροντες καὶ ἀσφαλῶς τὰς ἱεράς βίβλους
 ἀναγινώσκοντες κἄν εἴ τι μὴ τρανὲς εἴη διαπτύσσοντες καὶ τῇ πατριῷ
 φιλοσοφίᾳ διὰ μακρηγορίας ἐνευκαιροῦντές τε καὶ ἐνσχολάζοντες; ἀλλὰ 128
 10 γὰρ ἀποσεισάμενοι πάντα ταῦτα πρὸς τὴν ἑαυτῶν καὶ γονέων καὶ τέκνων
 καὶ τῶν ἄλλων οἰκειοτάτων καὶ φιλάτων σωματίων, εἰ δὲ δεῖ τάληθες
 εἰπεῖν, καὶ κτημάτων καὶ χρημάτων, ὡς μηδὲ ταῦτα ἀφανισθεῖη, βοή-
 θειαν ἀποδώσεσθε. καὶ μὴν οὗτος αὐτὸς ἐγὼ τὰ λεχθέντα, ἔφη, πάντα 129
 εἰμί, τυφῶς, πόλεμος, κατακλυσμός, κεραυνός, λιμηρὰ καὶ λοιμώδης
 15 νόσος, ὁ τινάττων καὶ κυκῶν τὰ παγίως ἐστῶτα σεισμός, εἰμαρμένης
 ἀνάγκης οὐκ ὄνομα, ἀλλ' ἐμφανῆς ἐγγὺς ἐστῶσα δύναμις. τί οὖν τὸν 130
 ταῦτα λέγοντα ἢ διανοούμενον αὐτὸ μόνον εἶναι φῶμεν; ἀρ' οὐκ ἐκτό-
 πιον; ὑπερωκεάνιον μὲν οὖν ἢ μετακόσμιόν τι καινὸν κακόν, εἴ γε τῷ πάντα
 μακαρίῳ ὁ πάντα βαρυσάμιων ἑαυτὸν ἐξομοιοῦν ἐτόλμησεν. ὑπερθεῖτ' ἂν οὐ- 131
 p. 676 M. τος ἦλιον καὶ σελήνην καὶ τοὺς ἄλλους ἀστέρας βλασφημεῖν. | ὅποτε τι τῶν
 21 ἐλπισθέντων κατὰ τὰς ἐτησίους ὥρας ἢ μὴ συνόλους ἢ μὴ ῥαδίως ἀποβαί-
 νοι, φλογμὸν μὲν θέρους, κρυμὸν δὲ [καὶ] χειμῶνος βαρὺν κατασκήπτουτος,
 ἔαρος δὲ καὶ μετοπώρου, τοῦ μὲν πρὸς εὐκαρπίαν ἐστεριωμένου, τοῦ
 δὲ πρὸς νοσημάτων γενέσεις εὐτοκίᾳ χρωμένον; πάντα μὲν οὖν ἀνα- 132
 25 σείων κάλων ἀχαλίονο στόματος καὶ κακηγόρου γλώττης, ὥσπερ τὸν
 εἰωθότα δασμὸν οὐκ ἐνεγκόντας τοὺς ἀστέρας αἰτιάσεται, τιμᾶσθαι μο-
 νονόη καὶ προσκυνεῖσθαι δικαίων ὑπὸ τῶν οὐρανίων τάπιγεια καὶ περιτ-

- 3 διατρίψεται A 5 ἐκόντες conī. Markland 6 καθεδεῖσθαι (e s. s.) A
 7 ἀγείροντες Mang.: ἐγείροντες A ἀσφαλῶς Mang.: ἀσφαλεῖς A τὰς Mang.:
 τε A 8 διαπτύσσοντες Mang.: διαπτύοντες A 11 δεῖ Hoesch.: δὴ A
 13 ἀποδώσεσθε scripsi: ἀποδέσθαι A, ἐπαποδώσεσθε conī. Mang., ἀποδώσεσθε v
 14 λιμηρὰ Hoesch.: λοιμῶρα A 16 τὸν scripsi: ἦν A, ἂν conī. Hoesch., secl.
 Mang. 18 (καὶ) καινόν conicio 19 ὑπερθεῖτ' ἂν scripsi: ὑπερθ, lac. 1—2 litt.,
 αν A, ὑπερθεν ἔτ' v, ὑπερθετ' ἂν Hoesch. 20 prius ἢ Hoesch.: εἰ A 22 φλογ-
 μὸν et κρυμὸν alterum in alterius locum transp. Cohn καὶ secl. Mang.
 23 πρὸς Mang.: ἦρος A εὐκαρπίαν Hoesch.: ἀκαρπίαν A 24. 25 ἀνασειών
 Mang.: ἀνασειεῖν A 25 κάλων A κακηγόρου Mang.: κατηγόρου A
 26 ἀστέρας Mang.: δ' ἑτέρας A 27 δικαίων Richter: δικαίου A, δικαίωσας conī.
 Mang. οὐρανίων Mang.: οὐρανῶν A

- τότερον ἑαυτόν, ὅσῳ καὶ τῶν ἄλλων ἄνθρωπος ὦν διενηνοχέαι ζῶων
 133 δοκεῖ. (19.) τοιοῦτοι μὲν οἱ κορυφαῖοι τῆς κενῆς ἡμῶν δόξης γράφονται,
 τοὺς δὲ χορευτάς ἐν μέρει κατ' αὐτοὺς ἴδωμεν. οὗτοι μὲν ἐπιβουλεύ-
 ουσιν αἰεὶ τοῖς ἀσκηταῖς ἀρετῆς· οὗς ὅταν ἴδωσι σπουδάζοντας τὸν αὐτῶν
 βίον ἀληθεῖα ἀδόλῳ φαιδρύνειν καὶ ὡς πρὸς σεληνιακὸν ἦ τὸ ἀφ' ἡλίου 5
 καθαρὸν φέγγος ἀγλάειν, ἀπαρτῶντες ἢ βαρύνοντες κωλύουσιν, εἰς τὸν
 ἀσεβῶν ἀνήλιον χῶρον εἰσελαύνοντες, ὃν ἐπέχουσι νύξ βαθεῖα καὶ σκότος
 ἀτελεύτητον καὶ εἰδῶλων καὶ φασμάτων καὶ ὄνειράτων ἔθνη μυρία,
 134 κακεῖ καταδύσαντες προσκυνεῖν ὡς δεσπότης ἀναγκάζουσι. τὸν μὲν γὰρ
 φρονήσεως ἀσκητῆν ὑπολαμβάνομεν ἥλιον, ἐπειδήπερ ὁ μὲν τοῖς σώ- 10
 μασιν, ὁ δὲ τοῖς κατὰ ψυχῆν πράγμασιν ἐμπαρῆχει φῶς, τὴν δὲ παι-
 δεῖαν, ἣ κέρχρηται, σελήνην — ἐν νυκτὶ γὰρ ἡ ἐκτέρας εἰλικρινεστάτη
 καὶ ὠφελιμοτάτη χρῆσις ἐστίν — ἀδελφούς· δὲ τοὺς παιδεῖας καὶ
 ἀσκητικῆς ψυχῆς (ὡς) ἂν ἐγγόνους ἀστείους λόγους, οὗς πάντας ὄρθην
 ἀτραπὸν εὐθύνοντας τοῦ βίου παλαίσμασι πολυτρόποις καὶ πολυμηχάνοις 15
 αὐχενίζοντες ἐκτραχλιζέειν καὶ καταρράττειν ὑποσκελιζόντες οἱ μὴδὲν
 135 ὑγιᾶς μήτε λέγειν μήτε φρονεῖν ἐγνωκότες ἀξιοῦσι. διὸ καὶ ἐπιτιμᾶ τῷ
 τοιοῦτῳ τιθασῶς ὁ πατήρ, οὐκ Ἰακώβ, ἀλλ' ὁ καὶ τούτου πρεσβύτερος
 ὄρθος λόγος φάσκων· „τί τὸ ἐνύπνιον τοῦτο ἐνουπιάσθης“ (Gen. 37, 10);
 136 ἀλλ' οὐκ ἐνούπνιον εἶδες; ἢ ὑπέλαβες, ὅτι τὰ φύσει ἐλεύθερα ἀνθρω- 20
 πείων ἀνάγκη δοῦλα εἶσται καὶ ὑπήκοα τὰ ἄρχοντα καί, τὸ ἐτι παρα-
 δοξότερον, οὐκ ἄλλων ὑπήκοα ἀλλὰ τῶν ἀρχομένων, οὐδ' ἑτέρων
 δοῦλα ἀλλὰ τῶν δουλευόντων; εἰ μὴ ἄρα κράτει θεοῦ τοῦ μόνου
 πάντα δυνατοῦ, ἧ καὶ τὰ ἀκίνητα κινεῖν καὶ τὰ φοροῦμενα θέμις ἰδρύ-
 137 σασθαι, μεταβολὴ τῶν καθιστώτων γένοιτο πρὸς τάναντία. | ἐπεὶ τίνα p. 677 M.
 εἶδει λόγον τὸ ὀργίζεσθαι καὶ ἐπιτιμᾶν τῷ τὴν καθ' ὕπνον φαντασίαν 26
 ἰδόντι; μὴ γὰρ ἐκὼν εἶδον αὐτήν; ἔρεῖ, τί μοι τὰ τῶν ἐκ προνοίας
 ἡδικοκῶτων ἐπάγεις ἐγκλήματα; τὸ προσπεσὸν ἐξώθεν καὶ πλῆξάν μου

2	καυῆς A	γραφῆσθων conicio (cf. e. gr. § 205)	3	κατ' αὐτοὺς scripsi:
	καθ' αὐτοὺς A	4 τοῖς Hoesch.: τῆς A		αὐτῶν conicio
	τες Mang.: ἀπαντῶντες A	7 καὶ om. v	8	ἔθνη Hoesch.: ἔθη A,
	εἶθη con. Mang.	9 καταδύσαντας con. Mang.		δεσπότης (ἐαυτοῦς) conicio
10	ἡλιον] ἦ, tum lacuna A	ὁ Mang.: lacuna in A, οἱ Hoesch.	12	ἦ] 12 ἦ]
	ἦ A	14 ὡς add. Mang.	16	ὑποσκελιζόντας A
	τιθᾶσω A, ἀτιθᾶσω v	οὐχ A	19	τοῦτο (δ) conicio, cf. § 111
20	ἀλλ'] ἀρ' con. Hoesch., ὄναρ con. Mang.	20.	21	ἀνθρώπων con. Mang.
23	κράτει Mang.: κρατεῖν A, τῷ κράτει in appendice con. Mang.	26		ὀργίζεσθαι
	Cotelerius: ὀρίζεσθαι A	28		ἐπάγεις A

τὴν διάνοιαν αἰφνίδιον ἄκοντος διηγησάμην. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἔστι περὶ 138
 ὀνειράτος ὁ παρῶν λόγος, ἀλλὰ περὶ πραγμάτων ἑοικότων ἐνυπνίους· ἃ
 τοῖς μὴ λίαν κεκαθαρμένοις μεγάλα καὶ λαμπρὰ καὶ περιμάχγητα εἶναι
 δοκεῖ, μικρὰξὸντα καὶ ἀμυδρὰ καὶ χλεύης ἐπάξια παρ' ἀδεκάστοις ἀλγ-
 5 θείας βραβευταῖς.

(20.) Ἄρ' οὖν, φησίν, ἐλευθεροῦμαι μὲν (ὁ) ἄρθρος λόγος, ἐγώ, 139
 ἀφίξεται δὲ καὶ ἡ τοῦ φιλομαθοῦς θιάσου [ψυχῆ] μήτηρ ὁμοῦ καὶ
 τροφός, ἀρετῶσα παιδεία, συντενοῦσι δὲ καὶ οἱ ἀμφοτέρων ἡμῶν ἔγγονοι
 καὶ σπάντες ἀντικρῶς οὕτω κατὰ στοιχον ἐν κόσμῳ τὰς χεῖρας ἐξάραντες
 10 προσευξόμεθα τῶφον πρότερον ἀφέντες; εἶτα καταβαλόντες ἑαυτοὺς 140
 εἰς τὸ ἔδαφος ποτινᾶσθαι καὶ προσκυνεῖν ἐπιχειρήσωμεν; ἀλλὰ μὴ ἐπι-
 λάμψαι ποτὲ τοῦτοις γινομένοις ἥλιος, ἐπεὶ βαθὺ μὲν σκότος κακοῖς,
 τηλαυγὲς δὲ φῶς ἀγαθοῖς ἐφαρμόζει. τί δ' ἂν γένοιτο μείζον κακὸν
 ἢ τὸν πλαστὸν καὶ φένακα τῶφον ἀντὶ τῆς ἀπλάστου καὶ ἀψευδοῦς
 15 ἀτυφίας ἐπαινεῖσθαι τε καὶ θαυμάζεσθαι; παγκάλως δὲ προσδιέσταται 141
 τὸ „διετήρησεν ὁ πατήρ τὸ ῥῆμα“ (Gen. 37, 11)· ψυχῆς γὰρ οὐ νεω-
 τέρας οὐδὲ ἀγόνου καὶ ἐστειρωμένης, ἀλλὰ τῶν ὄντι πρεσβυτέρας καὶ
 γενεῶν ἐπισταμένης ἔργον ἐστὶ συζῆν εὐλαβεῖα καὶ μηδενὸς καταφρονεῖν
 τὸ παράπαν, ἀλλὰ τὸ ἄδραστον καὶ ἀνίκητον τοῦ θεοῦ κράτος κατεπηγ-
 20 χεῖναι καὶ περιαιθεῖν ἐν κύκλῳ, τί ἄρα ἀποβήσεται τὸ τέλος αὐτῆ.
 διὰ τοῦτο καὶ τὴν Μωυσέως ἀδελφὴν — ἐλπίς δὲ παρ' ἡμῖν τοῖς 142
 ἀλληγορικοῖς ὀνομάζεται — φασὶν ἀποσκοπεῖν μακρόθεν (Exod. 2, 4)
 οἱ χρῆσμοί, πρὸς τὸ τοῦ βίου δῆπου τέλος ἐμβλέπουσαν, ἵνα αἰσιον
 ἀπαντήσῃ, τοῦ τελεσφόρου καταπέψαντος αὐτὸ ἄνωθεν ἀπ' οὐρανοῦ.
 25 πολλοὶ γὰρ πολλάκις ἅπλωτα πελάγη διαβαλόντες καὶ μακρὸν πλοῦν 143
 οὐρίοις πνεύμασιν ἀκίνδουοι παραπεμφθέντες ἐν αὐτοῖς λιμέσιν ἐξάφηνγς
 ἐναυάγησαν, μέλλοντες ἤδη προσορμίζεσθαι. μυρίοι δὲ καὶ βαρεῖς καὶ 144
 πολυεταῖς πολέμους ἀνὰ κράτος ἐλόντες καὶ ἄτρωτοι διατελέσαντες, ὡς

4 παρ' ἀδεκάστοις Mang.: παρὰ δὲ ἐκάστοις A 6 ὁ addidi ὄρθος Hoesch.:
 ὄρθως A 7 τοῦ] τῆς Mang. θιάσου secl. Mang. ψυχῆ seclisi,
 ψυχῆς conl. Mang. 8 συντενοῦσι Mang.: συντείνουσι A 9 κατὰ στοιχον scripsi:
 κατὰστιχον A κατὰ στίχον v 10 προσευξόμεθα Mang. (τόν) τῶφον conicio
 ὑφέντες conl. Mang. 11 ἐπιχειρήσωμεν Mang. 12 ἐπὶ A 13 φῶς Hoesch.:
 φωτός A 14 πλάστην conl. Mang. 15 προσδιέσταται Mang.: προδιέσταται A
 19 ἀδιᾶδραστον conl. Mang. 21 Μωϋσέος A 22 ἀποσκοπεῖν vel κατα-
 σκοπεύειν (v. Exod. 2, 4) Cohn: ἀποσκοπεύειν A 24 αὐτὸ Mang.: αὐτῶ A
 25 ἅπλωτα πελάγη Mang.: πλωτὰ μεγάλα A 26 διαβαλόντες Mang.: διαλαζόντες A
 27 μυρίοι Mang.: μυρίους A

- μηδ' ἐπιφάνειαν ἄκραν νυχθῆναι, ἀλλ' ὥσπερ ἐκ | πανηγύρεως κοινο- p. 678 M.
 δήμου καὶ δημοτελοῦς ἑορτῆς τελεῖν * * * ὀλοκλήροις καὶ παντελεσί,
 μεθ' ἱλαρᾶς ἐπιστρέψαντες εὐθυμίας ἐν ταῖς ἰδίαις ὑφ' ὧν ἤριστ' ἐχρήν
 ἐπεβουλεύθησαν οἰκίαις, τὸ λεγόμενον τοῦτο, «βόες ἐπὶ φάτῃ» σφα-
 145 γέντες. (21.) ὥσπερ δὴ ταῦτα ἀπροσδόκητοι καὶ ἀτέκμαρτοι συντυχίαι 5
 κατασκήπτειν φιλοῦσαν, οὕτως καὶ τὰς περὶ ψυχῆς δυνάμεις ἀντιωθοῦσι
 πρὸς τάναντία καὶ ἀντιμετακλίνουσιν, ἣν οἰαί τε ὦσι, καὶ ἀνατρέφαι
 βιάζονται. τίς γὰρ εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου παρελθὼν ἄπτωτος ἔμεινε;
 146 τίς δ' οὐχ ὑπεσκελίσθη; εὐδαίμων δ' ὁ μὴ πολλάκις. τίνι δ' οὐκ ἐφή-
 δρευεν ἢ τύχῃ, διαπνεύουσα καὶ συλλεγομένη ῥώμῃν, ἵνα συμπλακεῖσα 10
 147 εὐθὺς ἐξαρπάσῃ, πρὶν φθάσαι τὸν ἀντίπαλον κόνισσασθαι; οὐκ ἤδη τινὰς
 ἴσμεν ἐκ παιδῶν εἰς γῆρας ἀφιγμένους, οἱ μηδεμίαν ἐπήσθοντο ταραχῆς
 εἴτε δι' εὐμοιρίαν φύσεως εἴτε διὰ τὴν τῶν τρεφόντων καὶ παιδευόντων
 ἐπιμέλειαν εἴτε καὶ ἀμφοτέρα, βαθείας δ' εἰρήνης ἀναπλησθέντας τῆς
 (ἐν) ἑαυτοῖς, ἢ πρὸς ἀλήθειάν ἐστιν εἰρήνην, τῆς κατὰ τὰς πόλεις ἀρχέ- 15
 τυπον, καὶ διὰ τοῦτ' εὐδαίμονας νομισθέντας, ὅτι τὸν ὑπὸ τῶν παθῶν
 ἀναρριπιζόμενον ἐμφύλιον πόλεμον, ἀργαλεώτατον ὄντα πολέμων, οὐδ'
 ὄναρ ἐπήσθοντο, εἴτ' ἐν αὐταῖς τοῦ βίου ταῖς δυσμαῖς ἐξοκειλαντάς τε
 καὶ ναυαγήσαντας ἢ περὶ γλώτταν ἄθυρον ἢ περὶ γαστέρα ἀπληστον ἢ
 148 περὶ τὴν τῶν ὑπογαστρίων ἀκράτορα λεγνείαν; οἱ μὲν γὰρ τὸν μερι- 20
 κιδῶδη τῶν ἀσώτων, ἄτιμον, ἀποκρήρυκτον, αἰσχρὸν βίον ἐξήλωσαν «ἐπὶ
 γῆρας οὐδῶ», οἱ δὲ τὸν πανοῦργον καὶ συκοφάντην καὶ ῥαδιουργόν,
 ἀπαρχόμενοι φιλοπραγμοσύνης, ὅτε εἰκὸς ἦν ἧδη καὶ παλαιὰν οὖσαν

1 νυχθῆναι Mang.: μιχθῆναι A 1. 2 καινοδήμου A 2 δημοτελεῖς v ἑορτῆς
 Mang.: ἑορτάς A τελεῖν, tum lacuna 10 litt. A: ἐπανελεθεῖν (ἐξελεθεῖν Cohn) τοῖς
 σώμασιν conicio, μέλεισιν add. vel ὀλοκλήροι καὶ παντελεῖς conii. Mang. 4 οἰκει-
 αῖς A φάτῃ Mang.: φάτῃς A 5 δὲ Mang. 6 κατασκήπτειν Mang.:
 κατασκάπτειν A 7 ἦν Unna, Über den Gebrauch der Absichtssätze bei Philo p. 35:
 ἦν A οἰαί τε A 9 ὑπεσκελίσθη Flor. Laur.: ὑποσκελισθείς A 9. 10 ἐφή-
 δρευεν conii. Mang. 11 φθάσει A οὐκ ἤδη Hoesch.: οὐκ εἰ δὴ A, οὐχὶ δὴ
 Mang. 12 ἐπήσθοντο Mang.: ἐπειθοντο A, ἐπειρώοντο conii. Hoesch. 13 εὐμοιρίαν
 Mang.: εὐμάρειαν A 14 καὶ A: καὶ δι' v 14. 15 τῆς ἐν Mang.: τῆν A
 15 αὐτοῖς Mang. 15. 16 ἀρχέτυπον Hoesch.: ἀρχετύπων A 16 εὐδαίμονας A
 εὐδαίμονισθέντας conii. Mang. 16. 17 accusativi pro genetiuis offendunt
 16 ὑπὸ scripsi: ἀπὸ A 18. 19 ἐξοκειλαντάς et ναυαγήσαντας Hoesch.: ἐξωκειλαντες
 (sic) et ναυαγήσαντες A 19. 20 ter παρὰ conii. Mang.

4 Hom. Od. δ 535. 8. 9 Flor. Laur. No. 17: τίς εἰς—πολλάκις. 19 cf.
 Theogn. 421 et ἀθυρογλώττος apud Eur. Or. 903. 21. 22 Hom. Il. X 60 al.

- καταλῶσαι. διὸ χρὴ τὸν θεὸν ποτινῆσθαι καὶ λιπαρῶς ἰκετεῦναι, ὅπως 149
 τὸ ἐπικύριον ἡμῶν γένος μὴ παρέλθῃ, κελεύσει δὲ διαιωνίζειν αὐτοῦ
 τὸν σωτήριον ἔλεον· χαλεπὸν γὰρ εἰρήνης ἀκράτου γευσασμένου κωλυ-
 θῆναι κορεσθῆναι. (22.) ἀλλὰ φέρε, δι΄ ἧς κουφότερόν ἐστι κακὸν ὁ 150
 5 λιμὸς οὗτος, ἔρωτα καὶ πόθον ἔχων παρηγορούμενος. ὅταν δὲ ἀπ' ἐτέ-
 ρας πηγῆς, ἧς θολερόν καὶ νοσερόν τὸ νῆμα, τὰς ἀνάγκαις (τοῦ) πιεῖν ἕμερον
 ἐμπορεῖσθαι δέη, τότε ἀνάγκη γλυκυπέκρου πληρουμένους ἴδοντες ἐν
 ἀβιώτῳ βίῳ διαζῆν, τοῖς βλαβεροῖς ὡς ὠφελίμοις ἐπιτρέχοντας ἀγνοίᾳ
 τοῦ συμφέροντος. ἡ δὲ τῶν κακῶν ἀνιαρωτάτη φορὰ γίνεται τούτων, 151
 10 ἐπειδὴν αἱ ἄλογοι δυνάμεις τῆς ψυχῆς ἐπιθέμεναι ταῖς τοῦ λογισμοῦ
 p. 679 M. κρατήσωσιν. ἔως μὲν γὰρ ἡ βουκόλια | βουκόλοις ἢ ποιμέσι ποίμνια ἢ 152
 αἰπόλοις αἰπόλια πειθαρχεῖ, τὰ περὶ τὰς ἀγέλας κατορθοῦται· ἐπειδὴν δὲ
 ἀσθενέστεροι τῶν θρεμμάτων οἱ ἐπιστατοῦντες ἀγελάρχαι γίνονται,
 πληγμελεῖται τὰ πάντα καὶ συμβαίνει ἀταξία μὲν ἐκ τάξεως, ἀκοσμία δ'
 15 ἐξ εὐκοσμίας, ταραχὴ δ' ἐξ εὐσταθείας καὶ σύγχυσις ἐκ διακρίσεως, αἶτε
 μηδεμιᾶς ἔτι νομίμου καθεστῶσης ἐπιστασίας· εἰ γὰρ ἦν, ἤδη καθή-
 ρητο. τί οὖν; οὐκ οἴομεθα καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς θρεμμάτων μὲν ἀγέλην 153
 εἶναι, παρόσον ἀποτέμνηται ψυχῆς τὸ ἄλογον στίφος, ἀγελάρχην δὲ τὸν
 ἡγεμόνα νοῦν; ἀλλ' ἔως μὲν ἔρρωται τε καὶ ἰκανὸς ἀγελαρχεῖν ἐστίν,
 20 ἐνδίκως ἅπαντα καὶ συμφερόντως ἐπιτελεῖται. ὅταν δὲ ἀσθενείᾳ τις 154
 ἐπιγένηται τῷ βασιλεῖ, συγκαίμειν ἀνάγκη καὶ τὸ ὑπήκοον· καὶ ὅτε
 μάλιστα ἡλευθερωθῆναι δοκεῖ, τότε μάλιστα γίνεται ἐτοιμώτατον ἄθλον
 κείμενον τοῖς βουλομένοις αὐτὸ μόνον κινίσασθαι. πέφυκε γὰρ ἀναρχία
 μὲν ἐπίβουλον, ἀρχὴ δ' εἶναι σωτήριον, καὶ μάλισθ' ἡ νόμος καὶ δίκη
 25 τετίμηται· αὕτη δ' ἐστὶν ἡ σὺν λόγῳ.
 (32.) Τὰ μὲν δὴ τῆς κενῆς δόξης ὄνειρατα ὧδε ἡκριβώσθω· 155
 τὰ δὲ τῆς γαστριμαργίας εἶδη πόσις τε καὶ βρώσις, ἀλλὰ τῇ μὲν οὐ
 ποικίλων, τῇ δὲ μυρίων ὄσων ἴδυσμάτων καὶ παραρτυμάτων χρεία.
 ταῦτα μέντοι δυσὶ φρονισταῖς ἐπανατίθεται, τὰ μὲν τῆς περιέργου πό-
 30 σεως ἀρχαιονογῶφ, τὰ δὲ τῆς ἀναγκαιοτέρας ἐδωδῆς ἀρχαιοστοποιῶφ.

2 κελεύσει A συνδιαίωνζειν αὐτῷ conii. Mang. 6 τοῦ add. Mang.
 7 πληρουμένους Mang.: πληρουμένης A 9 ἀνιαρωτάτη A 13 γίνονται v
 15 σύγχυσις e codice Coll. S. Trin. Mang.: συγχύσις A 16. 17 καθήρηται
 conicio 18 (λόγον) ἐκτέμνηται conicio 19 ἰκανῶς A 20 ἅπαντα
 Mang.: ἔγοντα A 23. 24 ἀναρχία et ἀρχὴ scripsi: ἀναρχίαν et ἀρχὴν A
 25 αὕτη scripsi: αὕτη A 27 τῇ Mang.: τῆς A 28 ποικίλων Mang.:
 ποικίλα A τῇ Mang.: τῆς A 29 φαντασταῖς conii. Mang.
 30 ἀναγκαιοτέρας scripsi: ἀνθηροτέρας A

- 156 σφόδρα δ' ἐξητασμένως μιᾷ νυκτὶ φαντασιούμενοι τοὺς ὀνείρους εἰσά-
γονται· πρὸς γὰρ τὴν αὐτὴν χρεῖαν σπεύδουσιν ἀμφοτέροι, τροφήν οὐχ
ἀπλήν, ἀλλὰ τὴν μεθ' ἡθονῆς καὶ τέρψεως εὐτρεπιζόμενοι. καὶ ἐκά-
157 τερος μὲν περὶ τροφῆς ἡμισυ πονεῖται, ἀμφοτέροι δὲ περὶ πᾶσαν. ἔστι
δὲ καὶ θάτερον μέρος ὀλκὸν θατέρου· καὶ γὰρ οἱ φαγοντές εὐθύς ὀρέ- 5
γονται ποτοῦ καὶ αὐτὰ καὶ ἔδωκεν οἱ πότιντες ὥστε οὐχ ἥμισυ καὶ διὰ
158 τοῦτο χρόνον τὸν αὐτὸν τῆς φαντασίας ἀμφοτέροις ἀναγεγράφθαι. ὁ
μὲν οὖν ἀρχαιονοχὸς οἰνοφυλίαν, ὁ δὲ ἀρχισιτοποιὸς λαιμαργίαν ἔλαχε.
φαντασιούται δὲ ἑκάτερος τὰ οἰκεῖα, ὁ μὲν οἶνον καὶ τὸ γεννητικὸν
οἴνου φυτόν, ἄμπελον, ὁ δ' ἐπὶ κανῶν διακειμένους ἐκκεκαθαρμένους 10
159 ἄρτους καὶ κανηφοροῦντα ἑαυτὸν (Gen. 40, 16. 17). ἀρμόττον δὲ ἂν
εἶη πρότερον τὸ πρότερον ἐξετάζειν ὄναρ, ἔστι δὲ τοιόνδε· «ἐν τῷ
ὑπνῷ μου ἦν ἄμπελος ἐναντίον μου· ἐν δὲ τῇ ἀμπέλῳ τρεῖς πυθμένες
καὶ αὐτὴ θάλλουσα ἀνενηνοχουῖα βλαστούς· πέπειροι βότρυες σταφυλῆς.
καὶ τὸ ποτήριον Φαραῶ ἐν τῇ χειρὶ μου· | καὶ ἔλαβον τὴν σταφυλὴν p. 680 M.
καὶ ἐξέθλιψα αὐτὴν εἰς τὸ ποτήριον, καὶ ἔδωκα τὸ ποτήριον εἰς τὰς 16
160 χεῖρας Φαραῶ» (Gen. 40, 9—11). θαυμασίως γε προανεφθέγγετο καὶ
ἀψευδῶς ἔχει τὸ «ἐν τῷ ὑπνῷ μου.» τῷ γὰρ ὄντι ὁ μὴ τὴν δι'
οἴνου μέθην μᾶλλον ἢ τὴν δι' ἀφροσύνης ἐπιτηδεύων, ὀρθότητι καὶ
ἐγγηγῶσει δυσχεραίων, ὥσπερ οἱ κοιμώμενοι καταβέβληται καὶ παρῆται 20
καὶ καταμέμυκε τὰ τῆς ψυχῆς ὄμματα, οὐδὲν οὐθ' ὄραν οὐτ' ἀκούειν
161 τῶν θεᾶς καὶ ἀκοῆς ἀξίων οἴος τε ὦν· ἡττημένος δὲ τυφλὴν καὶ ἀχει-
ραγώγητον, οὐχ ὁδόν, ἀλλ' ἀνοδίαν τοῦ βίου διεξέρχεται, βᾶτοις καὶ
τριβόλοις περιπειρόμενος, ἔστι δ' ὅτε καὶ κατὰ κρημῶν κυλιόμενος καὶ
ἄλλοις ἐπιφερόμενος, ὡς ἐκείνους τε καὶ ἑαυτὸν οἰκτρῶς διαφθεῖρειν. 25
162 ὁ δὲ βαθὺς καὶ διωλύγιος ὕπνος, ᾧ πᾶς κατέχεται φαῦλος, τὰς μὲν
ἀληθεῖς καταλήψεις ἀφαιρεῖται, ψευδῶν δὲ εἰδώλων καὶ ἀβεβαίων φαν-
τασμάτων ἀναπύμπλησι τὴν διάνοιαν, τὰ ὑπαίτια (ὡς) ἐπαινετὰ ἀνα-
πειθῶν ἀποδέχεσθαι. καὶ γὰρ νυκτὶ λύπην ὡς χαρὰν ὀνειροπολεῖ καὶ
οὐχ αἰσθάνεται, ὅτι τὸ ἀφροσύνης καὶ τοῦ παραπαίειν * * * φυτόν, 30
163 ἄμπελον, ὄρα. «ἦν» γὰρ φησιν «ἄμπελος ἐναντίον μου» (Gen. 40, 9),

10 κανῶν Mang.: κανὸν A, κανοῦ Hoesch.

14 post βλαστούς add. καὶ Hoesch.

18 ἔχει fort. del. vel lin. 17 γε (δ) scrib.

τὸ Hoesch.: τῷ A prius τῷ per

errorem om. Mang. μὴ secl. Hoesch.

19 δι' ἀφροσύνης Hoesch.: διὰ

σωφροσύνης A ὀρθότητι conl. Mang.

20 παρῆται conl. Mang.

22 δὲ (ὑπνου) conicio vel πεπρωμένος δὲ

24 περιπειρόμενος A

28 ὡς add.

Hoesch.

30 lacuna 9—10 litt. A, αἴτιον vel γεννητικὸν suppl. Mang., fort.

paraítion suppl. (v. De plaut. § 27)

τὸ ποθοῦμενον τῷ ποθοῦντι, κακία κακῷ· ἦν καθ' ἑαυτῶν λελήθμεν οἱ ἀνόητοι γεωργοῦντες, ἧς τὸν καρπὸν ἐσθίουμέν τε καὶ πίνομεν εἰς ἑκάτερον τροφῆς κατατάττοντες εἶδος, ἧς ὡς ἔοικεν οὐκ ἐφ' ἡμισείᾳ τῇ βλάβῃ ἀλλ' ἀρτίῳ καὶ ὀλοκλήρῳ καὶ παντελεῖ μεταποιούμεθα.

- 5 (24.) Προσῆκει δὲ μὴ ἀγνοεῖν, ὅτι τὸ ἀμπέλιον μέθυσμα τοὺς 164
 χρησομένους ἄπαντας οὐχ ὁμοίως, ἀλλὰ πολλακί· ἐναντίως διατίθηναι,
 ὡς τοὺς μὲν ἀμείνους, τοὺς δὲ χείρους ἑαυτῶν ἐξετάζεσθαι. τῶν μὲν 165
 γὰρ τὸ σύννου καὶ συθρωπὸν ἐπανῆκε καὶ τὰς φροντίδας ἐχάλασεν
 ὀργῆς τε καὶ λύπας ἐπράνευε τὰ τε ἦθη πρὸς τὸ ἐπιεικὲς ἐπαιδαγωγῆσε καὶ
 10 τὰς ψυχὰς ἑαυταῖς ἴλεως ἐποίησε· τῶν δὲ ἔμπαινον τοὺς θυμοὺς ἐπῆ-
 λειψε καὶ τὰς ὀδύνας ἐπέσφιγξε καὶ τοὺς ἔρωτας ἐκίνησε καὶ τὰς ἀγροί-
 κίας ἀνήγειρεν, ἄλλειστον στόμα καὶ γλῶτταν ἀχαλίνωτον καὶ αἰσθήσεις
 ἀθύρους καὶ λελυττηκότα πάθη κατέγγριωμένον καὶ ἐπιοτημένον πρὸς
 πάντα νοῦν ἀποτελοῦν· ὡς δοκεῖν τὴν μὲν τῶν προτέρων κατάστασιν 166
 15 ἢ τῇ κατὰ τὸν ἀέρα νηνέμφ αἰθρία ἢ τῇ κατὰ θάλατταν ἀκύμωνι
 γαλήνῃ ἢ τῇ κατὰ τὰς πόλεις εἰρηνικωτάτῃ εὐσταθεῖ ἔοικέναι, τὴν δὲ
 τῶν ὑστέρων ἢ βιαίῳ καὶ συντόνῳ πνεύματι ἢ χειμαίνοντι καὶ κυμα-
 τουμένῳ πελάγει ἢ στάσει, ἀσπόνδου καὶ ἀκηρύκτου πολέμου δυσωυ-
 p. 681 M. μωτέρα ταραχῇ. δυεῖν γοῦν | συμποσίαν τὸ μὲν πέπλησται γέλωτος, παι- 167
 20 διᾶς, ἐπαγγελλομένων, ἀγαθὰ ἐπιζόντων, χαριζομένων, εὐθυμίας, εὐφη-
 μίας, ἰλαρότητος, εὐφροσύνης, ἀδείας· τὸ δὲ συννοίας, κατηφείας, προσκρουσ- 168
 μάτων, λοιδοριῶν, τραυμάτων, βριμουμένων, ὑποβλεπομένων, ὑλακτούν-
 των, ἀγγόντων, καταπαγκρατιαζόντων, ἀκρωτηριαζόντων ὧτα καὶ ῥίνας
 καὶ ἄπερ ἂν τύχη τοῦ σώματος (μέρη καὶ μέλη), τὴν [τοῦ] παντὸς τοῦ
 25 βίου μέθην καὶ παροινίαν ἐν ἀντέρῳ ἀγωνί μετὰ αἰσχροουργίας τῆς πάσης·
 ἐπιδεικνυμένων. (25.) ἀκόλουθον οὖν (ἂν) εἶη λογίζεσθαι, ὅτι καὶ 169
 ἄμπελος δυεῖν σύμβολον πραγμάτων ἐστίν, ἀνοίας τε καὶ εὐφροσύνης.
 ἑκάτερον δέ, καίτοι μηνυόμενον ἐκ πολλῶν, ἵνα μὴ μακρηγοῶμεν, δι'

1 τοῦ ποθοῦντος conicio	κακοῦ conicio	3 ἧς scripsi: ἦν A
οὐκ ἐφ' ἡμισείᾳ Hoesch.: οἱ ἐφημησείας A	4 τῇ βλάβῃ scripsi: τῆς βλάβης A	
ἀρτίῳ καὶ ὀλοκλήρῳ καὶ παντελεῖ scripsi: ἀρτίου καὶ ὀλοκλήρου καὶ παντελεῶς (παντελοῦς Mang.) A	5 ἀμπέλιον conicio	6 ἡρησαμένους conicio
		11 ὀδύνας
Hoesch.: ὀδύνας A, ἰδονάς con. Mang.	11. 12 ἀπερωχίας con. Mang.	
13 πρὸς] περὶ con. Mang.	14 νοῦν Mang.: οὖν A	18. 19 δυσωνυμωτέρα
(hoc iam Mang.) ταραχῇ scripsi: δυσωνύμω ταραχῇ A	19 δυεῖν v	πέπλησθαι A
19. 20 παιδείας Mang.: παιδείας A	20 ἐπαγγελλομένων con. Mang.	χαριεντιζομένων
Mang.	24 lacuna 10—12 litt. A, μέρη καὶ μέλη supplevi	τοῦ seclusi
26 ἂν addidi	καὶ Hoesch.: κἂν A, καὶ ἡ con. Mang.	27 δυεῖν v
συννοίας con. Mang.	28 καίτοι Mang.: καὶ τὸ A	

- 170 ὀλίγων ἐπιδειξόμεν. ἤνικα ἡμᾶς διὰ τῆς τῶν παθῶν καὶ ἀδικημάτων ἐρήμης ὕδου, φιλοσοφίας, ἀγαθῶν καὶ ὡσπερ ἔμπορος ἀναβιβάσας τὸν ὄρθον λόγον ἔσθηεν ἐπὶ σκοπῆς καὶ ἐκέλευε περιαιθεῖν τὴν ἅπασαν ἀρετῆς χάραν, εἴτε εὐγείας καὶ βαθεΐα καὶ χλοηφόρος καὶ καρποτόκος ἐστὶ καὶ ἀγαθὴ μὲν καὶ τὰ σπειρόμενα μαθήματα συναυξῆσαι, ἀγαθὴ 5
δὲ τὰ φυτευόμενα καὶ ἀενδαροῦμένα δόγματα τελεχῶσαι, εἴτε καὶ τούναντίον, καὶ περὶ τῶν ὡσανεὶ πόλεων πράξεων, εἰ (εὐερχέσταται) καὶ ὀχυρώταται ἢ γυμναὶ καὶ ἀπημφιασμέναι οἷα κύκλων τὸ βέβαιον, καὶ περὶ οἰκητόρων, εἰ πρὸς τε πλῆθος καὶ πρὸς ἀλλήν ἐπιδεδωκάσιν ἢ δι'
- 171 ἀσθένειαν ὀλιγανδρουσῖν ἢ δι' ὀλιγανδρίαν ἀσθενοῦσιν, τότε οὐ δυνα- 10
θέντες ὄλον τὸ σοφίας στέλεχος βαστάσαι κληματίδα μίαν καὶ βότρου σταφυλῆς τεμόντες ἤραμεν χαρᾶς σαφέστατον δαίγμα, κουφύτατον ἄχθος, βλάστημα καὶ καρπὸν ὁμοῦ καλοκαγαθίας ἐπιδειξόμενοι τοῖς διάνοιαν ὑψοδορκῶσαι τὴν εὐκληματοῦσαν καὶ βοτρυηφόρον ἄμπελον (cf.
- 172 Num. 13). (26.) ταύτην, ἣς μοῖραν τινα λαβεῖν ἐδυνήθημεν, 15
εὐσκόπως ἐξομοιοῦσιν εὐφροσύνη. μαρτυρεῖ δὲ μοί τις τῶν πάλαι προφητῶν, δς ἐπιθειάσας εἶπεν· „ἀμπελῶν κυρίου παντο-
- 173 κράτορος οἶκος τοῦ Ἰσραήλ“ (Ies. 5, 7). ὁ μὲν Ἰσραήλ ἐστὶ νοῦς θεω-
ρητικὸς θεοῦ τε καὶ κόσμου — καὶ γὰρ ἐρμηνεύεται θεὸν ὄρων —, οἶκος δὲ διανοίας ὅλη ψυχὴ. αὕτη δ' ἐστὶν ἀμπελῶν ἰερώτατος, τὸ 20
- 174 θεῖον βλάστημα καρποφορῶν, ἀρετῆν. οὕτω μέντοι τὸ φρονεῖν εὖ, τὸ εὐφροσύνης ἔτομον, μέγα καὶ λαμπρόν, ὥστε φησὶ Μωυσῆς καὶ θεὸν αὐτῷ μὴ ἀπαξιῶσαι χρῆσθαι, καὶ τότε μάλιστα, ὅποτε τὸ ἀνθρώπων | γένος ἐκτρέποιο μὲν ἁμαρτήματα, ἐπικλίνει δὲ καὶ ἐπιστρέφει πρὸς p. 682 M.
δικαιοσύνην, ἐκουσῶ γνῶμη φύσεως νόμοις καὶ θεσμοῖς ἐπόμενον. 25

1 ἐπιδειξόμεν conicio 2 ante ἀγαθῶν add. τις Mang. 3 ἔμπορος] ἔφορον conii. Mang., εις ἄρος conicio (v. Num. 13,18) 4 σκοπῆς conii. Mang. ἐκέλευσε v 5 ἐστὶ Cohn: ἐπει A, pro ἐπει καὶ coniciebam καὶ πῶν (cf. Num. 13,21) prius ἀγαθὴ scripsi: ἀπαθεῖ A, ἀπειθεῖ Hoesch., ἢ βαθεῖα Mang. alt. καὶ vid. secl. vel ante τὰ φυτευόμενα transp. ἀγαθὴ A 6 δέ] τὰ δὲ Mang. 7 εἰ Hoesch.: ἢ A lacuna 10—12 litt. A, εὐερχέσταται supplevi 8 ὀχυρό-
ταται A γυμνά Hoesch. ἀπημφιασμέναι Mang.: ἀπημφιασμένα A οἷα κυκλῶν A: κύκλων (secl. οἷα) Mang., οἷα (τειχῶν) κύκλον conicio 12 τεμόν-
τες scripsi: γέμοντες A, κόπτοντες v ἤραμεν Mang.: ἤραν μετὰ A 13 δι' ἄνοιαν A 15 ταύτην Mang.: ταύτης A ἡδυνήθημεν v, δυνθαιήμεν conii. Mang. 16 εὐσκόπως Cotelierius: εὐσκόποις A 20 αὕτη scripsi: αὕτη A, αὕτη v 22 ἔτομον Cotelierius: ἔτοιμον A, ἐφόδιον conii. Mang. φησὶ Hoesch.: φασὶ A Μωσῆς A 24 ἁμαρτήματα scripsi: ἁμαρτημάτων A ἐπιστρέφοι scripsi: ἐπιτρέφοι A, ἐπιρρέφοι conii. Mang.

- „ἐπιστρέψει“ γὰρ φησι „κύριος ὁ θεὸς σου εὐφρανθῆναι ἐπὶ σέ εἰς 175
ἀγαθὰ, καθότι ἠυφράνθη ἐπὶ τοῖς πατράσι σου, ἐὰν εἰσακούσῃς τῆς
φωνῆς αὐτοῦ, φυλάσσειν πάσας τὰς ἐντολάς καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὰς
κρίσεις τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τούτου“ (Deut. 30,
5 9. 10). τίς ἂν δύναιτο μάλλον ἀρετῆς ζῆμερον ἢ καλοκαγαθίας ζῆλον 176
ἐμφῶσαι; βούλει, φησὶν, ὦ διάνοια, εὐφραίνεσθαι θεόν; εὐφράνθητι
αὐτῇ καὶ ἀνάλωμα μὲν μὴ εἰσενέγκῃς μηδέν — τίνοσ γὰρ τῶν σῶν
χρεῖτός ἐστιν; —, ἀλλ’ ἔμπαλιν ὅσα σοι δίδωσιν ἀγαθὰ χαίρουσα δέξαι.
διδοὺς γάρ, ὅταν ἄξιοι χάριτος ὦσιν οἱ λαμβάνοντες, εὐφραίνεται· εἰ 177
10 μὴ νομίζεις, ὅτι οἱ μὲν ὑπαίτιωσ ζῶντες παραπικραίνειν καὶ παροργίζειν
ἐνδίκωσ λέγοντ’ ἂν θεόν, οἱ δ’ ἐπαινετῶσ οὐχὶ εὐφραίνειν. ἀλλὰ πα- 178
τέρας μὲν καὶ μητέρας, τοὺς θνητοὺς γονεῖσ, οὐδὲν οὕτωσ ὡσ τέκνων
εὐφραίνουσιν ἀρεταί, μυρίων ὄσων ἐνδεεῖσ ὄντασ· τὸν δὲ τῶν ὄλων γεν-
νητῆν καὶ μηδενὸσ ἐνδεᾶ τὸ παράπαν οὐχ ἢ καλοκαγαθία τῶν λεγο-
15 μένων; μαθοῦσα οὖν, ὦ διάνοια, ἤλικον (κακὸν) μὲν ἐστιν ὄρηθ θεοῦ, 179
ἤλικον δὲ ἀγαθὸν εὐφροσύνη θεοῦ, μηδὲν μὲν τῶν ὄρηθσ ἀξίωσ ἐπ’
ὀλέθρῳ κίνει τῷ σεαυτῆσ, μόνα δὲ δι’ ὧν εὐφρανεῖσ θεὸν ἐπιτῆδευε.
ταῦτα δὲ εὐρήσεισ οὐ μακράσ καὶ ἀτριβεῖσ διεξίωσ ὁδοὺσ ἢ ἅπλωτα 180
πελάγη περαιούμενοσ ἢ ἐπὶ τοὺσ γῆσ καὶ θαλάττησ ἀπνευστί συντείνωσ
20 ὄρουσ· οὐ γὰρ πορρωτάτω διψύκιστα καὶ τῆσ οἰκουμένησ ἔξω πεφυγά-
δευται, ἀλλ’, ἢ φησι Μωυσῆσ (Deut. 30, 12—14), ἐγγύσ οὕτωσ
τάγαθὸν παρίδρωται σοὶ καὶ συμπέφυκε, τρισὶ τοῖσ ἀναγκαιοτάτοισ μέρεσιν
ἤρμοσμένοι, καρδίᾳ, στόματι, χερσὶ, τὸ δ’ ἐστὶ διανοία, λόγησ, πράξεισιν,
ἐπειδῆ τὰ καλὰ καὶ φρονεῖν καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν ἀναγκαῖον, συμπλη-
25 ρούμενον ἔκ τε εὐβουλίασ καὶ εὐπραξίασ καὶ εὐλογίασ.

(27.) Λέγωμεν οὖν τῷ θάτερον εἶδοσ γαστριμαργίας, πολυποσίαν, 181
ἐπιτηδεύοντι ἀρχαιονοχόφ· τί κακοπαθεῖσ, ὦ ἀνόητε; δοκεῖσ μὲν γὰρ τὰ
ἀγωγὰ πρὸσ εὐφροσύνην εὐτρεπίζεσθαι, τὸ δ’ ἀληθὲσ ἀφροσύνησ καὶ
ἀκολασίας ἐξάπτεισ φλόγα, πολλὴν αὐτῇ καὶ ἀφθονον ἐπιφέρων ὕλην.

4 τῷ] τῇ v	βιβλίῳ scripsi ex LXX: βιβλω A	5 τί δ’ ἂν vel τί ἂν (οὖν)
conicio	7 αὐτῇ] ἀρετῇ conii. Mang.	ἀνάθημα conii. Mang.
A: ἢ conii. Hoesch.	10 παροργίζων A	11 λέγοιτ’ A οὐχ] οὐ καὶ conii.
Mang.	13 ἐνδεεῖσ Hoesch.: οὐδὲ εἰσ A	14 οὐχ ἢ] οὐχὶ conicio
14. 15 γεννωμένων conii. Mang., γενομένων conicio		15 κακὸν add. Mang.
17 κίνει τῷ Mang.: κινέτω A	21 ἢ] ἢ A	Μωυσῆσ A ἐγγύσ οὕτωσ] ἐγγυ- τάτω conicio
23 τὸ Hoesch.: τί A		24. 25 συμπληρούμενον
Mang.: συμπληρούμενα A	26 λέγωμεν scripsi: λέγω μὲν A, λέγοιμ’ ἂν conii.	
Mang.	τῷ Mang.: τὸ A	28 εὐφροσύνην Hoesch.: εὐφροσύνησ A

- 182 ἀλλ', ἴσως ἂν εἴποι, μὴ με προπετῶς αἰτιῶ, πρὶν με σκέψασθαι. οἰνο-
 χορεῖν ἐτάχθην, οὐ μὴν δὴ σωφροσύνην καὶ εὐσεβείαν καὶ τὰς ἄλλας
 ἀρετὰς ἐνεσκευασμένω, ἀλλ' ἀνδρὶ λαϊμάρῳ καὶ ἀκρατεῖ | καὶ ἀδίκῳ p. 683 M.
 καὶ ἐπὶ ἀσεβείᾳ μέγα φρονοῦντι, ὃς ἐτόλμησέ ποτε εἰπεῖν· „οὐκ οἶδα
 τὸν κύριον“ (Exod. 5,2)· ὡς εἰκότως ἐγὼ τὰ ἐκείνω δι' ἡθῶν ἔπιτε- 5
- 183 τήθευκα. μὴ θαυμάσῃς, δέ, ὅτι τοῖς ἀναστάσις ὁ θεὸς καὶ ὁ ἀντίθεος
 νοῦς εὐφραίνεται, Φαραῶ. τίς οὖν οἰνοχόος θεοῦ; ὁ σπονδοφόρος, ὁ
 μέγας ὄντως ἀρχιερεὺς, ὃς τὰς τῶν ἀενάων χαρίτων λαβῶν προπόσεις
 ἀντεκτίνει, πλήρης ὄλον τὸ σπονδεῖον ἀκράτου μεθύσματος ἐπιχέων,
 ἑαυτὸν. ὄρᾳς οἰνοχόων διαφορὰς τοῖς θεραπευομένοις ἀναλογοῦσας. 10
- 184 διὰ τοῦτο ἐγὼ μὲν ὁ τοῦ Φαραῶ κατὰ τὰς ἀνέσεις ἐπιτεινομένου τὸν
 σκληραύχενα καὶ πάντων ἀκράτορα λογισμῶν εὐνοῦχος εἰμι (Gen. 40,1. 2),
 τὰ γεννητικὰ τῆς ψυχῆς ἐκτετηγμένους, μετανάστης μὲν τῆς ἀνθρωπί-
 τιδος, φυγὰς δὲ καὶ τῆς γυναικωνίτιδος, οὗτ' ἄρρεν οὔτε θῆλυ, οὔτε
 προέσθαι οὐδ' ὑποδέσθαι σπορὰν δυνάμενος, ἀμφίβλος, οὐδέτερος, 15
 ἀνθρωπεῖου παράκομμα νομίσματος, ἄμοιρος ἀθανασίας, ἡ τέκνων ἢ
 ἐγγόνων διαδοχαῖς εἰς αἰὲ ζωपुरεῖται, συλλόγου καὶ ἐκκλησίας ἱερᾶς
 ἀπεσχοινισμένος· θλαδίαν γὰρ καὶ ἀποκεκομμένον ἀντικρυς διεῖρηται μὴ
- 185 εἰσεῖναι (Deut. 23, 1). (28.) ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἄμωμός ἐστιν, ὀλόκληρος,
 ἀνὴρ παρθένου (Lev. 21, 17. 13), (τὸ) παραδοξότατον, οὐδέποτε γυναι- 20
 κουμένης, ἀλλ' ἔμπαλιν τὰ γυναικεῖα κατὰ τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα ὀμιλίαν
 ἐκλιπούσης (Gen. 18, 11), καὶ οὐκ ἀνὴρ μόνον οὗτος, ἀμιάντους καὶ
- 186 παρθένους γνάμια σπεῖρειν ἱκανός, ἀλλὰ καὶ πατὴρ λόγων ἱερῶν· ὦν
 οἱ μὲν ἐπίσκοποι καὶ ἔφοροι τῶν τῆς φύσεως πραγμάτων, Ἐλεάζαρ καὶ
 Ἰθάμαρ (Exod. 28, 1), οἱ δὲ λειτουργοὶ θεοῦ, τὴν οὐράνιον φλόγα ἀνα- 25
 καίειν καὶ ζωपुरεῖν ἐπειγόμενοι· τρίβοντες γὰρ αἰὲ τοὺς περὶ ὁσιότητος
 λόγους καθάπερ ἐκ πυρεῖων τὸ θεοειδέστατον εὐσεβείας γένος ποιοῦσιν
- 187 ἐκλάμπειν. ὁ δὲ τούτων ὑφηγητῆς. ὁμοῦ καὶ πατὴρ οὐχ ἡ τυχοῦσα
 μοῖρα τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας ἐστίν, ἀλλ' οὐ χωρὶς σύγκλητος οὐκ ἂν
 ἀθροισθεῖη ποτὲ τῶν τῆς ψυχῆς μερῶν βουλή τὸ παράπαν, ὁ πρόεδρος, 30

2 μὲν conicio	3 λαϊμάρῳ Mang.: μάρῳ A	5 ὡστ' conicio	7 γούν
conicio	9 ἀντεκτίνει A	10 ἑαυτοῦ conicio	11 (τῷ) κατὰ conicio
12 εἰμι Hoesch.: εἰ μὴ A	13. 14 τῆς ἀνθρωπνίτιδος ὦν (hoc omisi) Mang.: τῶν ἀν- θρωπνίτων A	16 ἢ] ἢ A	17 εἰς αἰὲ Mang.: ταῖς αἰὲ A, αἰς αἰὲ coni. Hoesch.
18 ἀμιάντους A	20 τὸ add. Mang.	25 οὐράνιον scripsi: οὐρανίαν A	29 οὐ χωρὶς Cotelerius:
27 πυρῶν A	γένος A: φέγγος Mang.		
οὐ χωρεῖ A			

ὁ πρότασις, ὁ δημιουργός, ὁ καὶ χωρὶς ἄλλων μόνος ἐφ' ἑαυτοῦ σκοπεῖν
 τε καὶ πράττειν ἕκαστα ἰκανός. οὗτος σὺν ἄλλοις μὲν ἐξεταζόμενος 188
 ὀλίγος, πολὺς δέ, ὅταν μονωθῆ, γίνεται, δικαστήριον (ἔλον), ἔλον βου-
 λευτήριον, ἔλος δῆμος, ἔλος ἔχλος, σύμπαν ἀνθρώπων γένος, μᾶλλον
 5 δέ, εἰ τὰ ληθές εἰπεῖν δεῖ, μεθ' ὁρίος τις θεοῦ (καὶ ἀνθρώπου) φύσις, τοῦ
 μὲν ἐλάττων, ἀνθρώπου δὲ κρείττων. »ὅταν γὰρ φησιν »εἰσὶν εἰς 189
 p. 684 M. | τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ὁ ἀρχιερεύς, ἀνθρώπος οὐκ ἔσται“ (Lev. 16, 17). τίς
 οὖν, εἰ μὴ ἀνθρώπος; ἀρὰ γε θεός; οὐκ ἂν εἴποιμι — τὸν γὰρ τοῦ
 ὀνόματος τοῦδε κληρὸν ὁ ἀρχιεροφῆτης ἔλαχε Μωυσῆς ἔτι ὢν ἐν
 10 Αἰγύπτῳ, προσρηθείς Φαραὼ θεός (Exod. 7, 1) — οὔτε ἀνθρώπος,
 ἀλλ' ἐκατέρων τῶν ἄκρων, ὡς ἂν βίσεως καὶ κεφαλῆς, ἐφαπτόμενος.
 (29.) τὸ μὲν οὖν ἕτερον εἶδος ἀμπέλου, ὅπερ εὐφροσύνη κεκλήρωται, 190
 καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς μέθυσμα, ἡ ἄκρατος εὐβουλία, καὶ ὁ ἀρυσάμενος οἶνο-
 χόος ἐκ τοῦ θεοῦ κρατῆρος, ὃν αὐτὸς ὁ θεὸς ἀρετῶν πεπλήρωκεν ἐπὶ
 15 χεῖλῃ, δεδῶλωται. τὸ δὲ ἀνοσία καὶ λύπης καὶ παροινίας ἦδη μὲν 191
 τρόπῳ τινὶ τύπῳ δὲ ἕτερον ἐκτυποῦται διὰ τῶν ἐτέρωθεν λεχθέντων ἐν
 φῶτῃ τῇ μείζονι. »ἐκ γὰρ ἀμπέλου“ φησὶ »Σοδόμων ἢ ἀμπελος αὐτῶν,
 καὶ ἡ κληματὶς αὐτῶν ἐκ Γομόρρας· ἡ σταφυλὴ αὐτῶν σταφυλὴ χολῆς,
 βότρυς πικρίας αὐτοῖς· θυμὸς δρακόντων ὁ οἶνος αὐτῶν, καὶ θυμὸς
 20 ἀσπίδων ἀνιάτος“ (Deut. 32, 32, 33). ἔραξ ὅσα τὸ ἀφροσύνης μέθυσμα 192
 ἐργάζεται, τὸ πικρόν, τὸ κακὸν, τὸ ἀκρόχολον, τὸ περιθυμον, τὸ ἀτίθα-
 σον, τὸ δηχτικόν, τὸ ἐπιβουλον. ἐμφαντικώτατα δὲ ἀφροσύνης ἔρνος ἐν Σοδό-
 μοις φησὶν εἶναι — τύφλωσις δὲ ἢ στέρωσις ἐρμηνεύεται Σόδομα —,
 25 ἐπειδὴ τυφλὸν καὶ ἄγονον καλῶν ἀφροσύνη, ὅφ' ἤς ἀναπεισθέντες τινὲς
 μετρεῖν καὶ σταθμᾶσθαι καὶ ἀριθμεῖν πάντα καθ' αὐτοῦς ἤξισαν·

1 δημιουργός conl. Mang., δημιουργός conl. Cohn μόνος Mang.: μόνον A 3 ὀλίγος
 Mang.: ὁ λόγος A prius ἔλον addidi (ἔλον dix. conl. Mang.) 5 καὶ ἀνθρώπου add.
 Mang. τοῦ θεοῦ conicio 9 τοῦ δὲ A Μωσῆς A 10 οὔτε (οὖν θεός
 οὔτε) (v. § 230) aut ἀλλ' οὐδὲ ἀνθρώπος, ἐκατέρων conicio, οὐκέτι Mang. 12 πρότερον
 conicio εὐφροσύνη Hoesch. 15 συννοίας conl. Mang. εἶδος, (γενεὶ μὲν (ἐν)
 vel παροινίας ἰδιοτρόπῳ τινὶ τύπῳ διερμηνεύεται διὰ e. gr. conicio 16 ἐτέρῳ conl.
 Hoesch. ἐτέρωθεν scripsi: ἐτέρων A 17 ἢ δὲ A 19 αὐτοῖς Hoesch.:
 αὐτῆς: A 22 ἐμφαντικώτατα v δὲ] καὶ per errorem Mang. ἔρνος: Mang.:
 ἔρνος: A 25 καθ' αὐτοῦς: Mang.: καθ' αὐτοῦς: A

7 sqq. cf. ad. p. 204
 § 222, 223).

Philonis opera vol. III.

17 sqq. cf. Ambros. De Noe 19, 69 p. 463 Sch. (de ebr

- 193 Γομόρρα (γάρ) μεταληφθέν ἐστὶ μέτρον. Μωυσῆς δὲ στάθμην καὶ μέτρον καὶ ἀριθμὸν τῶν ἔλων ὑπέλαβεν εἶναι τὸν θεόν, ἀλλ' οὐ τὸν ἀνθρώπινον νοῦν. ὀρθοὶ δὲ διὰ τούτων φάσκων· „οὐκ ἔσται ἐν μαρσίπῳ σου στάθμιον καὶ στάθμιον, μέγα ἢ μικρόν· οὐκ ἔσται ἐν τῇ οἰκίᾳ σου (μέτρον καὶ μέτρον), μέγα ἢ μικρόν· σταθμιὸν ἀληθινὸν καὶ 5
- 194 δίκαιον ἔσται σοὶ“ (Deut. 25, 13e-15). αἰτιᾶς δὲ καὶ δίκαιον μέτρον τὸ τὸν μόνον δίκαιον θεὸν ὑπολαβεῖν πάντα μετρεῖν καὶ σταθμᾶσθαι καὶ ἀριθμοῖς καὶ πέρασι καὶ ὄροις τὴν τῶν ἔλων περιγράψαι φύσιν, ἄδικον δὲ καὶ ψευδὲς τὸ νομίσαι κατὰ τὸν ἀνθρώπινον νοῦν ταῦτα συμβαίνειν. 10
- 195 Ὁ δὲ εὐνοῦχος ἅμα καὶ ἀρχινοχός τοῦ Φαραῶ τὸ ἀφροσύνης γεννητικὸν φυτόν, ἄμπελον, φαντασιωθεὶς προσαναζωγραφεῖ τρεῖς πυθμένας, ἵνα τὰς ἐν τῷ διαμαρτάνειν κατὰ τοὺς τρεῖς χρόνους ἐσχαιᾶς 196 παρεμφήνη· πυθμὴν γὰρ τὸ ἐσχατον. (30.) | ἐπειδὴν οὖν ἀφροσύνη p. 685 M. πᾶσαν ψυχὴν ἐπισκιάσῃ καὶ κατασχῇ καὶ μηδὲν αὐτῆς ἄφετον μηδὲ 15 ἐλεύθερον μέρος εἴσῃ, οὐ μόνον ὅσα τῶν ἀμαρτημάτων λάσιμα δρᾶν 197 ἀναγκάζει, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἀνίατα. τὰ μὲν οὖν θεραπείαν ἐνδοσχόμενα ῥᾶστα καὶ πρῶτα γράφεται, τὰ δὲ ἀθεράπευτα παγχάλεπα καὶ ὕστατα, 198 πυθμῆσιν ἀναλογοῦντα. καὶ καθάπερ, οἶμαι, ἡ φρόνησις ἄρχεται μὲν ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων ὠφελεῖν, λήγει δὲ εἰς τὰς ὑπερβολὰς τῶν κατορθω- 20 μάτων, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ ἀφροσύνη καταβιάζουσα τὴν ψυχὴν ἄνωθεν καὶ κατ' ὀλίγον ἀπιστάσα παιδεῖα μακρὰν ὀρθοῦ λόγου διοικίζει 199 καὶ μέχρι τῶν ἐσχατιῶν καθαιρεῖ. τὸ δ' ὄναρ ἐδῆλου μετὰ τοὺς πυθμένας ἀνθοῦσαν καὶ βλαστάνουσαν καὶ καρποφοροῦσαν τὴν ἄμπελον — „αὐτὴ“ γὰρ φησι „θαλλουσα ἀνενηνοχιᾶ βλαστουσα· πέπειροι βότρυες 25 σταφυλῆς“ (Gen. 40, 10) —, ἦν εἶθε ἀκαρπία χρῆσθαι καὶ μηδέποτε 200 χλοηφροῦσαι καὶ πάντα μεμαρᾶνθαι τὸν αἰῶνα. τί γὰρ ἂν εἴη μεῖζον κακὸν [ἦ] θαλλούσης καὶ εὐφορούσης ἀφροσύνης; ἀλλὰ καὶ „τὸ ποτήριον Φαραῶ“, ἡ δεξαμενὴ τῆς ἀνοίας καὶ παροιίας καὶ τῆς παρὰ

1 γὰρ addidi Μωυσῆς A 3. 4 μαρσίπῳ A 4 ἢ Hoesch.: καὶ A
 5 μέτρον καὶ μέτρον add. Hoesch., cf. Addenda 9 ψευδὲς scripsi: ψευδὸς A
 11 εὐνοῦχος Hoesch.: εὐνοῦς A 13 ἐσχαιᾶς Mang. (cf. § 198): ἐσχάτας A
 15 πᾶσαν ex Cantabr. Coll. S. Trin. Mang.: πᾶσα A 16 λάσιμα A 20 ὠφελειῶν
 conicio 21 καταβιάζουσαν Hoesch. 23 καθαιρεῖ Mang.: καθάρει A, καθείργει
 coni. Mang. μετὰ κατ' coni. Mang. 25 πέπειροι Hoesch.: περὶ ἦν A
 26 ἦν scripsi: ἦν A, ἦσαν v εἶθε corruptum: εὐκτέον vel κρείττον e. gr. conicio,
 εἰκὸς Cohn, εἴωθεν ἄφρων Mang. 28 ἢ seclusi εὐφορούσης Mang.:
 ἐμφορούσης A

πάντα τὸν βίον ἀπαύστου μέθης, „ἐν τῇ χειρὶ μου“ (Gen. 40, 11),
 φησίν, ἔστιν, ἴσον τῷ ἐν ταῖς ἑμαῖς ἐγχειρήσεσι καὶ ἐπιβολαῖς καὶ
 δυνάμεσιν· οὐ γὰρ ἄνευ γε τῶν ἐμῶν ἐπινοιῶν εὐδοῆσαι τὸ πάθος ἐξ
 ἑαυτοῦ. ὥσπερ γὰρ ἐν μὲν ταῖς τοῦ ἱνιόχου χερσὶ τὰς ἱνίας εἶναι 201
 5 προσῆκεν, ἐν δὲ ταῖς τοῦ κυβερνήτου τοὺς οἰάκας — μόνως γὰρ οὕτως
 κατορθοῦται ὁρόμος μὲν ἄρματι, σάφει δὲ πλοῦς —, οὕτως ἐν τῇ
 χειρὶ καὶ δυνάμει τοῦ θάτερον εἶδος τῆς γαστριμαργίας τεχνιτεύοντος,
 οἶνοφυλίαν, ἢ τοῦ ἀκρατοῦς ἔστιν ἐκπλήρωσις. ἀλλὰ τί παθῶν ὑπέ- 202
 μεινεν ἀυχεῖν ἐπ’ ἀρνήσεως μᾶλλον ἢ ὁμολογίας ἐπαξίῳ πράγματι; ἢ
 10 οὐκ ἄμεινον ἦν μὴ οὐχ ὁμολογεῖν διδάσκαλον ἀκрасίας εἶναι, ἀλλὰ τῷ
 ἀκρατεῖ τὰ ὑπεκαύματα τοῦ πάθους ἐπαναθεῖναι ὡς εὐρετῇ καὶ αὐ-
 τουργῇ τεθρομμένον καὶ καταγότης αἰσχίστου βίου; τοιοῦτον δ’ ἔστιν· 203
 ἀφροσύνη σεμνύεται ἐφ’ οἷς εἰκὸς ἐγκαλύπτεσθαι· νομὴ μὲν οὐ μόνον
 ἐπὶ τῷ τὴν δεξαμενῇ τῆς ἀκράτορος ψυχῆς, τὸ ποτήριον, περιφέρειν
 15 ἐν ταῖς χερσὶ καὶ ἐπιδείκνυσθαι πᾶσιν ἀγάλλεται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῷ τὴν
 σταφυλῇ εἰς αὐτὸ ἐκθλίβειν· τὸ δ’ ἔστι τὸ ἐκπληρωτικὸν τοῦ πάθους
 δημιουργεῖν καὶ κεκρυμμένον εἰς φῶς ἄγειν. ὡς γὰρ τὰ βρέφη γλιχύ- 204
 μενα τροφῆς, ὅποτε μέλλοι σπᾶν τοῦ γάλακτος, ἐκθλίβει καὶ πιέζει
 τὸν μαστὸν τῆς τρεφούσης, οὕτω τὴν πηγῆν, ἀφ’ ἧς τὸ οἶνοφυλίαν
 p. 686 M. ὀμβρεῖ· κακόν, ὁ δημιουργὸς τῆς ἀκрасίας πιέζει κραταιῶς, ἵνα ταῖς
 21 ἐκθλιβομέναις λιβάσιν ἡδίστη τροφῇ χρῆσθαι.

(31.) Τοιοῦτος μὲν ἡμῖν ὁ βεβακχευμένος ἀκράτηρ, παροῖνον καὶ 205
 παράληρον κακὸν καὶ ἀνάτον, γραφέσθω· τὸν δὲ συγγενῆ τοῦτου γά-
 στρωνά καὶ αὐτὸν ὄντα, πολυφαγίας καὶ λαίμαργίας ἑταῖρον, τὰ περὶ
 25 ἐδοῦδῃν ἀκρατῶς τεχνιτεύοντα, πάλιν ἐπισκεπτέον. καίτοι οὐ πολλῶν, 206
 δεῖ πρὸς τὴν θήραν αὐτοῦ φροντίδος· ἔστι γὰρ ἐκμαγεῖον ἐμπερσέστατον
 αὐτοῦ τῆς εἰκόνης ὁ φανείς ὄνειρος. ἀκριβύσαντες (ὄν) αὐτὸν ἐκείνον
 ὥσπερ ἔμφρασιν ἐν κατόπτρῳ θεασόμεθα. „ἠῆμην“ γὰρ φησι „τρία 207

2 ἐγχειρήσει A 3 εὐδοῶσει conl. Mang. 5 μόνον conl. Mang.
 7 τῆς Hoesch.: τὰς A 8 ἢ A ἀκρατοῦς Mang.: ἀκράτου A ἐκπλή-
 ρωσις Hoesch.: ἢ πλήρωσις A 11 ἀκρατεῖ A: ἀκράτη Mang. ἐπαναθεῖναι
 scripsi: ἐπαναθεῖναι A 11. 12 αὐτουργῇ Mang.: αὐτογεωργῷ A, αὐτογεωργῇ v
 12 (καὶ) αἰσχίστου conl. Mang. τὸ δὲ τοιοῦτον ἔστιν conicio 13 μέντοι
 conicio 15 ἀγάλλεται Mang.: ἀγγέλλεται A 16 αὐτὸ (vel τοῦτο) Mang.:
 ταυτὸ A 17 (τὸ) κεκρυμμένον conicio 21 ἡδίστη Mang.: ἡδιστῇ A,
 ἡδίστα τῇ Hoesch. 23 καὶ om. Hoesch. 23. 24 γάστρων Hoesch.:
 γάστρων A, fort. γάστριν leg. 27 ὄν add. Mang. (vel ὄνειρος (ὥστε) conicio)
 τοῦτον conicio 28 θεασόμεθα Mang.: θεασώμεθα A

- κανᾶ χονδριτῶν αἶρειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου“ (Gen. 40, 16). κεφαλὴν μὲν τοίνυν ἀλληγοροῦντές φαμεν εἶναι ψυχῆς τὸν ἡγεμόνα νοῦν, ἐπικεῖσθαι δὲ τούτῳ πάντα· καὶ γὰρ ἐξεφώνησέ ποτε ἐπ’ αὐτοῦ· „ἐπ’ ἐμὲ 208 ἐγένετο ταῦτα πάντα“ (Gen. 42, 36). στειλάμενος οὖν πομπῆν ὧν ἐτεχνίτευσε κατὰ γαστρὸς τῆς ταλαίνης ἐπιδείκνυται, καὶ κανηφορῶν ὁ 5 ἀνόητος οὐκ αἰδεῖται τοσοῦτῳ βαρυνόμενος, τρίτην κανῶν ἄχθει, τοῦτο
- 209 δ’ ἐστὶ τρισὶ χρόνου μέρεσι. τὴν γὰρ ἡδονὴν οἱ θιασώται φασιν αὐτῆς ἔκ τε μνήμης τῶν παρεληλυθότων τερπνῶν καὶ ἐξ ἀπολαύσεως
- 210 τῶν ἐνεστηκότων καὶ ἐξ ἐλπίδος τῶν μελλόντων συνεστάναι· ὥστε τὰ τρία κανᾶ τοῖς τρισὶ τοῦ χρόνου μέρεσιν ἐξομοιοῦσθαι, τὰ δ’ ἐπὶ τῶν 10 κανῶν πέμματα τοῖς ἐκάστῳ τῶν μερῶν ἐφαρμόζουσι, παρεληλυθότων μνήμαις, ἐνεστηκότων μετουσίαις, μελλόντων προσδοκίαις, τὸν δὲ βαστάζοντα ταῦτα πάντα τῷ φιληδόνῳ, ὃς οὐκ ἀφ’ ἐνὸς γένους ἀκρασίας, ἀλλ’ ἀπὸ πάντων σχεδὸν εἰδῶν καὶ γενῶν τῆς ἀκολασίας ἄσπονδον καὶ
- 211 φιλίαν ἀλῶν ἐπιδεᾶ τράπεζαν ἐκπεπλήρωκεν. ἧς ἀπολαύει μόνος 15 ὥσπερ ἐν δημοθιοσίᾳ ὁ βασιλεὺς Φαραώ, σποράν καὶ σκεδάσιν καὶ φθοράν ἐγκρατείας ἐπιτετηδευκώς· ἐρμηνεύεται γὰρ σκεδασμός. ἔστι δὲ τὸ ὑπέρογκον καὶ βασιλικὸν αὐτῷ οὐκ ἐφ’ οἷς εἰκὸς σωφροσύνης ἀγαθοῖς ἀγάλλεσθαι, ἀλλ’ ἐν οἷς ἀπεικὸς βδελυρίας ἐπιτηδεύμασι σεμνύνεσθαι, πρὸς ἀπληστίαν καὶ λαιμαργίτητα καὶ τὸ ἀβροδιαίτον ἐξοκει- 20
- 212 λαντι. τοιγάρτοι τὰ πτηνά, τὸ δ’ ἐστὶν αἱ ἐπιποτώμεναι ἐξῶθεν ἀτέκμαρτοι συντυχίαι, πάντα πυρὸς τρόπον ἐπιδραμοῦνται καὶ ἀναφλέξουσι καὶ τῇ παμφάγῳ δυνάμει καταναλώσουσιν (Gen. 40, 17), ὡς μὴδὲ λείψανον γοῦν ὑπολείπεσθαι πρὸς ἀπόλαυσιν τῷ κανηφοροῦντι, ὃς ἤλπισε τὰς εὐρέσεις καὶ τὰς ἐπινοίας αὐτοῦ μέχρι παντὸς αἰῶνος οἷσεν 25
- 213 ἀναφαιρέτους ἐν | βεβαίῳ. χάρις δὲ τῷ νικηφόρῳ θεῷ, ὃς ἀτελεῖς p. 687 M. τὰς εἰς ἄχρον πεποιημένας σπουδὰς τοῦ φιλοπαθοῦς ἐργάζεται, πτηνὰς φύσεις ἐπιπέμπων ἀοράτως πρὸς ἀναίρεσιν καὶ φθοράν αὐτῶν. περι- συληθεις οὖν ὁ νοῦς ὧν ἐδημιούργησεν, ὥσπερ τὸν αὐχένα ἀποτιμηθεῖς

1 καναχονδριτῶν A 3 ἐπ’ αὐτοῦ scripsi: ἐπὶ τὸν A, περὶ τοῦδε Hoesch., ἐπὶ τοῦδε vel ἐπὶ τούτου Mang. 6 κανῶν Hoesch.: κακόν A 12 προσδοκίας A
 15 ἀπολαύειν A 16 διασποράν Hoesch. 18 ἐφ’ οἷς εἰκὸς scripsi: ἐπὶ τοῖς εἰκόσι A 19 ἐν | ἐφ’ conicio 20 λαιμαργίαν conicio 20. 21 ἐξοκειλαντι Hoesch.: ἐξωκειλοντι A 25 αὐτοῦ Mang. (vel μέχρι τοῦ transp.): τοῦ A
 27 πεπονημένας conl. Mang. 28. 29 περισυληθεῖς scripsi: περισυλληθεῖς A, παρα- συληθεῖς Mang.

7 cf. Epicurea f. 435 sqq. 429.

ἀκέφαλος καὶ νεκρὸς ἀνευρεθῆσεται, προσηλωμένος ὡσπερ οἱ ἀνασκολο-
πισθέντες τῇ ξύλῳ τῆς ἀπόρου καὶ πενιχρᾶς ἀπαιδευσίας. ἕως μὲν 214
γὰρ μῆρὲν λυμαίνεται τῶν ἐξαπιναίως εἰωθότων ἀπροοράτως ἐπιφοιτᾶν,
εὐδοεῖν δοκοῦσιν αἱ πρὸς ἀπόλουσιν ἡδονῆς τέχναι· κατασκηφάντων δ'
5 ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἀνατρέπονται, καὶ ὁ δημιουργὸς αὐταῖς συνδιαφθεί-
ρεται.

www.libtool.com.cn

(32.) Τὰ μὲν οὖν τῶν διηρημένων τὸ γεύσεως ἐργαστήριον ἐν 215
ἐκατέρῳ τροφῆς εἶδει, πόσεώς τε καὶ βρώσεως οὐχὶ τῆς ἀναγκαίας
ἀλλὰ περιττῆς καὶ ἀκράτορος, ὀνειράτα δεδῆλωται· τὰ δὲ (τοῦ) τού-
των καὶ τῶν ἄλλων, ὅσαι ψυχῆς δυνάμεις, βασιλεύειν δοκοῦντος, ὄνομα
10 Φαραῶ, κατὰ τὸ ἀκόλουθον αὐτίκα διερευνητέον. „ἐν γὰρ τῇ ὕπνῳ 216
μου“ φησὶν „ἤμην ἐστάναι παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ· καὶ ὡσπερ
ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀνέβαινον βόες ἐπτά, ἐκλεκταὶ ταῖς σαρκί καὶ καλαὶ
τῷ εἶδει, καὶ ἐνέμνοντο ἐν τῷ ἄχει. καὶ ἰδοὺ ἔστραι ἐπτά βόες ἀνέ-
15 βαινον ὀπίσω αὐτῶν ἐκ τοῦ ποταμοῦ, πονηραὶ καὶ αἰσχραὶ τῷ εἶδει
καὶ λεπταὶ ταῖς σαρκί, αἷ οὐκ εἶδον τοιαύτας ἐν ἔλῃ τῇ Αἰγύπτῳ
αἰσχροτέρας. καὶ κατέφαγον αἱ βόες αἱ λεπταὶ καὶ αἰσχραὶ τὰς ἐπτά 217
βόας τὰς πρῶτας τὰς καλὰς καὶ ἐκλεκτάς, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰς κοιλίας
αὐτῶν (καὶ οὐ διαδόηλοι ἐγένοντο ὅτι εἰσῆλθον εἰς τὰς κοιλίας αὐτῶν),
20 καὶ αἱ ὄψεις αὐτῶν αἰσχραὶ, καθὰ καὶ τὴν ἀρχὴν [εἶπον]. ἐξεγερθεῖς 218
δὲ ἐκοιμήθην, καὶ εἶδον πάλιν ἐν τῷ ὕπνῳ μου, καὶ ὡς ἐπτά στάχυες
ἀνέβαινον ἐν πυθμένι ἐνί, πλήρεις καὶ καλοί· ἄλλοι δὲ ἐπτά στάχυες
λεπτοὶ καὶ ἀνεμόφθοροι ἀνεφύοντο ἐχόμενοι· καὶ κατέπιον οἱ ἐπτά
στάχυες τοὺς καλοὺς καὶ τοὺς πλήρεις“ (Gen. 41, 17—24). ὄρᾳς μὲν 219
25 δὴ (τὸ) προοίμιον τοῦ φιλαύτου, ὃς κινήτος καὶ στρεπτός καὶ μετα-
βλητός ὢν κατὰ τε σῶμα καὶ ψυχὴν φησιν· „ἤμην ἐστάναι,“ καὶ οὐκ
ἐλογίσαστο, ὅτι μόνῃ θεῷ τὸ ἀκλινὲς καὶ πάγιόν ἐστιν οἰκτεῖον καὶ εἴ-
τις αὐτῷ φίλος. τῆς μὲν ἀκλινοῦς περὶ αὐτὸν δυνάμεως σαφεστᾶτι 220

2 τῷ scripti (vel σταυρῷ τῷ conicio): αὐτῷ A, αὐ τῷ Mang.	3 ἐξαπιναίων
conicio 9 τοῦ addidi 10 ὄνομα] ὀνειράτα Hoesch.	13 ἐπτά βόες
conicio 14 ἄχει] ἔλει male Hoesch. 16 ἄ:] ὅσας conicio ex LXX	17 αἱ
(ἐπτά) βόες conicio ex LXX 19 lacunam ex LXX supplēvi	20 εἶπον
seclusi 21 ὡσπερ ex LXX conicio 23 ἐχόμενοι (αὐτῶν) ex LXX supplet	
Mang. 24 στάχυες (οἱ λεπτοὶ καὶ ἀνεμόφθοροι τοὺς ἐπτά στάχους) ex LXX vid.	
suppl. 25 τὸ addidi 28 μὲν (γὰρ) vel (ὄν) conicio	

26 sqq. cf. Orig. comment. in Gen. p. 44 ὁ ἐπὶ τοῖς βουσταῖς καὶ ἀβεβαίοις πεποιθὼς
ἤμετο ἐστάναι . . . Aristobulum apud. Eus. Praep. ev. VIII 10 § 9—12.

- πίστις ὅδε ὁ κόσμος, αἰεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχων — ὅποτε
 δὲ ὁ κόσμος ἀρρεπῆς, ὁ δημιουργὸς πῶς οὐ βέβαιος; —, εἶτα μέντοι
 221 καὶ οἱ ἀψευδέστατοι μάρτυρες ἱεροὶ χρησμοί· λέγεται γὰρ ἐκ προσώ-
 που τοῦ θεοῦ· „ἔως ἐγὼ ἔστηκα ἐκεῖ πρὸ τοῦ σέ ἐπὶ τῆς πέτρας ἐν
 Χωρήβ“ (Exod. 17, 6), ἴσον τῷ | οὗτος ἐγὼ ὁ ἐμφανῆς καὶ ἐνταῦθα p. 688 M.
 ὦν ἐκεῖ τέ εἰμι καὶ πανταχοῦ, ἐπιληρωτικῶς τὰ πάντα, ἐστὼς ἐν 6
 ὁμοίῳ καὶ μένων, ἀτρεπτος ὢν, πρὶν ἢ σέ ἢ τι τῶν ὄντων εἰς γένεσιν
 ἔλθεῖν, ἐπὶ τῆς ἀκροτάτης καὶ πρεσβυτάτης ἰδρυμένως δυνάμεως ἀρχῆς,
 ἀφ’ ἧς ἢ τῶν ὄντων γένεσις ὤμβρησε καὶ τὸ σοφίας ἐπιλήμυρε νᾶμα.
 222 ἐγὼ γὰρ εἰμι „ὁ ἐξαγαγὼν ἐκ πέτρας ἀκροτόμου πηγὴν ὕδατος“ 10
 (Deut. 8, 15) ἐν ἑτέροις εἴρηται. μαρτυρεῖ δὲ καὶ Μωυσῆς περὶ τοῦ
 μὴ τρέπεσθαι τὸ θεῖον φάσκων· „εἶδον τὸν τόπον οὐ εἰστήκει ὁ θεὸς
 τοῦ Ἰσραὴλ“ (Exod. 24, 10), τὸ μὴ μεταβάλλειν διὰ τῆς στάσεως καὶ
 223 ἰδρύσεως αἰνιττόμενος. (33.) ἀλλὰ γὰρ τοσαύτη περὶ τὸ θεῖον ἐστὶν 15
 ὑπερβολὴ τοῦ βεβαίου, ὥστε καὶ ταῖς ἐπιλελεγεμέναις φύσεσιν ἐχυρότη-
 τος, ὡς ἀρίστου κτήματος, μεταδίδωσιν. αὐτίκα γέ τοι τὴν πλήρη
 χαρίτων διαθήκην ἑαυτοῦ — νόμος δ’ ἐστὶ καὶ λόγος τῶν ὄντων ὁ
 πρεσβύτατος — ὡς ἂν ἐπὶ βάσεως τῆς τοῦ δικαίου ψυχῆς ἄγαλμα
 θεοειδὲς ἰδρῶσθαι παγίως φησὶν, ἐπειδὴν λέγει τῷ Νῶε· „στήσω τὴν
 224 διαθήκην μου πρὸς σέ“ (Gen. 9, 11). παρεμφαίνει δὲ καὶ δύο ἔτερα, 20
 ἕν μὲν ὅτι τὸ δίκαιον ἀδιαφορεῖ διαθήκης θεοῦ, ἕτερον δὲ ὅτι οἱ μὲν
 ἄλλοι χαρίζονται τὰ διαφέροντα τῶν λαμβανόντων, ὁ δὲ θεὸς οὐ μόνον
 ταῦτα, ἀλλὰ αὐτοὺς ἐκείνους ἑαυτοῖς· ἐμὲ γὰρ ἐμοὶ δεδωρόρηται καὶ
 ἔκαστον τῶν ὄντων ἑαυτοῦ· τὸ γὰρ „στήσω τὴν διαθήκην μου πρὸς
 225 σέ“ ἴσον ἐστὶ τῷ „σοὶ δωρήσομαι.“ σπουδάζουσι δὲ καὶ πάντες οἱ 25
 θεοφιλεῖς τὸν φιλοπραγμοσύνης χειμῶνα ἀποδιδράσκοντες, ἐν ᾧ σαλοὺς
 καὶ κλύδων ἀεὶ κυκᾶται, τοῖς τῆς ἀρετῆς εὐδύοις καὶ ναυλοχωράτοις
 226 ἐνορμίζεσθαι λιμέσιν. οὐχ ὅρας, οἷα περὶ Ἀβραάμ λέγεται τοῦ σοφοῦ,
 ὡς ἐστὶν „ἐστὼς ἐνώπιον κυρίου“ (Gen. 18, 22); ποτε γὰρ εἰκός δύναι-
 σθαι στήνα διάνοιαν μηχανεῖθ’ ὡς ἐπὶ τρυτάνης ταλαντεύουσαν ἢ ὅτε 30

1 ὁ δὲ A 4 ἔστηκα scripsi: ἔστη καὶ (seil. ι eras.) A, ἔστηκα καὶ ν
 ἐκεῖ scripsi: ἐκεῖτε A 4. 5 ἐν Χωρήβ ex LXX scripsi: ἐγγωρεῖν A
 5 οὗτος scripsi: οὗτος A 7 ὢν A ἢ τι Mang.: ἐπὶ A 8 ἰδρυμένος
 Mang.: ὀρώμενος A 9 ἐπιλήμυρε conicio 11 Μωσῆς A 13 μεταβάλλον conii.
 Mang. 16 γέ scripsi: δέ A 18 ὡσάν A ἐπιβάσεως A 19 ἰδρῶσθαι
 Mang.: ἰδρῶσθαι A 25 σοὶ (σε) conii. Mang. 26 πολυπραγμοσύνης conii.
 Mang. 29 ὡς conii. Mang.: ὅς A ποτε A εἰκός (μᾶλλον) conii. Mang.

ἀντικρύς ἐστι θεοῦ, ὀρώσά τε καὶ ὀρωμένῃ; διχόθεν γὰρ αὐτῇ τὸ 227
 ἄρρεπές, ἐκ μὲν τοῦ ὄραν τὸν ἀσύγκριτον, ὅτι ὑπὸ τῶν ὁμοίων πρα-
 γμάτων οὐκ ἀνθέλκεται, ἐκ δὲ τοῦ ὀραῖσθαι, ὅτι ἦν ἀξίαν ἔκρινεν εἰς
 ὅσῃν ὁ ἡγεμῶν τὴν ἑαυτοῦ (ἔλθειν, τῆ) ἀρίστην μόνῃ προσεκλήρωσεν,
 5 αὐτῆ. καὶ Μωυσεὶ μέντοι θεοπρόπιον ἐχρήσθη τοιοῦδε· „σὺ αὐτοῦ
 στήθι μετ' ἐμοῦ“ (Deut. 5, 31) εἰ δ' οὐκ ἀπέλθοντα ἄμφω παρίστα-
 ται, τό τε μὴ κλίνεσθαι τὸν ἀστειὸν καὶ ἡ τοῦ ὄντος περὶ πάντα
 βεβαιότης. (34.) καὶ γὰρ τῷ ὄντι τὸ τῷ θεῷ συνεγγίζον οἰκειοῦται 228
 κατὰ τὸ ἄτρεπτον αὐτοστατοῦν, καὶ ἡμερήσας ὁ νοῦς, ἡλίκον ἐστὶν
 p. 689 M. ἀγαθὸν ἡρεμία, σαφῶς ἔγνω καὶ θαυμάσας αὐτῆς | τὸ κάλλος ὑπέλαβεν,
 11 ὅτι ἡ θεῷ μόνῃ προσεκλήρωται ἡ τῆ μεταξὺ φύσει θνητοῦ καὶ ἀθανά-
 του γένους. φησὶ γοῦν· „κἀγὼ εἰστήκειν ἀνά μέσον κυρίου καὶ ὑμῶν“ 229
 (Deut. 5, 5), οὐχὶ τοῦτο ὀηλῶν, ὅτι ἐπὶ τῶν ἑαυτοῦ ποδῶν ἡρή-
 ρειστο, ἀλλ' ἐκεῖνο βουλόμενος ἐμφῆναι, ὅτι ἡ τοῦ σοφοῦ διάνοια χει-
 15 μῶνων μὲν καὶ πολέμων ἀπαλλαγεῖσα, νημέμφ δὲ γαλήνη καὶ βαθεῖα
 εἰρήνη γρωμένη κρείττων μὲν ἐστὶν ἀνθρώπου, θεοῦ δὲ ἐλάττων. ὁ 230
 μὲν γὰρ ἀγελαῖος ἀνθρώπειος νοῦς σείεται καὶ κυκᾶται πρὸς τῶν ἐπι-
 τυχόντων, ὁ δ' ἄτε μακάριος καὶ εὐδαίμων ἀμέτοχος κακῶν· μεθόριος
 δὲ ὁ ἀστειός, ὡς κυρίως εἰπεῖν μήτε θεὸν αὐτὸν εἶναι μήτε ἀνθρώπον,
 20 ἀλλὰ τῶν ἄκρων ἐραπτόμενον, ἀνθρωπότητι μὲν θνητοῦ γένους, ἀρετῇ
 δὲ ἀφθάρτου. τοιοῦτη παραπλήσιον ἐστὶ καὶ τὸ χρησθὲν λόγιον ἐπὶ τοῦ 231
 μεγάλου ἱερέως· „ὅταν“ γὰρ φησιν „εἰσέη εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων,
 ἀνθρώπος οὐκ ἔσται, ἕως ἂν ἐξέλθῃ“ (Lev. 16, 17); εἰ δὲ μὴ γίνεται
 τότε ἀνθρώπος, ὄηλον ὅτι οὐδὲ θεός, ἀλλὰ λειτουργγός θεοῦ, κατὰ μὲν
 25 τὸ θνητὸν γενέσει, κατὰ δὲ τὸ ἀθάνατον οἰκειούμενος τῷ ἀγεννήτῳ.
 τὴν δὲ μέσῃν τάξιν εἴληχεν, ἕως ἂν ἐξέλθῃ πάλιν εἰς τὰ τοῦ σώματος 232
 καὶ τῆς σαρκὸς οἰκεῖα. καὶ πέφυκεν οὕτως ἔχειν· ὅταν μὲν ἐξ ἔρωτος
 θεοῦ κατασχεθεῖς ὁ νοῦς, συντείνας ἑαυτὸν ἄκρι τῶν ἀδύτων, ὀρηῇ

1 διχόθεν Markland: διχθέν A 2 ἀνομοίων conl. Mang. 3 οὐκέτ' conicio
 4 ἑαυτοῦ Mang. (Hoesch. in mg. A): ἑαυτῷ A ἐλθεῖν τῷ addidi 5 αὐ-
 τῷ A Μωσει A 9 αὐτοστατοῦν] αὐτῷ τῷ ἔσται: conicio
 12 ἡμῶν Hoesch. 13. 14 ἐρήρειστο v 16 κρείττω A 17 σείεται
 Mang.: ἕται A, οἶεται Hoesch. 18 ἄτε (sic) A: αὐ τε v καὶ A: τε καὶ
 Mang. 24 ὄηλον δ' ὅτι οὐδὲ θεός, τί ἄλλο ἢ λειτουργγός v. gr. conicio; θεοῦ, (ὄηλον
 ὅτι μεθόριος ἀνθρώπου καὶ θεοῦ) conl. Cohn (δ' ὅτι antea) 25 ἀγεννήτω A
 26 εἴληχεν, ἕως Mang.: εἴληξεναι ὡς A

- καὶ σπουδῇ πάσῃ χρώμενος προέρχεται, θεοφορούμενος ἐπιλέλθεται
 μὲν τῶν ἄλλων, ἐπιλέλθεται δὲ καὶ ἑαυτοῦ, μόνου (δὲ) μέμνηται καὶ
 ἐξήρτηται τοῦ δορυφορουμένου καὶ θεραπευομένου, ᾧ τὰς ἱεράς καὶ
 233 ἀναφῆς καθαγιαζῶν ἀρετὰς ἐκθυμιᾷ. ἐπειδὴν δὲ στῆ (τὸ) ἐνθουσιῶ-
 δες καὶ ὁ πολὺς ἕμερος χαλάσῃ, παλινδρομήσας ἀπὸ τῶν θεῶν ἄνθρω- 5
 πος γίνεται, τοῖς ἀνθρώποις ἐντοχῶν, ἅπερ ἐν τοῖς προφυλαίσις ἐφῆ-
 234 ῥευεν, ἵνα αὐτὸ μόνον ἐκχύψαντα ἔνδοθεν ἐξαρπάσῃ. (35.) τὸν μὲν
 οὖν τέλειον οὔτε θεὸν οὔτε ἄνθρωπον ἀναγράφει Μωσῆς, ἀλλ', ὡς ἔφην,
 μεθ' ὅριον τῆς ἀγενήτου καὶ φθαρτῆς φύσεως· τὸν δὲ προκόπτοντα πάλιν
 ἐν τῇ μεταξὺ χώρᾳ ζώντων καὶ τεθνηκότων τάττει, ζῶντας μὲν καλῶν 10
 τοῦς συμβιοῦντας φρονήσει, τεθνηκότας δὲ τοῦς ἀφροσύνη χαίροντας.
 235 λέγεται γὰρ ἐπὶ Ἀαρῶν ὅτι „ἔστη ἀνά μέσον τῶν τεθνηκότων (καὶ
 τῶν ζώντων), καὶ ἐκόπασεν ἡ θραῦσις“ (Num. 16, 48). ὁ γὰρ προ-
 κόπτων οὔτε ἐν τοῖς τεθνηκόσι τὸν ἀρετῆς βίον ἐξετάζεται, πόθον καὶ
 ζῆλον ἔχων τοῦ καλοῦ, οὔτε ἐν τοῖς | μετὰ τῆς ἄκρας καὶ τελείας 11. 690 M.
 ζῶσιν εὐδαιμονίας — ἔτι γὰρ πρὸς τὸ πέρας ἐνδοεῖ —, ἀλλ' ἐκατέρων 16
 236 ἐφάπτεται. διὸ καὶ κυρίως ἐπιλέγεται τὸ „ἐκόπασεν ἡ θραῦσις“, ἀλλ'
 οὐκ ἐπαύσατο· παύεται μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν τελείων τὰ περιθραύοντα καὶ
 κατακλῶντα καὶ καταγνόντα τὴν ψυχὴν, μειοῦται δὲ ἐπὶ τῶν προκοπτόν-
 των ὡς ἂν αὐτὸ μόνον ἀνακοπτόμενα καὶ στελλόμενα. 20
 237 (36.) Ἰῆς οὖν στάσεως καὶ ἰδρύσεως καὶ τῆς ἐν ταύτῃ κατὰ
 τὸ ἀμετάβλητον καὶ ἄτρεπτον εἰς ἀεὶ μονῆς πρῶτον μὲν ὑπαρχούσης
 περὶ τὸ ὄν, ἔπειτα δὲ περὶ τὸν τοῦ ὄντος λόγον, ὃν διαθήκην ἐκάλεσε,
 τρίτον δὲ περὶ τὸν σοφὸν καὶ τέταρτον περὶ τὸν προκόπτοντα, τί παθῶν 25
 ὁ φαῦλος καὶ πάσαις ἀραῖς ἔνοχος νοῦς ἐψήθη μόνος ἴστασθαι δύνα-
 σθαι, φορούμενος ὡσπερ ἐν κατακλυσμῷ καὶ κατασυρόμενος ταῖς τῶν
 ἐπιρροόντων διὰ τοῦ νεκροφορουμένου σώματος δίναις ἐπαλλήλοισι;
 238 „ἦμην“ γὰρ φησιν „ἑστάναι ἐπὶ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ“ (Gen. 41, 17).

1 εὐαγεῖς vel ἐναγεῖς conit. Mang. καθαγιζῶν conit. Mang. ἐκθύμια A
 τὸ adit. Mang. 4. 5 ἐνθουσιώδης conit. Hoesch. 6 προφυλαίσις A
 7 αὐτὸ Hoesch.: αὐτῶ A 8 Μωσῆς A ἔφην Mang.: ἔφη A 9 ἀγεν-
 νήτου A 12. 13 καὶ τῶν ζώντων ex LXX add. Hoesch. 16 γὰρ (τι) conit.
 Mang. ἐκατέρων (τῶν ἄκρων) conit. Mang. (cf. § 189) 20 ὡσάν A
 αὐτὸ Hoesch.: αὐτῶ A 22 εἰσαεῖ A μόνης A 27 δίναις Hoesch.:
 δειναῖς A 28 ἐπὶ] παρά conicio, cf. § 216. 261

- μηδὲν ἔρημον καὶ κενὸν ἑαυτοῦ μέρος ἔχοντα, (μᾶλλον) δέ, ὡς εἶπε τις, ἔλον δι' ἔλων ἀναχεόμενον καὶ αἰρόμενον εἰς ὕψος διὰ τὴν συνεχῆ καὶ 246 ἐπάλλῃλον τῆς ἀενάου πηγῆς ἐκείνης φοράν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον ἄσμα τοιοῦτον· „τὸ ὄρημα τοῦ ποταμοῦ εὐφραίνει τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ“ (Psalm. 45, 5). ποίαν πόλιν; ἢ γὰρ νῦν οὐσα ἱερὰ πόλις, ἐν ἣ καὶ ἅγιος νεῶς ἐστὶ, 5 μακρὰν ὡσπερ θαλάτταν καὶ πόταμον συνώκιστα ὡς δῆλον εἶναι, ὅτι τοῦ 247 προφανοῦς ἕτερόν τι βούλεται δι' ὑπονοϊῶν παραστῆσαι. τῇ γὰρ ὄντι τοῦ θεοῦ λόγου ῥύμη * * * καὶ συνεχῶς μεθ' ὄρητος ἐν τάξει φερομένη 248 πάντα διὰ πάντων ἀναχεῖ τε καὶ εὐφραίνει. πόλιν γὰρ θεοῦ καθ' ἕνα μὲν τρόπον τὸν κόσμον καλεῖ, δε ἔλον τὸν κρατῆρα τοῦ θεοῦ πύματος 10 δεξιάμενος (ἡκρατί)σατο καὶ γανωθεὶς ἀναφαιρέτου καὶ ἀσβέστου τῆς εἰς ἅπαντα τὸν [ἐπὶ τὸν] αἰῶνα εὐφροσύνης ἐπέλαχε, καθ' ἕτερον δὲ τὴν ψυχὴν τοῦ σοφοῦ, ἣ λέγεται καὶ ἐμπεριπατεῖν ὁ θεὸς ὡς ἐν πόλει· „περιπατήσω“ γὰρ φησιν „ἐν ὑμῖν, καὶ ἔσομαι [ἐν] ὑμῶν 249 θεός“ (Lev. 26, 12). καὶ ψυχῇ δ' εὐδαίμονι τὸ ἱερώτατον ἔκπωμα 15 προτεινούση τὸν ἑαυτῆς λογισμὸν τίς ἐπιχεῖ τοὺς ἱεροὺς κοῦθους τῆς πρὸς ἀλήθειαν εὐφροσύνης, ὅτι μὴ (ὁ) οἰνοχόος τοῦ θεοῦ καὶ συμποσίαρχος λόγος, οὐ διαφέρων τοῦ πύματος, ἀλλ' αὐτὸς ἄκρατος ὢν, τὸ γάνωμα, τὸ ἡδυσμα, ἡ ἀνάχυσις, ἡ εὐθυμία, τὸ χαρᾶς, τὸ εὐφροσύνης ἀμβρόσιον, ἵνα καὶ αὐτοὶ ποιητικοῖς ὀνόμασι χρυσώμεθα, φάρμακον; 20 (38.) ἡ δὲ θεοῦ πόλις ὑπὸ Ἑβραίων Ἱερουσαλήμ καλεῖται, ἣς μεταληφθὲν τοῦνομα Ἰρασις ἐστὶν εἰρήνης. ὥστε μὴ ζητεῖ τὴν τοῦ | ὄντος p. 692 M. πόλιν ἐν κλίμασι γῆς — οὐ γὰρ ἐκ ξύλων ἢ λίθων δεδημιουργηται —, ἀλλ' ἐν ψυχῇ ἀπολέμφω καὶ ὀξυδορκούση (τέλος) προτειθειμένη τὸν [ὄε] 251 θεωρητικὸν καὶ εἰρηναῖον βίον. ἐπεὶ καὶ τίνα σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον 25 εὔροι τις ἂν οἶκον ἐν τοῖς οὐσι θεῶν ἢ φιλοθεάμονα διάνοιαν, πάνθ' 252 ὄραν ἐπειγομένην καὶ μηδὲ ὄναρ στάσεως ἢ ταραχῆς ἐφιειμένην; ὑπήχει

1 μᾶλλον Hoesch.: lacuna in A ὡς ἂν εἶποι τις conl. Mang. 6 διόφ-
κισται conl. Mang. 8 ῥύμη Mang.: ῥύμηγιν A ῥύμη συνεχῆς μεθ' ὄρητος
καὶ τάξεως φερομένη conl. Mang. λ et lacuna 6—8 litt. in A: ἐπάλλῃλος; vel ἀπαύ-
στως e. gr. addo μεθ' ὄρητος ἐν scripsi: μεθορμῆσαι A 9 ἀναχεῖ τε
Mang.: ἀναχεῖται A γὰρ] δὲ Mang. 10 πύματος Hoesch.: πόταμος (sic) A
11 lacuna 3—4 litt., tum sato A: ἡκρατίσατο vel ἐνεφροσύνη conicio, ἡρώσατο conl.
Hoesch. 12 ἐπὶ τὸν del. Hoesch. 13 καὶ et ἐν fort. secl. 14 ὑμῶν scripsi:
ἐν ὑμῖν A, sed cf. LXX et p. 202, 16 16 προτεινούση Hoesch.: προτεινούσι A
18. 19 ἄκρατος ὢν τὸ γάνωμα conl. Mang. 22 ὄντως A 23 κλίμασι A
24 ὀξυδορκούση scripsi: ὀξυδορκούσι A lacuna 5—6 litt. A: τέλος (vel ἐν τέλος)
supplevi δὲ cum Cantabr. S. Trin. secl. Mang. 25 ἀγιώτερον vel ἀξιοπεπέ-
τερον conl. Mang. 27 ἐφιειμένην] ἐψησθημένην conl. Mang. ὑπήχει A

δέ μοι πάλιν τὸ εἰωθὸς ἀφανῶς ἐνομιλεῖν πνεῦμα ἀόρατον καὶ φησιν·
 ὦ οὗτος, ἕοικας ἀνεπιστήμων εἶναι καὶ μεγάλου καὶ περιμαχητοῦ πράγ-
 ματος, ὅπερ ἀφθόνως — πολλὰ γὰρ καὶ ἄλλα εὐκαίρως ὑφηγησάμεν
 — ἀναδιδάξω. ἴσθι δὴ, (ὦ) γενναῖε, ὅτι θεὸς μόνος ἢ ἀψευδестаτῆ 253
 5 καὶ πρὸς ἀλήθειάν ἐστιν εἰρήνη, ἣ δὲ γενητή καὶ φηαρτή οὐσία πᾶσα
 συνεχῆς πόλεμος. καὶ γὰρ ὁ ἐν θεῷ ἐκούσιον, ἀνάγκη δὲ ἡ οὐσία·
 ὅς ἂν οὖν ἰσχύσῃ πόλεμον μὲν καὶ ἀνάγκην καὶ γένεσιν καὶ φθορὰν
 καταλιπεῖν, αὐτομολῆσαι δὲ πρὸς τὸ ἀγένητον, πρὸς τὸ ἀφθαρτον, πρὸς
 τὸ ἐκούσιον, πρὸς εἰρήνην, λέγοιτ' ἂν ἐνδίκως ἐνδιαίτημα καὶ πόλις
 10 εἶναι θεοῦ. μὴδὲν οὖν διαφερέτω σοι ἢ ἴρασιν εἰρήνης ἢ ὄρασιν θεοῦ 254
 τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον ὀνομάζειν, ὅτι δὲ τῶν πολυωνύμων τοῦ ὄντος
 δυνάμεων οὐ θιασώτης μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔξαρχός ἐστιν εἰρήνης.
 (39.) καὶ Ἀβραάμ μέντοι τῷ σοφῷ δώσειν φησὶ κληρον γῆς ἠὰπ 255
 τοῦ ποταμοῦ (Αἰγύπτου ἕως τοῦ ποταμοῦ) τοῦ μεγάλου Εὐφράτου“
 15 (Gen. 15, 18), οὐ χώρας ἀποτομῆν μάλλον ἢ τὴν περι αὐτοῦς ἡμᾶς
 ἀμείνω μῆτρην. Αἰγύπτου μὲν γὰρ ἀπεικάζεται ποταμῷ τὸ ἡμέτερον
 σῶμα καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καὶ δι' αὐτοῦ ἐγγινόμενα πάθη, τῷ δὲ
 Εὐφράτῃ (ψυχῇ) καὶ τὰ φίλα ταύτη. δόγμα δὴ τίθεται βιω- 256
 φελέστατον καὶ συνεκτικώτατον, ὅτι ὁ σπουδαῖος κληρον ἔλαχε ψυχὴν
 20 καὶ τὰς ψυχῆς ἀρετάς, ὥσπερ ὁ φαῦλος ἔμπαλιν σῶμα καὶ τὰς σώμα-
 τος καὶ διὰ σώματος κακίας. τὸ δὲ ἀπὸ δύο ὀηλοῖ, ἐν μὲν τὸ σὺν 257
 ἐκείνῳ ἀφ' οὗ λέγεται, ἕτερον δὲ (τὸ) χωρὶς αὐτοῦ. ὅταν μὲν γὰρ
 λέγωμεν ἀπὸ πρῶτας ἄχρι ἐσπέρας (ὄρας) εἶναι δώδεκα καὶ ἀπὸ
 νεομηνίας ἄχρι τριακάδος ἡμέρας τριάκοντα, συγκατατάττομεν τὴν τε
 p. 693 M. πρῶτην ὄραν καὶ τὴν νεομηνίαν· ὅταν δὲ τις ἀπὸ τῆς πόλεως φῆ |
 25 τὸν ἀγρὸν ἀπέχειν σταδίους τρεῖς ἢ τέτταρας, δίχα τῆς πόλεως δῆπου
 φησίν. ὥστε καὶ νῦν τὸ ἠὰπ τοῦ ποταμοῦ Αἰγύπτου“ νομιστέον τὸ 258

3 εὐκαίρως Mang.: ἀκαίρως A 4 ὦ addidi 5 γεννητή A πᾶσα] οὐ D
 8 ἀγένητον A 9 ἂν per errorem om. Mang. 11 ὅτι δὲ A: ὅτι καὶ conl.
 Hoesch., ὅτι δὴ Mang., διτίει conicio 12 θιασώτης et εἰρήνη conicio (εἰρήνη iam
 Mang.) 14 Αἰγύπτου—ποταμοῦ add. Hoesch. 15 οὐ χώρας Hoesch.: οὐχ
 ὄρας A 16 ἀμείνω] μηνίων conl. Mang. 17 αὐτοῦ Cohn (cf. lin. 21):
 αὐτὸ A 18 ψυχῇ addidi, ἢ ψυχῇ add. Hoesch. 21 ἀπὸ δύο Mang. (nisi
 quod δύο post ὀηλοῖ ponit, ἀπὸ iam Benzelius): αὐτὸ A τὸ Mang.: τῷ A
 22 τὸ addidi 23 ὄρας add. Hoesch. 24 συγκατατάττομεν A 26 prius τὸ]
 τῷ conl. Mang.

4—6 DK fol. 116r ἐκ τοῦ περὶ τῶν ὀνείρων: μόνος ὄδε ἢ.—πόλεμος.

χωρὶς ἐκείνου παραλαμβάνεσθαι· βούλεται γὰρ διοικήσας ἡμᾶς τῶν
 σωματικῶν, ἅπερ ἐν ῥύσει καὶ φθορᾷ φθειρομένη καὶ φθειρούση θεω-
 ρεῖται, κληρὸν ψυχῆς λαβεῖν μετὰ τῶν ἀφθάρτων καὶ ἀφθαρσίας ἀξίω
 259 ἀρετῶν. οὕτω μέντοι τὸ εἰκάσθαι ποταμῷ λόγον ἐπαινετὸν ἰχνηλα-
 τοῦντες εὐρήκαμεν. ὁ δὲ ψεκτὸς αὐτὸς ἄρα ἦν ὁ Αἰγύπτιος ποταμὸς, 5
 ἀνάγωγός τις καὶ ἀμαθής, ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀψυχὸς λόγος· οὐ χάριν καὶ
 εἰς αἷμα μεταβάλλει (Exod. 7, 20), τρέφειν οὐ δυνάμενος — ὁ γὰρ
 ἀπαιδευσίας λόγος οὐ πότιμος — καὶ εὐτοκεῖ μέντοι βατράχοις (Exod.
 8, 6) ἀναίμοις καὶ ἀψύχοις, καινὸν καὶ τραχὺν ἦχον, ἀλγημα ἀκοῆς,
 260 ἀπηχοῦσι. λέγεται δέ, ὅτι καὶ οἱ ἐν αὐτῇ πάντες ἰχθύες ἐφθάρσαν 10
 (Exod. 7, 21), οἱ συμβολικῶς εἰσι τὰ νοήματα· ταῦτα γὰρ ἐννήχεται
 καὶ ἐγγίνεται ὡς ἐν ποταμῷ τῇ λόγῳ, ζῴοις ἐοικότα καὶ ψυχοῦντα
 αὐτόν· ἐν δὲ ἀπαιδευτῷ λόγῳ τέθνηκε τὰ ἐνθυμήματα· συνετὸν γὰρ
 οὐδὲν ἔστιν εὐρεῖν, ἀλλὰ κολφῶν τινὰς ἀκόσμους καὶ ἀμετροπετεῖς, ὡς
 εἰπέ τις, φωνάς. 15

261 (40.) Περὶ μὲν δὴ τούτων ἄλις. ἐπεὶ δὲ οὐ μόνον στάσιν καὶ
 ποταμὸν, ἀλλὰ καὶ χεῖλη ποταμοῦ φαντασθῆναι ὁμολογεῖ φάσκων·
 „ἦμῃν ἐστάναι παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ“ (Gen. 41, 17), ἀναγκαῖον
 262 ἂν εἶη καὶ περὶ χεῖλους τὰ καίρια ὑπομῆσαι. φαίνεται τοίνυν ἕνεκα
 οὐσῶν τῶν ἀναγκαιωτάτων ἢ φύσις χεῖλη ζῴοις καὶ μάλιστα ἀνθρώποις 20
 ἀρμόσασθαι· ἐνδὸς μὲν ἡσυχίας — ἔρυμα γὰρ ταῦτα καὶ φραγμὸς ὄχυ-
 ρώτατος φωνῆς —, ἐτέρου δὲ ἐρμηνεΐας· διὰ γὰρ τούτων τὸ τῶν λόγων
 νᾶμα φέρεται· συναχθέντων μὲν γὰρ ἐπέχεται, φέρεσθαι δ' ἀμῆχανον
 263 μὴ διαστάντων. ἐκ δὲ τούτου γυμνάζει καὶ συγκροτεῖ πρὸς ἄμφω, τὸ
 λέγειν καὶ ἡσυχάζειν, ἑκατέρου τὸν ἀρμόττοντα καιρὸν παραφυλάττον- 25
 τας. οἷον ἀκοῆς ἀξιόν τι λέγεται; πρόσεχε μηδὲν ἐναντιούμενος ἐν
 ἡσυχίᾳ κατὰ τὸ Μωυσέως παράγγελμα, τὸ „σιῶπα καὶ ἀκουε“ (Deut.
 264 27, 9). τῶν γὰρ εἰς τὰς ἐριστικὰς γνωσιμαχίας ἀφικνουμένων οὐδ' ἂν

1 διοικήσας A, διοικισθέντας conicio	2 φορᾷ coni. Mang.	φθειρούση Hoesch.:
φθειρούσα A	3 ἀξίω A	4. 5 ἰχνηλατοῦντες Hoesch.: ὄχληλατοῦντες A
6 (καὶ) ὡς conicio	(καὶ) ἀψυχὸς coni. Mang.	9 ἀνέμοις A
11 ἐννήχεται scripsi: ἐνηχέται A, ἐννηχέται Mang.	12 ἐγγίνεται Hoesch.:	ἐγγε- νέται A
Mang. ὑπομῆσαι Mang.: ὑπονοῆσαι A	14 κολφῶν Hoesch.:	19 χελῶν coni.
23 νᾶμα φέρεται Mang.: ἀναφέρεται A	20 οὐοῖν v	21. 22 ὄχυρῶτατος A
	25 καὶ (τὸ) conicio	27 Μωσέως A

εἰς κυρίως οὔτε λέγειν οὔτ' ἀκούειν νομισθεῖη, τῷ δὲ μέλλοντι πρὸς
 ἀλήθειαν * * * ὠφέλιμον. πάλιν ἔταν ἰδῆς ἐν τοῖς τοῦ βίου πολέ- 265
 μοις καὶ κακοῖς τὴν ὄψιν τοῦ θεοῦ χεῖρα καὶ δύναμιν ὑπερέχουσαν
 p. 694 M. καὶ προασπίζουσαν, ἡρέμασον· οὐ γὰρ δεῖται | συμμαχίας ὁ βοηθός
 5 οὗτος. ἔστι δὲ καὶ τούτου δεῖγμα τὸ ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀναγραφαῖς κατα-
 κείμενον, τὸ „κύριος πολεμήσει ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς σιγήσεσθε“
 (Exod. 14, 14). ἐάν γε μὴν ἰδῆς τὰ γνήσια ἔγγραφα καὶ πρωτότοκα 266
 Αἰγύπτου φθειρόμενα (Exod. 11, 5), τὸ ἐπιθυμεῖν, τὸ ἡδῆσθαι, τὸ λυ-
 πεισθαι, τὸ φοβεῖσθαι, τὸ ἀδικεῖν, τὸ ἀφραίνειν, τὸ ἀκολασταίνειν καὶ
 10 ἴσα τούτων ἀδελφὰ καὶ συγγενῆ, καταπλαγεὶς ἡσύχαζε, τὸ φοβερόν τοῦ
 θεοῦ κράτος ὑποπτήξας. „οὐ γὰρ γρύζει“ φησί „κύων τῇ γλώσσει, 267
 οὐδ' ἀπ' ἀνθρώπου ἔως κτήνους“ (ibid. 7), ἴσον τῷ οὔτε τὴν κυνώδη
 γλώσσαν ὕλακτουσάν τε καὶ κράζουσαν οὔτε τὸν ἐν ἡμῶν ἀνθρωπον,
 ἡγεμόνα νοῦν, οὔτε τὸ κτηνώδες θρέμμα, τὴν αἰσθησιν, προσήκει
 15 γαυριᾶν, ἔταν ἀναιρεθέντος τοῦ παρ' ἡμᾶς ὄλον ἔξωθεν τὸ συμμαχικὸν
 αὐτοκείμενον ὑπερασπιῶν ἦκη. (41.) πολλοὶ δὲ συμβαίνουσιν καιροὶ 268
 μὴ ἐφαρμόζοντες ἡσυχίαν, τὰς δὲ καταλογάδην ῥήσεις ἐπιζητοῦντες·
 ὧν πάλιν ἰδεῖν ἔστιν ἀνακείμενα ὑπομνήματα. πῶς; ἀγαθοῦ τις γέγονεν
 ἀπροσδόκητος μετουσία; καλὸν οὖν εὐχαριστῆσαι καὶ τὸν ἐπιπέψαντα
 20 ὑμῶν. τί οὖν τὸ ἀγαθόν; τέθνηκε τὸ ἐπιτιθέμενον ἡμῖν πάθος καὶ 269
 πρηνὲς ἄταφον ἔρριπται; μὴ μέλλωμεν οὖν, ἀλλὰ (χορὸν) στησάμενοι τὴν
 ἱεροπρεπεστάτην ἄδωμεν ψῆδὴν, παρακελευόμενοι λέγειν πᾶσιν· „ἄσωμεν
 τῷ κυρίῳ, ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται· ἴππον καὶ ἀναβάτην ἔρριψεν εἰς
 θάλασσαν“ (Exod. 15, 1). ἀλλὰ γὰρ ἡ μὲν τοῦ πάθους φθορὰ καὶ 270
 25 μετανάστασις ἀγαθόν, ἀλλ' οὐ τέλειον ἀγαθόν· ἡ δὲ σοφίας εὗρεσις
 ὑπερβάλλον καλόν· ἥς εὐρεθείσης ἅπας ὁ λεῶς οὐ καθ' ἓν μέρος
 μουσικῆς, ἀλλὰ κατὰ πάσας αὐτῆς τὰς ἀρμονίας καὶ μελωδίας ἄσεται.
 „τότε“ γὰρ φησιν „ἦσεν Ἰσραὴλ τὸ ἄσμα τοῦτο ἐπὶ τοῦ φρέατος“ 271

2 lacuna 16—18 litt. A: ἀκούειν τὸ ἡσυχάζειν e gr. suppleo (cf. Quis rer. div. her.
 § 14) 3 ὑπερμαχοῦσαν bene conl. Mag. (cf. § 280) 4 ὑπερασπίζουσαν
 conl. Mang. 5 δεῖγμα τὸ scripsi: δείγματα A 5. 6 κατακείμενον A: κατακεί-
 μενα οἷον Hoesch., κείμενον conl. 7 γε scripsi: τε A 9 ἀφραίνειν
 Mang.: ἐφραίνειν A 11 γρύζει A φησί Mang.: φασί A 12 τὸ A
 13 κράζουσαν scripsi: ἀράζουσαν A, γρύζουσαν conl. Mang. 15 ὄλον conl. Mang.
 17 vulgo ante τὰς punctum ponebant; ideo Mang. lin. 18 post ὑπομνήματα lacu-
 nam statuit 20 ὑμῶν οἷον τέθνηκε conl. Mang. 21 οὖν
 scripsi: ὑμῖν A, ἡμεῖς Hoesch., ὑμνεῖν conl. Cohn χορὸν add. Mang.
 24 φθορὰ Mang.: φορὰ A

- (Num. 21, 17), λέγω δὲ ἐπὶ τῆς παλαι μὲν κεκρυμμένης, ἀναζητηθείσης δὲ αὐθις· καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἀνευρημένης βαθείας τὴν φύσιν ἐπιστήμης, 272 ἢ νόμος τὰς τῶν φιλοθεαμένων ἀρδεῖν λογικὰς ἐν ψυχαῖς ἀρούρας. τί δέ; ὅταν συγκομίσωμεν τὸν γνήσιον διανοίας καρπὸν, οὐ παραγγέλλει ἡμῖν ὁ ἱερὸς λόγος ὡσπερ ἐν καρτάλῳ (Deut. 26, 2. 4) τῷ λογισμῷ 5 τὰς ἀπαρχὰς τῆς εὐφορίας ὧν ἠνθίσεν, ὧν ἐβλάστησεν, ὧν ἐκαρποφόρησεν ἢ ψυχῇ καλῶν, ἐπιδεικνυμένους ἀντικρυς οὕτω ῥητορεύειν, τὰ εἰς τὸν τελεσφόρον θεὸν ἐγκώμια λέγοντας· „ἐξεκάθηρα τὰ ἅγια ἀπὸ τῆς οἰκίας μου“ (ibid. 13) καὶ ἐταμειυσάμην | ἐν τῷ τοῦ θεοῦ οἴκῳ, p. 695 M. ταμίαις καὶ φύλακας αὐτῶν ἐπιστήσας τοὺς ἀριστίνδην ἐπιλελεγμένους; 10
- 273 πρὸς τὴν ἱεράν νεωκορίαν. οὗτοι δὲ εἰσι λευῖται καὶ προσήλυτοι καὶ ὄρφανοὶ καὶ χῆραι (ibid.)· οἱ μὲν ἰκέται, οἱ δὲ μετανάσται καὶ πρόσφυγες, οἱ δὲ ἀπωφανισμένοι καὶ κεχηρευκότες γενέσεως, θεὸν δὲ τὸν τῆς ψυχῆς θεραπευτρίδος ἄνδρα καὶ πατέρα γνήσιον ἐπιγεγραμμένοι.
- 274 (42.) τοῦτον μὲν δὴ τὸν τρόπον καὶ λέγειν καὶ ἴσχυάζειν ἐμπρεπέστατον. τὸ δὲ ἐναντίον μεμελετήκασιν οἱ φαῦλοι· καὶ γὰρ ἴσχυις ἐπιλήπτου καὶ ἐρμηγείας ὑπαιτίου ζηλωταὶ γεγονόσιν, ἐκάτερον ἐπ' ἄλλῃ 15 ἑαυτῶν τε καὶ ἐτέρων συγκροτοῦντες. τὸ δὲ πλεόν ἐστὶν αὐτοῖς τῆς ἀσκήσεως ἐν τῷ λέγειν ἂ μὴ δεῖ· τὸ γὰρ στόμα διανοίξαντες καὶ ἐάσαντες ἀχαλίνωτον, καθάπερ βεῦμα ἀκατάσχετον, φέρεσθαι τὸν ἀκρί- 20 τόμυθον, ᾗ φασιν οἱ ποιηταί, λόγον ἰᾶσι, μυρία τῶν ἀλυσιτελῶν
- 276 προσεπισύροντα. τοιγαροῦν οἱ μὲν ἐπὶ συνηγορίαν ἡδονῆς καὶ ἐπιθυμίας καὶ πάσης πλεοναζούσης ὕμῃς ἐτράποντο, ἄλογον πάθος ἐπιτελιζίντες ἡγεμόνι λογισμῷ, (ἔτι δὲ) καὶ ταῖς ἐριστικαῖς φιλονεικίαις (ἐπ)αποδυσάμενοι συνεπλάκησαν, ἐλπίζαντες τὸ ὄρατικὸν πηρῶσαι γένος καὶ 25 κατὰ κρημνῶν καὶ βράθρων, ἐξ ὧν οὐδ' ἂν ἔτι γένοιτο διαναστῆναι,
- 277 ὀνησσεσθαι ῥῖψαι. ἔνι οὐδὲ οὐ μόνον ἀντιπάλους ἑαυτοῦς τῆς ἀνθρωπίνης ἀπέφηναν ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς θείας· ἐπὶ τοσοῦτον ἀπονοίας ἤλασαν. τοῦ μὲν οὖν φιλοπαθοῦς ἕξαρχος ἀναγράφεται θιάσου τῆς Αἰγυπτίας

3 ἦ Mang.: ἦν A, ἦς Hoesch. ἐμφύχους con. Mang. 5 καρτάλῳ scripsi: καρτάλλῳ A 8 λέγοντας Hoesch.: λέγοντες A 10 φύλακας A
 12 ἰκέται Hoesch.: οἰκέται A 14 θεραπευτρίδος ψυχῆς conicio 18 (τῷ) ἑαυτῶν conicio 21 ἦ A ἰᾶσι scripsi: ἑῶσι A 24 lacuna 5—6 litt. A: ἔτι δὲ συμπλεῖν
 24. 25 ἐπαποδυσάμενοι Mang.: ἀποδυσάμενοι A 25 πηρῶσαι Mang. (et iam Cotelerius): πληρῶσαι A 26 βράθρων Mang.: βάρθρων A

- χώρας ὁ βασιλεύς, Φαραώ· λέγεται γὰρ τῇ προφῆτῃ· „ἴδου αὐτὸς ἐκπορεύεται ἐπὶ τὸ ὕδωρ, καὶ στήσῃ συναντῶν αὐτῷ παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ“ (Exod. 7, 15). τοῦ μὲν γὰρ ἕϊον ἐπὶ τὴν φορὰν καὶ 278 ἀνάχυσιν ἀεὶ τοῦ ἀλόγου πάθους ἐξείναν· τοῦ δὲ σοφοῦ πολλὰ ῥέοντι τοῖς ὕπερ ἴδοντῆς καὶ ἐπιθυμίας λόγοις ὑπαντιάζουσι οὐ τοῖς ποσίν, ἀλλὰ τῇ γνῶμη, βεβαίως καὶ ἀκλινῶς· ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ χεῖλους, τοῦτο δὲ ἐστὶν ἐπὶ τοῦ στόματος καὶ τῆς γλώττης, ἅπερ ἦν ὄργανα λόγου· παγίως γὰρ ἐπιβάς αὐτοῖς δυνήσεται τὰς συνηγορούσας τῷ πάθει πιθανότητος ἀνατρέψαι καὶ καταβαλεῖν. ὁ δὲ τοῦ ὄρατικοῦ γένους 279 ἐχθρὸς ὁ τοῦ Φαραώ λαός ἐστιν, ὃς ἐπιτιθέμενος καὶ διώκων καὶ δουλοῦμενος ἀρετὴν οὐκ ἐπαύσατο, ἕως κακὰς ὧν διέθηκε τὰς ἀμοιβὰς εὖρατο, πελάγει τῶν ἀδικημάτων καὶ τριχομίαις, ἅς τὸ λυ(τῶν πάθος)
- p. 696 M. ἀνῆγειρε, καταποντωθεῖς, | ὡς ὑπερβάλλουσαν θῆαν καὶ νίκην ἀνανταγώνιστον καὶ χαρὰν ἐλπίδος· μείζονα τὸν καιρὸν ἐνεγκεῖν ἐκείνῳ. διὸ 280 λέγεται· „εἶδεν Ἰσραὴλ τοὺς Αἰγυπτίους τεθνηκότας παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης“ (Exod. 14, 30). μεγάλη γε ἡ ὑπέρμαχος χεῖρ, ἀναγκάζουσα παρὰ στόματι καὶ χεῖλεσι καὶ λόγῳ πίπτειν τοὺς τὰ ὄργανα ταῦτα κατὰ τῆς ἀληθείας ἀκονησαμένους, ἵνα μὴ ὀθνεῖσι ἀλλὰ ἰδίῳις ὄπλοις οἱ καθ' ἑτέρον ἀναλαβόντες αὐτὰ θνήσκωσι. τρία δ' εὐαγγελί- 281 ζεται τῇ ψυχῇ τὰ κάλλιστα, ἐν μὲν ἀπώλειαν Αἰγυπτιακῶν παθῶν, ἕτερον δὲ τὸ μὴ παρ' ἑτέρῳ χωρίῳ, (ἀλλὰ) τῆς ἀμυρᾶς καὶ πιρᾶς πηγῆς, ὡς ἂν θαλάττης, χεῖλεσι, δι' ὧν ὁ πολέμιος ἀρετῆς σοφιστῆς λόγος ἐξεκέχυτο, τελευταῖον δὲ τὴν θῆαν τοῦ πτώματος. μηδὲν γὰρ 282 ἀόρατον εἶη καλόν, ἀλλὰ πρὸς * * * καὶ λαμπρὸν ἦλιον ἄγοιτο· καὶ 25 γὰρ τοῦναντίον εἰς βαθὺ σκότος καὶ * * * ἄξιον τὸ κακόν. καὶ τοῦτο μὲν μὴδ' ἐκ τύχης ἰδεῖν ποτε γένοιτο, τὸ δὲ ἀγαθὸν μείζονα ὀφθαλμοῖς ἀεὶ περιαιροῖτο. τί δὲ οὕτως ἀγαθόν, ὡς ζῆσαι τὰ καλά καὶ ἀποθανεῖν τὰ φαῦλα; (43.) τρεῖς τοίνυν ἦσαν οἱ τὴν τῶν λόγων 283 δευνότητα μέχρι οὐρανοῦ τείναντες. οὗτοι μελέτην κατὰ τῆς φύσεως,

2 παρὰ] ἐπὶ conicio ex LXX (cf. lin. 6 et De confus. lingu. § 29) 5 ἅπερ A
 λόγος A 9 πιθανότητος A 10 ἐπιτιθέμενος Mang.: ἐπιθέμενος A 12 εὖρατο
 (ἐκομίσατο coniciebam, ἐτίσατο coni. Mang., εἵσε Hoesch.) πελάγει Cohn: ἐστρατοπελά-
 γει A 12 λυ, tum lacuna 4—5 litt. A: λυτῶν πάθος supplevi, λυσσῶδες τῆς
 ψυχῆς Hoesch., ἀλογον πάθος Mang. 21 ἑτέρῳ χωρίῳ ἢ (ἀλλὰ scripsi) Mang.:
 ἑτέρων χωρίων A 22 πηγῆς] ψυχῆς conicio 23 ἐξεκέχυτο scripsi: ἐξε-
 χυτο A 24 lacuna 8—10 litt. A: τὸ φῶς suppl. Hoesch., ἄσχιον φῶς conicio
 25 lacuna 6—8 litt. A: νύκτος suppl. Hoesch., νύχτα fort. suppl. et αἰώνιον pro ἄσχιον
 leg., νύχτα ἀκτέον conii. Mang., νύχτα πεσεῖν Cohn 26 ἰδεῖν Cotelierius: δεῖν A

μάλλον δὲ κατὰ τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς ἐμελέτησαν φάσκοντες, μόνον εἶναι
 τὸ αἰσθητὸν καὶ ὁράμενον τοῦτο, οὔτε γενόμενόν ποτε οὔτ' αὖθις
 φθαρσόμενον, ἀγέννητον δὲ καὶ ἀφθαρτον, ἀνεπιτρόπευτον, ἀκυβέρνητον,
 284 ἀπροστασίαστον. εἰτ' ἐπ' ἄλλοις ἄλλα συνθέντες ἐπιχειρήματα, δόγμα
 ἀδόκιμον οἰκοδομοῦντες εἰς ὕψος οἷα πύργον ἐξήσαν. λέγεται γὰρ ὅτι 5
 „ἦν πᾶσα ἡ γῆ χειλὸς ἕνα“ (Gen. 1, 1) συμφωνία τῶν τῆς ψυχῆς
 μερῶν πάντων ἀσύμφωνος ἐπὶ τῷ κινήσει τὸ συνεκτικώτατον ἐν τοῖς
 285 οὔσιν, ἀρχῆν. τοιγαροῦν ἐλπίσαντας αὐτοὺς εἰς οὐρανὸν ταῖς ἐπινοίαις
 ἀναδραμεῖσθαι ἐπὶ καθαιρέσει τῆς αἰωνίου βασιλείας ἡ μεγάλη καὶ
 ἀκαθαίρετος καταβάλλει χεῖρ, καὶ τὸ οἰκοδομηθὲν δόγμα συνανατρέψασα. 10
 286 κέκληται δὲ ὁ τόπος „σύγχυσις“, οἰκεῖον ὄνημα τῷ καινουργηθέντι
 τολμήματι. τί γὰρ ἀναρχίας συγχυτικώτερον; οὐκ οἰκία μὲν ἀνηγε-
 μόνευτοι προσκρουσμάτων γέμουσι καὶ ταραχῆς; ἀβασίλευτοι δ' ἐθεῖ-
 287 σαι πόλεις ὑπὸ ὀχλοκρατίας, ἐναντίου καὶ μεγίστου, φθείρονται; καὶ
 χῶραι δὲ καὶ ἔθνη καὶ κλίματα γῆς, ὧν ἀρχαὶ κατελύθησαν, οὐ παλαιὰ; 15
 288 καὶ μεγάλας εὐδαιμονίας ἀπέβαλον; καὶ τί δεῖ | τὰ ἀνθρώπινα λέγεσθαι; ρ. 697 M.
 οὐδὲ γὰρ αἱ ἄλλαι τῶν ζώων ἀγέλαι, πτηνῶν, χερσαίων, ἐνὸδρων,
 ἄνευ τινὸς ἀγελάρχου συνεστᾶσιν, ἀλλὰ ποθοῦσι καὶ περιέπουσιν αἰεὶ
 τὸν οἰκεῖον ἡγεμόνα, ὡς μόνον ἀγαθῶν αἴτιον, οὐ κατὰ τὴν ἀπουσίαν
 289 σκεδάννυνται καὶ διαφθείρονται. εἰτ' οἰόμεθα τοῖς μὲν περιγεῖσις, ἃ 20
 βραχυτάτῃ μοῖρᾳ τοῦ παντός ἐστιν, ἀρχῆν μὲν ἀγαθῶν, ἀναρχίαν δὲ
 κακῶν εἶναι αἰτίαν, τὸν δὲ κόσμον οὐ διὰ τὴν τοῦ βασιλεύοντος θεοῦ
 290 προήγησιν εὐδαιμονίας τῆς ἄκρας πεπληρωσθαι; δίκην οὖν ἀρμόττουσαν οἷς
 ἐτίθεντο διδῶσαι· φύραντες γὰρ τὸ ἱερὸν περὶ * * * ἀναρχίας φερόμενοι
 ἐπειθὸν, συγχυθέντες οὐ συγγέαντες. Ἔως δὲ οὕτω τιμωρίαν δεδώκασιν, 25
 ὑπὸ φρενοβλαβείας φουσώμενοι τὴν μὲν τῶν ὄλων ἀρχῆν ἀνοσίσις λόγῳ
 καθαιροῦσιν, αὐτοὺς δὲ ἄρχοντας καὶ βασιλέας ἀναγράφουσι, τὴν ἀκα-
 θαίρετον τοῦ θεοῦ κράτος γενέσει τῇ ἀδιαστάτως ἀπολλυμένη καὶ
 291 φθειρομένη περιάπτοντες. (44.) ἐπιτραφιοῦντες γοῦν καὶ ἐπικρομπά-
 ζοντες εἰώθησιν οἱ καταγέλαστοι λέγειν ταῦτα· ἡμεῖς οἱ ἡγεμόνες, 30

3 ἀγέννητον A	διέ] τε conl. Cohn	10 καὶ secl. Mang.	14 ἀπὸ
per errorem Mang.	ὀχλοκρασίας A	ὀχλοκρατίας τῆς αἰτίας κακῶν μεγίστων	
conicio (cf. lin. 21. 22)	post μεγίστου lacunam statuit et κακοῦ suppl. Mang.		
15 κλίματα A	16 καταλέγεσθαι conicio	20 εἰτ' Ἄ	23 προστασίαν conicio
23. 24 οἷς ἐπέτιθεντο vel οἷς διετίθεσαν conicio		24 ἱερὸν (δόγμα) παρὰ ἀναρχίας	
conl. Mang.	post peri lacunam statuo	φερόμενοι „ex Vat.“ Mang.:	
φερόμενον A	27 καθαιρουν αὐτοὺς A	28 ἀδιαστάτως scripsi: ἀκαταστά-	
τως A	29. 30 ἐπικρομπάζοντες Mang.:	ἐπιστομίζοντες A	

ἡμεῖς οἱ δυναστεύοντες· ἐφ' ἡμῖν ὄρμεῖ τὰ πάντα· ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐναντιῶν τίνες αἵτιοι (ὅτι μὴ) ἡμεῖς; τὸ (εὖ καὶ) κακῶς ἐργάσασθαι τίσιν ὅτι μὴ ἡμῖν ἀψευδέστατα ἀνάκειται; φλυαροῦσι δὲ ἄλλως οἱ δυνάμειος ἀοράτου τὰ πάντα φάσκοντες ἐξῆφθαι, ἣν πρυτανεύειν τῶν

5 κατὰ τὸν κόσμον ἀνθρωπέων τε καὶ θεῶν νομίζουσι. τοιαῦτα κατα- 292
λαζνευσάμενοι, ἐὰν μὲν ὡσπερ (ἐκ μέθης) νύφταντες ἐν ἑαυτοῖς γένωνται καὶ τῆς παροιρίας, ἣν παρῶνησαν, εἰς αἰσθησιν ἐλθόντες αἰδεσθῶσι καὶ κακίσωσιν ἑαυτοὺς ἐφ' οἷς ὕπ' ἀγνώμονος γνώμης ἐξαμαρτάνειν προήχθησαν, ἀκολακεύτω καὶ ἀδεκάστῃ χρῆσάμενοι συμβούλῃ

10 μετανοῶν, τὴν ἴλεω τοῦ ὄντος δύναμιν ἐξευμενισάμενοι παλινοδίαις ἀντὶ βεβήλων ἱεραῖς, ἀμνηστίαν εὐρήσονται παντελῆ. ἐὰν δὲ 293
ἀφηνιαστῶν καὶ σκληραύχενας μέχρι τοῦ παντὸς γενόμενοι σκιρτῶσιν, ὡς αὐτόνομοι καὶ ἐλεύθεροι καὶ ἐτέρων ἡγεμόνες ὄντες, ἀπαραίτητῃ ἀνάγκῃ καὶ ἀμειλίχτῃ τὴν ἑαυτῶν ἐν ἅπασιν μικροῖς τε καὶ μεγάλοις οὐδένευαν

15 αἰσθῆσονται. ὁ γὰρ ἐπιβεβηκῶς ἡνίοχος ὡς ἄρματι πτηνῶ τῶδε τῶ 294
p. 698 M. | κόσμῳ χαλινὸν ἐμβάλων καὶ τὸ κεχαλασμένον τῶν ἡνίων ὀπίσω βίβει τείνας καὶ τοὺς κημοὺς ἐπισφίγγας, μᾶστιξι καὶ κέντροις ἀναμνήσει τῆς δεσποτικῆς ἐξουσίας, ἣς ἐπελάθοντο διὰ τὸ χρηστὸν καὶ ἡμερον τοῦ κρατοῦντος ὡσπερ οἱ κακοὶ δοῦλοι. τὸ γὰρ τῶν δεσποτῶν ἐπεικὲς εἰς 295

20 ἀναρχίαν ἐκτρέποντες ἐπιμορφάζουσι τὸ ἀδέσποτον, μέχρις ἂν τὴν ῥοώδη τε καὶ πολλῇν αὐτῶν νόσον, ἀντὶ φαρμάκων τὰς τιμωρίας προσφέρων, ὁ κεκτημένος ἐπισχῆ. διὸ λέγεται· «ψυχῆ ἄνομος ἢ διαστῆ- 296
λουσα τοῖς χεῖλεσι κακοποιῆσαι ἢ καλῶς ποιῆσαι· εἴθ' ὕστερον ἐξαγορεύσει τὴν ἁμαρτίαν ἑαυτῆς» (Lev. 5, 4). τί φῆς, ὦ γέμουσα ἀλαζονείας;

25 οὐδας γάρ, τί ἐστὶ τὸ πρὸς ἀλήθειαν ἀγαθὸν ἢ καλὸν ἢ δίκαιον ἢ ἕσιον ἢ τίνα τίσιν ἐφαρμόττει; ἢ τούτων ἐπιστήμη τε καὶ δύναμις ἀνάκειται 297

1 ὄρμεῖ Mang.: ὄρμα A 2 τίνες A lacuna 5—6 litt. A: ὅτι μὴ suppl. Mang.,
τούτων Hoesch. lacuna 4—5 litt. A: εὖ καὶ supplem (εὖ ἢ Hoesch.)
7 παροιρίας ἣν παρῶνησαν ex „Val.“ et Cantabr. S. Trin. Mang.: παρανοίας ἣν παρ-
νόμησαν A 8 κακίσωσιν scripsi: κακίωσιν A ἑαυτοῖς A 9 προήχθησαν
Mang.: προσήχθησαν A 10 μετανοῶν Mang.: μετανοίας A 11 βεβήλων
(λόγων) conl. Mang. ἀμνηστίαν A 17 κημοὺς Mang.: κόσμους A
μαστιξι A 19 εἰς A: ὡς Hoesch. 20 ἐκτρέποντος A 21 ἐρη-
νώδη conl. Mang. 23 καλοποιῆσαι Hoesch. καλῶς ποιῆσαι ex LXX
scripsi: κακῶς ποιῆσαι A, κακοποιῆσαι Hoesch. 23. 24 ἐξαγορεύσαι conl. Mang.
25 κακὸν v 26 τινὰ τίσιν A

15 cf. Platonis Phaedrum p. 246 E.

Platonis opera vol. III.

20

- μόνη θεῶ, καὶ εἴ τις αὐτῶ φίλος. μάρτυς δὲ καὶ χρησμός, ἐν ᾧ λέγεται· „ἐγὼ ἀποκτενῶ καὶ ζῆν ποιήσω· πατάξω κατὰ ἰάσομαι“
- 298 (Deut. 32, 39). ἀλλὰ γὰρ οὐδὲ ἐπιπόλαιον ἔσχεν ἡ δοκησίσσος ψυχῆ τὴν τῶν ὑπὲρ ἑαυτὴν ὀνειρώξειν, ἀλλ' οὕτως ἡ δυστυχῆς ἐξηνεμώθη, ὡς καὶ ἐνώμοτον γενέσθαι περὶ τοῦ βεβαίως καὶ παγίως ταῦθ' ἐστάναι. 5
- 299 ἃ ψευδῶς ὑπέλαβεν. εἰάν οὖν το παλμῶδες καὶ παφλάζον τοῦ νοσή-
ματος ἀρῆται χαλᾶν, τὰ τῆς ὑγείας ἐμπυρεύματα κατ' ὄλιγον ἐκζω-
πυρούμενα βιάσεται τὸ μὲν πρῶτον ἐξαγορεύσαι τὸ ἀμάρτημα, τὸ δ'
ἐστὶ κακίσαι ἑαυτὴν, εἶτα πρὸς βωμοῖς ἰκέτιν γενέσθαι, ποτινωμένην
λιταῖς καὶ εὐχαῖς καὶ θυσίαις, (αἷς) ἀμνηστίας μόναις ἐπιλαχεῖν ἔστιν. 10
- 300 (45.) 'Ἐξῆς δ' ἂν τις εἰκότως ἐπαπορήσειε, τί δὴ ποτε τὸν
ἐν Αἰγύπτῳ ποταμὸν μόνον ἀνέγραψεν ἔχοντα χειλῆ, τὸν δ' Εὐφράτην
ἢ τινα τῶν ἄλλων ἱερῶν ποταμῶν οὐκέτι. ὅπου μὲν γὰρ φησι· „στήση
συναντῶν αὐτῶ παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ“ (Exod. 7, 15) * * *.
- 301 καίτοι τινὲς ἴσως ἐπιχλευάζοντες ἐροῦσι, μὴ δεῖν τὰ τοιαῦτα εἰς τὰς 15
ζητήσεις εἰσάγειν· γλισχρολογίαν γὰρ μᾶλλον ἢ ὠφέλειάν τινα ἐμφαίνειν.
ἐγὼ δὲ τὰ τοιαῦτα ἡδυσμάτων τρόπον παρηρτύσθαι ταῖς ἱεραῖς ἀνα-
γραφαῖς βελτιώσεως ἕνεκα τῶν ἐντυγχανόντων ὑπολαμβάνω· καὶ οὐδε-
μίαν τῶν ζητούντων καταγνωστέον εὐρεσιλογίαν, ἀλλ' εἰ μὴ ζητοῖεν,
- 302 ἔμπαλιν ἀργίαν. οὐδὲ γὰρ περὶ ποταμῶν ἔστιν ἱστορίας ἡ παρούσα 20
σπουδῆ, περὶ δὲ βίων | τῶν εἰκαζομένων ποταμίους ῥέμασιν, ἐναντιου- p. 699 M.
μένων ἀλλήλοις. ὁ μὲν γὰρ τοῦ σπουδαίου βίος ἐν ἔργοις, ἐν λόγοις
δὲ ὁ τοῦ φαύλου θεωρεῖται. λόγος δὲ γλώττη καὶ στόματι καὶ χεῖλεσι
καὶ τοῖς * * *.

5 ἐνώμοτον Cotelarius: ἐνομότερον A

6 ἃ ψευδῶς Cotelarius: ἀψευδῶς Λ

10 αἷς addidi ἀμνηστίας Λ

μόνης ν

Ἐτι conl. Mang.

11 ἐξ

ῆς Λ 14 παρὰ] cf. ad p. 303,2

lacunam statui, sequebatur ὅπου δὲ, tum

alii S. S. loci 20 ἱστορία conicio

23 λόγοι conl. Mang. χεῖλεσι Mang.:

χεῖλη A, χεῖλε Hoesch.

24 adnotat A τὸ τέλος λείπει. sequuntur in A tres

lineae vacuae (fol. 456v), tum duo folia vacua numeris carentia.

www.libtool.com.cn

ALDERMAN LIBRARY

The return of this book is due on the date indicated below

DUE	DUE

Usually books are lent out for two weeks, but there are exceptions and the borrower should note carefully the date stamped above. Fines are charged for over-due books at the rate of five cents a day; for reserved books there are special rates and regulations. Books must be presented at the desk if renewal is desired.

L-1

B26-3C

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn